

ព្រះ
ច្បាប់ប្រជុំកម្ពុជា
និង

សេចក្តីប្រកាសនាជាដំបូង

សុត្តន្តបិដក

បង្កើតនិកាយ បង្កើតបណ្ណាសក
បញ្ចមភាគ

២៤

ស.ស. ២៤០២

ស្ថាប័នជាតិសៀវភៅ

Phnom Penh, Cambodia

សុត្តន្តបិដក

បង្កើតនិកាយ បង្កើតបណ្ណាសក

បញ្ចមភាគ

២៤

ស.ស. ២៤០២

ធ្វើមេត្តាទៅថ្ងៃ ១១ កើត ខែមាឃ អដ្ឋស័ក ព.ស ២៥៥០

ក្រុងភ្នំពេញ ថ្ងៃទី ២៩ ខែ មករា ឆ្នាំ ២០០៧

ដោយខ្ញុំព្រះករុណា ខ្ញុំបាទ នាយ ហ៊ុន

“ ខេត្ត បាត់ដំបង ”

ឈ្មោះ ព្រះបាទស្រីរាជ្យៈ

[illegible]

១. ពង្រីកការងារសង្គម កម្មវិធី វិស័យ វេទនា ឧបត្ថម្ភការណ៍ ដ្យាករណេយ៍ ។
២. ១.៣ ទីស្តង់ ។

ប្រតិបត្តិការ ១

(២) ខ្ញុំបានស្តាប់ក្នុងយ៉ាងនេះ ៖ សម័យមួយ ព្រះបាទព្រះ
 រាជ ក៏នៅក្នុងក្រុងសាសាហា ជាមួយនៃ ទៀបក្រុងវិសា-
 លី ៖ សម័យនោះ វត្តជាត្តបិទ្វាជិត ជាស្រីយន្តក្នុងសាម-
 យសបិទ្វាជិត ដែលមានដើមស្វាយសម្បជើង ៖ គ្រានោះ ព្រះ
 បាទព្រះរាជ ទ្រង់ស្រង់ជ្រដាប់បាត្រដ៏ដ៏ង ក្នុងបុព្វសម័យ ស្តេច
 ចូលទៅកាន់ក្រុងវិសាលី ដើម្បីបិទ្វាជិត ៖ លំដាប់នោះ ព្រះ
 មាឌព្រះរាជ បានទ្រង់ព្រះភ្លេងនោះថា ការគ្រប់រាល់បិទ្វា-
 ជិតក្នុងក្រុងវិសាលី នៅព្រឹះរាជលាស់ បើដូច្នោះ ក្នុងក្រុងវិសាលី
 ទ្រង់ចូលទៅកាន់បិទ្វាជិត ឈរនៅចុងគោក ឯកាយសាសនាបិទ្វាជិតដែល
 មានដើមស្វាយសម្បជើងសំខ ៖ ពុទ្ធគ្រានោះព្រះរាជ ស្តេច
 ចូលទៅកាន់បិទ្វាជិត ឯកាយសាសនាបិទ្វាជិត ដែលមានដើម
 ស្វាយសម្បជើងសំខ ៖ វត្តជាត្តបិទ្វាជិត មានយិញព្រះ
 បាទព្រះរាជ ក៏ក្នុងស្តេចមកកំរិតឆ្ងាយ លុះឃើញហើយ បានក្រាប

កក្កដ្ឋំ ឯតទ្ធកេច ឯតុ ទោ កន្ល កក្កដា ស្វាភិំ(១)
 កន្ល កក្កដោ ចិស្សំ ទោ កន្ល កក្កដា ឥមិ ចិយា-
 យមតាសិ យមិមិ ឥតាមមតាយ ចិស្សនតុ កន្ល
 កក្កដា ឥតាសនំ មញ្ញន្តិ ។ ចិស្សនំ កក្កដា
 មញ្ញន្ត ពាសេ ។ វត្ថុតោត្ថោ ទោ មិញ្ញន្តោ
 មញ្ញន្តិ មិំ ពាសនំ កតោត្ថ ឯតុចន្តិ ចិស្សនំ ។

(២) ឯតុចន្តិ ចិស្សនោ ទោ វត្ថុតោត្ថោ មិញ្ញ-
 នោ កក្កដ្ឋំ ឯតទ្ធកេច សុត្ថមេតិ(២) កន្ល កក្ក-
 ដោ តោត្ថោ សត្វញ្ញ សត្វនស្សរិ អបិសេសំ
 ញាណមស្សនំ មជ្ឈិមតាតិ ចរាតា ច ថេ តិដ្ឋតោ
 ច សុត្ថស្ស ច មាតរស្ស ច សតតិ សច្ចំ
 ញាណមស្សនំ មច្ចុមជ្ជិតន្តិ យេ តេ កន្ល
 មិញ្ញចំសុ សមណោ តោត្ថោ សត្វញ្ញ
 សត្វនស្សរិ អបិសេសំ ញាណមស្សនំ មជ្ឈិមតាតិ

១ ១ ៣៨៩ ។ ២ ២ ២២ ២២ ។

ទូលព្រះនាមព្រះកាតយ៉ានីនេថា បតិក្រព្រះអង្គមិច្ឆិមេ សូមព្រះ
 មានព្រះរាជស្តេចមកចុះ បតិក្រព្រះអង្គមិច្ឆិមេ ព្រះនាមព្រះកាត
 ក្រព្រះអង្គមកជាស្រីតែហើយ បតិក្រព្រះអង្គមិច្ឆិមេ ព្រះអង្គនាម
 ដ៏ល្អមកក្នុងទីនេះ គង់តាមយូរហើយ បតិក្រព្រះអង្គមិច្ឆិមេ សូម
 ព្រះនាមព្រះកាតយ៉ានីនេថា រាជស្តេច ឱ្យព្រះអង្គស្រាវជ្រាវហើយ ។
 ព្រះមាតាព្រះកាត តំកន្តលីកាសនៈ ដែលចាំគ្នាដកគ្រាលថ្វាយ ។
 ក៏លោកដ៏វត្ថុតោត្ថោត តំកន្តយកតាសនៈដ៏ល្អមួយ អង្គុយក្នុង
 ជីវិតមក ។

(២) សុត្ថមេតិកន្លចំសុត្ថនិក អង្គុយក្នុងជីវិតមកហើយ ពុទ្ធស្រាប
 ទូលព្រះនាមព្រះកាតយ៉ានីនេថា បតិក្រព្រះអង្គមិច្ឆិមេ រឿងនេះឱ្យព្រះ
 អង្គមកជាស្រីតែហើយ ព្រះអង្គជាសត្វញ្ញ ព្រះអង្គ
 ត្រូវបន្តរដ្ឋបាលក្នុង ទ្រង់ប្តេជ្ញាឱ្យញាណមស្សនៈ ព័ត៌មានសេសសល់
 ថា កាលនោះក្នុងក្រុង មិញ្ញន្ត លក្ខន្ត ក្រុង ញាណមស្សនៈ
 រៀនតំកន្តព្រះវិញ្ញាណក្ខន្ធដ៏ហើយ ៦ មិច្ឆិមា បតិក្រព្រះអង្គមិច្ឆិមេ ដន
 កន្ត្រាយណ ពោលយ៉ាងនេះថា ព្រះសមណោកម ព្រះអង្គជា
 សត្វញ្ញ ព្រះអង្គត្រូវបន្តរដ្ឋបាលក្នុង ទ្រង់ប្តេជ្ញាឱ្យញាណមស្សនៈ

១. បាតា ៦ ម៉ែ តំប្លង់តោ ៦ សុត្តស្ស ៦ ជាតាស្ស
 ៦ សតតំ សមិតំ ញាណាស្សនំ បច្ចុប្បន្នន្តំ
 កេតិ តេ កង្ក ភក្កវតោ វត្តភំនិយោ ៦ ៦ ភក្កវត្ត
 អក្កតោ អញ្ញាច្ចក្កន្តំ ធម្មស្ស ចានុជ្ជំ ព្យាគារោន្តំ
 ៦ ៦ កោតិ សហធម្មតោ វិបាកុវតោ កាម្មំ ឃ្លំ
 កាក្កន្តីតំ ។ យេ តេ វច្ឆ វិវាហាសុ សមណោ
 តោគមោ សទ្ធក្ខុ សទ្ធស្សនំ អមរសោសិ ញាណា-
 ស្សនំ បដិជាបាតិ បាតោ ៦ ម៉ែ តំប្លង់តោ ៦
 សុត្តស្ស ៦ ជាតាស្ស ៦ សតតំ សមិតំ ញាណា-
 ស្សនំ បច្ចុប្បន្នន្តំ ៦ ម៉ែ តេ វត្តភំនិយោ អញ្ញា-
 ច្ចក្កន្តំ ៦ បទ មន្ត្រី(១) អសតា អក្កតោតិ ។

4. 4. 6

ដឹងបានសេសសល់ថា កាលគេចាត់ដើក ម៉ែនៅក្នុង លក់ក្តី ក្បែរក្តី
ញាណទស្សនៈរមែងតាំងនៅប្រាកដជាហ្នឹង ។ មិនដាច់ បញ្ចិតប្រេះអង្គ
ដឹងរមែ ដូចគ្នាទោះ តើឈ្មោះថាជាអ្នកកោល តាមពាក្យដែលព្រះ
មានព្រះភាគស្រស់ហើយផង ម៉ែឈ្មោះថា កោលបង្គាប់ព្រះមានព្រះ
ភាគដោយពាក្យមិនគិតផង ឈ្មោះថាជាអ្នកកោលបង្គាប់ព្រះ (ព្រះ
សព្វញ្ញញ្ញាណ) តាមហេតុ (ពាក្យដែលបញ្ជាដទៃគ្នាបង្គាប់យ៉ាងនោះ)
ផង ឬយូរទៀត ពុទ្ធកថា (ពាក្យរបស់ព្រះអង្គនឹងពាក្យដែលអនុលោម
តាមពុទ្ធរបស់ព្រះអង្គ) ណាមិយ ដែលប្រកបដោយហេតុ (តាម
ហេតុដែលគេកោល) នឹងមិនមកកាន់បានដែលអ្នកប្រាជ្ញបរិស្ថានរៀប
ចេញ ។ ម្នាលព្រះ ដូចគ្នាទៀតយកកោលយ៉ាងនេះថា ព្រះសមណ-
គោតម ព្រះអង្គជាសព្វញ្ញ ព្រះអង្គប្រាមទ្រង់បំបាំងភ្នែង ទ្រង់បង្គាប់
ញាណទស្សនៈដឹងបានសេសសល់ថា កាលគេចាត់ដើក ម៉ែនៅក្នុង
លក់ក្តី ក្បែរក្តី ញាណទស្សនៈរមែងតាំងប្រាកដជាហ្នឹងហ្នឹង ។ មិនដាច់
ដូចគ្នាទៀតនោះ មិនមែនកោលតាមពាក្យរបស់គេថាគេច អ្នកបាំង
នោះ ឈ្មោះថា កោលបង្គាប់គេដោយពាក្យមិនគិតទេ ។

[ក] កថា ព្យាគារហោ ថេវ មយំ ភន្តេ វុត្តភា-
 ជំនោ ថេវ កកវតោ អស្សាម ឧ ច កកវត្ថំ អក្ខតេន
 អត្តាជិត្តេយ្យម ធម្មស្ស បាទុធម្មំ ព្យាគារេយ្យម ឧ
 ច កោជិត សហទម្មិតោ វាធាទុវាជោ ការយ្ហំ ហំជំ
 រាគក្កេយ្យតិ ។ តេវេវេ សមណោ គោតមោតិ ទោ
 វត្ថុ ព្យាគារហោ វុត្តភាជំ ថេវ មេ អស្ស ឧ ច មិ
 អក្ខតេន អត្តាជិត្តេយ្យ ធម្មស្ស បាទុធម្មំ ព្យាគារេយ្យ
 ឧ ច កោជិត សហទម្មិតោ វាធាទុវាជោ ការយ្ហំ ហំជំ
 រាគក្កេយ្យ ។ អហំ ហំ វត្ថុ យាវនេវ អាគម្ពាមិ
 អរោកវហំតិ បុព្វេនិវាសំ អនុស្សរាមិ សេយ្យជំជំ
 ឯកម្យំ ដាតិ ទ្វេច ជាតិយោ ។ ថេ ។ វតិ សាការំ
 សន្តោសំ អរោកវហំតិ បុព្វេនិវាសំ អនុស្សរាមិ ។
 អហំ ហំ វត្ថុ យាវនេវ អាគម្ពាមិ និព្វេន ចក្កុចា
 វិសុទ្ធន អតិក្កន្តមាទុសកេន សន្តេ ចស្សនិ

[ក] បរិក្រាមន្តិមិច្ឆារីន ទូរាយ័ន្តំ កាលេវុត្ថុដូរម្តេច
 ទើបរល្មោះជាអ្នកគោលតាមតាម របស់ព្រះនាងព្រះភាគផង ជាអ្នក
 មិនរាលដាលច្បាប់ព្រះហឫទ័យនោះ ដោយពាក្យបំពេញផង រល្មោះជា
 អ្នកគោលរល្មោះច្បាប់ហេតុតាមហេតុផង មួយទៀត វាទុកខណៈមួយ
 ដែលប្រកបដោយហេតុ គឺមិនមែនកាន់យ៉ាងដែលអ្នកប្រាជ្ញ ភឿន
 គឺរឿយបាន ។ ម្ចាស់វិច្ឆ័យ បុគ្គលកាលរល្មោះជា ព្រះ
 សមណភាគប្រឆាំងខ្លីថ្លៃ ឬ ដូច្នេះ រល្មោះជាអ្នកគោលតាម
 តាមរបស់គេភាគផង មិនរល្មោះជាអ្នកគោលច្បាប់គេ ដោយពាក្យ
 មិនពិតផង រល្មោះជាអ្នកគោលរល្មោះច្បាប់ហេតុតាមហេតុផង មួយ
 ទៀត វាទុកខណៈមួយ ដែលប្រកបដោយហេតុ គឺមិនមែនកាន់
 យ៉ាង ដែលអ្នកប្រាជ្ញរឿយបាន ។ ម្ចាស់វិច្ឆ័យ បើគេស្គាល់
 ចង់លើក (ទៅកេដាតិ) ត្រឹមណា គេស្គាល់លើកបានម្ល៉េះព្រះនិវាស
 ជាច្រើនត្រឹមណា ការលើកបាននោះម្តេចម្តេច គឺលើកបាន ១ ជាតិ
 ខ្លះ ២ ជាតិខ្លះ ។ ថេ ។ គេស្គាល់លើកបានម្ល៉េះព្រះនិវាស ជាច្រើន
 ព្រមទាំងអាការ ព្រមទាំងវិន័យដោយប្រការដូច្នេះ ។ ម្ចាស់វិច្ឆ័យ បើ
 គេស្គាល់ (ឃើញពួកសត្វ) ត្រឹមណា ដោយចំពូលក្នុងមិនសុខ កន្លង
 នូវចក្ខុ ជាយប់មនុស្សធម្មតា គេស្គាល់ឃើញច្បាស់នូវសត្វទាំងឡាយ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបទដ្ឋកថា

បុគ្គលស្មុទ្ធករោតិ ។ ឧត្តិ ទោ វជ្ជ កោចិ តិហិ
 តិហិសញ្ញាជំ អប្បហាយ កាយស្ស ភេតា
 បុគ្គលស្មុទ្ធករោតិ ។ អត្ថិ បទ កោ ភោតម កោចិ
 តិហិ តិហិសញ្ញាជំ អប្បហាយ កាយស្ស ភេតា
 សក្ខបតោតិ ។ ឧ ទោ វជ្ជ ឯកីយេវ សតិ ឧ ទ្វេ
 សពាបិ ឧ តិណិ សតាបិ ឧ ត្ថោវិ សតាបិ ឧ បញ្ច
 សតាបិ អដោត កិយ្យេវ យេ តិហិ តិហិសញ្ញាជំ
 អប្បហាយ កាយស្ស ភេតា សក្ខបតោតិ ។ អត្ថិ
 បុ ទោ កោ ភោតម កោចិ អាជីវកោ កាយស្ស
 ភេតា បុគ្គលស្មុទ្ធករោតិ ។ ឧត្តិ ទោ វជ្ជ កោចិ
 អាជីវកោ កាយស្ស ភេតា បុគ្គលស្មុទ្ធករោតិ ។
 អត្ថិ បទ កោ ភោតម កោចិ អាជីវកោ
 កាយស្ស ភេតា សក្ខបតោតិ ។ ឥតោ ទោ
 សោ វជ្ជ ឯកនុតោ កយ្យេ យមហំ អនុស្សាបិ
 យាតិជាតាតិ កញ្ចំ អាជីវកំ សក្ខបតំ អញ្ញត្រ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបទដ្ឋកថា

ទៅហើយ វេលាធ្វើឲ្យរឹបផុតទុក្ខបាន មានខ្លះវិសេស ។ ម្នាលវិច្ឆ័យៈ
 បុគ្គលនិមួយដែលជាគ្រហស្ថ មិនបានលះលង់ឲ្យតិហិសញ្ញាជនៈ លុះ
 រំលងខ្លួនទៅហើយ វេលាធ្វើឲ្យរឹបផុតទុក្ខបាន មិនមានសោះទេ ។
 ចិត្តត្រូវភាគមជ្ឈិម ចុះបុគ្គលនិមួយដែលជាគ្រហស្ថ មិនបានលះ
 លង់ឲ្យតិហិសញ្ញាជនៈ លុះដល់រំលងខ្លួនទៅ ចូលទៅកាន់ឋានសួគ៌
 មានខ្លះវិសេស ។ ម្នាលវិច្ឆ័យៈ បុគ្គលចាំឲ្យយល់ ដែលជាគ្រហស្ថ
 មិនបានលះលង់ឲ្យតិហិសញ្ញាជនៈទេ លុះដល់រំលងខ្លួនទៅហើយ ចូល
 ទៅកាន់ឋានសួគ៌ មិនមែនមានត្រឹមតែ ១០០, ២០០, ៣០០, ៤០០,
 ៥០០ ឯតាំង តាមពិត មានច្រើនលើសប្រមាណណាស់ ។ ចិត្ត
 ត្រូវភាគមជ្ឈិម បុគ្គលនិមួយដែលជាអារិក លុះដល់រំលងខ្លួនទៅ
 វេលាធ្វើឲ្យរឹបផុតទុក្ខបាន មានខ្លះវិសេស ។ ម្នាលវិច្ឆ័យៈ បុគ្គលនិមួយ
 ដែលជាអារិក លុះដល់រំលងខ្លួនទៅហើយ វេលាធ្វើឲ្យរឹបផុតទុក្ខបាន
 មិនមានសោះទេ ។ ចិត្តត្រូវភាគមជ្ឈិម ចុះបុគ្គលនិមួយដែលជា
 អារិក លុះដល់រំលងខ្លួនទៅ ចូលទៅកាន់ឋានសួគ៌ មានវិសេស ។
 ម្នាលវិច្ឆ័យៈ កប់អំពីទូកប្បទេរឡើងទៅ ១០ កប្ប គឺជាគតនិករ
 មិនឃើញ ឲ្យអារិកណាមួយ ដែលចូលទៅកាន់ឋានសួគ៌ទេ វិជ្ជា

ចរិតវិន័យ ឧប្បវេណីសូត្រ សុត្តន្តបិដក

ឯកោ ឬ ឯកោ ធាតុ^(១) កម្មវិធី តិរិយកម្មវិធី ។
 ឯកោ សន្តោ កោ កោតម សុត្តន្ត អនុ តិរិយកម្មវិធី
 អនុមោសា សត្វបកោតិ ។ ឯកោ^(២) វច្ឆ សុត្តន្ត
 អនុ តិរិយកម្មវិធី អនុមោសា សត្វបកោតិ ។
 ឯមមាភិច កកា អនុមោសា វច្ឆកោតោ ចរិតវិន័យកោ
 កកាវា កាសិក កកាចន្តិក ។

ឧប្បវេណីសូត្រ បឋម(៣) ឧទ្ទិស ។

១ ១- ធាតុ ។ ២ ១. សន្តោធម៌ ។ ២ សន្តោ ។ ៣ ១. ម. ពេទ្យវេទនា-
 សន្តោ បឋម ។

ចរិតវិន័យ ឧប្បវេណីសូត្រ កាត្រង់ត្រាស់សួរយោគីយ៍សូត្រ

សេនាសិប្បនុល្លយន្ត ដែលជាម្នាក់ (អ្នកដែលគោរពបុណ្យបាប
 ជាប់អ្នកធ្វើ) ឧទ្ទិសកម្ម (អ្នកគោរពបុណ្យបាប ដែលអ្នក
 ធ្វើ ឈ្មោះថាបាប(ហើយ) ។ បរិក្ខេបប្រាសាទម្សិល កាលបើ
 ហេតុយ៉ាងនេះមានហើយ លទ្ធិរបស់គិរិយឯណោះ ដោយហេតុទៅ
 ឈ្មោះថាសូត្រ ចាកគុណដែលធីតាទៅកាន់បាបស្ម័គ្រ ។ ម្ចាស់ច្នៃ
 យ៉ាងហ្នឹងហើយ លទ្ធិរបស់គិរិយឯណោះ ដោយហេតុទៅ ឈ្មោះថា
 សូត្រចាកគុណដែលធីតាទៅកាន់បាបស្ម័គ្រ ។ លុះព្រះបាទព្រះភាគ
 ទ្រង់ត្រាស់ព្រះសូត្រនេះចប់ហើយ វច្ឆកោតបរិក្ខាជន ក៏មានចិត្តរីករាយ
 ក្រេកអរហើយ ចំពោះភាសិត របស់ព្រះបាទព្រះភាគ ដោយ
 ប្រកាសដូច្នេះ ។

ចប់ ឧប្បវេណីសូត្រ ទី ១ ។

ទំព័រ អង្គវិញ្ញាណស្តី

(៥) ឯកស្តី សុតិ ។ ឯកស្តី សមយំ កកា
សាវត្ថយំ វិហរតិ វេតវេន អនាមិច្ច័យិកស្ស
កកាមេ ។ អថោ វច្ឆតោត្តោ បរិព្វាជិតោ យេន
កកា តេទុបសង្កម្មំ ឧបសង្កម្មិតា កកាសា សុត្ថិ
សង្ខារំ សង្ខារនិយំ តតិ សាវណិយំ វិភិសាវោ
ឯកស្តី និសិទ្ធំ ។

(៦) ឯកស្តី និសិទ្ធោ ។ វច្ឆតោត្តោ បរិព្វាជិតោ
កកាវុំ ឯតនាវេន តិច្ឆ ។ កោ កោតម សស្សតោ
លោកោ ឥនមេវ សុត្ថំ មោយមញ្ញុំ ឯវិទិដ្ឋំ កវិ
កោតមោតិ ។ ន ។ អហំ វច្ឆ ឯវិទិដ្ឋំ សស្សតោ
លោកោ ឥនមេវ សុត្ថំ មោយមញ្ញុំ ។ តី បន កោ^(២)
កោតម អសស្សតោ លោកោ ឥនមេវ សុត្ថំ មោយ-
មញ្ញុំ ឯវិទិដ្ឋំ កវិ កោតមោតិ ។ ន ។ អហំ វច្ឆ
។ ឬ. វី. ឧ. កោ កោ ។

អង្គវិញ្ញាណស្តី ទំ ២

(៧) ឯកស្តី ឯកយំនេវ ។ សមយំ ប្រាមា
ប្រាមា គន្ថំនៅក្នុងភាពយំនេវនៃ របស់អនាមិច្ច័យិកស្ស
ទៀបត្រង់សាវត្ថិ ។ ប្រាមា បរិព្វាជិតោបរិព្វាជិត ចូលទៅក្នុង
ប្រាមាប្រាមា សុច្ឆន្ទៈវេសំហើយ ក៏ដោយនូវភាពកកា
សាវណិយំសំណាសន៍ប្រាមាប្រាមា សុច្ឆន្ទៈវេសំហើយ
នឹងភាពដែលគួរលើកហើយ ក៏ក្នុងក្នុងវិធីសម្មា ។

(៨) វច្ឆតោត្តោបរិព្វាជិត សុច្ឆន្ទៈវេសំហើយ ទើបចូល
ស្របប្រាមាប្រាមាយំនេវនេះ បរិព្វាជិតប្រាមាប្រាមា ប្រាមាម
ជីវិតនៃ មានសេចក្តីយើងយំនេវនេះ លោកទៀត នេះឯងជាភាពកកា
ភាពដទៃដោយៈ ដូច្នេះ ។ ម្ចាស់វច្ឆ កកាតម មិនឃើញ
យំនេវនេះ លោកទៀត នេះឯងជាភាពកកា ភាពដទៃដោយៈ
ដូច្នេះ ។ បរិព្វាជិតប្រាមាមជីវិតនៃ ប្រាមាមជីវិតនៃ មាន
សេចក្តីយើង យំនេវនេះ លោកមិនទៀត នេះឯងជាភាពកកា
ភាពដទៃដោយៈ ដូច្នេះ ។ ម្ចាស់វច្ឆ កកាតម មិនឃើញ

[illegible]

យ៉ាងនេះថា លោកមិនទៀង នេះឯងជាពាក្យពិត ពាក្យដទៃជាអោយៈ
 ដូច្នេះទេ ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ព្រះគោតមដ៏ចម្រើន មាន
 សេចក្តីឃើញយ៉ាងនេះថា លោកមានទីបំផុត នេះឯងជាពាក្យពិត ពាក្យ
 ដទៃជាអោយៈ ដូច្នេះឬ ។ ឬលវច្ចៈ ភថាគមមិនឃើញយ៉ាង
 នេះថា លោកមានទីបំផុត នេះឯងជាពាក្យពិត ពាក្យដទៃជាអោយៈ
 ដូច្នេះទេ ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ព្រះគោតមដ៏ចម្រើន មាន
 សេចក្តីឃើញយ៉ាងនេះថា លោកមិនមានទីបំផុត នេះឯងជាពាក្យពិត
 ពាក្យដទៃជាអោយៈ ដូច្នេះឬ ។ ឬលវច្ចៈ ភថាគមមិនឃើញយ៉ាង
 នេះថា លោកមិនមានទីបំផុត នេះឯងជាពាក្យពិត ពាក្យដទៃជា
 អោយៈ ដូច្នេះទេ ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ព្រះគោតមដ៏ចម្រើន
 មានសេចក្តីឃើញយ៉ាងនេះថា លោកដឹង លោកស្គាល់ នេះឯងជា
 ពាក្យពិត ពាក្យដទៃជាអោយៈ ដូច្នេះឬ ។ ឬលវច្ចៈ ភថាគម
 មិនឃើញយ៉ាងនេះថា លោកដឹង លោកស្គាល់ នេះឯងជាពាក្យ
 ពិត ពាក្យដទៃជាអោយៈ ដូច្នេះទេ ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន
 ព្រះគោតមដ៏ចម្រើនមានសេចក្តីឃើញយ៉ាងនេះថា ដឹងដទៃ ស្គាល់
 នេះឯងជាពាក្យពិត ពាក្យដទៃជាអោយៈ ដូច្នេះឬ ។ ឬលវច្ចៈ
 ភថាគមមិនឃើញយ៉ាងនេះថា ដឹងដទៃ ស្គាល់ដទៃ នេះឯងជាពាក្យពិត

មោឃមញ្ញន្តិ ។ ភិក្ខុ ទោ ភោ ភោតម មោឃិ
 តថាគតោ បរម្មណា ឥនមេវ សុត្ថំ មោឃមញ្ញន្តិ
 ឯវិនិច្ឆ័យ កវំ ភោតមោឃិ ។ ន ទោ អហំ វុច្ច ឯវិនិច្ឆ័យ
 មោឃិ តថាគតោ បរម្មណា ឥនមេវ សុត្ថំ មោឃ-
 មញ្ញន្តិ ។ ភិ បទ ភោ ភោតម ន មោឃិ តថាគតោ
 បរម្មណា ឥនមេវ សុត្ថំ មោឃមញ្ញន្តិ ឯវិនិច្ឆ័យ កវំ
 ភោតមោឃិ ។ ន ទោ អហំ វុច្ច ឯវិនិច្ឆ័យ ន មោឃិ
 តថាគតោ បរម្មណា ឥនមេវ សុត្ថំ មោឃមញ្ញន្តិ ។
 ភិក្ខុ ទោ ភោ ភោតម មោឃិ ន ន មោឃិ
 តថាគតោ បរម្មណា ឥនមេវ សុត្ថំ មោឃមញ្ញន្តិ
 ឯវិនិច្ឆ័យ កវំ ភោតមោឃិ ។ ន ទោ អហំ វុច្ច ឯវិនិច្ឆ័យ
 មោឃិ ន ន មោឃិ តថាគតោ បរម្មណា
 ឥនមេវ សុត្ថំ មោឃមញ្ញន្តិ ។ ភិ បទ ភោ
 ភោតម ទេវ មោឃិ ន ន មោឃិ តថាគតោ
 បរម្មណា ឥនមេវ សុត្ថំ មោឃមញ្ញន្តិ ឯវិនិច្ឆ័យ កវំ

ពាក្យដទៃជាមោឃៈ ដូច្នេះទេ ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ព្រះ
 គោតមដ៏ចម្រើនមានសេចក្តីឃើញយ៉ាងនេះថា សត្វមានមុខកំបិលណាទៅ
 កើតទៀត នេះឯងជាពាក្យពិត ពាក្យដទៃជាមោឃៈ ដូច្នេះឬ ។
 ម្ចាស់វិច្ឆ័យៈ គឺជាគតមិនឃើញយ៉ាងនេះថា សត្វមានមុខកំបិលណាទៅ
 កើតទៀត នេះឯងជាពាក្យពិត ពាក្យដទៃជាមោឃៈ ដូច្នេះទេ ។
 បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ព្រះគោតមដ៏ចម្រើន មានសេចក្តីឃើញយ៉ាង
 នេះថា សត្វមានមុខកំបិលណាទៅ មិនកើតទៀត នេះឯងជាពាក្យពិត
 ពាក្យដទៃជាមោឃៈ ដូច្នេះឬ ។ ម្ចាស់វិច្ឆ័យៈ គឺជាគតមិនឃើញយ៉ាងនេះ
 ថា សត្វមានមុខកំបិលណាទៅ មិនកើតទៀត នេះឯងជាពាក្យពិត
 ពាក្យដទៃជាមោឃៈ ដូច្នេះទេ ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ព្រះ
 គោតមដ៏ចម្រើនមានសេចក្តីឃើញយ៉ាងនេះថា សត្វមានមុខកំបិលណាទៅ
 កើតទៀតនេះ មិនកើតទៀតនេះ នេះឯងជាពាក្យពិត ពាក្យដទៃជាមោឃៈ
 ដូច្នេះឬ ។ ម្ចាស់វិច្ឆ័យៈ គឺជាគតមិនឃើញយ៉ាងនេះថា សត្វមានមុខ
 កំបិលណាទៅ កើតទៀតនេះ មិនកើតទៀតនេះ នេះឯងជាពាក្យពិត
 ពាក្យដទៃជាមោឃៈ ដូច្នេះទេ ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ព្រះ
 គោតមដ៏ចម្រើនមានសេចក្តីឃើញយ៉ាងនេះថា សត្វមានមុខកំបិលណាទៅ
 កើតទៀត ក៏មិនបែន មិនកើតទៀត ក៏មិនបែន នេះឯងជាពាក្យពិត

បរិក្ខារវិទ្យាសាស្ត្រ អង្គវិទ្យាសាស្ត្រ សេចក្តីផ្តើម

លោកលោតិ ។ ន ទោ អហំ វច្ឆ ឯវីធីដ្ឋី ។ ន
លោតិ ន ន លោតិ ឥយាគតោ បរម្មណា ឥនមេវ
សុទ្ធិ មោយមញ្ញត្តិ ។

[៨] ក៏ដូច្នេះ ទោ លោ តោតម អសស្សតោ លោតោ
ឥនមេវ សុទ្ធិ មោយមញ្ញត្តិ ឯវីធីដ្ឋី ករំ តោតមោតិ ឥតិ
បុដ្ឋោ សមាបោ ន ទោ អហំ វច្ឆ ឯវីធីដ្ឋី
អសស្សតោ លោតោ ឥនមេវ សុទ្ធិ មោយមញ្ញត្តិ វិន-
សំ ។ តី មន កោ តោតម អសស្សតោ លោតោ
ឥនមេវ សុទ្ធិ មោយមញ្ញត្តិ ឯវីធីដ្ឋី ករំ តោតមោតិ ឥតិ
បុដ្ឋោ សមាបោ ន ទោ អហំ វច្ឆ ឯវីធីដ្ឋី អសស្សតោ
លោតោ ឥនមេវ សុទ្ធិ មោយមញ្ញត្តិ វិនសំ ។

ក៏ដូច្នេះ ទោ លោ តោតម អន្តរំ លោតោ ឥនមេវ
សុទ្ធិ មោយមញ្ញត្តិ ឯវីធីដ្ឋី ករំ តោតមោតិ ឥតិ
បុដ្ឋោ សមាបោ ន ទោ អហំ វច្ឆ ឯវីធីដ្ឋី អន្តរំ
លោតោ ឥនមេវ សុទ្ធិ មោយមញ្ញត្តិ វិនសំ ។

បរិក្ខារវិទ្យា អង្គវិទ្យាសាស្ត្រ ទំព័រ ១០ ប្រការ

ពាក្យដទៃជាមួយ៖ ដូច្នេះឬ ។ ម្ចាស់ច្នេះ ឥតាភកម៌និយ័ត្តយ៉ាង
នេះថា សុទ្ធានិប្បន្នវិធីនិយ័ត្ត រក្សាទុកឥតមិនមែន មិនកើត
ទៀតឥតមិនមែន នេះឯងជាពាក្យពិត ពាក្យដទៃជាមួយ៖ ដូច្នេះឬ ។

[៩] ច្បាប់បរិក្ខារវិទ្យា គ្រប់គ្រងថា កាលខ្ញុំខ្ញុំលស្សព្រះអង្គជា
បរិក្ខត្រូវតែរកមន្តិច័រីនៃ ព្រះតាតមន្តិច័រីនៃមានសេចក្តីយើងយ៉ាងនេះ
ថា លោកទៀត នេះឯងជាពាក្យពិត ពាក្យដទៃជាមួយ៖ ដូច្នេះឬ
ព្រះអង្គឆ្លើយថា ម្ចាស់ច្នេះ ឥតាភកម៌និយ័ត្តយ៉ាងនេះថា លោកទៀត
នេះឯងជាពាក្យពិត ពាក្យដទៃជាមួយ៖ ដូច្នេះឬ ។ កាលខ្ញុំខ្ញុំលស្ស
ព្រះអង្គយ៉ាងនេះថា បរិក្ខត្រូវតែរកមន្តិច័រីនៃ ព្រះតាតមន្តិច័រីនៃ
មានសេចក្តីយើងយ៉ាងនេះថា លោកមិនទៀត នេះឯងជាពាក្យពិត
ពាក្យដទៃជាមួយ៖ ដូច្នេះឬ ព្រះអង្គឆ្លើយថា ម្ចាស់ច្នេះ ឥតាភ
កម៌និយ័ត្តយ៉ាងនេះថា លោកមិនទៀត នេះឯងជាពាក្យពិត ពាក្យ
ដទៃជាមួយ៖ ដូច្នេះឬ ។ កាលខ្ញុំខ្ញុំលស្សព្រះអង្គជា បរិក្ខត្រូវ
តែរកមន្តិច័រីនៃ ព្រះតាតមន្តិច័រីនៃមានសេចក្តីយើងយ៉ាងនេះថា លោក
មានទីបំផុត នេះឯងជាពាក្យពិត ពាក្យដទៃជាមួយ៖ ដូច្នេះឬ ព្រះ
អង្គឆ្លើយថា ម្ចាស់ច្នេះ ឥតាភកម៌និយ័ត្តយ៉ាងនេះថា លោក
មានទីបំផុត នេះឯងជាពាក្យពិត ពាក្យដទៃជាមួយ៖ ដូច្នេះឬ ។

សី បទ ភោគម អនន្តរំ លោភោ ឥនមេវ
 សន្និ មោឃមញ្ញន្តំ ឯវិនិច្ឆ័យំ ករំ ភោគមោតិ ឥតិ
 បុដ្ឋោ សមាធា ន ទោ អហំ វច្ឆ ឯវិនិច្ឆ័យំ អនន្តរំ
 លោភោ ឥនមេវ សន្និ មោឃមញ្ញន្តំ វិនេសិ ។ តំនុ
 វោ ភោ ភោគម តំ ជីវី តំ សរី ឥនមេវ សន្និ
 មោឃមញ្ញន្តំ ឯវិនិច្ឆ័យំ ករំ ភោគមោតិ ឥតិ បុដ្ឋោ
 សមាធា ន ទោ អហំ វច្ឆ ឯវិនិច្ឆ័យំ តំ ជីវី តំ សរី
 ឥនមេវ សន្និ មោឃមញ្ញន្តំ វិនេសិ ។ កំ បទ
 ភោ ភោគម អញ្ចំ ជីវី អញ្ចំ សរី ឥនមេវ សន្និ
 មោឃមញ្ញន្តំ ឯវិនិច្ឆ័យំ ករំ ភោគមោតិ ឥតិ បុដ្ឋោ
 សមាធា ន ទោ អហំ វច្ឆ ឯវិនិច្ឆ័យំ អញ្ចំ
 ជីវី អញ្ចំ សរី ឥនមេវ សន្និ មោឃមញ្ញន្តំ
 វិនេសិ ។ តំនុ វោ ភោ ភោគម មោតិ
 តដាកោ បរាជ្ជាណា ឥនមេវ សន្និ មោឃមញ្ញន្តំ
 ឯវិនិច្ឆ័យំ ករំ ភោគមោតិ ឥតិ បុដ្ឋោ សមាធា

កាលន្ទុទ្ធលស្កុប្រះអន្តិថ បពិត្រព្រះភាគមជ្ឈិមនិកាយ ព្រះភាគម
 ជ័យនិកាយ មានសេចក្តីឃើញយ៉ាងនេះថា លោកមិនមានទីបំផុត នេះ
 ឯងជាពាក្យពិត ពាក្យដទៃជាមោឃៈដូច្នេះឬ ព្រះអង្គឆ្លើយថា ម្ចាស់
 វច្ឆៈ គឺជាគតិមឃើញយ៉ាងនេះថា លោកមិនមានទីបំផុត នេះឯងជា
 ពាក្យពិត ពាក្យដទៃជាមោឃៈ ដូច្នេះទេ ។ កាលន្ទុទ្ធលស្កុប្រះ
 អន្តិថ បពិត្រព្រះភាគមជ្ឈិមនិកាយ ព្រះភាគមជ្ឈិមនិកាយមានសេចក្តីឃើញ
 យ៉ាងនេះថា មោឃិក មោឃិក នេះឯងជាពាក្យពិត ពាក្យដទៃ
 ជាមោឃៈដូច្នេះឬ ព្រះអង្គឆ្លើយថា ម្ចាស់វច្ឆៈ គឺជាគតិមឃើញយ៉ាងនេះថា
 មោឃិក មោឃិក នេះឯងជាពាក្យពិត ពាក្យដទៃជាមោឃៈ
 ដូច្នេះទេ ។ កាលន្ទុទ្ធលស្កុប្រះអន្តិថ បពិត្រ
 ព្រះភាគមជ្ឈិមនិកាយ ព្រះភាគមជ្ឈិមនិកាយ មានសេចក្តីឃើញយ៉ាងនេះថា
 ជីវីកដទៃ សរីកដទៃ នេះឯងជាពាក្យពិត ពាក្យដទៃជាមោឃៈ
 ដូច្នេះឬ ព្រះអង្គឆ្លើយថា ម្ចាស់វច្ឆៈ គឺជាគតិមឃើញយ៉ាងនេះថា
 ជីវីកដទៃ សរីកដទៃ នេះឯងជាពាក្យពិត ពាក្យដទៃជាមោឃៈ
 ដូច្នេះទេ ។ កាលន្ទុទ្ធលស្កុប្រះអន្តិថ បពិត្រព្រះភាគមជ្ឈិមនិកាយ ព្រះ
 ភាគមជ្ឈិមនិកាយ មានសេចក្តីឃើញយ៉ាងនេះថា សត្វមានប្លែកពីមរណៈ
 ទៅ តើមានទេ នេះឯងជាពាក្យពិត ពាក្យដទៃជាមោឃៈ ដូច្នេះឬ

ន ទោ អហំ វច្ឆ ឃីរិទ្ធិដ្ឋំ ហោតិ តថាគតោ
 បរម្មណា ឥនមេវ សទ្ធិំ មោឃមញ្ញន្តំ វេទសំ ។ កី
 បទ ភោ ភោតម ន ហោតិ តថាគតោ បរម្មណា
 ឥនមេវ សទ្ធិំ មោឃមញ្ញន្តំ ឃីរិទ្ធិដ្ឋំ ភវិ ភោតមោតិ
 ឥតិ បុដ្ឋោ សមាធា ន ទោ អហំ វច្ឆ ឃីរិទ្ធិដ្ឋំ ន
 ហោតិ តថាគតោ បរម្មណា ឥនមេវ សទ្ធិំ មោឃមញ្ញន្តំ
 វេទសំ ។ តំន្តុ ទោ ភោ ភោតម ហោតិ ច ន
 ន ហោតិ តថាគតោ បរម្មណា ឥនមេវ សទ្ធិំ
 មោឃមញ្ញន្តំ ឃីរិទ្ធិដ្ឋំ ភវិ ភោតមោតិ ឥតិ បុដ្ឋោ
 សមាធា ន ទោ អហំ វច្ឆ ឃីរិទ្ធិដ្ឋំ ហោតិ ច
 ន ភ ហោតិ តថាគតោ បរម្មណា ឥនមេវ សទ្ធិំ
 មោឃមញ្ញន្តំ វេទសំ ។ កី បទ ភោ ភោតម
 ទេវ ហោតិ ន ន ហោតិ តថាគតោ បរម្មណា
 ឥនមេវ សទ្ធិំ មោឃមញ្ញន្តំ ឃីរិទ្ធិដ្ឋំ ភវិ ភោត-
 មោតិ ឥតិ បុដ្ឋោ សមាធា ន ទោ អហំ វច្ឆ

ព្រះអង្គឆ្លើយថា ខ្មាសវច្ឆៈ គឺជាគតមិនឃើញយ៉ាងនេះថា សត្វមាន
 មុខអំពីមរណៈទៅ កើតទៀត នេះឯងជាពាក្យពិត ពាក្យដទៃជា
 ដោយៈ ដូច្នេះទេ ។ កាលខ្ញុំចូលសូត្រអង្គថា មតិក្រព្រះភោតម
 ដំបំរើន ព្រះភោតមដំបំរើនមានសេចក្តីឃើញយ៉ាងនេះថា សត្វមានមុខ
 អំពីមរណៈទៅ មិនកើតទៀត នេះឯងជាពាក្យពិត ពាក្យដទៃជាដោយៈ
 ដូច្នេះឬ ព្រះអង្គឆ្លើយថា ខ្មាសវច្ឆៈ គឺជាគតមិនឃើញយ៉ាងនេះថា
 សត្វមានមុខអំពីមរណៈទៅ មិនកើតទៀត នេះឯងជាពាក្យពិត ពាក្យ
 ដទៃជាដោយៈ ដូច្នេះទេ ។ កាលខ្ញុំចូលសូត្រអង្គថា មតិក្រព្រះ
 ភោតមដំបំរើន ព្រះភោតមដំបំរើនមានសេចក្តីឃើញយ៉ាងនេះថា សត្វ
 មានមុខអំពីមរណៈទៅ កើតទៀតនូវ មិនកើតទៀតនូវ នេះឯងជាពាក្យពិត
 ពាក្យដទៃជាដោយៈដូច្នេះឬ ព្រះអង្គឆ្លើយថា ខ្មាសវច្ឆៈ គឺជាគតមិន
 មានសេចក្តីឃើញយ៉ាងនេះថា សត្វមានមុខអំពីមរណៈទៅ កើតទៀត
 នូវ មិនកើតទៀតនូវ នេះឯងជាពាក្យពិត ពាក្យដទៃជាដោយៈដូច្នេះ
 ទេ ។ កាលខ្ញុំចូលសូត្រអង្គថា មតិក្រព្រះភោតមដំបំរើន ព្រះភោ-
 តមដំបំរើនមានសេចក្តីឃើញយ៉ាងនេះថា សត្វមានមុខអំពីមរណៈទៅ
 កើតទៀតក៏មិនមែន មិនកើតទៀតក៏មិនមែន នេះឯងជាពាក្យពិត ពាក្យ
 ដទៃជាដោយៈដូច្នេះឬ ព្រះអង្គឆ្លើយថា ខ្មាសវច្ឆៈ គឺជាគតមិន

ឯវិជ្ជាភិ ឯវិ ឯវាភិ ឯ ឯ ឯវាភិ តថាគតោ
 បរិបុណ្ណោ ឥន្ទមេវ សុត្ថំ មោឃមញ្ញាតិ វិនេសិ ។
 តេ ច ឥវំ កោតមោ វាជីនី សុប្បស្សនាបោ
 ឯវិ ឥវាជំ សុត្វសោ ឯជ្ជិតតាជំ អនុបកតោតិ ។

(៨) សស្សតោ លោកោតិ ទោ វច្ឆ ឯជ្ជិតតមេតិ
 ឯជ្ជិត្តហជំ ឯជ្ជិត្តត្ថាភេ(១) ឯជ្ជិត្តស្វកំ ឯជ្ជិត្តច្ឆន្ទតំ
 ឯជ្ជិត្តសញ្ញាជំ ឯ សុត្ថំ សវិយាតិ សឧបាយាសំ
 សបរិទ្បាហំ ឯ ឯត្ថិឆាយ ឯ វិភតាយ ឯ ឯវេតាយ
 ឯ ឧបសមាយ ឯ អភិញ្ញាយ ឯ សន្តោឆាយ ឯ
 ឯត្ថាឆាយ សវិវត្តតិ ។ អសស្សតោ លោកោតិ
 ទោ វច្ឆ ។ បេ ។ អន្តរំ លោកោតិ ទោ វច្ឆ
 ។ បេ ។ អន្តរំ លោកោតិ ទោ វច្ឆ ។ បេ ។
 តំ ជីវិ តំ សវិវត្តំ ទោ វច្ឆ ។ បេ ។ អញ្ញំ ឯវិ
 ។ ខ. វង្សត្ថាវ ។

ឃើញយ៉ាងនេះថា សត្វមានមុខរាងមាណ ទៅ កើតទៀត ក៏មិនមែន
 មិនកើតទៀត ក៏មិនមែន រន្ធដងជាតាក្បែក តាក្បែរជាមោឃៈ
 ដូច្នេះទេ ។ ព្រះភាគមដំបើង ទ្រង់ឃើញច្បាស់ទូទៅសង្ខារទុក្ខ
 បានជាមិនប្រកាន់នូវទិដ្ឋភាពនេះ ដោយប្រការចាំឆ្លងយ៉ាងនេះ ។

(៩) ម្ចាស់ច្នះ សេចក្តីឃើញថា លោកទៀតដូច្នេះឯង ជាសេច-
 ក្តីឃើញយ៉ាងត្រសក់ ជាសេចក្តីឃើញយ៉ាងឆ្ងាយដាច់ស្រយាល ជា
 សេចក្តីឃើញយ៉ាងចម្រើនចម្រាល ជាសេចក្តីឃើញយូរឆ្ងាយ ជាសេចក្តី
 ឃើញដែលប្រកបសត្វទុក្ខប្រកបដោយទុក្ខ ប្រកបដោយសេចក្តីសំបុក
 ប្រកបដោយសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ ប្រកបដោយសេចក្តីក្តៅក្រហាយ មិន
 ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសេចក្តីឡើយណាយ មិនដើម្បីប្រាសចាកកម្រក មិន
 ដើម្បីសេចក្តីលែង មិនដើម្បីសេចក្តីស្ងប់រម្ងាប់ មិនដើម្បីសេចក្តីដឹងច្បាស់
 មិនដើម្បីសេចក្តីត្រាស់ដឹង មិនដើម្បីព្រះនិរ្ាន ។ ម្ចាស់ច្នះ សេចក្តី
 ឃើញថាលោកមិនទៀងដូច្នេះឯង ។ បេ ។ ម្ចាស់ច្នះ សេចក្តីឃើញ
 ថាលោកមានទីបំផុតដូច្នេះឯង ។ បេ ។ ម្ចាស់ច្នះ សេចក្តីឃើញថាលោក
 មិនមានទីបំផុតដូច្នេះឯង ។ បេ ។ ម្ចាស់ច្នះ សេចក្តីឃើញថាមានជីវិត
 គោរសរីៈ ដូច្នេះឯង ។ បេ ។ ម្ចាស់ច្នះ សេចក្តីឃើញថាជីវិតដទៃ

បរិក្ខារពន្យល្យ អង្គវចនាសម្ព័ន្ធ ទំនៀមទម្លាប់ស្រាវជ្រាវ

អញ្ញំ សរីរដ្ឋំ ខោ វត្ថុ ។ មេ ។ ហោតិ ឧបាសនា
 បរាជ្ឈណាតិ ខោ វត្ថុ ។ មេ ។ ឈោតិ ឧបាសនា
 បរាជ្ឈណាតិ ខោ វត្ថុ ។ មេ ។ ហោតិ ឧបាសនា
 ហោតិ ឧបាសនា បរាជ្ឈណាតិ ខោ វត្ថុ ។ មេ ។
 ឈោតិ ឧបាសនា ឈោតិ ឧបាសនា បរាជ្ឈណាតិ
 ខោ វត្ថុ ធិដ្ឋិតតមេតំ ធិដ្ឋិត្តហំ ធិដ្ឋិតត្ថាហោ
 ធិដ្ឋិតស្វតំ ធិដ្ឋិត្តិដ្ឋិតំ ធិដ្ឋិតសញ្ញាជំ ធិដ្ឋិតស្វតំ
 សរីរណតំ សុទ្ធាយាសំ សមវិជ្ជាហំ ឧ ធិត្ថិយា
 ឧ វិភាយ ឧ ធិរោងាយ ឧ ឧបសមាយ ឧ
 អភិញ្ញាយ ឧ សម្ពោធាយ ឧ ធិត្ថិយា សំវត្ថុតំ ។
 ឥមំ ខោ អហំ វត្ថុ អាទីធមំ សម្បស្សនាហោ ឯវិ
 ឥមាធិ សព្វសោ ធិដ្ឋិតតាធិ អនុបករោតិ ។ អត្ថិ
 បទ ភោតោ ភោតមស្ស តិញ្ចិ ធិដ្ឋិតតត្ថិ ។ ធិដ្ឋិតតត្ថិ
 ខោ វត្ថុ អបទិតមេតិ ឧបាសនាស្ស ធិដ្ឋិតតត្ថិ(១) វត្ថុ

១ ម. ទិញ្ចាតំ ។

បរិក្ខារពន្យល្យ អង្គវចនាសម្ព័ន្ធ កម្រងសំនែងសេចក្តីឃើញយ៉ាងព្រាហ្មណ៍

សរីរោស្ត្រដ្ឋូច្នេះឯង ។ មេ ។ ខ្លាស្រព្វៈ សេចក្តីឃើញថា សត្វមានមុខ
 អំពីមរណៈទៅកើតទៀត ដូច្នេះឯង ។ មេ ។ ខ្លាស្រព្វៈ សេចក្តីឃើញ
 ថា សត្វមានមុខអំពីមរណៈទៅមិនកើតទៀតដូច្នេះ ។ មេ ។ ខ្លាស្រព្វៈ
 សេចក្តីឃើញថា សត្វមានមុខអំពីមរណៈទៅកើតទៀតខ្លះ មិនកើតទៀត
 ខ្លះដូច្នេះឯង ។ មេ ។ ខ្លាស្រព្វៈ សេចក្តីឃើញថា សត្វមានមុខអំពី
 មរណៈទៅកើតទៀត ក៏មិនមែន មិនកើតទៀតក៏មិនមែន ដូច្នេះឯង
 ជាសេចក្តីឃើញយ៉ាងព្រាហ្មណ៍ ជាសេចក្តីឃើញយ៉ាងឆ្ងាយដាច់ស្រ-
 យាល ជាសេចក្តីឃើញយ៉ាងចម្រើនចម្រាស ជាសេចក្តីឃើញយ៉ាងយូរ
 យ៉ាង ជាសេចក្តីឃើញដែលប្រកបសព្វទុក្ខប្រកបដោយទុក្ខ ប្រកបដោយ
 សេចក្តីលំបាក ប្រកបដោយសេចក្តីឡើងឆ្អឹង ប្រកបដោយសេចក្តី
 ក្តៅក្រហាយ មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសេចក្តីឡើងឆ្អឹងឈាយ មិនដើម្បីប្រាស
 ចាកកម្រក មិនដើម្បីសេចក្តីលក់ មិនដើម្បីសេចក្តីស្ងប់ស្ងៀម មិនដើម្បី
 សេចក្តីដឹងច្បាស់ មិនដើម្បីសេចក្តីក្រាស់ជឹង មិនដើម្បីព្រះធិតា ។
 ខ្លាស្រព្វៈ គឺជាគតឃើញច្បាស់នូវចាសដូច្នេះឯង ទើបបានជាមិនប្រកាន់
 នូវទិដ្ឋិចាំងនេះ ដោយប្រការចាំងគ្នាដឹងយ៉ាងនេះ ។ ចុះសេចក្តីឃើញបង្អួច
 បង្អួចបេសព្រះភោគមជ្ជិមវិមាធិទ្ធិវិជ្ជា ។ ខ្លាស្រព្វៈ សេចក្តីឃើញ
 ដូច្នេះឯង គឺជាគតបានចាំចេញហើយ ខ្លាស្រព្វៈ ព្រោះសេចក្តីឃើញ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមនិកាយសកំ

តណ្ហាភោគ ឥតិ វុច្ចំ ឥតិ វុបស្ស សមុទយោ
 ឥតិ វុបស្ស អនុត្តរោ ឥតិ វេទនា ឥតិ វេទនាយ
 សមុទយោ ឥតិ វេទនាយ អនុត្តរោ ឥតិ សញ្ញា
 ឥតិ សញ្ញាយ សមុទយោ ឥតិ សញ្ញាយ អនុត្តរោ
 ឥតិ សង្ខារ ឥតិ សង្ខារំ សមុទយោ ឥតិ
 សង្ខារំ អនុត្តរោ ឥតិ វិញ្ញាណំ ឥតិ វិញ្ញាណស្ស
 សមុទយោ ឥតិ វិញ្ញាណស្ស អនុត្តរោតិ តណ្ហា
 តណ្ហាភោ សត្វមត្តាតាមំ សត្វមត្តតាមំ (១) សត្វា
 ហត្ថាមមត្តាភាវាទុសយោមំ ទយោ វិភាគា ធម្មោ
 តាតា មធម៌ស្សត្តា អនុមាសោ វិទ្យុត្តាតិ វិទាមីតិ ។

[៤] ឯវិ វិមុត្តចិត្តោ បទ ភោ ភោតម ភិក្ខុ
 កុហំ ឧប្បជ្ជតីតំ (២) ។ ឧប្បជ្ជតីតិ ចោ វច្ឆ ន
 ឧបេតិ ។ តេនហំ ភោ ភោតម ន ឧប្បជ្ជ-
 តីតិ ។ ន ឧប្បជ្ជតីតិ ចោ វច្ឆ ន ឧបេតិ ។

១ សត្វមត្តតាមំ ។ ២ ម ឧប្បជ្ជតីតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមនិកាយសកំ

នេះ ភាគកាយញាហយថ បូជ្ជន្ត្រះ ហេតុជាគ្រឿងកើតឡើងនៃ
 បូជ្ជន្ត្រះ ហេតុជាគ្រឿងលេចនៅនៃបូជ្ជន្ត្រះ វេទនាដូច្នេះ ហេតុជា
 គ្រឿងកើតឡើងនៃវេទនាដូច្នេះ ហេតុជាគ្រឿងលេចនៅនៃវេទនាដូច្នេះ
 សញ្ញាដូច្នេះ ហេតុជាគ្រឿងកើតឡើងនៃសញ្ញាដូច្នេះ ហេតុជាគ្រឿង
 លេចនៅនៃសញ្ញាដូច្នេះ សង្ខារាំងឡាយដូច្នេះ ហេតុជាគ្រឿងកើត
 ឡើងនៃសង្ខារាំងឡាយដូច្នេះ ហេតុជាគ្រឿងលេចនៅនៃសង្ខារាំង
 ឡាយដូច្នេះ វិញ្ញាណដូច្នេះ ហេតុជាគ្រឿងកើតឡើងនៃវិញ្ញាណដូច្នេះ
 ហេតុជាគ្រឿងលេចនៅនៃវិញ្ញាណដូច្នេះ ព្រោះហេតុនោះ ពុទ្ធចា
 ភាគកាយញាហយថ ភាគកាយស្រឡាហើយ ព្រោះមិនប្រកាន់មាំ ព្រោះ
 អស់ទៅ ព្រោះប្រាសចាកកម្រេក ព្រោះលះលំនៅ ព្រោះលះបង់
 ព្រោះរលស់ចោល ដូចសេចក្តីដែលនិយាយកំណត់ ដូចសេចក្តីបន្ទាប
 បង្កាត់កំណត់ នឹងអហត្ថិរ មហត្ថិរ មាតាទុស្សីយកំណត់ (១) ។

[៥] បពិត្រព្រះភាគមជ្ឈិមនិកាយ ពុទ្ធកុំផលមានចិត្តស្រឡា
 ហើយយ៉ាងនេះ មិនកើតឡើងក្នុងនិរោធិយ ។ ម្ចាស់វិច្ឆ័យ ពាក្យថា កើតឡើង
 ដូច្នេះមិនគួរទេ ។ បពិត្រព្រះភាគមជ្ឈិមនិកាយ បើដូច្នោះមានកើតកើត
 ឡើងទេឬ ។ ម្ចាស់វិច្ឆ័យ ពាក្យថា មិនកើតឡើងដូច្នេះ ក៏មិនគួរ ។

១ ធានីយំ វិច្ឆិកា វិច្ឆិកា កំណត់ ។ អនុត្តរោ ។

លុទ្ធភូមិក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមទណ្ឌសកំ

នេវ ឧប្បជ្ឈតិ ឈ ឈ ឧប្បជ្ឈតិ ភតិ បុរោ សមាធា
នេវ ឧប្បជ្ឈតិ ឈ ឈ ឧប្បជ្ឈតិ ។ ខា វច្ឆ ឈ ឧបេ-
តិ វនេសិ ។ ឯត្ថាហំ ភោ ភោតម អញ្ញាលាហា-
ហំ ឯត្ថ សម្មាសមាសាទិ ។ យាធិ មេ ឯសា
ភោភោ ភោតមស្ស បុរិមេន កថាសល្លាបេន អហុ
អសាធមត្ថា សាមិ មេ ឯត្ថាហំ អន្តរាហិតាតិ ។

[១១] អសញ្ញំ តេ វច្ឆ អញ្ញាលាយ អសំ
សម្មាហាយ តម្កិកេ វាយិ^(១) វច្ឆ នន្តោ ទុក្ខសោ
ទុរុត្តារោ សន្តោ បណ្ឌិតោ អតត្តាវនេវ និបុ-
ណោ បណ្ឌិតវេនិយោ សោ តយោ ទុក្ខានា
អញ្ញិដ្ឋិកេន អញ្ញត្ថន្តិកេន អញ្ញុប្បិកេន
អញ្ញន្តយោកេន^(២) អញ្ញត្ថាជយកេន^(៣) តេនហិ
វច្ឆ នំយេវត្ថ ឈមុត្ថិស្សាមិ យថា តេ ឧបេយ្យ
តថា តំ ឡាភយេយ្យសំ តំ ភតិ អញ្ញសិ វច្ឆ

១ ម. ពាយ ។ ២ ម. អញ្ញន្តយោកេន ។ ៣ ម. អញ្ញត្ថ វាយិកេន ។

លុទ្ធភូមិក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមទណ្ឌសកំ

កើតទៀតក៏មិនមែន មិនកើតទៀតក៏មិនមែនឬ ព្រោះអង្គឆ្លើយថា ម្ចាស់វច្ឆៈ
ពាក្យថា កើតទៀតក៏មិនមែន មិនកើតទៀតក៏មិនមែនដូច្នេះក៏មិនគួរ ។
ហេតុព្រោះភាគមជ្ឈិមនិកាយ ខ្ញុំព្រះអង្គដល់នូវសេចក្តីមិនដឹងក្នុងដំណើរនេះ
ដល់នូវសេចក្តីនឹងដឹង ក្នុងដំណើរនេះ ។ វេទនាបេសន្តិក្ខន្ធដែលជា
វេទនាបេសន្តិក្ខន្ធដែលជាសេចក្តីជ្រះថ្លាគឺមាន ដោយពាក្យនេះជាមុនរបស់ព្រះ
ភោគមជ្ឈិមនិកាយ វេទនាបេសន្តិក្ខន្ធដែលជាសេចក្តីបាត់អស់ទៅ ។

[១២] ម្ចាស់វច្ឆៈ គួរតែអ្នកមិនដឹង គួរតែអ្នកនឹងដឹង ម្ចាស់វច្ឆៈ
ព្រោះធម៌នេះជាធម៌ដ៏ជ្រៅ ជាធម៌ដែលបុគ្គលឃើញបានដោយកម្រ ជា
ធម៌ក្រាស់ដឹងបានដោយកម្រ ជាធម៌ដ៏ស្ងប់រម្ងាប់ ជាធម៌ដ៏ថ្លៃថ្លា មិនជា
ទីក្រាបចម្រើននៃគ្នាបាន ជាធម៌ដ៏ល្អិត មាននៃអ្នកប្រាជ្ញទីបំផុតបាន ធម៌
នោះខ្លួនអ្នកដែលបានទិដ្ឋផ្តិល មានសេចក្តីពេញចំណុះ មានសេចក្តីតាម
ចិត្តផ្តិល មានសេចក្តីព្យាយាមក្នុងទីផ្តិល មានការព្យាក្នុងទីផ្តិល វេទនាដឹង
បានដោយកម្រ ម្ចាស់វច្ឆៈ បើម្ចាស់វច្ឆៈ គឺជាគន្លឹងត្រឡប់ស្របក្នុងដំ-
ណើរនៃវិញ្ញាណ ដំណើរនោះគួរដល់អ្នកយ៉ាងណា អ្នកប្បិដោះស្រាយនូវ
ដំណើរនោះយ៉ាងនោះចុះ ម្ចាស់វច្ឆៈ អ្នកសំគាល់នូវដំណើរនោះដូចម្តេច

សាទេ តេ បុរាតោ អន្តិ ជលយ្យ ជាធម្មេយ្យសិ ទ្ធិ
 អយំ មេ បុរាតោ អន្តិ ជលតីតិ ។ សាទេ មេ
 ហោ តោតម បុរាតោ អន្តិ ជលយ្យ ជាធម្មេយ្យហិ
 អយំ មេ បុរាតោ អន្តិ ជលតីតិ ។ សាទេ មង
 តំ វច្ឆ ឯវំ បុច្ឆេយ្យ យោ តេ អយំ បុរាតោ អន្តិ
 ជលតិ អយំ អន្តិ តី បដិច្ច ជលតីតិ ឯវំ បុច្ឆោ
 ទ្ធិ វច្ឆ តន្តិ ព្យាគមយ្យសីតិ ។ សាទេ មិ ហោ តោ
 តម ឯវំ បុច្ឆេយ្យ យោ តេ អយំ បុរាតោ អន្តិ ជលតិ
 អយំ អន្តិ តី បដិច្ច ជលតីតិ ឯវំ បុច្ឆោ អហិ
 ហោ តោតម ឯវំ ព្យាគមយ្យ យោ មេ^(១) បុរាតោ
 អន្តិ ជលតិ អយំ អន្តិ តិណាគដ្ឋបាធានី បដិច្ច
 ជលតីតិ ។ សាទេ វច្ឆ បុរាតោ សោ អន្តិ ឯត្វាយេយ្យ
 ជាធម្មេយ្យសិ ទ្ធិ អយំ មេ បុរាតោ អន្តិ ឯត្វតោតិ ។
 សាទេ មេ ហោ តោតម បុរាតោ សោ អន្តិ ឯត្វាយេយ្យ
 ជាធម្មេយ្យហិ អយំ មេ បុរាតោ អន្តិ ឯត្វតោតិ ។

១ ឧ. យោ ឧប អយំ ។

ហើយក្នុងនោះក្នុងវិចារបុរាណ អ្នកប្បវឌ្ឍន៍ថា ភ្នំនេះនោះក្នុងវិចារនោះ
 បុរាណក្នុងអញដែរឬ ។ បតិគ្រាព្រះភាគមជ្ឈិម បើភ្នំនេះក្នុងវិចារនោះ
 បុរាណ ខ្ញុំប្បវឌ្ឍន៍ថា ភ្នំនេះនោះ ក្នុងវិចារនោះបុរាណក្នុងអញ ។ ខ្មោល
 វច្ឆ បើគេសួរអ្នកយ៉ាងនេះថា ភ្នំនេះនោះ ក្នុងវិចារនោះបុរាណ ភ្នំនេះ
 នេះនេះ ព្រោះអាស្រ័យអ្វី ខ្មោលវច្ឆ បើគេសួរយ៉ាងនេះ អ្នកប្បវឌ្ឍន៍
 ស្រាយដូចម្តេច ។ បតិគ្រាព្រះភាគមជ្ឈិម បើគេសួរខ្ញុំយ៉ាងនេះថា
 ភ្នំនេះនោះក្នុងវិចារនោះបុរាណ ភ្នំនេះនោះ ព្រោះអាស្រ័យអ្វី បតិគ្រ
 ព្រាហ្មណ៍មជ្ឈិម បើគេសួរយ៉ាងនេះ ខ្ញុំប្បវឌ្ឍន៍ស្រាយយ៉ាងនេះថា
 ភ្នំនេះនោះក្នុងវិចារនោះបុរាណ ភ្នំនេះនោះ ព្រោះអាស្រ័យអ្វី
 កំញមតិស្មើនឹងទស ។ ខ្មោលវច្ឆ បើភ្នំនោះរលត់នៅក្នុងវិចារនោះ
 បុរាណ (អ្នក) អ្នកប្បវឌ្ឍន៍ថា ភ្នំនេះនោះរលត់ហើយក្នុងវិចារនោះបុរាណក្នុងអញ
 ដែរឬ ។ បតិគ្រាព្រះភាគមជ្ឈិម បើភ្នំនោះរលត់នៅក្នុងវិចារនោះ
 បុរាណ ខ្ញុំប្បវឌ្ឍន៍ថា ភ្នំនេះនោះរលត់ហើយ ក្នុងវិចារនោះបុរាណក្នុងអញ ។

លុត្តប្បវត្តន៍ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបទ្ទានុកថ៍

សោ មន តំ វច្ឆ ឯវំ បុត្តោយ្យ យោ ទេ អយំ
 បុត្តោ អត្ថំ ឯពុតោ សោ អត្ថំ ឥតោ ភកតមំ
 វិសំ កតោ បុត្តំមំ ឯ បុត្តំមំ ឯ ទុត្តំ ឯ
 ទត្ថំលំ ភតំ ឯវំ បុត្តោ ត្វំ វច្ឆ តិវច្ឆ
 ត្បាតវយ្យាសីតិ ។ ឯ ទុបេតិ កោ ភោតម យត្ថិ
 សោ កោ ភោតម អត្ថំ វិណាសដ្ឋបាទាមំ វេជ្ជ
 ជលតិ^(១) តស្ស ច បរិយាធានា អញ្ញាស្ស ច
 អនុបហារា អនាហារោ ឯពុតោត្ថវ សង្ខំ កង្ខតីតំ ។

(១២) ឯវមេវ ទោ វច្ឆ យេន រូបេន តថាគតំ
 បញ្ញាបយេនោ បញ្ញាបេយ្យ តំ រូបំ ភថាគតស្ស
 បហំមំ ទុច្ឆន្ទម្បី តាណាវត្ថុកតំ អនភាវដ្ឋតំ^(២) ភាយតិ
 អនុប្បនធម្មំ រូបសង្ខារីតុតោ ទោ វច្ឆ តថាគតោ ត-
 ម្ពីរោ អប្បមេយ្យោ ទុប្បវិយោកាស្សោ ។ សេយ្យថាមំ
 មហាសត្វោ ទុប្បស្មីតិ ឯ ទុបេតិ ឯ ទុប្បដ្ឋ-
 តិ ឯ ទុបេតិ ទុប្បដ្ឋតិ ច ឯ ច ទុប្បដ្ឋតិ
 ឯ ទុបេតិ ទេវ ទុប្បដ្ឋតិ ឯ ឯ ទុប្បដ្ឋតិ

១ ៩. អធិលំ ។ ២ ៩. អនភាវេតិ ។

លុត្តប្បវត្តន៍ មជ្ឈិមនិកាយ សម្មមបទ្ទានុកថ៍

ម្ចាស់វច្ឆៈ ចុះហើយស្រយោងនេះថា ភ្នំឯណា ដែលលេចហើយក្នុងវិ-
 ចារពារបុគ្គល ភ្នំនោះទៅវិចារពារនោះហើយ ទៅកាន់វិសាលា វាឯ
 កើតឫទាន់លិច វាឯដើមឫទាន់ត្បូង ម្ចាស់វច្ឆៈ ហើយស្រយោងនេះកើ-
 ត្បូងឬទៅស្រាយដូចម្តេច ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ប៉ិនគូរនឹង
 ដោះស្រាយបានទេ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ឬក៏ជាភ្នំនោះ នេះ
 ព្រោះភាស្រ័យទូរកិញ្ញមតិស្ម័គ្រនឹងទស្សនា ដល់នូវកិរិយាឈប់ថា លេច
 ទៅមិនមានភាពរាវដូច្នេះ ព្រោះអស់ទៅនៃកិញ្ញមតិស្ម័គ្រនឹងទស្សនា
 ព្រោះមិនមានកិរិយាឆាប់លឿនទៅនៃកិញ្ញមតិស្ម័គ្រនឹងទស្សនា ។

(១២) ម្ចាស់វច្ឆៈ បុគ្គលភាសបញ្ញាត្តន្តវស្ស ឯប្បិបត្តក
 ដោយប្រណ រូបាទារកថាគត លេបនឹងហើយ កាត់ប្រសាចាលហើយ
 ធ្វើឱ្យដូចជាគ្នាគប់បុគ្គលហើយ ដល់នូវកិរិយាមិនមាន ជាប្រភានកិរិយា
 មិនកើតឡើងនោះទៅទៀតជាធម្មតា ម្ចាស់វច្ឆៈ ភថាគតព្រមទ្រព្យហើយ
 លាភចំណែកនៃរូប ជាអក្ខរ្យោ (ដោយទុក្ខ) បានប្រមាណមិនបាន
 ដែលបុគ្គលស្តាប់ស្តង់បានដោយកម្រយោងនេះឯង ។ ដូចមហាសត្វ
 នឹងថា កើតទៀតក៏មិនគួរ ថា មិនកើតទៀតទេក៏មិនគួរ ថា កើតទៀតគួរ
 មិនកើតទៀតគួរក៏មិនគួរ ថា កើតទៀតក៏មិនមែន មិនកើតទៀតក៏មិនមែន

បរិក្ខារវិញ្ញាណ ឧប្បន្នសុត្តន្ត វគ្គប្បកាម

ន ឧបេតិ ។ យាយ វេទនាយ ឆន្ទាគតំ មញ្ញាប-
 យនាថា មញ្ញាបេយ្យ សា វេយ្យា ឆន្ទាគតស្ស
 មហីនា ឧច្ឆ័ទ្ធស្គលា គាសាវត្ថុតោ អនកាវត្ថុតា
 អាយតី អនុប្បាទធម្មា វេទនាសង្ខារីមុត្តោ ចោ វជ្ជ
 ឆន្ទាគតោ កក្កិរោ អប្បមេយ្យោ ទុប្បវិយាតាឡោ ។
 សេយ្យជាមិ មហាសមុត្តោ ឧប្បជ្ឈតីតិ ន ឧបេតិ ន
 ឧប្បជ្ឈតីតិ ន ឧបេតិ ឧប្បជ្ឈតីតិ ច ន ច ឧប្បជ្ឈតីតិ
 ន ឧបេតិ ទេវ ឧប្បជ្ឈតិ ន ន ឧប្បជ្ឈតីតិ ន ឧបេតិ ។
 យាយ សញ្ញាយ ឆន្ទាគតំ មញ្ញាបយនាថា មញ្ញា-
 បេយ្យ សា សញ្ញា ឆន្ទាគតស្ស មហីនា ឧច្ឆ័ទ្ធស្គលា គា-
 សាវត្ថុតោ អនកាវត្ថុតា អាយតី អនុប្បាទធម្មា សញ្ញា
 សង្ខារីមុត្តោ ចោ វជ្ជ ឆន្ទាគតោ កក្កិរោ អប្បមេយ្យោ
 ទុប្បវិយាតាឡោ ។ សេយ្យជាមិ មហាសមុត្តោ ឧប្បជ្ឈ-
 តីតិ ន ឧបេតិ ន ឧប្បជ្ឈតីតិ ន ឧបេតិ ឧប្បជ្ឈតីតិ ច

បរិក្ខារវិញ្ញាណ ឧប្បន្នសុត្តន្ត ការងារចង្វាក់

កំមិនគួរ ។ បុគ្គលកាលបញ្ញត្តិទូរស្ស គប្បីបញ្ញត្តិដោយវេទនាណ
 វេទនាទោះ គឺជាគតលេខនឹងហើយ កាត់បូសចាលហើយ ធ្វើឲ្យដូច
 ជាត្នោតកំបុតហើយ ដល់ខ្វែរកិរិយាមិនមាន ជាវេទនាមានកិរិយាមិន
 កើតទៀតនៅជាធម្មតា ម្ចាស់វិញ្ញាណ គឺជាគតប្រស្រទ្បះហើយ ចាក
 ចំណែកវេទនា ជាអ្នកជ្រៅមានប្រមាណមិនបាន ដែលបុគ្គលស្តាប់
 ស្តង់បានដោយកម្រ ។ ដូចបញ្ចសមុទ្រ នឹងថា កើតទៀតកំមិនគួរ
 ជាមិនកើតទៀតកំមិនគួរ ថាកើតទៀតខ្លះ មិនកើតទៀតខ្លះកំមិនគួរ ជា
 កើតទៀតកំមិនវេទនា មិនកើតទៀតកំមិនមែនកំមិនគួរ ។ បុគ្គលកាល
 បញ្ញត្តិទូរស្ស គប្បីបញ្ញត្តិដោយសញ្ញាណ សញ្ញាទោះគឺជាគតលេ-
 ខនឹងហើយ កាត់បូសចាលហើយ ធ្វើឲ្យដូចជាត្នោតកំបុតហើយ ដល់
 ខ្វែរកិរិយាមិនមាន ជាសញ្ញាមានកិរិយាមិនកើតទៀតនៅជាធម្មតា ម្ចាស់
 វិញ្ញាណ គឺជាគតប្រស្រទ្បះហើយចាកចំណែកវេទនា ជាអ្នកជ្រៅមាន
 ប្រមាណមិនបាន ដែលបុគ្គលស្តាប់ស្តង់បានដោយកម្រ ។ ដូចបញ្ច-
 សមុទ្រ នឹងថា កើតទៀតកំមិនគួរ ជាមិនកើតទៀតកំមិនគួរ ថាកើត

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបទដ្ឋកថា

ន ច ឧប្បជ្ឈតីតិ ន ឧបេតិ នេវ ឧប្បជ្ឈតិ ន
 ន ឧប្បជ្ឈតីតិ ន ឧបេតិ ។ យេហំ សង្ការេហំ
 តតាគតិ បញ្ញាបយេមាទោ បញ្ញាបេយ្យេ តេ សង្ការ
 តតាគតស្ស មហំនា ឧច្ឆិទ្ធម្ភលំ តាលាវត្ថុកតា
 អនការវុត្ថុនា អាយតី អនុប្បាទទម្ពំ សង្ខារសង្ខារិមុត្តោ
 ទោ វុច្ច តតាគតោ កម្ពីរោ អប្បមេយ្យោ ទុប្បវិយោ-
 កាឡោ ។ សេយ្យជាមិ មហាសមុទ្គោ ឧប្បជ្ឈតីតិ ន
 ឧបេតិ ន ឧប្បជ្ឈតីតិ ន ឧបេតិ ឧប្បជ្ឈតិ ច ន ច
 ឧប្បជ្ឈតីតិ ន ឧបេតិ នេវ ឧប្បជ្ឈតិ ន ន ឧប្បជ្ឈតីតិ
 ន ឧបេតិ ។ យេន វិញ្ញាណទ តតាគតិ
 បញ្ញាបយេមាទោ បញ្ញាបេយ្យេ តំ វិញ្ញាណំ តតាគតស្ស
 មហំនំ ឧច្ឆិទ្ធម្ភលំ តាលាវត្ថុកតិ អនការវុត្ថុនំ
 អាយតី អនុប្បាទទម្ពំ វិញ្ញាណសង្ខារិមុត្តោ ទោ វុច្ច
 តតាគតោ កម្ពីរោ អប្បមេយ្យោ ទុប្បវិយោកាឡោ ។
 សេយ្យជាមិ មហាសមុទ្គោ ឧប្បជ្ឈតីតិ ន ឧបេតិ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបទដ្ឋកថា

ទៀតនេះ មិនកើតទៀតនូវកំរើននូវ ជាតិក៏ទៀតកំរើនបែន ជាមិនកើត
 ទៀតកំរើនមែនកំរើននូវ ។ បុគ្គលកាលបញ្ចក្ខន្ធនូវសត្វ ឆប្បបញ្ចក្ខន្ធដោយ
 សង្ខារចំនុច្យាយណ កាលសង្ខារចំនុច្យាយនោះ គឺជាគតលបេនីហើយ
 កាន់បូសចោលហើយ ធ្វើឱ្យដូចជាគោតកំបុតកហើយ ដល់ម្លូកិរិយាមិន
 មាន ជាសង្ខារមានកិរិយាមិនកើតទៀតនាទៅជាធម្មតា ម្នាលវិច្ឆ័យៈ គឺជាគត
 រួចស្រឡះហើយ ចាកចំណែកនៃសង្ខារ ជាអ្នកជ្រៅមានប្រមាណមិន
 បាន ដែលបុគ្គលស្លាប់ស្លង់បានដោយកម្រ ។ ដូចមហាសមុទ្រ នឹង
 ជា កើតទៀតកំរើននូវ ជាមិនកើតទៀតកំរើននូវ ជាតិក៏ទៀតនូវ មិន
 កើតទៀតនូវកំរើននូវ ជា កើតទៀតកំរើនមែន ជា មិនកើតទៀតកំរើន
 មែនកំរើននូវ ។ បុគ្គលកាលបញ្ចក្ខន្ធនូវសត្វ ឆប្បបញ្ចក្ខន្ធដោយវិញ្ញាណ
 ណា វិញ្ញាណនោះ គឺជាគត លបេនីហើយ កាន់បូសចោលហើយ
 ធ្វើឱ្យដូចជាគោតកំបុតកហើយ ដល់ម្លូកិរិយាមិនមាន ជាវិញ្ញាណមាន
 កិរិយាមិនកើតទៀតនាទៅជាធម្មតា ម្នាលវិច្ឆ័យៈ គឺជាគតរួចស្រឡះហើយ
 ចាកចំណែកនៃវិញ្ញាណ ជាអ្នកជ្រៅមានប្រមាណមិនបាន ដែលបុគ្គល
 ស្លាប់ស្លង់បានដោយកម្រ ។ ដូចមហាសមុទ្រ នឹងកើតទៀតកំរើននូវ

បញ្ជាដាវធុស្ស អង្គវត្តចោត្តសុត្ត ធម្មទេសនាបសិទ្ធ

ន ឧប្បជ្ឈតិ ឆ ឧបេតិ ឧប្បជ្ឈតិ ឆ ឆ ឆ ឧប្បជ្ឈតិ
ន ឧបេតិ នេវ ឧប្បជ្ឈតិ ឆ ឆ ឧប្បជ្ឈតិ ឆ
ឧបេតិ ។

[១៣] ឃីវី វុត្តេ វត្តោត្តោ បរិច្ចាជិតោ កកវង្គ
ឯតទេវេន សេយ្យជាមិ ភោ ភោតម ភោមស្ស វា
ឯតមស្ស វា អវិទូរេ មហាសាលវុត្តោ តស្ស
អង្គត្ថា សាទាបលាសិ បលុដ្ឋេយ្យ តទបប្បដិតា
បលុដ្ឋេយ្យ ដេតុ បលុដ្ឋេយ្យ សោ អបរេន សម-
យេន អបកតសាទាបលាសោ អបកតត្ថទបប្បដិតា
អបកតដេតុតោ សុទ្ធេ សារេ^(១) បតិដ្ឋិតោ ឃីវេវេ^(២)
ភោតោ ភោតមស្ស ចាវេនំ អបកតសាទាបលាសិ
អបកតត្ថទបប្បដិតំ អបកតដេតុតំ សុទ្ធេ^(៣) សារេ
បតិដ្ឋិតំ អភិក្កិដ្ឋំ ភោ ភោតម អភិក្កិដ្ឋំ
ភោ ភោតម សេយ្យជាមិ ភោ ភោតម

១ ឱ. សុត្តេ ឧប្ប ឆាប ។ ២ ឱ. ឃីវេវេ ឆាវ ។ ៣ ឱ. សុទ្ធំ ។

បរិច្ចាជិតោ អង្គវត្តចោត្តសុត្ត កាវោលយាសោព្រះធម្មទេសនា

ថា បំណើត្រឡប់មិនគួរ ថា កើតឡើងខ្លះ បំណើត្រឡប់ខ្លះ ក៏មិនគួរ
ថា កើតឡើងក៏មិនមែន មិនកើតឡើងក៏មិនមែន ក៏មិនគួរ ។

[១៤] លុះព្រះមានព្រះភាគ ក្រាស់យ៉ាងនេះហើយ វេលាភ្លាម

បរិច្ចាជិត ទើបក្រាបទូលព្រះមានព្រះភាគយ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះ
គោតមដ៏ចម្រើន ដើមកំណើតក្នុង (ដុះនៅ) ក្នុងទីជិតខ្សែស្រកក្តី ឱតមក្តី មែក
ឱតស្លឹកខ្លះដើមកំណើតក្នុងនោះ ក៏វិវាសទៅដោយការមិនទៀង សំបកឱត
ក្រុមទាំងឡាយក៏វិវាសទៅ ស្រាយក៏វិវាសទៅ សម័យទាំងក្រុម
មក ដើមកំណើតក្នុងនោះ ក៏ប្រាសចាកមែកឱតស្លឹក ប្រាសចាកសំបកឱត
ក្រុម ប្រាសចាកស្រាយ បិតនៅតែរឿងដ៏ស្អាត យ៉ាងណាមិញ ឯ
ពាក្យជាប្រធាន (ធម្មវិន័យ) របស់ព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ក៏ប្រាសចាកមែក
ឱតស្លឹក ប្រាសចាកសំបកឱតក្រុម ប្រាសចាកស្រាយ បិតនៅ
ចាំការរឿងដ៏ស្អាតយ៉ាងនោះដែរ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន តិរោណោសំ
បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន តិរោណោសំ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន

បិក្កុដ្ឋិតំ វា ឧត្តុដ្ឋិយ្យ បដិច្ចដ្ឋិ វា វិវេយ្យ
 ឫទ្ធិស្ស វា មត្តំ អាចិត្តេយ្យ កន្ធិកាវេ វា
 តេលម្បជ្ជោតំ ជាវេយ្យ ឧត្តុមន្តោ វុចាជំ ឧត្តុដ្ឋិតំ
 ឯវមេវ គោតា គោតមេន អនេតវរិយាយេន ឧច្ឆា
 បកាសិភោ ឯសាហំ កកវដ្ឋំ គោតបំ សាណំ
 កប្បាមិ ឧច្ឆព្វ ភិក្ខុសង្ឃព្វ ឧបាសកំ មំ ករំ
 គោតមោ ជាវេតុ អដ្ឋតត្ថេ ចាណុបេតិ សាណាត្ថត្ថន្តំ ។

អង្គប្រែកាត្តស្ត ទំព័រ ៩៩៣ ។

ធម៌ដែលព្រះភាគមជ្ឈិមនិកាយ ព្រង់ប្រកាសហើយ ដោយអនេតវរិយាយេន
 យ៉ាងនេះ ដូចជាបុគ្គលជ្វារឡើងក្នុងវត្ថុដែលផ្តាច់ ឬបើកខ្លួនក្នុងវត្ថុដែលកំបាំង
 កុំនោះដូចគេប្រាប់ផ្លូវដល់មនុស្សដែលឆ្គងផ្លូវ កុំនោះសាត ដូចគេប្រាប់
 ប្រជុំក្នុងដំណើរដោយគិតថា មនុស្សអ្នកមានវិជ្ជា(ភ្នំ) ដែលបានឃើញ
 ច្រើនជាងគេដូច្នោះដែរ ខ្ញុំព្រះអង្គសូមដល់ខ្ញុំព្រះភាគមហានព្រះភាគ
 ព្រមទាំងព្រះធម៌ ទាំងព្រះភិក្ខុសង្ឃជាដ៏ពិតប្រាកដ សូមព្រះភាគមជ្ឈិ
 មនិកាយ ចាំទុកខ្ញុំព្រះអង្គថាជាឧបាសក អ្នកដល់ខ្ញុំសរណគមមនស្សី
 ដោយសិរិក ក្នុងកាលមានវត្ថុនេះជាដើមរៀនទៅ ។

ចប់ អង្គប្រែកាត្តស្ត ទំ ២ ។

តំណាង មហាវិថ្យោត្តស្ថ

[illegible]

មហាប្រជុំគោត្តសម្រ្ត ទី ៣

[១៤] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមាន
ព្រះភាគ គង់នៅក្នុងវត្តវេជ្ជវិន័យ ជាភស្តុតាងដល់ស្ថាន ទៀបត្រូវ
រាជគ្រឹះ ។ លំដាប់នោះ វត្តនាគប្បិក្ខាជក បានចូលទៅកាលព្រះ
មានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏កាលនាព្យាបាលគំហុកសំណេះ
សំណាលនឹងព្រះមានព្រះភាគ លុះបញ្ចប់ពាក្យដែលគួររីករាយនឹងពាក្យ
គួរលើកហើយ ក៏អង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ វត្តនាគប្បិក្ខាជក លុះ
អង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ ក៏បានក្រាបទូលព្រះមានព្រះភាគយ៉ាងនេះ
ថា ខ្ញុំព្រះអង្គបាច់និយាយជាមួយនឹងព្រះភាគមជ្ឈិមវិន័យ អស់កាលជា
យូរអង្វែងមកហើយ សូមទ្រង់មេត្តាប្រោស សូមព្រះភាគមជ្ឈិមវិន័យ
សំដែងកុសលធម៌នឹងអកុសលធម៌ដល់ខ្ញុំព្រះអង្គដោយសេចក្តីសង្ខេបចុះ ។
ម្ចាស់វត្តៈ គឺជាគតនឹងសំដែងកុសលធម៌នឹងអកុសលធម៌ ដល់អ្នកដោយ
សេចក្តីសង្ខេបបាន ម្ចាស់វត្តៈ គឺជាគត នឹងសំដែងកុសលធម៌នឹង
អកុសលធម៌ ដល់អ្នកដោយសេចក្តីពិស្តារក៏បាន ម្ចាស់វត្តៈ បើដូច្នោះ
គឺជាគតនឹងសំដែងកុសលធម៌នឹងអកុសលធម៌ដល់អ្នកដោយសេចក្តីសង្ខេប

តំ សុណាហិ សាធុតំ មនសីករោហិ កាសិស្សា-
មីតំ ។ ឯវំ ភោតំ ទោ វុច្ឆតោត្តោ បរិច្ចាជិតោ
កកវតោ បច្ចុស្សាសិ ។

[១៨] កកវា ឯតទតោត លោកោ ទោ វុច្ឆ
អកុសលំ អលោកោ ទោ វុច្ឆ (១) កុសលំ ឆោសោ
ទោ វុច្ឆ អកុសលំ អឆោសោ ទោ វុច្ឆ (២) កុសលំ
មោហោ ទោ វុច្ឆ អកុសលំ អមោហោ ទោ វុច្ឆ (៣)
កុសលំ ឥតិ ទោ វុច្ឆ ឥមេ កាយោ ធម្មា
អកុសលា កាយោ ធម្មា កុសលា ។ ចាណតិ-
ចាតោ ទោ វុច្ឆ អកុសលំ ចាណតិចាតោ វេមណី
កុសលំ អនិច្ចាធនំ ទោ វុច្ឆ អកុសលំ អនិច្ចា-
ធនា វេមណី កុសលំ កាមេសុមិច្ឆាចារោ ទោ
វុច្ឆ អកុសលំ កាមេសុមិច្ឆាចារោ វេមណី កុសលំ
បុសាវតោ ទោ វុច្ឆ អកុសលំ បុសាវតោ វេមណី
កុសលំ ចិសុណា វាចា ទោ វុច្ឆ អកុសលំ ចិសុ-
ណាយ វាចាយ វេមណី កុសលំ ផុសា វាចា ទោ
វុច្ឆ អកុសលំ ផុសាយ វាចាយ វេមណី កុសលំ
ស.ស. ១.១. កេ វុច្ឆតិ ៥ វិស្សតិ ។

ចូរអនុយកចិត្តទុកដាក់ស្តាប់ធម៌នោះដោយប្រពៃចុះ គឺជាគតិដ៏សំដែង ។
ច្នៃតាក្តបត្តាដក គឺបាទទទួលព្រះកុដ្ឋិតា របស់ព្រះមានព្រះភាគជា
បពិត្រព្រះរាគមន៍ចំរើន ព្រះកុណា ព្រះអង្គ ។

[១៩] ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ហៅនេះថា ម្ចាស់វុច្ឆៈ លោកៈ
ជាអកុសល ម្ចាស់វុច្ឆៈ រោលកៈជាអកុសល ម្ចាស់វុច្ឆៈ ហោសៈជា
អកុសល ម្ចាស់វុច្ឆៈ អហោសៈជាអកុសល ម្ចាស់វុច្ឆៈ មោហៈជាអកុសល
ម្ចាស់វុច្ឆៈ អមោហៈជាអកុសល ម្ចាស់វុច្ឆៈ ធម៌ព័ត៌ម្សារនេះ ជា
អកុសល ឬ ជាអកុសល ឬ ដោយប្រការដូច្នេះ ។ ម្ចាស់វុច្ឆៈ បាណ-
តិបាទ ជាអកុសល ការវៀចោកបាណតិបាទ ជាអកុសល ម្ចាស់វុច្ឆៈ
វេមណីបាទ ជាអកុសល ការវៀចោកវេមណីបាទ ជាអកុសល ម្ចាស់វុច្ឆៈ
កាមេសុមិច្ឆាបាទ ជាអកុសល ការវៀចោកកាមេសុមិច្ឆាបាទ ជាអកុសល
ម្ចាស់វុច្ឆៈ បុសាវត ជាអកុសល ការវៀចោកបុសាវត ជាអកុសល ម្ចាស់
វុច្ឆៈ ចិសុណាវត ជាអកុសល ការវៀចោកចិសុណាវត ជាអកុសល
ម្ចាស់វុច្ឆៈ ផុសាវត ជាអកុសល ការវៀចោកផុសាវត ជាអកុសល

បរិព្វាណវគ្គសូ មហាវគ្គោត្តរសូត្រ ទស ធម្មា

សម្មប្បឈានោ ទោ វច្ឆ អកុសលំ ឥន្ទ្រធម្មឈានា
 វេរមណី កុសលំ អភិជ្ឈា ទោ វច្ឆ អកុសលំ
 អនភិជ្ឈា កុសលំ ព្យាបនោ ទោ វច្ឆ អកុសលំ
 អព្យាបនោ កុសលំ មិច្ឆាធិដ្ឋ ទោ វច្ឆ អកុសលំ
 សម្មាធិដ្ឋ កុសលំ ឥតិ ទោ វច្ឆ ឥមេ ធន
 ធម្មា អកុសលា ធន ធម្មា កុសលា ។ យតោ
 ទោ វច្ឆ ភិក្ខុនោ គល្លា ធម៌តា ហោតិ ឧច្ឆិទ្ធម្មឈា
 កាលាវត្តកតា អនភាវន្តតា អាយតី អនុប្បនធម្មា
 ហោតិ សោ (១) ភិក្ខុ អរហំ ទិណ្ហាសវេ វុសិតា
 កាតករណីយោ ឧបាសិកាវេ អនុបត្តសនតោ
 ចរិត្តិណាវសត្តោជនោ សម្មទត្តា វិមុត្តោតិ ។

១ ឧ.ម. សោ ហោតិ ។

បរិព្វាណវគ្គ មហាវគ្គោត្តរសូត្រ ធម៌ ១០ ព្រឹការ

ម្នាលវច្ឆៈ សម្មប្បឈាបៈ ជាអកុសល ការវិចោកសម្មប្បឈាបៈ ជាកុសល
 ម្នាលវច្ឆៈ អភិជ្ឈា ជាអកុសល អនភិជ្ឈា ជាកុសល ព្យាបនៈ ព្យាបាទ
 ជាអកុសល កាមេនព្យាបាទ ជាកុសល ម្នាលវច្ឆៈ មិច្ឆាធិដ្ឋ ជាអកុសល
 សម្មាធិដ្ឋ ជាកុសល ម្នាលវច្ឆៈ ធម៌ចាត់អម្បាលានៈ ជាអកុសល ១០ ជា
 កុសល ១០ ដោយប្រការដូច្នេះឯង ។ ម្នាលវច្ឆៈ កាលបើភិក្ខុបានរះ
 បដិភក្តា បានផ្គង់ផ្គុំលទ្ធផលអស់ហើយ បានធ្វើវត្ថុសម្រាប់កើត
 ទៀតឲ្យអស់រលីង ដូចជាវដ្តរោគដែលគេសាស្ត្របែបរលីង ឲ្យ
 លែងផុតទៅទៀតហើយ បានធ្វើឲ្យលែងមានបែបភាពគេទៅទៀតហើយ
 ឲ្យជាទម្រង់ដែលមានកំណើតទៅទៀតហើយ ភិក្ខុនារណ្ឌនេះជា
 ជាគ្រោះអយោនីណាស្រា មានព្រហ្មចរិយាធម៌បាននៅឯប៉ុណ្ណោះ មាន
 កិច្ចដែលគួរធ្វើស្រេចហើយ មានការងាររំពុះហើយ មានប្រយោជន៍
 របស់ខ្លួនដែលសព្វគ្រប់ហើយ មានសំយោជន៍ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងភព
 អស់ហើយ ជាអ្នកដឹងច្បាស់ដោយប្រពៃ ជាអ្នកបានចិត្តផុតស្រឡះ
 ចាកភិលស ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបទស្កោត

[១២] ឯដ្ឋតុ ភវី គោតមោ អន្តិ បទ គោតោ
 គោតមស្ស ឯកភិក្ខុ^(១) សាវតោ អាសវាធំ ទយា
 អនាសវំ គេតោវម្មត្តិ បញ្ញាវម្មត្តិ ធិដ្ឋេវ ធម្មេ
 សយំ អភិញ្ញា សច្ចិកត្វា ឧបសម្បជ្ឈ វិហរតីតិ ។
 ន ទោ វុទ្ធ ឯកំយេវ សតំ ន ទ្វេ សតានំ ន
 តិណំ សតានំ ន ចត្តារិ សតានំ ន បញ្ច
 សតានំ អដវោ វុទ្ធ ភិយ្យា^(២) វ យេ ភិក្ខុ មម
 សាវតោ អាសវាធំ ទយា អនាសវំ គេតោវម្មត្តិ
 បញ្ញាវម្មត្តិ ធិដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា សច្ចិកត្វា
 ឧបសម្បជ្ឈ វិហរតីតិ ។ ឯដ្ឋតុ ភវី គោតមោ
 ឯដ្ឋតុ ភិក្ខុ អន្តិ បទ គោតោ គោតមស្ស
 ឯកភិក្ខុធំ ឯ សាវតោ អាសវាធំ ទយា អនាសវំ
 គេតោវម្មត្តិ បញ្ញាវម្មត្តិ ធិដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា
 សច្ចិកត្វា ឧបសម្បជ្ឈ វិហរតីតិ ។ ន ទោ
 វុទ្ធ ឯកំយេវ សតំ ន ទ្វេ សតានំ ន តិណំ
 សតានំ ន ចត្តារិ សតានំ ន បញ្ច សតានំ

១ ឧ. ម. ឯកភិក្ខុ ។ ២ ឧ. ម. អដវោ ភិយ្យា ភិវិស្សនិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបទស្កោត

[១២] វិទ្យាគាត្តយវិភាជក គ្រាបបង្គំទូលថា ព្រះគោតមដ៏ចម្រើន លើក
 ទុកចុះ ចុះភិក្ខុមួយរូបជាសាវករបស់ព្រះគោតមដ៏ចម្រើន បានធ្វើឲ្យដាក់
 ច្បាប់ឲ្យចេះភាវម្មត្តិ ឲ្យបញ្ញាវម្មត្តិដែលមិនមានអាសវៈ ព្រោះអស់ទៅនៃ
 អាសវៈទាំងឡាយ ដោយបញ្ញាដ៏ទុក្ខដោយខ្លួនឯងក្នុងបច្ចុប្បន្ន សម្រេច
 សម្រាន្តនៅដោយឥរិយាបថទាំង ៤ មានដូច្នេះ ។ ម្ចាស់វិជ្ជា មិនមែនមាន
 ត្រឹមតែ ១០០,៦០០,៧០០,៨០០,៩០០ ទេ ម្ចាស់វិជ្ជា ភាគភិក្ខុ មាន
 ច្រើនលើសប្រមាណណាស់ ពួកភិក្ខុជាសាវករបស់គោតម ធ្វើឲ្យដាក់
 ច្បាប់ឲ្យចេះភាវម្មត្តិ ឲ្យបញ្ញាវម្មត្តិដែលមិនមានអាសវៈ ព្រោះអស់ទៅនៃ
 អាសវៈទាំងឡាយ ដោយបញ្ញាដ៏ទុក្ខដោយខ្លួនឯងក្នុងបច្ចុប្បន្ន សម្រេច
 សម្រាន្តនៅដោយឥរិយាបថទាំង ៤ ។ ព្រះគោតមដ៏ចម្រើន លើកទុកចុះ
 ទាំងពួកភិក្ខុលើកទុកចុះ ចុះភិក្ខុមួយរូបដែលជាសាវករបស់ព្រះគោតម
 ដ៏ចម្រើន បានធ្វើឲ្យដាក់ច្បាប់ឲ្យចេះភាវម្មត្តិ ឲ្យបញ្ញាវម្មត្តិដ៏មិនមានអា-
 សវៈ ព្រោះអស់ទៅនៃអាសវៈទាំងឡាយ ដោយបញ្ញាដ៏ទុក្ខដោយខ្លួន
 ឯងក្នុងបច្ចុប្បន្ន សម្រេចសម្រាន្តនៅដោយឥរិយាបថទាំង ៤ មានដូច្នេះ
 ទេ ។ ម្ចាស់វិជ្ជា មិនមែនមានត្រឹមតែ ១០០,៦០០,៧០០,៨០០,៩០០ ទេ

បរិច្ឆេទវិស្ស បរិច្ឆេទវិស្ស ឧបាសកបុត្រ

អដទោ កិយ្យោ វ យោ កិក្ខុនិយោ មម
សាវតោ អាសវាជំ ឧយោ អនាសរំ ចេនោវិមុត្តិ
បញ្ញាវិមុត្តិ និដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា សម្មិកក្ខា
ឧបសម្បជ្ជ វិហារន្តីតំ ។

[១៧] តិដ្ឋតុ ករំ កោតមោ តិដ្ឋន្ត កិក្ខុ
តិដ្ឋន្ត កិក្ខុនិយោ អត្ថំ បទ កោតោ តោតមស្ស
ឯកុបាសកោចំ សាវតោ ភិហំ ឱនាតវស្សោ
សព្វេហ្មចារិ(១) បញ្ចន្ធិ ឱវត្តាតិយោជំ សញ្ញាជនាជំ
បរិក្ខុយោ ឱបទាតិកោ តត្ថ បរិច្ឆេទយំ អនាវត្តិធម្មា
តស្មា លោកាតិ ។ ន ទោ វច្ឆ ឯតំយេវ សតិ
ន ទ្វេ សតាជំ ន តំណំ សតាជំ ន ចត្តាវិ
សតាជំ ន បញ្ច សតាជំ អដទោ កិយ្យោ វ យេ
ឧបាសកា មម សាវតោ ភិហំ ឱនាតវស្សោ
សព្វេហ្មចារិណោ បញ្ចន្ធិ ឱវត្តាតិយោជំ សញ្ញាជ-
នាជំ បរិក្ខុយោ ឱបទាតិកោ តត្ថ បរិច្ឆេទយំ ធម្មា
អនាវត្តិធម្មា តស្មា លោកាតិ ។ តិដ្ឋតុ ករំ
កោតមោ តិដ្ឋន្ត កិក្ខុ តិដ្ឋន្ត កិក្ខុនិយោ តិដ្ឋន្ត

១១. ឯ. ព្រហ្មចារិ ។

បរិច្ឆេទវិស្ស បរិច្ឆេទវិស្ស ឧបាសកបុត្រ

ភាមភិក មានច្រើនលើសប្រមាណណាស់ ពួកភិក្ខុដែលជាសាវក
របស់គងតោ បានធ្វើឱ្យជាក់ច្បាស់នូវរបរភាវិមុត្តិ នូវបញ្ញាវិមុត្តិដែល
មិនមានកាសវៈ ព្រោះអស់ទៅនៃកាសវៈតាំងច្បាស់ ដោយបញ្ញាវិមុត្តិ
ដោយខ្លួនឯងក្នុងបច្ចុប្បន្ន សម្រេចសម្រាន្តដោយវិហារបឋមតំ ។

[១៧] ព្រះភាគមជ្ឈិមេវេន លើកទុកចុះ តាំងពួកភិក្ខុភិក្ខុនីលើក
ទុកដែរ បុត្រហស្ថជាឧបាសកម្នាក់ ដែលជាសាវករបស់ព្រះភាគម
ជ្ឈិមេវេន ស្បៀកដណ្តប់ស ជាសព្វេហ្មចារិបុគ្គល ជាឧបាសកតំណើត
នឹងបរិច្ឆេទក្នុងទីនោះ មិនបានគ្រឡប់បាត់លោកាតាជាធម្មតា ព្រោះ
អស់ទៅនៃសំយោជនៈជាចំណែកទាំងព្រាម ៥ មានដែរឬទេ ។ ម្ចាស់ចុះ
មិនមែនបានត្រឹមតែ ១០០, ២០០, ៣០០, ៤០០, ៥០០, ៦០០, ៧០០ ភាមភិក
មានច្រើនលើសប្រមាណណាស់ ពួកបុត្រហស្ថ ដែលជាឧបាសក ជា
សាវករបស់គងតោ ស្បៀកដណ្តប់ស ជាសព្វេហ្មចារិបុគ្គល ជាឧប-
បាត់តំណើតនឹងបរិច្ឆេទក្នុងទីនោះ មិនបានគ្រឡប់បាត់លោកាតាជា
ធម្មតា ព្រោះអស់ទៅនៃសំយោជនៈដែលជាចំណែកទាំងព្រាម ៥ ។
ព្រះភាគមជ្ឈិមេវេន សូមលើកទុកចុះ ពួកភិក្ខុ ភិក្ខុនី កំណើតទុកចុះ

ឧបាសកា ភិម្ពំ ឱនាតវសនា សព្វហ្មចារិយោ
 អត្ថំ បទ កោតោ កោតមស្ស ឯកុបាសកោចិ
 សាវកោ ភិម្ពំ ឱនាតវសនា កាមកោតិ សាស-
 នករោ ឱវនប្បដិករោ តិណ្ណវិចិត្តោ វិភក្កកថិ-
 កោថា វេសារជ្ជឃ្មត្តោ អបាឃ្មត្ថយោ សន្តុ សាសនេ
 វិហរតីតិ ។ ន ចោ វច្ឆ ឯតំយេវ សតិ ន
 ទ្វេ សតានិ ន តំណិ សតានិ ន ធម្មាវ សតានិ
 ន បញ្ច សតានិ អថនោ ភិយេន វ យេ ឧបាសកា
 អម សាវកា ភិម្ពំ ឱនាតវសនា កាមកោ-
 តិយោ សាសនករោ ឱវនប្បដិករោ តិណ្ណវិចិត្តោ
 វិភក្កកថិកោថា វេសារជ្ជឃ្មត្តោ អបាឃ្មត្ថយោ សន្តុ
 សាសនេ វិហរតីតិ ។ តិដ្ឋន្តុ ករំ កោតោ តិដ្ឋន្តុ ភិក្ខុ
 ភិដ្ឋន្តុ ភិក្ខុធម្មោ តិដ្ឋន្តុ ឧបាសកា ភិម្ពំ ឱនាតវសនា
 សព្វហ្មចារិយោ តិដ្ឋន្តុ ឧបាសកា ភិម្ពំ ឱនាតវសនា
 កាមកោតិយោ អត្ថំ បទ កោតោ កោតមស្ស ឯកុ-
 បាសកោចិ សាវកា ភិម្ពំ ឱនាតវសនា សព្វហ្មចារិយោ

ទាំងពួកគ្រហស្ថ ជាឧបាសកស្យៀកដណ្តប់ស ជាសព្វហ្មចារិយបុគ្គលតំ
 លើកទុកដែរ ចុះគ្រហស្ថជាឧបាសកម្នាក់ ដែលជាសាវករបស់ព្រះគោតម
 ដ៏ចម្រើន ស្យៀកដណ្តប់ស ជាអ្នកបរិភោគតាម តែជាអ្នកធ្វើតាមពាក្យ
 ប្រៀនប្រដៅ ធ្វើតាមទេវទ ឆ្លងផុតសេចក្តីសង្ស័យ ច្រាសចាកសេចក្តី
 ពោលជាអ្វីៗ ដល់ទូរភាពជាអ្នកភ្លៀវភ្លោ មិនជឿស្តាប់បុគ្គលដទៃ ក្នុង
 សាសនារបស់ព្រះសាស្តា មានដូច្នេះ ។ ម្ចាស់ចុះ មិនមែនមានគ្រឹម
 វែង ១០០, ២០០, ៣០០, ៤០០, ៥០០ ទេ តាមពិត មានច្រើន
 លើសប្រមាណណាស់ ពួកគ្រហស្ថដែលជាឧបាសក ជាសាវករបស់
 គោតម ស្យៀកដណ្តប់សនៅបរិភោគតាម តែជាអ្នកធ្វើតាមពាក្យប្រៀន
 ប្រដៅ ធ្វើតាមទេវទ ឆ្លងផុតសេចក្តីសង្ស័យ ច្រាសចាកសេចក្តីពោល
 ជាអ្វីៗ ដល់ទូរភាពជាអ្នកភ្លៀវភ្លោ មិនជឿស្តាប់បុគ្គលដទៃ ក្នុងសាសនា
 របស់ព្រះសាស្តា ។ ព្រះគោតមដ៏ចម្រើន សូមលើកទុកចុះ ពួកភិក្ខុភិក្ខុនីតំ
 លើកទុកចុះ ពួកគ្រហស្ថដែលជាឧបាសកស្យៀកដណ្តប់ស ជាសព្វហ្ម-
 ចារិយបុគ្គលតំលើកទុកចុះ ទាំងពួកគ្រហស្ថដែលជាឧបាសកស្យៀកដណ្តប់ស
 នៅបរិភោគតាមលើកទុកដែរ ចុះគ្រហស្ថជាឧបាសកម្នាក់ ដែល
 ជាសាវករបស់ព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ស្យៀកដណ្តប់ស ជាសព្វហ្មចារិយ

ចំពោះអង្គបុរេ មហាវិទ្យាស្ថាន ឧបាសិកាបុរេ

បញ្ចូល ឱវត្តាភិយោជនី សញ្ញាជនាជនី បរិក្ខុយា
 ឱបតាភិកា តត្ថ បរិវិញ្ញយន្តិ អនាវត្តិធម្មា តស្មា
 លោកាភិ ។ ន ចោ វច្ឆ ឯកិយេវ សតិ ន
 វច្ឆ សតាជនី ន តិណិ សតាជនី ន ធម្មាវ សតាជនី
 ន បញ្ច សតាជនី អថ ចោ ភិយេវ វ យា ឧបាសិកា
 មម សាវិកា តិហិ ឱបាភវសថា សព្វេហ្មចារិធិយោ
 បញ្ចូល ឱវត្តាភិយោជនី សញ្ញាជនាជនី បរិក្ខុយា
 ឱបតាភិកា តត្ថ បរិវិញ្ញយន្តិយោ អនាវត្តិធម្មា តស្មា
 លោកាភិ ។ តិដ្ឋត្ថ ភវី តោតមោ តិដ្ឋត្ថ ភិក្ខុ តិដ្ឋត្ថ
 ភិក្ខុធិយោ តិដ្ឋត្ថ ឧបាសកា តិហិ ឱបាភវសថា
 សព្វេហ្មចារិថោ តិដ្ឋត្ថ ឧបាសកា តិហិ ឱបាភវសថា
 កាមភោតិយោ តិដ្ឋត្ថ ឧបាសិកា តិហិ ឱបាភវសថា
 សព្វេហ្មចារិធិយោ អត្ថិ បន ភោតោ តោតមស្ស
 ឯកុបាសិកាចិ សាវិកា តិហិ ឱបាភវសថា កាម-
 ភោតិធិ សាសនករា ឱវាជយ្យជិករា តិណ្ណាវិចិ-
 កិញ្ចា វិកតកមិកថា វេសាវដ្ឋយ្យត្តា អចរយ្យត្ថយា

ចំពោះអង្គ មហាវិទ្យាស្ថាន ពាស្យាភិកិច្ចបាសិកា

ជាឧបបាតិកៈកំណើតនឹងបរិវិញ្ញាណក្នុងចំនោះ មិនត្រូវបំភ័យលោកនោះ
 ជាធម្មតា ព្រោះអស់ទៅនៃសំយោជនៈ ដែលជាចំណែកខាងក្រោម ៨
 មានដូច្នេះ ។ ម្ចាស់វិញ្ញាណ មិនមែនមានគ្រឹមតែ ១០០, ២០០, ៣០០,
 ៤០០, ៥០០ ទេ តាមពិត មានច្រើនលើសប្រមាណណាស់ ត្រហស្ថ
 ដែលជាឧបាសិកា ជាសាវិកាបេសនជាអក ស្លៀកដណ្តប់ស ជាសព្វហ្ម-
 ចារិច ជាឧបបាតិកៈកំណើតនឹងបរិវិញ្ញាណក្នុងចំនោះ មិនត្រូវបំភ័យលោក
 នោះជាធម្មតា ព្រោះអស់ទៅនៃសំយោជនៈជាចំណែកខាងក្រោម ៨ ។
 ព្រះគោតមដ៏ចម្រើន សូមលើកទុកចុះ ពួកភិក្ខុភិក្ខុនិក្ខិលីកទុកចុះ ពួក
 ត្រហស្ថដែលជាឧបាសិកាស្លៀកដណ្តប់ស ជាសព្វហ្មចារិចបុគ្គលនិក្ខិលីក
 ទុកចុះ ពួកត្រហស្ថដែលជាឧបាសិកាស្លៀកដណ្តប់ស ជាអ្នកបរិភោគ
 កាមភិក្ខុទុកចុះ ពួកត្រហស្ថដែលជាឧបាសិកាស្លៀកពាក់ស ជាស-
 ព្វហ្មចារិចនិក្ខិលីកទុកដង ពួកត្រហស្ថជាឧបាសិកាម្នាក់ ដែលជាសាវិកា
 បេសនព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ស្លៀកដណ្តប់សនៅចំរើនកាម ជាអ្នកធ្វើតាម
 ពាក្យប្រៀនប្រដៅ ជាអ្នកធ្វើតាមធម៌ ឆ្លងវិសេសចក្ខុសន្សំយ ប្រាសចាក
 សេចក្តីស្នើសុំ ដល់ស្ម័គ្រជាអ្នករៀន មិនស្នើសុំបុគ្គលដទៃ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបទ្កនិកាយ

សត្វ សាសនេ វិហរន្តីតិ ។ ន ទោ វច្ឆ ឯកំយេវ
 សតី ន ទ្វេ សតានិ ន តីណិ សតានិ ន ចត្តាវិ
 សតានិ ន បញ្ច សតានិ អដថោ កិយ្យា វ យោ
 ទូចាសិកា មម សាវិកា គិមី ឱនាតវសនា
 កាមភោគិនិយោ សាសនេកា ឱវនប្បដិកា
 តិណ្ហវិចិត្តា វិភត្តកម្មិកា វេសារជ្ជប្បត្តា អប-
 រជ្ជទ្វយា សត្វ សាសនេ វិហរន្តីតិ ។

[១៨] សនេ ហិ ភោ ភោតម ឥមី នម្មី ភវិយេវ
 ភោតមោ អារាជកោ អភវិស្ស នោ ន ទោ ភិក្ខុ
 អារាជកា អភវិស្ស ឯវមិទំ ព្រហ្មធរិយំ អបរិបូរំ អ-
 ភវិស្ស តេនឡើយ យស្មា ន ទោ ភោ ភោតម ឥមី
 នម្មី ភវិក្ខេវ ភោតមោ អារាជកោ ភិក្ខុ ន អារាជកា
 ឯវមិទំ ព្រហ្មធរិយំ បរិបូរំ តេនឡើយ ។ សនេ ហិ
 ភោ ភោតម ឥមី នម្មី ភវិក្ខេវ ភោតមោ អារាជកោ
 អភវិស្ស ភិក្ខុ ន អារាជកា អភវិស្សិសុ
 នោ ន ទោ ភិក្ខុនិយោ អារាជកា អភវិសុ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបទ្កនិកាយ

ក្នុងសាសនាបេសព្រះសាស្តា មានដៃវប្បទេ ។ ម្ចាស់វិច្ឆៈ មិនមែនមាន
 ត្រឹមតែ ១០០, ២០០, ៣០០, ៤០០, ៥០០ ទេ តាមពិត មាន
 ច្រើនលើសប្រមាណណាស់ ពួកគ្រហស្ថ ដែលជាឧបាសិកា ជាសាវិកា
 បេសតាគត ស្មៀកដណ្តប់ស នៅបរិភោគកាម ជាអង្គធ្វើតាមការ
 ប្រៀនប្រដៅ ធ្វើតាមឧក្ខន្ធ ប្រាសចាកសេចក្តីសង្ស័យ ប្រាសចាក
 សេចក្តីឡើងច្បាប់ ដល់ខ្លាចតាមអ្នកភ្ញៀវ មិនជឿសាច់បុគ្គលដែរ
 ក្នុងសាសនាបេសព្រះសាស្តា ។

[១៨] វិច្ឆៈនាគុំបរិប្បាជក ក្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រព្រះនាគមដ៏
 ចំរើន ប្រសិនបើព្រះនាគមដ៏ចំរើន នឹងចំពេញធម៌នេះ តែមួយអង្គ
 ឯង ចំរើនក្នុងពួកភិក្ខុ មិនបានចំពេញ (ធម៌នេះ) ផងទេ កាលបើ
 យ៉ាងនេះ ព្រហ្មចរិយធម៌នេះ នឹងមិនបានបំពេញដោយអង្គនោះ បពិត្រ
 ព្រះនាគមដ៏ចំរើន លុះតែព្រះនាគមដ៏ចំរើន បានចំពេញធម៌នេះ តាំង
 ពួកភិក្ខុក៏បានចំពេញ (ធម៌នេះ) ដែរ កាលបើយ៉ាងនេះ ទើបព្រហ្មចរិយ-
 ធម៌នេះ បំពេញដោយអង្គនោះបាន ។ បពិត្រព្រះនាគមដ៏ចំរើន
 ប្រសិនបើព្រះនាគមដ៏ចំរើន នឹងចំពេញធម៌នេះ តែមួយព្រះអង្គឯង
 ចំរើនក្នុងពួកភិក្ខុក៏បានចំពេញដែរ តែពួកភិក្ខុមិនបានចំពេញផងទេ

បរិព្វាណក្ខត្ត សហវច្ឆោត្តសូត្រ ធម្មាណគា

ឯវមិនំ ព្រហ្មចរិយំ អចរិយុរំ អភវិស្សំ តេជោន្តេន
យស្មា ច ខោ ភោ ភោតម ឥមំ ធម្មំ ភវិញ្ចវ
ភោតោ អារាធកោ ភិក្ខុ ច អារាធកោ ភិក្ខុនិយោ
ច អារាធកោ ឯវមិនំ ព្រហ្មចរិយំ ចរិយុរំ តេជោន្តេន ។

(១៩) សធនេ ហិ ភោ ភោតមំ ឥមំ ធម្មំ
ភវិញ្ចវ ភោតោ អារាធកោ អភវិស្សំ ភិក្ខុ ច
អារាធកោ អភវិស្សំសុ ភិក្ខុនិយោ ច អារាធកោ
អភវិស្សំសុ នោ ច ខោ ឧបាសកា តិហិ
ឧបាសកសនា សព្វហ្មចារិយោ អារាធកោ អភវិសុ
ឯវមិនំ ព្រហ្មចរិយំ អចរិយុរំ អភវិស្សំ តេជោន្តេន យស្មា
ច ខោ ភោ ភោតម ឥមំ ធម្មំ ភវិញ្ចវ ភោតោ
អារាធកោ ភិក្ខុ ច អារាធកោ ភិក្ខុនិយោ ច
អារាធកោ ឧបាសកា ច តិហិ ឧបាសកសនា
សព្វហ្មចារិយោ អារាធកោ ឯវមិនំ ព្រហ្មចរិយំ ចរិយុរំ

បរិព្វាណក្ខត្ត សហវច្ឆោត្តសូត្រ ការយោនចំកញ្ញធមិ

កាលបើយ៉ាងនេះ ព្រហ្មចរិយធម៌នេះ ក៏នឹងមិនបានបរិបូណ៌ដោយអង្គ
នោះ បពិត្រព្រះភាគមង្គលំវេន លុះត្រូវព្រះភាគមង្គលំវេន បានបំពេញ
ធម៌នេះ ទាំងពួកភិក្ខុក៏បានបំពេញ ទាំងពួកភិក្ខុនីក៏បានបំពេញ កាលបើ
យ៉ាងនេះ ព្រហ្មចរិយធម៌នេះ ទើបបរិបូណ៌ដោយអង្គនោះបាន ។

(១៩) បពិត្រព្រះភាគមង្គលំវេន ប្រសិនបើព្រះភាគមង្គលំវេន
នឹងបានបំពេញធម៌នេះ ទាំងពួកភិក្ខុក៏បានបំពេញ ទាំងពួកភិក្ខុនីក៏បាន
បំពេញ នៃពួកគ្រហស្ថជាឧបាសកស្យៀកដណ្តប់ស ជាសព្វហ្មចារិ-
យុគ្គស មិនបានបំពេញ កាលបើយ៉ាងនេះ ព្រហ្មចរិយធម៌នេះ នឹងមិន
បានបរិបូណ៌ដោយអង្គនោះ បពិត្រព្រះភាគមង្គលំវេន លុះត្រូវព្រះភាគម
ង្គលំវេន បានបំពេញធម៌នេះ ពួកភិក្ខុក៏បានបំពេញ ពួកភិក្ខុនីក៏បាន
បំពេញ ទាំងពួកគ្រហស្ថជាឧបាសកស្យៀកដណ្តប់ស ជាសព្វហ្មចារិ-
យុគ្គស ក៏បានបំពេញ កាលបើយ៉ាងនេះ ព្រហ្មចរិយធម៌នេះ ទើបបរិបូណ៌

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបទ្គានសតំ

តេជោភ្នំ ។ សុខេ ហិ ភោ ភោតម ឥមំ ធម្មំ
 ភវត្ថោវ ភោតមោ អារាធកោ អភវិស្ស ភិក្ខុ ច
 រោរាធកោ អភវិស្សិសុ ភិក្ខុនិយោ ច អារាធកោ
 អភវិស្សិសុ ឧបាសកោ ច ភិហី ឧបាសកសនា
 សព្វេហ្មចារិយោ អារាធកោ អភវិស្សិសុ យោ ច
 ចោ ឧបាសកោ ភិហី ឧបាសកសនា កាមរោតិយោ
 រោរាធកោ អភវិសុ ឯវមំនំ ព្រហ្មចរិយំ មហិប្បវំ
 អភវិស្ស តេជោភ្នំ យស្មា ច ចោ ភោ ភោតម
 ឥមំ ធម្មំ ភវត្ថោវ ភោតមោ អារាធកោ ភិក្ខុ ច
 រោរាធកោ ភិក្ខុនិយោ ច អារាធកោ ឧបាសកោ
 ច ភិហី ឧបាសកសនា សព្វេហ្មចារិយោ អារាធកោ
 ឧបាសកោ ច ភិហី ឧបាសកសនា កាមរោតិយោ
 រោរាធកោ ឯវមំនំ ព្រហ្មចរិយំ មហិប្បវំ តេជោភ្នំ ។
 សុខេ ហិ ភោ ភោតម ឥមំ ធម្មំ ភវត្ថោវ
 ភោតមោ អារាធកោ អភវិស្ស ភិក្ខុ ច អារាធកោ
 អភវិស្សិសុ ភិក្ខុនិយោ ច អារាធកោ អភវិស្សិសុ
 ឧបាសកោ ច ភិហី ឧបាសកសនា សព្វេហ្មចារិយោ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបទ្គានសតំ

ដោយអង្គនោះបាន ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ប្រសិនបើព្រះគោតម
 ដ៏ចម្រើន នឹងបំពេញធម៌នេះ ពួកភិក្ខុក៏បានបំពេញ ពួកភិក្ខុនីក៏បាន
 បំពេញ ពួកគ្រហស្ថ ដែលជាទុសកស្សៀកដ៏ល្អបំផុត ជាសព្វហ្មចារិយោ
 បុគ្គលក៏បានបំពេញ តែពួកគ្រហស្ថជាទុសកស្សៀកដ៏ល្អបំផុត នៅចំពោះ
 ភោគកាមមិនបានបំពេញ កាលបើយ៉ាងនេះ ព្រហ្មចរិយធម៌នេះ នឹងមិន
 បានបំពេញដោយអង្គនោះ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន លុះតែព្រះគោតម
 ដ៏ចម្រើន បានបំពេញធម៌នេះ ពួកភិក្ខុក៏បានបំពេញ ពួកភិក្ខុនីក៏បាន
 បំពេញ ពួកគ្រហស្ថជាទុសកស្សៀកដ៏ល្អបំផុត ជាសព្វហ្មចារិយោបុគ្គលក៏
 បានបំពេញ ពុំមែនពួកគ្រហស្ថ ជាទុសកស្សៀកដ៏ល្អបំផុត ជាអ្នកបរិភោគ
 កាម ក៏បានបំពេញ កាលបើយ៉ាងនេះ ព្រហ្មចរិយធម៌នេះ ទើបបរិច្ចេក
 ដោយអង្គនោះបាន ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ប្រសិនបើព្រះគោតម
 ដ៏ចម្រើន បានបំពេញធម៌នេះ ពួកភិក្ខុក៏បានបំពេញ ពួកភិក្ខុនីក៏បាន
 បំពេញ ពួកគ្រហស្ថជាទុសកស្សៀកដ៏ល្អបំផុត ជាសព្វហ្មចារិយោបុគ្គល

បញ្ជីឈ្មោះស្រី មហាវិញ្ញាណស្រី ធម្មាណនា

អារាធិការ អភវិស្សីសុ ឧបាសកា ច គិហី ឧបាត-
 វសនា កាមភោគិនោ អារាធិការ អភវិស្សីសុ ខោ ច
 ខោ ឧបាសកា គិហី ឧបាតវសនា សុត្រហ្មធាវិធីយោ
 អារាធិការ អភវិស្ស ឯវមីនី ព្រហ្មចរិយំ អបិម្ហរិ
 អភវិស្ស តេនេន្តន យស្មា ច ខោ កោ កោតម
 ឥមំ ចម្ហំ ភវត្ថោ កោតមោ អារាធិការ ភិក្ខុ ច
 អារាធិការ ភិក្ខុធិយោ ច អារាធិការ ឧបាសកា
 ច គិហី ឧបាតវសនា សុត្រហ្មធាវិធីយោ អារាធិការ
 ឧបាសកា ច គិហី ឧបាតវសនា កាមភោគិនោ
 អារាធិការ ឧបាសកា ច គិហី ឧបាតវសនា
 សុត្រហ្មធាវិធីយោ អារាធិការ ឯវមីនី ព្រហ្មចរិយំ អបិម្ហរិ
 តេនេន្តន ។ សរេ ហិ កោ កោតម ឥមំ ចម្ហំ ភវត្ថោ
 កោតមោ អារាធិការ អភវិស្ស ភិក្ខុ ច អារាធិការ
 អភវិស្សីសុ ភិក្ខុធិយោ ច អារាធិការ អភវិស្សីសុ

បញ្ជីឈ្មោះស្រី មហាវិញ្ញាណស្រី ករោនេន្តនេន្តន

ក៏បានបំពេញ ព័ន្ធក្រហស្ថ ជាឧបាសកស្រ្តីក្នុងស្ថាប័ន នៅបរិភោគ
 កាម ក៏បានបំពេញ នៃក្រហស្ថ ជាឧបាសកស្រ្តីក្នុងស្ថាប័ន ជា
 សុត្រហ្មធាវិធីនៃក្រហស្ថ កាលបើយ៉ាងនេះ ព្រហ្មចរិយន្តនេន្តន ឆ័ន្ត
 មិនបានបរិបូណ៌ដោយអង្គនោះ បត់ក្រព្រះភាគបដិច្ចរើន លុះក្រព្រះភា-
 គបដិច្ចរើន ក៏បានបំពេញធម៌នេះ ពួកភិក្ខុក៏បានបំពេញ ពួកភិក្ខុក៏បាន
 បំពេញ ពួកក្រហស្ថជាឧបាសកស្រ្តីក្នុងស្ថាប័ន ជាសុត្រហ្មធាវិធីបុគ្គល
 ក៏បានបំពេញ ពួកក្រហស្ថ ជាឧបាសកស្រ្តីក្នុងស្ថាប័ន នៅបរិភោគ
 កាម ក៏បានបំពេញ ព័ន្ធក្រហស្ថ ជាឧបាសកស្រ្តីក្នុងស្ថាប័ន ជា
 សុត្រហ្មធាវិធីនៃក្រហស្ថ កាលបើយ៉ាងនេះ ព្រហ្មចរិយន្តនេន្តន ទើប
 បរិបូណ៌ដោយអង្គនោះបាន ។ បត់ក្រព្រះភាគបដិច្ចរើន ប្រសិនបើប្រា-
 គោបដិច្ចរើន បានបំពេញធម៌នេះ ពួកភិក្ខុក៏បានបំពេញ ពួកភិក្ខុក៏បានបំពេញ

ឧបាសកា ច ភិម្ពំ ឧបាសកា សុត្រាបារិយោ
 អារាជកា អភិស្ស័សុ ឧបាសកា ច ភិម្ពំ ឧបា-
 សកា កាមភោតិយោ អារាជកា អភិស្ស័សុ
 ឧបាសកា ច ភិម្ពំ ឧបាសកា សុត្រាបារិយោ
 អារាជកា អភិស្ស័សុ នោ ច ទោ ឧបាសកា ភិម្ពំ
 ឧបាសកា កាមភោតិយោ អារាជកា អភិស្ស័
 ឯវមិទំ ព្រហ្មចរិយំ អបរិម្ពំ អភិស្ស តេជោន្តោ យស្មា
 ច ទោ កោ តោតម វិម្ពំ នម្មំ ភវត្ថោ តោតោ
 អារាជកា ភិក្ខុ ច អារាជកា ភិក្ខុនិយោ ច
 អារាជកា ឧបាសកា ច ភិម្ពំ ឧបាសកា
 សុត្រាបារិយោ អារាជកា ឧបាសកា ច ភិម្ពំ
 ឧបាសកា កាមភោតិយោ អារាជកា ឧបាសកា
 ច ភិម្ពំ ឧបាសកា សុត្រាបារិយោ អារាជកា
 ឧបាសកា ច ភិម្ពំ ឧបាសកា កាមភោតិយោ
 អារាជកា ឯវមិទំ ព្រហ្មចរិយំ បរិម្ពំ តេជោន្តោ ។

ពួកគ្រូហស្តង្គាឧបាសកាស្យ្យកដណ្តប់ស ជាសុត្រាបារិយោន្ត ក៏បាន
 បំពេញ ពួកគ្រូហស្តង្គាឧបាសកាស្យ្យកដណ្តប់ស នៅបរិភោគតាមក៏បាន
 បំពេញ ចំណីពួកគ្រូហស្តង្គាឧបាសកាស្យ្យកដណ្តប់ស ជាសុត្រាបារិយោ
 ក៏បានបំពេញ តែពួកគ្រូហស្តង្គាឧបាសកាស្យ្យកដណ្តប់ស ជាអ្នកនៅ
 បរិភោគតាម មិនបានបំពេញ កាលបើយ៉ាងនេះ ព្រហ្មចរិយធម៌នេះ
 មិនបានបំពេញដោយអង្គនោះទេ បត់ត្រូវត្រូវគោតមដ៏ចម្រើន លុះតែត្រូវ
 គោតមដ៏ចម្រើន ក៏បំពេញធម៌នេះ ពួកភិក្ខុក៏បំពេញ ពួកភិក្ខុន្តក៏បំពេញ
 ពួកគ្រូហស្តង្គាឧបាសកាស្យ្យកដណ្តប់ស ជាសុត្រាបារិយោន្ត ក៏បាន
 បំពេញ ពួកគ្រូហស្តង្គាឧបាសកាស្យ្យកដណ្តប់ស នៅបរិភោគតាម ក៏
 បានបំពេញ ពួកគ្រូហស្តង្គាឧបាសកាស្យ្យកដណ្តប់ស ជាសុត្រាបារិយោ
 ក៏បានបំពេញចំណីពួកគ្រូហស្តង្គាឧបាសកាស្យ្យកដណ្តប់ស នៅបរិភោគ
 តាមក៏បានបំពេញ កាលបើយ៉ាងនេះ ព្រហ្មចរិយធម៌នេះ ទើបបរិបូណ៌
 ដោយអង្គនោះបាន ។

(៦០) សេយ្យថាបិ ភោ ភោតម កុដ្ឋា ធម៌ ស-
 មុន្ទនិដ្ឋា សមុន្ទតោណា សមុន្ទបញ្ចកា សមុន្ទំ អាហទ្ធ
 តិដ្ឋតិ ឯវមេវាយំ ភោតា ភោតមស្ស បរិសា សក-
 ហដ្ឋប្បព្វជិតា និព្វាននិដ្ឋា និព្វានចោណា និព្វានបញ្ចកា
 និព្វានំ អាហទ្ធ តិដ្ឋតិ ។ អតិក្កន្តំ ភោ ភោតម អ-
 តិក្កន្តំ ភោ ភោតម សេយ្យថាបិ និក្កដ្ឋិតំ វា ឧត្តរេ-
 យ្យ បដិច្ចន្តំ វា វិវេយ្យ មុន្ទស្ស វា មន្តិ អាចិក្កេយ្យ
 អទ្ធការេ វា ភេសប្បដ្ឋោតំ នាវេយ្យ ចក្កមន្តោ រូបាបិ
 នក្កដ្ឋិតិ ឯវមេវ^(១) ភោតា ភោតមេន អនេកចរិយា-
 យេន ធម្មោ បកាសិតោ ឯសាហំ ភកវន្តំ ភោតមំ
 សរណំ កថាមិ ធម្មញ្ច ភិក្ខុសង្ឃញ្ច លកេយ្យាហំ
 ភោតោ ភោតមស្ស សន្តិកេ បព្វជ្ជំ លកេយ្យំ
 ឧបសម្បទន្តំ ។ យោ ចោ វច្ឆ អញ្ញតិម្ពិយបុព្វា

១. វិញ្ញតិ ឯវេវ ។

(៦០) បពិត្រព្រះភាគមជ្ឈិមំវេន ដូចខ្មែរគង្គា តែងមានទំនាប
 ទៅកេសមុទ្រ មានជីវ្រាលទៅកេសមុទ្រ មានទិពៅកេសមុទ្រ ទល់
 នឹងសមុទ្រាទីបឈប់នៅ (យ៉ាងណា) បរិសទរបស់ព្រះភាគមជ្ឈិមំវេន
 នេះ ព្រមទាំងគ្រហស្ថនឹងបព្វជិត តែងមានទំនាបទៅក្រុងនិព្វាន
 មានជីវ្រាលទៅក្រុងនិព្វាន មានទិពៅក្រុងនិព្វាន ដកបទល់
 នឹងក្រុងនិព្វានទីបឈប់បង្គំន៍ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។ បពិត្រព្រះភាគមជ្ឈិ-
 មំវេន ព័រពេណាស់ បពិត្រព្រះភាគមជ្ឈិមំវេន ព័រពេណាស់ ធម៌
 ដែលព្រះភាគមជ្ឈិមំវេនប្រកាសហើយ ដោយអានេកបរិយាយយ៉ាងនេះ
 ដូចជាបុគ្គលដ្ឋានឡើងវិញដែលគេដាច់ចុះ ឬបើកឡើងវិញដែលគេបិទបាំង
 ខុក ពុំនោះដូចគ្នាប្រាប់អ្វីដែលមនុស្សដែលវាឡើងវិញ ពុំនោះសាតដូច
 គេប្រាសប្រទីបក្នុងទីនឹង ដោយគិតថា មនុស្សមានក្បែរភ្នំ រឺចង
 ឃើញរូបទាំងឡាយក៏ដូចនោះដែរ ខ្ញុំព្រះអង្គនេះ សូមដល់ព្រះភាគម
 មានព្រះភាគផង ព្រះធម៌ផង ព្រះភិក្ខុសង្ឃផង ជាសរណៈ
 ខ្ញុំព្រះអង្គក៏ប្បព្វាននូវបព្វជ្ជានឹងឧបសម្បទា ក្នុងសំណាត់នៃព្រះភាគមជ្ឈិ-
 មំវេន ។ ម្ចាស់ចុះ បុគ្គលណាដែលចាប់ជាអន្យតិយមកកំពុងហើយ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបទ្គានសក្ក

ឥមស្មី ធម្មវិជយេ អាកាម្មតិ បព្វជ្ជិ អាកាម្មតិ
 ឧបសម្បទំ សោ ចត្តារោ មាសេ បរិវេសតិ ចតុជ្ជំ
 មាសាធិ អន្ធមយេន អារទ្ធិច័ត្តា ភិក្ខុ បព្វាជេន្តំ
 ឧបសម្បទេន្តំ ភិក្ខុកាវាយ អបិច ទ្វេតុ^(១) មុត្តល-
 វេមត្តតា វិនិច្ឆាតិ ។ សធិ កាត្ត អញ្ញតិភិក្ខុយបព្វា
 ឥមស្មី ធម្មវិជយេ អាកាម្មតា បព្វជ្ជិ អាកាម្មតា
 ឧបសម្បទំ ចត្តារោ មាសេ បរិវេសន្តំ ចតុជ្ជំ មាសាធិ
 អន្ធមយេន អារទ្ធិច័ត្តា ភិក្ខុ បព្វាជេន្តំ ឧបសម្បទេន្តំ
 ភិក្ខុកាវាយ អហំ ចត្តារិ វស្សនំ បរិវេសវស្សនំ
 ចតុជ្ជំ វស្សនំ អន្ធមយេន អារទ្ធិច័ត្តា ភិក្ខុ បព្វាជេន្តំ
 ឧបសម្បទេន្តំ ភិក្ខុកាវាយោតិ ។ អលត្ថ ទោ
 វច្ឆកោត្តោ បរិព្វាជកោ កកវតោ សន្តិកោ បព្វជ្ជិ
 អលត្ថ ឧបសម្បទំ ។

[២០] អច្ឆបសម្បទោ ទោ បនាយស្មា
 វច្ឆកោត្តោ អនុមាស្សបសម្បទោ យេន កកវា
 កេតុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា កកវន្តិ អភិវាទេត្វា

• ១. ឃ. ឃេ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបទ្គានសក្ក

ប្រាជ្ញបព្វជ្ជា ឧបសម្បទា ក្នុងធម្មវិជយនេះ មុត្តលនោះ ត្រូវនៅបរិវេស
 អស់ ២ វេសន លុះកន្លង ២ វេស ទើបពួកភិក្ខុដែលមានចិត្តប្រាជ្ញាហើយ
 ក៏ទ្របព្វជ្ជា ឧបសម្បទា ដើម្បីជាភិក្ខុភាព មួយទៀត ភាពផ្សេងគ្នានៃ
 មុត្តល (ការដែលនៅបរិវេសមុត្តលត្រូវនៅបរិវេស) ក្នុងដំណើរនេះ គឺថា-
 អតីតច្បាប់ហើយ ។ បព្វគ្រូព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ប្រសិនបើពួកជនដែល
 ភ្ជាប់ជាអនុវត្តិយមកត់ពីមុនហើយ ប្រាជ្ញបព្វជ្ជា ប្រាជ្ញឧបសម្បទាក្នុង
 ធម្មវិជយនេះ ត្រូវតែនៅបរិវេសអស់ ២ វេសន លុះកន្លង ២ វេស
 ទើបពួកភិក្ខុដែលមានចិត្តប្រាជ្ញាហើយ ទ្របព្វជ្ជា ទ្រឧបសម្បទា ដើម្បី
 ជាភិក្ខុភាពបាន ខ្ញុំព្រះអង្គនឹងនៅបរិវេសអស់ ២ ជា លុះកន្លង ២ ជាហើយ
 សូមឱ្យពួកភិក្ខុដែលមានចិត្តប្រាជ្ញាហើយ ទ្របព្វជ្ជា ទ្រឧបសម្បទា ដើម្បី
 ជាភិក្ខុភាពចុះ ។ វច្ឆកោត្តបរិព្វាជក ក៏បានទ្របព្វជ្ជា បានឧបសម្បទា
 ក្នុងសំណាត់ នៃព្រះមានព្រះភាគ ។

[២១] ត្រាកាលវច្ឆកោត្តមានអាយុ បានឧបសម្បទា មិនយូរ
 ប៉ុន្មាន គឺបានឧបសម្បទាកន្លងទៅ (ក្រីក្រ) ក៏ចូលទៅគាល់ព្រះមាន
 ព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ហើយ

សេយ្យជាចិ បត្តិ សត្យុណោ ឥមេចិ ចន្ទិមសុរិយេ
 ឯវិមហំខ្ចីកេ ឯវិមហានុភាវេ ចាណិធា បរិមសេយ្យិ
 បរិមដ្ឋេយ្យិ យោ ព្រហ្មណោកាចិ កាយេន
 សិវត្ថេយ្យន្តិ ។ តត្រ តត្រេវ សត្តិកត្វតំ
 ចាមុណិស្សសិ សតិ សតិ អាយតនេ ។

[២៣] សោ ភ្នំ វន្ត យោវនេវ អាតម្ភិស្សសិ
 ចិត្តោយ សោតបាតុយា វិសុទ្ធាយ អតិក្កន្ធិនានុស-
 កាយ ឧបាសានេ សន្មេ សុរោយ្យិ សេយ្យជីដំ (១)
 ចិត្ត ៥ ហនុសកេ ៥ (២) យេ ធូវ សន្តិកេ
 ចាតិ ។ តត្រ តត្រេវ សត្តិកត្វតំ ចាមុណិស្សសិ
 សតិ សតិ អាយតនេ ។

[២៤] សោ ភ្នំ វន្ត យោវនេវ អាតម្ភិស្សសិ
 បរសត្តានំ បរមុត្តណំ ចេតសា ចេតោ បរិច្ច
 បជាទេយ្យិ សភតំ វា ចិត្តំ សភតំ ចិត្តន្តិ បជាទេយ្យិ

១. ឧ. ឈេយ្យិវ្យ ១ ចិស្សនំ ។ ២. ឧ. ឧ. ឧបាសានេ ។

ដូចជាសត្វសកុណជាតិដែលមានស្លាបធំបាទ កាតាអញ្ញាប្បិស្ថាបអវិស្តល
 បាវនាលំ (មណូល) ព្រះចន្ទព្រះអាទិត្យចាំងនេះ ដែលមានបូជ្ជៈច្រើន
 មានអានុភាពច្រើនយ៉ាងនេះដោយដៃក៏បាទ ឬកាតាអញ្ញាប្បិស្រព្រឹត្តទៅ
 ចំណាយ ហេតុដល់ព្រហ្មណោកាយក៏បាទ ។ កាលបើមានហេតុ
 អ្នកនឹងសម្រេចវិនិច្ឆ័យសំដែងបូជ្ជៈ ជាគុណសម្បត្តិ ដែលត្រូវសិក្សា
 ក្នុងសម័យៈ នឹងវិបស្សនានោះ ។ ជាប្រាកដ ។

[២៥] ខ្លាបវន្តៈ អ្នកនោះប្រាកដជាមិនប្រាថ្នាថា កាតាអញ្ញាប្បិវ
 សំឡេងចាំងតិវ ដោយសោតពាតុនីចរិសុទ្ធ ដូចជាចិក្ខុ កន្លងបង្អួច
 សោតពាតុជាបេសមុស្សនម្នា សំឡេងចាំងតិវនោះគឺអ្វីៗ គឺសំឡេង
 ចិក្ខុ ១ សំឡេងរបស់មនុស្ស ១ ដែលនៅក្នុងចិក្ខុយក្តី ទំដឹកក្តី ។
 កាលបើមានហេតុ អ្នកនឹងសម្រេចចិក្ខុស្រាត ជាគុណសម្បត្តិដែល
 ត្រូវសិក្សាក្នុងសម័យៈនឹងវិបស្សនានោះ ។ ជាប្រាកដ ។

[២៦] ខ្លាបវន្តៈ អ្នកនោះប្រាកដជាមិនប្រាថ្នាថា កាតាអញ្ញាប្បិវិណតំ
 ដឹងឲ្យចិត្តរបស់សត្វដទៃ របស់បុគ្គលដទៃ ដោយចិត្តរបស់ខ្លួនបាទ គឺចិត្ត
 (របស់សត្វដទៃ) ដែលប្រកបដោយកត្តៈ ក៏ដឹងថា ចិត្តប្រកបដោយកត្តៈ

(២៥) សោ ភី វុទ្ធ យាវេវ អាតម្មិស្សសិ
អនេកវិហិតំ ចុព្វេនិវាសិ អនុស្សវេយ្យំ សេយ្យមីទំ
ឯកម្យំ ជាតិ ទ្វេមំ ជាតិយោ តំស្សោមំ ជាតិយោ
ធនស្សោមំ ជាតិយោ ចក្កមំ ជាតិយោ ធនមំ ជាតិយោ
វិសម្យំ ជាតិយោ តិសម្យំ ជាតិយោ ចត្តាឡុសម្យំ
ជាតិយោ បញ្ញាសម្យំ ជាតិយោ ជាតិសតម្យំ
ជាតិសហស្សម្យំ ជាតិសតសហស្សម្យំ អនេកេមំ
សិវដ្តកាយេ អនេកេមំ វិវដ្តកាយេ អនេកេមំ សិវដ្តវិ-
វដ្តកាយេ អមុត្រាសិ ឯវិធានោ ឯវិគោត្តោ ឯវិវុល្លោ
ឯវិហារោ ឯវិសុខទុក្ខម្យង្គិសំវេទំ ឯវិហយុបរិយន្តោ
សោ តតោ តុតោ អមុត្រ ទទហទិ តត្រាចាសិ
ឯវិធានោ ឯវិគោត្តោ ឯវិវុល្លោ ឯវិហារោ ឯវិសុខ-
ទុក្ខម្យង្គិសំវេទំ ឯវិហយុបរិយន្តោ សោ តតោ តុតោ

(២៥) ម្ចាស់វ្នះ អ្នកនោះប្រាសជាតិដ៏ប្រាថ្នា អាត្មាអញគប្បីលើក
ឃើញខ្លះបុព្វនិវាស គឺលំហែង់ខ្លះដែលសក្ខីនៅកាស្រ័យបានដើមជាច្រើន
ប្រការ លើកខ្លះនោះដូចប្តូរ៖ គឺលើកបាន ១ជាតិ ២ជាតិ ៣ជាតិ
៤ជាតិ ៥ជាតិ ៦ជាតិ ៧ជាតិ ៨ជាតិ ៩ជាតិ ១០ជាតិ ១១ជាតិ ១២ជាតិ ១៣ជាតិ ១៤ជាតិ ១៥ជាតិ
១៦ជាតិ ១៧ជាតិ ១៨ជាតិ ១៩ជាតិ ២០ជាតិ លើកនូវសិវដ្តកាយៗជាច្រើន
ក៏បាន វិវដ្តកាយៗជាច្រើនក៏បាន សិវដ្តវិវដ្តកាយៗជាច្រើនក៏បាន ថាអាត្មា
អញបានទៅកើតក្នុងវិង្គលោះ មានឈ្មោះយ៉ាងនេះ មានគាត្រយ៉ាង
នេះ មានសម្បុរយ៉ាងនេះ មានភាហារយ៉ាងនេះ បានទទួលសុខនឹងទុក្ខ
យ៉ាងនេះ មានកំណត់អាយុត្រឹមប៉ុណ្ណេះ លុះអាត្មាអញចូលចានអត្តភាព
នោះហើយ ក៏ទៅកើតក្នុងវិង្គលោះ លុះអាត្មាអញបានកើតក្នុងវិង្គលោះ
ហើយ ក៏មានឈ្មោះយ៉ាងនេះ មានគាត្រយ៉ាងនេះ មានសម្បុរយ៉ាង
នេះ មានភាហារយ៉ាងនេះ បានទទួលសុខនឹងទុក្ខយ៉ាងនេះ មានកំណត់
អាយុត្រឹមប៉ុណ្ណេះ លុះអាត្មាអញចូលចានអត្តភាពនោះហើយ រើបបាន

ចំពោះពន្ធស្ប មហាវិញ្ញាណសុត្ត បុគ្គលកថា

ឥន្ទ្របច្ឆាតិ ឥតិ សាគារិ សុខុទ្ទេសំ អនេកវិហិតិ
បុព្វេនិវាសំ អនុស្សវេយ្យន្តិ ។ កត្រ កត្រា សក្ខិកត្រា
ចាមុណិស្សសិ សតិ សតិ អាយតនេ ។

(២២) សោ ភំ វច្ឆ យាវនេវ អាកាស្មិស្សសិ
ជិព្វេន កក្កោបវិសុទ្ធន អតិក្កន្តមាទុសកោន សន្តេ
បស្សយ្យំ វេរមាទេ ឧបបជ្ជនាទេ ហិទេ វេណីតេ
សុវណ្ណេ ទុព្វណ្ណេ សុតតេ ទុក្ខតេ យថាកម្ម្មេតេ
សន្តេ បដានេយ្យំ ឥមេ វត កោន្តោ សត្តា
កាយទុច្ចរិតេន សមន្តាភតា វិច្ចុច្ចរិតេន សមន្តាភតា
មហេទុច្ចរិតេន សមន្តាភតា អវិយាជំ ឧបវាទកា
មិច្ឆាធិដ្ឋកា មិច្ឆាធិដ្ឋកម្មសមាធានា តេ កាយស្ស
កេតា បរាជ្រណា អនាមិ ទុក្ខតី វិជិតាតំ វិវេយិ
ឧបបន្តា ឥមេ វ ច្ឆ កោន្តោ សត្តា កាយសុ-
ចរិតេន សមន្តាភតា វិច្ចុច្ចរិតេន សមន្តាភតា
មហេសុចរិតេន សមន្តាភតា អវិយាជំ អនុប-
វាទកា សម្មាធិដ្ឋកា សម្មាធិដ្ឋកម្មសមាធានា តេ

បរិព្វណ្ណេ មហាវិញ្ញាណសុត្ត បុគ្គលកថា

មកភិក្ខុនិមន្ត វាគ្គអញ្ញតប្បវិសិកឃើញ ឲ្យបុព្វេនិវាសជាច្រើន
ប្រការ ព្រមទាំងរក្សា ព្រមទាំងទទួល ដោយប្រការផ្សេងៗ កាល
ចើយនោះហេតុ អ្នកនឹងសម្រេចញាណជាគ្រឿងដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ដែលកស្រយ
នៅឃើញក្នុងកាលមុន ជាពុទ្ធសម្មាសម្ពុទ្ធត្រូវសិក្សាក្នុងសម័យនឹងវិបស្សនា
នោះ ជាប្រាកដ ។

(២២) មាសវច្ឆៈ អ្នកនោះប្រាកដជាដឹងច្បាស់ថា កត្តាអញ្ញតប្បវិមាន
ចក្ខុដូចជាដំឡូង កន្លងហួសចក្ខុជាយល់មនុស្សធម្មតា ឃើញនូវតួកសត្វ
ដែលច្រុកដែលកើត ជាសត្វៈកោតាប ខ្លង់ខ្លស់ មានសម្បុរល្អ មាន
សម្បុរកាត្រក់ មានគតិល្អ គតិកាត្រក់ វាគ្គអញ្ញតប្បវិដ៏ច្បាស់នូវតួក
សត្វ ដែលប្រព្រឹត្តទៅតាមកម្មថា អើប៉ុ ពួកសត្វទាំងនេះប្រកបដោយ
កាយទុច្ចរិត ប្រកបដោយវិច្ចុច្ចរិត ប្រកបដោយមហេទុច្ចរិត ជាអ្នក
គំរេងៗល្បីល្បាញព្រះនិយមក្នុង ជាមិត្តខ្ញុំ ប្រកាន់ខ្ជាប់អំពើតាមសេចក្តី
យល់ខុស សត្វទាំងអស់នោះ លុះវាលាភាយបន្ទាប់អំពីវាលោះទៅ
ក៏ទៅកើតក្នុងកំណើតវិញនោះ ប្រក អសុវត្ថយនឹងនោះ អើប៉ុ បំណែក
នាងតួកសត្វទាំងនេះ ប្រកបដោយកាយសុចរិត ប្រកបដោយវិចិត្រច-
រិត ប្រកបដោយមហាសុចរិត ជាអ្នកមិនបានគំរេងៗល្បីល្បាញព្រះនិយម
ជាសម្បទិដ្ឋ ប្រកាន់ខ្ជាប់អំពើតាមសេចក្តីយល់ត្រូវ ពួកសត្វទាំងនោះ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបដិសន្ធិសូត្រ
 កាយស្ស កេនា បរម្មណា សុតតិ សក្កំ លោកិ
 ឧបបន្នាតិ ។ ឥតំ និព្វេន ចក្កុថា វិសុទ្ធន អតិក្កន្ត-
 មាទុសកោន សត្តេ ចស្សយ្យំ វេមារេ ឧបបន្នាតេ
 ហិរេ មណីកេ សុវណ្ណេ ទុក្ខណ្ណេ សុតតេ ទុក្ខតេ
 យជាតម្អូមតេ សត្តេ បដានយ្យន្តំ ។ គគ្រ កម្រេវ
 សក្កំកត្វតិ ជាបុណិស្សសិ សតិ សតិ អាយតនេ ។

(៤៧) សោ ភិ វន្ត យាវទេវ កកម្មិស្សសិ
 អាសវានំ ឧយា អធិសវំ វេនោវមុត្តិ ចញ្ញាវមុត្តិ
 និដ្ឋេវ នម្មេ សយំ អភិញ្ញា សន្និកត្វា ឧបសម្បជ្ជ
 វិហរេយ្យន្តំ ។ គគ្រ កម្រេវ សក្កំកត្វតិ ជាបុ-
 ណិស្សសិ សតិ សតិ អាយតនេតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបដិសន្ធិសូត្រ

សុវណ្ណកាយបន្ទាប់អភិមរណៈទេវ គឺបានទៅកើតក្នុងសុតតិ ស្កតិ
 ទេវលោក ។ កត្តាអញ្ញកប្បិមានចក្កដូចជាចិត្តដ៏បរិសុទ្ធ កន្លងបង្អង់ចក្ក
 របស់មនុស្សធម្មតា ឃើញនូវពួកសត្វដែលច្យុត ដែលកើត ជាសត្វ
 ជាតាប ខ្ពង់ខ្ពស់ មានសម្បុរល្អ មានសម្បុរកាក្រក់ មានតិរិច្ច
 គតិកាក្រក់ កត្តាអញ្ញកប្បិដ៏ឯងល្អ ល្អពួកសត្វដែលប្រព្រឹត្តទៅតាម
 កម្ម ដោយប្រការដូច្នេះ ។ កាលបើមានហេតុ អ្នកនឹងសម្រេចចិត្ត-
 ចក្ខុញ្ញាណ ជាគុណសម្បត្តិដែលត្រូវសិក្សា ក្នុងសមធិនិនិបស្សនា
 នោះ ។ ជាប្រាកដ ។

(៤៨) ម្ចាស់វិទ្យុះ អ្នកនោះប្រាកដជាដឹងប្រាកដថា កត្តាអញ្ញកប្បិធ្វើឲ្យ
 ដាក់ច្បាស់នូវចោរភាវមុត្តិ នូវបញ្ញាវមុត្តិដែលមិនមានពាសវិះ ព្រោះក្ស័យ
 ពាសវិះតាំងឡើយ ដោយបញ្ញាដ៏ឧត្តមដោយខ្លួនឯងក្នុងបច្ចុប្បន្ន ហើយ
 ចូលទៅសម្រេចសម្រាន្តនៅដោយវិធានដ៏តាំង ។ កាលបើមានហេតុ
 អ្នកនឹងសម្រេចនូវញ្ញាណ ក្នុងការអស់ទៅនៃពាសវិះ ជាគុណសម្បត្តិ
 ដែលត្រូវសិក្សា ក្នុងសមធិនិនិបស្សនានោះ ។ ជាប្រាកដ ។

មិថ្វា ភេ ភិក្ខុ ឯតនោវេន ហន្ត កាហំ មន កុម្មេ
 អាយស្មន្តោ កុច្ឆជាតិ ។ កកវន្តំ ទោ មយំ អវុសោ
 ធស្សនាយ កុច្ឆជាតិ ។ តេនហាយស្មន្តោ មម
 វចនេន កកវតោ ខានេ សិវសា វន្តតិ វច្ឆកោត្តោ
 កន្តេ កិក្ខុ កកវតោ ខានេ សិវសា វន្តតិ វវត្ស
 វនេតិ មវិចិណ្ណោ មេ កកវា មវិចិណ្ណោ មេ
 សុតោតាតិ ។ វវត្សសោតិ ទោ ភេ ភិក្ខុ អាយ-
 ស្មនោ វច្ឆកោត្តស្ស មច្ឆស្សនស្សំ ។ អថទោ ភេ ភិក្ខុ
 យេន កកវា តេនុបសង្កម្មីសុ ឧបសង្កម្មីមិថ្វា កកវន្តំ
 អកិវនេមិថ្វា ឯតនោវេន ឯសីទិសុ ។ ឯតនោវេន ឯសីទិសុ
 ទោ ភេ ភិក្ខុ កកវន្តំ ឯតនោវេន អាយស្មា កន្តេ
 វច្ឆកោត្តោ កកវតោ ខានេ សិវសា វន្តតិ វវត្ស វនេតិ
 មវិចិណ្ណោ មេ កកវា មវិចិណ្ណោ មេ សុតោតាតិ ។

ទៅដល់ហើយ បាននិយាយនឹងពួកភិក្ខុទាំងនោះយ៉ាងនេះថា បពិត្រ
 លោកមានកាយុទាំងឡាយ ចុះលោកទាំងឡាយ ទាំងនោះមកទៅក្នុងទី
 ណា ។ ពួកភិក្ខុទាំងនោះក៏ប្រាប់ថា ឆ្មារកាវុសា យេនីនីនីទាំងនោះ
 ទៅជាប់ជ្រុងមានព្រះភារ ។ វច្ឆកោត្តភិក្ខុក៏បានឮថា បពិត្រលោក
 ទាំងឡាយមានកាយុ បើដូច្នេះសូមលោកទាំងឡាយ ក្រាបថ្វាយបង្គំ
 ព្រះបាទព្រះមានព្រះភារ ដោយភ្លឺ តាមពាក្យបេសក្ខិក្ខុថា បពិត្រ
 ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ភិក្ខុឈ្មោះវច្ឆកោត្ត សូមក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះបាទ ព្រះ
 មានព្រះភារដោយភ្លឺ វច្ឆកោត្តភិក្ខុក្រាបទូលយ៉ាងនេះថា ព្រះមាន
 ព្រះភារ ខ្ញុំព្រះអង្គបានបម្រើហើយ ព្រះសុភគង្គព្រះអង្គបានបម្រើ
 ហើយ ។ ពួកភិក្ខុទាំងនោះ ក៏បានទទួលពាក្យវច្ឆកោត្តភិក្ខុមានកាយុ
 ថា អើតាវុសោ ។ ទើបពួកភិក្ខុទាំងនោះ ទាំងនោះទៅជាប់ជ្រុង
 មានព្រះភារ លុះទទួលទៅដល់ហើយ ក៏ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភារ
 ហើយអង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ ពួកភិក្ខុទាំងនោះ លុះអង្គុយក្នុងទីដ៏សម
 គួរហើយ ទើបក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភារយ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះ
 អង្គដ៏ចម្រើន វច្ឆកោត្តមានកាយុ សូមក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះបាទព្រះមាន
 ព្រះភារដោយភ្លឺ ហើយក្រាបទូលយ៉ាងនេះទៀតថា ព្រះមានព្រះ
 ភារ ខ្ញុំព្រះអង្គបានបម្រើហើយ ព្រះសុភគង្គព្រះអង្គបានបម្រើហើយ ។

ចរិតព្រលឹងស្រស់ មហាវិញ្ញាណស្រស់ វិញ្ញាណស្រស់

ចុះទៀត មេ ភិក្ខុវេ វិញ្ញាណស្រស់ ភិក្ខុ ចេតសា ចេតោ
ចរិត្ត វិនិច្ឆ័យ តេវិញ្ញាណស្រស់ ភិក្ខុ មហាវិញ្ញាណ
មហាបុណ្យភាព ។ ទេវតាចរិត មេ ឯតមភ័ក្ត្រ អាហារទេស្តី
តេវិញ្ញាណ ភិក្ខុ វិញ្ញាណស្រស់ ភិក្ខុ មហាវិញ្ញាណ
មហាបុណ្យភាព ។ ឥន្ទ្រភាព ភិក្ខុ មហាវិញ្ញាណ ភិក្ខុ
ភិក្ខុ ភិក្ខុវេ ភាសិតិ អភិក្ខុភិក្ខុ ។

មហាវិញ្ញាណស្រស់ ឥន្ទ្រភាព ឥន្ទ្រភាព ។

ចរិតព្រលឹងស្រស់ មហាវិញ្ញាណស្រស់ វិញ្ញាណស្រស់

ព្រះអង្គប្រាប់ប្រាស់ថា ឆ្មារភិក្ខុចំណង់ខ្លាច កាលពីមុនមិញ គឺជាគត
បានកំណត់ដឹងចិត្តវិញ្ញាណភិក្ខុ ដោយចិត្តរបស់គតជា វិញ្ញាណភិក្ខុ
បានត្រូវវិញ្ញាណ ជាអ្នកមានប្រវត្តិច្រើន មានភាពស្រស់ ។ ចំណង់
ទេវតាបានប្រាប់សេចក្តីថា ដល់គតទៀតថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
វិញ្ញាណភិក្ខុបានត្រូវវិញ្ញាណ ជាអ្នកមានប្រវត្តិច្រើន មានភាពស្រស់ ។
លុះព្រះមានព្រះភាគ បានប្រាប់ព្រះសូត្រនេះចប់ហើយ ពួកភិក្ខុចំណង់
នោះ គឺមានចិត្តត្រេកអរ ក្រោយនឹងភាសិត របស់ព្រះមានព្រះភាគ
ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ មហាវិញ្ញាណស្រស់ ទី ៣ ។

ចក្ខុវិស័យទស្សនៈ

[៣០] ឯវិស័យ សុត្តិ ។ ឯកំ សមយំ ភក្កា
 ភក្កាហេ វិហាតិ តិជ្ជាគ្វេនេ សុត្តាទតាយំ (១) ។
 អមំ ទោ នីយនទោ បរិព្វាជិតោ យេន ភក្កា
 តេនុបសង្កម្ពំ ឧបសង្កម្ពិតា ភក្កាសា សង្ខំ សម្មោធិ
 សម្មោធិយំ កតំ សាកលីយំ វិនិសារេត្វា ឯក
 មន្តំ អដ្ឋាសិ ។ ឯកមន្តំ បិកោ ទោ នីយនទោ
 បរិព្វាជិតោ ភក្កវន្តំ ឯកនិរោធ អហត្ថំ ភោ ភោតត
 ឯវិភង្គិ ឯវិធិដ្ឋំ សទ្ធំ មេ ន ទមតីតិ ។ បរាជ
 ទោ តេ ឯសា អត្ថិវេស្សន ធិដ្ឋំ សទ្ធំ មេ
 ន ទមតីតិ ឯសាជំ តេ ធិដ្ឋំ ន ទមតីតិ
 ។ សុរាគោយន្តំ វិទ្យាសា ។

ទិយទស្សត្រ ទី ៤

[៣០] ឯព្រាហ្មណ៍មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះបាទ
 ព្រះភោគ ស្ដេចនគរនៅ ក្នុងគុហារណ្ណៈស្ដេចរាជ ឆាន់គិដ្ឋក្ខន្ធ ឆិត
 ក្រុងរាជធានី ។ ព្រះបាទ មានបរិព្វាជិតម្នាក់ឈ្មោះទិយទៈ (ជាអត្ថិ-
 វេស្សនភោគ) ចូលទៅជាប់ព្រះបាទព្រះភោគ លុះចូលទៅដល់ហើយក៏
 រោលពាក្យកាត់ទាក់សំណរសំណលនឹងព្រះបាទព្រះភោគ លុះបញ្ចប់
 ពាក្យដែលនូវកោយ នឹងពាក្យដែលនូវលើកហើយ ក៏ឈរនៅក្នុងទីដី
 សមន្ទ ។ ទិយទៈបរិព្វាជិត លុះឈរនៅក្នុងទីដីសមន្ទហើយ ក៏ក្រាប
 ចង្អុលព្រះបាទព្រះភោគ យ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះភោគមង្គលម្រឹម ខ្ញុំ
 ព្រះអង្គមានព័ទ្ធយ៉ាងនេះ មានទង្គិយ៉ាងនេះថា របស់ទាំងអស់មិនគួរ
 ដល់ភក្កាអញ (ភក្កាអញមិនពេញចិត្តទាំងអស់) ។ ព្រះបាទព្រះ
 ភោគទ្រង់ត្រាស់ថា ម្ចាស់អត្ថិវេស្សន រសចក្ខុឃើញណាម្យ៉ាងរបស់អ្នកថា
 របស់ទាំងអស់មិនគួរដល់ភក្កាអញ រសចក្ខុឃើញខ្ញុំមិនគួរដល់អ្នកទេ ។

បញ្ចករវត្ថុ វិយាស្យ ឯកសំ ៧១៦

ឯសា ៣ មេ ៣ តោតម ទិដ្ឋិ ១ មេឃ្យ ទិវិស្ស(១)
 តាទិសមេវ តិវិស្ស(២) តាទិសមេវតិ ។ អតោ ទោ
 តេ អត្ថិវស្សន តហ្ម ហិ តតុត្ថា លោកស្មី យេ
 ឯវហាហិសុ តិវិស្ស តាទិសមេវ តិវិស្ស តាទិស-
 មេវតិ តេ តាញ្ចវ ទិដ្ឋិ ឧប្បនិហន្តិ អញ្ញត្វ ទិដ្ឋិ
 ឧបាទិយន្តិ ។ អតោ ទោ តេ អត្ថិវស្សន តទ្ធ
 ហិ តតុត្ថា លោកស្មី យេ ឯវហាហិសុ តិវិស្ស
 តាទិសមេវ តិវិស្ស តាទិសមេវតិ តេ តាញ្ចវ ទិដ្ឋិ
 មជហន្តិ អញ្ញត្វ ទិដ្ឋិ ឧ ឧបាទិយន្តិ ។

(៣០) សន្តិ អត្ថិវស្សន(៣) ឯកោ សមណាប្រាហ្ម-
 ណា ឯវិកទិទោ ឯវិទិដ្ឋិទោ សត្វំ មេ ១មតិទិ ។ សន្តិ
 អត្ថិវស្សន ឯកោ សមណាប្រាហ្មណា ឯវិកទិទោ
 ឯវិទិដ្ឋិទោ សត្វំ មេ ៣ ១មតិទិ ។ សន្តិ អត្ថិវស្សន
 ឯកោ សមណាប្រាហ្មណា ឯវិកទិទោ ឯវិទិដ្ឋិទោ

១-២ ១. ឈ. ឧប្ប ។ ៣ ១. ឈ. ឧប្បវស្សនាតិ វិស្សនិ ។

បញ្ចករវត្ថុ វិយាស្យ ៧១៦ ទិដ្ឋិធម្មសមណាប្រាហ្មណ៍ពួកមួយ

ធម៌ក្រប្រះគោតមជីវិកោ ប្រសិនបើសេចក្តីឃើញនេះ គួរដល់ខ្ញុំសោត
 ពោះនរណាៗក៏ត្រូវឃើញដូច្នោះដែរ ពោះនរណាៗ ក៏ត្រូវឃើញដូច្នោះ
 ដែរ ។ ឆ្ងល់អត្ថិវស្សនៈ ពួកជនណាដែលនិយាយយ៉ាងនេះថា ពោះ
 នរណាៗ ក៏ត្រូវឃើញដូច្នោះដែរ ពោះនរណាៗ ក៏ត្រូវឃើញដូច្នោះដែរ
 ពួកជននោះក្នុងលោក មានច្រើនជាងនេះទៅទៀត តែពួកជននោះមិន
 លះបង់ទិដ្ឋិនោះចេញ ហើយគេច្រកាន់ចំពោះព័ន្ធដ៏ដទៃទៅទៀត ។
 ឆ្ងល់អត្ថិវស្សនៈ ពួកជនណាដែលនិយាយយ៉ាងនេះថា ពោះនរណាៗ
 ក៏ត្រូវឃើញដូច្នោះដែរ ពោះនរណាៗ ក៏ត្រូវឃើញដូច្នោះដែរ ពួកជន
 នោះក្នុងលោក មានតិចតួចជាងនេះណាស់ តែពួកជននោះលះបង់ទិដ្ឋិ
 នោះចេញបាន ចំពោះច្រកាន់ចំពោះព័ន្ធដ៏ដទៃទៅទៀតផង ។

(៣១) ឆ្ងល់អត្ថិវស្សនៈ សមណាប្រាហ្មណ៍ពួកមួយ មានវត្ថុ
 យ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា របស់ចំណីអស់ក្នុងអញ្ច (កត្តា
 អញ្ចរក្សាចិត្តចំពោះអស់) ក៏មាន ។ ឆ្ងល់អត្ថិវស្សនៈ សមណាប្រាហ្មណ៍
 ពួកមួយ មានវត្ថុយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា របស់ចំណីអស់មិនក្នុង
 អស់កត្តាអញ្ច (កត្តាអញ្ចមិនរក្សាចិត្តចំពោះអស់) ក៏មាន ។ ឆ្ងល់អត្ថិ-
 វស្សនៈ សមណាប្រាហ្មណ៍ពួកមួយ មានវត្ថុយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាង

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ សុត្តន្តបិដកសក្ក

ឯកាទ្ធិ មេ ទមតិ ឯកាទ្ធិ មេ ឧ ទមតិ ។ តត្រ
 អត្ថិវស្សន យេ តេ សមណព្រាហ្មណា ឯកាទ្ធិនោ
 ឯកាទ្ធិនោ សត្វ មេ ទមតិ តេសមយំ ឯកា
 សាវកាយ^(១) សន្តិកេ សិយោកាយ សន្តិកេ អភិ-
 ធននាយ សន្តិកេ អដ្ឋោសានាយ សន្តិកេ ឧបាសា-
 នាយ សន្តិកេតិ ។ តត្រ អត្ថិវស្សន យេ តេ
 សមណព្រាហ្មណា ឯកាទ្ធិនោ ឯកាទ្ធិនោ សត្វ មេ ឧ
 ទមតិ តេសមយំ ឯកា អសាវកាយ សន្តិកេ
 អសិយោកាយ សន្តិកេ អធននាយ សន្តិកេ អ-
 ដ្ឋោសានាយ សន្តិកេ អឧបាសានាយ សន្តិកេតិ ។
 ឯកាទ្ធិ ធិយនោ ឯកាទ្ធិនោ កក្កដំ ឯកាទ្ធិនោ
 ទត្ថិវស្សន^(២) មេ កវី កោតោ ឯកាទ្ធិនោ សុត្តិវស្សន^(៣)
 មេ កវី កោតោ ឯកាទ្ធិនោ ។ តត្រ អត្ថិវស្សន

១ ទ. ម. សាវកាយ ។ ២ ទ. ទត្ថិវស្សន ។ ៣ ទ. សុត្តិវស្សន ។ ប. សុត្តិវស្សន-
 សតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបទសក្ក

នេះថា បេសន្តន្ត ដល់អាត្មាអញ បេសន្តន្ត ដល់អាត្មាអញ
 (អាត្មាអញគេចិត្តន្ត មិនគេចិត្តន្ត) ក៏មាន ។ ឆ្នួលអត្ថិវស្សនៈ
 ក្នុងទិដ្ឋិអប្បាធានា ក្នុងសមណព្រាហ្មណ៍ណា មានក៏យ៉ាងនេះ
 មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា បេសន្តន្តដល់អាត្មាអញ ទិដ្ឋិនេះបេសន្ត
 សមណព្រាហ្មណ៍នោះ តែងប្រព្រឹត្តទៅក្នុងទិដ្ឋិ នៃហេតុដែលប្រកប
 ដោយឥតៈ ក្នុងទិដ្ឋិនៃសំយោគៈ ក្នុងទិដ្ឋិនៃកម្រិត ក្នុងទិដ្ឋិនៃ
 សេចក្តីបំប៉ន ក្នុងទិដ្ឋិនៃសេចក្តីប្រកាន់ចាស់ ។ ឆ្នួលអត្ថិវស្សនៈ ក្នុង
 ទិដ្ឋិអប្បាធានា ក្នុងសមណព្រាហ្មណ៍ណា មានក៏យ៉ាងនេះ មាន
 ទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា បេសន្តន្តដល់អាត្មាអញ ទិដ្ឋិនេះបេសន្ត
 សមណព្រាហ្មណ៍នោះ ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងទិដ្ឋិ នៃហេតុមិនមែនឥតៈ
 ក្នុងទិដ្ឋិនៃហេតុមិនមែនសំយោគៈ ក្នុងទិដ្ឋិនៃហេតុមិនមែនកម្រិត
 ក្នុងទិដ្ឋិនៃសេចក្តីបំប៉ន ក្នុងទិដ្ឋិនៃសេចក្តីប្រកាន់ចាស់ ។ កាល
 ដែលព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់យ៉ាងនេះហើយ ទីយន្តចរិក្ខាជន បានប្រកប
 បង្គំទូលព្រះមានព្រះភោគយ៉ាងនេះថា ព្រះភោគមធំបំផុត លើកគំភើប
 ទូលសេចក្តីឃើញបេសន្តន្តអង្គ ព្រះភោគមធំបំផុត ទ្រង់យកកំភើប
 សេចក្តីឃើញបេសន្តន្តអង្គ ។ ឆ្នួលអត្ថិវស្សនៈ ក្នុងទិដ្ឋិអប្បាធានា

យេ វេ សមណាប្រាហ្មណា ឯវិកាទិដ្ឋោ ឯវិទិដ្ឋិដ្ឋោ
 ឯកុដ្ឋិ មេ ទមតិ ឯកុដ្ឋិ មេ ឧ ទមតិ យោ ហិ
 តេសី^(១) ទមតិ សាយំ ទិដ្ឋិ សាវតាយ សន្តិកេ
 សីយោកាយ សន្តិកេ អភិទទ្ធាយ សន្តិកេ
 អដ្ឋោសាវាយ សន្តិកេ ទុច្ចាណាយ សន្តិកេ
 យោ ហិ តេសី ឧ ទមតិ សាយំ ទិដ្ឋិ អសាវតាយ
 សន្តិកេ អសីយោកាយ សន្តិកេ អភិទទ្ធាយ
 សន្តិកេ អដ្ឋោសាវាយ សន្តិកេ អទុច្ចាណាយ
 សន្តិកេតិ^(២) ។

[៣២] តត្រ អត្ថិវេស្សន៍^(៣) យេ វេ សមណ-
 ប្រាហ្មណា ឯវិកាទិដ្ឋោ ឯវិទិដ្ឋិដ្ឋោ សត្វំ មេ ទមតិ
 កត្ត វិញ្ញ បុរិសោ ឥតិ បដិសក្កក្កតិ យោ ទោ
 មេ អយំ ទិដ្ឋិ សត្វំ មេ ទមតិ ឥមញ្ច អហំ
 ទិដ្ឋិ ជាសោ បរាមស្ស អភិទិវិស្ស វេហវេយ្យំ
 ឥនមេ សត្វំ មោយមញ្ញត្តំ ទ្ធិហំ មេ អស្ស
 វិក្កហោ យោ ចាយំ សមណោ វា ប្រាហ្មណោ វា
 ។ ឧ. យា ហិ វោ តេសំ ។ ២ ឧ. ម. អន្តិកា ។ ឯ ឧ. ឧ. ឧត្តរ-
 បស្សតិ វិស្សនំ ។

តួសមណប្រាហ្មណំ ណា មានក៏៖ យ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា របស់
 ខ្លះគួរដល់ការអញ្ជាញ របស់ខ្លះមិនគួរដល់ការអញ្ជាញ ក៏ទិដ្ឋិណាដែលគួរ
 ដល់សមណប្រាហ្មណ៍នោះ ទិដ្ឋិទោះប្រព្រឹត្តទៅក្នុងទិដ្ឋិនៃហេតុដែល
 ប្រកបដោយពនៈ ក្នុងទិដ្ឋិនៃសំយោគៈ ក្នុងទិដ្ឋិនៃអប្រេក ក្នុងទិដ្ឋិ
 នៃសេចក្តីបំបិទ ក្នុងទិដ្ឋិនៃសេចក្តីប្រកាន់ចំ មួយយ៉ាងទៀត ទិដ្ឋិ
 ណាដែលមិនគួរដល់សមណប្រាហ្មណ៍នោះ ទិដ្ឋិទោះបីប្រព្រឹត្តទៅ
 ក្នុងទិដ្ឋិនៃហេតុមិនមែនជាពនៈ ក្នុងទិដ្ឋិនៃហេតុ មិនមែនជាសំយោគៈ
 ក្នុងទិដ្ឋិនៃហេតុមិនមែនជាអប្រេក ក្នុងទិដ្ឋិនៃសេចក្តីបំបិទ ក្នុង
 ទិដ្ឋិនៃសេចក្តីប្រកាន់ចំ ។

[៣២] ឱលក្ខន្ធវិស្សនៈ ក្នុងទិដ្ឋិអប្បរាមនោះ តួសមណ-
 ប្រាហ្មណំ ណា មានក៏៖ យ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា របស់ទាំង
 អស់គួរដល់ការអញ្ជាញ វិញ្ញបុរស តែឥតការណាឃើញក្នុងទិដ្ឋិទោះយ៉ាង
 មេរោ មេរោ មេរោ ឃើញរបស់ការអញ្ជាញណាថា របស់ទាំងអស់គួរដល់
 ការអញ្ជាញ ប្រសិនបើការអញ្ជាញ ស្តាប់អង្គីសម្រាប់ទិដ្ឋិនេះ ហើយ
 និយាយតាមកំណត់នៃចិត្តដោយម្តងថា នេះជាបេសិកា បេសិកា
 ជាងនោះ ការអញ្ជាញក៏នឹងប្រកាន់ខ្ជាប់ ចាកសមណប្រាហ្មណ៍ទាំងពីរ

စ.မ.ဗေဒီ ၈ ဖိုလျာ ၇ နှစ် ၁၁, ၁၂, ၁၃

សុត្តន្តបិដក អដ្ឋមនិកាយ អដ្ឋមបទស្ថានកៈ

ពួក គឺ សមណព្រាហ្មណ៍ដែលមានវិទ្យាបរិវារៈ មានចំនួនយ៉ាងនេះថា
 របស់ចំរើនសម័យនេះដែលកត្តាអញ្ញត្ត ១ សមណព្រាហ្មណ៍ដែលមាន
 វិទ្យាបរិវារៈ មានចំនួនយ៉ាងនេះថា របស់ខ្លះគួរដល់កត្តាអញ្ញ របស់
 ខ្លះមិនគួរដល់កត្តាអញ្ញត្ត ១ កត្តាអញ្ញនឹងប្រកាន់ខ្ជាប់តាមសមណ-
 ព្រាហ្មណ៍ចំរើនក្នុងសម័យនេះ ។ កាលបើប្រកាន់ខ្ជាប់យ៉ាងនេះមានហើយ
 ការចាស់ទៀងគាត់មាន កាលការចាស់ទៀងគាត់មានហើយ សេចក្តីកុំគួរ
 គាត់មាន កាលសេចក្តីកុំគួរគាត់មានហើយ សេចក្តីបៀតបៀនគាត់មាន ។
 កាលវិញ្ញាបនបត្រនោះ គឺចារណាឃើញច្បាស់មុនសេចក្តីប្រកាន់ខ្ជាប់ សេច-
 ក្តីចាស់ទៀងគាត់ សេចក្តីកុំគួរគាត់ នឹងសេចក្តីបៀតបៀន (ជាដាច់ខាត
 មាន) ក្នុងខ្លួនដោយប្រការផ្សេងៗហើយ ក៏លះបង់ចំនួននានាឲ្យផង មិន
 បានប្រកាន់ចំនួននោះឡើយផង ។ ការលះបង់នូវចំនួនតាំងមុន តែងមានដោយ
 ប្រការយ៉ាងនេះ ការលាស់ចោលនូវចំនួនតាំងនោះ តែងមានដោយ
 ប្រការយ៉ាងនេះ ។ ឆ្ងល់អតិស្សនៈ ក្នុងចំនួនឆ្ងល់នោះ ពួកសមណ-
 ព្រាហ្មណ៍ណា មានវិទ្យាបរិវារៈ មានចំនួនយ៉ាងនេះថា របស់ចំរើនសម័យ
 មិនគួរដល់កត្តាអញ្ញ វិញ្ញាបនបត្រនោះ តែងចារណាឃើញក្នុងចំនួននាយ៉ាង

បរិក្ខារសុត្តន្ត វិយាសុត្តន្ត ទិដ្ឋិប្បដានំ

យោ ទោ មេ អយំ និដ្ឋិ សត្វំ មេ ឧ ឧមត្តតិ
 ឥមញ្ចេ អហំ និដ្ឋិ ជាមសា បកមស្ស អភិធិវិស្ស
 កេហាវយ្យំ ឥនេវ សត្វំ មោយមត្តាដ្ឋំ ភ្នំហំ មេ
 អស្ស វិក្កហោ យោ ចាយំ សមណោ វា ប្រាហ្មណោ
 វា ឯវិកាធិ ឯវិនិដ្ឋិ សត្វំ មេ ឧមត្តតិ យោ ចាយំ
 សមណោ វា ប្រាហ្មណោ វា ឯវិកាធិ ឯវិនិដ្ឋិ
 ឯកាភ្នំ មេ ឧមតិ ឯកាភ្នំ មេ ឧ ឧមត្តតិ ឥមហំ
 មេ ភ្នំហំ អស្ស វិក្កហោ ។ ឥតិ វិក្កហោ សតិ
 វិកាតោ វិកាតេ សតិ វិយាតោ វិយាតេ សតិ
 វិហោសា ។ ឥតិ សោ វិក្កហោ វិកាតោ វិយាតោ
 វិហោសោ អត្ថធិ សម្មស្សមាមោ តត្យោវ និដ្ឋិ
 វេលាតិ អត្តញ្ចេ និដ្ឋិ ឧ ឧបាធិយតិ ។
 ឯវមេកាសំ និដ្ឋិធិ អហាធិ ហោតិ ឯវមេកាសំ
 និដ្ឋិធិ វេលាធិស្សតោ ហោតិ ។ តត្រ អត្ថិវេស្សឧ

បរិក្ខារសុត្តន្ត វិយាសុត្តន្ត ការលះបង់ទូទៅ

នេះជា សេចក្តីយល់របស់ភាគាអញ្ចូណាថា របស់ទាំងអស់ដែលក្នុងផល
 ភាគាអញ្ចូ ប្រសិនបើភាគាអញ្ចូស្តាប់អង្គប្រកាន់ខ្ជាប់ទិដ្ឋិនេះ ហើយ
 និយាយតាមកំឡុងចិត្តដោយមាំមួនថា នេះជារបស់ពិត របស់វិទ្យា
 ជាមោឃៈ ភាគាអញ្ចូក៏នឹងប្រកាន់ខុស ចាកសមណប្រាហ្មណ៍ទាំងពីរ
 ពួក គឺសមណប្រាហ្មណ៍ដែលមានកទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា
 របស់ទាំងអស់ដែលភាគាអញ្ចូពួក ១ សមណប្រាហ្មណ៍ដែលមានកទៈ
 យ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា របស់ខ្លះក្នុងផលភាគាអញ្ចូ របស់
 ខ្លះមិនក្នុងផលភាគាអញ្ចូពួក ១ ភាគាអញ្ចូក៏នឹងប្រកាន់ខុសចាកសមណ-
 ប្រាហ្មណ៍ទាំងពីរពួកនេះឯង ។ ការលះប្រកាន់ខុសយ៉ាងនេះមានហើយ
 ការពាសវិទ្យុន្តាគឺមាន ការពាសវិទ្យុន្តាមានហើយ សេចក្តី
 គុំគួនគាត់មាន ការសេចក្តីគុំគួនគាត់មានហើយ ការចៀកចៀនគាត់
 គឺមាន ។ ការវិភាគបុរសនោះ គឺចារណារឿយច្បាស់នូវសេចក្តីប្រកាន់
 ខុស សេចក្តីពាសវិទ្យុន្តា សេចក្តីគុំគួនគាត់ នឹងសេចក្តីចៀកចៀនគាត់
 (ជាជាតិមាន) ក្នុងខ្លួន ដោយប្រការផ្សេងៗហើយ ក៏លះបង់នូវទិដ្ឋិ
 នោះចេញផង មិនប្រកាន់ទិដ្ឋិចៀតផង ។ ការលះបង់ទិដ្ឋិទាំងនេះ
 តែងមានដោយប្រការយ៉ាងនេះ ការលាស់ចោលនូវទិដ្ឋិទាំងនេះតែងមាន
 ដោយប្រការយ៉ាងនេះ ។ ហាលអត្ថិវេស្សនៈ ក្នុងទិដ្ឋិឯកម្បាលនោះ

យេ តេ សមណាប្រាហ្មណា ឯវិភាទិចោ ឯវិធិដ្ឋិចោ
 ឯកកុំ មេ ទមតិ ឯកកុំ មេ ឧ ទមតិ តត្រា វិញ្ញា
 ចុរិសោ ឥតិ បដិសត្វិកុតិ យោ ទោ មេ អយំ ធិដ្ឋិ
 ឯកកុំ មេ ទមតិ ឯកកុំ មេ ឧ ទមតិ ឥមេត្វ
 អហំ ធិដ្ឋិ ជាមសា ចរាមស្ស អភិធិវិស្ស វេហាវេយ្យិ
 ឥនមេវ សត្វិ មោឃមញ្ញត្តិ ទ្ធិហិ មេ អស្ស វិក្កហោ
 យោ ចាយំ សមណោ វា ប្រាហ្មណោ វា ឯវិភាទិ
 ឯវិធិដ្ឋិ សត្វិ មេ ទមតិ យោ ចាយំ សមណោ
 វា ប្រាហ្មណោ វា ឯវិភាទិ ឯវិធិដ្ឋិ សត្វិ មេ ឧ
 ទមតិ ឥមេហិ មេ អស្ស ទ្ធិហិ វិក្កហោ ។ ឥតិ វិក្កហោ
 សតិ វិភាទោ វិភាទេ សតិ វិឃាតោ វិឃាតេ សតិ
 វិហាសា ។ ឥតិ សោ វិក្កហាញ វិភាទញ វិឃាតញ

ត្ថកសមណាប្រាហ្មណា មានវា យ៉ាងនេះ មានធិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា
 របស់ខ្លួនគេដល់ភាគអញ របស់ខ្លួនមិនគួរដល់ភាគអញ វិញ្ញាបុរសគឺ
 ភិបារណាឃើញក្នុងធិដ្ឋិនោះយ៉ាងនេះថា សេចក្តីឃើញរបស់ភាគអញ
 ណាថា របស់ខ្លួនគេដល់ភាគអញ របស់ខ្លួនមិនគួរដល់ភាគអញ ប្រសិន
 បើភាគអញ ស្លាប់អវិជ្ជាប្រការនៃធិដ្ឋិនេះ ហើយនិយាយតាមកំឡុង
 ចិត្តដោយមិនដឹងថា នេះជារបស់ពិត របស់វិទ្យាដោយនោះ ភាគអញ
 គឺនឹងប្រកាន់ខ្ជាប់សមណាប្រាហ្មណ៍ទាំងពីរពួក គឺសមណាប្រាហ្មណ៍
 ដែលមានវា យ៉ាងនេះ មានធិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា របស់ទាំងអស់គ្នាដល់ភាគ
 អញពួក ។ សមណាប្រាហ្មណ៍មានវា យ៉ាងនេះ មានធិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា
 របស់ទាំងអស់មិនគួរដល់ភាគអញពួក ។ ភាគអញគឺនឹងប្រកាន់ខ្ជាប់
 ចាកសមណាប្រាហ្មណ៍ទាំងពីរពួកនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។ កាលបើ
 ប្រកាន់ខ្ជាប់យ៉ាងនេះមានហើយ កាលបើទាំងពីរពួកមាន កាលបើការ
 ទាំងពីរពួកមានហើយ សេចក្តីគិតគូរមាន កាលបើសេចក្តីគិតគូរមាន
 ហើយ សេចក្តីចៀសចៀវមាន ។ កាលវិញ្ញាបុរសមានភិបារណា
 ឃើញច្បាស់នូវសេចក្តីប្រកាន់ខ្ជាប់ សេចក្តីទាំងពីរពួក សេចក្តីគិតគូរ

វិធីនិក្ខេបសូត្រ អត្ថនិ សម្មាសម្ពុទ្ធានោ តត្ថោ វិជ្ជា
 បដិយាតិ អត្ថនិ វិជ្ជា ខ ឧបាទិយតិ ។
 ឯវិមេតាសី វិជ្ជា មហា ហោតិ ឯវិមេតាសី
 វិជ្ជា បដិយាស្សតោ ហោតិ ។

[៣៣] អយំ ចោ បដ អត្ថវិស្សន កាយោ
 វិជ្ជា វាទុម្ពហាវុតិកោ មាតាបេតិកសម្ពុតោ វិជ្ជា
 កុម្មារស្វបបយោ អនិច្ចាតិធម៌អនុគោតិធម៌វិជ្ជា
 ធម្មោ អនិច្ចតោ ទុក្ខតោ រោគតោ កល្យាណ
 សល្លតោ អយតោ អាតាធិតោ បរតោ បលោកតោ
 សុត្តាតោ អនត្តតោ សមុបស្សតោ ។ តស្សវិជ្ជា
 កាយំ អនិច្ចតោ ទុក្ខតោ រោគតោ កល្យាណ
 សល្លតោ អយតោ អាតាធិតោ បរតោ បលោកតោ
 សុត្តាតោ អនត្តតោ សមុបស្សតោ យោ កាយស្មី
 កាយម្ពុទ្ធា កាយសិទ្ធមោ (១) កាយទ្វយតា សា
 បហិយតិ ។

១ វ. វ. កាយស្មេយោ ។

វិជ្ជាសេចក្តីប្រែប្រួល (ជាជាទោស មាន) ក្នុងខ្លួន ដោយប្រការផ្សេងៗ
 ហើយ កិលេសនៃវិជ្ជាមានចេញផង មិនច្រកវិជ្ជាទៀតផង ។
 ការលេចនៃវិជ្ជាទាំងនេះ តែងមានដោយប្រការយ៉ាងនេះ ការរលស់
 ចោលនៃវិជ្ជាទាំងនេះ តែងមានដោយប្រការយ៉ាងនេះ ។

[៣៤] ខ្លាសអត្ថវិស្សនៈ ក៏ឯតាយនេះមានប្រដាប់ប្រជុំនៃមហា-
 ក្ខត្តកំណប់ (ដ៏ ទឹក ភ្លើង ឡូល) កើតមកពីមាតាបិតា ចំរើនឡើង
 ដោយបាយនិងទំនុក្ខាន មានការចង្រៀត មានការគង់ច្របាច់ ការផុស
 រាត់មន្តិលក្នុងស្អុយ ការបែកបាក់និងការរាត់រាយទៅជាធម្មតា ឬក៏លក្ខណៈ
 ពិបាកណាមួយច្បាស់ ដោយសភាពជាបស់មិនទៀង ជាទុក្ខ ជាភេត
 ជាចម្លងជាបួស ជាចម្លងជាតូស ជាសេចក្តីលំបាក ជាជំងឺ ជារបស់
 អស្ចារ្យ ជារបស់វិនាសសាបសូន្យ មិនមែនខ្លួនប្រាណ ។ កាលបុគ្គល
 នោះពិបាកណាមួយច្បាស់នូវកាយនេះជា ជារបស់មិនទៀង ជាទុក្ខ ជា
 ភេត ជាចម្លងជាបួស ជាចម្លងជាតូស ជាសេចក្តីលំបាក ជាជំងឺ ជា
 របស់អស្ចារ្យ ជារបស់វិនាសសាបសូន្យ មិនមែនខ្លួនប្រាណ សេចក្តី
 ប្រាថ្នាក្នុងកាយ វិជ្ជាសេចក្តីរាល់កាយ ទាំងកិលេសដែលប្រព្រឹត្តទៅ
 តាមកាយណា កិលេសកណ្តាលនោះ គេកិលេសចង់បាន ។

[៣២] តិសេន្ត ទោ ភីមា អត្ថិវេស្សន វេទនា
 សុទា វេទនា ទុក្ខា វេទនា អនុក្ខមសុទា វេទនា ។
 យស្មី អត្ថិវេស្សន សមយេ សុទំ វេទនំ វេទនំ
 វេ ភស្មី សមយេ ទុក្ខំ វេទនំ វេទនំ វេ ភ-
 ទុក្ខមសុទំ វេទនំ វេទនំ សុទំយេ ភស្មី សមយេ
 វេទនំ វេទនំ ។ យស្មី អត្ថិវេស្សន សមយេ ទុក្ខំ
 វេទនំ វេទនំ វេ ភស្មី សមយេ សុទំ វេទនំ
 វេទនំ វេ ភស្មី សមយេ សុទំ វេទនំ វេទនំ វេ
 ភស្មី សមយេ វេទនំ វេទនំ ។ យស្មី អត្ថិវេស្សន
 សមយេ អនុក្ខមសុទំ វេទនំ វេទនំ វេ ភស្មី
 សមយេ សុទំ វេទនំ វេទនំ វេ ទុក្ខំ វេទនំ វេ
 ភស្មី សមយេ វេទនំ វេទនំ ។ យស្មី អត្ថិវេស្សន
 អនុក្ខមសុទំយេ ភស្មី សមយេ វេទនំ វេទនំ ។
 សុទា^(១) អត្ថិវេស្សន អនិច្ចា^(២) សង្កតា បដិច្ច-
 សមុប្បន្នា ទយេន្នា វយេន្នា វិភក្កន្នា វិភេទ-
 ន្នា ។ ទុក្ខានិ ទោ អត្ថិវេស្សន អនិច្ចា សង្កតា
 បដិច្ចសមុប្បន្នា ទយេន្នា វយេន្នា វិភក្កន្នា

១ ទ. ម. សុភ បិ ភេ ។ ២ ទ. វ. វេទនា អនិច្ចា ។

[៣២] ម្ចាស់អត្ថិវេស្សនៈ វេទនាឆេះឆាប ព្យាបាទិ សុទៈ
 វេទនា ទ ទុក្ខវេទនា ទ អនុក្ខមសុទាវេទនា ទ ។ ម្ចាស់អត្ថិវេស្សនៈ
 សម័យណា បុគ្គលទទួលសុទាវេទនា សម័យនោះ មិនទទួលទុក្ខវេទនា
 មិនទទួលអនុក្ខមសុទាវេទនាទេ ក្នុងសម័យនោះ ទទួលចំពោះតែសុទាវេ-
 ទនា ។ ម្ចាស់អត្ថិវេស្សនៈ សម័យណា បុគ្គលទទួលទុក្ខវេទនា សម័យ
 នោះ មិនទទួលសុទាវេទនា មិនទទួលអនុក្ខមសុទាវេទនាទេ សម័យនោះ
 ទទួលចំពោះតែទុក្ខវេទនា ។ ម្ចាស់អត្ថិវេស្សនៈ សម័យណា បុគ្គល
 ទទួលអនុក្ខមសុទាវេទនា សម័យនោះ មិនទទួលសុទាវេទនា មិន
 ទទួលទុក្ខវេទនាទេ សម័យនោះ ទទួលចំពោះតែអនុក្ខមសុទាវេទនា ។
 ម្ចាស់អត្ថិវេស្សនៈ សុទាវេទនាជាបេសមិនទៀង ជាបេសដែលសង្ខារកាត់
 តែនិរតិរឡើងហើយ មានកិរិយាអស់ទៅនឹងសូន្យទៅជាធម្មតា មាន
 កិរិយាភ្លាយទៅទាំងមានកិរិយាលក់ទៅវិញជាធម្មតា ម្ចាស់អត្ថិវេស្សនៈ
 ទុក្ខវេទនា គឺជាបេសមិនទៀង ជាបេសដែលសង្ខារកាត់តែនិរតិ
 ឡើងហើយ តែងអស់ទៅនឹងសូន្យទៅជាធម្មតា មានកិរិយាភ្លាយទៅ

បញ្ជាក់ស្តីពី វិធានសុទ្ធិ ចំពោះសិទ្ធិ

និរោធន្តរ ។ អនុក្ខមសុទ្ធិ ។ ទោ អត្ថិវេស្សន
 វេទនា អនិច្ចា សង្កតា បដិច្ចសមុប្បន្នា ទយេន្តរ
 វេទនា វិរាគន្តរ និរោធន្តរ ។ ឯវិ បស្សី អត្ថិ-
 វេស្សន សុត្តក អរិយស្សវកោ សុទ្ធាយមិ វេទនា-
 យ ចិច្ចន្តតិ ឧត្តាយមិ វេទនាយ ចិច្ចន្តតិ អនុក្ខម-
 សុទ្ធាយមិ វេទនាយ ចិច្ចន្តតិ ចិច្ចន្ត វិរាគតិ វិរាគ
 វិមុច្ចតិ វិមុត្តស្មី វិមុត្តនិច្ចិ ញាណំ យោគី ទីណា
 ជាតិ វុសិតំ ព្រហ្មជរិយំ កតិ ករណិយំ ឆាបវិ
 កត្តក្កាយាតិ បដាធាតិ ។ ឯវិ វិមុត្តនិច្ចោ ទោ
 អត្ថិវេស្សន កិក្ខុ ន កេនចិ សិវនតិ ន កេនចិ
 វិវនតិ យេកុ ទោ^(១) លោកេ វុត្តិ កេន វេហាវតិ
 អបរាមសន្តិ ។

១. ខ. ឃ. កោណា វុត្តិ ។

បញ្ជាក់ស្តីពី វិធានសុទ្ធិ ក្នុងវិញ្ញាណយក្កនវេទនា

គំនិតមានកិរិយាលក្ខណ៍នៅក្នុងធម្មតា ។ ម្ចាស់អត្ថិវេស្សនៈ ស្នូមអនុក្ខមសុទ្ធ-
 វេទនាគឺជាបេសម័ន្យ័ន ជាបេសដែលសង្ខារគាត់ត្រូវបានរៀនហើយ
 តែងអស់ទៅនឹងស្នូមនៅក្នុងធម្មតា បានកិរិយាក្លាយទៅនឹងបេសនៅក្នុង
 ធម្មតា ។ ម្ចាស់អត្ថិវេស្សនៈ អរិយសាវ័ត្តក្នុងក្រុងប៉ាហើយ កាល
 ឃើញយ៉ាងនេះ វេទនាឡើយណាយចាកសុវេទនាផង ឡើយណាយ
 ចាកទុក្ខវេទនាផង ឡើយណាយចាកអនុក្ខមសុវេទនាផង កាលបើ
 ឡើយណាយហើយ វេទនាប្រាសចាកកម្រិត ប្រោះប្រាសចាកកម្រិត
 ចិត្តវេទនាចាកកិលេស កាលចិត្តចាកកិលេសហើយ ញាណកិរិយា
 ឡើងច្បាស់ថា ចិត្តច្របូបឡើយហើយ ផងច្បាស់ថា ជាតិអស់ហើយ
 ព្រហ្មជរិយធម៌បាននៅចប់ហើយ កិច្ចវេស្សនៈធ្វើបានធ្វើច្របូបហើយ
 កិច្ចវេស្សនៈក្រៅពីនេះមិនមានឡើយ ។ ម្ចាស់អត្ថិវេស្សនៈ ក៏ក្នុងវេស្សន
 ចិត្តផ្អាកស្រឡះយ៉ាងនេះ វេទនាមិនយាយវ័ននឹងអ្នកណា ។ មិនយាយ
 ទទឹងទាស់នឹងអ្នកណា ។ កាលណាដែលវេទនាយាយហើយ ក្នុងវេស្សន
 ក៏កាលនោះវេទនាធម៌បាន តែមិនបានស្ថាបនាស្តីល (ដោយចំនៀ) ។

[៣៥] តេជោ បទេ សមយេន អាយស្មា
សាវិបុត្តោ ភក្កតោ បិដ្ឋតោ ធិសិដ្ឋោ ភក្កន្តំ វិជ្ជេយ-
មាធា(១) ។ អជេតោ អាយស្មតោ សាវិបុត្តស្ស
ឯតនហោសិ តេសិ តេសិ កំរ ធា ភក្កា ធម្មាជំ
អភិញ្ញា មហាធមាហ តេសិ តេសិ កំរ ធា
សុតតោ ធម្មាជំ អភិញ្ញា បដិច្ចស្សត្តមាហាតិ ។ ឥតិ
ហំនំ អាយស្មតោ សាវិបុត្តស្ស បដិសក្ខិក្ខតោ
អនុបាធាយ អាសវេហិ ចំន្តិ វិមុត្តិ ។ ធិយននស្ស
បរិព្វាជកស្ស វិជំ វិគមលំ ធម្មចក្កំ ឧទថានិ
យំ កំភូ សមុទយនម្ហំ សព្វន្តំ ឯកេនធម្មន្តំ ។

[៣៦] អជេតោ ធិយនេតោ បរិព្វាជកោ ធិដ្ឋ-
នេតោ បត្តនេតោ វិជិតនេតោ បរិយោកាធម្មនេតោ តិណ្ណា-
វិចិត្តេតោ វិគតតាវិគតោ វេសារាជ្ជបុត្តោ អប-
រាជ្ជត្ថយោ សុត្ថ សាសនេ ភក្កន្តំ ឯតនេតេន

១. ទ. ប. បិដ្ឋតោ វិជិតោ ភក្កន្តំ វិជិតោ វិស្សន្តិ ។

[៣៧] សម័យនោះឯង ព្រះសាវិបុត្រមានអាយុ ឆន្ទៈខាងព្រះ
ប្រសាទ្និព្រះមានព្រះភាគ បក់ថ្វាយព្រះមានព្រះភាគ ។ ក្នុង
លំដាប់នោះ ព្រះសាវិបុត្រមានអាយុ មានសេចក្តីត្រូវយ៉ាងនេះថា
បានព្វថា ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ការលះបង់ឲ្យពួកធម៌នោះ ។
ដោយប្រាថ្នាដ៏ត្រូវលែង ដល់យើងទាំងឡាយ បានព្វថាព្រះសុភក្ត្រ
ត្រាស់ការលាស់ចោលឲ្យពួកធម៌នោះ ។ ដោយប្រាថ្នាដ៏ត្រូវលែង ដល់
យើងទាំងឡាយ ។ កាលព្រះសាវិបុត្រមានអាយុ កំពុងវិចារណា
ហេតុនេះ គ្រាប់តែចិត្តលោភក៏ដុះស្រឡះចាកកាសវៈទាំងឡាយ ព្រោះ
មិនប្រកាន់មាំដោយប្រការផ្សេងៗ ធម្មចក្កដែលព្រាសចាកចូល ព្រាស
ចាកមន្ទិលបានកើតឡើងហើយ ដល់ធិយននបរិព្វាជកថា ធម្មជាតិ
អ្វីមួយ មានសេចក្តីកើតឡើងជាធម្មតា ធម្មជាតិទាំងអស់នោះ រមែង
លាក់នៅក្នុងធម្មតា ។

[៣៨] គ្រានោះ ធិយននបរិព្វាជក បានឃើញធម៌ហើយ បាន
ដល់ធម៌ហើយ បានដឹងច្បាស់ឲ្យធម៌ហើយ មានចិត្តចុះស៊ប់ក្នុងធម៌ហើយ
ឆ្លងផុតសេចក្តីសង្ស័យហើយ ព្រាសចាកសេចក្តីត្រឡប់ ជាហេតុ
កាលថាអ្វីៗ ដល់ឲ្យសេចក្តីត្រឡប់ មិនដើរស្តាប់បុគ្គលដទៃ ក្នុងសា-
សនាបេសព្រះសាស្តា បានគ្រាបបង្គំមូលព្រះមានព្រះភាគ យ៉ាងនេះ

បញ្ចម៍ មាតិកាបញ្ជី

[៣៩] ឯកសារ សុត្តន្ត ១ ឯកសារ ធម្មបទ កក្កដា កុរុស្ថ
វិហារនិ កក្កដាសុត្តន្ត ធម្ម (១) កុរុស្ថ ឯកសារ ការព្វា-
ជកោត្តស្ស ប្រាហ្មណស្ស អក្សរករ វិណ្ឌសន្ត-
រាត ។ អដថា កក្កដា បុព្វបទសមយំ ឯកសេនា
បក្កតិវាហនាយ កក្កដាសុត្តន្ត ចំណូល ចាវសំ ។
កក្កដាសុត្តន្ត (២) ចំណូល ចរិតា បញ្ចកត្តិ
ចំណូលចរិត្តន្ត យេន អញ្ញាតា វេសសន្តា
តេតុបសន្តិមំ ឯកវិហារាយ តំ វេសសន្តា
អញ្ញាតាហេតុ អញ្ញាតាស្មី វុត្តម្យលេ ឯកវិហារី
ចំសំនិ ។

[៣៩] អដថា មាតិកាបញ្ជី (៣) បរិព្វាជកោ
ជញ្ញវិហារី (៤) អនុចន្តមមាតោ អនុវិហារមាតោ យេន
ការព្វាជកោត្តស្ស ប្រាហ្មណស្ស អក្សរករ តេតុប-
សន្តិមំ ។ អនុសា ថា មាតិកាបញ្ជី បរិព្វាជកោ
ការព្វាជកោត្តស្ស ប្រាហ្មណស្ស អក្សរករ វិណ្ឌ-
សន្តរតំ ឯស្វាន ការព្វាជកោត្តិ ប្រាហ្មណី ឯតេតុប

១ ឧ. ម. កុរុស្ថប្បវត្តន្ត ។ ២ ឧ. កុរុស្ថប្បវត្តន្ត ។ ៣ ឧ. កក្កដា ។ ៤ ឧ. ឯកសារ ។

មាតិកាបញ្ជី ១៥

[៣៩] ថ្មីបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមាតាព្រា-
តាស្តេចនឹងស្រែកស្រែកស្រែក ក្នុងរោងសម្រាប់ប្រដាប់ភ្នំបេសប្រាហ្មណី
ឈ្មោះការព្វាជកោត្ត ក្នុងកុរុស្ថប្បវត្តន្ត បេសប្រដាប់ភ្នំ ក្នុងវេសកុរុ ។
សំដាប់នោះ ព្រះមាតាព្រាតាស្តេចស្រីស្រីប្រដាប់ប្រាសាទនិវារ ហើយ
ស្តេចចូលទៅកាន់កុរុស្ថប្បវត្តន្ត ដើម្បីបិណ្ឌបាត ក្នុងបុព្វបទសមយំ ។
លុះចូលទៅបិណ្ឌបាត ក្នុងកុរុស្ថប្បវត្តន្តហើយ ត្រឡប់មកពីបិណ្ឌបាត
ក្នុងបុព្វបទ ក៏ស្តេចត្រឡប់ចូលទៅកាន់វេសកុរុ ត្រង់តាស្រីយេន
ព្រោះនោះ ដើម្បីសម្រាកក្នុងវេសកុរុ ហើយនឹងទៀបកល្បយេន
ក្នុងវេសកុរុ ។

[៣៩] ព្រោះនោះ មាតិកាបញ្ជីបរិព្វាជក កំពុងច្រើនប្រដាប់ដើរ
ទៅមក ដើម្បីសម្រាកកំពុងស្នាក់ ក៏ចូលទៅកាន់រោង សម្រាប់ប្រដាប់
ភ្នំបេសប្រាហ្មណី ។ មាតិកាបញ្ជីបរិព្វាជក បានឃើញ
កុរុស្ថប្បវត្តន្តក្នុងរោងសម្រាប់ប្រដាប់ភ្នំ បេសប្រាហ្មណី
ស្តេចឃើញហើយ រើបដិយាយនឹងការព្វាជកោត្តប្រាហ្មណីយ៉ាងនេះថា

ចំពោះកម្មស្យ មានស្រីយស្យ គណនា ពិជ្ជាស្យ

កស្យ ឈរ យី សម្ម កោតោ ការទ្វាជស្យ អន្យតាម
 គិលាសន្តរកោ បញ្ញត្តោ សមណសេយ្យ ទុក្ខំ
 អញ្ញោតិ ។ អន្តិ កោ មាតស្តិយ សមណោ តោតរោ
 សក្យពុត្តោ សក្យកុលា បង្វិលោ តិ ទោ បទ
 កវ្ពំ តោតមំ ឯវំ កល្យាណោ តិគ្គិសន្តោ អន្តត្ថតោ
 គតិមិ សោ ភគវា អរហិ សម្មាសម្ពុទ្ធា វិជ្ជាធរណ-
 សឡោ សុតតោ លោកវ័ទ្ធ អនុត្តរោ បុរិសធម្មសារថិ
 សត្វា ធម៌មនុស្សចំ ទុក្ខោ ភគវតិ តស្សសា កោតោ
 កោតមស្ស សេយ្យា បញ្ញត្តាតិ ។ ទុក្ខំ វត
 កោ ការទ្វាជ អនុសាម យេ ចយំ ឧស្ស កោតោ
 កោតមស្ស កូនហឧស្ស^(១) សេយ្យ អនុសាមាតិ ។

១ ឧ. ឧ. ព្រះហស ។

ចំពោះកម្ម មានស្រីយស្យ ពិជ្ជាស្យ ចំពោះព្រះហស ព្រះហស

ដែលព្រះ កម្រាលស្មៅដ៏ធំដែលការទ្វាជគោត្តង្គត្រាលទុកក្នុងរោង
 សម្រាប់បូជាភ្លើង បម្រុងអ្នកណា ចំនងគ្នាជាទិសប្បាយរបស់សមណៈ
 ទេវីន៍ ។ ម្ចាស់មានស្តាយដ៏ចំរើន មានសមណៈជាគោតមាតាគ្នា ជា
 សក្យពុត្តរោងកសក្យព្រះកុលប្បស កិត្តិសក្ខីល្អនៃព្រះភាគមន៍ចំ-
 រើននោះ ព្រះហសស្រីសាមយោ យ៉ាងនេះថា ព្រះហសព្រះភាគ
 អន្តិទោះ ព្រះអង្គជួយបារមីសក្ខីសៅហ្មងគ្រប់យ៉ាង ព្រះអង្គត្រាស់
 ដឹងខ្លាញយ្យធម៌ចំក្នុង ចំពោះព្រះអង្គដោយប្រពៃ ព្រះអង្គបរិបូណ៌
 ដោយវិជ្ជាមិនចរណៈ គឺសេចក្តីចេះដឹងមិនក្រីក្រដែលបុគ្គលគប្បីប្រព្រឹត្ត
 ព្រះអង្គមានព្រះនិរោធិល្អ ទៅកាន់ព្រះនិព្វាន ព្រះអង្គជាបច្ចុស្តុ
 ត្រាលោក ព្រះអង្គប្រសើរដោយសីលាទិតុណា មិនមានបុគ្គលណាមួយ
 ស្មើ ព្រះអង្គជាអ្នកខ្ចាត់ខ្ចាយបុរសដែលគួរខ្ចាត់ខ្ចាយ ព្រះអង្គជាគ្រូន
 ទៅកាន់មនុស្សចំក្នុងព្រះ ព្រះអង្គត្រាស់ដឹងអរិយសច្ចធម៌ ព្រះអង្គ
 លែងវិលត្រឡប់មកកាន់ភពវិទ្យុត ឱ្យកាលសេឡានេះ បម្រុងព្រះ
 គោតមដ៏ចំរើន អន្តិទោះ ។ ម្ចាស់ការទ្វាជ ពួកយើងបានឃើញទី
 សេយ្យរបស់ព្រះគោតមដ៏ចំរើន ជាអ្នកគំរាមបំផ្លាញសេចក្តីចំរើនចោល
 ចេញនោះ ឈ្មោះថាបានឃើញផ្លូវចោតដែលរត់មិនក្លាយឃើញទេ^(១) តើ ។

១ ឧប្បន្នព្រាហ្មណ៍ថា ពួកយើងបានឃើញព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធចាត្រាស់ ឬក៏ជាព្រះហស
 អង្គ ព្រះគោតមសាមី ឃើញឃាត់ដៃមាត់មិនឲ្យឃើញទ្រព្យ ។

វត្ថុស្មេច្រី មាតុល្លិយេ ភំជំ វត្ថុស្មេច្រី មាតុល្លិយេ
 ភំជំ តព្វ មិ វស្សេ(១) កោតោ តោតមស្ស
 ទត្ថយមល្លិកាចំ ព្រាហ្មណមល្លិកាមិ កមាមតិ-
 មល្លិកាមិ សមណមល្លិកាមិ អភិជ្ឈសន្នា វិជិតា
 អរិយេ ព្រាហ្មេ ធម្មេ តុសលេតិ ។ សម្មទា ធម៌
 មយំ ភាវនាជំ តំ ភវន្តិ កោតមិ មស្សេយ្យម
 សម្មទាមិ មំ វុទ្ធយោម កូលោ(២) សមណា
 កោតមាតិ តំ តំស្ស មោតុ ឯវត្តំ លោ សុត្ត
 ទុទេតីតិ ។ សងេ តំ កោតោ មាតុល្លិយស្ស
 អតុ អារោធស្សមិ វស្ស សមណស្ស(៣)
 កោតមស្សាតិ ។ អប្បេស្សត្តោ ភវី ភាវនាជា
 វុត្តា ច ចំ វុទ្ធយោតិ ។

១ ទ. ធម្ម ។ ២ ទ. ម. កូលោ ។ ៣ ទ. អារោធស្សមិ ឧបសម្ព័ន្ធ ។
 ៥. អារោធស្សមិ គឺ ឧបសម្ព័ន្ធ ។

មាតុល្លិយេ ព្រាហ្មណ៍ក្រសួង(១) មាតុល្លិយេ ព្រាហ្មណ៍
 ក្រសួង(២) ដ្បិតក្នុងក្រុមបណ្ឌិត ព្រាហ្មណបណ្ឌិត គហ-
 បណ្ឌិត វិជិតសមណបណ្ឌិតជាច្រើន បាននាំគ្នាជ្រះថ្លា ចំពោះព្រះ
 សមណគោតមមគ្គីនោះ ព្រះអង្គជ្រើសរើសនាំក្នុងធម៌ជាតុសល ជាគ្រឿង
 រោញរៅដ៏ច្រើន ។ មាតុល្លិយេ ប្រសិនបើយើងឃើញ ព្រះ
 គោតមដ៏ចម្រើននោះ ក្នុងចំពោះព្រះក្រសួង យើងគប្បីនិយាយ
 មិនលោភក្នុងចំពោះព្រះក្រសួង ព្រះសមណគោតមគិតចាប់ផ្តើមសេចក្តី
 ចម្រើននេះ សេចក្តីនោះព្រោះហេតុអ្វី ព្រោះចុះសម្រុងគ្នាដឹងស្របច្បាស់
 យើងយ៉ាងនេះ ។ ប្រសិនបើសេចក្តីនោះ មិនទំនើបដល់មាតុល្លិយេ
 ទេ ថ្មីនឹងក្របខ័ណ្ឌចំពោះព្រះសមណគោតមមគ្គីនោះ ។ ភាវនាជំ
 ចំរើន គប្បីមានសេចក្តីខ្ពស់ខ្ពង់ខ្ពស់ ថ្មីនិយាយឆ្លើយចម្លើយ ត្រូវ
 និយាយដឹងព្រះគោតមនោះទៀតចុះ ។

១ ព្រាហ្មណ៍នេះ ព្រាហ្មណ៍ចំពោះ ព្រះសមណ្ឌិត កុំចំពោះ ។

(៣៩) អាយុសិ ទោ កកា និព្វាយ សោតជា-
 តុយា វិសុទ្ធាយ អតិក្កន្ធមាទុសតាយ ការទ្វាជ-
 កោត្តស្ស ប្រាហ្មណស្ស មាគណ្ឌិយេន បរិបាកកេន
 សន្និ ឥមំ កតាសល្លាចំ ។ អជទោ កកា សាយណ្ណ-
 សមយំ បដិសល្លាជា វុដ្ឋិកោ យេន ការទ្វាជកោត្តស្ស
 ប្រាហ្មណស្ស អក្កតាវំ តេទុបសង្កមិ ឧបសង្កមិទ្ធា
 ចិសិទិ បញ្ញត្តេ^(១) និសាសន្តរកេ ។ អជទោ ការទ្វា-
 ជកោត្តោ ប្រាហ្មណោ យេន កកា តេទុបសង្កមិ
 ឧបសង្កមិទ្ធា កកាតា សន្និ សង្កាទិ សង្កាទិយិ
 កជំ សាហាលីយំ វិភិសារេត្វា ឯកមន្តំ ចិសិទិ ។
 ឯកមន្តំ ចិសិទិ ទោ ការទ្វាជកោត្តំ ប្រាហ្មណំ កកា
 ឯតនោន អហុ ចន តេ ការទ្វាជ មាគណ្ឌិយេន
 បរិបាកកេន សន្និ ឥមំយេវ និសាសន្តរកេ
 រោត្តំ កោចិដេវ កតាសល្លាចោតិ ។ ឯវំ វុត្តេ

១ ខ. បញ្ញត្តេ វា ។

(៣៩) ព្រះមានព្រះភាគបានទ្រង់ព្រះសង្គ្រាមការទ្វាជកោត្ត
 ដែលកំពុងនិយាយថាជាមួយនឹងមាគណ្ឌិយបរិបាក ដោយព្រះសាស-
 នាគម្ពីរជាទីបរិសុទ្ធ ក្នុងហួសសោតនាគរបស់មនុស្សនម្មតា ។ ទើប
 ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ចេញអំពីសម្ល (ផលសមាបត្តិ) ក្នុងសាយណ្ណ-
 សម័យ ស្មេចចូលរោគកំរោងសម្រាប់ម្ចាស់ភ្នំ របស់ការទ្វាជកោត្ត-
 ប្រាហ្មណ៍ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏នឹងលើកម្រាលស្មៅ ដែលការ-
 ទ្វាជកោត្តប្រាហ្មណ៍គ្រាលថ្វាយ ។ គ្រានោះ ការទ្វាជកោត្តប្រាហ្មណ៍
 ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ និយាយពាក្យ
 សំរោះសំណាល ជាមួយនឹងព្រះមានព្រះភាគ លុះបញ្ចប់ពាក្យដែល
 គួររើករយនឹងពាក្យដែលគួរលើកហើយ ក៏អង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ ព្រះ
 មានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់នឹងការទ្វាជកោត្តប្រាហ្មណ៍ ដែលអង្គុយក្នុង
 ទីដ៏សមគួរហើយយ៉ាងនេះថា ម្ចាស់ការទ្វាជ ចុះពាក្យចរចាដែលអ្នក
 បាននិយាយជាមួយនឹងមាគណ្ឌិយបរិបាក ប្រារព្ធរឿងកម្រាលស្មៅនេះ
 ចុះសម្រេចរួចរួចម្តងទៅ ។ កាលព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់យ៉ាងនេះហើយ

ការព្រាជិតោត្ថោ ប្រាហ្មណោ សំវិត្តោ លោមហដ្ឋជិតោ
 ភក្កវន្តំ ឯតនេវាច ឯតនេវ ទោ មន មយំ ភោតោ
 តោតមស្ស រាហេទតុកាមា អដ ច មន ភវី
 តោតហេ អនត្តាតិយេវ អត្តាសីតិ(១) ។ អយេកា
 ហិមំ ភក្កវតោ ការព្រាជិតោត្ថោ ប្រាហ្មណោ សន្និ
 ធន្តោកតា វិច្ឆុតតា ហោតិ ។ អដទោ(២) មា.
 កណ្ឌិយេ មវិព្វាជិតោ ជជ្ឈាវិហារី អនុធម្មមហោ
 អនុវិចារមាហោ យេន ការព្រាជិតោត្ថស្ស ប្រាហ្មណស្ស
 អត្យាហារី យេន ភក្កវា តេនុបសន្តិមិ ឧបសន្តិមិថា
 ភក្កវតា សន្និ សម្មោទិ សម្មោទិយំ តេនិ
 សារាណិយំ វិតិសារេថា ឯតមន្តំ ឯសីទិ ។

[៤១] ឯតមន្តំ ឯសីទិ ទោ មាកណ្ឌិយំ
 មវិព្វាជិតំ ភក្កវា ឯតនេវាច តត្ថុ(៣) ទោ មាកណ្ឌិយ
 រុច្ឆារមំ រុច្ឆរតំ រុច្ឆសម្ពុទ្ធិតិ តំ តថាតតស្ស នន្តំ តុត្ថំ
 រក្ខតិ សំវុតិ តស្ស ច សំវរាយ ធម្មំ តេសេតិ

១. អនត្តាតិយេវ ធម្មសីតិ ។ ២. អ. ធម្ម ។ ៣. ធម្ម ។ ៤. ចតុ ។

ការព្រាជិតោត្ថោ ប្រាហ្មណំ ភាគំប្រើត តើសាសចក្ក្រិកោម ហើយបាន
 ប្រាបបន្តិច្ចលព្រះមានព្រះភាគយ៉ាងនេះ យើងខ្ញុំព្រះអង្គបម្រុងនឹងប្រាប
 ចូលពាក្យផ្ទុះចំពោះព្រះមានព្រះភាគជាម្ចាស់ដែរ ស្រាប់តែព្រះនាគម
 ជាម្ចាស់ទ្រង់ត្រាស់សួរ ឲ្យពាក្យដែលខ្ញុំព្រះអង្គមិនចាត់ប្រាបចូល ។ កំ
 ឯពាក្យដូចគ្នានេះ ដែលព្រះមានព្រះភាគ កំពុងតែចាត់ជាមួយ
 នឹងការព្រាជិតោត្ថោ ក៏ដាច់ពាក់ព័ន្ធកាលទៅ ។ គ្រោះនា
 មាគណ្ឌិយមវិព្វាជិត កំពុងដើរទ្រង់ម្រាច់ទៅមក ដើម្បីនឹងសម្រាក
 ស្ម័គ្រ ក៏ចូលទៅសាសន៍ព្រះមានព្រះភាគ ឯពេលសម្រាប់ចូលវិវាហរសំ
 ការព្រាជិតោត្ថោ លុះចូលទៅដល់ហើយ ទើបប្រាបចូលពាក់
 ពាក់សំណេះសំណាល នឹងព្រះមានព្រះភាគ លុះបញ្ចប់ពាក្យដែល
 គួរតែរាយនឹងពាក្យដែលគួរលើកហើយ ក៏អង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរ ។

[៤២] ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់នឹងមាកណ្ឌិយមវិព្វាជិត
 ដែលអង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរហើយយ៉ាងនេះថា ម្ចាស់មាកណ្ឌិយៈ ចក្កវត្ថុ
 មានរូបជាវិរាសយ ព្រែកអរុណ្ឌរូប ព្រែកក្រកាលក្នុងរូប ចក្កវត្ថុ
 ព្រះកថាគត បានខ្ចាត គ្រប់គ្រង រក្សា សង្រួមរួចហើយ
 មួយយ៉ាងទៀត ព្រះកថាគត បានសំដែងផង ដើម្បីសង្រួមចក្កវត្ថុ

ធម្មាណមោ ធម្មាតោ ធម្មសម្មាសិកោ សោ ភវាគគស្ស
 នន្តោ កុន្តោ វក្ខតោ សិវតោ ឧស្ស ធ សិវរាយ
 ធម្មំ មេសេតិ វេទន្ត តេ ឯតំ មាគណ្ឌិយ សទ្ទាយ
 ភាសិតំ ភូមហាថោ សមណោ តោតមោតិ ។ ឯតទេវ
 មោ ចន មេ ភោ តោតម សទ្ទាយ ភាសិតំ
 ភូមហាថោ សមណោ តោតមោតិ តំ តិស្ស
 ហេតុ ឯវត្តា ធា សុត្តេ ឧបាសិតំ ។

[៤០] តំ តី មញ្ញសិ មាគណ្ឌិយ វេទនាថោ
 ធម្មវិញ្ញាយេហិ វុចេហិ បវតាភេតុត្រោ វស្ស វេដ្ឋេហិ
 តាណ្តេហិ មតាមេហិ មិយវុចេហិ តាម្មវសញ្ញិតេហិ
 វជជិយេហិ សោ អបរេធ សមយេន វុចាជិយេវ សទ្ធា-
 យេត្វ អដ្ឋង្គេត្វ អស្សាធិត្វ អាជីវេត្វ ធិស្សវណត្វ
 យថាភូតំ វិនិច្ឆា វុចតណ្ហំ មហាយ វុចបរិណ្ឌេហិ
 មជិវិធានេត្វ វិភគមិចាសោ អជ្ឈត្តំ វុចសន្តតិកោ

ចិត្តមានធម្មាប្បណិជាទីកាយ ត្រេកអរក្នុងធម្មាប្បណិ ត្រេកអរកាល
 ក្នុងធម្មាប្បណិ ចិត្តនោះព្រះភព្វគោ បានចូលទៅគ្រប់គ្រងរក្សាសង្គ្រមប្រ
 ហើយ មួយយ៉ាងទៀត ព្រះភព្វគោបានសម្រែងចម្រើន ដើម្បីសង្គ្រមចិត្ត
 នោះ មួយមានល្អនេះ ពាក្យដែលអ្នកកាលថា ព្រះសមណតោតម
 ជាអ្នកកំចាត់បង្គំខ្ញុំសេចក្តីចំរើនដូច្នេះ ត្រូវត្រង់ហេតុនេះទេ ។ ចំពោះ
 ព្រះតោតមដ៏ចំរើន ពាក្យដែលខ្ញុំព្រះអង្គកាលថា ព្រះសមណតោតមជា
 អ្នកកំចាត់បង្គំខ្ញុំសេចក្តីចំរើនដូច្នេះ ត្រូវត្រង់ហេតុនេះហើយ សេចក្តី
 នោះព្រះបាទកុរុ ព្រោះថាចុះសម្រេចនឹងសូត្ររបស់យើងនេះ ។

[៤១] មួយមានល្អនេះ អ្នកសំគាល់ហេតុនោះដូចម្តេច បុគ្គល
 ពួកខ្លះក្នុងលោកនេះ ធ្លាប់ស្រឡាត់រើយប្រមាទន៍ឡាយ ដែលគូរផឹក
 ច្បាស់ដោយធុក ជាទីច្រឡំ ជាទីគាប់ចិត្ត ជាទីពេញចិត្ត មានសភាពគួរ
 ស្រឡាញ់ ប្រគល់ដោយតាម គួរជាទីត្រេកអរ លុះត្រាតែក្រោយមក បុគ្គល
 នោះដឹងច្បាស់ខ្ញុំហេតុដែលនាំឱ្យកើតឡើងផង ខ្ញុំសេចក្តីខាសផង
 ខ្ញុំសេចក្តីត្រេកអរផង ខ្ញុំខាសផង ខ្ញុំធម៌ជាគ្រឿងលោសល់ចេញផង
 សុទ្ធតែសម្រាប់ប្រមាទន៍ឡាយ តាមដោយសេចក្តីពិត ហើយកំលែបរត់
 ខ្ញុំសេចក្តីច្រឡំក្នុងរូប ចម្លែងនឹងខ្ញុំសេចក្តីត្រូវត្រហាយ ក្នុងរូប ជា
 អ្នកច្រាសចាកសេចក្តីស្រឡាត់ មានចិត្តស្ងប់រង្វាប់កំរើតនៅក្នុងសន្តាន

វិហរេយ្យ ឥមស្ស បទ តេ មាគណ្ឌិយ តិមស្ស
 វជជ្ជេយ្យំ ។ ឧ តិព្វំ ភោ ភោតម ។ ឥ តី
 បច្ឆាសំ មាគណ្ឌិយ វជជេតោ ឆោតវិញ្ញេយ្យេហិ
 សាទ្កេហិ ។ បេ ។ ឃាទវិញ្ញេយ្យេហិ កទ្កេហិ...
 ដិក្កវិញ្ញេយ្យេហិ វសេហិ... កាយវិញ្ញេយ្យេហិ
 ដោជ្ជេហិ បរិចារិកបុត្រោ អស្ស ឥដ្ឋេហិ កទ្កេហិ
 បដាចេហិ វិយាទេហិ កាម្មបសញ្ញិកេហិ វជជ្ជេយហិ
 សោ វជជេយ សឌាយេន ដោជ្ជេហិ វិយាទេហិ សមុទយេត្ត
 វជជ្ជេតេត្ត វស្សាទេត្ត អាទិទេត្ត វិសាសាទេត្ត
 យថាភូតំ វិទិត្តា ដោជ្ជេត្តត្តោ បហាយ ដោជ្ជេត្ត-
 បរិទ្បាហិ បដិវេនាទេត្តា វិភត្តេតាសោ អជ្ឈត្តំ វុប-
 សន្តចិត្តោ វិហរេយ្យ ឥមស្ស បទ តេ មាគណ្ឌិយ
 តិមស្ស វជជ្ជេយ្យំ ។ ឧ តិព្វំ ភោ ភោតម ។

សម្រាន្តោ ម្នាលមាគណ្ឌិយៈ ចុះអ្នកឯងតប្បីថាឲ្យបុគ្គលនេះផ្ទុចម្តង ។
 បពិត្រព្រះធាតុបដិច្ចវេន ឥតមានថាអ្វីកើតទេ ។ ម្នាលមាគណ្ឌិយៈ
 អ្នកសំគាល់ហេតុនោះថាផ្ទុចម្តង បុគ្គលក្នុងក្នុងលោកនេះ (ធ្លាប់ឲ្យគេ
 ចម្រើ) ដោយសំឡេងតាំងឡាយ ដែលតប្បីដឹងដោយគ្រោះថ្ងៃក ។ បេ ។
 ដោយក្លិនតាំងឡាយ ដែលតប្បីដឹងដោយច្រមុះ... ដោយរសតាំងឡាយ
 ដែលតប្បីដឹងដោយអណ្តាត ... ធ្លាប់ឲ្យគេចម្រើដោយតាំងផ្ទុកៈតាំងឡាយ
 ដែលតប្បីដឹងដោយកាយ ដាច់ប្រាថ្នា ដាច់ព្រកអ ដាច់ពេញចិត្ត មាន
 សភាពគួរស្រឡាញ់ ប្រកបដោយភាម គួរជាទីរករយ លុះប្រាមក្រោយ
 មក បុគ្គលនោះដឹងច្បាស់ខ្លះហេតុដែលចាំឲ្យកើតឡើងផង ខ្លះសេចក្តី
 វិនាសផង ខ្លះសេចក្តីត្រេកអរផង ខ្លះវាសផង ខ្លះធម៌ជាគ្រឿងរលាស់
 ចេញផង សុទ្ធតែសម្រាប់ដោជ្ជៈតាំងឡាយ កាមសេចក្តីពិភយ
 កំលះបង់ខ្លះសេចក្តីប្រាថ្នាក្នុងដោជ្ជៈ បញ្ចូលនឹងខ្លះសេចក្តីក្តៅក្រហាយ
 ក្នុងដោជ្ជៈ ប្រាសចាកសេចក្តីស្រឡាញ់ មានចិត្តស្ងប់ម្ខាងគំនិតនៅ
 ក្នុងសន្តិភូតសម្រាន្តោ ម្នាលមាគណ្ឌិយៈ ចុះអ្នកឯងតប្បីថាឲ្យបុគ្គល
 នេះផ្ទុចម្តង ។ បពិត្រព្រះធាតុបដិច្ចវេន ឥតមានថាអ្វីកើតទេ ។

[២២] អតី ទោ បទ មាគណ្ឌិយ មុត្តេ
 រាគារិយក្ខតោ សមាធា មត្តេហិ កាមតុណ្ហហិ
 សមម្បិកោ សមន្តិក្ខតោ បរិចារសី ទត្តវិន្ញោយ្យេហិ
 ក្កបេហិ ឥដ្ឋេហិ កក្កេហិ មនាបេហិ មិយក្កបេហិ កា-
 ម្ពបសញ្ញិកេហិ វជជីយេហិ សោតវិន្ញោយ្យេហិ សន្ថេហិ
 ។ បេ ។ ឃានវិន្ញោយ្យេហិ កក្កេហិ... ជិក្ខវិន្ញោយ្យេហិ
 វសេហិ... កាយវិន្ញោយ្យេហិ គោដ្ឋក្កេហិ ឥដ្ឋេហិ
 កក្កេហិ មនាបេហិ មិយក្កបេហិ កាម្ពបសញ្ញិកេហិ
 វជជីយេហិ ។ ឧស្ស មម្ហី មាគណ្ឌិយ គយោ
 កាសាធា អបេស្មី ឋកោ វស្សីកោ ឋកោ
 មេមន្តិកោ ឋកោ តិម្ហិកោ ។ សោ ទោ អតី
 មាគណ្ឌិយ វស្សីកោ កាសាធា ទត្តារោ មាសេ ធិប្ប-
 វិសេហិ តុរិយេហិ បរិចារិយមាធា ឧ មេដ្ឋាធាសាទំ
 ឱរោយាមិ ។ សោ អបរេទ សមយេន
 កាមាធិយេវ សមុទយេត្ថ អដ្ឋង្គមត្ថ អស្សាទត្ថ
 រាជីនវត្ថ ធិស្សរណត្ថ យថាភូតំ វិទិត្ថា
 កាមតណ្ហំ មហាយ កាមបរិទ្បហិ មជិវគោទេត្ថា

[២២] ម្ចាស់មាគណ្ឌិយៈ កាលគឺដើម ភថគគោរដ្ឋាត្រហស្ថ
 ភីទាបវន្តកន្លង់ មូលមិត្ត ឱ្យគេបម្រើដោយតាមគុណទាំង ៥ គឺច្រើន
 គប្បីដឹងដោយចក្ខុ ជាទីប្រាថ្នា ជាទីគ្រេកអរ ជាទីពេញចិត្ត មានសភាព
 គួរស្រឡាញ់ ប្រកបដោយតាម គួររីករាយ សំឡេងដែលគប្បីដឹងដោយ
 ត្រចៀក ។ បេ ។ គឺដែលគប្បីដឹងដោយច្រមុះ... វសវដែលគប្បីដឹងដោយ
 អណ្តាត... ជាដង្ហ្នះ ដែលគប្បីដឹងដោយកាយ ជាទីប្រាថ្នា ជាទីគ្រេក
 អរ ជាទីពេញចិត្ត មានសភាពគួរស្រឡាញ់ ប្រកបដោយតាមគួររីក
 រាយ ។ ម្ចាស់មាគណ្ឌិយៈ ភថគគោរដ្ឋាត្រហស្ថ ពា ឧត្ថ ប្រាសាទ
 មួយ សម្រាប់នៅក្នុងផ្នែកភ្នំ ប្រាសាទមួយសម្រាប់នៅក្នុងផ្នែកភ្នំ
 ប្រាសាទមួយសម្រាប់នៅក្នុងផ្នែកភ្នំ ។ ម្ចាស់មាគណ្ឌិយៈ ភថគគោរដ្ឋាត្រ
 ឱ្យគេបម្រើដោយត្រឡឹងដែលឥតបុរស លើប្រាសាទសម្រាប់នៅក្នុងផ្នែក
 ភ្នំអស់ ២ មិនដែលចុះមកខាងក្រោមសោះ ។ លុះគ្រាគ្រាយ
 មក ភថគគោរដ្ឋាត្រស្ងប់ម្ល៉េះហេតុដែលខំឱ្យតើតឡើងដង ឡូសេចក្តី
 វិហាសផង ឡូសេចក្តីគ្រេកអរផង ឡូសេចក្តីសម្រាប់លោស
 ហោលផង សុទ្ធតែសម្រាប់តាមទាំងឡាយតាមសេចក្តីពិត ហើយក៏សរ-
 បង់ឡូសេចក្តីប្រាថ្នា ក្នុងកាយ មនោបទ្ធីឡូសេចក្តីក្នុងប្រហោយក្នុងកាយ

សុត្តន្តបិដក បដិជ្ជនិកាយស្ស បដិជ្ជនិកាយស្ស

កាខ្លោង មនោរម្យ ចំយូរមេហិ កាខ្លោងសង្ការិកម្ម
 រដំនីយេហិ ។ សោ កាយេន សុចរិតំ ចរិត្យា វាចាយ
 សុចរិតំ ចរិត្យា មនសា សុចរិតំ ចរិត្យា កាយស្ស
 រោនា បរាជ័យា សុគតិ សន្តិ លោកី ឧបបន្ថយ្យ
 នេវនំ វាវត្តិសាទំ សហព្យតំ ។ សោ ភត្ត
 នន្ទនេ វនេ អច្ឆនសង្ឃបរិវាទោ និព្វេហិ បញ្ចហំ
 កាមគុណេហិ សមម្បតោ សមន្តិក្ខតោ បរិចារយ្យ។
 សោ បស្សេយ្យ កហមតី វា កហមតិចុត្តិ វា បញ្ចហិ
 កាមគុណេហិ សមម្បតំ សមន្តិក្ខតំ បរិចារិយមាទិ។
 តី កី មញ្ញសំ មាគណ្ឌិយ អមិ នុ សោ
 នេវបុត្តោ នន្ទនេ វនេ អច្ឆនសង្ឃបរិវាទោ និព្វេហិ
 បញ្ចហិ កាមគុណេហិ សមម្បតោ សមន្តិក្ខតោ
 បរិចារិយមាទោ អនុស្ស កហមតិស្ស វា កហមតិ-
 ចុត្តស្ស វា បិមោយ្យ មាណសកាមី វា បញ្ចន្តិ
 កាមគុណាទំ មាណសកេហិ វា កាមេហិ អា-
 វន្ថយ្យតិ ។ នោ លោកី រោ កោតម តី កស្ស

សុត្តន្តបិដក បដិជ្ជនិកាយ បដិជ្ជនិកាយស្ស

ប្រាជ្ញា ជាទីត្រេកអរ ជាទីពេញចិត្ត មានសភាពគួរស្រឡាញ់ ប្រកប
 ដោយកាមគ្គរជាទីរីករាយ ។ អហមគីនោះប្រព្រឹត្តសុចរិតដោយកាយ
 ប្រព្រឹត្តសុចរិតដោយវាចា ប្រព្រឹត្តសុចរិតដោយចិត្ត សុខំលាយភវ
 កាយបន្ទាប់គឺសេចក្តីស្ងប់រំ ក៏បានទៅកាន់ទៅរលោកគឺឋានសួគ៌ជា
 សុគតិ ជាមួយនឹងពួកទៅតាមដំណើរចិត្ត ។ ទៅបុគ្គលនោះមានពួកស្រី
 អប្បវរិហោមចោមរោមក្នុងស្នូននន្ទ័រ ក្នុងទៅរលោកនោះស្តាប់ស្តាប់មូល
 មិត្ត បម្រើដោយកាមគុណពំន ៩ ដ៏ជាចិត្ត ។ ទៅបុគ្គលនោះប្រើយើង
 ដូចអហមចិត្តបាចចិត្ត ដែលកំពុងស្តាប់ស្តាប់មូលមិត្ត បម្រើដោយ
 កាមគុណពំន ៩ ។ ម្ចាស់មាគណ្ឌិយៈ អ្នកសំគាល់ហេតុនានាដូចម្តេច
 ចុះទៅបុគ្គលនោះ មានពួកស្រីអប្បវរិហោមចោមរោមក្នុងស្នូននន្ទ័រស្តាប់
 ស្តាប់មូលមិត្ត បម្រើដោយកាមគុណពំន ៩ ដ៏ជាចិត្ត ហើយមក
 ប្រាជ្ញាអហមចិត្តបាចចិត្តនេះ ហើយវិលត្រឡប់មករកកាមគុណ
 ពំន ៩ ជាអសមុទ្យ ដោយកាមជាអសមុទ្យវិញដែរ ។ ចង្អុល
 ព្រះធាតុដ៏ចំរើន ចំនុចទ្រង់បំរើព្រះ សេចក្តីនោះប្រោះហេតុអ្វី

ហេតុ ហេតុសកេតិ កោ តោតថ តាមេហិ
 និព្វតាហ៍^(១) អភិក្កន្តនា ម បណ្ឌិតនា ពាតិ ។
 ឯវិហរ ទោ អហំ ហេតុល្លាស្ស មុទ្ធ អាតារិយក្ខតោ
 សធានោ មញ្ញហិ តាមតុណ្ហាតិ សមម្បតោ
 សមម្បតោ មរិចារសី កត្តវត្តោយ្យេហិ រូបេហិ
 ឥដ្ឋេហិ តន្តេហិ មនាមេហិ មិយរូបេហិ កាមូ-
 បសញ្ញិតេហិ រជនីយេហិ សោភវត្តោយ្យេហិ សន្តេហិ
 ។ មេ ។ យោវត្តោយ្យេហិ កន្តេហិ ។ មេ ។
 ដិក្ខវត្តោយ្យេហិ រសេហិ ។ មេ ។ កាយវត្តោយ្យេហិ
 ដោដ្ឋេហិ ឥដ្ឋេហិ តន្តេហិ មនាមេហិ មិយរូបេហិ
 កាមូបសញ្ញិតេហិ រជនីយេហិ ។ សោ អបរេន
 សមយេន កាមាទិយេវ សចុនយេត្ថ អដ្ឋង្គមត្ថ
 អស្សាទត្ថ អាទីនេវត្ថ ធិស្សវណត្ថ យថាភូតិ
 វិនិក្ខា តាមតុណ្ហំ មហាយ តាមមរិចារសី
 មជិវិហោនេត្ថា វិគតមិចារសោ អដ្ឋង្គំ រូបសន្តចិត្តោ
 វិហារមិ ។ សោ អហំ អញ្ច សន្តេ មស្សាមិ

១ ខ. ទិព្វ ៣៣ ។

មគ្គត្រៃតោតមដិចរេន ព្រោះកាបដីជាទិព្វ កន្លងហួសប្រសើរតែកាម
 ជាចេសមនុស្ស ។ យ៉ាងនេះមែនហើយ ខ្មោលហេតុល្លាស្សន្ត កាលគឺដើម
 គតាគតនៅជាគ្រហស្ថ ភ្ជាប់ស្តាប់ស្តាប់ម្តងម្កង ឲ្យគេបម្រើដោយកាម
 គុណពំនុំ គឺដោយច្រើនដែលឆ្ងល់ដឹងច្បាស់ដោយបង្ក ជាទីប្រាថ្នា ជាទី
 ត្រេកអរ ជាទីពេញចិត្ត មានសភាពឆ្លាស់ឡើង ប្រកបដោយកាម ត្រូវ
 ជាទីរីករាយ ដោយសំឡេងដែលឆ្ងល់ដឹងដោយសោតៈ ។ មេ ។ ដោយ
 ក្លិនដែលឆ្ងល់ដឹងដោយឆាតៈ ។ មេ ។ ដោយសាវដែលឆ្ងល់ដឹងដោយឥក្ខ
 ។ មេ ។ ដោយរាងកាយដែលឆ្ងល់ដឹងដោយកាយ ជាទីប្រាថ្នា ជាទីចាប់
 ចិត្ត ជាទីត្រេកអរ មានសភាពឆ្លាស់ឡើង ប្រកបដោយកាម គួរជាទី
 រីករាយ ។ លុះគ្រាព្រាយមក គតាគតនោះដឹងច្បាស់ខ្លួនហេតុដែលគាត់ឲ្យ
 កើតផង ខ្លួនសេចក្តីវិនាសផង ខ្លួនសេចក្តីត្រេកអរផង ខ្លួនវិនាសផង ខ្លួនចម្លើ
 ជាគ្រឿងរលាស់ចោលផង សុទ្ធនៃសម្រាប់កាមពំនុំឡើយ នាមសេចក្តី
 ពិនិត្យហើយ ក៏លះបង់ខ្លួនសេចក្តីប្រាថ្នាភ័យកាម ហេតុបង់ខ្លួនសេចក្តីត្រេក
 អាយភ័យកាម ប្រាសចាកសេចក្តីស្រឡាត់ មានចិត្តស្ងប់រម្ងាប់តាំងនៅ
 ក្នុងសន្តានសម្រាជ្ជនៅ ។ គតាគតនោះយើងឲ្យសូត្រចំណងយ៉ាងខ្លី

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបដិណ្ឌសក្ក

កាមេស្ស អវិភវតេ កាមតណ្ហាហិ ទដ្ឋមាទេ
កាមចរិឡោហេន ចរិទ្ធកមាទេ កាមេ បដិសេវន្ត
សោ ភេសំ ន មិហេមិ ន ភត្ត អភិរមាមិ កំ
កំស្ស មេតុ យោ ធាយំ មាគណ្ហយ វតិ អញ្ញ-
ត្រា កាមេហំ អញ្ញត្រ អតុសលេហំ ចម្ពេហំ
អមិ ធម៌ំ សុខំ សមចក្កុយ្យ ធិដ្ឋតិ កាយ វតិយា
មេមាទោ ហិទស្ស ន មិហេមិ ន ភត្ត អភិរមាមិ ។

[២២] សេយ្យជាមិ មាគណ្ហយ កុដ្ឋិ ចុរិសោ
អុកតត្ថា ចក្កតត្ថា កមិហំ ទដ្ឋមាទោ នទេហិ
វណ្ណមុខានិ វិច្យតច្ចមាទោ អត្ថាវកាសុយោ កាយិ
ចរិកាចេយ្យ តស្ស មិត្តាមទ្ធា ញាតិសាលោហិតា
កិសក្កិ សល្យកត្តំ ឧចដ្ឋចេយ្យំ តស្ស សោ កិសក្កោ
សល្យកត្ថា ភេសដ្ឋិ កមេយ្យ សោ ភេសដ្ឋិ^(១) វាគម្ម
កុដ្ឋេហិ ចរិមុទ្ទេយ្យ អរោតោ អស្ស សុខំ សេវិ
សយិវសំ យេនកាមត្ថមោ ។ សោ អញ្ញំ កុដ្ឋិ
ចុរិសំ ចស្សយ្យ អុកតត្ថំ ចក្កតត្ថំ កមិហំ ទដ្ឋមាទំ
ន-ន-ន- ធិដ្ឋត្ថំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបដិណ្ឌសក្ក

មិនព្រាង់ប្រាសចាកកម្រិតក្នុងកាយព័ន្ធច្បាយ ដែលកាមតណ្ហាកំពុងទិពា-
ស៊ី ក្តៅក្រហាយដោយសេចក្តីក្តៅក្រហាយព្រោះកាម កំពុងសេដកាម
ភវិកតនោះ មិនប្រាថ្នាពូជជននោះ មិនរីករាយក្នុងការសេដកាមនោះ
សេចក្តីនោះព្រោះហេតុអ្វី ហួសមាគណ្ហយ៖ ព្រោះថាកាលបុគ្គលត្រេកអរ
ដោយសេចក្តីត្រេកអរ រៀបលើចាកកាម រៀបលើចាកអកុសលធម៌
ទោះបីនៅប្រកាន់សុខជាទីពឹងនៅឡើយ ក៏នៅជាអ្នកថោកថយ (ព្រោះ
ហេតុដូច្នោះ) ភវិកតទាំងមិនប្រាថ្នា មិនរីករាយក្នុងការសេដកាម
នោះឡើយ ។

[២៤] ហួសមាគណ្ហយ៖ អ្វីជាបុរសយូន៍មានខ្លួនដំបៅ មាន-
ខ្លួនហើមស្គុល ដង្ហើមព័ន្ធច្បាយកំពុងដក់ស៊ី ខ្លាមុខដំបៅដោយគ្រ-
ធានព័ន្ធច្បាយ ភ្លើងកាយដោយរង្វីកភ្លើង ពូជមិត្តភាពត្បូងនឹងញាតិ
សាលាហិត របស់បុរសយូន៍នោះ គប្បីឱ្យរាជឱ្យរាជវេជ្ជលេចចេញពីរាង
ពេទ្យវះនោះក៏បានធ្វើឲ្យដល់បុរសនោះ បុរសនោះក៏បានជាស្បើយរោគ
យូន៍ ព្រោះហេតុដូច្នេះថា (នោះ) ជាបុគ្គលឥតរោគ សុខសប្បាយ
នៅជីវិតសីលាពុទ្ធ នៅអាមត៌្ថមិត្តខ្លួនឯងបាន នៅណាមកណា
បានតាមប្រាថ្នា ។ បុរសយូន៍នោះ បានឃើញបុរសយូន៍ឯទៀត
ដែលមានខ្លួនដំបៅ មានខ្លួនហើមស្គុល ដង្ហើមព័ន្ធច្បាយកំពុងដក់ស៊ី

កន្លែង មហាថេរី វិស្វរុទ្ធី កាស្មីសញ្ញាភេត
 រដ្ឋឈ្មោះ ។ សោ អបរាជ សមយោជ កាសាមីយេវ
 សមុទយេត្ត អដ្ឋម្ពេត្ត អស្សាទេត្ត វាទីនវត្ថុ
 និស្សាសាត្ថ យថាភូតំ វិនិក្ខា កាសតណ្ហំ មហាយ
 កាមបរិណាមំ មជ្ឈិមនិកាយ វិកតមិកាយោ អដ្ឋន្ត
 វុសន្តចិត្តោ វិហារមិ ។ សោ អញ្ញេ សន្តេ ប-
 ស្សាមិ កាមេសុ អវិភាគេ កាមតណ្ហាមិ ឧដ្ឋមាទ
 កាមបរិណាមោ បរិណិព្វមាទ កាមេ បដិសេវន្ត
 សោ តេសំ ឧ មិហាមិ ឧ តត្ថ អគីរមាមិ តំ កិស្ស
 ហេតុ យោ ឆាយិ មាគណ្ឌិយ រតិ អញ្ញាត្រេវ កាមេហិ
 អញ្ញាត្រ អកុសលេហិ ឧម្មេហិ អមិ និភិ សុទ្ធំ
 សមនិក្ខយ វិនិច្ឆ័យ កាយ រតិយា រមនាចេ ហិ ឧស្ស
 ឧ បិហាមិ ឧ តត្ថ អគីរមាមិ ។

ជាតិគ្រូអរ ជាតិគ្រូចិត្ត មានសភាពស្រឡាញ់ ប្រកបដោយកាម
 គូជាចិត្តកាយ ។ លុះគ្រូគ្រូយមក គេបាននោះដឹងច្បាស់នូវហេតុដែល
 ជាតិគ្រូចិត្ត ខ្លួនសេចក្តីនាសផង ខ្លួនសេចក្តីត្រេកអរផង នូវចាស
 ផង ខ្លួនជាតិគ្រូចិត្តនោះហៅថាចេតនា សុខនៃសម្រាប់កាមចង់ឡាយ
 កាមសេចក្តីចិត្ត ហើយក៏លះបង់នូវសេចក្តីប្រាថ្នាកាមចេញ បរិច្ចា-
 បន៍នូវសេចក្តីក្តៅក្រហាយក្នុងកាមចេញ ប្រាសចាកសេចក្តីស្រឡាញ់
 មានចិត្តស្ងប់ស្ងៀមក្នុងសន្តានសម្រាន្តទៅ ។ គេបាននោះឃើញនូវសក្ខី
 ចង់ឡាយដទៃៗ មិនបានប្រាសចាកកម្រកក្នុងកាមចង់ឡាយ ដែល
 សេចក្តីប្រាថ្នាក្នុងកាមចង់ឡាយ កំពុងចំណុះ កំពុងអន្ទះអន្ទែងដោយ
 សេចក្តីក្តៅក្រហាយប្រោះកាម កំពុងសេចក្តី គេបាននោះច្រើនមិន
 ប្រាថ្នាក្នុងនោះ មិនរីករាយក្នុងការសេចក្តីនោះឡើយ សេចក្តីនោះ
 ប្រោះហេតុអ្វី ម្ចាស់មាត់ច្រើន ប្រោះជាតិសេចក្តីស្រឡាញ់ ដោយ
 សេចក្តីត្រេកអរ រៀបរយចាកកាមចង់ឡាយ រៀបរយចាកអកុសល-
 ធម៌ចង់ឡាយ ទោះបីនៅប្រកាន់សុខជាច្រើនឡើយ ក៏ទៅជាអ្នក
 យោគវេទ (ប្រោះហេតុដូច្នោះ) គេបាននោះច្រើនមិនប្រាថ្នា មិនត្រេកអរក្នុង
 កាសេចក្តីនោះឡើយ ។

(២៥) សេយ្យថាមី មាតុណ្ហិយ កុដ្ឋំ បុរិសា
អរុតត្ថោ មគ្គកត្តោ កំមីហិ ឧជ្ឈានោ ឧទេហិ
វសាមុទានិម (១) វិប្បត្តនាមោ អត្ថរកាសុយា
បរិគារបេយ្យ (២) តស្ស មិត្តាមព្វា ញាតិសាលោហិតា
កំសក្កំ សល្លកត្តំ ឧប្បជ្ឈបេយ្យំ តស្ស សោ
កំសក្កោ សល្លកត្តោ ភេសជ្ជំ ករេយ្យ សោ
ភេសជ្ជំ អាគម្ម កុដ្ឋេហិ បរិមុទ្ទេយ្យ អរោកោ អស្ស
សុទ្ធំ សេវី សយីវសី យេនកាមជ្ឈំមោ ។ តមេនំ
ទ្វេ ចលវត្ថោ បុរិសា នាបាតាហាសុ តហេត្វា
អត្ថរកាសុយា (៣) ឧបកខ្សៀយ្យំ ។ តំ កំ
មញ្ញសំ មាតុណ្ហិយ អមិ មុ សោ បុរិសា វតិ វិចិ
ទេវ កាយំ សង្ខារេយ្យានិ ។ ឯវំ ភោ ភោតម
តំ កំស្ស ហេតុ អសុ ហិ ភោ ភោតម អត្ថំ
ទុក្ខសម្មស្សោ-ទេវ មហាភិគោ-ទេ មហាបរិប្បោហោ
ចាតិ ។ តំ កំ មញ្ញសំ មាតុណ្ហិយ វតិ វិចិ
ទេវ (៤) មុ ទោ សោ អត្ថំ ទុក្ខសម្មស្សោ ទេវ

၄ ခု. (၁၀၇) ခု ၇ နှစ် ၈. ဘယ် ပါးစာပေ ၇ နှစ် ၈. နှစ် ၈ ခု ၇
 ၄ ခု. ၈. နှစ် ၇

(២៥) ម្ចាស់មានឈ្មោះ ដូចបុរសយុវជនឆ្មារ មានខ្លួន
ហើមស្រស់ ពួកជំងឺកំពុងជំងឺស្លាប់ ខ្លាចខ្លាចជំងឺដោយគ្រូចក ពុំទាន់
ធ្វើតាមលើរំលឹកភ្លឺនឹង ពួកមិត្តភាពមាននឹងគ្នាភិសាសណាមិន របស់បុរស
យុវជននោះ បានឱ្យពេទ្យអ្នកវេជ្ជសាស្ត្រ ពេទ្យព្រះនោះក៏ធ្វើថ្នាំឱ្យបុរសនោះ
បុរសនោះក៏បានជាស្រឡះស្បើយចាកពេទ្យយុវជន ព្រោះបានស្រឡះថ្នាំ
(នោះ) ជាមនុស្សជំនាញ មានសេចក្តីស្មោះជាសក្ខីភាព នៅតាមចំណង
ខ្លួនឯងបាន ទៅណាមកណាបានតាមប្រាថ្នា ។ បុរសគឺនោះមានកម្លាំង
គប្បីចាប់បុរសនោះ ត្រង់ដើមដៃម្ខាងម្នាក់ ។ អ្នកយកទៅឆ្កែរលើនិម
រំលឹកភ្លឺនឹង ។ ម្ចាស់មានឈ្មោះ អ្នកសំគាល់ហេតុនោះដូចម្តេច ចុះបុរស
យុវជននោះ បន្តនិយាយតាមទៅដូច្នេះផង ដូច្នេះផងដែរម្តេច ។ បងគ្រូ
ព្រះគោតមដ៏ចម្រើន យ៉ាងច្បាំងមែនហើយ សេចក្តីនោះ ព្រោះហេតុអ្វី
បងគ្រូព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ព្រោះថាភ្លឺនឹងមានសម្បុរស្សជាទុក្ខផង រត់
ច្រហាយខ្លាំងផង រលាយរាងខ្លាំងពិតណាស់ផង ។ ម្ចាស់មានឈ្មោះ
នោះ អ្នកសំគាល់ហេតុនោះដូចម្តេច ចុះភ្លឺនឹងនោះមានសម្បុរស្សជាទុក្ខផង

មហាភិក្ខុនោ ច មហាបរិច្ឆារោ ច ឧទាហុ បុត្រេមិ
 សោ អត្ថំ ទុក្ខសម្មស្សោ វេវ មហាភិក្ខុនោ ច
 មហាបរិច្ឆារោ ពាតិ ។ ឥតាមំ វេវ វោ ភោតម
 សោ អត្ថំ ទុក្ខសម្មស្សោ វេវ មហាភិក្ខុនោ
 ក មហាបរិច្ឆារោ ច បុត្រេមិ សោ អត្ថំ ទុ-
 ក្ខសម្មស្សោ វេវ មហាភិក្ខុនោ ច មហាបរិច្ឆារោ
 ច អសុ ច^(១) វោ ភោតម កុដ្ឋំ បុរិសោ អនុភត្តោ
 បស្តុភត្តោ តិម្មិហំ ទដ្ឋមាណ ចទេហំ វណ្ណុទាមិ
 វិញ្ញត្តមាណា ឧត្តោនំជ្រៃយោ ទុក្ខសម្មស្សោយេវ
 អត្ថំស្មី សុខមិទិ វិចារិសញ្ញំ បច្ចុលត្ថាតិ ។ ឯវាមេវ
 វោ មាគណ្ឌិយ អតីតម្បិ អន្ទាជំ កាមា ទុ-
 ក្ខសម្មស្សោ វេវ មហាភិក្ខុនោ ក មហាបរិច្ឆារោ^(២)
 ច អនាគតម្បិ អន្ទាជំ កាមា ទុក្ខសម្មស្សោ
 វេវ មហាភិក្ខុនោ ច មហាបរិច្ឆារោ ច ឯ-
 តាហិជំ បច្ចុប្បន្នំ អន្ទាជំ កាមា ទុក្ខសម្មស្សោ

១ ខ. អសុ ហិ ច ។ ២ ឃ. កាមា ទុក្ខសម្មស្សោ យេវ មហាបរិច្ឆារោ ច ឯ បរិច្ឆារោ ពាតិ វិស្សន្តំ ។

ក្លេក្រហយទ្វាំងផង រោលកលទ្វាំងផង ភិក្ខុភាសន៍ឡូកនេទេវ
 បុត្រិកាលភិក្ខុមមក ភ្លើងនោះមានសម្ព័ស្សជាទុក្ខ ក្លេក្រហយទ្វាំង
 ចាំងរោលកលទ្វាំងផង ។ បតិក្រច្រះនាគមជ័ចំរើន ក្នុងកាលវត្សរៈនេះ
 ភ្លើងនោះមានសម្ព័ស្សជាទុក្ខ ក្លេក្រហយទ្វាំង រោលកលទ្វាំងផង ភិ-
 ក្ខុសាសន ភ្លើងនោះមានសម្ព័ស្សជាទុក្ខ ក្លេក្រហយទ្វាំង ចាំងរោល
 កលទ្វាំងដូចគ្នា បតិក្រច្រះនាគមជ័ចំរើន ចំណែកខាងបុរសយូរឯរោង
 ដែលមានខ្លួនដំបៅ មានខ្លួនហើសស្ងួត ផងចាំងឡាយកំពុងជញ្ជក់ស៊ី
 ខ្លាមុខដំបៅដោយក្រចកចាំងឡាយ មានជ្រុយដែលរោគនោះកំបាំង
 បង់ហើយ គឺមានសច្ច័សំគាល់ទុក្ខ ក្នុងភ្លើងដែលមានសម្ព័ស្សជាទុក្ខ
 (នោះ) ជាដាសុទ្ធស្រួលវិញ ។ ឆ្ងាយមានល្អិយៈ យ៉ាងហ្នឹងមែន
 ហើយ ក្នុងអតីតកាលយូរអង្វែងមកហើយ កាមចាំងឡាយមានសម្ព័ស្សជា
 ទុក្ខផង ក្លេក្រហយទ្វាំងផង រោលកលទ្វាំងផង ក្នុងអនាគតទៅមុខ
 កាមចាំងឡាយមានសម្ព័ស្សជាទុក្ខផង ក្លេក្រហយផង រោលកល
 ទ្វាំងផង ក្នុងបច្ចុប្បន្នវត្សរៈនេះសាសន កាមចាំងឡាយមានសម្ព័ស្សជា ។

១៧ មហាវិគតា ៨ មហាបរិស្សោហា ៨ វិសេ
៨ មាគណ្ឌិយ សុត្តា កាមេស្ម អវិគរកា កាម-
តណ្ហា បិ ទដ្ឋមាថា កាមបរិស្សោហេ ៨ បរិទយ្ហមាថា
ឧបមាតិទ្រិយា ទុក្ខសម្មស្សសុយរ(១) កាមេស្ម
សុខមិត្ត វិសេសត្ថិ បច្ចុលត្ថិ ។

[៤៦] សេយ្យដាច់ មាគណ្ឌិយ កុដ្ឋិ បុរិសោ
អរុកតោ បត្តកតោ តិមីហិ ទដ្ឋមាថា ឧទេហិ
វណ្ណមុខាចិ វិប្បត្តចមាថា អដ្ឋាវកាសុយា កាយំ
បរិគារេតិ យថា យថា ហិ(២) មាគណ្ឌិយ អសុ
កុដ្ឋិ បុរិសោ អរុកតោ បត្តកតោ តិមីហិ
ទដ្ឋមាថា ឧទេហិ វណ្ណមុខាចិ វិប្បត្តចមាថា
អដ្ឋាវកាសុយា កាយំ បរិគារេតិ តថា តថា
តស្សវ(៣) តាចិ វណ្ណមុខាចិ អសុចិត្តាចិ ១៧
ហោតិ ទុក្ខត្ថកាចិ ៨ ប្លតិកតកាចិ ៨ ហោតិ
១៧ កាចិ សាតមត្តា អស្សាធមត្តា យនិមិ
វណ្ណមុខាចិ កណ្តវណ្ណោតុ(៤) ឯវមេវ ទោ មាគណ្ឌិយ
សុត្តា កាមេស្ម អវិគរកា កាមតណ្ហា បិ ទដ្ឋមាថា

១១ ទុក្ខសម្មស្សសុយរ ។ ២. ទុក្ខសម្មស្សសុយរ ។ ៣ ១. ២ ៣ ។ ៤ ១. ៥ ៦
៧ ៨ ។ ៩ ១. ២ ៣ ៤ ៥ ៦ ៧ ៨ ៩ ១០ ១១ ១២ ១៣ ១៤ ១៥ ១៦ ១៧ ១៨ ១៩ ២០ ២១ ២២ ២៣ ២៤ ២៥ ២៦ ២៧ ២៨ ២៩ ៣០ ៣១ ៣២ ៣៣ ៣៤ ៣៥ ៣៦ ៣៧ ៣៨ ៣៩ ៤០ ៤១ ៤២ ៤៣ ៤៤ ៤៥ ៤៦ ៤៧ ៤៨ ៤៩ ៥០ ៥១ ៥២ ៥៣ ៥៤ ៥៥ ៥៦ ៥៧ ៥៨ ៥៩ ៦០ ៦១ ៦២ ៦៣ ៦៤ ៦៥ ៦៦ ៦៧ ៦៨ ៦៩ ៧០ ៧១ ៧២ ៧៣ ៧៤ ៧៥ ៧៦ ៧៧ ៧៨ ៧៩ ៨០ ៨១ ៨២ ៨៣ ៨៤ ៨៥ ៨៦ ៨៧ ៨៨ ៨៩ ៩០ ៩១ ៩២ ៩៣ ៩៤ ៩៥ ៩៦ ៩៧ ៩៨ ៩៩ ១០០

ក្តៅក្រហាយ ទាំងពេលវេលាទាំងដូច្នោះដែរ ម្ចាស់មានល្ខិយៈ ចំណែក
ពួកសត្វទាំងនេះ មិនទាន់ប្រាសចាកការប្រកបក្នុងការទាំងឡាយ ដែល
កាមតណ្ហាកំពុងចំណាស់ ពេលវេលាដោយសេចក្តីក្តៅក្រហាយ ព្រោះ
កាម មានជ្រុំជ្រួលក្រៃលែងទាំងបង្អស់ហើយ ក៏មានសេចក្តីសំខាន់ខុស
ក្នុងការទាំងឡាយ ដែលមានសម្បូនដូច្នេះ ជាសុខវិញ ។

[៤៦] ម្ចាស់មានល្ខិយៈ ដូចបុរសយុវជនដែលមានខ្លួនដ៏ទេវ មានខ្លួន
ហើមស្គុល ដង្ហើមទាំងឡាយកំពុងដណ្តប់ស្មើ ទ្វារមុខដ៏ទេវដោយក្រចក
ទាំងឡាយ ឡើងក្នុងកាយលើកខ្លួនឡើងក្នុង ម្ចាស់មានល្ខិយៈ ដូចជា
បុរសយុវជនដែលមានខ្លួនដ៏ទេវ មានខ្លួនហើមស្គុល ដង្ហើមទាំងឡាយកំពុង
ដណ្តប់ស្មើ ទ្វារមុខដ៏ទេវដោយក្រចកទាំងឡាយ ឡើងក្នុងកាយលើកខ្លួន
ឡើង យ៉ាងណាមិញ មុខដ៏ទេវកម្រាលនោះចេញចុះចេញចុះ ក៏ដឹង
រីកនៃមិនស្អាតដឹង រីកនៃមិនមានក្លិនអាក្រក់ដឹង រីកនៃស្រព្វដឹង រីក
ជាសេចក្តីត្រេកត្រអាល រីកនៃសេចក្តីរីករាយបន្តិចបន្តួចនៅតែមាន ព្រោះ
ហេតុដ៏ទេវដែលខ្លួនទ្វារក្រចក ក៏យ៉ាងនោះដែរ (សេចក្តីនេះដូចម្តេច
មិញ) ម្ចាស់មានល្ខិយៈ ពួកសត្វដែលមិនទាន់ប្រាសចាកការប្រក
ក្នុងការទាំងឡាយ ដែលសេចក្តីប្រាថ្នាក្នុងការទាំងឡាយកំពុងចំណាស់

កាមចរិទ្ធាហោន ចរិទ្ធកម្មាមាទា កាមេ បដិសេវន្តិ
 យេតា យេតា^(១) មាគណ្ឌិយេ សត្តា កាមេសុ អវិគរកា
 កាមតណ្ហាហិ ទដ្ឋនាទា កាមចរិទ្ធាហោន ចរិទ្ធកម្មា-
 មាទា កាមេ បដិសេវន្តិ ឆតា ឆតា តេសី សត្តានំ
 កាមតណ្ហា ។ ១៨ បវន្សតិ កាមចរិទ្ធាហោន ចរិទ្ធកម្មា
 ។ ១៩ ហោតិ ។ ២០ កាចិ សាតមត្តា អស្សានមត្តា
 យេនិមំ បញ្ច កាមតុលោ បដិទ្ធ ។

(២៩) តិ តិ មញ្ញសិ មាគណ្ឌិយេ អបិ ទុ
 ។ ៣១ និដ្ឋោ វា សុតោ វា វាថា វា វាជមហាមត្តោ
 វា បញ្ចហិ កាមតុលោហិ សមម្បិទោ សមន្តិ-
 កុតោ ចរិទ្ធកម្មាមាទា កាមតណ្ហិ អប្បហាយ
 កាមចរិទ្ធាហំ អប្បជិវេនោទេត្វា វិភតមិទាសោ
 អដ្ឋតិ វុបសន្តិមិត្តា វិហាសិ វា វិហាតិ វា
 វិហាវិស្សតិ វាតិ ។ ។ ២២ ហិមិ កោ កោតម ។
 សាទុ មាគណ្ឌិយេ មយាមិ ។ ២៣ វតិ មាគណ្ឌិយេ

១ ១. ឃ. យធ យធ កេ ។

កំពុងរលកលដោយសេចក្តីរក្សាប្រកាសប្រោះកាម សេចក្តីកាមតាំង
 ឡាយ ម្នាលមាគណ្ឌិយៈ សត្វតាំងឡាយមិនទាន់ប្រាសចាកមេត្រីកក្កដ
 កាមតាំងឡាយ ដែលសេចក្តីប្រាថ្នា ក្នុងកាមតាំងឡាយកំពុងខំរកស៊ី
 កំពុងរលកលដោយសេចក្តីរក្សាប្រកាសប្រោះកាម សេចក្តីកាមតាំង
 ឡាយ យ៉ាងណាមិញ កាមតណ្ហារបស់សត្វតាំងឡាយនោះ ក៏បំរើ
 ឡើង សត្វតាំងនោះ ក៏រក្សាប្រកាសដោយសេចក្តីរក្សាប្រកាសប្រោះកាម
 ដែលសេចក្តីរក្សាការនឹងសេចក្តីរក្សាប្រកាសប្រោះកាម ក៏នៅមាន ព្រោះ
 កាស្រីយន្តកាមតុលាភាវ ៥ ក៏យ៉ាងនោះឯង ។

(៤៧) ម្នាលមាគណ្ឌិយៈ អ្នកសំគាល់ហេតុនោះដូចម្តេច អ្នក
 ភ្ជាប់បានឃើញ ភ្ជាប់បានឮព្រះរាជា ឬរាជមហាមាត្រ ដែលកំពុងស្តាប់
 ស្តាប់មូលមិត្តទ្រទ្រង់ម្រើដោយកាមតុលាភាវ ៥ មិនទាន់លះបង់នូវកាម-
 តណ្ហា មិនទាន់បាត់ចង់នូវសេចក្តីរក្សាប្រកាសប្រោះកាម ហើយប្រាស
 ចាកសេចក្តីស្រឡាត់ មានចិត្តស្ងប់រង្វាប់រាងក្នុងសម្រាងនៅរំពឹងផង
 កំពុងសម្រេចសម្រាងនៅផង នឹងសម្រាងនៅផង រូបវិសេស ។ ចង់ប្រ-
 ព្រះតាមមជ្ឈិមនិកាយ មិនដែលបានឃើញ មិនដែលបានឮទេ ។ ត្រូវ
 ហើយមាគណ្ឌិយៈ ម្នាលមាគណ្ឌិយៈ សេចក្តីនេះសូម្បីតែអគារសាគ ក៏

បញ្ជីផលិតផល អាគណ្ឌធម្មបទ កាមគណ្ឌ

ដេវ ធិដ្ឋំ ធន សុតំ វាជំ ភិ វាជមហាបទេន វា
 បញ្ចុហំ កាមគុណោហំ សមច្ឆ័តោ សមច្ឆ័ត្តតោ
 បរិហារិយោហោ កាមគណ្ឌំ អប្បហាយ កាម-
 បរិឡាហំ អប្បដិវោធនោ វិភតថិចាសា អជ្ឈតិ
 វុបសន្តចិន្តា វិហាសំ វា វិហារតិ វា វិហារិស្សតិ
 វា ។ អដោ មាគណ្ឌយ យេ ហិ កេចិ
 សមណា វា ព្រាហ្មណា វា វិភតថិចាសា អជ្ឈតិ
 វុបសន្តចិន្តា វិហាសុ វា វិហារន្តិ វា វិហារិស្សន្តិ
 វា សត្វេ តេ កាមាទិយេវ សមុទយត្ថ
 អជ្ឈន្តមត្ថ អស្សនត្ថ អាទិទវត្ថ ចិស្សរណត្ថ
 យេនាភ្នំ វិទិន្នា កាមគណ្ឌំ បហាយ កាមបរិឡាហំ
 បដិវោធនោ វិភតថិចាសា អជ្ឈតិ វុបសន្តចិន្តា
 វិហាសុ វា វិហារន្តិ វា វិហារិស្សន្តិ វា វា ។

បញ្ជីផលិតផល អាគណ្ឌធម្មបទ កាមគណ្ឌ

បើទាញបានឃើញ បានក្នុង ព្រះរាជបូរណ៍មហាពាក្យ ដែលកំពុង
 ស្តាប់ស្តាប់មូលមូលឲ្យបានប្រើដោយកាមគណ្ឌ ទាំង៥ មិនទាន់លេចពីកាម-
 កណ្ឌ មិនទាន់បញ្ចប់នូវសេចក្តីក្តៅក្រហាយព្រោះកាម ហើយប្រាស
 ចាកសេចក្តីស្រឡាត់ មានចិត្តស្ងប់រង្វាប់ទាំងក្នុង សម្រេចសម្រាន្ត
 នៅហើយផង កំពុងសម្រេចសម្រាន្តនៅផង នឹងសម្រេចសម្រាន្តនៅផង
 ដែរ ។ ម្ចាស់អាគណ្ឌយៈ កាលារើសមណព្រាហ្មណ៍ណា ដែលប្រាស
 ចាកសេចក្តីស្រឡាត់ មានចិត្តស្ងប់រង្វាប់ទាំងក្នុង សម្រេចសម្រាន្តនៅ
 ផង កំពុងសម្រេចសម្រាន្តនៅផង នឹងសម្រេចសម្រាន្តនៅផង លុះក
 តួសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងអស់នោះ ជ្រាបច្បាស់នូវវេទក្តីកើតឡើងផង
 នូវសេចក្តីវិនាសផង នូវសេចក្តីស្រុតអវនផង នូវវាសផង នូវធម៌ជា
 គ្រឿងលោភចេញផង សុទ្ធតែសម្រាប់កាមទាំងឡាយ ឆាប់សេចក្តី
 ភិត រើចលេចនូវកាមកណ្ឌ បញ្ចប់នូវសេចក្តីក្តៅក្រហាយព្រោះ
 កាម ប្រាសចាកសេចក្តីស្រឡាត់ មានចិត្តស្ងប់រង្វាប់ទាំងក្នុង សម្រេច
 សម្រាន្តនៅហើយផង កំពុងសម្រេចសម្រាន្តនៅផង នឹងសម្រេច
 សម្រាន្តនៅផង ។

[៤៥] អថទោ ភក្កវា តាយី វេលាយី ឥមំ

ឧទានំ ឧទានេសំ

អាណេត្យបរមា លាភា^(១) ចិត្តានំ បរមំ សុទ្ធំ

អដ្ឋង្គិកោ ឆ មគ្គានំ ខេមំ អមតតាតិទន្តំ ។

ឯវំ វុត្តំ មាភណ្ឌិយោ បរិច្ចាជកោ កក្កដំ ឯតនភោជ

អច្ឆរិយំ ភោ កោតម អក្ខតំ ភោ កោតម យាវ

សុភាសិតញ្ចំ ភោតា កោតមេជ អាណេត្យបរមា

លាភា^(២) ចិត្តានំ បរមំ សុទ្ធន្តំ មយាមិ ទោ

ឯតំ^(៣) ភោ កោតម សុតំ បុត្តកាជំ បរិច្ចាជកាជំ

អាជរិយច្បាវយោជំ ភាសមាធានំ អាណេត្យបរមា

លាភា ចិត្តានំ បរមំ សុទ្ធន្តំ តយំនិ ភោ កោតម

សមេត្តិនំ ។ យំ ចជ រត^(៤) មាភណ្ឌិយ សុតំ

១-២ ឧទានោ បរមា លាភាជំ ពាយោ ទីស្បង្គំ ។ ឧដ្ឋង្គិកាយថ្មី ឯវេរ ។
៣ ម, ឧយោជំ ។ ៤ ម, យំ ចជ រត ឯតំ ។ ម, យំ ចជ រត ឯតំ ។

[៤៨] កុណំ វេទនា ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ចម្អិនផ្លូវទាន

នេះ ក្នុងពេលនោះថា

លាភតាំងឡាយ មានការមិនមានរោគ ប្រសើរចំផុត

ព្រះចិត្តាន ជាសេចក្តីសុខដ៏ប្រសើរ មន្តវិសេសប្រកបដោយ

អង្គ ៨ ដ៏ក្សេមក្សាន្តជាងមគ្គតាំងឡាយ សម្រាប់ដើរទៅ

កាន់ព្រះចិត្តាន ឈ្មោះអមតៈ ។

កាលដែលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់យ៉ាងនេះហើយ មាភណ្ឌិ-

យបរិច្ចាជក បានក្រាបទូលព្រះមានព្រះភាគ យ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះ

គោតមដ៏ចម្រើន អស្ចារ្យណាស់ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន មិនធ្លាប់កើត

មានទេ ភាគដែលព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ត្រាស់ហើយដោយប្រពៃថា លាភ

តាំងឡាយ មានការមិនមានរោគ ប្រសើរចំផុត ព្រះចិត្តានជាសេចក្តី

សុខដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន សេចក្តីខ្ពង់ខ្ពស់ព្រះអង្គសោតតាំង

បានស្តាប់មកអំពីគ្នាបរិច្ចាជកជាដំបើម ដែលជះឆាប្បវាច្រឡោលសីល

ព្រះពោលថា លាភតាំងឡាយមានការមិនមានរោគ ប្រសើរចំផុត ព្រះ

ចិត្តានជាសេចក្តីសុខដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ដូច្នេះដែរ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ភាគ

នេះសេចក្តីហើយ ។ ម្ចាស់មាភណ្ឌិយៈ ក៏ភាគណាដែលអ្នកធ្លាប់បាន

បុព្វកាង បរិច្ចាជកាង អាចរិយប្បចរិយាង ភាស-
 ាងាង អាហេត្យបរមា លាភា ធិត្វាង បរមំ សុទ្ធិ
 កតមន្តំ អាហេត្យំ កតមន្តំ ធិត្វាងន្តំ ។ ឯវំ វុត្តេ
 មាតណ្ហិយោ បរិច្ចាជកោ សកាខេ សុទ្ធិ កត្តាង
 ចាលីយា អនោមន្តិតំ ឥន្ទន្តំ ហោ គោតម អាហេត្យំ
 ឥន្ទន្តំ ធិត្វាង អហំ (១) ហោ គោតម ឯតាហំ
 អហោតោ សុទ្ធិ ឧ មី កតំ (២) អាតាធនិតំ ។

[២៩] សេយ្យនាម មានស្តាយ ធូលី ចុះសោ
សោ ឧ ចស្សេយ្យ កណ្តាសុក្កានិ រូនាមិ ឧ
ចស្សេយ្យ ជីវកានិ រូនាមិ ឧ ចស្សេយ្យ មិត្តកានិ
រូនាមិ ឧ ចស្សេយ្យ លោហិតកានិ រូនាមិ ឧ ចស្សេយ្យ
មេញដូកានិ រូនាមិ ឧ ចស្សេយ្យ សមរិសមិ ឧ
ចស្សេយ្យ តាវករូនាមិ ឧ ចស្សេយ្យ ធម្មិមសុរិយេ ។
សោ សុលោយ្យ ចិត្តមតោ ភាសនាធម្ម
ធម៌ វត ហោ ឧបាសិ វង្ស អភិវង្ស ធូលី
សុចិដ្ឋិ ។ សោ ឧបាសមរិយសមិ ចេយ្យ តាមនិ

• ឧ គហំ ហិ ។ ឆ, ឆហត្ថំ ។ ៤ ឧ. ឧ ភិក្ខុ ។

ស្តាប់មកអំពីពួកបច្ចាជនជាដើម ដែលជាពាហ្មជាត្រឡាតាស្រី កាល
កាលថា លាភព័ន្ធមួយ មានការមិនមានរោគ ប្រសើរបំផុត ព្រះ
និព្វាន ជាសេចក្តីសុខដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ ពាក្យថា ការមិនមានរោគ នោះ
គឺដូចម្តេច ពាក្យថា ព្រះនិព្វាននោះ គឺដូចម្តេច ។ បានព្រាថា កាល
ព្រះមានព្រះភាគជ្រងុំគ្រាស់យ៉ាងនេះហើយ គាត់ឈ្លាយបច្ចាជន គឺ
ស្តាប់ខ្លួនរបស់ខ្លួនដោយវែងឆ្ងាយហើយទូលថា ព្រះព្រះគោតមដ៏ល្អ
នេះឈ្មោះថា ការមិនមានរោគ នេះឈ្មោះថាព្រះនិព្វាន ដល់គ្រូព្រះ
គោតមដ៏ល្អ ដំឡើងនេះ រុំព្រះអង្គជាអ្នកដ៏ល្អ បានសេចក្តីសុខ
ដ៏មានអ្វីមកបៀតបៀនរួចហើយ ។

[៤៩] អ្នកមានឈ្មោះ ដូចបុរសទាក់ព័ត៌កំណើត ចុះសារនោះមិន
 គ្រប់គ្រាន់ឃើញប្រភពការឱ្យនឹងស មិនឃើញប្រភពការៗ មិនឃើញ
 ប្រភពការស្បៀង មិនឃើញប្រភពការគ្រួសារ មិនឃើញប្រភពការពន្យុ
 បាទ មិនឃើញទិស្នឹងមិនស្នឹង មិនឃើញប្រដាប់ មិនឃើញព្រះ
 បន្ទូននិងព្រះអាទិត្យ ។ បុរសទាក់ព័ត៌កំណើតនោះ ក៏បុរសមានវត្ថុក្នុង
 និយាយថា អ្នកដ៏បរិសុទ្ធ យ៉ាងណា សំពត់សស្តាង ក្បូបរិសុទ្ធ វត្ថុ
 មានបង្កលាទ ។ បុរសទាក់ព័ត៌កំណើតនោះ ក៏ដឹងស្វែងរកសំពត់ស

អញ្ញាតរោ (១) បុរិសោ តេលមសិកាតំ សាហុឡចិវរោ
 វត្តោយ្យ ឥន្ទេន្ត អន្តោ បុរិស ឧទាតំ វត្តំ អភិរូបំ
 ធិម្មលំ សុចិដ្ឋំ ។ សោ តំ បដិគ្គណ្ណោយ្យ បដិគ្គហេត្វា
 ហរុមេយ្យ ហរុមេត្វា អត្តមនោ អត្តមទាមិ ធិត្វាវេយ្យ
 ទេតំ វត ភោ ឧទាតំ វត្តំ អភិរូបំ ធិម្មលំ
 សុចិដ្ឋំ ។ តំ តំ មញ្ញាសំ មាតណ្ណិយ អមិ ទុ សោ
 ជន្ទោ បុរិសោ ជាទន្ទោ មស្សន្តោ អម្ពំ តេល-
 មសិកាតំ សាហុឡចិវរំ បដិគ្គណ្ណោយ្យ បដិគ្គហេត្វា
 ហរុមេយ្យ ហរុមេត្វា អត្តមនោ អត្តមទាមិ ធិត្វាវេយ្យ
 ទេតំ វត ភោ ឧទាតំ វត្តំ អភិរូបំ ធិម្មលំ សុចិដ្ឋំ
 ឧទាហុ ចក្កមនោ សទ្ធាយាតិ ។ អជាទន្ទោ ហិ ភោ
 កោតប អមស្សន្តោ អសុ សោ (២) ជន្ទោ បុរិសោ
 អម្ពំ តេលមសិកាតំ សាហុឡចិវរំ បដិគ្គណ្ណោយ្យ

• ១. និមន្តនោ ។ ២. ឧ. នសុ ។ ៣. វសា ។

បុរសទ្វាតំយកសំពត់ក្រាស់ ដែលធ្វើដោយរោមចៀមខ្មៅ ជ្រលក់
 ដោយប្រែងលាយប្រង មកបញ្ចូលបុរសនោះថា ដែលសម្លឹងរើ
 នេះឯងសំពត់សណ្ឋាន ឥតមានមន្ទិល របស់អ្នកឯង ។ បុរសទ្វាតំ
 ភិក្ខុណីនោះ ក៏ទទួលយកសំពត់នោះ លុះទទួលហើយយកទៅដណ្តប់
 លុះដណ្តប់ហើយ ក៏បញ្ចេញវត្ថុជាក្រឡឹងរីករាយរបស់ខ្លួនថា ឃឹក
 សំពត់សណ្ឋាន ល្អបំផុត ឥតមានមន្ទិលមែន ។ ម្ចាស់មានស្និទ្ធិ
 អ្នកសំគាល់សច្ចៈនោះ ដូចម្តេច ចុះបុរសទ្វាតំភិក្ខុណីនោះ តើមិន
 ឃើញឬទេ បានជាទទួលសំពត់ក្រាស់ ដែលធ្វើដោយរោមចៀមខ្មៅ
 ជ្រលក់ប្រង លាយប្រងឯណោះ លុះទទួលហើយ យកមកដណ្តប់
 ដណ្តប់ហើយ បញ្ចេញវត្ថុជាក្រឡឹងរីករាយរបស់ខ្លួនថា ឃឹក សំពត់
 សណ្ឋាន ល្អបំផុត ឥតមានមន្ទិលមែន ឬក៏ដោយឡើតាមបុរស
 មានភ្នែកខ្លីទេ ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន បើទានដ៏ទៃបំផុតឃើញ
 ទេ បុរសទ្វាតំភិក្ខុណីនោះ ទទួលសំពត់សំពត់ក្រាស់ដែលធ្វើ
 ដោយរោមចៀមខ្មៅ ជ្រលក់ដោយប្រង លាយប្រងឯណោះ លុះ

សោ ភិ ឥមំ កាយំ ភោគេត្ថំ ភោគេត្ថំ សល្យក្ខតំ
វាយក្ខតំ អាភាវក្ខតំ ឥន្ទ្រំ ភោ ភោតម អាភោគ្យំ
ឥន្ទ្រំ ឯត្វាឯត្ថំ វនេសំ ។ ភិ ហិ ភេ មាភស្ថាយ
វារិយំ ចត្តំ ឯត្ថំ យេន ភិ អរិយេន ចកុចា
អាភោគ្យំ ជាធម្មាសិ ឯត្វាឯ បស្សេយ្យាសីតិ ។

[៨១] ឃឹ បសង្ខា អហំ ភោតា ភោតមស្ស
បយោតិ មេ ភវំ ភោតេហ តថា ឯត្ថំ ធម្មេត្ថំ
យថាហិ អាភោគ្យំ ជាធម្មំ ឯត្វាឯ បស្សេយ្យន្តិ ។
សេយ្យជាមិ មាភស្ថាយ ឯត្វាឯ បុរិសោ(១) ន
បស្សេយ្យ កុស្តាសុក្កាឯ រូបាឯ ន បស្សេយ្យ
ដីលកាឯ រូបាឯ ន បស្សេយ្យ មីតកាឯ រូបាឯ
ន បស្សេយ្យ លោហិតកាឯ រូបាឯ ន បស្សេយ្យ
មញ្ជេដ្ឋិកាឯ រូបាឯ ន បស្សេយ្យ សមវិសមី ន
បស្សេយ្យ ការករូបាឯ ន បស្សេយ្យ ចន្ទីមសុវិយេ ។
តស្ស មិត្តាមទ្ធា ញាតិសាលោហិតា ភិសក្ខិ
សល្យកត្តំ ឧបដ្ឋចេយ្យំ តស្ស សោ ភិសក្ខោ
សល្យកត្តោ ភេសដ្ឋំ ភេសេយ្យ សោ ភិ ភេសដ្ឋំ អាតម្ម

១ ឧ. វ. បុរិសោ សោ ។

ក្រសោលន្តកាយដែលជាភោគ ជាបូស ជាភូមសា ជាទុក្ខ ជាគោត
នេះថា បតិគ្រហ្មតាគមដ៏ចំរើន នេះឈ្មោះថាភាវមិទមានភោគ នេះ
ឈ្មោះថាព្រះនិព្វានដ៏ច្រើនវិញ ។ ម្ចាស់មានស្និយៈ អ្នកត្រូវដឹងនូវការមិទ
មានភោគ ត្រូវឃើញនូវព្រះនិព្វាននាយក្ខ (១) ដ៏ច្រើនលាភ ចក្ខុដ៏
ច្រើនលាភនោះ របស់អ្នកមិទមានទេ ។

[៨២] យ៉ាងហ្នឹងដែរហើយ ខ្ញុំព្រះអង្គជ្រះថ្លាព្រះភាគមដ៏ចំរើន
ហើយ ខ្ញុំព្រះអង្គប្បវិជ្ជន៍ នូវភាវមិទមានភោគ យល់នូវព្រះនិព្វាន
ដោយឧបាយណា សូមព្រះភាគមដ៏ចំរើន សំដែងឲ្យដោយឧបាយ
នោះដល់ខ្ញុំព្រះអង្គ ។ ម្ចាស់មានស្និយៈ ដូចបុរសទ្វាត់ពិក្ខុលោក បុរស
នោះមិនឃើញរូបពណ៌ទៀតនឹងស មិនឃើញរូបពណ៌ទៀត មិនឃើញ
រូបពណ៌លឿង មិនឃើញរូបពណ៌ក្រហម មិនឃើញរូបពណ៌ហឿនបាទ
មិនឃើញទិស្តីនឹងមិនស្មើ មិនឃើញរូបថ្កាយតាំងឡាយ មិនឃើញ
ព្រះចន្ទ្រនឹងព្រះតាមិទ្យវាំងឡាយទេ ។ មិត្តភាពគ្នាញាតិសាលោហិត
របស់បុរសទ្វាត់ពិក្ខុលោកនោះ នឹងឲ្យអ្នកវាវែវវេទនា ពេទ្យអ្នកវាវែវ
បានវ័ញ្ចឲ្យបុរសនោះ បុរសទ្វាត់ពិក្ខុលោកនោះ បានស្រឡាញ់នោះ

១ ដំណើរការបស្សនាញាតិ និងមិត្តញាតិ ។ អង្គកថា ។

[illegible][illegible]

7

ហើយ ក៏មិនញាតិចកុំពង់ពីរ ឱ្យកើនឡើង មិនប្រាសចកុំពង់ពីរ
ឱ្យកើនឡើងវិញបាន ។ ម្ចាស់មានស្នាមៈ អ្នកសុំគាល់ហេតុនោះ
ដូចម្តេច ក្រែងអាចទូទៅដ្ឋាននៃពុទ្ធសាសនាសេចក្តីលំបាកកាយនិង
ចង្អៀតចង្អល់ចិត្តទេឬ ។ បងក្រសែសោតបង្គំចម្រើន យ៉ាងហ្នឹងបែប
ហើយ ។ ម្ចាស់មានស្នាមៈ បើគាត់នឹងសម្រេចចម្បងស្នាម
នេះថា កាមេឌមានរោគ នេះជាព្រះនិព្វានម្តង្នោះ អ្នកក៏មិនដឹងនូវ
កាមេឌមានរោគ មិនឃើញនូវព្រះនិព្វាន សេចក្តីលំបាកនោះក៏នឹង
មានដល់គាត់ធាតុ សេចក្តីចង្អៀតចង្អល់នោះ ក៏នឹងមានដល់គាត់ធាតុ
មានទុក្ខបេយ្យដូចអាចរុករានច្រើន ។

[៨១] យ៉ាងហ្នឹងមែនហើយ ខ្ញុំព្រះអង្គជ្រះថ្លាចំពោះព្រះគោតម
ដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គនឿយឃ្លាតទៅកាន់ព្រះវិហារ ចំពោះព្រះវិហារនោះហើយ
។ បុរាណ ឆ្លងព្រះនាគចម្លើយ ក៏ដឹងតាមដោយ។ បុរាណ
ដល់ខ្ញុំព្រះអង្គចុះ ។ ឆ្លងព្រះនាគនោះ ដូចបុរាណភ្នាក់ងារណាមួយ បុរាណ
ភ្នាក់ងារ មិនឃើញរូបពណ៌នៅទីនោះ មិនឃើញរូបពណ៌ទៀត មិន
ឃើញរូបពណ៌លឿង មិនឃើញរូបពណ៌ក្រហម មិនឃើញរូបពណ៌

ន បស្សេយ្យ សមវិសមំ ន បស្សេយ្យ
 តាវក្កចារិ ឧ បស្សេយ្យ ចន្ទិមសុរិយេ ។ សោ
 សុណេយ្យ ចក្កុមតោ ភាសនាទស្ស ទេតំ វត
 កោ ឱណតិ វត្ថុ អភិវធិ ធិដ្ឋសិ សុចិដ្ឋិ ។ សោ
 ឱណតមរិយេសចំ ចរេយ្យ តមេជំ អញ្ញតរោ មុរិសោ
 តេលមសិកតេន សាហុឡចិវរេន វត្ថោយ្យ ឥនេន្ត
 អន្តោ មុរិស ឱណតិ វត្ថុ អភិវធិ ធិដ្ឋសិ សុចិដ្ឋិ ។
 សោ តិ បដិគ្គណ្ឌេយ្យ បដិគ្គហេត្វា នាវុចេយ្យ តស្ស
 មិគ្គាមទ្ធា ញាតិសាលាលោភិតា ភិសន្តា សល្លកន្តិ
 ឧបជ្ជេយេយ្យ តស្ស សោ ភិសន្តា សល្លកន្តា ភេសជ្ជិ
 ករេយ្យ ឧទ្ធិវរេនំ អនោវរេនំ អញ្ញំ ចត្វញ្ញំ
 ឧត្តកម្មំ ។ សោ តិ ភេសជ្ជិ អាគម្ម ឧត្តចំ ឧច្យាធម្ម
 ចក្កចំ វិសោធម្មេយ្យ តស្ស សហ ចក្កុមទ្ធា យោ
 អសុកស្មី^(១) តេលមសិកតេ សាហុឡចិវរេ ឧទ្ធារកា
 សោ ចាមិយេន តត្ថោ^(២) មុរិសំ អមិគ្គតោមិ
 នហេយ្យ ចត្វន្តកតោមិ នហេយ្យ អមិន

១ ១. ឧ. អបុស្មី ។ ២ ១. ម. ធានំ ។

ហឡិបាទ បិនឃើញទិស្តីវិសិដ្ឋនិ បិនឃើញរូបក្កាយតាំងឡាយ
 មិនឃើញព្រះចន្ទ្រនិព្រះតាទិក្ខុតាំងឡាយ ។ បុរសទ្វាត់ពិភិណ្ឌិក
 នោះឮបុរសមានភ្នែកភ្លឺនិយាយថា យំអី សំរាត់សណ្តានល្អចិត្តស្អាត
 មានមន្ទិលទេ ។ បុរសទ្វាត់ពិភិណ្ឌិកនោះ ក៏ដើរទៅស្វែងរកសំរាត់ស
 បុរសម្នាក់យកសំរាត់សចម្រាស់ ដែលធ្វើដោយរោមចៀមនៅ ជ្រលក់
 ដោយប្រមិណយប្រេង មកបញ្ជាក់បុរសនោះថា នែបុរសដ៏ចំរើន នេះ
 ឯងជាសំរាត់សល្អចិត្តស្អាត ឥតមានមន្ទិល របស់អ្នក ។ បុរសទ្វាត់ពិភិ-
 ណ្ឌិកនោះ ក៏ទទួលសំរាត់សនោះ យកមកស្លៀកដណ្តប់ មិនគ្រាន់តែ
 ញាតិសាលាលោភិតរបស់បុរសនោះ ឲ្យរាជ្យអ្នកវេជ្ជក្ស រាជ្យអ្នកវេជ្ជនោះ
 ក៏ធ្វើថ្នាំឲ្យបុរសនោះ និថ្វាធ្វើឲ្យក្អក ថ្នាំបញ្ចុះ ថ្នាំបន្តក់ ថ្នាំលាង និងថ្នាំ
 ហឹត ។ បុរសទ្វាត់ពិភិណ្ឌិកនោះ លុះបានជាស្រីយង្វាស់នោះហើយ ក៏
 បានញ៉ាំងចក្ខុឲ្យកើតឡើង បានញ៉ាំងចក្ខុឲ្យភ្លឺឡើងវិញ បានសេចក្តីរាជ្យ
 ចិត្តណា ក្នុងសំរាត់សចម្រាស់ ដែលធ្វើដោយរោមចៀមនៅ ជ្រលក់
 ដោយប្រមិណយប្រេងនោះ បុរសនោះក៏លះបង់ក្នុងពេលដែលបាន
 ជាភ្នែកភ្លឺឡើងវិញ បុរសដែលបានភ្នែកភ្លឺនោះ ក៏ទុកបុរសដែលបញ្ជាក់
 នោះ ដោយភាពមិនចែងជាច្រើន ដោយភាពជាសំរាត់សត្រូវផង ទូក

[illegible]

• ၁၂၃. ဗလတွဲ ၇၈ .၃ မတ် ၂၀၁၇ ၆၃, လွန်ကွယ် ၁

ឧប្បសំគាល់ថា ត្រូវសម្លាប់បោលកំសិនតែបាន ដោយឆិតថា ឧប្ប្នន
 ភាគអញត្រូវបុរសនេះ យកសំពត់គ្រាប់ដែលធ្វើដោយរោមចៀមាវ
 ជ្រួលកំដៅយ៉ាងច្រើនប្រេង ឥតបាតបាញ់ក្របាច អស់កាល
 យូរហើយថា នៃបុរសដ៏ចំរើន នេះសំពត់សណ្តូកល្អបរិសុទ្ធ ឥតមាន
 មន្ទិល ចេស់អួត (សេចក្តីនេះ យ៉ាងណាមិញ) ម្ចាស់មានឈ្មោះ
 គឺថា គតប៊ុនសំដែងមិថល់អួតថា នេះថា ការមិនមានភេត នេះថា
 ព្រះឱព្វាន ក៏យ៉ាងដូច្នោះដែរ ។ អ្នកឧប្បជ័នការមិនមានភេត ឃើញ
 ឆ្លុំព្រះឱព្វាន នៃកុលណា ក្នុងឧបាសានក្នុងឆ្នាំ ៨ នៃកុលនោះ អ្នក
 លះបង់ក្នុងពេលដែលពួកគេឡើងដល់អួត មួយទៀត អ្នកត្រូវបាន
 សេចក្តីព្រះនិយាមនេះថា ឧប្ប្ន ចិត្តនេះបាតបាញ់ក្របាចអញ
 អស់កាលយូរមកហើយ បានថា ភាគអញកាលដែលប្រកាន់ ក៏ប្រកាន់
 ចំពោះប្រព្រឹត្តិឯង កាលដែលប្រកាន់ ក៏ប្រកាន់ចំពោះវេទនាប្រព្រឹត្តិឯង
 កាលដែលប្រកាន់ ក៏ប្រកាន់ចំពោះសញ្ញាប្រព្រឹត្តិឯង កាលដែលប្រកាន់
 ក៏ប្រកាន់ចំពោះសង្ខារប្រព្រឹត្តិឯង កាលដែលប្រកាន់ ក៏ប្រកាន់ចំពោះ
 វិញ្ញាណប្រព្រឹត្តិឯង ភពក៏ឡើងដល់ភាគអញនោះ ព្រោះមានឧបាសាន

កវច្ឆុយោ ជាតិ ជាតិច្ឆុយោ ផរមវណ្ណំ
សោកាចារិយេវុត្តនោមនស្សនាយាសា សម្មវន្តំ ឯវ-
មេតស្ស កេវលស្ស ទុក្ខក្ខន្ធស្ស សន្មទយោ
យោគីតិ ។

[៨២] ឯវី ធម្មន្តោ អហំ កោតោ តោតមស្ស
ចហោតិ មេ ភវី កោតមោ តថា ធម្មំ ទេសេតុំ យថាហំ
ឥមញ្ញា អាសថា អនន្តោ វដ្តហោយ្យន្តិ ។ តេធមហិ ភ្នំ
មាតណ្ហិយ សឡាសេ កជេយ្យសិ យតោ ទោ ភ្នំ
មាតណ្ហិយ សឡាសេ កជេស្សសិ តតោ ភ្នំ មាតណ្ហិយ
សន្ធម្មំ សោស្សសិ យតោ ទោ ភ្នំ មាតណ្ហិយ សន្ធម្មំ
សោស្សសិ តតោ ភ្នំ មាតណ្ហិយ ធម្មានុធម្មំ
ចដិចជ្ជិស្សសិ យតោ ទោ ភ្នំ មាតណ្ហិយ ធម្មានុធម្មំ
ចដិចជ្ជិស្សសិ តតោ ភ្នំ មាតណ្ហិយ សាមីយេវ
ញស្សសិ សាមី ទក្ខុស្សសិ^(១) ឥម រោតា កណ្ណា
សល្លា ឥម រោតា កណ្ណា សល្លា អចរិសេសា វិជ្ជុជ្ជន្តិ
តស្ស មេ ទោធាធានិរោតា ភវនិរោតា ភវនិរោតា

• ១. វិជ្ជុវ ។ ឬ, វិជ្ជុយសិ ។

ជាបច្ច័យ ជាតិកើតឡើងព្រោះមានករណីជាបច្ច័យ ផរមវណ្ណាៈ សេចក្តី
សោក ឡើងឡើយ ទុក្ខ រោមនស្សនឹងសេចក្តីរោមនស្សចិត្ត កើតឡើង
ព្រោះមានជាតិជាបច្ច័យ ការដែលកើតឡើងវិធានទុក្ខចំពោះអស់នេះ វេទន៍
កើតឡើងដោយប្រការយ៉ាងនេះ ។

[៨២] ខ្ញុំព្រះអង្គជ្រះថ្លា ចំពោះព្រះគាតមដ៏ចំរើនយ៉ាងនេះ ខ្ញុំ
ព្រះអង្គលែងទ្វាត់ ធម្មត្រោកគំរើកាសនេះនេះបាន យ៉ាងណា សូម
ព្រះគាតមដ៏ចំរើន សំដែងធម៌យ៉ាងនោះ ដល់ខ្ញុំព្រះអង្គចុះ ។ ខ្ញុំល
មាតណ្ហិយៈ បើដូច្នោះចូរអោយសពនបំណិនពួកសប្បុរស ខ្ញុំលមាតណ្ហិយៈ
កាលណាអ្នកសេពនបំណិនពួកសប្បុរសហើយ ខ្ញុំលមាតណ្ហិយៈ កាល
នោះអ្នកនឹងបានស្តាប់ទៅព្រះសង្ឃ ខ្ញុំលមាតណ្ហិយៈ កាលណាអ្នក
ស្តាប់ព្រះសង្ឃហើយ ខ្ញុំលមាតណ្ហិយៈ កាលនោះ អ្នកនឹងបាន
ប្រតិបត្តិធម៌ដ៏សមគួរដល់ធម៌ ខ្ញុំលមាតណ្ហិយៈ កាលណាអ្នកប្រតិបត្តិ
ធម៌ដ៏សមគួរដល់ធម៌ហើយ ខ្ញុំលមាតណ្ហិយៈ កាលនោះអ្នកនឹងដឹង
ដោយខ្លួនឯង ឃើញច្បាស់ដោយខ្លួនឯងថា នេះជារោគ មេជាចូស
នេះជាកូស រោគបូសនឹងកូស វេទន៍រលត់ទៅផលមានសេសសល់
ក្នុងចំនេះ ការរលត់ទៅនៃករណីសំគាល់គ្នាគ្នាទៅ ព្រោះអស់ទុក្ខបាន

ចរិត្តាវស្ស មាតុល្លិយស្ស ធម្មសេនាបតី
 ជាតិធិរោគា ជាតិធិរោគា ជនមាណី សោតចរិ-
 ទេវតុក្កនោមនស្សបាយាសា ចិត្តជ្ឈន្តិ វរទេវតុក្ក
 តោវសស្ស តុក្កតុក្កទស្ស ធិរោគា ហោតិទិ ។

[៩៣] វរ វុត្តោ មាតុល្លិយោ ចរិត្តាជិតោ កកវន្តិ
 ឯកនរោទ អភិក្កន្តិ ភោ តោតម អភិក្កន្តិ ភោ
 តោតម សេយ្យជាចិ ភោ តោតម ធិក្កន្តិទិ វ
 តុក្កជ្ឈេយ្យ មជ្ឈន្តិ វ វរេយ្យ មុឡស្ស វ មក្ក
 អង្គេយ្យ អន្ធការ វ តេសច្យដោតិ ជាយេយ្យ
 តុក្កមន្តោ រូបាចិ តុក្កន្តិទិ វរទេវ ភោតា តោតមន
 អនេកចរិយាយេន ធម្មោ មតាសីតោ វសាហំ កកវន្តិ
 តោតមី សរណំ កត្តាមិ ធម្មត្វា កក្កាសជ្ឈត្វា
 លកេយ្យហំ ភោតោ តោតមស្ស សន្តិកេ ធម្មន្តិ
 លកេយ្យំ ឧបសម្មន្តិ ។ យោ ទោ មាតុល្លិយ

ចរិត្តាវស្ស មាតុល្លិយស្ស កាកាលសាលោត្រេធម្មសេនា
 ការលត់ទៅនៃជាតិ ព្រោះលត់ភក ដកមរោចៈ សេចក្តីសោក សេចក្តី
 ឡើងខ្ពស់ ខ្ពង់ ខាងលើ គឺសេចក្តីខ្លាចផ្សំចិត្ត លត់ទៅ
 ព្រោះលត់ជាតិ ការលត់ទៅនៃតុក្កចំណង់នេះ វេចន័យដោយ
 ប្រការយ៉ាងនេះ ។

[៩៣] កាលដែលព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់យ៉ាងនេះហើយ មាតុល្លិយ-
 ចរិត្តាជិត ក៏ត្រាបបង្ខំទូលព្រះមានព្រះភាគ យ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះ
 តោតមជីចរិទេ ពិរោធនាសំ បពិត្រព្រះតោតមជីចរិទេ ពិរោធនាសំ
 បពិត្រព្រះតោតមជីចរិទេ ធម៌ដែលព្រះតោតមជីចរិទេ ប្រកាសហើយ
 ដោយអនេកចរិយាយយ៉ាងនេះ (ភ្លឺច្បាស់ណាស់) ដូចជាគេជូររបស់
 ដែលផ្តុំថ្ម ឬដូចជាគេចិតបង្កាញរបស់ដែលបិទបាំងទុក ឬប្រាប់ផ្លូវដល់
 មនុស្សវេទន៍ទិស ពុំខានសោត ដូចជាគ្រោលប្រទិចបង្កើតទិសដី
 ដោយគិតថា មនុស្សដែលបានវិភាគ វេចន័យឃើញរូបចំណង់ខ្លាច
 ខ្ញុំព្រះអង្គនោះ សូមដល់ខ្ញុំព្រះតោតមជីចរិទេផង ព្រះធម៌ផង ព្រះកត្ត-
 សត្វផង ជាសរណៈ ខ្ញុំព្រះអង្គត្រាចបញ្ចូ គួរបានឧបសម្បទាក្នុង
 សំណាត់ព្រះតោតមជីចរិទេ ។ មាតុល្លិយៈ បុគ្គលណាព្រម

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមចក្កស្ស

អញ្ញតិភ្លិយបុត្រា ឥសស្មី ធម្មវិទយេ អាកាម្មតិ បទ្ខដ្ឋិ
 អាកាម្មតិ ឧបសម្មាទិ សោ ធន្តារោ មាសេ បរិសុតិ
 ធម្មត្ថំ មាសាទិ អន្តរេន អារទ្ធិត្តា ភិក្ខុ បញ្ចាដេន្តិ
 ឧបសម្មាទេន្តិ ភិក្ខុការាយ អចិច មេត្ត បុគ្គលវេមត្តតា
 វិនិកាតិ ។ សារេ កន្តេ អញ្ញតិភ្លិយបុត្រា ឥសស្មី
 ធម្មវិទយេ អាកាម្មតា បទ្ខដ្ឋិ អាកាម្មតា ឧបសម្មាទិ
 ធន្តារោ មាសេ បរិសុត្ថំ ធម្មត្ថំ មាសាទិ អន្តរេន
 អារទ្ធិត្តា ភិក្ខុ បញ្ចាដេន្តិ ឧបសម្មាទេន្តិ អតំ
 ធន្តារិ វស្សាទិ បរិសិស្សាមិ ធម្មត្ថំ វស្សាទិ អន្តរេន
 អារទ្ធិត្តា ភិក្ខុ បញ្ចាដេន្តិ ឧបសម្មាទេន្តិ ភិក្ខុ-
 ការាយាតិ ។ អលត្ថ ទោ មាគណ្ឌិយោ បរិច្ចាដកោ
 កក/តោ សន្តិកេ បទ្ខដ្ឋិ អលត្ថ ឧបសម្មាទិ ។
 អនិរុបសម្បន្នោ ទោ បនាយស្មា មាគណ្ឌិយោ ធិកោ
 វុបកាដ្ឋោ អប្បមត្តោ មាគាមិ បហិនត្តោ វិហារន្តោ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមចក្កស្ស

ជាអនុភិក្ខុយមកពីមុន ប្រាថ្នាបញ្ចូង ប្រាថ្នាឧបសម្បទាក្នុងធម្មវិន័យនេះ
 បុគ្គលនោះ ត្រូវនៅបរិវាសអស់ ៤ ខែសិន លុះកន្លង ៤ ខែហើយ ពួក
 ភិក្ខុដែលមានចិត្តប្រាថ្នាហើយ ឲ្យបញ្ចូង ឧបសម្បទា ដើម្បីកាត់ជាភិក្ខុ
 បាន មួយទៀត បែបភាពរបស់បុគ្គលផ្សេងៗ (ការដែលនៅបរិវាសបូជន
 នៅបរិវាស) ក្នុងដំណើរនេះ គឺជាគតិដ៏ឆ្ងល់ហើយ ។ បពិត្រព្រះ
 អង្គជំរំវែង ប្រសិនបើបុគ្គលទាំងអស់នោះមកពីមុន ប្រាថ្នាបញ្ចូង
 ប្រាថ្នាឧបសម្បទាក្នុងធម្មវិន័យនេះ ត្រូវនៅបរិវាសឲ្យអស់ ៤ ខែសិន លុះ
 កន្លង ៤ ខែហើយ ពួកភិក្ខុដែលមានចិត្តប្រាថ្នាហើយ ឲ្យបញ្ចូង ឧប-
 សម្បទាបាន ចំពោះអង្គជំរំនៅបរិវាសឲ្យអស់ ៤ ឆ្នាំ លុះកន្លង ៤ ឆ្នាំ
 ហើយ សូមឲ្យភិក្ខុដែលមានចិត្តប្រាថ្នាហើយ ឲ្យបញ្ចូង ឧបសម្បទា
 ដើម្បីកាត់ជាភិក្ខុចុះ ។ មាគណ្ឌិយបរិច្ចាដក បានឮបញ្ចូង បានឮ
 ឧបសម្បទា ក្នុងសំណាក់នៃព្រះនាងព្រះកាត ។ លុះមាគណ្ឌិយមាន
 កាយ ឧបសម្បទាហើយមិនយូរប៉ុន្មាន ក៏ទៀសចេញទៅក្រៅកំពង់
 ជាអ្នកមិនប្រមាទក្បាយមនុស្សកំពង់កំលេស បញ្ជូនចិត្តទៅកាន់ព្រះនាង

បរិព្វេនិវត្តស្ស មាគណ្ឌិយសុត្ត មាគណ្ឌិយោ កាហត្ថប្បញ្ញោ

ឧត្តរស្សវ្ក យស្សត្ថាយ កុលបុត្តា សម្មនេវ អភារស្មា
អននាវយំ បព្វជន្តិ តទទុត្តរិ ព្រហ្មចរិយចរិយោសាមិ
និដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា សន្តិកត្វា ឧបសម្ពុជ្ជ
វិហាសំ ទំណា ជាតិ វុសិតំ ព្រហ្មចរិយំ កាតំ
កាវណីយំ ឆាបរំ វុត្តត្តាយាតិ អព្ពញ្ញាសំ ។
អញ្ញាតរោ ទោ បដាយស្មា មាគណ្ឌិយោ អរហតំ
អហោសិតិ ។

មាគណ្ឌិយសុត្តំ បណ្ឌិតំ វិនិច្ឆ័យំ ។

បរិព្វេនិវត្ត មាគណ្ឌិយសុត្ត មាគណ្ឌិយកំណាសម្រេចព្រះអរហន្ត

មិនយូរប៉ុន្មាន ក៏បានធ្វើឱ្យជាតំច្បាស់ ដោយប្រាថ្នាដ៏ទុក្ខមរតាយខ្លួនឯង
ក្នុងបច្ចុប្បន្ននូវគុណវិសេសគឺប្រាសិរ ដ៏ជាទីបំផុតនៃព្រហ្មចរិយៈ ដែល
ពួកកុលបុត្រចេញចាកផ្ទះដោយប្រពៃ ហើយចូលក្នុងភពនៃបុគ្គលមិន
មានផ្ទះដើម្បីសេចក្តីត្រូវការហើយសម្រេចសម្រាន្តនៅ បានជិនច្បាស់ថា
ជាតិអស់ហើយ ព្រហ្មចរិយធម៌បាននៅចប់ហើយ ក៏ចូរវេលាគួរធ្វើបាន
ធ្វើស្រេចហើយ ក៏ចង់ទៅដើម្បីកិច្ចនេះទៀតមិនមានឡើយ ។ បណ្តា
ព្រះអរហន្តពាំងឡាយ មាគណ្ឌិយៈ មាគណ្ឌយុ ក៏បានជាព្រះអរហន្ត
មួយអង្គដែរ ។

ចប់ មាគណ្ឌិយសុត្ត ទី ៥ ។

ឆ្នាំ លទ្ធកស្ត្រ

[៤២] ឯវង្គេ សុត្តំ ។ ឯតំ សមយំ ភក្កា
 កោសម្ព័យ្យំ វិហារតំ យោសិតាវាមេ ។ តេជ ទោ បទ
 សមយេន សន្តកោ បរិព្វាជកោ បិសក្ខុតុហាយំ
 បដិសតិ មហតិយា បរិព្វាជកបរិសាយ សន្និ
 បព្វមក្កេហំ បរិព្វាជកសកេហំ ។ អថទោ អាយស្មា
 អាទន្នោ សាយល្ហាសមយំ បដិសល្ហាតា វុដ្ឋិតោ
 ភិក្ខុ អាមន្តេសិ អាយាមាវុសោ យេន ទេវកំដ-
 សោត្តោ តេជុបសង្កម្មំស្សាម តុហានស្សនាយាតិ ។
 ឯវមាវុសោតិ ទោ តេ ភិក្ខុ អាយស្មតោ អាទន្នស្ស
 មន្តស្សាសុំ ។ អថទោ អាយស្មា អាទន្នោ
 សម្ពុល្លេហំ ភិក្ខុហំ សន្និ យេន ទេវកំដសោត្តោ
 តេជុបសង្កម្មំ ។ តេជ ទោ បទ សមយេន សន្តកោ
 បរិព្វាជកោ មហតិយា បរិព្វាជកបរិសាយ សន្និ
 ធិសំច្ឆោ ហោតិ ឧប្បាធិធិយា ឧប្បាសន្តមហាសន្តាយ^(១)
 អនេកវិហិតំ គិរញ្ញានកម្មំ កាដេន្តិយា សយ្យដិទំ រាជ-
 កម្មំ បោរកម្មំ មហាមគ្គកម្មំ សេនាកម្មំ កយកម្មំ

• ១. ឧប្បាសន្តមហាសន្តាយ ។

លទ្ធកស្ត្រ ទី ៦

[៤៤] ថ្មីបាទស្តាប់ចាំមកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមាន
 ព្រះភាគ ទ្រង់គង់ក្នុងយោសិតាវាមេ ជិតក្រុងកោសម្ព័យ្យំ ។ សម័យនោះ
 ឯង មានបរិព្វាជកម្នាក់ឈ្មោះសន្តកៈ តាស្រីយេវាវក្កិបិលក្ខតុហា^(១) ជា
 មួយនឹងបរិព្វាជកបរិស័ទជាច្រើន ចំនួន ៥០០ នាក់ ។ គ្រានោះ ព្រះ
 អាទន្នមានកាយុ ចេញកំភិទ្ធិស្ងប់ស្ងាត់ ក្នុងសាយល្ហាសម័យ ហើយ
 បបួលភិក្ខុតាំងឡាយថា ខ្ញាលភាវុសាចាំនិទ្ទាយមក យើងនឹងចូលទៅ
 ឯក្រោងវិទ្យាល្ខោនទៅក៏ដោះ (ក្រោងវិទ្យាល្ខោនទៅក៏ដោះ) ដើម្បីមើល
 តុហា ។ ភិក្ខុតាំងនោះ ក៏ទទួលយោងថា របស់ព្រះអាទន្នមានកាយុ
 ថា កុណា ភាវុសា ។ លំដាប់នោះ ព្រះអាទន្នមានកាយុ ចូលទៅ
 ឯក្រោងវិទ្យាល្ខោន ជាមួយនឹងភិក្ខុតាំងច្រើនរូប ។ ចូរជាពេលនោះ
 សន្តកបរិព្វាជក អន្ទុយជាមួយនឹងបរិព្វាជកបរិស័ទជាច្រើន ដែល
 កំពុងនិយាយគំរូនកថា ច្រើនបែបច្រើនស្តាន ដោយសំឡេងហិ
 សំឡេងទ្រង់ ទ្រហ៍នឹងនឹង និយាយអំពីស្តេច និយាយអំពីបារ
 និយាយអំពីមហាមាគ្យ និយាយអំពីសទាទាហាន និយាយអំពីភិយ

• ១. តុហានោះ មានឈ្មោះ តុហាវិហារនិក្ខា មានឈ្មោះថា បិសក្ខុតុហា ។
 អន្ទុយថា ។

យុត្តកថំ អន្តកថំ កាណកថំ^(១) សយនកថំ មាលា-
 កថំ កង្កកថំ ញាតិកថំ យានកថំ តាមកថំ
 ឯកមកថំ ឧករកថំ ជនបទកថំ សង្ឃកថំ ស្វរកថំ
 វិសិទ្ធាកថំ តុល្យដ្ឋានកថំ តុល្យតាស័កថំ^(២) វុទ្ធ-
 បេតកថំ ធានុត្ថកថំ លោកត្តាយុកំ សមុទ្គត្តា-
 យិគំ ឥតិកវកថំ ឥតិ វ ។ អន្តសា ទោ
 សន្ធិតោ បរិច្ឆាជតោ អាយស្មន្តំ អាណន្តំ ទូរតោ ។
 អាតច្ចន្តំ និស្វាទ សកំ បរិសំ សណ្ឋបេសិ
 អច្ឆសដ្ឋា ភោត្តោ ហោត្តុ មា ភោត្តោ សន្តមតត្ថ
 រាយំ សមណស្ស ភោតមស្ស សាវតោ អាតច្ចតិ
 សមណោ អាណត្ថោ យាវតា ទោ បទ សមណស្ស
 ភោតមស្ស សាវតោ ភោតសម្ពិលំ បដិវសន្តំ

១ ឧ. ឧ. ឯត្ថប វគ្គកថំ ទិស្សតំ ។ ២ ឧ. ឧ. តុល្យតាស័កថំ ឧ ទិស្សតំ ។

(ទី៨សត្វសាហាវជាដើម) និយាយអំពីចម្បង និយាយអំពីបាយ
 និយាយអំពីទឹក និយាយអំពីទីដេក និយាយអំពីផ្កាកម្រង និយាយ
 អំពីគ្រឿងច្រកូប និយាយអំពីញាតិ និយាយអំពីយាន និយាយអំពីស្រុក
 និយាយអំពីឱនម និយាយអំពីក្រុង និយាយអំពីជនបទ និយាយអំពី
 ស្រី និយាយអំពីមនុស្សភ្ញៀវភ្នំ និយាយអំពីច្រកហេតុ និយាយអំពីទី
 កំលាំងទឹក និយាយអំពីកុម្មតាសី និយាយអំពីញាតិ ដែលស្តាប់នៅ
 កាន់បរិវារក និយាយអំពីរឿងផ្សេងៗ ដែលឥតប្រយោជន៍ និយាយ
 អំពីហេតុ (លទ្ធិកុមារក្នុងលោក) និយាយអំពីសមុទ្រ និយាយអំពីវិះ
 ទី៨អត្ថវៈ^(១) ដែលជាហេតុឥតប្រយោជន៍ផ្សេងៗ ។ សន្តកបរិក្ខារជក
 កំប៉ានយ័ញ្ញព្រះអាទន្ទ មានតាម កំពុងនិមន្តមកអំពីចម្ងាយ លុះ
 ឃើញហើយក៏បញ្ចប់បរិស័ទរបស់ខ្លួនថា អ្នកដ៏ចំរើនទាំងឡាយ ចូរ
 និយាយអំពី ។ អ្នកដ៏ចំរើនទាំងឡាយ កុំមាត់ឡើយ (ជូរិត) សមណៈ
 ឈ្មោះកោនទុនេះ ជាសាវ័ករបស់ព្រះសមណៈតាមមកដទ្បុរនេះ កំពុង
 សាវ័កឈររបស់ព្រះសមណៈតាម ដែលគាត់ស្រីយនៅក្នុងគ្រឿងកាសម្ពិ

១ អត្ថៈ ចំណេញទិដ្ឋិ ឧត្ថៈ ចំណេញទិដ្ឋិ ប្តូរយ៉ាងទៀត អត្ថៈចំណេញទិដ្ឋិ អត្ថៈចំ
 លេចឱ្យសេចស្បែក ឬ អត្ថៈ ចំណេញស្បែកកាយ អត្ថៈ ចំណេញស្បែកយាន ធ្វើខ្លួនឡើយបាត
 ឧបទ្រយណ៍ ។ អត្ថៈថា ។

អយេន្តេសំ ។ អញ្ញាតោ សមណោ អាណេត្ថោ
 អប្បសន្នតាមា ទោ បទេ តេ អាយស្មន្តោ អប្ប-
 សន្នវិនិតា អប្បសន្នស្ស វណ្ណកំដិនោ អប្បវ ចាម
 អប្បសន្នំ បរិសំ វិនិតា ឧបសន្នមិត្តំ មញ្ញាយ្យាតិ ។
 អថទោ តេ បរិព្វាជកា កុណ្ឌី អហេសុំ ។ អថទោ
 អាយស្មា អាណេត្ថោ យេន ករិ សន្នកោ បរិព្វាជកោ
 តេធុបសន្នមិ ។ អថទោ បទេ សន្នកោ ។
 បរិព្វាជកោ អាយស្មន្តំ អាណន្តំ ឯតទកោច ឯតុ
 ទោ ករិ អាណេត្ថោ ស្វាកតំ ។ ភោតោ អាណន្តស្ស
 ចំស្សំ ទោ ករិ អាណេត្ថោ ឥមំ បរិយាយមកាសិ
 យនិទំ ឥនាគមយាយ និសីទតុ ករិ អាណេត្ថោ ឥនមា-
 សនំ បញ្ញត្តនំ ។ និសីទិ ទោ អាយស្មា អាណេត្ថោ
 បញ្ញត្តោ កាសនេ ។ សន្នកោមិ ទោ បរិព្វាជកោ
 អញ្ញាតរំ និទំ កាសនំ តហេត្វា ឯតមន្តំ និសីទិ ។

១ ១. ម. ឆយំ ឆេសំ ។ ២ ១. ម. អថទោ សន្នកោ ។ ៣ ១. ឥននំ

បណ្ណាសារីរេវានីនោះ មានន្ទុនេះឯង លោកជាសមណៈឬយេន្តេសំ
 ឯត្ថកលោកមានអាយុវាងនោះ ចូលចិត្តតែសំឡេងភិច ។ និយាយសា-
 ស៊ីតែសំឡេងភិច ។ ដែលព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធព្រះអង្គមានសំឡេងភិច ពាន់ទូន្មាន
 ហើយ ធ្វើដូចម្តេច ឲ្យព្រះអានន្ទង់ច្រាបច្បាស់ថា បរិស័ទមានសំឡេង
 ភិចហើយសំគាល់ថាគួរនឹមន្តចូលមក ។ គ្រានោះ ពួកបរិព្វាជកវាង
 នោះកំខាន់ស្ងៀម ។ ពេលនោះឯង ព្រះអានន្ទង់មានអាយុ និងន្តចូល
 ទៅត្រង់កន្លែងដែលសន្តកបរិព្វាជកនៅ ។ គ្រានោះ សន្តកបរិព្វាជក
 និយាយភាសានេះ នឹងព្រះអានន្ទង់មានអាយុថា ព្រះអានន្ទង់ដ៏ចំរើន ឬ
 និមន្តមកចុះ ព្រះអានន្ទង់ដ៏ចំរើន និមន្តមកស្រួលហើយ ព្រះអានន្ទង់ដ៏ចំ-
 រើន ទាន់ធ្វើដំណើរដើម្បីមកក្នុងទីនេះយូរណាស់ហើយ សូមព្រះអានន្ទ
 ដ៏ចំរើននិមន្តនឹងចុះ នេះភាសានេះដែលយើងក្រាលទុក ។ ព្រះអានន្ទ
 មានអាយុ កំណើតភាសានេះដែលពួកបរិព្វាជកក្រាលទុក ។ ចំណែក
 សន្តកបរិព្វាជក កាន់យកភាសានេះទាបមួយ អង្គុយក្នុងទីដ៏សមសួរ ។

(៥៨) ឯតំ ឯសំ ឯសំ ទោ សទ្ធកំ
 បរិច្ចាគំ អាយស្មា អាទន្ទា ឯតទេវាច កាយ
 ទុក្ខ សទ្ធក ឯតវាច កាយ សទ្ធិសិទ្ធា កា ច
 មន វេ អន្តរាគមន៍ វិញ្ញាណាតិ ។ និដ្ឋិតសា កោ
 អាទន្ទ កថា យាយ មយំ ឯតវាច កាយ
 សទ្ធិសិទ្ធា ទេសា កោតោ អាទន្ទស្ស កថា ទុក្ខកា
 កវិស្សនិ ចន្ទាមិ សវាយ សាទុ វេ កវិស្សេវ
 អាទន្ទំ មនិកាទុ សកេ អាចរិយកេ ចម្មិ-
 កថាតិ ។ តេជនំ សទ្ធក សុណាហំ សាទុកំ
 មនសិកាវេហំ កាសិស្សាមីតិ ។ ឯវី កោតិ ទោ
 សទ្ធកោ បរិច្ចាគកោ អាយស្មកោ អាទន្ទស្ស
 បទ្ធស្សាសិ ។ អាយស្មា អាទន្ទា ឯតទេវាច
 ចត្តារាមេ សទ្ធក តេជ កតវតា ជាទតា ចស្សតា
 អរហតា សម្មាសម្ពុទ្ធន អប្រាហ្មណីយវិសា អត្តាភា

(៥៩) លុះសទ្ធកបរិច្ចាគ អន្តរាគមន៍ ឯសមគ្គហើយ ព្រះភានន្ត
 មានកាយ បានស្ទើរចុះថា ខ្មាលសទ្ធកៈ ចុះអម្បាញ់ម៉ែញ ពួកអ្នក
 អង្គុយប្រជុំគ្នា និយាយអំពីរឿងកិវិដ្ឋបម្តេច ចុះពាក្យថាចាទ្វារ (អំពី
 កុណាមិ) ដូចម្តេច ដែលពួកអ្នកនិយាយមិនទាន់ចប់ ។ សទ្ធកបរិច្ចា-
 គ គបថា បរិច្ចាគព្រះភានន្តដ៏ចំរើន ពាក្យដែលពួកយើងអង្គុយប្រជុំគ្នា
 និយាយក្នុងកាលអម្បាញ់ម៉ែញ ចូរសឹកទុកសិនចុះ ព្រោះពាក្យនុ៎ះ ព្រះ
 ភានន្តដ៏ចំរើន មិនបានសល់ក្រៅទេ ចាំស្តាប់ក្នុងកាលខាងក្រោយគឺ
 បាន សូមឲ្យព្រះភានន្តដ៏ចំរើន សំដែងធម្មតាដែលទំអាចារ្យរបស់
 ខ្លួនឲ្យបាន ។ ព្រះភានន្តគបថា ខ្មាលសទ្ធកៈ បើដូច្នោះ អ្នកចូរចាំស្តាប់
 ចុះ ចូរធ្វើទុកក្នុងចិត្តដោយប្រាកដចុះ ពាក្យនឹងសំដែង ។ សទ្ធកបរិច្ចា-
 គ ទទួលគបថាវេរីចារបស់ព្រះភានន្តមានកាយ ព្រះករុណាលោក
 ដ៏ចំរើន ។ ព្រះភានន្តមានកាយ បានពោលពាក្យនុ៎ះថា ខ្មាលសទ្ធកៈ
 ព្រះបាទព្រះបាទ អហោសុត្តសម្ពុទ្ធអង្គៈនោះ ទ្រង់ត្រង់ច្បាស់ ឃើញ
 ច្បាស់ បានសំដែងអប្រហ្មណីយវិសា អត្តាភា

ឧត្តារំ ច អនុស្សាសិតានិ ព្រហ្មចរិយានំ អត្តាភានិ
 យត្ថ វិញ្ញ បុរិសោ សសង្កំ^(១) ព្រហ្មចរិយំ ច
 វសយ្យ វសន្តោ ច ឆារាធម្មេ^(២) ញាយំ ធម្មំ
 កុសលន្តំ ។ កតាម បទ តេ^(៣) អាទន្ទ តេ ច
 កតវតា ជាទតា បស្សតា អវហតា សម្មាសម្ពុទ្ធន
 ឧត្តារោ អព្រហ្មចរិយកសា អត្តាភា យត្ថ វិញ្ញ
 បុរិសោ សសង្កំ ព្រហ្មចរិយំ ច វសយ្យ វសន្តោ
 ច ឆារាធម្មេ ញាយំ ធម្មំ កុសលន្តំ ។

[៨៦] ឥឡ សទ្ធកា ឯតាប្បា សត្តា ឯវិកតិ
 ហោតិ ឯវិកតិ ឯតុំ ឯតុំ ឯតុំ យេត្តិ ឯតុំ ហុកំ
 ឯតុំ សុកឥឡុក្កជាតិ កាមាតិ ផលំ វិហារោ ឯតុំ
 អយំ លោកោ ឯតុំ បរោ លោកោ ឯតុំ មាតា ឯតុំ
 ពិតា ឯតុំ សត្តា ឱបចាតិកា ឯតុំ លោកោ សមណ-

១ ឧ. សំសង្កំ ។ ២ ឧ វសន្តោ វា ឧ ឆារាធម្មេតិ ធម្មេ វិស្សន្តិ ។ ឃ. ឧ.
 ឧ. ធម្ម ឆារ ។

ធម៌ ៤ ប្រការនេះផង បានសំដែងអនុស្សាសិតព្រហ្មចរិយៈ គឺព្រហ្មចរិយៈ
 ធម៌មិនមានចំណងស្រួល ៤ ប្រការផង ដែលជាធម៌នាំឱ្យវិញ្ញាបុរស លែង
 ប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ ដោយដាច់ស្រឡះ ទុកជាគោលប្រព្រឹត្ត ក៏មិន
 បានត្រេកអរនឹងកុសលធម៌ដែលខ្លួនធ្វើជីវិតឡើយ ។ សទ្ធកបវិជ្ជាជន្ម
 ជា ចរិតត្រេកោនន្ទ ចុះព្រះមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធក៏នោះ
 ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់ ឃើញច្បាស់ បានសំដែងព្រហ្មចរិយកសៈ ៤
 ប្រការ ដែលជាធម៌នាំឱ្យវិញ្ញាបុរស លែងប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ ដោយ
 ដាច់ស្រឡះ ទុកជាគោលប្រព្រឹត្ត ក៏មិនបានត្រេកអរនឹងកុសលដែល
 ខ្លួនធ្វើជីវិតនោះ តើដូចម្តេចខ្លះ ។

[៨៦] ព្រះភាគនេះឆ្លើយតបថា ខ្មាលសទ្ធកៈ ក្នុងលោកនេះ មាន
 គ្រូខ្លះ តែងនិយាយយ៉ាងនេះ យល់ឃើញយ៉ាងនេះថា មានដែលបុគ្គល
 ឱ្យហើយមិនមានផល ការប្តេជ្ញាមិនមានផល ការប្តេជ្ញាភូមិមិនមានផល
 ផលវិបាករបស់គេដែលសត្វធ្វើល្អនឹងធ្វើកាត្រក់មិនបាន រលាកនេះមិន
 បាន រលាកនោះមិនបាន ការប្រតិបត្តិទុសប្បត្តិចំពោះមាតា ក៏មិន
 មានផល (ខែបុណ្យបាប) ការប្រតិបត្តិទុសប្បត្តិចំពោះបិតា មិនមាន
 ផល (ខែបុណ្យបាប) សត្វជាឧបបាតិកៈកំណើតមិនបាន ពួកសមណៈនឹង

ប្រាហ្មណ៍ សង្កត្តតា សង្កាមជិបត្តា យេ ឥមញ្ច
 លោកំ បរញ្ច លោកំ សយំ អភិញ្ញា សង្កត្តតា
 ចរោន្តិ ឆាតុម្មហាភូតំកោ អយំ បុរិសោ យោ
 កាលំ ករោតិ មមី មមីកាយំ អនុមេតិ អនុ-
 មេតច្ចតិ អាចោ អាចោកាយំ អនុមេតិ អនុមេតច្ចតិ
 កោជា កោជាកាយំ អនុមេតិ អនុមេតច្ចតិ វាយោ
 វាយោកាយំ អនុមេតិ អនុមេតច្ចតិ អាគាសំ
 ឥន្ទ្រិយាមិ សង្កម្ពត្តំ អាសង្កមញ្ញោ បុរិសោ មតំ
 វាធាយ កច្ចន្តំ យាវ អាជ្ឈហនា(១) មនាមិ
 ចញ្ញាយន្តំ កាចាតកាមិ អន្តិមំ កវន្តំ កស្មន្តា
 ច្យុតិយោ នត្តច្យុត្តាន្តំ យនិមំ ធានំ កេសំ កុដ្ឋំ
 កុសោ វិលាចោ យេកោចិ អត្ថកាវនំ វន្តំ កាលេ
 ធម្មណ្ឌិតេ ៥(២) កាយស្ស កេតា ឧច្ឆិច្ឆន្តិ វិនស្សន្តិ
 ឧ ហោន្តំ បរម្មណាតិ ។

១ ខ. ធាវិញ្ញាណ ។ ឃ. ធាវិញ្ញាណ ។ ២ អន្តិកាយំ ឬ កាលា ឬ
 ចក្ខុវិធា ឬ វិស្សន្តិ ។

ប្រាហ្មណ៍ដែលប្រព្រឹត្តិស្ត ប្រតិបត្តិស្ត ហើយធ្វើឲ្យដាក់ច្បាស់ ខ្លួន
 លោកនេះនឹងលោកខាងមុខ ដោយបញ្ជាក់របស់ខ្លួន ហើយអាចសម្រេច
 បាន គឺមិនមានក្នុងលោកឡើយ ឬសរសេរក៏ដាក់ចំណងក្នុងប្រែ ២ លុះ
 ធ្វើមរណកាលក្នុងវេលាណា បរិច្ឆេទខាងក្នុងក៏ប្រែប្រួលទៅជាបរិច្ឆេទ
 ខាងក្រៅ អាចាតាតាខាងក្នុង ក៏ប្រែប្រួលទៅជាអាចាតាតាខាងក្រៅ
 កោដាតាតាខាងក្នុង ក៏ប្រែប្រួលទៅជាកោដាតាតាខាងក្រៅ វាយោតាតា
 ខាងក្នុង ក៏ប្រែប្រួលទៅជាវាយោតាតាខាងក្រៅ ឥន្ទ្រិយាចំណាយ ក៏
 អវិស្វតត្រសែតទៅឯកាស ពួកបុរស (២ ភាគ) មានត្រង់ដប់ ៥
 សែនយកបុរសស្លាប់ (នោះ) ទៅ ស្ថាបនាជិតគុណនឹងពល ក៏ប្រាកដ
 នៅកំណត់ត្រឹមទិយាបនកិច្ចប៉ុណ្ណោះ សល់នៅតែផ្ទៃដែលមានសម្បុរ
 (ប្រវែង) ដូចជាស្លាប់ខ្លួនស្រប ឯគ្រឿងសក្ការៈឬដំណើរដោះដូរផុត
 ពេលនេះ ពួកមនុស្សពោលកំឡៅ បញ្ញត្តទុកមកទេ ដល់ចំណាយណា
 ពោលពាក្យថា អំពើមានខាងដើម មានផល ពាក្យរបស់ដល់ចំណង
 នោះជាពាក្យកុបាកទេ ដល់ពាក្យក្តី ដល់ជាបណ្ឌិតក្តី លុះបើកម្លាយ
 កងកាយស្លាប់ទៅហើយ វេទនាដាច់ស្រឡៅ វិទាសបាត់បង់ មិនកើតវិញ
 ទៀតឡើយ ។

[៥៧] គម្រ សន្តក វិញ្ញ បុរិសោ ឥតិ
 មជ្ជិមភិក្ខុតិ អយំ ចោ ភវី សន្តា បរិវរិដ្ឋ
 បរិវិជ្ជំ នត្ថំ ធិដ្ឋំ នត្ថំ យដ្ឋំ នត្ថំ យុតំ នត្ថំ
 សុភាជទុក្ខដាចំ កាមាចំ ផលី វិចារោ នត្ថំ អយំ
 លោកោ នត្ថំ ចរោ លោកោ នត្ថំ មាតា នត្ថំ
 បិតា នត្ថំ សន្តា ឱបទាតិកា នត្ថំ លោកេ សម-
 ណាប្រាប្បណា សម្មត្ថនា សម្មាបដិប្បន្នា យេ ឥនេត្ថ
 លោកំ បរាត្ថ លោកំ សយំ អភិញ្ញា សម្មិក្ខត្ថា
 បារទន្តំ ចាតុម្មហាភូតិកោ អយំ បុរិសោ យថា
 កាលំ ករោតិ បឋវី បឋវីកាយំ អនុបេតិ
 អនុបេត្ថតិ អាចា អាចាគាយំ អនុបេតិ អនុប-
 េត្ថតិ តេជោ តេជោគាយំ អនុបេតិ អនុបេត្ថតិ
 វាយា វាយាគាយំ អនុបេតិ អនុបេត្ថតិ អា-
 កាសំ ឥន្ទ្រិយាចិ សង្កម្ពំ អាសន្និបញ្ចនា បុរិសោ

(៥៧) ម្ចាស់ស្តុកៈ វិញ្ញាបនបត្រ រំលឹកធម្មាសម្ពុទ្ធិ
 គោរពបូជា គ្រូដ៏ចម្រើននេះឯង តែងនិយាយយ៉ាងនេះ យល់ឃើញយ៉ាង
 នេះថា ខាងដែលបុគ្គលឲ្យហើយ មិនមានផល ការបូជាដ៏ មិនមានផល
 ការបូជាក្នុងមិនមានផល ផលវិបាករបស់ក្នុងដែលសត្វត្រូវឲ្យនឹងធ្វើការក្រៅ
 មិនមាន លោកនេះមិនមាន លោកខាងមុខមិនមាន ការប្រតិបត្តិខុស
 ឬត្រូវ ចំពោះមាតា មិនមានផល ការប្រតិបត្តិខុស ឬត្រូវ ចំពោះបិតា
 មិនមានផល សត្វជាឧបត្ថម្ភក្នុងកំណើត មិនមាន ពួកសមណៈនឹង
 ប្រាហ្មណ៍ដែលប្រព្រឹត្តិធ្វើ ប្រតិបត្តិធ្វើ ហើយធ្វើឲ្យជាក់លាក់សំនុំរាល់
 នេះ នឹងលោកខាងមុខ ដោយចេញរបស់ខ្លួន ហើយអាចសំដែង
 បាន ក៏មិនមានក្នុងលោកឡើយ បុរសនេះកើតអតីតហេតុក្នុង ៤ លុះធ្វើ
 មរណភាពទៅ វេលាណា បរិវាទខាងក្នុង ក៏ប្រកាសទៅជាបរិវា
 ទខាងក្រៅ អាចោធាខាងក្នុង ក៏ប្រកាសទៅជាអាចោធាខាងក្រៅ
 គេជាធាតុខាងក្នុង ក៏ប្រកាសទៅជាគេជាធាតុខាងក្រៅ កាយធាតុ
 ខាងក្នុង ក៏ប្រកាសទៅជាកាយធាតុខាងក្រៅ ផ្សែងទាំងឡាយ
 ក៏ស្រឡាតត្រូវសរសេរទៅឯកាស ពួកបុរស (៤ នាក់) មានគ្រូជាអំបូរ ៥

បរិច្ឆាជីវកម្មស្ប ធុនកសាង បរិមាត្រប្រឆាំងយកសោ

មន្ត រាងាយ គង្គន្តិ យោ វ វាឡុបាតា បដាចិ
 បញ្ញាយន្តិ កោលោតតាចិ អដ្ឋនិ ភវន្តិ ភស្មនា
 ហុតិយោ នគ្គប្បញ្ញត្តិ យទិទំ នាចំ តេសំ តុច្ឆ
 មុសា វិលាហោ យោតាចិ អត្ថកោវដិ វន្តិ កាលេ
 ៨ បណ្ឌិតេ ៨ កាយស្ស គេតា ឡង្គន្តិ វិទស្សន្តិ
 ៩ ហោន្តិ បរម្មណាតំ ។ សាវេ ឥមស្ស ភោតោ
 សត្តោ យោ សត្តិ វេទំ វកាតេន មេ ឯត្ថ កាតំ
 អវស្ថេន មេ ឯត្ថ វស្ថិតិ ឧកោចិ មយី ឯត្ថ
 សមសមា សាមញ្ញំ បន្តា យោ ហាហំ ន វតាចិ
 ឧកោចិ កាយស្ស គេតា ឡង្គន្តិស្សាម វិទស្សស្សាម
 ១០ ភវិស្សាម បរម្មណាតំ ។ អតិរេតិ ហេ បដិមស្ស
 ភោតោ សត្តោ នត្ថិយំ ឧត្ថិយំ ឡង្គន្តិកប្បញ្ញតិ

បរិក្ខារដីពន្លឺ លក្ខណៈស្រួល អត្រាច្បុះរិយភាសៈ ទី ១

សេនីយភបុរសស្លាប់ (នោះ) ទៅ ស្នាមរំពឹងកុំឆ្កាងនឹងទោស ក៏ប្រាកដ
នៅកំណត់ត្រឹមទីណាបង់កិច្ចប៉ុណ្ណោះ សល់នៅតែខ្លី ដែលមានសម្បុរ
(ប្រវែង) ដូចជាស្លាប់នៃសត្វប្រាប ឯគ្រឿងសក្ការៈមួយ មានវែងជាង
បំផុត ពាន់នេះពួកមនុស្សគោលកំឡៅ បញ្ញត្តិទុកមកទេ ជនទាំងឡាយ
ណាគោលពាក្យថា អំពើមានខាងជាតិមិនមានផល ពាក្យរបស់ជនទាំង
នោះ ជាពាក្យកុហកទេ ជនពាលក្តី ជនជាបណ្ឌិតក្តី លុះបែក
គ្នាយកកាយស្លាប់ទៅហើយ រមែងដាច់ស្បូនវិនាសបាត់បង់ មិនកើត
ឡើយ ។ ជាមតិពាក្យ របស់គ្រូដ៏ចម្រើននេះ ជាពាក្យពិតមែន
សមណក្នុងដែលគាត់អញ្ជូនបានធ្វើហើយក្នុងសម័យនេះ ក៏ទុកដូចជាគាត់
អញ្ជូនបានធ្វើ ព្រហ្មវិហារចម្រើនដែលគាត់អញ្ជូន បានប្រព្រឹត្តហើយក្នុង
សម័យនេះ ក៏ទុកដូចជាគាត់អញ្ជូនបានប្រព្រឹត្ត ឯយើងទាំងពីរនាក់
ជាមនុស្សស្មើ ។ គាត់ ផលវេទនាស្មើគ្នាក្នុងសមណដ៏មាន ប៉ុន្តែគាត់
អញ្ជូន គ្រាន់តែមិនជំនួយថា យើងទាំងពីរនាក់ លុះបែកគ្នាយក
កាយស្លាប់ទៅហើយ នឹងដាច់ស្បូនវិនាស មិនកើតឡើយ ។ ក៏
គ្រូដ៏ចម្រើននោះ ប្រព្រឹត្តគាត់គ្រាន់ កោរព្រមទៅលក្ខណៈអង្គុយច្របោង

កោសមស្សុលោចនំ យោហំ បុត្តសម្ពាទសយមិ
 អដ្ឋវសន្តោ កាសិកាទទ្ធមំ ចទ្ធកុកោន្តោ ខាលា-
 កទ្ធកិលមមិ ជាតេន្តោ ជាតុប្បាវតំ សានិយន្តោ
 តមិយោ កោតា សត្តារា សមសមគតិកោ កវិស្សមិ
 អភិសម្បាយំ សោហំ តី ជាតេន្តោ តំ មស្សន្តោ
 ឥរេស្មិ សត្វិ ព្រហ្មចរិយំ តវិស្សមិ សោ អព្រហ្ម-
 ចរិយវសោ អយន្តំ ឥតិ វិទិត្វា តស្មា ព្រហ្មចរិយា
 មិទ្ធិជ្ជំ បក្កមតំ ។ អយំ តោ សទ្ធកោ តេន
 កកវតា ជាតតា មស្សតា អរហតា សម្មាសម្ពុទ្ធន
 មវមោ អព្រហ្មចរិយវសោ អត្តាតោ យត្ថ វិញ្ញ-
 ប្បវសោ សសន្តំ ព្រហ្មចរិយំ ន វសេយ្យ វសន្តោ
 ក តារាធម្មេ ញាយិ ធម្មំ តុសសំ ។

(៨៨) បុន ធម៌ សទ្ធកោ ឥតេតេហោ សត្តា
 ឯវិវាទំ ហោតិ ឯវិទិត្វំ ករោតោ កាវយតោ ចិទ្ធកោ
 រេនាមយេតោ មធាតោ មនេមយេតោ(១) សោចតោ

១ ខ. ម. ពធម្មតោ ។

ប្រព្រឹត្តផកសកំនិព្វកមាភក្កកចន្តិ យ៉ាងក៏និរលីសលុប ចំណែកភាគ
 អញដែលកាស្រយនឹងទិវេត ចង្អៀតដោយកូម ប្រើប្រាស់សំពត់ដែល
 បានអំពីផែកាសនឹងទ្វីមច្នួន ច្រឡំផ្កាកម្រងទីនគ្រឿងក្រអូប គ្រឿង
 លាបផ្សេងៗ គ្រុកអវចំរោះមាសនិងប្រាក់ ក៏គង់ជាអ្នកមានគតិស្មើ ។
 គ្នានឹងត្រូវចំរើននេះ គង់លោកទាំងមុខដែរ ភាគអញរោះឯង កាល
 ដឹងអ្វី ឃើញអ្វី ទើបប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ក្នុងសំណាក់គ្រូនេះ ការ
 ប្រព្រឹត្តិរោះឯង មិនមែនជាភិរិយាប្រព្រឹត្តិព្រហ្មចរិយធម៌ទេ បុរសនោះ
 លុះដឹងច្បាស់ ដូច្នេះហើយ កំរឿយណាស់ ចាកព្រហ្មចរិយធម៌នោះ
 ហើយចៀសចេញទៅ ។ ម្ចាស់សទ្ធកៈ ទេវឯងឈ្មោះថាអព្រហ្មចរិយ-
 កសៈទី ១ ដែលព្រះមានព្រះភាគ អាហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធក្នុងនោះ ទ្រង់
 ជ្រាបច្បាស់ឃើញច្បាស់ បានសំដែងហើយ ដែលជាធម៌ទិវិញ្ញាបរស
 លែងប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ ដោយដាច់ស្រឡះ ទុកជាកាលប្រព្រឹត្ត
 ក៏មិនបានគ្រុកអវនិព្វកុសលធម៌ដែលខ្លួនគប្បីដឹងឡើយ ។

(៨៨) ម្ចាស់សទ្ធកៈ ប្រការមួយទៀត គង់លោកនេះមានគ្រូខ្លះ
 តែងនិយាយយ៉ាងនេះ យល់ឃើញយ៉ាងនេះថា បុគ្គលធ្វើបាប ឬ ប្រើគេ
 ឲ្យធ្វើ កាត់(អវយវៈមានដៃជើង) ចេសអ្នកដទៃ ឬប្រើគេឲ្យកាត់
 ហៀតហៀនគេ ឬប្រើអ្នកដទៃ ឲ្យហៀតហៀន ធ្វើគេឲ្យសាយសាក

សោចាបយេតោ កំលាមេតោ កំលាឧបយេតោ ដង្កោ
 ឧត្តាបយេតោ ចាលាមតិចាតាបយេតោ^(១) អនិច្ចំ អាទិ-
 យេតោ សន្តិ ធិន្ទេតោ ធិលោមី ហរេតោ ឯកាតាវតី
 កាកេតោ ឆរិបន្តេ ធិន្ទេតោ ហេតាវិ កត្តេតោ មុសា
 កលាតោ ករេតោ ច ករិយតិ ចាបិ ទុរាបរិយន្តេច
 ចេមិ ចត្តោច យោ នមិស្សា ឆរិយា ចាលោ ឯកំ^(២)
 មិសទលំ ឯកំ^(៣) មិសបុត្តំ កកេយ្យ ធនតុ តតោ
 ធិតាទិ ចាបិ ធនតុ ចាបស្ស អាគមោ ធនតុលាភោមិ^(៤)
 កង្គាយ ធិវិ កក្កេយ្យ ហធនោ ឃាតេន្តោ ធិន្ទេន្តោ
 ធនោមេន្តោ បធនោ ចាធនោ^(៥) ធនតុ តតោធិតាទិ
 ចាបិ ធនតុ ចាបស្ស អាគមោ ធនតុលាភោមិ
 កង្គាយ ធិវិ កក្កេយ្យ ធននោ តាមេន្តោ យដេន្តោ

១ ១. សោចយេតោ កំលាមេតោ ធន្តេតោ ធន្តោធិយាសោតិ ចាបិ
 វិស្សន្ត ។ ២-ក. ១. ឯក ។ ២ ៥. កត្តេតោ ចេមិ ។ ៥ ឆ. ចតោចេន្តោ ។

ប្រាប្រឹក្សាដទៃឱ្យធ្វើឱ្យសោយសោក ធ្វើឲ្យលំបាក ប្រាប្រឹក្សាដទៃ
 ឱ្យធ្វើឲ្យលំបាក បំភ័យ ប្រាប្រឹក្សាបំភ័យ សម្លាប់សត្វ ប្រាប្រឹក្សា
 ឱ្យសម្លាប់ កាន់យកច្រក្សវេលាមិនបានឱ្យ កាត់ខ្សែច័-ត (ខែផ្លូវ) ប្លន់ខ្សែ
 ក្នុងអាក្រក់ ប្លន់យកច្រក្សវេលាមិនបាន ឈរចាំក្បែរផ្លូវ (ដើម្បីដេញត្រីម
 យកច្រក្ស) លួចប្រក្សរបស់អ្នកដទៃ និងយកពាក្យកុហក កាលបើធ្វើ
 (យ៉ាងនេះ) មិនឈ្មោះថាធ្វើបាបឡើយ មួយទៀត បើបុគ្គលណា
 យកស្រ្រៀងច្រកមានទ្រង់កង់ដ៏មុតដូចជាកំប៉ិតកោះ មកធ្វើសត្វចាំទ្វារយ
 លើផែនដីនេះ ឱ្យមានគំនរនៃសាច់មួយ ឱ្យមានគំនរនៃសាច់តែមួយ
 បាបដែលមានគំនរនោះជាហេតុមិនមានទេ គំនរចាបក៏មិនឱ្យផល ទោះ
 បីបុគ្គលនឹងទៅកាន់ក្រើយខាងស្តាំនៃទន្លេគង្គា ហើយសម្លាប់សត្វ ប្រាប្រឹ
 ក្សាដទៃឱ្យសម្លាប់ កាត់ (ខ្សែអយ្យៈមានវែងជាដើម) របស់អ្នកដទៃ ប្រាប្រឹ
 ក្សាឱ្យកាត់ ចៀកចៀនក ប្រាប្រឹក្សាចៀកចៀន បាបដែលមានគំនរ
 នោះជាហេតុ មិនមានទេ គំនរចាប ក៏មិនឱ្យផល ទោះបីបុគ្គលនឹង
 ទៅកាន់ក្រើយខាងស្តាំនៃទន្លេគង្គាហើយឱ្យបាន ប្រាប្រឹក្សា ។ ឬថា

យជាយេន្ទោ នត្ថិ តតោនិទានំ បុត្តំ នត្ថិ បុត្តាស្ស
រាគមោ នាណេន នមេន សញ្ញមេន^(១) សទ្ធាវដ្ឋេន
នត្ថិ បុត្តំ នត្ថិ បុត្តាស្ស អាគមោតិ ។

[៥៧] តត្រ សទ្ធកា វិញ្ញា បុរិសោ ឥតិ បដិ-
សញ្ញក្ខតិ អយំ ចោ ភវំ សត្តា ឯវិភជំ ឯវិជ្ជដ្ឋិ
កាវតោ កាវយតោ ជំនួតោ ទេនាបយតោ បថតោ
បថាបយតោ សោចតោ សោតាបយតោ កិលមតោ
កិលមាបយតោ ជន្ទតោ ជន្ទាបយតោ ឆាណមតិ-
តាវាបយតោ អនិច្ចំ អាទិយតោ សទ្ធិំ ជំនួតោ
ជំល្វោមំ ហរតោ ឯកាតាវតំ ករោតោ បរិបន្តេ
តិជ្ជតោ បរាទាវ កច្ឆតោ មុសា កណាតោ ករោតោ
ន កាវិយាតិ ចាមំ ទុរាបយន្តេន ទេមំ ទត្តេន
យោ ឥមិស្សា បបរិយា ចាលោ ឯកំ មិសទលំ
ឯកំ មិសបុត្តំ ករោយ្យ នត្ថិ តតោនិទានំ ចាមំ

១. ឧ. ម. សំយោ ។

ប្រាប្រិភទ្បប្បជា បុណ្យវិវេសោនំអំភោតោជាហេតុមិនមានៈ ។ អំភោតោ
មិនឱ្យផលឡើយ បុគ្គលធ្វើកុសលដោយឱ្យបាន ដោយទូន្មានខ្លាំងក្លិយ
ដោយសង្រួមកាយវាចា ដោយគោលពាក្យសច្ចៈ បុណ្យវិវេសោន
អំភោតោជាហេតុ មិនមានៈ ។ អំភោតោ មិនឱ្យផលឡើយ ។

[៥៨] ម្ចាស់សទ្ធកាៈ វិញ្ញាបុរស តែឥតិចារណា ក្នុងដំណើរនោះ
ប៉ុន្មានជា ត្រង់ចំណែកនេះឯង តែឥតិយាយយ៉ាងនេះ យល់ឃើញយ៉ាងនេះ
ជា បុគ្គលធ្វើបាប ប្រាប្រិភទ្បធ្វើ កាតំ (អរិយៈមានវិជ្ជាជាដើម)
របស់អ្នកដទៃ ប្រាប្រិភទ្បកាតំ ចៀតចៀនរាគ ប្រាប្រិភទ្បហៀកហៀន
ធ្វើគឱ្យរលាយរលាក ប្រាប្រិភទ្បធ្វើគឱ្យរលាយរលាក ធ្វើគឱ្យ
លំបាក ប្រាប្រិភទ្បធ្វើគឱ្យគល់បាក់ បំភាយរាគ ប្រាប្រិភទ្បបំភាយ
សទ្ធាបំភាយ ប្រាប្រិភទ្បសទ្ធាបំ កាន់យកទ្រព្យវិវេសោនមិនបានឱ្យ
កាន់ខ្លាំង- ក (ខែផ្ទុះ) ប្លន់ខ្លះក្នុងអាក្រក់ ប្លន់យកទ្រព្យខែផ្ទុះ ទ
ឈរចាំក្បែរផ្ទះ (ដើម្បីដំណើរមកទ្រព្យ) លួចប្រពន្ធរបស់អ្នកដទៃ
និយាយពាក្យកុហក កាលបើធ្វើ (យ៉ាងនេះ) មិនឈ្នើសជាធ្វើបាបឡើយ
មួយទៀត បើអ្នកណាបានត្រៀមព្រៃ មានឧត្តុង្គដ៏ដុះដុះជាដុះដុះ កាល
បកធ្វើសត្វទាំងឡាយលើដីនោះឱ្យបានទាំងស្រុងក៏មួយ ឱ្យបាន
តំបន់នៃសាច់តែមួយ បាបវិវេសោនអំភោតោជាហេតុ មិនមានៈ ។ អំភោ

នត្ថំ ចាបស្ស អាគមោ នត្ថំ ឈាត្វេនំ កង្គាយ ភីរំ
 កង្កេយ្យ ហមន្តោ យាតេន្តោ ជិន្ទន្តោ នេនាមេន្តោ
 ចចេន្តោ ចាចេន្តោ នត្ថំ តតោជិន្ទនំ ចាបំ នត្ថំ ចាបស្ស
 អាគមោ ឧត្តរេន្ទេនំ^(១) កង្គាយ ភីរំ កង្កេយ្យ នេន្តោ
 ធាមន្តោ យជិន្តោ យជានេន្តោ នត្ថំ តតោជិន្ទនំ បុញ្ញំ
 នត្ថំ បុញ្ញស្ស អាគមោ ធានេន នមេន សញ្ញមេន
 សត្វវដ្ឋេន នត្ថំ បុញ្ញំ នត្ថំ បុញ្ញស្ស អាគមោតិ ។
 សរេ ឥមស្ស ភោតោ សត្វុចោ សន្នំ វចនំ អគតេន
 មេ ឯត្ថ ភតំ អវុសិតេន មេ ឯត្ថ វុសិតំ ឧកោមិ
 មយំ ឯត្ថ សមសមា សាមញ្ញំ ចត្តា យោ ចាហំ
 ន វជានំ ឧត្តិដ្ឋំ កុរុត្ថំ^(២) ន ករិយតិ ចាបន្តំ ។
 អតិបេកំ ទោ ចន្ទមស្ស ភោតោ សត្វុចោ នត្ថិយំ
 មុណ្ឌិយំ ឧត្តដិកម្មជានំ ភោសមស្សលោជនំ

១. ប. ឡាវ ៣៦ ។ ប. ២ ៣ ។

បាបកម៌មិទ្ធផលឡើយ ទោះបីបុគ្គលម្នាក់ទៅកាន់គ្រឹយ្យានស្តង់ដាខ្លះ
 គត្តិ ហើយសម្លាប់សត្វ ឬប្រើអ្នកដទៃឱ្យសម្លាប់ កាត់ (ឱ្យអាយៈមាន
 វេជ្ជាមីយ) របស់ពួកគេទេ ឬប្រើគេឱ្យកាត់ ហៀតហៀនគេ ឬប្រើគេឱ្យ
 ចៀតចៀន បាបដែលមានកំរើតនោះជាហេតុមិនមានទេ កំរើតបាបកម៌មិទ្ធផល
 ឡើយ ទោះបីបុគ្គលម្នាក់ទៅកាន់គ្រឹយ្យានស្តង់ដាខ្លះគត្តិ ហើយ
 ឱ្យខាង ឬប្រើគេឱ្យ ឬជាប្រើគេឱ្យចូល បុណ្យដែលមានកំរើតនោះជា
 ហេតុមិនមានទេ កំរើតបុណ្យមិនឱ្យផលឡើយ បុគ្គលធ្វើកុសល ដោយ
 ឱ្យខាង ដោយទូន្មានខ្លាំងក្លា ដោយសង្រួមគោរព ដោយការល
 ភាពស្រព្វៈ បុណ្យដែលមានកំរើតនោះជាហេតុមិនមានទេ កំរើតបុណ្យ
 មិនមានផលឡើយ ។ បើពាក្យរបស់គ្រូដ៏ចំរើននេះ ជាពាក្យពិតបែប
 សមណកម្មដែលកាតាគត្ត បានធ្វើហើយក្នុងសម័យនេះ ក៏ទុកដូចជាមិន
 បានធ្វើ ប្រាប្បវេយ្យនិងដែលកាតាគត្ត បានប្រព្រឹត្តហើយក្នុងសម័យនេះ
 ក៏ទុកដូចជាកាតាគត្ត មិនបានប្រព្រឹត្ត យើងទាំងពីរនាក់ ជាមនុស្ស
 ស្មើ ១ នាក់ ដល់ខ្លះភាពស្មើគ្នាក្នុងសមណកម្មនេះ ប៉ុន្តែកាតាគត្តគ្រាន់
 តែមិនបាននិយាយថា យើងទាំងពីរនាក់ កាលធ្វើបាប ក៏ឈ្នះថា
 មិនធ្វើ ។ ក៏ត្រូវដឹងដែរនេះ ប្រព្រឹត្តកាក្រក កោត្រាដិល ព្យាយាម
 កង្វុយប្រហោង ប្រព្រឹត្តដកសក់ខឹងកុកចាត់កុកចត្តិ យ៉ាងគឺសីលសលុប

យោហំ មុត្តសម្ពាទសយនំ អដ្ឋវសន្តោ កាសិក-
 ចន្ទនំ បទុកោន្តោ ហលាកុទ្ធវិលេចនំ ជាវេន្តា
 ជាតុបវជនំ សាធិយន្តោ ឥមេហ កោតា សត្តារា
 សមសមតតេតោ កវិស្សមិ អភិសម្បាយំ សោហំ
 កី ជាឧន្តោ តំ បស្សន្តោ ឥមស្មី សត្តវំ ព្រហ្មចរិយំ
 ចវិស្សមិ សោ អព្រហ្មចរិយវាសោ អយន្តំ ឥតិ វិនិច្ឆា
 តស្សា ព្រហ្មចរិយា និព្វិជ្ជំ បក្កមមិ ។ អយំ វោ
 សទ្ធកា គេន កតវតា ជាឧតា បស្សតា អរហតា
 សឬសម្ពុទ្ធន ទុតិយោ អព្រហ្មចរិយវាសោ អក្ខតោ
 យត្ថ វិញ្ញំ មុវាសោ សសត្តំ ព្រហ្មចរិយំ ន វសេយ្យ
 វសន្តោ ច ចារាធយេ ញាយំ ធម្មំ កុសលំ ។

[៦០] ចុន ធម៌ សទ្ធកា ឥនេកន្តោ សត្តា
 ឯវាធិ ហោតិ ឯវិនិជ្ជំ នត្ថំ ហេតុ នត្ថំ បទុយោ
 សត្តានំ សន្តិលេសាយ អហេតុ អប្បទុយា សត្តា
 សន្តិលំស្សន្តំ នត្ថំ ហេតុ នត្ថំ បទុយោ សត្តានំ
 វិសុទ្ធិយា អហេតុ អប្បទុយា សត្តា វិសុទ្ធិន្តំ

ចំណែកភាគអញ ដែលកស្រយនៅនឹងទីដេកចង្អៀតដោយកូន ប្រើ
 ប្រាស់សំពត់ដែលបានមក អំពីដៃនកាសិន៍ទ្វីបចន្ទនំ ច្រឡំផ្កាកម្រង
 នឹងគ្រឿងគ្រមូបគ្រឿងលាបផ្សេងៗ ក្រេកអរចំពោះចាសនឹងប្រាក់ គង់
 ជាអ្នកមានភក្តីស្មើៗ គ្នានឹងគ្រូដំបើងនេះ ក្នុងលោកខាងមុខវែង កាតា
 អញនោះឯង កាលដឹងអ្វី ឃើញអ្វី ទើបប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌កុសលំ
 ណាក៏គ្រូនេះ ការប្រព្រឹត្តនោះឯង មិនមែនជាភិក្ខុប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយ-
 ធម៌ទេ ចុរសនោះ លុះដឹងដូច្នេះហើយ ក៏ឡើយណាយចាកព្រហ្មចរិយ-
 ធម៌នោះហើយទៀសចេញទៅ ។ ម្ចាស់សទ្ធកា នេះឯង ឈ្មោះថា
 អព្រហ្មចរិយវាសនៈទី២ ដែលគ្រូមានព្រះករុណា អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធអង្គ
 រោច្រង់ជ្រាបច្បាស់ ឃើញច្បាស់ បានសង្កេតហើយ ដែលជាធម៌ជា
 ឱវាទចុរសលែងប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ ដោយសេចក្តីស្មោះ ទុកជាកាល
 ប្រព្រឹត្ត ក៏មិនបានត្រេកអរនឹងកុសលធម៌ដែលខ្លួនគប្បីដឹងឡើយ ។

[៦០] ម្ចាស់សទ្ធកា ប្រកាសដោយទៀង ក្នុងលោកនេះ មានគ្រូ
 ខ្លះ តែងនិយាយយ៉ាងនេះ យល់ឃើញយ៉ាងនេះថា ហេតុបច្ច័យនាំឱ្យ
 សត្វតាំងឡាយសៅហ្មងមិនមានឡើយ សត្វតាំងឡាយ វេទនាសៅហ្មង
 ដោយឥតហេតុ ឥតបច្ច័យ ហេតុបច្ច័យនាំឱ្យសត្វតាំងឡាយ បរិសុទ្ធ
 មិនមានឡើយ សត្វតាំងឡាយ វេទនាបរិសុទ្ធ ដោយឥតហេតុ ឥតបច្ច័យ

នត្ថំ ពលំ នត្ថំ វិរិយំ នត្ថំ បុរិសជាមោ នត្ថំ
 បុរិសបរក្កមោ សទ្ធេ សត្តា សទ្ធេ ចាណា សទ្ធេ
 ក្ខតា សទ្ធេ ជីវា អវសា អតណា អវិរិយា
 ផិយតិសន្តិការិបរិណាមា ធម្មោភិជាតិកុ សុទ្ធទុក្ខិ
 មដ្ឋសំវេទន្តិកំ ។

(៦០) តត្រ សន្តក វិញ្ញា បុរិសោ ឥតិ មដ្ឋ-
 សត្វាត្វតិ អយំ ទោ ករំ សត្តា ឯវិវាទំ ឯវិវិដ្ឋំ
 នត្ថំ ហេតុ នត្ថំ បទ្ទយោ សត្តានំ សន្តិលេសាយ
 អហេតុ អប្បទ្ទយា សត្តា សន្តិសិស្សន្តិ នត្ថំ
 ហេតុ នត្ថំ បទ្ទយោ សត្តានំ វិសុទ្ធិយា អហេតុ
 អប្បទ្ទយា សត្តា វិសុទ្ធិន្តិ នត្ថំ ពលំ នត្ថំ វិរិយំ
 នត្ថំ បុរិសជាមោ នត្ថំ បុរិសបរក្កមោ សទ្ធេ
 សត្តា សទ្ធេ ចាណា សទ្ធេ ក្ខតា សទ្ធេ ជីវា

កម្លាំងកំមិនមាន ព្យាយាមកំមិនមាន កម្លាំងនៃបុរសកំមិនមាន ការ
 ប្រឹងប្រែងនៃបុរសកំមិនមាន សត្វទាំងអស់ (មានសត្វធម្មតាជាដើម)
 បាណៈ(*) ទាំងអស់ ក្នុងទាំងអស់ (មានសត្វភិក្ខុក្នុងស្រាមស៊ុតជាដើម)
 ជីវៈភិក្ខុជាតិទាំងអស់ ឥតមានអំណាច ឥតមានកម្លាំង ឥតមានព្យា-
 យាម (ក្នុងការធ្វើឱ្យសេចក្តីស្រឡាញ់ច្រើន) ។ មានសេចក្តីប្រែប្រួលដោយ
 និយតិនិស្សន្ទន៍ និនិសភាវៈ(២) តាំងនៅក្នុងអតីតកាល ហើយ
 វេទន៍នៃសុទ្ធនិក្ខត្ត ។

(៦១) ម្ចាស់សន្តកៈ វិញ្ញាបុរស តែងតែចោល ក្នុងវិសោធន៍
 ខោរវង្សច្រូងថា គ្រូដ៏ចម្រើននេះឯង តែងនិយាយយ៉ាងនេះ យល់ឃើញ
 យ៉ាងនេះថា ហេតុបច្ច័យនាំឱ្យសត្វទាំងឡាយសេសសល់ មិនមានឡើយ
 សត្វទាំងឡាយ វេទន៍សេសសល់ ដោយឥតហេតុ ឥតបច្ច័យ ហេតុ
 បច្ច័យ នាំឱ្យសត្វទាំងឡាយ បរិសុទ្ធមិនមានឡើយ សត្វទាំងឡាយ
 វេទន៍បរិសុទ្ធដោយឥតហេតុ ឥតបច្ច័យ កម្លាំងកំមិនមាន ព្យាយាម
 កំមិនមាន កម្លាំងនៃបុរសកំមិនមាន សេចក្តីប្រឹងប្រែងនៃបុរសកំមិនមាន
 សត្វទាំងអស់ (មានធម្មតាជាដើម) បាណៈទាំងអស់ ក្នុងទាំង
 អស់ (មានសត្វភិក្ខុក្នុងស្រាមស៊ុតជាដើម) ជីវៈភិក្ខុជាតិទាំងអស់

១-២ ចូរមើលត្រង់សាមញ្ញនិយមសូត្រ ក្នុងសៀវភៅទី ២ ទំព័រ ៣៣ ។

អវសា អវលា អវិវិយា ជ័យតិសង្កតិការវបរិណាតា
 ធន្យោភិជាតិសុ សុទ្ធកុំ បដិសំវេទន្តិកំ ។ សុច
 ឥមស្ស កោតោ សត្តុតោ សច្ចំ វចនំ អត្តតេជ មេ
 ឯក្ខ កតំ អវសំតេជ មេ ឯក្ខ វសំតិ ឧភោចិ មយំ
 ឯក្ខ សមសមា សាមញ្ញំ មគ្គា យោ ពាហំ ន វនាមិ
 ឧភោ អហេតុ អប្បច្ចយោ វិសុជ្ឈិស្សនាតិ ។
 អតិរកំ ទោ បដិមស្ស កោតោ សត្តុតោ នក្កិយំ
 មុណ្ឌិយំ ឧក្កជិត្យាជានំ កេសមស្សលោចនំ យោ
 ហំ មុត្តសន្តាធសយនំ អជ្ឈាវសន្តោ កាសិកាចន្ទនំ
 បច្ចុទ្ធកោន្តោ មាលាភន្ទវិលេចនំ ជារន្តោ ជាតុរុបរាជិកំ
 សាធិយន្តោ ឥមីតា កោតា សត្តារា សមសមគតិកា
 កវិស្សាមិ អភិសម្បារយំ សោហំ តី ជាទន្តោ

ឥតមានអំណាច ឥតមានកម្លាំង ឥតមានព្យាយាម (ភូតិការធ្វើឱ្យសៅ
 ហ្មឺនឬបរិសុទ្ធ) ។ មានសេចក្តីប្រែប្រួល ដោយឆ័យភិ ទីនិសង្កតិ ទីនិ
 សភាវៈតាំងនៅក្នុងអភិជាតិទាំង ៦ ហើយវិមជ្ជទទួលសុខនិទ្ទក្ខ ។ បើ
 ពាក្យរបស់គ្រូដ៏ចម្រើននេះ ជាពាក្យពិតមែន សមណកម្មដែលភាគអញ
 បានធ្វើហើយក្នុងសម័យនេះ កុំទុកដូចជាភាគអញប៉ុន្មានបានធ្វើ ព្រហ្មច-
 រិយធម៌ដែលភាគអញ បានប្រព្រឹត្តហើយក្នុងសម័យនេះ កុំទុកដូចជាភាគ
 អញមិនបានប្រព្រឹត្ត ឯយើងចាំបំរើនាក់ជាមនុស្សស្មើៗគ្នា ដល់ខ្ញុំកាក
 ស្មើគ្នាក្នុងសមណធម៌នេះ ប៉ុន្តែភាគអញគ្រាន់តែមិននិយាយថា យើង
 ចាំបំរើនាក់ទីនិបស្សន្ទដោយឥតហេតុ ឥតបច្ច័យ ។ ក៏គ្រូដ៏ចម្រើននេះ
 ប្រព្រឹត្តអាក្រក់ កោតោតិល ព្យាយាមអន្តិយព្រហ្មាណំ ប្រព្រឹត្តអាក
 សក់ទីនិពុកមាឥពុកចង្កៀយ៉ាងអីនិសេសលុប ចំណែកភាគអញដែលកា-
 ស្រីយនៅទីនិចរិតចង្កៀនដោយកូន ប្រើប្រាស់សំពត់ដែលបានមកអំពី
 ផែនការនិទ្ទិមិចន្ទនំ ប្រព្រឹត្តអាកប្រនិទីនិគ្រឿងក្រអូប គ្រឿងលាប
 ផ្សេងៗ ព្រេកអចំពោះមាសទីនិប្រាក់ កំភង់ជាអ្នកមានឥរិយាបថ ។ គ្នា
 ទីនិគ្រូដ៏ចម្រើននេះក្នុងលោកមានមុខផែរ ភាគអញនោះឯង កាលដឹងអ្វី

ក៏ បស្សន្តា ឥន្ទ្រី សត្វា ព្រហ្មចរិយំ ចរិស្សានិ
 សា អព្រហ្មចរិយាសា អយន្តំ ឥតំ វិទិត្វា កស្មា
 ព្រហ្មចរិយា ធិត្ថន្តំ បក្កមតិ ។ អយំ ទោ
 សទ្ធកា តេន កកវតា ជាទតា បស្សតា អរហតា
 សម្មាសម្ពុទ្ធន កតិយោ អព្រហ្មចរិយាសា អក្ខរតោ
 យត្ថ វិញ្ញូ បុរិសោ សសក្កំ ព្រហ្មចរិយំ ន វាសយ្យ
 វសន្តា ច ឆារាធម្មេ ញាយំ ធម្មំ កុសលំ ។

[៦៦] បុន ចបរិ សទ្ធកា ឥន្ទ្រេន្តោ សត្វា
 ឋវិវាធិ ហោតិ ឋវិធិន្តំ សត្វិមេ កាយោ អកដា
 អកដវិធា អធិម្ពិតា អធិម្ពិតា វិញ្ញា កុដដ្ឋា
 ឋសិកដ្ឋាយិដ្ឋិតា^(១) តេ ន ឥត្ថន្តំ ន វិបរិលាមេន្តំ
 ឆាញមញ្ញំ^(២) ឡាតាធន្តំ ឆាលំ អញមញ្ញស្ស សុទាយ
 វា ទុក្ខាយ វា សុខទុក្ខាយ វា កកមេ សត្វ ចបរិកា-
 យោ អាតាកាយោ តេជាកាយោ វាយោកាយោ

១ ឃ្លីសាឆាយិដ្ឋិតានិ ឆាយោ ។ ២ ១. ន វិបរិលាមេន្តំ ន អញមញ្ញំ ។ ឆ. ន
 វិបរិលាមេន្តំ ន អញមញ្ញំ ។

ឃើញ្យ ទៀបមកប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ក្នុងសំណាគ់គ្រានេះ ការប្រព្រឹត្ត
 នោះ មិនមែនជាកិរិយាប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ទេ ឬសរសេរ លុះដឹង
 ដូច្នេះហើយ ក៏ឡើយណាយថាព្រហ្មចរិយធម៌នោះ ហើយចៀសចេញ
 ទៅ ។ ម្ចាស់សទ្ធកៈ នេះឯងឈ្មោះថា អព្រហ្មចរិយាសា ទី ៣ ដែល
 ព្រះមានព្រះភាគ អរហន្ត សម្មាសម្ពុទ្ធអង្គនោះ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់
 ឃើញច្បាស់ បានសំដែងហើយ ជាធម៌នាំឱ្យបុរសវេលនប្រព្រឹត្ត
 ព្រហ្មចរិយធម៌ ដោយដាច់ស្រឡះ ទុកជាកាលប្រព្រឹត្ត ក៏មិនបាន
 ត្រេកអរដឹងកុសលធម៌ដែលទូទាញប្រសើរឡើយ ។

[៦៦] ម្ចាស់សទ្ធកៈ ប្រកាសយូរទៀត ក្នុងលោកនេះមានគ្រូខ្លះ
 តែឆឹងយាយយ៉ាងនេះ យល់ឃើញយ៉ាងនេះថា កាយគឺពួកទាំង៧ នៅ
 គ្មាននរណាធ្វើកើត គ្មានវិចារធ្វើកើត គ្មាននរណាធិម្ពិតដោយប្លន់បាន
 គ្មាននរណាសាងកើត ជាសកលការ (គ្មានពួកទៅទៀត) តាំងនៅដូច
 ជាក់ល្អល្អ ឋិតនៅទាំងដូចជាសសរគោល កាយទាំងនោះ មិនញាប់
 ញាវ មិនប្រែប្រួល មិនចៀកបៀនគ្នាដឹងគ្នា មិនកាចារភ្នំគ្នាដឹងគ្នាឱ្យបាន
 សុខឬទុក្ខ ឬទាំងសុខទាំងទុក្ខបានឡើយ កាយគឺពួកទាំង៧ កើតដូច
 ម្តេចខ្លះ គឺពួកធាតុដី១ ពួកធាតុទឹក១ ពួកធាតុភ្លើង១ ពួកធាតុខ្យល់១

សុខេ ទុក្ខេ ជីវេ សត្តមេ^(១) ឥមេ សត្ត កាយា
 អកាដា អកាដវីយា អនិម្មតា អនិម្មតា វញ្ញា
 ក្ខន្ធដដ្ឋា ឯសិកដ្ឋាយិដ្ឋិតា តេ ន ឥញ្ញន្តំ ន
 វិបរិណមេន្តំ ឆាត្វាមញ្ញំ ឡាតាធន្តំ ជាសំ អកា-
 មញ្ញស្ស សុខាយ វា ទុក្ខាយ វា សុខទុក្ខាយ វា
 តត្ថ ធម្មិ ហត្ថា វា ឃាតេតា វា សោតា វា សាវេតា
 វា វិញ្ញាតា វា វិញ្ញាបេតា វា យោមិ ធិណ្ឌោន សត្វេន
 សីសី ធិន្តតំ ន កោចិ កត្វំ ជីវិតា វា វាបេតិ
 សត្តន្តំ ត្រេវ កាយាធម្មន្តរេន សត្តំ វិវេមទុប្បតតិ ។
 ទុក្ខស ទោ បដិមាមិ យោធិប្បឌុទសាតសហស្សនិ
 សដ្ឋិត្យ ^(២) សតានិ ច ច សតានិ បញ្ច ច កម្មុយោ
 សតានិ បញ្ច ច កម្មានិ តិណិ ច កម្មានិ កម្មេ ច
 អន្តរកម្មេ ច ទ្ធិដ្ឋប្បដិបដា ទ្ធិដ្ឋន្តរកម្មា ធន្តរកិដា-
 តិយោ អដ្ឋ ចុវិសក្ខមិយោ ឯក្ខន្ធបញ្ញាស អាជីវសតេ

១ ឃ. ធិ ។ ខ. សត្តមេ ។ ២ ខ. ឃ. យោធិប្បឌុទសាតសហស្សនិ សដ្ឋិ ច ។

សេចក្តីសុខ ១ សេចក្តីទុក្ខ ១ ធិវិក ១ គ្រប់ជា ៧ កាយនិព្វតពាំង ៧
 នេះ គ្មាននរណាធ្វើកើត គ្មានវិធីធ្វើកើត គ្មាននរណាខិតខំដោយប្រជុំ
 បាន គ្មាននរណាសាងកើត ជាសភាពនា ពាំងនៅដូចជាភិក្ខុលក់ បិត
 នៅមាំដូចជាសសរសាល កាយពាំងនោះ មិនញាប់ញ័រ មិនប្រែប្រួល
 មិនចៀកចៀកគ្នានឹងគ្នា មិនតាចច្រើននឹងគ្នាឱ្យបានសុខឬបានទុក្ខ ឬពាំង
 សុខពាំងទុក្ខបានឡើយ ចក្ខុលសម្លាប់ដោយខ្លួនឯងក្តី ប្រើគេឱ្យសម្លាប់
 ក្តី ស្លាប់ខ្លួនឯងក្តី ប្រើគេឱ្យស្លាប់ក្តី ដឹងច្បាស់ខ្លួនឯងក្តី ញ៉ាំងគេឱ្យដឹង
 ច្បាស់ក្តី មិនមានក្នុងកាយពាំងនោះទេ ទុកជាចក្ខុលកាត់សីសរដោយ
 សស្រ្តាវុធដ៏មុត ក៏ឈ្មោះជាគ្មានអ្នកណា ដាច់ផ្តុំលអ្នកណា ឱ្យចាកជីវិត
 បាន ឯសស្រ្តាវុធគ្រាន់តែចូលតាមចន្លោះខែកាយពាំង ៧ ប៉ុណ្ណោះឯង ។
 ឯកំណើតដែលជាប្រធាន^(១) មានចំនួន ១៧ ឯសេ ៦ ពាន់ ៦ យេ ពាំង
 នេះក្តី កម្មពាំង ៩ យេក្តី កម្មពាំង ៨ ក្តី កម្មពាំង ៧ ក្តី កម្មនិកាយកម្មនឹង
 វិធីកម្មក្តី កម្មពាក់កណ្តាលនិមាតកម្មក្តី ចដិបថពាំង ៩ ក្តី អន្តរកម្ម^(២)
 ពាំង ៦ ក្តី អភិដាភិ^(៣) ពាំង ៦ ឬសក្ខមិ^(៤) ពាំង ៨ ពួកអាជីវកពាំង ១២ ។

១-២-៣-៤ ចូរមើលគ្រងសាមញ្ញសិស្សត្រកូងសៀវភៅទី ២២ ទំព័រ ១៣២ ។

ធម៌ ឧត្តរសាវតីសេ ។ សេយ្យជាថិ ជាម សុត្តន្តច្ប
ទិវត្ត ធិន្ទ្រជយមាធមេវ ចសេតិ ឯវមេវ កាលេ
ច មណ្ឌិតេ ច សន្ធាវិគ្គា សំសវិគ្គា ទុក្ខស្សន្តិ
ការស្សន្តិ ។

[៦៣] តត្រ សន្តតា វិញ្ញា បុរិសា ឥតិ
បដិសញ្ញត្តតិ អយំ ទោ ករំ សន្ធា ឯវិវាធិ
ឯវិធីដ្ឋី សន្តមេ កាយា អតតា អតតដវិចា
អធិច្ឆតា អធិម្ពតា វញ្ញា ក្វដដ្ឋា ឯសិកដ្ឋា-
យិដ្ឋតា តេ ធន ឥត្ថន្តិ ធន វិបរិណាមន្តិ ចាញា-
មញ្ញំ ច្យាតានេន្តិ ចាលិ អញ្ញមញ្ញស្ស សុទាយ
វា ទុក្ខាយ វា សុទទុក្ខាយ វា កតតមេ សុត្ត
បមវិកាយោ អាចាតាយោ គេជាតាយោ វាយា-
កាយោ សុទេ ទុក្ខេ ដីវេ សន្តមេ ឥមេ សត្ត
កាយា អតតា អតតដវិចា អធិច្ឆតា អធិម្ពតា
វញ្ញា ក្វដដ្ឋា ឯសិកដ្ឋាយិដ្ឋតា តេ ធន ឥត្ថន្តិ

សេចក្តីល្អកាលសំឡេងនឹងសេចក្តីចេរិលចុះមិនបានឡើយ ។ ដូចម្តេ
នៃអារម្មៈ ដែលបានចោលទៅ តែងសោយអស់ (ត្រឹមតែកំណត់
អារម្មៈប៉ុណ្ណោះ) យ៉ាងណាមិញ ដទៃតាមក្តី ដទៃជាបច្ចុប្បន្ន ដែល
អន្តរាលៈទៅ ក្រាបង្គំតទៅ (ក្នុងសង្គ្រាមសំកំណត់នេះហើយ) នឹង
ធ្វើឲ្យចំបង់ក្នុងទុក្ខបានដូច្នេះឯង ។

[៦៣] មាលសន្តតា វិញ្ញាបុរិសា ត្រង់ពិចារណា ក្នុងវិសោធនៈ
ដូច្នេះថា គ្រូដំបូងនៃនេះ តែងនិយាយយ៉ាងនេះ យល់ឃើញយ៉ាងនេះ
ថា កាយគឺពួកទាំង ៧ នេះ គ្មាននរណាធ្វើកើត គ្មានវិញធ្វើកើត គ្មាន
នរណាខិតខំដោយប្បទុំបាន គ្មាននរណាសាងកើត ជាសភាពការ តាំង
នៅដូចជាកំពូលភ្នំ ឬនៅដូចជាសសរគោល កាយទាំងនោះ មិន
ញាច់ញ័រ មិនប្រែប្រួល មិនរៀនចៀនគ្នានឹងគ្នា មិនរាបរាបរាបរាប
ឲ្យបានសុទ្ធច្បាច់ទុក្ខ ឬទាំងសុខទាំងទុក្ខបានឡើយ កាយគឺពួកទាំង ៧
កើតដូចម្តេចនេះ គឺពួកធាតុដី ១ ពួកធាតុទឹក ១ ពួកធាតុភ្លើង ១ ពួក
ធាតុខ្យល់ ១ សេចក្តីសុខ ១ សេចក្តីទុក្ខ ១ ជីវិត ១ គ្រប់ជា ៧ កាយ
គឺពួកទាំង ៧ នេះ គ្មាននរណាធ្វើកើត គ្មានវិញធ្វើកើត គ្មាននរណាខិត
ដោយប្បទុំបាន គ្មាននរណាសាងកើត ជាសភាពការ តាំងនៅដូចជា
កំពូលភ្នំ ឬនៅដូចជាសសរគោល កាយទាំងនោះ មិនញាច់ញ័រ មិន

[illegible]

ប្រែប្រួល មិនបៀបៀតគ្នានឹងគ្នា មិនកាលបរិច្ឆេទនឹងគ្នាឲ្យបានសុទ្ធ ឬ
បានទុក្ខ ឬចំណីសុទ្ធចំណីទុក្ខបានឡើយ ចុះគ្រួសារទាស់ដោយខ្លួនឯងក្តី
ប្រើឥឡូវស្តាប់ក្តី ឆ្កាប់ដោយខ្លួនឯងក្តី ប្រើឥឡូវស្តាប់ក្តី ជីវិតច្បាស់
ខ្លួនឯងក្តី ញ៉ាំងឥឡូវជីវិតច្បាស់ក្តី មិនមានក្នុងកាយចំណីនោះទេ ទុកជា
ចុះគ្រួសារកត់សំសះ ដោយសស្ត្រាវុធដ៏មុត គឺឈ្មោះជាគ្នាខុសគ្នា លាភ្នំចំផ្តល់
អ្នកលាភឲ្យបាតជីវិតបានទេ សស្ត្រាវុធ គ្រាន់តែចូលទៅតាមបង្វាង្វាន់
កាយចំណី ៧ ប៉ុណ្ណោះឯង ។ កំណើតដែលជាប្រធាន មានចំនួន
១ លាន៤ វិសេស ៦ ពាន់ ៦ យេ ចំណីនេះក្តី កម្មចំណី ៥ យេក្តី កម្មចំណី ៥ ក្តី
កម្មចំណី ៣ ក្តី កម្មនិកាយកម្មខ្លីនឹងចិត្តកម្ម កម្មភាគតែល្អាលើនិមាមាមក្ម
បដិបទាចំណី ៦២ ក្តី អន្តរបក្សចំណី ៦២ ក្តី អភិជាតិចំណី ៦ ក្តី បុរសភូមិ
ចំណី ៥ ក្តី ពួកកាដឹកចំណី ១៤៧ ពួកបរិក្ខារដកចំណី ១៤៧ លំនៅនៃនាគ
ចំណី ១៤៧ ផ្សែងចំណី ១២០ នរកចំណី ១៣០ ពាក្យដែលប្រកបដោយ
ចូល (មានខ្លះនិងខ្លះដើរជាដើម) ចំណី ៣៦ ពួកអភិវេសន៍ដែលមាន
សញ្ញាចំណី ៧ ពួកអភិវេស (ធាតុជាតិ) ដែលមានសញ្ញាចំណី ៧ ពួក
អភិវេសនិដែលដុះអភិជាតិចំណី ៧ ពួកទៅវាចំណី ៧ ពួកមនុស្សចំណី ៧

សត្ត ចិសាថា សត្ត សវ សត្ត បុរោ សត្ត
 ចាសាណា សត្ត បថាតា សត្ត បថាតសតាធំ
 សត្ត សុបិថា សត្ត សុបិទសតាធំ ធូឡាសីតិ
 មហាកប្បិថា សតសមាស្សាធំ យោធំ ពាលេ ច
 បណ្ឌិតេ ច សន្ធាវិគ្គា សំសវិគ្គា ទុក្ខស្សន្តំ
 កវិស្សន្តំ ។ កត្ត ទត្ថំ ឥមិថាហំ សីលេន វា
 វត្តេន វា គមេន វា ប្រញិវិយេន វា អបរិមត្តិំ វា
 កត្ថំ បរិចារេស្សាធំ បរិមត្តិំ វា កត្ថំ ធុស្ស ធុស្ស
 ឡន្តិកវិស្សាធំ ហេវិ ទត្ថំ គោណមិតេ សុទុទុក្ខ
 បរិយទ្គកតេ សំសារេ ទត្ថំ ហាយទវត្ថុនេ ទត្ថំ
 ទត្តិសាវកំសេ ។ សេយ្យជាមិ ជាម សុត្តតុឡេ ទិត្ត
 ទិត្តេនិយមាទមេវ បាលេតិ វិវមេវ ពាលេ ច បណ្ឌិតេ
 ច សន្ធាវិគ្គា សំសវិគ្គា ទុក្ខស្សន្តំ កវិស្សន្តិកំ ។

ភូតបិសាចទាំង ៧ ស្រទាំង ៧ រោទិក្ខុទាំង ៧ ឫទាំង ៧ ជ្រោះធំ
 ទាំង ៧ ជ្រោះតូចទាំង ៧០០ សុបិទធំទាំង ៧ សុបិទតូចទាំង ៧០០ ជន
 កាលក្តី ជនជាបណ្ឌិតក្តី អន្តាលេវ ព្រាហ្មណ៍ក៏ទៅ (ក្នុងវិស្សសិក្សា)
 អស់កាលចំនួន ៨ លានចូរ្យមហាភយ្យ ហើយនឹងធ្វើឲ្យទីបំផុតនៃទុក្ខបាន។
 បុគ្គលកំណត់ទុកថា ភាគាអញ នឹងញ៉ាំងកម្មដែលមិនទាន់ទាស់ឱ្យចាស់
 ផង ភាគាអញបានកាលក្រវើយ ។ ឲ្យកម្មដែលចាស់ស្រាប់ហើយ ។
 ធ្វើឱ្យអស់ទៅផង ដោយសីលនេះក្តី ដោយវិញ្ញាណនេះក្តី ដោយគមៈនេះក្តី
 ដោយព្រហ្មចរិយៈនេះក្តី ក្នុងភព្យទាំងឡាយនោះ មិនមានទេ សេចក្តី
 សុខទុក្ខដែលធ្វើឱ្យមានទីបំផុត ដូចគេរស់របស់ (ឱ្យអស់ទៅ) ដោយ
 គោលៈ មិនមានក្នុងសំណាវដ្ឋីដោយប្រការយ៉ាងនេះឡើយ សេចក្តី
 សាមស្ស្យ (នៃសន្តិការរបស់ជនជាបណ្ឌិត) នឹងសេចក្តីចំរើន (នៃ
 សន្តិការរបស់ជនកាល) មិនមានទេ សេចក្តីលូតលាស់ឡើងនឹងសេចក្តី
 រេចរិលចុះ មិនមានឡើយ ។ ដូចឲ្យនៃអម្បាវដែលគេបោលចាលទៅ
 តែនិរាយអស់ (ត្រឹមតែកំណត់អម្បាវប៉ុណ្ណោះ) យ៉ាងណាមិញ ជន
 កាលក្តី ជនជាបណ្ឌិតក្តី ដែលអន្តាលេវ ព្រាហ្មណ៍ក៏ទៅ (ក្នុង
 សន្តិការអស់កំណត់នេះហើយ) នឹងធ្វើឲ្យទីបំផុតនៃទុក្ខបានដូច្នោះឯង ។

ចរិតវិស្សន័យ សុត្តន្តបិដក មគ្គនិកាយិកាសោ

សាចេ បទ ឥន្ទស្ស កោតោ សត្វោ សង្ខំ វចនំ
 អកាតេ មេ ឯតុ កតំ អវស្សេន មេ ឯតុ វស្សេន
 ឧកាចេ មយំ ឯតុ សមសមា សាមញ្ញំ បត្តា
 យោ បាហំ ន វនាមំ ឧកោ សទ្ធាវិក្ខា សំសរិក្ខា
 ទុក្ខស្សន្តំ កាវិស្សនាទិ ។ អតីរកំ ទោ^(១)
 ចនិធស្ស កោតោ សត្វោ នត្ថយំ មុណ្ហិយំ
 ឧក្កជិតាច្ឆន្ទំ កេសមស្សលោចនំ យោហំ
 បុត្តសម្ពាទសយនំ អជ្ឈាវសន្តោ កាសិកាចន្ទនំ
 បទ្ធពុកាតោ មាលាតន្តវលេបនំ ជាតេន្តោ ជាតេន្តោ
 សាធិយន្តោ ឥមិនោ កោតោ សត្វោ សមសមកតិកោ
 កាវិស្សនិ អភិសម្បាយំ សោហំ កី ជាទន្តោ កី
 បស្សន្តោ ឥន្ទស្សំ សត្វំ ព្រហ្មចរិយំ ចវស្សនំ
 សោ អព្រហ្មចរិយាសោ អយន្តិ ឥតិ វិនិក្ខា

១. ឧ. អនិបករ ៣ ។

ចរិតវិស្សន័យ សុត្តន្តបិដក មគ្គនិកាយិកាសោ

បើពាក្យរបស់គ្រូដ៏ចំរើននេះ ជាពាក្យពិតបែប សមណកម្មដែលគាតា
 អញបានធ្វើហើយ ក្នុងសម័យខ្លះ ក៏ទុកដូចជាពាក្យអញ មិនបានធ្វើ
 ព្រហ្មចរិយាចម្រើនដែលគាតាអញបានប្រព្រឹត្តហើយ ក្នុងសម័យខ្លះ ក៏ទុកដូច
 ជាពាក្យអញមិនបានប្រព្រឹត្ត ឯយើងពុំដឹងនោះ ជាមនុស្សស្មើ ១ គ្នា
 ដល់ខ្លះភាពស្មើគ្នាក្នុងសមណចម្រើន ចំណែកអញគ្រាន់តែមិនដឹងយាយ
 ថា យើងពុំដឹងនោះនឹងអន្តោលទៅ គ្រាន់តែក្រៅទៅ (ក្នុងសង្ឃវេទ)
 ហើយនឹងធ្វើទុក្ខដុកទុក្ខបាន ៦ ក៏គ្រូដ៏ចំរើននេះប្រព្រឹត្តពាក្យ កោ
 ត្រភិល ព្យាយាមក្នុងច្រកហ្មត់ ប្រព្រឹត្តដកសក់នឹងពុកមាន់ពុកឆ្កា
 យ៉ាងគំនិតស្មើស្មេង ចំណែកអញអញ ដែលស្រ្តីយោធានឹងទំដក
 ចង្អៀតដោយកូន ប្រើប្រាស់សំពត់ដែលបានមកដំពីដៃមកសី នឹងខ្លឹម
 ចង្អុល ទ្រទ្រង់ដាក់ច្រវ៉ាក់នឹងគ្រឿងក្រអូប គ្រឿងលាបផ្សេងៗ ក្រអូប
 ចំពោះមាសនឹងប្រាក់ ក៏នឹងជាអ្នកបានគំរាស្មីគ្នាមិនម្រូវចំរើននេះ ក្នុង
 លោកខាងមុខដែរ គាតាអញនោះឯង កាលដឹងអ្វី ឃើញអ្វី ទើប
 ប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយាក្នុងសំពាក់គ្រូនេះ ការប្រព្រឹត្តនោះឯង មិនមែន
 ជាភិរិយាប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយាចម្រើន បុរសនោះ លុះដឹងដូច្នេះហើយ ក៏

កស្មា ព្រហ្មចរិយា ចិត្តជ្ជ ចក្កមតិ ។ អយំ
 ទោ សទ្ទក តេជ ភក្កវតា ជាធនា ចស្សនា
 អរហតា សម្មាសម្ពុទ្ធន ចត្តារោ អព្រហ្មចរិយវសោ
 អក្ខតោ យត្ថ វិញ្ញា បុរិសោ សសក្កំ ព្រហ្មចរិយំ
 ន វសេយ្យ វសន្តោ ច ឆាននេយ្យ ញាយំ ធម្មំ
 កុសលំ ។ ឥមេ ទោ សទ្ទក តេជ ភក្កវតា ជាធនា
 ចស្សនា អរហតា សម្មាសម្ពុទ្ធន ចត្តារោ អព្រហ្មច.
 រិយវសោ អក្ខតោ យត្ថ វិញ្ញា បុរិសោ សសក្កំ
 ព្រហ្មចរិយំ ន វសេយ្យ វសន្តោ ច ឆាននេយ្យ
 ញាយំ ធម្មំ កុសលន្តំ ។

[៦៤] អដ្ឋវិយី ភោ អាទទ្ធ អត្ថតិ ភោ អាទទ្ធ
 យាវត្ថំ តេជ ភក្កវតា ជាធនា ចស្សនា អរហតា
 សម្មាសម្ពុទ្ធន ចត្តារោ អព្រហ្មចរិយវសោ វ សមាតា
 អព្រហ្មចរិយវសាតិ អក្ខតោ យត្ថ វិញ្ញា បុរិសោ
 សសក្កំ ព្រហ្មចរិយំ ន វសេយ្យ វសន្តោ ច

ឡើយណាយោកព្រហ្មចរិយនមិហើយវៀសចេញវេ ។ ខ្លាសទ្ទកៈ
 នេះឯងឈ្មោះថា អព្រហ្មចរិយវសៈ ចំ ៤ ដែលព្រះនាងព្រះភាគ អ-
 រហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធក្នុងនោះ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់ ឃើញច្បាស់ បានសំដែង
 ហើយ ដែលជាធម៌នាំឲ្យវិញ្ញាបុរស លែងប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយនមិហើយដាច់
 ស្រឡះ ទុកជាភាវប្រព្រឹត្ត ក៏មិនបានគ្រេងអធិដកុសលធម៌ដែលខ្លួន
 ឆប្បវិធីឡើយ ។ ខ្លាសទ្ទកៈ នេះឯងឈ្មោះថា អព្រហ្មចរិយវសៈ ៤
 ប្រការ ដែលព្រះនាងព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ក្នុងនោះទ្រង់
 ជ្រាបច្បាស់ ឃើញច្បាស់ បានសំដែងហើយ ដែលជាធម៌នាំឲ្យ
 វិញ្ញាបុរសលែងប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយនមិ ដោយដាច់ស្រឡះ ទុកជាភាវ
 ប្រព្រឹត្ត ក៏មិនបានគ្រេងអធិដកុសលធម៌ដែលខ្លួនឆប្បវិធីឡើយ ។

[៦៥] សទ្ទកបរិវាជកកបថ ចតិគ្រព្រះភាគខ្ពង់ចំរើន ហេតុ
 នេះអស្ចារ្យណាស់ ចតិគ្រព្រះភាគខ្ពង់ចំរើន ហេតុនេះចំរើនណាស់
 ព្រោះថា ព្រះនាងព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ក្នុងនោះ ទ្រង់ជ្រាប
 ច្បាស់ ឃើញច្បាស់ បានសំដែងអព្រហ្មចរិយវសៈ ចំ ៤ ប្រការ
 នេះថា ជាអព្រហ្មចរិយវសៈ ដោយគិតប្រាកដមែន ជាធម៌នាំឲ្យវិញ្ញា-
 បុរសលែងប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយនមិដោយដាច់ស្រឡះ ទុកជាភាវប្រព្រឹត្ត

នាវាធម្មេ ញាយី ធម្មំ កុសលំ ។ កតតោនិ មន តានិ
 កោ អាទទ្ធ តេន ភកវតា ជានតា បស្សតា អរហតា
 សន្តសន្តទ្ធន ចត្តារិ អនស្សាសិកានិ ព្រហ្មចរិយានិ
 អក្កាតានិ យត្ថ វិញ្ញ បុរិសោ សសក្កំ ព្រហ្មចរិយំ
 ន វសយ្យ វសន្តោ ច នាវាធម្មេ ញាយី ធម្មំ
 កុសលន្តិ ។

[៦៨] ឥន សន្តកា ឯកោត្ថោ សត្តា សព្វញ្ញ
 សត្វនស្សាវិ អបរិសេសី ញាណទស្សនំ បដិជាធាតុ
 ចរោ ច មេ តិដ្ឋតោ ច សុត្តស្ស ច ជាតវស្ស
 ច សតតំ សមិតំ ញាណទស្សនំ បទ្កបដ្ឋិតន្តិ ។
 សោ សុញ្ញម្យ អតារិ បរិសតិ បិណ្ឌម្យ ន លកតិ
 កុត្តារោមិ ធិសតិ ចណ្ឌោនមិ ហត្ថិយា សមាគច្ឆតិ
 ចណ្ឌោនមិ អស្សន សមាគច្ឆតិ ចណ្ឌោនមិ កោណោន
 សមាគច្ឆតិ ឥត្ថិយាមិ បុរិសស្សបិ ធាមម្យ កោត្តម្យ
 បុច្ឆតិ កាមស្សបិ និកមស្សបិ ធាមម្យ មត្តម្យ
 បុច្ឆតិ ។ សោ កម៌នន្តិ បុដ្ឋោ សមាធ�ោ សុញ្ញំ

កម៌នបានក្រេកអរនឹងកុសលធម៌ដែលខ្លួនតប្បវឌ្ឍន៍ឡើយ ។ បពិត្រព្រះ
 ភានុជីវនិក បុព្វគតវន្ត ហេតុសង្ខារម្ភុ អត្ថិភាវៈ ជ្រងំគ្រាប
 ច្បាស់ ឃើញច្បាស់ បានសំដែងអនស្សាសិកព្រហ្មចរិយៈ ២ ប្រការ
 ដែលជាគម៌ចាំឱ្យវិញ្ញាប្បាស លែងប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ ដោយដាច់ស្រឡះ
 ទុកជាប្រព្រឹត្តិ កម៌នបានក្រេកអរនឹងកុសលធម៌ ដែលខ្លួនតប្បវឌ្ឍន៍
 កើតដូចម្តេចខ្លះ ។

[៦៨] ព្រះភានុជ្ជកបថា ម្ចាស់សន្តកៈ ក្នុងលោកនេះ មានត្រូវខ្លះ
 នឹងសព្វ ឃើញសព្វ តែដើម្បីឱ្យញាណទស្សនៈមិនមានសេសសល់ថា
 អាក្ខអញ្ញកាលដើក្តី ឈរក្តី ផេកលក្តី ភ្ងាក់ឡើងក្តី ញាណទស្សនៈ
 រមែងរំលស់សំបាប់ជាប់ជាងន្ត ។ គ្រូនោះ ចូលទៅកាន់ផ្ទះស្ងាត់ ក៏មាន
 មិនបានដុំបាយក៏មាន ក្តែនក៏មាន ចូបប្រទះនឹងដំរីកាបក៏មាន ចូប
 ប្រទះនឹងសេះកាចក៏មាន ចូបប្រទះនឹងគោកាចក៏មាន ស្ករធាបនឹងគោគ្រ
 របស់ស្រ្តី ឬបុរសក៏មាន ស្ករឈ្មោះនឹងផ្លូវនៃស្រុកឬនៃធម៌ក៏មាន ។
 គ្រូនោះកាលដើរមានគេសួរថា ហេតុមេតើដូចម្តេច ក៏ប្រាប់គេថាផ្ទះស្ងាត់

មេ អការំ បរិសិទ្ធិំ អហោសិ តេន ចារិសី បិណ្ឌំ
 មេ អសន្តត្ថំ^(១) អហោសិ តេនាលទ្ធិ កុក្កុរេន ខំ-
 សិត្តំ អហោសិ តេនខ្ចី នដ្ឋោ ចណ្ណោន ហត្ថិជា
 សមាគន្ធិំ អហោសិ តេន សមាគមី ចណ្ណោន
 អស្សនេ សមាគន្ធិំ អហោសិ តេន សមាគមី
 ចណ្ណោន កោណោន សមាគន្ធិំ អហោសិ តេន
 សមាគមី ឥត្ថយាបិ បុរិសស្សបិ ជាមម្យំ កោត្តម្យំ
 បុច្ឆិត្តំ អហោសិ តេន បុច្ឆិ កាមស្សបិ ចិកមស្សបិ
 ជាមម្យំ មត្តម្យំ បុច្ឆិត្តំ អហោសិ តេន បុច្ឆិន្តំ ។
 តត្រ ឥន្ទក វិញ្ញា បុរិសោ ឥតិ បដិសត្ថិក្កតំ អយំ
 ទោ ករំ សគ្គា សទ្ធិញ្ញ សទ្ធនស្សរិ អមរិសេសំ
 ញាណនស្សនំ បដិជាបាតិ ចរោ ច មេ
 តិដ្ឋតោ ច សុត្តស្ស ច ជាករស្ស ច សតតំ
 សមិគំ ញាណនស្សនំ បទុបដ្ឋិតន្តំ ។ ។ សោ
 សុញ្ញម្យំ អការំ បរិសិទ្ធិំ បិណ្ឌម្យំ ន សភតិ
 កុក្កុរេនិ ទិសតិ ចណ្ណោន ហត្ថិជា សមាគន្ធិតិ

១ ម. បិណ្ឌបិ ធម្មទ្ធិ ។

ដែលគួរឱ្យចូលទៅបាន ឱ្យក៏ចូលទៅកាន់ផ្ទះស្ងាត់នោះហើយ ដុំបាយ
 ដែលឱ្យមិនគួរបាន ឱ្យក៏មិនបានដុំបាយនោះហើយ តែដែលគួរឱ្យបាន
 តែនោះក៏ទាញហើយ ឱ្យគួរចូលនឹងវិវិកាច ឱ្យក៏ចូលនឹងវិវិកាចនោះហើយ
 ឱ្យគួរចូលនឹងវិសេភាច ឱ្យក៏ចូលនឹងវិសេភាចនោះហើយ ឱ្យគួរចូលនឹងវិភា-
 កាច ឱ្យក៏ចូលនឹងវិភាកាចនោះហើយ ឱ្យគួរស្វែងរកនឹងវិភាគរូបស្រី
 ឬប្រុស ឱ្យក៏ស្វែងរកនឹងវិភាគរូបស្រីឬប្រុសនោះហើយ ឱ្យគួរស្វែ-
 រកនឹងផ្លូវនៃស្រុកឬនិគម ឱ្យក៏ស្វែងរកនឹងផ្លូវនៃស្រុកឬនិគមនោះ
 រួចហើយ ។ ម្ចាស់សន្តកៈ វិញ្ញាបុរស វេទនិកចារណកុត្តរិយណិវនាថោ
 ត្រដិច្ចវេទនេវេទនិសក្កាឃ័ញ្ញសក្ក តែងប្តេជ្ញានូវញាណទស្សនៈ មិនបាន
 សេសសល់ថា ពាក្យអញកាលដើរក្តី ឈរក្តី ដេកលក់ក្តី ឆ្ងល់ឡើងក្តី
 ញាណទស្សនៈ វេទនិកកលំសិប័ជាប់ជាប់ទីច្ច ។ ត្រូវបានចូលទៅកាន់ផ្ទះ
 ស្ងាត់ក៏បាន មិនបានដុំបាយក៏បាន តែឯវិវិកាច ចូលប្រទះនឹងវិវិកាច

ចណ្ឌោនមិ អស្សេន សមាគន្ធានិ ចណ្ឌោនមិ កោណោន
 សមាគន្ធានិ ឥត្ថិយាមិ បុរិសស្សបិ ឆាមម្យំ កោត្តម្យំ
 បុច្ឆតិ កាមស្សបិ ធិកមស្សបិ ឆាមម្យំ មគ្គម្យំ
 បុច្ឆតិ ។ សោ កិមីទន្តិ បុដ្ឋោ សមាបោ សុញ្ញំ
 អតារ មរិសិកត្ថំ អហោសិ ភេន ហរិសី បិណ្ឌិ
 មេ អលទ្ធានំ អហោសិ ភេនាលទ្ធានំ កុត្តរោ
 ទិសិកត្ថំ អហោសិ ភេនទ្ធានំ ឆាមម្យំ ចណ្ឌោន ហត្ថិ
 សមាគន្ធានំ អហោសិ ភេន សមាគមី ចណ្ឌោន
 អស្សេន សមាគន្ធានំ អហោសិ ភេន សមាគមី
 ចណ្ឌោន កោណោន សមាគន្ធានំ អហោសិ ភេន
 សមាគមី ឥត្ថិយាមិ បុរិសស្សបិ ឆាមម្យំ កោត្តម្យំ
 បុច្ឆតិ អហោសិ ភេន បុច្ឆិ កាមស្សបិ ធិ-
 កមស្សបិ ឆាមម្យំ មគ្គម្យំ បុច្ឆតិ អហោសិ
 ភេន បុច្ឆិ ។ សោ អនស្សសិកំ ឥទ្ធិ
 ព្រហ្មចរិយន្តិ ឥតិ វិទិត្វា តស្មា ព្រហ្មចរិយា ធិត្ថិ

កំមាន ចូបប្រទេនីនិសេភាចកំមាន ចូបប្រទេនីនិភាកាចកំមាន សូរ
 នាមនីនិភាគ្របេស្ស័ស្រីប្រុសកំមាន សូរឈ្មោះនីនិផ្លូវនៃស្រុកប្តូរនិមមកំ
 មាន ។ ត្រូវនោះកាលបើមានសូរថា ហេតុនេះតើដូចម្តេច គឺប្រាប់គេ
 ថា ចូរស្វាគមន៍ដល់ខ្ញុំឲ្យឆាប់ទៅបាន ខ្ញុំក៏ចូលទៅកាន់ផ្ទះស្វាគមន៍នោះហើយ
 ដុំបាយដែលខ្ញុំមិនគួរបាន ខ្ញុំក៏មិនបានដុំបាយនោះហើយ តែដែល
 គួរតែខ្ញុំបាន តែនោះក៏ខ្ញុំបានហើយ ខ្ញុំគួរចូបនីនិដ័រកាច ខ្ញុំក៏ចូបនីនិដ័រ
 កាចនោះហើយ ខ្ញុំគួរចូបនីនិសេភាច ខ្ញុំក៏ចូបនីនិសេភាចនោះហើយ
 ខ្ញុំគួរចូបនីនិភាកាច ខ្ញុំក៏ចូបនីនិភាកាចនោះហើយ ខ្ញុំគួរសួររកនាម
 នីនិភាគ្របេស្ស័ស្រីប្រុស ខ្ញុំក៏សួរនាមនីនិភាគ្របេស្ស័ស្រីប្រុសនោះ
 ហើយ ខ្ញុំគួរសួរឈ្មោះនីនិផ្លូវនៃស្រុកប្តូរនិមម ខ្ញុំក៏សួរឈ្មោះនីនិផ្លូវនៃ
 ស្រុកប្តូរនិមមនោះហើយ ។ បុរសនោះសួរដឹងច្បាស់ថា ព្រហ្មចរិយៈ
 នេះមិនមានទំនងស្រួលដូច្នេះហើយ ក៏ឡើយណាយបាទព្រហ្មចរិយៈនោះ

ចន្តមតិ ។ ឥតិ ទោ សទ្ទានុ ទេន កកវតា
 ជាតតា បស្សតា អរហតា សម្មាសម្ពុទ្ធន បរមិ
 អនុស្សាសិតំ ព្រហ្មចរិយំ អក្កាមិ យត្ថ វិញ្ញ
 បុរិសោ សសន្តំ ព្រហ្មចរិយំ ន វសេយ្យ វសន្តោ
 ន ពាករេយ្យ ញាយំ ធម្មំ កុសលំ ។

(២៦) បុន ចបរំ សទ្ទានុ ឥនេនទោ សត្វា
 អនុស្សវិកោ ហោតិ អនុស្សវសទោ ។ លោ
 អនុស្សវេន ឥតិហិតិហបរម្បរាយ បិដកសម្មា
 ធម្មំ នេសេតិ ។ អនុស្សវិកាស្ស ទោ បន សទ្ទានុ
 សត្តនោ អនុស្សវសទ្ធស្ស សុសុតម្បិ ហោតិ ទុស្ស័
 តម្បិ ហោតិ កតាបិ ហោតិ អញ្ញតាបិ ហោតិ ។
 តត្រ សទ្ទានុ វិញ្ញ បុរិសោ ឥតិ បដិសក្ខិត្តតិ
 អយំ ទោ កវំ សត្វា អនុស្សវិកោ អនុស្សវសទោ ។
 លោ អនុស្សវេន ឥតិហិតិហបរម្បរាយ បិដកសម្មា
 ធម្មំ នេសេតិ ។ អនុស្សវិកាស្ស ទោ
 បន សទ្ទានុ អនុស្សវសទ្ធស្ស សុសុតម្បិ ហោតិ
 ទុស្ស័តម្បិ ហោតិ កតាបិ ហោតិ អញ្ញតាបិ ហោតិ ។

ហើយទៀសចេញទៅ ។ ម្ចាស់សទ្ធាៈ នេះឯងឈ្មោះថាអនុស្សាសិត-
 ព្រហ្មចរិយ ទី ១ ដែលព្រះកតវន្តករោន្តសម្មាសម្ពុទ្ធក្នុងនោះ ត្រង់ជ្រាប
 ច្បាស់ ឃើញច្បាស់ បានសង្កេតហើយ ដែលជាធម៌នាំឱ្យវិញ្ញាបនស
 វេសប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈដោយដាច់ស្រឡះ ទុកជាការប្រព្រឹត្ត តំបន
 បានក្រកអធិកុសលធម៌ដែលខ្លួនត្រូវដឹងឡើយ ។

(២៦) ម្ចាស់សទ្ធាៈ ប្រការ ១ ទៀត ក្នុងវិហារនេះ មានផ្លូវ៖
 ជាអ្នកពួក ។ ភ្លាមក ប្រកាន់យកពាក្យដែលពួក ។ ថាជាពាក្យពិត ។
 ត្រូវនោះឯង តែងសំដែងធម៌តាមពាក្យដែលពួក ។ តាមពាក្យបរម្យោថ
 ផ្លូវ៖ ។ តាមក្បួនត្រា ។ ម្ចាស់សទ្ធាៈ ឯត្រូវជាអ្នកពួក ។ ភ្លាមក
 ប្រកាន់យកពាក្យដែលពួក ។ ថាជាពាក្យពិត (នោះ) រមែងពួកពាក្យល្អៗ
 ពួកពាក្យត្រក់ៗ ពិតៗ មិនពិតៗ ។ ម្ចាស់សទ្ធាៈ វិញ្ញាបនស
 រមែងពិចារណាក្នុងដំណើរនាផ្លូវនេះត្រូវដឹងរឺទេនេះជាអ្នកពួក ។ ភ្លាមក
 ប្រកាន់យកពាក្យដែលពួក ។ ថាជាពាក្យពិត ។ ត្រូវនោះឯង តែងសំដែង
 ធម៌តាមពាក្យដែលពួក ។ តាមពាក្យបរម្យោថផ្លូវ៖ ។ តាមក្បួនត្រា ។
 ឯត្រូវជាអ្នកពួក ។ ភ្លាមក ប្រកាន់យកពាក្យដែលពួក ។ ថាជាពាក្យពិត
 (នោះ) រមែងពួកពាក្យល្អៗ ពួកពាក្យត្រក់ៗ ពិតៗ មិនពិតៗ ។

សោ អនុស្សាសិតំ ឥទ្ធិ ព្រហ្មចរិយន្តំ ឥតិ វិនិក្ខា
 តស្មា ព្រហ្មចរិយា និព្វិន្ទ បក្កមតិ ។ ឥទ្ធិ ហោ
 សន្តក ភេទ ភពវតា ជាទតា បស្សតា អរហតា
 សម្មាសម្ពុទ្ធន ទុតិយំ អនុស្សាសិតំ ព្រហ្មចរិយំ
 អក្កាតំ យត្ថ វិញ្ញ បុរិសោ សសក្កិ ព្រហ្មចរិយំ
 ន វសេយ្យ វសន្តោ ច ធារាធម្មេ ញាមិ ធម្មំ
 កុសលី ។

(៦៧) ចុន ចេវី សន្តក ឥនេកោសោ សត្តា
 តក្កំ ហោតិ វីរិសំ ។ សោ តក្កមរិយាហតិ
 វីរិសាទុចរិកំ សយំបដិកាធំ ធម្មំ នេសេតិ ។
 តក្កស្ស ហោ ចន សន្តក សត្តនោ វីរិសំស្ស
 សុតក្កតម្យំ ហោតិ ទុតក្កតម្យំ ហោតិ តថាមិ
 ហោតិ អញ្ញថាមិ ហោតិ ។ តត្រ សន្តក វិញ្ញ
 បុរិសោ ឥតិ ធម្មិសត្យាក្កតិ អយំ ហោ កវី សត្តា

បុរសនោះ លុះដឹងច្បាស់ជាព្រហ្មចរិយៈនេះ មិនមានទំនងស្រួលផ្លូវឡើយ
 ហើយ គំនឿយណាយចាកព្រហ្មចរិយៈនោះ ហើយចៀសចេញទៅ ។
 ម្ចាស់សន្តកៈ នេះឯងឈ្មោះថា អនុស្សាសិតព្រហ្មចរិយៈទី២ ដែលព្រះ
 ភកវិន្ត អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ អង្គនោះ ទ្រង់ប្រាថ្នាច្បាស់ ឃើញច្បាស់
 បានសំដែងហើយ ដែលជាតម្លៃនាំឱ្យវិញ្ញាប្បស លែងប្រព្រឹត្តព្រហ្មច.
 រិយៈដោយដាច់ស្រឡះ ទុកជាភាសាមិនប្រព្រឹត្ត តំបន់បានប្រគល់ គឺ
 កុសលធម៌ដែលខ្លួនប្រើជីវិតរៀង ។

(៦៨) ម្ចាស់សន្តកៈ ប្រការមួយទៀត ក្នុងលោកនេះ មាន
 គ្រូខ្លះ ជាអ្នកមានសេចក្តីគ្រិះរិះ ពិចារណាជាប្រភព ។ គ្រូនោះ តែង
 សំដែងធម៌ដែលខ្លួនស្រាវជ្រាវបានមកដោយសេចក្តីគ្រិះរិះ ដែលខ្លួនស្តាប់
 ស្តង់ដោយការពិចារណា ជាធម៌កើតមានដោយប្រាថ្នាចេសខ្លួន ។ ម្ចាស់
 សន្តកៈ ក៏ត្រូវអ្នកមានសេចក្តីគ្រិះរិះពិចារណាជាប្រភព រមែងគ្រិះរិះ
 ហេតុល្អិតមាន គ្រិះរិះហេតុកាត្រង់ក៏មាន ពិតក៏មាន មិនពិតក៏មាន ។
 ម្ចាស់សន្តកៈ វិញ្ញាប្បសរមែងពិចារណា ក្នុងវិសាលភាពមួយថា គ្រូដ៏

តត្ថំ វិមិសំ ។ សោ តត្ថមវិយាហតំ វិមិសានុចរិតំ
 សយំបដិភានំ ធម្មំ នោសតិ ។ តត្ថំស្ស ទោ បទ
 សត្តុនោ វិមិសំស្ស សុតត្ថិតម្យំ ហោតិ ទុតត្ថិតម្យំ
 ហោតិ តថាមិ ហោតិ អញ្ញាថាមិ ហោតិ ។ សោ
 អនុស្សាសិតំ ឥទ្ធិ ព្រហ្មចរិយន្តិ ឥតិ វិនិគ្គា តស្មា
 ព្រហ្មចរិយា និព្វិន្ទ បក្កមតិ ។ ឥទ្ធិ ទោ សទ្ធក
 តេន កកវតា ជាទតា បស្សតា អវហតា សម្មា-
 សម្ពុទ្ធន តតិយំ អនុស្សាសិតំ ព្រហ្មចរិយំ អត្តា-
 តិ យទ្ធុ វិញ្ញា បុរិសោ សសត្ថំ ព្រហ្មចរិយំ
 ន វសេយ្យ វសន្តោ ច នាកធម្មេ ញាយំ
 ធម្មំ តុសលំ ។

[២៨] បុទ្ធ ចេវំ សទ្ធក ឥនេតោ ចោ សត្តា
 មាត្រា មោមុហោ ។ សោ បទ្ធតា មោមុហត្តា តថា
 តថា បញ្ចំ ទុន្នោ សមាទោ វិចារិក្ខេមំ អាបជ្ជិតិ
 អមារិក្ខេមំ វិវុទ្ធិមិ មេ នោ តថាតិមិ មេ នោ

ចំរើននេះ ជាអ្នកមានសេចក្តីគ្រិនវិវាទជាប្រព្រឹត្តិ ។ ត្រូវនោះ
 កែឆ្លើយដែលដើមដែលខ្លួនស្រាវជ្រាវបានមកដោយសេចក្តីគ្រិន ដែលខ្លួន
 ស្តាប់ស្តង់ដារដោយការពិចារណា ជាធម៌ត្រឹមត្រូវ ដោយព្រាជ្ញារបស់ខ្លួន ។
 ក៏ត្រូវជាអ្នកមានសេចក្តីគ្រិនវិវាទជាប្រព្រឹត្តិ វែងឆ្លើយនោះហេតុអ្វី
 មាន គ្រិនវិវាទហេតុការណ៍កំរិត ពិតកំរិត មិនពិតកំរិត ។ ចុះសេ
 នោះលុះដឹងច្បាស់ថា ព្រហ្មចរិយានេះ មិនមានទំនងស្រួលផ្សេងហើយ
 ក៏ឡើយណាស់បានព្រហ្មចរិយានោះ ហើយចៀសចេញទៅ ។ ម្ចាស់
 សទ្ធកៈ នេះឯងឆ្លើយថា អនុស្សាសិតព្រហ្មចរិយៈទី៣ ដែលព្រះភគវន្ត
 អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ អង្គនោះ ច្រើនប្រាថ្នា ឃើញច្បាស់ បាន
 សំដែងហើយ ដែលជាទំនងទ្វិក្ខបុរស លែងប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ
 ដោយដាច់ស្រឡះ ទុកថាកាលប្រព្រឹត្ត ក៏មិនបានត្រេកអរនឹងកុសលធម៌
 ដែលខ្លួនធម្មជីវិតឡើយ ។

[២៨] ម្ចាស់សទ្ធកៈ ប្រការមួយទៀត ក្នុងលោកនេះ បានឆ្លើយ
 ជាមនុស្សមានប្រាជ្ញាទំនំ ជាមនុស្សល្ងង់ទៅ ។ ត្រូវនោះ ហេតុតែខ្លួន
 មានប្រាជ្ញាទំនំ ហេតុតែខ្លួនល្ងង់ទៅ កាលបើមានអ្នកផងណាស្មារប្រសា
 ផ្សេងៗ ហើយ ក៏ផលខ្លះការស្រាយវិចារ ផ្សាយសំដីមិនឱ្យស្តាប់ខ្លួនថា
 ខ្ញុំយល់ឃើញថាយ៉ាងនេះក៏មិនមែន ខ្ញុំយល់ឃើញថាយ៉ាងនោះក៏មិនមែន

បរិព្វាណវង្សសូត្រសុទ្ធ ចក្កប្រមុខវិម

អញ្ញជាតិបិ មេ ឆោ ឆោតិបិ មេ ឆោ
 ឆោតិបិ មេ ឆោតិ ។ តត្រ សទ្ធក វិញ្ញ បុរិសោ
 សតិ បដិសញ្ញត្តតិ អយំ ឆោ ភវំ សត្វា មនោ
 មោឃុហោ ។ សោ មន្តត្តា មោឃុហត្តា តថា តថា
 បញ្ញំ បុដ្ឋោ សមាធនោ វាចាវិក្ខេបំ អាបជ្ជតិ
 អមរវិក្ខេបំ វិវត្តិបិ មេ ឆោ តថាតិបិ មេ ឆោ
 អញ្ញជាតិបិ មេ ឆោ ឆោតិបិ មេ ឆោ ឆោ ឆោតិបិ
 មេ ឆោតិ ។ សោ អនុស្សាសិតំ ឥទំ ប្រមុខវិយដ្ឋំ
 សតិ វិនិច្ឆា តស្មា ប្រមុខវិយា វិនិច្ឆ បញ្ញមតិ ។
 ឥទំ ឆោ សទ្ធក តេជ ភកវតា ជាតតា មស្សតា
 អរោតា សម្មាសម្ពុទ្ធន ធម្មតំ អនុស្សាសិតំ
 ប្រមុខវិយំ អត្តាតំ យត្ថ វិញ្ញ បុរិសោ សសត្តំ
 ប្រមុខវិយំ ន វសយ្យ វសនោ ច ឆារាធម្ម
 ញាយំ ធម្មំ កុសលន្តំ ។ ឥមាធិ ឆោ សទ្ធក

បរិព្វាណវង្ស សទ្ធកសូត្រ ព្រហ្មចរិយធម៌ ៦

ខ្ញុំយល់ឃើញថា យ៉ាងណាក៏មិនមែន ខ្ញុំយល់ឃើញថា មិនមែនក៏ទេ ខ្ញុំ
 យល់ឃើញថា មិនមែនជាមិនមែនក៏ទេ ។ ម្ចាស់សទ្ធកៈ វិញ្ញាបន្ន សែន
 ភិបាសោក្ខន្ធដ៏លោកនោះផ្សំចុះថា ត្រូវដឹងរឿងនេះ ជាមនុស្សមានប្រាជ្ញា
 ទន់ ជាមនុស្សល្ងង់ទៅ ។ គ្រូនោះ ហេតុតែខ្លួនមានប្រាជ្ញាទន់ ហេតុ
 តែខ្លួនល្ងង់ទៅ កាលបើមានអ្នកផងសាកសួរប្រាជ្ញាដូច្នោះ ។ ហើយ ក៏
 ផល់ខ្លួនការផ្សាយកថា ផ្សាយសំដីមិនឲ្យស្ងប់ខ្លួនថា ខ្ញុំយល់ឃើញថា
 យ៉ាងនេះក៏មិនមែន ខ្ញុំយល់ឃើញថា យ៉ាងនោះក៏មិនមែន ខ្ញុំយល់ឃើញ
 ថាយ៉ាងណាក៏មិនមែន ខ្ញុំយល់ឃើញថាមិនមែនក៏ទេ ខ្ញុំយល់ឃើញថា
 មិនមែនជាមិនមែនក៏ទេ ។ បុរសនោះ លុះជឿច្បាស់ថា ព្រហ្មចរិយៈនេះ
 មិនមានទំនងស្រួលទេដូច្នេះហើយ ក៏ឡើយណាមកប្រាជ្ញាចរិយៈនោះ
 ហើយចៀសចេញទៅ ។ ម្ចាស់សទ្ធកៈ នេះឯងឆ្លើយថា អនុស្សាសិត-
 ប្រមុខវិយធម៌ ៦ ដែលព្រះករុណាពោធិសត្វាសម្ពុទ្ធ អង្គនោះ ត្រាប
 ច្បាស់ ឃើញច្បាស់ បានសំដែងហើយ ដែលជាធម៌នាំឲ្យវិញ្ញាបន្ន សែន
 ប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ ដោយដាច់ស្រឡះ ទុកជាភាសប្រព្រឹត្ត ក៏មិនបាន
 ត្រេកអរទើបកុសលធម៌ដែលខ្លួនគេជឿជឿយ ។ ម្ចាស់សទ្ធកៈ នេះឯង

តេជ ភគវតា ជាធាតុ ចស្សតា អរហតា សម្មា-
 សម្ពុទ្ធនេ ចត្តារិ អនុស្សាសិតានិ ព្រហ្មចរិយានិ
 អត្តាភានិ យត្ថ វិញ្ញា បុរិសោ សសក្កំ ព្រហ្មចរិយំ
 ន វសេយ្យ វសន្តោ ច ភារុយេយ្យ ញាយំ ធម្មំ
 កុសលន្តំ ។

[៦៩] អន្ទិយំ កោ អនន្ទ អន្ទតិ កោ អនន្ទ
 យាវត្ថំ តេជ ភគវតា ជាធាតុ ចស្សតា អរហតា
 សម្មាសម្ពុទ្ធនេ ចត្តារិ អនុស្សាសិតានេវ ព្រហ្មចរិយានិ
 អនុស្សាសិតានិ ព្រហ្មចរិយានិ អត្តាភានិ យត្ថ វិញ្ញា
 បុរិសោ សសក្កំ ព្រហ្មចរិយំ ន វសេយ្យ វសន្តោ ច
 ភារុយេយ្យ ញាយំ ធម្មំ កុសលំ ។ សោ បទ កោ
 អនន្ទ សត្វា តិវរិទំ តិវរិទ្ធាយំ យត្ថ វិញ្ញា បុរិសោ
 សសក្កំ ព្រហ្មចរិយំ វសេយ្យ វសន្តោ ច ភារុយេយ្យ
 ញាយំ ធម្មំ កុសលន្តំ ។

ឈ្មោះថា អនុស្សាសិតព្រហ្មចរិយៈ ២ ប្រការ ដែលព្រះភគវត្តអរហន្ត
 សម្មាសម្ពុទ្ធ អង្គនោះ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់ ឃើញច្បាស់ បានសំដែង
 ហើយ ដែលជាធម៌ទាំងឡាយក្នុងព្រហ្មចរិយៈ ដោយ
 ដាច់ស្រឡះ ទុកជាភាវប្រព្រឹត្ត ក៏មិនបានព្រះអរិស័ន្ទកុសលធម៌ដែល
 ខ្លួនប្បវេណីឡើយ ។

[៦៩] សន្តកបរិក្កាជក កថថា បពិត្រព្រះភោគន្តជីវិចារិទ ហេតុ
 នេះអស្ចារ្យណាស់ បពិត្រព្រះភោគន្តជីវិចារិទ ហេតុនេះចំឡែកណាស់
 ព្រោះថា ព្រះភគវត្ត អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ អង្គនោះ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់
 ឃើញច្បាស់ បានសំដែងអនុស្សាសិតព្រហ្មចរិយៈ ២ ប្រការនេះ ថា
 ជាអនុស្សាសិតព្រហ្មចរិយៈ គឺព្រះភារុយេយ្យ ជាធម៌ទាំងឡាយក្នុងព្រហ្មចរិយៈ ដែល
 ប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ ដោយដាច់ស្រឡះ ទុកជាភាវប្រព្រឹត្ត ក៏មិនបាន
 ព្រះអរិស័ន្ទកុសលធម៌ដែលខ្លួនប្បវេណីឡើយ ។ បពិត្រព្រះភោគន្តជី
 វិចារិទ ចុះត្រូវនោះនិយាយដូចម្តេច ភាវប្បវេណី ទើបជាហេតុទាំងឡាយ
 ក្នុងព្រហ្មចរិយៈ ប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈបានដោយសិប័ត្ត ភាវប្រព្រឹត្ត
 ហើយ ក៏វេទនៈព្រះអរិស័ន្ទកុសលធម៌ដែលខ្លួនប្បវេណី ។

[៧០] ឥត សន្តត្ត តថាគតោ លោកេ ឧប្បជ្ជតិ
 អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធោ វិជ្ជាបរណសម្បជ្ជោ សុគតោ
 លោកវិជ្ជ អនុត្តរោ បុរិសឧទ្ទសារមិ សត្វា នេវ
 មនុស្សំ តុន្តោ កកក ។ បេ ។ លោ ៧២២ បញ្ច
 ដំរលោ បហាយ នេតសោ បេត្តិលេសេ បញ្ចាយ
 បុព្វលីកាវលោ វិវិទេវ កាមេហិ វិវិជ្ជ អកុសលេហិ
 ធម្មេហិ សវិតត្តំ សវិចារំ វិវេកដំ មិត្តសុទំ បេមិ
 ឈាដំ ឧបសម្បជ្ជ វិហាតិ ។ យស្មី ទោ ២៤១
 សន្តត្ត សន្តវ សារតោ ឋវ្យមំ ឱន្តរវិសេសំ អនិកច្ចតិ
 កក្ក វិញ្ញ បុរិសោ សសត្តំ ព្រហ្មចរិយំ វសេយ្យ
 វសន្តោ ច ករណេយ្យ ញាយំ ធម្មំ កុសលំ ។ បុ ១

១ ២. ឈុស្មិ ឋវេសុ ឆយំ យវេ ឧត្ថិ ។

[៧០] ព្រះកន្ទុកមានដេរព័បថា ម្ចាស់សន្តត្តៈ ព្រះគតិគតេវ
 ឡើងក្នុងលោកនេះ ព្រះអង្គជួយចាកសឹកស្រូវកោលគិរិលេស ព្រា
 អង្គគ្រាស់ដឹងខ្លះញាយរួចមិច្ចំក្នុងវាយប្រពៃចំពោះព្រះអង្គ ព្រះអង្គ
 បរិច្ចារិយោយវិជ្ជាខឹងចរណៈ ព្រះអង្គមានដំណើរឈ្លយាងៈ៧កាមសុទ្ធ-
 ស្តាន ព្រះអង្គក្របច្បាស់ទូរក្រលោក ព្រះអង្គប្រសើរវាយសិលាខ្លះ
 កុណ រកបុគ្គលណាមួយស្មើគ្នា ព្រះអង្គជាអ្នកខ្លាចខ្លាចបុរសវេលក្ខ
 ខ្លាចបាន ព្រះអង្គជាសាស្តាចារ្យខ្លះខាតខឹងមនុស្សចាំខ្សោយ ព្រះអង្គ
 គ្រាស់ដឹងទូរចក្ខុវិយសព្វ ហើយញ៉ាំងអ្នកដទៃឲ្យគ្រាស់ដឹងផង ព្រះអង្គ
 មានដំណើរ៧កាត់ត្រួតពិន្យាចំពោះហើយ ។ បេ ។ ព្រះអង្គបានលេ
 បង់ដំណេកមិច្ចំ ៥ នេះ ដែលជាគ្រឿងសៅហ្មងចិត្ត ធ្វើប្រាថ្នាឲ្យ
 មានកំលាំងខ្សោយ ព្រះអង្គស្ងប់ស្ងាត់ចាកកាមចាំខ្សោយ ស្ងប់ស្ងាត់
 ចាកអកុសលធម៌ចាំខ្សោយហើយ ចូលបឋមជ្ឈាន ប្រកបដោយវិញ្ញា
 ខឹងវិចារៈ មានបិតិខឹងសុខៈដែលកើតអំពីវិវេក ។ ម្ចាស់សន្តត្តៈ ចំរណក
 ខាងសាវ័ក វេយ្យគ្រាស់ដឹងទូរកុណវិសេស ដំណើរឈុបមានសកាពយ៉ាង
 នេះ ក្នុងសំណាក់ត្រួតពិន្យា វិញ្ញាបុរសធម៌ប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈបាន ដោយ
 សីលចិត្តក្នុងសំណាក់ត្រួតពិន្យា កាលបើប្រព្រឹត្តហើយ ក៏ព្រេកអរខឹង

ធម៌ សទ្ធកា ភិក្ខុ វិគត្តវិចារាជំ វុបសោ
 ។ បេ ។ ទុតិយំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជំ វិហារតិ ។
 យស្មី ទោ បទ សទ្ធកា សត្វិ សាវកោ ឯវ.
 វុបំ ឧទ្យាវរិសេសំ អនិកច្ឆតិ តត្ថ វិញ្ញំ បុរិសោ
 សសង្កំ ព្រហ្មចរិយំ វសេយ្យ វសន្តោ ច អា-
 រាធម្យ ញាយំ ធម្មំ កុសលំ ។ បុទ ធម៌ សទ្ធកា
 ភិក្ខុ មីតិយា ច វិវាតា ។ បេ ។ តតិយំ ឈានំ
 ឧបសម្បជ្ជំ វិហារតិ ។ យស្មី ទោ បទ សទ្ធកា
 សត្វិ សាវកោ ឯវុបំ ឧទ្យាវរិសេសំ អនិកច្ឆតិ
 តត្ថ វិញ្ញំ បុរិសោ សសង្កំ ព្រហ្មចរិយំ វសេយ្យ
 វសន្តោ ច អារាធម្យ ញាយំ ធម្មំ កុសលំ ។
 បុទ ធម៌ សទ្ធកា ភិក្ខុ សុខស្ស ច បហាថា
 ទុក្ខស្ស ច បហាថា ។ បេ ។ តតុត្ថំ ឈានំ
 ឧបសម្បជ្ជំ វិហារតិ ។ យស្មី ទោ បទ សទ្ធកា
 សត្វិ អរិយស្សាវកោ ឯវុបំ ឧទ្យាវរិសេសំ អនិកច្ឆតិ
 តត្ថ វិញ្ញំ បុរិសោ សសង្កំ ព្រហ្មចរិយំ វសេយ្យ
 វសន្តោ ច អារាធម្យ ញាយំ ធម្មំ កុសលំ ។

កុសលធម៌ដែលខ្លួនធម្មវិជីវ ។ ម្ចាស់សទ្ធកាៈ ប្រការមួយទៀត ភិក្ខុ
 គ្រោះទ្វារបំប្លែងក្នុងនិវិចារៈបានហើយ ។ បេ ។ កំចូលទុតិយវដ្តាន ។
 ម្ចាស់សទ្ធកាៈ សាវិក វេមន៍ត្រាស់ដឹងខ្លួនកុណាវិសេស ដ៏លើសលុបមាន
 សភាពយ៉ាងនេះ ក្នុងសំណាក់គ្រូណា វិញ្ញាបនបត្រប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ
 បានដោយសិប្បក្នុងសំណាក់គ្រូនោះ កាលបើប្រព្រឹត្តហើយ កំព្រេក
 អារិក្ខកុសលធម៌ដែលខ្លួនធម្មវិជីវ ។ ម្ចាស់សទ្ធកាៈ ប្រការមួយទៀត ភិក្ខុ
 គ្រោះប្រាសចាកបីតិវដ្ត ។ បេ ។ កំចូលតតិយវដ្តាន ។ ម្ចាស់សទ្ធកាៈ
 សាវិក វេមន៍ត្រាស់ដឹងខ្លួនកុណាវិសេស ដ៏លើសលុបមានសភាពយ៉ាង
 នេះក្នុងសំណាក់គ្រូណា វិញ្ញាបនបត្រប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ បានដោយ
 សិប្បក្នុងសំណាក់គ្រូនោះ កាលបើប្រព្រឹត្តហើយ កំព្រេកអារិក្ខ
 កុសលធម៌ដែលខ្លួនធម្មវិជីវ ។ ម្ចាស់សទ្ធកាៈ ប្រការមួយទៀត ភិក្ខុ
 គ្រោះលេបន៍សុខផង លេបន៍ទុក្ខផង ។ បេ ។ ចូលចក្ខុវដ្តាន ។
 ម្ចាស់សទ្ធកាៈ អរិយសាវិក វេមន៍ត្រាស់ដឹងខ្លួនកុណាវិសេស ដ៏លើសលុប
 មានសភាពយ៉ាងនេះ ក្នុងសំណាក់គ្រូណា វិញ្ញាបនបត្រប្រព្រឹត្ត
 ព្រហ្មចរិយៈ បានដោយសិប្បក្នុងសំណាក់គ្រូនោះ ។ កាលបើ
 ប្រព្រឹត្តហើយ កំព្រេកអារិក្ខកុសលធម៌ដែលខ្លួនធម្មវិជីវ ។

[៧១] សោ ឯវិ សមាហិតេ ចិត្តេ បរិសុទ្ធ
 បរិយោធាត អនត្ថណោ វិកត្វមគ្គិលេសេ ឫទ្ធិក្ខតេ
 កម្មដិយេ មិតេ អាទេញ្ចប្បត្តេ ឬទ្ធវេវាសាទុស្ស-
 តិញ្ញាណាយ ចិត្តំ អភិវិជ្ជាមេតិ ។ សោ អនេកវិហិតិ
 ឬទ្ធវេវាសំ អនុស្សាតិ សេយ្យមីទំ ឯកម្យំ ជាតិ
 ទ្វេមិ ជាតិយា ។ មេ ។ ឥតិ សាគារិ សុទ្ធផ្តសំ
 អនេកវិហិតិ ឬទ្ធវេវាសំ អនុស្សាតិ ។ យស្មី ទោ
 បទ សទ្ធកា សន្តិ សាវតោ ឯវាបំ ទុណ្យារិសេសំ
 អនិកច្ចតិ តត្ថ វិញ្ញា ឬរិសោ សសន្តិ ព្រហ្មចរិយំ
 វសេយ្យ វសន្តោ ច អាវាទេយ្យ ញាយំ ទុដ្ឋិ
 កុសលំ ។ សោ ឯវិ សមាហិតេ ចិត្តេ បរិសុទ្ធ
 បរិយោធាត អនត្ថណោ វិកត្វមគ្គិលេសេ ឫទ្ធិក្ខតេ
 កម្មដិយេ មិតេ អាទេញ្ចប្បត្តេ សត្តាទំ ឬទ្ធវេ-
 វាសតញ្ញាណាយ ចិត្តំ អភិវិជ្ជាមេតិ ។ សោ

[៧១] គំភ្លឺនោះ កាលបើចិត្តតំកល់ចំ បរិសុទ្ធផ្លូវផង មិនមាន
 ទិព្វលក្ខណៈលេស ប្រាសចាកសេចក្តីសៅហ្មង ជាចិត្តទំនុក គួរដល់
 ការនាម ជាចិត្តទំនង ដល់ខ្លួនសេចក្តីមិនញាប់ញ័រទៅតាមការឃើញ
 យ៉ាងនេះហើយ វេទនាបង្កើនចិត្តទៅរកចុះព្រឹត្តិសាទុស្សតិញ្ញាណ គឺ
 ប្រាថ្នាលើកឃើញខ្លួនដែលភ្ជាប់គ្រប់យ៉ាងនៅក្នុងកាយមុន ។ គំភ្លឺនោះ
 វេទនាលើកខ្លួនដែលខ្លួនភ្ជាប់គ្រប់យ៉ាងនៅក្នុងកាយមុន បានច្រើនជាតិ
 គឺលើកឃើញបាន ១ ជាតិខ្លះ ២ ជាតិខ្លះ ។ មេ ។ លើកឃើញដូចជាតិ
 ដែលខ្លួនភ្ជាប់គ្រប់យ៉ាងនៅក្នុងកាយមុន បានច្រើនជាតិ ព្រមទាំងការ
 គ្រេងទាំងឡាយដោយប្រការដូច្នេះឯង ។ ខ្លួនសទ្ធកា សាវត វេទនា
 គ្រាសំដឹងខ្លួនក្នុងកាយសេស មើលសលុបមានសភាពយ៉ាងនេះ ក្នុងស-
 ណាកំច្រើន ក្នុងកាយសេសឃើញច្រើនព្រហ្មចរិយៈបាន ដោយសេចក្តីក្នុង
 សំណាក្រែងនោះ កាលបើប្រព្រឹត្តហើយ គឺគ្រេងអនិច្ចតុសេស
 ដែលខ្លួនឃើញផង ។ គំភ្លឺនោះកាលបើចិត្តតំកល់ចំ បរិសុទ្ធផ្លូវផង មិន
 មានទិព្វលក្ខណៈលេស ប្រាសចាកសេចក្តីសៅហ្មង ជាចិត្តទំនុក គួរដល់
 ការនាម ជាចិត្តទំនង ដល់ខ្លួនសេចក្តីមិនញាប់ញ័រទៅតាមការឃើញ
 យ៉ាងនេះហើយ វេទនាបង្កើនចិត្តទៅរកចុះព្រឹត្តិសាទុស្សតិញ្ញាណ គឺប្រាថ្នា
 ត្រឡប់ដឹងខ្លួនចិត្តទំនងបរិសុទ្ធក្នុងកាយ (ទិព្វចក្ខុញ្ញាណ) ។ គំភ្លឺនោះ

និព្វាន ចក្កុយា វិសុទ្ធន អភិក្កន្ធនាទុស្សោនេ សត្តេ
 បស្សតិ ធរៈនាទេ ឧបបជ្ជនាទេ ហិរេន មណីតេ
 សុវណ្ណេ ទុទ្ទវណ្ណេ សុភតេ ទុក្ខតេ ។ បេ ។
 យថាភម្មបតេ សត្តេ បដាទាតិ ។ យស្មី ទោ
 បទ សទ្ធកា សត្តវ សាវកោ ឯវុបំ ទុន្ទរាវេសសំ
 អនិក្ខន្ធកត្ត វិញ្ញា បុរិសោ សសត្តំ ព្រហ្មនិយំ
 វេសយ្យ វេសន្តោ ច អារាមេយ្យ ញាយំ នម្មំ
 កុសលំ ។ សោ ឯវំ សមាចារតេ មិន្តេ
 បរិសុទ្ធេ បរិយោទាតេ អនុជ្ឈណេ វិតត្វបក្កិលេសេ
 ឥទ្ធក្ខតេ កម្មនិយេ បិតេ អារាមញ្ញប្បត្តេ អាសវនំ
 ទយញ្ញាណាយ ចិត្តំ អភិច្ឆន្ទាមេតិ ។ សោ ឥនិ
 ទុក្ខន្តំ យថាភតិ បដាទាតិ អយំ ទុក្ខសមុទយោតិ
 យថាភតិ បដាទាតិ អយំ ទុក្ខចិកេទាតិ
 យថាភតិ បដាទាតិ អយំ ទុក្ខនិរតនកាមិចិ
 បដិបទាតិ យថាភតិ បដាទាតិ ។ បេ ។
 អយំ អាសវនិកេទកាមិចិ បដិបទាតិ យថាភតិ
 បដាទាតិ ។ កស្ស ឯវំ ជាទតោ ឯវំ បស្សតោ

នាទេចក្កុយោជាទិព្វវេទិកាទុក្ខ កន្លងបង្កើតក្នុង ចេសមុទុស្សធម្មតា វេទិកា
 ឃើញខ្លួនក្នុងសត្វដែលច្បុកដែលកើតឡើង ទន់ទាប ឆ្លងក្នុងខ្ពស់ មាន
 វណ្ណាល្អ មានវណ្ណៈកាក្រក់ មានគតិល្អ មានគតិកាក្រក់ ។ បេ ។ តែង
 ដឹងច្បាស់នូវក្នុងសត្វ ដែលគាត់លះចោលតាមកម្មរបស់ខ្លួន ។ ម្ចាស់សន្តត្ថៈ
 សាវ័ក វេទន៍គ្រាន់ដឹងនូវគុណវិសេស ដើរលើសលុបមានសភាពយ៉ាងនេះ
 ក្នុងសំណាត់ត្រៃណា វិញ្ញាបនសកម្មប្រព្រឹត្តត្រឡប់យ៉ាង បាទដោយសិប្ប
 ចំណុចក្នុងសំណាត់ត្រៃនោះ កាលបើប្រព្រឹត្តហើយ ក៏ត្រេកអរនឹងកុសលធម៌
 ដែលខ្លួនឃើញដឹង ។ ក៏ក្នុងនោះ កាលបើចិត្តតក់ចង់ បរិសុទ្ធផ្លូវដឹង មិន
 មានទិព្វលក្ខណៈលេស ប្រាសចាកសេចក្តីសេចក្តី ជាចិត្តទន់ភ្លន់ ក្នុង
 ដល់ការចាកម្ម ជាចិត្តនឹងដឹង ដល់ស្វាសេចក្តីមិនញាប់ញ័រយ៉ាងនេះហើយ
 វេទន៍យក្ខន្ធចិត្តនោះចាកសេចក្តីយញ្ញាណ គឺប្រាថ្នាដឹង នូវធម៌ជាត្រៀង
 អស់ចោលនៃអាសវៈចង់ខ្សោយ ។ ក៏ក្នុងនោះ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះ
 ជាទុក្ខ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះជាច្រើនគុណនៃទុក្ខ ដឹងច្បាស់
 តាមពិតថា នេះជាប្រាថ្នាជាត្រៀងរលក់ទុក្ខ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា
 នេះផ្លូវប្រតិបត្តិ ជាដំណើរចោលចាកនូវច្រើននៃទុក្ខ ។ បេ ។
 ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះជាផ្លូវប្រតិបត្តិ ជាដំណើរចោលចាកនូវច្រើននៃទុក្ខ
 ត្រៀងរលក់អាសវៈ ។ កាលបើក្នុងនោះដឹងយ៉ាងនេះ ឃើញយ៉ាងនេះ

កាមាសវាចិ ចិត្តំ វិមុច្ចតិ ភវាសវាចិ ចិត្តំ វិមុច្ចតិ
 អវិជ្ជាសវាចិ ចិត្តំ វិមុច្ចតិ វិមុត្តស្មី វិមុត្តមិតិ ញាណំ
 ហោតិ វិណា ជាតិ វុស្សំ ព្រហ្មចរិយំ កតំ ករណីយំ
 បាបំ ឥត្តត្តាយាតិ ចដាហតិ ។ យស្មី ទោ មន
 សន្តក សន្តវ សាវកោ ឯវរមំ ឧទ្ធការិសេសំ អនិក្ខត្តិ
 តត្ថ វិញ្ញា បុរិសោ សសត្តិ ព្រហ្មចរិយំ វសេយ្យ
 វសន្តោ ច អាករេយ្យ ញាយំ ធម្មំ កុសលន្តិ ។

[៧២] យោ មន សោ កោ វាទន្ត ភិក្ខុ
 អរហំ វិណាសវោ វុស្សំ កា កតករណីយោ
 ឧបាសកោ អនុប្បត្តសនន្តោ បរិស្ថិណាភវសញ្ញាដោ
 សម្មទញ្ញា វិមុត្តោ បរិកុញ្ញយ្យ សោ កាមេតិ ។
 យោ សោ សន្តក ភិក្ខុ អរហំ វិណាសវោ

ហើយ ចិត្តក៏ផុតស្រឡះចាកកាមាសវៈផង ចិត្តក៏ផុតចាកភវាសវៈផង
 ចិត្តផុតចាកអវិជ្ជាសវៈផង កាលបើចិត្តក៏ចាកនោះផុតស្រឡះហើយ សេចក្តី
 ដឹងក៏កើតឡើងដល់វិក្កាទានជា ចិត្តរបស់កាតាញ្ញាផុតស្រឡះហើយ ក៏កុ
 ហោជឺងច្បាស់ថា ជាតិរបស់កាតាញ្ញាស្ងប់ហើយ មនុស្សប្រាជ្ញាចរិយធម៌
 កាតាញ្ញាបានប្រព្រឹត្តគ្រប់គ្រាន់ហើយ សោត្រសតិច្ចកាតាញ្ញាបានធ្វើ
 ស្រេចហើយ មនុស្សចាត់ចូលទៅ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសោត្រសតិច្ចនេះទៀត
 មិនបានឡើយ ។ ឆ្ងល់សន្ទុកៈ សាវ័កផងត្រាស់ដឹងខ្លះកុណាវិសេស
 ដឹងស្របបទានសភាពយ៉ាងនេះ ក្នុងសំណាត់ត្រូណា វិញ្ញាបនបត្រ
 ប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈបាន ដោយសិប្បចិត្តក្នុងសំណាត់ត្រូនោះ កាលបើ
 ប្រព្រឹត្តហើយ ក៏ក្រេតអនិច្ចកុសលធម៌ដែលខ្លួនតប្បវឌ្ឍ ។

[៧២] សន្តកបរិព្វាណវង្សថា ចតិក្រព្រះភាគខ្ពង់ចំរើន ភិក្ខុ
 ណា ជាព្រះអរហន្ត វិណាស្រត បានប្រព្រឹត្តមនុស្សប្រាជ្ញាចរិយធម៌គ្រប់
 គ្រាន់ហើយ បានធ្វើសោត្រសតិច្ចហើយ បានដាក់ចុះការៈហើយ
 បានសម្រេចប្រយោជន៍របស់ខ្លួនដោយសំដាប់ហើយ មានធម៌ជាគ្រឿង
 ដាប់ចំភាគ ក្នុងភពអស់ហើយ មានចិត្តផុត (ចាកកាសវៈទាំងឡាយ)
 ក្រោដើរដោយប្រៃស ក៏ក៏ត្រូវបាននៅបំណែកតាមចំណង់ឡាយវិវាទ ។
 ព្រះភាគខ្ពង់ថា ឆ្ងល់សន្ទុកៈ ក៏កុណា ជាព្រះអរហន្ត វិណាស្រត

វុសិតវា កកកករណីយោ ឱហិតកាវោ អនុប្បត្តស-
 នត្តោ បរិក្ខីណាភវសញ្ញាជីវោ សឌ្ឍនញ្ញា វិមុត្តោ
 អកញ្ចោ សោ បញ្ច ហំនាចិ អជ្ឈាចរិតុំ អកញ្ចោ
 ទីណាសវោ ភិក្ខុ សក្កិច្ច ឆាលោ ជីវិតា វោរោបេតុំ
 អកញ្ចោ ទីណាសវោ ភិក្ខុ អនិច្ចំ ធម្មេយ្យសង្កាតំ
 អាធាតុំ អកញ្ចោ ទីណាសវោ ភិក្ខុ មេត្តិចំ
 ចន្ទំ បដិសេវិតុំ អកញ្ចោ ទីណាសវោ ភិក្ខុ
 សម្មជាធម្មសា កាសិកុំ អកញ្ចោ ទីណាសវោ ភិក្ខុ
 សន្និច្ចការកំ កាមេ បរិកុញ្ចិតុំ សេយ្យជាបិ បុត្រោ
 អាតាវយក្ខតោ ។ យោ សោ សន្នក ភិក្ខុ អរហំ
 ទីណាសវោ វុសិតវា កកកករណីយោ ឱហិតកាវោ
 អនុប្បត្តសនត្តោ បរិក្ខីណាភវសញ្ញាជីវោ សឌ្ឍនញ្ញា
 វិមុត្តោ អកញ្ចោ សោ ឥមាចិ បញ្ច ហំនាចិ
 អជ្ឈាចរិតុន្តិ ។

បានប្រព្រឹត្តមគ្គប្រញូចវិយធម៌ស្រប់ត្រាន់ហើយ បានធ្វើសាឡសតិច្ឆរូប
 ហើយ បានដាក់ចុះការហើយ បានសម្រេចប្រយោជន៍របស់ខ្លួនដោយ
 លំដាប់ហើយ មានធម៌ជាគ្រឿងជាប់ចំពាក់ក្នុងភពអស់ហើយ មានចិត្ត
 ផុត (ចាកភាសវៈទាំងឡាយ) ព្រោះជើងដោយប្រពៃ ភិក្ខុនោះមិនដែល
 ប្រព្រឹត្តល្មើសនូវហេតុ ៨ យ៉ាងឡើយ គឺភិក្ខុជាព្រះទីណាស្រព មិនដែល
 ក្លែងធ្វើសក្ខីឲ្យដាច់ខាតជីវិត ១ ភិក្ខុជាព្រះទីណាស្រព មិនដែលកាន់យក
 ទ្រព្យដែលគេមិនបានឱ្យ ពោលគឺការលួច ១ ភិក្ខុជាព្រះទីណាស្រព
 មិនដែលសេវាមេផុនធម្ម ១ ភិក្ខុជាព្រះទីណាស្រព មិនដែលពោល
 កុហកទាំងដឹងសេចក្តីច្បាស់ ១ ភិក្ខុជាព្រះទីណាស្រព មិនដែលធ្វើឲ្យ
 ការសន្សំទុក (ឲ្យវិភាទាំងឡាយមានល្មជាងដើម) បរិភោគឲ្យកាមទាំងឡាយ
 ផ្តួចកាលដែលខ្លួននៅជាគ្រូហេតុ ក្នុងកាលពីដើម ១ ។ ម្ចាស់សន្តកៈ
 ភិក្ខុណា ជាព្រះអរហន្ត ទីណាស្រព បានប្រព្រឹត្តប្រញូចវិយធម៌
 ស្រប់ត្រាន់ហើយ បានធ្វើសាឡសតិច្ឆរូបស្រពហើយ បានដាក់ចុះ
 ការហើយ បានសម្រេចប្រយោជន៍របស់ខ្លួន ដោយលំដាប់ហើយ
 មានធម៌ជាគ្រឿងជាប់ចំពាក់ ក្នុងភពអស់ហើយ មានចិត្តផុតស្រឡះ
 (ចាកភាសវៈទាំងឡាយ) ព្រោះជើងដោយប្រពៃ ភិក្ខុនោះមិនដែល
 ប្រព្រឹត្តល្មើសនូវហេតុទាំង ៨ យ៉ាងទេ ។

[៧៣] យោ ច ន សោ កោ អាទន្ទ តិក្កុ អរហំ
 ចិណ្ឌាសវេ វុសិតវា កកកាវណីយោ ឱហិតកាហេ
 អនុប្បត្តសនាគា បរិក្កិណាវសាញាជនោ សម្មនញ្ញា
 វិមុត្តោ ឥស្ស ទរោ ច តិដ្ឋកោ ច សុត្តស្ស ច
 ជាតស្ស ច សតតិ សមិតិ ញាណនស្សនំ បច្ចុប្បត្តំ
 ចិណ្ឌា មេ អាសវាតិ ។ តេនហិ សន្តក ឧបមន្តោ
 កវិស្សនមិ ឧបមាយចិទេកេន្ទរិញ្ញ បុរសា កាសិកស្ស
 អត្ថំ អាជានន្តំ ។ សេយ្យថាចិ សន្តក បុរិសស្ស
 ហត្ថចានា ចិន្ទា ឥស្ស ទរោ ច តិដ្ឋកោ ច សុត្តស្ស
 ច ជាតស្ស ច សតតិ សមិតិ ចិន្ទាវ ហត្ថចានា
 អចិទ ទោ ច ន បច្ចាវក្កមាទោ ជាតាតិ ចិន្ទា មេ
 ហត្ថចានាតិ ឯវមេវ ទោ សន្តក យោ សោ
 តិក្កុ អរហំ ចិណ្ឌាសវេ វុសិតវា កកកាវណីយោ

[៧៤] សន្តកបរិព្វាណវង្ស ចតិក្រត្រាគានន្តរំបរិក្ខេ ចុះកក្ក
 ណា ជាព្រះអរហន្ត វិណាស្រព បានប្រព្រឹត្តមគ្គហ្មធិយធម៌
 គ្រប់គ្រាន់ហើយ បានធ្វើសាឡសក្ខីច្បូចស្រចះហើយ បានដាក់ចុះសារះ
 ហើយ បានសម្រេចប្រយោជន៍របស់ខ្លួនដោយលំដាប់ហើយ មានធម៌
 ជាគ្រឿងដាច់ចំណាក់ក្នុងធម៌អស់ហើយ មានចិត្តផុតស្រឡះ (ចាកអាសវៈ
 តាំងឡាយ) ប្រារព្ធដឹងដោយប្រវត្ត កើតក្តីនោះ កាលដើរក្តី ឈរក្តី
 ដេកលក់ក្តី ភ្ញាក់ឡើងក្តី ញាណទស្សនៈតែងតែលំនៅជាប់ជាតិចូល
 កាសវៈតាំងឡាយលេស់អញ្ញាអស់ហើយដូច្នេះច្បាស់ ។ ព្រះភានន្តកចង
 ម្ចាស់សន្តកៈ បើដូច្នោះ គាត់នឹងធ្វើពាក្យឧបាស្សន្ត (ស្តាប់) ដ្បិតវិញ្ញា
 បុរសពួកខ្លះក្នុងលោកនេះ រមែងយល់សេចក្តីនៃកាសិកបានដោយពាក្យ
 ទេហ ។ ម្ចាស់សន្តកៈ បានបុរសម្នាក់កំបុតរ៍ កំបុតរ៍ដឹង បុរសនោះ
 កាលដើរក្តី ឈរក្តី ដេកលក់ក្តី ភ្ញាក់ឡើងក្តី ដឹងនឹងដឹងក៏នៅតែកំបុត
 ដាច់ជាតិចូលដែល តែកាលបើបុរសនោះនិព្វានរណាទើបដឹងថា គាត់
 អញ្ញាបុតរ៍ កំបុតរ៍ដឹង សេចក្តីនេះមានឧបមាយ៉ាងណា ម្ចាស់សន្តកៈ
 បានឧបមេយ្យដូចជាកក្ក ដែលជាព្រះអរហន្ត វិណាស្រព បានប្រ
 ព្រឹត្តមគ្គហ្មធិយធម៌គ្រប់គ្រាន់ហើយ បានធ្វើសាឡសក្ខីច្បូចស្រចះហើយ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមចដ្ឋកថា

ទំហំតកាវេ អនុប្បត្តសនត្តោ បរិក្ខិណាវសញ្ញាជនោ
សម្មទត្តា វិមុត្តោ តស្ស ចរោ ទេវំ តិច្ឆតោ ច
សុត្តស្ស ច ជាតស្ស ច សតតំ សមិតំ
ទីណាវ អាសវំ អមិច ទោ បទ បទ្ទវក្ខមាលោ
ជាធាតិ ទីណា ទេ អាសវតិ ។

[៧២] ភីវ^(១) តហុតា បទ ភោ អាទទ្ធ ឥមស្មី
ធម្មវិទយេ ធិយ្យតារោតិ ។ ន ទោ សទ្ធក
ឯកិយេវ សតំ ន ទ្វេ សតាទំ ន តីណំ សតាទំ
ន ចក្កាវ សតាទំ ន បញ្ច សតាទំ អដោ
កិយ្យាវ យេ ឥមស្មី ធម្មវិទយេ ធិយ្យតារោតិ ។
អច្ឆវិយំ ភោ អាទទ្ធ អត្ថកំ ភោ អាទទ្ធ
ន ច ធាន សទ្ធម្មោត្តិសនា កវិស្សតំ ន
ចរធម្មវិមុត្តា អយតទេវ ធម្មទេសនា តាវ តហុតា
ន ធិយ្យតារោ បញ្ញាយិស្សន្តិ ឥមេ បទាដិវតា

១. ឆ. រុក្ខី ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមចដ្ឋកថា

បានដាក់ការចុះហើយ បានសម្រេចប្រយោជន៍របស់ខ្លួន ដោយលំដាប់
ហើយ មានធម៌ជាគ្រឿងដាច់ចំពាក់ក្នុងគុណអស់ហើយ មានចិត្តប្រសើរ
(ចាកអាសវៈចំនឿយ) ព្រោះដឹងដោយច្រក គិតគូរការល
ដើរក្តី ឈរក្តី ដេកលក់ក្តី ក្លាក់ឡើងក្តី តាសវៈចំនឿយ ពុំទៅតែ
អស់ដាច់ដំណូងដើម តែកាលបើគិតគូរពិចារណាទើបដឹងថា អាសវៈ
ចំនឿយរបស់គាត់អញអស់ហើយ ។

[៧២] សទ្ធកបរិក្ខាវេសន្តោ បពិត្រព្រះតោនន្តរីចំរើន ចុះពួក
បុគ្គលអ្នកស្រាវស្រង់សក្ខក្នុងធម្មវិទយានេះ មានច្រើនប៉ុន្មាននាក់ទៅ ។
ព្រះតោនន្តរបថា ខ្ញាលសទ្ធកៈ មិនមែនមានត្រឹមតែ ១០០ នាក់ ២០០ នាក់
៣០០ នាក់ ៤០០ នាក់ ឬ ៥០០ នាក់ទេ តាមដែលពិធរនោះ ពួក
បុគ្គលដែលជាអ្នកស្រាវស្រង់សក្ខក្នុងធម្មវិទយានេះ មានច្រើនណាស់ ។
សទ្ធកបរិក្ខាវេសន្តោ បពិត្រព្រះតោនន្តរីចំរើន ហេតុនេះអស្ចារ្យណាស់
បពិត្រព្រះតោនន្តរីចំរើន ហេតុនេះប៉ុន្មានណាស់ ព្រោះថាភាពលើក
កំភើបចម្រើនរបស់ខ្លួនមិនមាន ការបន្តបង្កប់នឹងរបស់អ្នកដទៃ ក៏មិនមាន
មានតែការសម្រេចដឹង សំដៅយកព្រះអរហន្តតែម្យ៉ាង ចំណីបុគ្គលអ្នក
ស្រាវស្រង់សក្ខក៏មានច្រើនច្រកដរាប ចំណែកអ្វីតែមានពួកអដិវត ជា

បរិច្ចាគវិញ្ញាណ សន្តកសូត្រ សុខបរិយាយសាង

បុគ្គលនាយ បុត្តា អន្តាទញ្ជោរ ឧក្ខិសេន្តិ បរេ
 ច វម្ពន្តិ គយោ ទេវ ធិយ្យតាកោ មញ្ញាមេន្តិ
 សេយ្យជីន្តិ ធន្តិ វជ្ជិ កំសំ សន្តិទ្ធិ មក្ខសិ
 ភោសាលន្តិ ។ អដោ សន្តកោ បរិច្ចាគកោ
 សកំ បរិសំ រាមទ្តេសិ ធរន្ត ភោន្តោ សមណោ
 ភោតមេ ព្រហ្មចរិយវិសោ ធនាធិ សុត្តរំ អម្ពេហិ
 លាភសញ្ញាសិលោកេ បរិច្ឆេត្តន្តិ ។ ឥតិ ហិធិ
 សន្តកោ បរិច្ចាគកោ សកំ បរិសំ ឧយ្យាដេសិ
 កកវតិ ព្រហ្មចរិយេតិ ។

សន្តកសូត្រ ធ្ម្ហំ ចិន្តិ ។

បរិច្ចាគវិញ្ញាណ សន្តកសូត្រ ទី៦មុននៃសូត្រ

ក្នុងស្រីស្តាប់ក្នុង(១)នេះ តែងលើកតំរើន្តខ្លងឯងផង បន្ទុះបង្កប់អ្នក
 ដទៃផង ព័ន្ធបញ្ញាបុគ្គលអ្នកស្រាបស្រង់សត្វជាតាមព្រៃ ព្យាបាតគង់ គឺ
 គ្រូឈ្មោះឧទុវុច្ឆៈ ១ កំសសន្តិច្ឆៈ ១ មក្ខសិភោសាល ១ ២ លំដាប់នោះ
 សន្តកបរិច្ចាគកោហិបរិសំទេសេស្តមកហើយប្រាប់ថា អ្នកដំបូរកើតមាត់
 ច្បាយ ចូរប្រត្រិត្តចុះ (ព្រោះថា) ការប្រត្រិត្តព្រហ្មចរិយគម្ពីក្នុងសំណាក់
 ព្រាសេបណៈគោតក (រឺផងមានប្រាកដ) ឯយើងមិននិយមនិកលៈបង់
 លាភៈ សត្តារៈ គឺនិសេចក្តីសរសើរ ក្នុងកាលដទ្បារទេវបាទៈ ។
 សន្តកបរិច្ចាគក កំបញ្ចូលបរិសំទេសេស្តនេះ ទៅក្នុងព្រហ្មចរិយគម្ពី
 ក្នុងសំណាក់ព្រះមានព្រះភាគ ដោយប្រការផ្ទះច្បង ។

ចប់ សន្តកសូត្រ ទី ៦ ។

១ សន្តកបរិច្ចាគក យុវោស្តាប័ន្តមិចេសំព្រះភោតត្ថេយ្យ កំសំកលំថា ពួកអាជីវករឯកសំ
 ស្បៀតជាឧទ្ទស្សស្តាប់ ព្រោះជាអ្នកស្តាប់តំរើន្ត ឬស្តាប់ប្រយោជន៍នៃសម្រាវចន្តនៃយុវោស្ត
 ពួកអាជីវករឯនោះ ទើបដឹងជាស្រីស្តាប់ក្នុង និច្ចាត្យោបសំស្រីនោះពើកអត់គ្របយោជន៍ ។
 អន្តិកថា ។

សន្តម៍ មហាសកុលុទាយិស្ថត្ថំ

(៧៨) ឯវុទ្ធ សុត្ថំ ។ ឯតំ សមយំ កកវា
 រាជគហោ វិហាតិ វេជ្ជវេន កលទ្ធកនិវាមេ ។ តេន
 ទោ បទ សមយេន សម្ពហុលា អភិញ្ញាតា អភិញ្ញាតា
 បរិព្វាជតា មោរនិវាមេ បរិព្វាជកាកមេ បដិវសន្តិ
 សេយ្យធីនំ អន្តការោ វគ្គោ(១) សកុលុទាយិ ច
 បរិព្វាជតោ អញ្ញោ ច អភិញ្ញាតា អភិញ្ញាតា
 បរិព្វាជតា ។ អដទោ កកវា បុព្វសមយំ
 ចិវាសេត្វា បត្តនិវាមាទាយ រាជគហំ មិណ្ឌាយ
 ទាវិសំ ។ អដទោ កកវតោ ឯតនិហាសំ អភិប្បតោ
 ទោ តាវ រាជគហោ មិណ្ឌាយ ចរិតំ យទ្ធជាហំ យេន
 មោរនិវាមោ បរិព្វាជកាកមោ យេន សកុលុទាយិ
 ឧ(២) បរិព្វាជតោ តេនុចសន្តិមេយ្យន្តិ ។ អដទោ
 កកវា យេន មោរនិវាមោ បរិព្វាជកាកមោ
 តេនុចសន្តិមិ ។

១ ឧ. អនុគារោ វគ្គោ ។ ឧ. អន្តការោ វគ្គោ ។ ២ ឧ. ឧ. បសព្វេន្តិ ។

មហាសកុលុទាយិស្ថត្ថំ ទី ៧

(៧៩) ភ្នំពានស្តាបមរយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះ
 ភាគ ទ្រង់គង់នៅ ក្នុងវត្តវេជ្ជវេន ជាភលទ្ធកនិវាមស្ថាន ជិតក្រុង
 រាជគ្រឹះ ។ ក៏សម័យនោះឯង មានពួកបរិព្វាជកជាច្រើន សុទ្ធតែមាន
 កេរ្តិ៍ឈ្មោះល្បីល្បាញនៅតាស្រីយេក្នុងបរិព្វាជកាកម ជាមោរនិវាមស្ថាន
 (កន្លែងសម្រាប់ទ្យង់រាងសំពត្តសត្វត្រាត) បរិព្វាជកចំនួននោះគឺ អន្តការ-
 បរិព្វាជក ១ វគ្គបរិព្វាជក ១ សកុលុទាយិបរិព្វាជក ១ និងពួកបរិព្វាជក
 ដទៃទៀត សុទ្ធតែមានកេរ្តិ៍ឈ្មោះល្បីល្បាញ ។ សំដៅម៉ោងនៃ ព្រះ
 មានព្រះភាគ ទ្រង់ស្បង់ប្រដាប់បាត្រនិងចិវី ចូលទៅបិណ្ឌបាតក្នុង
 ត្រង់រាជគ្រឹះ ក្នុងវេលាបុព្វសម័យ ។ ចំពោះព្រះមានព្រះភាគទ្រង់
 បរិព្វាជកយ៉ាងនេះថា ការប្រាប់ទៅបិណ្ឌបាតក្នុងត្រង់រាជគ្រឹះ ត្រឹកលាស់
 ទៅឡើយ បើដូច្នោះ គួរតែគិតជាឧទាហរណ៍ទៅក្រសួងសកុលុទាយិបរិព្វាជក
 ឯបរិព្វាជកាកម ជាមោរនិវាមស្ថានសិន ។ ហើយក៏ព្រះមានព្រះភាគ
 ទ្រង់ក្នុងដំណើរចូលសំដៅទៅឯបរិព្វាជកាកម មោរនិវាមស្ថាន ។

(៧៦) តេជ ទោ បទ សមយេន សកុលុបាយេ
 បរិក្ខារកោ មហតិយា បរិក្ខារកបរិសាយ សន្តិ
 ធិសំប្បោ ហោតិ ឧទ្ធាធិនិយា ឧទ្ធាសន្តមហាសន្តាយ
 អនេកវិហិតំ តំវង្ខានកថំ កាថេន្តិយា សេយ្យដំនំ
 រាជកថំ លោកថំ មហាមត្តកថំ សេនាគថំ
 កយកថំ យុទ្ធកថំ អន្តកថំ ចានកថំ វត្ថុកថំ
 សយនកថំ មាលាកថំ កន្ទកថំ ញាតិកថំ យាទ-
 កថំ តាមកថំ ធិតមកថំ នករកថំ ជនបទកថំ
 ឥត្ថិកថំ^(១) ស្វរកថំ វិសំទាកថំ កុម្មជ្ជានកថំ
 កុម្មនាសិកថំ^(២) បុព្វបេតកថំ ឆានត្ថកថំ លោ-
 កក្កាយកំ សមុទ្ធក្កាយកំ ឥតិភវករកថំ ឥតិ
 វ ។ អន្តសា ទោ សកុលុបាយេ បរិក្ខារកោ
 កកវន្តំ ទ្វារកោ វ អាគន្ធន្តំ ធិស្វាន សកំ មរិសំ
 សណ្ឋាបេសិ^(៣) អប្បសន្តា កោន្តោ ហោន្តុ មា កោន្តោ
 សន្តមកត្ថ អយំ សមណោ តោតមោ អាគន្ធតិ

១ ឧ. បុរិសកថ្មី ឧទ្ធរូប វិស្សនំ ។ ២ ឧ. ម កុម្មនាសិកថ្មី ១ វិស្សនំ ។
 ៣ ឧ. សណ្ឋាបេសិ ។

(៧៦) កំសមីយានាធិនំ សកុលុបាយេបរិក្ខារក កំពុកអន្តិយ
 ជាមួយ នឹងបរិក្ខារកបរិសេដជាច្រើន ដែលគឺពេកមានសំឡេងហើ
 សំឡេងទាំង កំពុងតែនិយាយខ្លះតែខ្លះនិយាយផ្សេងៗជាច្រើន គឺរាជកថា
 លោកថា មហាមត្តកថា សេនាគថា កយកថា យុទ្ធកថា អន្តកថា
 ចានកថា វត្ថុកថា សយនកថា មាលាកថា កន្ទកថា ញាតិកថា
 យាទកថា តាមកថា ធិតមកថា នករកថា ជនបទកថា ឥត្ថិកថា ស្វរ-
 កថា វិសំទាកថា កុម្មជ្ជានកថា កុម្មនាសិកថា បុព្វបេតកថា ឆានត្ថកថា
 លោកក្កាយកថា សមុទ្ធក្កាយកថា ឥតិភវករកថា^(១) ដូច្នេះ
 ដូច្នេះ ។ សកុលុបាយេបរិក្ខារក បានឃើញព្រះមានព្រះករុណា
 កំពុងស្តេចមកតំបន់មួយ លុះឃើញហើយ ក៏បញ្ជូនបរិសេដសំឡេង
 ថា អ្នកដឹងរឿងទាំងឡាយ ចូរមានសំឡេងតិចៗ អ្នកដឹងរឿងទាំងឡាយ
 កុំនិយាយទាំងឡាយ នេះ ព្រះសមណោគាតម កំពុងស្តេចមក កំ

១ ចូរមើលសេចក្តីប្រែក្នុងវិទ្យាបិដក កថា ២ ឧត្តរ ធម៌ ឬសុន្តរចិដក កថា ១៦ វិស្ស
 ១៧ ប្រ. ។

អប្បសន្តតាមោ ទោ បទ សោ អាយស្មា អប្បសន្ត-
 វណ្ណាភជំ(១) អច្ឆេវ ឆាម អប្បសន្តិ បរិសំ វិនិត្យា
 ឧបសន្តមិត្តំ មញ្ញេយ្យាតិ ។ អថទោ តេ បរិព្វាជកោ
 ធុត្តិ អហេសំ ។ អថទោ ភគវា យេន សកុលុទាយិ
 បរិព្វាជកោ តេនុបសន្តមិ ។ អថទោ សកុលុទាយិ
 បរិព្វាជកោ ភគវន្តំ ឯតនារោ ឯតុ ទោ ភន្តេ ភគវា
 ស្វាភតំ ភន្តេ ភគវតោ ចិវស្សំ ទោ ភន្តេ ភគវា ឥមំ
 បរិយាយមកាសិ យនំនំ ឥនាគមថាយ ឯសិនុ
 ភន្តេ ភគវា ឥនមាសនំ បញ្ញត្តន្តិ ។ ឯសិនំ ភគវា
 បញ្ញត្ត អាសនេ ។ សកុលុទាយិចំ ទោ បរិព្វាជកោ
 អញ្ញតវំ ឯចំ អាសនំ កហេត្វា ឯតមន្តំ ឯសិនំ ។
 ឯតមន្តំ ឯសិន្តំ ទោ សកុលុទាយិ បរិព្វាជកំ ភគវា
 ឯតនារោ តាយ ទុត្ត ទាយិ ឯតវា តាយ
 សន្តិសិន្នា តា ច បទ វេ អន្តរកថា វិប្បកកាតិ ។

១ ឧ. អប្បសន្តស្ស វណ្ណាភំ ។ ប. អប្បសន្តវិជេ អប្បសន្តស្ស វណ្ណាភំ ។

លោកមានតាយុនោះ ត្រូវការកន្លែងសំឡេងតិចៗ សរសើរតែសំឡេង
 តិចៗទេ យើងត្រូវធ្វើដូចម្តេច ឲ្យព្រះសមណគោតមនោះជ្រាបថា
 បរិសំទមានសំឡេងតិចៗ ហើយខឹងសំគាល់ខ្ញុំដំណើរដែលគួរចូល
 មកទេ ។ គ្រានោះឯង ពួកបរិព្វាជកចំនីនោះ ក៏នាំគ្នាស្ងៀម ។
 ទើបព្រះមានព្រះភាគ ស្តេចចូលសំដៅទៅត្រង់ទី ដែលសកុលុទាយិ
 បរិព្វាជកនៅ ។ លំដាប់នោះឯង សកុលុទាយិបរិព្វាជក បានក្រាប
 ចូលព្រះមានព្រះភាគយ៉ាងនេះថា បតិក្រព្រអង្គជីវិចារិទេ សូមព្រះ
 មានព្រះភាគស្តេចចូលមកចុះ បតិក្រព្រអង្គជីវិចារិទេ ព្រះមានព្រះ
 ភាគបានស្តេចមកស្រួលហើយ បតិក្រព្រអង្គជីវិចារិទេ ព្រះមានព្រះ
 ភាគបានស្តេចមកក្នុងទីនេះយូរណាស់ហើយ បតិក្រព្រអង្គជីវិចារិទេ សូម
 ព្រះមានព្រះភាគស្តេចគង់ នេះជាភាសនៈបានក្រាលស្របហើយ ។
 ព្រះមានព្រះភាគក៏គង់លើភាសនៈ ដែលបរិព្វាជកក្រាលថ្វាយ ។ ចំ-
 ណែនមានសកុលុទាយិបរិព្វាជក តាមយកខ្ញុំភាសនៈទាបចូល អង្គុយ
 ក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ លុះសកុលុទាយិបរិព្វាជក អង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ
 ទើបព្រះមានព្រះភាគបានប្រាស់ជាត្យនេះថា ខ្លួនទាយិ អ្នកនាំ
 ខ្សោយ អង្គុយប្រជុំគ្នាខំយាយរឿងអ្វីអម្បាញ់មិញនេះ ចុះសំដីជាចន្លោះ
 ដូចម្តេច ដែលអ្នកនាំខ្សោយខ្សែលប់ដាច់បាត់ទៅ ។

សោមិ រាជគហំ វស្សាភសំ ឧបគតោ ។ អយម្យំ ទោ
 មក្ខុសំ កោសាលោ... អនិកោ កោសតម្កលោ...
 បក្កុទ្ធោ កក្កាយនោ... សត្វាយោ វេសដ្ឋបុត្តោ...
 និកត្តោ ឆាដបុត្តោ សង្ឃំ ថេវ កណី ច
 កណាចរិយោ ញាតោ យសស្សំ ឥត្ថករោ
 សាទុស្មតោ ពហុជនស្ស ។ សោមិ រាជគហំ
 វស្សាភសំ ឧបគតោ ។ អយម្យំ ទោ សមណោ
 កោតមោ សង្ឃំ ថេវ កណី ច កណាចរិយោ ញា-
 តោ យសស្សំ ឥត្ថករោ សាទុស្មតោ ពហុជនស្ស
 សោមិ រាជគហំ វស្សាភសំ ឧបគតោ ។ កោ ទុ
 ទោ ភិមសំ រាតិ សមណាប្រាញណាមំ សង្ឃំនិ
 កណីនិ កណាចរិយានិ ញាតានិ យសស្សំនិ
 ឥត្ថករានិ សាទុស្មតានិ ពហុជនស្ស សាវកានិ
 សក្កកោ កុកកោ មាធិកោ បូជិតោ កក្កុ (១) ចជ
 សាវកោ សក្កកោ កុកកោ ឧបទិស្សាយ វិហាស្តីតិ

១. ឆ. ឆ. ប. ១ ម វិ. ១ ។

អម្បុវ បូរណភស្សបនោឯង ក៏បានចូលមកនៅចាំវស្សាក្នុងគ្រូនិងគ្រូ
 ដែរ ។ ឯគ្រូឈ្មោះមក្ខុសំគាសាលាឯង .. អនិកោសកម្កល... បក្កុ-
 ទុកកាយនៈ... សត្វាយវេសដ្ឋបុត្ត .. និកត្តឆាដបុត្ត មានពួក មានគណៈ
 ជាគណាចារ្យ មានឈ្មោះល្បីល្បាញ មានយស ជាមេលទ្ធិ ដែលពួក
 ជនច្រើនសន្មតថាជាអ្នកត្រឹមត្រូវ និកត្តឆាដបុត្តនាឯង ក៏បានចូលមក
 នៅចាំវស្សា ក្នុងគ្រូនិងគ្រូដែរ ។ ឯព្រះសមណភាគមនោ មានពួក
 មានគណៈ ជាគណាចារ្យ មានឈ្មោះល្បីល្បាញ មានយស ជាមេលទ្ធិ
 ដែលពួកជនច្រើនសន្មតថាជាអ្នកត្រឹមត្រូវ ព្រះសមណភាគមន្ត្រីនោះ
 ឯង ត្រូវបានចូលមកចាំវស្សា ក្នុងគ្រូនិងគ្រូដែរ ។ បណ្តាពួក
 សមណប្រាញណីដ៏ចម្រើន ដែលមានពួក មានគណៈ ជាគណាចារ្យ
 មានឈ្មោះល្បីល្បាញ មានយស ជាមេលទ្ធិ ដែលពួកជនច្រើនសន្មត
 ថាជាសម្បុរសទាំងអស់នោះ តើគ្រូណាដែលពួកសាវ័ក ធ្វើសក្ការៈ គោរព
 រាប់អាន ចូរថា ទាំងពួកសាវ័ក ធ្វើសក្ការៈ គោរព ហើយនៅអាស្រ័យ
 នឹងគ្រូណា ។

(៧៨) គម្រោងនេះ ប្រើប្រាស់ ឈ្មោះ អាយ ទេវ
 ប្រាណ កស្មប្បោ សង្ឃ ១៩ គណៈ ៦ គណៈ ៦
 យោ ព្រាហ្មណ៍ យសស្សី តិរុត្ថកា ១ សាទុសម្មតា
 តប្បជនស្សី សោ ទោ សាវកានិ ១ សត្តកា
 ១ កុក្កាតា ១ ខាណិកា ១ បូជិតោ ១ ០
 ០០ ប្រាណ កស្មប្បោ សាវកា សត្តកា កុក្កាតា
 តប្បជនស្សី វិហារន្ត ។ ក្នុងបុព្វ ប្រាណ កស្មប្បោ
 អនេកសកាយ បរិសាយ ០០០ ទេសសិ ។
 ក្រុម អញ្ញតរេ(១) ប្រាណស្ស កស្មប្បស្ស សាវកា
 សទ្ធិកាសិ ១ កោន្តា ប្រាណ កស្មប្បោ ឯកមន្ត
 បុព្វត្ថ ទេសា ឯក ជាតាតិ មយាមតិ ជាតាម
 អន្តេ ឯកមន្ត បុព្វត្ថ មយាមតិ ភវតិ ព្យាករិស្សា-
 ណាតិ ។ ក្នុងបុព្វ ប្រាណ កស្មប្បោ តាហា បន្តយ្ហ
 កន្តោ ១ សភតិ អប្បសន្តា កោន្តា ហោត្ថ ១
 កោន្តា សទ្ធិកាត្ថ ទេតេ កវន្ត បុព្វត្ថ អន្តេ
 ឯក បុព្វត្ថ មយាមតេសំ ព្យាករិស្សាណាតិ ។

១ ១ ប្រាណ ១ ២ ប្រាណ ១

(៧៩) បណ្តាញសមាសធាតុប្រាណ៍ តាំងពី ១០ សមាសធាតុប្រាណ៍
 ក្នុង ១០ យោធាយោធានេះ គ្រូប្រាណស្សប្រាណន៍ មានក្នុង
 មានគណៈ ជាគណៈព្យា មានឈ្មោះស្រីស្រាញ មានយស ជាមេ
 សង្ឃ ដែលជនប្រើសង្ឃភោជនជាអ្នកគ្រូ (កំណត់មុន ១៩)
 ប្រាណស្សប្រាណន៍ ក្នុងសាវក មិនធ្វើសក្ការៈ មិនអារាម មិនរាប់
 តាម មិនប្តូរទេ តាំងពីក្នុងសាវក មិនធ្វើសក្ការៈ គោរព នៅតាមស្រី
 នឹងប្រាណស្សប្រាណន៍ ។ ព្រោះតាមមានរឿងថា ប្រាណស្សប្រាណន៍
 បានស្រីដែលមិនមែនស្រីច្រើនរយ ។ បណ្តាសាវកតាំងពី ១០ មាន
 សាវកម្នាក់របស់ប្រាណស្សប្រាណន៍ បានស្រីច្រើនរយ ម្នាក់តាំងពី ១០
 ដំបូង អ្នកតាំងពី ១០ កុស្តសេចក្តីខ្លះ នឹងប្រាណស្សប្រាណន៍
 ប្រាណស្សប្រាណន៍ មិនដឹងសេចក្តីខ្លះទេ ក្នុងយើងទាំងស្រុងសេចក្តីខ្លះ
 អ្នកតាំងពី ១០ ស្រីសេចក្តីខ្លះនឹងយើងយើង ក្នុងយើងនឹងត្រូវសេចក្តី
 ខ្លះ ដល់ក្នុងអ្នកដំបូងទាន ។ តាមមានរឿងថា ប្រាណស្សប្រាណន៍
 ដើម្បីតាំងពី ១០ ក្នុងក្រុមយើងមិនបានតាមស្រីថា អ្នកដំបូង
 តាំងពី ១០ ប្រាណស្សប្រាណន៍ ។ អ្នកដំបូងតាំងពី ១០ កុស្តសេចក្តី
 ខ្លះ ក្នុងក្រុមយើង មិនស្ទើរអ្នកដំបូងតាំងពី ១០ ក្នុងក្រុម
 តាំងពី ១០ ស្រីយើងទេ យើងនឹងត្រូវដល់ក្នុងក្រុមយើង ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបទស្សនក

តហ្វ ហោ បទ បូរណស្ស កស្សបស្ស សាវកា
 វាធំ អាហេតេត្វា អបក្កត្តា ន ភ្នំ ឥតិ ធម្មវិនយំ
 អាជាតាសិ អហំ ឥតិ ធម្មវិនយំ អាជាតាមិ កី ភ្នំ
 ឥតិ ធម្មវិនយំ អាជាតិស្សសិ មិច្ឆាបដិច្ចោ ភូមសិ
 អហមស្មិ សង្ខាបដិច្ចោ សហិតម្ម អសហិតន្តេ
 បុរេ វិនយំ ធម្មា អវច បដ្ឋា វិនយំ បុរេ អវច
 អនិច្ច្លាណ្តេ^(១) វិហរវត្តំ អាហេតេតោ តេ វានោ មិត្ត-
 ហិតោសិ ចរ វាធម្មោត្វាយ មិច្ឆេនេហិ វា សចេ
 បហោសីតិ ។ ឥតិ បូរណា កស្សនោ សាវកាចំ
 ន សក្កតោ ន កុកតោ ន ហិតោ ន បូជិ-
 តោ ន ច បទ បូរណំ កស្សចំ សាវកា សក្កតា
 កុកតា ឧបទិស្សយ វិហរវត្តំ អក្កដោ ច បទ
 បូរណា កស្សនោ ធម្មក្កោសេនាតិ ។ ឯកាន្ត ឯវា-
 ហំសុ អយម្បំ ហោ មក្ខសិ កោសាលោ .. អនិកោ

១. ឯវិទ្យាន្ត ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបទស្សនក

ចំណែកពួកសាវិកជាច្រើន លើកវាទៈ (ហោសាគ្រោះលទ្ធិ) ដល់
 បូរណស្សប ហើយចៀសចេញទៅដោយពាក្យថា អ្នកមិនដឹងច្បាស់
 ខ្ញុំធម្មវិនយានេះ ខ្ញុំទើបដឹងច្បាស់ខ្ញុំធម្មវិនយានេះ អ្នកដឹងច្បាស់ខ្ញុំ
 ធម្មវិនយានេះ ដូចម្តេចបាន បើអ្នកប្រតិបត្តិខុស ខ្ញុំទើបប្រតិបត្តិក្រៅ
 ពាក្យខ្ញុំប្រកបដោយប្រយោជន៍ ពាក្យអ្នកមិនប្រកបដោយប្រយោជន៍ទេ
 ពាក្យដែលគេត្រូវនិយាយមុន អ្នកក្រឡប់ដានិយាយក្រោយ ពាក្យដែល
 គេត្រូវនិយាយក្រោយ អ្នកប្រកបដោយនិយាយមុន អ្នកឯងសន្សំតែវត្ថុខុស
 មកច្រើនហើយ ខ្ញុំលើកវាទៈដល់អ្នកហើយ អ្នកត្រូវយើងសន្តិភ័ស្តិន
 ហើយ អ្នកចូលទៅក្នុងវាទៈចេញ បើអ្នកឯងឈ្នះដោះខ្លួនឯងបាន
 ចូលដោះមកចុះ ។ ពួកសាវិក មិនធ្វើសក្ការៈ មិនគោរព មិនកប់កាន់ មិន
 ចូរជាបូរណស្សប ទាំងពួកសាវិក មិនធ្វើសក្ការៈការពារ គោតស្រ័យ
 ទីនិបូរណស្សបទេ ដោយប្រការដូច្នេះឯង មួយទៀត បូរណស្សប
 ត្រូវដេរ ដោយពាក្យដេរប្រកបដោយធម៌ ។ សមណក្រាញ្នណ៍
 ពួកវា ទិយាយយ៉ាងនេះថា មកលំនាសាលានេះ ក៏វែង... អនិក-

បរិព្វាណវង្ស មហាសុត្តន្តបិដក ឧបទ្វាយវគ្គ

កេសកម្ពុល... មក្សត្រា កន្ទាយនោ... សញ្ញា-
 យោ វេលជ្ជបុត្តោ... ធិតុន្ទោ ឆាដបុត្តោ សង្ឃំ ទេវ
 កណី ច កណាបរិយោ ញាតោ យសស្សី ត័ត្ត-
 ករោ សាទុសធម្មោ ឧហុជនស្ស លោមិ សាវកោមិ
 ម សក្កតោ ម កុក្កតោ ម មាធិតោ ម ប្បដិកោ
 ម ច ចធម៌^(១) ធិតុន្ទំ ឆាដបុត្តំ សាវកោ សក្កតោ
 កុក្កតោ ឧបទេស្សយ វិហារន្តំ ។ ក្នុងបុព្វំ ធិតុន្ទោ
 ឆាដបុត្តោ អនេកសតាយ បរិសាយ ធម្មំ នេសេសំ ។
 តត្រ អញ្ញាតោ ធិតុន្ទស្ស ឆាដបុត្តស្ស សាវកោ
 សន្តមកាសិ មា ភោត្តោ ធិតុន្ទំ ឆាដបុត្តំ ឯកមគ្គិ
 បុច្ឆិត្ត នេសោ ឯកំ ជាបាតិ មយមេតិ ជាបាម
 អន្ត ឯកមគ្គិ បុច្ឆិត្ត មយមេតិ កវតិ ព្យាគរិស្សា-
 មាតិ ។ ក្នុងបុព្វំ ធិតុន្ទោ ឆាដបុត្តោ តាហា
 បក្កយ្ហ កន្ទុន្ទោ ម លកតិ អប្បសន្ទា ភោត្តោ
 ហោន្តិ មា ភោត្តោ សន្តមកត្ត នេតេ កវន្តេ បុច្ឆន្តិ

បរិព្វាណវង្ស មហាសុត្តន្តបិដក ការិយោបទ្វាយវគ្គ ៦

កេសកម្ពុល... បក្កុន្តក្នុងយនៈ... សញ្ញាយវេលជ្ជបុត្ត... ធិតុន្ទោឆាដបុត្ត មាន
 ពួក មានគណៈ ជាគណបាប្យ មានឈ្មោះស្សីស្សាញ មានយស ជា
 មេលង្គ ដែលជនច្រើនសន្មតហើយថាជាអ្នកត្រឹមត្រូវល្អ ធិតុន្ទោឆាដបុត្ត
 នោះ ក៏ពួកសាវ័ក មិនធ្វើសក្ការៈ មិនគោរព មិនរាប់គាន មិនចូលរួម
 ពួកសាវ័ក មិនធ្វើសក្ការៈគោរព ដៅគាស្រ័យនឹងធិតុន្ទោឆាដបុត្តឡើយ ។
 ភ្ជាប់មានរឿងថា ធិតុន្ទោឆាដបុត្ត បានសំដែងធម៌ដល់បរិស័ទច្រើនយ ។
 ក្នុងបរិស័ទនោះ មានសាវ័កម្នាក់របស់ធិតុន្ទោឆាដបុត្ត បានប្រកាសឡើង
 ថា អ្នកទាំងឡាយដ៏ចំរើន កុំសួរនូវសេចក្តីនុ៎ះនឹងធិតុន្ទោឆាដបុត្តឡើយ
 ធិតុន្ទោឆាដបុត្តនោះ មិនរចនាដ៏សេចក្តីនុ៎ះទេ យើងរើបដ៏សេចក្តីនុ៎ះ
 អ្នកទាំងឡាយ សួរសេចក្តីនុ៎ះនឹងយើងហើយ យើងនឹងពន្យល់សេចក្តីនុ៎ះ
 ដល់អ្នកដ៏ចំរើនទាំងឡាយបាន ។ ភ្ជាប់មានរឿងថា ធិតុន្ទោឆាដបុត្ត
 ផ្តន្ទូរដើម្បីទាំងឡាយ កន្ទុកកន្ទុញហើយមិនបាននូវពាក្យថា អ្នកដ៏
 ចំរើនទាំងឡាយ ចូរមានសំឡេងនិច ។ អ្នកដ៏ចំរើនទាំងឡាយ កុំ
 និយាយភ្លាំងឡើយ ពួកជនទាំងនុ៎ះ មិនសួរនូវអ្នកដ៏ចំរើនទាំងឡាយទេ

អត្តេ ឯតេ បុទ្ធន្តិ មយមេតេសី^(១) ព្យាភវិស្សហតិ ។
 ពហុ ទោ ចន ឯកន្តស្ស ឆានបុត្តស្ស សាវកា
 វាទំ អាហារេត្វា អបក្កន្តា ន ត្វំ ឥមំ ឧប្បវេទយំ
 អាជាធាសំ អហំ ឥមំ ឧប្បវេទយំ អាជាធាមិ កី
 ត្វំ ឥមំ ឧប្បវេទយំ អាជាធិស្សសំ មិត្តាចដិបន្នោ
 ក្ខមសិ អហមស្មំ សម្មាចដិបន្នោ សហិតេធម្ម អសហិ-
 តន្តេ ចុរេ វេទនិយំ បច្ឆា អវេច បច្ឆា វេទនិយំ ចុរេ
 អវេច អនិច្ចត្តន្តេ វិចារវត្តំ អាហរិកោ តេ វាជោ
 ឯកុហិតោសិ ចរ វាទច្បមាត្វាយ ឯត្វេនេហិ វា
 សាច ធមោសីតិ ។ ឥតិ ឯកន្តោ ឆានបុត្តោ
 សាវកាទំ ន សក្កតោ ន កុក្កតោ ន មាធិតោ
 ន បូជិតោ ន ច ចន ឯកន្តំ ឆានបុត្តំ សាវកា
 សក្កតា កុក្កតា ឧបវេស្សយ វិហរន្តិ អក្កន្នោ
 ន បន ឯកន្តោ ឆានបុត្តោ ឧត្តត្តោសេនាតិ ។

១ ឧ. ឧបវេទ ។

ពួកដទៃទាំងនេះ សូរ្យាកយេន៍ទេតិ យេន៍នឹងព្យាករដល់ពួកដទៃទាំងនោះ
 បាន ។ ចរណភាវន៍ពួកសាវ័កជាច្រើនរបស់និក្ខមាដបុត្ត លើកឡើង
 ឡូកទះហើយចៀសចេញទៅ ដោយពាក្យថា អ្នកមិនចេះ មិនដឹងតមិ
 វិន័យនេះទេ ខ្ញុំច្រើនចេះដឹងតមិវិន័យនេះ អ្នកចេះដឹងតមិវិន័យនេះ ដូច
 ម្តេចកើត អ្នកប្រតិបត្តិខុសហើយ ខ្ញុំច្រើនប្រតិបត្តិត្រូវ សំដីខ្ញុំប្រកប
 ដោយប្រយោជន៍ សំដីអ្នកមិនប្រកបដោយប្រយោជន៍ទេ ពាក្យដែល
 គេត្រូវនិយាយមុន អ្នកត្រូវរាប់ថានិយាយក្រោយ ពាក្យដែលគេនិយាយ
 ក្រោយ អ្នកបែរជាមិននិយាយមុន អ្នកប្រកាន់កែវត្តខុសមកច្រើនហើយ
 ខ្ញុំលើកកម្ពស់អ្នកហើយ អ្នកត្រូវយើងសង្កត់សង្កិនហើយ ចូរអ្នកទៅ
 រកដោះដូរចុះ ឬដោះដូរអ្នកល្មមដោះដូរ ចូរដោះដូរចុះ ។ និក្ខមាដបុត្ត
 ពួកសាវ័ក មិនធ្វើសក្ការៈ មិនធារេន មិនបំបាត មិនចូលរទេ ទាំងពួក
 សាវ័ក មិនធ្វើសក្ការៈធារេន ហើយនៅស្រែយន្តនឹងនិក្ខមាដបុត្តឡើយ
 ដោយប្រការដូច្នេះឯង មួយទៀត និក្ខមាដបុត្តក៏ត្រូវគោរព ដោយ
 ពាក្យដ៏ប្រកបដោយធម៌ ។

បរិព្វាណក្ខន្ធស្ស មហាសក្កមាធិបតី ធម្មនិកាយ

[៧៧] ឯកទ្វេ ឯវមាហិសុ អយម្បិ ទោ (១)
 សមណោ ភោគមោ សង្ឃិ ទេវ កណ្ឌំ ធន កណ្ឌា-
 ទេវិយោ ញាតោ យសស្សី កិម្ពត្តកោ សាទុសម្មតោ
 កហុជនស្ស លោ ធន ទោ សាវកានំ សត្តានោ
 កុក្កានោ មាធិតោ ឫជិតោ សមណោ បទ
 កោតមិ សាវកោ សត្តានោ កុក្កានោ ឧបនិស្សាយ
 វិហារន្តំ ។ កូតបុត្តំ សមណោ ភោគមោ អនេក-
 សតាយ បរិសាយ ធម្មំ នេសេសិ ។ កត្រ អត្តតោ
 សមណស្ស កោតមស្ស សាវកោ ឧត្តាសិ ។ តមេន-
 មត្តតោ (២) សព្វហ្មចារី ជន្តកោ យម្ពេសិ អប្ប-
 សន្តោ អាយស្មា ហោតុ មា អាយស្មា សន្តមកាសិ
 សន្តា នោ កកា ធម្មំ នេសេសិ ។ យស្មី សមាយ
 សមណោ ភោគមោ អនេកសតាយ បរិសាយ ធម្មំ
 នេសេសិ ទេវ តស្មី សមាយ សមណស្ស កោតមស្ស
 សាវកានំ មិមិកសន្តោ កា ហោតិ ឧត្តាសិកសន្តោ កា

១ ឧ. អយំ កេ ។ ២ ឧ. កមេត្តាតោ ។

បរិព្វាណក្ខន្ធស្ស មហាសក្កមាធិបតី សេចក្តីកោតសម្រេចសេចក្តី

[៧៧] សមណព្រាហ្មណ៍ក្នុងខ្លះ ទិយាយយ៉ាងនេះថា ព្រះសម-
 ណោភោគមនេះឯង ព្រះអង្គមានក្នុង មានអលាវៈ ជាគណៈចារ្យ ព្រះអង្គ
 មានក្បួនឈ្មោះល្បីល្បាញ ព្រះអង្គមានយស ព្រះអង្គជាមេលក្ខ៍ ដែល
 ក្នុងនេះច្រើនសន្តតហើយថាជាសម្បុរស ក៏ព្រះសមណោភោគមនោះឯង
 ក្នុងសាវិក ធ្វើសក្ការៈ គោរព រាប់អាន បូជា តាំងក្នុងសាវិក ធ្វើ
 សក្ការៈ គោរព ហើយនៅតាមស្រីយន្តិកព្រះសមណោភោគមដែលទៀត ។
 ព្រោះឆ្ងាប់ឆ្ងាត់ ព្រះសមណោភោគម បានសំដែងធម៌ដល់បរិស័ទជា
 ច្រើនរយ ។ ក្នុងបរិស័ទនោះ មានសាវិកម្នាក់ របស់ព្រះសមណោភោគម
 ក្នុងហើយ ។ មានសព្វហ្មចារីប្រុសម្នាក់ យកអង្គនៃទន្ធិសាវិកានោះថា
 លោកមានអាយុ ចូរមានសំឡេងតិច ។ លោកមានអាយុ កុំធ្វើឱ្យ
 សូរឡើយ ព្រោះព្រះមានព្រះភាគ ជាសាស្ត្ររបស់យើងតាំងឡាយ
 ក៏ក្នុងសំដែងធម៌ ។ ព្រះសមណោភោគមសំដែងធម៌ ដល់បរិស័ទច្រើន
 រយ ក្នុងសម័យណា ក្នុងសម័យនោះ សំឡេងកណ្តាស់ក្តី សំឡេង
 ក្នុងក្តី នៃក្នុងសាវិក របស់ព្រះសមណោភោគម ដកមានដល់តិចឡើយ

តមេជំ មហាជនកាយោ បច្ចាសីសមាធក្ខោ បច្ចុ-
 បដ្ឋិតោ ហោតិ យន្តោ ភគវា ធម្មំ កាសិស្សតិ
 តន្តោ សោស្ស្រមាតិ ។ យេធិ សមណស្ស កោតមស្ស
 សាវកា ធិបិតសុត្តោ វា ហោតិ ឧត្តាសិតសុត្តោ
 វា តមេជំ មហាជនកាយោ បច្ចាសីសមាធក្ខោ
 បច្ចុបដ្ឋិតោ ហោតិ យន្តោ ភគវា ធម្មំ កាសិស្សតិ
 តន្តោ សោស្ស្រមាតិ ។ យេធិ សមណស្ស កោតមស្ស
 សាវកា សម្រាហ្មចារីហិ សម្បយោជេត្វា សិក្ខំ បច្ចុ-
 ត្តាយ ហិពយាវត្ថន្តំ តេជំ សន្តុតោ ទេវ វណ្ណវាទិនោ
 ហោន្តំ ធម្មស្ស ទ វណ្ណវាទិនោ ហោន្តំ សង្ឃស្ស ទ
 វណ្ណវាទិនោ ហោន្តំ អត្តតវហិទោយេវ ហោន្តំ អនត្តា-
 កវហិទោ មយមេវម្ហា អលក្ខំកា មយំ អប្បបុត្តា

ពពួកមហាជន មានសភាពនឹកបំរើ ប្រុងចាំស្តាប់ធម៌នោះថា ព្រះ
 បាទព្រះភាគនឹងសម្រេចចម្លើយ ដល់យើងទាំងឡាយ យើងទាំងឡាយ
 នឹងស្តាប់ឲ្យចម្លើយនោះ ។ ដូចជាបុរសប្រឆាំងយុទ្ធជាមិត្ត ដែលឆ្លងយុទ្ធ
 គ្នា ។ ដូច្នេះហើយជាលេខ៧ ក្នុងផ្នែកទី១ កថាខណ្ឌ ៤ ពពួកមហាជន
 មានសភាពនឹកបំរើ ប្រុងយកទឹកយ៉ូនោះ មានឧបមាយ៉ាងណាមិញ
 ព្រះសមណៈគាតម សម្រេចចម្លើយដល់បាវស្រីច្រើនយ ក្នុងសម័យណា
 សម័យនោះ សំឡេងកណ្តាសក្តី សំឡេងក្អកក្អី នៃពួកសាវកលេខ៧
 សមណៈគាតម ឥតមានដល់ច្រើនឡើយ ពពួកមហាជន មានសភាព
 នឹកបំរើ ប្រុងចាំស្តាប់ធម៌នោះថា ព្រះមានព្រះភាគនឹងសម្រេចចម្លើយ
 ដល់គួរយើង ឮក្លាយនឹងស្តាប់ធម៌នោះ ។ ចំណែកពួកសាវកណា
 លេខ៧ ព្រះសមណៈគាតម ទាស់ទែងបន្តិចបន្តួចនឹងពួកសម្រាហ្មចារីហើយ
 ពោលលាសិក្ខា វិលត្រឡប់ទៅក្រៅក្រុងយើង លាតែងនោះ
 ទៅតែសរសើរគុណព្រះធាត្តាផង សរសើរគុណព្រះធម៌ផង សរសើរ
 គុណព្រះសង្ឃផង ជាអ្នកគំរើលំដាប់ព្រះត្រៃបិដក មិនគំរើលំដាប់
 ថា យើងទាំងឡាយ ជាអ្នកដកពូ យើងទាំងឡាយ ជាអ្នកដកពូល្យ

ចរិតាសុខស្ស មហាសកុលុកាយិស្សេ ចក្កសុ ឈរធម្មោ

យេ មយំ ឯវំ ស្វាទ្វាតេ ធម្មវិជយេ វេទ្ខន្តិកា
ធម្មសក្កុដ្ឋំ យាវជីវំ ចរិតុណ្ណំ មរិតុដ្ឋំ ច្រហូជវិយំ
ចរិតុដ្ឋំ ។ តេ អារាម័កក្កតា វា ឧបាសកក្កតា
វា ចក្កសុ សិទ្ធាចនេសុ សមាធាយ វត្តន្តំ ។
ភតិ សមណោ កោតមោ សាវកាធិ សក្កតោ
កុកតោ មាធិតោ បូជិតោ សមណញ្ច បទ
កោតមំ សាវកា សក្កតា កុកតា ឧបច័ស្សាយ
វិហរន្តិកំ ។ ភតិ បទ ភ្នំ ឧបាយ មយំ ធម្ម
សមនុបស្សាមំ យេហំ មម សាវកា សក្កតោ
កុកតោ មាធិតោ បូជិតោ សក្កតា កុកតា
ឧបច័ស្សាយ វិហរន្តិកំ ។

[៨០] ចក្ក ទោ មហំ កន្តេ កកវតិ
ធម្មេ សមនុបស្សាមំ យេហំ កកវត្តំ សាវកា
សក្កតោ កុកតោ មាធិតោ បូជិតោ សក្កតា
កុកតា ឧបច័ស្សាយ វិហរន្តិ កកវេ ចក្ក

ចរិតាសុខស្ស មហាសកុលុកាយិស្សេ កោលភិក្ខុនិម្មំ ។ ច្បងព្វធម្មំ ៨

ព្រោះថា ពួកយើងទាន់បួសក្នុងធម្មវិន័យ ដែលព្រះមានព្រះភាគសំដែង
ហើយ ដោយប្រព្រឹត្តយ៉ាងនេះ ហើយមិនអាចនឹងប្រព្រឹត្តប្រហូចវិយធម៌
ឲ្យបរិសុទ្ធ ចរិតុណ្ណំ ដរាបដល់អស់ជីវិតទាន ។ ពួកសាវ័កទាំងនោះ
គឺទៅជាអ្នកវិជយាវត្ត ឬជាទុក្ខសក្ការៈប្រព្រឹត្តសមាទានក្នុងសិក្ខាបទ ។
ព្រាសមណគោតម ពួកសាវ័ក ធ្វើសក្ការៈ គោតម រាប់គោតម ឬជា
ទាំងពួកសាវ័ក ធ្វើសក្ការៈ គោតម ហើយនៅកស្រយនឹងព្រាសមណ-
គោតមដែរទៀត ដោយប្រការផ្សេងៗ ។ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ក្រាស់
ថា ម្ចាស់ទាយ ពុះអ្នកចំណាណើញ ឲ្យធម៌ក្នុងគង្គាគត ចិត្តាន
យ៉ាង ដែលជាធម៌ទាំងឡាយពួកសាវ័ករបស់គង្គាគត ធ្វើសក្ការៈ គោតម
រាប់គោតម ឬជា (គង្គាគត) លុះធ្វើសក្ការៈ គោតម ហើយនៅកស្រយ
(នឹងគង្គាគត) ។

[៨០] សកុលុកាយិចរិតាសុខ ព្រាសមន្តិឲ្យលា ចត្តត្រេត្រេត្ត
ដំបំរើម ខ្ញុំព្រះអង្គ ពិចារណាឃើញធម៌ ក្នុងព្រះមានព្រះភាគ
ទាន ៨ ប្រការ ដែលជាធម៌ទាំងឡាយពួកសាវ័ក ធ្វើសក្ការៈ គោតម
រាប់គោតម ឬជា ឲ្យព្រះមានព្រះភាគ លុះធ្វើសក្ការៈ គោតមហើយ
នៅកស្រយ (នឹងព្រះមានព្រះភាគ) ធម៌ ៨ ប្រការ តើដូចម្តេច

ភគវា ពិ កន្ត អប្បហារោ អប្បហារតាយ
 ច វណ្ណវាជំ យម្បំ កន្ត ភគវា អប្បហារោ
 អប្បហារតាយ ច វណ្ណវាជំ ឥមំ ទោ អហំ កន្ត
 ភគវតិ បឋមំ ធម្មំ សមទុបស្សនិ យេន ភគវន្តំ
 សាវតា សក្ការោន្តំ តុក្ការោន្តំ មារោន្តំ បូជេន្តំ
 សក្កាទ្វា តុក្កាទ្វា ឧបនិស្សាយ វិហារន្តំ ។

[៧០] បុន ចបរិ កន្ត ភគវា សន្តុដ្ឋោ
 ឥតវិគរេន ចិវរេន ឥតវិគរចិវរសន្តុដ្ឋយា ច វណ្ណវាជំ
 យម្បំ កន្ត ភគវា សន្តុដ្ឋោ ឥតវិគរេន ចិវរេន
 ឥតវិគរចិវរសន្តុដ្ឋយា ច វណ្ណវាជំ ឥមំ ទោ
 អហំ កន្ត ភគវតិ ទុតិយំ ធម្មំ សមទុបស្សនិ
 យេន ភគវន្តំ សាវតា សក្ការោន្តំ តុក្ការោន្តំ
 មារោន្តំ បូជេន្តំ សក្កាទ្វា តុក្កាទ្វា ឧបនិស្សាយ
 វិហារន្តំ ។

បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន សេចក្តីពិតថា ព្រះមានព្រះភាគ មានការពារគឺច
 ផង សរសើរបែបគោតនៃបុគ្គលអ្នកមានការពារគឺចផង បពិត្រព្រះអង្គដ៏
 ចំរើន ត្រង់ការលក់ដែលព្រះមានព្រះភាគ ព្រះអង្គមានការពារគឺចផង
 សរសើរបែបគោតនៃបុគ្គលអ្នកមានការពារគឺចផង ណា បពិត្រព្រះអង្គដ៏
 ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គពិចារណាយើញច្បាស់ ឲ្យធម៌នេះឯង ថាជាធម៌ទី ១
 ក្នុងព្រះមានព្រះភាគ ដែលនាំឲ្យពួកសាវ័ក ធ្វើសក្ការៈ គោរព រាប់គោ
 បូជាឲ្យព្រះមានព្រះភាគ លុះធ្វើសក្ការៈ គោរព ហើយនៅកាស្រយ
 (នឹងព្រះមានព្រះភាគ) ។

[៨១] បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន មួយទៀត ព្រះមានព្រះភាគ
 ទ្រង់សន្តោសដោយចិវរោមមានការពារគឺចផង សរសើរសេចក្តីសន្តោស
 ដោយចិវរោមមានការពារគឺចផង បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ត្រង់ការលក់
 ដែលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សន្តោសដោយចិវរោមមានការពារគឺចផង
 សរសើរសេចក្តីសន្តោស ដោយចិវរោមមានការពារគឺចផង ណា បពិត្រ
 ព្រះអង្គដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គពិចារណាយើញច្បាស់ ឲ្យធម៌នេះឯង ថាជា
 ធម៌ទី ២ ក្នុងព្រះមានព្រះភាគ ដែលនាំឲ្យពួកសាវ័ក ធ្វើសក្ការៈ គោរព
 រាប់គោ បូជាព្រះមានព្រះភាគ លុះធ្វើសក្ការៈ គោរព ហើយនៅ
 កាស្រយ (នឹងព្រះមានព្រះភាគ) ។

[៨២] បុរេ ធម្មវិ កន្លែ កកវា សន្តុដ្ឋោ ឥតវិគរេន

ចំណូលនៃន ឥតវិគរេន ចំណូលនៃន សន្តុដ្ឋោ ធម្មវិ កកវា

យម្យំ កន្លែ កកវា សន្តុដ្ឋោ ឥតវិគរេន ចំណូលនៃន

ឥតវិគរេន ចំណូលនៃន សន្តុដ្ឋោ ធម្មវិ កកវា ឥតវិ

គរេន កកវា ឥតវិ ឥតវិ ឥតវិ សមុបស្សនិ

យេន កកវា សាវតា សក្ការេន្តំ កកវា សក្ការេន្តំ ឆានេន្តំ

ប្រដេន្តំ សក្ការេន្តំ កកវា ឧបស្សនិ វិហារេន្តំ ។

[៨៣] បុរេ ធម្មវិ កន្លែ កកវា សន្តុដ្ឋោ ឥត

វិគរេន សេនាសនេន ឥតវិគរេន សេនាសនេន សន្តុដ្ឋោ

ធម្មវិ កកវា សន្តុដ្ឋោ ឥតវិគរេន

សេនាសនេន ឥតវិគរេន សេនាសនេន សន្តុដ្ឋោ ធម្មវិ កកវា

[៨៤] បរិព្រណ៍ទូលំទូលាយ មហាសក្ការៈ ធម្មបទប្បវត្តន៍

សន្តុដ្ឋោ ដោយចក្ខុវិស័យ កកវា កកវា កកវា សន្តុដ្ឋោ

សន្តុដ្ឋោ ដោយចក្ខុវិស័យ កកវា កកវា កកវា បរិព្រណ៍ទូលំទូលាយ

ដោយចក្ខុវិស័យ កកវា កកវា កកវា សន្តុដ្ឋោ ដោយចក្ខុវិស័យ

កកវា កកវា កកវា ឆានេន្តំ កកវា ឆានេន្តំ កកវា ឆានេន្តំ

កកវា ឆានេន្តំ កកវា ឆានេន្តំ កកវា ឆានេន្តំ កកវា ឆានេន្តំ

កកវា ឆានេន្តំ កកវា ឆានេន្តំ កកវា ឆានេន្តំ កកវា ឆានេន្តំ

[៨៥] បរិព្រណ៍ទូលំទូលាយ មហាសក្ការៈ ធម្មបទប្បវត្តន៍

កកវា ឆានេន្តំ កកវា ឆានេន្តំ កកវា ឆានេន្តំ កកវា ឆានេន្តំ

កកវា ឆានេន្តំ កកវា ឆានេន្តំ កកវា ឆានេន្តំ កកវា ឆានេន្តំ

កកវា ឆានេន្តំ កកវា ឆានេន្តំ កកវា ឆានេន្តំ កកវា ឆានេន្តំ

ឥតិ ទោ អហំ ករុណំ កតវតិ ចតុត្ថំ ធម្មំ
 សមទុច្ចស្សមិ យេន កតវន្តំ សាវតា សត្តារោន្តំ
 កុកុករោន្តំ ខារោន្តំ ប្បដេន្តំ សត្តាត្វា កុកុកត្វា
 ទមចិស្សាយ វិហារន្តំ ។

[៨៤] ចុន ចេវី ករុណំ កតវតិ ចវិវត្តោ ចវិវត្តស្ស
 ច វណ្ណាភិ យធម្មំ ករុណំ កតវតិ ចវិវត្តោ ចវិ-
 វត្តស្ស ច វណ្ណាភិ ឥតិ ទោ អហំ ករុណំ កតវតិ
 ចតុត្ថំ ធម្មំ សមទុច្ចស្សមិ យេន កតវន្តំ សាវតា
 សត្តារោន្តំ កុកុករោន្តំ ខារោន្តំ ប្បដេន្តំ សត្តាត្វា
 កុកុកត្វា ទមចិស្សាយ វិហារន្តំ ។ ឥតិ ទោ អហំ
 ករុណំ កតវតិ ចតុ ចម្មេ សមទុច្ចស្សមិ យេហិ
 កតវន្តំ សាវតា សត្តារោន្តំ កុកុករោន្តំ ខារោន្តំ ប្បដេន្តំ
 សត្តាត្វា កុកុកត្វា ទមចិស្សាយ វិហារន្តំ ។

បតិក្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គពិចារណាឃើញច្បាស់ ខ្ញុំធម៌នេះ
 ឯង ថាជាធម៌ទី៤ ក្នុងព្រះមានព្រះភាគ ដែលនាំឱ្យពួកសាវ័ក ធ្វើសក្ការៈ
 គោរព រាប់អាន បូជាព្រះមានព្រះភាគ លុះធ្វើសក្ការៈ គោរព ហើយ
 នៅកស្រយ (នឹងព្រះមានព្រះភាគ) ។

[៨៥] បតិក្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន មួយទៀត ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់
 ស្ងប់ស្ងាត់^(១) សរសើរសេចក្តីស្ងប់ស្ងាត់ បតិក្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ទ្រង់
 ការងារដែលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ស្ងប់ស្ងាត់ផង សរសើរសេចក្តីស្ងប់
 ស្ងាត់ផង ណា បតិក្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គពិចារណាឃើញច្បាស់
 ខ្ញុំធម៌នេះឯង ថាជាធម៌ទី ៥ ក្នុងព្រះមានព្រះភាគ ដែលនាំឱ្យពួក
 សាវ័ក ធ្វើសក្ការៈ គោរព រាប់អាន បូជាព្រះមានព្រះភាគ លុះ
 ធ្វើសក្ការៈ គោរព ហើយនៅកស្រយ (នឹងព្រះមានព្រះភាគ) ។ បតិក្រ
 ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គពិចារណាឃើញច្បាស់ខ្ញុំធម៌ទាំង ៥ នេះឯង
 ក្នុងព្រះមានព្រះភាគ ដែលនាំឱ្យពួកសាវ័ក ធ្វើសក្ការៈ គោរព
 រាប់អាន បូជា ខ្ញុំព្រះមានព្រះភាគ លុះធ្វើសក្ការៈ គោរពរួចហើយ
 នៅកស្រយ (នឹងព្រះមានព្រះភាគ) ។

• សុត្តន្តបិដក ធម្មបទបិដក ធម្មបទបិដក ធម្មបទបិដក ។ ខ្ញុំព្រះមាន
 ព្រះភាគ មានសេចក្តីស្ងប់ស្ងាត់ ៣ យ៉ាង ធំស្ងប់ស្ងាត់ពេញ • ស្ងប់ស្ងាត់ចិត្ត • ស្ងប់ស្ងាត់
 កិលេស • ។ ឥន្ទ្របិដក ។

[៨៨] អប្បយាសោ សមណោ កោតខោ អប្បយាសាយ
 ច វណ្ណាភិក្ខុ ភិក្ខុ ធម៌ ឧទាយ
 សាវកោ សន្តោវេយ្យំ កុកោវេយ្យំ ខាធម្មំ បូជេយ្យំ
 សន្តោវា កុកោវា ឧបទិស្សាយ វិហារេយ្យំ សន្តិ
 ទោ មន មេ ឧទាយ សាវកោ កោសតាហារាមិ
 អន្ធកោសតាហារាមិ វេលុភហារាមិ អន្ធកេលុភហារាមិ
 អហំ ទោ បទុទាយ អប្បេកតា ភិក្ខុនា
 មគ្គេន សមគិក្ខិតម្យំ កុញ្ញមិ ភិយ្យេមិ កុញ្ញមិ ។
 អប្បយាសោ សមណោ កោតខោ អប្បយាសាយ
 ច វណ្ណាភិក្ខុ ភិក្ខុ ធម៌ ឧទាយ សាវកោ
 សន្តោវេយ្យំ កុកោវេយ្យំ ខាធម្មំ បូជេយ្យំ សន្តោវា
 កុកោវា ឧបទិស្សាយ វិហារេយ្យំ យេ តេ
 ឧទាយ មម សាវកោ កោសតាហារាមិ អន្ធកោ
 កោសតាហារាមិ វេលុភហារាមិ អន្ធកេលុភហារាមិ

[៨៩] ព្រះមានព្រះភាគច្រើនស្រាប់ថា ម្ចាស់ទុទាយ បើពួកសាវ័ក
 ធ្វើសក្ការៈ គោរព រាប់គោន បូជាភថាគត លុះធ្វើសក្ការៈ គោរពហើយ
 នៅកាស្រីយ (និវត្តភថាគត) ដោយនឹកថា ព្រះសមណោភាគម ព្រះអង្គ
 មានកាហារាមិចផង សរសើរវែបភាគរបស់បុគ្គលអ្នកមានកាហារាមិចផង
 សមភាមនាក្យអ្នកថាវែន ម្ចាស់ទុទាយ ពួកសាវ័ករបស់ភថាគត បាន
 កាហារាមិម្ភ កូនផ្តិលខ្លះ មានកាហារាមិកូនផ្តិលខ្លះ មានកាហារ
 មស្សកដ្ឋេញ្ច្លខ្លះ មានកាហារាមិកូនស្សកដ្ឋេញ្ច្លខ្លះ ក៏មានដែរ ម្ចាស់
 ទុទាយ បំណែកភថាគតវិញ ចូនណាបរិភោគកាហារាមិញ្ចេស្ទីដោយ
 ពូក្រាន់ក៏មាន បរិភោគកាហារាមិច្រើនជាងនោះទៅក៏មាន ។ ម្ចាស់ទុទាយ
 បើពួកសាវ័ក ធ្វើសក្ការៈ គោរព រាប់គោន បូជាភថាគត លុះធ្វើសក្ការៈ
 គោរព ហើយនៅកាស្រីយ (និវត្តភថាគត) ដោយនឹកថា ព្រះសមណោភាគម
 ព្រះអង្គមានកាហារាមិចផង សរសើរវែបភាគរបស់បុគ្គលអ្នកមានកាហារ
 មិចផង សមភាមនាក្យអ្នកថាវែន ម្ចាស់ទុទាយ ពួកសាវ័កណាម្នាក់
 ភថាគត ដែលមានកាហារាមិម្ភ កូនផ្តិលខ្លះ មានកាហារាមិកូនផ្តិល
 ខ្លះ មានកាហារ មស្សកដ្ឋេញ្ច្លខ្លះ មានកាហារាមិកូនស្សកដ្ឋេញ្ច្លខ្លះ

ន មន្ត ឥន្ទីនា ធម្មន សក្ការយ្យំ កុក្ការយ្យំ
ហនេយ្យំ ឡងេយ្យំ សក្កាតា កុក្កាតា ឧបដិស្សនយ
វិហារយ្យំ ។

[៤៦] សន្តុដ្ឋា សមណោ ភោគមោ ឥន្ទីនេវេន
ចីវរេន ឥន្ទីនេវេសន្តុដ្ឋយា ក វណ្ណវន្តិកំ ឥតិ ធម៌ មិ
ឧទាយិ សាវតោ សក្ការយ្យំ កុក្ការយ្យំ ហនេយ្យំ
ឡងេយ្យំ សក្កាតា កុក្កាតា ឧបដិស្សនយ វិហារយ្យំ
សន្តុ មោ មន មេ ឧទាយិ សាវតោ មិសុក្កុលំកា
ល្យាទចីវរេន តេ សុសាធា វា សន្តុរកុដា វា តាម-
ណិកា វា នន្តកាមិ ឧទ្ទិមេតា សន្និដ្ឋី កក្កាតា បាបន្តិ
អហិ មោ បទុមាយិ អប្បេកុដា គលាមតាមិ ចីវរមិ
បារមិ នន្តុនំ សុត្តល្យាទនិ^(១) អលាវុណមសាមិ
សន្តុដ្ឋា សមណោ ភោគមោ ឥន្ទីនេវេន ចីវរេន
ឥន្ទីនេវេសន្តុដ្ឋយា ក វណ្ណវន្តិកំ ឥតិ ធម៌ មិ
ឧទាយិ សាវតោ សក្ការយ្យំ កុក្ការយ្យំ ហនេយ្យំ
ឡងេយ្យំ សក្កាតា កុក្កាតា ឧបដិស្សនយ វិហារយ្យំ
យេ តេ ឧទាយិ មម សាវតោ មិសុក្កុលំកា

១ ខ. យស្សនាមិ ។ ឃ. យស្សនាមិ ។

ពួកសាវ័កទាំងនោះ សមជាទីធ្វើសក្ការៈ គោរព រាប់អាន ឬជា
ភូមិភក្ត ដោយធម៌នេះទេ លុះ(មិន) ធ្វើសក្ការៈ គោរពហើយ នឹងមិន
នៅកស្រីយ (នឹងភូមិភក្ត) ឡើយ ។

[៤៦] ម្ចាស់ទាយិ បើពួកសាវ័ក ធ្វើសក្ការៈ គោរព រាប់អាន ឬជា
ភូមិភក្ត លុះធ្វើសក្ការៈ គោរព ហើយនៅកស្រីយ (នឹងភូមិភក្ត) ដោយ
គិតថា ព្រះសមណភោគម ទ្រង់សម្គោសដោយចីវតាមមានតាមបានផង
សរសើរសេចក្តីសម្គោសដោយចីវតាមមានតាមបានផង សមតាមពាក្យ
អ្នកជាមែន ម្ចាស់ទាយិ ពួកសាវ័ករបស់ភក្ត ប្រើប្រាស់ត្រឹមសំ-
ពត់បន្ទុក្ខល ទ្រទ្រង់ចីវរសាវត្ថុ គឺមានដែរ ពួកសាវ័កទូទាំងពួក
សំពត់ពាំងឡាយ អំពីព្រៃស្នេហានេះ អំពីគំនរសម្រាមនេះ អំពីកន្សោ
នេះ ធ្វើជាសន្សំដំ ហើយប្រើប្រាស់ក៏មាន ម្ចាស់ទាយិ ចំណែក
ភក្តភក្តិញ ចូនឈាប្រើប្រាស់ឧបាសិចីវរពាំងឡាយ ដំបាប់សាវត្ថុ
ដោយគំបិត មានរាមល្អិតដូចរោមឃ្លាត ម្ចាស់ទាយិ បើពួកសាវ័កធ្វើ
សក្ការៈ គោរព រាប់អាន ឬជាភូមិភក្ត លុះធ្វើសក្ការៈ គោរពហើយ នៅ
កស្រីយ (នឹងភូមិភក្ត) ដោយគិតថា ព្រះសមណភោគម ទ្រង់សម្គោស
ដោយចីវតាមមានតាមបានផង សមតាមពាក្យអ្នកជាមែន ម្ចាស់ទាយិ
ពួកសាវ័កណា របស់ភក្ត ដែលប្រើប្រាស់ត្រឹមតែសំពត់បន្ទុក្ខល

ល្អទី១៨៣ នេះ សុសាធា វា សង្កាត់ត្រូវ វា
 ចាបណ៍កា វា ឧត្តកាធិ ឧត្តិចិត្តា សង្កាត់ កាត្រា
 ចារង្គ ឧ មន្ត ឥម្មិយា ចន្ទេន សង្កាយ្យ កុ-
 កាយ្យ មាធយ្យ បូជយ្យ សង្កត្វា កុកត្វា ឧប-
 ទិស្សាយ វិហាយ្យ ។

[៨៥] សន្តត្ថា សមណោ កោតមោ ឥតវិគ្គយេន
 បិណ្ឌចារេន ឥតវិគ្គយេន បិណ្ឌចារេន សន្តត្ថិយា ច វណ្ណាវាធិតិ
 ឥតិ ទេ មិ ឧទាយិ សាវកា សង្កាយ្យ កុកាយ្យ
 មាធយ្យ បូជយ្យ សង្កត្វា កុកត្វា ឧបទិស្សាយ
 វិហាយ្យ សន្តត្ថោ បទ មេ ឧទាយិ សាវកា បិណ្ឌ-
 ចារិត្តោ សមណោចារិត្តោ ឧបាសកេ(១) វត្តេ(២) វតោ នេ
 អន្តរាយវិ បរិដ្ឋា សមាធា អាសនេន ធិមន្តិយមាធា ឧ
 សាធិយន្តំ អហំ ទោ បទុនាយិ អប្បេកតា ធិមន្តនេន
 កុញ្ញាមិ សាលីមិ ឧទមិ វិចិត្តកាឡកិ អនេកស្វបំ

• ១. វេទ បទ ។ ២. ឧបាសក ។ ៣. អន្តរាយ កាត្រា យាម វិស្សនំ ។

ទ្រង់ឲ្យចែកសេចក្តី ឬក៏សេចក្តីសង្ខេបសំខាន់ ក៏ព្រមទាំង
 ក៏ព្រមទាំងសម្រាប់ ក៏ព្រមទាំងសម្រាប់ ក៏ព្រមទាំងសម្រាប់ ក៏ព្រមទាំង
 សាវ័កតាំងទៅ សម្រាប់បិណ្ឌចារេន សាវ័ក ក៏ព្រមទាំង ក៏ព្រមទាំង
 ក៏ព្រមទាំងសម្រាប់ ក៏ព្រមទាំងសម្រាប់ ក៏ព្រមទាំងសម្រាប់ ក៏ព្រមទាំង
 ក៏ព្រមទាំងសម្រាប់ ក៏ព្រមទាំងសម្រាប់ ក៏ព្រមទាំងសម្រាប់ ក៏ព្រមទាំង

[៨៦] ឆ្នាំទី១៨៣ បើបុគ្គលាវិក ឬសង្ការ គោរព ក៏ព្រមទាំង ក៏ព្រមទាំង
 ក៏ព្រមទាំង សម្រាប់បិណ្ឌចារេន សាវ័ក ក៏ព្រមទាំង ក៏ព្រមទាំង
 ក៏ព្រមទាំងសម្រាប់ ក៏ព្រមទាំងសម្រាប់ ក៏ព្រមទាំងសម្រាប់ ក៏ព្រមទាំង
 ក៏ព្រមទាំងសម្រាប់ ក៏ព្រមទាំងសម្រាប់ ក៏ព្រមទាំងសម្រាប់ ក៏ព្រមទាំង
 ក៏ព្រមទាំងសម្រាប់ ក៏ព្រមទាំងសម្រាប់ ក៏ព្រមទាំងសម្រាប់ ក៏ព្រមទាំង
 ក៏ព្រមទាំងសម្រាប់ ក៏ព្រមទាំងសម្រាប់ ក៏ព្រមទាំងសម្រាប់ ក៏ព្រមទាំង
 ក៏ព្រមទាំងសម្រាប់ ក៏ព្រមទាំងសម្រាប់ ក៏ព្រមទាំងសម្រាប់ ក៏ព្រមទាំង

អនេកត្យក្ខណ៍ សន្តត្តា សមណោ តោតមោ ឥន្ទ្រវរ្ម័ន ចំណូលគោត ឥន្ទ្រវរ្ម័នស្ថាបនាសន្តត្តិយា ធរណីវរ្ម័ន ឥន្ទ្រ ទេ មិ ឧបាយ សាវណា សក្ការយ្យ កុក្ការយ្យ មាធម្ម ឫដយ្យ សក្កាតា កុក្កាតា ឧបទ្ទេសនិក វិហារយ្យ យេ តេ ឧបាយ មច សាវណា ចំណូលគោត សមណាចារិកោ ឧបាយតោ វត្តោ វត្តោ តេ ឧបាយ វិហារ សមណា កាសិយេនិ ចំណូល យមាតា ឧ កាសិយេនិ ឧ មាធម្ម ឥន្ទ្រ ឧបាយ សក្ការយ្យ កុក្ការយ្យ មាធម្ម ឫដយ្យ សក្កាតា កុក្កាតា ឧបទ្ទេសនិក វិហារយ្យ ។

[៨៨] សន្តត្តា សមណោ តោតមោ ឥន្ទ្រវរ្ម័ន សេនាសនេន ឥន្ទ្រវរ្ម័នសេនាសនេនសន្តត្តិយា ធរណីវរ្ម័ន ឥន្ទ្រ ទេ មិ ឧបាយ សាវណា សក្ការយ្យ កុក្ការយ្យ មាធម្ម ឫដយ្យ សក្កាតា កុក្កាតា ឧបទ្ទេសនិក វិហារយ្យ សន្ត ទោ មច មេ ឧបាយ សាវណា

ប្រើប្រាស់ ក្នុងវិវិធីនៃនិមិត្តភាព ឆ្ងល់ខ្លាំង បើពួកសាវ័កធ្វើ សក្ការៈ គោរព រាប់អាន បូជាភោគ លុះធ្វើសក្ការៈ គោរពហើយនៅ ក្រស្រីយ (និវត្តភោគ) ដោយនិមិត្ត ព្រះសមណាគាតម ទ្រង់សន្យាស ដោយចំណូល ភាគមានភាគបានផង សរសើរសេចក្តីសន្យាសដោយ ចំណូលភាគមានភាគបានផង សមតាមពាក្យអ្នកថាមែន ឆ្ងល់ខ្លាំង ពួកសាវ័ករបស់ភោគ ប្រព្រឹត្តចំណូល គ្រាន់តែភាគលំដាប់ប្រក ក្រេកអរហើយក្នុងផ្លូវ គឺការយោគាប្បន្តត្រូវលុបចោលនិវត្តភាព សាវ័ក ចាំបាច់ រើសចូលទៅកាន់ចន្លោះផ្ទះ បើទុកជាគិលេសនិមិត្តភាពសាវ័ក ក៏ប៉ិនប្រកាស សាវ័កចាំបាច់ សមជាមិនធ្វើសក្ការៈ គោរព រាប់អាន បូជាភោគ ដោយនិមិត្ត លុះមិនធ្វើសក្ការៈ គោរពហើយ និវត្តភាព នៅក្រស្រីយ (និវត្តភោគ) ឡើយ ។

[៨៨] ឆ្ងល់ខ្លាំង បើពួកសាវ័ក ធ្វើសក្ការៈ គោរព រាប់អាន បូជា ភោគ លុះធ្វើសក្ការៈ គោរពហើយនៅក្រស្រីយ (និវត្តភោគ) ដោយ និមិត្ត ព្រះសមណាគាតម ទ្រង់សន្យាសដោយសេនាសនៈ ភាគមានភាគ បានផង សរសើរសេចក្តីសន្យាសដោយសេនាសនៈ ភាគមានភាគ បានផង សមតាមពាក្យអ្នកថាមែន ឆ្ងល់ខ្លាំង ពួកសាវ័ករបស់ភោគ នៅ

បរិព្វាណក្កប្ប មហាសក្កស្ថាប័ន្ត សន្តត្តិ

កុក្កុម្ភលីកា អញ្ញោកាសិកា តេ អដ្ឋ មាសេ ចង្គិ ឈ
 ឧបេន្តិ អហំ ទោ បទុនាយំ អប្បេកតា កុដាគារេសុបិ
 វិហារមិ ឧល្លុក្កាវលីត្ថេសុ និវតេសុ ដុសិតត្ថលេសុ
 បិហិតវាតទេសុ សន្តុដ្ឋោ សមណោ តោគមោ
 ឥតវិករេន សេនាសនេន ឥតវិករសេនាសនេន សន្តុដ្ឋយា
 ច វស្សាវាធិតំ ឥតិ ទេ មំ ឧនាយំ សាវកា សក្ការេយ្យំ
 កុក្ការេយ្យំ មាឈេយ្យំ បូជេយ្យំ សក្កត្វា កុក្កត្វា
 ឧបទិស្សាយ វិហារេយ្យំ យេ តេ ឧនាយំ មម សាវកា
 កុក្កុម្ភលីកា អញ្ញោកាសិកា តេ (១) អដ្ឋ មាសេ ចង្គិ
 ឈ ឧបេន្តិ ឈបេន្តិ ឥមិចា ឈឧដ្ឋេន សក្ការេយ្យំ កុក្ការេយ្យំ
 មាឈេយ្យំ បូជេយ្យំ សក្កត្វា កុក្កត្វា ឧបទិស្សាយ
 វិហារេយ្យំ ។

• ឧ. លក្ខ ចវ ៤ វិស្សង ៥

បរិព្វាណក្ក មហាសក្កស្ថាប័ន្ត សេនក្កសត្ថោស

ត្រឹមត្រូវ គេលំយោង ទៅក្នុងទិវល្យាស្ថានកំសិទ្ធិបាទ សាវ័កចំណេះនោះ
 មិនចូលទៅជ្រកក្រោមដង្កូវសសៈ ៨ (១) ឡើយ ម្ចាស់ទាយិ ចំណែក
 គឺជាគតិវិញ ចូលណាទៅក្នុងផ្ទះកំពូលចំណែក ដែលគេហាមចាំបាច់
 ក្នុងចំណេះនោះ មិនមានឡើយចូល មានទ្វារទិវស្ថិត មានចង្ក្របបិទ
 បំបិទហើយ ម្ចាស់ទាយិ បើពួកសាវ័កធ្វើសក្ការៈ គោរព រាប់អាន
 បូជាគឺជាគត លុះធ្វើសក្ការៈគោរព ហើយនៅកាស្រីយ (និវតថាគត)
 ដោយគិតថា គ្រូសមណគាតម ទ្រង់សង្គ្រោះដោយសេនាសនៈ
 តាមមានភាគបាទនឹង សារសីលសេនក្កសត្ថោសដោយសេនាសនៈ តាម
 មានភាគបាទនឹង សមតាមភាគប្រែកថាមែន ម្ចាស់ទាយិ ពួកសាវ័ក
 ណា បេសកថាគត ដែលនៅត្រឹមត្រូវគេលំយោង ទៅក្នុងទិវល្យាស្ថាន
 សាវ័កចំណេះនោះ មិនចូលទៅជ្រកក្រោមដង្កូវសសៈ ៨ ទេបាទ ពួក
 សាវ័កនោះសមជាមិនធ្វើសក្ការៈ គោរព រាប់អាន បូជាគឺជាគត ដោយ
 ធម៌នោះទេ លុះធ្វើសក្ការៈគោរពហើយ នឹងមិននៅកាស្រីយ (និវត
 ថាគត) ឡើយ ។

• កត្តិកា បាតសំខេត្តក្នុងមេធាវុទ្ធិ និងនិម្មិត ។ បំណែកក្នុងក្រុមនេះ មិន
 ត្រូវយកច្រកទឹកទ្រង់ដែលមានដង្កូវសសៈ ៨ ម្តង ដើម្បីព្យាបាល

(៨៨) បរិវេត្តោ សមណោ គោតមោ បរិវេតស្ស ច
 វណ្ណាភិក្ខុំ ឥតិ ធម៌ ឧបាយិ សាវកោ សក្កវេយ្យំ
 កុក្កវេយ្យំ មាធិយ្យំ ឫដិយ្យំ សក្កត្វា កុក្កត្វា
 ឧបទិស្សាយ វិហារេយ្យំ សន្តិ ទោ មទ មេ ឧបាយិ
 សាវកោ អាត្មកា បន្តាធិ សេនាសនាធិ អត្ថា-
 វទបន្តាធិ (១) អដ្ឋោគហោត្វា វិហារន្តិ តេ អនុឡាបិ
 សធម្មដ្ឋេ ឧសាន្តិ ធាតិមោក្កុទ្ធសាយ មហំ
 ទោ បទុនាយ អប្បេកតា អាតិល្លោ វិហារមិ
 ភិក្ខុហិ ភិក្ខុដិហិ ឧបាសកេហិ ឧបាសិកាហិ
 ញោ រាជមហាមន្តេហិ ឥត្ថយេហិ ឥត្ថិយស្សាវ-
 កេហិ បរិវេត្តោ សមណោ គោតមោ បរិវេតស្ស
 ច វណ្ណាភិក្ខុំ ឥតិ ធម៌ ឧបាយិ សាវកោ
 សក្កវេយ្យំ កុក្កវេយ្យំ មាធិយ្យំ ឫដិយ្យំ សក្កត្វា
 កុក្កត្វា ឧបទិស្សាយ វិហារេយ្យំ យេ តេ
 ឧបាយិ មម សាវកោ អាត្មកា បន្តាធិ សេនា-
 សនាធិ អត្ថាវទបន្តាធិ អដ្ឋោគហោត្វា វិហារន្តិ

១ ខ. ម. ឈាតា បន្តសេនាសនា អាត្មាវទបន្តាធិ បន្តាធិ សេនាសនាធិ វិស្សន្តិ ។

(៨៨) ខ្មាលទទាយិ បើពួកសាវ័ក ធ្វើសក្ការៈ គោរព រាប់រាន បូជា
 គង់គរ លុះធ្វើសក្ការៈគោរពហើយ ទៅកាស្រីយ (នឹងគង់គរ) ដោយ
 គិតថា ព្រះសមណគោតម ព្រះអង្គស្ងប់ស្ងាត់ផង សរសើរសច្ច័ស្ងប់
 ស្ងាត់ផង សមភាមនាគ្យអ្នកជាមែន ខ្មាលទទាយិ ពួកសាវ័ករបស់គង់គរ
 ទៅក្នុងវិប្រ ចូលទៅកាន់វិប្រក្នុងនឹងវិប្រធំ ជាសេនាសនៈដ៏ស្ងាត់ ហើយ
 សម្រេចសម្រាន្តនៅ សាវ័កទាំងនោះ មកប្រជុំគ្នាគង់កណ្តាលសិរី
 ដើម្បីសំដែងបាតិមាណ្ឌវ ១ កន្លះទៅ ខ្មាលទទាយិ ចំណែកគង់គរវិញ
 ចូលណាទៅប្រមូលប្របល់ដោយពួកភិក្ខុ ភិក្ខុនិ ទុបាសក ទុបាសិកា ស្តេច
 រាជមហាចាត្រ តំរុយ នឹងពួកសាវ័កនៃភិក្ខុយ ខ្មាលទទាយិ បើពួកសាវ័ក
 ធ្វើសក្ការៈ គោរព រាប់រាន បូជាគង់គរ លុះធ្វើសក្ការៈ គោរព ហើយ
 ទៅកាស្រីយ (នឹងគង់គរ) ដោយគិតថា ព្រះសមណគោតម ព្រះអង្គ
 ស្ងប់ស្ងាត់ហើយផង សរសើរសច្ច័ស្ងប់ស្ងាត់ផង សមភាមនាគ្យអ្នកជា
 មែន ខ្មាលទទាយិ ពួកសាវ័កណា របស់គង់គរដែលទៅក្នុងវិប្រ ចូល
 ទៅកាន់វិប្រក្នុងនឹងវិប្រធំ ជាសេនាសនៈស្ងាត់ហើយ សម្រេចសម្រាន្ត

៣ អង្គុទ្ធរាសី សង្ឃមន្ត្រី ឱសាន្តិ ទានិខោកុក្ក-
 សាយ ១ មន្ត្រី ឥន្ទ្រ ធម្មេន សក្ការយ្យ
 កុក្ការយ្យ ខានេយ្យ បូជេយ្យ សក្កា កុក្កា
 ឧបនិស្សយ វិហារយ្យ ។ ឥត ទោ ឧទាយ
 ១ មំ សាវកា ឥន្ទេហិ បញ្ចហិ ធម្មេហិ សក្ការោ
 កុក្ការោ ខានេន្តិ បូជេន្តិ សក្កា កុក្កា
 ឧបនិស្សយ វិហារន្តិ ។

[៤០] អត្ថ ទោ ឧទាយ អញ្ញេ ច បញ្ច
 ធម្មា យេហិ បញ្ចហិ ធម្មេហិ(*) មម សាវកា
 សក្ការោ កុក្ការោ ខានេន្តិ បូជេន្តិ សក្កា
 កុក្កា ឧបនិស្សយ វិហារន្តិ ឥតមេ
 ចញ្ច ឥទ្ធកាយិ មម សាវកា អនិសីលេ
 សម្មារេន្តិ សីលេវ សមណោ តោតោ បរមេន

១ ឧ. ចញ្ចហិ ធម្មេហិ ៤ ទំស្សនំ ។

មេ សាវកេតំនិទោ ប្រជុំគ្នាភ្នំកណ្តាលសង្ឃ ដើម្បីសម្រែងបាត់មេតុ
 លវៗតម្លៃៗ សាវកេតំនិទោ សមជាមិនធ្វើសក្ការ គោរព រាប់រាន
 បូជានថានគដោយធម៌នេះ លុះមិនធ្វើសក្ការគោរពហើយ នឹងមិន
 នៅតាស្រ័យ (នឹងឥតគត) ឡើយ ។ ហួសទៅហើយ ពួកសាវក
 ធ្វើសក្ការ គោរព រាប់រាន បូជានថានគ លុះធ្វើសក្ការ គោរព
 ហើយនៅតាស្រ័យ (នឹងឥតគត) មិនមែនដោយសារធម៌ទាំង ៤
 ប្រការនេះដូចពាក្យអ្នកជំនាន់ៗ ។

[៤០] ហួសទៅហើយ ធម៌ ៤ ដោយឡែកៗ ដែលជាធម៌
 ទាំងឡាយសាវក របស់ឥតគត ធ្វើសក្ការ គោរព រាប់រាន បូជា
 លុះធ្វើសក្ការគោរពហើយ នៅតាស្រ័យ (នឹងឥតគត) ធម៌ទាំង ៤
 តើដូចម្តេចខ្លះ ហួសទៅហើយ ពួកសាវករបស់ឥតគត ក្នុងសាសនា
 នេះ សរសើរចំពោះអធិសីលថា ព្រះសមណគោរព ព្រះអង្គមានសីល

សីលក្ខន្ធទ្ប សមណគោតិ ។ យមុនាយិ(១) មម
 សាវកា អនិសីលេ សម្មាវេន្តំ សីលកំ សមណោ
 កោតមោ បរមេន សីលក្ខន្ធទ្ប សមណគោតិ ។
 អយំ ឆោ ឧនាយំ ថវមោ ធម្មោ យេន មម
 សាវកា សក្ការេន្តំ កុក្ការេន្តំ មារេន្តំ បូជេន្តំ
 សក្កាត្វា កុក្កាត្វា ឧបទិស្សាយ វិហារេន្តំ ។

[៨១] បុន ចបវំ ឧនាយំ មម សាវកា
 អភិក្កន្តេ ញាណទស្សនេ សម្មាវេន្តំ ជាឯយេវាហ
 សមណោ កោតមោ ជាធានីតំ ចស្ស័យេវាហ សម-
 ណោ កោតមោ ចស្ស័យីតិ អភិញ្ញាយ សមណោ
 កោតមោ ធម្មំ ធនេសតិ ឆោ អនិញ្ញាយ សនិធានំ
 សមណោ កោតមោ ធម្មំ ធនេសតិ ឆោ អនិធានំ
 សច្ចាដិហារិយំ សមណោ កោតមោ ធម្មំ ធនេសតិ
 ឆោ អច្ចាដិហារិយន្តំ ។ យមុនាយិ(២) មម សាវកា

១-២ ឧ. ឃី ចុកឃី ។

ព្រះអង្គប្រកបព្រមហើយដោយសីលក្ខន្ធដ៏ប្រសើរមុត ។ ឆ្មារទតាយិ
 គ្រង់ការណ៍ដែលពួកសាវ័ក របស់គាត់គត សរសើរចំពោះអធិសីលថា
 ព្រះសមណគោតម ព្រះអង្គមានសីល ព្រះអង្គប្រកបព្រមហើយដោយ
 សីលក្ខន្ធដ៏ប្រសើរមុត ណា ។ ឆ្មារទតាយិ ទេវឯងដឹងចិ ១
 ដែលខំឲ្យពួកសាវ័ករបស់គាត់ ធ្វើសក្ការៈ គោរព រាប់អាន ឬជា
 លុះធ្វើសក្ការៈ គោរពហើយ ទៅកស្រីយ (នឹងគាត់) ។

[៨១] ឆ្មារទតាយិ មួយទៀត ពួកសាវ័ករបស់គាត់ សរសើរ
 ចំពោះញាណទស្សនៈដ៏រឹងរៀងថា ព្រះសមណគោតម កាលបើដឹង
 រឿងនិយាយថា គាត់គង់ដឹង ព្រះសមណគោតម កាលបើឃើញ ទើប
 និយាយថា គាត់គង់ឃើញ ព្រះសមណគោតម តែងសំដែងធម៌ដ៏ម្ល៉ៃម្ល៉ៃ
 ប្រាសដឹង មិនសំដែងដ៏ម្ល៉ៃម្ល៉ៃប្រាសដឹងទេ ព្រះសមណគោតម តែង
 សំដែងធម៌ប្រកបដោយហេតុ មិនមែនសំដែងធម៌អហេតុទេ ព្រះសមណ-
 គោតម តែងសំដែងធម៌ប្រកបដោយបាដិហារ្យ មិនមែនសំដែងធម៌ឥ-
 បាដិហារ្យទេ ។ ឆ្មារទតាយិ គ្រង់ការណ៍ដែលពួកសាវ័ករបស់គាត់

អភិក្កន្ត ក្រាណាទិស្សនេ សម្ពាវេន្តំ ជាជំនួយវាហ
 សមណោ គោតមោ ជាធម៌តិ បស្ស័យេវាហ
 សមណោ គោតមោ បស្ស័មីតិ អភិក្កាយ
 សមណោ គោតមោ ធម្មំ នេសេតិ នោ អនិក្កាយ
 សនិទានំ សមណោ គោតមោ ធម្មំ នេសេតិ នោ
 អនិទានំ សម្មាសម្ពាសិយំ សមណោ គោតមោ ធម្មំ
 នេសេតិ នោ អម្បាសម្មាសិយន្តំ ។ អយំ ទោ
 ឧទាយិ ទុតិយោ ធម្មោ យេន មម សាវត្ថា
 សក្ការេន្តំ កុក្ការេន្តំ មារេន្តំ បូជេន្តំ សក្កា
 កុក្កា ឧបេស្សយ វិហារេន្តំ ។

[៨២] មុន ធម៌ ឧទាយិ មម សាវត្ថា
 អនិក្កាយ សម្ពាវេន្តំ បញ្ចក សមណោ គោតមោ
 បរមេន បញ្ញាទទ្ធន សមញ្ញតតោ តំ វត អនាគតិ
 ក កធម៌ ធម៌ ធម៌ ឧប្បន្តំ ក បរាប្បករិ
 ធម៌ សហធម្មេន សុនិក្ខហិតំ និក្ខហិត្យតិ នេតិ
 ហនំ វិជ្ជតិ ។ តិ កី មញ្ញាសិ ឧទាយិ

សរសើរចំពោះក្រាណាទិស្សនេដ៏ត្រឡប់ត្រឡង់ ព្រះសមណគោតម កាល
 ចើង ទើបនិយាយថា កថាគតជីវិត ព្រះសមណគោតម កាលបើឃើញ
 ទើបនិយាយថា កថាគតឃើញ ព្រះសមណគោតម គេនិស្សន្ទនា
 ដើម្បីសេចក្តីត្រាស់ដឹង មិនមែននិស្សន្ទនាដើម្បីសេចក្តីមិនត្រាស់ដឹងទេ
 ព្រះសមណគោតម គេនិស្សន្ទនាប្រកបដោយហេតុ មិនមែននិស្សន្ទនា
 គេនិស្សន្ទនាប្រកបដោយហេតុទេ ព្រះសមណគោតម គេនិស្សន្ទនាប្រកបដោយ
 ហេតុហើយ មិនមែននិស្សន្ទនាប្រកបដោយហេតុទេ ណា ។ ម្ចាស់ទាយិ
 នេះឯងជាធម៌ ២ ដែលនាំឲ្យក្លាយសាវត្ថ របស់កថាគត ធ្វើសក្ការៈ
 គោត កុក្កា ឬជា លុះធ្វើសក្ការៈគោត ហើយនៅកស្រយ
 (និវត្តនកថា) ។

[៨២] ម្ចាស់ទាយិ ម្ចាស់ទាយិ កុក្កាសាវត្ថរបស់កថាគត
 សរសើរចំពោះអនិក្កាយ ព្រះសមណគោតម ព្រះអង្គមានប្រាជ្ញា
 ច្រើនប្រកបដោយហេតុបញ្ញាឧត្តមប្រសើរមុខ ឯនាស្យថា ព្រះសមណគោតម
 មិនឃើញខ្លួនខ្លួនឯងនោះទេ ដែលមិនទាន់មានមក ឬ
 ថាព្រះសមណគោតម មិនមែនសង្កត់សង្កិននូវបរាប្បករិដែលកើតឡើង
 ហើយ ឲ្យជាសាសន៍សង្កិនដោយល្អ ប្រកបដោយហេតុបញ្ញា ដូច្នេះតែ
 មិនមានសារឡើយ ។ ម្ចាស់ទាយិ អ្នកសំគាល់សច្ចៈថាជាផ្លូវប្រដាប់

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបដិសន្ធិស្ក

អមិ ទុ មេ សាវកា ឃី ជាធន្ទា ឃី បស្សន្ទា
 អន្តរន្តរា កាដី ឧបាសយ្យន្តិ^(១) ។ ខោ ហេតិ
 កន្ត្ត ។ ន ទោ ចបាហិ ឧទាយិ សាវកេសុ
 អនុសាសនី បច្ចាសីសាមិ អញ្ញន្តិ^(២) បម្មយេវ
 សាវកា អនុសាសនី បច្ចាសីសន្តិ ។ យេសុទាយិ
 មម សាវកា អនិច្ចត្តាយ សន្តារន្តិ បញ្ញាវា
 សមណោ តោតមោ បរមេន បញ្ញាទន្ធន សមញ្ញា
 កតោ តិ វត អនាគតិ វា វាគបដិ ន ធម្មតិ
 ឧប្បជ្ជំ វា បរច្ឆវាជំ ន សហធម្មេន សុខិក្កហិតិ
 ចិក្កហិស្សតិ ធនិ ថាជំ វិជ្ជតិ ។ អយំ ទោ
 ឧទាយិ គតិយោ នឿយេន មម សាវកា
 សន្តារន្តិ កុក្ការន្តិ មាធន្តិ បូជេន្តិ សន្តាត្វា
 កុក្ការា ឧបនិស្សាយ វិហារន្តិ ។

១ ឧ. ភថា ចបាយ្យន្តិ ។ ២ ឧ. ប. អញ្ញន្តិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបដិសន្ធិស្ក

ចុះពួកសាវករបស់គាត់ កាលដឹងយ៉ាងនេះ កាលឃើញយ៉ាងនេះហើយ
 និយាយបង្កាក់ (ភថាគត) ក្នុងពាក្យជាដាច់ខាត ។ ដែរឬ ។ បតីត្រូវអង្គ
 ដ៏ចំរើន កាន់មុខមានសារឡើយ ។ ម្ចាស់ទាយិ ឬយេវៀត ភថាគត
 មិនដែលទឹកឱ្យពួកសាវក ដូចប្រៀនប្រដៅសារឡើយ តែពួកសាវក
 តែងនឹកបំរើ ឱ្យភថាគតប្រៀនប្រដៅដោយគត់ ។ ម្ចាស់ទាយិ ត្រង់
 ការណ៍ដែលពួកសាវករបស់គាត់ សរសើរចំពោះអធិប្បញ្ញាថា ព្រះ
 សមណគោតម ព្រះអង្គមានប្រាថ្នា ត្រង់ប្រកបព្រមហើយដោយចញ្ញាខន្ធ
 ដ៏ប្រសើរលើគេ ឯពាក្យថា ព្រះសមណគោតមមិនយំឱ្យអន្ទន់នៃកង
 ខោ ដែលមិនទាន់មានមក ឬថាព្រះសមណគោតម មិនមែនសង្កត់សង្កិន
 ឱ្យប្រែប្រួលដែលកើតឡើងហើយ ឱ្យជាសង្កត់សង្កិនដោយក្មេងប្រកប
 ដោយហេតុ ដូចខ្ញុំមុន មិនមានសារឡើយ នា ។ ម្ចាស់ទាយិ នេះឯង
 ជាមុខី ៗ ដែលទាំឱ្យពួកសាវករបស់គាត់ តែងធ្វើសក្ការៈ គោរព
 កប់កាន់ ឬជា លុះធ្វើសក្ការៈគោរព ហើយនៅកស្រីយ (នឹងភថាគត) ។

(៩៧) ពុទ្ធ ចមរី ឧទាយំ មម សាវតា យេន
 មុត្តេន មុត្តាភិណ្ណា ទុក្ខចរោតា ភេ មំ ឧបសង្ក-
 មិទ្ធា ទុក្ខំ អរិយសទ្ធិ បុច្ឆន្តិ តេសាហំ ទុក្ខំ
 អរិយសទ្ធិ បុដ្ឋា ព្យាគារោមិ តេសាហំ ចិត្តំ អាវានេមិ
 បញ្ញស្ស វេយ្យាករណេន ភេ មំ ឧបសង្កមិទ្ធា (១)
 មុក្ខសមុទយំ... ទុក្ខនិរោធំ... ទុក្ខនិរោធាមិមិ
 បដិបទំ (២) អរិយសទ្ធិ បុច្ឆន្តិ តេសាហំ ទុក្ខនិរោធ-
 កាមិមិ បដិបទំ អរិយសទ្ធិ បុដ្ឋា ព្យាគារោមិ
 តេសាហំ ចិត្តំ អាវានេមិ បញ្ញស្ស វេយ្យាករណេន ។
 យេន ចមរី មម សាវតា យេន មុត្តេន មុត្តាភិណ្ណា
 មុត្តចរោតា ភេ មំ ឧបសង្កមិទ្ធា ទុក្ខំ អរិយសទ្ធិ
 បុច្ឆន្តិ តេសាហំ ទុក្ខំ អរិយសទ្ធិ បុដ្ឋា ព្យាគារោមិ
 តេសាហំ ចិត្តំ អាវានេមិ បញ្ញស្ស វេយ្យាករណេន
 ភេ មំ ឧបសង្កមិទ្ធា មុក្ខសមុទយំ... ទុក្ខនិរោធំ...
 ទុក្ខនិរោធាមិមិ បដិបទំ អរិយសទ្ធិ បុច្ឆន្តិ

១ ១. ម. ឧបសង្កមិទ្ធា ២ វិស្សនិ ១ ២ ១. ម. ទុក្ខនិរោធាមិមិបដិបទំ ។

(៩៨) ខាលទាយិ មួយទៀត ពួកសាវ័ករបស់គាត់
 មានទុក្ខបៀតបៀនហើយ មានទុក្ខគ្របសង្កត់ហើយ ព្រោះសេចក្តីទុក្ខ
 ណា ពួកសាវ័កទាំងនោះ ចូលមករកគាត់ហើយ សួរទៅ
 ទុក្ខអរិយសទ្ធិ សុរស្សហើយ គាត់គិតដោះស្រាយទុក្ខអរិយសទ្ធិ
 ដល់ពួកសាវ័កទាំងនោះ គាត់គិតធ្វើតាមរបស់សាវ័កទាំងនោះឱ្យព្រឹកអរ
 ដោយការដោះស្រាយឱ្យប្រស្នាបាន ពួកសាវ័កទាំងនោះ ចូលមក
 រកគាត់សួរទៅទុក្ខសមុទយំ... ទុក្ខនិរោធំ... សួរទៅទុក្ខនិរោធាមិមិបដិ-
 បទាអរិយសទ្ធិ សុរស្សហើយ គាត់គិតដោះស្រាយទុក្ខនិរោធា-
 មិមិបដិបទាអរិយសទ្ធិ ដល់ពួកសាវ័កទាំងនោះ គាត់គិតធ្វើតាមរបស់ពួក
 សាវ័កទាំងនោះឱ្យព្រឹកអរបាន ដោយការដោះស្រាយឱ្យប្រស្នា ។ ខាល
 ទាយិ ត្រង់ការណ៍ដែលពួកសាវ័ករបស់គាត់ មានទុក្ខបៀតបៀន
 ហើយ មានទុក្ខគ្របសង្កត់ហើយ ព្រោះសេចក្តីទុក្ខណា ពួកសាវ័កទាំង
 នោះតែងចូលមករកគាត់ហើយ សួរទៅទុក្ខអរិយសទ្ធិ សុរស្សហើយ
 គាត់គិតដោះស្រាយទុក្ខអរិយសទ្ធិដល់ពួកសាវ័កទាំងនោះ គាត់គិត
 ធ្វើតាមរបស់ពួកសាវ័កទាំងនោះ ឱ្យព្រឹកអរបានដោយការដោះស្រាយ
 ឱ្យប្រស្នា ពួកសាវ័កទាំងនោះ ចូលមករកគាត់ហើយ សួរទៅ
 ទុក្ខសមុទយំ... ទុក្ខនិរោធំ... សួរទៅទុក្ខនិរោធាមិមិបដិបទាអរិយសទ្ធិ

តេសាហំ ទុក្ខុនិរោធាតិច្ចំ បដិបទំ អរិយសច្ចំ
 មុដ្ឋោ ក្បករោមិ តេសាហំ ចិត្តំ អាធនេមិ បញ្ញាស្ស
 វេយ្យាករណេន ។ អយំ ចោ ឧទាយិ ចតុត្ថា
 ធម្មោ យេន មម សាវកា សត្តរោន្តិ កុករោន្តិ
 មារោន្តិ បូជេន្តិ សត្តក្ខា កុកក្ខា ឧបនិស្សាយ
 វិហារន្តិ ។

[៤៤] បុន ធម៌ ឧទាយិ អក្កាតា មយា
 សាវកានំ បដិបទា យជាបដិបទ្គា មេ សាវកា
 ចត្តារោ សតិប្បដ្ឋានេ ភាវេន្តិ ។ ឥទុទាយំ គិក្ក កាយេ
 កាយាទុបស្សី វិហារតំ អាតាមី សម្បជានោ សតិមា
 វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈានោមនស្សី វេទនាសុ
 វេទនាទុបស្សី វិហារតំ... ចិត្តេ ចិត្តាទុបស្សី វិហារតំ...
 ធម្មេសុ ធម្មាទុបស្សី វិហារតំ អាតាមី សម្បជានោ
 សតិមា វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈានោមនស្សី ។
 តត្រ ច បទ មេ សាវកា ពហុ អភិញ្ញាវេសាធន-
 ចារមិប្បត្តា វិហារន្តិ ។

លុះស្គាលើយ គង្វាតត្រូវដោះស្រាយនូវទុក្ខនិរោធាតិច្ចំបដិបទាអរិយសច្ច
 ផល់ពួកសាវ័កទាំងនោះ គង្វាតត្រូវចិត្តរបស់សាវ័កទាំងនោះឲ្យច្រកអេ
 បាន ដោយការដោះស្រាយនូវប្រសា ណា ។ ប្រាសទាយិ នេះឯង
 ជាធម៌ទី ៤ ដែលទាំងពួកសាវ័ករបស់គង្វាតត្រូវស្តារ គោរព លំ
 កន ឬជា លុះធ្វើសក្ការៈការពារហើយ ទៅកាស្រ័យ (នឹងគង្វាតត្រ) ។

[៤៥] ប្រាសទាយិ មួយវិញទៀត គង្វាតត្របានសំដែងបដិបទា
 ផល់ពួកសាវ័ក ដែលជាហេតុឲ្យពួកសាវ័ករបស់គង្វាតត្រ បានប្រតិបត្តិ
 ហើយ ចំរើននូវសតិប្បដ្ឋានទាំង ៤ ប្រការ ។ ប្រាសទាយិ គិតពួកសាសនា
 នេះ ពិចារណានូវកាយក្នុងកាយជាប្រក្រតី មានព្យាយាមជាគ្រឿងផុត
 កំរងវិញវិចារណា មានប្រាជ្ញាស្មារតី កំចាត់បង់នូវកើតវិញវិចារណា
 ក្នុងរោគ ពិចារណានូវវេទនាក្នុងវេទនាទាំងឡាយជាប្រក្រតី... ពិចារ-
 ណានូវចិត្តក្នុងចិត្តជាប្រក្រតី... ពិចារណានូវធម៌ក្នុងធម៌ទាំងឡាយជា
 ប្រក្រតី មានព្យាយាមជាគ្រឿងផុតកំរងវិញវិចារណា មានប្រាជ្ញាស្មារតី
 កំចាត់បង់នូវកើតវិញវិចារណា ក្នុងសក្ការៈសាសនាសាសនាសាសនា
 អរិយាបថទាំង ៤ ។ កំពូកសាវ័ករបស់គង្វាតត្របានសំដែងហើយ
 នូវប្រាសទាយិជាទីបំផុតនៃកិច្ចការ ក្នុងសតិប្បដ្ឋានធម៌នេះ ។

(៨៥) បុរ ចេរី ឧបាយ អត្តភាព មហា
 សាវកានំ បដិបទា យថាបដិប្បន្នា មេ សាវកា
 ចត្តារោ សម្មប្បធានេ ការវន្តំ ។ ឥទ្ធិបាយ កិច្ច
 អនុប្បន្នាមំ ចាចតានំ អតុសលាមំ ធម្មាមំ អនុប្បា-
 នាយ ឆន្ទំ ជនេតិ វាយមតិ វិរិយំ អារកតិ ចិត្តំ
 បក្កល្ហាតិ បទហតិ ឧប្បន្នាមំ ចាមតានំ អតុសលាមំ
 ធម្មាមំ បហាតាយ ឆន្ទំ ជនេតិ វាយមតិ វិរិយំ អារកតិ
 ចិត្តំ បក្កល្ហាតិ បទហតិ អនុប្បន្នាមំ តុសលាមំ
 ធម្មាមំ ឧប្បាតាយ ឆន្ទំ ជនេតិ វាយមតិ វិរិយំ
 អារកតិ ចិត្តំ បក្កល្ហាតិ បទហតិ ឧប្បន្នាមំ តុសលាមំ
 ធម្មាមំ បិទិយា អសន្តោសាយ ភិយេកាភាយ
 វេហុតាយ ភាវាយ ចាវច្ឆរិយា ឆន្ទំ ជនេតិ វាយមតិ
 វិរិយំ អារកតិ ចិត្តំ បក្កល្ហាតិ បទហតិ ។ តត្រ ច
 បទ មេ សាវកា ពហុ អភិញ្ញាវេសាចចារមិប្បត្តា
 វិហារន្តំ ។

(៨៦) ម្ចាស់ឧបាយ មួយទៀត គឺជាគត្តានុវត្តន៍បដិបទា
 ផលវត្ថុសាវក ដែលជាហេតុឲ្យពួកសាវករបស់គត្តានុវត្តន៍ ហើយ
 ចំរើនឲ្យសម្បត្តិបានចំនួន ៤ ប្រការ ។ ម្ចាស់ឧបាយ កិច្ចកុសលសនា
 នេះ ញ៉ាំងសេចក្តីប្រាថ្នាឲ្យកើត ប្រឹងប្រែង ប្រាជ្ញាឲ្យយាម ផ្គង
 កំលាំងចិត្ត ដើម្បីញ៉ាំងពួកធម៌ជាអតុសលដ៏លាមក ដែលមិនទាន់កើត
 ឡើង មិនឲ្យកើតឡើងបាន ញ៉ាំងសេចក្តីប្រាថ្នាឲ្យកើត ប្រឹងប្រែង
 ប្រាជ្ញាឲ្យយាម ផ្គងកំលាំងចិត្ត ដើម្បីលេបដំនូលពួកធម៌ជាអតុសលដ៏
 លាមក ដែលកើតឡើងហើយ ញ៉ាំងសេចក្តីប្រាថ្នាឲ្យកើត ប្រឹងប្រែង
 ប្រាជ្ញាឲ្យយាម ផ្គងកំលាំងចិត្ត ដើម្បីញ៉ាំងពួកធម៌ ជាអតុសលដែល
 មិនទាន់កើតឡើង ឲ្យកើតឡើងបាន ញ៉ាំងសេចក្តីប្រាថ្នាឲ្យកើត
 ប្រឹងប្រែង ប្រាជ្ញាឲ្យយាម ផ្គងកំលាំងចិត្ត ដើម្បីញ៉ាំងពួកធម៌
 ជាអតុសលដែលកើតឡើងហើយឲ្យកាន់តែបាន ដើម្បីមិនឲ្យវាផ្ទុះក្អួច
 ឲ្យជាភិយេកាភាយ ចំពូលាយ ចំរើនចម្រើនឡើង ។ ពួកសាវក
 របស់គត្តានុវត្តន៍ ក៏បានដល់នូវតាមវិញ្ញាណ ជាទីបំផុតនៃអភិញ្ញា
 កុសលសម្បត្តិបានធម៌ទាំងនោះ ។

(៧៦) បុទ ចមរំ ឧទាយំ អត្តាតា មយា
 សាវកានំ មជិបទា យជាមជិបទា មេ សាវកា
 ចត្តារោ ឥទ្ធិចានំ កាវេន្តំ ។ ឥទ្ធិនាយំ ភិក្ខុ
 ចក្កសមាធិប្បទានសង្ខារសមញ្ញាគតំ ឥទ្ធិចានំ កាវេន្តំ
 វិរិយសមាធិប្បទានសង្ខារសមញ្ញាគតំ ឥទ្ធិចានំ កាវេន្តំ
 ចិត្តសមាធិប្បទានសង្ខារសមញ្ញាគតំ ឥទ្ធិចានំ កាវេន្តំ
 វិមុត្តសមាធិប្បទានសង្ខារសមញ្ញាគតំ ឥទ្ធិចានំ កា-
 វេន្តំ ។ តត្រ ច បទ មេ សាវកា ពហុ អភិញ្ញា-
 វេសានទានមិប្បត្តា វិហារន្តំ ។

(៧៧) បុទ ចមរំ ឧទាយំ អត្តាតា មយា
 សាវកានំ មជិបទា យជាមជិបទា មេ សាវកា
 ចត្វ័ត្រ័យានំ កាវេន្តំ ។ ឥទ្ធិនាយំ ភិក្ខុ
 សុទ្ធិត្រ័យំ កាវេន្តំ ឧបសមគាមី សង្កោធគាមី
 វិរិយត្រ័យំ កាវេន្តំ... សត្តត្រ័យំ កាវេន្តំ

(៧៦) ម្ចាស់ទាយិ ម្ចាស់ៗ គឺជាគណនាសិវធិបដិ-
 បទាសិវធិកំណត់ឡាយ ដែលជាហេតុឱ្យក្នុងសាវក របស់គាត់
 ប្រតិបត្តិហើយ ចំរើនឡើងទាំង ២ ប្រការ ។ ម្ចាស់ទាយិ ភិក្ខុ
 ក្នុងសាសនានេះ ចំរើនឡើងទាំង ២ ប្រការដោយចក្កសមាធិនិងបទាន-
 សង្ខារ ចំរើនឡើងទាំង ២ ប្រការដោយវិរិយសមាធិនិងបទានសង្ខារ ចំរើន
 ឡើងទាំង ២ ប្រការដោយចិត្តសមាធិនិងបទានសង្ខារ ចំរើនឡើងទាំង ២
 ប្រការដោយវិមុត្តសមាធិនិងបទានសង្ខារ ។ ឯពួកសាវករបស់គាត់
 ជាច្រើន គឺបានដល់ឡើយបញ្ញាលាភពិបំផុតនៃអភិញ្ញា ក្នុងវិទ្យាធម៌
 ទាំងនោះ ។

(៧៧) ម្ចាស់ទាយិ ម្ចាស់ៗ គឺជាគណនាសិវធិបដិបទា
 ដល់ក្នុងសាវក ដែលជាហេតុឱ្យក្នុងសាវករបស់គាត់ប្រតិបត្តិ ហើយ
 ចំរើនឡើងទាំង ៤ ប្រការ ។ ម្ចាស់ទាយិ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ
 ចំរើនឡើងទាំង ៤ ប្រការ ជាដំណើរទៅកាន់សេចក្តីស្ងប់ម្ខាង ជាដំណើរទៅ
 កាន់សេចក្តីស្រស់ដឹង ចំរើនឡើងទាំង ៤ ប្រការ... ចំរើនឡើងទាំង ៤ ប្រការ...

ចំពោះពិសេស បញ្ចេសបុណ្យឆ្នាំសុគត សុគត កោដិបុត្រ

សមាជិក្រុម ភាវតិ... បញ្ចេសបុណ្យឆ្នាំ សុគត ឧប.
សមាជិក សម្ពោធនាមី ។ តត្រ ច បទ មេ សាវតា
ពហុ អភិញ្ញាតសាធារណៈប្រតិបត្តិ វិហារន្ត ។

(៧៨) បុគ្គ ចបរិ ឧបាយ អត្តភាព មយា
សាវតានិ បដិបទា យថាបដិបទា មេ សាវតា បញ្ច
ពលានិ ភាវតិ ។ ឥតុនាយិ ភិក្ខុ សម្ពោធនា
ភាវតិ ឧបសមាជិក សម្ពោធនាមី វិយាលី
ភាវតិ... សតិពលី ភាវតិ... សមាជិកលី ភាវតិ...
បញ្ចពលី ភាវតិ ឧបសមាជិក សម្ពោធនាមី ។
តត្រ ច បទ មេ សាវតា ពហុ អភិញ្ញាតសា.
ធារណៈប្រតិបត្តិ វិហារន្ត ។

(៧៩) បុគ្គ ចបរិ ឧបាយ អត្តភាព មយា
សាវតានិ បដិបទា យថាបដិបទា មេ សាវតា
សត្ត កោដិបុត្រ ភាវតិ ។ ឥតុនាយិ ភិក្ខុ

ចំពោះពិសេស បញ្ចេសបុណ្យឆ្នាំសុគត សុគត កោដិបុត្រ

ចំពោះពិសេសបុណ្យឆ្នាំ .. ចំពោះពិសេសបុណ្យឆ្នាំ ជាដំណើរទៅកាន់សេចក្តី
ស្របគ្នា ជាដំណើរទៅកាន់សេចក្តីត្រាស់ដឹង ។ ឯពួកសាវតារបស់
គេបានជាច្រើន ក៏បានដល់នូវប្រាមញ្ញណាជាដំបូងផុតពីអភិញ្ញា ក្នុង
ស្រ្តីយតាំង ៥ បោះ ។

(៨០) ហ្នឹងទាយ មួយទៀត គេបានសម្តែងបដិបទា
ដល់សាវតានិក្ខយ ដែលជាហេតុឲ្យពួកសាវតារបស់គេបានប្រតិបត្តិ
ហើយ ចំពោះពិសេសបុណ្យឆ្នាំ ៥ ប្រការ ។ ហ្នឹងទាយ ក៏ក្នុង
សាសនានេះ ចំពោះពិសេសបុណ្យឆ្នាំ ជាដំណើរទៅកាន់សេចក្តីស្របគ្នា
ជាដំណើរទៅកាន់សេចក្តីត្រាស់ដឹង ចំពោះវិយាលី... ចំពោះពិសេស.
ពលី... ចំពោះពិសេសបុណ្យឆ្នាំ... ចំពោះពិសេសបុណ្យឆ្នាំ... ជាដំណើរ
ទៅកាន់សេចក្តីស្របគ្នា ជាដំណើរទៅកាន់សេចក្តីត្រាស់ដឹង ។ ឯពួក
សាវតារបស់គេ ក៏បានដល់នូវប្រាមញ្ញណា ជាដំបូងផុតពីអភិញ្ញា
ក្នុងពលធម៌តាំង ៥ ប្រការនោះ ។

(៨១) ហ្នឹងទាយ មួយទៀត គេបានសម្តែងបដិបទា
ដល់សាវតានិក្ខយ ដែលជាហេតុឲ្យពួកសាវតារបស់គេបានប្រតិបត្តិ
ហើយចំពោះពិសេសបុណ្យឆ្នាំ ៥ ប្រការ ។ ហ្នឹងទាយ ក៏ក្នុងសាសនា

សតិសម្មាដ្ឋង្គំ ភាវេតិ វិវេកធនិស្សិតំ វិរាគធនិស្សិតំ
 ធិរោធនិស្សិតំ វេស្សត្តបរិណាមី ធម្មវិធមសម្មាដ្ឋង្គំ
 ភាវេតិ ។ បេ ។ វិរិយសម្មាដ្ឋង្គំ ភាវេតិ... មីតិ-
 សម្មាដ្ឋង្គំ ភាវេតិ... បស្សន្តិសម្មាដ្ឋង្គំ ភាវេតិ...
 សមាធនិសម្មាដ្ឋង្គំ ភាវេតិ... ឧបេក្ខាសម្មាដ្ឋង្គំ
 ភាវេតិ វិវេកធនិស្សិតំ វិរាគធនិស្សិតំ ធិរោធនិស្សិតំ
 វេស្សត្តបរិណាមី ។ តត្រ ច បទ មេ សាវកា
 ពហុ អភិញ្ញាវេសាធនាមិច្ឆត្តា វិហារន្តំ ។

[១១១] បុទ ធម៌ ឧទាយិ អត្តាតា មយា
 សាវកានំ ធម៌បទា យថាមដិបញ្ញា មេ សាវកា
 អរិយំ វដ្ឋង្គំភិ មន្តំ ភាវេនំ ។ ឥទុទាយិ ភិក្ខុ
 សម្មាធិដ្ឋិ ភាវេតិ សម្មាសង្កប្បំ ភាវេតិ សម្មាភិច្ចំ
 ភាវេតិ សម្មាកម្មន្តំ ភាវេតិ សម្មាអាជីវំ ភាវេតិ
 សម្មាភយាមិ ភាវេតិ សម្មាសតិ ភាវេតិ សម្មាសមាធិ
 ភាវេតិ ។ តត្រ ច បទ មេ សាវកា ពហុ អភិញ្ញា-
 វេសាធនាមិច្ឆត្តា វិហារន្តំ ។

នេះ ចំរើននូវសតិសម្មាដ្ឋង្គំ ដែលអាស្រ័យនូវសេចក្តីស្ងប់ស្ងាត់
 អាស្រ័យនូវសេចក្តីប្រាសចាកគម្រោក អាស្រ័យនូវសេចក្តីរលក់ ឈម
 នៅតាមសេចក្តីលះបង់ ចំរើននូវធម្មវិធមសម្មាដ្ឋង្គំ ។ បេ ។ ចំរើន
 នូវវិរិយសម្មាដ្ឋង្គំ... ចំរើននូវមីតិសម្មាដ្ឋង្គំ... ចំរើននូវបស្សន្តិសម្មា-
 ដ្ឋង្គំ... ចំរើននូវសមាធនិសម្មាដ្ឋង្គំ... ចំរើននូវឧបេក្ខាសម្មាដ្ឋង្គំ ដែល
 អាស្រ័យ នូវសេចក្តីស្ងប់ស្ងាត់ អាស្រ័យនូវសេចក្តីប្រាសចាកគម្រោក
 អាស្រ័យនូវសេចក្តីរលក់ ឈមនៅតាមសេចក្តីលះបង់ ។ ឯពួកសាវក
 របស់គេជាគម្រោង ក៏បានដល់នូវបាវិញ្ញាណ ជាច្រើនផ្នែកនៃអភិញ្ញា
 ក្នុងសម្មាដ្ឋង្គំនីមួយៗនេះ ។

[១១២] ហ្គលទទាយិ មួយទៀត គេបានបាវិញ្ញាណដល់ដំណើរ
 ដល់សាវកទាំងឡាយ ដែលជាអត្តនុញ្ញាតសាវករបស់គេគ្រប់បង្គំ
 ហើយចំរើននូវមន្តប្រកបដោយអង្គ៨ ដ៏ប្រសើរ ។ ហ្គលទទាយិ ក៏ក្នុង
 សាសនានេះ ចំរើននូវសម្មាធិដ្ឋិ ចំរើននូវសម្មាសង្កប្បះ ចំរើននូវសម្មា-
 ភិច្ចា ចំរើននូវសម្មាកម្មន្តៈ ចំរើននូវសម្មាអាជីវៈ ចំរើននូវសម្មាភ-
 យាមៈ ចំរើននូវសម្មាសតិ ចំរើននូវសម្មាសមាធិ ។ ឯពួកសាវករបស់
 គេជាគម្រោង ក៏បានដល់នូវបាវិញ្ញាណជាច្រើនផ្នែកនៃអភិញ្ញា ក្នុង
 មន្តប្រកបដោយអង្គ៨ ដ៏ប្រសើរនោះ ។

(១០១) បុរិ ធម៌វិ ឧបាយិ អក្កាតា មយោ សាវកានិ បដិបទា យថាបដិបទ្ធា មេ សាវកា អដ្ឋ វិមោក្ខោ កាវេន្តិ ។ រុរិ រូបាធិ បស្សតិ អយំ បរិហា វិមោក្ខោ ។ អដ្ឋត្ថំ អរូបសញ្ញំ ពហិត្វា រូបាធិ បស្សតិ អយំ ទុតិយោ វិមោក្ខោ ។ សុត្តន្តោ អធិប្បត្តា ហោតិ អយំ តតិយោ វិមោក្ខោ ។ សទ្ធិសោ រូបសញ្ញាធំ សមតិក្កម្មា បដិយសញ្ញាធំ អដ្ឋត្ថំ ធានត្ថសញ្ញាធំ អមនសិកាវា អនាត្តា អាកាសោតិ អាកាសាធិញ្ញាយតនំ ឧបសម្បជ្ជ វិហាតិ អយំ ចតុត្ថោ វិមោក្ខោ ។ សទ្ធិសោ អាកាសាធិញ្ញាយតនំ សមតិក្កម្ម អនត្ថំ វិញ្ញាណនំ វិញ្ញាណញ្ញាយតនំ ឧបសម្បជ្ជ វិហាតិ អយំ បញ្ចមោ វិមោក្ខោ ។ សទ្ធិសោ វិញ្ញាណញ្ញាយតនំ សមតិក្កម្ម ធាតុ តតិញ្ញំ អាកាសញ្ញាយតនំ ឧបសម្បជ្ជ វិហាតិ អយំ ធម្មោ វិមោក្ខោ ។ សទ្ធិសោ ភាគិញ្ញាយតនំ សមតិក្កម្ម វេទសញ្ញាធាសញ្ញាយតនំ ឧបសម្បជ្ជ វិហាតិ អយំ សត្តមោ វិមោក្ខោ ។

(១០១) ម្នាលឧបាយិ ឬយាទៀត ភវនកបានសំដែង បដិបទាផល់ហោតិព័ន្ធភ្យាយ ដែលជាហេតុឱ្យឆ្លងសាវករបស់ភវនក បានប្រតិបត្តិ ហើយចំរើនឱ្យវិមោក្ខព័ន្ធភ្យាយ ៨ ប្រការ ។ (វិមោក្ខ ព័ន្ធទី ៨ ប្រការទី) បុគ្គលបានឆ្លងរូបជ្ឈាន ឃើញរូបព័ន្ធភ្យាយ (មាន និលកសិណជាដើម) នេះជាវិមោក្ខទី ១ ។ បុគ្គលបំរើមានសេចក្តីសំ- ភាស់ឱ្យប្រដ្ឋានព័ន្ធទី ឃើញរូបព័ន្ធភ្យាយព័ន្ធភ្រា (មាននិលកសិ- ណជាដើម) នេះជាវិមោក្ខទី ២ ។ បុគ្គលបានចិត្តចុះស៊ីបំរើការងារន ក្នុងវិញ្ញាណសិលាដំបូរសុទ្ធ នេះជាវិមោក្ខទី ៣ ។ ភិក្ខុព្រោះកន្លងឱ្យឆ្លង រូបសញ្ញាដោយប្រការព័ន្ធភ្យាយ ព្រោះម្យ៉ាងឱ្យឆ្លងរូបសញ្ញា ព្រោះ មិនធ្វើឱ្យឆ្លងចិត្តឱ្យឆ្លងនាសញ្ញា ក៏ចូលដល់អាកាសាធិញ្ញាយតនៈ ដោយបរិកម្មជា អាកាសមិនមានទីបំផុតដូច្នេះ នេះជាវិមោក្ខទី ៤ ។ ភិក្ខុព្រោះកន្លងអាកាសាធិញ្ញាយតនៈ ដោយប្រការព័ន្ធភ្យាយ ក៏ចូលដល់ វិញ្ញាណញ្ញាយតនៈដោយបរិកម្មជា វិញ្ញាណមិនមានទីបំផុត នេះជា វិមោក្ខទី ៥ ។ ភិក្ខុព្រោះកន្លងវិញ្ញាណញ្ញាយតនៈដោយប្រការព័ន្ធភ្យាយ ក៏ចូលដល់ភាគិញ្ញាយតនៈដោយបរិកម្មជា វត្ថុចិត្តចម្រើនមាន នេះ ជាវិមោក្ខទី ៦ ។ ភិក្ខុព្រោះកន្លងភាគិញ្ញាយតនៈដោយប្រការព័ន្ធភ្យាយ ក៏ចូលដល់វេទសញ្ញាធាសញ្ញាយតនៈ នេះជាវិមោក្ខទី ៧ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ សុដ្ឋបបទដ្ឋកថា

សត្វសោ ទេវសត្វាណាសត្វាយតនំ សមតិក្កុដ្ឋ
 សត្វាវេទយេនិកេនិ ឧបសម្ពុជ្ជំ វិហារតិ អយំ
 អដ្ឋមោ វិមោត្តោ ។ តត្រ ច បទ មេ សាវតា
 ធម្មា អភិញ្ញាវេសាធានមិច្ឆត្តា វិហារន្តំ ។

[១០២] ចុន ចមរំ ឧទាយិ រក្ខាតា មយា
 សាវតានំ ចដេបនា យេជាបដិមញ្ញា មេ សាវតា អដ្ឋ
 អភិកាយតនាធិ ការវន្តំ ។ អដ្ឋន្តំ រូបសញ្ញំ ឯកោ
 ពហិត្តា រូបាធិ មស្សតិ មវត្តាធិ សុវណ្ណឧត្តណ្ណាធិ
 តាធិ អភិកុយ្យ ជាតាមិ មស្សមីតិ ឯវិសញ្ញំ ហោតិ
 ននំ មមមិ អភិកាយតនំ ។ អដ្ឋន្តំ រូបសញ្ញំ ឯកោ
 ពហិត្តា រូបាធិ មស្សតិ អប្បមាណាធិ សុវណ្ណឧត្តណ្ណាធិ
 តាធិ អភិកុយ្យ ជាតាមិ មស្សមីតិ ឯវិសញ្ញំ ហោតិ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបទដ្ឋកថា

កិច្ចព្រោះកន្លងទៅសញ្ញាសាសញ្ញាយកនៈ ដោយប្រការទាំងពួង ក៏ចូល
 ដល់សញ្ញាវេទយេនិកេនិ នេះជាវិមោត្តទី៨ ។ ឯសាវតទាំងឡាយ
 របស់តថាគតជាច្រើន ក៏បានដល់នូវបាវិញ្ញាណ ជាទីចម្អុលនៃអភិញ្ញា
 ក្នុងវិមោត្តទាំង៨ នោះ ។

[១០២] ម្ចាស់ទាយិ ឬយៈទៀត តថាគតបានលំដឹងបរិបត្តា
 ដល់សាវតទាំងឡាយ ដែលជាហេតុឱ្យក្លួតសាវត របស់តថាគតបាន
 ប្រតិបត្តិ ហើយចម្រើននូវអភិកាយកនៈ^(១) ៨ ប្រការ ។ អភិកាយកនៈ៨
 ប្រការ គឺបុគ្គលក្នុងន្ទៈ មានសេចក្តីសំគាល់ម្ល៉េះប្រទានក្នុង ឃើញប្រទាន
 ព្រៅ ដែលជាប្របង្គំចម្អុល មានពណ៌ប្រណិកាត្រក់ គ្របសន្តិក៍
 ម្ល៉េះច្រពាំងនោះ ហើយមានសេចក្តីសំគាល់យ៉ាងនេះថា ភាគអញដឹង
 ភាគអញឃើញដូច្នេះ នេះជាអភិកាយកនៈទី១ ។ បុគ្គលក្នុងន្ទៈ មាន
 សេចក្តីសំគាល់ប្រទានក្នុង ឃើញប្រទានព្រៅ ដែលជាប្រមាណ
 មិនបាន មានពណ៌ប្រណិកាត្រក់ គ្របសន្តិក៍ប្រពាំងនោះ ហើយ
 មានសេចក្តីសំគាល់យ៉ាងនេះថា ភាគអញដឹង ភាគអញឃើញដូច្នេះ

១ ហេតុសម្រាប់គ្របសន្តិក៍ឱ្យចង្អុលនិមិត្ត (ធម៌វិសញ្ញា) និងការដ្ឋាន ។

ឥទ្ធិ ឥទ្ធិយំ អភិកាយនមំ ។ អដ្ឋន្តំ អរូបសញ្ញា
 ឋានោ តហិម្ហា រូបាធិ ចស្សតិ បរិត្តាធិ
 សុវណ្ណធិ ឧត្តរាធិ តាធិ អភិកុយ្យ ជាតាមិ ចស្សមីតិ
 ឋវិសញ្ញា ហោតិ ឥទ្ធិ ឥទ្ធិយំ អភិកាយនមំ ។
 អដ្ឋន្តំ អរូបសញ្ញា ឋានោ តហិម្ហា រូបាធិ ចស្សតិ
 អប្បមាណាធិ តាធិ អភិកុយ្យ ជាតាមិ ចស្សមីតិ
 ឋវិសញ្ញា ហោតិ ឥទ្ធិ ឥទ្ធិយំ អភិកាយនមំ ។
 អដ្ឋន្តំ អរូបសញ្ញា ឋានោ តហិម្ហា រូបាធិ
 ចស្សតិ មីលាធិ មីលវណ្ណាធិ មីលធិឧស្សាធិ
 មីលធិកាសាធិ ។ សេយ្យជាមិ យម ឧប្បាបុម្ពិ
 មីលវណ្ណំ មីលធិឧស្សមិ មីលធិកាសំ សេយ្យជាមិ ។
 មន វិ វត្ថុ ពាកាសេយ្យកំ ឧកតោកាតវិមដ្ឋិ
 មីលំ មីលវណ្ណំ មីលធិឧស្សមិ មីលធិកាសំ ឋវិមេវ
 អដ្ឋន្តំ អរូបសញ្ញា ឋានោ តហិម្ហា រូបាធិ ចស្សតិ

នេះជាអភិកាយនៈទី ២ ។ បុគ្គលពួកខ្លះ មិនបានសេចក្តីសំគាល់ក្នុង
 ប្រធានក្នុង ឃើញប្រធានក្រៅដែលជាប្រធានដូច មានគណៈបុគ្គល
 ក្រៅ គ្របសង្កត់នូវប្រធាននោះ ហើយបានសេចក្តីសំគាល់យ៉ាង
 នេះថា គាត់អញដឹង គាត់អញឃើញដូច្នេះ នេះជាអភិកាយនៈ
 ទី ៣ ។ បុគ្គលពួកខ្លះ មិនបានសេចក្តីសំគាល់ប្រធានក្នុង ឃើញប្រ
 ធានក្រៅ ដែលជាប្រធានប្រមាណមិនបាន ក៏គ្របសង្កត់នូវប្រធាននោះ
 ហើយបានសេចក្តីសំគាល់យ៉ាងនេះថា គាត់អញដឹង គាត់អញឃើញ
 ដូច្នេះ នេះជាអភិកាយនៈទី ៤ ។ បុគ្គលពួកខ្លះ មិនបានសេចក្តី
 សំគាល់ប្រធានក្នុង ឃើញប្រធានក្រៅ ដែលជាប្រធាន មានគណៈ
 ទៀត ជាទីចង្អុលបង្ហាញថា ប្រធានមានគណៈទៀត មានធានីទៀត ។
 ដូចជាគ្រូគ្រូ ជាច្បងជាតិទៀត មានគណៈទៀត ជាទីចង្អុលបង្ហាញថា
 គ្រូនេះមានគណៈទៀត មានធានីទៀត ពុំបានសាកដូចសំគាល់កើតក្នុង
 ក្រុងពាណិជ្ជកម្មនោះ លើសលើបំផុតពីរខាង ជាសំគាល់ទៀត មានគណៈ
 ទៀត ជាទីចង្អុលបង្ហាញថា សំគាល់នេះមានគណៈទៀត មានធានីទៀត
 សេចក្តីទាំងនេះមានទុច្ចរិតយ៉ាងណាមិញ មានបរមេយ្យដូចបុគ្គលពួកខ្លះ
 មិនបានសេចក្តីសំគាល់ប្រធានក្នុង ឃើញប្រធានក្រៅ ដែលជាប្រធានទៀត

សុត្តន្តបិដក មឿមនិកាយស្ស មឿមចណ្ណសក

មីលានិ មីលវណ្ណានិ មីលនិទស្សនានិ មីលនិភាសានិ
 តានិ អភិកុយ្យ ជាតានិ មស្សមីតិ ឯវិសត្តិ
 ហោតិ ឥន្ទំ មញ្ញមំ អភិកាយតនំ ។ អជ្ឈត្តំ
 អរុបសត្តិ ឯកោ តហិន្ទា រូបានិ មស្សតិ មីតានិ
 មីតវណ្ណានិ មីតនិទស្សនានិ មីតនិភាសានិ ។
 សេយ្យជាចិ ឆាម កណ្តិការមុច្ឆំ មីតវណ្ណំ មីតនិ-
 ទស្សនំ មីតនិភាសំ សេយ្យជាចិ កំ បទ តំ វត្ថុ
 ពាកលសេយ្យកំ ឧកាតាកតិមដ្ឋំ មីតំ មីតវណ្ណំ
 មីតនិទស្សនំ មីតនិភាសំ ឯវមេវ អជ្ឈត្តំ អរុបសត្តិ
 ឯកោ តហិន្ទា រូបានិ មស្សតិ មីតានិ មីតវណ្ណានិ
 មីតនិទស្សនានិ មីតនិភាសានិ តានិ អភិកុយ្យ ជាតានិ
 មស្សមីតិ ឯវិសត្តិ ហោតិ ឥន្ទំ ធម្មំ អភិកាយតនំ ។

សុត្តន្តបិដក មឿមនិកាយ មឿមចណ្ណសក

មានពណ៌ទៀវ ជាទីចង្អុលបង្ហាញថា ប្រទេសមានពណ៌ទៀវ មានពន្លឺ
 ទៀវ គ្របសង្កត់ខ្ញុំរូបចាំងនោះ ហើយមានសេចក្តីសំគាល់យ៉ាងនេះ
 ថា ពន្លឺអញដឹង ពន្លឺអញឃើញដូច្នេះ នេះជាអភិកាយតនៈទី៥ ។
 បុគ្គលពួកនេះ មិនមានសេចក្តីសំគាល់រូបខាងក្នុង ឃើញរូបខាងក្រៅ
 ជារូបល្បឿន មានពណ៌ល្បឿន ជាទីចង្អុលបង្ហាញថា ប្រទេសមាន
 ពណ៌ល្បឿន មានពន្លឺល្បឿន ។ ដូចជាភ្នំភ្លើង ជាបុគ្គលល្បឿន
 មានពណ៌ល្បឿន ជាទីចង្អុលបង្ហាញថា ផ្កានេះមានពណ៌ល្បឿន មាន
 ពន្លឺល្បឿន តុំតាមសាតដូចសំពត់ក៏គេក្នុងក្រុងពាកលស៍នោះ លើក
 រលឹបចំនីវខាង ជាសំពត់ល្បឿន មានពណ៌ល្បឿន ជាទីចង្អុល
 បង្ហាញថា សំពត់នេះមានពណ៌ល្បឿន មានពន្លឺល្បឿន សេចក្តីនេះ
 មានឧបមាដូចម្តេចមិញ មានឧបមាដូចបុគ្គលពួកនេះ មិនមានសេចក្តី
 សំគាល់រូបខាងក្នុង ឃើញរូបខាងក្រៅ ដែលជារូបល្បឿន មានពណ៌
 ល្បឿន ជាទីចង្អុលបង្ហាញថា ប្រទេសមានពណ៌ល្បឿន មានពន្លឺ
 ល្បឿន គ្របសង្កត់ខ្ញុំរូបចាំងនោះ ហើយមានសេចក្តីសំគាល់យ៉ាងនេះ
 ថា ពន្លឺអញដឹង ពន្លឺអញឃើញដូច្នេះ នេះជាអភិកាយតនៈទី៦ ។

ចរិតនិរុត្តរស្យ បរិកាល្កត្តយស្យន្ត អតិកាយកត្ថំ

អដ្ឋង្គិ អរុបសត្ថិ ឯកោ តហិដ្ឋា រូបាធិ បស្សតិ
 លោហិតកាធិ លោហិតកវណ្ណាធិ លោហិតកធិ-
 ធស្សនាធិ លោហិតកធិភាសាធិ ។ សេយ្យថាធិ
 ធាម តន្ត្រីកម្មុច្ឆិ លោហិតកំ លោហិតក-
 វណ្ណំ លោហិតកធិធស្សនំ លោហិតកធិភាសំ
 សេយ្យថាធិ ក បទ តំ វត្ថុ ពាកណ្តសេយ្យកំ
 ឧកតោកាភិមដ្ឋិ លោហិតកំ លោហិតកវណ្ណំ លោ-
 ហិតកធិធស្សនំ លោហិតកធិភាសំ ឯមេវ អដ្ឋង្គិ
 អរុបសត្ថិ ឯកោ តហិដ្ឋា រូបាធិ បស្សតិ លោ-
 ហិតកាធិ លោហិតកវណ្ណាធិ លោហិតកធិធស្ស-
 នាធិ លោហិតកធិភាសាធិ កាធិ អភិកុយ្យ ជាធាម
 បស្សមីតិ ឯវិសត្ថិ ហោតិ ឥទំ សត្តមំ អភិកាយក-
 ធំ ។ អដ្ឋង្គិ អរុបសត្ថិ ឯកោ តហិដ្ឋា រូបាធិ
 បស្សតិ ឱនាតាធិ ឱនាតវណ្ណាធិ ឱនាតធិធស្សនាធិ
 ឱនាតធិភាសាធិ ។ សេយ្យថាធិ ធាម ឱសចិការកា
 ឱនាតា ឱនាតវណ្ណា ឱនាតធិធស្សនា ឱនាតធិភាសា

ចរិតនិរុត្តរស្យ បរិកាល្កត្តយស្យន្ត អតិកាយកត្ថំ ៤

បុគ្គលពួកខ្លះ មិនបានសេចក្តីសំគាល់ប្រឆាំងក្នុង ឃើញប្រឆាំងក្រៅ
 ដែលជាប្រភេទម្នាក់ មានពណ៌ក្រហម ជាទីចង្អុលបង្ហាញថា ប្រភេទ
 មានពណ៌ក្រហម មានពណ៌ក្រហម ។ ដូចជាផ្កាច្បារ ជាផ្កាក្រហម
 មានពណ៌ក្រហម ជាទីចង្អុលបង្ហាញថា ផ្កាខ្លះ មានពណ៌ក្រហម
 មានពណ៌ក្រហម ក្នុងនាមសាត ដូចសំពត់ក៏ក្នុងក្រុងពាកណ្តសំពះ
 មានសាច់លើសលើបំផុតក៏បាន ជាសំពត់ក្រហម មានពណ៌ក្រហម
 ជាទីចង្អុលបង្ហាញថា សំពត់ខ្លះ មានពណ៌ក្រហម មានពណ៌ក្រហម
 សេចក្តីនេះមានបុគ្គលមួយចំនួន មានបុគ្គលមួយចំនួន មិន
 បានសេចក្តីសំគាល់ប្រឆាំងក្នុង ឃើញប្រឆាំងក្រៅ ដែលជាប្រភេទម្នាក់
 មានពណ៌ក្រហម ជាទីចង្អុលបង្ហាញថា ប្រភេទ មានពណ៌ក្រហម
 មានពណ៌ក្រហម គ្របសណ្ឋិតប្រឆាំងនោះ មានសេចក្តីសំគាល់យ៉ាង
 នេះថា កាត្មាតញ្ជីដឹង កាត្មាតញ្ជីឃើញ ដូច្នេះ នេះជាអតិកាយក-
 ត្ថំ ។ បុគ្គលពួកខ្លះ មិនបានសេចក្តីសំគាល់ប្រឆាំងក្នុង ឃើញ
 ប្រឆាំងក្រៅ ជាប្រភេទ មានពណ៌ស ជាទីចង្អុលបង្ហាញថា ប្រភេទមាន
 ពណ៌ស មានពណ៌ស ។ ដូចជាផ្កាប្រាំង ជាផ្កាយស មាន
 ពណ៌ស ជាទីចង្អុលបង្ហាញថា ផ្កាយខ្លះ មានពណ៌ស មានពណ៌ស

សេយ្យជាតិ វា មន តំ វត្ថុ ពាណិសេយ្យកំ
 ឧគតោភាគវេដ្ឋំ ឧទាតំ ឧទាគវណ្ណំ ឧទាគធិឧស្សង្គំ
 ឧទាគធិកាសំ ឯវមេវ អជ្ឈត្ថំ អរូបសញ្ញំ ឯកោ
 តតំប្លា រូបាចំ រាស្យតិ ឧទាគធិ ឧទាគវណ្ណាចំ
 ឧទាគធិឧស្សង្គាចំ ឧទាគធិកាសាចំ តាចំ អភិកុយ្យ
 ជាធាមិ មស្សាម័តិ ឯវិសញ្ញំ ហោតិ វេទំ អដ្ឋមិ
 អភិកាយតទំ ។ តត្រ ច ចន មេ សាវតា
 តហ អភិញ្ញាវេសាធាវមិញ្ញត្តា វិហារន្តំ ។

[១០៣] បុន ធម៌វិ ឧទាយិ អត្តាតា មនោ
 សាវតាទី ចដិចតា យជាមដិមដ្ឋា មេ សាវតា
 ធន កសិណាយតនាចំ កាវេន្តំ ធម៌វិកសិណា-
 មេតោ សត្តាជាតិ ឧទុមនោ វិវាយំ អន្ធរយំ ។

១ ២ អន្ធរយំ ។

ពុំទោះសោត ដូចសំពត់កើតក្នុងក្រុងពាណិសីនោះ មានសាច់លើស
 លើបំពង់ភិរោង ជាសំពត់ស មានពណ៌ស ជាចំណុចល្អិតញាប់
 សំពត់នេះមានពណ៌ស មានពន្លឺស សេចក្តីនេះមានរូបមាត់ចម្រើនបញ្ច
 មានរូបមេយ្យដូចបុគ្គលពួកច្រុះ មិនមានសេចក្តីសំគាល់រូបទាន់ក្នុង ឃើញ
 រូបខ្លាំងក្រៅ ដែលជាមូលស មានពណ៌ស ជាចំណុចល្អិតញាប់ ប្រទេ
 មានពណ៌ស មានពន្លឺស គ្របសង្កត់ទៅបំពង់នោះ ហើយមានសេចក្តី
 សំគាល់យ៉ាងនេះថា អត្តាញដឹង អត្តាញឃើញ នេះជាអភិ-
 កាយតទៈទី ៨ ។ ឯសាវតរបស់គេជាគ្រឿង គឺបានដល់ទៅបុណ្យ
 មិញ្ញាណ ជាចំណុចនៃអភិញ្ញា ក្នុងអភិកាយតទៈទាំងនោះ ។

[១០៣] ឆ្ងល់ឡាយ មួយទៀត កត់តទានសំដែងដិច-
 តាដល់សាវតទាំងឡាយ ដែលជាហេតុឱ្យពួកសាវតរបស់គេតទាន
 ច្រើនក្តីហើយ ចំរើនទៅកសិណាយតទៈទី ១០ ប្រការ ។ (កសិណាយតទៈ
 ទាំង ១០ នោះគឺ) បុគ្គលពួកច្រុះ ស្គាល់ច្បាស់នូវបរិកសិណ ខាងលើ^(១)
 ខាងក្រោម^(២) ទំងន់ទ័ង^(៣) ជាតសិណវេរបបមួយ អភិកាយតទៈ

១ កសិណវេរបបប្រដាប់ ឆើយមើលទៅខាងលើ ។ ២ កសិណវេរបបប្រដាប់ ដាក់ចុះ
 មកលើខាងក្រោម ។ ៣ កសិណវេរបបប្រដាប់ ឱ្យវិញទ្រព្យមណ្ឌល ។ អន្តរាគមន៍ ។

បរិច្ឆាទិកវន្ត បរិច្ឆាទិកវន្ត បរិច្ឆាទិកវន្ត បរិច្ឆាទិកវន្ត

អរិយោណិ អាហារកសិណមេតោ សញ្ញាធាតុ ។ បេ ។

គេដោតកសិណមេតោ សញ្ញាធាតុ... វិយោកកសិណ-
 មេតោ សញ្ញាធាតុ... ជីវកកសិណមេតោ សញ្ញា-
 ធាតុ... បីតកកសិណមេតោ សញ្ញាធាតុ... លោហិត-
 កសិណមេតោ សញ្ញាធាតុ... ឱនាតកកសិណមេតោ
 សញ្ញាធាតុ... អាតាសកកសិណមេតោ សញ្ញាធាតុ...
 វិញ្ញាណកកសិណមេតោ សញ្ញាធាតុ ឧប្បដោ វិវិយំ
 អនុយិ អរិយោណិ ។ គគ្រ ច ចន មេ សាវកា
 តហ្វ អភិញ្ញាវោសាទនាវនិយ្យត្តា វិហារន្តំ ។

[១០៤] បុណ្យ ចមរិ ឧទាយិ អត្តាតា មយា
 សាវកានំ ចដិបដា យដាចដិបដ្ឋា មេ សាវកា
 ចត្តារិ យាធានំ ភាវន្តំ ។ ឥទ្ធាយិ ភិក្ខុ

បរិច្ឆាទិកវន្ត បរិច្ឆាទិកវន្ត បរិច្ឆាទិកវន្ត បរិច្ឆាទិកវន្ត

(នីតិកសិណឯទៀត) មានប្រមាណមិនបាន ១ បុគ្គលពួកខ្លះស្គាល់
 ច្បាស់នូវការបាតសិណ ។ បេ ។ បុគ្គលពួកខ្លះស្គាល់ច្បាស់នូវគេដោ-
 កសិណ... បុគ្គលពួកខ្លះស្គាល់ច្បាស់នូវវិយោកកសិណ... បុគ្គលពួកខ្លះ
 ស្គាល់ច្បាស់នូវជីវកកសិណ... បុគ្គលពួកខ្លះស្គាល់ច្បាស់នូវបីតកកសិណ...
 បុគ្គលពួកខ្លះស្គាល់ច្បាស់ នូវលោហិតកសិណ... បុគ្គលពួកខ្លះស្គាល់
 ច្បាស់នូវឱនាតកសិណ... បុគ្គលពួកខ្លះស្គាល់ច្បាស់នូវអាតាសកសិណ...
 បុគ្គលពួកខ្លះ ស្គាល់ច្បាស់នូវវិញ្ញាណកសិណ ខាងលើ ខាងក្រោម
 នីតិទទឹង ដោតសិណកែបបម្រុង ដកមានលាយរៀ (នីតិកសិណឯទៀត)
 ប្រមាណមិនបាន ១ ។ ឯសាវកតាំងឡាយរបស់គេជាតាមច្រើន ក៏បាន
 ដល់នូវបាវិញ្ញាណ ជាទីបំផុតនៃអភិញ្ញា ក្នុងកសិណយន្តនៈតាំង
 ១០៤នោះ ។

[១០៥] ម្ចាស់ទាយិ មួយទៀត គេបានសំដែងដល់គា
 ដល់សាវកតាំងឡាយ ដែលជាហេតុឱ្យពួកសាវករបស់គេបានប្រតិ-
 បត្តិហើយចំពើនូវលាភតាំង៤ ប្រការ ។ ម្ចាស់ទាយិ ភិក្ខុក្នុងសាសនា

[illegible]

១ ឧ. អភិសាស្ត្រិក បរិសុទ្ធវិគិត ជាហេតុសម្បត្តិ ។ ២ ឧ. បរិស្ថានសព្វ សង្ខារឃ្លួត ទំល្លាក់។
៣ ម. សាលី ។ ៤ ឧ. សមាសភាព ផ្សិត ។ ៥. សមាសភាព ផ្សិត ។

នេះ ស្លាប់ហើយចាត់កាយចំរើងឡាយ ស្លាប់ហើយចាត់ចងចាំឡាយ ជា
គតុសល បានក្នុងបឋមជ្ឈានប្រកបដោយវិវត្តៈទី៣វិហារៈ បានបីគិរី
សុខដែលតើគត់អំពីសេចក្តីស្លាប់ស្លាប់ គិតនោះញ៉ាំងកាយនេះឯង ឱ្យជ្រួត
ជ្រាប ដោយដំ បរិបូណ៌ ផ្សព្វផ្សាយ ដោយបីគិរីសុខ ដែលតើគត់
អំពីសេចក្តីស្លាប់ស្លាប់ ប្រទេសបន្តិចបន្តួចនៃកាយទាំងអស់របស់វិក្កុននោះ
សុខតែពាល់ត្រូវដោយបីគិរីសុខ ដែលតើគត់អំពីសេចក្តីស្លាប់ស្លាប់ ។
ឆ្ងល់ទោយិ ដូចជាឯកាត់សក់ភ្នំ កូនសិស្សរស់នាយជាឯកាត់សក់ភ្នំ
ដែលឆ្ងល់វា ជាតំបន់សិរាបបន្តិចទៅក្នុងវិលាហោរាជន៍^(១) ហើយ
យកទឹកប្រសព្វប្រឡងចូលក្នុងដុំ ឯដុំសំរិតសំរាប់ស្លឹកនោះ ជ្រួតជ្រាប
ស្អិតដោយទឹក ដោយដំស្អិតដោយទឹក សើមស្អិតដោយទឹក ទាំងធាតុ
ក្នុង ទឹកធាតុត្រូវ ទាំងមិនឲ្យរេញអំពីគ្នាជន៍ សេចក្តីនេះមានឧបា
យានិកា ឆ្ងល់ទោយិ គិតញ៉ាំងកាយឱ្យជ្រួតជ្រាប ដោយដំ បរិបូណ៌
ផ្សព្វផ្សាយដោយបីគិរីសុខ ដែលតើគត់អំពីសេចក្តីស្លាប់ស្លាប់ ប្រទេស
បន្តិចបន្តួចនៃកាយទាំងអស់របស់វិក្កុននោះ សុខតែពាល់ត្រូវដោយបីគិរី
សុខ ដែលតើគត់អំពីសេចក្តីស្លាប់ស្លាប់ មានឧបាយដូច្នេះឯង ។

១ ពាក្យថា លោហៈ ជាឈ្មោះផ្កាត្រីក ឆ្នាំ ១៩៤៥ ជាដើម លើកលែងតែពាក្យដំបូង ។

បរិព្វាណវគ្គស្ស មហាសកុលុបាយសុត្តេ ទុតិយដ្ឋានំ

(១០៨) ចុន ធម៌ ឧបាយ ភិក្ខុ វិគត្តាវិហារនំ
 វេសសោ ។ មេ ។ ទុតិយំ ណាមំ ឧបសម្ពុជ្ឈ
 វិហារនំ សោ ឥមមេវ កាយំ សមាធិដេន មិត្ត-
 សុខេន អភិសន្នេតិ បរិសន្នេតិ ចរិច្ចរេតិ បរិប្បរតិ
 ឆាស្ស កេត្វិ សព្វាវតោ កាយស្ស សមាធិដេន
 មិត្តសុខេន អប្បតិ ហោតិ ។ សេយ្យជាមិ ឧបាយ
 ឧទករហនោ គម្ពីរោ ឧត្តិកោធកោ^(១) តស្ស ទេវស្ស
 ចុរុត្តមាយ និសាយ ឧទកស្សាយមុទំ ន បដ្ឋិមាយ
 និសាយ ឧទកស្សាយមុទំ ន ឧត្តមាយ និសាយ
 ឧទកស្សាយមុទំ ន ឧត្តិណាយ និសាយ ។ ឧ-
 កស្សាយមុទំ ទេវោ ច កាលេន កាលំ សម្មាសាវិ
 យាមុច្ចរេច្ចយ្យ អដទោ គម្ពីរោ ឧទករហនោ សីតា
 ភវិយា ឧត្តិដ្ឋិកា ឥមេវ ឧទករហនំ សីតេន ភវិយា
 អភិសន្នេយ្យ បរិសន្នេយ្យ ចរិច្ចរេយ្យ បរិប្បរេយ្យ ឆាស្ស
 កេត្វិ សព្វាវតោ ឧទករហនស្ស សីតេន ភវិយា អប្បតិ
 អស្ស ឯវមេវ ទោ ឧបាយ ភិក្ខុ ឥមមេវ កាយំ

១. ឧទករហនោ ឧត្តិកោធកោ វិស្សនំ ។

បរិព្វាណវគ្គ មហាសកុលុបាយសុត្តេ ទុតិយដ្ឋានំ

(១០៩) ម្នាលឧបាយ ប្អូន ភិក្ខុព្រាហ្មណ៍ប្អូនក្តី

នំវិហារៈ ។ មេ ។ បាទចូលទុក្ខយជ្ឈាន ភិក្ខុព្រាហ្មណ៍កាយនេះឯងឱ្យ
 ជ្រួតជ្រាប ជោគជា បរិបូណ៌ ផ្សព្វផ្សាយ ដោយបីគំនិតសុខដែល
 កើតអំពីសមាធិ គឺចម្រើនជ្ឈាន ប្រទេសបន្តិចបន្តួចនៃកាយចាំងអស់របស់
 ភិក្ខុព្រាហ្មណ៍ សុទ្ធតែកាលត្រូវដោយបីគំនិតសុខ ដែលកើតអំពីសមាធិ ។
 ម្នាលឧបាយ ដូចជាអន្តរជីវិតដ៏ជ្រៅ មានជីវិតជាច្រើន ខាងក្នុងមិន
 មានផ្លូវទឹកអំពីទិសខាងកើតនៃអន្តរជីវិតនោះទេ មិនមានផ្លូវទឹកអំពីទិសខាង
 លិចទេ មិនមានផ្លូវទឹកអំពីទិសខាងជើងទេ មិនមានផ្លូវទឹកអំពីទិសខាង
 ត្បូងទេ ភ្ញៀវសោត ក៏មិនបង្កើនផ្លូវទឹកដោយល្អម្តង ។ មានកែងទឹក
 ដ៏ត្រជាក់ ដោយចេញអំពីអន្តរជីវិតនោះ ញ៉ាំងអន្តរជីវិតនោះឯង ឱ្យជ្រួត
 ជ្រាប ជោគជា បរិបូណ៌ ផ្សព្វផ្សាយ ដោយទឹកត្រជាក់ ប្រទេស
 បន្តិចបន្តួចនៃអន្តរជីវិតនោះចាំងអស់ សុទ្ធតែជ្រួតជ្រាបដោយទឹកត្រជាក់
 រមែងកើតមានឧបាយយ៉ាងណា ម្នាលឧបាយ ភិក្ខុព្រាហ្មណ៍កាយនេះឯង

សមាធិជេន មីតិសុខេន អភិសន្នេតិ បរិសន្នេតិ
បរិម្ហេតិ បរិម្ហេតិ ធាស្ស តេត្វំ សច្ចាវតោ កា-
យស្ស សមាធិជេន មីតិសុខេន អប្បតិ ហោតិ ។

[១០៦] បុន ធម៌ ឧទាយិ ភិក្ខុ មីតិយា ច
វិហតា ។ បេ ។ តតិមី ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរតិ
សោ វេមេវ កាយំ និព្វតិកេន សុខេន អភិសន្នេតិ
បរិសន្នេតិ បរិម្ហេតិ បរិម្ហេតិ ធាស្ស តេត្វំ សច្ចាវតោ
កាយស្ស និព្វតិកេន សុខេន អប្បតិ ហោតិ ។
សេយ្យជាថិ ឧទាយិ ឧប្បលិដយិ វា បទុមនិដយិ វា
បុណ្ណវីតនិដយិ វា អប្បេតត្ថានំ ឧប្បលានំ វា បទុមានំ
វា បុណ្ណវីតានំ វា ឧទេតេ ជាតានំ ឧទេតេ សំវឌ្ឍានំ
ឧទកានុត្តតានំ អន្តោច័ម្ពត្តនោសិកានំ តានំ យាវ ច
អត្តា យាវ ច ម្ពលា តេន^(១) ភវិទា អភិសន្នាចំ
បរិសន្នាចំ បរិម្ហានំ បរិម្ហានំ ធាស្ស តេត្វំ
សច្ចាវតំ ឧប្បលានំ វា បទុមានំ វា បុណ្ណវីតានំ វា

១ វិ. ម. សីលេន ។

ឱជ្រូតប្រាប ដោកដាំ បរិបូណិ ផ្សព្វផ្សាយ ដោយបិក័នីសុខ
ដែលកើតអំពីសមាធិជេនបមជ្ជាន ប្រទេសបន្តិចបន្តួចនៃកាយទាំងអស់
របស់ភិក្ខុនោះ សុទ្ធនៃកាលត្រូវដោយបិក័នីសុខ ដែលកើតអំពីសមាធិ
ក៏មានទេសយ្យយ៉ាងនោះដែរ ។

[១០៦] ម្ចាស់ទាយិ មួយទៀត ភិក្ខុព្រោះច្រាសចាកបិក័
នី ។ បេ ។ ចូលភតិយដ្ឋាន ភិក្ខុនោះញ៉ាំងកាយនេះឯងឱ្យជ្រូត
ប្រាប ដោកដាំ បរិបូណិ ផ្សព្វផ្សាយ ដោយសេចក្តីសុខដែលគ្មានបិក័
ប្រទេសបន្តិចបន្តួច នៃកាយទាំងអស់របស់ភិក្ខុនោះ សុទ្ធនៃកាលត្រូវ
ដោយសេចក្តីសុខដែលគ្មានបិក័ ។ ម្ចាស់ទាយិ ដូចជាផ្កាដែលជាតព្វ
រូះ នីត្តាប្រលិក្ខតិ ផ្កាឈូកក្រហមក្តី ផ្កាឈូកសក្តី ក្នុងគម្ពីរនៃព្រលិតក្តី
ក្នុងគម្ពីរនៃឈូកក្រហមក្តី ក្នុងគម្ពីរនៃឈូកសក្តី កែងកើតឡើងក្នុងទឹក
ចំរើនឡើងក្នុងទឹក លូតលាស់ឡើងតាមទឹក លិចនៅខាងក្នុងទឹក ដែល
ទឹកកំពុងចិញ្ចឹមនៅឡើយ ពួកដែលជាតទាំងនោះ រមែងជ្រូតប្រាប ដោក
ដាំ បរិបូណិ ផ្សព្វផ្សាយ ដោយទឹកនោះ រហូតដល់ពុទ្ធិហោតដល់គល់
ប្រទេសបន្តិចបន្តួចនៃផ្កាប្រលិក្ខតិ ផ្កាឈូកក្រហមក្តី ផ្កាឈូកសក្តីទាំង

តេជ វរិណ អប្បតិ អស្ស វរិយេវ ឧទាយិ ភិក្ខុ
 ឥឋយេវ កាយិ និប្បតិកេន សុខេន អភិសន្នេតិ
 បរិសន្នេតិ បរិបូរេតិ បរិជ្ឈេតិ ឆាស្ស កំព្វ សព្វាវតោ
 កាយស្ស និប្បតិកេន សុខេន អប្បតិ ហោតិ ។

[១០៩] ចុន ធម៌ ឧទាយិ ភិក្ខុ សុខស្ស ច
 បរិណា ។ បេ ។ ចក្កតិ ឈានំ ឧបសម្បជ្ឈ វិហាតិ
 សោ ឥឋយេវ កាយិ បរិសុទ្ធន ធមតសា បរិយោធាតេន
 ជរិត្តា និសិន្នោ ហោតិ ឆាស្ស កំព្វ សព្វាវតោ
 កាយស្ស បរិសុទ្ធន ធមតសា បរិយោធាតេន អប្បតិ
 ហោតិ ។ សយ្យថាមិ ឧទាយិ បុរិសា ឧទានេន វត្ថេន
 សីសំ ចារុជិត្តា និសិន្នោ អស្ស ឆាស្ស កំព្វ សព្វា-
 វតោ កាយស្ស ឧទានេន វត្ថេន អប្បតិ អស្ស វរិយេវ
 ទោ ឧទាយិ ភិក្ខុ ឥឋយេវ កាយិ បរិសុទ្ធន ធមតសា
 បរិយោធាតេន ជរិត្តា និសិន្នោ ហោតិ ឆាស្ស កំព្វ

អស់ សុទ្ធនៃពាល់ត្រូវដោយទំនោះ សេចក្តីនេះមានបរិយាយណា
 មិញ ម្ចាស់ទាយិ ភិក្ខុញ្ចំនកាយនេះឯង ឲ្យជ្រួតជ្រាប ដោយ
 បរិបូណ៌ ផ្សព្វផ្សាយ ដោយសេចក្តីសុខដែលគ្មានបំរិះ ប្រទេសបន្តិច
 បន្តួចនៃកាយពំនឹងអស់របស់ភិក្ខុនោះ សុទ្ធនៃពាល់ត្រូវដោយសេចក្តីសុខ
 ដែលគ្មានបំរិះ មានបរិយាយណាដទៃ ។

[១១០] ម្ចាស់ទាយិ មួយទៀត ភិក្ខុព្រះលះបង
 សេចក្តីសុខផង ។ បេ ។ ចូលចក្កត្ថដ្ឋាន ភិក្ខុនោះអង្គុយផ្សាយទៅកាន់
 កាយនេះឯង ដោយចិត្តបរិសុទ្ធផ្លូវផង ប្រទេសបន្តិចបន្តួចនៃកាយពំនឹង
 អស់របស់ភិក្ខុនោះ សុទ្ធនៃពាល់ត្រូវដោយចិត្តបរិសុទ្ធផ្លូវផង ។ ម្ចាស់
 ទាយិ ដូចជាបុរស អង្គុយទទួរក្បាល ដោយសំពត់ស ប្រទេសបន្តិច
 បន្តួចនៃកាយពំនឹងអស់របស់បុរសនោះ សុទ្ធនៃពាល់ ដោយសំពត់ស
 សេចក្តីនេះមានបរិយាយណាមិញ ម្ចាស់ទាយិ ភិក្ខុអង្គុយផ្សាយទៅ
 កាន់កាយនេះឯង ដោយចិត្តបរិសុទ្ធផ្លូវផង ប្រទេសបន្តិចបន្តួចនៃកាយ

សព្វាវតោ កាយសម្ប បរិសុទ្ធន គេតសា បរិយោ-
នាគេន អប្បនំ ហោតិ ។ តត្រ ទ បន មេ
សាវកា ពហុ អភិញ្ញាវេសានទាវមិប្បត្តា វិហារន្តំ ។

[១០៨] កុដ ចមរំ ឧទាយិ អត្តាតា មយា
សាវកានំ បដិច្ចនា យជាបដិច្ចនា មេ សាវកា
ឃី បដានន្តំ អយំ ទោ មេ កាយោ រូបំ ធាតុម្ភ-
ហាត្វតិកោ ហតាបេត្តិកសម្ពុតំ ឱននកុញ្ញសូបច-
យោ អចិន្ត្រាននបរិមន្តនគេននវិនិច្ឆ័យនចម្លោ ឥនក្ស
បន មេ វិញ្ញាណំ ឯតុ សំតំ ឯតុ បដិច្ចនំ ។
សេយ្យជាបិ ឧទាយិ មណិ វេឡុវាយោ សុតោ
ដោតិនា អដ្ឋិសោ សុបរិកម្មកតោ អញ្ជោ វិប្បសន្នោ
សព្វកាវសឡន្នោ តត្រស្សៈ^(១) សុត្តំ ភាវុកំ ធិលី
វា មីនំ វា លោហិតំ វា ឱនាតំ វា បណ្ឌុសុត្តំ វា

១ ឃ. កន្លែង ។

ទាំងស្រុងរបស់គិត្តនោះ សុទ្ធតែជាលក្ខណៈដោយចិត្តដ៏បរិសុទ្ធផ្លូវផង មាន
ឧបមេយ្យយ៉ាងនោះដែរ ។ ពួកសាវករបស់គេគឺជាប្រើប្រាស់ ក៏បាន
ដល់ទៅបរិញ្ញាណ ជាប់ទុកនៃកិច្ចការក្នុងឈានចំង ៤ នោះ ។

[១០៩] ម្នាលឧទាយិ មួយទៀត ភព៌គតបានសំដែងបរិបទ
ដល់សាវកទាំងឡាយ ដែលជាហេតុឱ្យពួកសាវក របស់គេគតបាន
ប្រតិបត្តិ ហើយកំណត់ដឹងយ៉ាងនេះថា ភព៌កាយរបស់ពួកអញ្ចុន្តរៈឯង
មានប្រកបដោយហេតុក្របខ័ណ្ឌ តែងតែជាតាមវិនិច្ឆ័យ ចំរើនដោយ
ពុយនិវន័ម ជាសភាវៈបំផ្លាញនៃភព៌បរិសេស មានការដុះរាត់បំបាក់
ភ្លឺតាមគ្រប់ គត់ប្រឆាំងប្រឆាំងបំបាក់ បែកខ្ចាត់ខ្ចាយទៅជាដុំដុំ
ឯវិញ្ញាណ របស់ពួកអញ្ចុន្តរៈឯង គឺសម្រួលនៅនឹងភព៌កាយនេះ
ជាប់ចំរើនដោយនិវន័មភព៌កាយនេះឯង ។ ម្នាលឧទាយិ ដូចជាករណីដែល
ល្អស្អាត មានជាតិដ៏បរិសុទ្ធ មានជ្រុង៨ ដែលបុគ្គលវិនិច្ឆ័យដោយ
ច្រវាក់ គឺបាននាំយកជាតិដ៏បរិសុទ្ធស្រស់ចេញមកសំបើម មានសម្បុរភ្លឺ
យ៉ាងរិសេស បរិបូណ៌ដោយមាតាទាំងឡាយបានដុះសលាងជាដើម ទើប
បុរសនោះយកចល័តទៀត លឿនក្តី ក្រហមក្តី សស្គុកក្តី សភ្លាញក្តី

កមេង ឥត្តមា បុរិសោ មាត្រ កវិកា ឧត្តរោត្តយ្យ
 អយំ ទោ មណិ វេជ្ជិយោ សុភោ ដោតិមា អន្តិសោ
 សុបវត្តបុត្រោ អន្តា វិប្បសន្នោ សត្វាភាវសម្បន្នោ
 តត្រិនំ សុត្តំ ភាវុតំ មីលំ វា មីតំ វា លោហិតំ
 វា ឱរោតំ វា បណ្ណសុត្តំ វាតិ វិវាមេ ទោ ឧទាយិ
 អត្វាតា មយា សាវកានំ មដិមនា យថាមដិមន្តា
 មេ សាវកា វិវិ មជាទន្លំ^(១) អយំ ទោ មេ
 កាយោ រូបំ ចាតុម្មហាភូតិកោ មាតាមន្តិកាសម្ពុតោ
 ឱននក្កន្តាស្វរមយោ អនិច្ចន្តាននមវិមន្តនាគននវិជ្ជិ-
 សននន្នោ ឥនេត្វ មន មេ វិញ្ញាណំ វិន្ទុ សិទ្ធិ
 វិន្ទុ មនិច្ចន្តំ ។ តត្រ ច មន មេ សាវកា
 តហ្ម អភិញ្ញាវេសាននាមិម្បត្តា វិហរន្តំ ។

(១០៩) បុន ចបរិ ឧទាយិ អត្វាតា មយា
 សាវកានំ មដិមនា យថាមដិមន្តា មេ សាវកា
 ឥមន្តា កាយោ អញ្ចំ កាយំ អនិច្ចន្តន្តំ រូបំ

១. ខ. វិនិច្ឆ័យ ។

ទោរោត្តក្នុងកែវនោះ បុរសមានភ្នែកភ្លឺដាក់កែវនោះក្នុងដៃ ហើយគាត់
 បានឆាប់មើលក៏ស្គាល់ច្បាស់ថា នេះឯងជាកែវពុទ្ធរូប្យស្តុក មានជាតិ
 បរិសុទ្ធ មានជ្រុង ៨ ដែលនៅខ្នងហើយដោយប្រពៃ មានសប្បុរសភាព
 យ៉ាងវិសេស បើចូលដោយការព័ន្ធច្បង នេះជាទេសដែលមានសប្បុរ-
 សភាព ឬស្រៀង ក្រហម សស្គុ ឬសត្វាវ ដែលគេដាក់នៅក្នុងកែវ
 នោះ យ៉ាងណាមិញ ខ្លួនទាំងអស់ គឺជាគតបុរសដែលដឹងបដិបត្តា
 សាវ័កព័ន្ធច្បង ដែលជាហេតុឲ្យគេសាវ័ករបស់គេជាគតបុរសប្រតិបត្តិ
 ហើយដឹងច្បាស់យ៉ាងនេះថា ព័ន្ធកាយរបស់គេគួរឲ្យខ្លាចខ្លាចខ្លាច មិន
 ប្រកបដោយមហាក្ខត្តបទ ២ កើតពីធម្មតាមិនមែន ចំរើនដោយកាយ
 មិនមែន ជាសភាវៈមិនទៀងទាត់ មិនឋានៈ មានការផុសរាត់ចំបង់ភ្លឺ
 អាក្រក់ គត់ប្រព្រឹត្ត ឬបាច់ខ្លួន បែកបាក់ខ្ចាត់ខ្ចាយទៅជាធម្មតា
 ឯវិញ្ញាណ របស់គេគួរឲ្យខ្លាចខ្លាច ក៏ស្រឡាយទៅនឹងព័ន្ធកាយនេះ ដាច់
 ចំណាក់នៅនឹងព័ន្ធកាយនេះ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។ គួរសាវ័ករបស់គេជាគត
 ជាច្រើន ក៏បានដល់ខ្លាចបរិញ្ញាណ ជាច្រើនផ្សេងទៀតក្នុងនាមនោះ ។

(១១០) ខ្លួនទាំងអស់ ឬយទៀត គឺជាគតបុរសដែលដឹងបដិបត្តា
 ដល់សាវ័កព័ន្ធច្បង ដែលជាហេតុឲ្យគេសាវ័ក របស់គេជាគតបុរស
 ប្រតិបត្តិ ហើយដឹងច្បាស់ដោយខ្លួនគេព័ន្ធកាយនេះ គួរដោយមានរូប

មនោមយំ សព្វត្ថ្ថឫទ្ធីំ អហំនិទ្ធិយំ ។ សេយ្យជាមិ
 ឧទាយំ បុរិសា មុញ្ញត្តា ឆៀសីតំ ឧទ្ធាហេយ្យ^(១) តស្ស
 ឯវមស្ស អយំ ឆៀសីតា អយំ មុញ្ញា អញ្ញា មុញ្ញា
 អញ្ញា ឆៀសីតា មុញ្ញត្តា ត្រេ ឆៀសីតា ឧទ្ធាឡាតិ^(២)
 សេយ្យជាមិ វា^(៣) បទុនាយំ បុរិសា អសំ កោសិយា
 ឧទ្ធាហេយ្យ តស្ស ឯវមស្ស អយំ អសំ អយំ កោ.
 សំ អញ្ញា អសំ អញ្ញា កោសំ កោសិយា ត្រេ អសំ
 ឧទ្ធាឡាតិ សេយ្យជាមិ វា បទុនាយំ បុរិសា អយំ
 កាវណ្ណា ឧទ្ធាយ្យ តស្ស ឯវមស្ស អយំ អសំ អយំ
 កាវណ្ណា អញ្ញា អសំ អញ្ញា កាវណ្ណា កាវណ្ណា ត្រេ
 អសំ ឧត្តតោតិ ឯវមេវ ទោ ឧទាយំ អត្តាតា មយា
 សាវកានំ បដិបទា យជាបដិបទា មេ សាវកា
 ឥមន្តា កាយា អញ្ញំ កាយំ អភិធម្មិទ្ធី រុច្ចិ
 មនោមយំ សព្វត្ថ្ថឫទ្ធីំ អហំនិទ្ធិយំ ។ តត្រ ច
 បទ មេ សាវកា តហ្វ អភិញ្ញាវាសាទទាវមិច្ឆត្តា
 វិហារន្តិ ។

១ ឧ. ឥសិក ឧទ្ធាហេយ្យ ។ ២ ឧ. បព្វត្ថ្ថាតិ ។ ៣ ឧ. បព្វត្ថ្ថាតិ ។ ៤ ឧ. ប.
 សេយ្យជា វា ។

ជាភាយសម្រេចអំពីចិត្ត មានអវិយាវាទក្នុងសព្វគ្រប់ មានវិទ្យុយមិន
 កែលទូទាត ។ ដូចបុរសដកពូកបណ្តូលស្មៅយាប្រុងចេញអំពីដើម
 ស្មៅនោះ បុរសនោះក៏យល់ច្បាស់យ៉ាងនេះថា នេះជាបណ្តូល នេះជា
 ស្មៅយាប្រុង ស្មៅយាប្រុងផ្សេង បណ្តូលផ្សេង នេះជាបណ្តូលដែលអញ
 ដកចេញអំពីស្មៅយាប្រុងនេះឯង ខ្ញុំឈរទាយ កុំខានសោត ដូច
 ជាបុរសពូកជាវាចេញអំពីស្រោម បុរសនោះក៏យល់ច្បាស់យ៉ាងនេះថា
 នេះជាវា នេះស្រោម ជាវាផ្សេង ស្រោមផ្សេង នេះជាវាដែលអញ
 ពូកចេញអំពីស្រោមនេះឯង ខ្ញុំឈរទាយ កុំខានសោត ដូចបុរស
 ដកពស់ចេញអំពីស្រោម បុរសក៏យល់ច្បាស់យ៉ាងនេះថា នេះពស់
 នេះស្រោម ពស់ផ្សេង ស្រោមផ្សេង នេះពស់ដែលអញពូកចេញអំពី
 ស្រោមនេះឯង សេចក្តីនេះមានបទដ្ឋកថាទាំងអស់ ខ្ញុំឈរទាយ
 គេគិតបានសំដែងបដិបទាដល់សាវ័កទាំងឡាយ ដែលជាហេតុឱ្យពួក
 សាវ័ករបស់គេបានប្រតិបត្តិ ហើយនិម្មិតកាយដ៏ចេញអំពីកាយ
 នេះ ឱ្យជាភាយមានរូប ជាភាយសម្រេចអំពីចិត្ត មានអវិយាវាទក្នុង
 សព្វគ្រប់ មានវិទ្យុយមិនកែលទូទាត មានបុរេយេយ្យដូច្នោះឯង ។
 ឯពួកសាវ័ករបស់គេបានជាច្រើន ក៏បានដល់នូវបាវេញ្ញាណជាច្រើន
 នៃអភិព្វក្កន៍ចម្រើន ។

សុបរិកម្មតតស្មី ទន្ធស្មី យីយទេវ ទន្ធវិកតិ
 អាតត្ថេយ្យ ទន្ធទេវ ករេយ្យ អភិធិត្វានេយ្យ
 សេយ្យថា វា មនុស្សោ ទេវោ សុវណ្ណតារាវ
 វា សុវណ្ណតារាវទ្ធាសី វា សុបរិកម្មតតស្មី
 សុវណ្ណស្មី យីយទេវ សុវណ្ណវិកតិ អាតត្ថេយ្យ
 ទន្ធទេវ ករេយ្យ អភិធិត្វានេយ្យ ឯវមេវ ទោ
 ឧបាយិ អន្ធាតា មយា សាវតានិ មជិមនា
 យថាមជិមនា មេ សាវតា អនេកវិហិតិ ឥន្ទ្រិធិ
 មច្ឆុតោន្តិ ឯកោមិ ហុត្វា ឥហុតា ហោន្តិ
 ឥហុតាមិ ហុត្វា ឯកោ ហោន្តិ អាវិការិ តិរោការិ
 តិរោត្តុន្តិ តិរោតាការិ តិរោមត្វតិ អសដ្ឋមាតា កន្ធន្តិ
 សេយ្យថាមិ អាតាសេមិ ។ មហិយេមិ ឧប្បន្និមន្តិ
 ករេន្តិ សេយ្យថាមិ ឧទកេ ។ ឧទកេមិ អភិដ្ឋ-
 មារេ កន្ធន្តិ សេយ្យថាមិ មហិយិ ។ អាតាសេមិ
 មល្លត្តេន កមន្តិ សេយ្យថាមិ មត្តិ សត្តុណា ។

ប្រាថ្នាទិវិចចនាភូតណា ។ ដោយភូតវិសេស្ខេបិកម្មល្អេហិយ កំភាពនីត
 រចនាភូតនោះ ។ ឱស្សប្រេចបាន ឆ្ងល់ទាយិ កុំបោះសាក ដូចជា
 មាសក្តី គូសស្សរបស់ជាងមាសក្តី ដែលឆ្ងាយសម្រប ពោះប្រាថ្នាទិវិច
 រចនាមាសណា ។ ដោយមាសដែលធ្វើបិកម្មល្អេហិយ កំភាពនីតរចនា
 មាសនោះ ។ ឱស្សប្រេចបាន សេចក្តីចាំនិរោទមហាយំនិរោទិញ
 ឆ្ងល់ទាយិ គេចាកបានសំដែងបដិបទដល់សាវ័កចាំឡាយ ដែល
 ជាហេតុឱព្វសាវ័ករបស់គេចាកបានប្រតិបត្តិ ហើយសំដែងបូជ្ជបាន
 ច្រើនប្រការ ដ៏កាយតែមួយធ្វើឱ្យទៅជាតាយច្រើនក៏បាន ឬកាយច្រើន
 ធ្វើឱ្យត្រឡប់ទៅជាតាយតែមួយវិញក៏បាន ធ្វើការវិភាវុទិហារិយក៏បាន
 ធ្វើកិរោតាវុទិហារិយក៏បាន ជ្រែកចេញទៅទាំងក្រៅផ្ទាំង ក្រៅ
 កំណែ ក្រៅភ្នំក៏បាន ដូចគេដើរទៅលើអាកាស ។ មុជទឹកក្នុងផែនដី
 ដូចក្នុងទឹកក៏បាន ។ ដើរលើទឹកដកមានរបកប្លាយ ដូចដើរលើផែនដី
 ក៏បាន ។ អវិស្ពានទៅលើអាកាសចាំនិរោទ ដូចសកុណបក្សីក៏បាន ។

បរិច្ឆេទវត្ថុស្ស មហាសកុលាចារ្យសុត្តេ ទិព្វសោភណត្ថក្កាណ

ដំបើម ឥន្ទ្រមសុរិយេ ឯវិមហំធូតេ ឯវិមហាទុកាវេ
កាលីនា បរិមសន្តិ បរិមន្តិ យោវ ព្រហ្មលោកាបិ
កាយេន វសំ វត្តន្តិ ។ ឧត្រ ច បទ មេ សាវកា
ពហូ អភិញ្ញាវេសាននារមិប្បត្តា វិហារន្តិ ។

(១១១) មុន ធម៌ ឧទាយិ អត្តាតា មយា
សាវកានិ បដិបទា យថាបដិបទា មេ សាវកា
និព្វាយ សោតទានុយា វិសុទ្ធាយ អតិក្កន្តមាទុស-
កាយ ឧភោ សន្តេ សុណន្តិ និព្វេ ច មាទុសេ
ច យេ ធូរេ សន្តិកេ ច ។ សេយ្យថាបិ ឧទាយិ
កលេវ សន្តិទេហា អប្បកុសលេន ច^(១) ចតុត្ថិសា
វិញ្ញាបេយ្យ ឯវិមា មេ ឧទាយិ អត្តាតា មយា
សាវកានិ បដិបទា យថាបដិបទា មេ សាវកា
និព្វាយ សោតទានុយា វិសុទ្ធាយ អតិក្កន្តមាទុស-
កាយ ឧភោ សន្តេ សុណន្តិ និព្វេ ច មាទុសេ
ច យេ ធូរេ សន្តិកេ ច ។ ឧត្រ ច បទ មេ
សាវកា ពហូ អភិញ្ញាវេសាននារមិប្បត្តា វិហារន្តិ ។

១ ឧ. ឧ. អប្បកុសលេន ។

បរិច្ឆេទវត្ថុស្ស មហាសកុលាចារ្យសុត្តេ ទិព្វសោភណត្ថក្កាណ

យកវដេវេស្ថាបនវន្តេ ឲ្យព្រះចន្ទ្រព្រះភាទិគ្យតាំងនេះ ដែលមានប្លង់
មានកាតុភាពដ៏យ៉ាងនេះក៏បាន ញ៉ាំងអំណាចឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ រហូតដល់
ព្រហ្មលោកតាំងតាមក៏បាន មានបេយ្យវដ្តបោះឯង ។ ពួកសាវក
របស់គេជាគេជាច្រើន ក៏បានដល់ឲ្យបញ្ចេញ ជាច្រើនផ្សំនៃអភិញ្ញា
ក្នុងធម៌នោះ ។

(១១២) ឆ្មាលទាយិ មួយទៀត គេបានសម្រេចដល់បដិបទា
ដល់សាវកតាំងឡាយ ដែលជាហេតុឲ្យពួកសាវក របស់គេបានប្រ-
តិបត្តិ ហើយមានគ្រូទៀតទិព្វដ៏បរិសុទ្ធ កន្លងហួសគ្រូទៀតមនុស្សធម្មតា
វេមន្តសំឡេងពីប្រភព តាំងសំឡេងទិព្វ តាំងសំឡេងមនុស្ស តាំង
ឆ្ងាយ តាំងជិត ។ ឆ្មាលទាយិ ដូចបុរសក្នុងផ្ទះស្នាក់ មានកំឡាំងកម្រ
ញ៉ាំងសំឡេងស្នាក់នៅក្នុងផ្ទះតាំង ៤ ឲ្យអ្នកផងជិតបាន ដោយ
មិនលំបាក យ៉ាងណាមិញ ឆ្មាលទាយិ គេបានសម្រេចដល់បដិបទា
ដល់សាវកតាំងឡាយ ដែលជាហេតុឲ្យពួកសាវករបស់គេបានប្រតិ-
បត្តិ ហើយមានគ្រូទៀតទិព្វដ៏បរិសុទ្ធ កន្លងហួសគ្រូទៀតមនុស្សធម្មតា
វេមន្តសំឡេងពីប្រភព តាំងសំឡេងទិព្វ តាំងសំឡេងមនុស្ស តាំង
ឆ្ងាយ តាំងជិត ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។ ឯពួកសាវករបស់គេជាគេជាច្រើន
ក៏បានដល់ឲ្យបញ្ចេញ ជាច្រើនផ្សំនៃអភិញ្ញាក្នុងធម៌នោះ ។

[១០៦] បុ ធម៌ ឧទាយិ អក្កោតា មយា
 សាវណ្ណំ បដិបទា យជាបដិបទ្គា មេ សាវណា
 បរសព្ពាធំ បរចុត្តលាធំ ចេតសា ចេតោ បរិច្ច
 បដានន្តំ សភាតំ វា ចិត្តំ សភាតំ ចិត្តន្តំ បដានន្តំ
 វិភាតំ វា ចិត្តំ វិភាតំ ចិត្តន្តំ បដានន្តំ សនោសំ
 វា ចិត្តំ សនោសំ ចិត្តន្តំ បដានន្តំ វិគោសំ វា
 ចិត្តំ វិគោសំ ចិត្តន្តំ បដានន្តំ សមោហំ វា ចិត្តំ
 សមោហំ ចិត្តន្តំ បដានន្តំ វិគោហំ វា ចិត្តំ វិគោហំ
 ចិត្តន្តំ បដានន្តំ សង្កតំ វា ចិត្តំ សង្កតំ ចិត្តន្តំ
 បដានន្តំ វិក្កតំ វា ចិត្តំ វិក្កតំ ចិត្តន្តំ បដានន្តំ
 មហាត្ថតំ វា ចិត្តំ មហាត្ថតំ ចិត្តន្តំ បដានន្តំ អមហាត្ថតំ
 វា ចិត្តំ អមហាត្ថតំ ចិត្តន្តំ បដានន្តំ សឧត្ថរំ
 វា ចិត្តំ សឧត្ថរំ ចិត្តន្តំ បដានន្តំ អនុត្ថរំ វា ចិត្តំ
 អនុត្ថរំ ចិត្តន្តំ បដានន្តំ សមាហាតំ វា ចិត្តំ សមាហាតំ
 ចិត្តន្តំ បដានន្តំ អសមាហាតំ វា ចិត្តំ អសមាហាតំ
 ចិត្តន្តំ បដានន្តំ វិមុត្តំ វា ចិត្តំ វិមុត្តំ ចិត្តន្តំ បដានន្តំ
 អវិមុត្តំ វា ចិត្តំ អវិមុត្តំ ចិត្តន្តំ បដានន្តំ ។

[១១៦] ម្នាលឧទាយិ មួយទៀត អថាភក្កោនសំវេនិបដិបទា
 ដល់សាវ័កតាំងឡាយ ដែលជាហេតុឲ្យក្លាយសាវ័ករបស់គេជាប្រតិបត្តិ
 ហើយអាចកំណត់ដឹងដូច្នេះដោយចិត្តរបស់សត្វដទៃ ឬគ្រួសារដទៃ ចិត្តដែល
 ប្រកបដោយឆនៈ ក៏ដឹងថាចិត្តប្រកបដោយឆនៈ ចិត្តដែលព្រាសពាក្យឆនៈ
 ក៏ដឹងថាចិត្តព្រាសពាក្យឆនៈ ចិត្តដែលប្រកបដោយទោសៈ ក៏ដឹងថាចិត្ត
 ប្រកបដោយទោសៈ ចិត្តដែលព្រាសពាក្យទោសៈ ក៏ដឹងថាចិត្តព្រាសពាក្យ
 ទោសៈ ចិត្តដែលប្រកបដោយមោហៈ ក៏ដឹងថាចិត្តប្រកបដោយមោហៈ
 ចិត្តដែលព្រាសពាក្យមោហៈ ក៏ដឹងថាចិត្តព្រាសពាក្យមោហៈ ចិត្តដែល
 មានការម្នាក់មួយ ក៏ដឹងថាចិត្តមានការម្នាក់មួយ ចិត្តដែលឈឺបាយ
 ក៏ដឹងថាចិត្តឈឺបាយ ចិត្តដែលជាមហាគុតៈ គឺប្រាថ្នាចំណង់អប្បបរមា
 ក៏ដឹងថាចិត្តជាមហាគុតៈ ចិត្តដែលមិនមែនជាមហាគុតៈ ក៏ដឹងថាចិត្តមិនមែន
 ជាមហាគុតៈ ចិត្តដែលជាសឧត្តរៈគឺលាភិយចិត្ត ក៏ដឹងថាចិត្តជាសឧត្តរៈ
 ចិត្តដែលជាអនុត្តរៈគឺលាភិយចិត្ត ក៏ដឹងថាចិត្តជាអនុត្តរៈ ចិត្តដែលតាំងមាំ
 ក៏ដឹងថាចិត្តតាំងមាំ ចិត្តដែលមិនតាំងមាំ ក៏ដឹងថាចិត្តមិនតាំងមាំ ចិត្ត
 ដែលប្រស្រឡូចពាក្យសាសវៈ ក៏ដឹងថាចិត្តប្រស្រឡូចពាក្យសាសវៈ
 សវៈ ចិត្តដែលមិនប្រស្រឡូចពាក្យសាសវៈ ក៏ដឹងថាចិត្តមិនប្រស្រឡូចពាក្យសាសវៈ ។

បរិច្ឆេទវិទ្យាស្យ មហាសក្កសុខយុទ្ធគ្ន ចេតោបរិច្ឆាណំ

សេយ្យជាចិ ឧបាយិ ឥត្ថំ វា បុរិសោ វា ឧបាយិ
 យុវា បណ្ណាទកជាតិគោ (១) អាទាសេ វា បរិសុទ្ធ
 មរិយោនាតេ អន្ធនំ វា ឧទកមន្តេ សកំ មុខនិម័ត្តំ
 បច្ចវេត្តមាដោ សកណ៍តំ វា សកណ៍តន្តិ
 បដាទេយ្យ អកណ៍តំ វា អកណ៍តន្តិ បដាទេយ្យ
 ឯវលេវ ឧបាយិ អត្តាតា មយា សាវតារំ បដិបដា
 យេជាបដិបដ្ឋា មេ សាវតារ បរសក្កនំ បរច្ចុត្តនាទំ
 រេតសា រេតោ បរិច្ច បដាទន្តំ សភតំ វា ចិត្តំ
 សភតំ ចិត្តន្តិ បដាទន្តំ វីតភតំ វា ចិត្តំ វីតភតំ
 ចិត្តន្តិ បដាទន្តំ សនោសំ វា ចិត្តំ សនោសំ
 ចិត្តន្តិ បដាទន្តំ វីតនោសំ វា ចិត្តំ វីតនោសំ ចិត្តន្តិ
 បដាទន្តំ សមាហំ វា ចិត្តំ... វីតមាហំ វា ចិត្តំ...
 សទ្ធិត្ថំ វា ចិត្តំ... វីតទ្ធិត្ថំ វា ចិត្តំ... មហាត្ថតំ វា
 ចិត្តំ... អមហាត្ថតំ វា ចិត្តំ... សទ្ធិត្ថំ វា ចិត្តំ...
 អនុត្ថំ វា ចិត្តំ... សមាហំ វា ចិត្តំ... អសមាហំ

១. ឧ. មណ្ឌនគិកោ ។

បរិច្ឆេទវិទ្យាស្យ មហាសក្កសុខយុទ្ធគ្ន ចេតោបរិច្ឆាណំ

ព្រាហ្មណ៍ ដូចស្រ្តីក្តី បុរសក្តី ដែលនៅក្នុង ពេញត្រមុំ ពេញកំ-
 ឡោះ កំពុងចូលចិត្តនឹងការប្រដាប់ស្តីកស្តាន់តាម គួរមើលស្រមោលមុខ
 របស់ខ្លួនក្នុងផ្នែកពាក់ ដែលបរិសុទ្ធផ្លូវផងក្តី ក្នុងការដំណើរដែលពុំល្អក្តី
 បើមុខប្រកបដោយទោស (មានប្រព្រឹត្ត ដំបៅ មុខនិម័ត្តបូជាដើម) ក្តី
 ក៏ដឹងថា មុខប្រកបដោយទោស បើមុខដកទោសក្តី ក៏ដឹងថាមុខ
 ដកទោស យ៉ាងណាមិញ ហួសទោស ក៏ដាច់ទោសរំលែងបដិ,
 បទដល់សាវ័កចំណុច ដែលជាហេតុឱ្យឆ្លុះសាវ័ករបស់គាត់បាន
 ប្រតិបត្តិ ហើយកំណត់ដឹងចិត្តដោយចិត្តរបស់សត្វដទៃ ឬក្នុងដទៃ ចិត្ត
 ដែលប្រកបដោយពន្លឺ ក៏ដឹងថាចិត្តប្រកបដោយពន្លឺ ចិត្តដែលប្រាស
 ចាកពន្លឺ ក៏ដឹងថាចិត្តប្រាសចាកពន្លឺ ចិត្តដែលប្រកបដោយទោសៈ
 ក៏ដឹងថាចិត្តប្រកបដោយទោសៈ ចិត្តដែលប្រាសចាកទោសៈ ក៏ដឹងថា
 ចិត្តប្រាសចាកទោសៈ ចិត្តដែលប្រកបដោយហេហៈ... ចិត្តដែលប្រាស
 ចាកហេហៈ... ចិត្តដែលមានការឃ្លាញម្សល... ចិត្តដែលមានការឃ្លាញរាយ
 មាយ... ចិត្តដែលជាមហាត្ថៈ... ចិត្តដែលមិនមែនជាមហាត្ថៈ... ចិត្តដែលជា
 សទ្ធិត្ថៈ... ចិត្តដែលជាអនុត្ថៈ... ចិត្តដែលតាំងចាំ... ចិត្តដែលមិនតាំងចាំ...

វា ចិត្តំ... វិមុត្តំ វា ចិត្តំ... អវិមុត្តំ វា ចិត្តំ អវិមុត្តំ
ចិត្តន្តិ មជ្ជានន្តិ ។ តត្រ ច បទ មេ សាវកា
ពហុ អភិញ្ញាតោសានចារិយ្យត្តា វិហារន្តិ ។

[១១៣] បុន ចបរំ ឧទាយិ អត្តាតា មយា
សាវកានំ បដិបត្តា យដាបដិបត្តា មេ សាវកា អនេ-
កវិហារី បុព្វេវាសី អនុស្សាវន្តិ សេយ្យមីទំ ឯកម្យំ
ជាតិ ទ្វេបំ ជាតិយោ តិស្ស្សបិ ជាតិយោ តេស្ស្សបិ
ជាតិយោ ចក្ខុបិ ជាតិយោ នសបិ ជាតិយោ វីសម្បិ
ជាតិយោ តិសម្បិ ជាតិយោ ចត្តាឡីសម្បិ ជាតិយោ
បញ្ញាសម្បិ ជាតិយោ ជាតិសតម្បិ ជាតិសហស្សម្បិ
ជាតិសតសហស្សម្បិ អនេកេបិ សិវដ្ឋកេច្ឆេ អនេ-
កេបិ វិវដ្ឋកេច្ឆេ អនេកេបិ សិវដ្ឋវិវដ្ឋកេច្ឆេ អមុ-
ត្រាសិ ឯវិទាមោ ឯវិគោត្តោ ឯវិវណ្ណោ ឯវិមាហារោ
ឯវិសុទ្ធតុក្ខឃ្លដិសិវេទី ឯវិមាឃុបវិយន្តោ សោ តតោ
តុតោ អមុត្រា ឧទទាទី តត្រចាសិ ឯវិទាមោ ឯវិ-
គោត្តោ ឯវិវណ្ណោ ឯវិមាហារោ ឯវិសុទ្ធតុក្ខឃ្លដិសិវេទី

ចិត្តដែលរួចស្រឡះ... ចិត្តដែលមិនរួចស្រឡះ... ក៏ដឹងថាចិត្តមិនរួច
ស្រឡះ ក៏ដូច្នោះឯង ។ ឯពួកសាវករបស់គាត់ជាច្រើន ក៏បានផល
ឲ្យបាបញ្ចាល ជាទីបំផុតនៃអភិញ្ញាតន៍នោះ ។

[១១៣] ម្ចាស់ឧទាយិ ប្តូរទៀត គាត់បានសម្រែងបដិបត្តា
ផលសាវកតាំងឡាយ ដែលជាហេតុឲ្យពួកសាវករបស់គាត់បានប្រតិ-
បត្តិ ហើយពួកយើងឲ្យបុព្វេនិកស (លំដាប់ខ្លួនដែលសក្ខីកាស្រ្តយោទៅ
ក្នុងកាលមុន) គឺពួកយើងឲ្យបាន ១ ជាតិខ្លះ ២ ជាតិខ្លះ ៣ ជាតិខ្លះ
៤ ជាតិខ្លះ ៥ ជាតិខ្លះ ១០ ជាតិខ្លះ ២០ ជាតិខ្លះ ៣០ ជាតិខ្លះ ៤០ ជាតិខ្លះ
៥០ ជាតិខ្លះ ១០០ ជាតិខ្លះ ១.០០០ ជាតិខ្លះ ១០០.០០០ ជាតិខ្លះ ពួក
យើងឲ្យសម្រែងប្រើខ្លះ វិវដ្តកប្បជាច្រើនខ្លះ ទីតាំងវិវដ្តកប្ប
ជាច្រើនខ្លះថា អាក្ខរញ្ញាបានកើតក្នុងទីឯណោះ មានឈ្មោះយ៉ាងនោះ
មានភាគយ៉ាងនោះ មានវណ្ណៈយ៉ាងនោះ មានកាយយ៉ាងនោះ ទទួល
សុខនឹងទុក្ខយ៉ាងនោះ មានកំណត់កាយប៉ុណ្ណោះ លុះអាក្ខរញ្ញាឲ្យ
អភិវឌ្ឍន៍ហើយ ក៏ទៅកើតក្នុងទីឯណោះទៀត លុះអាក្ខរញ្ញាបានទៅ
កើតក្នុងទីនោះហើយ ក៏មានឈ្មោះយ៉ាងនោះ មានភាគក្រលយ៉ាង
នោះ មានវណ្ណៈយ៉ាងនោះ មានកាយយ៉ាងនោះ ទទួលសុខនឹងទុក្ខ

បរិព្វាណវង្ស មហាសុលុតាបិសុត្ត បុព្វនិកាយសុត្តន្តបិដក

ឯវិសាយុបិវយោនោ សោ ភតោ ទុតោ ឥន្ទបបដ្ឋោតិ ។
 ឥតិ សាភារំ សទ្ធិសំ អនេកវិហិតំ បុព្វនិកាយំ
 អនុស្សវន្តំ ។ សេយ្យតាមិ ទុតាយិ បុរិសោ សតត្ថា
 កាមា អញ្ញំ តាមិ កន្ទេយ្យ កត្តាបិ កាមា អញ្ញំ
 តាមិ កន្ទេយ្យ សោ កត្តា កាមា សតិយេវ តាមិ
 ចន្ទាតន្ទេយ្យ តស្ស ឯវមស្ស អហំ ទោ សតត្ថា
 កាមា អមុំ តាមិ អាកត្តិ តត្រ ឯវំ អដ្ឋាសី ឯវំ ធិសីទិ
 ឯវំ អកាសី ឯវំ តុល្លិ អហោសី កត្តាបិ កាមា អមុំ
 តាមិ អាកត្តិ តត្រាបិ ឯវំ អដ្ឋាសី ឯវំ ធិសីទិ
 ឯវំ អកាសី ឯវំ តុល្លិ អហោសី សោម្ហំ កត្តា
 កាមា សតិយេវ តាមិ ចន្ទាតនោតិ ឯវមេវ ទោ
 ទុតាយិ អក្កាតា មយា សាវកានំ ចដិបតា

បរិព្វាណវង្ស មហាសុលុតាបិសុត្ត បុព្វនិកាយសុត្តន្តបិដក

យ៉ាងនោះ មានកំណត់កាយប៉ុណ្ណោះ លុះអាត្មាអញច្បុកពិតចំនោះហើយ
 ទើបបានមកកើតក្នុងជីវនេះ ។ ក្នុងសាវ័ក រក្សាយើញនូវបុព្វនិកាយ
 មានប្រការដ៏ច្រើន គ្របព័ន្ធកាតា (ប្រឆាំងតាហារជាដើម) គ្របព័ន្ធ
 ទទួល (ឈ្មោះឱវិសាយុត្ថល) ដោយប្រការដូច្នេះ ។ ម្ចាស់ទាយិ
 ដូចជាបុរសចេញអំពីស្រុករបស់ខ្លួន ហើយទៅកាន់ស្រុកដទៃ លុះបញ្ច
 រិតិស្រុកនោះហើយ ទៅស្រុកដទៃទៀត បុរសនោះលុះចេញអំពីស្រុក
 នោះហើយ ត្រឡប់មកកាន់ស្រុកខ្លួនដដែលវិញ បុរសនោះ វែងជើង
 យ៉ាងនេះថា អាត្មាអញបានចេញអំពីស្រុករបស់ខ្លួនហើយ មកដល់ស្រុក
 ឯណោះ កាលនៅក្នុងស្រុកនោះ អាត្មាអញឈរយ៉ាងនោះ អង្គុយ
 យ៉ាងនោះ ឆិយាយយ៉ាងនោះ នៅស្ងៀមយ៉ាងនោះ លុះបញ្ចអំពី
 ស្រុកនោះហើយ បានមកដល់ស្រុកឯណោះទៀត កាលដែលនៅក្នុង
 ស្រុកនោះឯង អាត្មាអញបានឈរយ៉ាងនោះ អង្គុយយ៉ាងនោះ ឆិយាយ
 យ៉ាងនោះ នៅស្ងៀមយ៉ាងនោះ អាត្មាអញនោះ លុះចេញអំពីស្រុក
 នោះហើយ ទើបបានត្រឡប់មកដល់ស្រុករបស់ខ្លួនដដែល យ៉ាងណា
 មិញ ម្ចាស់ទាយិ គឺថាគេបានដល់ដែនចម្រើនដល់សាវ័កព័ន្ធកាយ

យថាបដិបទ្ធា បេ សាវតា អនេកវិហិតំ បុព្វេនិវាសំ
 អនុស្សវន្តំ សេយ្យដីទំ ឯកម្យំ ជាតិ ទ្វេមំ ជាតិយោ
 ។ បេ ។ ឥតិ សាភារី សឧទ្ទេសំ អនេកវិហិតំ
 បុព្វេនិវាសំ អនុស្សវន្តំ ។ តត្រ ច បទ មេ សាវតា
 តហ អភិញ្ញាតសាទនាមិច្ឆត្តា វិហរន្តិ ។

[១១៤] ចុន ធម៌ ឧទាយិ អក្ខតា មយា សាវ-
 តាជំ បដិបទា យថាបដិបទ្ធា មេ សាវតា ជិក្ខេន
 ធកុតា វិសុទ្ធន អតិកក្កនាទុសតេន សត្ត បស្សន្តិ
 ចវំមានេ ឧបបទ្ធិមានេ ហីនេ បណ៌តេ សុវណ្ណេ ទិក្ខ-
 ណ្ណេ សុកតេ ទុក្ខតេ យថាតម្មចតេ សត្ត បដានន្តិ
 ឥមេ វត ហោត្តោ សត្តា កាយទុទ្ធវិវេនេ សមញ្ញាតតា
 វិទីទុទ្ធវិវេនេ សមញ្ញាតតា មោទនុទ្ធវិវេនេ សមញ្ញាតតា
 អវិយាជំ ឧបវាទតា មិច្ឆាជិដ្ឋិត្តម្មសមាធាយ តេ
 កាយស្ស ភេនា បរម្មណា អមាយំ ទុក្ខតំ វិចិត្រតំ
 វិវាយំ ឧបបទ្ធា ឥមេ វា បទ ហោត្តោ សត្តា

ដែលជាហេតុឲ្យក្នុងសាវករបស់គាត់ បានប្រតិបត្តិ ហើយរកឃើញ
 នូវបុព្វេនិវាស គឺរកឃើញបាន ១ ជាតិខ្លះ ២ ជាតិខ្លះ ៣ បេ ៣ ក្នុង
 សាវក រកឃើញនូវបុព្វេនិវាស មានប្រភពដើមច្រើន ព្រមទាំងពាក្យ
 ព្រមទាំងទទួល ដោយប្រភពដូច្នេះ យ៉ាងនោះដែរ ។ ឯក្នុងសាវក
 របស់គាត់ជាច្រើន ក៏បានដល់បុព្វញ្ញាណ ជាច្រើនផ្នែកដែរក៏ញឹកញាប់
 បដិបទានោះ ។

[១១៥] ច្បាស់ណាស់ មួយទៀត គាត់បានសំដែងបដិបទា
 របស់សាវកទាំងឡាយ ដែលជាហេតុឲ្យក្នុងសាវករបស់គាត់បានប្រតិ-
 បត្តិ ហើយបានចុះចុះដល់បុព្វេនិវាស ក្នុងច្បាប់របស់អនុស្សវន្ត បាន
 ឃើញនូវក្នុងសត្វដែលកំពុងច្រក កំពុងរើក ជាសត្វពោកចាបខ្លះ ខ្នងខ្នស់
 ខ្លះ មានវណ្ណៈល្អខ្លះ មានវណ្ណៈពេក្រក់ខ្លះ មានឥណ្ឌុខ្លះ មានឥណ្ឌុពេក្រក់
 ខ្លះ កំណត់ដឹងច្បាស់នូវក្នុងសត្វ ដែលប្រព្រឹត្តទៅតាមធម៌ របស់ខ្លួនថា
 អើប្បី សត្វទាំងនេះ ប្រកបដោយកាយទុទ្ធវិវេន ប្រកបដោយវិចិត្រទុទ្ធវិវេន
 ប្រកបដោយមោទនុទ្ធវិវេន ជាដើមនិងស្រព្វគ្រប់អាយុកាល មានសេចក្តី
 យល់ខុស ប្រកាន់ខ្ជាប់តែតាមសេចក្តីយល់ខុស សត្វទាំងនោះ លុះបែក
 ប្លាយក៏កាយបង្កប់អំពីសេចក្តីស្លាប់ គឺមែនទៅតែតាមកំណើតសត្វ
 គឺច្បាស់ ប្រកប អស្រូវកាយចិន្តនេត អើប្បី ចំណែកសត្វក្នុងនាងវិញ ប្រកប

បរិព្វាធិការស្ស មហាសត្វសុខយស្ស ទិព្វចុក្ខុញ្ញាណ

តាយសុចរិតេន សមន្មាគតា វិចីសុចរិតេន សមន្មា-
 គតា មនោសុចរិតេន សមន្មាគតា អវិយាដិ អនុប-
 វាធិតា សម្មាធិដ្ឋិតា សម្មាធិដ្ឋិតាសមាធានា តេ
 តាយស្ស កេតា បរម្មរណា សុគតី សក្កំ លោកំ
 ឧបបន្នាតិ ។ ឥតិ និព្វេន ចក្កនា វិសុទ្ធន អតិក្កន្ត-
 ណនុសកេន សត្តេ បស្សន្តិ ចវហនេ ឧបបជ្ឈហនេ
 ហីនេ បណីតេ សុវរណ្ណេ ធុត្ថរណ្ណេ សុគតេ ធុត្ថតេ
 យថាតម្របតេ សត្តេ បដាធិន្តិ ។ សេយ្យជាបស្ស(១)
 ឧទាយិ ទ្វេ អតារា សទ្ធារា តត្រ(២) ចក្កមា
 កុរិសោ មជ្ឈេ បិគោ បស្សយ្យ មនុស្សេ កេហេ
 បវិសន្តេបិ ធិត្តមន្តេបិ អនុសិចរន្តេបិ អនុវិចរន្តេបិ
 ឯវមេវ ទោ ឧទាយិ អត្តាតា មយា សាវតានិ
 កដិបទា យថាបដិបន្នា មេ សាវតា និព្វេន ចក្កនា
 វិសុទ្ធន អតិក្កន្តណនុសកេន សត្តេ បស្សន្តិ
 ចវហនេ ឧបបជ្ឈហនេ ហីនេ បណីតេ សុវរណ្ណេ

១ ប. សេយ្យធិរិ ។ ២ ឧ. ក្ម ។

បរិព្វាធិការស្ស មហាសត្វសុខយស្ស ទិព្វចុក្ខុញ្ញាណ

ដោយតាយសុចរិត ប្រកបដោយវិចីសុចរិត ប្រកបដោយមនោសុចរិត
 ជាអ្នកបំបត់ដៀលព្រះអរិយបុគ្គល មានសេចក្តីយល់ត្រូវ ប្រកាន់ថ្វី
 អំពើតាមសេចក្តីយល់ត្រូវ សត្វចំណេះនោះ លុះបែកច្បាយរាងកាយបន្ទាប់
 អំពីសេចក្តីស្លាប់ ក៏រំលងទៅកាន់សុគតិស្ថិតិទៅលោក ។ ភ្នកសាវតី
 មានចក្ខុទិព្វដ៏បរិសុទ្ធ កន្លងហួសចក្ខុរបស់មនុស្សធម្មតា បានឃើញអ្វី
 ភ្នកសត្វកំពុងច្បុក កំពុងរើត ជាសត្វថោកទាបខ្លះ ខ្ពង់ខ្ពស់ខ្លះ មាន
 វណ្ណៈល្អខ្លះ មានវណ្ណៈអាក្រក់ខ្លះ មានគតិល្អខ្លះ មានគតិអាក្រក់ខ្លះ កំណត់
 ដ៏ធំទូលំទូលាយ ដែលប្រព្រឹត្តទៅតាមធម្មរបស់ខ្លួន ដោយប្រការដូច្នេះ ។
 ម្ចាស់ទុទាយិ ដូចជាផ្ទះពីរខ្នង មានទ្វារ បុរសមានចក្ខុ ឈរនៅក្រដី
 កណ្តាលផ្ទះចាំទិញខ្នងនោះ ក៏មើលឃើញភ្នកមនុស្ស ដែលកំពុងចូល
 មកក្តី ចេញទៅក្តី ដើរទៅក្តី ដើរមកក្តី យ៉ាងណា ម្ចាស់ទុទាយិ
 បដិបទាដែលកំណត់ បានសំដែងហើយ ដល់សាវតីចាំឱ្យឃើញ ដែល
 ជាហេតុឱ្យភ្នកសាវតី របស់ថោក បានប្រតិបត្តិហើយបាននូវចក្ខុទិព្វ
 ដ៏បរិសុទ្ធ កន្លងហួសចក្ខុរបស់មនុស្សធម្មតា បានឃើញភ្នកសត្វដែល
 កំពុងច្បុក កំពុងរើត ជាសត្វថោកទាបខ្លះ ខ្ពង់ខ្ពស់ខ្លះ មានវណ្ណៈល្អខ្លះ

ទុព្វុណ្ណោ សុត្តន្តោ ទុត្តន្តោ ។ មេ ។ យេជាតម្កម្ភមេ
សត្តេ បដាទន្តិ ។ ឧត្រ ច បទ មេ សាវកា ពហុ
អភិញ្ញាវេសានចារមិប្បត្តា វិហរន្តិ ។

[១១៩] បុទ ធម៌ ទុដាយិ អត្តាតា មយា
សាវកានំ បដិច្ចនា យេជាបដិច្ចនា មេ សាវកា
អាសាវំ ទយា អនាសរំ នេតោមុត្តិ ចញ្ញាវិមុត្តិ និដ្ឋា
នម្មេ សយំ អភិញ្ញា សន្តិកត្វា ឧបសម្បជ្ជ វិហរន្តិ ។
សេយ្យជាបិ ទុដាយិ បព្វតសង្កេមេ ឧទករហនោ
អន្តោ វិប្បសន្នោ អនាវិលោ តត្រ(១) ចក្កមា
ចុវិសោ តំរេ បំរោ បស្សេយ្យ សិប្បិកសម្ពុកម្បិ
សត្តារកម្ភលម្បិ មជ្ជត្ថម្បិ ចរត្ថម្បិ តិដ្ឋន្តម្បិ កស្ស
វរាមស្ស អយំ ទោ ឧទករហនោ អន្តោ វិប្បសន្នោ
អនាវិលោ តត្រិមេ(២) សិប្បិកសម្ពុកាចំ សត្តារ-
កម្ភលាមិ មជ្ជត្ថម្បិ ចរត្ថមិ តិដ្ឋន្តមិ វរាមេ
ទោ ទុដាយិ អត្តាតា មយា សាវកានំ បដិច្ចនា

១ ឧ. ប ឥន្ទ ។ ២ ឧ. ឥន្ទ ។

បានវណ្ណៈតាត្រក់ខ្លះ បានគតិល្អៗ បានគតិតាត្រក់ខ្លះ ។ មេ ។ ដឹង
ច្បាស់នូវពួកសត្វដែលប្រព្រឹត្តទៅតាមកម្មរបស់ខ្លួន ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។
ឯសាវកទាំងឡាយ របស់ភពគតជាច្រើន ក៏បានដល់នូវបាវិញ្ញាណ
ជាចិច្ចុស្ឌន៍នៃអភិញ្ញាក្នុងបដិច្ចនានោះ ។

[១២០] ខ្លាលទាយិ មួយទៀត ភពគតបានសំដែងបដិច្ចនា
ដល់សាវកទាំងឡាយ ដែលជាហេតុឲ្យពួកសាវក របស់ភពគត បាន
ប្រតិបត្តិ ហើយធ្វើឲ្យដាក់ច្បាស់នូវចរតាវិមុត្តិនិងបញ្ញាវិមុត្តិ ដែលមិនមាន
កាសវៈ ព្រោះអស់ទៅនៃកាសវៈទាំងឡាយ ក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះ ដោយ
ចញ្ញារបស់ខ្លួន ហើយសម្រេចសម្រាទ្តានៅ ។ ខ្លាលទាយិ ដូចជា
អន្ទន៍ទឹកដែលថ្លាយដំយ៉ាងរិសេស មិនល្អក់ នៅលើកំពូលភ្នំ បុរស
មានចក្ខុឈរស្រួចឆ្នាំអន្ទន៍ទឹកនោះ មើលឃើញខ្លាខ្សាច់និងសម្រាមជេង
ក្រូសនិងក្រូសជេង ហ្នឹងជេង កំពុងហែលខ្លះ កំពុងសំពាំងនៅខ្លះ
បុរសបានដឹងយ៉ាងនេះថា អន្ទន៍ទឹកនេះឯង ថ្លាយដំយ៉ាងរិសេស បើ
មានល្អក់ នេះឯង ជារខ្លាខ្សាច់និងសម្រាម ក្រូសនិងក្រូសជេងអន្ទន៍
នោះ ហ្នឹងជេងកំពុងហែលខ្លះ កំពុងសំពាំងនៅខ្លះ យ៉ាងណា
មិញ ខ្លាលទាយិ បដិច្ចនាដែលភពគតបានសំដែងហើយដល់សាវក

យដាបដិបត្តា មេ សាវកា ភាសវាទំ ទយា អចាសវំ
ធមោវិមុត្តិ បញ្ញាវិមុត្តិ និរដ្ឋេ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា
សន្និកត្វា ឧបសម្បជ្ជ វិហារន្តំ ។ កត្រ ច បទ
មេ សាវកា តហ អភិញ្ញាវេសាទចារម៌ប្បត្តា វិហារន្តំ ។

[១១៦] អយំ ទោ ឧទាយិ បញ្ចមោ ធម្មោ
យេន មម សាវកា សត្តកោន្តំ កុកុកោន្តំ មាណេន្តំ
បូជេន្តំ សត្តកត្វា កុកុកត្វា ឧបនិស្សាយ វិហារន្តំ ។
ឥមេ ទោ ឧទាយិ បញ្ច ធម្មោ យេវា មម សាវកា
សត្តកោន្តំ កុកុកោន្តំ មាណេន្តំ បូជេន្តំ សត្តកត្វា
កុកុកត្វា ឧបនិស្សាយ វិហារន្តំតិ ។ ឥនមហេន
គគវា អត្ថមនោ សកុលុនាយិ បរិច្ឆាជគោ ភកវគោ
ភាសិតំ អភិនិដ្ឋិតិ ។

មហាសកុលុបាយសុត្តេ សង្ឃ វិនិច្ឆ័យ ។

ទាំងឡាយ ដែលជាហេតុឲ្យពួកសាវ័ករបស់គាត់ បានប្រតិបត្តិហើយ
ធ្វើឲ្យដាក់ច្បាស់ល្អប្រសើរតាមមុខវិជ្ជា ដែលមិនមានកាសវៈ ព្រោះ
អស់ទៅនៃកាសវៈទាំងឡាយ ក្នុងបទប្បទាននេះ ដោយបញ្ជាបេសកកម្ម
ហើយសម្រេចសម្រាន្តនៅយ៉ាងនោះដែរ ។ ឯពួកសាវ័ករបស់គាត់ជា
ច្រើន ក៏បានរស់នៅបញ្ចេញនាមជ្ជិមជ្ជក្នុងអភិញ្ញាក្នុងបដិច្ចការនោះ ។

[១១៦] ម្ចាស់ទាយិ នេះឯងធម៌ទី ៨ ដែលជាធម៌ទាំងឡាយ
ពួកសាវ័ករបស់គាត់ ធ្វើសក្ការៈ គោរព រាប់អាន បូជា លុះធ្វើ
សក្ការៈគោរពហើយ កាស្រីយទៅ(និវត្តន៍) ។ ម្ចាស់ទាយិ ធម៌
ទាំង៨នេះឯង ដែលជាធម៌ទាំងឡាយពួកសាវ័ក របស់គាត់ ធ្វើសក្ការៈ
គោរព រាប់អាន បូជា លុះធ្វើសក្ការៈ គោរពហើយ កាស្រីយទៅ
(និវត្តន៍) ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ សំដែងភាសានេះចប់ហើយ
សកុលុបាយិច្ឆាជគ មានចំណុចស្រេចអរ រីករាយហើយចំពោះភាសិត
របស់ព្រះមានព្រះភាគ ។

ចប់ មហាសកុលុបាយសុត្តេ ទី ៨ ។

អង្គប្រជុំ លមណមុណ្ឌិកសូត្រ

(១១៧) ឯវម្មេ សុតិ ។ ឯតំ សមយំ
ភកវា សាវត្ថយំ វិហរតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិតស្ស
អាកមេ ។ តេជ ទោ បទ សមយេន ឧត្តាហានោ
បរិញ្ញាជិតោ សមណមុណ្ឌិតាមុត្តោ សមយប្បវនតោ
តិណ្ហាតាចីវេ ឯតសាលតោ មល្លតាយ អាកមេ
បដិសតិ មហតិយា បរិញ្ញាជិតបរិសាយ សន្និ
មល្លមត្តហំ បរិញ្ញាជិតសតេហំ ។ អថទោ
មញ្ចកដ្ឋោ ឧបតិ សាវត្ថយា ធិត្តមំ ធិវធិវស្ស
ភកវន្តំ ធិស្សនាយ ។ អថទោ មញ្ចកវស្ស ឧបតិស្ស
ឯតធិហាសំ អតាលោ ទោ កាវ ភកវន្តំ ធិស្សនាយ
បដិសល្លំនោ ភកវា មនោការវិយាធម្មំ ភិក្ខុចំ អស-
បយោ ធិស្សនាយ បដិសល្លំនោ មនោការវិយា ភិក្ខុ

លមណមុណ្ឌិកសូត្រ ទី ៨

(១១៧) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមាន
ព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងវត្តជេតវន របស់រាជបិណ្ឌិតសេដ្ឋី ជិតក្រុង
សាវត្ថី ។ សម័យនោះឯង បរិញ្ញាជិតឈ្មោះឧត្តាហានៈ ជាសមណ-
មុណ្ឌិកាបុត្រ គាត់ស្រីយាទៅក្នុងពាក្យរបស់ព្រះនាងមល្លិកាទេវី ដែល
មានសាលាមួយ មានផ្ទះដើមទទួលឥន្ទ្រិញ ជាទីសម្រាប់ប្រើប្រាស់ល្អ
ជាមួយចំណង់បញ្ចកបរិស័ទជាច្រើន ចំនួន ៩០០ នាក់ ។ ព្រះនារី នាយ
ជាងឈ្មោះបញ្ចកន្ទ្រៈ ចេញអំពីក្រុងសាវត្ថី ដើម្បីទៅគាល់ព្រះមាន
ព្រះភាគទាំងថ្ងៃ ។ បញ្ចកន្ទ្រៈនាយជាងឈ្មោះ មានសេចក្តីត្រិះរិះថ្ងៃចេះ
ថា (កាលនេះ) ជាពេលបិទទ្វារខ្លះនឹងគាល់ព្រះមានព្រះភាគនៅឡើយ
ដ្បិតព្រះមានព្រះភាគ កំពុងសម្លាប់ ទាំងពួកភិក្ខុអ្នកមានការជាប់ក្នុងចិត្ត
កំបិទទាំងពួកវាវេលាក្នុងនឹងទៅចូល ព្រោះពួកភិក្ខុអ្នកមានការជាប់ក្នុង

យន្ត្រនាហំ យេន សមយប្បវត្តនា តិណ្ឌាភាវីរោ
 ឯកសាលតោ មល្លិតាយ អាណមោ យេន ឧត្តាហា-
 មាវោ បរិព្វាជិតោ សមណមុណ្ឌិកាបុត្តោ តេនុប-
 សន្តិមយ្យន្តំ ។ អថោ បញ្ចកាវន្តា ធម៌តិ យេន
 សមយប្បវត្តនា តិណ្ឌាភាវីរោ ឯកសាលតោ
 មល្លិតាយ អាណមោ តេនុបសន្តិមិ ។

(១១៨) តេន ទោ បន សមយេន ឧត្តាហា-
 មោ បរិព្វាជិតោ សមណមុណ្ឌិកាបុត្តោ បហិតិយា
 បរិព្វាជិតបរិសាយ សន្តិំ ធម៌សំឡោ ហោតិ ឧត្តាធម៌យោ
 ឧត្តាសន្តមហាសន្តាយ^(១) អនេកវិហិតំ វិចិត្រនកម៌
 កថេន្តិយោ សេយ្យដីទំ វាជកម៌ ចោរកម៌ មហា-
 មត្តកម៌ សេនាគម៌ កយកម៌ យុទ្ធកម៌ អន្ទកម៌
 ហានកម៌ វត្តកម៌ សយនកម៌ មាណកម៌ កន្ទ-
 កម៌ ញាតិកម៌ យានកម៌ តាមកម៌ ធិកមកម៌
 នគរកម៌ ជនបទកម៌ ឥន្ទ្រកម៌ ស្វាភកម៌ វិសិទ្ធា-
 កម៌ កុម្មុជានកម៌ កុម្មុជានីកម៌^(២) បុព្វបេតកម៌

១ ឧ ឧត្តាសន្តម ឧបាសន្តម ។ ២ ឧ. ម. កុម្មុជានីកម៌ ៦ ទិស្សនំ ។

ចិត្តំ កំតតុន្តិសម្បុរោ បើដូច្នោះ គួរតែអញ ចូលទៅរកឧត្តាហាមន-
 បរិព្វាជិត សមណមុណ្ឌិកាបុត្រ ឯភាវមរបស់ព្រះនាងមល្លិតា ដែលមាន
 សាលាមួយ មានផ្នែកដើមទទួលបំពង់ដុំវិញ ជាទីសម្រាប់ប្រើក្បួនរៀន^១ ។
 បញ្ចកន្តិៈនាយជាងឈើ ក៏ចូលទៅកាន់អាណមរបស់ព្រះនាងមល្លិតា ដែល
 មានសាលាមួយ មានផ្នែកដើមទទួលបំពង់ដុំវិញ ជាទីសម្រាប់ប្រើក្បួន
 រៀន^២ ។

(១១៩) សម័យនោះឯង ឧត្តាហានបរិព្វាជិត សមណមុណ្ឌិ-
 កាបុត្រ អន្តរយជាមួយនឹងពួកបរិព្វាជិតបរិស័ទជាច្រើន ដែលកំពុងបន្ត
 សិក្សានិក្ខុសំ សិក្សានិក្ខុនំ និយាយនិព្វានកថាច្រើនប្រការ គឺ និយាយ
 អំពីស្កត និយាយអំពីពោរ និយាយអំពីអាគាត្រនំ និយាយអំពីសេនា
 និយាយអំពីភ័យ និយាយអំពីចម្បង់ និយាយអំពីបុរោ មិយាយអំពីទឹក
 និយាយអំពីសំពត់ និយាយអំពីទីដេក និយាយអំពីកម្រងផ្កា និយាយ
 អំពីគ្រឿងក្រអូប និយាយអំពីញាតិ និយាយអំពីយាម និយាយអំពី
 ស្រុក និយាយអំពីនិគម និយាយអំពីនគរ និយាយអំពីដំបូង និយាយ
 អំពីស្ត្រី និយាយអំពីយោធាជីវ្យាវត្ថា និយាយអំពីច្រករុក្ខ និយាយ
 អំពីភព៌ទឹក និយាយអំពីចាសិក្ខុផលទឹក និយាយអំពីញាតិដែលចែក

នាមត្ថកថា លោកត្វាយកំ សមុទ្ធត្វាយកំ ឥតិក-
 វកវកថា ឥតិ វ ។ អន្តសា ទោ ឧត្តាហនាបោ
 បរិព្វាជេកា សមណមុណ្ឌិកាបុត្តោ បញ្ចកង្គំ ជបតិ
 ទ្វារោ អាត្មកង្គំ ទិស្វាម សតិ បរិសី សណ្ឋ-
 មេសំ អប្បសន្ធា កោត្តោ ហោត្ត មា កោត្តោ
 សន្តមកត្ថ(១) សមណស្ស តោតមស្ស សាវតោ
 រាត្មកង្គំ បញ្ចកង្គោ ជបតិ យាវតា ទោ បទ
 សមណស្ស តោតមស្ស សាវតោ តិហី ឧទាតវ-
 សនា សាវត្ថយំ បដិវសន្តំ អយំ តេសំ អញ្ញតក
 បញ្ចកង្គោ ជបតិ អប្បសន្ធិកាមា ទោ បទ
 តេ អាយស្មត្តោ អប្បសន្ធិវិជិតា អប្បសន្ធិស្ស
 វណ្ណវិជិតោ អប្បេវ នាម អប្បសន្ធិ បរិសី វិទិ-
 ត្វា ឧបសង្កមិតតំ មញ្ញយ្យាតិ(២) ។ អថទោ
 តេ បរិព្វាជេកា តុណ្ហំ អហេស្មំ ។ អថទោ
 បញ្ចកង្គោ ជបតិ យេន ឧត្តាហនាបោ បរិព្វាជេកា
 សមណមុណ្ឌិកាបុត្តោ តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា

១ ខ. ប. ឧត្តម ឈន្ត ទិស្សតិ ។ ២ បស្សយ្យាតិ ឧត្តម ឈន្ត ទិស្សតិ។

ហោទៅ និងយាយអំពីគ្រឿងផ្សេងៗ ដែលឥតប្រយោជន៍ និងយាយអំពី
 លោក និងយាយអំពីគ្រឿងដឹកសមុទ្រ និងយាយអំពីសេចក្តីចំរើននឹងបំប៉ន
 ដែលជាហេតុឥតប្រយោជន៍ជាដូច្នេះខ្លះ ដូច្នោះខ្លះ ។ ទុក្ខាហមានបរិ-
 ព្វាជក សមណមុណ្ឌិកាបុត្រ បានឃើញបញ្ចកង្គៈនាយជាន់ឈើបកអំពី
 ចង្វាយ លុះឃើញហើយ ក៏បញ្ចប់ចំរើនរបស់ខ្លួនថា ចូរអ្នកដំបំរើន
 ពុំឱ្យឆ្ងាយមានសំឡេងរិច ។ ចូរអ្នកដំបំរើនពុំឱ្យឆ្ងាយកុំចាត់ឡើយ ឃ្លៀក
 បញ្ចកង្គៈនាយជាន់ឈើ ជាសាវតរបស់ព្រះសមណតោតមមក ពួកសាវត
 របស់ព្រះសមណតោតម ជាត្រហស្ថស្សៀតដណ្តប់សំពត់ស កាស្រីយនៅ
 ក្នុងគ្រូសាវត្ថីពុំប៉ុន្មាន បណ្តាសាវតពុំពុំនោះ បញ្ចកង្គៈនាយជាន់ឈើ
 នេះ ក៏ជាសាវតមួយដែរ លោកដំបាចកាយពុំពុំនោះ សុទ្ធតែជាអ្នកគ្រូ
 ការសំឡេងរិច ឃ្លៀកព្រះសមណតោតមទូន្មានឱ្យជាអ្នកមានសំឡេងរិច
 គោលសរសើរសំឡេងរិច យើងធ្វើដូចម្តង ឱ្យគេឆឹងច្បាស់ថា
 បរិសីមានសំឡេងរិច ហើយសំគាល់ថាគួរចូលមក ។ បរិព្វាជកពុំ
 នោះ តំរូវស្សៀម ។ រាប់រាប់នោះ បញ្ចកង្គៈនាយជាន់ឈើ ចូលទៅ
 រកទុក្ខាហមានបរិព្វាជក សមណមុណ្ឌិកាបុត្រ លុះចូលទៅដល់ហើយ

ឧត្តហោមាធន បរិព្វាជិតោ សមណមុណ្ឌិតាបុត្តោ
សន្តិ សម្មាទិ សម្មាទិយំ កង្កំ សាវណីយំ
វិនិសោយត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ ។

[១១៩] ឯកមន្តំ និសីទិ ទោ បញ្ចកុដ្ឋំ ថេរី
ឧត្តហោមាធន បរិព្វាជិតោ សមណមុណ្ឌិតាបុត្តោ
ឯកមន្តំ ធម្មាទិ ទោ អហំ ថេរី ធម្មាទិ
សម្មាទិ បុរិសបុត្តលំ បញ្ចកុដ្ឋំ សម្មាទិ
បរិសបុត្តលំ ឧត្តមបុត្តិមន្តំ សមណំ អយោជ្ឈិ
តតមេហំ ធម្មាទិ វេទ ថេរី ធម្មាទិ តាមេហំ ចាបកំ
កុដ្ឋំ ករោតិ ន ចាបកំ វាទំ ភាសតិ ន
ចាបកំ សង្កប្បំ សង្កប្បេតិ ន ចាបកំ អាជីវិ
អាជីវតិ ឥមេហំ ទោ អហំ ថេរី ធម្មាទិ
ធម្មាទិ សម្មាទិ បុរិសបុត្តលំ បញ្ចកុដ្ឋំ សម្មាទិ
កុសលំ បរិសបុត្តលំ ឧត្តមបុត្តិមន្តំ សមណំ
អយោជ្ឈិ ។ អថទោ បញ្ចកុដ្ឋំ ថេរី
ឧត្តហោមាធន បរិព្វាជិតោ សមណមុណ្ឌិតា-
បុត្តស្ម ភាសិតំ នេវ អភិទន្ធិ នប្បដិក្ខាសិ

កំនិយាយពាក្យរាត់ទាក់សំណេរសំណេរ ជាមួយនឹងឧត្តហោមាធនបរិព្វា-
ជិត សមណមុណ្ឌិតាបុត្តោ កាលបញ្ចប់ពាក្យរាត់ទាក់សំណេរសំណេរ
នឹងពាក្យដែលគួររំលឹកហើយ ក៏អង្គុយក្នុងវិសមគួរ ។

[១២០] ពុទ្ធបញ្ញាតន្ត្រៈនាយជានិយម អង្គុយក្នុងវិសមគួរហើយ
ឧត្តហោមាធនបរិព្វាជិត សមណមុណ្ឌិតាបុត្តោ កំនិយាយដូច្នេះថា ម្ចាស់
នាយជានិយម ខ្ញុំបញ្ញត្តបុរសបុគ្គលដែលប្រកបដោយធម៌៦ ប្រការ ថា
ជាអ្នកមានកុសលពេញលេញ មានកុសលដ៏ប្រសើរ ដល់នូវចំណែក
បុណ្យដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ ជាសមណៈ ឥតមានសេចក្តីញាប់ញ័រ ធម៌៦ ប្រការ
កើតឡើង ម្ចាស់នាយជានិយម បុគ្គលក្នុងលោកនេះ មិនធ្វើអំពើកាត្រក់
ដោយកាយ១ មិនកាលពាក្យកាត្រក់១ មិនគ្រំរិះគេគ្រំរាត្រក់១ មិន
ចិញ្ចឹមជីវិតកាត្រក់១ ម្ចាស់នាយជានិយម ខ្ញុំបញ្ញត្តបុរសបុគ្គលដែល
ប្រកបដោយធម៌៦ ប្រការនេះថា ជាអ្នកមានកុសលពេញលេញ
មានកុសលដ៏ប្រសើរ ដល់នូវចំណែកបុណ្យដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ ជាសមណៈ
ឥតមានសេចក្តីញាប់ញ័រ ។ ឯបញ្ញត្តៈនាយជានិយម មិនបានប្រកប
មិនបានឃាត់កាសិករបស់ឧត្តហោមាធនបរិព្វាជិត សមណមុណ្ឌិតាបុត្តោ

អនតិទង្គិកា អប្បដិក្ខុសិកា ឧដ្ឋាយាសនា បញ្ចមិ
 ភគវតោ សន្តិកោ ឯកស្ស ភាសិតស្ស អត្ថិ
 អាជាធិស្សមីតិ ។ អដោ បញ្ចកត្តោ ថេរតិ
 យេន ភគវា តេទុបសន្តមិ ឧបសន្តមិកា ភគវន្តិ
 អភិវាទេតា ឯកមន្តិ ធិសីទិ ។ ឯកមន្តិ ធិសីថោ
 ទោ បញ្ចកត្តោ ថេរតិ យាវតតោ អយោសិ
 ឧត្តហមាណេន ចរិត្យាជគេន សមណមុណ្ឌិកាមុត្តេន
 សន្និ តថាសល្លាទោ តំ សត្វំ ភគវតោ
 អាហោសេសំ ។

(១២០) ឯវិ វុត្តោ ភគវា បញ្ចកត្តំ ថេរតិ
 ឯតទរោច ឯវិ សន្តោ ទោ ថេរតិ នហារោ កុមារោ
 បន្ទោ ឧត្តានសេយ្យតោ សម្មនុកុសលោ ភវិស្សតិ
 ចរមកុសលោ ឧត្តមប្បត្តិបន្ទោ សមណោ អយោជ្ឈា
 យថា ឧត្តហមាណស្ស ចរិត្យាជគេស្ស សមណមុណ្ឌិ-
 កាមុត្តស្ស វេទនំ ។ នហារស្ស ហិ ថេរតិ កុមារស្ស
 មនុស្ស ឧត្តានសេយ្យកស្ស កាយោតិបំ ន ហោតិ

លុះមិនបានស្រេចអរ មិនបានយាត់ហើយ ក៏ស្រាតចាតកាសនោះទៀស
 ចេញទៅ ដោយមានគំនិតថា ពេញអញ្ជើញដឹងទូរសេចក្តីនៃកាសនេះ
 ច្បាស់លាស់ក្នុងសំណាក់ព្រះមានព្រះភាគ ។ បញ្ចកត្តៈនាយជានិរោធិ
 ក៏ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ថ្វាយបង្គំ
 ព្រះមានព្រះភាគ ប្រអង្គយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះបញ្ចកត្តៈនាយជានិរោធិ
 អង្គយក្នុងទីសមគួរហើយ ក៏ក្រាបបង្គំចូលព្រះមានព្រះភាគ ភាវពាក្យ
 ចរោតាំងមុន្នាន ដែលបាននិយាយ ជាមួយនឹងឧត្តហមាណបរិត្យាជគ
 សមណមុណ្ឌិកាចុះដោយសព្វគ្រប់ ។

[១២០] កាលបញ្ចកត្តៈនាយជានិរោធិនិយាយយ៉ាងនេះហើយ ព្រះ
 មានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់នឹងបញ្ចកត្តៈនាយជានិរោធិដូច្នេះថា ឮឈឺនាយ
 ជានិរោធិ បើដូចពាក្យដែលឧត្តហមាណបរិត្យាជគ សមណមុណ្ឌិកាចុះក្រ
 និយាយយ៉ាងនោះមែន កូនក្មេងតូចៗដែរថា (មិនទាន់ចេះត្រឡប់ទៅ
 ឡើយ) ក៏ជាអ្នកមានកុសលពេញលេញ មានកុសលដ៏ប្រសើរ ដល់ទូរចំ-
 ណែកបុណ្យដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ ជាសមណៈផតមានសេចក្តីញាប់ញ័រដែរ ។ ឮឈឺ
 នាយជានិរោធិ ធម្មតាកូនក្មេងតូចៗដែរ គិតថាបើមានកាយកំពុង

បរិព្វាណវគ្គ សមណមុណ្ឌិតសូត្រ ភគវារត វិហារ

កុរុតោ បទ កាយេន ចាបតំ តាប្បំ កវិស្សតិ
 អញ្ញាត្រ វេទិតមត្តា ។ ឧហរស្ស ហំ ធម៌តិ
 កុហរស្ស មន្ទស្ស ឧត្តានសេយ្យកស្ស វាចាតិបិ
 ន ហោតិ កុរុតោ បទ ចាបតំ វាចំ កាសិស្សតិ
 អញ្ញាត្រ វេទិតមត្តា ។ ឧហរស្ស ហំ ធម៌តិ
 កុហរស្ស មន្ទស្ស ឧត្តានសេយ្យកស្ស សន្តប្បាតិបិ
 ន ហោតិ កុរុតោ បទ ចាបតំ សន្តប្បំ សន្តប្បិស្សតិ
 អញ្ញាត្រ វេទិតមត្តា ។ ឧហរស្ស ហំ ធម៌តិ
 កុហរស្ស មន្ទស្ស ឧត្តានសេយ្យកស្ស ភាដិវាតិបិ
 ន ហោតិ កុរុតោ បទ ចាបតំ ភាដិវ
 ភាដិវិស្សតិ អញ្ញាត្រ មាតុ ជញ្ញា ។ វរំ សន្ត
 ទោ ធម៌តិ ឧហរេ កុតារេ មន្ទោ ឧត្តាន-
 សេយ្យកោ សម្បទកុសលោ កវិស្សតិ បរមកុ-
 សលោ ឧត្តមប្បត្តិបត្តោ សមលោ អយោជ្ឈា
 យថា ឧត្តាហោនស្ស បរិព្វាណស្ស សមណ-
 មុណ្ឌិតាបុត្តស្ស វចនំ ។

បរិព្វាណវគ្គ សមណមុណ្ឌិតសូត្រ វិចារព្រះមាតុព្រះភារត

ព្រោះថាខឹងធ្វើអំពើកាត្រក់ ដោយកាយណាកើត វៀរលង់តែការ
 បម្រាស់ប៉ុណ្ណោះ ។ ម្ចាស់នាយដាងឈើ ធម្មតាគូនក្មេងគូចខ្លះដេកផ្ទះ
 ខឹងថាមិនមានវាចាគឺបាន ព្រោះថាខឹងនិរោធនាត្រក់ណាកើត វៀរ
 លង់តែការយំប៉ុណ្ណោះ ។ ម្ចាស់នាយដាងឈើ ធម្មតាគូនក្មេងគូចខ្លះ
 ដេកផ្ទះ ខឹងថាមិនមានសច្ច័ត្រវិវេក៍បាន ព្រោះថាខឹងត្រិះរិះគម្រិះ
 កាត្រក់ណាកើត វៀរលង់តែធ្វើមុខដូរប៉ុណ្ណោះ ។ ម្ចាស់នាយដាង
 ឈើ ធម្មតាគូនក្មេងគូចខ្លះដេកផ្ទះ ខឹងថាមិនមានការវិវេក៍បាន ព្រោះ
 ថាខឹងប្រព្រឹត្តចិត្តមជ្ឈិកកាត្រក់ណាកើត វៀរលង់តែការក្អៅដាច់មាត់
 ប៉ុណ្ណោះ ។ ម្ចាស់នាយដាងឈើ បើដូចជាការក្សវែលឧត្តាហោនបរិ-
 ព្វាណសមណមុណ្ឌិតាបុត្រ ខំយាយយ៉ាងនោះបែន កូនក្មេងគូចខ្លះដេក
 ផ្ទះ ក៏ជាអ្នកមានកុសលពេញលេញ មានកុសលដ៏ប្រសើរ ដល់ត្បូង
 ចំណែកមុលាវដ្តន៍ខ្ពស់ ជាសមណៈ វាមានសច្ច័ត្រាប្បញ្ញវិជ្ជាដែរ ។

[១២១] ចក្ខុហិ ទោ អហំ ជេតិ ធម្មេហិ
 សមន្នាគតំ បុរិសបុគ្គលំ បញ្ញាបេមិ ន ទេវ
 សម្មន្នកុសលំ ន បរមកុសលំ ន ឧត្តមប្បត្តិបត្តិ
 សមណំ អយោជ្ឈំ អបិច្ឆិមំ ទហរំ កុហរំ មន្ទិ
 ឧត្តានសយ្យកំ សមជិត្តយ្ហំ តិដ្ឋតិ កាតមេហិ ចក្ខុហិ
 ឥធម ជេតិ ន កាយេន ចាបកំ កម្មំ ករោតិ ន
 កាមិកំ វាចំ ភាសតិ ន ចាបកំ សង្កប្បំ សង្កប្បេតិ
 ន កាមកំ អាជីវំ រាជីវតិ ឥមេហិ ទោ អហំ ជេតិ
 ចក្ខុហិ ធម្មេហិ សមន្នាគតំ បុរិសបុគ្គលំ បញ្ញាបេមិ
 ន ទេវ សម្មន្នកុសលំ ន បរមកុសលំ ន
 ឧត្តមប្បត្តិបត្តិ សមណំ អយោជ្ឈំ អបិច្ឆិមំ ទហរំ
 កុហរំ មន្ទិ ឧត្តានសយ្យកំ សមជិត្តយ្ហំ តិដ្ឋតិ ។

[១២២] ទេសហិ ទោ អហំ ជេតិ ធម្មេហិ
 សមន្នាគតំ បុរិសបុគ្គលំ បញ្ញាបេមិ សម្មន្នកុសលំ
 បរមកុសលំ ឧត្តមប្បត្តិបត្តិ សមណំ អយោជ្ឈំ ។
 ឥមេ វរកុសលា សីលា វមហំ^(១) ជេតិ

១ ឧ. ធមេ អកុសលសីលា ធម្មន្តំ វិស្សន្តំ ។

[១២១] ម្នាលនាយជាតិឈើ គេថាគតបញ្ចកបុរសបុគ្គលដែល
 ប្រកបដោយធម៌តាំង ប្រការថា មិនទាន់ជាអ្នកមានកុសលពេញលេញ
 មិនទាន់ជាអ្នកមានកុសលដ៏ប្រសើរ មិនទាន់ជាអ្នកផល់ទ្វារចំណែកបុណ្យ
 ដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ មិនទាន់ជាសមណៈ ឥតមានសេចក្តីញាប់ញ័រនៅឡើយទេ
 បុរសបុគ្គលនោះ គ្រាន់តែវិសេសជាងកូនក្មេងតូចៗដែកដូររន្ធបង្គិចទេតើ
 ធម៌ ប្រការធម៌អ្វីខ្លះ ម្នាលនាយជាតិឈើ បុគ្គលក្នុងណាមនៈ មិន
 ធ្វើរំពើកាត្រង់ដោយកាយ មិនរោលវាចាកាត្រង់ មិនត្រិះរិះត្រិះ
 កាត្រង់ មិនចិត្តបំផ្លិចផ្លាតកាត្រង់ ម្នាលនាយជាតិឈើ គេថាគតបញ្ចក
 បុរសបុគ្គលដែលប្រកបដោយធម៌ ប្រការនេះថា មិនទាន់ជាអ្នកមាន
 កុសលពេញលេញ មិនទាន់ជាអ្នកមានកុសលដ៏ប្រសើរ មិនទាន់ជាអ្នក
 ផល់ទ្វារចំណែកបុណ្យដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ មិនទាន់ជាសមណៈ ឥតមានសេចក្តី
 ញាប់ញ័រនៅឡើយទេ បុរសបុគ្គលនោះ គ្រាន់តែវិសេសជាងកូនក្មេង
 តូចៗដែកដូររន្ធបង្គិចប៉ុណ្ណោះ ។

[១២២] ម្នាលនាយជាតិឈើ លុះតែបុរសបុគ្គលដែលប្រកបដោយ
 អង្គ ១០ ទើបគេថាគតបញ្ចក្ខណ្ឌជាអ្នកមានកុសលពេញលេញ មានកុសល
 ដ៏ប្រសើរ ផល់ទ្វារចំណែកបុណ្យដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ ជាសមណៈ ឥតមានសេចក្តី
 ញាប់ញ័រវែម ។ នេះគួរកសិលជាអកុសល ម្នាលនាយជាតិឈើ គេថាគត

វេទិតព្វន្តំ វជានមិ ។ ឥតោ សមុដ្ឋាតា អកុសលា សីលា
 តថហំ ធម្មតិ វេទិតព្វន្តំ វជានមិ ។ ឥធម អកុសលា
 សីលា អបរិសេសា និរុជ្ឈន្តំ តមហំ ធម្មតិ
 វេទិតព្វន្តំ វជានមិ ។ ឯវិ បដិបន្នោ អកុសលានំ
 សីលានំ និរោធាយ បដិបន្នោ ហោតិ តមហំ ធម្មតិ
 វេទិតព្វន្តំ វជានមិ ។ ឥមេ កុសលា សីលា
 តថហំ ធម្មតិ វេទិតព្វន្តំ វជានមិ ។ ឥតោ សមុដ្ឋាតា
 កុសលា សីលា តមហំ ធម្មតិ វេទិតព្វន្តំ វជានមិ ។
 ឥធម កុសលា សីលា អបរិសេសា និរុជ្ឈន្តំ តមហំ
 ធម្មតិ វេទិតព្វន្តំ វជានមិ ។ ឯវិ បដិបន្នោ កុស-
 លានំ សីលានំ និរោធាយ បដិបន្នោ ហោតិ តមហំ
 ធម្មតិ វេទិតព្វន្តំ វជានមិ ។ ឥមេ អកុសលា សង្កប្បា
 តថហំ ធម្មតិ វេទិតព្វន្តំ វជានមិ ។ ឥតោ សមុដ្ឋាតា
 អកុសលា សង្កប្បា តមហំ ធម្មតិ វេទិតព្វន្តំ វជានមិ ។

តែងតោលថា បុគ្គលត្រូវស្គាល់សីលនោះ ។ សីលព័ន្ធឡាយជាអកុសល
 កើតអំពីអកុសលចិត្ត (ព័ន្ធទ១២) នេះ ម្ចាស់នាយដាងឈើ គថាគត
 តែងតោលថា បុគ្គលត្រូវស្គាល់សីលនោះ ។ សីលព័ន្ធឡាយជាអកុសល
 ក្នុងលោកនេះ លេងឥតមានសេសសល់ ម្ចាស់នាយដាងឈើ គថាគត
 តែងតោលថា បុគ្គលត្រូវស្គាល់សីលនោះ ។ បុគ្គលច្រើនបង្កយ៉ាងនេះ
 ឈ្មោះថាប្រតិបត្តិដើម្បីរំលត់សីលជាអកុសល ម្ចាស់នាយដាងឈើ គថា-
 គតតែងតោលថា បុគ្គលត្រូវស្គាល់សីលនោះ ។ នេះពួកសីលជាអកុសល
 ម្ចាស់នាយដាងឈើ គថាគតតែងតោលថា បុគ្គលត្រូវស្គាល់សីលនោះ ។
 សីលព័ន្ធឡាយជាអកុសល កើតមកពីអកុសលចិត្តនេះ ម្ចាស់នាយដាង
 ឈើ គថាគតតែងតោលថា បុគ្គលត្រូវស្គាល់សីលនោះ ។ សីលព័ន្ធ
 ឡាយជាអកុសលក្នុងលោកនេះ លេងឥតមានសេសសល់ ម្ចាស់នាយដាងឈើ
 គថាគតតែងតោលថា បុគ្គលត្រូវស្គាល់សីលនោះ ។ បុគ្គលអ្នកប្រតិបត្តិ
 យ៉ាងនេះឈ្មោះថាប្រតិបត្តិដើម្បីរំលត់សីលជាអកុសល ម្ចាស់នាយដាងឈើ
 គថាគតតែងតោលថា បុគ្គលត្រូវស្គាល់បុគ្គលនោះ ។ នេះពួកសង្កប្បៈ
 ជាអកុសល ម្ចាស់នាយដាងឈើ គថាគតតែងតោលថា បុគ្គលត្រូវស្គាល់
 សង្កប្បនោះ ។ សង្កប្បៈជាអកុសលកើតមកពីអកុសលចិត្តនេះ ម្ចាស់
 នាយដាងឈើ គថាគតតែងតោលថា បុគ្គលត្រូវស្គាល់សង្កប្បនោះ

ឥធម៌ អត្តសលា សង្កប្បា អបរិសេសា ធិរុដ្ឋង្គិ
 តមហំ ជបតិ វេទិតព្វង្គិ វោមិ ។ ឯវំ បដិបន្នោ
 អត្តសលាធិ សង្កប្បាធិ ឯរោនាយ បដិបន្នោ
 ហោតិ តមហំ ជបតិ វេទិតព្វង្គិ វោមិ ។ ឥមេ
 ត្តសលា សង្កប្បា តមហំ ជបតិ វេទិតព្វង្គិ
 រោមិ ឥតោ សមុដ្ឋានា ត្តសលា សង្កប្បា តមហំ
 ជបតិ វេទិតព្វង្គិ វោមិ ។ ឥធម៌ ត្តសលា សង្កប្បា
 អបរិសេសា ធិរុដ្ឋង្គិ តមហំ ជបតិ វេទិតព្វង្គិ
 វោមិ ។ ឯវំ បដិបន្នោ ត្តសលាធិ សង្កប្បាធិ
 ឯរោនាយ បដិបន្នោ ហោតិ តមហំ ជបតិ
 វេទិតព្វង្គិ វោមិ ។

[១២៣] តតមេ ច ជបតិ អត្តសលា សីលា ។
 អត្តសលំ កាយកម្មំ អត្តសលំ វចីកម្មំ ចាមកោ
 រាជីភេ ឥមេ វុច្ឆង្គិ ជបតិ អត្តសលា សីលា ។
 ឥមេ ច ជបតិ អត្តសលា សីលា កីសមុដ្ឋានា ។

សង្កប្បៈ តាំងឡាយជាអកុសលក្នុងលោកនេះ លេតឥសេសសល់ ម្ចាស់
 នាយជាន់ឈើ គថាគតតែងពោលថា បុគ្គលត្រូវស្គាល់សង្កប្បៈនោះ ។
 បុគ្គលប្រតិបត្តិយ៉ាងនេះ ឈ្មោះថាប្រតិបត្តិដើម្បីលែងសង្កប្បៈតាំងឡាយ
 ជាអកុសល ម្ចាស់នាយជាន់ឈើ គថាគតតែងពោលថា បុគ្គលត្រូវស្គាល់
 បុគ្គលនោះ ។ ទេវទូកសង្កប្បៈជាអកុសល ម្ចាស់នាយជាន់ឈើ គថាគត
 តែងពោលថា បុគ្គលត្រូវស្គាល់សង្កប្បៈនោះ ។ សង្កប្បៈតាំងឡាយ
 ជាអកុសលគឺតមកពីអតីតកុសលចិត្តនេះ ម្ចាស់នាយជាន់ឈើ គថាគតតែង
 ពោលថា បុគ្គលត្រូវស្គាល់សង្កប្បៈនោះ ។ សង្កប្បៈតាំងឡាយជា
 កុសលក្នុងលោកនេះ លេតឥសេសសល់ ម្ចាស់នាយជាន់ឈើ គថាគត
 តែងពោលថា បុគ្គលត្រូវស្គាល់សង្កប្បៈនោះ ។ បុគ្គលប្រតិបត្តិយ៉ាង
 នេះ ឈ្មោះថាប្រតិបត្តិ ដើម្បីលែងសង្កប្បៈតាំងឡាយជាអកុសល ម្ចាស់
 នាយជាន់ឈើ គថាគតតែងពោលថា បុគ្គលត្រូវស្គាល់បុគ្គលនោះ ។

[១២៣] ម្ចាស់នាយជាន់ឈើ ចុះសីលតាំងឡាយជាអកុសល គឺ
 ដូចម្តេច ។ កាយកម្ម ជាអកុសល វចីកម្ម ជាអកុសល រាជីវេជាទាប
 ម្ចាស់នាយជាន់ឈើ ទេវទូកនោះហៅថា សីលជាអកុសល ។ ម្ចាស់
 នាយជាន់ឈើ ចុះសីល ជាអកុសលចំពោះ តើមានអ្វីជាសមុដ្ឋាន ។

សមុជ្ឈានម្បី ធនសំ វុត្តំ ។ ចិត្តសមុជ្ឈានាតិស្ស
 វចនីយំ ។ កាតមំ ចិត្តំ ។ ចិត្តម្បី ហិ ធម្មា
 អនេកាវចំ នានប្បការកា យំ ចិត្តំ សភកី សនោសី
 សមោហំ វតោ សមុជ្ឈានា អកុសលា សីលា ។
 វមេ ច ធម្មតិ អកុសលា សីលា កុហំ អចរិសេសា
 ធិរុជ្ឈន្តំ ។ ចិរោនោមិ ធនសំ វុត្តា ។ ឥធម្ម
 ភិក្ខុ កាយទុច្ចរិតំ មហាយ កាយសុចរិតំ កាវេតិ
 វចិត្តុច្ចរិតំ មហាយ វចិត្តុច្ចរិតំ កាវេតិ មនោទុច្ចរិតំ
 មហាយ មនោសុចរិតំ កាវេតិ មិច្ឆាជីវំ មហាយ
 សម្មាជីវេន ជីវិតំ កម្សេតិ ឯត្ថេតេ អកុសលា
 សីលា អចរិសេសា ធិរុជ្ឈន្តំ ។ កាចំ មជ្ជិមន្នោ
 ធម្មតិ អកុសលាធំ សីលាធំ ចិរោនាយ មជ្ជិមន្នោ
 មោកតិ ។ ឥធម្ម ភិក្ខុ អនុប្បន្នាធំ នាមកាធំ
 អកុសលាធំ ធម្មាធំ អនុប្បន្នាយ ធម្មំ ជនេតិ
 វាយមតិ វិយំ អារកតិ ចិត្តំ បក្កល្ហាតិ ចនេហតិ

ឯសមុជ្ឈានរបស់សីលជាអកុសលទាំងនោះ បានកោលរួចហើយ ។ គួរ
 គោលថា មានចិត្តជាសមុជ្ឈាន ។ ចុះចិត្តដូចម្តេច ។ ចិត្តមានច្រើន
 មានបែបមិនតែមួយ មានប្រការផ្សេងៗ គឺចិត្តប្រកបដោយរាគៈ ប្រកប
 ដោយេរាសៈ ប្រកបដោយោហៈ សីលជាអកុសលទាំងឡាយ កើត
 ក៏ពីចិត្តនេះ ។ ម្ចាស់នាយជាន់ឈើ ចុះសីល ជាអកុសលទាំងនេះ គេ
 លេងឥតសេសសល់ក្នុងវិលា ។ ឯការលេងរបស់សីលទាំងនោះ បាន
 កោលរួចហើយ ។ ម្ចាស់នាយជាន់ឈើ គឺកុក្កសាសនានេះ លេង
 កាយទុច្ចរិត ចំរើនកាយសុចរិត លេងវិចិត្តុច្ចរិត ចំរើនវិចិត្តុច្ចរិត
 លេងមនោទុច្ចរិត ចម្រើនមនោសុចរិត លេងមិច្ឆាជីវៈ ចិញ្ចឹមជីវិត
 ដោយសម្មាជីវៈ សីលជាអកុសលទាំងនោះ តែងលេងឥតសេសសល់
 ក្នុងសោតាបត្តិវេលាដូច្នេះឯង ។ ម្ចាស់នាយជាន់ឈើ ចុះបុគ្គលប្រតិបត្តិដូច
 ម្តេច ទើបឈ្នះជាប្រតិបត្តិ ដើម្បីលេងសីលទាំងឡាយជាអកុសល ។
 ម្ចាស់នាយជាន់ឈើ គឺកុក្កសាសនានេះ ញ៉ាំងឆន្ទៈឲ្យកើត ទំប្រឹង
 ច្រែង ច្រាញព្យាយាម ផ្គងចិត្ត កម្ពស់ចិត្ត ដើម្បីញ៉ាំងចម្លែងទាំងឡាយជា
 អកុសលដ៏លាមកដែលមិនទាន់កើតឡើង ប៉ិនឲ្យកើតឡើងបាន ញ៉ាំង

សុត្តន្តបិដក បដ្ឋិមនិកាយស្ស បដ្ឋិមបណ្ណសកំ

ឧប្បន្នានំ ចាបកានំ អគុសលានំ ធម្មានំ បហានាយ
 ធម្មំ ជនេតិ វាយមតិ វិរិយំ អារាហិតិ ចិត្តំ បក្កល្ហាតិ
 បទហិតិ អធិប្បន្នានំ កុសលានំ ធម្មានំ ឧប្បន្នាយ
 ធម្មំ ជនេតិ វាយមតិ វិរិយំ អារាហិតិ ចិត្តំ បក្កល្ហាតិ
 បទហិតិ ឧប្បន្នានំ កុសលានំ ធម្មានំ មិនិយា
 អសន្នោសាយ កិយ្យោភាវាយ វេទុន្តាយ ភាវនាយ
 ចារិច្ចរិយា ធម្មំ ជនេតិ វាយមតិ វិរិយំ អារាហិតិ
 ចិត្តំ បក្កល្ហាតិ បទហិតិ ។ ឯវំ បដិបន្នោ ទោ ជមតិ
 អគុសលានំ សីលានំ និរោធាយ វដិបន្នោ មោតិ ។

[១២២] កតមេ ច ជមតិ កុសលា សីលា ។
 កុសលំ កាយកម្មំ កុសលំ វចីកម្មំ អាជីវចារិ-
 សុទ្ធិចំ ទោ អហំ ជមតិ សីលស្មី វធាមិ ឥមេ
 វុត្ថុន្តំ ជមតិ កុសលា សីលា ។ ឥមេ ច ជមតិ
 កុសលា សីលា តិសមុដ្ឋានា ។ សមុដ្ឋានម្បិ
 ធនសំ វុត្ថំ ។ ចិត្តសមុដ្ឋានាតិស្ស វធនីយំ ។
 កាតមំ ចិត្តំ ។ ចិត្តម្បិ ហិ តហុ អនេកវិជ្ជ
 ធានប្បការកំ យំ ចិត្តំ វិភាវតំ វិភោសំ វិភមោហំ

សុត្តន្តបិដក បដ្ឋិមនិកាយ បដ្ឋិមបណ្ណសកំ

ធនុៈឱកេតឡើង ទំប្រឹងប្រែង ប្រាព្វព្យាយាម ផ្គងចិត្ត កម្ពល់ចិត្ត
 ដើម្បីលះបង់ធម៌ទាំងឡាយជាអកុសលដែលកើតឡើងហើយ ញ៉ាំងធនុៈ
 ឱកេតឡើង ទំប្រឹងប្រែង ប្រាព្វព្យាយាម ផ្គងចិត្ត កម្ពល់ចិត្ត ដើម្បី
 ញ៉ាំងធម៌ទាំងឡាយជាអកុសលដែលកើតឡើង ឱកេតឡើងបាន
 ញ៉ាំងធនុៈឱកេត ទំប្រឹងប្រែង ប្រាព្វព្យាយាម ផ្គងចិត្ត កម្ពល់ចិត្ត
 ដើម្បីញ៉ាំងធម៌ទាំងឡាយជាអកុសល ដែលកើតឡើងហើយ ឱកេត
 មិនឱ្យវិចារសេចក្តី ឱកេតក៏តែងតែងតែង ចម្រើន គេព្យាបាល
 ឡើង ។ ខ្លាចនាយជាន់ឈឺ បុគ្គលប្រតិបត្តិយ៉ាងនេះ ឈ្មោះជា
 ប្រតិបត្តិ ដើម្បីលះបង់ទាំងឡាយជាអកុសល ។

[១២២] ខ្លាចនាយជាន់ឈឺ ចុះសីលទាំងឡាយជាអកុសលក៏ដូច
 ម្តេច ។ ខ្លាចនាយជាន់ឈឺ គឺជាធម៌ដែលខ្លាចនាយកម្ម ជាអកុសល
 វចីកម្ម ជាអកុសល ទាំងកាដីវចារិសុទ្ធិផង ជាសីល ខ្លាចនាយជាន់ឈឺ
 ទាំងនេះហៅថា សីលជាអកុសល ។ ខ្លាចនាយជាន់ឈឺ ចុះសីលជា
 អកុសលទាំងនេះ មានអ្វីជាសមុដ្ឋាន ។ ឯសមុដ្ឋានរបស់សីលជាអកុសល
 ទាំងនោះ មានអារាហិតហើយ ។ ត្រូវពាលជាធម៌ចិត្តជាសមុដ្ឋាន ។
 ចុះចិត្តដូចម្តេច ។ ចិត្តមានច្រើន មានបែបមិនតែមួយ មានច្រក
 ផ្សេងៗ គឺចិត្តទ្រាសចាកកន្លះ ទ្រាសចាកកន្លះ ទ្រាសចាកកន្លះ

បរិច្ឆេទវត្ថុស្ស សមណមុណ្ឌិកលុត្ត កុសលសីលវា

ឥតោ សុត្តន្តោ កុសលា សីលា ។ ឥមេ ច ធម៌តិ
 កុសលា សីលា កុហិ អបរិសេសា និរុដ្ឋន្តិ ។
 និរោធនិ ធម៌ វុត្តា ។ ឥច ធម៌តិ ភិក្ខុ សីលវា
 ហោតិ ថោ ច សីលមយោ វត្ថុ ថោតាវមុត្តិ
 បញ្ញាវមុត្តិ យថាភូតិ បដាបាតិ យត្ថស្ស តេ កុសលា
 សីលា អបរិសេសា និរុដ្ឋន្តិ ។ កុហិ បដិមន្ទោ ច
 ធម៌តិ កុសលានិ សីលានិ និរោធាយ បដិមន្ទោ
 ហោតិ ។ ឥច ធម៌តិ ភិក្ខុ អនុប្បន្នានិ ចាបកានិ
 អកុសលានិ ធម្មានិ អនុប្បន្នាយ ធម្មំ ជនេតិ
 វាយមតិ វិរិយំ អារក្ខតិ ចិត្តំ បត្តន្តាតិ បទហតិ
 ឧប្បន្នានិ ចាបកានិ អកុសលានិ ធម្មានិ បហាធាយ
 ។ មេ ។ អនុប្បន្នានិ កុសលានិ ធម្មានិ ឧប្បន្នាយ
 ។ មេ ។ ឧប្បន្នានិ កុសលានិ ធម្មានិ វិវិធាយ
 អសម្មោសាយ ភិយ្យោកាវាយ វេទុលាយ កាវិធាយ
 ចាវិច្ឆិយា ធម្មំ ជនេតិ វាយមតិ វិរិយំ អារក្ខតិ ចិត្តំ
 បត្តន្តាតិ បទហតិ ។ ឯវិ បដិមន្ទោ ថោ ធម៌តិ
 កុសលានិ សីលានិ និរោធាយ បដិមន្ទោ ហោតិ ។

បរិច្ឆេទវត្ថុ សមណមុណ្ឌិកលុត្ត កុសលសីលវា

សីលជាតុសលកើតអំពីចិត្តនេះ ។ ម្ចាស់នាយជាន់ឈើ ចុះសីលជាតុសល
 ទាំងនេះ លេងឥតសេសសល់ គួរដឹងណា ។ ការរលត់របស់សីលទាំង
 នោះ បានការល្អច្រើន ។ ម្ចាស់នាយជាន់ឈើ គិតគូរសាសនានេះ
 ជាអ្នកបានសីល ប៉ុន្តែមិនទាន់សម្រេចត្រឹមសីលប៉ុណ្ណោះទេ វេទន៍ដឹង
 ច្បាស់ថាចេះហើយ ចឹងបញ្ញាវិមុត្តិទោះផង តាមសេចក្តីពិតថា សីល
 ជាតុសលទាំងនោះ របស់ភិក្ខុនោះ វេទន៍លេងឥតសេសសល់ក៏ដោយ
 ក្តីផង ។ ម្ចាស់នាយជាន់ឈើ ចុះបុគ្គលប្រតិបត្តិយ៉ាងណា ទើបហៅថា
 ប្រតិបត្តិ ដើម្បីរលត់សីលទាំងឡាយជាតុសល ។ ម្ចាស់នាយជាន់ឈើ
 គិតគូរសាសនានេះ ញ៉ាំងនេះឲ្យកើត ទំប្រឹងប្រែង ប្រាជ្ញាព្យាយាម
 ផ្គត់ផ្គង់ កម្រិតចិត្ត ដើម្បីញ៉ាំងធម៌ទាំងឡាយជាតុសលដ៏លាមក ដែល
 ប៉ិនប៉ងកើតឡើង មិនឲ្យកើតឡើងបាន ដើម្បីលះបង់ពួកធម៌ជាតុសល
 ដ៏លាមកដែលកើតឡើងហើយ ។ មេ ។ ដើម្បីញ៉ាំងពួកធម៌ជាតុសលដែល
 មិនទាន់កើតឡើង ឲ្យកើតឡើងបាន ។ មេ ។ ញ៉ាំងនេះឲ្យកើត ទំប្រឹង
 ប្រែង ប្រាជ្ញាព្យាយាម ផ្គត់ផ្គង់ កម្រិតចិត្ត ដើម្បីញ៉ាំងពួកធម៌ជាតុសល
 ដែលកើតឡើងហើយ ឲ្យបិទបាត មិនឲ្យវិវាទ ឡើងវិវាទនៃចូលាយ
 ចំរើន គេញបរិបូណ៌ឡើង ។ ម្ចាស់នាយជាន់ឈើ ចុះបុគ្គលប្រតិបត្តិយ៉ាង
 នេះ ទើបហៅថា ប្រតិបត្តិ ដើម្បីរលត់សីលទាំងឡាយ ជាតុសល ។

(១២៥) កាតមេ ច ជបតិ អកុសលា សង្កប្បា ។
 កាមសង្កប្បា ព្យាបាទសង្កប្បា វិហឹសាសង្កប្បា
 ឥមេ វុច្ឆន្តិ ជបតិ អកុសលា សង្កប្បា ។ ឥមេ ច ជបតិ
 អកុសលា សង្កប្បា កីសមុដ្ឋាបា ។ សមុដ្ឋាបម្បិ
 ទេសំ វុត្តិ ។ សញ្ញាសមុដ្ឋាបាតិស្ស វចនីយំ ។
 កាតមា សញ្ញា ។ សញ្ញាមិ ហំ ពហុ អនេកវិបា
 បាទេវុ កាវកា យា កាមសញ្ញា ព្យាបាទសញ្ញា
 វិហឹសាសញ្ញា ឥតាសមុដ្ឋាបា អកុសលា សង្កប្បា ។
 ឥមេ ច ជបតិ អកុសលា សង្កប្បា កុហំ អបរិសេសា
 និរុដ្ឋន្តិ ។ និរោធាមិ ទេសំ វុត្តោ ។ ឥច ជបតិ
 កិក្កុ វិវិច្ឆេ កាមេហំ វិវិច្ឆ អកុសលេហំ ធម្មេហំ
 សវិតក្កំ សវិតាវំ វិវេកជំ បីតិសុទ្ធំ បវេមិ ឈានំ
 ឧបសម្មជ្ជំ វិហរតិ ឯត្ថោត អកុសលា សង្កប្បា
 អបរិសេសា និរុដ្ឋន្តិ ។ កាជំ បដិច្ចោ ច ជបតិ

(១២៥) ខ្នាលនាយជាន់ឈើ សង្កប្បៈចាំងឡាយជាអកុសលភី
 ដូចម្តេច ។ កាមសង្កប្បៈ ១ ព្យាបាទសង្កប្បៈ ១ វិហឹសាសង្កប្បៈ ១ ខ្នាល
 នាយជាន់ឈើ ទាំងនេះ ហៅថា សង្កប្បៈជាអកុសល ។ ខ្នាលនាយជាន់
 ឈើ ចុះសង្កប្បៈជាអកុសលទាំងនេះ មានអ្វីជាសមុដ្ឋាន ។ ឯសមុដ្ឋាន
 របស់សង្កប្បៈទាំងនោះ បានកាលរួចហើយ ។ គួរកាលជាមាសព្រា
 ជាសមុដ្ឋាន ។ ចុះសញ្ញាដូចម្តេច ។ សញ្ញាមានច្រើន មានបែប
 មិនតែមួយ មានប្រការផ្សេងៗ គឺកាមសញ្ញា ១ ព្យាបាទសញ្ញា ១
 វិហឹសាសញ្ញា ១ សង្កប្បៈជាអកុសលភីតមាអភិសញ្ញាទាំងនេះ ។ ខ្នាល
 នាយជាន់ឈើ ចុះសង្កប្បៈ ជាអកុសលទាំងនេះ រលត់ឥសេសសល់
 ក្នុងវិណា ។ ឯការរលត់សង្កប្បៈទាំងនោះ បានកាលរួចហើយ ។
 ខ្នាលនាយជាន់ឈើ គិតក្នុងសាសនានេះ ស្ងប់ស្ងួតចាកកាមចាំងឡាយ
 ស្ងប់ស្ងួតចាកអកុសលធម៌ចាំងឡាយ ហើយចូលអនាគាមវេល ចប-
 មជ្ឈាន ប្រកបដោយវិភក្តៈ ប្រកបដោយវិចារៈនាមបីតិវិសុទ្ធានុកិរិយា
 វិវេក សង្កប្បៈជាអកុសលទាំងនោះ រលត់ឥសេសសល់ក្នុងអនាគាម-
 វេលានេះឯង ។ ខ្នាលនាយជាន់ឈើ ចុះបុគ្គលប្រតិបត្តិយ៉ាងណា ទើប

អកុសលានិ សង្កប្បានិ និរោធាយ ចដិបន្ថោ ហោតិ ។
 ឥធម៌ ឥត្តំ កុស្តុ អនុប្បន្នានិ ចាបកានិ អកុសលានិ
 ធម្មានិ អនុប្បន្នាយ ធម្មំ ជនេតិ វាយមតិ វិរិយំ
 ភាវកតិ ចិត្តំ បត្តន្តានិ បទហតិ ឧប្បន្នានិ ចាបកានិ
 អកុសលានិ ធម្មានិ បហានាយ ។ បេ ។ អនុប្បន្នានិ
 កុសលានិ ធម្មានិ ឧប្បន្នាយ ។ បេ ។ ឧប្បន្នានិ
 កុសលានិ ធម្មានិ វិចិត្តោ អសម្មាសាយ កិល្យោ-
 ភាយ វេទនាយ ភាវាយ ចារិយោ ធម្មំ ជនេតិ
 វាយមតិ វិរិយំ ភាវកតិ ចិត្តំ បត្តន្តានិ បទហតិ ។
 ឯវិ ចដិបន្ថោ ទោ ឥមតិ អកុសលានិ សង្កប្បានិ
 និរោធាយ ចដិបន្ថោ ហោតិ ។

[១២៦] កតមេ ច ឥមតិ កុសលា សង្កប្បា ។
 ធម្មត្ថសង្កប្បោ អក្កាខានសង្កប្បោ អវិហិតសង្ក-
 ប្បោ ឥមេ វុច្ចន្តិ ឥមតិ កុសលា សង្កប្បា ។
 ឥមេ ច ឥមតិ កុសលា សង្កប្បា កិសមុដ្ឋានា ។
 សមុដ្ឋានម្យំ ធម្មំ វុច្ចន្តិ ។ សញ្ញាសមុដ្ឋានាតិស្ស
 វកេនិយំ ។ កតហា សញ្ញា ។ សញ្ញាមិ ហិ ពហុ

ហៅថាប្រតិបត្តិ ដើម្បីរំលត់សង្កប្បៈទាំងឡាយជាអកុសល ។ ឆ្ងល់នាយ
 ជានិរោធិ ក៏ក្នុងសាសនានេះ ញាតិធម្មៈឱ្យកើត ទំប្រឹងប្រែង ប្រាជ្ញា
 ព្យាយាម ផ្គត់ចិត្ត កម្រិតចិត្ត ដើម្បីញាតិធម្មៈទាំងឡាយ ជាអកុសល
 ដ៏លាមក ដែលមិនទាន់កើតឡើង មិនឱ្យកើតឡើងបាន ដើម្បីលុប
 ចំណងទាំងឡាយ ជាអកុសលដ៏លាមក ដែលកើតឡើងហើយ ។ បេ ។
 ដើម្បីញាតិធម្មៈទាំងឡាយ ជាអកុសល ដែលមិនទាន់កើតឡើង ឱ្យកើត
 ឡើងបាន ។ បេ ។ ញាតិធម្មៈឱ្យកើត ទំប្រឹងប្រែង ប្រាជ្ញាព្យា-
 យាម ផ្គត់ចិត្ត កម្រិតចិត្ត ដើម្បីញាតិធម្មៈទាំងឡាយជាអកុសល ដែល
 កើតឡើងហើយ ឱ្យបំបាត់ មិនឱ្យវិវាទសេចក្តីវិវាទ ឱ្យវិវាទតែធម្មតា
 ចំណង ពេញបរិបូណ៌ឡើង ។ ឆ្ងល់នាយជានិរោធិ បុគ្គលប្រតិបត្តិ
 យ៉ាងនេះ ហៅថាប្រតិបត្តិ ដើម្បីរំលត់សង្កប្បៈទាំងឡាយជាអកុសល ។

[១២៦] ឆ្ងល់នាយជានិរោធិ ចុះសង្កប្បៈទាំងឡាយជាអកុសល កើ
 ដូចម្តេច នេត្តបសង្កប្បៈ១ អក្កាខានសង្កប្បៈ១ អវិហិតសង្កប្បៈ១ ឆ្ងល់
 នាយជានិរោធិ ទាំងនេះ ហៅថា សង្កប្បៈជាអកុសល ។ ឆ្ងល់នាយជានិ
 រោធិ ចុះសង្កប្បៈទាំងឡាយជាអកុសលនេះ បានអ្វីជាសមុដ្ឋាន ។ ឯស-
 មុដ្ឋានសង្កប្បៈទាំងនោះ បានពោលរួចហើយ ។ គួរពោលថាបាន
 សញ្ញាសមុដ្ឋាន ។ ចុះសញ្ញាដូចម្តេច ។ សញ្ញាបានច្រើន មានបែប

អនេកវិបាកា នាមប្បការកា យា^(១) នេត្តម្មសញ្ញា
 អព្យាបាទសញ្ញា អវិហឹសាសញ្ញា ឥតោសមុដ្ឋាបា
 តុសលា សន្តីប្បា ។ ឥមេ ធិ ជមតិ តុសលា
 សន្តីប្បា តុហិ អបរិសេសា ធិរុដ្ឋានំ ។ ធិរោជាមិ
 ទេសំ វុត្តោ ។ ឥធិ ជមតិ ភិក្ខុ វិគត្តវិបាកាធិ
 វុបសមា ។ មេ ។ ធុតិយំ ឈាធិ ឧបសម្បជ្ជ
 វិហារតិ ឯត្រេតេ តុសលា សន្តីប្បា អបរិសេសា
 ធិរុដ្ឋានំ ។ តាធិ បដិមន្នោ ធិ ជមតិ តុសលាធិ
 សន្តីប្បាធិ ធិរោជាយ បដិមន្នោ ហោតិ ។ ឥធិ
 ជមតិ ភិក្ខុ អនុប្បន្នាធិ ធាបកាធិ អតុសលាធិ
 ធម្មាធិ អនុប្បន្នាយ ធម្មំ ធិរោតិ វាយមតិ វិរិយំ
 អារាគតិ ចិត្តំ មត្តល្អាតិ បទមាតិ ឧប្បន្នាធិ
 ធាបកាធិ អតុសលាធិ ធម្មាធិ បហាជាយ
 ។ មេ ។ អនុប្បន្នាធិ តុសលាធិ ធម្មាធិ ឧប្បន្នាយ

១ ខ. ឃ. យាតិ ខ ទិស្សតិ ។

មិនតែមួយ មានប្រការផ្សេងៗ គឺ នេត្តម្មសញ្ញា ១ អព្យាបាទសញ្ញា ១
 អវិហឹសាសញ្ញា ១ សន្តីប្បៈ ចាំឯឡាយជាតុសល កើតមកអំពីសញ្ញា
 ចាំឯនេះ ។ ម្ចាស់នាយជាងឈើ ចុះសន្តីប្បៈចាំឯឡាយ ជាតុសលនេះ
 លេក់ឥតមានសេសសល់ ក្នុងទីណា ។ ឯការលេក់របស់សន្តីប្បៈចាំឯនោះ
 បានពេលរួចហើយ ។ ម្ចាស់នាយជាងឈើ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ
 គ្រោងព្យាបាលគ្នា វិហារ ។ មេ ។ ចូលទុកិយជ្ឈាន សន្តីប្បៈ
 ជាតុសលចាំឯនេះ លេក់ឥតមានសេសសល់ ក្នុងទុកិយជ្ឈាននោះឯង ។
 ម្ចាស់នាយជាងឈើ ចុះបុគ្គលប្រតិបត្តិដូចម្តេច ទើបហៅថា ប្រតិបត្តិ
 ដើម្បីរើសសន្តីប្បៈចាំឯឡាយជាតុសល ។ ម្ចាស់នាយជាងឈើ ភិក្ខុ
 ក្នុងសាសនានេះ ញ៉ាំងនេះឱ្យកើត ទំប្រឹងប្រែង ប្រាណ្ឌព្យា-
 យាម ផ្តល់ចិត្ត គម្រប់ចិត្ត ដើម្បីញ៉ាំងធម៌ចាំឯឡាយ ជាតុសល^១
 លាមក ដែលមិនទាន់កើតឡើង មិនឱ្យកើតឡើងបាន ដើម្បីលះបង់ធម៌
 ចាំឯឡាយជាតុសលដ៏លាមកដែលកើតឡើងហើយ ។ មេ ។ ដើម្បី
 ញ៉ាំងធម៌ចាំឯឡាយជាតុសល ដែលមិនទាន់កើតឡើង ឱ្យកើតឡើងបាន

បរិក្ខារកម្ពុជា សមណបុណ្ញកុស្ត្រ អសេស្ត្រា

១ បេ ។ ឧប្បន្នាជំ កុសលាជំ ឧប្បន្នាជំ ចិត្តិយា
អសេស្ត្រាយ កិយ្យភាវាយ វេប្បន្នាយ ភាវនាយ
ចារិយ្យយា ធន្នំ ជនេតិ វាយមតិ វិវិយំ អារកតិ
ចិត្តំ បត្តន្តាតិ បទហតិ ។ ឯវី បដិបន្នោ
ទោ បេតិ កុសលាជំ សន្តប្បន្នាជំ ជំរោជាយ
បដិបន្នោ ហោតិ ។

[១២៧] កតមេហិ បេតិ ធនេហិ ឧប្បេហិ
សមន្នាគតំ បុរិសបុគ្គលំ បញ្ញាបេមិ សម្បទកុសលំ
បរមកុសលំ ឧត្តមប្បត្តិបត្តិ សមណំ អយោជ្ឈី ។
៧៨ បេតិ គិត្តុ អសេត្វាយ សន្នាជិដ្ឋិយា សមន្នា-
គតោ ហោតិ អសេត្វន សន្នាសន្តប្បន្នោ សមន្នា-
គតោ ហោតិ អសេត្វាយ សន្នាវាចាយ សមន្នាគតោ
ហោតិ អសេត្វន សន្នាគន្ធន្តោ សមន្នាគតោ
ហោតិ អសេត្វន សន្នាភាជីវេន សមន្នាគតោ ហោតិ
អសេត្វន សន្នាវាយាបេន សមន្នាគតោ ហោតិ
អសេត្វាយ សន្នាសតិយា សមន្នាគតោ ហោតិ
អសេត្វន សន្នាសមាជិតា សមន្នាគតោ ហោតិ

បរិក្ខារកម្ពុជា សមណបុណ្ញកុស្ត្រ អសេស្ត្រា ៤០ ប្រការ

១ បេ ។ ញាតិធន្នៈឱ្យកើត ឯប្រឹងប្រែង ព្រាជ្ញព្យាយាម ផ្គត់ចិត្ត
កម្ពុលចិត្ត ដើម្បីញាតិធន្នៈឱ្យកើត ឱ្យយកកុសល ដែលកើតឡើងហើយ
ឱ្យបំភាយ មិនឱ្យវិវាសទៅវិញ ឱ្យកើតតែចំណាយ ចំរើន ពេញ
បរិបូណ៌ឡើង ។ ម្ចាស់នាយជាន់ឈើ ឬគ្រួសប្រតិបត្តិយ៉ាងនេះ ហៅថា
ប្រតិបត្តិ ដើម្បីរំលត់សន្តិប្បៈចំរើនឱ្យយកកុសល ។

[១២៨] ម្ចាស់នាយជាន់ឈើ ដែលគេហត បញ្ចកប្បសប្បគ្គល
ប្រកបដោយធម៌១០ប្រការ ថាជាអ្នកមានកុសលបំប៉នបូណ៌ មានកុសល
ដ៏ប្រសើរ ដល់នូវចំណែកបុណ្យដ៏ទុក្ខប ជាសមណៈ ឥតមានសេចក្តីញាប់
ញ័រ តើអ្វីខ្លះ ។ ម្ចាស់នាយជាន់ឈើ គិតក្នុងសាសនានេះ ប្រកបដោយ
សម្បជិដ្ឋិជាអសក្ខៈ ១ ប្រកបដោយសម្បសន្តិប្បៈជាអសក្ខៈ ១ ប្រកប
ដោយសម្បវាចាជាអសក្ខៈ ១ ប្រកបដោយសម្បគន្ធនៈជាអសក្ខៈ ១ ប្រកប
ដោយសម្បភាជីវៈជាអសក្ខៈ ១ ប្រកបដោយសម្បវាយាបៈជាអសក្ខៈ ១
ប្រកបដោយសម្បសតិជាអសក្ខៈ ១ ប្រកបដោយសម្បសមាជិតជាអសក្ខៈ ១

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ សុដ្ឋមបណ្ណសក្ក

អសត្តោន សម្មាញ្ញាលោន សមន្តាគតោ ហោតិ
 អសេក្ខាយ សម្មាវមុត្តិយា សមន្តាគតោ ហោតិ ។
 ឥមេហំ ។ ទា អហំ ថេបតិ នសហំ ធម្មហំ សមន្តាគតំ
 ចុរិសបុគ្គលំ ចញ្ញាថេមិ សម្បជ្ជកុសលំ ចាមកុសលំ
 ឧត្តមប្បត្តិបត្តិ សមណំ អយោជ្ឈន្តិ ។ ឥនមេវេច
 ភគវា អត្តមាធា បញ្ចកក្កោ ថេបតិ ភគវតោ ភាសនំ
 អភិវឌ្ឍនំ ។

សមណបុណ្ញកស្សន្តំ អដ្ឋមំ វគ្គនំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ សុដ្ឋមបណ្ណសក្ក

ប្រកបដោយសម្មាញ្ញាលាភាសក្ខៈ ១ ប្រកបដោយសម្មាវមុត្តិយា
 សក្ខៈ ១ ។ ម្ចាស់នាយដាងឈើ ដែលតបនគ បញ្ចកបុរសបុគ្គល
 ប្រកបដោយធម៌ទាំង ១០ ប្រការនេះឯង ជាអ្នកមានកុសលដ៏បរិបូណ៌
 មានកុសលដ៏ប្រសើរ ផល់ទូលំផែនកបុណ្យដ៏ឧត្តម ជាសមណៈ វេទ
 មានសច្ច័ញ្ញចំព្រោះ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់សួរគេ
 ចប់ហើយ បញ្ចកន្ទ្រះនាយដាងឈើ ក៏ត្រេកអររីករាយហើយចំពោះភាសិត
 របស់ព្រះមានព្រះភាគ ។

ចប់ សមណបុណ្ញកស្សន្តំ ទី ២ ។

វិម ឬឡុយកុលុយលុត្តិ

[១២៨] ឯវយ្យេ សុត្តិ ។ ឯនី សមយី កកវា

កដកហោ វិហារតិ វេជ្ជវេន កាលទ្ធកនិកាបេ ។ តេន
 ទោ បេន សមយេន សកុលុណយំ បរិព្វាជកោ
 មោវនិកាបេ បរិព្វាជកាភមេ បដិវសតិ មហាទិយោ
 បរិព្វាជកបរិសាយ សន្តិ ។ អដទោ កកវា បុព្វឡា-
 សមយី ឯវសេនា បន្តិច័វហនាយ យេន កដកហំ
 តេន មិណ្ហាយ ចាវសំ^(១) ។ អដទោ កកវតោ
 ឯតនយោសិ កតិច្ឆកោ ទោ តាវ កដកហោ^(២)
 មិណ្ហាយ ចរិកុំ យទ្ធជាហំ យេន មោវនិកាបោ
 បរិព្វាជកាភមោ យេន សកុលុណយំ បរិព្វាជកោ
 តេនុបសន្តិមេយ្យន្តិ ។ អដទោ កកវា យេន
 មោវនិកាបោ បរិព្វាជកាភមោ តេនុបសន្តិមិ ។

១ ឧ. ម. បន្តិច័វ កាតយ កដកហំ មិណ្ហាយ ធាវសំនិ ទិស្សនិ ។ ២ ឧ. កដកហំ ។

ឬឡុយកុលុយលុត្តិ ទី ៩

[១២៩] ថ្មីបានស្តាប់បកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមាន

ព្រះភាគច្រើននឹងនៅក្នុងវត្តវេជ្ជវេន ជាភលទ្ធកនិកាបេនា ជិតក្រុងកដ-
 គ្រឹះ ។ សម័យនោះឯង បរិព្វាជកៈឈ្មោះសកុលុណយំ នៅកាស្រ័យ
 ក្នុងបរិព្វាជកាភម ឈ្មោះមោវនិកាបេ ជាមួយនឹងបរិព្វាជកបរិសាយច្រើន
 នាក់ ។ គ្រានោះ ព្រះមានព្រះភាគច្រើនស្បង់ប្រឆាំងបំបាត់ក្រុងកដក្រុង
 បុព្វឡាសម័យ ច្រើនស្តេចចូលទៅក្នុងក្រុងកដគ្រឹះ ដើម្បីបិណ្ឌបាត ។
 ព្រះមានព្រះភាគច្រើនមានសច្ចត្រិះ ក្នុងវេលានោះយ៉ាងនេះថា ការ
 គ្រាច់នៅក្នុងក្រុងកដគ្រឹះ ដើម្បីបិណ្ឌបាត នៅព្រឹកលាសំនៅឡើយ បើ
 ដូច្នោះ គួរតែធានា ចូលទៅកេសកុលុណយំបរិព្វាជក ឯបរិព្វាជកា-
 ភមឈ្មោះមោវនិកាបេនា ។ ព្រះមានព្រះភាគ ក៏ច្រើនស្តេចចូលទៅកេ
 បរិព្វាជកាភម ឈ្មោះមោវនិកាបេ ។

[១២៩] តេជ ទោ បទ សមយេន សកុលុណាយ
 បរិព្វាជគោ មហាតិយា បរិព្វាជកបរិសាយ សន្តិ
 ទិសំឆោ ហោតិ ឧប្បាទិទិយា ឧប្បាសន្តមហាសន្តាយ
 អនេកវិហាតិ តិរច្ឆានកមី កងេន្តិយា សេយ្យមីទិ
 ភជកមី ។ បេ ។ ឥតិភវាភវកមី ឥតិ វា ។
 អន្តសា ទោ សកុលុណាយ បរិព្វាជគោ ភកវន្តិ
 បុរោ ។ អាតច្ឆន្តិ ទិស្វាន សកំ បរិសំ សណ្ណបេសិ
 អប្បសន្តា កោន្តោ ហោន្ត មា កោន្តោ សន្តមកកុ
 រយំ សមណោ តោតោ អាតច្ឆន្តិ អប្បសន្តតា-
 មោ ទោ បទ សោ អាយស្មា អប្បសន្តិស្ស វណ្ណវាទិ
 អប្បវ នាម អប្បសន្តិ បរិសំ វិទិត្វា ឧបសន្តមិត្វំ
 មន្តោយ្យាតិ ។ អដទោ តេ បរិព្វាជគោ តុណ្ហិ អហេ-
 ស្មី ។ អដទោ ភគវា យេន សកុលុណាយ
 បរិព្វាជគោ តេនុបសន្តមិ ។ អដទោ សកុលុណាយ
 បរិព្វាជគោ ភកវន្តិ ឯតនេវាច ឯតុ ទោ កន្ត
 ភគវា ស្វាគតិ^(១) កន្ត ភគវតោ ទិវស្សំ ទោ កន្ត

១. ខ. ណគំ ។

[១២៩] សមីយោនោរោសំ សកុលុណាយិបរិព្វាជក អន្តិយជាមួយ
 នឹងបរិព្វាជកបរិសំច្រើននាក់ ដែលកំពុងបង្ខំសំឡេងខ្ពស់ សំឡេង
 ខ្លាំង និងយោយតិច្ចានកថា ជាច្រើនប្រការគឺ និងយោអំពីស្តេច ។ បេ ។
 និងយោអំពីសេចក្តីវិចារសន្តិសេចក្តីចំរើន ដែលជាហេតុឥតប្រយោជន៍
 ជាដូច្នេះខ្លះ ដូច្នេះខ្លះ ។ សកុលុណាយិបរិព្វាជក បានឃើញព្រះមាន
 ព្រះភាគ កំពុងស្តេចមកអំពីចង្វាយ លុះឃើញហើយ ក៏បញ្ជូន
 បរិសំទេសសំខ្លួនថា ចូរមកដឹចំរើនចាំឱ្យយមានសំឡេងតិច ។ ចូរមក
 ដឹចំរើនចាំឱ្យយកុំហាក់អ្វីឡើយ ដ្បិតព្រះសមណគោតមនេះ និមន្តមក
 ឯព្រះសមណគោតម មានអាយុនោះ ជាអ្នកត្រូវការតែនឹងសំឡេងតិច
 ពោលសរសើរសំឡេងតិច ធ្វើដូចម្តេចឱ្យតែលោកដឹងថា បរិសំទេស
 សំឡេងតិច ហើយសំគាល់ថា គួរចូលមក ។ ពួកបរិព្វាជកទាំងនោះ
 ក៏ទៅស្យៀម ។ សំរាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ស្តេចចូលទៅ
 រកសកុលុណាយិបរិព្វាជក ។ សកុលុណាយិបរិព្វាជក ក៏ក្រាបបង្គំទូលព្រះ
 មានព្រះភាគដូច្នេះថា បតិត្រព្រះអង្គដឹចំរើន សូមព្រះមានព្រះភាគ
 ទ្រង់ស្តេចមកចុះ បតិត្រព្រះអង្គដឹចំរើន ដំណើរស្តេចមកនៃព្រះមាន
 ព្រះភាគជាការប្រពៃហើយ បតិត្រព្រះអង្គដឹចំរើន ព្រះមានព្រះភាគបាន
 បម្រើនឹងធ្វើដំណើរមក ក្នុងទីនេះអស់កាលយូរហើយ បតិត្រព្រះអង្គ

ចរិតព្រះអង្គស្ប ច្បុបសុក្កុលុបាយសុត្ត បរិសេសត្រៃធម៌

កកវា សមី បរិយាយមកាសិ យនិទំ ឥន្ទាមនាយ
និសីទុក្ខ កន្ត កកវា ឥន្ទាសនិ បញ្ញត្តនិ ។
និសីទំ កកវា បញ្ញត្ត អាសនេ ។ សត្យលុបាយិមី
ទោ បរិព្វាជកោ អញ្ញតិ វិចី អាសនិ កហេត្វា
ឯកបន្តិ វិសិទំ ។ ឯកបន្តិ វិសិទំ ទោ សត្យ-
លុបាយិ បរិព្វាជកំ កកវា ឯតនេវេន កាយ ទុត្ត-
នាយិ ឯតរហិ កថាយ សន្និសិទ្ធា កា ច បទ
ហេ កន្តរកថា វិញ្ញកតាតិ ។

[១៣០] តិដ្ឋតេសា កន្ត កថា យាយ មយំ
ឯតរហិ កថាយ សន្និសិទ្ធា ទេសា កន្ត កថា
កកវតោ ទុល្លភា កវិស្សតិ បន្ទាមិ សវនាយ
យនាហំ កន្ត សមី បរិសំ អនុចសន្តត្ថោ ហោមិ
កថាយំ បរិសា អនេកវិហិតំ តិវច្ឆាទកមិ កថេន្តិ
វិសិទ្ធា ហោតិ យនា ច ទោ អហំ កន្ត សមី
បរិសំ ឧបសន្តត្ថោ ហោមិ អថាយំ បរិសា
មមីយេវ ចុទំ ឧទេវកេន្តិ វិសិទ្ធា ហោតិ

បរិព្វាជកេន្ទ ច្បុបសុក្កុលុបាយសុត្ត ការព្រាចបង្គំខុលតំរឿងរំលែងបរិសេស

ដំបំរើន សូមព្រះមានព្រះភាគនិមន្តក្នុងចុះ ពេលនេះខ្ញុំព្រះអង្គបាន
ក្រាលរោយ ។ ព្រះមានព្រះភាគក៏ទ្រង់តន្តិលើភាសនៈដែលគេក្រាល
ថ្វាយ ។ សកុលុបាយិបរិព្វាជកកាត់យកភាសនៈអំពីបម្បយ អង្គុយក្នុងវិចី
សមគួរ ។ លុះសកុលុបាយិបរិព្វាជកអង្គុយក្នុងវិចីសមគួរហើយ ទើប
ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់យ៉ាងនេះថា ខ្លាលទ្បាយ អ្នកអង្គុយប្រជុំ
គ្នានិយាយពីរឿងអ្វីម្យ៉ាងមិញនេះ ចុះពាក្យដូចម្តេចដែលអ្នកទាំងឡាយ
ធ្វើឲ្យដាច់ពាក់កណ្តាលទៅ ។

[១៣១] សកុលុបាយិក្រាបបង្គំខ្លួនថា ចត្តត្រព្រះអង្គដំបំរើន
ពាក្យដែលខ្ញុំព្រះអង្គទាំងឡាយប្រជុំគ្នានិយាយអម្បាញ់មិញនេះ លើកទុក
សិល ចត្តត្រព្រះអង្គដំបំរើន ពាក្យខ្ញុំមិនមែនជាការត្រឡប់ព្រះអង្គទេ សូម
ទ្រង់ព្រះសណ្តាប់ដាច់ខាតក្រោយចុះ ចត្តត្រព្រះអង្គដំបំរើន ពាលដែលខ្ញុំ
ព្រះអង្គមិនទាន់ចូលទៅជិតបរិស័ទនេះ បរិស័ទនេះ ក៏អង្គុយនិយាយតែ
គិច្ចានកថាច្រើនប្រការ ចត្តត្រព្រះអង្គដំបំរើន លុះតែពាលដែលខ្ញុំព្រះ
អង្គចូលទៅជិតបរិស័ទនេះ ទើបបរិស័ទនេះ អង្គុយមើលមុខខ្ញុំព្រះអង្គ

យន្តោ សមណោ គោតមោ ឧទាមិ ចម្ពី
 ភាសិស្សតិ តន្តោ^(១) សោស្សាមាតិ ។ យនោ បទ
 កន្តោ កតា ឥមិ បរិសំ ឧបសន្តន្តោ ហោតិ
 អថ ច អហាក្សរ^(២) អយញ្ច បរិសា កតាតា
 បុទិ ឧលោកេន្តិ និសិន្នា ហោតិ^(៣) យន្តោ
 កតា ចម្ពី ភាសិស្សតិ តន្តោ សោស្សាមាតិ ។
 តេនហិ ឧទាមិ តញ្ញេវន្ត^(៤) បដិភាតុ យថា មិ
 បដិភាសេយ្យតិ ។

[១៣១] បុរិមាធិ កន្តោ និវសាធិ បុរិមភវនិ
 សទ្ធាញ្ញ សទ្ធជស្សរិ អបរិសេសំ ញាណធម្មនិ
 បដិដាធិមាថា ធរតោ ច មេ តិដ្ឋតោ ច សុត្តស្ស
 ច ជាតស្ស ច សតតិ សមិទំ ញាណធម្មនិ
 បព្វេន្នតន្តិ សោ មយា បុព្វន្តំ អាវុត្ត បញ្ញំ បុដ្ឋា
 សមាថោ អញ្ញេនញ្ញំ បដិចរិ តហិដ្ឋាកដិ អបនាមេសិ
 តោបញ្ច គោសញ្ច អប្បទ្ធយញ្ច បាត្វាតាសិ

១ ម. តំ ។ ២ ឧ. អថ អហាក្សរ ។ ម. អហាក្សរ ។ ៣ ម. ហោតិ ។
 ៤ ឧ. ធម្មញ្ញេវន្ត ឆ័យវន្ត ។

ចិយាយថា បពិត្រទូទាយ យើងទាំងឡាយចាំស្តាប់ធម៌ដែលព្រះសមណ-
 គោតមនឹងសំដែង ដល់យើងទាំងឡាយ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 កាលដែលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ស្តេចចូលមករកបរិស័ទនេះ ខ្ញុំព្រម
 អង្គុនឹងចូលទៅដែរ បូកបរិស័ទនេះ កំពុងតែអង្គុយមើលព្រះភក្ត្រព្រះ
 មានព្រះភាគដោយគិតថា យើងទាំងឡាយចាំស្តាប់ធម៌ ដែលព្រះមាន
 ព្រះភាគនឹងសំដែង ដល់យើងទាំងឡាយ ។ ព្រះអង្គហ្មត់
 ឆ្ងល់ទូទាយ មើលដូច្នេះ ចូរអ្នកតាំងធ្វើប្រស្នាដោះមក គេវាគតនឹង
 សំដែងតបតាមហេតុក្នុងប្រស្នាទុះ ។

[១៣១] សកុលុទាយិក្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 ភិវ័យ្យនោ មានបុគ្គលជាអ្នកដឹងសព្វ ឃើញសព្វ ដឹងច្បាស់នូវញាណ-
 ទស្សនៈដ៏ឆ្លាស់ស្រស់ ចិយាយថា កាលខ្ញុំដើរក្តី ឈរក្តី ដេកលក់ក្តី
 លើកក្តី ញាណទស្សនៈប្រាកដឡើងហើយ ។ មិនដាច់ បុគ្គលនោះ កាល
 ដែលខ្ញុំព្រះអង្គសូមប្រស្នាប្រារព្ធបីមុនទាន់ដើម ក្រឡប់ថាគេចែកពាក្យ
 ដទៃដោយពាក្យដទៃ យកពាក្យទាន់ក្រៅមកបន្ថែមបន្ថប់ ហើយសំដែង
 សេចក្តីក្រោធ សេចក្តីប្រទូស្ត នឹងសេចក្តីគាត់អន់ចិត្តឱ្យប្រាកដឡើង

បញ្ញាស្ស វេយ្យាករណោ និគ្គំ អារាធម្មេ ឥស្ស
 កំហំ បុព្វន្តំ អារាត្ត បញ្ញាស្ស វេយ្យាករណោ និគ្គំ
 អារាធម្មេ យោ(១) ចោ ឧបាយិ និព្វេន ចក្កុជា
 វិសុទ្ធន អតិក្កន្តមាទុសកេន សត្តេ បស្សេយ្យ
 កវហនេ ឧបបដ្ឋនានេ ហីនេ បណីតេ សុវណ្ណេ
 ទុក្ខណ្ណេ សុគតេ ទុក្ខតេ ។ បេ ។ យថាកម្មមក
 សត្តេ បដាធម្មេ សោ កំ មិ អបរន្តំ អារាត្ត បញ្ញា
 បុច្ឆេយ្យ តំ កំហំ អបរន្តំ អារាត្ត បញ្ញា បុច្ឆេយ្យ
 សោ កំ មេ(២) អបរន្តំ អារាត្ត បញ្ញាស្ស វេយ្យាករណោ
 និគ្គំ អារាធម្មេ ឥស្ស កំហំ អបរន្តំ អារាត្ត បញ្ញាស្ស
 វេយ្យាករណោ និគ្គំ អារាធម្មេ អបិទុនាយិ តិដ្ឋតុ
 មុទ្ធោត្ថោ តិដ្ឋតុ អបរោត្ថោ ធម្មោត្ថោ ធម្មោត្ថោ ឥមស្មី
 សតិ ឥទ្ធំ ហោតិ ឥមស្សច្យាជា ឥទ្ធំ ឧប្បជ្ឈតិ

១. វ. ឆា ។ ២ ម. ម ។

ចិត្តតថាគតឱ្យកែតយ ដោយការដោះប្រសាទាន គថាគតកំព្រាភ្នំចំប៉ុ-
 ផុតខាងដើម ធ្វើចិត្តបុគ្គលនោះឱ្យកែតយ ដោយការដោះប្រសាទានដែរ
 បុគ្គលណាមួយ មានចិត្តចក្ខុបរិសុទ្ធច្បងបង្ករបស់មនុស្សសាមញ្ញ ឃើញ
 សត្វតាំងឱ្យយដែលច្បុក ដែលកើត ថោកខាប ខ្ពង់ខ្ពស់ មានសម្បូរល្អ
 សម្បូរអាក្រក់ មានគតិល្អ គតិអាក្រក់ ។ បេ ។ ក៏ដឹងច្បាស់នូវច្បុក
 សត្វដែលចៅតាមយថាកម្ម (បើ) បុគ្គលនោះ សួរច្រឡាននឹងគតថាគត
 ព្រាហ្មចំប៉ុផុតខាងចុង គថាគតកំសួរច្រឡាននឹងបុគ្គលនោះព្រាហ្មចំប៉ុផុត
 ខាងចុងដែរ បុគ្គលនោះព្រាហ្មចំប៉ុផុតខាងចុងធ្វើចិត្តតថាគតនោះឱ្យកែ
 តយ ដោយការដោះប្រសាទានដែរ ប៉ុន្តែឈ្លើយចុះ ។ ចាយិ ចំប៉ុផុត
 ខាងដើមលើកទុក ចំប៉ុផុតខាងចុងក៏លើកទុកចុះ គថាគតនឹងសំដែងដើម
 ដល់អ្នក គាលាបីចំប៉ុផុតខាងដើមនេះមាន ចំប៉ុផុតខាងចុងនេះក៏មាន
 ចំប៉ុផុតខាងចុងនេះក៏ព្រាហ្មចំប៉ុផុត ព្រោះចំប៉ុផុតខាងដើមនេះក៏ព្រាហ្មចំប៉ុផុត

បរិព្វាធិការវិញ្ញាបនបត្រ ច្បាប់សកលវិទ្យាល័យបុព្វបុរាណ

ឥសី អសតិ ឥទ្ធិ ឈ ហោតិ ឥសស្ស ចិរេតា
 ឥទ្ធិ ឈិរុជ្ឈតិ ។ អហត្ថិ^(១) កន្តេ យាវតកម្មំ មេ
 ឥនិយា អត្តការេន បច្ចុទ្ធក្ខតិ ឆម្មំ ឈ បហោមិ ឥតិ
 សាតារិ សឧទ្ទេសំ អនុស្សវិកុំ កុតោ បដាហំ អនេក-
 វិហិតំ បុរោធិកសំ អនុស្សវិស្សមិ សេយ្យដីនំ ឯកម្មំ
 ជាតិ ទ្វេមិ ជាតិយោ តិស្សបិ ជាតិយោ ។ បេ ។ ឥតិ
 សាតារិ សឧទ្ទេសំ អនេកវិហិតំ បុរោធិកសំ អនុស្ស-
 វិស្សមិ សេយ្យជាមិ កកា អហត្ថិ កន្តេ ឯកម្មំ
 ចិសុបិសាធកម្មំ ឈ បស្សមិ កុតោ បដាហំ ឯត្វេ-
 ឈ ចត្តុតា វិសុទ្ធន អតិក្កន្ធមាទុសាកេន សត្តេ
 បស្សិស្សមិ ចវហនេ ឧបបដ្ឋានេ ហីនេ បណ៌តេ
 សុវណ្ណោ ទុព្វណ្ណោ សុតតេ ទុត្តតេ ។ បេ ។ យថាភក្ខ-
 បកេ សត្តេ បដាមិស្សមិ សេយ្យជាមិ កកា យម្បន
 មំ កន្តេ កកា ឯវហាហ អបិច្ចបាយំ តិដ្ឋតុ បុត្តតោ

១ ឧ. ៣៧ ។

បរិព្វាធិការវិញ្ញាបនបត្រ ច្បាប់សកលវិទ្យាល័យបុព្វបុរាណ

កាលេបិច្ចប័ត្តុទានេនីមនេនមិច្ចបាទ ច្ចប័ត្តុទានេនីមនេនមិច្ចបាទ ច្ចប័ត្តុ
 ទានេនីមនេនមិច្ចបាទ ច្ចប័ត្តុទានេនីមនេនមិច្ចបាទ ។ សកុលាធិ
 ក្រាបបង្គំទូលថា បតិក្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំប្រាសាទមិនកាចរលើកឃើញ
 បុព្វេនិកសារោះ តាមកំណត់ដែលខ្ញុំប្រាសាទមិនកាចរលើកឃើញ
 ភាពនេះ ក្របតំណកការ ក្របតំណកទទួល ដោយប្រការផ្សេងៗ
 ខ្ញុំប្រាសាទមិនកាចរលើកឃើញបុព្វេនិកសារោះច្រើនប្រការ គឺ លើកឃើញជាតិ ១
 ជាតិ ២ ជាតិ ៣ ។ បេ ។ ដ៏លើកឃើញបុព្វេនិកសារោះច្រើនប្រការ
 ក្របតំណកការ ក្របតំណកទទួល ដោយប្រការផ្សេងៗ ដូចជាប្រា-
 មាទក្រាតកដូចម្តេចបាន បតិក្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ឥឡូវនេះ សូម្បីតែ
 បង្កើនសាទ (បិសាចដែលកើតក្នុងទីស្នេហាប្រាក) ក៏ខ្ញុំប្រាសាទមិនកាចរលើកឃើញ
 លើកឃើញផង ចុះនឹងខ្ញុំប្រាសាទមិនកាចរលើកឃើញក្នុងសក្ខីដែលច្បុក ដែលកើត
 រោកចាប ខ្ពង់ខ្ពស់ មានសម្បុរល្អ សម្បុរអាច្រក់ មានគតិល្អ គតិកាច្រក់
 ។ បេ ។ ដ៏លើកឃើញសក្ខីតំណកទទួល ដែលនៅតាមយថាភក្ខ ដោយ
 ទិព្វចក្ខុបរិសុទ្ធ កន្លងចក្ខុរបស់ទុក្ខសុខសាមីញ ដូចជាប្រាសាទមិនកាចរ
 ដូចម្តេចបាន បតិក្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពាក្យដែលប្រាសាទមិនកាចរលើកឃើញ
 ប្រាសាទមិនកាចរនេះ ម្ចាស់ទាយ ល្បើយចុះ ច្ចប័ត្តុទានេនីមនេនមិច្ចបាទ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបទដ្ឋកថា

តិដ្ឋតុ អបរាជ្ជា នម្មន្ត ទេសេស្សាមិ ឥមស្មី សតិ
ឥទ្ធិ ហោតិ ឥមស្សច្យាតា ឥទ្ធិ ឧប្បជ្ជតិ ឥមស្មី
អសតិ ឥទ្ធិ ន ហោតិ ឥមស្ស និរោធិ ឥទ្ធិ
ធិរុដ្ឋតិ តត្ថ បទ មេ ភិយ្យោសោ មន្តាយ ន
បក្ខាយតិ អប្បេវ ឆាម^(១) កន្តេ សកេ អាចរិយកេ
កតវតោ ចិត្តំ អាករេយ្យំ បញ្ញស្ស វេយ្យាក-
រណោតិ ។

[១៣៣] តិដ្ឋ បទ នេ ឧទាយិ សកេ អាច-
រិយកេ ហោតិ ។ អម្ពាតំ កន្តេ សកេ អាចរិយកេ
ឯវំ ហោតិ អយំ បរមោ វណ្ណា អយំ បរមោ វណ្ណាតិ ។
យម្បនេ តំ^(២) ឧទាយិ សកេ អាចរិយកេ ឯវំ ហោតិ
អយំ បរមោ វណ្ណា អយំ បរមោ វណ្ណាតិ កតវតោ
បទ^(៣) សោ បរមោ វណ្ណាតិ ។ យស្មា កន្តេ វណ្ណា

១ ឧ. ម. អប្បេវ តតាម ។ ២ ឧ. ធិតំ ។ ៣ បទយថា ន ទំស្សតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបទដ្ឋកថា

ទីបំផុតទាន់ចុងកំណើតទុក្ខចុះ គឺជាភក្តីសំដែងនិមិត្តអ្នក កាលបើ
ទីបំផុតទាន់ដើមនេះមាន ទីបំផុតទាន់ចុងនេះក៏មាន ទីបំផុតទាន់ចុងនេះ
កើតឡើងបាន ព្រោះទីបំផុតទាន់ដើមនេះកើតឡើង កាលបើទីបំផុតទាន់
ដើមនេះមិនមាន ទីបំផុតទាន់ចុងនេះក៏មិនមាន ទីបំផុតទាន់ចុងនេះ
រលត់ទៅ ព្រោះទីបំផុតទាន់ដើមនេះរលត់ទៅ ដូច្នេះ ឥច្ចុវតាក្សត្រា
មិនទាន់ប្រាកដដល់ខ្ញុំព្រះអង្គ ដោយលើសលន់រាងប្រមាណនៅឡើយទេ
បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គប្រាកដជាចំណីព្រះហឫទ័យនៃព្រះហឫ
ព្រះកាឡិដ្ឋកថា ដោយសារការងារប្រសា ក្នុងលទ្ធិកាចារ្យ ជា
របស់ខ្លួនបាន ។

[១៣៣] ព្រះអង្គប្រាសថ ខ្មាសទាយិ ហេតុអ្វីម្តង ដែល
មានក្នុងលទ្ធិកាចារ្យ ជារបស់ខ្លួនខ្មែរ ។ សកុលុទាយិប្រាបចន្តិទូល
ថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គមានសេចក្តីត្រិះរិះ ក្នុងលទ្ធិកាចារ្យ
ជារបស់ខ្លួនយ៉ាងនេះថា នេះជាភក្តីដ៏ទុក្ខម នេះជាភក្តីដ៏ទុក្ខម ។ ព្រះ
អង្គប្រាសថ ការណ៍ដែលអ្នកត្រិះរិះក្នុងលទ្ធិកាចារ្យជារបស់ខ្លួនយ៉ាងនេះ
ថា នេះជាភក្តីដ៏ទុក្ខម នេះជាភក្តីដ៏ទុក្ខម ចុះភក្តីដ៏ទុក្ខមតាមត្រូវដូចម្តេច ។
សកុលុទាយិប្រាបចន្តិទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ភក្តីណាដែល

កាមេសិ ជាតាសិ តិ ជនបទកល្យាណី ឯវិវុល្លា^(១)
 ឯវិវុល្លា ឥតិ ភតិ ។ បេ ។ ធិយា ភ វស្សា ភ មជ្ឈិម ភ
 កាឡិ ភ សាមា ភ មជ្ឈិម ភ ភតិ អមុកស្មី
 ជាម^(២) កាមេ ភ ធិតមេ ភ ធិតមេ ភតិ ។ ឥតិ
 បុត្តោ យោតិ វិទេយ្យ ។ តមេនំ ឯវិ វិទេយ្យំ អន្តោ
 បុរិស យំ ភិ ឯ ជាតាសិ ឯ បស្សសិ តិ ភិ
 ឥច្ឆសិ កាមេសិ ភ ឥតិ បុត្តោ ជាតាសិ វិទេយ្យ ។
 តិ កិ មញ្ញសិ ឧបាយិ ឯទុ ឯវិ សន្តេ តស្ស
 បុរិសស្ស អប្បដិហិកតិ កាសិ ភ សម្មជ្ឈតិ ភ ។
 អន្តោ ទោ កន្តេ ឯវិ សន្តេ តស្ស បុរិសស្ស
 អប្បដិហិកតិ កាសិ ភ សម្មជ្ឈតិ ភ ។ ឯវិ បេ ទោ
 ភិ ឧបាយិ យស្មា កន្តេ វុល្លា អញ្ញា វុល្លា
 ឧត្តរិករោ ភ បណ្ឌិតរោ ភ ធិតុ សោ បរោ
 វុល្លាតិ វិទេសំ តញ្ច វុល្លំ ឯ មញ្ញាមេសិ ភ ។

១ ខ. វិទេហ ។ ២ ខ. ម. ជាតិ វិស្សតិ ។

អ្នកស្គាល់បានដទៃទកល្យាណីនោះថា មានជាតិយ៉ាងនេះ គាត់គាត់
 យ៉ាងនេះ ។ បេ ។ ខ្ញុំសំបូរចាប បូកល្អកល សម្បូរនៅ ឬនៅស្រែកែម
 ឬសម្បូរស្រែកែម ទៅក្នុងស្រុក ឯតម ឯតមនោះឯណោះដែរឬទេ ។
 បុរសនោះដែលស្មោះផ្ទះ ក៏ឆ្លើយតបថា ភ្នំមិនស្គាល់ទេ ។ ជន
 ទាំងឡាយនិយាយនឹងបុរសនោះយ៉ាងនេះថា តែបុរសដ៏ចម្រើន អ្នកមិន
 ដែលស្គាល់ មិនដែលឃើញបានដទៃទកល្យាណីណាសោះ ហើយ
 ស្រាប់តែប្រាប់ចង់បាននាងនោះ ។ បុរសនោះដែលអ្នកដឹងស្មោះផ្ទះ
 ក៏ឆ្លើយតបថា បាទ ។ ម្ចាស់ទាយ អ្នកបួលចម្លើយសេចក្តីនោះ
 ដូចម្តេច កាលបើយ៉ាងនេះ នាក្សរបស់បុរសនោះ ក្រែងយកជាការមិន
 បានទេដឹង ។ សាក្សយាយប្រាប់បង្គំទូលថា ពិតមែនហើយព្រះអង្គ
 កាលបើយ៉ាងនេះ នាក្សរបស់បុរសនោះយកជាការពុំបានទេ ។ ព្រះអង្គ
 គ្រាស់ថា ម្ចាស់ទាយ អ្នកនិយាយថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ភក្តី
 ណាដែលរកទុក្ខដ៏ទៃប្រសើរជាង ទុក្ខមហានិព្វាន ភក្តីនោះទើបជាភក្តី
 ដ៏ទុក្ខម ផ្សេងផង ទាំងមិនកំណត់នូវភក្តីនោះផង ក៏យ៉ាងនោះឯង ។

បរិព្វាណក្កស្ស ចូរ្យសកុលទាយិក្កស្ថ កំមិធម្មោធមោកេម

សេយ្យជាមិ កន្លែ មណី វេជ្ជវិយោ សុកោ ដោតិមា
អដ្ឋិសោ សុបរិកម្មតតោ បណ្ណកម្មលេ ធិត្ថិក្កោ
ភាសនេវ តបនេវ វិរោធនេវ^(១) ឯវិវណ្ណោ អត្ថា
រោកតិ អរោកេ ចរម្មរណាតិ ។

[១៣៥] តំ កី មញ្ញសិ ទុនាយិ យោ វា មណី
វេជ្ជវិយោ សុកោ ដោតិមា អដ្ឋិសោ សុបរិកម្មតតោ
បណ្ណកម្មលេ ធិត្ថិក្កោ ភាសនេវ តបនេវ វិរោធនេវ
យោ វា រត្តទូការតិមិសាយ កំមិធម្មោធមោកោ
ឥមេសិ ទុក្ខំ វណ្ណាធិ កតតោ វណ្ណោ អភិក្កន្ធករោ
ច បណីតតរោ ពាតិ ។ យាយិ កន្លែ រត្តទូការតិ
មិសាយ កំមិធម្មោធមោកោ អយិ ឥមេសិ ទុក្ខំ
វណ្ណាធិ អភិក្កន្ធករោ ច បណីតតរោ ពាតិ ។

[១៣៦] តំ កី មញ្ញសិ ទុនាយិ យោ
វា រត្តទូការតិមិសាយ កំមិធម្មោធមោកោ យោ
វា រត្តទូការតិមិសាយ តេលប្បធិតោ ឥមេសិ
ទុក្ខំ វណ្ណាធិ កតតោ វណ្ណោ អភិក្កន្ធករោ ច

១ ឧ. ភាសិតិ ច ធម្មិតិ ច វិរោធនិ ច ។

បរិព្វាណក្ក ចូរ្យសកុលទាយិក្កស្ថ សេច្ចិប្បិបន្នបទត្ថិក្កិលអប្បេកាភិបិដាតិ
សកុលទាយិក្កាបបន្និទ្ធលថា បរិព្វាណក្កដំបំរើន កែវមណីនីតិកែវ
កែវទ្យ មានពន្ធិល្អ មានជ្រុង៨ ដែលជាដំនែលរហ័យ ដាក់លើ
សំពត់កម្ពុលមានពណ៌លឿង វេមនីភ្នំច្រាលរន្ទាល យ៉ាងណាអត្តា
បន្ទាប់អំពីមណេបេវ ក៏មានពន្ធិ ឥតមានកេត យ៉ាងពោះដែរ ។

[១៣៧] ព្រះអង្គក្រាស់ថា ម្ចាស់ទាយិ អ្នកចូលចិត្តសេចក្តី
នោះដូចម្តេច កែវមណីនីតិកែវកែវទ្យ ដែលមានពន្ធិល្អ មានជ្រុង ៨ ដែល
ជាដំនែលរហ័យ ដាក់លើសំពត់កម្ពុលមានពណ៌លឿង វេមនីភ្នំច្រាល
រន្ទាល នឹងអម្ពិលអម្ពិលដែលជាតិមិដាតិ ក្នុងវេលាយប់នឹងអញ បណ្តា
ពន្ធិទាំងពីរនេះ កើតនូវណា ភ្នំដាងប្រសើរដាង ។ សកុលទាយិក្កាប
បន្និទ្ធលថា បរិព្វាណក្កដំបំរើន ក្នុងវេលាយប់នឹងអញ បណ្តាពន្ធិ
ទាំងពីរនេះ ពន្ធិអម្ពិលអម្ពិលដែលជាតិមិដាតិ ភ្នំដាង ប្រសើរដាង ។

[១៣៨] ព្រះអង្គក្រាស់ថា ម្ចាស់ទាយិ អ្នកចូលចិត្តសេចក្តី
នោះដូចម្តេច អម្ពិលអម្ពិលដែលជាតិមិដាតិ ក្នុងវេលាយប់នឹងអញ នឹង
ប្រទិចប្រទិចក្នុងវេលាយប់នឹងអញ បណ្តាពន្ធិទាំងពីរនេះ ពន្ធិណា ភ្នំដាង

សុត្តន្តបិដក ដ្ឋានវិទ្យាស្វ ដ្ឋានបណ្ណសា

បណ្ឌិតគរោ ចាតិ ។ យោយំ កន្លេ វត្តទូការ-
វតិមិសាយ តេសប្បនីហោ អយំ ឥមេសិ
ឧត្ថិដ្ឋំ វណ្ណាជំ អភិក្កន្ធតរោ ច បណ្ឌិតគរោ
ចាតិ ។

[១៣៧] តំ ភី មញ្ញសិ ឧទាយំ យោ
វា វត្តទូការវតិមិសាយ តេសប្បនីហោ យោ វា
វត្តទូការវតិមិសាយ មហាអត្ថិត្តោ ឥមេសិ ឧត្ថិដ្ឋំ
វណ្ណាជំ តតហោ វណ្ណា អភិក្កន្ធតរោ ច បណ្ឌិត-
គរោ ចាតិ ។ យោយំ កន្លេ វត្តទូការវតិមិសាយ មហា-
អត្ថិត្តោ អយំ ឥមេសិ ឧត្ថិដ្ឋំ វណ្ណាជំ អភិក្កន្ធតរោ
ច បណ្ឌិតគរោ ចាតិ ។

[១៣៨] តំ ភី មញ្ញសិ ឧទាយំ យោ វា វត្តទូ-
ការវតិមិសាយ អត្ថិត្តោ យា វា វត្តិយា បច្ចុស-
សមយំ វិទ្យុ វិភត្តវណ្ណាហតោ ទេវេ ឧសទិការតា

សុត្តន្តបិដក ដ្ឋានវិទ្យាស្វ ដ្ឋានបណ្ណសា

ប្រាសាទ ។ សកុលុចាយំ គ្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏
ចំរើន ក្នុងវេលាយប់នឹងអធ្រា បណ្ណាពន្លឺព័ន្ធពីព្រះ ប្រជ័យប្រជ័យ
ជាង ប្រាសាទ ។

[១៣៧] ព្រះអង្គត្រាស់ថា ម្ចាស់ចាយំ អ្នកចូលចិត្តសេចក្តី
នោះដូចម្តេច ប្រជ័យប្រជ័យ ក្នុងវេលាយប់នឹងអធ្រា មិននឹកឡើងក្នុង
វេលាយប់នឹងអធ្រា បណ្ណាពន្លឺព័ន្ធពីព្រះ ពន្លឺព័ន្ធពីព្រះ ប្រាសាទ ។
សកុលុចាយំ គ្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ក្នុងវេលាយប់
នឹងអធ្រា បណ្ណាពន្លឺព័ន្ធពីព្រះ ពន្លឺព័ន្ធពីព្រះ ក្រុង ប្រាសាទ ។

[១៣៨] ព្រះអង្គត្រាស់ថា ម្ចាស់ចាយំ អ្នកចូលចិត្តសេចក្តី
នោះដូចម្តេច នឹកឡើង ក្នុងវេលាយប់នឹងអធ្រា មិនដឹងត្រឹមត្រូវ
ដែលបេយស្វាងភ្លឺនឹង ស្រឡាត់ព័ន្ធពីព្រះ ទៀបច្បុសសម័យនៃព្រះ

បរិច្ចាគវត្ថុឈ្មោះ ចូរសរុបរាយឈ្មោះ បណ្ណាល័យបណ្ណាល័យ
 ឥសានី ឧក្ខន្ធិ វណ្ណាជី កតតោ វណ្ណា អភិក្កន្ធតរោ
 ៨ បណ្ឌិតតរោ ចាតិ ។ យោយី កន្ត វត្តិយា បច្ចុស-
 សមយី វិទ្យោ វិគតវលាហាកេ ធម៌ ឱសនិការកា
 អយី ឥសានី ឧក្ខន្ធិ វណ្ណាជី អភិក្កន្ធតរោ ៨
 បណ្ឌិតតរោ ចាតិ ។

[១៣៩] តិ កី មញ្ញសិ ឧទាយិ យា វា
 វត្តិយា បច្ចុសសមយី វិទ្យោ វិគតវលាហាកេ ធម៌
 ឱសនិការកា យោ វា តទហុចោសថេ បណ្ណាល័យ
 វិទ្យោ វិគតវលាហាកេ ធម៌ អភិកេ (១) អន្តរាគ្គសមយី
 ចន្ទោ ឥសានី ឧក្ខន្ធិ វណ្ណាជី កតតោ វណ្ណា
 អភិក្កន្ធតរោ ៨ បណ្ឌិតតរោ ចាតិ ។ យោយី កន្ត
 តទហុចោសថេ បណ្ណាល័យ វិទ្យោ វិគតវលាហាកេ
 ធម៌ អភិកេ អន្តរាគ្គសមយី ចន្ទោ អយី ឥសានី
 ឧក្ខន្ធិ វណ្ណាជី អភិក្កន្ធតរោ ៨ បណ្ឌិតតរោ ចាតិ ។

១ ឬ, បច្ចុសសមយី អភិកេ វិស្សនិ ។

បរិច្ចាគវត្ថុ ចូរសរុបរាយឈ្មោះ សេចក្តីប្រៀបធៀបនូវព្រះបន្ទូល ១៥ កើត
 បណ្ណាពន្ធិចាំងពីរនេះ ពន្ធិណា ភ្នំដាង ប្រសើរជាង ។ សកុលុបាយ
 ក្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន បណ្ណាពន្ធិចាំងពីរនេះ ពន្ធិ
 ផ្កាយព្រឹកក្នុងកាលដែលមេឃស្ងាត់ភ្លៀង ខ្ពស់ស្រឡះអំពីពពក ទៀប
 បច្ចុសសមយីខែព្រិះនេះ ភ្នំដាង ប្រសើរជាង ។

[១៣៩] ព្រះអង្គប្រាសថា ម្ចាស់ទាយិ អ្នកចូលចិត្តសេចក្តីនោះ
 ដូចម្តេច ផ្កាយព្រឹកក្នុងកាលដែលមេឃស្ងាត់ភ្លៀង ខ្ពស់ស្រឡះអំពី
 ពពក ទៀបបច្ចុសសមយីខែព្រិះ នឹងព្រះបន្ទូលក្នុងវេលាពាក់កណ្តាល
 អប្រាស្រ័យចាន់ជ្រៃ ក្នុងកាលដែលមេឃស្ងាត់ភ្លៀង ខ្ពស់ស្រឡះអំពី
 ពពក នៅថ្ងៃចុះចោល ១៥ កើត បណ្ណាពន្ធិចាំងពីរនេះ ពន្ធិណាភ្នំដាង
 ប្រសើរជាង ។ សកុលុបាយ ក្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 បណ្ណាពន្ធិចាំងពីរនេះ ពន្ធិព្រះបន្ទូល ក្នុងវេលាពាក់កណ្តាលអប្រាស្រ័យ
 ចាន់ជ្រៃ ក្នុងកាលដែលមេឃស្ងាត់ភ្លៀង ខ្ពស់ស្រឡះអំពីពពក
 នៅថ្ងៃចុះចោល ១៥ កើត នេះភ្នំដាង ប្រសើរជាង ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយសូ មជ្ឈិមបទស្កន្ត

(១២០) តិ គី មច្ឆាសិ ឧទាយិ យោ វា ឥធិហុ-
 រោសេ បណ្ណារសេ វិទ្ធេ វិភត្តវលាហកេ ធើវេ អភិជោ
 អន្តរុត្តសមយិ ធើវោ យោ វា វស្សាជំ បច្ឆិមេ មាសេ
 សវនសមយេ វិទ្ធេ វិភត្តវលាហកេ ធើវេ អភិជោ
 មជ្ឈន្តិតសមយិ សុរិយោ ឥមេសិ ឧភិជំ វណ្ណាជំ
 កតមោ វណ្ណា អភិក្កន្ធតរោ ច បណ្ឌិតតរោ ចាតិ ។
 យោយិ កន្ត វស្សាជំ បច្ឆិមេ មាសេ សវនសមយេ
 វិទ្ធេ វិភត្តវលាហកេ ធើវេ អភិជោ មជ្ឈន្តិតសមយិ
 សុរិយោ អយិ ឥមេសិ ឧភិជំ វណ្ណាជំ អភិក្កន្ធតរោ
 ច បណ្ឌិតតរោ ចាតិ ។ តតោ ហេ(១) តេ ឧទាយិ
 ពហុ ហិ ពហុតរា ធើវេ យេ ឥមេសិ ឧភិជំ សុរិយាជំ
 អាកា ឆាធុកោន្តិ ឡាហិ មជ្ជាធិមិ អថ ច បដាហិ
 ច វនាមិ យស្មា វណ្ណា អញ្ញោ វណ្ណា ឧត្តរិតរោ វា
 បណ្ឌិតតរោ វា ឧត្តិតិ អថ ច បទ ទំ ឧទាយិ
 យោយិ វណ្ណា កំមិធា ទដ្ឋោបទកេន ចិហិធឪរោ
 ច កំលិដ្ឋតរោ ច(២) សោ បរោ វណ្ណាតិ វនេសិ

១ ១ ប. រវោ រោតិ ទីស្សនិ ។ ២ ១. ហិកេន ២ បរិកិដ្ឋតរោ ២ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបទស្កន្ត

(១២០) ព្រះអង្គត្រាស់ថា ម្ចាស់ទាយិ អ្នកចូលចិត្តសេចក្តីនោះ
 ដូចអ្នក ព្រះចម្រើនក្នុងវេលាពាក់កណ្តាលអប្រាត្រ មិនទាន់ជ្រេ ក្នុង
 កាលដែលមេឃស្ទូនភ្លៀង ខ្ពស់ស្រឡះអំពីពពក ដាច់ទុរេសេស ១៥
 កើត ខឹងព្រះអាទិត្យក្នុងវេលាថ្ងៃត្រង់ មិនទាន់ជ្រេ ក្នុងកាលដែល
 មេឃស្ទូនភ្លៀង ខ្ពស់ស្រឡះអំពីពពកក្នុងសេសមួយ ដាច់ទាន់ចុង
 នៃស្បែកផ្លូវ ចណ្តាធម្មិទាំងពីរនេះ ធម្មិណភិក្ខុជាង ប្រសើរជាង ។
 សកុលុទាយិ ក្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ចណ្តាធម្មិទាំង
 ពីរនោះ ធម្មិព្រះអាទិត្យក្នុងវេលាថ្ងៃត្រង់ មិនទាន់ជ្រេ ក្នុងកាលដែល
 មេឃស្ទូនភ្លៀង ខ្ពស់ស្រឡះអំពីពពកក្នុងសេសមួយ ដាច់ទាន់ចុង
 ចុងនៃស្បែកផ្លូវ ធម្មិធម្មិទាំងពីរ ប្រសើរជាង ។ ម្ចាស់ទាយិ អ្នក
 ទេវតា ដែលមិនបាច់ប្រើធម្មិព្រះចម្រើននិងព្រះអាទិត្យនេះ បានច្រើនក្រៃ
 លែងច្រើន គឺជាគតិស្គាល់ច្បាស់នូវទេវតាទាំងនោះដែរ គេសង្កេតមិន
 បានថា ធម្មិណភិក្ខុមានធម្មិដ៏វៃ ប្រសើរជាង ឧត្តមជាង ដូច្នេះទេ
 ម្ចាស់ទាយិ ចំណែកខាងអ្នកឯង ពោលថា ធម្មិណភិក្ខុជាងគេបាប
 ជាង អន់ជាង ធម្មិអម្ពលអម្ពក ជាតិមិជាតិ ធម្មិនោះជាធម្មិប្រសើរ

តញ្ច វណ្ណំ ន បញ្ញាបេសីតិ ។ អច្ឆិទំ^(១) ភគវា កតី
 អច្ឆិទំ សុត្តន្ត^(២) កតី បទ ត្វំ ឧបាយ
 វរំ វេសិ អច្ឆិទំ ភគវា កតី អច្ឆិទំ សុត្តន្ត
 កតី ។ អម្ពាតំ ភន្ត សកេ អាចរិយកេ វរំ
 ហោតិ អយំ បរមោ វណ្ណា អយំ បរមោ វណ្ណាតិ ។
 តេ មយំ ភន្ត ភគវតា សកេ អាចរិយកេ សមទុ-
 យុញ្ញិយមាណា សមទុត្តាហិយមាណា សមទុកាសិយ-
 មាណា វិត្តា តុច្ឆា អបរដ្ឋាតិ ។

[១២០] កី មនុធាយិ អត្ថិ ឯកុដ្ឋសុខា
 លោកោ អត្ថិ អាតារវតំ បដិចថា ឯកុដ្ឋសុខស្ស
 លោកស្ស សច្ចីតិវិយាយាតិ ។ អម្ពាតំ ភន្ត សកេ
 អាចរិយកេ វរំ ហោតិ អត្ថិ ឯកុដ្ឋសុខា លោកោ

១ អច្ឆិទំ អច្ឆិទំ ឈ្មោះ ទិស្សតិ ។ ២ ឧ. ម, កុដ្ឋោ ។

ដូច្នេះផង តាំងមិនឲ្យបក្សណាភ័យខ្លាចនោះផង ។ បពិត្រព្រះមានព្រះភាគ
 សូមស្រង់ស្វេតាក្សនេទុកចុះ បពិត្រព្រះសុគត សូមស្រង់ស្វេតាក្សនេ
 ទុកចុះ ។ ខ្ញាលទទាយ ម្តេចក៏អ្នកឯងនិយាយថា បពិត្រព្រះមាន
 ព្រះភាគ សូមស្រង់ស្វេតាក្សនេទុកចុះ បពិត្រព្រះសុគត សូមស្រង់
 ស្វេតាក្សនេទុកចុះដូច្នេះ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គ
 មានសេចក្តីត្រិះរិះ ក្នុងលទ្ធិការព្រះជាបេស័ន្ធយ៉ាងនេះថា នេះជា
 តម្លៃដ៏ប្រសើរ នេះជាតម្លៃដ៏ប្រសើរ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំ
 ព្រះអង្គនោះ កាលបើព្រះមានព្រះភាគសាកសួរ ចោទប្រកាន់ ដេញ
 ដោល ក្នុងលទ្ធិការព្រះជាបេស័ន្ធយ៉ាងនេះ (យ៉ាងនេះ) ក៏ជាបុគ្គលសោះស្លា
 ទេ អត់បានការសោះ ។

[១២១] ព្រះអង្គត្រាស់ថា ខ្ញាលទទាយ លោកមានសេចក្តីសុខ
 ដោយចំណែកមួយ ចុះបដិចថាប្រកបដោយហេតុ ដើម្បីធ្វើឲ្យដាក់ច្បាប់
 ឲ្យលោកដែលមានសេចក្តីសុខ ដោយចំណែកមួយ មានផលទេ ។
 សកុលុយ ព្រាមបង្ខំខ្លួនថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គ
 មានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា លោកមានតែសេចក្តីសុខដោយចំណែក

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមទណ្ឌកថា

អត្ថំ អាគារវតី បដិបដា ឯកន្តសុខស្ស
 លោកស្ស សង្ខតិវិយាយាតិ ។ ភតមា បប
 សា ឧទាយំ អាគារវតី បដិបដា ឯកន្តសុខស្ស
 លោកស្ស សង្ខតិវិយាយាតិ ។ ៩៦ កន្ត
 ឯកន្តោ ចាណាតិចាតី បហាយ ចាណាតិចាតា
 បដិវរតោ ហោតិ អនិច្ចាធានំ បហាយ អនិច្ចាធានា
 បដិវរតោ ហោតិ កាមេសុមិច្ឆាចារិ បហាយ
 កាមេសុមិច្ឆាចារ បដិវរតោ ហោតិ មុសាវាទិ
 បហាយ មុសាវាទា បដិវរតោ ហោតិ អញ្ញតរំ វ
 បទ តថាគុណំ សមាធាយ វត្ថុតិ អយំ ទោ សា
 កន្ត អាគារវតី បដិបដា ឯកន្តសុខស្ស លោកស្ស
 សង្ខតិវិយាយាតិ ។

[១២២] តំ តី មញ្ញសិ ឧទាយិ យស្មី សមយេ
 ចាណាតិចាតី បហាយ ចាណាតិចាតា បដិវរតោ ហោតិ
 ឯកន្តសុខំ វ តស្មី សមយេ អត្តា ហោតិ សុខទុត្តិ
 វតិ ។ សុខទុត្តិ កន្តតិ (១) ។ តំ តី មញ្ញសិ ឧទាយិ

១ ឧ. ម. ជិតិសត្តេ ភ្នំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមទណ្ឌកថា

ប្បយភំមាន បដិបទាប្រកបដោយហេតុ ដើម្បីធ្វើឲ្យដាក់ច្បាស់ខ្លះលោក
 ដែលមានវិភេសចក្ខុសុខ ដោយចំណែកមួយក៏បាន ។ ម្ចាស់ទាយិ
 ពុះបដិបទា ប្រកបដោយហេតុ ដើម្បីធ្វើឲ្យដាក់ច្បាស់ខ្លះលោក ដែល
 មានសច្ចក្ខុសុខដោយចំណែកមួយ តើដូចម្តេច ។ បតិក្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន
 បុគ្គលពួកមួយ ក្នុងលោកនេះ លះបង់បាណាតិចារ វៀរស្រឡះចាក
 បាណាតិចារ លះបង់អចិន្តោចាទ វៀរស្រឡះចាកអចិន្តោចាទ លះបង់
 កាមេសុមិច្ឆាចារ វៀរស្រឡះចាកកាមេសុមិច្ឆាចារ លះបង់មុសាវាទ
 វៀរស្រឡះចាកមុសាវាទ ម្យ៉ាងទៀត បានច្រើនស្រេចបានខ្លះច-
 ក្កណាណមួយ បតិក្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន នេះហៅថា បដិបទាប្រកប
 ដោយហេតុ ដើម្បីធ្វើឲ្យដាក់ច្បាស់ខ្លះលោក ដែលមានសច្ចក្ខុសុខ
 ដោយចំណែកមួយ ។

[១២២] ព្រះអង្គត្រាស់ថា ម្ចាស់ទាយិ អ្នកចូលចិត្តសេចក្តី
 នោះដូចម្តេច (បើ) បុគ្គលលះបង់បាណាតិចារ វៀរស្រឡះចាកបាណា-
 តិចារ ក្នុងសម័យណា សម័យនោះភី អត្តមានវិភេសចក្ខុសុខដោយ
 ចំណែកមួយ ឬមានចាំងសុខចាំងទុក្ខ ។ សកុលុទាយិ ត្រាបចង្អុល
 ថា មានចាំងសុខចាំងទុក្ខព្រះអង្គ ។ ម្ចាស់ទាយិ អ្នកចូលចិត្តសេចក្តី

បរិច្ឆេទកថាស្យ ឬបុរសកុលាបិស្សត្រ ឬសុខទុក្ខប្បញ្ញ

យស្មី សមយេ អនិច្ចាតានិ បហាយ អនិច្ចាតាតា
 បដិវរតោ ហោតិ ឯកទ្គសុទ្ធិ វា វស្មី សមយេ អត្តា
 ហោតិ សុទ្ធនុត្តិ វាតិ ។ សុទ្ធនុត្តិ កន្លតិ ។ តំ កី
 មញ្ញសិ ឧទាយិ យស្មី សមយេ កាមេសុមិច្ឆាចារិ
 បហាយ កាមេសុមិច្ឆាចារិ បដិវរតោ ហោតិ ឯកទ្គ-
 សុទ្ធិ វា វស្មី សមយេ អត្តា ហោតិ សុទ្ធនុត្តិ វាតិ ។
 សុទ្ធនុត្តិ កន្លតិ ។ តំ កី មញ្ញសិ ឧទាយិ យស្មី
 សមយេ ឥសារាវនំ បហាយ ឥសារាវនា បដិវរតោ ហោតិ
 ឯកទ្គសុទ្ធិ វា វស្មី សមយេ អត្តា ហោតិ សុទ្ធនុត្តិ
 វាតិ ។ សុទ្ធនុត្តិ កន្លតិ ។ តំ កី មញ្ញសិ ឧទាយិ
 យស្មី សមយេ អញ្ញតរិ តោតុណំ សមាធាយ វត្តតិ
 ឯកទ្គសុទ្ធិ វា វស្មី សមយេ អត្តា ហោតិ សុទ្ធនុត្តិ
 វាតិ ។ សុទ្ធនុត្តិ កន្លតិ ។ តំ កី មញ្ញសិ ឧទាយិ
 អចិ ទុ ទោ វោក្កណ្ណសុទ្ធនុត្តិ បដិបទំ អាគម្ម
 ឯកទ្គសុទ្ធស្ស លោកស្ស សន្និក្ខិយោ ហោតិ(១) ។

១ ឃ. សន្និក្ខិយាធាតិ ។

បរិច្ឆេទកថាស្យ ឬបុរសកុលាបិស្សត្រ ឬសុខទុក្ខប្បញ្ញ

នោះដូចម្តេច (ចើ) បុគ្គលលះបង់អទិច្ឆាបាន វៀរស្រឡះចាកអទិច្ឆាបាន
 ក្នុងសម័យណា សម័យនោះ តើអត្តាមានតែសេចក្តីសុខដោយចំណែក
 មួយ ឬមានពំនើសុខពំនើទុក្ខ ។ មានពំនើសុខពំនើទុក្ខព្រះអង្គ ។ ម្ចាស់
 ទោយិ អ្នកចូលចិត្តសេចក្តីនោះដូចម្តេច (ចើ) បុគ្គលលះបង់ការមេសុមិច្ឆា-
 ចារិ វៀរស្រឡះចាកការមេសុមិច្ឆាចារិ ក្នុងសម័យណា សម័យនោះ
 តើអត្តាមានតែសេចក្តីសុខដោយចំណែកមួយ ឬមានពំនើសុខពំនើទុក្ខ ។
 មានពំនើសុខពំនើទុក្ខព្រះអង្គ ។ ម្ចាស់ទោយិ អ្នកចូលចិត្តសេចក្តីនោះ
 ដូចម្តេច (ចើ) បុគ្គលលះបង់មុសាវាទ វៀរស្រឡះចាកមុសាវាទ ក្នុង
 សម័យណា សម័យនោះ តើអត្តាមានតែសេចក្តីសុខដោយចំណែកមួយ
 ឬមានពំនើសុខពំនើទុក្ខ ។ មានពំនើសុខពំនើទុក្ខព្រះអង្គ ។ ម្ចាស់
 ទោយិ អ្នកចូលចិត្តសេចក្តីនោះដូចម្តេច (ចើ) បុគ្គលសមាទានប្រព្រឹត្ត
 កបុគ្គណាមួយ ក្នុងសម័យណា សម័យនោះ តើអត្តាមានតែសេចក្តី
 សុខដោយចំណែកមួយ ឬមានពំនើសុខពំនើទុក្ខ ។ មានពំនើសុខ
 ពំនើទុក្ខព្រះអង្គ ។ ម្ចាស់ទោយិ អ្នកចូលចិត្តសេចក្តីនោះ ដូចម្តេច
 ការធ្វើឱ្យដាក់ច្បាប់នូវលោកដែលមានតែសេចក្តីសុខដោយចំណែកមួយ
 ព្រោះអស្រ័យបដិបទា ដែលមានសុខនឹងទុក្ខឈាញ់គ្នាពូកែផ្សេង ។

អង្គជំ ភគវា កាដំ អង្គជំ សុភត កាដង្គំ ។ តី
 បទ ភ្នំ ទុណយំ ឯវី វិសេសំ អង្គជំ ភគវា
 កាដំ អង្គជំ សុភត កាដង្គំ ។ អម្ពាភិ កន្ត
 សកេ អាចរិយកេ ឯវី ហោតិ អត្ថំ ឯកន្តសុទ្ធ
 លោកោ អត្ថំ អាភារវតី បដិបទា ឯកន្តសុទ្ធ
 លោកស្ស សង្ខតិវិយាយាតិ ។ តេ មយំ កន្ត
 ភគវតា សកេ អាចរិយកេ សមុទុយ្ហិយមាណ
 សមុទុក្កាហិយមាណ សមុទុកាសិយមាណ វិគ្គា កុដ្ឋា
 អមរទ្ធាចិ តី បទ កន្ត អត្ថំ ឯកន្តសុទ្ធ
 លោកោ អត្ថំ អាភារវតី បដិបទា ឯកន្តសុទ្ធ
 លោកស្ស សង្ខតិវិយាយាតិ ។ អត្ថំ ទោ ទុណយំ

បពិត្រព្រះមានព្រះភាគ សូមទ្រង់លើកពាក្យនេះទុក បពិត្រព្រះសុភត
 សូមទ្រង់លើកពាក្យនេះទុក ។ ខ្ញាលទ្ធាយំ រម្មចក្ក៍អ្នកនិយាយថា
 បពិត្រព្រះមានព្រះភាគ សូមទ្រង់លើកពាក្យនេះទុកចុះ បពិត្រព្រះ
 សុភត សូមទ្រង់លើកពាក្យនេះទុកចុះផ្សេងៗ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 ខ្ញុំព្រះអង្គមានសេចក្តីត្រិះរិះ ក្នុងលទ្ធិអាចារ្យជាលេខសំខ្លួនយ៉ាងនេះថា
 លោកដែលមានសេចក្តីសុខ ដោយចំណែកមួយគឺមាន បដិបទាដែល
 ប្រកបដោយហេតុ ដើម្បីធ្វើឱ្យដាក់ច្បាស់នូវលោក ដែលមានតែសេចក្តី
 សុខដោយចំណែកមួយគឺមាន ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គ
 មានកាលបើព្រះនាងព្រះភាគសាភស្ត ផេញដោលក្នុងលទ្ធិអាចារ្យ
 ជាលេខសំខ្លួន (យ៉ាងនេះ) ក៏ជាបុគ្គលសោះស្ងាត់ទេ មិនបានការសោះ
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ចុះលោកដែលមានតែសេចក្តីសុខ ដោយចំណែក
 មួយ បដិបទាដែលប្រកបដោយហេតុ ដើម្បីធ្វើឱ្យដាក់ច្បាស់នូវលោក
 ដែលមានតែសេចក្តីសុខដោយចំណែកមួយមានវិវាទ ។ ខ្ញាលទ្ធាយំ

ចំពោះអង្គស្មុំ ឬអង្គស្មុំទាំងអស់ ឯកសារស្មុំ

ឯកសារស្មុំទៅ លោក អង្គ អាណាវតី បដិបទា
ឯកសារស្មុំទៅ លោកស្មុំ សង្ឃតិវិយាយាតិ ។
កតតា បទ សា កន្ត អាណាវតី បដិបទា ឯកសារ-
ស្មុំទៅ លោកស្មុំ សង្ឃតិវិយាយាតិ ។

[១២៣] ឥឡូវនេះ ក៏ត្រូវ វិវត្ត ក៏ដូចជា ។ បេ ។
បេមី ឈាន ឧបសម្ព័ន្ធ វិហារតិ វិគត្តវិចារនំ វ្យា-
សា ។ បេ ។ ឥឡូវនេះ ឈាន ឧបសម្ព័ន្ធ វិហារតិ
បដិបទា ៨ វិហារ ។ បេ ។ ឥឡូវនេះ ឈាន ឧបសម្ព័ន្ធ
វិហារតិ អយំ ទោ សា ឧបាយំ អាណាវតី បដិបទា
ឯកសារស្មុំទៅ លោកស្មុំ សង្ឃតិវិយាយាតិ ។
កន្ត ទោ ។ សា កន្ត អាណាវតី បដិបទា ឯកសារ-
ស្មុំទៅ លោកស្មុំ សង្ឃតិវិយាយាតិ សង្ឃកតា ហិស្ស
កន្ត ឯកសារ ឯកសារស្មុំទៅ លោក ហោតិវិ ។
ន ឧបសម្ព័ន្ធ ឧបាយំ ឯកសារ ឯកសារស្មុំទៅ លោក

។ ១. ១. ១. ។

ចំពោះអង្គស្មុំ ឬអង្គស្មុំទាំងអស់ សំណុំឯកសារស្មុំទៅដោយចំណែក

លោកដែលមានកែសម្រួលស្មុំ ដោយចំណែកមួយក៏មាន បដិបទា
ប្រកបដោយហេតុ ដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់លាក់សំណុំឯកសារ ដែលមានកែសម្រួល
ស្មុំដោយចំណែកមួយក៏មាន ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ចុះបដិបទា
ប្រកបដោយហេតុ ដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់លាក់សំណុំឯកសារ ដែលមានកែ
សម្រួលស្មុំដោយចំណែកមួយ ក៏ដូចម្តេច ។

[១២៣] ព្រះអង្គត្រាស់ថា ម្ចាស់ទាយ ក៏ត្រូវសាសនាខ្មែរ
ស្លាប់ចោលតាមចំណង់ ។ បេ ។ ចូលបដិបទា ព្រះអង្គបដិបទា
នឹងវិចារ ។ បេ ។ ចូលបដិបទា ក៏សម្រាប់ទៅដោយវិចារបដិ
បទា ៤ ព្រះប្រាសាទបដិ ។ បេ ។ ចូលបដិបទា សម្រាប់
ទៅ ដោយវិចារបដិបទា ៤ ម្ចាស់ទាយ ខ្មែរនឹងចោល បដិបទា
ប្រកបដោយហេតុ ដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់លាក់សំណុំឯកសារ ដែលមានកែសម្រួល
ស្មុំ ដោយចំណែកមួយ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន បដិបទាប្រកប
ដោយហេតុ ដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់លាក់សំណុំឯកសារ ដែលមានកែសម្រួលស្មុំ
ដោយចំណែកមួយ ក៏ដូចម្តេច បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ចុះលោកមាន
កែសម្រួលស្មុំ ដោយចំណែកមួយ ដែលបុគ្គលធ្វើឲ្យជាក់លាក់ ក៏
បានកែប្រែទៀត ។ ម្ចាស់ទាយ លោកមានកែសម្រួលស្មុំដោយ

សង្ខតតោ ហោតិ អាតារាតី ទេវ សា មដិបតា
ឯកទ្គសុខស្ស លោកស្ស សង្ខតតិយាយោតិ ។

[១២៤] ឯវី វុត្តេ សកុលុណាយស្ស បរិញ្ញា-
ជកស្ស បរិសា ឧប្បាជិទំ ឧត្តាសន្តមហាសន្តា^(១)
អហោសំ^(២) ឯត្ថ មយំ អនស្សាម សាចរិយតា ឯត្ថ
មយំ អនស្សាម សាចរិយតា ន មយំ ឥតោ
ភិយ្យោ ឧត្តរិកំ បដាធាមាតិ ។ អដាទា សកុលុ-
ណាយិ បរិញ្ញាជិតោ តេ បរិញ្ញាជិតេ អប្បសន្ធ�ំ កត្វា
កតវន្តំ ឯតទោវច កត្តាវតា បទស្ស កន្ត ឯកទ្គ-
សុចោ លោកោ សង្ខតតោ ហោតិទិ ។

[១២៥] ឥទុណាយិ ភិក្ខុ សុខស្ស ច មហា-
ថា ។ ថេ ។ ចតុត្ថំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិ
យោវតា ទេវតា ឯកទ្គសុខំ លោកំ ឧបបន្ទា តាហិ
ទេវតាហិ សន្តិ សន្តិជ្ជតិ សល្លមតិ សាកន្តិ សនាពន្តតិ

១ ទ. ឧបសម្ប បហាសន្តា ។ ២ ឧ. អហោសុំ ។

ចំណែកមួយ ដែលបុគ្គលធ្វើឱ្យដាច់ច្បាស់ មិនមែនមានគ្រឹមតែប៉ុណ្ណោះ
ទេ ពុំនឹងបង្កបង្កើតដោយហេតុ ដើម្បីធ្វើឱ្យដាច់ច្បាស់ នូវលោក
ដែលមានតែសេចក្តីសុខ ដោយចំណែកមួយនោះ គឺមិនមានគ្រឹមតែ
ប៉ុណ្ណោះដែរទេ ។

[១២៦] កាលបើព្រះអង្គត្រាស់យ៉ាងនេះហើយ ពួកបរិស័ទ
របស់សកុលុតាយិបរិញ្ញាជក ក៏បង្ខំសំឡេងខ្លួន សំឡេងផ្ទាំងថា ពួក
យើងព្រមទាំងកលាវ្យ មិនទាន់ពេញចិត្តក្នុងហេតុនេះទេ ពួកយើងព្រម
ទាំងកលាវ្យមិនទាន់ពេញចិត្តក្នុងហេតុនេះទេ ពួកយើងមិនទាន់ដឹងច្បាស់
នូវគុណជាន់ដីក្រៃលែងជាងនេះទៅទៀតឡើយ ។ ទណៈនោះ សកុលុ-
តាយិបរិញ្ញាជក ធ្វើពួកបរិញ្ញាជកទាំងនោះ ឱ្យមានសំឡេងគិត ហើយ
ព្រាបបង្ខំខ្លួនសួរព្រះនាងព្រះភាគ យ៉ាងនេះថា បើព្រះអង្គដឹងរឺម
ពុះលោកមានតែសេចក្តីសុខដោយចំណែកមួយ ដែលបុគ្គលធ្វើឱ្យដាច់
ច្បាស់ តើមានប៉ុន្មាន ។

[១២៧] ម្ចាស់ទាយិ ភិក្ខុគង់សាសនានេះ ព្រោះលះបង់សុខ
។ ថេ ។ ចូលចក្កប្ប្រទ ក៏សម្រាន្តទៅដោយនិយាមចំពោះ ២ ទេវតា
ពុំនឹងប៉ុន្មាន បានកើតក្នុងលោកដែលមានតែសេចក្តីសុខដោយចំណែកមួយ
ភិក្ខុនោះមែនឯងទៅ វេសនិទរតា វេសនិសាក្ខា មួយកន្លើយទៅកា

ឯកាវតា ខ្យស្ស ឧបាយិ ឯកន្តសុខោ លោកោ
 សង្ខតោ ហោតីតិ ។ ឯកស្ស ប្លន កន្ត
 ឯកន្តសុខស្ស លោកស្ស សង្ខតិវិយាហេតុ កិក្ខុ
 កកវតិ ព្រហ្មចរិយំ ចរន្តិ ។ ឯ ហោ ឧបាយិ
 ឯកស្ស ឯកន្តសុខស្ស លោកស្ស សង្ខតិវិយាហេតុ
 កិក្ខុ មយំ ព្រហ្មចរិយំ ចរន្តិ អត្ថំ ហោ ឧបាយិ
 អញ្ញោ ធម្មា ឧត្តរិកា ច បណ៌តតា ច យេសំ
 សង្ខតិវិយាហេតុ កិក្ខុ មយំ ព្រហ្មចរិយំ ចរន្តិ ។
 កតមេ បន តេ កន្ត ធម្មា ឧត្តរិកា ច បណ៌-
 តតា ច យេសំ សង្ខតិវិយាហេតុ កិក្ខុ កកវតិ
 ព្រហ្មចរិយំ ចរន្តិ ។

[១២២] ឥធុបាយិ តថាភតោ លោកោ ឧប្បជ្ជតិ
 អហំ សន្មាសន្តោ វិជ្ជាចរណសម្បជ្ជោ សុក-
 តោ លោកវិន័យ អនុត្តរោ បុរិសធម្មសារថំ សន្មា

ព័ន្ធប្រែង ឆ្មារទាយិ លោកមានវិសេសចក្ខុសុខដោយចំណែក
 ឬយ ដែលបុគ្គលធ្វើឲ្យដាក់ច្បាប់មានតែប្រែង ។ បរិក្ខត្រះអង្គដ៏
 ចំរើន ពួកគេប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ ក្នុងសំណាក់របស់គ្រះមាន
 ព្រះភាគ ព្រោះហេតុតែធ្វើឲ្យដាក់ច្បាប់ឲ្យលោក ដែលមានវិសេសចក្ខុ
 សុខដោយចំណែកមួយ តែប្រែងទេ ។ ឆ្មារទាយិ ពួកគេ
 ប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ ក្នុងសំណាក់ថាគត មិនមែនព្រោះហេតុតែធ្វើ
 ឲ្យដាក់ច្បាប់ឲ្យលោក ដែលមានវិសេសចក្ខុសុខ ដោយចំណែកមួយ
 ផ្សេង ឆ្មារទាយិ ពួកគេប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ ក្នុងសំណាក់ថាគត
 ព្រោះហេតុតែធ្វើឲ្យដាក់ច្បាប់ឲ្យក្នុងធម៌ផ្សេង ដែលប្រសើរជាង ទក្ខម
 ជាងទៀត ។ បរិក្ខត្រះអង្គដ៏ចំរើន ពួកគេប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌
 ក្នុងសំណាក់គ្រះមានព្រះភាគ ព្រោះហេតុតែធ្វើឲ្យដាក់ច្បាប់ឲ្យធម៌ដែល
 ប្រសើរជាង ទក្ខមជាង នោះតែដូចម្តេច ។

[១២២] ត្រះអង្គស្រាស់ថា ឆ្មារទាយិ ព្រះភាគត្រូវកើត
 ឡើងក្នុងលោកនេះ ជាអបេក្ខសហសម្ពុទ្ធ បរិបូណ៌ដោយវិជ្ជាធិបរណៈ
 មានព្រះអំណរវង្ស ប្រាំច្បាប់ឲ្យវិគ្គលោក ប្រសើរដោយតុលា
 កេហ្មកលស្មើគ្នា ជាបុគ្គលខ្លាចខ្លាចបុរសដែលគួរខ្លាចខ្លាច ជាសាស្តា

នេវមនុស្សានំ តុន្នោ កកក ។ បេ ។ សោ វេម
 បព្វា ធីវាលោ មហាយ នេតសា ឧបត្តិលេស
 បញ្ញាយ ទុក្ខលីកាវេណ វិវិដ្ឋោ កាមេហិ ។ បេ ។
 មវមំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរតិ អយម្បិ ទោ
 ឧទាយិ ឆម្មោ ឧត្តរតរោ ច មណីតតរោ ច យស្ស
 សង្ខតិវិហាហេតុ ភិក្ខុ មយំ ច្រហូចិយំ ចេត្តំ ។
 បុន ចបរិ ឧទាយិ វិគត្តវិបាកំ រូបសមា ។ បេ ។
 ទុតិយំ ឈានំ... តតិយំ ឈានំ... ចតុត្ថំ ឈានំ
 ឧបសម្បជ្ជ វិហរតិ អយម្បិ ទោ ឧទាយិ ឆម្មោ
 ឧត្តរតរោ ច មណីតតរោ ច យស្ស សង្ខតិវិហា-
 ហេតុ ភិក្ខុ មយំ ច្រហូចិយំ ចេត្តំ ។

[១២៧] សោ ឯវិ សមាហិតេ ចិត្តេ បរិសុទ្ធ
 បរិយោទានេ អនត្តំលោ វិកត្ថបត្តិលេសេ មុនុក្ខត
 តម្មចិយេ វិវេកេ អានេត្ថប្បត្តេ មុត្តនិវាសា
 ទុស្សតិញ្ញាណាយ ចិត្តំ អភិច្ឆន្ទាមេតិ សោ

របស់ទេវតា នឹងបន្តស្វ័យប្រវត្តិ ព្រះអង្គត្រាស់ដឹងទូលំទូលាយសព្វ
 មុខវិលត្រឡប់មកកាន់កាប់វិវិជ្ជា ។ បេ ។ ព្រះអង្គលះបង់នូវវិវិណ-
 ធម៌ទាំង៥នេះ ដែលជាទុក្ខិលេសរបស់ចិត្ត ដែលធ្វើប្រាជ្ញាឲ្យមាន
 កម្លាំងថយ ទ្រង់ស្ទាត់ចាកកាមទាំងឡាយ ។ បេ ។ ចូលបឋមជ្ឈាន
 ដ្ឋានទាយិ ពួកភិក្ខុប្រព្រឹត្តច្រហូចិយធម៌ ក្នុងសំណាក់កថាគត ព្រោះ
 ហេតុតែធ្វើឲ្យដាក់ច្បាស់នូវវិសេសប្រសើរជាង ទុក្ខដាច់ នេះឯង ។
 ដ្ឋានទាយិ នីយប្បយខៀវ ប្រាសទៅវិវិកត្ថុនីវិហារ ។ បេ ។
 ចូលទុតិយជ្ឈាន... តតិយជ្ឈាន... ចតុត្ថជ្ឈាន ក៏សម្រាន្តទៅដោយ
 វិវិហាបទទាំង៤ ដ្ឋានទាយិ ពួកភិក្ខុប្រព្រឹត្តច្រហូចិយធម៌ ក្នុង
 សំណាក់កថាគត ព្រោះហេតុតែធ្វើឲ្យដាក់ច្បាស់នូវធម៌ ដែលប្រសើរ
 ជាង ទុក្ខដាច់ នេះឯង ។

[១២៨] កាលបើចិត្តតម្កល់នឹង ជាចិត្តបរិសុទ្ធផ្លូវផង វតមាន
 ចំខូលរោលនិកិលេស ប្រាសចាកទុក្ខិលេស ជាចិត្តខ្ពង់ គួរដល់ការ-
 ពាក្យ ជាចិត្តនឹងផង ដល់នូវការដឹងច្បាស់ប្រយោជន៍នេះហើយ ភិក្ខុនោះ
 រំលងបង្កើនចិត្តទៅដើម្បីចូលនិវាសនុស្សតិញ្ញាណ ភិក្ខុនោះរំលងរលឹក

បរិច្ឆាទវដ្ឋ បុព្វសកុលាចារ្យសុទ្ធ តំវិញ្ញាណំ

អនេកវិហិតំ បុព្វេនិកសំ អនុស្សាវតំ សេយ្យនីមិ
 ឯកម្យំ ជាតិ ទ្វេមំ ជាតិយោ ។ បេ ។ នតំ សាគារី
 សឧទ្ទេសំ អនេកវិហិតំ បុព្វេនិកសំ អនុស្សាវតំ អយម្យំ
 ។ ទា ឧបាយំ ធម្មោ ឧត្តរិតរោ ច បណ៌តតរោ ច យស្ស
 សច្ចិកិរិយាហេតុ ភិក្ខុ មយំ ព្រហ្មជរិយំ ពរុត្តំ ។
 សោ ឯវំ សមាហិតេ ចិត្តេ បរិសុទ្ធេ បរិយាធាតេ
 អនង្គណោ វិតត្ថមត្តិលេសេ បុទុក្ខតេ កម្មជ័យេ មិតេ
 អានេញ្ចប្បវត្តេ សត្តាធិ បុត្តមចាតញ្ញាណាយ ចិត្តំ
 អភិច្ចាមេតិ សោ ធិព្វេន ចក្កោ វិសុទ្ធន អភិក្កន្ត-
 មាទុសកេន សត្តេ បស្សតិ ជវមារេ ឧបបដ្ឋមារេ
 ហិរេ បណ៌តេ សុវណ្ណោ ទុព្វណ្ណោ សុតតេ ទុត្តតេ
 ។ បេ ។ យជាតម្បមកេ សត្តេ បដិធានតិ អយម្យំ ។ ទា
 ឧបាយំ ធម្មោ ឧត្តរិតរោ ច បណ៌តតរោ ច យស្ស
 សច្ចិកិរិយាហេតុ ភិក្ខុ មយំ ព្រហ្មជរិយំ ពរុត្តំ ។
 សោ ឯវំ សមាហិតេ ចិត្តេ បរិសុទ្ធេ បរិយា-
 ធាតេ អនង្គណោ វិតត្ថមត្តិលេសេ បុទុក្ខតេ

បរិច្ឆាទវដ្ឋ បុព្វសកុលាចារ្យសុទ្ធ ញាណ៣ ប្រការ

ឃើញឬបុព្វេនិកស មានច្រើនប្រការ គឺជាពំ ១ ជាតិ ២ ។ បេ ។ លើក
 ឃើញឬបុព្វេនិកសមានច្រើនប្រការ ព្រមទាំងពាក្យ ព្រមទាំងទស្សនា
 ដោយប្រការដូច្នេះ ហួសទៅ ពួកភិក្ខុប្រព្រឹត្តព្រហ្មជរិយធម៌ក្នុងសំ-
 ណាកំភព័ន្ធ ព្រោះហេតុធ្វើឲ្យដាក់ច្បាស់ឲ្យធម៌ ដែលប្រសើរជាង
 ទុក្ខមជ្ឈិម នេះឯង ។ កាលបើចិត្ត (របស់ភិក្ខុនោះ) ធម្មលំនៅល្អ ជា
 ចិត្តបរិសុទ្ធ ដូច្នេះ មិនមានទិព្វលាភលាភគីតិលេស ប្រាសចាកបក្កិលេស
 ជាចិត្តទង់ ក្នុងរាងកាយ ជាចិត្តនឹងធីន ដែលនៅភាវៈមិនញាប់ញ័យយ៉ាង
 នេះហើយ ភិក្ខុនោះមិនបង្កើនចិត្ត ដើម្បីចូលចាកញាណនៃសត្វទាំង
 ១២ ភិក្ខុនោះមិនមានចិត្តទង់បរិសុទ្ធ កន្លងបង្កើនចិត្តរបស់មនុស្ស
 ធម្មតា បានឃើញពួកសត្វដែលច្បាស់ ដែលរីក ជាសត្វព័កពាប ខ្ពស់
 ខ្ពស់ មានសម្បុរ សម្បុរគ្រប់ មានគតិល្អ មានគតិគ្រប់
 ។ បេ ។ ភិក្ខុនោះមិនឃើញពួកសត្វដែលនៅតាមយថាភូត ហួស
 ទៅ ពួកភិក្ខុប្រព្រឹត្តព្រហ្មជរិយធម៌ ក្នុងសំណាកំភព័ន្ធ ព្រោះ
 ហេតុធ្វើឲ្យដាក់ច្បាស់ឲ្យធម៌ដែលប្រសើរជាង ទុក្ខមជ្ឈិម នេះឯង ។
 កាលបើចិត្ត (របស់ភិក្ខុនោះ) ធម្មលំនៅធីន ជាចិត្តបរិសុទ្ធដូច្នេះ
 មិនមានទិព្វលាភលាភគីតិលេស ប្រាសចាកបក្កិលេស ជាចិត្តទង់

តាមដំណើរ មិនទេ អាណេត្តាប្បាត្ត អាសវាចំ មយញ្ញា-
 ណាយ ចិត្តំ អភិវឌ្ឍន៍មេតិ សោ ឥទ្ធិ ទុក្ខន្តិ យជា-
 ត្វតំ បដាបាតិ អយំ ទុក្ខសមុទយោតិ ។ បេ ។ អយំ
 ទុក្ខនិរោធាតិ ។ បេ ។ អយំ ទុក្ខនិរោធកាមិច្ចិ បដិ-
 បទាតិ យជាត្វតំ បដាបាតិ ឥមេ អាសវាចំ យជាត្វតំ
 បដាបាតិ អយំ អាសវសមុទយោតិ ។ បេ ។ អយំ
 អាសវនិរោធាតិ ។ បេ ។ អយំ អាសវនិរោធកាមិច្ចិ
 បដិបទាតិ យជាត្វតំ បដាបាតិ ។ កស្ស ឯវំ ជាតកោ
 ឯវំ មស្សតោ កាខាសវាចំ ចិត្តំ វិបុល្លតិ ភវាសវាចំ ចិត្តំ
 វិមុត្តតិ អវិជ្ជាសវាចំ ចិត្តំ វិមុត្តតិ វិមុត្តស្មី វិមុត្តនិមិត្ត(១)
 ញាណំ ហោតិ ទីណា ជាតិ វុសិតំ ព្រហ្មចរិយំ កតំ
 ករណីយំ ធាបរំ ឥន្ទត្តាយាតិ បដាបាតិ អយំ ខោ
 ទុនាយិ ធម្មោ ទុត្តរិករោ ឆ បណីតតរោ ឆ យស្ស
 សច្ចិករិយាហេតុ ភិក្ខុ មយំ ព្រហ្មចរិយំ ចរន្តិ ។
 ឥមេ ខោ ទុនាយិ ធម្មោ ទុត្តរិករោ ឆ បណីតតរោ
 ឆ យេសំ សច្ចិករិយាហេតុ ភិក្ខុ មយំ ព្រហ្មចរិយំ
 ចរន្តិតិ ។

១ ម. វិមុត្តន្តិ ។

ត្រូវដល់ការនាគម្ម ជាចិត្តនឹងចឹង ដល់នូវការមិនញាប់ញ័រយ៉ាងនេះ
 ហើយ ភិក្ខុនោះវេទនាបញ្ជូនចិត្តទៅដើម្បីតាមវត្ថុយញ្ញាណ ភិក្ខុនោះ
 វេទនាដឹងច្បាស់តាមសេចក្តីពិតថា នេះជាទុក្ខ ។ បេ ។ នេះជាទីលែងនៃទុក្ខ
 ដឹងច្បាស់តាមសេចក្តីពិតថា នេះបដិបទាជាដំណើរទៅកាន់ទីលែងនៃទុក្ខ
 ដឹងច្បាស់តាមសេចក្តីពិតថា នេះជាតាសវៈ ។ បេ ។ នេះជាហេតុឲ្យកើត
 តាសវៈ ។ បេ ។ នេះជាទីលែងនៃតាសវៈ ដឹងច្បាស់តាមសេចក្តីពិតថា
 នេះបដិបទាជាដំណើរទៅកាន់ទីលែងនៃតាសវៈ ។ កាលភិក្ខុនោះដឹងយ៉ាង
 នេះ ឃើញយ៉ាងនេះហើយ ចិត្តវេទនាច្របូចចេញចាកតាសវៈ ចិត្ត
 វេទនាច្របូចចេញចាកតាសវៈ ចិត្តវេទនាច្របូចចេញចាកអវិជ្ជាសវៈ កាល
 បើចិត្តច្របូចចេញហើយ គឺមានសេចក្តីដឹងថា ចិត្តច្របូចចេញហើយ ភិក្ខុ
 នោះវេទនាដឹងច្បាស់ថា ជាតិកសល់ហើយ ព្រហ្មចរិយធម៌កត្តាអញ្ញបាត
 ទៅរួចហើយ សោច្ចសកិច្ចក៏កត្តាអញ្ញបាតធ្វើរួចហើយ មគ្គភាវនាគិច្ច
 ដល់ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសោច្ចកិច្ចនេះទៀត មិនមានឡើយ ហួស
 ទោយំ ពួកភិក្ខុប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ក្នុងសំណាក់ភក្កជាតត ព្រោះហេតុ
 តែធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវធម៌វេទនាប្រសើរជាង ទុក្ខយជាង នេះឯង ។ ហួស
 ទោយំ ពួកភិក្ខុប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ក្នុងសំណាក់ភក្កជាតត ព្រោះហេតុ
 តែធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវធម៌វេទនាប្រសើរជាង ទុក្ខយជាង ហ្នឹងនេះឯង ។

[១២៨] ឃី វុត្តេ សក្កុលុទ្ធាយិ បរិពាណិជ្ជកម្ម
 កក្កដ្ឋំ ឯកទ្រព្យំ អក្កដ្ឋំ កក្កដ្ឋំ អក្កដ្ឋំ កក្កដ្ឋំ
 សេយ្យជាបិ កក្កដ្ឋំ ឯកទ្រព្យំ ក ឧត្តរាជ្យ បដិច្ចដ្ឋំ
 ក វិវរយ្យ ឫទ្ធិស្ស ក មន្តិ អាចិត្តេយ្យ អន្តរាម
 ក គេសម្បជ្ជាតិ ជាយេយ្យ ឧត្តមន្តោ រុទ្ធានិ ឧត្តដ្ឋនិ
 ឯមេវ(១) កក្កដា អនេកបរិយាយេន ធម្មោ បតា-
 សិតោ ឯសាហំ កក្កដា កក្កដ្ឋំ សាហំ កក្កដា
 ធម្មញ្ញ កក្កដា ឯសាហំ កក្កដា កក្កដា
 សន្តិកោ បទ្ធានិ ឯសាហំ ឧបសម្បជ្ជនិ ។

[១២៩] ឃី វុត្តេ សក្កុលុទ្ធាយិ ស្ស បរិពាណិជ្ជកម្ម
 បរិសា សក្កុលុទ្ធាយិ បរិពាណិជ្ជកម្ម ឯកទ្រព្យំ(២)

១ ឃ. ឯកទ្រព្យំ ។ ២ ឃ. ឯកទ្រព្យំ ។

[១២៩] កាលបរិច្ឆេទប្រទេសកម្ម ត្រាស់យ៉ាងនេះហើយ សក្កុ-
 លុទ្ធាយិបរិពាណិជ្ជកម្ម ក៏ប្រាបបដិច្ចស្របប្រទេសកម្មនេះថា បរិពាណិជ្ជកម្ម
 អន្តរាមក ក្នុងឈ្មោះ បរិពាណិជ្ជកម្ម ក្នុងឈ្មោះ ប្រទេសកម្ម ឈឺ
 ដែលប្រទេសកម្មសំដែងហើយ ដោយរាងកាយយោងនឹង ដូចជាគេថា
 របស់ដែលផ្តល់ឲ្យដូចជាគេបើកបង្ហាញរបស់ដែលកំពុង ឬដូចជាបុគ្គល
 ប្រាប់ផ្លូវដែលគេកំពុងផ្លូវ កុំខានសាកដូចជាគេប្រាសច្រវិច្ចកន្ត្រៃនឹង
 ដោយគិតថា បទុស្សដែលមានក្នុងនឹងមើលឃើញនូវបុគ្គល ឬប្រទេស
 មេ សូមដល់ប្រទេសប្រទេសកម្ម ប្រទេសកម្ម ប្រទេសកម្ម
 ជាសាធារណៈ បរិពាណិជ្ជកម្ម ឬប្រទេសកម្មបាននូវបទុស្ស ឬបទុស្ស
 នូវបទុស្ស ក្នុងសំណាក់ប្រទេសប្រទេសកម្ម ។

[១៣០] កាលសក្កុលុទ្ធាយិបរិពាណិជ្ជកម្ម និយាយយ៉ាងនេះហើយ
 បរិសាសក្កុលុទ្ធាយិបរិពាណិជ្ជកម្ម ក៏និយាយនឹងសក្កុលុទ្ធាយិបរិពាណិជ្ជកម្ម

មា ភវី ឧទាយិ សមណោ តោតមេ ព្រហ្មជរិយំ
 ជរិ ហ ភវី ឧទាយិ អាជរិយោ ហុត្វា អន្តោសីវាសី
 វសី សេយ្យថាមិ ឆាម ឧទគមណីកោ(១) ហុត្វា
 ឧទ្ទេកនិកោ អស្ស ឯវិ សម្មនមិទំ(២) ភោតោ
 ឧទាយិស្ស ភវីស្សតិ មា ភវី ឧទាយិ សមណោ
 តោតមេ ព្រហ្មជរិយំ ជរិ ហ ភវី ឧទាយិ អាជរិយោ
 ហុត្វា អន្តោសីវាសី វសីតិ ។ ឥតិ ហិទិ សត្តុលុ-
 ទាយិស្ស ចរិត្វាជគស្ស ចរិសា សត្តុលុទាយិ
 ចរិត្វាជតំ អន្តរាយមគាសិ ភកវតិ ព្រហ្មជរិយេតិ ។

ចូឡសកុលុតាយស្ក្កំ វរិម និដ្ឋិតំ ។

១ ឧ. ម. មណីកោ ។ ២ ឧ. សម្មនមេតំ ។

ដូច្នេះថា បរិត្រណេតទាយិដ៏ចំរើន លោកកុំប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ក្នុង
 សំណាក់ព្រះសមណគោតម សូមលោកទាយិដ៏ចំរើននៅជាតាហ្ស កុំ
 ជាអន្តោសីវតគេឡើយ ឱ្យដូចជាក្នុងទីកន្លែងពេញដោយទឹកដដែល សូម
 លោកទាយិដ៏ចំរើន កុំប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ក្នុងសំណាក់ព្រះសមណ-
 គោតម សូមលោកទាយិដ៏ចំរើន នៅជាតាហ្សដដែល កុំជាអន្តោ-
 សីវតគេឡើយ ។ ចរិសំទរបស់សកុលុតាយិចរិត្វាជក ធ្វើសេចក្តី
 អន្តរាយ យ៉ាងនេះ ដល់សកុលុតាយិចរិត្វាជក ក្នុងការប្រព្រឹត្ត
 ព្រហ្មចរិយធម៌ ក្នុងសំណាក់ព្រះមានព្រះភាគ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចចំ ចូឡសកុលុតាយស្ក្កំ ទី ១ ។

វិសមី វេទណសុត្តិ^(១)

[១៨១] ឯវេទេ សុតិ ។ ឯតំ សមយំ
 ភកវា សាវត្ថិយំ វិហារតិ ជេតវនេ អនាថមិណ្ឌិកស្ស
 អាភមេ ។ អដិទោ វេទណសោ ចរិត្វាជិតោ
 យេន ភកវា តេនុបសង្កមំ ឧបសង្កមិត្វា ភកវតា
 សុត្ថិ សង្ខានិ សង្ខានធិយំ កដិ សាកណីយំ
 វិតិសាមេត្វា ឯកមម្ពំ មដ្ឋាសំ ។

[១៨២] ឯកមម្ពំ វិកោ ខោ វេទណសោ
 ចរិត្វាជិតោ ភកវតោ សង្កមេ ឧទានំ ឧទានេសិ
 អយំ ចរោ វណ្ណា អយំ ចរោ វណ្ណាតិ ។ តី
 ចន ត្វំ កត្វាន ឯវី វនេសិ អយំ ចរោ វណ្ណា
 អយំ ចរោ វណ្ណាតិ កតោ ចរោ វណ្ណាតិ ។
 យេស្មា តោ តោតម វណ្ណា អញ្ញោ វណ្ណា ឧត្តវិតោ
 វា បណីតតោ វា ធម្មិ សោ ចរោ វណ្ណាតិ ។

១. វេទសុត្តិ ។ ប. វេទសុត្តិ ។

វេទណសុត្តិ ទី ១០

[១៨៣] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះ
 មានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថមិណ្ឌិកសង្ឃ
 ដ៏ត្រូវសាវត្ថិ ។ គ្រានោះឯង វេទណសចរិត្វាជន ចូលទៅគាល់
 ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏គាល់ពាក្យព័ន្ធកំ
 សំណេសំណាល ជាមួយនឹងព្រះមានព្រះភាគ លុះបញ្ចប់ពាក្យ
 ដែលគួររើសរយ នឹងពាក្យដែលគួរលើកហើយ ក៏បិទនៅក្នុងទីសមគួរ ។

[១៨៤] លុះវេទណសចរិត្វាជន បិទនៅក្នុងទីសមគួរហើយ ក៏
 ចម្លើយខ្លីៗខាន់ៗ ក្នុងសំណាត់ព្រះមានព្រះភាគថា ឥឡូវនេះវត្តដ្ឋាណាស់
 ឥឡូវនេះវត្តដ្ឋាណាស់ ។ ព្រះអង្គត្រាស់សួរថា ម្ចាស់កន្លោះ^(១) ចុះ
 ហេតុអ្វីបានជាអ្នកនិយាយយ៉ាងនេះថា ឥឡូវនេះវត្តដ្ឋាណាស់ ឥឡូវនេះ
 វត្តដ្ឋាណាស់ ចុះឥឡូវនេះម្តេច ដែលវត្តដ្ឋា ។ វេទណសចរិត្វាជន
 ព្រាហ្មណ៍ បំភ្លឺព្រះគោតមដ៏ចម្រើន កន្លងរាល់ដែលគេឆ្ងល់ទៀត
 ក្តីលើសលុបដាច់ ឬច្រើនលើសលុប ឥឡូវនោះឈ្មោះថា ឥឡូវវត្តដ្ឋា ។

១. ហៅតាមគោត្របស់ចរិត្វាជននោះ ។ កញ្ចប់ ប្រែថា ជនឯកទ្វងក្នុងកញ្ចប់ពាក្យ ។

កតោ សោ^(១) កត្វា ន វុល្លោ យស្មា វុល្លោ អញ្ញោ
វុល្លោ ឧត្តរតោ វា បណ័តតោ វា ធម្មិកំ ។ យស្មា
កោ គោតម វុល្លោ អញ្ញោ វុល្លោ ឧត្តរតោ វា
បណ័តតោ វា ធម្មិ សោ បរោ វុល្លាតិ ។

[១៩២] ធម្មិ ធម្មិ កោ គោ ធម្មិ កត្វា ន
យស្មា កោ គោតម វុល្លោ អញ្ញោ វុល្លោ
ឧត្តរតោ វា បណ័តតោ វា ធម្មិ សោ បរោ
វុល្លាតិ វុល្លោ ឧត្តរតោ វា បណ័តតោ វា
យស្មា ធម្មិ កត្វា ន បុរិសោ ឯវិ វុល្លោ អហំ
យា ឥមស្មី ជនបទេ ជនបទកល្យាណំ កំ ឥន្ទ្រិ
តិ កាមេមិកំ ។ តមេនំ ឯវិ វុល្លោ អន្តោ បុរិស
យំ ត្វំ ជនបទកល្យាណំ ឥន្ទ្រិ កាមេសំ ជាតាសំ
កំ ជនបទកល្យាណំ ឥន្ទ្រិ វា ព្រាហ្មណំ វា
វេស្មី វា សុទ្ធិ វា ឥ^(២) ។ ឥតិ បុដ្ឋា យោតិ
វុល្លោ ។ តមេនំ ឯវិ វុល្លោ អន្តោ បុរិស យំ
ត្វំ ជនបទកល្យាណំ ឥន្ទ្រិ កាមេសំ ជាតាសំ

១ ឧ. ម. ពតោ ចសោ ។ ២ ឧ. ម. ឧត្តរិ វា ព្រាហ្មណំ វា វេស្មី វា សុទ្ធិ
ឥតិ ឥស្សី ។

ព្រះអង្គត្រាស់សួរថា ម្ចាស់កុមារៈ ចុះពន្លឺដែលរកពន្លឺទៀតភ្លឺលើស
លុបជាងឬប្រសើរជាងគ្នា ពន្លឺនោះគឺដូចម្តេច ។ វេទនាសប្បញ្ញដក
គ្រាបចូលថា ចតិក្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ពន្លឺណាដែលរកពន្លឺទៀតភ្លឺ
លើសលុបជាងឬប្រសើរជាងគ្នា ពន្លឺនោះឯងឈ្មោះថាពន្លឺថ្លថ្លា ។

[១៩២] ម្ចាស់កុមារៈ ពាក្យរបស់អ្នកខ្លះ ផ្សាយទៅវែង^(១)
ណាស់ ព្រោះអ្នកនិយាយថា ចតិក្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ពន្លឺណាដែល
រកពន្លឺទៀតភ្លឺលើសលុបជាងឬប្រសើរជាងគ្នា ពន្លឺនោះឯងឈ្មោះថា
ពន្លឺថ្លថ្លា ផ្ទះជន ព័ន្ធមិនកំណត់នូវពន្លឺនោះផង ។ ម្ចាស់កុមារៈ ដូច
បុរសនិយាយយ៉ាងនេះថា ឯព្រាហ្មណ៍បាននាងជនបទកល្យាណ៍ (ដែល
នៅ) ក្នុងជនបទនេះ ។ ជនព័ន្ធច្បាយក៏ស្ទុះបុរសនោះយ៉ាងនេះថា នែ
បុរសចម្រើន អ្នកព្រាហ្មណ៍បាននាងជនបទកល្យាណ៍ណា អ្នកស្គាល់
នាងជនបទកល្យាណ៍នោះថា ជាស្រ្តីគួរគ្រប់ ឬព្រាហ្មណ៍ ជាស្រ្តីវេស្សៈ
ឬសុទ្ធាវេស្សៈ ។ បុរសនោះ លុះនាងស្នេហាផ្ទុះចុះហើយ ក៏ប្រាប់ថា
ខ្ញុំមិនស្គាល់ទេ ។ ជនព័ន្ធច្បាយក៏ស្ទុះបុរសនោះយ៉ាងនេះថា នែបុរស
ដ៏ចម្រើន អ្នកព្រាហ្មណ៍បាននាងជនបទកល្យាណ៍ណា អ្នកស្គាល់

១ ពួកអង្គថា ពន្លឺជា កាលបើនិយាយបែបនេះ គល់ ។ យថា ១ ពន្លឺថ្លថ្លា កំណ
ប្រយោជន៍គ្នា ។

សុទ្ធត្ថវិធិនា ធម្មិមនិកាយស្ស ធម្មិមចណ្ណសកំ

អដ្ឋិសោ សុបរិកម្មកតោ បណ្ណកម្មលេ មិត្តិក្ខតា
ភាសនេវ ធម្មនេវ វិភាគនេវ^(១) ឯវិវណ្ណា អត្តា មោក្ខ
អរោគោ បាឃ្ហណាតិ ។

[១៥៣] តំ តី មញ្ញសិ កថាខណ្ឌ យោ វ
បណិ វេជ្ជវេយោ សុភោ ដោតិមា អដ្ឋិសោ សុបរិ-
កម្មកតោ បណ្ណកម្មលេ មិត្តិក្ខតា ភាសនេវ ធម្មនេវ
វិភាគនេវ យោ វ វត្ថុនុកាវតិមិសាយ តិមិ ទដ្ឋោ-
បដកោ ឥមេសំ ឧភិជ្ជំ វណ្ណាជំ កតតោ វណ្ណា
អភិក្កន្ធភោ វ បណីតតោ ចាតិ ។ យាយិ
កោ កោតម វត្ថុនុកាវតិមិសាយ តិមិ ទដ្ឋោបដកោ
បយំ ឥមេសំ ឧភិជ្ជំ វណ្ណាជំ អភិក្កន្ធភោ វ
បណីតតោ ចាតិ ។

• ១ ភាសកំ ០ វិភាគំ ៣៧ ទីសុទ្ធិ ។

សុទ្ធត្ថវិធិនា ធម្មិមនិកាយ ធម្មិមចណ្ណសកំ

មានប្រៀន ៨ ដែលជាងប្រាន់ឆ្មេងហើយ ដាក់លើសម្លក់កម្ពុល មាន
ពណ៌លឿង វែងក្នុងក្នុងក្រវីង ដូចម្លូចម្លាញ អត្តាស្លាប់ហើយជា
សភាពទំនាបពេក វែងមានភ្នំ ដូច្នោះឯង ។

[១៥៤] ម្នាលកថាខណ្ឌ៖ អ្នកសំគាល់សេចក្តីនោះដូចម្តេច តែ

តែទទួលបានស្តារឆ្មេង មានភ្នំ មានប្រៀន ៨ ដែលជាងប្រាន់ឆ្មេងហើយ
ដាក់លើសម្លក់កម្ពុលមានពណ៌លឿង វែងក្នុងក្នុងក្រវីង ដឹងអម្បាលអម្បក
ដាក់ទំនាបពេក ក្នុងវេលាយប់នឹងភ្លឺភ្លឺស្លឡ បណ្តាពន្លឺរបស់ចំណី
នេះ តើភ្នំណា ភ្នំជាងផង ប្រសើរជាងផង ។ បង់ច្រព្រះនាគម
ដឹងរើម បណ្តាភ្នំទាំងពីរនេះ ភ្នំអម្បាលអម្បក ដាក់ទំនាប ក្នុងវេលា
យប់នឹងភ្លឺភ្លឺស្លឡ ភ្នំជាងផង ប្រសើរជាងផង ។

[១៥៤] តំ តី មញ្ញសំ កេត្តា យោ ភ
 រត្តន្តការតិមិសាយ តំមិ ខន្ធមនកោ យោ ភ
 រត្តន្តការតិមិសាយ តេលប្បដិច្ចា វមេសំ ឧភិជ្ជំ
 វណ្ណំ តតោ វណ្ណា អភិក្កន្តនោ ច
 មណីតនោ ចាតិ ។ យាយំ កោ កោតម
 រត្តន្តការតិមិសាយ តេលប្បដិច្ចា អយំ វមេសំ
 ឧភិជ្ជំ វណ្ណំ អភិក្កន្តនោ ច មណីតនោ
 ចាតិ ។

[១៥៥] តំ តី មញ្ញសំ កេត្តា យោ
 ភ រត្តន្តការតិមិសាយ តេលប្បដិច្ចា យោ
 ភ រត្តន្តការតិមិសាយ មហាអត្ថិត្តោ វមេសំ
 ឧភិជ្ជំ វណ្ណំ តតោ វណ្ណា អភិក្កន្តនោ ច
 មណីតនោ ចាតិ ។ យាយំ កោ កោតម
 រត្តន្តការតិមិសាយ មហាអត្ថិត្តោ អយំ វមេសំ
 ឧភិជ្ជំ វណ្ណំ អភិក្កន្តនោ ច មណីតនោ
 ចាតិ ។

[១៥៦] ម្ចាស់ក្នុងនេះ អ្នកសំគាល់សេចក្តីនោះជាដូចម្តេច អត្ថិក-
 រម្ភេត ជាតិមិជាតិណា ក្នុងវេលាយប់នឹងឈឹងស្ងួន ទីនីប្រតិប្រេង
 ណា ក្នុងវេលាយប់នឹងឈឹងស្ងួន បណ្តាពន្លឺរបស់ទាំងពីរនេះ គឺ
 ពន្លឺណា ភ្លឺជាងផង ប្រសើរជាងផង ។ បពិត្រព្រះភាគបដិច្ចវេទ
 បណ្តាពន្លឺរបស់ទាំងពីរនេះ ពន្លឺប្រតិប្រេង ក្នុងវេលាយប់នឹងឈឹង
 ស្ងួន ភ្លឺជាងផង ប្រសើរជាងផង ។

[១៥៧] ម្ចាស់ក្នុងនេះ អ្នកសំគាល់សេចក្តីនោះ ជាដូចម្តេច ប្រតិប
 ប្រេងណា ក្នុងវេលាយប់នឹងឈឹងស្ងួន ទីនីនៃពន្លឺចំណាកក្នុងវេលា
 យប់នឹងឈឹងស្ងួន បណ្តាពន្លឺរបស់ទាំងពីរនេះ គឺពន្លឺណា ភ្លឺជាង
 ផង ប្រសើរជាងផង ។ បពិត្រព្រះភាគបដិច្ចវេទ បណ្តាពន្លឺរបស់
 ទាំងពីរនេះ ពន្លឺនៃពន្លឺចំ ក្នុងវេលាយប់នឹងឈឹងស្ងួន ភ្លឺជាងផង
 ប្រសើរជាងផង ។

[១៩២] ភី ភី មញ្ញសិ កុច្ឆាន យោ វា
 វត្តន្តការវតិមិសាយ មហាអត្តិកុច្ឆោ យោ វា វត្តិយា
 បច្ចុសសមយំ វិទ្យេ វិភត្តវលាហកេ ធម៌ ឱសនិ.
 ការកា ឥមេសំ ឧភិជ្ជំ វណ្ណាជំ កតមោ វណ្ណា
 អភិក្កន្ធតរោ ន បណីតតរោ ចាតិ ។ យាយិ
 ហោ កោតម វត្តិយា បច្ចុសសមយំ វិទ្យេ វិភត្តវលា-
 ហកេ ធម៌ ឱសនិការកា អយំ ឥមេសំ ឧភិជ្ជំ
 វណ្ណាជំ អភិក្កន្ធតរោ ន បណីតតរោ ចាតិ ។

[១៩៣] ភី ភី មញ្ញសិ កុច្ឆាន យោ វា
 វត្តិយា បច្ចុសសមយំ វិទ្យេ វិភត្តវលាហកេ ធម៌
 ឱសនិការកា យោ វា កុច្ឆាហោសថេ បណ្ណាវសេ
 វិទ្យេ វិភត្តវលាហកេ ធម៌ អភិជោ(*) អន្តរាត្ថសមយំ
 នប្បោ ឥមេសំ ឧភិជ្ជំ វណ្ណាជំ កតមោ
 វណ្ណា អភិក្កន្ធតរោ ន បណីតតរោ ចាតិ ។

* ភន្តិ យោត្តេ អភិកោយន្តិ វិស្សនំ ។

[១៩៤] ម្នាលកុច្ឆានៈ អ្នកសំគាល់សេចក្តីនោះ ថាផ្តុំបម្រុង គំនរ

ភ្លើងចំណា ក្នុងវេលាយប់នឹងគឃឹះស្ងួន ទីនោះដោយព្រឹកណា ក្នុង
 បច្ចុសសមយំនៃព្រឹ ដែលស្រឡះប្រាសចាកពាក្យភ្លើង បណ្តាពុទ្ធ
 របស់ពុទ្ធិករៈ ភើពុទ្ធិណា ភ្លើងផង ប្រសើរជាងផង ។ បរិច្ច
 គ្រឿងនៃមជ្ឈិមនិកាយ បណ្តាពុទ្ធិរបស់ពុទ្ធិករៈ គឺដូច្នោះដោយព្រឹក ក្នុង
 បច្ចុសសមយំនៃព្រឹ ដែលស្រឡះប្រាសចាកពាក្យភ្លើង ភ្លើងផង
 ប្រសើរជាងផង ។

[១៩៥] ម្នាលកុច្ឆានៈ អ្នកសំគាល់សេចក្តីនោះ ថាផ្តុំបម្រុង

ដោយព្រឹកណា ក្នុងបច្ចុសសមយំនៃព្រឹ ដែលស្រឡះប្រាស
 ចាកពាក្យភ្លើង ទីនោះចម្រុះក្នុងវេលាព្រឹកមិនទាន់ជ្រៀង
 ជ្រកក្នុងវិច្ឆារោសថ ១៥ កើត ដែលស្រឡះប្រាសចាកពាក្យភ្លើង
 បណ្តាពុទ្ធិរបស់ពុទ្ធិករៈ ភើពុទ្ធិណា ភ្លើងផង ប្រសើរជាងផង ។

យាយី ភោ ភោតម ឧទហុចោសថេ បណ្ណាវសេ
វិន្ទេ វិតតវលាហាកេ ធើវេ អភិណោ អដ្ឋវត្ថុសមយំ
ឆន្ទោ អយំ ឥមេសំ ឧភិជ្ជំ វណ្ណាជំ អភិក្កន្ធតតោ ច
មណីតតតោ ចាតិ ។

[១៥៨] តិ គី មញ្ញាសិ កត្វាន យោ វា
ឧទហុចោសថេ បណ្ណាវសេ វិន្ទេ វិតតវលាហាកេ ធើវេ
អភិណោ អដ្ឋវត្ថុសមយំ ឆន្ទោ យោ វា វស្សាជំ មជ្ជិមេ
មាសេ សុវនសមយេ វិន្ទេ វិតតវលាហាកេ ធើវេ
អភិណោ មជ្ជិវត្ថុសមយំ សុវិយោ ឥមេសំ ឧភិជ្ជំ
វណ្ណាជំ កតតោ វណ្ណា អភិក្កន្ធតតោ ច មណីតតតោ
ចាតិ ។ យាយី ភោ ភោតម វស្សាជំ មជ្ជិមេ
មាសេ សុវនសមយេ វិន្ទេ វិតតវលាហាកេ ធើវេ
អភិណោ មជ្ជិវត្ថុសមយំ សុវិយោ អយំ ឥមេសំ
ឧភិជ្ជំ វណ្ណាជំ អភិក្កន្ធតតោ ច មណីតតតោ ចាតិ ។

បពិត្រព្រះភោតមជ្ជិវង្ស បណ្ណាតន្តិរបស់ចំណិតវង្ស ពន្លឺព្រះចន្ទ
ក្នុងវេលាយប់ប្រាស្រ្តមិនចាន់ជ្រៀងជ្រៅ ក្នុងថ្ងៃចេតោសថ ១៥ កើត
ដែលស្រឡះប្រាសចាកពតកភ្លៀង ភ្លឺជាន់ជង ប្រសើរជាន់ជង ។

[១៥៩] ប្រាសតន្តិវង្ស អ្នកសំគាល់សេចក្តីនោះ ជាដូចម្តេច

ព្រះចន្ទណា ក្នុងវេលាប្រាស្រ្តមិនចាន់ជ្រៀងជ្រៅ ក្នុងថ្ងៃចេតោសថ
១៥ កើត ដែលស្រឡះប្រាសចាកពតកភ្លៀង នឹងព្រះភោតិក្សណាក្នុង
សម័យថ្ងៃត្រង់មិនចាន់ជ្រៀងជ្រៅ ឆាសទេសម័យ ទៃខាងចុងវិវាស្សន-
វង្ស ដែលស្រឡះប្រាសចាកពតកភ្លៀង បណ្ណាតន្តិរបស់ចំណិតវង្ស
កើតភ្លឺណា ភ្លឺជាន់ជង ប្រសើរជាន់ជង ។ បពិត្រព្រះភោតមជ្ជិវង្ស
បណ្ណាតន្តិរបស់ចំណិតវង្ស ពន្លឺព្រះភោតិក្ស ក្នុងសម័យថ្ងៃត្រង់មិនចាន់
ជ្រៀងជ្រៅ ឆាសទេសម័យ ខាងចុងវិវាស្សនវង្ស ដែលស្រឡះប្រាស
ចាកពតកភ្លៀង ភ្លឺជាន់ជង ប្រសើរជាន់ជង ។

[១៩៩] តោ ទោ ។ តេ កុត្វាន បញ្ច មា
 ពហុតត ធន យេ ឥមេសី ធន្តិមសុរិយានិ អនា
 នានុកោត្តំ ត្បហំ បដាចានំ អដ ច បទាហំ ន
 វចានំ យស្មា វុណ្ណា អញ្ញា វុណ្ណា ឧត្តវតោ វា^(២)
 បណីតតោ វា^(៣) ធន្តិវតំ អដ ច បទ ភំ កុត្វាន
 យោយំ វុណ្ណា តិមិចា ទដ្ឋោចនកោន ចិហំនតោ
 ច តិលដ្ឋតោ ច សោ បរោ វុណ្ណាតិ
 វនេសំ តញ្ច វុណ្ណំ ធម បញ្ញាបេសិ^(៤) ។ បញ្ច
 ទោ ឥមេ កុត្វាន កាមគុណា តតមេ បញ្ច
 ចក្កវិញ្ញេយ្យា វុចា ឥដ្ឋា កត្តា មទាចា ចិយវុចា
 កាម្មបសញ្ញតា វជនីយា សោតវិញ្ញេយ្យា សន្តា...
 យានវិញ្ញេយ្យា កត្វា... ជីវ្ហវិញ្ញេយ្យា វសា... កា-
 យវិញ្ញេយ្យា ដោដ្ឋា ឥដ្ឋា កត្តា មទាចា
 ចិយវុចា កាម្មបសញ្ញតា វជនីយា ឥមេ ទោ
 កុត្វាន បញ្ច កាមគុណា ។ យំ ទោ កុត្វាន

១ ឧ. ឧ. គោ ១៣ ។ ២-៣ ឧ. ច ។ ៤ ឧ. ឧបញ្ញាបេសិ ។

[១៩៩] ម្ចាស់កុត្វានៈ ទៅកាន់ទីពឹងយល់ មិនបានប្រើប្រាស់
 ភ្នំត្រីព្រះចន្ទ្រនីន៍ព្រះរាជភ្នំ^(១) កាន់ពីរនេះ ទៅកាន់នោះ មានច្រើន
 ព្រៃល្វែងជនៈនោះទៅទៀត គេបានកំសាន់ច្បាស់ឲ្យទៅកាន់នោះ
 ដែរ ចុំខ្ពស់ជាងគេមិនបានពេលថា គេនិយាយដែលកត់ខ្លីទៀតស្រីស
 លុបជាន់ ឬប្រសើរជាងគេដូច្នេះឡើយ ម្ចាស់កុត្វានៈ ចំណែកអ្នក
 ពេលថា គេនិយាយដែលចាត់ទុកជាដង គេស្រឡាត់ដង ជាង
 អត្ថបទអត្ថកថាតិមិចា គេនិយាយឈ្មោះថា គេនិយាយដូច្នេះដង កាន់
 មិនកំណត់ខ្លីកន្លះនោះដង ។ ម្ចាស់កុត្វានៈ កាមគុណនេះមាន ៥ ប្រការ
 កាមគុណ ៥ ប្រការគឺដូច្នេះចុះ ក៏ប្រសើរគួរដឹងបានដោយភ្នែក ជាទី
 ប្រាថ្នា ជាទីត្រេកអរ ជាទីពេញចិត្ត ជាទីស្រឡាញ់ ប្រកបដោយ
 កាម ជាទីរីករាយ ១ សំឡេងដែលគួរដឹងបានដោយត្រចៀក... ១ ក្លិន
 ដែលគួរដឹងបានដោយច្រមុះ... ១ រសដែលគួរដឹងបានដោយអណ្តាញ... ១
 រោមដែលគួរដឹងបានដោយកាយ ជាទីប្រាថ្នា ជាទីត្រេកអរ ជាទី
 ពេញចិត្ត ជាទីស្រឡាញ់ ប្រកបដោយកាម ជាទីរីករាយ ១
 ម្ចាស់កុត្វានៈ នេះឯងឈ្មោះថា កាមគុណ ៥ ប្រការ ។ ម្ចាស់កុត្វានៈ

១ ទៅកាន់ទីពឹងយល់ក៏ស្រដៀងនឹងភ្នំពេជ្រ ។

ឥមេ មញ្ច កាមតុណ្ហា បដិច្ច ឧប្បជ្ឈនិ សុទ្ធំ
 សោមនស្សំ ឥទ្ធំ វុច្ឆនិ កាមសុទ្ធំ ។ ឥតិ
 កាមេហំ កាមសុទ្ធំ កាមសុទ្ធា កាមត្ថសុទ្ធំ
 តត្ថ អត្ថមត្តាយតីតិ ។

[១៦០] ឃុំវុត្តេ វេទនាសោ បរិក្ខារវិជ្ជា កតវន្តិ
 ឯកនវេទ អញ្ជិយំ ភោ ភោតម អញ្ជតិ ភោ ភោតម
 យោ សុភាសិតញ្ជិ ភោតា ភោតមន កាមេហំ
 កាមសុទ្ធំ កាមសុទ្ធា កាមត្ថសុទ្ធំ តត្ថ អត្ថមត្តា-
 យតីតិ ។ ឧត្តរំ ទោ ឯតិ កត្វាន តយា អញ្ជិដ្ឋិ-
 កេន អញ្ជត្ថិកេន អញ្ជិវិកេន អញ្ជត្ថិយាភេន^(១)
 អញ្ជាជរិយកេន កាមំ^(២) វា កាមសុទ្ធំ វា កា-
 មត្ថសុទ្ធំ វាតិ^(៣) យេ ទោ តេ កត្វាន តិក្ខុ អរហន្តោ
 ចីណាសវា វុសិតវន្តោ កតករណីយា ឱហិតការា

១ ឧ. ឃ. អញ្ជា យាភេន ។ ២ ឃ. កាមា ។ ៣ ឧ. ឃ. វា ។

ត្រង់ដែលសេចក្តីសុខនឹងរលាយស្ប កើតឡើង ព្រោះកាស្រ័យកាម-
 តុណ្ហាចំនង់ ប្រការនេះ នេះឯងគឺជាគហៅថា កាមសុខតិសុខក្នុង
 កាម ។ កាមសុខដោយកាមចំនង់ឡាយដូច្នេះឯង បណ្តាសុខចំនង់នោះ
 សុខដាក់ក្នុងនៃកាម (ព្រះឱព្វាន) ព្រាហ្មណ៍ជាប្រសើរជាងកាមសុខ ។

[១៦០] កាលដែលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់យំនិរោ
 ហើយ វេទនាសស្ត្រវិជ្ជាជន ក៏សរសើរព្រះមានព្រះភាគ ដូច្នេះថា
 បពិត្រព្រះនាគមន៍ចំរើន អស្ចារ្យភោគណាស់ បពិត្រព្រះនាគមន៍ចំរើន
 ចំរើនភោគណាស់ ដូចព្រះនាគមន៍ចំរើន ទ្រង់ត្រាស់សំដែងដូច្នេះថា
 កាមសុខដោយកាមចំនង់ឡាយ បណ្តាសុខចំនង់នោះ សុខដ៏ដាក់ក្នុង
 នៃកាម ព្រាហ្មណ៍ជាប្រសើរជាងកាមសុខ ។ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់
 ត្រាស់ថា ខ្លាចខ្លាចនោះ ខ្លាចអ្នកមានសេចក្តីយល់ឃើញផ្សេង មាន
 សេចក្តីគាប់ចិត្តផ្សេង មានសេចក្តីចេញចិត្តផ្សេង មានសេចក្តីព្យាយាម
 ក្នុងចិត្តផ្សេង មានការព្យាបាលផ្សេង កម្រងនឹងដឹងថា ខ្លះថាកាម ឬថាកាមសុខ
 ឬក៏ជាភាគសុខ (ព្រះឱព្វាន) ដូច្នេះ ខ្លាចខ្លាចនោះ លុះតែពួកភិក្ខុណា
 ដែលជាអរហន្ត វិណាស្រព បានប្រព្រឹត្តត្រឡប់ចិយន៍ គ្រប់គ្រាន់
 ហើយ ធ្វើសាឡាសក្ខីច្បាស់ល្អចេញពីយំ ដាក់ចុះការយំ សរស្រេច

អនុប្បត្តសនត្តា បរិក្ខិណាភវសញ្ញាជនា សម្មនត្តា
វិមុត្តា តេ ទោ ឯតំ ជាឈយ្យំ កាមំ វា កាមសុខំ
កាមត្ថសុខំ វាតិ ។

[១២១] ឯវំ វុត្តេ វេទណសោ បរិក្ខាជិកា
តុបិកោ អនត្តមនោ ភកវន្តិយេវ មុស្សេន្តោ ភកវន្តិ-
យេវ វុត្តេន្តោ ភកវន្តិយេវ វេទនាជោ សមណោ
កោតមោ (១) តាបិកោ វាស្សតីតិ ភកវន្តំ ឯតទរោច
ឯវមេវ បដិធកកេច្ច (២) សមណប្រាហ្មណា អជាទត្តា
ចុព្វន្តំ អជាទត្តា អបរន្តំ អថ ច បទ ទំណា ជាតិ
វុសំតំ ប្រហូនវិយំ កតំ ករណីយំ ធាចរំ វុត្តត្តា-
យាតិ បជាធានាតិ បដិជាទន្តំ តេសមិទំ កាសិទំ
ហស្សកិយេវ សម្បជ្ជតិ លាមកិយេវ (៣) សម្បជ្ជតិ
វត្តកិយេវ សម្បជ្ជតិ តុច្ឆកិយេវ សម្បជ្ជតិ ។

១ ១. សុរោ ២ ធានេយ្យ ។ ២ ១. មនិទេវ ។ ៣ ១. ម. ធានេយ្យ ។

ប្រយោជន៍របស់ខ្លួន ដោយសំដាប់ហើយ ខានចិញ្ចៀនជាប់ជំពាក់
ក្នុងភពរស់រវើក ខានចិត្តច្របូបហើយ ព្រោះរឹងច្បាស់ដោយ
ប្រពៃ ក៏ក្នុងតំនាងនេះ ទើបដឹងថា ខ្លះជាកាម ឬជាកាមសុខ ឬក៏ជា
កាមត្ថសុខ ដូច្នេះបាទ ។

[១២២] កាលដែលព្រះមាតាព្រះភាគ ច្រង់ត្រាស់ហើយនេះ
ហើយ វេទណសចរិក្ខាជក ប្រាប់តែទំនំអាក់អន់ចិត្ត ដើរប្រទេពព្រះ
មាតាព្រះភាគ បន្តបន្តបន្តព្រះមាតាព្រះភាគ ស្តីបន្តសព្វព្រះមាតាព្រះ
ភាគថា ព្រះសមណគោតម គេញជាមនុស្សលាមក ជាហើយ ក៏
និយាយទៅនឹងព្រះមាតាព្រះភាគដូច្នេះថា ដំណើរនេះដូចគ្នាទំនំសមណ-
ប្រាហ្មណ៍ក្នុងក្រុងណកនេះ មិនដឹងស្តីទំនំផុតខាងដើម មិនដឹងស្តី
ទំនំផុតខាងចុងទេ ប៉ុន្តែដូចជា អាត្មាអញដឹងច្បាស់ថា ជាតិរបស់
អាត្មាអញរស់រវើក មន្តគ្រហូនវិយនមិ អាត្មាអញបានប្រព្រឹត្តប្រថុ
ត្រាន់ហើយ សោឡសក្ខីក្ខ អាត្មាអញក៏បានផ្ទុះស្រពហើយ មន្ត-
ភាវនាកិច្ចផ្សេងៗប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសោឡសក្ខីក្ខនេះទៀត មិនខានឡើយ
ឯពាក្យរបស់សមណប្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ សម្រេចបានត្រឹមតែទ្វិក្ខក្នុងផង
ស្រីចង់អកលន មិនសម្រេចបានត្រឹមតែជាពាក្យទទេយលាមក ជាពាក្យ
ផងប្រយោជន៍ ជាពាក្យសារសូន្យ ដោយនេះ ។

[១២២] យេ ខោ ភេ កក្កដា សមណប្រាហ្មណា
 អដាទន្តា បុព្វន្តិ អដាទន្តា អបរន្តិ ទីណា ជាតិ វុស្សតិ
 ព្រហ្មណីយំ កក្ក កក្កណីយំ ឆាបរំ ឥន្ទត្តាយាតិ
 បដាឆាតិ បដិដាទន្តិ ភេសំ សោយេវ សហទម្មិកា
 ធិត្តយោ ហោតិ អបិច កក្កដា ធិដ្ឋតុ បុព្វន្តោ
 ធិដ្ឋតុ អបរន្តោ ឯតុ វិញ្ញា បុរិសោ អសរេវ អមាយាវ
 ឧដ្ឋជាតិកោ អមាមនុស្សសាមិ អហំ ធម្មំ ធម្មេសមិ
 យថាទុស្សី ភថា បដិច្ចដ្ឋមាគោ ធិនិស្សាវ
 សាមញ្ញាវ ញស្សតិ សាមំ ធន្តិកំ ឯវិ
 កេវ សន្នា តទ្ធា វិប្បមោក្ខោ ហោតិ យនិទំ
 អវិជ្ជាតទ្ធា ។ សេយ្យថាចិ កក្កដា ធិហារោ កុមា-
 រោ ឧត្តោ ឧត្តានសេយ្យកោ កណ្ឌមត្តមេហិ តទ្ធា-
 ហិ តទ្ធា^(១) អស្ស សុត្តតទ្ធាហិ តស្ស វុត្តិមទ្ធាយ

១ ឧ. ព. ១

[១២២] ព្រះនាងព្រះភាគប្រាស្រ័យ ម្ចាស់កុលាធិបតី ពួកសមណ-
 ក្រាហ្មណ៍ណា មិនដឹងនូវវិបុលកថាដើម មិនដឹងនូវវិបុលកថាចុង
 តែប៉ុណ្ណោះ កក្កដាជ័យច្បាស់ថា ជាតិរបស់កក្កដាប្រាស្រ័យហើយ មគ្គ-
 ក្រហ្មណ៍យេធបិ កក្កដាបានប្រព្រឹត្តគ្រប់គ្រាន់ហើយ សោឡសកិច្ច
 កក្កដាបានធ្វើស្រេចហើយ មគ្គការនាគចុងទៀតប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បី
 សោឡសកិច្ចទៀត មិនមានឡើយដូច្នេះ សមណក្រាហ្មណ៍នោះ
 រមែងមានការសង្កត់សង្កិនច្រកបង្ហាញដោយនិមិត្ត ម្ចាស់កុលាធិបតី វិបុល
 កថាដើមនិង ២២២ ចុងចូលក្នុងចុងចុះ បើកក្រហ្មណ៍ដែលជាអ្នកមិនប្រ-
 កាស មិនមានមាយា ប្រកបដោយជាតិដ៏ត្រង់មែន ចូរមកចុះ គឺជាគ-
 នន៍ប្រៀនប្រដៅ គឺជាគន្លងសំដែងដ៏ប្រសើរ កាលបើបាន
 ច្រកច្រក តាមពាក្យប្រៀនប្រដៅដូច្នោះហើយ មិនយូរឡើយ គង់នឹង
 ដឹងដោយខ្លួនឯង នឹងឃើញដោយខ្លួនឯង ព្រោះថា ការប្រស្រ័យ
 ចាកចំណង់ដ៏អវិជ្ជាដោយប្រព្រឹត្ត យ៉ាងនេះឯង ។ ម្ចាស់កុលាធិបតី ក្រុង
 កុលាធិបតី កំពុងផែកថា ដែលគេចង់ដោយចំណង់បោះពុម្ពជាតំប្រែ ៨
 ចំណង់ទាំងនោះនឹងប្រើប្រាស់ទៅ ព្រោះកាស្រីយាសនក្តីចំរើន ព្រោះ

ចរិតានុមន្តាយ ឥន្ទ្រិយានំ កាដិ ឥន្ទ្រានិ មុក្ខេយ្យំ
 សោ មោក្ខោម្ពិទ្ធិ ទោ ជាធម្មេ ខោ ច ឥន្ទ្រំ
 ឯវមេវ ទោ កុមារា ន ឯតុ វិញ្ញា បុរិសោ អសមា
 វមាយាវ ទុដ្ឋជានិកោ អហមនុសាសាមិ អហំ ធម្មំ
 ធនេសេមិ យថាទុស្តិដ្ឋំ តថា បដិបន្និមា ធនេសេស្ស
 សាមញ្ញោ ញស្សតិ សាមំ ទត្ថិតិ ឯវំ កេវ សម្មា
 ឥន្ទ្រា វិច្ឆេតោក្ខោ យោតិ យនិទំ អវិជ្ជាឥន្ទ្រានិ ។

(១២៣) ឯវំ វុត្ថេ វេទណសោ ចរិតានុមន្តោ
 កកវន្តំ ឯតុនោច អភិក្កន្តំ កោ តោតម អភិក្កន្តំ
 កោ តោតម ។ យេ ។ ទុចាសតិ មី កវំ តោតោ
 ជាវេតុ អជ្ឈតត្ថេ ចាណុបេតំ សាសាធម្មតន្តំ ។

វេទណសុត្តន្ត ទសដំ ឧត្តិកំ ។

ចរិតានុមន្ត គតិយោ ។

អាស្រ័យការពោលដំបូងដង្ហែងទាំងឡាយរបស់វា គឺដឹងថា ភាគអញជា
 អ្នករួចរាន់ចំណង់ហើយ តែមិនស្គាល់នូវចំណង (នោះ)ទេ មានឧបមា
 យ៉ាងណាមិញ ខ្ញុំលក្ខណៈ (បើ) វិញ្ញាបនសត្វអ្នកមិនអ្នកភាគ មិនមាន
 មាយា ប្រកបដោយដាច់ពីជីវិតមែន ចូរមកចុះ អថភគវិនិច្ឆ័យប្រដៅ
 អថភគវិនិច្ឆ័យវិនិច្ឆ័យ វិញ្ញាបនស្មោះ កាលបើបានប្រតិបត្តិតាមពាក្យ
 ប្រៀនប្រដៅដូច្នេះហើយ មិនយូរឡើយ គង់នឹងដឹងដោយខ្លួនឯង ចឹង
 យើងដោយខ្លួនឯង ព្រោះថា ការរួចស្រឡះរាន់ចំណងគឺវិជ្ជាដោយ
 ប្រពៃបានយ៉ាងនេះ មានឧបមេយ្យយ៉ាងនោះឯង ។

(១២៤) កាលបើព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់យ៉ាងនេះហើយ
 វេទណសបរិព្វាដក ភិសរេសីព្រះមានព្រះភាគដូច្នេះថា ចតិក្រព្រា
 គោតមដ៏ចំរើន តំពោណាសំ ចតិក្រព្រាគោតមដ៏ចំរើន តំពោណាសំ
 ។ យេ ។ សូមព្រះភាគមដ៏ចំរើនជ្រាបថា ខ្ញុំព្រះគតិក្រព្រា ផល
 នូវសរណគមមំ ស្មើដោយជីវិត ចាប់ដើមអំពីថ្ងៃនេះទៅ ។

ចរិតានុមន្ត ទី ១៦ ។

ចរិតានុមន្ត ទី ១៧ ។

មជ្ឈិមនិកាយឈ្មោះ មជ្ឈិមបទស្កត្តសកំ បរិក្ខារគម្ពោធសាតំ

តស្ស វត្ថុស្ស ទុក្ខានំ
បុណ្ណរិ អត្ថិ សហតតិជាមោ
នីយនមោ បុន កណ្ណតោត្ថោ
សន្តកុតាយិ បុណ្ណតបុត្តា
មណីកោ តថា តត្ថាហោ វេស្តោ ។

• ឆ័រ ទ្រង់ ឧ. ពេជ្រ ៣ ទិស្សនំ ។

មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបទស្កត្តសកៈ ទំរង់ផ្សេងបរិក្ខារគម្ពោធន៍

ទុក្ខានំវត្ថុបរិក្ខារគម្ពោធន៍ ជាវត្ថុចម្រើនសីល

ច្បាប់ច្បាប់តាត្ថស្ម័ត្រ ។ អត្ថិវត្ថុតាត្ថស្ម័ត្រ ។ មហាវច្ចោត្ថ-
ស្ម័ត្រ ។ ទីយននស្ម័ត្រ ។ មាតុកុតាយស្ម័ត្រ ។ សន្តកស្ម័ត្រ ។
មហាសកុតុតាយស្ម័ត្រ ។ សមណបុណ្ណតស្ម័ត្រ ។ ច្បាប់-
សកុតុតាយស្ម័ត្រ ។ វេទនាសស្ម័ត្រ ។ ។

រាជវិគ្គ
បឋម យជីការសុត្តិ

[១៦៤] ឯវម្មេ សុតិ ។ ឯកំ សមយំ កកវំ
កោសលេសុ ចារិកំ ចរិកំ មហាតា ភិក្ខុសង្ឃោ
សន្និ ។ អដទោ កកវំ មត្តា ឱក្ខន្ធម្ម អញ្ញាវស្មី
បទេសេ សំគំ ចាតុកកាយ ។ អដទោ
អាយស្មតោ អនន្តស្ស ឯកនហោសំ កោ ទុ
ទោ ហេតុ កោ បទ្ទាយោ កកវតោ សិតស្ស
ចាតុកកាយ ឧ អកាវណោ ឧបាគតា សំគំ
ចាតុកកាយ ។ អដទោ អាយស្ម អានន្តោ ឯកំសំ
ឱក្ខន្ធសន្និ^(១) តាវិគ្គ យេន កកវំ តេនញ្ចលិម្បណា-
មេត្វា កកវន្តំ ឯកនវេច កោ ទុ ទោ កន្តោ ហេតុ
កោ បទ្ទាយោ កកវតោ សិតស្ស ចាតុកកាយ ឧ
អកាវណោ ឧបាគតា សំគំ ចាតុកកាយ ។

១ កក្កដ ឈ្មោះ ឯវម្មេ ទំស្សនិ ។

រាជវិគ្គ
យជីការសូត្រ ទី ១

[១៦៥] ឧបាសន្តបំចំមកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះបាទ
ព្រះភាគ ទ្រង់ស្ដេចទៅកាន់ចារិក ក្នុងដែនកសល ព្រមដោយភិក្ខុ
សង្ឃប្រើអង្គ ។ ព្រះនោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់នឹក (ព្រះកត្ត) ។
ថែរចេញអំពីទី ហើយបានធ្វើការញញឹម ទ្រង់ទៅរកប្រទេសមួយ
ឲ្យប្រាកដ ។ វេលានោះ ព្រះគាត់ទទួលបានកាយ មានសេចក្ដីត្រិះរិះ
ដូច្នេះថា មានហេតុដូចម្ដេចហ្ន៎ មានច្បាប់ដូចម្ដេចហ្ន៎ ជាហេតុនាំឲ្យ
ព្រះមានព្រះភាគ ធ្វើការញញឹមឲ្យប្រាកដរឿង (ព្រោះថា) ព្រះ
គាត់គឺជាជំនួយ មិនដែលធ្វើការញញឹមឲ្យប្រាកដ ដោយឥត
ហេតុទេ ។ លំដាប់នោះ ព្រះគាត់ទទួលបានកាយ ធ្វើឲ្យទុក្ខរសន្ទះ
រឿងស្មាថ្ងាង ប្រណម្យកញ្ចលិចំពោះព្រះមានព្រះភាគ ហើយក្រាប
ចង្អុលសូត្រព្រះបាទព្រះភាគ ដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន
មានហេតុដូចម្ដេចហ្ន៎ មានច្បាប់ដូចម្ដេចហ្ន៎ ជាហេតុនាំឲ្យព្រះបាទ
ព្រះភាគធ្វើការញញឹមឲ្យប្រាកដរឿង (ព្រោះថា) ព្រះគាត់គឺជាជំនួយ
មិនដែលធ្វើការញញឹមឲ្យប្រាកដដោយឥតហេតុទេ ។

[១៦៥] ក្នុងបុព្វ អាណន្ទ សមស្មី បរិទេសេ
 វេរាជ្យកំ (១) ឆាម ឆិកោ (២) អហោសិ សន្តោ កេវ
 ដីតោ ច ធម្មាជ្ជោ អាគីណ្ណមនុស្សោ ។ វេរាជ្យកំ
 ទោ អាណន្ទ ឆិកមី កស្សបោ កកវា អហំ
 សម្មាសម្ពុទ្ធា ឧបសិស្សាយ វិហាសិ ។ សធនុ
 អាណន្ទ កស្សបស្ស កកវាតោ អហោតោ
 សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស វាវាហោ អហោសិ ។ សធនុ
 អាណន្ទ កស្សបោ កកវា អហំ សម្មាសម្ពុទ្ធា
 ឆិសីន្ទោ (៣) កំកុស្សំ ឱវនតិកំ ។

[១៦៦] អដទោ អាយស្មា អាធាន្ទា ចក្កុក្កុណំ
 សង្ខដិ មញ្ញាមេត្វា កកវន្តំ ឯកនកោច តេនហិ
 កន្តោ កកវា ឆិសីនតុ ឯវយំ ភូមិឲ្យនេសោ ភ្លឺហិ
 អហន្តេហិ សម្មាសម្ពុទ្ធហិ បរិកុត្តោ កស្សតិកំ ។
 ឆិសីនិ កកវា មញ្ញត្ថោ អាសនេ ។ ឆិសង្ខ ទោ
 កកវា អាយស្មន្តំ អាណន្ទំ អាមន្តេសិ ភូតបុព្វំ អាណន្ទ
 សមស្មី បរិទេសេ វេរាជ្យកំ ឆាម ឆិកោ អហោសិ

• ១. វេរាជ្យកំ ។ ២. វេរាជ្យកំ ។ ៣. ឆាម ឆិកោ ។ ៤. ឆាម ឆិកោ ។ ៥. ឆាម ឆិកោ ។

[១៦៥] ព្រះអង្គជ្រាបស្រាវជ្រាវ ព្រះអង្គជ្រាបស្រាវជ្រាវ ព្រះអង្គជ្រាបស្រាវជ្រាវ
 បរិទេសេ ក្នុងប្រទេសនេះ មាននិកម្មបុណ្យបារមីក្នុងនេះ ជាពិសេស
 សុភក្កត្តំ មាំមួន មានជនច្រើន មានមនុស្សក្រុម ។ ព្រះអង្គ
 ព្រះកស្សបមានព្រះភាគ អហន្តេសម្មាសម្ពុទ្ធ ភ្ជាប់ចូលមកសម្រេច
 សម្រេចដោយបង ក្នុងវេរាជ្យកំនិកម្មនោះឯង ។ ព្រះអង្គ តាម
 របស់ព្រះកស្សបមានព្រះភាគ អហន្តេសម្មាសម្ពុទ្ធ មាននៅក្នុងចំនេះ ។
 ព្រះអង្គ ព្រះកស្សបមានព្រះភាគ អហន្តេសម្មាសម្ពុទ្ធ ក្នុងនេះ
 ឲ្យធម៌កុសល្យភ័ក្ត្រចំនេះ ។

[១៦៦] គ្រានោះឯង ព្រះអង្គមានកាយ ក្រាលសន្ធឹកមាន
 ជាង ៤ ហើយក្រាបចង្អុលព្រះមានព្រះភាគ ដូច្នេះថា បរិក្រព្រ
 អង្គដ៏ចំរើន បើដូច្នេះ សូមព្រះមានព្រះភាគជ្រាបនឹងសិរី កាលបើព្រះ
 អង្គនោះហើយ ក្នុងប្រទេសនេះ នឹងបានឈ្មោះថា មានព្រះអហន្តេសម្មា-
 សម្ពុទ្ធព្រះអង្គប្រើប្រាស់ ។ ព្រះមានព្រះភាគក៏ជ្រាបនឹងសិរីភាសនៈ
 ដែលព្រះអង្គក្រាលក្រាយ ។ ដូច្នេះព្រះមានព្រះភាគ ឆឹងសិរីហើយ
 ក៏ប្រាសទៅនឹងព្រះអង្គចោលកាយថា ព្រះអង្គ ព្រះអង្គ ព្រះអង្គ ព្រះអង្គ
 បរិទេសេ ក្នុងប្រទេសនេះ មាននិកម្មបុណ្យបារមីក្នុងនេះ ជា

ឥន្ទ្រោ ធរេ ជីវតោ ឆ ពហុជនោ អាតិស្ថា-
 មនុស្សោ ។ វេកឡិកំ ទោ អាទន្ទ ធិតមំ កស្សនោ
 កកវំ អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធា ឧបសិស្សោ វិហាសិ ។
 ឥឆ សុទ្ធិ អាទន្ទ កស្សបស្ស កកវតោ អរហតោ
 សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស អាហោ អរហាសិ ។ ឥឆ សុទ្ធិ
 អាទន្ទ កស្សនោ កកវំ អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធា
 ធិសិទ្ធា ភិក្ខុសង្ឃំ ឡិទតិ ។ វេកឡិកេ ទោ
 អាទន្ទ ធិតមេ យជីកាវេ ធម្ម កុម្មការោ កស្ស-
 បស្ស កកវតោ អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស ឧបដ្ឋា-
 កោ អរហាសំ អកុបដ្ឋាកោ ។ យជីកាវស្ស
 ទោ អាទន្ទ កុម្មការស្ស ដោតិចាលោ ធម្ម
 មាណវេ សហាយោ អរហាសំ មិយសហាយោ ។
 អថទោ អាទន្ទ យជីកាវេ កុម្មការោ ដោតិចាលំ
 មាណវិ អាមន្តេសំ អាយាម សឌ្ឍ ដោតិចាល
 កស្សបំ កកវន្តំ អរហន្តំ សម្មាសម្ពុទ្ធិ ធម្មនាយ
 ឧបសង្កមិស្សាម សាទុសម្ពុតញ្ចំ មេ កស្ស កកវតោ
 ធម្មនុទំ អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្សតិ ។

និគមស្កកស្កមមំមួន មានជនច្រើន មានមនុស្សកុះករ ។ ម្ចាស់មានគូ
 ព្រះកស្សបមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ឆាប់ចូលមកសម្រេច
 សម្រាញ់វិយាចបង្កើនវេកឡិកនិគមនេះឯង ។ ម្ចាស់មានគូ អាហាររបស់
 ព្រះកស្សបមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ បាននៅក្នុងវិទនាឯង ។
 ម្ចាស់មានគូ ព្រះកស្សបមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ វែងឆ្នាំ
 ឲ្យទេពភិក្ខុសង្ឃក្នុងវិទនា ។ ម្ចាស់មានគូ ក្នុងវេកឡិកនិគម មាន
 ស្នូនដាច់ម្នាក់ ឈ្មោះយជីកា ជាទម្រង់ក ជាអ្នកបំរើប្រសើរ របស់ព្រះ
 កស្សបមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ។ ម្ចាស់មានគូ ស្នូនដាច់
 ឈ្មោះយជីកា មានមាណពម្នាក់ ឈ្មោះដាក់ចុល ជាមិត្ត
 សំឡាញ់គ្នាចិត្ត (របស់គាត់) ។ ម្ចាស់មានគូ គ្រានោះ យជីកា
 ស្នូនដាច់វិយាយនឹងដាក់ចុលមាណពថា នៃដាក់ចុលសំឡាញ់ស្មោះ
 ស្មើចិត្ត មក យើងនឹងនាំគ្នាទៅគាល់ព្រះកស្សបមានព្រះភាគ ជាអរហន្ត-
 សម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រោះថា ការបុណ្យឃើញនូវព្រះមានព្រះភាគ ជាអរហន្ត-
 សម្មាសម្ពុទ្ធអ្នុនគាល់របស់ខ្ញុំ សន្មតថាជាការប្រសើរ ។

[១២៧] ឯវិ វុត្តោ អាទន្ទ ដោតិចាលោ មាណវោ
 យជីការី កុម្មការី ឯតនរោច អលី សម្ម យជីការ
 ភី មន ទេន មុណ្ណកេន សមណកេន ធិដ្ឋេ-
 នាតិ ។ មុតិយម្បិ ទោ អាទន្ទ ។ បេ ។ តតិយម្បិ
 ទោ អាទន្ទ យជីការោ កុម្មការោ ដោតិចាលី
 មាណវី ឯតនរោច អាយាម សម្ម ដោតិចាល
 កស្សជំ កតវន្តំ អរហន្តំ សម្មាសម្ពុទ្ធិំ នស្សនាយ
 ឧបសង្កម្មស្សម សាទុស្សតញ្ញំ មេ តស្ស កត-
 វកោ នស្សជំ អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្សតិ ។
 តតិយម្បិ ទោ អាទន្ទ ដោតិចាលោ មាណវោ
 យជីការី កុម្មការី ឯតនរោច អលី សម្ម
 យជីការ ភី មន ទេន មុណ្ណកេន សមណកេន
 ធិដ្ឋេនាតិ ។ តេនហិ សម្ម ដោតិចាល សោតិ-
 សំនាតំ^(១) អាតាយ ធនំ កម្មស្សម សំនាយុត្តំ ។
 ឯវិ សម្មាតិ ទោ អាទន្ទ ដោតិចាលោ មាណវោ
 យជីការស្ស កុម្មការស្ស ចត្វស្សសំ ។

១. សោតិសំនាតំ ។

[១២៨] ខ្មោលភានន្ទ កាលដែលយជីការស្មន្ទនាឆ្លងនិយាយយ៉ាងនេះ
 ដោតិចាលមាណវក៏យាត់យជីការស្មន្ទនាឆ្លងដូច្នេះថា កុំឡើយយជីការសំ-
 ឡាញ់ស្មោះស្មើចិត្ត ចុះអ្នកឯងចង់ដឹងការស្រម្លាញ់កំណើតនោះបានជាអ្វី ។
 ខ្មោលភានន្ទ យជីការស្មន្ទនាឆ្លងនិយាយអស់ពីរ៖ ២ ផង ។ បេ ។
 ខ្មោលភានន្ទ យជីការស្មន្ទនាឆ្លងនិយាយខឹងនាំដោតិចាលមាណវ អស់ពីរ៖ ចា
 ផងដូច្នេះថា នែដោតិចាលសំឡាញ់ស្មោះស្មើចិត្ត មក យើងនឹងនាំគ្នាចូល
 ទៅតាមព្រះកស្សបមាឧប្បន្ទកាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រោះថា ការពាន
 យើងព្រះមាឧប្បន្ទកាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធអ្នឹងនោះបេសុខំ សន្មតថា
 ជាការប្រៀប ។ ខ្មោលភានន្ទ ឯដោតិចាលមាណវ ក៏យាត់យជីការស្មន្ទ
 ឆ្លងអស់ពីរ៖ ចា ផង ដូច្នេះថា កុំឡើយយជីការសំឡាញ់ស្មោះស្មើចិត្ត
 ចុះអ្នកឯងចង់ដឹងការស្រម្លាញ់កំណើតនោះបានជាអ្វី ។ យជីការស្មន្ទ
 ឆ្លងតបថា នែដោតិចាលសំឡាញ់ស្មោះស្មើចិត្ត បើដូច្នោះ យើងនឹង
 កាន់យកវិទ្យាដ៏ធំបំផុតសាគ្គី^(១) សម្រាប់ភ័យខ្លាច ទៅកាន់ស្ថិតិដើម្បីភ័យ
 ខ្លាច ។ ខ្មោលភានន្ទ ដោតិចាលមាណវ បានទទួលពាក្យយជីការស្មន្ទ
 ឆ្លងថា យ៉ាងហ្នឹងហើយ សំឡាញ់ស្មោះស្មើចិត្ត ។

១ វិទ្យាដ៏ធំបំផុតសាគ្គីនេះ មកលាយនិងយិទ្ធិ ហើយឯងត្រូវត្រង់
 កណ្តាល (វិទ្យាដ៏ធំ) ត្រង់ត្រង់ក្នុងវិទ្យាដ៏ធំសាគ្គី សម្រាប់កាន់ស្ថិតិយកមកស្រាវជ្រាវ
 ក្នុងខ្លួន ។

[១៦៨] អថេហោ អាណន្ទ យដិកាភោ ធន
 កុម្មតភវោ ដោតិចាលោ ធន មាណវោ សោត្តិសំបាទំ
 អាធាយ ននី អតទំសុ សំបាយិទុំ ។ អថេហោ
 អាណន្ទ យដិកាភោ កុម្មតភោ ដោតិចាលំ មាណវំ
 អមន្តេសំ អយំ សម្ម ដោតិចាល កស្សបស្ស
 ភកវតោ អវហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស អវិទូរេ នាវាមោ
 វាយាម សម្ម ដោតិចាល កស្សបំ ភកវត្ថំ
 អវហន្តំ សម្មាសម្ពុទ្ធី នស្សនាយ ឧបសម្ព័ន្ធម៌ស្សាម
 សាទុសម្មតញ្ញំ មេ កស្ស ភកវតោ នស្សនំ
 អវហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្សតិ ។

[១៦៩] ឯវិ វុត្តោ អាណន្ទ ដោតិចាលោ
 មាណវោ យដិកាវិ កុម្មតាវិ ឯតទរោធន អលំ សម្ម
 យដិកាវ ភី ថន តេន មុណ្ឌាកោន សមណាកោន
 និដ្ឋេនាតិ ។ ទុតិយម្យំ ចោ អាណន្ទ ។ មេ ។

[១៦៨] ម្ចាស់អាណន្ទ លំដាប់នោះ យដិការស្នូនផ្លូវនឹង
 ដោតិចាលមាណព ក៏នាំគ្នាបោកឡើងបោះសោត្តិ ទៅកាន់ស្តីនឹង ដើម្បី
 ស្រែកជីក ។ ម្ចាស់អាណន្ទ ព្រោះនោះ យដិការស្នូនផ្លូវនឹងនិយាយនឹងដោតិ-
 ចាលមាណពថា ម្ចាស់ដោតិចាល សំឡេងស្ទើរដូចគ្នា នេះហើយ
 ពេកមរបស់ព្រះកស្សបមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ នៅជិតមន្តិយ
 ទេតី ខែដោតិចាលសំឡេងស្ទើរដូចគ្នា មក យើងនឹងនាំគ្នាចូលទៅ
 រាល់ព្រះកស្សបមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រោះថា ការបោះ
 ឃើញព្រះមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធអង្គនោះ របស់ខ្ញុំ សន្មត
 ថាជាការប្រកែក ។

[១៦៩] ម្ចាស់អាណន្ទ កាលបើយដិការស្នូនផ្លូវ និយាយយ៉ាងនេះ
 ដោតិចាលមាណពក៏យោគយដិការស្នូនផ្លូវទៀតដូច្នេះថា កុំឡើយយដិ-
 ការសំឡេងស្ទើរដូចគ្នា ចុះអ្នកឯងនឹងមិនស្រមៃលក់កំណាបនោះបាន
 ជាការអ្វី ។ ម្ចាស់អាណន្ទ យដិការស្នូនផ្លូវនិយាយអស់វារៈ ២ វេទី ។ បេ ។

តតិយម្យំ ទោ អាធន្ត យជិតារោ កុម្ភតារោ
 ដោតិបាលំ បាលារំ ឯតនកោច អយំ សម្ម
 ដោតិបាល កស្សបស្ស កកវតោ អរហតោ
 សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស អវិទូរេ អារាមោ អាយាម សម្ម
 ដោតិបាល កស្សបំ កកវន្តំ អរហន្តំ សម្មាសម្ពុទ្ធិ
 នស្សបាយ ឧបសង្កម្មិកស្សម សាធុសម្មតញ្ញំ មេ
 កស្ស កកវតោ នស្សនំ អរហតោ សម្មា-
 សម្ពុទ្ធស្សតិ ។ តតិយម្យំ ទោ អាធន្ត ដោតិ-
 បាលោ បាលារោ យជិតារំ កុម្ភតារំ ឯតនកោច
 អលំ សម្ម យជិតារ កី បទ ភេទ មុណ្ឌភេទ
 សមណភេទ ទិដ្ឋេនាតិ ។

[១៧០] អថទោ អាធន្ត យជិតារោ កុម្ភតារោ
 ដោតិបាលំ បាលារំ ឡុវ្តិកាយ ចរាមសិក្ខា
 ឯតនកោច អយំ សម្ម ដោតិបាល កស្សបស្ស
 កកវតោ អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស អវិទូរេ អារាមោ

ម្ចាស់អាធន្ត យជិតារស្ម័ន្តឆ្នាំង និងយាយជិតិដោតិបាលបាណកអស់
 វារៈ ព ធីត្ថម្ភច្នេះ ម្ចាស់ដោតិបាល សំឡាញ់ស្មោះស្មើចិត្ត ទេ
 ហើយអាធន្តរបស់ព្រះកស្សបមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ នៅជិត
 បរតីយៈទេវតី ម្ចាស់ដោតិបាល សំឡាញ់ស្មោះស្មើចិត្ត មក ឃើង
 នឹងគ្នា ចូលទៅគាល់ព្រះកស្សបមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ
 ព្រោះថា ការពុទ្ធជឺព្រះមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធអង្គរនោះ
 របស់ខ្ញុំ សន្មតថាជាការប្រាកដ ។ ម្ចាស់អាធន្ត ដោតិបាលបាណក
 ក៏យាងយជិតារស្ម័ន្តឆ្នាំងអស់វារៈ ព ធីត្ថម្ភច្នេះ កុំឡើយយជិតារ
 សំឡាញ់ស្មោះស្មើចិត្ត ចុះអ្នកឯង ចង់គាល់ស្រមោលកំណើតនោះបាន
 ជាការឆ្លី ។

[១៧១] ម្ចាស់អាធន្ត ត្រាវនោះ យជិតារស្ម័ន្តឆ្នាំង ក៏ចាប់ទាញថ្នក់
 ដោតិបាលបាណក និងយាយរោមម្ភច្នេះ ម្ចាស់ដោតិបាល សំឡាញ់
 ស្មោះស្មើចិត្ត នៅហើយអាធន្តរបស់ព្រះកស្សបមានព្រះភាគ អរហន្ត-
 សម្មាសម្ពុទ្ធ នៅជិតបរតីយៈទេវតី ម្ចាស់ដោតិបាល សំឡាញ់ស្មោះស្មើ

អាឡាម សម្ម ដោតិចាល កស្សបំ ភក្កវន្តំ អរហន្តំ
 សម្មាសម្ពុទ្ធិំ ទស្សនាយ ឧបសង្កម្មីស្សាម សាទុ-
 សម្មតញ្ញិ មេ ឥស្ស ភក្កវតោ ទស្សនំ អរហតោ
 សម្មាសម្ពុទ្ធស្យាតិ ។ អថោ អាទន្ទ ដោតិចាលោ
 ហាលាវេ ឡិវន្តិកំ វិនិវេស្យោ(១) យដិការី កុម្ភការី
 ឯតទរោច អសំ សម្ម យដិការី កំ បទ តេន
 មុណ្ឌកេន សមណកេន ឱដ្ឋនាតិ ។ អថោ
 អាទន្ទ យដិការោ កុម្ភការោ ដោតិចាលី ហាលាវ
 សីសនបារតិ កេសេសុ បរាមសិត្វា ឯតទរោច
 អសំ សម្ម ដោតិចាល កស្សបស្ស ភក្កវតោ
 អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស អវិទូរោ អាហោ អាឡាម
 សម្ម ដោតិចាល កស្សបំ ភក្កវន្តំ អរហន្តំ សម្មា-
 សម្ពុទ្ធិំ ទស្សនាយ ឧបសង្កម្មីស្សាម សាទុសម្មតញ្ញិ
 មេ ឥស្ស ភក្កវតោ ទស្សនំ អរហតោ សម្មាសម្ពុ-
 ទ្ធស្យាតិ ។ អថោ អាទន្ទ ដោតិចាលស្ស ហាលាវស្ស

១ ឬ. វិនិវេស្យោ ។

ចិត្ត មក យើងនឹងនាំគ្នាចូលទៅ ដើម្បីគាល់ព្រះកស្សបមានព្រះភាគ
 អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រោះថាការបោះឃើញព្រះមានព្រះភាគ អរហន្ត-
 សម្មាសម្ពុទ្ធអង្គនោះរបស់ខ្ញុំ សន្មតថាជាការប្រពៃ ។ ហួសអាទន្ទ រៀប
 ដាក់បាល្ហាណា ឱ្យយដិការស្លូតផ្លាស់លែងតាមខ្ញុំ ហើយនិយាយ
 ផ្សំច្នៃថា កុំឡើយ យដិការសំឡាញ់ស្មោះស្មើចិត្ត ចូរអ្នកឯងនាំយើង
 ស្រមៃរំកិលការនោះបាទជាភារី ។ ហួសអាទន្ទ លំដាប់នោះ យដិការ
 ស្លូតផ្លាស់ ក៏ចាប់បាល្ហាសក់ដាក់បាល្ហាណា ដែលរៀបនឹងត្រូវច្នៃ
 ហើយ និយាយលោមផ្សំច្នៃថា ហួសដាក់បាល្ហាសំឡាញ់ស្មោះស្មើចិត្ត
 នេះហើយភាគរបស់ព្រះកស្សបមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ទៅ
 ជិតបង្កើយទៅ ហួសដាក់បាល្ហា សំឡាញ់ស្មោះស្មើចិត្ត មក យើង
 នឹងនាំគ្នា ចូលទៅគាល់ព្រះកស្សបមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ
 ព្រោះថាការបោះឃើញព្រះមានព្រះភាគ ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធអង្គនោះ
 របស់ខ្ញុំ សន្មតថាជាការប្រពៃ ។ ហួសអាទន្ទ ព្រាហ្មណ៍ ដាក់បាល្ហា-

ឯកទេហាសិ អន្តរិយំ វត ហោ អន្តរិយំ វត
 ហោ យត្រ ហំ ធានាយំ យជិតារោ កុម្មតារោ
 ឥន្ទ្រជេត្តោ សមាទោ អម្ពាតំ សីសនហតាជំ
 កោសេសុ បរមសិទ្ធា មញ្ញិស្សតិ ន វតិជំ ឱរកំ
 បញ្ញោ កវិស្សតិទិ ។ យជិតារិ កុម្មតារិ ឯកទេហេន
 យាវតោហិចិ សម្ម យជិតារាទិ ។ យាវតោហិចិ
 សម្ម ដោតិចាល ភថា ហំ បន មេ សាទុសម្ពុតិ
 តស្ស ភកវតោ នស្សនំ អរហតោ សម្មា-
 សម្ពុទ្ធស្សាទិ ។ តេនហំ សម្ម យជិតារ ឧត្តា
 តមិស្សាហិទិ ។

[១៧១] អថេហា អានន្ត យជិតារោ ន កុម្ម-

តារោ ដោតិចាលោ ន មាណវោ យេន កស្សតោ
 ភកវា អរហំ សម្មាសម្ពុតោ តេទុបសង្ករិស្ស

មាណវោមានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នេះថា ឧប្បាស្តាទ្យណាស់ យើង ចំឡែក
 ណាស់ មិនសមបើយជិតារស្លៀកឆ្នាំង ជាមនុស្សបានកំណើតជាភក្តាប
 នេះ មកហ៊ានមើលឆ្ងាយ ចាប់ពាក្យសក់របស់គេ ដែលទើបនឹងដួត
 ហើយដូច្នេះហេតុ ប្រហែលជាដំណើរ របស់គេដែលនឹងទៅនេះ មិន
 មែនជាដំណើរជាភក្តាបឡើយ ។ ទើបដាក់បាល្លាមាណវោយជិតារ
 ស្លៀកឆ្នាំងដូច្នេះថា ម្ចាស់យជិតារ សំឡាញ់ស្មោះស្មើចិត្ត អ្នកឯងចាប់
 ពាក្យសក់បំផ្លាញប្រឹក្សាណាទៅទៀត ។ យជិតារស្លៀកឆ្នាំងគេថា នៃ
 ដោតិចាលសំឡាញ់ស្មោះស្មើចិត្ត ចំពោះពាក្យសក់អ្នកឯង ចាល់តែខ្ញុំ
 បានទៅកាលព្រះមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធអង្គនោះ ដែលសម្មា
 ជាតិការប្រពៃ ។ ដោតិចាលមាណវោគេថា នៃយជិតារសំឡាញ់
 ស្មោះស្មើចិត្ត ល្បឿយលែង យើងនឹងទៅដែរ ។

[១៧១] ម្ចាស់អានន្ត ត្រាហ្មោះ យជិតារស្លៀកឆ្នាំងនឹងដាក់បាល្លា
 មាណវោ ដាំពាក្យចូលទៅក្នុងព្រះកស្សបមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មា-

សុទ្ធិបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបទ្ទានុកថ

ឧបសង្កម្ភិកា យដិការោ កុម្មកាវោ កស្សបំ ភគវន្តំ
 អរហន្តំ សម្មាសម្ពុទ្ធិំ អភិវនេត្វា ឯតមន្តំ ជិសីទំ ។
 ដោតិចាលោ បទ មាណវោ កស្សបេន ភគវតា
 អរហតា សម្មាសម្ពុទ្ធន សន្តិំ សម្មោទំ សម្មោទន័យំ
 កម្មំ សាវណ័យំ វិគីសារេត្វា ឯតមន្តំ ជិសីទំ ។
 ឯតមន្តំ ជិសីទ្វា ទោ^(១) យដិការោ កុម្មកាវោ
 កស្សបំ ភគវន្តំ អរហន្តំ សម្មាសម្ពុទ្ធិំ ឯតទេវោទ
 អយំ មេ កន្ត ដោតិចាលោ មាណវោ សហាយោ
 បិយសហាយោ ឥមស្ស ភគវំ ទន្ធិំ នេសេត្វតិ ។

[១៨២] អដទោ អាទទ កស្សចោ ភគវំ
 អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធា យដិការោ កុម្មកាវំ ដោ-
 តិចាលោ មាណវំ ទន្ធិយា កថាយ សទ្ធស្សេសិ
 សមាទេសិ សមុត្តេជេសិ សម្មហំសេសិ ។

១. ខ. គ. ហេ អាទ ។

សុទ្ធិបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបទ្ទានុកថ

សមុទ្ធ លុះចូលទៅដល់ហើយ យដិការស្វន្ទាន្តំ ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះ
 កស្សបមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធហើយ កំអន្ថយក្នុងទីដ៏សម
 គួរ ។ ដដោតិចាលមាណ កោលពាស្យាភក្កតំសាវណេសិណាល
 ទៅព្រះកស្សបមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ លុះបន្ទាប់ពាក្យ
 ដែលគួររីករាយ នឹងពាក្យដែលគួររើសរើសហើយ កំអន្ថយក្នុងទីដ៏សមគួរ ។
 លុះយដិការស្វន្ទាន្តំ ក្នុងក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ ក៏ក្រាបបង្គំចូលព្រះ
 កស្សបមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធជ្រះថា ចកិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 ដោតិចាលមាណនេះ ជាមិត្តសំឡាញ់ពេញចិត្តនៃខ្ញុំព្រះអង្គ សូមព្រះ
 មានព្រះភាគ សំដែនធម៌ប្រាសដោតិចាលមាណនេះឲ្យបាន ។

[១៨២] មាលកមន្ត គ្រាវាវា ព្រះកស្សបមានព្រះភាគ អរ-
 ហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ បានឮខ្យល់យដិការស្វន្ទាន្តំនឹងដោតិចាលមាណឲ្យ
 យល់ឃើញច្បាស់ ឲ្យជឿជាក់ ឲ្យរោចចិត្ត ឲ្យរីករាយដោយអង្គរាង ។

រាជវង្ស យជិតាសុត្ត ដោតិចាលោ អនិច្ចាយោ

អថោ អាទន្ទ យជិតាកោ ច កុម្មតាកោ ដោតិចាលោ
ច មាលាកោ កស្សបេន កកវតា អរហតា សម្មា-
សម្ពុទ្ធន ធម្មិយោ កថាយ សន្ទស្សិតា សមាធិតា
សមុត្តដិតា សម្មហិសិតា កស្សបស្ស កកវតោ
អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស ភាសិតំ អភិធម្មត្វា
អនុមោធិត្វា ឧដ្ឋាយាសថា កស្សមិ កកវត្ថំ
អរហន្តំ សម្មាសម្ពុទ្ធិ អភវនេត្វា បទត្ថិណំ កត្វា
បក្កមីសុ ។

[១៧៣] អថោ អាទន្ទ ដោតិចាលោ មាលាកោ
យជិតារី កុម្មតារី ឯតនកោច ឥមំ នុ ថ្វិ សម្ម
យជិតារ ធម្មំ សុណត្ថោ អថ ច បទ អការស្មា^(១)
អនការិយំ បទ្ធវជសីតិ^(២) ។ ននុ ច មំ សម្ម
ដោតិចាស ជាតាសិ អន្ទ ដិណ្ឌោ មាតាបិតាកោ ចោសេ-
មីតិ ។ កេនចា សម្ម យជិតារ អហំ អការស្មា
អនការិយំ បទ្ធវជស្សបីតិ ។

១. អ. អការស្មា ។ ២. ប. បទ្ធវជសីតិ ។

រាជវង្ស យជិតាសុត្ត បិណ្ឌវេស្សនិកវិលហនន

មាលភានន្ទ យជិតាស្នូន្នាវនីវដោតិចាលមាលាត លុះព្រះកស្សប
បានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ធម្មវល្ល័យវល្លិញ្ញាសំ ឲ្យ
ជឿដាក់ ឲ្យកេហាន ឲ្យរីករាយ ដោយធម្មិកថាហើយ តំក្រោកអភិក
កយចំពោះកសិក រថស្រែកស្របមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ
រួចក្រោកចាកវេសនៈ ប្រយបន្តិលាព្រះកស្សបមានព្រះភាគ អរហន្ត-
សម្មាសម្ពុទ្ធ ធ្វើប្រទក្សិណហើយកំចៀសចេញទៅ ។

[១៧៣] មាលភានន្ទ សំរេងរំខាន ដោតិចាលមាលាតស្វាយដិ-
ការស្នូន្នាវនីវដ្ឋាន មាលយជិតាសំឡាញ់ស្មារស្ម័ចិត្ត អ្នកឯងកាល
បើស្តាប់ធម៌នេះហើយ តើអ្នកឯងនឹងចេញចាកផ្ទះចូលទៅកាន់ផ្នួសឬទេ ។
យជិតាស្នូន្នាវនីវដ្ឋាន មាលដោតិចាលសំឡាញ់ស្មារស្ម័ចិត្ត អ្នកឯង
ត្រង់ជីវិត ថ្ងៃត្រង់ចិញ្ចឹមមាតាបិតា ដែលចាស់ជីវិតនឹងរស់ដែរឬ ។
ដោតិចាលមាលាតធម៌ មាលយជិតាសំឡាញ់ស្មារស្ម័ចិត្ត បើអ្នក
ថ្ងៃនឹងចេញចាកផ្ទះចូលទៅកាន់ផ្នួស ។

[១៧៤] អដ្ឋទោ អានន្ទ យេជីតាភោ ច កុត្តតាភោ
 ជោតិទាលោ ច មាណវេ យេន កស្សបោ កកវា
 អវហំ សម្មាសម្ពុត្តោ តេនុចសន្តិមីសុ ឧបសន្តិមីត្វា
 កស្សបំ កកវន្តំ អវហន្តំ សម្មាសម្ពុត្តំ អភិវាទេត្វា
 ឯកមន្តំ ចិសីទិសុ ។ ឯកមន្តំ ចិសីទ្វោ ទោ អានន្ទ
 យេជីតាភោ កុត្តតាភោ កស្សបំ កកវន្តំ អវហន្តំ
 សម្មាសម្ពុត្តំ ឯកទេវាច អយំ មេ កន្ថេ ជោតិទាលោ
 មាណវេ សហាយោ ចិយសហាយោ ភំមំ កកវា
 ចព្វាដេត្តតិ ។ អលត្ថ ទោ អានន្ទ ជោតិទាលោ
 មាណវេ កស្សបស្ស កកវតោ អវហតោ សម្មា-
 សម្ពុត្តស្ស សន្តិកេ មទ្ធជី អលត្ថ ឧបសម្មនំ ។
 អដ្ឋទោ អានន្ទ កស្សបោ កកវា អវហំ សម្មាសម្ពុត្តោ
 អចិន្ទ្របសម្បន្នេ ជោតិទាលេ មាណវេ អន្យមាស្សបស-
 ម្បន្នេ វេកន្យតេ យជាកវន្តំ វិហរិត្វា យេន តាភណសី
 តេន ចារិកំ ចក្កាមិ អនុបុត្រេន ចារិកត្តរមាធា យេន
 តាភណសី តនេវសរិ ។

[១៧៥] ម្ចាស់មានទូ គ្រោះតាៈ យេជីតាស្វេន្តានិទិវិជេតិបាល-
 មាណវោ នាំគ្នាចូលទៅគាល់ព្រះកស្សបមានព្រះភាគ អវហន្តសម្មា-
 សម្ពុត្ត លុះចូលទៅដល់ហើយ ថ្វាយបង្គំព្រះកស្សបមានព្រះភាគ
 អវហន្តសម្មាសម្ពុត្ត ហើយក៏អង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ ម្ចាស់មានទូ លុះ
 យេជីតាស្វេន្តានិទិវិជេតិបាល ក៏ត្រាចចូលព្រះកស្សបមាន
 ព្រះភាគ អវហន្តសម្មាសម្ពុត្តដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ដោតិ-
 បាលមាណវោនេះ ជាមិត្តសំណូម្បងព្រះចិត្តរបស់ព្រះអង្គ សូមព្រះ
 មានព្រះភាគ ចំបូលដោតិបាលមាណវោនេះឲ្យបាន ។ ម្ចាស់មានទូ
 ដោតិបាលមាណវោក៏បានឲ្យបង្គាប់ បានឲ្យឧបសម្បទាក្នុងសំណាត់ព្រះ
 កស្សបមានព្រះភាគ អវហន្តសម្មាសម្ពុត្ត ។ ម្ចាស់មានទូ ត្រា
 គាល់ដល់ដោតិបាលមាណវោ បានឧបសម្បទាមិនយូរប៉ុន្មាន ទើបចិន្ត
 ឧបសម្បទាបានកន្លះនៃប៉ុណ្ណោះ ព្រះកស្សបមានព្រះភាគ អវហន្តសម្មា-
 សម្ពុត្ត ច្រឡំសម្រេចសម្រាន្តនិយោបក្កន៍វេកន្យនិច្ចម តាមសមគួរ
 ដល់ក្នុងអច្ច្រាស្រីយ ហើយច្រឡំក្នុងដំណើរទៅកាន់ចារិក សំដៅទៅកាន់
 ក្រុងតាភណសី កាលក្នុងដំណើរទៅកាន់ចារិកដោយដល់ដាច់ ក៏បាន
 ដល់ក្រុងតាភណសីនោះ ។

[១៧៩] តត្រ សុទ្ធិ អាទន្ទ កស្សនោ កកវា
 អរហំ សង្ខាសម្ពុទ្ធោ ពារាណសីយំ វិហរតិ វសិមតនេ
 មិច្ឆាយេតិ ។ អស្សាសិ ទោ អាទន្ទ កិកិ^(១) កា-
 សិវាសា កស្សនោ កកវា អរហំ សង្ខាសម្ពុទ្ធោ
 ពារាណសី អនុប្បត្តោ ពារាណសីយំ វិហរតិ វសិមតនេ
 មិច្ឆាយេតិ ។ អដិទោ អាទន្ទ កិកិ កាសិវាសា
 កត្រាជំ កត្រាជំ យាទាជំ យោជានេត្វា កត្រំ យាទំ
 អក្ករហិត្វា កត្រេហំ កត្រេហំ យោទេហំ ពារាណ-
 សីយា ធិយ្យាសិ មហទ្ធករោតុកាវេន^(២) កស្សប្រិ
 កកវន្តំ អរហន្តំ សង្ខាសម្ពុទ្ធិំ ឧស្សនាយ យាវតិកា
 យោនស្ស ភូមិ យោនេន កត្វា យោនា ចត្វាភោ-
 ហិត្វា ចត្តិកោ វ យេន កស្សនោ កកវា អរហំ
 សង្ខាសម្ពុទ្ធោ កេតុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា កស្សប្រិ
 កកវន្តំ អរហន្តំ សង្ខាសម្ពុទ្ធិំ អភិវនេត្វា ឯកមន្តិ
 ចិសិទិ ។

១. ឧ. ម. កិរិ ។ ២. ឧ. មហា រាជវង្ស ។

[១៨០] ម្ចាស់អាទន្ទ ព្រះកស្សបមានព្រះភាគ អរហន្តសង្ខា-
 សម្ពុទ្ធ ទ្រង់គង់នៅក្នុងវសិមតនេតាយវិទ ជិតក្រុងពារាណសីនោះ ។
 ម្ចាស់អាទន្ទ ព្រះរាជាដែលកាសិ ទ្រង់ព្រះនាមក៏ បានឮដំណឹងថា
 ព្រះកស្សបមានព្រះភាគ អរហន្តសង្ខាសម្ពុទ្ធ ទ្រង់ពុទ្ធដំណើរមក
 ដល់ក្រុងពារាណសីហើយ ឥឡូវទ្រង់គង់នៅ ក្នុងវសិមតនេតាយវិទ
 ជិតក្រុងពារាណសី ។ ម្ចាស់អាទន្ទ វេលានោះ ព្រះរាជាដែលកាសិ
 ទ្រង់ព្រះនាមក៏ បង្គាប់រាជបុរសឱ្យរៀបចំយានដំរី ។ ហើយឡើងគង់
 យានដំរី ស្ដេចចេញទៅក៏ក្រុងពារាណសី ដោយយានដំរី ។ ដោយ
 ព្រះរាជាខុកាភវីប្រសើរ ដើម្បីគាល់ព្រះកស្សបមានព្រះភាគ អរហន្ត-
 សង្ខាសម្ពុទ្ធ លុះបរយានទៅដល់ត្រឹមទីដែលស្មូនយប់យានហើយ ក៏ចុះ
 អំពីយាន ទ្រង់ស្ដេចទៅដោយព្រះបាទទេវ មូលសំដៅទៅគាល់ព្រះ
 កស្សបមានព្រះភាគ អរហន្តសង្ខាសម្ពុទ្ធ លុះស្ដេចចូលទៅដល់ហើយ
 ក៏ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះកស្សប មានព្រះភាគ អរហន្តសង្ខាសម្ពុទ្ធ រួច
 ប្រថាប់ក្នុងវិសមគ្គ ។

[១៧៦] ឯកចន្ទំ ឯសិទ្ធី ទោ អាទន្ទ កិកកិ
 កាសិវាជំ កស្សបោ កកវា អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធោ
 ធម្មិយា កតាយ សន្ទស្សីសំ សមាធិសេសំ សមុត្ត-
 វេសំ សម្មាសម្ពុទ្ធំ ។ អដទោ អាទន្ទ កិកកិ
 កាសិវាជំ កស្សបោ កកវា អរហតា សម្មា-
 សម្ពុទ្ធន ធម្មិយា កតាយ សន្ទស្សីតោ សមាធិតោ
 សមុត្តវេតោ សម្មាសម្ពុទ្ធិតោ កស្សមំ កកវន្តំ អរហន្តំ
 សម្មាសម្ពុទ្ធិំ ឯកទកោធិ អធិវាសេតុ មេ កន្ត
 កកវា ស្វាគាយ ភត្តំ សន្តិ ភិក្ខុសង្ឃទាតិ ។
 អធិវាសេសំ ទោ អាទន្ទ កស្សបោ កកវា
 អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធោ តុណ្ហិកាវេន ។ អដទោ
 អាទន្ទ កិកកិ កាសិវាជំ កស្សបស្ស កកវតោ
 អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស អធិវាសនំ វិនិច្ឆា ទដ្ឋា-
 យាសនា កស្សមំ កកវន្តំ អរហន្តំ សម្មាសម្ពុទ្ធិំ
 អភិវាទេត្វា បទទ្ធិណំ កត្វា ចត្តាមិ ។ អដទោ
 អាទន្ទ កិកកិ កាសិវាជំ កស្ស វត្ថុយា អន្ធរេន

[១៧៦] ម្ចាស់អាទន្ទ លុះព្រះរាជាវិជេតាសី ទ្រង់ព្រះចាមកិកិ
 ប្រថប់ ក្នុងទីសមគួរហើយ ព្រះកស្សបមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មា-
 សម្ពុទ្ធ ក៏ទ្រង់ឲ្យលំឡើយឱ្យច្បាស់ ឲ្យជឿជាក់ ឲ្យអាចហោទ ឲ្យរីក
 រាយដោយធម្មិកថា ។ ម្ចាស់អាទន្ទ លំដាប់នោះ ព្រះរាជាវិជេតាសី
 ទ្រង់ព្រះចាមកិកិ លុះព្រះកស្សបមានព្រះភាគ ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ
 ទ្រង់ឲ្យលំឡើយឱ្យច្បាស់ ឲ្យជឿជាក់ ឲ្យអាចហោទ ឲ្យរីករាយដោយ
 ធម្មិកថាហើយ ក៏និមន្តព្រះកស្សបមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធជ្រះ
 ថា បតិព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សូមព្រះមានព្រះភាគ ព្រមទាំងភិក្ខុសង្ឃ
 ទទួលគត្តាចលន៍នូវព្រះអង្គ ដើម្បីនាមក្នុងវិថីស្តុក ។ ម្ចាស់អាទន្ទ ព្រះ
 កស្សបមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ក៏ទ្រង់ទទួលនិមន្តដោយតុណ្ហិ-
 ភាគ ។ ម្ចាស់អាទន្ទ ត្រាវនោះ ព្រះរាជាវិជេតាសី ទ្រង់ព្រះចាមកិកិ
 ទ្រង់ជ្រាបថា ព្រះកស្សបមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ទទួលនិមន្ត
 ហើយ ក៏ប្រោកចាកកាសនៈ ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះកស្សបមានព្រះភាគ
 អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ធ្វើប្រទក្សិណហើយស្តេចចេញទៅ ។ ម្ចាស់អាទន្ទ
 កាលនោះ ព្រះរាជាវិជេតាសី ទ្រង់ព្រះចាមកិកិ លុះកន្លងក្រៅនោះ

សកេ ជំរេសនេ បណ្ឌិតំ ទានជ័យំ ភោជជ័យំ
 បដិយានាមេត្វា បណ្ឌិតុមុនីកស្សំ សាលិយោ វិនិត្ត-
 កាធុត្តំ^(១) អនេកស្វបំ អនេកព្យញ្ជនំ កស្សបស្សំ
 កកវតោ អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស កាលី អាហ-
 តាមេសិ កាលោ កាត្ថំ ជិដ្ឋិតំ កត្ថត្ថំ ។

[១៧៧] អថេតោ អាទត្ថំ កស្សនោ កកវា
 អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធា បុព្វហ្គាយសមយំ ជំរាសេត្វា
 ចត្តវិវេហនាយ យេន តិកិតស្សំ កាសិរញ្ញោ
 ជំរេសនំ តេនុបសង្កមំ ឧបសង្កមិត្វា បញ្ញត្តោ អាសនេ
 ជិសំជិ សុទ្ធិំ ភិក្ខុសង្ឃន ។ អថេតោ អាទត្ថំ
 តិកិតំ កាសិរាជំ តុទ្ធម្បមុទំ ភិក្ខុសង្ឃំ បណ្ឌិតេន
 ទានជ័យេន ភោជជ័យេន សហគ្គា សន្តិច្ឆេសិ
 សម្បវារេសិ ។ អថេតោ អាទត្ថំ តិកិតំ កាសិរាជំ

១. ឧ. វិទ្យាប្បកំ ។

ហើយ គំព្រាស់បង្គំបំរាជបុរស ឲ្យចាត់ចែងទានជ័យភោជនីយាហារដ៏ដ្ឋិត
 ផ្គត់ ដោយស្រូវសាលីមានគណៈល្បីនំ ជាអង្គរបាយទង់ ជាវត្ថុប្រាស
 ពាក្យណាឡើ ទានទាំងសិទ្ធិដ៏ច្រើន នឹងម្ចាស់ព្រៀមដ៏ច្រើន ក្នុងព្រះរាជ
 វាំងកាន់របស់ព្រះអង្គ រួចហើយបង្គំបំរាជបុរស ឲ្យក្រាបទូលកក្កាកាល
 ចំពោះព្រះកស្សបមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធជា បតិប្រាជ្ញាអង្គ
 ដ៏ចម្រើន កាលដល់ហើយ កត្តក៏សម្រេចហើយ ។

[១៧៨] ម្ចាស់អាទត្ថំ វេលាមាន ជាវេលាបុព្វហ្គាយសម័យ
 ព្រះកស្សបមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ទ្រង់ស្ងៀមស្ងៀមជាប់បុព្វ
 ជីវិតវេរ ស្ដេចចូលទៅកាន់ព្រះរាជវាំងកាន់ព្រះរាជវាំងកាសិ ទ្រង់
 ព្រះនាមកិកិ ព្រមដោយភិក្ខុសង្ឃ សុះចូលទៅដល់ហើយ ទ្រង់គង់
 លើកាសនៈវេលាពេលព្រលង្គយ ។ ម្ចាស់អាទត្ថំ សម័យនោះ ព្រះរាជា
 វេលាកាសិទ្រង់ព្រះនាមកិកិ ទ្រង់អង្គុសភិក្ខុសង្ឃ មានព្រះពុទ្ធជាប្រធាន
 ដោយទានជ័យភោជនីយាហារដ៏ដ្ឋិតផ្គត់ ដោយព្រះហត្ថានៃព្រះអង្គឯង
 ឲ្យវត្តអង្គប្រជុំស្ដេច ។ ម្ចាស់អាទត្ថំ កាលបើព្រះរាជាវេលាកាសិព្រះចោម

កស្សបំ កតវន្តំ អរហន្តំ សម្មាសម្ពុទ្ធិំ ភូតាវិ
 ឱប័នបន្តទាណី អញ្ញាតវំ នីតិំ អាសនិំ គហេត្វា
 ឯកមន្តំ និសីទំ ។ ឯកមន្តំ ឯសិដ្ឋោ ទោ អាទន្ធ
 កតិកា កាសិវាជា កស្សបំ កតវន្តំ អរហន្តំ សម្មា-
 សម្ពុទ្ធិំ ឯតទរោច អនិវាសេតុ មេ កន្តេ ភគវា
 ពាកណាសិយំ វស្សាវាសិ ឯវរុចំ សង្ឃស្ស ឧបដ្ឋានំ
 ភវិស្សតីតិ ។ អសំ មហារាជ អនិវុដ្ឋោ មេ
 វស្សាវាសោតិ ។ ទុតិយម្យំ ទោ អាទន្ធ ។ បេ ។
 តតិយម្យំ ទោ អាទន្ធ កតិកា កាសិវាជា កស្សបំ
 កតវន្តំ អរហន្តំ សម្មាសម្ពុទ្ធិំ ឯតទរោច អនិវាសេតុ
 មេ កន្តេ ភគវា ពាកណាសិយំ វស្សាវាសិ ឯវរុចំ
 សង្ឃស្ស ឧបដ្ឋានំ ភវិស្សតីតិ ។ អសំ មហារាជ
 អនិវុដ្ឋោ មេ វស្សាវាសោតិ ។ អដិទោ អាទន្ធ

កំភិគ្រាបយា ព្រះកស្សបមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ សោយ
 ច្រស្រេចហើយ លែងលូកព្រះហស្តទៅក្នុងច្រូតហើយ ក៏កាន់យក
 កាសនិមួយទាបដាន ហើយប្រថាប់ក្នុងទីសមគួរ ។ ម្ចាស់កាន់
 លុះព្រះរាជាវេទកាសីព្រះនាមកិតិ ប្រថាប់ក្នុងទីសមគួរហើយ ក៏ក្រាប
 បង្គំទូលព្រះកស្សបមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធជូរចុះថា បតិក្រ
 ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សូមព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ទទួលគង់ចាំវស្សាក្នុងក្រុង
 ពាកណាសិ របស់ខ្ញុំព្រះអង្គ ឯការចម្រើនឱ្យមានសភាពដូច្នេះ នឹង
 មានមិនដាច់ ។ ព្រះកស្សបមានព្រះភាគត្រាស់ថា បតិក្រព្រះមហារាជ
 កុំឡើយ ព្រោះថា ការនៅចាំវស្សា គឺជាគរនៅចាំរដូវហើយ ។
 ម្ចាស់កាន់ ព្រះពុទ្ធក៏ក្រាបបង្គំទូលអស់រាជានិវេសន៍ ។ បេ ។ ម្ចាស់
 កាន់ ព្រះរាជាវេទកាសីព្រះនាមកិតិ ក្រាបបង្គំទូលព្រះកស្សបមាន
 ព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធអស់រាជានិវេសន៍ដូច្នេះថា បតិក្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 សូមព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ទទួលគង់ចាំវស្សា ក្នុងក្រុងពាកណាសិ របស់
 ខ្ញុំព្រះអង្គ ឯការចម្រើនឱ្យមានសភាពដូច្នេះ នឹងមានមិនដាច់ ។ ព្រះ
 កស្សបមានព្រះភាគត្រាស់ដូចជា បតិក្រព្រះមហារាជ កុំឡើយ ព្រោះថា
 ការនៅចាំវស្សា គឺជាគរនៅចាំរដូវហើយ ។ ម្ចាស់កាន់ ត្រាវនា

តិក្ខុស្ស កាសិរត្តោ ន មេ កស្សនោ ភគវា
 អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធា អធិរសេសី ពាកណសិយំ
 វស្សវាសន្តំ អត្ថុនេវ អញ្ញាដក្ខំ អត្ថុ នោមនស្សំ ។
 អថោ អាទន្ទ កិក្ខុ កាសិរត្តោ កស្សនំ ភគ-
 វន្តំ អរហន្តំ សម្មាសម្ពុទ្ធិ ឯតនេវាច អត្ថំ ទុ ទោ (១)
 កន្តុ អញ្ញោ កោចិ មយា (២) ឧបដ្ឋាកតរោតិ ។

(១៧៨) អត្ថំ មហារាជ វេកឡិកំ ជាម ឯតនោ
 ភគុ យជីការោ ជាម កុម្ភតារោ សោ មេ ឧបដ្ឋាកោ
 អត្ថុបដ្ឋាកោ តុយំ ទោ មន មហារាជ ន មេ
 កស្សនោ ភគវា អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធា អធិរសេសី
 ពាកណសិយំ វស្សវាសន្តំ អត្ថុនេវ អញ្ញាដក្ខំ អត្ថុ
 នោមនស្សំ តយេនិ យជីការោ កុម្ភតារោ នត្ថំ ន
 ច ភវិស្សតិ យជីការោ ទោ មហារាជ កុម្ភ-
 តារោ តុន្តំ សរណំ គតោ នធិ សរណំ គតោ

• ខ. ឆ ។ ២ ប. ប្ប ។

ព្រះរាជាវន្តកាសីព្រះនាមកិក្ខុជ្រាបថា ព្រះកស្សបមានព្រះភាគ អរ-
 ហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ មិនទ្រង់ទទួលនឹងចាវស្ស ក្នុងក្រុងពាកណសីរបស់
 អញផ្ទះច្នោះហើយ ទ្រង់ក៏មានព្រះចិត្តរាយមាយ ទ្រង់តូចព្រះហឫទ័យ ។
 ម្ចាស់អាទន្ទ វេលាពោះ ព្រះរាជាវន្តកាសីព្រះនាមកិក្ខុ ក្រាបបង្គំសួរ
 ព្រះកស្សបមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធផ្ទះច្នោះ បតិក្រព្រះអង្គ
 ដ៏ចម្រើន ចុះបុគ្គលដ៏វិទ្យាមួយ ដែលជាអ្នកចម្រើនសេសដង្ហែងព្រះអង្គ
 ទៅទៀត តើមានដែរឬទេ ។

(១៧៩) ភ្លុយព្រះរាជហោរាជ មាន អ្វីតនិមម្ភយាល្ហៈវេកឡិកៈ
 ភ្លុយនិមម្ភនោះមានស្មុគ្រឆ្លាំងឆ្លាតវៃឈ្មោះយជីការ ឯយជីការស្មុគ្រឆ្លាំងនោះ
 ឯង ជាឧបដ្ឋាក ជាអ្នកចម្រើនស្រីរបស់ចាតត បតិក្រព្រះមហារាជ
 មហាបតិក្រទ្រង់ជ្រាបថា ព្រះកស្សបមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ
 មិនទ្រង់ទទួលនឹងចាវស្សក្នុងក្រុងពាកណសី របស់ព្រះអង្គផ្ទះច្នោះហើយ
 ក៏មានព្រះចិត្តរាយមាយ ទ្រង់តូចព្រះហឫទ័យ ចំណែកសច្ចក្ខិយ
 ហយចិត្ត តឹងកាតូចចិត្តរបស់យជីការស្មុគ្រឆ្លាំងនោះ មិនមានក្នុងកាល
 ដ៏ឡូវីនេផង តឹងមិនមានទៅផង បតិក្រមហារាជ ព្រោះយជីការ
 ស្មុគ្រឆ្លាំងជាអ្នកដល់ខ្ញុំព្រះចុះជាទីតឹង ដល់ខ្ញុំព្រះធម៌ជាទីតឹង ដល់

សង្ឃំ សាវណំ កតោ យដិកាវោ ទោ មហាភដ្ឋ កុត្ត-
 តាវោ បាណនិបាតា បដិវិរតោ អនិច្ចាតា បដិវិរតោ
 តាវេសុ មិច្ឆាទាវោ បដិវិរតោ មុសាវតា បដិវិរតោ
 សុវាមេយមជ្ឈិមនិកាយា បដិវិរតោ យដិកាវោ ទោ
 មហាភដ្ឋ កុត្តតាវោ តុទ្ធេ អវេទុច្ឆសាទេន សមន្មា-
 តតោ ជន្មេ អវេទុច្ឆសាទេន សមន្មាតតោ សង្ឃំ
 អវេទុច្ឆសាទេន សមន្មាតតោ អរិយកន្តេហំ សីល-
 ហំ សមន្មាតតោ យដិកាវោ ទោ មហាភដ្ឋ
 កុត្តតាវោ ទុក្ខំ ចិក្ខុស្នំ ទុក្ខសមុទយេ
 ចិក្ខុស្នំ ទុក្ខនិរោទេ ចិក្ខុស្នំ ទុក្ខនិរោទកមិនិយា
 បដិមនាយ ចិក្ខុស្នំ យដិកាវោ ទោ មហាភដ្ឋ
 កុត្តតាវោ ឋានកន្តិកោ ប្រាជ្ញាវារី សីលា
 កល្យាណជន្មោ យដិកាវោ ទោ មហាភដ្ឋ
 កុត្តតាវោ ចិត្តត្ថមណីសុវណ្ណំ អចេតជាត្របរាជតោ

ប្រាសាទសង្ឃំ បដិវិរតោ យដិកាវោ ទោ មហាភដ្ឋ
 កុត្តតាវោ បាណនិបាតា បដិវិរតោ អនិច្ចាតា បដិវិរតោ
 តាវេសុ មិច្ឆាទាវោ បដិវិរតោ មុសាវតា បដិវិរតោ
 សុវាមេយមជ្ឈិមនិកាយា បដិវិរតោ យដិកាវោ ទោ
 មហាភដ្ឋ កុត្តតាវោ តុទ្ធេ អវេទុច្ឆសាទេន សមន្មា-
 តតោ ជន្មេ អវេទុច្ឆសាទេន សមន្មាតតោ សង្ឃំ
 អវេទុច្ឆសាទេន សមន្មាតតោ អរិយកន្តេហំ សីល-
 ហំ សមន្មាតតោ យដិកាវោ ទោ មហាភដ្ឋ
 កុត្តតាវោ ទុក្ខំ ចិក្ខុស្នំ ទុក្ខសមុទយេ
 ចិក្ខុស្នំ ទុក្ខនិរោទេ ចិក្ខុស្នំ ទុក្ខនិរោទកមិនិយា
 បដិមនាយ ចិក្ខុស្នំ យដិកាវោ ទោ មហាភដ្ឋ
 កុត្តតាវោ ឋានកន្តិកោ ប្រាជ្ញាវារី សីលា
 កល្យាណជន្មោ យដិកាវោ ទោ មហាភដ្ឋ
 កុត្តតាវោ ចិត្តត្ថមណីសុវណ្ណំ អចេតជាត្របរាជតោ

យដីកាក្រ ទៅ មហារាជ កុម្មតាក្រ ឧ ទុស្សលេន
 ឧ សហន្តា បម្រើព្យ ទេតិ យី ហោតិ ក្នុងបល្ល័ង្ក^(១)
 វា ម្ចសីកុម្មតាក្រ^(២) វា តំ កាដេន^(៣) ជាហិក្ខា
 រាជធំ កកិក្ខា វិវាហា វិត្ត យោ វិជ្ជតិ វណ្ណាល-
 បតិកស្តានិ វា មុត្តបតិកស្តានិ វា កាជ្ឈយំ.
 បតិកស្តានិ វា^(៤) វិក្ខិបិក្ខា យី វិជ្ជតិ តំ ហាត្វតិ
 យដីកាក្រ ទៅ មហារាជ កុម្មតាក្រ អន្ទេ ជីណ្ហា
 មាតាបិតាក្រ ហោសេតិ យដីកាក្រ ទៅ មហារាជ
 កុម្មតាក្រ បញ្ចង្គី ឡាត្តាតិយោធំ សញ្ញាជនាធំ
 បរិក្ខុយា ឡិបតាតិកោ តត្ថ បរិជិត្វាយី អនាវត្តិធម្មោ
 តសា លោកា ។

(១៧៧) ឯកតិកាបាំ មហាក្សត្រ សម័យ វេតន្ត្រៈ

កេ ឈាប ឆ័ត្តមេ វិហារមី ។ អង្គឡាបាំ មហាក្សត្រ

[illegible]

បតីគ្រូមហោជ ឃើញការស្ដេចឆ្នាំង ជាអ្នកមិនដឹងដែលដឹងដោយជំនីកផង
មិនកកាយដែលដឹងដោយវត្ថុខ្លាំងផង តែឆ្ងល់ក្រែងក្រែងទៅកែដីប្រាង
បាត់ប្លាត់ដីដែលកកលានកាយ មកធ្វើភាពមិនហើយ ប្រកាស (សេចក្ដី)
យ៉ាងនេះថា ដល់ណាចង់បាន (ភាគន៍) ចូរដាក់ក្ដីរមួយសំពៀត
ឬក៏សណ្ដែកបាយមួយសំពៀតក្នុងទីនេះចុះ ហើយចង់បានភាគន៍បែប
ណាចូរដោយកតាដំនាំនោះទៅចុះ បតីគ្រូមហោជ ឃើញការស្ដេចឆ្នាំង
តែងចិត្តមហាភារិកា ដែលចាស់នឹងក៏ដឹងល្អ បតីគ្រូមហោជ ឃើញការ
ស្ដេចឆ្នាំង ទៀងក៏ខឹងទៅកើតជាឧបបាតកៈកំណើត ហើយបរិវិទ្យាម
ក្នុងទីនោះ មានសភាពជាអ្នកមិនត្រូវបំបាត់លោកនោះវិញ ជាធម្មតា
ព្រោះអស់ទៅនៃឧបាតកៈយស្មោះផង ទាំង ៥ ។

(១៧៧) បរិក្ខេបហោរាវដ្ត សម័យមួយ គឺជាគុណប្រែប្រួលសម្រាប់

នៅក្នុងវេទច្បាប់នៃប ៗ បង្កើតមហាភជ គ្រោះនោះ ដល់គេ

បុព្វសម្មាសម្ពុទ្ធ ឯកសេនា មគ្គចិវរោទិយ យេន
 យដិការស្ស កុម្មការស្ស មាតាបិតរោ តេនុបសន្តមិ
 ឧបសន្តមិ យដិការស្ស កុម្មការស្ស មាតាបិតរោ
 ឯតនេវេនំ ហន្ត តោ ទុ ទោ អយំ កករោ
 កតោតិ ។ ឯកុន្តោ ទោ តេ កន្ត ឧបដ្ឋាកោ
 អតោ កុម្មិយា ឱននំ កហេត្វា បរិយោតា សូមំ
 កហេត្វា បរិកុញ្ញាតិ ។ អដទ្ធាហំ មហារាជ កុម្មិយា
 ឱននំ កហេត្វា បរិយោតា សូមំ កហេត្វា បរិកុញ្ញាត្វា
 ឧដ្ឋាយាសនា ចក្កាមី ។ អដទោ មហារាជ យដិ-
 ការោ កុម្មការោ យេន មាតាបិតរោ តេនុបសន្តមិ
 ឧបសន្តមិ មាតាបិតរោ ឯតនេវេនំ តោ កុម្មិយា
 ឱននំ កហេត្វា បរិយោតា សូមំ កហេត្វា បរិកុញ្ញាត្វា
 ឧដ្ឋាយាសនា ចក្កាតោតិ ។ កស្សនោ តាត ភកក
 អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធោ កុម្មិយា ឱននំ កហេត្វា បរិយោ-
 កា សូមំ កហេត្វា បរិកុញ្ញាត្វា ឧដ្ឋាយាសនា ចក្កាតោ-
 តិ ។ អដទោ មហារាជ យដិការស្ស កុម្មការស្ស

ស្យុកស្យង្គីប្រដាប់បាត្រនីតិវិ ក្នុងបុព្វសម្ពុទ្ធ ចូលទៅកាន់ទីដែល
 មាតាបិតារបស់យដិការស្ទូនឆ្នាំងនៅ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ឈរ
 គឺនឹងមាតាបិតារបស់យដិការស្ទូនឆ្នាំងដូច្នេះថា ពុះកត្តៈ^(១) នេះចេញទៅ
 ក្នុងវិណា ។ មាតាបិតារបស់យដិការស្ទូនឆ្នាំងក៏ចូលថា បពិត្រព្រះឆ្មើដី
 ចំរើន ឧបង្គំអរមស្ត្រព្រះអង្គចេញទៅទុកហើយ សូមព្រះអង្គយកបាយ
 អំពីឆ្នាំងនេះ យកសំបូរអំពីកាដ៍នាំទៅកាន់ចុះ ។ បពិត្រមហារាជ
 គ្រានោះ គេឯកតិយកបាយអំពីឆ្នាំង យកសំបូរអំពីកាដ៍នាំ រួចក៏
 ក្រោកចាកអាសនៈហើយចៀសចេញទៅ ។ បពិត្រមហារាជ សំដាប់
 នោះ យដិការស្ទូនឆ្នាំងចូលទៅដិតមាតាបិតា លុះចូលទៅដល់ហើយ
 ក៏សួរទៅមាតាបិតាដូច្នេះថា នរណាឯកបាយអំពីឆ្នាំង យកសំបូរអំពី
 កាដ៍នាំទៅបរិភោគ ហើយក្រោកចាកអាសនៈចៀសចេញទៅទុក ។
 មាតាបិតាប្រាប់ថា ម្ចាស់កូន ព្រះកស្មប្រធានព្រះការ អរហន្តសម្មា-
 សម្ពុទ្ធ យកបាយអំពីឆ្នាំង យកសំបូរអំពីកាដ៍នាំទៅកាន់ ប្រហើយក្រោក
 ចាកអាសនៈចៀសចេញទៅ ។ បពិត្រមហារាជ វេលានោះយដិការស្ទូន

• យោគធាតុព្រ ព្រាយដីពាស្ត្រឆ្នាំងចាកជានិព្វ ។

ឯតទេហោសំ ណាកា វត មេ សុលខ្ចី វត មេ
 យស្ស មេ តស្សថា កកវា អវហំ សង្ខាសម្ពុទ្ធោ ឯវិ
 អភិវិស្សន្នោតិ ។ អថទោ មហារាជ យដិការី
 កុម្មការី អន្សមាសំ បិទិសុទំ ឯ វិជហិ សត្តាហំ
 មាតាបិតុនំ ។

[១៨០] ឯតមិទាហំ មហារាជ សមយំ តត្ថោ
 វេរឡិកេ នាម ឯតមេ វិហារមិ ។ អថទាហំ មហា-
 រាជ បុព្វសមយំ ឯតសេត្វា មត្តចវេរោនាយ យេន
 យដិការស្ស កុម្មការស្ស មាតាបិតរោ តេនុបសង្កមី
 ឧបសង្កមីត្វា យដិការស្ស កុម្មការស្ស មាតាបិតរោ
 ឯតទេវោចំ ហន្ត កោ ទុ ទោ អយំ កកវោ កតាតិ ។
 ឯត្វោ ទោ តេ កន្តេ ឧបដ្ឋាសោ អតោ កន្តេចិយោ
 កុម្មាសំ កហេត្វា បរិយោតា សូមំ កហេត្វា បរិកុញ្ញា-
 តិ ។ អថទាហំ មហារាជ កន្តេចិយោ កុម្មាសំ កហេត្វា
 បរិយោតា សូមំ កហេត្វា បរិកុញ្ញិត្វា ឧដ្ឋាយាសនា
 មត្តាមី ។ អថទោ មហារាជ យដិការោ កុម្មការោ

ផ្កានំ តាមសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នេះថា អញ្ញោញ្ញោហៅហេតុណក អត្តភាពជា
 មនុស្សអញ្ញោញ្ញោហៅបាទដោយស្ត្រ (ព្រោះថា) ព្រះកស្សបមានព្រះការ
 អហេតុសម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រះអង្គស្ម័គ្រស្មាលនឹងអញ ត្រូវពាកយ៉ាងនេះ ។
 បពិត្រមហារាជ គ្រាឆាន សេចក្តីសុខដែលតែងតែប្រើ មិនលះបង់
 យនីកាស្បន្នំ អស់កន្លះវ មិនលះបង់មាតាបិតា អស់ ៧ ថ្ងៃ ។

[១៨០] បពិត្រមហារាជ សម័យនោះ គេបាននៅក្នុងកេត្តិក-
 និគមនោះឯង ។ បពិត្រមហារាជ គ្រាឆាន គេបានស្លៀកស្បង់
 ប្រដាប់បាត្រនិងដំបៅ ក្នុងបុព្វសម័យ ហើយចូលទៅកាន់ចំណីលាភា-
 បិទាបស់យនីកាស្បន្នំនៅ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏សួរមាតាបិតា
 របស់យនីកាស្បន្នំដូច្នេះថា ចុះកន្តៈនេះ ចេញទៅក្នុងទីណា ។
 មាតាបិតាចូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ឧបដ្ឋាសរបស់ព្រះអង្គចេញទៅ
 បាត់ហើយ សូមព្រះអង្គយកមិត្តសាមីក៍ឡើយនេះ យកសំឡេងកំភោជន៍
 នេះទាន់ចុះ ។ បពិត្រមហារាជ គេលះនោះ គេបានយកមិត្តសា-
 មីក៍ឡើយ យកសំឡេងកំភោជន៍ ទាន់ចុះហើយ ក៏គ្រាពាកសោះ
 ចៀសចេញទៅ ។ បពិត្រមហារាជ លំដាប់នោះ យនីកាស្បន្នំ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបទស្កន្ត

យេន មាតាបិតារោ តេទុបសង្កម្មំ ឧបសង្កម្មិត្វា មាតា-
 បិតារោ ឯតទរោច តោ កុដ្ឋោបិយោ កុដ្ឋាសំ កហេត្វា
 បរិយោកា ស្វមី កហេត្វា បរិកុញ្ញិត្វា ឧដ្ឋាយាសនា
 បក្កាម្ពាតិ ។ កស្សតោ ភាត ភកកំ អរហំ សម្មា-
 សម្ពុទ្ធា កុដ្ឋោបិយោ កុដ្ឋាសំ កហេត្វា បរិយោកា
 ស្វមី កហេត្វា បរិកុញ្ញិត្វា ឧដ្ឋាយាសនា បក្កាម្ពាតិ ។
 អដទោ មហារាជ យដិការស្ស កុដ្ឋការស្ស ឯត-
 ទហោសំ លាភា វត មេ សុលទ្ធីំ វត មេ យស្ស មេ
 កស្សតោ ភកកំ អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធា ឯវំ អភិ-
 វិស្សដ្ឋោតិ ។ អដទោ មហារាជ យដិការំ កុដ្ឋការំ
 អន្ត្រមាសំ មីតិសុទ្ធិំ ន វិជហំ សត្តាហំ មាតាបិតុទំ ។

[១៨១] ឯតាបិណ្ឌំ មហារាជ សមយំ តត្ថេវ
 វេរន្ត្រេ ធាម ធិតមេ វិហារមំ ។ តេន ទោ
 បន សមយេន កុដិ ឧវស្សតិ ។ អដទាហំ
 មហារាជ ភិក្ខុ អាមន្តេសី តទ្ធនំ ភិក្ខុវេ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបទស្កន្ត

ចូលទៅនឹងមាតាបិតា លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏សួរមាតាបិតាដូច្នេះថា
 គេឈាមកន់កុដ្ឋាសតិកុដ្ឋោ យកសំឡប់ពីតាដទី បរិភោគហើយ
 ត្រាកចាកពាសនេះទៀសចេញទៅបាត់ ។ មាតាបិតាប្រាប់ថា ម្ចាស់កូន
 ព្រះកស្សបរោទព្រះភាគ អចេត្តសម្មាសម្ពុទ្ធ យកន់កុដ្ឋាសតិកុដ្ឋោ
 យកសំឡប់ពីតាដទីតាខ្ញុំចេញហើយ ត្រាកចាកពាសនេះទៀសចេញទៅ ។
 បពិត្រមហារាជ វេលាពោះ យដិការស្លូតឆ្នាំងមានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នេះថា
 អញចេញហៅមាតាឈាម អត្តភាពងមនុស្សអញចេញហៅមាតាដោយស្ត
 (ព្រោះថា) ព្រះកស្សបរោទព្រះភាគ អមោគ្គសម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រះអង្គស្លូត
 ស្លូតឆ្នាំងអញត្រែកយ៉ាងនេះ ។ បពិត្រមហារាជ គ្រាពោះ សេចក្តី
 សុខដែលកើតពីបីតិ មិនលេបន័យដីការស្លូតឆ្នាំង អស់កន្លះវិះ មិន
 លេបន័យមាតាបិតាអស់ ពី ២៥ ។

[១៨២] បពិត្រមហារាជ ខានកាលសម័យមួយ គេបាននៅក្នុង
 វេរន្ត្រេនិងមន្ទីរនេះ ។ សម័យនោះ កុដិកំលេចភ្លៀង ។ បពិត្រ
 មហារាជ គេលេបន័យគេប្រាប់កុដ្ឋាតាំងឡាយថា ម្ចាស់កុដ្ឋាតាំងឡាយ

យជីការស្នេហា ក្រុមការស្នេហា ឯវេសនេ តិណំ ជាតិ ។ ឯវេសនេ មហារាជ តេ(១) ភិក្ខុ មិ ឯតនេវេតិ ធម្មិ ទោ កាត្ត យជីការស្នេហា ក្រុមការស្នេហា ឯវេសនេ តិណំ អត្ថំ ធម្មិ ទោ ឯវេសនេ តិណំ ធម្មិ ធម្មិ ភិក្ខុវេ យជីការស្នេហា ក្រុមការស្នេហា ឯវេសនេ ឧត្តិណំ ករោជាតិ ។ អធិទោ តេ មហារាជ ភិក្ខុ យជីការស្នេហា ក្រុមការស្នេហា ឯវេសនេ ឧត្តិណំ ឧត្តិណំ ។ អធិទោ មហារាជ យជីការស្នេហា ក្រុមការស្នេហា មាតាបិតារា តេ(២) ភិក្ខុ ឯតនេវេតិ តេ ឯវេសនេ ឧត្តិណំ ករោជាតិ ។ ភិក្ខុ ភតិណំ កស្សបស្ស កកវេតា អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ន កុដិ ឧវស្ស តិណំ ។ ហរេ កាត្ត ហរេ កប្រមុទាតិ ។ អធិទោ មហារាជ យជីការស្នេហា ក្រុមការស្នេហា យេន មាតាបិតារា តេធម្មសង្កម្មិ ឧបសង្កម្មិ មាតាបិតារា ឯតនេវេតិ តេ ឯវេសនេ ឧត្តិណំ ឧត្តិណំ ។

១-២ ឧ. ធម្មបទ ៨ ទិស្សតិ ។

អ្នកទាំងឡាយចូរចាំគ្នាទៅ អ្នកទាំងឡាយចូរដឹងនូវស្នេហាដែលនៅនៃយជីការស្នេហាទាំងនេះ ។ បពិត្រមហារាជ កាលដែលគេដឹងនូវស្នេហាដែលនៅនៃអ្នកទាំងនោះគឺជាឧបសម្ព័ន្ធនៃស្នេហា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ស្នេហាដែលនៅនៃយជីការស្នេហាទាំងនេះ មិនមានទេ គាត់មានដែលនៅនៃស្នេហាដែលនៅនៃស្នេហាទាំងនេះ ។ គេដឹងនូវស្នេហាដែលនៅនៃអ្នកទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយចូរចាំគ្នាទៅចុះវេយកស្ស (ដែលប្រក់) ដូចស្នេហាដែលនៅនៃអ្នកទាំងនោះ ។ បពិត្រមហារាជ ព្រោះនោះ អ្នកទាំងនោះគឺជាស្នេហាដែលនៅនៃស្នេហា (ដែលប្រក់) ដូចស្នេហាដែលនៅនៃអ្នកទាំងនោះ ។ បពិត្រមហារាជ នៅវេលានោះ មាតាបិតារាដែលនៅនៃយជីការស្នេហាទាំងនោះ សូមអ្នកទាំងនោះដូច្នេះថា នរណាដែលនៅនៃស្នេហា (ដែលប្រក់) ដូច្នេះ ។ អ្នកទាំងឡាយគបបថា ហាលទាន កុដិរបស់ព្រះភស្តុបទនៃព្រះភាគ ករោត្តមសម្មាសម្ពុទ្ធលោកត្រៀម ។ មាតាបិតារាដែលនៅនៃយជីការស្នេហាទាំងឡាយថា បពិត្រលោកទាំងឡាយដ៏ចម្រើន ចូរលោកទាំងឡាយទាំងនោះទៅចុះ បពិត្រលោកទាំងឡាយដ៏ចម្រើនទាំងឡាយ ចូរលោកទាំងឡាយទាំងនោះទៅចុះ ។ បពិត្រមហារាជ ព្រោះនោះ យជីការស្នេហាទាំងឡាយនៅនឹងមាតាបិតា លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ស្នេហាទាំងនោះដូច្នេះថា នរណាដែលនៅនៃស្នេហាដែលប្រក់ដូច្នេះ (សស្តីទៅ) ។

ពិញ្ញា តាត កស្សបស្ស តិរេក^(១) កកវតោ អរហនោ
 សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស តុដិ ធិវស្សតិក ។ អដោ មហារាជ
 យដិការស្ស កុម្មតារស្ស ឯតធម្មោសិ លាភ
 វត មេ សុលទ្ធិ វត មេ យស្ស មេ កស្សហោ
 កកវ អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធា ឯវិ អភិវស្សដ្ឋោតិ ។
 អដោ មហារាជ យដិការ កុម្មតារ អន្ធិមាសិ
 បិតិសុទ្ធំ ឯ វិដហិ សត្តាហិ មាតាបិតុនំ ។ អដោ
 តិ មហារាជ អាវេសនំ សត្វំ តេហសិ អាតាសន្តនំ
 អដ្ឋាសិ ឯ តាតិវស្សិ ឯវុទោ ច មហារាជ យដិការោ
 កុម្មតារោតិ ។ លាភ កន្ល យដិការស្ស កុម្មតា-
 រស្ស សុលទ្ធិ កន្ល យដិការស្ស កុម្មតារស្ស
 យស្ស កកវ ឯវិ អភិវស្សដ្ឋោតិ ។

(១៨២) អដោ អាទុ កតិក កាសិរាជ
 យដិការស្ស កុម្មតារស្ស បញ្ចមត្តានិ តណ្ហាលា-
 ហសកានិ មាហសិ បណ្ឌមុតិកស្ស សាលិវោ
 តន្តិយេត្វ សុរេយ្យំ ។ អដោ តេ អាទុ

១. ឯ. កស្សា ៥ វិស្សតិ ។

មាតាបិតាប្រាប់ថា ម្ចាស់កូន បានឮថា កុំរើបស់ព្រះកស្សបមាមព្រះ
 ភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធរលចេញ្យ័ន ។ បពិត្រមហាភ រើបយដិការ
 ស្លូត្នាំងមានសេចក្តីត្រូវដូច្នេះថា កញ្ញាពេញហៅមានលាភ អត្តភាពជា
 បន្ទុកកញ្ញាពេញហៅមានដោយល្អ (ព្រោះថា) ព្រះកស្សបមាមព្រះភាគ
 អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រះអង្គទ្រង់ស្និទ្ធស្នាលនឹងកញ្ញាព្រះពោធិយ៉ាងនេះ ។
 បពិត្រមហាភ គ្រាតោះ សេចក្តីសុខដែលកើតអំពីបីតិ មិនលះបង់យដិការ
 ស្លូត្នាំងរស់តម្កល់ទេ មិនលះបង់មាតាបិតាអស់ ៧ ថ្ងៃ ។ បពិត្រមហាភ
 គ្រាតោះឯង លំនៅដីមានកាកាសជាច្រៀងប្រគល់ ៧ ថ្ងៃ អត់ ប៉ុន្តែ
 មិនរលចេញ្យ័នទេ បពិត្រមហាភ យដិការស្លូត្នាំង ជាអ្នកមានសកល
 ដូច្នេះឯង ។ ព្រះពង្សលតចថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន យដិការស្លូត្នាំង
 មានលាភមែន អត្តភាពជាបន្ទុក យដិការស្លូត្នាំងបានដោយល្អមែន
 (ព្រោះថា) ព្រះមាមព្រះភាគ ព្រះអង្គទ្រង់ស្និទ្ធស្នាលព្រះពោធិយ៉ាងនេះ ។

(១៨២) ម្ចាស់កាន់ខ្លួន គ្រាតោះ ព្រះពង្សវង្សកាសិ ព្រះ
 ភាគពិត ក៏បញ្ចូនខ្លួនអង្គុយស្រូវសាលី មានធាណិល្បឿន ជាអង្គុយ
 បាយទន់ ចំនួន ៥០០ វាហៈ^(១) ផង គ្រឿងសំឡូងដ៏ល្អមិនអង្គុយនោះ
 ផង (ទៅឲ្យ) ដល់យដិការស្លូត្នាំង ។ ម្ចាស់កាន់ខ្លួន គ្រាតោះ

១ ចំនួន ២០០ វាហៈ ត្រូវជាមួយវាហៈ ។ អត្ថកថា ។

រាជបុរស យន្តការ កុម្មុយនីស្ត ឧបសគ្គមិត្ត ឯករាជ្យ
 កម្ពុជា ៖ (១) កន្លែង បញ្ចូលគ្នា តាមលក្ខណៈសាសនា
 កំណើត កាសិករខ្ពង់ បរិស្ថាន បណ្តាញនិកស្សន្ទ
 សាលានោះ តន្ត្រីយុទ្ធ សូមយល់ តាម កន្លែង
 បង្កើតស្ថាប័ន (២) ។ ក្នុង ទោ ពហុតិក្ខ ពហុ-
 ភេទណ៍យោ អនុវត្ត រក្សា ។ ហេតុត្រឹម ។

[១៨៣] សិលា ទោ បទ គេ អាច ឯ ឯស្ស
 អន្តរ ខ្លួន គេ ឯ សមយោ ជាតិចារណ មាណវ
 អហោសិក ។ ឯ ទោ ចរន្ត អាច ឯ ឯស្ស អហ
 គេ ឯ សមយោ ជាតិចារណ មាណវ អហោសិក ។
 ឯ ឯស្ស កតក អនុវត្ត អាយស្ស អាច ឯ
 កតក កាសិក អនុវត្ត ។

យន្តការស្រុក បង្កើត ។

១ ឯ ឯ ។ ឯ កា ។ ឯ ឯ, ឯស្ស ឯ ។

កន្លែងសាសនា ក៏ត្រូវទៅក្រោយនៃការស្រុក ហើយនិយាយដូច្នេះ
 ចំពោះ បច្ចេកវិទ្យា ព្រះករុណាសិលា ព្រះនាមកិក បានបញ្ចូលអង្គ
 នៃស្រុកសាល មានលក្ខណៈល្បីធំ ជាអង្គប្រយោជន៍ ចំនួន ៨០០ ក្រោយផង
 គ្រឿងសំបូរដ៏ល្អបំផុតនៃអង្គនោះផង (មកទៀត) អ្នក បច្ចេកវិទ្យាដ៏ល្អ
 សូមអរគុណយកទៅក្នុងតំណែងនោះ ។ យន្តការស្រុកនឹងត្រូវ ព្រះ
 ករុណាសិលា មានការងារដែលត្រូវធ្វើច្រើន ល្បីធំ (កុំបាច់
 ព្រះករុណា) ដល់ខ្ញុំឡើយ ក្នុងតំណែងនេះចូរយល់ព្រមជាវិញចុះ ។

[១៨៤] ប្រាសាទ ប្រហែលជាអ្នកមានសេចក្តីគ្រោះយំយ៉ាង
 នេះ បុគ្គលដែល ដែលកើតជាជោគបាណាត ក្នុងសម័យ
 នោះ ។ ប្រាសាទ ហេតុនេះ អ្នកកុំប្រយ័ត្នយល់ឃើញយ៉ាងនេះឡើយ
 អង្គករហ្នឹង ដែលកើតជាជោគបាណាតក្នុងសម័យនោះ ។ លុះ
 ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែងសូត្រនេះចប់ហើយ ព្រះមានអានអាយុ
 ក៏មានចិត្តរីករាយត្រេកអរចំពោះភាសិត របស់ព្រះមានព្រះភាគ ។

ចប់ យន្តការស្រុក ទី ១ ។

ទុតិយំ រដ្ឋបាលសុត្តំ

[១៨២] ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯតំ សមយំ កតវា
 កុរុសុ ចារិត្តារមាជា មហាតា ភិក្ខុសង្ឃោ
 សទ្ធិំ យេន ថុល្លកោដ្ឋិតិ^(១) ឆាម កុរុនំ និគមោ
 ធនវសវិ ។ អស្សុសុំ ទោ ថុល្លកោដ្ឋិតតា^(២)
 ព្រាហ្មណភរាជតីតា សមណោ ទលុ កោ តោតោ
 សក្យបុត្តោ សក្យកុលា ចព្វជិតោ កុរុសុ ចារិតំ
 ចរមាជា មហាតា ភិក្ខុសង្ឃោ សទ្ធិំ ថុល្លកោដ្ឋិតិ
 អនុប្បត្តោ តំ ទោ មន ភកវន្តំ តោតមំ ឯវំ កល្យា-
 ណោ កិត្តិសន្តោ អនុត្តតោ ឥតិចំ សោ ភកវា អរហិ
 សង្ខាសម្ពុទ្ធា វិជ្ជាចរណសម្ពុទ្ធា សុតតោ លោកវិនុ
 អនុត្តរោ បុរិសធម្មសារមិ សត្តា នេវមនុស្សដំ ពុទ្ធា
 ភកវា^(៣) សោ ឥមំ លោកំ សនេវតំ សមាវតំ
 សព្វាហំ សស្សមណាព្រាហ្មណំ មជំ សនេវមនុស្សំ

១ ប. ថុល្លកោដ្ឋិត ។ ២ ប. ថុល្លកោដ្ឋិត ។ ៣ ឧ. ប. ភកវន្តំ ។

រដ្ឋបាលសុត្ត ទី ២

[១៨៦] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមាន
 ព្រះភាគ ទ្រង់ក្នុងដំណើរទៅក្នុងដែនកុរុ ជាមួយនឹងពួកភិក្ខុច្រើន ទៅ
 ដល់ថុល្លកោដ្ឋិតនិងមរបស់អ្នកដែនកុរុទាំងឡាយ ។ ព្រាហ្មណ៍និងគណ-
 បតីទាំងឡាយ អ្នកស្រុកថុល្លកោដ្ឋិតបានឮដំណឹងថា ព្រះសមណគោតម
 ជាសក្យបុត្រ ទ្រង់ចេញចាកសក្យត្រកូលទ្រង់ព្រះដួស (ឥឡូវ) ទ្រង់ក្នុង-
 ដំណើរមកក្នុងដែនកុរុជាមួយនឹងពួកភិក្ខុច្រើន មកដល់ថុល្លកោដ្ឋិតនិងម
 ហើយ កិត្តិសន្តវង្ស នៃព្រះគោតម ដំបំរើទោធន៍ ព្វនាំទោយ
 យ៉ាងនេះថា ព្រះមានព្រះភាគអង្គពោះ ទ្រង់ជាអរហន្តសង្ខាសម្ពុទ្ធ
 ព្រះអង្គចំរើប្បណិវេទន៍នឹងចរណៈ ជាព្រះសុគត ជ្រាបច្បាស់ទូរវិគ្រ-
 លោក ព្រះអង្គជាបុគ្គលប្រសើរលំដុត ព្រះអង្គជាសាវ័ច្ឆន្ទានន្តរបុរស
 ដែលគួរឲ្យបាន ព្រះអង្គជាសាស្តាខែទៅតាមនឹងមនុស្សទាំងឡាយ
 ព្រះអង្គត្រូវកំរើកហើយ ទ្រង់ចែកខ្លួនមិនទាំងពួង ទ្រង់ធ្វើឲ្យជាពុទ្ធសាសនា
 នូវលោកនេះ ព្រមទាំងទៅលោក ពារលោក ព្រាហ្មណ៍ក និងពួកសក្យ
 ព្រមទាំងសមណព្រាហ្មណ៍ ព្រមទាំងទៅកាន់នឹងមនុស្សនិរាសសារាយ

កងវង្ស រដ្ឋបាលស្រុក កងវង្សបង្គំមង្គ

សយំ អតិស្វា សង្កតត្វា បរិវេទនំ សោ ធម្មិ
ធម៌សតិ អាទិកល្យាណំ មជ្ឈិកល្យាណំ បរិយោ-
សាធកល្យាណំ សាគ្គិ សត្យញ្ញនំ កេវលបរិបូណ៌
មរិយុទ្ធិ ប្រាហ្មណ៍យំ បតាសតិ សាទុ ទោ បទ
តថាវចនំ អរហតំ ឧស្សនំ ហោតិ ។

(១៨៥) អង្គេវា ធុល្យោកោដ្ឋិតតា ប្រាហ្មណក-
ហបតិកា យេន ភគវា តេនុបសង្កមីសុ ធុបសង្កមីត្វា
អប្បេកាទេ ភគវន្តំ អតិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទីសុ
អប្បេកាទេ ភគវតា សទ្ធិ សម្មោទីសុ សម្មោទីយិ
កាចំ សារាណីយំ វិតិសាវេត្វា ឯកមន្តំ និសីទីសុ
អប្បេកាទេ យេន ភគវា តេនញ្ញលីឡណមេត្វា
ឯកមន្តំ និសីទីសុ អប្បេកាទេ ភគវតោ សន្តិកេ
នាមកោតំ សាវេត្វា ឯកមន្តំ និសីទីសុ អប្បេកាទេ
តុល្លិត្វតា ឯកមន្តំ និសីទីសុ ។ ឯកមន្តំ
និសីទេ ទោ ធុល្យោកោដ្ឋិតតា ប្រាហ្មណកហបតិកា

កងវង្ស រដ្ឋបាលស្រុក កងវង្សបង្គំមង្គ

ប្រាជ្ញដីត្រូវលនិដោយព្រះអង្គនៃ ហើយទ្រង់ប្រកាស (ឡូសបត្តិ
នោះ) ទ្រង់ស្រែងធម៌មានលំអបទដ្ឋម បទកណ្តាលនឹងបទទុន ទ្រង់
ប្រកាសឲ្យប្រាហ្មណ៍យេន ព្រមទាំងអង្គនឹងព្យញ្ជនៈ ដំណើរប្រាហ្មណ៍
បរិសុទ្ធ គឺការបានឃើញព្រះអរហន្តទាំងឡាយ មានសភាពយ៉ាងនោះ
ជាពាក្យប្រកាស ។

(១៨៦) លំដាប់នោះឯង ពួកប្រាហ្មណ៍នឹងបាបតិ ក្នុងវង្ស-
កោដ្ឋិតនឹងបានចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ
ពួកខ្លះ ក៏ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ហើយអង្គុយក្នុងទីនីសមគួរ ពួក
ខ្លះ គ្រាន់តែរកកំហុសទៅក្រៃព្រះមានព្រះភាគ លុះបញ្ចប់ពាក្យដែលគួរ
រកកំហុសនឹងពាក្យដែលគួររកហើយ ក៏អង្គុយក្នុងទីនីសមគួរ ពួកខ្លះ
គ្រាន់តែប្រណម្យអក្ខរណ៍ ទៅក្រៃព្រះមានព្រះភាគ អង្គុយក្នុងទីនីសមគួរ
ពួកខ្លះ គ្រាន់តែប្រកាសនាមនឹងនាគ ក្នុងសំណក់ព្រះមានព្រះភាគ
អង្គុយក្នុងទីនីសមគួរ ពួកខ្លះអង្គុយស្ងៀមក្នុងទីនីសមគួរ ។ លុះពួក
ប្រាហ្មណ៍ នឹងបាបតិអ្នកស្រុកធុល្យោកោដ្ឋិតៈ អង្គុយក្នុងទីនីសមគួរហើយ

ភគវា ធម្មំយោ កតាម សទ្ធសន្សិកា សមាធិបសិ
សមុត្តេជ្ជសិ សម្បហំសេសំ ។

[១៨៦] តេជោ មន សមយេន រដ្ឋនាលោ

នាម កុលបុត្តា តស្មីយេវ ផុល្លតោដ្ឋិតេ អត្តកុ-
លីកស្ស^(១) បុត្តា ឧស្សំ បរិសាយំ និសំន្នោ ហោតិ ។
អថតោ រដ្ឋនាលស្ស កុលបុត្តស្ស ឯតទេហាសិ
យថា យថា ទ្វាហំ ភគវតា ធម្មំ ទេសនំ អាជាតាមិ
ធម៌នំ សុតារំ អការំ អន្លោវសតា ឯតទ្គបរិបុត្តនិ
ឯតទ្គបរិសុទ្ធិំ សន្តិសិទិទំ ប្រញូចរិយំ ចរិតំ យទ្ធ-
នាហំ តេសមស្សំ ឱហាវេតា តាសាយានំ វត្ថានិ
អន្នានេតា អតាវស្មា អនតារិយំ បទ្វាដេយ្យន្តិ ។
អថតោ ផុល្លតោដ្ឋិតកា ប្រាហ្មណគហមតិកា ភគ-
វតា ធម្មំយោ កតាម សទ្ធសន្សិកា សមាធិបសិ
សមុត្តេជ្ជសិ សម្បហំសិកា ភគវតោ ភាសនំ
អភិបដ្ឋិតា អនុមាធិតា ឧដ្ឋាយាសនា ភគវដ្ឋិ
អភិវធាតា បទត្ថិណំ តត្វា បញ្ញាបីសុ ។

១ ប. អន្តរាស្ស ។

ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ឲ្យលំឡើយលំ ឲ្យកាន់យក ឲ្យអាចហាន ឲ្យ
រីករាយដោយធម្មតា ។

[១៨៦] ទទួលចូលសម័យនោះឯង មានកុលបុត្រម្នាក់ ឈ្មោះ

វេដ្ឋបាល ជាតូចរបស់អ្នកមានក្រកូលដ៏ប្រសើរ គង់ថ្កល្លះកាដ្ឋិតនិគមនោ
ឯង បានអង្គុយគង់បរិស័ទនោះដែរ ។ គ្រានោះ វេដ្ឋបាលកុលបុត្រមាន
សេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា តាតាអញបានដឹងចម្លែងដែលព្រះមានព្រះភាគ
ទ្រង់សំដែងហើយយ៉ាងណា ។ តែព្រាហ្មចរិយធម៌នេះ មិនបែបសម្រាប់
បុគ្គលដែលនៅគ្រប់គ្រងផ្ទះ ដោយនឹងប្រព្រឹត្តឲ្យបរិច្ចាសិតគ្រប់ ឲ្យ
បរិសុទ្ធសព្វគ្រប់ ឲ្យផ្សំផងដូចជាសិទ្ធិដែលរកទាត់ហើយយ៉ាងនោះ ។ ទេ
បើដូច្នោះ គួរតែតាតាអញរកសេក់ ពុកមាន់ពុកចង្កៀ ស្បៀកដណ្តប់
សំរាត់កាសាយៈ ចេញចាកផ្ទះទៅបួស ។ ចំណែកពួកព្រាហ្មណ៍នឹង
គហបតី អ្នកថ្កល្លះកាដ្ឋិតៈ ដែលព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ឲ្យលំឡើយលំ
ឲ្យកាន់យក ឲ្យអាចហាន ឲ្យរីករាយដោយធម្មតា ហើយពុំម
ព្រមអើយចំពោះភាសិតរបស់ព្រះមានព្រះភាគ ហើយប្រាកដថា
ភាសនាថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ធ្វើប្រទេស្យលោចៀសចេញទៅ ។

អថ ឧបាសា កុលបុត្តោ អថ វជ្ជក្កន្តេសុ
 វុល្លកោដ្ឋិតកេសុ ព្រាហ្មណាភយាមិតេសុ យេន
 ភកា ភេតុបស្កមី ឧបស្កមីតា ភកវន្តំ អភិវ-
 ទេតា ឯកន្តំ ឯសីទំ ។ ឯកបន្តំ ឯសីន្ទា
 ឧបាសា កុលបុត្តោ ភកវន្តំ ឯកន្តំ យថា
 យថាហំ កន្តេ ភកវតោ ឯន្តំ ឯសីទំ ភាជាធាមិ
 ឯយទិ សុតារំ អតារំ អជ្ឈាវសតា ឯកន្តបរិ-
 បុណ្ណំ ឯកន្តបរិសុទ្ធិ សង្ខលិទិតំ ព្រហ្មបរិយំ ចរិតុ
 ឥន្ទាមហំ កន្តេ គេសមស្សំ ឧបាសា កាសា-
 យាមិ វត្ថាមិ អន្ទាធម្មា អតារស្មា អនតារិយំ
 បព្វជិតុំ លកេយ្យហំ កន្តេ ភកវតោ សន្តិកេ ចព្វដ្ឋិ
 លកេយ្យំ ឧបសម្មន្តំ ។ អនុញ្ញាតោសិ បទ វិ
 រដ្ឋបាល មាតាមិត្តហំ អតារស្មា អនតារិយំ បព្វជ្ជា-
 យាមិ ។ ន ឧបាសា កន្តេ អនុញ្ញាតោ មាតាមិត្តហំ
 អតារស្មា អនតារិយំ បព្វជ្ជាយាមិ ។ ន ឧបាសា

កាលដែលពួកព្រាហ្មណ៍នឹងតបតិ អ្នកស្រុកថ្កុលកាដ្ឋិតៈថយចេញទៅ
 មិនយូរប៉ុន្មាន ទើបរដ្ឋបាលកុលបុត្រ ចូលទៅតាមព្រះបាទព្រះភាគ
 ចុះចូលទៅដល់ហើយ បានថ្វាយចង្ហែព្រះបាទព្រះភាគ ហើយអង្គុយ
 ក្នុងទីសមគួរ ។ លុះរដ្ឋបាលកុលបុត្រ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ
 ក៏ត្រាបបង្គំទូលព្រះបាទព្រះភាគ យ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 ខ្ញុំព្រះអង្គ បានយល់ច្បាស់នូវធម៌ ដែលព្រះបាទព្រះភាគ ទ្រង់សម្រេច
 ហើយយ៉ាងណា ។ តែព្រហ្មបរិយដ្ឋនេះ មិនមែនសម្រាប់បុគ្គលអ្នកនៅ
 គ្រប់គ្រងផ្ទះ តែយើងប្រព្រឹត្តឲ្យចម្រើនសព្វគ្រប់ ឲ្យចម្រើនសព្វគ្រប់
 ឲ្យផ្សំផងដូចជាសត្វដែលគេទាត់ហើយយ៉ាងនោះៗទេ បពិត្រព្រះអង្គដ៏
 ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គប្រាថ្នាទីនិកាយកំ ពុកមាត់ ពុកចង្កៀង ស្បៀកដណ្តប់
 សំគត់កាសាយៈចេញចាកផ្ទះមួយ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សូមឲ្យខ្ញុំព្រះអង្គ
 បានឲ្យចង្អុល បានឲ្យចម្រើនសព្វគ្រប់ ក្នុងសំណាងនៃព្រះបាទព្រះភាគ ។
 ព្រះបាទព្រះភាគត្រាស់សួរថា អ្នករដ្ឋបាល មាតាមិត្តបានអនុញ្ញាត
 ឲ្យអ្នកចេញចាកផ្ទះមកបួសហើយឬ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន មាតាមិត្ត
 មិនទាន់អនុញ្ញាតឲ្យខ្ញុំព្រះអង្គចេញចាកផ្ទះមកបួសទេ ។ អ្នករដ្ឋបាល

តថាគតា អនុត្តរាតំ មាតាបិតុហំ មុន្តំ ចត្វាវេន្តិ-
តំ ។ ស្វាហំ ភាន្ត តថា កកិស្សាមិ យថា មិ
មាតាបិតរោ អនុជាចិស្សន្តិ អការស្មា អនតារិយំ
បទ្ធជ្វាយាតិ ។

[១៨៧] អដេវោ រដ្ឋបាលោ កុលបុត្តោ ឧដ្ឋា-
យាសនា កកវន្តំ អភិវាទេត្វា បទត្ថិណំ កក្ខា
យេន មាតាបិតរោ តេនុចសន្តមិ ឧបសន្តមិត្វា មាតា-
បិតរោ ឯតនកេន អន្តតាត^(១) យថា យថាហំ
កកវតា ឆន្នំ ទេសតំ អាជាតានិ នយិនំ សុតារំ
អការំ អដ្ឋាវសតា ឯតន្តបរិបុណ្ណំ ឯតន្តបរិសុទ្ធិ
សន្តលំទិកំ ព្រហ្មចរិយំ ចរិតុំ សង្ខមហំ កោសមស្សំ
ឧបកេត្វា កាសាយានិ វត្តានិ អន្តាទេត្វា អការស្មា
អនតារិយំ បទ្ធជិត្តិ អនុជាធាន មិ អការស្មា
អនតារិយំ បទ្ធជ្វាយាតិ ។

[១៨៨] ឯវំ វុត្តោ រដ្ឋបាលស្ស កុលបុត្តស្ស
មាតាបិតរោ រដ្ឋបាលំ កុលបុត្តំ ឯតនកេនិ ត្ថិ ទោសំ^(២)
តាត រដ្ឋបាល អន្តាតំ ឯតបុត្តកោ មិយោ មនា-

១ ឬ ច. ឧត្តរតា ។ ២ ឬ. ភេ ។

ព្រេកថាគតតាំងឡាយ មិនបំបួសកូនដែលមាតាបិតា មិនបានអនុញ្ញាត
ទេ ។ បង្កើតព្រះអង្គដ៏ចំរើន មាតាបិតាដ៏អនុញ្ញាតឲ្យឲ្យព្រះអង្គចេញ
ចាកផ្ទះមកបួសយ៉ាងណា ឲ្យព្រះអង្គនឹងធ្វើយ៉ាងនោះ ។

[១៨៧] ឧទោះបីនេះ ដ្ឋបាលកុលបុត្រ ព្រេកថាគតាសនៈ
ហើយ ថ្វាយបង្គំព្រះមានរោង ធ្វើប្រទេស្យណាហើយ ចូលទៅរកមាតា
បិតា លុះចូលទៅដល់ហើយ បាននិយាយនឹងមាតាបិតាយ៉ាងនេះថា
បពិត្រលោកតា យលោកឪពុក ខ្ញុំបានយល់ច្បាស់នូវធម៌ ដែលព្រះមោក
ព្រះកោត ទ្រង់សម្តែងហើយយ៉ាងណា តែព្រហ្មចរិយធម៌នេះ មិនមែន
សម្រាប់បុគ្គលអ្នកនៅគ្រប់គ្រងផ្ទះ រីឯយើងប្រព្រឹត្តឲ្យបរិបូណ៌សព្វគ្រប់
ឲ្យចរិសុទ្ធសព្វគ្រប់ ឲ្យដូរផងដូចជាសត្វដែលរត់រោតហើយយ៉ាងនោះ ។
បានទេ ខ្ញុំប្រាថ្នាចំណីការសក់ ពុកមាត់ ពុកចង្កា ស្បៀកដណ្តប់សំពត់
កាសាយៈចេញចាកផ្ទះទៅចួស សូមលោកតា យលោកឪពុក អនុញ្ញាត
ឲ្យខ្ញុំចេញចាកផ្ទះទៅចួសចុះ ។

[១៨៨] កាលបើដ្ឋបាលកុលបុត្រនិយាយយ៉ាងនេះហើយ មាតា
បិតាក៏និយាយនឹងដ្ឋបាលកុលបុត្រយ៉ាងនេះថា ខ្លាចដ្ឋបាលកូន អ្នក
ឯងជាបុត្រតែមួយ ជាឪពុកច្បាញចេញចាកផ្ទះចូលចិត្ត ធ្លាប់ចំរើនដោយ

ភតិយម្បិ ហោ រដ្ឋបាលស្ស កុលបុត្តស្ស មាតាបិតា
 ពហេ រដ្ឋបាលី កុលបុត្តំ ឯកទេវេន្ទំ ទ្ធំ ទោសំ
 ភាត រដ្ឋបាល អម្ពាតំ ឯកបុត្តកោ មិយោ មជាហោ
 សុខេនិគោ សុខជរិហោ ន ទ្ធំ ភាត រដ្ឋបាល
 កិញ្ចិ^(១) ធុក្ខស្ស ជាហសំ ឯហិ ទ្ធំ ភាត រដ្ឋបាល
 កុញ្ច ច មិវ ច មរិចារេហិ ច កុញ្ចនោ មិវនោ
 មរិចារេនោ កាមេ មរិកុញ្ចនោ បុត្តាចំ ករោនោ
 អភិរមស្ស ន តំ មយំ អនុដាធាម អការស្មា
 អនការិយំ បព្វដ្ឋាយ មរណោមិ ភេ មយំ អតាមតា
 វិចា ករិស្សាម កី បទ មយំ តំ ជីវន្តំ អនុដា-
 ធិស្សាម អការស្មា អនការិយំ បព្វដ្ឋាយាតិ ។

[១៨៩] អថោ រដ្ឋបាលោ កុលបុត្តោ ន មី
 មាតាបិតោ អនុដាធន្តំ អការស្មា អនការិយំ បព្វ-
 ដ្ឋាយាតិ តាត្ថវ អនន្តរហិតាយ កុម្មិយា និមជ្ជិ ៩៨
 ៧^(២) មេ មរណំ ករិស្សតំ បព្វដ្ឋា វតិ ។ អថោ
 រដ្ឋបាលោ កុលបុត្តោ ឯកម្បិ កត្តំ ន កុញ្ច ទ្វេមិ

១. ១. កស្សបិ ។ ២. វាហិយោនោក្ខេ អថោ រដ្ឋបាលោ កុលបុត្តោ មាតាបិតា
 ពហេ រដ្ឋបាលី កុលបុត្តំ ឯកទេវេន្ទំ ទ្ធំ ទោសំ ភាត រដ្ឋបាល អម្ពាតំ ឯកបុត្តកោ មិយោ មជាហោ
 សុខេនិគោ សុខជរិហោ ន ទ្ធំ ភាត រដ្ឋបាល កុញ្ច ច មិវ ច មរិចារេហិ ច កុញ្ចនោ មិវនោ មរិចារេនោ កាមេ មរិកុញ្ចនោ បុត្តាចំ ករោនោ អភិរមស្ស ន តំ មយំ អនុដាធាម អការស្មា អនការិយំ បព្វដ្ឋាយ មរណោមិ ភេ មយំ អតាមតា វិចា ករិស្សាម កី បទ មយំ តំ ជីវន្តំ អនុដាធិស្សាម អការស្មា អនការិយំ បព្វដ្ឋាយាតិ ។

មាតាបិតា របស់រដ្ឋបាលកុលបុត្រ បាននិយាយនឹងរដ្ឋបាលកុលបុត្រ
 ជាតំរប់បីយ៉ាងនេះថា ខែរដ្ឋបាលក្នុង បានដឹងជាបុត្រតែមួយ ជាទីស្រ-
 ឡាញ់ពេញចិត្តរបស់យើង អ្នកទាំងបីនេះដោយសេចក្តីសុខ ធម៌បាច់
 រក្សាបរិភោគសុខ ខែរដ្ឋបាលក្នុង អ្នកមិនទាន់ស្គាល់សេចក្តីលំបាកកំល-
 ង់ចំណេះ ខែរដ្ឋបាលក្នុង អ្នកចូលមកបរិភោគបាយជីវិត ទាំងឡាយ
 បរិភោគ កាលបើអ្នកបរិភោគបាយជីវិត ទាំងឡាយបរិ បរិភោគម្ហូប
 ភាវាហើយ ចូរធ្វើបុណ្យភាវស្មីគ្រប់គ្រង យើងមិនអនុញ្ញាតឱ្យបា-
 ចេញចាកផ្ទះទៅឬស្រទ ទោះឯណាដែលស្លាប់ យើងក៏មិនប្រាថ្នាឱ្យ
 ហ្វាត់អ្នកដែរ ចំណង់ប្រកាសនៅ (យ៉ាងនេះ) តើយើងនឹងអនុញ្ញាត
 ឱ្យចេញចាកផ្ទះទៅឬសម្បូរបែបបាន ។

[១៩០] ត្រាវនាឯង រដ្ឋបាលកុលបុត្រ គិតថា មាតាបិតា
 មិនអនុញ្ញាតឱ្យបាត់អញ ចេញចាកផ្ទះទៅឬស្រទ ក៏ដូចជាក្មេងលើទី
 ដែលមិនបានគ្រាលាដោយអ្វី ។ ត្រង់កន្លែងនោះឯង ដោយគិតថា
 បាត់អញនឹងស្លាប់ក្នុងទីនោះឬនឹងបាត់ឬស ។ លំដាប់នោះឯង រដ្ឋ-
 បាលកុលបុត្រ មិនបានបរិភោគបាយរបស់មួយរាល់ មិនបរិភោគអស់

កត្តាធំ ន កុញ្ញ តិណ្ហិមំ កត្តាធំ ន កុញ្ញ កត្តាវិមំ
កត្តាធំ ន កុញ្ញ បញ្ចមំ កត្តាធំ ន កុញ្ញ ធម៌
កត្តាធំ ន កុញ្ញ សត្តមំ កត្តាធំ ន កុញ្ញ (១) ។

[១៩០] អថោ វដ្ឋបាលស្ស កុលបុត្តស្ស មាតា-
បិតារោ វដ្ឋបាលំ កុលបុត្តំ ឯតទេវេទិំ ត្វំ ទោសិ
ពាត វដ្ឋបាល អន្តាគំ ឯតបុត្តតោ មិយោ
បជាតោ សុទ្ធនោ សុទ្ធបរិមាតោ ន ត្វំ ពាត
វដ្ឋបាល កុញ្ញ ទុក្ខស្ស ជាតាសិ ឧដ្ឋហិ ពាត
វដ្ឋបាល កុញ្ញ ធំ មិ ធំ បរិចារោ ធំ កុញ្ញោ
មិវន្តោ បរិចារោ តាមេ ចរិកុញ្ញោ បុញ្ញាធំ
ករោ អភិរមស្ស ន តំ មយំ អនុជាតាប
អភាវស្ស អនតារិយំ បព្វជ្ជាយ មរណោមិ តេ មយំ
អភាបកា វិចា ភវិស្សម តី បន មយំ (២) តំ
ជីវន្តំ អនុជាតិស្សម អភាវស្ស អនតារិយំ បព្វជ្ជា-
យាតិ ។ ឯវំ វុត្តេ វដ្ឋបាលោ កុលបុត្តោ កុល្លិ
រមោសិ ។ ទុតិយេន្សំ ទោ វដ្ឋបាលស្ស កុលបុត្តស្ស

១ មេធាយយេន្តោ អថោ វដ្ឋបាលោ កុលបុត្តោ ឯកញ្ញំ កត្តំ ៥ កុញ្ញិ...
កត្តាធំ ន កុញ្ញ ឯតទេវេទិំ ។ ២ ឧ. ធម្មន្តំ ៥ ចិស្សនិ ។

២ ពេល មិនបរិភោគអស់ ឬ ពេល មិនបរិភោគអស់ ២ ពេល មិន
បរិភោគអស់ ៥ ពេល មិនបរិភោគអស់ ៦ ពេល មិនបរិភោគអស់
៧ ពេល ។

[១៩០] ពេលនោះ មាតាបិតារបស់វដ្ឋបាលកុលបុត្តនិយាយនឹងវដ្ឋ-
បាលកុលបុត្តយ៉ាងនេះថា វដ្ឋបាលកូន បាងនីជាកូនតែមួយ ជាទីស្រ-
ឡាញ់ពេញចិត្តរបស់យើង អ្នកបាងនីនេះដោយសេចក្តីសុខ អេវែរក្សបរា
ដោយសេចក្តីសុខ វដ្ឋបាលកូន អ្នកមិនទាន់ស្គាល់សេចក្តីរីករាយបន្តិច
បន្តួចសោះ វដ្ឋបាលកូន អ្នកចូលក្រោកឡើង ចូលរិកាតបាយផឹកទឹក
ទាំងឡាយរាល់ថ្ងៃ កាលបើអ្នកបរិភោគបាយផឹកទឹកទាំងឡាយរាល់ថ្ងៃ បរិភោគ
កាបហើយ ចូរធ្វើបុណ្យតាមស្ម័គ្រចិត្តចុះ យើងមិនអនុញ្ញាតឲ្យអ្នកចេញ
ចាកផ្ទះទៅប្ទូសទេ ទោះណាជាដល់ស្តាប់ យើងក៏មិនចង់ឲ្យប្រាស
បាងនីទេ ចំណង់បើអ្នកនៅរស់ (យ៉ាងនេះ) តើយើងនឹងអនុញ្ញាតឲ្យបា-
រចេញចាកផ្ទះទៅប្ទូសដូចម្តេចបាន ។ កាលដែលមាតាបិតានិយាយយោង
យ៉ាងនេះហើយ វដ្ឋបាលកុលបុត្តក៏ស្ងៀម ។ មាតាបិតារបស់វដ្ឋបាល-

មាតាបិតារោ រដ្ឋបាលី កុលបុត្តំ ឯតនភេទំ
 ។ បេ ។ ទុតិយម្បិ ទោ រដ្ឋបាលោ កុលបុត្តោ
 កុល្លំ អហោសិ ។ តតិយម្បិ ទោ រដ្ឋបាលស្ស
 កុលបុត្តស្ស មាតាបិតារោ រដ្ឋបាលី កុលបុត្តំ
 ឯតនភេទំ ត្វំ ទោសិ តាត រដ្ឋបាល អត្តាភំ
 ឯតបុត្តតោ បិយោ មថាថោ សុខេត្តោ សុខ-
 មរិថាតោ ឧ ត្វំ តាត រដ្ឋបាល តតិញ្ចំ ទុក្ខស្ស
 ជាតាសិ ឧដ្ឋេហិ តាត រដ្ឋបាល កុញ្ញ ឧ បិវ ឧ
 មរិថាវេហិ ឧ កុញ្ញត្ថោ បិវត្ថោ មរិថាវេត្ថោ តាមេ
 មរិកុញ្ញត្ថោ បុត្តាធិ ករោត្តោ អភិវេស្ស ឧ តំ
 មយំ អនុជាធាម អការស្មា អនការិយំ បព្វដ្ឋាយ
 មរណោធមិ តេ មយំ អតាមតា វិចា កវិស្សាម
 តី ធន មយំ តំ ជីវន្តំ អនុជាធិស្សាម អការស្មា
 អនការិយំ បព្វដ្ឋាយាតិ ។ តតិយម្បិ ទោ រដ្ឋបាលោ
 កុលបុត្តោ កុល្លំ អហោសិ ។

កុលបុត្រ និយាយនឹងរដ្ឋបាលកុលបុត្រ អស់វារៈពីរដងយ៉ាងនេះ ។ បេ ។
 សូម្បីអស់វារៈទី ២ រដ្ឋបាលកុលបុត្រក៏នៅតែស្ងៀមទៀត ។ មាតាបិតា
 របស់រដ្ឋបាលកុលបុត្រ និយាយនឹងរដ្ឋបាលកុលបុត្រ ជាអំបុក ដង
 យ៉ាងនេះថា ពួករដ្ឋបាលក្នុង អ្នកជាក្នុងប្រុសតែមួយ ជាច្រើនឡាញ់
 ពេញចិត្តរបស់យើង អ្នកថាបំប៉នដោយសេចក្តីសុខ មាននៅឯក្បែរ
 ដោយសេចក្តីសុខ នៃរដ្ឋបាលក្នុង អ្នកនិងទាន់ស្គាល់ទុក្ខបន្តិចបន្តួចរាល់
 នៃរដ្ឋបាលក្នុង ចូរអ្នកជ្រាបឡើង ចូរបរិភោគបាយដ៏ឆ្ងាត់ឱ្យគេបំប៉ន
 កាលបើបរិភោគបាយដ៏ឆ្ងាត់ ទាំងឱ្យគេបំប៉ន បរិភោគពាហ៍យ ចូរធ្វើ
 បុណ្យតាមស្ម័គ្រចិត្តចុះ យើងមិនអនុញ្ញាតឱ្យបាង ចេញចាកផ្ទះទៅ
 ឬសេ ទោបើដល់ស្លាប់ យើងក៏មិនប្រាថ្នាឱ្យឃ្លានកំពតដែរ ចំណង់
 បើអ្នកនៅរស់ត្រឡប់ តើយើងនឹងអនុញ្ញាតឱ្យបា ចេញចាកផ្ទះទៅឬស
 ដូចម្តេចបាន ។ សូម្បីអស់វារៈទី ៣ រដ្ឋបាលកុលបុត្រ ក៏នៅតែស្ងៀម ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមចក្កស្ថាន

តតិយម្បំ ទោ រដ្ឋបាលស្ស កុលបុត្តស្ស សហ-
 យកា រដ្ឋបាលំ កុលបុត្តំ ឯតនោទំ ទំ ទោសិ
 សឌ្ឍ រដ្ឋបាល មាតាបិតាទំ ឯតបុត្តកោ បិយោ
 បនាទោ សុខេទេតោ សុខបរិមាតោ ។ បេ ។
 ទុរដ្ឋមំ សឌ្ឍ រដ្ឋបាល កុញ្ញ ធ ថេ ធ
 បរិចារេហំ ធ កុញ្ញោ មីវោ បរិចារេតោ កាមេ
 បរិកុញ្ញោ បុញ្ញានំ កាតោតោ អភិវេស្សំ ធ តំ
 មាតាបិតារោ អនុជានំ អភារស្មា អនតារិយំ បព្វ-
 ជ្ជាយ មរណេយិ តេ មាតាបិតារោ អភាមតា
 វិចា កវិស្សនំ តី បន តេ តំ ជីវនំ អនុជានំស្សនំ
 អភារស្មា អនតារិយំ បព្វជ្ជាយាតិ ។ តតិយម្បំ
 ទោ រដ្ឋបាលោ កុលបុត្តោ កុលំ អហោសិ ។
 អធិទោ រដ្ឋបាលស្ស កុលបុត្តស្ស សហយកា
 យេន រដ្ឋបាលស្ស កុលបុត្តស្ស មាតាបិតារោ
 តេនុសសង្កមីសុ ឧបសង្កមីត្វា រដ្ឋបាលស្ស កុល-
 បុត្តស្ស មាតាបិតារោ ឯតនោទំ អម្ពតាត
 ឯសោ រដ្ឋបាលោ កុលបុត្តោ តត្ថេវ អនន្តរហិតាយ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមចក្កស្ថាន

ភូតសំឡាញ់របស់រដ្ឋបាលកុលបុត្រ បាននិយាយនឹងរដ្ឋបាលកុលបុត្រ
 ជាតំបើបង្កើនយ៉ាងនេះថា នៃរដ្ឋបាលសំឡាញ់ អ្នកឯងគិតចូលស្រឡាញ់
 ជាច្រើនឡាញ់តែឮចិត្តរបស់មាតាបិតា អ្នកគ្រប់ចំរើនដោយសេចក្តីសុខ
 គេបីបាច់មកដោយសេចក្តីសុខ ។ បេ ។ នៃរដ្ឋបាលសំឡាញ់ អ្នកចូលប្រាក
 ឡើង ចូលបរិភោគបាយផឹកទឹកជាងឱ្យគេចំរើន ពេលឃើញអ្នកបរិភោគបាយ
 ផឹកទឹក ឱ្យគេចំរើន បរិភោគកាមាហើយ ចូរធ្វើបុណ្យកាបស្ម័គ្រចិត្តចុះ
 មាតាបិតាមិនអនុញ្ញាតឱ្យអ្នកចេញចាកផ្ទះទៅបួសទេ ទុកជាដល់ស្លាប់ក៏
 មាតាបិតាមិនចង់ឱ្យប្រាសចាកអ្នកទេ ចំណេះចេះអ្នកទៅរស់ (យ៉ាង
 នេះ) បើមាតាបិតាមិនអនុញ្ញាតឱ្យអ្នកចេញចាកផ្ទះទៅបួសដូចម្តេចបាន ។
 សូម្បីកសាងរោងផង រដ្ឋបាលកុលបុត្រក៏នៅតែស្ងៀម ។ សំដាច់ទោ
 ភូតសំឡាញ់របស់រដ្ឋបាលកុលបុត្រ ចូលទៅកោតាភាវិតា របស់រដ្ឋបាល
 កុលបុត្រ សុខចូលទៅដល់ហើយ ក៏និយាយនឹងមាតាបិតា របស់រដ្ឋ-
 បាលកុលបុត្រយ៉ាងនេះថា បពិត្រអ្នកជាម្តាយឪពុក រដ្ឋបាលកុលបុត្រ
 ខ្ញុំ នៅតែនៅរាល់ទីដែលអ្នកប្រោសប្រោលអ្វី ។ ត្រង់កន្លែងនោះដែល

ឧបសគ្គ រដ្ឋបាលស្រុក បង្កើតឡើង

ក្នុងយោង និងបង្កើត ៧០ ០ មេ មាណី ក៏ស្ម័គ្រ បង្កើត
ឯក ស្រែ រដ្ឋបាល កុលបុត្តិ ជាមុនស្រប
អគារស្នា អនាគតយី បង្កើតយោង តាម មាណី ក៏ស្ម័គ្រ
ស្រែ បង កុម្មារ រដ្ឋបាល កុលបុត្តិ អនុជាធិស្ឋប
អគារស្នា អនាគតយី បង្កើតយោង បង្កើតធិបិ ធិ ធិកុស្តស្រែ
ស្រែ រដ្ឋបាល កុលបុត្តិ ជាមុនស្រប អគារស្នា
អនាគតយី បង្កើតយោង កា តស្ស អញ្ញា តត ក៏ស្ម័គ្រ
ស្រែ បង្កើតធិស្ឋប អនុជាធិ រដ្ឋបាល កុលបុត្តិ
អគារស្នា អនាគតយី បង្កើតយោង ។

[១៧៦] អនុជាធិ តាត រដ្ឋបាល កុលបុត្តិ
អគារស្នា អនាគតយី បង្កើតយោង បង្កើតធិ ០ បង តេ
មាតាបិតា ឧបសគ្គតាត អនុជាធិ រដ្ឋបាល ស្រុក
កុលបុត្តិស្រុក សហយកា យេន រដ្ឋបាល
កុលបុត្តិ តេនុបស្តធិស្ឋ ឧបសគ្គតាត រដ្ឋបាល
កុលបុត្តិ ឯកធិស្ឋ អនុញ្ញាតាសិ មាតាបិតា
អគារស្នា អនាគតយី បង្កើតយោង បង្កើតធិ ០ បង
តេ មាតាបិតា ឧបសគ្គតាត ។

ឧបសគ្គ រដ្ឋបាលស្រុក កាតាបិតាបង្កើតឡើង

យោងកំណត់ថា កាតាបិតាបង្កើតឡើងជាមុន បើកតាង
ឡាយមិនយល់ច្របូកច្របល់បង្កើតឡើងជាមុន រដ្ឋបាល
កុលបុត្តិ មុនជាមុនស្របតាមមាណី ឬក៏យើងយល់ថា
បើកតាងឡាយ យល់ច្របូក ឡើងជាមុនកុលបុត្តិ ឬក៏យើងយល់ថា
ធិកុស្តស្រែ ឬក៏យើងយល់ថា រដ្ឋបាលកុលបុត្តិ ដែលនៅជាមុនបង្កើតឡើង បើ
រដ្ឋបាលកុលបុត្តិមិនត្រូវតាមតាមមាណី រដ្ឋបាលកុលបុត្តិ
នោះ ធិកុស្តស្រែតាមតាមមាណី ឬក៏យើងយល់ថា មុនជាមុនត្រូវបង្កើត
កុស្តស្រែតាមតាមមាណី សូមកុស្តស្រែ អនុញ្ញាតឡើងជាមុនកុលបុត្តិ
ចេញតាមតាមមាណី ។

[១៧៧] មាតាបិតា របស់រដ្ឋបាលកុលបុត្តិ និយាយថា តែក្នុង
តាំងឡាយ យើងយល់ច្របូកច្របល់បង្កើតឡើង ចេញតាមតាមមាណី
ហើយ តែជាមុនបង្កើតឡើង ត្រូវឲ្យមាតាបិតាបង្កើតឡើង ។
លំដាប់នោះឯង ឬក៏យើងយល់ថា រដ្ឋបាលកុលបុត្តិ ចូលទៅក្នុងរដ្ឋបាល
កុលបុត្តិ លុះចូលទៅដល់ហើយ និយាយធិកុស្តស្រែកុលបុត្តិយើងនេះ
ថា មាតាបិតារបស់អ្នក យល់ច្របូកច្របល់បង្កើតឡើងជាមុនហើយ
តែថា បើកុស្តស្រែហើយ ត្រូវឲ្យមាតាបិតាបង្កើតឡើង ។

[១៩៣] អថទោ រដ្ឋបាលោ តុលបុត្តោ ឧដ្ឋហិត្វា
 ពលំ តាហិត្វា^(១) យេន ភក្កា ភេតុបសន្តិមិ ឧបសន្តិ-
 មិត្វា ភក្កវន្តំ អភិវាទិត្វា ឯកមន្តិ ធិសីទិ ។ ឯកមន្តិ
 ធិសីទោ ។ រដ្ឋបាលោ តុលបុត្តោ ភក្កវន្តំ ឯកមន្តិ ធិ
 អនុញ្ញាតាម្ពិ អហំ^(២) គន្តោ មាតាមិត្វា អតារស្មា
 អនតារិយំ បព្វដោយ បព្វដេតុ មិ ភក្កាវិ ។ អលតុ
 ទោ រដ្ឋបាលោ តុលបុត្តោ ភក្កវន្តោ សន្តិកេ បព្វជិ
 អលតុ ឧបសម្បទំ ។ អថទោ ភក្កា វេទិចសម្បន្នោ
 អាយស្មន្តោ រដ្ឋបាលោ អន្តរាស្មបសម្បន្នោ ធុល្លកោ-
 ដ្ឋិតេ យថាភិវន្តំ វិហរិត្វា យេន សាវត្ថិ ភេន ចារិកំ
 បញ្ចមិ អនុបុត្វេន ចារិកំ ទរមាទោ យេន សាវត្ថិ
 ភេនសរិ ។

[១៩៤] តត្រ សុទ្ធំ ភក្កា សាវត្ថិយំ វិហរិកិ
 ដេតវេន អនាថបិណ្ឌិតស្ស អារមេ ។ អថទោ
 អាយស្មន្តោ រដ្ឋបាលោ ឯកោ វុចកដ្ឋោ អប្បមត្តោ

១ ខ. ប. ពហិត្វា ។ ២ ខ. ប. ឧញ្ញាតោ អហំ ។

[១៩៥] ត្រាឆោ វេជ្ជបាលកុលបុត្រ ក្រោតាឡីនំ ហើយ
 សម្រាកកំព្វំនំ រួចហើយចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូល
 ទៅដល់ហើយ ថ្វាយចង្គ្គិព្រះមានព្រះភាគដោយគោរព ហើយអង្គុយក្នុងចំ
 ង្គីសម្ភារ ។ លុះវេជ្ជបាលកុលបុត្រ អង្គុយក្នុងចំង្គីសម្ភារហើយ ក្រាប
 បង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគ យ៉ាងនេះថា ចតិត្រព្រះឥន្ទ្រវិចិត្រ ខ្ញុំព្រះ
 អង្គជាបុគ្គលដែលមាតាបិតា យល់ព្រម ឲ្យចេញចាកផ្ទះមកចូលហើយ
 សូមព្រះមានព្រះភាគទ្រង់បិទបិទខ្ញុំព្រះឥន្ទ្រ ។ វេជ្ជបាលកុលបុត្រក៏បាន
 ឲ្យបព្វជិ បានឲ្យរបស់សម្បទា ក្នុងសំណាក់នៃព្រះមានព្រះភាគ ។
 លំដាប់នោះឯង កាលបើវេជ្ជបាលកុលបុត្រ បានរបស់សម្បទា មិនយូរ
 ប៉ុន្មាន បានរបស់សម្បទាត្រឹមកន្លះនៃ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់អធិវា
 ក្នុងផ្ទះក្នុងនិគម សម្ភារតាមកុលស្រីយ ហើយទ្រង់ស្តេច
 ចេញទៅក្រុងសាវត្ថិ កាលទ្រង់ព្រះកុន្ធដំណើរទៅកាន់ចារិកតាមលំដាប់
 ក៏បានដល់ទៅក្រុងសាវត្ថិ ។

[១៩៦] មានសេចក្តីដំណាលថា ក្នុងកាលនោះ ព្រះមានព្រះ
 ភាគ ទ្រង់តង់នៅក្នុងវត្តវេតនន ចេសំអោបបិណ្ឌិតសដ្ឋី ជិតក្រុង
 សាវត្ថិ ។ ត្រាឆោឯង ក្រវេជ្ជបាលមានអាយុ បានចៀសចេញ
 ទៅក្រៅកំឡុង ជាអ្នកបិទបិទសប្រយោស ទំព្រយាបដុកបង ខ្ញុំ

អាតាមី បរិពេទ្យា វិហារនោ ធម៌រស្សីវ យស្សន្តា-
យ តុលចុត្តា សង្ការេ អតារស្មា អនតារិយំ
មទ្ធជន្នំ តទុត្តរំ ព្រហ្មចរិយបរិយោសាដំ និរដ្ឋា
នេម្ម សយំ អកិញ្ញា សច្ចិត្តា ឧបសម្ព័ន្ធ
វិហាសំ វិណា ជាតិ វុស្សតំ ព្រហ្មចរិយំ កតំ
កាវណីយំ នាមរំ ឥន្ទ្រាណាតិ អន្តញ្ញាសិ ។
អញ្ញាតោ ហេ បរិយាស្មា រដ្ឋបាលោ អរហន្តំ
អហោសិ ។

(១៩៩) អថ(១) អាយស្មា រដ្ឋបាលោ យេន
កកា តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្តា កតវន្នំ អកិវានេត្តា
ឯតមន្នំ និសីទិ ។ ឯតមន្នំ និសីទោ ហេ អាយស្មា
រដ្ឋបាលោ កតវន្នំ ឯតនកោត ឥន្ទ្រាមហំ កន្តេ តា-
តាមិតោ ឧទុស្ស័ត្តំ សនេ មំ កកា អនុជាតាតិ ។
អថ(២) អាយស្មតោ រដ្ឋបាលស្ស ទេតសា ទេតោ
មរិទ្ធ មនសាតាសិ យថា(៣) កកា អញ្ញាសិ អកញ្ចោ
ហេ រដ្ឋបាលោ កុលបុត្តោ សិក្ខំ មទ្ធត្ថាយ

១. ឧ. ប. អថ(២) កកា ។ ២. ឧ. យថា ។

តិលេស បញ្ចនចិត្តឲ្យបរទៅ (កាន់ព្រះនិព្វាន) ពួកកុលបុត្រដែលបញ្ចេញ
ចាកផ្ទះហើយ ទៅចូលរោងប្រតិបត្តិ ដើម្បីប្រយោជន៍ ដល់អនុត្តរធម៌
លា (ព្រះរដ្ឋបាល) ក៏បានធ្វើឲ្យដាក់ច្បាប់ឲ្យអនុត្តរធម៌នោះ ដែលជា
វិបស្សនាមគ្គព្រហ្មចរិយ ដោយចក្ខុរបស់ខ្លួនដោយខ្លួនឯង ក្នុងបច្ចុប្បន្ន
នេះ បានសម្រេចសម្រាន្តនៅដោយអិលោបថព័ន្ធ ២ ដោយមិនយូរ
ប៉ុន្មានទេ លោកបានដឹងច្បាស់ថា ជាគំរាស់ហើយ ព្រហ្មចរិយបានទៅ
ចប់ហើយ កិច្ចដែលត្រូវធ្វើ ក៏បានធ្វើហើយ គ្មានកិច្ចដទៃអំពីនេះទៅ
ទៀតទេ ។ ព្រះរដ្ឋបាលមានកាយ ជាព្រះអរហន្តមួយនឹងអវិជ្ជា ។

(១៩៩) លំដាប់នោះ ព្រះរដ្ឋបាលមានកាយ ចូលទៅគាល់
ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ដោយបង្ខំព្រះមានព្រះភាគ
ដោយគោរព ហើយអង្គុយ ក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ ព្រះរដ្ឋបាលមាន
កាយ អង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ បានត្រាបបង្ខំខ្លួនព្រះមានព្រះភាគ
យ៉ាងនេះថា បរិក្ខេបព្រះអង្គចំរើន ប្រសិនបើព្រះមានបុណ្យ ទ្រង់
អនុញ្ញាតឱ្យព្រះអង្គ ឱ្យព្រះអង្គប្រាថ្នាឱ្យនឹងឲ្យមាតាបិតាបានឃើញផង ។
ត្រាហោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ស្ទង់មើលចិត្ត របស់រដ្ឋបាលមានកាយ
ដោយព្រះជ័យរបស់ព្រះអង្គ ហើយទ្រង់ធ្វើទុកក្នុងព្រះជ័យ តាមន័យ
ដែលទ្រង់បានត្រាបថា រដ្ឋបាលកុលបុត្រជាបុគ្គលបំណងនឹងលះបង់សិទ្ធិ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបទ្កោសកៈ

ហីនាយាវត្តុត្ថំ ។ អថទោ គកវា អាយស្មន្តិ
 រដ្ឋបាលំ ឯតនេវេត យស្សនាមិ^(១) រដ្ឋបាល
 កាលំ មញ្ញសីតិ ។ អថទោ អាយស្មា រដ្ឋបា-
 លោ ទុដ្ឋាយាសនា គកវន្តិ អគិវាទេត្វា បទក្ខំណំ
 កត្វា សេនាសនំ សំសាមេត្វា បត្តចិវរាធាយ
 យេន វុល្លកោដ្ឋិនិ^(២) តេន ចារិកំ បញ្ញាមិ អទុ-
 បុត្វេន ចារិកំ ឆរមានោ យេន វុល្លកោដ្ឋិនិ^(៣)
 តនេសវិ ។

(២៨២) គត្រ សុទ្ធិ អាយស្មា រដ្ឋបាលោ វុល្ល-
 កោដ្ឋិនេ វិហរេតិ រញ្ញា កោរក្សស្ស^(៤) មិគាទិរេ^(៥) ។
 អថទោ អាយស្មា រដ្ឋបាលោ វុល្លកោដ្ឋិនេ ឯត-
 សេត្វា បត្តចិវរាធាយ វុល្លកោដ្ឋិនិ មិណ្ឌាយ
 ចារិកំ ។ វុល្លកោដ្ឋិនេ សមនាមំ មិណ្ឌាយ ឆរា-
 នោ យេន សកេប័តុ ចិវសនំ តេនុបសន្តិមិ ។
 តេន ទោ បទ សមយេន អាយស្មតោ រដ្ឋបាលស្ស
 បិកា មជ្ឈិមាយ ក្វារសាលាយ ទុល្លក្វាបេតិ ។

១ ឧ. ម. យស្សនាមិ ឮ ។ ២. ម. វុល្លកោដ្ឋិនេ ។ ៣. កោរក្សស្ស ។
 ៤ ឧ. ម. មិគាទិរេ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបទ្កោសកៈ

ហើយត្រូវបំបែកកាន់ហ៊ុនកេចវិញរទ ។ ទើបព្រះធានជោគ បាន
 គ្រាស់ទៅនឹងវដ្តបាលមានកាយយ៉ាងនេះថា ម្ចាស់វដ្តបាល អ្នកសំគាល់
 នៅកាលដ៏សមគួរក្នុងកាលវេទនាចុះ ។ លំដាប់នោះ ព្រះវដ្តបាលមាន
 កាយ ព្រាតចាកកាយនេះហើយថ្វាយចង្អុលព្រះធានជោគ ធ្វើច្រវាញ
 ហើយ ក៏ទុកដាក់សេនាសនៈស្រេចហើយ កាន់យកបាត្រនឹងចិវរាធាយ
 តម្រង់ទៅវុល្លកោដ្ឋិនិម ព្រាប័ទ្ធកាន់ចារិកតាមលំដាប់ ហើយក៏
 បានដល់ទៅវុល្លកោដ្ឋិនិមនោះ ។

(២៨២) ធានសេត្តិដណាលថា ព្រះវដ្តបាលដ៏មានកាយនៅ
 សំណាក់ក្នុងទ្វេនឈ្មោះចិគាចិវៈ របស់ព្រះបាទកាត្យវៈ ដ៏អវុល្ល-
 កោដ្ឋិននមនោះ ។ ក្នុងលំដាប់នោះ ព្រះវដ្តបាលមានកាយ ស្បែក
 ស្បង់ប្រដាប់បាត្រនឹងចិវរ ក្នុងវុល្លកោដ្ឋិនិម ហើយចូលទៅចិណ្ឌ-
 បាត ក្នុងវុល្លកោដ្ឋិនិម ។ កាលលោកព្រាប័ទ្ធចិណ្ឌបាតតាម
 លំដាប់ច្រក ក្នុងវុល្លកោដ្ឋិនិម រៀងទៅដល់ទីនៅកាស្រីយេរបស់
 ចិគាចិវៈ ។ ទទួលចូលសម័យនោះឯង ចិគាចិវៈព្រះវដ្តបាល
 មានកាយ ក៏ក្នុងនៃឡដ៏ធំកោរកាត់ ក្នុងកេសិវ្យាប្រាសាទ ។

អប្បសា ទោ អាយស្មតោ វដ្ឋបាលស្ស មិត្តា
 អាយស្មន្តំ វដ្ឋបាលំ ខ្លុំរតោ វ អតច្ចន្តំ ទិស្វាន
 ឯតទោច វេមហិ ខុណ្ឌកេហិ សមណកេហិ
 អត្តោនំ ឯកបុត្តកោ យោ មនាមោ មព្វាជិ-
 កោតិ ។ អថទោ អាយស្មា វដ្ឋបាលោ សកមិត្ត
 មិត្តសនេ នេវ នាមំ អលត្ថ ន មច្ចត្តាមំ
 អត្តនត្ថំ^(១) អត្តោសមេវ អលត្ថ ។

[១៩៩] តេជ ទោ បទ សមយេន អាយស្មតោ
 វដ្ឋបាលស្ស ញាតិជាសំ អភិជោសិតំ កុណ្ឌសំ^(២)
 ចន្ទេតុតាមា ហោតិ ។ អថទោ អាយស្មា វដ្ឋបាលោ
 តំ ញាតិជាសំ ឯតទោច សនេ តំ ភតិចិ នន្ទជ័យ-
 ជន្តំ វេ មេ បត្ត អាការតិ ។ អថទោ អាយស្មតោ
 វដ្ឋបាលស្ស ញាតិជាសំ តំ អភិជោសិតំ កុណ្ឌសំ
 អាយស្មតោ វដ្ឋបាលស្ស បត្ត អាការតិ ហត្ថានព្វ
 តាជាតព្វ សាស្ស ច ចិមិត្តំ អត្តហេសិ ។

១. ឧ. ប. ឧត្តរកុ ។ ២. ម. បូជិត្តសំ ។

បិការបស្ថាប្បដ្ឋបាល មានអាយុ បានឃើញព្រះវដ្ឋបាលមានអាយុ
 កំពុងនិមន្តមកកំរិតមួយ លុះឃើញហើយ គឺនិយាយពាក្យយ៉ាងនេះថា
 ភ្នកស្រមលក់កំរិតចោលទាំងនេះហើយ ដែលបំបួសក្នុងច្រកស្រែមួយ ជូន
 ស្រឡាញ់ពញាបិត្ត របស់យើង ។ គ្រានោះឯង ព្រះវដ្ឋបាលមាន
 អាយុ មិនបានខ្លីទាន ទាំងមិនបានខ្លីពាក្យប្រាប់មកវិញ ក្នុងលំនៅ
 របស់បិតាវិនិច្ឆ័យសោះ បានត្រឹមតែពាក្យដេញប៉ុណ្ណោះឯង ។

[១៩៩] ឧបន្ថេស្ស ត្រៃបិដក វិចិត្របិដក ឧបន្ថេស្ស
 មានអាយុ កំពុងមានបំណងនឹងចាកចោលខំកុណ្ឌសម្ពុម ។ គ្រានោះ
 ព្រះវដ្ឋបាលមានអាយុ និយាយនឹងខ្ញុំស្រីរបស់ញាតិនោះ យ៉ាងនេះថា
 ខែនាង បើនាងជាលេសស្រ្តីចាស់ ចូរចាត់ចែងក្នុងបុត្រភាគនាង
 ចុះ ។ លំណប់នោះ ខ្ញុំស្រីរបស់ញាតិរបស់ព្រះវដ្ឋបាលមានអាយុ គឺ
 ចាកខំកុណ្ឌសម្ពុមនោះ ទៅក្នុងបុត្ររបស់ព្រះវដ្ឋបាលមានអាយុ ហើយ
 បានស្គាល់ដាក់ទូរ្យវិជ្ជាជីវិតសំឡេង របស់ព្រះវដ្ឋបាលនោះច្បាស់ ។

អថទោ អាយស្មតោ វដ្ឋបាលស្ស ញាតិជាសំ
 យេនាយស្មតោ វដ្ឋបាលស្ស មាតា តេនុបសង្កម៌
 ទុបសង្កម៌កា អាយស្មតោ វដ្ឋបាលស្ស ហតិ ឯតន-
 រោច យក្សយេ ជាឧយ្យាសំ អយ្យបុត្តោ វដ្ឋបាលោ
 អនុប្បត្តោតិ ។ សចេ ជេ សច្ចំ កលាសំ អធាសំ តំ
 ករោមីតិ^(១) ។ អថទោ អាយស្មតោ វដ្ឋបាលស្ស
 មាតា យេនាយស្មតោ វដ្ឋបាលស្ស មិតា តេនុប-
 សង្កម៌ ទុបសង្កម៌កា អាយស្មតោ វដ្ឋបាលស្ស មិតិ
 ឯតនរោច យក្ស កហមតិ ជាឧយ្យាសំ វដ្ឋបាលោ
 ករ តុលបុត្តោ អនុប្បត្តោតិ ។

(៣៧៨) តេន ទោ ចន សមយេន អាយស្មា
 វដ្ឋបាលោ តំ ភាគិជាសំកំ តុមាសំ អញ្ញាតិ កុដ្ឋំ
 ឯស្សាយ មរិតុញ្ញតិ ។ អថទោ អាយស្មតោ វដ្ឋបា-
 លស្ស មិតា យេនាយស្មា វដ្ឋបាលោ តេនុបសង្កម៌

១ ឧ. វេសំ អភាសំ វេសិតិ ។ ឃ. វេសំ អភាសំ វេស្យតិ ។

ពេលនោះ ខ្ញុំស្រីរបស់ញាតិ ខែព្រះវដ្ឋបាលមានកាយ ចូលទៅរក
 មាតា របស់ព្រះវដ្ឋបាលមានកាយ លុះចូលទៅដល់ហើយ បាន
 និយាយដំរើមមាតា របស់ព្រះវដ្ឋបាលមានកាយថា មតិក្រមួកខ្លាស់
 សូមអ្នកជ្រាប ព្រោះព្រះវដ្ឋបាលជាអយ្យបុត្រ និមន្តមកដល់ហើយ ។
 មាតារបស់ព្រះវដ្ឋបាលឆ្លើយថា ខែហង បើងនិយាយពាក្យពុំគឺមែន
 អញនឹងឲ្យឯងប្រជាអ្នកដា ។ ទើបមាតារបស់ព្រះវដ្ឋបាល មានកាយ
 ចូលទៅរកមិតា របស់ព្រះវដ្ឋបាលមានកាយ លុះចូលទៅដល់ហើយ
 បាននិយាយដំរើមមិតា របស់ព្រះវដ្ឋបាលមានកាយ យ៉ាងនេះថា មតិក្រ
 មហមតិ សូមអ្នកជ្រាប ពួកវដ្ឋបាលកុលបុត្រ និមន្តមកដល់ហើយ ។

(៣៧៩) សម័យនោះឯង ព្រះវដ្ឋបាលមានកាយ កំពុងនាទំនិ
 កុម្មុសផ្លូវនោះ ប្របជញ្ជីងសាលាមួយ ។ លំដាប់នោះ មិតារបស់
 ព្រះវដ្ឋបាលមានកាយ ចូលទៅរកព្រះវដ្ឋបាលមានកាយ លុះចូល

កងវគ្គសូ រដ្ឋបាលសុត្ត បិដកនិយមន័យ

ឧបសង្កម្ពិទ្ធា អាយស្សន្តិ រដ្ឋបាលី ឯកទក្កោ
 អត្ថំ ធាម តាត រដ្ឋបាល អភិសេសំ តុញ្ញសំ
 បរិកុញ្ញស្សសំ ធនុ តាត រដ្ឋបាល សតំ គេហំ
 កត្តក្កន្តិ ។ តុតោ ទោ កហមតិ អញ្ញាតំ គេហំ
 អោស្មា អនតាយំ បព្វជិតានំ អនតា(១) មយំ
 កហមតិ អតមញ្ញា(២) ទោ គេ កហមតិ គេហំ តត្ថ
 ទោ តានំ អលត្ថញ្ញា ធនុ បព្វត្ថានំ អញ្ញាតត្ថំ អតោ-
 សមេវ អលត្ថញ្ញាតំ ។ ឯហំ តាត រដ្ឋបាល យរិ
 កមិស្សាមាតំ ។ អសំ កហមតិ តតំ មេ អដ្ឋ
 កត្តក្កន្តិ(៣) ។ គេហំ តាត រដ្ឋបាល អនិវាសេហិ
 ស្វាគាយ កត្តក្កន្តិ ។ អនិវាសេសំ ទោ អាយស្មា
 រដ្ឋបាលោ តុញ្ញិកាវេន ។

(១៩៩) អនទោ អាយស្មតោ រដ្ឋបាលស្ស
 បិកា អាយស្មតោ រដ្ឋបាលស្ស អនិវាសនំ វិនិទ្ធា
 យេន សតំ ឯវេសនំ គេធនុបសង្កម្ពិ ឧបសង្ក-
 មិទ្ធា ហិកេន តោមយេន បរិយា ឧបសម្ពេទ្ធា

១ ១. អតតា ។ ២ ម. អតម្ព ។ ៣ ម. កត្តក្កន្តិ ។

កងវគ្គ សុត្តន្តបិដក កថាខណ្ឌ

ទៅដល់ហើយ ក៏និយាយនឹងវត្តបាលមានកាយុយ៉ាងនេះថា នៃវត្តបាល
 កូន មានដែរឬ លោកមកដាក់ខំកុម្មារស្នូមវិញ វត្តបាលកូន ត្រូវតែទៅ
 ឯផ្ទះរបស់ខ្លួនវិញ ។ ព្រះវត្តបាលឆ្លើយថា នៃគហមតិ ពួកយើងអ្នក
 ចូលដែលចេញចាកផ្ទះទៅចូលហើយ នឹងមានផ្ទះមកភិណ្ឌ នៃគហមតិ
 ព្រោះពួកយើងគ្មានផ្ទះទេ នៃគហមតិ តាតាបានទៅដល់ផ្ទះរបស់អ្នក
 ហើយ តែមិនបានឡូចានផង មិនបានឡូការនិយាយប្រាប់វិញផង ក្នុង
 ផ្ទះរបស់អ្នកនោះសោះ បានត្រឹមតែភាគរូបវន្តប៉ុណ្ណោះឯង ។ វត្តបាល
 កូន លោកចូរមក យើងនឹងទៅផ្ទះ ។ ឆ្លើយគហមតិ ថ្ងៃនេះតាតា
 បានរំលងហើយ ។ វត្តបាលកូន បើដូច្នោះ សូមលោកនិមន្តទទួល
 បង្គំខំកុំថ្ងៃស្អែក ។ ព្រះវត្តបាលមានកាយុ ក៏ទទួលនិមន្តដោយ
 តុញ្ញិកាត ។

(១៩៩) ត្រាហ្នោះ បិកាចេស្ត្រវត្តបាលមានកាយុ ដឹងច្បាស់ថា
 ព្រះវត្តបាលមានកាយុ ទទួលនិមន្តហើយ ក៏ចូលទៅកាន់លំនៅរបស់
 ខ្លួនដែលភ្ជាប់ទៅ លុះចូលទៅដល់ហើយ ប្រើចុះសូត្រលាញ់ដី ដោយ

មហាផ្គំ ហិរញ្ញសុវណ្ណស្ស បុញ្ញំ កាតមេត្វា ទ្វេ បុរេញ្ច
 កាតមេត្វា ឯកំ ហិរញ្ញស្ស ឯកំ សុវណ្ណស្ស
 មហាផ្គំ បុញ្ញា អហេស្មំ ។ ឱរតា បិរោ បុរិសា
 ចារកេ បិគំ បុរិសំ ន បស្សតិ ឥតា ចារកេ
 បិរោ ឱរតា បិគំ តេ បុរេញ្ច កំលញ្ចេហិ ចដ្ឋិតា-
 នាមេត្វា មជ្ឈេ អាសនំ ចត្តាមេត្វា តិរោក្ករណីយំ
 បរិក្ខុចិត្តា អាយស្មតោ វដ្ឋបាលស្ស បុរាណុត្តិ-
 យិកេ អាមន្តេសិ^(១) ឯថ កុម្មេ វត្ថុកេ យេន
 អលង្ការេន អលង្កតា បុរេ បុត្តស្ស វដ្ឋបាលស្ស^(២)
 ចិយា ហោថ មហាចា តេន អលង្ការេន អលង្ការោជាតិ។
 អជំនោ អាយស្មតោ វដ្ឋបាលស្ស ចិតា កស្សា វត្ថុយា
 អនុយេន សកេ ឱរសេន បណីតំ ទានជីយិ កោជ-
 ជីយិ ចជិយានាមេត្វា អាយស្មតោ វដ្ឋបាលស្ស កាលំ
 អាហោជេសិ កាលោ កាត វដ្ឋបាល ឯដ្ឋិតំ កក្កន្តិ ។

១ ហេបិយមន្ត្រេយ្យោ អជំនោ អាយស្មតោ វដ្ឋបាលស្ស បិកា អាយស្មតោ
 វដ្ឋបាលស្ស ឥតិសនំ វិទិតា យេន សកំ ឱរសេនំ ធម្មបលង្កិមំ ចលង្កិមិត្តា មហាផ្គំ
 ហិរញ្ញសុវណ្ណស្ស បុញ្ញំ កាតមេត្វា ចិសញ្ញេហិ ចដ្ឋិតាមេត្វា អាយស្មតោ វដ្ឋបាលស្ស
 បុរាណុត្តិយោ អាមន្តេសិ ធម្មបលង្កិមំ វិស្សតិ ។ ២ បុរេ បុត្តស្ស វដ្ឋបាលស្ស
 ពុលបុត្តស្ស ។

រាមន៍តាស្រស់ រួចឲ្យគេគំនរព្រាងនឹងហសនំ ។ ធ្វើឲ្យដាច់គំនរគំ
 ព្រាង ១ គំនរ ហស ១ គំនរ ដាច់នរេធំ ។ ។ បុរសដែលឈរខាងកាយ
 បើលរៅបុរសឈរខាងតាមទំនាយើញ បុរសដែលឈរខាងតាមបើល
 មកបុរសឈរខាងតាមគំនរយើញដូចគ្នា ហើយឲ្យប៉ងប៉ាន់គំនរទាំងពីរ
 ដោយដោយកន្ត្រៃ ឲ្យគ្រាន់អាសនៈទុកត្រង់តណ្ហាល រួចឲ្យក៏ទុក
 ដោយរបស់ ដែលត្រូវធ្វើកិច្ចការក្រៅ ហើយហៅក្នុងស្រីដាច់ពីមុន
 របស់ព្រះវដ្ឋបាលនាមកាយមកចង្អុលថា ខែក្នុងស្រី ឯងរាល់គ្នា
 ចូលមកនេះ ត្រៀមប្រដាប់ណាដែលឯងរាល់គ្នាស្អិតស្អាង ហើយដាច់
 ស្រឡាញ់ពេញកិត្តិរបស់វដ្ឋបាលក្នុងកាលពីដើម ត្រូវឯងរាល់គ្នាស្អិត
 ស្អាងត្រៀមប្រដាប់នោះចុះ ។ លំដាប់គេទៅ លុះកន្លងក្រិះនោះទៅ
 ចិត្តរបស់ព្រះវដ្ឋបាលនាមកាយ ឲ្យគេតាក់តែងនូវទានជីយិកោជ-
 ជីយិផ្គត់ផ្គង់ក្នុងចំណីរបស់ខ្លួនហើយ ប្រាប់ឲ្យកាលដល់ព្រះវដ្ឋបាល
 ហានកាយថា វដ្ឋបាលក្នុង កាលក្នុងហើយ កត្តសម្រេចហើយ ។

អថេរោ អាយស្មា រដ្ឋបាលោ បុព្វស្រាសមយំ ឯក-
 សេត្វា ចត្តវិវរោធាយ យេន សកេនិទុ ឯវេសនំ
 តេនុបសង្កមំ ឧបសង្កមិត្វា បញ្ញត្តោ អាសនេ ឯសីនំ ។
 អថេរោ អាយស្មតោ រដ្ឋបាលស្ម បិតា តំ ហិរញ្ញា-
 សុវណ្ណស្ម បុត្រំ វិវរោធា អាយស្មនំ រដ្ឋបាលំ
 ឯតុនេវេន ឥនំ តេ តាត រដ្ឋបាល មត្តតំ^(១) ធនំ
 អញ្ចំ មេត្តតំ^(២) អញ្ចំ មេតាមហំ^(៣) សក្កា តាត
 រដ្ឋបាល កោតេ ធន កុត្តនំ បុត្តានិ ធន កាតុំ ឯហំ ត្វិ
 តាត រដ្ឋបាល សិត្តំ ចតុត្ថាយ ហិណយាវត្តត្វា កោ-
 តេ ធន កុត្តស្ម បុត្តានិ ធន កោហិតំ ។ សចេ មេ ត្វិ
 កហមតិ វេនំ កោយ្យសំ ឥមំ ហិរញ្ញសុវណ្ណស្ម
 បុត្រំ សកេនេសុ^(៤) អាហេត្វា ធិត្វាហាមេត្វា ចន្ទេ
 កត្តាយ ននិយា សោតេ ឧសីនាមេយ្យសំ^(៥) តំ
 កិស្ស ហេតុ^(៦) ឧប្បជ្ជិស្សន្តំ ហិ តេ កហមតិ តតោ-
 ធិនាមំ សោកេចវេនេតុត្ថោនាមនស្សបាយាសាតំ ។
 អថេរោ អាយស្មតោ រដ្ឋបាលស្ម បុរាណទុតិយេកា
 បទ្ទេតំ ចានេសុ កហេត្វា អាយស្មនំ រដ្ឋបាលំ ឯតុន-

១ ឧ. ឯតុនេវេន ។ ២ ឧ. មេត្តតំ ។ ៣ ឧ. មេតាមហំ ។ ៤ ឧ. សកាតេ ។
 ៥ ឧ. ឧសីនាមេយ្យសំ ។ ៦ ឧ. ហេតុ យេ ។

ចំណែកខាងព្រះវង្សបាលមានកាយ ស្រៀកស្រងំប្រដាប់ដោយបាត្រធីត
 ចំរុះក្នុងបុព្វស្រាសមយំ ហើយនិមន្តចូលទៅក្រុងលំនៅរបស់បិតាខ្លួន
 លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏គង្គុយលើអាសនៈដែលគេក្រាលបម្រុងទុក ។
 ទើបបិតារបស់ព្រះវង្សបាលមានកាយ ក៏ទ្រប្រកាន់ប្រាក់ធីតាសាខា
 ហើយនិយាយឱ្យព្រះវង្សបាលមានកាយ យ៉ាងនេះថា វង្សបាលក្នុង
 ព្រហ្មនេះជាបេសំខាងមាតាបិតា ព្រហ្មជាបេសំខាងបិតាដោយឡែក
 នៅមានបេសំខាងមីនា ដោយឡែកទៀត វង្សបាលក្នុង លោកភព
 ប្រើប្រាស់ភាគៈចំណូលផង ធ្វើបុណ្យផង វង្សបាលក្នុង ចូរ
 លោកមក ចូរលាសិក្ខាវិលក្រឡប់មកកោនខេត្ត ហើយប្រើប្រាស់
 ភាគៈចំណូលផង ធ្វើបុណ្យចំណូលផងចុះ ។ បតីក្រុងហេមភី
 បើញោមធ្វើតាមតាមរបស់គាត់ ញោមក្រៅប្រើមនុស្ស ឱ្យជញ្ជូនអំនា
 ប្រាក់មាសនេះ ផ្គុំក្នុងរទេះ ហើយយកទៅចាក់ចោល ក្នុងកណ្តាល
 វៀងក៏ទទួលផ្ដា ហេតុអ្វីបានជាគាត់ថាដូច្នេះ គហេមភី ក្រោមថា
 សេចក្ដីសោក សេចក្ដីខ្សឹតខ្សួល ទុក្ខ គោបនស្ស ធីតាសេចក្ដីចង្អៀត
 ចង្អៀល មុនជាធីតាឡើងដល់ញោម ព្រោះវង្សបាលចំណែក
 ហេតុ ។ ពេលនោះ ភូមិស្រីជាតិមុន របស់ព្រះវង្សបាលមាន
 កាយ គាត់ត្រឡប់មកវិញហើយ ហើយនិយាយឱ្យព្រះវង្សបាល មាន

រោទ៍ កំណែ ធាន ភាគ អយ្យបុត្ត អន្តរាយា
 យាសី ភ្នំ ហេតុ ព្រហ្មវិយ័ ធាតុតិ ។ ៥ ទោ
 មយំ ភក្តិ អន្តរាជំ ហេតុ ព្រហ្មវិយ័ ធាតុតិ ។
 ភក្តិវង្សនេ ឆោ អយ្យបុត្តោ រដ្ឋពាលោ សម្មាសា
 ធាតុតិ តត្ថោ បុត្តនា ចត្តិសុ ។ អថេទោ អាយស្មា
 រដ្ឋពាលោ មិគរំ ឯតនេវេន សនេ តិហមតិ ភោជនំ
 ធាតុតំ នេន ឆោ វិហមេតាតិ ។ ភុញ្ច ភាគ
 រដ្ឋពាល ឯដ្ឋតំ ភត្តនំ ។ អថេទោ អាយស្មតោ
 រដ្ឋពាលស្ស មិគា អាយស្មនំ រដ្ឋពាលំ ចណីនេន
 ទាណំយេន ភោជនំយេន សមាត្ថា សន្តប្បេសំ
 សម្បវាសេ ។

(២០០) អនុរាជ អាយុស្នា រដ្ឋបាល ក្រុង
 ទីប្រឹក្សាបាលី បិតាកោ ។ សីល កាង អភិសិ

၁၂၂။ ဣန္ဒြေ ၁၂၂။
 ၁၂၃။ ဣန္ဒြေ ၁၂၃။

កាយុយ៉ាងនេះថា បងគ្រូព្រះអយ្យបុត្រ លោកប្រតិភូត្រហុចរយធម៌
 ព្រោះហេតុ (ចង់បាន) ពួកស្រីអយ្យវេណី ពួកស្រីអយ្យរាំងនោះ តើល្អ
 ដូចម្តេច? ។ ឆ្លាតវង់ គន្លងនៃប្រតិភូត្រហុចរយធម៌ ព្រោះ
 ហេតុ (ចង់បាន) ពួកស្រីអយ្យវេណី ។ ពួកស្រីជាតិមុនគេថា រដ្ឋបាល
 ជាអយ្យបុត្រហៅរយធម៌ ដោយភាពថា នាង វង្សជ័យ ក៏ជ្រេបដួលគ្រង
 ទីនោះឯង ។ ទើបព្រះរដ្ឋបាលមានកាយុ និយាយនឹងបិតាថា បងគ្រូ
 ឧបាសិក បើក្រោមច្រវ៉ៃវាដង (កំន្ទុក) កុំចៀកបៀនការឡើយ ។
 រដ្ឋបាលក្នុង សូមលោកនិមន្តនាងចុះ ក្នុងសម្រេចហើយ ។ គ្រានោះ
 បិតារបស់ព្រះរដ្ឋបាលមានកាយុ បានបាត់ចែងខាងនិយាយនោះ
 ដ៏ស្មើផង ។ ព្រះរដ្ឋបាលមានកាយុពន្លាចយំដូចឯងគ្រាន់តែឆ្អែក ។

(២០០) លំដាប់នោះ ព្រះវេទ្យាលមានកាយ, ឆាន់រួចហាត
 វែងហើយ ឈរស្រីជិតគាត់ចង់ឲ្យយានេះថា

ប្រជុំដំណេញ (៧ រោង) ផ្លូវលេខ ១០០ ភ្នំពេញ)

រាជវង្ស រាជបាលសុត្រ ឯវិគ្គតាថា

វាតុរិ តាហុស្ម័ត្តប្បិ
 យស្ស ធម្មិ ធុរិ មិច្ឆិ
 បស្ស ចិត្តកុតំ រូបំ
 មណីនា កុណ្ឌលេន ឆ
 វេដ្ឋិតេន ឧទ្ធិ
 សហ វត្ថុកិ^(១) សាកតិ
 អលត្ថកកតា ធានា
 មុទំ ធុណ្ឌកមក្ខតិ
 អលំ កាលស្ស មោហាយ
 នោ ឆ ចារកវេសិនោ
 អដ្ឋចានកតា កេសា
 ធនតា អញ្ញនមក្ខតា
 អលំ កាលស្ស មោហាយ
 នោ ឆ ចារកវេសិនោ

• ១. វត្ថុកិ ។

រាជវង្ស រាជបាលសុត្រ ឯវិគ្គតាថា

ភ្លេងរាជរាជ ដែលដល់ច្រើនគ្នានៃត្រូវការ ជាកាយបិទ
 រៀងទាល់បំផុតដោយ គ្រោងចូលមើលរូប ដែលសង្ខារវិ-
 ចិត្តត្រហើយ (ប្រកប) ដោយកុណ្ឌលេន ដែលរូបវិគ្គតាហើយ
 ដោយផ្គុំនឹងវិស្សក ក្នុងដោយសារតែសំពត់ ផ្គុំនឹង
 ឡាយវិចិត្រត្រហើយដោយទឹកល្អ មុនមានលាមកហើយដោយ
 គ្រឿងលំអិត អាចឲ្យបុគ្គលកាលវង្វេងបាន នៃទិព្វភាព
 ចំពោះដល់អ្នកវិស្សកច្រើន គឺព្រះខ្ញុំបានបានឡើយ សក់
 តាំងឡាយ ដែលវិចិត្រត្រហើយឲ្យបានសណ្ឋានដូចជាក្រឡា
 ច្រក្ខ័ ក្នុងតាំងឡាយ លាមកហើយដោយផ្ទុំសម្រាប់បន្ទុក
 ល្មមឲ្យបុគ្គលកាលកាន់កាន់បាន នៃទិព្វភាពចំពោះអ្នកវិស្សក

អញ្ញាជីវំ ឧភំ ចិត្តា
 ឫតិកាឃោ អស្មន្តតោ
 អសី ពាលស្ស មោហាយ
 ខោ ច ចារកវេសិខោ
 ឱទ្ធមំ មិគភេ ខាសំ
 ចាសនា វាគរំ មិគោ
 កុត្វា ធិរំបំ កច្ឆាមិ^(១)
 កន្ថុន្ត មិគតន្តកេតិ ។

អថទោ អាយស្មា រដ្ឋទាលោ បិទតោ វ ភសា
 តាជា កាសិក្ខា យេន រត្នោ កោរក្សស្ស មិគាចិរិ
 កេនុបស្មន្តមិ ឧបស្មន្តមិក្ខា អញ្ញាតវស្មី កុត្វាមូលេ
 ធិរំវិហារិ ធិសិទ្ធិ ។

[២០០] អថទោ វាជា កោរក្សេ មិគរិ អាមន្តសិ
 សោធមំ មិគវ មិគាចិរិ ឧយ្យានក្ខមិ កច្ឆាម សុក្ខមិ
 ធស្សនាយាតិ ។ ឯវិ ធិរំតទោ មិគភេ រត្នោ កោរក្ស-
 ស្ស បដិស្សក្ខា មិគាចិរិ សោធន្តោ អន្តស អាយស្មន្តិ
 រដ្ឋទាលំ អញ្ញាតវស្មី កុត្វាមូលេ ធិរំវិហារិ ធិសិទ្ធិ

១. ឧ. គម្ព ។

គេត្រឹមបានឡើយ ភាយស្អុយដែលបានប្រដាប់ហើយដូច
 ជាបំពង់ដ៏ជ្រៅក្នុងយ៉ាងដ៏វិចិត្រ អាចរំកាន់បុគ្គលភាគ
 បាន តែមិនអាចបំភាន់អ្នកស្វែងរកត្រឹមបានឡើយ ព្រាន
 ម្រឹតដាក់ទុបស្តង់ជាអន្ទាក់ តែម្រឹតមិនដាច់បង្កាត់ កាល
 បើព្រានអ្នកចង់ម្រឹត កំពុងកន្ទត់ពេទ្យ គាត់បរិភោគបន្លែ
 រួចហើយ ត្រឡប់ទៅវិញ^(១) ។

សំដៅនោះ ព្រះវដ្តទាលមានកាយ ឈរស៊ីដង្ហាជាទាំងនេះ
 ហើយ ក៏មិនទាន់ទៅឡានឈ្នោះមិគាចិរិ របស់ព្រះបាទកោត្សៈ
 លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏អង្គុយសម្រាក ក្នុងវេលាថ្ងៃ ក្បែរ
 គល់រឈើ ១ ដើម ។

[២០១] ព្រាននោះ ព្រះរាជាគោត្សៈ ត្រាស់ហៅឧយ្យានទាល
 ឈ្នោះមិគាចិរិ ឆ្ងល់មិនវៈ ឯងចូររៀបចំឧយ្យានក្ខមិ ឈ្នោះមិគាចិរិ
 យើងនឹងទៅមើលទ័ព័សប្បាយ ។ ឧយ្យានទាលឈ្នោះមិគាចិរិ ទទួល
 ព្រះរាជតម្កល់ព្រះបាទកោត្សៈថា បតីព្រះសម្មតិទេព ព្រះករុណា
 វិសេស រួចហើយក៏រៀបចំឧយ្យានមិគាចិរិ បានឃើញព្រះវដ្តទាល
 មានកាយ កំពុងអង្គុយសម្រាកក្នុងវេលាថ្ងៃ ក្បែរគល់រឈើ ១ ដើម លុះ

១ ព្រះវដ្តទាលពោលដោយប្រៀបធៀបតាមបំពង់ព្រះប្រៀក... ។

និស្សាទ យេន រាជានី កោវក្សោ តេជុនសង្គម
 ឧបសង្កមភ្នំ រាជានី កោវក្ស័ ឯតនកោស សុទ្ធិ ទោ
 តេ ទេវ មិកាទីវ អត្ថ ធម្ម រដ្ឋបាល ធាន កុល
 បុត្តា ឥសីយេវ ឥស្សតោដ្ឋិត អត្ថកុលិតស្ស បុត្តា
 យស្ស ភ្នំ អភិស្តិ តត្ថយមាដា អយោសិ សោ
 អញ្ញតរស្មី រុក្ខម្ភល ទិវិហារី និសិដ្ឋោតិ ។ តេនា
 សម្ម មិកា អសន្តានដ្ឋ(១) ឧយ្យាទភូមិយោ តមេវនាធំ
 មយី កវន្ត រដ្ឋបាល មយ្យនាសិស្សាមាតិ ។ អថទោ
 រាជានី កោវក្សោ យី តត្ថ ទានិយិ កោដនិយិ
 មតិយត្ថំ តំ សត្វំ វិសដ្ឋោតិ ។ តា កត្រានិ
 កត្រានិ យោនាធំ យោជារេត្វា កត្រំ យោធំ អភិរូបិត្វា
 កត្រេហំ កត្រេហំ យោនាធំ ឥស្សតោដ្ឋិតត្តា
 និយ្យាសិ មហាទ្វរាជាទុកាវេន អាយស្មន្តិ រដ្ឋបាល
 ធានាយ ។ យោវតិកា យោនស្ស ភូមិ យោនេន តត្វ

១. ឧ. ឆ. អលី កថា ។

យើញរោយ កិច្ចការទៅនាស់ព្រះបាទកាព្យៈ លុះចូលទៅដល់ហើយ
 គ្រាបចូលព្រះបាទកាព្យៈយ៉ាងនេះថា បរិច្ឆេទសម្មតិទេវ ឧទ្យាទ
 មិកាទីវរបស់ព្រះអង្គស្ថិតតាមហើយ ប្រើខ្មែរនិងនោះ មានកុលបុត្រ
 ឈ្មោះរដ្ឋបាលជាតួរបស់ក្រុមលទ្ធិប្រសើរ ក្នុងវង្សកោដ្ឋិតនិគមនេះឯង
 ដែលព្រះអង្គនៃឯងស្រស់ស្រាយរៀប ។ នោះ (ឥស្សរ) លោកគង់
 សម្រាកក្នុងវេលាថ្ងៃ ក្សែនលំដើម ដើម ។ ព្រះបាទកាព្យៈត្រាស់
 ថា ម្ចាស់បិតាសិស្សាញ់ ឈ្លើយចុះ ដំណើរទៅលេងទីឧទ្យានថ្ងៃនេះ
 ឥស្សរនេះ ចូលរាប់សិបចុះ ឥស្សរនេះ យើងនឹងទៅក្នុងយន្តព្រះរដ្ឋបាល
 ដ៏ចម្រើននាវិញ ។ ទើបព្រះបាទកាព្យៈត្រាស់ថា ចូរក្មេងទាំងឡាយ
 ចំណាយទានិយកោដិយាហរ ដែលបានកក់គង់ហើយទាំងអស់នោះ
 ចុះ ហើយព្រះអង្គឱ្យទាំងយានដ៏ល្អ ឡើងកាន់យានល្អ បរទេញរំពេច
 បុត្រកោដ្ឋិតនិគម ដោយយានល្អ ។ ដោយភានុភាព នៃស្តេចជាធំ
 ដើម្បីទ្រង់ទេពព្រះរដ្ឋបាលមានរាយ ។ ទីដែលយានទៅបានព្រំមណ

ឃាតា មន្ត្រាភោហិតា មន្ត្រិកា ។ ឧស្សងាយ
 ឧស្សងាយ មរិសាយ យេនាយស្មា រដ្ឋបាលោ តេតុ-
 មស្ម័ន្តមិ ឧបស្ម័ន្តមិត្តា អាយស្មតា រដ្ឋបាលោ សន្តិ-
 សម្ពោទិ សម្ពោទិយំ កាដិ សាវណិយំ វិគីសារេត្តា
 ឯកមន្តិ អដ្ឋាសិ ។ ឯកមន្តិ មីតោ ទោ ភជា
 កោរក្សោ អាយស្មន្តិ រដ្ឋបាលី ឯតនរោច ឥត កវិ
 រដ្ឋបាលោ តេជ្ជត្ថរេ^(១) និសីទត្ថតិ ។ អលី មហាភជ
 និសីទ ត្ថំ និសីទ្គោ អហំ សតោ អាសនេតិ ។
 និសីទិ ទោ ភជា កោរក្សោ ចញ្ញត្ថោ អាសនេ ។

(២០២) និសម្ព ទោ ភជា កោរក្សោ អាយស្មន្តិ
 រដ្ឋបាលី ឯតនរោច ចត្តារមាទិ ភោ រដ្ឋបាល
 ចារិដ្ឋត្តាទិ យេហិ ចារិដ្ឋត្តោហិ សមម្ពាគតា
 ឥតេតេទ្វេ តេសមស្សន្តិ ឧហរេត្តា កាសាយាទិ
 រត្តាទិ អប្បានេត្តា អការស្មា អនការិយំ ចត្វជន្តិ
 កាតហនិ ចត្តារិ ជរាចារិដ្ឋត្តំ ត្បាទិចារិដ្ឋត្តំ ភោត-
 ចារិដ្ឋត្តំ ញាតិចារិដ្ឋត្តំ ។

។ ឧ. ម. ហត្ថកថា ។

តំទ្រង់យាងទៅដោយយានគ្រឹះនោះ ហើយទ្រង់ចុះពីយាន យាង
 ដោយព្រះបាទទេវទេ ដោយចរិស៍ទក្សិណ្ឌ ចូលសំដែងទៅក្រុង
 រដ្ឋបាលមានកាយ លុះចូលទៅដល់ហើយ តំទ្រង់កក់ទាក់ជាមួយនឹង
 ព្រះរដ្ឋបាលមានកាយ លុះបញ្ចប់ការក្បាលដែលគូររាក់ទាក់ នឹងការក្បាល
 ក្នុងលើកហើយ ទ្រង់ឈរក្នុងទីនីសមគួរ ។ លុះព្រះបាទទេវទេទ្រង់
 ព្រះសណ្ឋិត ក្នុងទីនីសមគួរហើយ ទ្រង់មានព្រះឡើងនឹងព្រះរដ្ឋបាល
 មានកាយ យ៉ាងនេះថា ព្រះរដ្ឋបាលដ៏ចំរើន និមន្តនឹងលើកប្រាស
 ដ្ឋាននេះចុះ ។ ព្រះរដ្ឋបាលថ្វាយព្រះភារថា ព្រឹត្តិយមហាភជ សូម
 ព្រះអង្គទ្រង់នាំចុះ ពាក្យការក្នុងយល់ឆាសនៈដោយសំនួនហើយ ។
 ព្រះបាទទេវទេ តំទ្រង់នាំលើកសនៈ ដែលគេប្រាសថ្វាយហើយ ។

(២០២) លុះព្រះបាទទេវទេ ទ្រង់នាំសំរាប់ហើយ គឺមានព្រះ
 កងឡើងនេះ នឹងព្រះរដ្ឋបាលមានកាយថា ចរិត្តព្រះរដ្ឋបាលដ៏ចំរើន
 សេចក្តីសាបសូន្យ ២ យ៉ាងនេះ ដែលពួកមនុស្សទ្រុះ ក្នុងលោកនេះឬប
 ប្រទេសហើយ តែងការសក់ ពុទ្ធបាត់ពុទ្ធបង្គំ ស្មៀកដណ្តប់សំរក់
 ភាសាយៈចេញចាត់ផ្ទុះចូលទៅកាន់ផ្នួស សេចក្តីសាបសូន្យ ២ យ៉ាងនីមួយៗ
 រួច គឺសេចក្តីសាបសូន្យព្រះដេវ ១ សេចក្តីសាបសូន្យព្រះព្យាទិ ១
 សេចក្តីសាបសូន្យព្រះគុ ១ សេចក្តីសាបសូន្យញាតិ ១ ។

កម្រៃន យោគូនេន សមន្តាគតោ ចម្រេន វយសា ភី
កោតោ រដ្ឋបាលស្ស ជនិវាទិជុត្តំ ធម្មំ ។ ភី ភវី
រដ្ឋបាលោ ញា វា និស្វា វា សុត្វា វា អការស្មា
អនការិយំ ចត្វជិតោ ។

(២៦៤) កតមញ្ច បទ កោ រដ្ឋបាល ព្យាជិ-
ពាទិជុត្តំ ។ ឥន កោ រដ្ឋបាល ឯកោតោ អាពាជិតោ
ហោតិ ទុក្ខិនោ ពាទ្យុត្តិលាដោ ។ សោ ឥតិ
បដិសញ្ញិត្តតិ អហំ ចោម្ពំ ឯកាហំ អាពាជិតោ
ទុក្ខិនោ ពាទ្យុត្តិលាដោ ន ចោ បទ មយោ សុតារិ
អនជិតតិ វា ភោតិ អនជិត្តំ អនជិតតិ វា ភោតិ
ជាតិ កាតុំ យទ្ធិនាហំ កោសមស្សំ ឱហារេត្វា
កាសាយាទិ វត្ថាទិ អន្តាទេត្វា អការស្មា អនការិយំ
ចត្វជេយ្យន្តំ ។ សោ ភេន ព្យាជិពាទិជុត្តោន សមន្តា-
កតោ កោសមស្សំ ឱហារេត្វា កាសាយាទិ វត្ថាទិ
អន្តាទេត្វា អការស្មា អនការិយំ ចត្វជិតិ ឥនី វុត្វតិ
កោ រដ្ឋបាល ព្យាជិពាទិជុត្តំ ។ ភវី ចោ បទ រដ្ឋបាលោ

កំពុងប្រកបដោយវិយជីវិកានៃ ដែលជាចម្រើន ព្រះរដ្ឋបាលជីវិកានៃ
មិនឆ្ពោះថាមានសេចក្តីសាបសូន្យព្រោះជេរនោះទេ ។ ព្រះរដ្ឋបាល
ជីវិកានៃ ជីវិកាហើយ ឈឺញាហើយ ឬព្យាបាទហើយ បានជាចេញចាកផ្ទះ
ទៅបួស ។

(២៦៥) បពិត្រព្រះរដ្ឋបាលជីវិកានៃ សេចក្តីសាបសូន្យព្រោះព្យាទិ
តើដូចម្តេច ។ បពិត្រព្រះរដ្ឋបាលជីវិកានៃ មនុស្សខ្លះក្នុងលោកនេះ ជាអ្នក
មានអាកាធ ដល់ខ្សែសេចក្តីទុក្ខឈឺច្បង់ ។ មនុស្សនោះចិត្តរណាឃើញ
ច្បាស់ថា ខ្សែនេះ អាក្នកញ្ចាចអាកាធ ដល់ខ្សែសេចក្តីទុក្ខឈឺច្បង់
ដែលទាំង អាក្នកញ្ចាចអាកាធ ដល់ខ្សែសេចក្តីទុក្ខឈឺច្បង់
មិនអាចនឹងធ្វើកាតៈ ដែលមិនទាន់បានឱ្យបានផង
មិនអាចនឹងធ្វើកាតៈដែលបានហើយ ឱ្យបានចំរើនឡើងផង ចើដូច្នេះគួរ
តែអាក្នកញ្ចាចកោសតំ ពុកមាត់ពុកចង្កៀ ស្បៀកដណ្តប់សំពត់កាសាយៈ
ចេញចាកផ្ទះទៅបួស ។ មនុស្សនោះ ចូរប្រទះសេចក្តីសាបសូន្យ
ព្រោះព្យាទិនោះហើយ ក៏កោសតំ ពុកមាត់ពុកចង្កៀ ស្បៀកដណ្តប់
សំពត់កាសាយៈចេញចាកផ្ទះទៅបួស បពិត្រព្រះរដ្ឋបាលជីវិកានៃ នេះ
ហៅថាសេចក្តីសាបសូន្យព្រោះព្យាទិ ។ ចំណែកអង្គព្រះរដ្ឋបាលជីវិកានៃ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយសូ មជ្ឈិមបដិសុខស្ថាន

តេជ ភោគចារិដ្ឋញ្ញំ សមម្ពាតតោ កេសមស្សី
ឱហារេត្វា កាសាយាធិ វត្ថាធិ អប្បាទេត្វា អភារស្មា
អនតារិយំ បព្វជិតំ ឥមំ វុត្ថតំ ភោ រដ្ឋបាល
ភោគចារិដ្ឋញ្ញំ កវំ ទោ បទ រដ្ឋបាលោ ឥមស្មី-
យេវ ផុល្យកោដ្ឋិតេ អត្តកុលកស្ស បុត្តា តំ
កោតោ រដ្ឋបាលស្ស ភោគចារិដ្ឋញ្ញំ នត្ថំ ។ តី
កវំ រដ្ឋបាលោ ញ្ញា វា ធិស្វា វា សុត្វា វា
អភារស្មា អនតារិយំ បព្វជិតោ ។

[២០៦] កតមេត្វ ភោ រដ្ឋបាល ញ្ញាតចារិដ្ឋញ្ញំ ។
ឥច ភោ រដ្ឋបាល ឯកត្វស្ស ពហុ ហោន្តំ មិត្តាមទ្វា
ញ្ញាតិសាលោហិតា តស្ស ភេ ញ្ញាតតោ អនុបុរោ
បរិក្ខយំ កុច្ឆន្តំ ។ សោ ឥតិ បដិសក្ខិក្ខតំ ឧមំ ទោ
បុរោ ពហុ អហោសុំ មិត្តាមទ្វា ញ្ញាតិសាលោហិតា
តស្ស មេ គេ^(១) ញ្ញាតតោ អនុបុរោ បរិក្ខយំ
តតា ច ទោ បទ ឧយា សុករំ អនិច្ចតោ វា
កោតេ អនិក្ខន្តំ អនិច្ចតោ វា កោតេ ជាតិ កាតុ
យន្តបាហំ កេសមស្សី ឱហារេត្វា កាសាយាធិ វត្ថាធិ
អប្បាទេត្វា អភារស្មា អនតារិយំ បព្វជេយ្យន្តំ ។

១. ខ. ធម៌ចរំ ខន្ធ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបដិសុខស្ថាន

ព្រះសេចក្តីសាបសូន្យភាគៈខាងហើយ កំតោសកំ ពុកមាត់ ពុកចង្កា
ស្បៀកដណ្តប់សំពត់កាសាយៈ ចេញចាកផ្ទះទៅបួស បពិត្រព្រះដ្ឋ-
បាលដ៏ចំរើន ខេះហៅថា សេចក្តីសាបសូន្យភាគៈ ។ ចំណែកព្រះ
ដ្ឋបាលដ៏ចំរើន ជាអ្នកមានត្រកូលដ៏ប្រសើរ ក្នុងវុល្លកោដ្ឋិនិម
ខេះឯង ព្រះដ្ឋបាលដ៏ចំរើន មិនឈ្មោះថា តានសេចក្តីសាបសូន្យ
ភាគៈទេ ។ ព្រះដ្ឋបាលដ៏ចំរើន ដឹងហើយ ឃើញហើយ ឬពុ
ក្សីហើយ បានជាចេញចាកផ្ទះទៅបួស ។

[២០៦] បពិត្រព្រះដ្ឋបាលដ៏ចំរើន សេចក្តីសាបសូន្យញាតិភិ
គ្គូចម្តូច ។ បពិត្រព្រះដ្ឋបាលដ៏ចំរើន មនុស្សខ្លះក្នុងលោកខេះ មាន
ពួកមិត្រ អាមាត្យ ញាតិសាលោហិតច្រើន ដឹងជាញាតិទាំងនោះ
របស់អ្នកនោះ ក៏ដល់ខ្លះសេចក្តីប្រាត់ប្រាសទៅដោយលំដាប់ ។ អ្នក
នោះគឺចារាណឃើញច្បាស់ថា គឺដើម កាតាអញមានពួកមិត្រ អាមាត្យ
ញាតិសាលោហិតច្រើន តែពួកនេះជាញាតិទាំងនោះរបស់កាតាអញនោះ
ក៏ដល់ខ្លះសេចក្តីប្រាត់ប្រាសទៅដោយលំដាប់ ដៃមាំដំអាត្មាអញ មិន
ស៊ាយនឹងធ្វើភាគៈ ដែលមិនទាន់បានឱ្យបានផង បើដូច្នោះ គួរតែអាត្មាអញកោសកំ
ពុកមាត់ពុកចង្កា ស្បៀកដណ្តប់សំពត់កាសាយៈចេញចាកផ្ទះទៅបួស ។

រាជវង្ស រដ្ឋបាលសុត្តន្ត ចក្ខុវេទ ធម្មទេសនា

សោ តេជ ញាតិវាវុជញ្ញាជ សមន្តាគតោ
 កេសមស្សំ ឱហរេត្វា កាសាយាជំ វត្តាជំ
 អន្តរេត្វា អតាវស្មា អនតាវយំ បទ្ធជតិ ឥទំ វុទ្ធតិ
 កោ វដ្ឋបាល ញាតិវាវុជញ្ញា ។ កោតោ ទោ បទ
 វដ្ឋបាលស្ស ឥមស្មីយេវ ផុល្លកោដ្ឋិគេ ពហូ មិត្តាមត្វា
 ញាតិសាលោហិតោ កោតោ វដ្ឋបាលស្ស ញាតិវាវុជញ្ញា
 នត្ថំ ។ តី ភវី វដ្ឋបាលោ ញត្វា វា ទិស្វា វា
 សុត្វា វា អតាវស្មា អនតាវយំ បទ្ធជតោ ។
 ឥតាជំ ទោ(១) វដ្ឋបាល នត្តាវ វាវុជញ្ញាជំ យេហិ
 វាវុជញ្ញាហិ សមន្តាគតោ ឥនតកេរេ កេសមស្សំ
 ឱហរេត្វា កាសាយាជំ វត្តាជំ អន្តរេត្វា អតាវស្មា
 អនតាវយំ បទ្ធជត្ថំ ។ តាជំ កោតោ វដ្ឋបាលស្ស
 នត្ថំ ។ តី ភវី វដ្ឋបាលោ ញត្វា វា ទិស្វា វា
 សុត្វា វា អតាវស្មា អនតាវយំ បទ្ធជតោតិ ។

[២០៧] អត្ថំ ទោ មហាវរាជ តេជ ភកវតា ជាតកា
 បស្សតា អរហតា សម្មាសម្ពុទ្ធន ចត្តារោ ធម្មទេសនា
 ទុត្តិដ្ឋា យមហំ(២) ញត្វា ច ទិស្វា ច សុត្វា ច

១. ឧ. ម. កោ កោ វដ្ឋបាល ។ ២. ឧ. យេ អហំ ។

ធម្មវិចារ រដ្ឋបាលសុត្តន្ត ធម្មទេសនា ប្រការ

អ្នកនោះចូលប្រទះសេចក្តីសាបសូន្យញាតិភារ ក៏កោសត់ ពួកមាត់
 ពួកបង្គំ ស្លៀកដណ្តប់សំគត់កាសាយៈចេញចាកផ្ទះទៅចូល បត់ក្រ
 ព្រះវដ្ឋបាលដ៏ចំរើន នេះហៅថា សេចក្តីសាបសូន្យញាតិ ។ បំណែក
 ព្រះវដ្ឋបាលដ៏ចំរើន មានភូមិគ្រ អាមាស្យ ញាតិសាលោហិតាច្រើនក្នុង
 វុល្លកោដ្ឋិកនិគមនេះឯង ព្រះវដ្ឋបាលដ៏ចំរើន មិនឈ្លានល់មានសេចក្តី
 សាបសូន្យញាតិទេ ។ ព្រះវដ្ឋបាលដ៏ចំរើន ឯងហើយ ឃើញហើយ
 ឬឮអ្វីហើយ បានជាចេញចាកផ្ទះទៅចូល ។ បត់ក្រព្រះវដ្ឋបាលដ៏
 ចំរើន សេចក្តីសាបសូន្យព័ន្ធជាង២យ៉ាងនេះហើយ ជាហេតុឲ្យមនុស្សក្នុង
 លោកនេះ ដែលចូលប្រទះហើយក៏កោសត់ ពួកមាត់ពួកបង្គំ ស្លៀក
 ដណ្តប់សំគត់កាសាយៈចេញចាកផ្ទះទៅចូល ។ ព្រះវដ្ឋបាលដ៏ចំរើន
 មិនមានសេចក្តីសាបសូន្យព័ន្ធជាង២ទេ ។ ព្រះវដ្ឋបាលដ៏ចំរើនដឹងហើយ
 ឃើញហើយ ឬឮអ្វីហើយ បានជាចេញចាកផ្ទះទៅចូល ។

[២០៧] ព្រះវដ្ឋបាលជួយព្រះពរហំ បត់ក្រមហោរា មាន
 ធម្មទេសនា ២ ប្រការ ដែលព្រះមានព្រះភាគ ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ
 ព្រះអង្គនោះ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់ ឃើញច្បាស់ ទ្រង់សំដែងហើយ
 ដែលពេញភាព បានដឹងដឹង ឃើញដឹង ឮហើយដឹង ទើបចេញ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ សុដ្ឋបបទស្ថាន

អការស្នា អនការិយំ បព្វជីតោ ។ ឥតមេ ឥត្តារោ ។
 ឧបនិយតិ លោកោ អនុរោតិ ទោ មហារាជ តេន
 ភកវតា ជាធនា បស្សតា អរហតា សម្មាសម្ពុទ្ធន
 បរមេនោ ធម្មទ្កេសោ ឧទ្ទិដ្ឋោ យមហំ ញត្វា ធនិស្វា
 ធន សុត្វា ធន អការស្នា អនការិយំ បព្វជីតោ អតាលោ
 លោកោ អននិស្សរោតិ ទោ មហារាជ តេន ភកវតា
 ជាធនា បស្សតា អរហតា សម្មាសម្ពុទ្ធន ឧតិយោ
 ធម្មទ្កេសោ ឧទ្ទិដ្ឋោ យមហំ ញត្វា ធនិស្វា ធន សុត្វា
 ធន អការស្នា អនការិយំ បព្វជីតោ អស្សតោ លោកោ
 សត្វំ បហាយ ឥមនិយត្តិ ទោ មហារាជ តេន ភកវតា
 ជាធនា បស្សតា អរហតា សម្មាសម្ពុទ្ធន ឥតិយោ
 ធម្មទ្កេសោ ឧទ្ទិដ្ឋោ យមហំ ញត្វា ធនិស្វា ធន សុត្វា
 ធន អការស្នា អនការិយំ បព្វជីតោ ឧទោ លោកោ
 អនិស្តោ តណ្ហាដាសោតិ ទោ មហារាជ តេន ភកវតា
 ជាធនា បស្សតា អរហតា សម្មាសម្ពុទ្ធន ធនុត្តោ
 ធម្មទ្កេសោ ឧទ្ទិដ្ឋោ យមហំ ញត្វា ធនិស្វា ធន
 សុត្វា ធន អការស្នា អនការិយំ បព្វជីតោ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបទស្ថាន

ចាកផ្ទះទៅបួស ។ ធម្មទ្កេស ៤ យ៉ាងក៏ដូចម្តេច ។ បព៌ត្រមហារាជ
 ធម្មទ្កេសទី១ ព្រះមានព្រះភាគ ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រះអង្គនោះ
 ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់ ឃើញច្បាស់ ទ្រង់សំដែងហើយថា សត្វលោកមិន
 ទៀង តែងត្រូវដកខ្លាចចូលទៅ (កមរណៈ) ដូច្នេះ ដែលគាត់កាតព្វន
 ដឹងផង ឃើញផង ឮផង ហើយទេញចាកផ្ទះទៅបួស បព៌ត្រមហារាជ
 ធម្មទ្កេសទី២ ព្រះមានព្រះភាគ ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រះអង្គនោះ
 ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់ ឃើញច្បាស់ ទ្រង់សំដែងហើយថា សត្វលោកមិនមាន
 គ្រឿងការពារ មិនមានទីតាំងឡើយ ដូច្នេះ ដែលគាត់កាតព្វនដឹង
 ផង ឃើញផង ឮផង ហើយទេញចាកផ្ទះទៅបួស បព៌ត្រមហារាជ
 ធម្មទ្កេសទី៣ ព្រះមានបុណ្យព្រះអង្គនោះ ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ទ្រង់
 ជ្រាបច្បាស់ ឃើញច្បាស់ ទ្រង់សំដែងហើយថា សត្វលោកសុទ្ធតែមិន
 មានអ្វីជាបេសក្ខន្ធ ត្រូវលែងបង្គំរបស់ខ្លួន ដូច្នេះ ដែលគាត់កាត
 ព្វនដឹងផង ឃើញផង ឮផង ហើយទេញចាកផ្ទះទៅបួស បព៌ត្រមហា-
 រាជ ធម្មទ្កេសទី៤ ព្រះមានព្រះភាគ ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រះអង្គនោះ
 ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់ ឃើញច្បាស់ ទ្រង់សំដែងហើយថា សត្វលោកមាន
 វិសេសចក្ខុវិសេស មិនចេះវិច្ឆេត សុទ្ធតែជាខ្ញុំរបស់តណ្ហា ដូច្នេះ ដែល
 គាត់កាតព្វនដឹងផង ឃើញផង ឮផង ហើយទេញចាកផ្ទះទៅបួស ។

នេះ ទៅ មហាភជ តេជ ភក្តីតា ជាតតា មស្សតា
អរហតា សម្មាសម្ពុទ្ធន ធីតារា ធីតុទ្ធសា ធីតុដ្ឋា
យមហំ(១) ត្រាតា ច ធីស្វា ច សុត្វា ច អតារស្វា
អនតារយំ ចព្វជិតោតិ ។

[២០៨] ឧបនិយតិ លោកោ អនុភោតិ ភវី
រដ្ឋបាលោ អហា នមស្ស ចន កោ រដ្ឋបាល
កាសិវស្ស តាបិ អតោ ធីតុព្វាតិ ។ តិ តិ
មត្តាសិ មហាភជ អហោសិ ត្វំ វិសតិវស្សន្តេសិកោចិ
បុណ្ណវិសតិវស្សន្តេសិកោចិ ហត្ថស្មិចិ កតាវិ
អស្សស្មិចិ កតាវិ រមស្មិចិ កតាវិ ធនុស្មិចិ កតាវិ
ធបស្សិចិ កតាវិ ឧតុលី តាហុតលី អលមត្តោ
សន្តាមាវចរោតិ ។ អហោសិមហំ(២) កោ រដ្ឋបាល
វិសតិវស្សន្តេសិកោចិ បុណ្ណវិសតិវស្សន្តេសិកោចិ
ហត្ថស្មិចិ កតាវិ អស្សស្មិចិ កតាវិ រមស្មិចិ
កតាវិ ធនុស្មិចិ កតាវិ ធបស្សិចិ កតាវិ ឧតុលី

១. ឃ អហំ ។ ២. អហោសិ អហំ ។

បតិក្រមហោរា ធម្មាទ្គសទាំង ៤ យ៉ាងនេះផង ដែលព្រះនាមជាត
តាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រះអង្គនោះ ទ្រង់ប្រាប់ច្បាស់ ឃើញច្បាស់
ទ្រង់សំដែងហើយ ជាដើមដែលអាត្មាភាពបានដឹង បានឃើញ បាន
ស្តាប់ ហើយចេញចាកផ្ទះចូលទៅកាន់ផ្ទះ ។

[២០៩] ព្រះបាទកោត្យក្រាស់សួរថា ព្រះរដ្ឋបាលដ៏ចំរើន
សំដែងថា សត្វលោកមិនខ្សែន តែត្រូវដកទាំងចូលទៅ (កមរណៈ)
បតិក្រមព្រះរដ្ឋបាលដ៏ចំរើន សេចក្តីនៃកាសិវនេះ តើត្រូវយល់ដោយ
ប្រការដូចម្តេច ។ ផ្ទុយព្រះនាមហោរា កាលដែលមហាបតិក្រ
មានព្រះជន្មចូលក្នុងរាង ២០ ឆ្នាំផង គ្រប់ ២០ ឆ្នាំហើយផង បាន
ស្លាប់ខាងវិញ្ញាណផង ស្លាប់ខាងវិញ្ញាណសេដ្ឋផង ស្លាប់ខាងវិញ្ញាណផង
ស្លាប់ខាងវិញ្ញាណផង ស្លាប់ខាងវិញ្ញាណផង បរិច្ចេកដោយកំឡុងព្រះ
ទ្រូ(ក្បៅ) បរិច្ចេកដោយកំឡុងព្រះពេហុ (ដើមដៃ) អង្គភាពចុះសក្រិម
បាន តើព្រះអង្គសំគាល់សេចក្តីនៃរាល់នោះដូចម្តេច ។ បតិក្រព្រះ
រដ្ឋបាលដ៏ចំរើន កាលដែលខ្ញុំមានអាយុចូលក្នុងរាង ២០ ឆ្នាំផង គ្រប់
២០ ឆ្នាំហើយផង បានស្លាប់ខាងវិញ្ញាណផង ស្លាប់ខាងវិញ្ញាណសេដ្ឋផង ស្លាប់
ខាងវិញ្ញាណផង ស្លាប់ខាងវិញ្ញាណផង ស្លាប់ខាងវិញ្ញាណផង បានកំឡុង

តាហុវលី អលមន្តោ សង្កាមាវចរោ អប្បេកធាហំ
 កោ រដ្ឋបាល ឥន្ទ្រមា^(១) មញ្ញោ ឧ រុត្តរោ គលេន
 សមសមី សមនុបស្សមីតិ ។ តំ តី មញ្ញសំ
 មហាភជ ឯវមេវ ភ្នំ ឯតរាហិ^(២) ឧត្តរលី
 តាហុវលី អលមន្តោ សង្កាមាវចរោ ។ តោ ហំនិ
 កោ រដ្ឋបាល ឯតរាហំ ជិណ្ឌោ វុណ្ណោ មហាស្មកោ
 អនុកតោ វាយោអនុប្បន្តោ អសីតិកោ មេ^(៣) វាយោ
 វត្តតំ អប្បេកធាហំ កោ រដ្ឋបាល ឥន ចានិ
 កវិស្សមីតិ អញ្ញោនេវ ចានិ កកេមីតិ ។ ឥនិ
 ទោ តិ មហាភជ គេន កកវតា ជាធាតា មស្សកា
 អវហតា សម្មាសម្ពុទ្ធន សង្ខាយ កាសិកំ ឧបជ័យតិ
 លោកោ អនុកតំ យមហំ ញត្វា ច ជិស្វា ច
 សុត្វា ច អការស្មា អនកាវយំ ចត្វជិកោតិ ។

• ១. ឥន្ទ្រមា មញ្ញោ វិស្សតិ ។ ២. ឧ. ម. ឯតរាហំ ។ ៣. ឧ. ម. ឯតិ ចត្វ ។
 វិស្សតិ ។

ភោ ឆានតំឡង់វិជ អនីភាចចុះសម្រួមបាន បពិត្រព្រះដ្ឋបាលដ៏ចម្រើន
 ចូនណាខ្ញុំសំគាល់ហាក់ដូចជាអ្នកមានច្បង មិនសំគាល់ឃើញអ្នកណាថា
 ស្មើដោយតំឡង់របស់ខ្លួនបាន ។ មហាបពិត្រ ព្រះអង្គសំគាល់សេចក្តី
 នោះដូចម្តេច ដូច្នេះនេះ ព្រះអង្គចម្លែងវិជយកំឡង់ព្រះឡ ចម្លែង
 ដោយតំឡង់ព្រះតាហុ អនីភាចចុះសម្រួមបាន ដូចកាលពីដើមយ៉ាង
 នោះដែរឬ ។ បពិត្រព្រះដ្ឋបាលដ៏ចម្រើន ហេតុនោះមិនដូច្នោះទេ អម្បូរ
 នេះខ្ញុំជឿហើយ ចម្រើនដោយវិជយាសំ មានកាយុត្រឹម ផល់ខ្លួនសេចក្តីមេ
 ឋយដោយលំដាប់ វិជយាសំ ៨០ ឆ្នាំមួយហើយ បពិត្រព្រះដ្ឋបាលដ៏
 ចម្រើន ចូនណាខ្ញុំគិតថា ឆ្នាំជាតំឡង់នេះ ខ្ញុំត្រឡប់ជាជាតិកន្លែងទៀត
 វិញ ។ បពិត្រមហាភជ តាក្យថា សក្កលោកមិនទៀង ភែងត្រូវជនគាំចូល
 ទៅ (រកមរណៈ) នេះឯង ដែលព្រះមានព្រះករុណា ជាអហោស្តសម្មាសម្ពុទ្ធ
 ព្រះអង្គនោះទ្រង់ជ្រាប ទ្រង់ឃើញ ទ្រង់ស្រាវជ្រាវដល់ហេតុនោះ
 ដែលកត្តាភាពបានជីវិត បានឃើញ បានឮ ហើយចេញចាកផ្ទះទៅចូល។

អង្គរវ័យ កោ រដ្ឋបាល អង្គរវ័យ កោ រដ្ឋបាល យាង
 សុភាសិតភ្នំ(១) តេជ កក្កដា យាងតា បស្សតា
 អេហតា សម្មាសម្ពុទ្ធន ឧបជ័យតិ លោកោ
 អន្តរេតិ ឧបជ័យតិ ហិ កោ រដ្ឋបាល លោកោ
 អន្តរេ សិរីជ័ន្ត ទោ កោ រដ្ឋបាល ឥន្ទស្រី
 រាជកុលេ ហត្ថិកាយាមិ អស្សតាយាមិ រាជកាយាមិ
 បត្តិកាយាមិ យេ អន្តាតិ អាបដាសុ បរិយោធាយ
 វត្តិស្សន្ទំ ។

(២០៤) អតាលោ លោកោ អន្តិស្សនេតិ
 ករី រដ្ឋបាលោ អាហ ឥមស្ស ចន កោ រដ្ឋបាល
 កាសិកស្ស តជំ អត្តា ធម្មញ្ញេតិ ។ តិ តិ
 បញ្ញាសិ មហារាជ អត្ថិ តេ កោតិ អនុសាយិកោ
 រាតាតោតិ ។ អត្ថិ មេ កោ រដ្ឋបាល អនុសាយិកោ
 រាតាតោ(២) អប្បេកតា មិ កោ រដ្ឋបាល មិត្តា-
 អព្វា ញាតិសាលោហិតា បរិវាហតា មិតា ហោត្តិ

១ ឧ. ប. សុភាសិត ចំវ ។ ២ ឧ. វិភាគាធា ។

បតិក្រព្រះរដ្ឋបាលដ៏ចំរើន អស្ថាប្បនាសំ បតិក្រព្រះរដ្ឋបាលដ៏ចំរើន
 ហេតុវេសមិច្ឆៃវេសកើត លោកោតិកុបា ពាក្យថា សក្កលោកមិច្ឆៃវេស
 តែងត្រូវដកទាំងចូលទៅ (កេមរណៈ) ដែលព្រះមានព្រះភាគ ជាអហន្ត
 សម្មាសម្ពុទ្ធព្រះអង្គនោះទ្រង់ជ្រាប ទ្រង់ឃើញ ទ្រង់ត្រាស់ហើយនេះ
 ប្រាកដថាទ្រង់សំដែងត្រូវតែហើយ បតិក្រព្រះរដ្ឋបាលដ៏ចំរើន សក្ក
 លោកមិច្ឆៃវេស តែងត្រូវដកទាំងចូលទៅ (កេមរណៈ) ពិតមែន បតិក្រ
 ព្រះរដ្ឋបាលដ៏ចំរើន តែងត្រូវដកទាំងចូលនេះ មានពួកពលវេសីវេសី ពួក
 ពលវេសីវេសី ពួកពលវេសីវេសី ពួកពលវេសីវេសី ពួកពលវេសីវេសី ពួកពលវេសីវេសី
 អន្តរាយដល់រូងដែរ ។

(២០៥) ព្រះរដ្ឋបាលដ៏ចំរើនសំដែងថា សក្កលោកមិច្ឆៃវេស
 ត្រៀងការពារ មិច្ឆៃវេសដ៏តិច បតិក្រព្រះរដ្ឋបាលដ៏ចំរើន សេចក្តី
 វេសកាសិនេះ ត្រូវយល់ដោយប្រការដូចម្តេច ។ បតិក្រមហារាជ
 ព្រះអង្គសំគាល់សេចក្តីនោះដូចម្តេច ព្រះអង្គឆាប់មានភាពឆ ចាល់កៃ
 ផ្គុំជាបរិច្ឆេទម្តងដែរ ។ បតិក្រព្រះរដ្ឋបាលដ៏ចំរើន ខ្ញុំឆាប់មាន
 ភាពឆ ចាល់នៃជាចរាចរណ៍ម្តងដែរ បតិក្រព្រះរដ្ឋបាលដ៏ចំរើន ចូល
 លាពួកបតិក្រ អាហា ញាតិសាលោហិតា ឈរពោលពេលរូងយាយថា

យោវ សុភាសិតញ្ចំមី តេជ កកវតា ជាតតា បស្សតា
 អរហតា សង្ឃាសម្ពុទ្ធន អតាណោ លោកោ
 អនតិស្សរោតិ អតាណោ ហិ ភោ រដ្ឋបាល
 លោកោ អនតិស្សរោ សិវដ្ឋតិ ទោ ភោ រដ្ឋបាល
 ឥមស្មី ភជកុលេ ធម្មតិ ហិវញ្ញសុវណ្ណំ ភូមិកតញ្ច
 វេហសកតញ្ច (១) ។

[២០០] អស្សតា លោកោ សត្វំ បហាយ
 កម្មយន្តំ កវំ រដ្ឋបាលោ រាហា ឥមស្ស
 បទ ភោ រដ្ឋបាល កាសិតស្ស កាដិ អត្តា
 ធម្មញ្ញតិ ។ តិ តី មញ្ញសិ មហាភជ
 យថា ត្វំ ឯកវហិ បញ្ចហិ តាមគុណាហិ
 សមប្បតោ សមន្តិក្ខតោ បរិចារេសិ លទ្ធសិ ត្វំ(២)
 បរតាចិ ឯកវេហិ ឥមេហោ បញ្ចហិ តាមគុណាហិ
 សមប្បតោ សមន្តិក្ខតោ បរិចារេសិ ឧទាហុ អញ្ញោ
 ឥមំ កោតិ បដិច្ចដ្ឋិស្សន្តំ ត្វំ បទ យថាកម្មិ
 កមិស្សសិទិ ។ យថាហិ ភោ រដ្ឋបាល ឯកវហិ

១. វេហសវត្ថុ ។ ២. ធម្មតិ ឥមស្សតិ ។

ភាគៗថា សត្វលោក មិនបានត្រៀមការពារ មិនបានចំរើន ដែល
 ត្រូវបានដេញ ជាអហន្តសត្វសម្បូរ ព្រះអង្គនោះទ្រង់ជ្រាបច្បាស់
 ឃើញច្បាស់ ទ្រង់សំដែងហើយនេះ គេញចំណុចសាសិត ចតុក្រព្រ
 រដ្ឋបាលដ៏ចំរើន ប្រោះថាសត្វលោក មិនបានត្រៀមការពារ មិន
 បានចំរើនពិតមែន បតិក្រព្ររដ្ឋបាលដ៏ចំរើន តែក្នុងរាជក្រកូលនេះ
 មានតាសប្រាកដច្រើន តាំងនៅលើផែនដីខ្លះ តាំងនៅលើផ្ទៃខ្លះដែរ ។

[២១០] ព្រះរដ្ឋបាលដ៏ចំរើន សំដែងថា សត្វលោកសុទ្ធតែ
 មិនមានអ្វីជាបេសកកម្ម ត្រូវតែលេបនំបេសក់ចំរើនព្រំ ដូច្នេះ បតិក្រ
 ព្រះរដ្ឋបាលដ៏ចំរើន សេចក្តីខែភាសិតនេះ គេត្រូវយល់ដោយប្រការ
 ដូចម្តេច ។ បតិក្រព្រះរាជសម្ភារ ព្រះអង្គសីតាល់សេចក្តីនោះថាដូច
 ម្តេច ។ ដូច្នេះនេះ ព្រះអង្គបានត្រួតស្តាប់ស្តាប់គ្រប់សព្វ ឱ្យគេបម្រើ
 ដោយកាមគុណចំរើនយ៉ាងណា កៅលោកបានមុខទៀត ព្រះអង្គនឹង
 បានដូចបំណងថា ភាគៗគ្នា គង់បានត្រួតស្តាប់ស្តាប់សព្វគ្រប់ ឱ្យគេ
 បម្រើដោយកាមគុណចំរើននេះឯង យ៉ាងនោះទៀតដែរ ឬក៏ពួកជន
 ដទៃនឹងគ្រប់គ្រងកាសម្បត្តិនេះ (ជំនួស) ចំណែកព្រះអង្គនឹងទ្រង់
 ស្តេចទៅតាមយថាភូត ។ បតិក្រព្រះរដ្ឋបាលដ៏ចំរើន ដូច្នេះទៀត

បញ្ចហំ កាមគុណោហំ សមម្បតោ សមន្តីគូតោ
 បរិចារេមិ នាហំ លាប្ខាមិ បរុត្តាមិ វេរមេវហំ
 ឥវេហេវ បញ្ចហំ កាមគុណោហំ សមម្បតោ
 សមន្តីគូតោ បរិចារេមីតិ អថេវា អញ្ញេ ឥមំ កោតិ
 បដិបដ្ឋិស្សន្តំ អហំ មន យជាតម្មំ កមិស្សាមីតិ ។
 ឥតិ ទោ តំ មហារាជ តេជ ភក្កវតា ជាធាតា
 បស្សតា អវហតា សម្មាសម្ពុទ្ធន សម្មាយ កាសិវតិ
 អស្សតោ លោកោ សត្វំ បហាយ កមនីយន្តិ
 យមហំ ញត្វា ច និស្វា ច សុត្វា ច អការស្មា
 អនតារិយំ បព្វដិគោតិ ។ អច្ឆរិយំ កោ រដ្ឋបាល
 អត្វតិ កោ រដ្ឋបាល យាវ សុភាសិតត្បំនិ តេជ ភក្កវតា
 ជាធាតា បស្សតា អវហតា សម្មាសម្ពុទ្ធន អស្សតោ
 លោកោ សត្វំ បហាយ កមនីយន្តិ អស្សតោ ហំ
 កោ រដ្ឋបាល លោកោ សត្វំ បហាយ កមនីយំ ។

វន្តស្តប្បស្តល់សព្វគ្រប់ ឱ្យគេចច្រើនដោយភាមគុណទាំង៥ យ៉ាងណា
 ដល់ទៅខាងមុខ ខ្ញុំនឹងមិនបានដូចបំណងថា ខ្ញុំគង់បានវន្តស្តប្បស្តល់
 សព្វគ្រប់ ឱ្យគេចច្រើនដោយភាមគុណទាំង៥ នេះឯងយ៉ាងនោះទៀតទេ
 តាមភិក្ខុ ភក្កជនទី១ គ្រប់គ្រងរោគសម្បត្តិ (ជំងឺស) ចំណែក
 រាងខ្ញុំទី១ទៅតាមយថាភប្ប ។ ចតិគ្រមហោរាជ ត្រង់ពាក្យថា សត្វ
 លោកសុទ្ធតែគ្មានអ្វីជាបេស្ប់ខ្លួន ត្រូវតែលះបង់របស់ទាំងអស់ នេះឯង
 ដែលព្រះមានបុណ្យ ជាអហោន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រះគន្លងនោះ ទ្រង់ជ្រាប
 ច្បាស់ ឃើញច្បាស់ ទ្រង់ត្រាស់សំដៅយកហេតុនោះ ដែលភាគភាគ
 បានដឹងផង បានឃើញផង បានត្រង់ ហើយចេញចាកផ្ទះទៅបួស ។
 ចតិគ្រព្រះរដ្ឋបាលដ៏ចំរើន គស្មាឱ្យណាស់ ចតិគ្រព្រះរដ្ឋបាលដ៏ចំរើន
 ហេតុដែលមិនដែលកើត លោកកើតបាន ភាគរួម សត្វលោកសុទ្ធតែ
 មិនមានអ្វីជាបេស្ប់ខ្លួន ត្រូវតែលះបង់របស់ទាំងឡាយទៅ ដែលព្រះមាន
 បុណ្យ ជាអហោន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រះគន្លងនោះ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់ ឃើញ
 ច្បាស់ ទ្រង់សំដែងហើយនេះ ពេញទីជាសុភាសិត ចតិគ្រព្រះ
 រដ្ឋបាលដ៏ចំរើន ព្រោះថា សត្វលោកសុទ្ធតែមិនមានអ្វី ជាបេស្ប់ខ្លួន
 ត្រូវតែលះបង់របស់ទាំងឡាយទៅនែន ។

[២០០] ឡោ ឡោតោ អត្ថតោ តណ្ហាតា-
 សោតិ ភវី រដ្ឋបាល អាហា ឥសស្ស បដ កោ
 រដ្ឋបាល ភាសិតស្ស កដិ អត្ថោ ឧដ្ឋញ្ចតិ ។ តំ
 កំ មញ្ញសំ មហាភដ ដំតំ កុរុំ អដ្ឋាវសស័តិ ។
 ឯវី កោ រដ្ឋបាល ដំតំ កុរុំ អដ្ឋាវសាមីតិ ។ តំ
 កំ មញ្ញសំ មហាភដ ឥដ តេ បុរិសា អាគច្ឆេយ្យ
 បុត្តិមាយ ធិសាយ សន្តាយិកោ បច្ឆយិកោ ។
 សោ តំ ឧបសង្កម្ភា ឯវី វិទេយ្យ យក្ស មហាភដ
 ជាធម្មាសំ មហំ អាគច្ឆាមិ បុត្តិមាយ ធិសាយ
 តត្ថន្តសំ មហន្តំ ជនបទំ ឥន្ទកោវ ដិគត្វា ពហុជនំ
 អាតិណ្ណាមនុស្សំ ពហុ តត្ថ ហត្ថិកាយា អស្សកាយា
 រដកាយា បត្តិកាយា ពហុ តត្ថ ឧត្តាជនំ ពហុ តត្ថ
 ហិរញ្ញសុវណ្ណំ អតតកោវ កតត្វា ពហុ តត្ថ ឥត្ថិបវត្ត-
 ហោ សញ្ញាវ តាវត្តកេន ពលវត្តន អភិវជនីតុ
 អភិវជន^(១) មហាភជាតិ កំន្តំ មី កាវេយ្យសីតិ ។

១ ឧ. អភិវជន ៩ វិស្សនិ ។

[២១១] ព្រះរដ្ឋបាលដ៏ចំរើន សំដែងថា សក្ខីភាពសុទ្ធតែមាន
 សេចក្តីទូទាត់ មិនចង់ឆ្កួត ជាខ្ញុំខិតខំណា បត់គ្រូព្រះរដ្ឋបាលដ៏ចំរើន
 សេចក្តីនៃភាសិតនេះ តើត្រូវយល់ដោយប្រការដូចម្តេច ។ បត់គ្រូមហា-
 ភដ ព្រះអង្គសំគាល់សេចក្តីនោះថាដូចម្តេច ព្រះអង្គគ្រប់គ្រងដែនកុរុ
 ដែលជាដែនស្តុកស្តុកហើយឬ ។ បត់គ្រូព្រះរដ្ឋបាលដ៏ចំរើន ខ្ញុំគ្រប់គ្រង
 ដែនកុរុដែលជាដែនស្តុកស្តុកមែន ។ បត់គ្រូមហាភដ ព្រះអង្គសំគាល់
 សេចក្តីនោះដូចម្តេច ឬសរសេរសំព្រះអង្គក្នុងចំនេះ ដែលគួរឱ្យពាក្យ
 គួរទទួលស្តាប់ពាក្យបាន ឥតកំចិសភាពកើត ។ ឬសរសេរចូល
 មកគាល់ព្រះអង្គ ហើយព្រាបបង្គំទូលយ៉ាងនេះថា បត់គ្រូមហាភដ
 សូមច្រងំព្រះមគ្គាប្រោស សូមព្រះអង្គជ្រាប ខ្ញុំព្រះអង្គទើបនឹងមករំពើ
 ទិសភាពកើត បានឃើញជនបទទំនងទិសនោះ ជាជនបទម៉ាមួន ស្តុក
 ស្តុក មានជនច្រើន មានមនុស្សកុរុករ ក្នុងជនបទនោះ មានតួភពល
 ដំរី ពលសេះ ពលរថ នឹងពលថ្មីរំពឹងជាច្រើន ក្នុងជនបទនោះមាន
 គ្រុននឹងស្បែកជាច្រើន ក្នុងជនបទនោះ មានមាសប្រាក់ដែលគេមិនទាន់
 ធ្វើរួច ធ្វើរួចហើយទូទៅច្រើន ក្នុងជនបទនោះមានបំពង់ស្រួចជាច្រើន
 ព្រះអង្គអាចនឹងច្បាំងយកបាន ដោយកំច្បាំងពលគ្រឹមប៉ុណ្ណោះ បត់គ្រូ
 មហាភដ សូមព្រះអង្គច្បាំងយក តើព្រះអង្គនឹងធ្វើជនបទនោះដូចម្តេច ។

តឡ្ហី មយំ ភោ រដ្ឋបាល អភិវដ្ឋិយ អដ្ឋារសេយ្យា-
 ហតិ ។ នំ ភិ មញ្ញសំ មហារាជ វេទ ភេ (២)
 បុរិសោ អាគច្ឆេយ្យ ចន្ទិមាយ ទិសាយ... ឧត្តរាយ
 ទិសាយ... ឧត្តិណាយ ទិសាយ... បរសមុទ្ធភោ (៣)
 សព្វាយិកោ មច្ឆយិកោ ។ សោ នំ ឧបសន្តនិគ្វា
 ហិ វិនយេ យក្សេ មហារាជ ជានិយ្យសិ អហំ
 អាគច្ឆាមិ បរសមុទ្ធភោ តត្ថន្តសំ មហាវ្មំ ជនបដំ
 វេទកោ វេទកោ តហុជំ អាតិណ្ឌមទុស្សំ តហុ តត្ថ
 ហត្ថិកាយា អស្សកាយា វេទកាយា ចត្ថិកាយា
 តហុ តត្ថ ឧទ្ធាដិដំ តហុ តត្ថ ហិរញ្ញសុវណ្ណំ
 រកាតោរា កតោរា តហុ តត្ថ វេទិបរិក្ខេហោ សញ្ញា
 ភាវត្ថកោ ពលកោ អភិវដិដំ អភិវដិដំ មហារាជា
 កាវ្មំ ទំ កេហយ្យសំ ។ តឡ្ហី មយំ ភោ រដ្ឋបាល
 អភិវដ្ឋិយ អដ្ឋារសេយ្យាហតិ ។ វេទ ភោ នំ មហារាជ

១ ប. វេទ ២ ទិស្សតិ ។ ២ ទ. ប. ឈរសេដ្ឋកថា ។

បតិគ្រច្រះដ្ឋបាលវេទិកា ខ្ញុំត្រូវតែច្បាំងដណ្តើមយកជនបទនោះ បក
 គ្រប់គ្រងឲ្យបាន ។ បតិគ្រមហារាជ ព្រះអង្គសំគាល់សេចក្តីនោះថា
 ដូចម្តេច បុរសរបស់ព្រះអង្គក្នុងទីនេះ ដែលត្រូវជឿជាក់ គួរស្តាប់ពាក្យ
 បាន មកអំពីទិសខាងលិច... អំពីទិសខាងជើង... អំពីទិសខាងត្បូង...
 អំពីប្រទេសខាងតាយសមុទ្រ ។ បុរសនោះ ចូលមកគាល់ព្រះអង្គ
 ហើយក្រាបបង្គំទូលយ៉ាងនេះថា បតិគ្រមហារាជ សូមទ្រង់ព្រះមហា
 ក្រោស សូមព្រះអង្គទ្រង់ជ្រាប ខ្ញុំព្រះអង្គទីបំផុតមក អំពីប្រទេស
 ខាងតាយសមុទ្រ បានឃើញជនបទធំនៅក្បែរសមុទ្រនោះ ជាជនបទ
 សកស្តម្ភមាំមួន មានដទៃច្រើន មានមនុស្សក្រុះករ ក្នុងជនបទនោះមាន
 ពលដំរី ពលសេះ ពលរាជ ខ័ន្តពលរថ្មីរដ្ឋច្រើន ក្នុងជនបទនោះ
 មានក្នុងន័យស្បែកច្រើន ក្នុងជនបទនោះ មានមាសប្រាក់ដែលគេចោ
 ហើយខ្លះ មិនទាន់រាប់នាងដទៃច្រើន ក្នុងជនបទនោះមានបរិវារស្ត្រីច្រើន
 ព្រះអង្គពេញចិត្តយក ដោយពលព្រឹមចុះឈ្មោះ បតិគ្រមហារាជ សូម
 ព្រះអង្គច្បាំងយក តើព្រះអង្គនឹងធ្វើជនបទនោះ ដូចម្តេច ។ បតិគ្រ
 ព្រះអង្គបាលវេទិកា ខ្ញុំត្រូវតែច្បាំងដណ្តើមយកជនបទនោះ គ្រប់គ្រង
 ឲ្យបាន ។ ព្រះអង្គបាលវេទិកា បតិគ្រមហារាជ ពាក្យ

គេន ភក្ត្រតា ជាងតា ចស្សតា អរហត សម្មា-
 សម្ពុទ្ធន សន្តាយ ភាសិតំ ឡោ លោកោ អតិក្កោ
 តណ្ហាជាសោតិ យមហំ ញត្វា ក ទិស្វា ឧ
 សុត្វា ក អនាស្មា អនតារិយំ បព្វជិតោតិ ។
 អច្ឆរិយំ ភោ រដ្ឋបាល អត្ថតិ ភោ រដ្ឋបាល យាវ
 សុភាសិតព្វំទំ គេន ភក្ត្រតា ជាងតា ចស្សតា
 អរហត សម្មាសម្ពុទ្ធន ឡោ លោកោ អតិក្កោ
 តណ្ហាជាសោតិ ឡោ ហិ ភោ រដ្ឋបាល លោកោ
 អតិក្កោ តណ្ហាជាសោតិ ។

[២០២] ឥន្ទកេត ភាយស្មា^(១) រដ្ឋបាល ឥន្ទ
 វត្តា អថាបរិ វត្តនកេត

ចស្សមិ លោកេ សនេន មនុស្ស
 លទ្ធន វិគ្គំ ឧ នន្ទិ មោហា
 លុត្វា^(២) នន្ទំ សន្និចយំ តារេន្ទិ
 កិយេន ឧ^(៣) កាមេ អភិចគ្គយន្តិ

១ ឧ. ធម្មវគ្គយស្មា ។ ២ ឧ. លទ្ធា ។ ៣ ឧ. ឧ. វ ។

ថា សត្វលោកសុទ្ធតែខ្លះខាត មិនចេះឆ្អែត ជាប់នៃកណ្តា នេះឯងដែល
 ព្រះមានចេតន ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រះអង្គនោះទ្រង់ជ្រាបច្បាស់
 ឃើញច្បាស់ ទ្រង់ស្រាវស្រាយដោយភាវូបនីយកម្ម ដែលពាក្យពាក្យពាក្យ
 បានឃើញ បានឮហើយចេញចាកផ្ទះមកបួស ។ បតិក្រព្រះរដ្ឋបាល
 ដ៏ចំរើន អស្ចារ្យណាស់ បតិក្រព្រះរដ្ឋបាលដ៏ចំរើន មិនដែលមានឡើយ
 ពាក្យដែលថា សត្វលោក សុទ្ធតែមានសេចក្តីខ្លះខាត មិនចេះឆ្អែត
 សុទ្ធតែជាប់នៃកណ្តា ដែលព្រះមានច្បាស់ ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ
 ព្រះអង្គនោះទ្រង់ជ្រាបច្បាស់ ឃើញច្បាស់ ទ្រង់ស្រាវស្រាយដោយខ្លួន
 ចេញពីសុភាសិត បតិក្រព្រះរដ្ឋបាលដ៏ចំរើន ព្រោះថាសត្វលោក
 សុទ្ធតែមានសេចក្តីខ្លះខាត មិនចេះឆ្អែត សុទ្ធតែជាប់នៃកណ្តាមែន ។

[២០២] ព្រះរដ្ឋបាលមានន័យ បានសំដែងធម្មទូសារនៈ លុះ
 សំដែងធម្មទូសារនៈរួចហើយ ទើបបានសំដែងនាងគំនូរនៃអារម្មណ៍
 អាត្មាការឃើញ ក្នុងមនុស្សអ្នកមានទ្រព្យក្នុងលោក បាន
 ទ្រព្យតាមបំណងហើយ មិនឱ្យ(ខាន) ព្រោះវេទសេចក្តីវិន័យ
 បែងចែកឱ្យការសន្យា ព្រោះជាប់ពាក់ព័ន្ធទ្រព្យ វិនិច្ឆ័យ
 ដែលព្រះអង្គក្រាបបង្គំបង្គំ ឱ្យក្រលំលៃទៅទៀត ព្រោះ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយសូ មជ្ឈិមបទដ្ឋកថា

វាជា បសុញ្ញ^(១) មហី វិជិត្តា
 សសាករដ្ឋំ មហិមាវសន្នោ
 ឡិ វិ សមុទុស្ស អតិក្ករោ
 ចារិ សមុទុស្សចិ បន្តយេជ
 វាជា ន អញ្ញា ន វាហូ មនុស្សា
 អវិកតតណ្ហា មរណំ ឧបេន្និ
 ឡិចារ ហុត្វា ន ជេហន្និ ធម៌
 តាមេហិ លោកម្ពំ នហន្តិ តិក្កិ
 កន្ធាន្នំ នំ ញាតិ បកិរិយំ^(២) តេសេ
 អហោ វតាថា^(៣) អមរតិ នាហុ
 វត្ថេន នំ ចារុតំ នំហវត្ថា
 ជិកំ សមាទាយ តតោ ឧហន្និ
 លោ ឧយ្យនំ^(៤) សូលេហិ តុដ្ឋមាថោ
 ឯកេន វត្ថេន បហាយ ភោកេ
 ន មិយ្យមាទស្ស ភវន្តិ កាលា
 ញាតិ ន មិត្តា អថវា សហា.

១ ឧ. បសុញ្ញ ។ ២ ឧ. ញាតិ បកិរិយ ។ ៣ ឧ. ញាតិ បកិរិយ ។ ៤ ឧ. វត្ថេន ។
 ៥ ឧ. ញាតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបទដ្ឋកថា

វាជាប្រាប្រាម ឈ្នះមនុស្សលើដែនដី ហើយគ្រប់គ្រង
 សម្បត្តិលើដែនដី មានសមុទ្រជាចំបង ទៅតែមិនស្តាប់នឹង
 ប្រទេសទាន់កាយសមុទ្រ តែងប្រាថ្នាផ្លូវប្រទេសទាន់កាយ
 សមុទ្រទៀត ប្រះរាជក្តី មនុស្សទាំងឡាយនៃច្រើនក្តី
 តែមិនទាន់អស់តណ្ហាហើយ បែងចូលទៅតាមសេចក្តីស្លាប់
 មានសភាពជាអ្នកមានសេចក្តីខ្វះខាត តែងមិនលះបង់នូវរាង
 កាយឡើយ ឈ្នះជាសេចក្តីតែត្រូវនាំដោយភាពទាំងឡាយ
 វេទនាមិនមានក្នុងលោកជាដាច់ខាត ភ្នកញាតិ វិសាយសត់
 ទាំងឡាយ ហើយកន្ទុកកន្ទេញ នឹងអ្នកស្លាប់នោះ ឧប្បា
 ញាតិយើងស្លាប់ហើយ យកបុគ្គលស្លាប់នោះ ដែលរុំដោយ
 សំពត់ ចាំទៅដល់ជើងផ្លូវហើយដុត ក្នុងទីនោះ បុគ្គលស្លាប់
 នោះ លះបង់ភោគៈទាំងឡាយ ទៅតែសំពត់មួយ ត្រូវកេ
 ចារកំដៅដោយរះយស្ម័គ្រភ័ស្តិ៍នេះ គ្រឿងសារពារទាំងឡាយ
 វេទនាមិនមានដល់បុគ្គលស្លាប់ទេ មានតែពួកញាតិមិត្ត ។

រាជវង្ស រឿងលាសុត្រ ទិសបាតា

យា ជាយាធិការ តស្ស ជនី ហវន្ត
 សត្រា បន កង្កត់ យេន កង្ក្រំ
 ន មីយ្យមាបំ ជនមាត្រតំ តំក្ប
 បុត្តា ច ណា ច ជនក្ប រដ្ឋ
 ន ជីយមាឃ្ម លកតេ ជនន
 ន ចាមិ វិក្កន ជីវិ វិហន្ត
 អក្សកក្បនី ជីវិតមាហ្ម^(១) ជីវ
 អស្សសតំ វិជ្ជវិណាមជ្ជិ
 អន្តា នលំដ្ឋា ច មុសន្តិ ជស្សី
 ពាលោ ច ជីវេ ច តជេវ មុដ្ឋា
 ពាលោ ហិ ពាល្យ វជិតោ វ^(២) សេតិ
 ជីវេ ច^(៣) ន វេជតិ ជស្សុដុដ្ឋា
 តស្មា ហិ បញ្ញា ច ននេន សេយ្យា
 យាយ វោសានំ វេជានិកង្កតំ^(៤)
 អក្សសិត្តា^(៥) ហិ ភវាភវេសុ
 មាមាមិ កង្កានំ ករោន្តិ មាហា

១ ឧ. អញ្ញ ហ៊ុំ ជីវិត ហឃ ។ ឧ. អញ្ញត្ថិ ជីវិតហឃ ។ ២ អន្តចាយំ
 វជិតោ វាតិ វិស្សនំ ។ ៣ ម. វ ។ ៤ ឧ. វោសានំ វិជានិកង្កតិ ។ ៥. វោសានមិចា-
 ជិត្តន្តិ ។ ៦ ឧ. អសោសិត្តា ។

រាជវង្ស រឿងលាសុត្រ ទិសបាតា

ពួកសិទ្ធាញ្ញជាតាយា^(១) តាយក្រឡាចសំបុត្តលស្លាប់
 ហោះទៅ ចំវិលាកសត្វតំទៅតាមយថាភព្វ ទ្រព្យបន្តិចបន្តួច
 វេទន៍ទំនេរតាមបុត្តលស្លាប់ឡើយ ពួកពួនច្រពន្ធ ទ្រព្យ
 ទីជីវែន ក៏ទំនេរដាច់កាមទៅវេទ បុត្តលមិនបានអាយុវែង
 ព្រោះទ្រព្យទេ ទាំងមិនមែនលះបង់ជំនាត ព្រោះទ្រព្យវេទ
 អ្នកប្រាជ្ញពោលថា ជីវិតនេះ និច្ចលោកណាស់ មិនទៀងទាត់
 មានសភាពប្រែប្រួលជាធម្មតា ពួកអ្នកស្តុកស្តម្ភ អ្នកកំ-
 សត្តិ តែងតែលំត្រូវខ្លួនបម្រើស្សស្លាប់ ទាំងពាលទាំងប្រាជ្ញ
 ក៏ពាលត្រូវដូច្នោះដែរ តែថា មនុស្សពាល វេទន៍ជេកទាំង
 គត់ស្លុត ព្រោះសេចក្តីល្ងង់ ចំវិលាកអ្នកប្រាជ្ញ ចេតុកជា
 ពាលត្រូវសម្តីស្សស្លាប់ ក៏ទំនេរច្បាប់ឡើយ ព្រោះហេតុ
 ហោះ បុត្តលបានដល់អាយុក្នុងជីវិតដុតកិច្ច ក្នុងលោក
 នេះដោយបញ្ញាណ បញ្ញាគាត់ប្រសើរវិសេសជាងទ្រព្យ
 ព្រោះវេទមិនទាន់ដល់កិច្ចជាទីបំផុត ពួកជេកវេទន៍អ្វីកើ
 តាត្រូវក្នុងភពក្នុងទីនេះទាំងឡាយ ព្រោះវេទសេចក្តីវេទន៍

១ ពួកវង្សប្រាជ្ញជិត ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបទដ្ឋកថា

ឧបេតិ កក្កញ្ច បរញ្ច លោកិ
 សំសារមាចជ្ជ បរម្បវាយ
 តស្សប្បចញ្ញោ អភិសន្តហន្តោ
 ឧបេតិ កក្កញ្ច បរញ្ច លោកិ
 ចោរោ យថា សន្តិមុខេ តហិកោ
 សកម្ពុតា ហត្ថតិ តាមជន្មោ
 ឯវំ មជា ចេច្ច ចរម្ហិ លោកេ
 សកម្ពុតា ហត្ថតិ តាមជន្មោ
 តាមា ហិ ចំត្រា មនុក មាធារហ
 វិច្ឆេវចេន មនេន្តិ ចំន្តិ
 អាជីនំ កាមគុណសុ ទិស្វា
 តស្មាហំ ចត្វជ្ជតោម្ហិ រាជ
 ទុមច្ឆណាទេវ ចត្វជ្ជ មាលាវា
 ឧហាវា ច វុត្តា ច សវីរកេនា
 ឯតិ វិជិត្វា ចត្វជ្ជតោម្ហិ រាជ
 អបណ្ណកំ សាមញ្ញាមវ សេយ្យោតិ ។

វេទិយសុត្តំ ទុតិយំ និម្មិតំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបទដ្ឋកថា

បុគ្គល វេមន៍ចូលទៅកាន់គភីផង កាន់លាភខាងមុខផង
 ព្រោះដល់នូវការធានាលទ្ធិ ៗ ន្ទា បុគ្គលធម្មត្រាថា ជឿ
 បុគ្គលនោះ កំចូលទៅកាន់គភីផង កាន់លាភខាងមុខផង
 ចោរកាន់ផលក្រក់ ដែលគេចាប់បាន ត្រង់កន្លែងចំគ
 ត្រូវគេបៀតបៀន ព្រោះកម្មរបស់ខ្លួន តើយ៉ាងណា
 ភូតសត្វកាន់ផលក្រក់ លះលោភនេះទៅហើយ វេមន៍ក្តៅ
 ត្រហាយ ព្រោះកម្មរបស់ខ្លួន ក្នុងលាភខាងមុខ យ៉ាង
 នោះដែរ ព្រោះវេមន៍កាមចំនង់ឡាយដ៏ចិត្ត មានសត្វញ្ច
 ទីនឹងជីវិតរាយដល់ចិត្ត នៃនិញ្ញាញ្ញនូវចិត្ត ដោយសភាវៈ
 ផ្សេងៗ បរិត្រមហារាជ ព្រោះហេតុនោះ ភាគភាព
 យើងគ្រាន់តែក្នុងកាមគុណចំនង់ឡាយហើយ បានជាបួស
 មនុស្សចំនង់ឡាយ ចំនង់ក្មេង ចំនង់ចាស់ លុះវេមន៍ឆ្ងាយ
 សរិះហើយ វេមន៍ជ្រុះចុះ ដូចជាផ្លែឈើចំនង់ឡាយ បរិត្រ
 មហារាជ ភាគភាព បានយល់ច្បាស់ ខ្លះហេតុនេះថា
 សមណភាព ជាគារប្រតិបត្តិមិនខុស ប្រសិនបើទីបំផុត
 ដូច្នេះបានជាបួស ។

ចប់ វេទិយសុត្ត ទី ២ ។

ធម៌យំ មឃទេវស្ថី^(១)

[២១៣] ឯវគ្គ សុត្តិ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា
មិច្ឆិលាយំ វិហរតំ មឃទេវម្ពរាជ^(២) ។ អដថោ
ភគវា អញ្ញាតវស្សី ធនេស សិទ្ធិ ចាត្វាគាសិ ។
អដថោ អាយស្មតោ អាទទ្ធស្ស ឯតទយោសិ តោ
ទុ ខោ ហេតុ តោ ចទ្ធយោ ភគវតោ សិទ្ធស្ស
ចាតុកម្មាយ ទ អតារណោ ឥតាភតា សិទ្ធិ
ចាតុករោទ្ធិតិ ។ អដថោ អាយស្មា អាទទ្ធា ឯកំសិ
ចិរំ តត្វា យេន ភគវា តេនញ្ចាសិម្បណាមេត្វា
ភគវន្តំ ឯតទរោន តោ ទុ ខោ កន្ត
ហេតុ តោ ចទ្ធយោ ភគវតោ សិទ្ធស្ស
ចាតុកម្មាយ ទ អតារណោ ឥតាភតា សិទ្ធិ
ចាតុករោទ្ធិតិ ។

១ ឧ. មហាវេស្ថី ។ ឃ. មឃទេវស្ថី ។ ២ ឧ. មហាវេស្ថី ។ ឃ. មឃទេវ-
ម្ពរាជ ។

មឃទេវស្ថីត្រ ទី ៣

[២១៣] ឯប្រាសាទបំបកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមាន
ព្រះភាគ ទ្រង់គង់ក្នុងមឃទេវម្ពរាជ^(១) ជិតក្រុងមិច្ឆិលា ។ ព្រះមាន
ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ធ្វើអាការញញឹមព្រះទេស្ឋទ្រាភដ ក្នុងប្រទេស
មួយ ។ សំដៅបំពាន ព្រះកាន់ខ្លួនមានកាយ បានគ្រិះរដ្ឋដូច្នេះថា ហេតុ
អ្វីហ្ន៎ បច្ច័យអ្វីហ្ន៎ បណ្តាលនូវព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ធ្វើអាការញញឹម
ព្រះទេស្ឋទ្រាភដ ព្រះអង្គគង់តាំងឡាយ ទ្រង់មិនធ្វើអាការញញឹម
ព្រះទេស្ឋទ្រាភដ ដោយការផតហេតុអ្វីឡើយ ។ ទណៈនោះ ព្រះ
កាន់ខ្លួនមានកាយ ធ្វើចិរិ៍ជៀងស្មាម្ខាង ប្រណម្យអញ្ជូនដំរៅព្រះ
មានព្រះភាគ ហើយប្រាបបង្គំខ្លួនព្រះមានព្រះភាគដូច្នេះថា បត់ក្រ
ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ហេតុអ្វីហ្ន៎ បច្ច័យអ្វីហ្ន៎ បណ្តាលនូវព្រះមានព្រះភាគ
ទ្រង់ធ្វើអាការញញឹមព្រះទេស្ឋទ្រាភដ ព្រះអង្គគង់តាំងឡាយ ទ្រង់
មិនធ្វើអាការញញឹមព្រះទេស្ឋទ្រាភដ ដោយការផតហេតុអ្វីឡើយ ។

១ ព្រះស្វាយបេស្ថីព្រះរាជ ទ្រង់ព្រះនាម មឃទេវ ។

[២១២] ក្នុងបុព្វំ អាទន្ទ ឥន្ទ្រយោជី
 បិដិលាយី រាជា អយោសិ មយនេវា^(១) ជាម
 ធម្មតោ ធម្មរាជា ធម្ម មិគោ មហារាជា ធម្ម
 រាតិ ប្រាហ្មណ៍កហមតិកោស្ត ទេវមេស្ត ទេវ
 ជាទមេស្ត ច ទេវាសមញ្ញ ឧបវសតិ ចាតុន្តសី
 រក្ខនសី អដ្ឋមី ច បតុស្ស ។ អថោ
 អាទន្ទ រាជា មយនេវា ពហុនំ វស្សនំ ពហុនំ
 វស្សសកានំ ពហុនំ វស្សសហស្សនំ អន្ធយេន
 កម្មកំ អាទន្ទសី យនា មេ សុត្ត កម្មក
 មស្សយ្យាសំ សិវស្មី មលីកានិ^(២) ជាតានិ អថ មេ
 អាគោចយ្យាសីតិ ។ ឯវិ ទេវតិ ទោ អាទន្ទ
 កម្មកោ រត្តោ មយនេវស្ស ចតុស្សនាសំ ។ អន្ធសា
 ទោ អាទន្ទ កម្មកោ ពហុនំ វស្សនំ ពហុនំ
 វស្សសកានំ ពហុនំ វស្សសហស្សនំ អន្ធយេន
 រត្តោ មយនេវស្ស សិវស្មី មលីកានិ ជាតានិ ទិស្វាន

១ ឧ. មហេវេ ។ ២ ឧ. មលីកានិ ។

[២១២] ព្រះនាងព្រះភាគក្រាស់ថា ម្ចាស់អាទន្ទ រឿងភ្ជាប់នាង
 មកហើយ ក្នុងនគរមិថិលានេវេនី មានព្រះរាជាទ្រង់ព្រះនាមថា មយ-
 ទេវៈ ជាធម្មរាជ ប្រកថាដោយធម៌ ជាមហារាជ ទ្រង់រឹតតែក្នុងធម៌
 ទ្រង់ប្រព្រឹត្តធម៌ ក្នុងក្រុងអ្នកនិគមនីតិអ្នកជំនាញ ជាប្រាហ្មណ៍ជាតិទីតិ
 កហមតិកាតិ តែងចូលរក្សាទេវាសម ក្នុងវ័ច្ឆ ១២ ទី ១៨ ទីតិ ៨
 នៃបក្ស ។ ម្ចាស់អាទន្ទ លុះច្រើនឆ្នាំ ច្រើនយេឆ្នាំ ទីតិច្រើនពាន់ឆ្នាំ
 កន្លងទៅហើយ ទើបព្រះបាទមយនេវរាជ ទ្រង់ក្រាស់ហៅខ្មាន់ព្រះ
 កេសមកថា ម្ចាស់ខ្មាន់ព្រះកេសសំឡាញ់ បើក្តាយើញសក់ស្លូតលើ
 ក្បាលរបស់អញ ក្នុងកាលណាហើយ អ្នកនាមប្រាប់អញ ក្នុងកាល
 នោះ ។ ម្ចាស់អាទន្ទ ខ្មាន់ព្រះកេសបាទទទួលព្រះបន្ទូលនៃព្រះបាទ
 មយនេវរាជថា ព្រះកេសព្រះកន្ត្រី ។ ម្ចាស់អាទន្ទ លុះច្រើនឆ្នាំ
 ច្រើនយេឆ្នាំ ទីតិច្រើនពាន់ឆ្នាំកន្លងទៅហើយ ទើបខ្មាន់ព្រះកេស
 បាទយើញសក់ស្លូតលើក្រាស់ ខែព្រះបាទមយនេវរាជ លុះយើញ

កថា មយទេវី ឯតនេវេច ចាតុក្កតា ទោ (១)
 ទេវស្ម ទេវត្ថតា ទិស្សន្តិ សិរស្មី ចលីតានិ
 ជាតានិ ។ តេនហិ សម្ម កម្មតា តានិ
 ចលីតានិ សាទុកំ សណ្ឋាសេន ទុទ្ធវិទ្ធា មម (២)
 អញ្ញលីស្មី ចតិដ្ឋាចេហិតំ ។ ឯវិ ទេវតិ ទោ អាទទ្ធ
 កម្មតោ រញ្ញោ មយទេវស្ម មជ្ជិស្មត្ថា តានិ
 ចលីតានិ សាទុកំ សណ្ឋាសេន ទុទ្ធវិទ្ធា រញ្ញោ
 មយទេវស្ម អញ្ញលីស្មី ចតិដ្ឋាចេសិ ។ អថ ទោ អាទទ្ធ
 កថា មយទេវេ កម្មតាស្ម តាមរិ ទត្វា ជេដ្ឋបុត្តំ
 កុមារំ អាមត្តាចេត្វា ឯតនេវេច ចាតុក្កតា ទោ មេ តាត
 កុមារ ទេវត្ថតា ទិស្សន្តិ សិរស្មី ចលីតានិ ជាតានិ
 កុត្តា ទោ មន មេ មាទុសកា កាមា សមយោ និទ្ធ
 កាមេ មរិយសិទ្ធិ ឯហិ ទំ តាត កុមារ ឥមំ រដ្ឋិ ចជិ-
 ចជ្ជិ អហិ មន កេសមស្សំ ឱហវេត្វា កាសាយានិ
 វត្តានិ អត្តាទេត្វា អការស្មា អនកាវិយំ មទ្ធជិស្សមិ

មេ. វេលក្កេ ១ វិស្សន្តិ ។ ២៥. ២៦ ។

ហើយ ទើបគ្រាប់ទ្វលព្រះបាទមយទេវក៏ ដូច្នេះថា ទេវត្ថតាព្រាង
 ច្បាស់ដល់ព្រះអង្គហើយ ព្រះកេសស្លឹកកើតលើព្រះសិរស្មីហើយ ។ ព្រះ
 បាទមយទេវក៏ប្រាស់ថា ខ្មាលខ្នងព្រះកេសស្លឹកឡើង ហើយដូច្នេះ ចូរ
 អ្នកដកសក់ស្លឹកនោះ ដោយសណ្ឋាសឱ្យស្រួល ហើយដាក់លើប្រាបវែង
 ខែអញ្ញាមិល ។ ខ្មាលកាន់ខ្នង ខ្នងព្រះកេស បានទទួលព្រះបន្ទូលខែ
 ព្រះបាទមយទេវក៏ថា ព្រះកុណាព្រះអង្គ ហើយបានដកសក់ស្លឹកនោះ
 ដោយសណ្ឋាសឱ្យស្រួល ហើយដាក់លើប្រាបព្រះហស្ត ខែព្រះបាទ
 មយទេវក៏ថា ។ ខ្មាលកាន់ខ្នង លំដាប់នោះ ព្រះបាទមយទេវក៏
 ទ្រង់ព្រះរាជទានស្រុកស្នាយ ដល់ខ្នងព្រះកេស ហើយទ្រង់ឱ្យហៅព្រះ
 កងកុមារជាបុគ្គល្យបក ទ្រង់មានព្រះបន្ទូលដូច្នេះថា ខ្មាលកុមារក្នុង
 ទេវត្ថតាព្រាងច្បាស់ដល់ចិត្តហើយ សក់ស្លឹកកើតបានលើក្បាលហើយ
 មួយទៀត តាមដែលជាបេសមនុស្ស ចំណាំបានប៉ុន្មានស្តាប់ស្តាប់ហើយ
 ដូច្នេះនេះ ជាសម័យនូវដើម្បីស្វរ្តិកម្មរាមជាទ្រង់វិញ ខ្មាលកុមារ
 ក្នុង ក្នុងចូលបកប្រែគ្រងកងសម្បត្តិនេះចុះ ចំណែកបិណ្ឌវិហារសក់
 កុកទាក់កុកចង្កៀ ភ្លៀងដណ្តប់សំពត់កាសាយៈ ចេញចាកផ្ទះចូលទៅ

តេជហិ តាត កុមារ យេនា ភ្នំ^(១) បរិស្សយ្យាសិ
 សិរស្មិ បលំភានិ ជាភានិ អថ កម្មកុស្ត្យ តាមរំ
 នត្វា ជេដ្ឋមុត្តំ កុមារំ សាទុកំ វដ្ឋេ សមនុសាសិត្វា
 កេសមស្សំ ឱហារេត្វា កាសាយានិ វត្ថានិ
 អច្ឆានេត្វា អកាស្នា អននារិយំ ចត្វុដ្ឋេយ្យាសិ យេន
 មេ ឥទំ កល្យាណំ វត្ថុ^(២) ឯហិតំ អនុច្ឆវត្តេយ្យាសិ
 មា ទោ មេ ភ្នំ អន្តិមបុរិសោ អហោសិ យស្មិ
 ទោ តាត កុមារ បុរិសយុតេ វត្តមានេ ឯវុចស្ស
 កល្យាណស្ស វត្តស្ស សមុច្ឆេនោ ហោតិ សោ
 តេសី អន្តិមបុរិសោ ហោតិ ។ ឥត្តាហិ^(៣) តាត
 កុមារ ឯវំ វតានិ យេន មេ ឥទំ កល្យាណំ
 វត្ថុ ឯហិតំ អនុច្ឆវត្តេយ្យាសិ មា ទោ មេ ភ្នំ
 អន្តិមបុរិសោ អហោសិតិ ។

• ១. ឫស្សី ។ ២. ១. ភ្នំ ។ ២. ១. វត្ថុ ។ ៣. ឥត្តាហិ ។

កន្លែងស្នូល ឆ្នាលកុមារក្នុង បើក្នុងឯងបានឃើញសក់ស្ល លើក្បាលក្នុង
 កាលណាហើយ ក្នុងកម្មប្បប្រកាសយដល់ខ្លាច់ព្រះភស ហើយប្រយោ
 ម្បីព្រះរាជកុមារដែលជាបុគ្គល្យ ក្នុងកសិសម្បត្តិដោយច្រើន ហើយ
 ការសក់ ពុកមាន់ពុកចង្កា ស្លៀកដណ្តប់សំពត់កាយៈ ចេញចាកផ្ទះ
 ចូលទៅកាន់ផ្ទះសក្តិកាលនោះចុះ ព្រោះថា កល្យាណវត្ថុនេះ ប៉ាពាន
 កាន់ទុកស្រពោយ ក្នុងកម្មប្រព្រឹត្តតាមចុះ ក្នុងកុំធ្វើជាបុរសថាភ
 ថយជាដំបូងឡើយ ឆ្នាលកុមារក្នុង កាលបើក្លែងបុរស^(១) ណា
 មានហើយ កល្យាណវត្ថុមានសភាពយ៉ាងនេះ ទាំងដំបូងឡើយបាន
 បណ្តាបុរសទាំងនោះ ក្លែងបុរសនោះឯង ហៅថាបុរសថាភថយ ។
 ឆ្នាលកុមារក្នុង ព្រាហ្មណ៍នោះ បានជាប៉ាពានយាយទាំងក្នុងឯងយ៉ាង
 នេះថា កល្យាណវត្ថុនេះ ប៉ាពានកាន់ទុកស្រពោយ ក្នុងកម្ម
 ប្រព្រឹត្តតាមចុះ កុំក្លែងធ្វើជាបុរសថាភថយ ជាដំបូងឡើយ ។

• បុរសដែលប្រៀបធៀបក្បាលក្នុងកាល ហៅថា ក្លែងបុរសក្លែងនោះ ។

[២១៨] អដទោ អាណន្ទ វាជា មយទេវា
 កប្បកស្ស កាមវំ ធាត្វា ជេដ្ឋបុត្តំ តុមារិ សាគុ-
 តំ វរុដ្ឋ សមនុសាសិត្វា សមស្មីយេវ មយទេវម្ហវនេ
 កេសមស្សំ ឧបាទេត្វា កាសាយានិ វត្តានិ
 អប្រាទេត្វា អការស្មា អនតារិយំ បព្វដំ ។ សោ
 បេត្តាសហគភេន ទេតសា ឯតិ ធិសិ ជវិត្វា
 វិហាសិ តថា ទុតិយំ តថា តតិយំ តថា ធម្មត្ថំ
 សតិ ឧទ្ធមទោ តិវយំ សព្វនិ សព្វត្ថតាយ សព្វាវន្តិ
 លោកិ មេត្តាសហគភេន ទេតសា វិធុលេន មហត្ថ-
 ភេន អប្បមាលោន អវេរេន អព្យាបដ្ឋេន^(១) ជវិត្វា
 វិហាសិ ។ កុរុណាសហគភេន ទេតសា ។ បេ ។
 បុតិកាសហគភេន ទេតសា ។ បេ ។ ឧបេក្ខាសហ-
 គភេន ទេតសា ឯតិ ធិសិ ជវិត្វា វិហាសិ តថា
 ទុតិយំ តថា តតិយំ តថា ធម្មត្ថំ សតិ ឧទ្ធមទោ

• ១. អព្យាបដ្ឋេន ។

[២១៩] ម្ចាស់អាណន្ទ ព្រះបាទមយទេវវរុដ្ឋ ទ្រង់ព្រះ
 រាជនាមស្រុកស្នូលដល់ខ្មាំងគ្រោះកេសស្រេចហើយ ទ្រង់ប្រដៅព្រះរាជ-
 កុមារជាបុត្តច្បង ក្នុងករណីសម្បត្តិដោយប្រពៃហើយ ទ្រង់កោរសត់ ពុក
 ហត់ពុកចង្ហា ស្លៀកសំពត់កាសាយៈ រេញពាក្យផ្ទុះចូលមកកាន់ផ្នួស
 ក្នុងមយទេវម្ហវនេនេន ។ ព្រះបាទមយទេវវរុដ្ឋនោះ មានចិត្តប្រកប
 ដោយមេត្តា ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី១ សម្រេចសម្រាន្តនោះដោយវិយា-
 បថតាំង ២ ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី ២ ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី ៣ ផ្សាយ
 ទៅកាន់ទិសទី ៤ ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី ៥ ទិសទី ៦ ទិសទី ៧ ទិសទី ៨
 ទិសទី ៩^(១) មានចិត្តប្រកបដោយមេត្តា ជាចិត្តទូលាយ ដល់នូវ
 សភាពំ ប្រធានាមិនបាន មិនមានកៀវ មិនមានព្យាបាទ ផ្សាយទៅ
 កាន់សក្ការណាគាំងក្នុង ដោយគាតាតាំងក្នុង ក្នុងទីតាំងក្នុង សម្រេច
 សម្រាន្តនោះដោយវិយាបថតាំង ២ ។ មានចិត្តប្រកបដោយកុរុណា
 ។ បេ ។ មានចិត្តប្រកបដោយមុទិតា ។ បេ ។ មានចិត្តប្រកប
 ដោយទោមន្មា ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី១ សម្រេចសម្រាន្តនោះដោយ
 វិយាបថតាំង ២ ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី ២ ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី ៣
 ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី ៤ ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី ៥ ទិសទី ៦ ទិសទី ៧ ទិសទី ៨

• ១ បានកាន់ទិសព្វទីតាំង ២ ធិទិសត្ត្យានៈ អន្លើយំ និតិ ពាយស្យ ។

សុត្តន្តបិដក ធម្មិមនិកាយ សុដ្ឋបទស្ថាន

តិវេយ្យំ សត្វំ សត្វត្ថតាយ សត្វាវន្តំ ។ លោកំ
ឧបេក្ខាសហគតេន ចេតសា វិបុលេន មហាត្ថតេន
អប្បមាលោន អវេរេន អត្យបដ្ឋេន ជវិត្វា វិហាសិ ។
រាជា ទោ ចនានន្ទ មយទេវោ ចតុរាសីតិវស្សស-
ហស្សនំ កុមារកំណ្យតំ កំណ្យ ចតុរាសីតិវស្សស-
ហស្សនំ ឧបេក្ខំ កាវេសិ ចតុរាសីតិវស្សសហស្សនំ
រជ្ជំ កាវេសិ ចតុរាសីតិវស្សសហស្សនំ សមស្មីយេវ
មយទេវម្ពរេន អតារស្មា អនករិយំ បព្វជិតោ ព្រហ្ម-
ចរិយំ ចរិ ។ សោ ចត្តារោ ព្រហ្មវិហារេ ការវត្តា
កាយស្ស រោតោ បរម្មរណោ ព្រហ្មលោក្ខមតោ
អរោហសិ ។

[២០៦] អថទោ អាទន្ទ រត្នោ(១) មយទេវស្ស
បុត្តោ តត្វនំ វស្សនំ តត្វនំ វស្សសតានំ
តត្វនំ វស្សសហស្សនំ អច្ចយេន កប្បកំ
រាមន្តេសិ យតា មេ សឌ្ឍ កប្បក បស្សយ្យាសិ

១ ម. វត្តោ អាទន្ទ ។

សុត្តន្តបិដក ធម្មិមនិកាយ សុដ្ឋបទស្ថាន

នីតិទិសទទឹង មានចិត្តប្រកចដោយឧបេក្ខា ជាចិត្តទូលាយ ផលរំពៅ
សភាគនំ ប្រមាណមិនបាន មិនមានលៀវ មិនមានព្យាបាទ ផ្សាយទៅ
កាន់សត្វលោកទាំងឡាយ ដោយការពារទាំងឡាយ ក្នុងទីតាំងឡាយ សម្រេច
សម្រាន្តនៅ ដោយនិយាមទាំង ៤ ។ ម្ចាស់ភាន់ម្ហូ ក៏ងព្រះ
បាទមយទេវរាជ នៅរាល់វិស្សនៈក្នុង កំណត់ព្រំបីហ្នឹងបួនពាន់ឆ្នាំ
សោយរាជ្យជាមហាជន កំណត់ព្រំបីហ្នឹងបួនពាន់ឆ្នាំ សោយរាជ្យជា
ស្ដេចនំ កំណត់ព្រំបីហ្នឹងបួនពាន់ឆ្នាំ ចេញចាកផ្ទះចូលទៅកាន់ផ្នួស
ប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយនមិ ក្នុងមយទេវម្ពរេននេះឯង កំណត់ព្រំបីហ្នឹងបួន
ពាន់ឆ្នាំ ។ ព្រះបាទមយទេវរាជនោះ ចំរើនព្រហ្មវិហារទាំង ៤ សុះ
ខានរាជកាយបែកព្យាបាទទៅ ខាងមុខបន្ទាប់ពីមរណៈ ក៏បានទៅកើត
ក្នុងព្រហ្មលោក ។

[២១៦] ម្ចាស់ភាន់ម្ហូ សុះច្រើនឆ្នាំ ច្រើនរយឆ្នាំ នឹងច្រើនពាន់ឆ្នាំ
កន្លងទៅហើយ ទើបបុត្តរបស់ព្រះបាទមយទេវរាជ ក្រាស់ហៅឆ្នាំ
ព្រះរាជសម្ភព ម្ចាស់ឆ្នាំព្រះរាជសម្ភពសំឡេង បើអ្នកបាទឃើញ

សិរស្មី បលីតាធិ ជាតាធិ អថ មេ (១) រាហេធម្យា .
 សីតិ ។ ឃី ទេវតិ ។ ទា អាណន្ទ កប្បកោ រញ្ជោ
 មយទេវស្ស បុត្តស្ស បទ្ទស្សសិ ។ អន្តសា ទា
 អាណន្ទ កប្បកោ ពហ្វិ វស្សនិ ពហ្វិ វស្សសកានិ
 ពហ្វិ វស្សសហស្សនិ អន្តយេន រញ្ជោ មយទេវស្ស
 បុត្តស្ស សិរស្មី បលីតាធិ ជាតាធិ និស្វាទ(២)
 រញ្ជោ មយទេវស្ស បុត្តិ ឯតទេវន ទាគុក្ខា ទា
 ទេវស្ស ទេវទ្ធពា និស្សន្និ សិរស្មី បលីតាធិ
 ជាតាធិ ។ កេនហិ សម្ម កប្បកោ កានិ បលីតាធិ
 សាទុកំ សណ្តសេន ទុទ្ធវិក្ខា មម អញ្ចលីស្មី
 បតិដ្ឋាបេហិតិ ។ ឃី ទេវតិ ទា អាណន្ទ កប្បកោ
 រញ្ជោ មយទេវស្ស បុត្តស្ស បទ្ទស្សត្ថា តានិ
 បលីតាធិ សាទុកំ សណ្តសេន ទុទ្ធវិក្ខា រញ្ជោ
 មយទេវស្ស បុត្តស្ស អញ្ចលីស្មី បតិដ្ឋាបេសិ ។
 អថទា អាណន្ទ រញ្ជោ មយទេវស្ស បុត្តោ កប្ប-
 កស្ស កាមរំ ធម្មា ជេដ្ឋបុត្តិ កុហរំ អាមន្តាបេត្វា

១២, ៣ ។ ៤, ១. ទិស្វា ។

សក់ស្លុកលើក្បាលរបស់អញ ក្នុងកាលណាហើយ អ្នកអប្បប្រាមអញ ក្នុង
 កាលនោះ ។ អ្នាលអាណន្ទ ខ្ញុំចង់ព្រះភេសទទួលព្រះបន្ទូលនៃបុគ្គលរបស់
 ព្រះបាទមយទេវវរាជ ព្រះករុណាព្រះអង្គ ។ អ្នាលអាណន្ទ លុះច្រើន
 ឆ្នាំ ច្រើនរយឆ្នាំ នឹងច្រើនពាន់ឆ្នាំ កន្លងទៅហើយ ខ្ញុំចង់ព្រះភេសបាន
 ឃើញសក់ស្លុក លើព្រះសិន្ធិនៃបុគ្គលរបស់ព្រះបាទមយទេវវរាជ លុះឃើញ
 ហើយទើបក្រាបទទួលបុគ្គ របស់ព្រះបាទមយទេវវរាជដូច្នេះថា ទេវទូក
 ប្រាកដច្បាស់ដល់ព្រះអង្គហើយ ព្រះភេសស្លុកក៏កើតឃើញព្រះសិន្ធិហើយ ។
 ព្រះរាជបុត្តត្រាស់ថា អ្នាលខ្ញុំចង់ព្រះភេសដាស់ឲ្យឮ បើដូច្នោះ អ្នកចូរ
 ដកសក់ស្លុកនោះដោយសណ្តាសឲ្យស្រួល ហើយដាក់លើម្រាមដៃអញ
 មើល ។ អ្នាលអាណន្ទ ខ្ញុំចង់ព្រះភេសទទួលព្រះបន្ទូលនៃបុគ្គលរបស់
 ព្រះបាទមយទេវវរាជ ព្រះករុណាព្រះអង្គ ហើយបានដកសក់ស្លុកនោះ
 ដោយសណ្តាសឲ្យស្រួល ដាក់លើម្រាមព្រះហស្តនៃបុគ្គលរបស់ព្រះបាទ
 មយទេវវរាជ ។ អ្នាលអាណន្ទ លំដាប់នោះ បុគ្គនៃព្រះបាទមយទេវវរាជ
 ទ្រង់ព្រះរាជទានស្រុកស្វយដល់ខ្ញុំចង់ព្រះភេស ហើយឲ្យហៅព្រះរាជកុមារ

ឯតន្តរោ ឯតន្តរោ ។ ទា មេ តាត តុហរ ទេវ-
 តុតា ធិស្សន្តិ សិរស្មី បលីតាធិ ជាតាធិ កុត្តា ទា
 បទ មេ មាតុសកា តាតា សមយោ ធិទ្ធ តាមេ
 មរិយេសិទ្ធ ឯហិ ទ្ធ តាត តុហរ ឥទ្ធ រដ្ឋ
 ចជេបដ្ឋ អហំ បទ តេសមស្សំ ឧហរេត្វា តាសា-
 យាធិ វត្តាធិ អប្បាទេត្វា អកាស្មា អនតារិយំ
 បទដេស្សាសិ តេសមស្សំ តាត តុហរ យនា ត្រឡប់
 បស្សយ្យាសិ សិរស្មី បលីតាធិ ជាតាធិ អន
 តេស្ស តាមរិ ធិតា ដេស្សត្តំ តុហរិ សាតុតិ
 រដ្ឋ សមទុសាសិត្វា តេសមស្សំ ឧហរេត្វា តាសា-
 យាធិ វត្តាធិ អប្បាទេត្វា អកាស្មា អនតារិយំ
 បទដេស្សាសិ យេន មេ ឥទ្ធ កល្យាណំ វត្ត
 ធិហិទ្ធ អនុប្បវត្តេយ្យាសិ មា ទា មេ ទ្ធ អន្តិម-
 បុរិសោ អហោសិ យស្មី ទា តាត តុហរ បុរិស-
 យុកេ វត្តមានេ ឯវុទស្ស កល្យាណស្ស វត្តស្ស
 សមុទ្មេតោ ហោតិ សោ តេសិ អន្តិមបុរិសោ
 ហោតិ ។ តត្ថាហិ(១) តាត តុហរ ឯវិ វនាមិ

• ១. ធិតា ។

ជាបុគ្គលិក ទ្រង់មានព្រះបន្ទូលដូច្នេះថា ម្ចាស់កុមារក្នុង ទេវតុក
 ព្រាងដេញដល់ដល់ចិត្តចោយ សត់ស្លូតក៏ភ័យខ្លាច លើក្បាលហើយ
 ឬយោងៗតាមដល់ជាប់ដល់មុខស្ប បំភាន់បានហើយក៏ស្តាប់ស្តាប់ហើយ
 ដល្យវរនេះ ជាសម័យគួរដើម្បីស្វែងរកថ្វីតាមដង្វើត្រា ម្ចាស់កុមារក្នុង
 ក្នុងចូរមកគ្រប់គ្រងឯជសម្បត្តិនេះចុះ ចំណែកបំភាន់ធិការសេក កុមារាត់
 កុមារាត់ ស្បែកដណ្តប់សំពត់កាសាយៈ ទេញចាកផ្ទះចូលទៅកាន់ផ្ទះ
 ម្ចាស់កុមារក្នុង ចើក្នុងឯងបានឃើញសត់ស្លូតក៏លើក្បាល ក្នុងកាល
 ណាហើយ ក្នុងកាលស្រុកស្រួចដល់ខ្លះព្រះកស ហើយប្រដៅ
 ព្រាងដេញដល់ដល់ចិត្តចោយ ក្នុងជសម្បត្តិដោយប្រពៃ ហើយកោរ
 សក់ កុមារាត់ កុមារាត់ ស្បែកដណ្តប់សំពត់កាសាយៈ ទេញចាកផ្ទះចូល
 ទៅកាន់ផ្ទះ ក្នុងកាលនោះចុះ ព្រោះថាកល្យាណវត្តនេះ បំភាន់
 គាត់កុមារស្រេចហើយ ក្នុងកាលប្រព្រឹត្តតាមចុះ ក្នុងកុំប៉ើជាបុរសដាក់
 ដោយ ជនចិត្តចោយ ម្ចាស់កុមារក្នុង កាលចើងខ្លះបុរសណាមាន
 ហើយ កល្យាណវត្ត មានសភាពយ៉ាងនេះ ឆឹងដាច់ស្បែកទៅបាន
 បណ្តាបុរសទាំងនោះ ក្នុងបុរសនោះឯង ហៅថាបុរសថោកថយ ។
 ម្ចាស់កុមារក្នុង ព្រោះហេតុនោះ បានជាបំភាន់យោងឆឹងក្នុងឯងយ៉ាង

យេន មេ ឥន្ទី កល្យាណី វត្តិ ឯហិតី វេទប្បវត្តយ្យាសិ
ហ ។ មេ ភ្នំ អន្តិមបុរិសា អយោសិតិ ។

[២០៧] អនេកោ អាទន្ទ រក្ខោ មយទេវស្ម ពុត្តា
កប្បកស្ស កាមរំ ធិត្វា ជេដ្ឋបុត្តំ តុមារំ សាទុកំ
រដ្ឋេ សមទុសាសិត្វា ឥសស្មីយេវ មយទេវបុត្រ
កេសមស្សំ ឱហារក្ខា កាសាយាចំ វត្តាចំ
អប្បាធិត្វា អភារស្មា អនកាវយំ បព្វជិ ។ សោ
មេត្តាសហគរោន ទេតសា ឯកំ ធិសំ ជរិត្វា វិហាសិ
តថា ទុតិយំ តថា តតិយំ តថា ចតុត្ថិ ឥតិ
ឧទ្ធអោ តិរិយំ សត្វិចំ សត្វត្តកាយ សត្វាវន្តំ
លោកំ មេត្តាសហគរោន ទេតសា វិបុលេន
មហត្តរោន អប្បមាលោន អារីរោន អក្សមជ្ឈេន
ជរិត្វា វិហាសិ ។ កល្យាណសហគរោន ទេតសា
។ មេ ។ មុទិតាសហគរោន ទេតសា ។ មេ ។ ទេ-
ក្ខាសហគរោន ទេតសា ឯកំ ធិសំ ជរិត្វា វិហាសិ
តថា ទុតិយំ តថា តតិយំ តថា ចតុត្ថិ ឥតិ ឧទ្ធអោ

នេះថា កល្យាណវត្តនេះ ចំណុចគាត់ទុកស្រេចហើយ ក្នុងកប្ប
ប្រព្រឹត្តកាមចុះ ក្នុងកុំធ្វើជាបុរសដោយកថយ ជាដំបូងឡើយ ។

[២០៧] ខ្មោចកាមនុ ត្រាចោះ បុត្តរបស់ព្រះបាទមហាវេរៈ
ព្រះរាជបាទស្រុកស្វយ ដល់ខ្មាច់ព្រះកេសស្រេចហើយ ប្រាជ្ញាព្រះរាជ-
កុមារជាបុត្រច្បង ក្នុងរាជសម្បត្តិដោយប្រវែងហើយ កោសល្យ ពុកចាត់
ពុកចង្កា ស្លៀកសំពត់កាសាយៈ រចនាបាតផ្ទះចូលមកកាន់ផ្ទះ ក្នុង
មយទេវបុត្រនេះឯង ។ រាជបុត្រនោះ មានចិត្តប្រកបដោយអក្ខតា ផ្សាយ
ទៅកាន់ទិសទី១ សម្រេចសម្រាន្តនៅ ដោយឥរិយាបថតាំង២ ផ្សាយ
ទៅកាន់ទិសទី២ ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី៣ ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី៤ ផ្សាយ
ទៅកាន់ទិសទី៥ ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី៦ ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី៧ ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី៨
មេត្តា ជាចិត្តទូលាយ ដល់ខ្លាចភាពជាធំ ប្រមាណមិនបាច់ មិនមាន
ព្រៀរ មិនមានព្យាបាទ ផ្សាយទៅកាន់សត្វលោកតាំងក្នុង ដោយការ
តាំងក្នុង ក្នុងទីតាំងក្នុង សម្រេចសម្រាន្តនៅ ដោយឥរិយាបថតាំង២ ។
មានចិត្តប្រកបដោយអក្ខតា ។ មេ ។ មានចិត្តប្រកបដោយអុទ្ធា ។ មេ ។
មានចិត្តប្រកបដោយទេវតា ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី១ សម្រេចសម្រាន្តនៅ
ដោយឥរិយាបថតាំង២ ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី២ ផ្សាយទៅកាន់ទិស
ទី៣ ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី៤ ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី៥ ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី៦ ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី៧ ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី៨

តិវិយំ សទ្ធិនំ សព្វត្ថកាយ សព្វាវុទ្ធិំ លោកី ឧបេត្តា-
 សហគរោធន ធម្មសា វិបុលេន មហាគ្គតេន អប្បមា-
 លោន អវេរេន អច្យាបាជ្ឈេន ជីវិត្វា វិហាសំ ។
 វត្តោ ខោ មនាទន្ធិ មយទេវស្ស បុត្តោ ធម្មាសីតិ-
 វស្សសហស្សានំ គុណាភីឡិកំ ភីឡិ ធម្មាសីតិ-
 វស្សសហស្សានំ ឧបាជ្ឈំ កាវេសំ ធម្មាសីតិវស្ស-
 សហស្សានំ រដ្ឋំ កាវេសំ ធម្មាសីតិវស្សសហស្សានំ
 ឥមស្មីយេវ មយទេវម្ហវេន អភាវស្មា អនភាវិយំ
 មទ្ធិតោ ព្រហ្មធរិយំ ចរិ ។ សោ ធម្មាភេ ព្រហ្ម-
 វិហារេ ភាវិត្វា កាយស្ស ភេតា បរម្មណា ព្រហ្ម-
 លោក្ខបតោ អយោសំ ។

[២០៨] វត្តោ ខោ មនាទន្ធិ មយទេវស្ស
 បុត្តបបុត្តតា^(១) វស្ស បរិបរា ធម្មាសីតិសហស្សានំ
 ឥមស្មីយេវ មយទេវម្ហវេន កោសមស្សំ ឧបាវេត្វា
 កាសាឃេនិ វត្តានំ អប្បាទេត្វា អភាវស្មា អនភាវិយំ
 មទ្ធិតេសុ ។ តេ ឧបេត្តាសហគរោធន ធម្មសា វិកតំ
 ពិសំ ជីវិត្វា វិហារីសុ ភជា ទុតិយំ ភជា តតិយំ

១. ឬ បុត្តបបុត្តាបិ ។

ក្រោមនឹងទិសទីនឹង មានចិត្តប្រកបដោយទេវតា ជាចិត្តទូលាយ
 ដល់នូវភាគដាច់ ប្រមាណមិនបាន មិនបានរៀន មិនបានព្យាបាល
 ផ្សាយទៅកាន់សត្វលោកទាំងឡាយ ដោយភាគទាំងឡាយ ក្នុងទីទាំងឡាយ
 សម្រេចសម្រាន្តទៅ ដោយអវិយាបថទាំង ២ ។ ម្ចាស់អាទន្ធ ក៏ឯបុត្ត
 នៃព្រះបាទមយទេវាជ ទៅលេងល្បែងក្នុង កំណត់ប្រាំបីឬនិច្ចតាម
 ដ្ឋំ សោយរាជ្យជាមក កំណត់ប្រាំបីឬនិច្ចតាមដ្ឋំ សោយរាជ្យ
 ជាស្តេច កំណត់ប្រាំបីឬនិច្ចតាមដ្ឋំ ចេញចាកផ្ទះចូលមកកាន់ផ្ទះ
 ប្រព្រឹត្តទ្រព្យច្រើនដ៏ ក្នុងមយទេវម្ហវេននេះឯង កំណត់ប្រាំបីឬនិច្ចតាម
 តាមដ្ឋំ ។ ព្រះរាជបុត្តនោះ ចំរើនទ្រព្យវិហារទាំង ២ លុះបានរាជកាយ
 បែកប្រាយទៅ ទាំងមុខបន្ទាប់ពីមរណៈ ក៏បានទៅកើតក្នុងទ្រព្យលោក ។

[២០៩] ម្ចាស់អាទន្ធ ក៏ឯបុត្តនឹងនិគ្គតា ចេញព្រះបាទមយទេវាជ
 នោះ គ ។ ព្រះវិញ្ញា គសំនឹងប្រាំបីឬនិច្ចតាមដ្ឋំ ក៏កោសតំ
 ពុទ្ធភាគពុទ្ធក្នា ស្បៀកដណ្តប់សំពត់កាយៈ ចេញចាកផ្ទះចូលមក
 កាន់ផ្ទះ ក្នុងមយទេវម្ហវេននេះឯង ។ គសំទាំងអម្បាលនោះ មាន
 ចិត្តប្រកបដោយមេត្តា ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី ១ សម្រេចសម្រាន្តទៅ
 ដោយអវិយាបថទាំង ២ ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី ២ ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី ៣

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយសូត្រ មជ្ឈិមបទ្កោយកំ

កាយស្ស កេនា មន្ទរណា ព្រហ្មណេក្ខមតា
អរោស្សី ។ ធិមំ តេសំ វាជា^(១) បន្ថិមកោ អហោសិ
ធម្មិកោ ធម្មវាជា ធម្មេ បិកោ មហាវាជា ធម្មំ វាតិ
ព្រាហ្មណកហចតិកេសុ ទេកមេសុ ទេវ ជាឧបទេសុ
ច ទោសេជញ្ច ឧបវសតិ ចាតុទ្ធីសិ បញ្ចទសិ
អដ្ឋមិ ច បក្ខស្ស ។

(២០៧) ភូតបុត្ថំ វាឧទ្ធ ទេវនំ កាវត្តិសាជំ
សុធម្មាយំ សភាយំ សន្និសិទ្ធាជំ សន្និបតិកាជំ
អយមន្តរកតា ឧទនាទិ លាភា វត កោ
វិទេហានំ សុលទ្ធីំ វត កោ វិទេហានំ យេសំ ធិមំ
វាជា ធម្មិកោ ធម្មវាជា ធម្មេ បិកោ មហាវាជា
ធម្មំ វាតិ ព្រាហ្មណកហចតិកេសុ ទេកមេសុ ទេវ
ជាឧបទេសុ ច ទោសេជញ្ច ឧបវសតិ ចាតុទ្ធីសិ
បញ្ចទសិ អដ្ឋមិ ច បក្ខស្សតិ ។

១ ៖ វាជានំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបទ្កោយកំ

ពំន ២ លុះនាទតិកាយបែកឆ្ងាយទៅ ទាន់មុនបន្ទាប់គឺមិមរណៈ ក៏បាទ
ទៅកើតក្នុងព្រហ្មណេក ។ បណ្តាព្រះរាជាពំនវិស្សលនោះ ព្រះបាទ
វិមិកជ ជាស្តេចក្រោយបង្អស់ ជាធម្មរាជ ប្រកបដោយធម៌ ជាមហា-
រាជ បំរើនៅក្នុងធម៌ តែងប្រព្រឹត្តធម៌ ក្នុងពួកអ្នកឧបាសិកដ្ឋាន
ជាព្រាហ្មណជាតិទាំងឡាយបតិជាតិ តែងរក្សាទោសថ ក្នុងវិថុទី ១២
ទី ១៥ ទី ១៦ ទី ១៧ ទី ១៨ ទី ១៩ ។

(២០៨) ឱលកានទ្ធ ភ្លើងនេះភ្លាចមានមកហើយកើ ពាក្យជា
ចម្លោះនេះ បាទាភីនាឡើងដល់ពួកទៅដាច់ការត្រិះរិះ ដែលគង្គិយប្រជុំគ្នា
ក្នុងក្រុងសុធម្មាជា កើហ្នំ ពួកជននៅក្នុងដែនវិទេហៈ ពេញហៅជាមាទ
លាភ កើហ្នំ អន្តរាជជាមនុស្ស ពួកជននៅក្នុងដែនវិទេហៈ ពេញហៅ
បាទាដោយល្អ ព្រោះជា ព្រះបាទវិមិកជ ជាធម្មរាជ ប្រកបដោយធម៌
ជាមហារាជ ទ្រង់បំរើនៅក្នុងធម៌ តែងប្រព្រឹត្តធម៌ ក្នុងពួកអ្នកឧបាសិក
ដ្ឋាន ជាព្រាហ្មណជាតិទាំងឡាយបតិជាតិ តែងរក្សាទោសថក្នុងវិថុ
ទី ១២ ទី ១៥ ទី ១៦ ទី ១៧ ទី ១៨ ទី ១៩ ។

[២២០] អដទោ អាទន្ទ សុត្តោ នេវនមិន្ទោ
 នេវ ភាវត្តិសេ អាមន្តេសិ ឥន្ទេយ្យាជ នោ តុប្ប
 ហវិសា ធិមិកជាធិ នដ្ឋន្តិ ។ ឥន្ទាម មយំ
 ហវិសា ធិមិកជាធិ នដ្ឋន្តិ ។ តេន ទោ បដានន្តិ(១)
 សមយេន ធិមិ ភជា តនហុចាសដេ បណ្ណាសេ
 សីសធម្មាភោ(២) ទោសនិកោ ទមវិ ចាសាវា-
 កោ ធិសិន្ទា ហោតិ ។ អដទោ អាទន្ទ សុត្តោ
 នេវនមិន្ទោ សេយ្យាជបិ ចាម ពលកំ បុរិសោ សម្មិត្តិ-
 តំ កំ តាហំ ចសាវេយ្យ បសាវតិ កំ តាហំ សម្មិត្តេយ្យ
 ឯវមេវ ទេវេសុ ភាវត្តិសេសុ អន្តរហិតោ ធិមិស្ស រក្ខោ
 សឌ្ឍ(៣) ចាតុរហោសិ ។ អដទោ អាទន្ទ សុត្តោ
 នេវនមិន្ទោ ធិមី ភជាធិ ឯតនេវាជ លាភា តេ មហា-
 ភជ សុលត្ថិ តេ មហាភជ នេវ មហាភជ ភាវត្តិសា
 សុធម្មយំ សភាយំ តិក្ខយមាធិហ សន្តិសិន្ទា លាភា
 វកោ វិនេហាធិ សុលត្ថិ វកោ វិនេហាធិ យេសិ
 ធិមិ ភជា ធិមិកោ ធិមិភជា ធិម្ម វិកោ មហាភជា

១ ទ. អាទន្ទេ ឆ្លី ។ ២ ឧ. ម. សីសំ មហាភា ។ ៣ ទ. បុរិ ។ ម. បម្ភេ ។

[២២០] ម្ចាស់ភាន់ លំដាប់នោះ សក្កទេវរាជជាតំណាងទៅតាម
 បាទហេតុទេវតាជាតំណាងត្រូវមកជា ម្ចាស់គ្នាឃើញតំណាងឡាយ អ្នកតំណាង
 ឡាយចង់ឃើញព្រះបាទធម្មរាជឬទេ ។ ពួកទេវតាក្រមម្នាលថា បពិត្រ
 ទ្រង់អ្នកធម្មិក យើងតំណាងឡាយចង់ឃើញព្រះបាទធម្មរាជដែរ ។ ម្ចាស់
 ភាន់ សូមយោងឯង ព្រះបាទធម្មរាជដែរ ព្រះសិរ្សហើយក្បាច់បាសថ
 ក្នុងថ្ងៃបាសថទី ១៨ ហើយចូលទៅកាន់ប្រាសាទធីប្រសើរ គង់នៅ
 ក្នុងដាន់លើ ។ ម្ចាស់ភាន់ លំដាប់នោះ សក្កទេវរាជជាតំណាងទៅតាម
 ក៏បំបាត់ខ្លួនកំពុងទៅតាមតំណាងត្រូវ ហើយបកប្រែកថាព្រះត្រៃ
 ព្រះបាទធម្មរាជ ដូចជាបុរសទាន់កំពុងលាឲ្យដៃដល់ចង់ចូល ដូចតំ
 ន្លាត់ដៃដល់លាចេញច្បាំង ។ ម្ចាស់ភាន់ លំដាប់នោះ សក្កទេវរាជ
 ជាតំណាងទៅតាម មានព្រះមន្ទ្រលោក្សនៈ ឆ័ត្រព្រះបាទធម្មរាជថា បពិត្រ
 មហាភជ ព្រះអង្គពេញហៅជាមាធិលាភ បពិត្រមហាភជ អន្តរាភ
 ជាមនុស្ស ព្រះអង្គពេញហៅបាទដោយល្អ បពិត្រមហាភជ អ្នកពួក
 ទៅតាមតំណាងត្រូវប្រជុំគ្នាធម្មយសសរសើរ ក្នុងពេលសុធម្មជា
 អើយ្យំ ពួកដទៃនៅក្នុងដែនវិទេហៈ ពេញហៅជាមាធិលាភ អើយ្យំ អន្តរាភ
 ជាមនុស្សពួកដទៃនៅក្នុងដែនវិទេហៈ ពេញហៅបាទដោយល្អ ព្រោះថា
 ព្រះបាទធម្មរាជ ជាមហាភជ ប្រកបដោយធម៌ ជាមហាភជ ទ្រង់បិតនៅក្នុង

ធម្មំ ចរតិ ប្រាហ្មណាភាវតិកេសុ ទេវតេសុ ចេវ
 ជាធម៌ទេសុ ទេ ឧបាសគត្យ ទេវសតិ ជាតុទ្ធសី
 បញ្ចនសី អដ្ឋមី ទេ បក្ខស្សនតិ ទេវ ភេ មហាភដ
 ភាវត្តិសា ធម្មនុភាមា តស្ស ភេ អហំ មហាភដ
 សហស្សយុត្តំ អាជញ្ញាជំ បហិណិស្សនិ អភិទ្ធ-
 ហេយ្យាសំ មហាភដ ធម្មំ យោជំ អវិកាម្យាមាធាតិ ។
 អនិកាសសំ ទោ អាទទ្ធ ធម៌ វាជា តុណ្ហីការេទ ។
 អដោ អាទទ្ធ សាញា ទេវធម៌នោ ធម៌ស្ស រញ្ជោ
 អនិកាសំ វិជិត្យា សេយ្យជាបិ ជាម គលក បុរិសា
 សម្មិត្តំ វា តាហំ បសារេយ្យ បសាវតិ វា តាហំ
 សម្មិត្តេយ្យ ឯវេវ ធម៌ស្ស រញ្ជោ សម្មទេ អន្តរវាតា
 ទេវសុ ភាវត្តិសេសុ ជាតុហោសិ ។

(២២១) អដោ អាទទ្ធ សាញា ទេវធម៌នោ
 មាតសី សង្កាហារី អាមន្តេសំ ឯហិ ត្ថំ សម្ម
 មាតសំ សហស្សយុត្តំ អាជញ្ញាជំ យោជិត្យា

ធម៌ ត្រៃបិដកបិដកការេយ្យ ធម៌ធម៌ធម៌ធម៌ធម៌ ជាប្រាហ្មណជាតិធម៌
 គហបដិជាតិ ត្រៃបិដកការេយ្យ ក្នុងវិជ្ជា ១២ ទី ១៩ ធម៌ទី ៨ ទេវស្ស
 ដូច្នេះ បក្ខក្រមហាភដ ត្រូវតែដឹងតាមវិជ្ជា មានសេចក្តីប្រាថ្នាដើម្បី
 ឃើញព្រះអង្គ បក្ខក្រមហាភដ ខ្ញុំព្រះអង្គធម៌បញ្ចនេសប្រាថ្នាទីមាស
 ភាវតេយ្យ ដែលទីមាដាយសះភាវតេយ្យច្បងរានមក ដើម្បីព្រះអង្គ
 បក្ខក្រមហាភដ សូមព្រះអង្គកុំញាញាក់ គប្បីរៀនកាន់វិជ្ជាយាម ។
 ម្ចាស់ភាទទ្ធ ព្រះបាទធម៌វរ្ម័ន ទ្រង់ទទួលអញ្ជើញដោយតុណ្ហីភាព ។
 ម្ចាស់ភាទទ្ធ គ្រាឆេះ សក្តានុវិវាទជាតិជាតិទៅតា ទ្រង់ជ្រាបថាព្រះ
 បាទធម៌វរ្ម័នទទួលអញ្ជើញហើយ គឺបំបាត់ទ្វេសក្ខីចំពោះព្រះក្រមព្រះ
 បាទធម៌វរ្ម័ន ទៅប្រាកដក្នុងតួទៅតាជាតិជាតិវិញ ដូចជាបុរសមាន
 កំប្លែងហៅដែលបក់ចូល ឬបក់ចូលខ្លាំងដែលលាចញដូច្នោះ ។

(២២១) ម្ចាស់ភាទទ្ធ លំដាប់ឆេះ សក្តានុវិវាទជាតិជាតិទៅតា
 បាទគ្រាសំហៅមាតសីទៅច្បង ជាអ្នកសង្រួមមកថា ម្ចាស់មាតសី
 សំបូរញ័រ អ្នកទទួលរៀបចំសះភាវតេយ្យ ដែលទីមាដាយសា

និង រាជានិ ឧបសគ្គមិត្តា ឯវី រាជហិ អយុទ្ធិ មហា-
 រាជ សហស្សយុត្តោ អាជញ្ញាដោ សក្កោ ទេវន-
 មិន្ទន បេសិគោ អភិរាហយ្យាសិ មហារាជ និព្វិ-
 យានំ អវិកម្មមាដោតិ ។ ឯវី ឧទ្ទន្តរាតិ ។ ទា អាទន្ទ
 មាគលិ សង្កាហកោ សក្កស្ស ទេវនមិន្ទស្ស
 បដិស្សតា សហស្សយុត្តំ អាជញ្ញាដំ យោជេតា
 និមិ រាជានិ ឧបសគ្គមិត្តា ឯវី រាជហិ អយុ តេ
 មហារាជ សហស្សយុត្តោ អាជញ្ញាដោ សក្កោ
 ទេវនមិន្ទន បេសិគោ អភិរាហ មហារាជ និព្វិ-
 យានំ អវិកម្មមាដោ អមិន មហារាជ កតមេន
 តិ ទេមិ យេន វា ចាចកម្មា ចាចកានំ កម្មានំ
 វិចាកំ បដិសំវេនេន្ទិ យេន វា កាល្យាណកម្មា
 កាល្យាណកម្មានំ^(១) វិចាកំ បដិសំវេនេន្ទិ ។
 ឧបយេនេវ មិ មាគលិ ទេហិតិ ។ សំបវេសិ^(២)
 ។ ទា អាទន្ទ មាគលិ សង្កាហកោ និមិ រាជានិ
 សុទ្ធម្មាយិ សភាយិ^(៣) ។ អនុសា ។ ទា អាទន្ទ សក្កោ

១ ១. កាល្យាណំ កម្មានំ ។ ២ ១. សម្មាសេសិ ។ ៣ ១. ឧ. សុទ្ធិ សង្កា ។

មួយកាន់ ហើយចូលទៅក្នុងព្រះបារមីមិត្ត រួចចូលយ៉ាងនេះថា បពិត្រ
 មហារាជ ថេសេភាវនេយ្យ ដែលទីមេដោយសេភាវនេយ្យមួយកាន់
 នេះ សក្កទេវរាជជាធំជាងទៅតា ទ្រង់បញ្ជូនមកហើយ ដើម្បីព្រះអង្គ
 បពិត្រមហារាជ សូមព្រះអង្គកុំញញឹក ឲ្យឡើងកាន់ទិព្វយានចុះ ។
 ម្ចាស់កាន់ មាគលិទៅបុគ្គជាអ្នកសង្គ្រោះ ក៏ចូលព្រះបន្ទូលនៃសក្ក-
 ទេវរាជជាធំជាងទៅតាថា ព្រះករុណា សេចក្តីចំរើន ឲ្យមានផលព្រះអង្គ
 ហើយព្រៀបចំថេសេភាវនេយ្យ ដែលទីមេដោយសេភាវនេយ្យមួយ
 កាន់ ឆ្នាំចូលទៅក្នុងព្រះបារមីមិត្ត ហើយចូលសេចក្តីនេះថា បពិត្រ
 មហារាជ ថេសេភាវនេយ្យ ដែលទីមេដោយសេភាវនេយ្យមួយកាន់
 នេះ សក្កទេវរាជជាធំជាងទៅតា ទ្រង់បញ្ជូនមកហើយ ដើម្បីព្រះអង្គ
 បពិត្រមហារាជ សូមព្រះអង្គកុំញញឹក ឲ្យឡើងកាន់ទិព្វយានចុះ បពិត្រ
 មហារាជ មួយទៀត ពួកសត្វ ដែលមានកម្មក្រក់ ភែនទទួលនូវ
 ផលនៃកម្មក្រក់ ដោយផ្លូវណាក្តី ពួកសត្វ ដែលមានកម្មល្អ ភែន
 ទទួលនូវផលនៃកម្មល្អ ដោយផ្លូវណាក្តី បណ្តាផ្លូវចំណីរំលោភ ខ្ញុំនឹង
 គាំព្រះអង្គទៅតាមផ្លូវណា ។ ម្ចាស់មាគលិទៅបុគ្គ អ្នកចូលចំណី
 ទៅតាមផ្លូវចំណីរំលោភចុះ ។ ម្ចាស់កាន់ មាគលិទៅបុគ្គជាអ្នកសង្គ្រោះ
 បានឆ្លៀតព្រះបារមីមិត្ត ឲ្យទៅដល់រាជានិស្សន្ទ ។ ម្ចាស់កាន់ សក្ក-

នេវាធម៌នោ ធម៌ វាជានំ ទូរោ វា ភាគន្ទន្តំ និស្សា (១) ធម៌
 វាជានំ ឯកនេវាធម៌ ឯកំ ទោ មហាវាជំ ស្វាភតំ មហា-
 វាជំ នេវ តេ មហាវាជំ ភាវត្តីសា សុឡាយំ សភាយំ
 កំភ័យមាធុរោ សន្និសិទ្ធិ លាភា វត ទោ វិនិយោជិ
 សុលទ្ធិវត វោ វិនិយោជំ យេសំ ធម៌ វាជានំ ធម៌តោ
 ធម្មវាជានំ ធម្មេ វិគោ មហាវាជានំ ធម្មំ ទាតិ
 ប្រាញុណាភហចតិកេសុ នេកមេសុ ទេវ ជាធម៌ទេសុ
 ច ឧបាសដក្ខ ឧបសិទ្ធិ ធាតុន្ទសំ ចក្ខុនសំ អដ្ឋមិ
 ច ចក្ខុស្សាតិ នេវ តេ មហាវាជំ ភាវត្តីសា នស្ស-
 នកាមា អភិរម មហាវាជំ នេវេសុ នេវាទុកាវេនាតិ ។
 អសំ មាវស តត្ថេវ មិ មិធីសំ ចជនេតុ កថាហិ ធម្មិ
 ទិវស្សាមិ ប្រាញុណាភហចតិកេសុ នេកមេសុ ទេវ
 ជាធម៌ទេសុ ច ឧបាសដក្ខ ឧបសិទ្ធិ ធាតុន្ទសំ

ទេវាជានំ ធម៌ វាជានំ ទូរោ វា ភាគន្ទន្តំ និស្សា (១) ធម៌
 វាជានំ ឯកនេវាធម៌ ឯកំ ទោ មហាវាជំ ស្វាភតំ មហា-
 វាជំ នេវ តេ មហាវាជំ ភាវត្តីសា សុឡាយំ សភាយំ
 កំភ័យមាធុរោ សន្និសិទ្ធិ លាភា វត ទោ វិនិយោជិ
 សុលទ្ធិវត វោ វិនិយោជំ យេសំ ធម៌ វាជានំ ធម៌តោ
 ធម្មវាជានំ ធម្មេ វិគោ មហាវាជានំ ធម្មំ ទាតិ
 ប្រាញុណាភហចតិកេសុ នេកមេសុ ទេវ ជាធម៌ទេសុ
 ច ឧបាសដក្ខ ឧបសិទ្ធិ ធាតុន្ទសំ ចក្ខុនសំ អដ្ឋមិ
 ច ចក្ខុស្សាតិ នេវ តេ មហាវាជំ ភាវត្តីសា នស្ស-
 នកាមា អភិរម មហាវាជំ នេវេសុ នេវាទុកាវេនាតិ ។
 អសំ មាវស តត្ថេវ មិ មិធីសំ ចជនេតុ កថាហិ ធម្មិ
 ទិវស្សាមិ ប្រាញុណាភហចតិកេសុ នេកមេសុ ទេវ
 ជាធម៌ទេសុ ច ឧបាសដក្ខ ឧបសិទ្ធិ ធាតុន្ទសំ

បញ្ចេសី អដ្ឋមី ធ បក្ខស្សាតិ ។ អថោ អាទន្ទ
 សាញា នេកនិម្មេន្ទ មាតលី សង្កាហតំ អាមន្តសិ
 ឯហិ ភំ សឌ្ឍ មាតលី សហស្សយុត្តំ អាជញ្ញាបិ
 យោជេត្វា និមិ ភជាជំ តត្រូវ មិច្ឆិលី បដិទេសីតិ ។
 ឯវំ កន្ត្តភតិ ចោ អាទន្ទ មាតលី សង្កាហតា
 សញ្ញស្ស នេកនិម្មេន្ទស្ស បដិស្សត្វា សហស្សយុត្តំ
 អាជញ្ញាបិ យោជេត្វា និមិ ភជាជំ តត្រូវ មិច្ឆិលី
 បដិទេសី ។

[២២២] កក្រ សុទ្ធិ អាទន្ទ មហាកជា
 នម្មំ ចរតិ ប្រាហ្មណ៍តហមតំតេសុ នេកមេសុ
 រេវ ជាទហមេសុ ក ឧទោសជញ្ជ ឧបវសតិ
 ចាតុន្ទសី បញ្ចេសី អដ្ឋមី ធ បក្ខស្សាតិ ។
 អថោ អាទន្ទ និមិ ភជា តហ្វិ វស្សាជំ
 តហ្វិ វស្សសតាជំ តហ្វិ វស្សសហស្សាជំ
 អន្ធយេន កម្មតំ អាមន្តសិ យនា មេ សឌ្ឍ
 កម្មកា បស្សយ្យសំ សិវស្មំ បសិកាជិ ជាតាជិ

ចំ ១៨ នឹងចំ ៨ នៃចក្ស ។ ម្ចាស់កាន់ គ្រានោះឯង សក្កុទៅរាជ
 ជាធំជាងទៅតា ទ្រង់ត្រាស់ហៅមាតលីទៅបុគ្គ ជាអ្នកសម្រ្គោះមកថា
 ម្ចាស់មាតលីទៅបុគ្គសំឡាញ់ អ្នកចូរមករៀបចំរថសេរកាជាខេយ្យវិសេ
 ទីមេដោយសេរកាខេយ្យមួយកាន់ ហើយគាំគ្រានោះនិងមិកដៅកាន់
 ក្រុងមិច្ឆិលាក្នុងដែនវិចេហៈនោះវិញ ។ ម្ចាស់កាន់ មាតលីទៅបុគ្គ
 ជាអ្នកសម្រ្គោះ បានទទួលព្រះបន្ទូល នៃសក្កុទៅរាជ ជាធំជាង
 ទៅតាថា ប្រាសុណា សេចក្តីចំរើនចូរបានដល់ព្រះអង្គ ហើយរៀប
 ចំរថសេរកាខេយ្យ ដែលទីមេដោយសេរកាខេយ្យមួយកាន់ ហើយ
 គាំគ្រានោះនិងមិកដៅកាន់ក្រុងមិច្ឆិលា ក្នុងដែនវិចេហៈនោះវិញ ។

[២២២] ម្ចាស់កាន់ បានឮថា មហាកជ័ក្នុងក្រុងមិច្ឆិលានោះ
 តែងប្រព្រឹត្តធំ ក្នុងពួកអ្នកនិងមន្ត្រីអ្នកដទៃ ជាប្រាហ្មណ៍ជាតិនឹង
 គហមតិជាតិ នៃឯក្សេមទោសថក្នុងថ្ងៃចំ ១២ ចំ ១៨ នឹងចំ ៨ នៃចក្ស ។
 ម្ចាស់កាន់ លុះច្រើនឆ្នាំ ច្រើនយឆ្នាំ នឹងច្រើនតាន់ឆ្នាំកន្លងទៅហើយ
 ទើបព្រះបាទនិងមិកដៅត្រាស់ហៅគ្នាគ្រានោះកសមកថា ម្ចាស់ខ្លាចព្រះរាស
 ជាសំឡាញ់ បើអ្នកបានឃើញសក់ស្លុកកើតមានលើក្បាលនៃអញ ក្នុង

អថ មេ អាណនេយ្យសីតិ ។ ឯវំ ទេវតំ ទោ អាណន្ត
 កម្មតោ ធិមិស្ស រត្នោ ចតុស្សន្តសិ ។ អន្តសា
 ទោ អាណន្ត កម្មតោ តហ្មនំ វស្សនំ តហ្មនំ
 វស្សសតានំ តហ្មនំ វស្សសហស្សនំ អន្តរយេន
 ធិមិស្ស រត្នោ សិរស្មី បលិតានំ ជាតានំ និស្វាទ
 និមី រាជានំ ឯតទេវេន ចាតុក្កតា ទោ ទេវស្ស
 ទេវតោ ធិស្សន្តំ សិរស្មី បលិតានំ ជាតានំ ។
 តេនហិ សឌ្ច កម្មតោ តានំ បលិតានំ
 សាទុកំ សណ្តសេន ឧទ្ទិកា មម អញ្ញលីស្មី
 ចតិដ្ឋាបេហិតិ ។ ឯវំ ទេវតំ ទោ អាណន្ត កម្មតោ
 ធិមិស្ស រត្នោ ចតុស្សន្ត តានំ បលិតានំ សាទុកំ
 សណ្តសេន ឧទ្ទិកា ធិមិស្ស រត្នោ អញ្ញលីស្មី
 ចតិដ្ឋាបេសិ ។ អថ ទោ អាណន្ត ធិមី រាជា កម្ម-
 កស្ស កាមវំ នក្ខា ដេដ្ឋចុត្តំ កុមារំ ភាមត្តាមេត្វា
 ឯតទេវេន ចាតុក្កតា ទោ មេ តាត កុមារ ទេវតោ
 ធិស្សន្តំ សិរស្មី បលិតានំ ជាតានំ កុត្តា ទោ បទ មេ
 ខានុសកា កាមា សមយោ និទ្វេ កាម មរិយេ-

តាលណាហើយ អ្នកចូលប្រាប់អញក្នុងកាលនោះ ។ ម្ចាស់អាណន្ត ខ្ញុំ
 ព្រះកេសទទួលព្រះបន្ទូលព្រះបាទនិមិកដថា ព្រះកុណាព្រះអង្គ ។
 ម្ចាស់អាណន្ត លុះច្រើនឆ្នាំ ច្រើនរយឆ្នាំ នឹងច្រើនភាន់ឆ្នាំកន្លងទៅហើយ
 ខ្ញុំព្រះកេសបានឃើញសក់ស្កូវ កើតមានលើព្រះសិរ្សនៃព្រះបាទនិ-
 មិកដ លុះឃើញហើយ ទើបគ្រាចូលព្រះបាទនិមិកដដូច្នេះថា ទេវតោ
 ប្រាកដច្បាស់ ដល់ព្រះអង្គហើយ ព្រះកេសស្លាប់កើតមានលើព្រះសិរ្ស
 ហើយ ។ ម្ចាស់ខ្ញុំព្រះកេសដាស់ឡើង បើដូច្នោះ អ្នកចូលដកសក់ស្កូវ
 នោះដោយសណ្តសឡស្រួល ហើយដាក់លើម្រាមដៃខាងឆ្វេង ។
 ម្ចាស់អាណន្ត ខ្ញុំព្រះកេស បានទទួលព្រះបន្ទូលនៃព្រះបាទនិមិកដថា
 ព្រះកុណាព្រះអង្គ ហើយដកសក់ស្កូវនោះ ដោយសណ្តសឡស្រួល
 រួចដាក់លើម្រាមព្រះហស្តនៃព្រះបាទនិមិកដ ។ ម្ចាស់អាណន្ត លំដាប់នោះ
 ព្រះបាទនិមិកដទ្រង់ព្រះរាជតាមស្រុកស្វយដល់ខ្ញុំព្រះកេសហើយ ឲ្យ
 ហៅព្រះរាជកុមារជាបុត្រច្បងមក ទ្រង់ទានព្រះបន្ទូលដូច្នេះថា ម្ចាស់កុមារ
 កូន ទេវតោប្រាកដច្បាស់ ដល់ចិត្តហើយ សក់ស្កូវកើតមានលើ
 ក្បាលហើយ មួយទៀត កាន់ដៃជាចេសមុខស្ប ចិត្តក៏បានបរិភោគ
 ស្តប់ស្តល់ហើយ ដល្យវិនិច្ឆ័យ ជាសម័យគួរដើម្បីស្វែងរកស្វាមីជាទ្វិព្វ

សិទ្ធិ ឯង ត្រូវ តាត កុមារ ឥឡូវ រដ្ឋ បដិបត្ត
 អោយ បទ កេសសម្បត្តិ ឱបារាត្រា កាសាយានិ
 វត្តានិ អន្តរាទ្រា អន្តរាស្មា អន្តរាវិយ័ បទ្ធជិយ្យាសិ
 ភេទហិ កាត កុមារ យោ ត្រូវ បស្សៈយ្យាសិ
 សិរស្មី បលិតានិ ជាតានិ អថ កេស្យកស្យ
 កាមរិ ធាត្វ ជេដ្ឋបុត្តិ កុមារិ សាទុក្ខ
 រដ្ឋ សមុទ្រសាសិត្វា កេសសម្បត្តិ ឱបារាត្រា
 កាសាយានិ វត្តានិ អន្តរាទ្រា អន្តរាស្មា អន្តរាវិយ័
 បទ្ធជិយ្យាសិ យេន មេ ឥន្ទ កល្យាណិ វត្តិ
 និហិតិ អនុប្បវត្តេយ្យាសិ មា ទោ មេ ត្រូវ
 អន្តិមបុរិសោ អហោសិ យស្មី ទោ កាត កុមារ
 បុរិសយុកេ វត្តមាធន ឯវត្តស្យ កល្យាណស្យ
 វត្តស្យ សមុទ្រនា ហោតិ សោ កេសិ អន្តិមបុរិសោ
 ហោតិ ។ កត្តាហិ កាត កុមារ ឯវ វត្តានិ យេន
 មេ ឥន្ទ កល្យាណិ វត្តិ និហិតិ អនុប្បវត្តេយ្យាសិ
 មា ទោ មេ ត្រូវ អន្តិមបុរិសោ អហោសិតំ ។

ខ្មោលកុមារក្នុង អ្នកចូលមកគ្រប់គ្រងក្នុងសម្បត្តិនេះចុះ ចំណែកចំណាត់
 ការសក់ ពុកមាន់ពុកចង្កៀង ស្បៀងដណ្តប់សំគត់កាសាយៈ ចេញចាកផ្ទះ
 ចូលទៅកាន់ផ្ទះស ខ្មោលកុមារក្នុង បើក្នុងឯងមានឃើញសក់ស្កូវ កើត
 មានឈើក្បាលក្នុងកាលណាហើយ ក្នុងឈើប្រក្រតីស្រុកស្វយដល់ខ្នងគ្រា
 កេស ហើយប្រដៅឱ្យព្រះរាជកុមារ ដែលជាបុត្រប្បវត្តក្នុងសម្បត្តិហើយ
 ប្រវែង ហើយការសក់ ពុកមាន់ពុកចង្កៀង ស្បៀងដណ្តប់សំគត់កាសាយៈ
 ចេញចាកផ្ទះចូលទៅកាន់ផ្ទះស ក្នុងកាលនោះចុះ ព្រោះថាសព្វណាវត្ត
 នេះ ចំណាត់បានតាមទុក្ខស្រេចហើយ ក្នុងឈើប្រក្រតីតាមចុះ ក្នុងកុំភ្លើង
 ជាបុរសាងកថយងងឹតចំណាត់ឡើយ ខ្មោលកុមារក្នុង កាលបើក្នុងឧបុស
 ណាទៅមានហើយ កល្យាណវត្តមានសភាពយ៉ាងនេះ នឹងជាចំណូល
 ទៅបាន ចំណាត់បុរសចំណេះនោះ ក្នុងឧបុសនោះឯង ហៅជាបុរស
 ថាភយ ។ ខ្មោលកុមារក្នុង ព្រោះហេតុនោះ បានជាចំណាត់យោង
 នឹងក្នុងឯងយ៉ាងនេះថា កល្យាណវត្តនេះ ចំណាត់បានតាមទុក្ខស្រេចហើយ
 ក្នុងឈើប្រក្រតីតាមចុះ ក្នុងកុំភ្លើងជាបុរសាងកថយងងឹតចំណាត់ឡើយ ។

(២២៣) អថទោ អាទទុ និមិ ភជា កុប្បកុស្ស
 កាមវំ នត្វា ដេដ្ឋចុត្តំ កុហំ សាទុតិ រដ្ឋេ សមទុ-
 សាសិត្វា ឥមស្មិយេវ មយទេវម្ហវនេ គេតសមស្មី
 ឧហរេត្វា តាសាយាធំ វត្ថាធំ អត្ថានេត្វា អការស្មា
 អនកាវយំ ចត្វជំ ។ ឯសា មេត្តាសហគុតេន ធម្មសា
 ឯកំ និសិ ជរិត្វា វិហាសិ ភជា ទុតិយំ ភជា
 ភតិយំ ភជា ចតុត្ថំ ភតិ ទុទ្ធមទោ ភិវិយំ សព្វធំ
 សព្វត្ថកាយ សព្វាវុទ្ធិំ លោកំ មេត្តាសហគុតេន
 ធម្មសា វិបុលេន មហត្ថតេន អប្បមាលោន អវេរេន
 អក្សបដ្ឋេន ជរិត្វា វិហាសិ ។ កុណាសហគុតេន
 ធម្មសា... អុទិកាសហគុតេន ធម្មសា... ឧបេត្វា-
 សហគុតេន ធម្មសា ឯកំ និសិ ជរិត្វា
 វិហាសិ ភជា ទុតិយំ ភជា ភតិយំ ភជា ចតុត្ថំ

(២២៣) បាលកន្តុ ត្រាតោ ព្រះបាទនិមិកជ្រន្ទ្រព្រះរាជបាន
 ស្រុកស្នូយដល់ខ្លាចព្រះភស្តុស្រេចហើយ ប្រវេសព្រះរាជកុហាដ៏ច្បង
 ច្បង ក្នុងរាជសម្បត្តិឱ្យស្រួល ហើយការសក់ កុកបាត់ កុកចង្កា
 ស្បៀកដណ្តប់សំពត់កាសាយៈ ពេញចាកផ្ទះចូលមកកាន់ជួស ក្នុងមយ-
 ទេវម្ហវនេនង ។ ព្រះបាទនិមិកជ្រន្ទ្រ បានចិត្តប្រកបដោយមេត្តា
 ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី ១ សម្រេចសម្រាន្តនៅ ដោយដំណាច់ចំពង់ ២
 ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី ២ ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី ៣ ផ្សាយទៅកាន់ទិស
 ទី ៤ ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី ៥ ទិសទាំងក្រោមនីមិទិសទី ៦ មាន
 ចិត្តប្រកបដោយមេត្តា ជាចិត្តទូលាយ ដល់ខ្លាចខ្លាធំ ប្រមាណ
 មិនប៉ាន់ មិនប៉ាន់ មិនប៉ាន់ មិនប៉ាន់ ផ្សាយទៅកាន់សត្វលោក
 ចំពង់ព្រំ ដោយពាក្យចំពង់ព្រំ ក្នុងទីចំពង់ព្រំ សម្រេចសម្រាន្តនៅ
 ដោយដំណាច់ចំពង់ ២ ។ មានចិត្តប្រកបដោយកុណា... មាន
 ចិត្តប្រកបដោយមុទិតា... មានចិត្តប្រកបដោយមេត្តា ផ្សាយទៅកាន់
 ទិសទី ១ សម្រេចសម្រាន្តនៅដោយដំណាច់ចំពង់ ២ ផ្សាយទៅកាន់
 ទិសទី ២ ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី ៣ ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី ៤ ផ្សាយ

ឥត ឧប្បន្នបុរស ឥតយី សព្វដំ សព្វត្ថតាយ សព្វាវុទ្ធ
 លោកី ឧបេត្តាសហគតេន កេតសា វិមុត្តេន
 មហាគ្គតេន អប្បហាលោន អវេរេន អត្យាបជ្ឈេន ជវត្តា
 វិហាសំ ។ ឯមិ ទោ បនាទន្ធ រាជា ទតុកសីតិវស្សស-
 ហស្សនំ កុមារកីឡិកំ កីឡិ ទតុកសីតិវស្សស-
 ហស្សនំ ឧបាជ្ជំ ការេសំ ទតុកសីតិវស្សសហស្សនំ
 រជ្ជំ ការេសំ ទតុកសីតិវស្សសហស្សនំ ឥមស្មីយេវ
 មយនេវម្ហវេន អការស្មា អនការយំ បព្វជិតោ
 ព្រហ្មឆវិយំ ចរិ ។ សោ ធន្តារោ ព្រហ្មវិហារេ
 ការវត្តា នាយស្ស កេនា ចរាគ្គរណា ព្រហ្មលោក្យ-
 បតោ អហោសំ ។

(២២២) ឯមិស្ស ទោ បនាទន្ធ រាត្រា
 កណ្តាជនតោ នាម បុត្តោ អហោសំ ។ សោ
 ទ អការស្មា អនការយំ បព្វជិតំ ។ សោ តំ
 កាល្យាណំ វត្តំ សមុច្ឆិទ្ធំ ។ សោ កេសិ អន្តិមបុ-

នៅកាន់ទិសខាងលើ ទិសខាងក្រោម ទីនិទិសទាំង មានចិត្តប្រកប
 ដោយទេវក្ខត ជាចិត្តទូលាយ ដល់ខ្លាចភាពជាធំ ប្រមាណមិនបាន មិន
 មានគៀវ មិនមានព្យាបាទ ផ្សាយទៅកាន់សត្វលោកទាំងពួង ដោយ
 ភាពទាំងពួង ក្នុងទីទាំងពួង សម្រេចសម្រាន្តៈនាំដោយអំណាច
 ទាំង ៤ ។ ម្ចាស់អាទន្ធ ព្រះបាទនិមិទន៍នាវេនីវល្យង៍ក្នុង កំណត់
 ព្រំបីហ្នឹងបួនកាន់ធ្លា សោយរាជ្យជាទេវក្ខតកំណត់ព្រំបីហ្នឹងបួនកាន់
 ធ្លា សោយរាជ្យជាស្តេចកំណត់ព្រំបីហ្នឹងបួនកាន់ធ្លា ចេញចាកផ្ទះចូល
 មកកាន់ផ្ទះ ប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ ក្នុងមយនេវម្ហវេននេះឯង កំណត់
 ព្រំបីហ្នឹងបួនកាន់ធ្លា ។ ព្រះបាទនិមិទន៍នាវេនីវល្យង៍ ចំរើនព្រហ្មវិហារទាំង ៤
 លុះមានកងកាយវេស្សនាយទៅ ខាងមុខបន្ទាប់ពីរាជ្យនោះ ក៏បានទៅ
 កើតក្នុងព្រហ្មលោក ។

(២២២) ម្ចាស់អាទន្ធ ក៏ឯព្រះបាទនិមិទន៍ ព្រះអង្គមានព្រះ
 រាជបុត្តមួយអង្គ ព្រះនាមថា កណ្តាជនតៈ ។ ព្រះរាជបុត្តនោះ មិន
 ចេញចាកផ្ទះចូលកាន់ផ្ទះឡើយ ។ ព្រះរាជបុត្តនោះ ក៏ដាច់ខ្លាចរាជ្យលា-
 វន្តនោះហើយ ។ បណ្តាក្សត្រិយ៍ទាំងនោះ ព្រះរាជបុត្តនោះជាបុរស

វិសោ អហោសិ ។ សំយា ទោ បទ តេ អាទន្ទ
 ឯវមស្ស អត្ថោ ទ្ធន តេន សមយេន ភជា
 មយេនេវ អហោសិ យេន តំ កល្យាណំ វត្ថុ
 ឯហិតត្ថិ ។ ន ទោ ចនេតំ អាទន្ទ ឯវ ទដ្ឋតិ ។
 អហំ តេន សមយេន ភជា មយេនេវ អហោសិ ។
 អហំ តំ កល្យាណំ វត្ថុ ឯហិតំ មយា តិ
 កល្យាណំ វត្ថុ ឯហិតំ បដ្ឋិមា ជនតា អនុច្យវត្ថុសិ ។
 តំ ទោ បដានន្ទ កល្យាណំ វត្ថុ ន ឯត្វិទាយ
 ន វិភកាយ ន ឯរោទាយ ន ឧបសមាយ ន
 អភិញ្ញាយ ន សម្ពោទាយ ន ឯត្វាទាយ សំវត្ថុតិ
 យាវេវ ព្រហ្មលោក្ខបបត្តិយា ។ ឥទំ ទោ បដា-
 នន្ទ ឯវហិ មយា កល្យាណំ វត្ថុ ឯហិតំ ឯកាន្ត-
 ឯត្វិទាយ វិភកាយ ឯរោទាយ ឧបសមាយ អភិញ្ញាយ
 សម្ពោទាយ ឯត្វាទាយ សំវត្ថុតិ ។ កតមញ្ញានន្ទ
 ឯវហិ មយា កល្យាណំ វត្ថុ ឯហិតំ ឯកាន្តឯត្វិទាយ

ថោកថយជាងគេ ។ ម្ចាស់កាន់ខ្លួន ប្រហែលជាអ្នកមានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាង
 នេះថា ព្រះបាទមេឃទេវពន់ណា ដែលបានកាន់ទុក្ខនូវកល្យាណវត្ថុ
 នោះ ព្រះបាទមេឃទេវពន់នោះឯង គឺចុក្ខលជំនុក្ខសម័យនោះទេដឹង ។
 ម្ចាស់កាន់ខ្លួន រឿងនេះអ្នកកុំសប្បាយលំយ៉ាងនេះឡើយ ។ គេជាគតឯង
 ជាមេឃទេវពន់ ក្នុងសម័យនោះ ។ គេជាគតបានកាន់ទុក្ខនូវកល្យាណវត្ថុ
 នោះហើយ ប្រជុំជនជាខាងក្រោយ បានប្រព្រឹត្តតាមកល្យាណវត្ថុនោះ
 ដែលគេជាគត បានកាន់ទុក្ខស្រេចហើយ ។ ម្ចាស់កាន់ខ្លួន តែថា
 កល្យាណវត្ថុនោះ មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសេចក្តីឡើយណាស់ មិនប្រព្រឹត្ត
 ទៅ ដើម្បីប្រាសចាករកៈ មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីរំលត់ទុក្ខ មិនប្រព្រឹត្ត
 ទៅ ដើម្បីស្តាប់រង្វាប់ មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីជីវច្បាស់ មិនប្រព្រឹត្តទៅ
 ដើម្បីត្រាស់ដឹង មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីព្រះឱត្តានឡើយ បានត្រឹមតែកើត
 ក្នុងព្រហ្មលោកប៉ុណ្ណោះឯង ។ ម្ចាស់កាន់ខ្លួន ចំណែកខាងកល្យាណវត្ថុ
 នេះ ដែលគេជាគតកាន់ទុក្ខហើយ ក្នុងកាលឥឡូវនេះ តែងប្រព្រឹត្តទៅ
 ដើម្បីសេចក្តីឡើយណាស់ ដោយគិត ដើម្បីប្រាសចាករកៈ ដើម្បីរំលត់
 ទុក្ខ ដើម្បីស្តាប់រង្វាប់ ដើម្បីជីវច្បាស់ ដើម្បីត្រាស់ដឹង ដើម្បីព្រះ
 ឱត្តាន ។ ម្ចាស់កាន់ខ្លួន កល្យាណវត្ថុដែលគេជាគតកាន់ទុក្ខហើយ ក្នុង
 កាលឥឡូវនេះ តែងប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសេចក្តីឡើយណាស់ ដោយគិត

ឧបសម្ព័ន្ធ មហាវេស្សន្ត កល្យាណវគ្គ

វិភកាយ ធិរោធាយ ឧបសមាយ អភិញ្ញាយ សម្ពោ-
 ធាយ ធិត្វាធាយ សិវត្តតិ ។ អយមេវ អរិយោ
 អដ្ឋង្គិកោ មក្កា សេយ្យជីនំ សម្មាធិដ្ឋំ សម្មា-
 សង្កប្បោ សម្មាភិបា សម្មាគម្មត្ថោ សម្មាអាជីវកំ
 សម្មាភិយាមោ សម្មាសតិ សម្មាសមាធិ ឥនំ ទោ
 អាទន្ទ ឯវាហំ មយោ កល្យាណំ វត្តំ ធិបាតិ
 ឯកន្តធិត្វាធាយ វិភកាយ ធិរោធាយ ឧបសមាយ
 អភិញ្ញាយ សម្ពោធាយ ធិត្វាធាយ សិវត្តតិ ។
 តំ វេ អហំ អាទន្ទ ឯវំ វតាមិ យេន មេ ឥនំ
 កល្យាណំ វត្តំ ធិបាតិ អនុប្បវត្តយ្យាន មា ទោ
 មេ កុម្មោ អន្តិមបុរិសោ អប្បវត្ត យស្មី ទោ អាទន្ទ
 បុរិសយុតោ វត្តមានេ ឯវុចស្ស កល្យាណស្ស
 វត្តស្ស សមុច្ឆេតោ ហោតិ សោ តេសំ
 អន្តិមបុរិសោ ហោតិ ។ តំ វេ អហំ អាទន្ទ

កងវគ្គ មហាវេស្សន្ត កល្យាណវគ្គ

ដើម្បីប្រាសចាកគ្នា ដើម្បីរលត់ទុក្ខ ដើម្បីស្រប់រម្ងាប់ ដើម្បីជីវច្បាស់
 ដើម្បីក្រាស់ដឹង ដើម្បីព្រះឱត្តាន តើដូចម្តេច ។ មគ្គប្រកចដោយ
 គង្គ ៨ ប្រសើរនេះឯង គឺសេចក្តីឃើញប្រពៃ ១ សេចក្តីត្រិះរិះប្រពៃ ១
 ពិចារប្រពៃ ១ ការងារប្រពៃ ១ ការចិញ្ចឹមជីវិតប្រពៃ ១ សេចក្តីព្យាយាម
 ប្រពៃ ១ សេចក្តីរើសប្រពៃ ១ ការកាន់ចិត្តប្រពៃ ១ ម្ចាស់ការខ្ពង់
 កល្យាណវគ្គនេះឯង ដែលគេចាត់តាំងទុកហើយ ក្នុងកាលវេស្សន្តនេះ
 តែងប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសេចក្តីឡើយណាស់ ដោយឯក ដើម្បីប្រាសចាក
 គ្នា ដើម្បីរលត់ទុក្ខ ដើម្បីស្រប់រម្ងាប់ ដើម្បីជីវច្បាស់ ដើម្បីក្រាស់ដឹង
 ដើម្បីព្រះឱត្តាន ។ ម្ចាស់ការខ្ពង់ គឺជាគណៈពាលទូរកល្យាណវគ្គនោះ
 ដែលអ្នកទាំងឡាយថា កល្យាណវគ្គនេះ គឺជាគណៈពាលទូរកល្យាណវគ្គនោះ
 ទាំងឡាយធម្មប្រព្រឹត្តតាមចុះ អ្នកទាំងឡាយ កុំថាចុះសាវោកថយថា
 គេចាត់តាំងឡើយ ម្ចាស់ការខ្ពង់ កាលបើគូរឧបសមាធិទៅ កល្យាណ-
 វត្តមានសភាពយ៉ាងនេះ ឆឹងដាច់ស្រឡះទៅ ចក្ខុវិស័យទាំងនោះ
 គួរឧបសមាធិឯង ហៅថាចុះសាវោកថយ ។ ម្ចាស់ការខ្ពង់ គឺជាគណៈ

សក្ខីប័ណ្ណ បង្វែរនៃកាយស្ប បង្វែរចល្ហាសាវ

ឯវី វេនាមិ យេន មេ ឥន្ទ កល្យាណំ វត្តំ ឯហតំ
អនុប្បវត្តយ្យាច នា ទោ មេ តុត្ថេ អន្តិមបុរិសា
អហុវត្ថាតិ ។ ឥន្ទចរោច កកវា អត្តមនោ អាយស្មា
អាណន្ទា កកវតា កាសិទំ អភិទន្ធិតិ ។

ចេវេសុត្តំ ឥតិយំ ធិដ្ឋំ ។

សក្ខីប័ណ្ណ បង្វែរនៃកាយ បង្វែរចល្ហាសាវ

គោលខ្លឹមស្វរណវត្តនោះ ដល់អ្នកតាំងឡាយយ៉ាងនេះថា កល្យាណ-
វត្តនេះ គឺជាគតបាមតាំងទុកហើយ អ្នកតាំងឡាយគប្បីប្រព្រឹត្តតាមចុះ
អ្នកតាំងឡាយ កុំជាបុរសជាស្រីជាជនជាតិជាអ្វី ។ លុះព្រះមាន
ព្រះភាគ បានស្រស់ស្អាតនេះហើយ ព្រះភាគនឹងមានកាយ ជា
អ្នកមានសេចក្តីត្រេកអរ គឺជាព្រះត្រេកអរចំពោះភាសិត របស់ព្រះមាន
ព្រះភាគ ។

ចប់ ចេវេសុត្ត ទី ៣ ។

បញ្ជី មធ្យស្ត្រ^(១)

[២២៤] ឯវង្គ សុត្ត ។ ឯកំ សមយំ អាយស្មា
 មហាកថា មនុស្ស^(២) វិហរតិ កុត្តាវនេ^(៣) ។
 អស្សេសិ ទោ ភជា មនុស្ស អវន្តិបុត្តោ សមណា
 ទល្ម តោ កថា មនុស្ស វិហរតិ កុត្តាវនេ តំ
 ទោ បទ អវន្តិ កថា ឯ ឯវ កល្យាណោ កិក្ខុសុត្តោ
 អត្តកុតោ បណ្ឌិតោ វិយត្តោ^(៤) មេតាវី ពហុស្សុតោ
 ចិត្តកមី កល្យាណបដិការណោ វុទ្ធា ទេវ អរហា
 ព សាទុ ទោ បទ តថាវចានំ អរហតំ ទស្សនំ
 យោគីតិ ។ អដរទា ភជា មនុស្ស អវន្តិបុត្តោ
 កម្រានំ កម្រានំ យាជានំ យោជាបេត្វា កម្រំ យានំ
 អកិរុហិត្វា កម្រេហំ កម្រេហំ យានេហំ មនុស្ស
 ចិយ្យសិ មហាទូរជាតុកាវេន អាយស្មន្តំ មហាកថា
 ទស្សនាយ យាវតិកា យានស្ស ភូមិ យានេន កុត្តា

* ឧ. ឧបាយសុត្ត ។ ២ ឧ. ម. មនុស្ស ។ ៣ ឧ. ឧ. កុត្តាវនេ ។ ៤ ឧ. ភូត្វា ។

មធ្យស្ត្រ ទី ៤

[២២៥] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះបញ្ច
 កត្តនៈបានកាយ សម្រាន្តអវិយាចរនៅក្នុងកុត្តាវនេ ទៀបក្រុងមនុស្ស ។
 ព្រះបាទមនុស្សអវន្តិបុត្ត បានក្នុងដំណឹងថា ម្ចាស់គ្នាឃើញដំបូង សម-
 ណៈរណ្តោះកត្តនៈ អម្បវនេគង្គនៅក្នុងកុត្តាវនេ ទៀបក្រុងមនុស្ស កិក្ខុ-
 សុត្តដ៏ច្រើនយ៉ាងនេះ របស់ព្រះកត្តនៈដំបូងនោះឯង កែតម្រូវយោះទៅ
 សព្វទិសថា លោកជាបណ្ឌិតល្អាសវី មានបញ្ញា ជាពហុស្សុត
 មានសំនៀងច្រើន មានបញ្ញាដ៏ល្អ ជាអ្នកចាស់ព្រឹទ្ធាធិ ជាព្រះអរហន្ត
 ផង ការបានឃើញព្រះអរហន្តមានសភាពយ៉ាងនោះ ជាការញ៉ាំង
 ច្រើនយ៉ាងសម្រេចដោយភិក្ខុ ។ ព្រោះនោះ ព្រះបាទមនុស្សអវន្តិបុត្ត
 ទ្រង់ទៀបចំយានចាំទិសទៅវេលាល្ង ។ ទ្រង់ទៀតនឹងយានវេលាល្ង ។
 ហើយទ្រង់ស្តេចទេញចាកក្រុងមនុស្ស ដោយយានចាំទិសទៅវេលាល្ង ។
 ដើម្បីចូលនឹងព្រះមហាកត្តនៈបានកាយ ដោយកងទុក្ខភាពដ៏ធំ ទ្រង់ស្តេច
 ទៅដោយយាន កំណត់ព្រឹទ្ធិវេលា ដែលបរយានទៅបាន ហើយ

យោ ចា ចាទ្ធារោហិត្វា ចត្តិកោ ។ យេនាយស្មា
 មហាកត្វាចា តេទុបសន្តិមំ ឧបសន្តិមិត្វា អាយ-
 ស្មតា មហាកត្វានន សន្តិ សម្មាទិ សម្មាទិយំ
 កាដិ សាវណីយំ វិនិសារេត្វា ឯកមន្តំ ឯសីទំ ។
 ឯកមន្តំ ឯសីន្នោ ទោ រាជា មនុស្ស អវន្តិបុត្តោ
 រាជស្មន្តំ មហាកត្វាទិ ឯតនកោច ព្រាហ្មណ៍ រោ
 កត្វាន ឯវាហន៍សុ ព្រាហ្មណ៍ ។ សេន្នោ វណ្ណោ
 ហិលោ អត្រោ វណ្ណោ ព្រាហ្មណ៍ ។ សុត្តោ
 វណ្ណោ កណ្ណោ អត្រោ វណ្ណោ ព្រាហ្មណ៍
 ។ សុដ្ឋន្តំ តោ អព្រាហ្មណ៍ ព្រាហ្មណ៍ ។^(១)
 ព្រហ្មនា បុត្តា ឧសា បុទតោ ជាតា ព្រហ្មជា
 ព្រហ្មនិមិត្តា ព្រហ្មនាយាធាតិ ឥទិ^(២) កវំ កត្វាចា
 កមត្តាយតិ^(៣) ។

[២២៦] យោសោយេវ ទោ ឯសោ មហារាជ
លោកស្មី ព្រាហ្មណ៍ ។ សេន្នោ វណ្ណោ ហិលោ
 ១ ១. ព្រាហ្មណ៍ ។ ២ ១. ម. ឥទិ ។ ៣ ១. កិមហតិ ។

ទ្រង់យាងប្រមាណយាម ទ្រង់ព្រះដំណើរដោយព្រះបាទា ចូលទៅរក
 ព្រះមហាកត្វានៈមានអាយុ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ធ្វើសេចក្តីរីករាយ
 ជាមួយ នឹងព្រះមហាកត្វានៈមានអាយុ លុះច្បាប់ពាក្យដែលត្រូវរីករាយ
 នឹងពាក្យដែលត្រូវរីករាយ ក៏គង់នៅ ក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ ព្រាហ្ម
 មហារាជអវន្តិបុត្ត លុះគង់នៅ ក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ មានព្រះបន្ទូល
 ពាក្យនេះ នឹងព្រះមហាកត្វានៈមានអាយុថា ចត្តិកព្រះកត្វានៈដ៏ចំរើន
 ក្នុងព្រាហ្មណ៍ តាំងតែពេលយ៉ាងនេះថា ក្នុងព្រាហ្មណ៍ជាវណ្ណៈខ្ពស់
 ដទៃដទៃជាវណ្ណៈទាប ក្នុងព្រាហ្មណ៍ជាវណ្ណៈស ដទៃដទៃជាវណ្ណៈទៅ
 ក្នុងព្រាហ្មណ៍បរិសុទ្ធ ដទៃដទៃមែនព្រាហ្មណ៍ មិនបរិសុទ្ធឡើយ ក្នុង
 ព្រាហ្មណ៍ជាបុគ្គលសំព្រាហ្ម ជាសេសកើតអំពីព្រះឧស្ម័នព្រហ្ម មានព្រហ្ម
 ជាតំណើត ព្រហ្មបានកាត់គង់ឲ្យកើត ជាអ្នកទទួលមតិរបស់ព្រហ្ម
 ដូច្នេះ សេចក្តីនេះព្រះកត្វានៈដ៏ចំរើន នឹងពោលដូចម្តេចទៅវិញ ។

[២២៦] ព្រះមហាកត្វានៈថ្វាយព្រះគរថា បពិត្រមហារាជ សំឡេង
 សូរសាយនេះ នៃប្រាជ្ញាដ៏ក្តីរលោភថា ក្នុងព្រាហ្មណ៍ជាវណ្ណៈខ្ពស់

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមវគ្គស្ថាន

បុព្វដ្ឋាយំ បន្ទាទិចាតី កីការប្បដិស្ឋាវី មនាបថាវី
ចិយវាទី ។ ព្រាហ្មណោចិស្ឋាស្ស... វេស្សោចិស្ឋា-
ស្ស... សុន្នោចិស្ឋាស្ស បុព្វដ្ឋាយំ បន្ទាទិចាតី
កីការប្បដិស្ឋាវី មនាបថាវី ចិយវាទីតិ ។

[២៥៧] តិ កី មញ្ញសំ មហាវាជ ព្រាហ្មណស្ស
ទេវេ ឥន្ទ្រេយ្យ ននេន វា នន្ទ្រេន វា វជិតេន វា
នាគរូបេន វា ព្រាហ្មណោចិស្ឋាស្ស បុព្វដ្ឋាយំ
បន្ទាទិចាតី កីការប្បដិស្ឋាវី មនាបថាវី ចិយវាទី ។
វេស្សោចិស្ឋាស្ស... សុន្នោចិស្ឋាស្ស... ទត្ថិយោ-
ចិស្ឋាស្ស បុព្វដ្ឋាយំ បន្ទាទិចាតី កីការប្បដិស្ឋាវី
មនាបថាវី ចិយវាទីតិ ។ ព្រាហ្មណស្ស ទេវេ ភោ-
កាទ្វាន ឥន្ទ្រេយ្យ ននេន វា នន្ទ្រេន វា វជិតេន វា
នាគរូបេន វា ព្រាហ្មណោចិស្ឋាស្ស បុព្វដ្ឋាយំ បន្ទា-
ទិចាតី កីការប្បដិស្ឋាវី មនាបថាវី ចិយវាទី ។ វេ-
ស្សោចិស្ឋាស្ស...សុន្នោចិស្ឋាស្ស...ទត្ថិយោចិស្ឋាស្ស

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមវគ្គស្ថាន

ក្សត្រិយ៍ (៧៩) កំជាអ្នកត្រូវគេខំឡើងមុន ផ្ទុំក្រោយ ទទួលស្តាប់ការភ្ញើ
ប្រព្រឹត្តអំពើជាទីគាប់ចិត្ត ភោយភាគ្យជាទីស្រឡាញ់ ខែក្សត្រិយ៍នោះ
ឯង ។ ព្រាហ្មណ៍ក្តី... វេស្សៈក្តី... សុទ្ធុៈក្តី កំជាអ្នកត្រូវក្រោក
ឡើងមុន ដេកក្រោយ ទទួលស្តាប់ការភ្ញើ ។ ប្រព្រឹត្តអំពើជាទីគាប់ចិត្ត
ភោយភាគ្យជាទីស្រឡាញ់ ខែក្សត្រិយ៍នោះឯង ។

[២៥៨] ចតិក្រមហារាជ ព្រះអង្គសំគាល់សេចក្តីនោះដូចម្តេច បើ
ព្រាហ្មណ៍ឆប្បិសម្រេច (ឥទ្ធានុភាព) ដោយទ្រព្យ ដោយស្រ្តី ដោយ
ទ្រព្យ ឬដោយមាស រឺព្រាហ្មណ៍ (៨៩) ឆប្បិសម្រេចក្រោកឡើងមុន
ដេកក្រោយ ទទួលស្តាប់ការភ្ញើ ប្រព្រឹត្តអំពើជាទីគាប់ចិត្ត ភោយភាគ្យ
ជាទីគាប់ចិត្ត ខែព្រាហ្មណ៍នោះ ឬទេ ។ វេស្សៈក្តី... សុទ្ធុៈក្តី...
ក្សត្រិយ៍ក្តី ឆប្បិសម្រេចគេខំឡើងមុន ផ្ទុំក្រោយ ទទួលស្តាប់ការភ្ញើ ប្រ-
ព្រឹត្តអំពើជាទីគាប់ចិត្ត ភោយភាគ្យជាទីស្រឡាញ់ ខែព្រាហ្មណ៍នោះ
ឬទេ ។ ចតិក្រមហារាជៈវិចារិយេ បើព្រាហ្មណ៍ឆប្បិសម្រេច (ឥទ្ធា-
នុភាព) ដោយទ្រព្យ ដោយស្រ្តី ដោយទ្រព្យ ឬដោយមាស
ព្រាហ្មណ៍ (៨៩) កំជាអ្នកត្រូវក្រោកឡើងមុន ដេកក្រោយ ទទួល
ស្តាប់ការភ្ញើ ប្រព្រឹត្តអំពើជាទីគាប់ចិត្ត ភោយភាគ្យជាទីស្រឡាញ់
ខែព្រាហ្មណ៍នោះឯង ។ វេស្សៈក្តី... សុទ្ធុៈក្តី... ក្សត្រិយ៍ក្តី

បុព្វដាយ បន្ទាត់ចាត់ ក៏ការឃ្លង់ស្អាត មាឌចាត់
មិយកង់ ។

(២២៨) តំ តំ មាឌសិ មហាវង្ស វេស្សស្ស
ចេម ឥស្សយ្យ ឆន្ទ ក ឆន្ទ ក
វង្ស ក ឆន្ទ ក វេស្សស្ស
បុព្វដាយ បន្ទាត់ចាត់ ក៏ការឃ្លង់ស្អាត មាឌចាត់
មិយកង់ ។ សុទ្ធាចិស្សស្ស... ទន្ធិយោចិស្សស្ស...
ប្រាហ្មណ៍ចិស្សស្ស បុព្វដាយ បន្ទាត់ចាត់ ក៏ការ
ឃ្លង់ស្អាត មាឌចាត់ មិយកង់ ។ វេស្សស្ស
ចេម ភោ កាត្វា ឥស្សយ្យ ឆន្ទ ក ឆន្ទ ក
ក វង្ស ក ឆន្ទ ក វេស្សស្ស
បុព្វដាយ បន្ទាត់ចាត់ ក៏ការឃ្លង់ស្អាត មាឌចាត់
មិយកង់ ។ សុទ្ធាចិស្សស្ស... ទន្ធិយោចិស្សស្ស...
ប្រាហ្មណ៍ចិស្សស្ស បុព្វដាយ បន្ទាត់ចាត់ ក៏ការ
ឃ្លង់ស្អាត មាឌចាត់ មិយកង់ ។

ក៏ជាអ្នកត្រូវតែឃើញមុន ផ្ទះក្រោយ ទទួលស្តាប់ការភ្ជួរ ប្រព្រឹត្តកំរើក
ជាទីតាមចិត្ត ពោលពាក្យជាទីស្រឡាញ់ ខែក្រហមនោះឯង ។

(២២៨) បពិត្រមហាវង្ស ព្រះកង្ខសំគាល់សេចក្តីនោះដូចម្តេច
បើវេស្សៈ ឆប្បិសាម្រេច (ឥន្ទុកាត) ដោយទ្រព្យ ដោយស្រូវ
ដោយប្រាក់ ឬដោយមាស វេស្សៈ (ឆ១៩) ឆប្បិជាអ្នកក្រោកឡើង
មុន ដេកក្រោយ ទទួលស្តាប់ការភ្ជួរ ប្រព្រឹត្តកំរើកជាទីតាមចិត្ត ពោល
ពាក្យជាទីស្រឡាញ់ ខែវេស្សៈនោះឬទេ ។ សុខៈក្តី... ក្សត្រិយ៍ក្តី...
ប្រាហ្មណ៍ក្តី ឆប្បិជាអ្នកក្រោកឡើងមុន ដេកក្រោយ ទទួលស្តាប់ការ
ភ្ជួរ ប្រព្រឹត្តកំរើកជាទីតាមចិត្ត ពោលពាក្យជាទីស្រឡាញ់ ខែវេស្សៈនោះ
ឬទេ ។ បពិត្រព្រះកង្ខសំគាល់សេចក្តីនោះដូចម្តេច បើវេស្សៈ ឆប្បិសាម្រេច (ឥន្ទុកាត)
ដោយទ្រព្យ ដោយស្រូវ ដោយប្រាក់ ឬដោយមាស វេស្សៈ
(ឆ១៩) ក៏ជាអ្នកត្រូវតែឃើញមុន ដេកក្រោយ ទទួលស្តាប់ការ
ភ្ជួរ ប្រព្រឹត្តកំរើកជាទីតាមចិត្ត ពោលពាក្យជាទីស្រឡាញ់ ខែវេស្សៈនោះ
ឯង ។ សុខៈក្តី... ក្សត្រិយ៍ក្តី... ប្រាហ្មណ៍ក្តី ក៏ជាអ្នកត្រូវតែឃើញ
ឡើងមុន ដេកក្រោយ ទទួលស្តាប់ការភ្ជួរ ប្រព្រឹត្តកំរើកជាទីតាមចិត្ត
ពោលពាក្យជាទីស្រឡាញ់ ខែវេស្សៈនោះឯង ។

(២២៩) តី តី មញ្ញាសិ មហាភជ សុទ្ធស្ស

ភេមិ វេជ្ជេយ្យ ធនេន វា ធម្មានេន វា វជេតេន

វា ជាត្យមេន វា សុន្តោមិស្សាស្ស មុត្តដ្ឋាយិ

ចន្ទានិចាតិ តីការោជ្ឈនិស្សរិ មធាមចារិ មិយវាធិ ។

ទត្ថិយោមិស្សាស្ស... ព្រាហ្មណោមិស្សាស្ស... វេស្សន-

មិស្សាស្ស មុត្តដ្ឋាយិ ចន្ទានិចាតិ តីការោជ្ឈនិស្សរិ

មធាមចារិ មិយវាធិតិ ។ សុទ្ធស្ស ភេមិ ភោ

កាត្វានេន វេជ្ជេយ្យ ធនេន វា ធម្មានេន វា វជេតេន

វា ជាត្យមេន វា សុន្តោមិស្សាស្ស មុត្តដ្ឋាយិ

ចន្ទានិចាតិ តីការោជ្ឈនិស្សរិ មធាមចារិ មិយវាធិ ។

ទត្ថិយោមិស្សាស្ស... ព្រាហ្មណោមិស្សាស្ស... វេស្សន-

មិស្សាស្ស មុត្តដ្ឋាយិ ចន្ទានិចាតិ តីការោជ្ឈនិស្សរិ

មធាមចារិ មិយវាធិតិ ។

(២២៩) ចតិស្រមហាភជ ព្រះភន្តិសំគាល់សេចក្តីនោះដូចម្តេច

បើសុទ្ធុតប្បិសាម្រេច (ដ្ឋានុភាព) ដោយទ្រព្យ ដោយស្រូវ ដោយ

ប្រាក់ ឬដោយមាស តើសុទ្ធុ៖ (៨៩) គប្បីជាអ្នកត្រេកច្រើនមុន

ដេកក្រោយ ទទួលស្តាប់ការអ្វីៗ ប្រព្រឹត្តអំពើជាទីគាប់ចិត្ត គោលពាក្យ

ជាទីស្រឡាញ់នៃសុទ្ធុ៖នោះ ឬទេ ។ ក្សត្រិយ៍ក្តី... ព្រាហ្មណ៍ក្តី...

វេស្សក្តី គប្បីជាអ្នកត្រេកច្រើនមុន ដេកក្រោយ ទទួលស្តាប់ការអ្វីៗ

ប្រព្រឹត្តអំពើជាទីគាប់ចិត្ត គោលពាក្យជាទីស្រឡាញ់ នៃវេស្សនៈនោះ

ឬទេ ។ ចតិស្រព្រះភន្តិ៖ដំបំរើន បើសុទ្ធុតប្បិសាម្រេច (ដ្ឋានុភាព)

ដោយទ្រព្យ ដោយស្រូវ ដោយប្រាក់ ឬដោយមាស សុទ្ធុ៖ (៨៩)

គឺជាអ្នកត្រូវត្រេកច្រើនមុន ដេកក្រោយ ទទួលស្តាប់ការអ្វីៗ ប្រព្រឹត្ត

អំពើជាទីគាប់ចិត្ត គោលពាក្យជាទីស្រឡាញ់ នៃសុទ្ធុ៖នោះឯង ។

ក្សត្រិយ៍ក្តី... ព្រាហ្មណ៍ក្តី... វេស្សក្តី គឺជាអ្នកត្រូវត្រេកច្រើនមុន

ដេកក្រោយ ទទួលស្តាប់ការអ្វីៗ ប្រព្រឹត្តអំពើជាទីគាប់ចិត្ត គោល

ពាក្យជាទីស្រឡាញ់ នៃសុទ្ធុ៖នោះឯង ។

[២៣១] តី កី មញ្ញសំ មហាភជ យជិ ឯវិ
 សន្ត ឥមេ ធន្តារោ វណ្ណា សមសមា ហោន្តិ ហោ
 វា កមិ វា តេ ឯត្ថ ហោតិ ។ អន្តា ហោ
 ហោ កត្វាជ ឯវិ សន្ត ឥមេ ធន្តារោ វណ្ណា
 សមសមា ហោន្តិ ឆាហិ^(១) ឯត្ថ កិញ្ច ឆាឆាកាណិ
 សមទុបស្សមីតិ ។

[២៣២] ឥមេនាបិ ទោ ឯតិ មហាភជ បរិយាយេន
 វេទិតំ យថា យោសោយេវសោ លោកស្មី ត្រាហ្ម-
 ណា វ សន្នោ វណ្ណា ហិរោ អញ្ញា វណ្ណា ។ បេ ។
 ត្រាហ្មឆាយាធាតិ តី កី មញ្ញសំ មហាភជ ឥតាស្ស
 ទត្តិយោ ចាណាតិធាតិ អនិច្ឆាឆាយេ កាមេសុ មិច្ឆា-
 ចារី មុសាវនី មិសុលាវចោ ឥសុសាវចោ សម្មាសមា
 រកិជ្ឈាសុ ឡាចន្តិកោ មិច្ឆាធិដ្ឋី កាយស្ស ភេតា

១. ឧ. រស់ ។ ឆ. រស់ ។

[២៣៣] បពិត្រមហាភជ ព្រះអង្គសំគាល់សេចក្តីនោះដូចម្តេច
 កាលបើហេតុយ៉ាងនេះមានហើយ វណ្ណៈចាំង ៤ នេះ ជាវណ្ណៈស្មើ ។ ព្វ
 ឬមិនស្មើគ្នាទេ ឬក៏ព្រះអង្គទ្រង់ទានព្រះយោបលដូចម្តេច ក្នុងវណ្ណៈចាំង ៤
 គុំដិញ ។ បពិត្រព្រះតណ្ហៈដ៏ចម្រើន ព័ន្ធបទណាស់ហើយ កាលបើ
 ហេតុយ៉ាងនេះមានហើយ វណ្ណៈចាំង ៤ នេះ ជាវណ្ណៈស្មើ ។ គ្មាន ទុំមិន
 ឃើញអំពីផ្សេងគ្នាបន្តិចបន្តួច ក្នុងវណ្ណៈចាំង ៤ នេះឡើយ ។

[២៣៤] បពិត្រមហាភជ សំឡេងសុខនោះនេះ តែងត្រេកអរ
 ក្នុងលោកថា ពួកត្រាហ្មណ៍ជាវណ្ណៈខ្ពស់ ដឹងដឹងជាវណ្ណៈទាប ។ បេ ។
 ជាអ្នកទទួលមតិរបស់ព្រាហ្មដូច្នេះ ដោយហេតុណា យោគ្នាម្នាក់ទៀត
 គប្បីដឹងដោយបរិយាយដូចគេទៅនេះ បពិត្រមហាភជ ព្រះអង្គសំគាល់
 សេចក្តីនោះដូចម្តេច ឲ្យត្រឹមក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកសម្លាប់សត្វ ជាអ្នក
 លួចទ្រព្យគេ ជាអ្នកប្រព្រឹត្តខុសក្នុងការចាំងឡាយ ជាអ្នកពោលពាក្យ
 កុហក ជាអ្នកមានវត្ថុញ្ចាត់ ជាអ្នកមានវត្ថុទ្រព្យគេ ជាអ្នកពោល
 ពាក្យរាយការដកប្រយោជន៍ ជាអ្នកមានសេចក្តីលោភជាប្រក្រតី ជា
 អ្នកមានចិត្តព្យាបាទ ជាអ្នកមានសេចក្តីឃើញខុស លុះមានកាលយថា

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយសូ មជ្ឈិមទល្ហកាល

បរម្មណា អនាមិ ទុក្ខតិ វិចិត្រាតំ ធិរយំ ឧបបន្ថេយ្យ
នោ វា កាដំ វា តេ ឯត្ថ ហោតីតិ ។ ទត្តិយោចិ
ហំ កោ កត្វាន ចាណាតិចាតិ អនិច្ចាទាយិ កា-
មេសុ មិច្ឆាទាវី មុសាវាដិ ធិសុណាវាទោ ធុសាវាទោ
សម្មច្យលាមិ អភិជ្ឈាលុ ក្យាបន្តចិត្តោ មិច្ឆាធិដ្ឋិ
កាយស្ស កេនា បរម្មណា អនាមិ ទុក្ខតិ
វិចិត្រាតំ ធិរយំ ឧបបន្ថេយ្យ ឯវី មេ ឯត្ថ ហោតិ
ឯវត្ថុ ចន មេ ឯតំ អរហតិ សុតន្តិ ។

[២៣២] សាទុ សាទុ មហាភវ សាទុ ទោ តេ
ឯតំ មហាភវ ឯវី ហោតិ សាទុ ព ចន តេ ឯតំ
អរហតំ សុតំ តំ កី មហាភវ មហាភវ សីលាស្ស
ប្រាហ្មណេ... សីលាស្ស វេស្សន... សីលាស្ស សុត្វោ
ចាណាតិចាតិ អនិច្ចាទាយិ ។ បេ ។ មិច្ឆាធិដ្ឋិ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមទល្ហកាល

ព្រាយពៅ វាដមុខបន្ទាប់អំពីមរណៈ គប្បីទៅកើតក្នុងកំឡើងវិញនា
ប្រេង កសុភោយ ខីងនរក ឬចំណៅកើតនេះ ឬក៏ព្រះអង្គទ្រង់យល់ឃើញ
ដោយប្រការដូចម្តេច ក្នុងរឿងខ្ញុំ ។ បត់ត្រច្រានប្តានដំបើង សូម្បី
ក្សត្រិយ៍ជាអ្នកសម្លាប់សត្វ ជាអ្នកលួចទ្រព្យគេ ជាអ្នកប្រព្រឹត្តខុស
ក្នុងកាសង់ឡាយ ជាអ្នកពោលភាពក្យក្យហក ជាអ្នកមានពេញព្រូង
ជាអ្នកមានពេញព្រះនាម ជាអ្នកពោលភាពក្យក្យហកដកប្រយោជន៍ ជា
អ្នកមានសេចក្តីលោភជាប្រក្រតី ជាអ្នកមានចិត្តល្ងាច ជាអ្នកមាន
សេចក្តីឃើញខុស លុះមានភស្តុតាងចែកចាយពៅ វាដមុខបន្ទាប់អំពី
មរណៈ ក៏គប្បីទៅកើតក្នុងកំឡើងវិញនា ប្រេង កសុភោយ ខីងនរក
ខ្ញុំមានសេចក្តីយល់ឃើញយ៉ាងនេះ ក្នុងរឿងខ្ញុំ មួយទៀត ពាក្យខ្ញុំខ្ញុំ
បានឮមកអំពីព្រះអរហន្តទាំងឡាយ យ៉ាងនេះឯង ។

[២៣២] បត់ត្រមហាភវ ត្រូវហើយ ។ បត់ត្រមហាភវ រឿងខ្ញុំ
ព្រះអង្គយល់ឃើញ យ៉ាងនេះ ជាការប្រពៃហើយ មួយទៀត
ពាក្យខ្ញុំព្រះអង្គបានឮអំពីព្រះអរហន្តទាំងឡាយ ក៏ជាការប្រពៃ បត់ត្រ
មហាភវ ព្រះអង្គសំគាល់សេចក្តីនោះដូចម្តេច ប្រាហ្មណ៍ក្នុងលោក
នេះ... វេស្សៈក្នុងលោកនេះ... សុទ្ធាក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកសម្លាប់សត្វ
ជាអ្នកលួចទ្រព្យគេ ។ បេ ។ ជាអ្នកមានសេចក្តីឃើញខុស ឬ

កាយស្បៀង កេតិកភូមិ បរមរាជ អាយុ ធុត្តតិ វិទិតាតិ
 ឈរយំ ឧបបដ្ឋេយ្យ ដោ វា កម្មំ វា តេ ឯតុ
 ហោតិ ។ សុត្តោបិ ហិ ភោ កុត្តាន ចាណាតិចាតិ
 អធិប្បនាមិ ។ បេ ។ មិច្ឆាធិដ្ឋី កាយស្បៀង
 កេតិកភូមិ បរមរាជ អាយុ ធុត្តតិ វិទិតាតិ ឈរយំ
 ឧបបដ្ឋេយ្យ ឯវិ មេ ឯតុ ហោតិ ឯវិញ មន មេ
 ឯតំ អរហតំ សុត្តំ ។

[២៣៣] សាទុ សាទុ មហារាជ សាទុ ទោ
 តេ ឯតំ មហារាជ ឯវិ ហោតិ សាទុ ច មន តេ
 ឯតំ អរហតំ សុតិ តំ កី មញ្ញសំ មហារាជ យេនិ
 ឯវិ សន្តេ ឥមេ ចត្តារោ វណ្ណា សមសមា ហោតិ
 ដោ វា កម្មំ វា តេ ឯតុ ហោតិ ។ អត្ថា ទោ
 កុត្តាន^(១) ឯវិ សន្តេ ឥមេ ចត្តារោ វណ្ណា
 សមសមា ហោតិ ចាមំ ឯតុ កិញ្ចិ ចាចាការណំ
 សមទុបស្សមីតិ ។

• ១. ១. កេ កុត្ត ។

មានក្នុងកាយបែកគ្នាយោ មានមុខបន្ទាប់អំពីមរណៈ ឧប្បិទៅកើតក្នុង
 កំណើតតិរច្ឆាន ប្រភ ឥសុរកាយ ឆ័ត្តនរក ឬមិនទៅកើតទេ ឬក៏ព្រះ
 អង្គទ្រង់យល់ឃើញដោយប្រការដូចម្តេចក្នុងរឿងនេះ ។ បពិត្រព្រះករុណៈ
 ដ៏ចម្រើន សូម្បីសុខៈជាអ្នកសម្លាប់សត្វ ជាអ្នកលួចទ្រព្យគេ ។ បេ ។
 ជាអ្នកមានសេចក្តីឃើញខុស លុះមានក្នុងកាយបែកគ្នាយោ មានមុខ
 បន្ទាប់អំពីមរណៈ ឧប្បិទៅកើតក្នុងកំណើតតិរច្ឆាន ប្រភ ឥសុរកាយ
 ឆ័ត្តនរក ខ្ញុំមានសេចក្តីនេះយល់ឃើញយ៉ាងនេះក្នុងរឿងនេះ មួយទៀត
 ពាក្យនេះខ្ញុំបានឮមក ក៏ព្រះអរហន្តទាំងឡាយ យ៉ាងនេះឯង ។

[២៣៣] បពិត្រមហារាជ ត្រូវហើយ ។ បពិត្រមហារាជ
 រឿងនេះព្រះអង្គយល់ឃើញយ៉ាងនេះ ជាការប្រពៃ មួយទៀត ពាក្យនេះ
 ព្រះអង្គបានឮក៏ព្រះអរហន្តទាំងឡាយ ក៏ជាការប្រពៃ បពិត្រមហា-
 រាជ ព្រះអង្គសំគាល់សេចក្តីនោះដូចម្តេច កាលបើហេតុយ៉ាងនេះមាន
 ហើយ វណ្ណៈទាំង២ នេះ ជាវណ្ណៈស្មើគ្នា ឬមិនស្មើគ្នាទេ ឬក៏ព្រះអង្គ
 ទ្រង់មានប្រយោជន៍ដូចម្តេច ក្នុងវណ្ណៈទាំង ២ នេះវិញ ។ បពិត្រ
 ព្រះករុណៈដ៏ចម្រើន កាលបើហេតុយ៉ាងនេះមានប្រាកដហើយ វណ្ណៈ
 ទាំង ២ នេះ ជាវណ្ណៈស្មើគ្នា មិនមែនមិនស្មើគ្នាទេ ខ្ញុំមិនឃើញកំណើត
 ផ្សេងគ្នាបន្តិចបន្តួច ក្នុងវណ្ណៈទាំង ២ នេះឡើយ ។

[២៣២] ឥតិចារិ ទោ ឯតី មហារាជ បរិយាយេន
 វេទិតត្វំ យថា ឃោសោយេវោសោ លោកស្មី
 ត្រាហ្មណា វ សេដ្ឋោ វណ្ណោ ហីនោ អញ្ញោ វណ្ណោ
 ។ ចេ ។ ព្រហ្មណយាធាតិ តី កី មញ្ញសិ មហារាជ
 ឥនាស្ស ទត្ថិយោ ចាណាតិចាតា បដិវិរោ
 អនិច្ឆាធានា បដិវិរោ កាមេសុមិច្ឆាចារា បដិវិរោ
 ឧសាវាធា បដិវិរោ មិសុណាយ វាចាយ^(១) បដិវិរោ
 ឧសាយ វាចាយ បដិវិរោ សម្មាសម្ពុទ្ធវិសាមី បដិវិរោ
 អនកិជ្ឈាសុ អត្យាចន្ទចិក្ខោ សម្មាសម្ពុទ្ធិ កាយស្ស
 កេធា បរម្មណា សុតតី សត្តិ លោកំ ឧបចន្ទេយ្យ
 យោ វា កាដិ វា តេ ឯតុ ហោតីតិ ។
 ទត្ថិយោមិ ហិ កោ កត្វាទ ចាណាតិចាតា
 បដិវិរោ អនិច្ឆាធានា បដិវិរោ កាមេសុមិច្ឆា-
 ចារា បដិវិរោ ឧសាវាធា បដិវិរោ មិសុណាយ
 វាចាយ បដិវិរោ ឧសាយ វាចាយ បដិវិរោ
 សម្មាសម្ពុទ្ធវិសាមី អនកិជ្ឈាសុ អត្យាចន្ទចិក្ខោ

១ ឧ. ធម្មណាវិយា ។

[២៣២] ចតិក្រមហារាជ សំឡេងសុសោយានេះ តែងប្រាកដ
 ក្នុងរោគថា ក្នុងព្រាហ្មណ៍ជាវណ្ណៈខ្ពស់ ផលដ៏ល្អជាវណ្ណៈទាប ។ បេ ។
 ជាអ្នកទទួលមតិករបស់ព្រហ្មដូច្នេះ ដោយហេតុណា ហេតុអ្វីអ្នកប្រាជ្ញ
 កម្សីដឹងដោយបរិយាយដូចតទៅនេះ ចតិក្រមហារាជ ព្រះអង្គសំគាល់
 សេចក្តីនោះដូចម្តេច ក្សត្រិយ៍ក្នុងរោគនេះ វៀរចាកការសេដ្ឋាប័សក្ខ
 វៀរចាកការល្អច្រឡំគេ វៀរចាកការប្រព្រឹត្តិខុសក្នុងកាមទាំងឡាយ វៀរ
 ចាកការក្សត្រា វៀរចាកវាចាញ្ច្រះញង់ វៀរចាកវាចាច្រណែន វៀរចាក
 ការក្សរាយការយដ៍គប្រយោជន៍ ជាអ្នកមិនមានសេចក្តីលោភជាប្រក្រតី
 ជាអ្នកមានចិត្តមិនមានព្យាបាទ ជាអ្នកមានសេចក្តីឃើញត្រូវ លុះមានរាង
 កាយវែងក្លាយទៅ ទាត់មុខចង្អាត់អតិមរណៈ គប្បីទៅកើតក្នុងសុគតិ
 ស្ថានទៅរោគ ឬមួយមិនទៅកើតទេ ឬក៏ព្រះអង្គទ្រង់យល់ឃើញដោយ
 ប្រការដូចម្តេច ក្នុងរឿងមុនៗ ចតិក្រមហារាជនេះដ៏ចំរើន សូម្បីក្សត្រិយ៍
 ដែលវៀរចាកការសេដ្ឋាប័សក្ខ វៀរចាកការល្អច្រឡំគេ វៀរចាកការ
 ប្រព្រឹត្តិខុសក្នុងកាមទាំងឡាយ វៀរចាកការក្សត្រា វៀរចាកវាចា
 ញ្ច្រះញង់ វៀរចាកវាចាច្រណែន វៀរចាកការក្សរាយការយដ៍គប្រយោជន៍
 ជាអ្នកមិនមានសេចក្តីលោភជាប្រក្រតី ជាអ្នកមានចិត្តមិនព្យាបាទ ជា

សង្កាតិដ្ឋី កាយស្ស គេនា បរម្មណា សុតតិ សត្តំ
លោកំ ឧបចរេយ្យ ឯវំ មេ ឯតុ ហោតិ ឯវត្ថុ
បន មេ ឯតំ អរហតំ សុតតិ ។

[២៣៩] សាតុ សាតុ មហារាជ សាតុ ទោ
តេ ឯតំ មហារាជ ឯវំ ហោតិ សាតុ ច បន តេ
ឯតំ អរហតំ សុតតិ តំ តី មញ្ញសិ មហារាជ
ឥនាស្ស ប្រាហ្មណ៍... ឥនាស្ស វេស្ស... ឥនាស្ស
សុត្តោ ចាណតិចាតា បដិវរតោ ។ បេ ។ សង្កាតិដ្ឋី
កាយស្ស គេនា បរម្មណា សុតតិ សត្តំ លោកំ
ឧបចរេយ្យ លោ វា កេតំ វា តេ ឯតុ ហោតិ ។
សុត្តោចិ ហិ កោ កត្វាច ចាណតិចាតា
បដិវរតោ អនិច្ចាធាតា បដិវរតោ ។ បេ ។
សង្កាតិដ្ឋី កាយស្ស គេនា បរម្មណា សុតតិ
សត្តំ លោកំ ឧបចរេយ្យ ឯវំ មេ ឯតុ ហោតិ
ឯវត្ថុ បន មេ ឯតំ អរហតំ សុតតិ ។

អ្នកមានសេចក្តីឃើញត្រូវ លុះមានកងកាយបែកប្លាយទៅ ខាងមុខ
ចង្កាប់អំពីមរណៈ គប្បីទៅកើតក្នុងសុគតិស្ថិតិទៅលោក ខ្ញុំមានសេចក្តី
យល់ឃើញយ៉ាងនេះក្នុងរឿងនេះ មួយទៀត ពាក្យខ្ញុំខ្ញុំបានឮមកអំពី
ព្រះអរហន្តទាំងឡាយ យ៉ាងនេះឯង ។

[២៤០] បពិត្រមហារាជ ត្រូវហើយ ។ បពិត្រមហារាជ
រឿងនេះព្រះអង្គយល់ឃើញយ៉ាងនេះ ជាការប្រពៃ មួយទៀត ពាក្យខ្ញុំ
ព្រះអង្គបានឮអំពីព្រះអរហន្តទាំងឡាយ ក៏ជាការប្រពៃ បពិត្រមហារាជ
ព្រះអង្គសំគាល់សេចក្តីនោះដូចម្តេច ប្រាហ្មណ៍ក្នុងលោកនេះ... វេស្សៈ
ក្នុងលោកនេះ... សុទ្ធាក្នុងលោកនេះដែលរៀបចំការសម្លាប់សត្វៗបេរ
ជាអ្នកមានសេចក្តីឃើញត្រូវ លុះមានកងកាយបែកប្លាយទៅ ខាងមុខ
ចង្កាប់អំពីមរណៈ គប្បីទៅកើតក្នុងសុគតិស្ថិតិទៅលោក ឬមិនទៅកើតទេ
ឬក៏ព្រះអង្គទ្រង់យល់ឃើញដោយប្រការដូចម្តេច ក្នុងរឿងនេះ ។ បពិត្រព្រះ
ករុណៈដ៏ធំអើយ សូម្បីសុទ្ធាដែលរៀបចំការសម្លាប់សត្វ រៀបចំការលួច
ច្របូក ។ បេ ។ ជាអ្នកមានសេចក្តីឃើញត្រូវ លុះមានកងកាយបែក
ប្លាយទៅ ខាងមុខចង្កាប់អំពីមរណៈ គប្បីទៅកើតក្នុងសុគតិស្ថិតិទៅ
លោក ខ្ញុំមានសេចក្តីនេះយល់ឃើញយ៉ាងនេះក្នុងរឿងនេះ មួយទៀត
ពាក្យខ្ញុំខ្ញុំបានឮមកអំពីព្រះអរហន្តទាំងឡាយ យ៉ាងនេះឯង ។

(២៣៦) សាទុ សាទុ មហាភជ សាទុ ទោ
 កេ ឯតំ មហាភជ ឯវំ ហោតិ សាទុ ច មន តេ
 ឯតំ អរហតំ សុតំ តំ កំ មញ្ញសិ មហាភជ យនំ
 ឯវំ សន្តេ ឥមេ ចត្តារោ វណ្ណា សមសមា ហោន្តំ
 វោ វា កមំ វា តេ ឯតុ ហោតីតិ ។ អន្តា ទោ
 កោ កត្វាម ឯវំ សន្តេ ឥមេ ចត្តារោ វណ្ណា
 សមសមា ហោន្តំ ជាហំ ឯតុ កំភិ ជាតាការណំ
 សមទុបស្សនីតិ ។

(២៣៧) ឥមំនាថ ទោ ឯតំ មហាភជ
 បរិយាយេន វេទិត្យំ យថា យោសាយវេសា
 លោកស្មី ព្រាហ្មណ វ សេន្នា វណ្ណា ។ មេ ។
 ព្រហ្មនាយានាតិ តំ កំ មញ្ញសិ មហាភជ ឥច
 ទត្ថិយោ សន្តិ វា និទ្ទេយ្យ និល្វាថិ វា ហរេយ្យ
 ឯកាការីកំ វា ករេយ្យ បរិច្ឆេ វា តិទ្ទេយ្យ បរិនិ
 វា កាទ្ទេយ្យ កាត្យ តេ បុរិសា កហេត្វា និស្សយ្យំ

(២៣៦) បតិក្រមហាភជ ត្រូវហើយ ។ បតិក្រមហាភជ
 រឿងនេះគ្រាន់តែយល់ឃើញយ៉ាងនេះ ជាការប្រពៃ មួយទៀត ការក្សត្ត
 គ្រាន់តែបានពុំអំពីព្រះអរហន្តទាំងឡាយ ក៏ជាការប្រពៃ បតិក្រមហាភជ
 ព្រះអង្គសំគាល់សេចក្តីនោះដូចម្តេច កាលបើហេតុយ៉ាងនេះបានហើយ
 វណ្ណៈទាំង ៤ នេះ ជាវណ្ណៈស្មើៗគ្នា ឬមិនស្មើគ្នាទេ ឬក៏ព្រះអង្គទ្រង់
 បានព្រះយោបល់ដូចម្តេច ក្នុងវណ្ណៈទាំង ៤ នេះឡើយ ។ បតិក្រម
 ក្នុងនេះដំបូង កាលបើហេតុយ៉ាងនេះបានប្រាកដហើយ វណ្ណៈទាំង ៤
 នេះ ជាវណ្ណៈស្មើៗ គ្នាពិតមែន ឯមិនឃើញអំពីវេជ្ជន្តបន្តិចម្តង
 ក្នុងវណ្ណៈទាំង ៤ នេះឡើយ ។

(២៣៧) បតិក្រមហាភជ សំឡេងសុសសាយនេះ តែងប្រាកដក្នុង
 លោកថា ពួកព្រាហ្មណ៍ជាវណ្ណៈខ្ពស់ ។ មេ ។ ជាអ្នកទទួលមតិរបស់
 ព្រហ្មដូច្នេះ ដោយពាក្យណា ហេតុនេះគេប្រាជ្ញាឱ្យដឹងដោយបរិយាយ
 ដូចនោះនេះ បតិក្រមហាភជ ព្រះអង្គសំគាល់សេចក្តីនោះដូចម្តេច
 ក្សត្រិយ៍ក្នុងលោកនេះ កាត់ជញ្ជាំងដូចរបស់គេ ឬនាំគ្នា ធ្វើអំពើចៀង
 ចៀងយកទ្រព្យរបស់ក្នុងផ្ទះនៃមួយក្តី ចាំស្តាប់ផ្លូវក្តី សេពភរិយារបស់គេក្តី
 បើបុរសទាំងឡាយចាប់ក្សត្រិយ៍នោះបានហើយ នាំយកមកវាយព្រះគ្រឿង

៣២៧

រាជវង្ស ធម្មសុត្តន្ត ចោរក្ខន្ធម្មវគ្គ

អយំ តេ ទេវ ចោរោ អាគុំ^(១) ចារី ឥមស្ស
យំ ឥច្ឆសិ តំ ទណ្ឌំ ចណោហិតំ តិច្ឆំ ទំ
ករយ្យាសីតិ ។ យាតេយ្យាម វា កោ កាត្វាន
ជាលេយ្យាម^(២) វា បទ្វាដេយ្យាម វា យជាបទ្វយំ វា
ករយ្យាម តំ តិស្ស ហេតុ យា ហិស្ស កោ
កាត្វាន ចុក្ខេ ខត្តិយោតិ សមញ្ញា សាស្ស
អន្តរហិតា ចោរោត្វេវ សន្និ^(៣) គន្ធពីតិ ។

[២៣៨] តំ តី មញ្ញសិ មហារាជ ឥឯ
ប្រាហ្មណ៍... ឥឯ វេស្សោ, ឥឯ សុន្ទោ សន្និ វា
និទ្ទេយ្យ និលោមិ វា ហរយ្យ ឯតាការីកំ វា ករយ្យ
មរិច្ឆា វា តិច្ឆេយ្យ មរោរិ វា កច្ឆេយ្យ តត្វេ តេ
មុរិសា កហេត្វា នស្សេយ្យ អយំ តេ ទេវ ចោរោ អាគុំ
ចារី ឥមស្ស យំ ឥច្ឆសិ តំ ទណ្ឌំ ចណោហិតំ តិច្ឆំ
ទំ ករយ្យាសីតិ ។ យាតេយ្យាម វា កោ កាត្វាន

១ ទ. ម. អាគុ ។ ២ ទ. ម. ជាចេយ្យាម ។ ៣ ធម. សន្និ ។

រាជវង្ស ធម្មសុត្ត ប្រសាស្ត្រាវស្សៈ កថា ២ វិស្សជាបេរ

ជា បតិក្រព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ក្សត្រិយ៍នេះជាចោររបស់ព្រះអង្គ ជាអ្នកប្រ-
ត្រិក្ខន្ធកំរើតាត្រក់ បើព្រះអង្គប្រាថ្នាខឹងដាក់ព្រះរាជកាត្វាណា សូម
ទ្រង់ដាក់ព្រះរាជកាត្វានោះ ដល់ចោរនោះចុះ តើព្រះអង្គឆ្លើយត្រឡប់ត្រឡង់
នោះដូចម្តេចទៅ ។ បតិក្រព្រះកត្វានៈដ៏ចំរើន យើងខ្ញុំឆ្លើយសម្លាប់កំបាន
កុះកំបាន បណ្តាញចេញកំបាន ធ្វើឱ្យសមគួរតាមហេតុកំបាន ដំណើរ
នោះគ្រោះមហាក្សត្រ បតិក្រព្រះកត្វានៈដ៏ចំរើន ព្រោះថាឈ្មោះណា
ដែលគេហៅថាប្រតិក្រិយ៍ដូច្នេះអំពីមុន ឈ្មោះនោះរបស់ក្សត្រិយ៍នោះ ក៏
បានទៅហើយ ឥឡូវនេះ ក្សត្រិយ៍នោះដល់ខ្ញុំឈ្មោះថាចោរវិញ ។

[២៣៨] បតិក្រមហារាជ ព្រះអង្គសំគាល់សេចក្តីនោះដូចម្តេច
ប្រាហ្មណ៍ ក្នុងរណននេះ... វេស្សៈក្នុងរណននេះ... សុទ្ធាៈក្នុងរណន
នេះ ឆ្លើយត្រឡប់ត្រឡង់ដូច្នេះរបស់អង្គ ច្នៃនៃក្តី ធ្វើកំហើបៀនបៀនយក
ទ្រព្យរបស់ ក្នុងផ្ទះកម្មយក្តី ចាំស្តាប់ផ្ទៃក្តី សេចក្តីយាយរបស់អង្គ
បើបុរសទាំងឡាយចាប់សុទ្ធានោះហើយ ចាំយកមកក្លាយព្រះអង្គជា
បតិក្រព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ សុទ្ធានេះជាចោររបស់ព្រះអង្គ ជាអ្នកប្រត្រិក្ខន្ធកុំ
កំរើតាត្រក់ បើព្រះអង្គប្រាថ្នាខឹងដាក់ព្រះរាជកាត្វាណា សូមទ្រង់ដាក់
ព្រះរាជកាត្វានោះ ដល់ចោរនោះចុះ តើព្រះអង្គឆ្លើយត្រឡប់ត្រឡង់
នោះដូចម្តេចទៅ ។ បតិក្រព្រះកត្វានៈដ៏ចំរើន យើងខ្ញុំឆ្លើយសម្លាប់កំបាន

សុត្តន្តបិដក វជ្ជាបិដក វជ្ជាបិដក

ជាសេយ្យម វា ចត្វាជេយ្យម វា យជាបទ្ធយំ
វា កេរេយ្យម តំ កំស្ស ហេតុ យោ ហិស្ស កោ
កត្វាន ឬត្វេ សុទ្ធាតិ សមញ្ញា សាស្ស អន្តរាហិកា
លោកេត្វេ សន្តិ កត្តតិ ។

(២៣៩) តំ កំ មញ្ញាសិ មហារាជ យនិ ឯវំ សន្តោ
នមេ ចត្វារោ វណ្ណា សមសមា ហោន្តិ ទោ វា កមិ
វា តេ ឯត្ថ ហោតិ ។ អន្តា ទោ កោ កត្វាន ឯវំ
សន្តោ នមេ ចត្វារោ វណ្ណា សមសមា ហោន្តិ ទាហិ
ឯត្ថ កិញ្ចិ ទាហា កាណំ សមទុចស្សនីតិ ។

(២៤០) នមិទាចិ ទោ ឯតំ មហារាជ ចរិយាយេន
វេនិត្តំ យថា យោសោយេវេសោ លោកស្មី
ប្រាហ្មណ វ សេដ្ឋោ វណ្ណា ហិទោ អញ្ញោ វណ្ណា
។ ចេ ។ ប្រាហ្មណយាទាតិ តំ កំ មញ្ញាសិ មហារាជ
នេន ទត្តិយោ កេសមស្សំ ឱហារត្វា កាសាយាចិ
វត្ថាចិ អន្តានេត្វា អកាស្មា អនករិយំ បទ្ធលោ អស្ស
វិកោ ទាលាភិទាតា វិកោ អនិទ្ធានាតា វិកោ ឬសា-

សុត្តន្តបិដក វជ្ជាបិដក វជ្ជាបិដក

ពុរិកំបាន ហណ្ណាញាចញកំបាន ត្រើសមគ្គតាមហេតុកំបាន ដំណើរ
នោះ ព្រោះហេតុអ្វី ចត្តគ្រោះកត្វានៈដំបើង ព្រោះថា ឈ្មោះណា
ដែលគេហៅថា សុទ្ធាតិ ឈ្មោះរបស់សុទ្ធាតិ បានកំបានទៅ
ហើយ ឥឡូវនេះ សុទ្ធាតិ ឈ្មោះរបស់សុទ្ធាតិ បានកំបានទៅ ។

(២៣៩) ចត្តគ្រោះកត្វានៈ ព្រះអង្គសំគាល់សេចក្តីនោះដូចម្តេច
កាលបើហេតុយ៉ាងនេះមានហើយ វណ្ណៈចំណង់នេះ ជាវណ្ណៈស្មើគ្នា
ឬមិនស្មើគ្នា ឬក៏ព្រះអង្គទ្រង់មានព្រះយោបល់ដូចម្តេច ក្នុងវណ្ណៈចំណង់
នេះទេ ។ ចត្តគ្រោះកត្វានៈដំបើង កាលបើហេតុយ៉ាងនេះមាន
ហើយ វណ្ណៈចំណង់នេះ ជាវណ្ណៈស្មើគ្នា តិរវិច ឬមិនឃើញអំពី
ផ្សេងគ្នា ឬមិនឃើញ ក្នុងវណ្ណៈចំណង់នេះឡើយ ។

(២៤០) ចត្តគ្រោះកត្វានៈ សំឡេងសុសសាយនេះគេច្រានក្នុង
លោកថា ពួកប្រាហ្មណ៍ជាវណ្ណៈខ្ពស់ ជនដទៃជាវណ្ណៈទាប ។ ចេ ។
ជាអ្នកទទួលមតិរបស់ប្រាហ្មណ៍ ដោយហេតុណា ហេតុអ្វី អ្នកប្រាជ្ញ
ឥឡូវដឹងដោយបរិយាយដូចនេះទៅនេះ ចត្តគ្រោះកត្វានៈ ព្រះអង្គសំគាល់
សេចក្តីនោះដូចម្តេច គួរត្រិះរិះក្នុងលោកនេះ បើការសត់ ពួកទាត់
ពួកចង្ហា ស្ងៀមស្ងៀមបំបំបាត់កាសាយៈ ចេញចាកផ្ទះចូលទៅកាន់ផ្ទះ
ជាអ្នករៀនចាកការសម្លាប់សត្វ រៀនចាកការលួចប្រព្យាគ រៀនចាកការ

វាជា ឯកកត្តិកោ ព្រមទាំង សីលវា កល្យាណធម្មោ
 កត្តិ ធំ កល្យាណសីល ។ អតិកល្យាណ វា កោ
 កត្តាធំ បច្ចុប្បន្ន វា អាសន្ន វា មិនប្រែប្រួល
 អតិកល្យាណ វា^(១) ធំ ចីវរវិស្វាភាគសេនាស-
 ណតិលាចប្បច្ចយគេសង្ខមវត្ថុកោ ធម្មតិក វា អស្ស
 រត្នាវណ្ណត្ថិ សីលិយោយ្យាម តិ កសិ ហេតុ
 យា ហិស្ស កោ កត្តាធំ បុព្វ ទុក្ខយោគី សមញ្ញ
 សាស្ត្រ អន្តរាហិកា សមណោត្រា សង្ខី កត្តតិក ។

[២២៦] តិ កតិ មញ្ញសិ មហាពជ ឥន ប្រាហ្ម-
 ណោ... ឥន វេស្សា... ឥន សុត្តោ កេសមស្សី
 ឱហាវត្ថា កាសាយាធ វត្ថាធំ អន្តរាហិកា អតាស្មា
 អនតរិយំ បព្វជិតោ អស្សវិរោ ចាណាតិចាតា វិរោ
 អនិច្ឆាធានា វិរោ មុសាវាធា ឯកកត្តិកោ ព្រមទាំង
 សីលវា កល្យាណធម្មោ កត្តិ ធំ កល្យាណសីល ។

១. ឧ. បិ ។

កុហក ជាអ្នកបរិភោគគន្លងម្តង ជាអ្នកប្រព្រឹត្តធម៌ប្រសើរ ជាអ្នក
 មានសីល មានកល្យាណធម៌ តើព្រះគង្គតប្បិទ្ធិសុខុមារដូចម្តេច ។
 បព្វគ្រូព្រះគោត្តនៈដ៏ចម្រើន យើងខ្ញុំតប្បិយបង្គំ តប្បិក្រោកឡើងទទួល
 តប្បិទ្ធិមុនដោយកាសនៈ តប្បិទ្ធិទុកបំរុងបង្គំនោះ ដោយចីវរ បិណ្ឌបាម
 សេនាសនៈ ខឹងនិលានប្បច្ចយគេសង្ខមវត្ថុកោ ធម្មតិកតែងតែរក្សា
 ការការ គ្រប់គ្រងប្រគល់ដោយធម៌ ដល់បព្វជិតនោះ ដំណើរនោះ
 ព្រោះហេតុអ្វី បព្វគ្រូព្រះគោត្តនៈដ៏ចម្រើន ព្រោះថាឈ្មោះឈាវដែល
 គេហៅថា ក្សត្រិយ៍ដូច្នេះអតិមុន ឈ្មោះរបស់ក្សត្រិយ៍នោះក៏បាត់ទៅ
 ហើយ ឥឡូវនេះ ក្សត្រិយ៍នោះដល់ខ្ញុំឈ្មោះថា សមណៈវិញ ។

[២២៧] បព្វគ្រូមហាពជ ព្រះគង្គសំគាល់សេចក្តីនោះដូចម្តេច
 ព្រមទាំងក្នុងលោកនេះ... វេស្សៈក្នុងលោកនេះ... សុទ្ធាក្នុងលោកនេះ
 បើការសក់ពុកចាត់ពុកចង្កា ស្បែកដណ្តប់សំពត់កាសាយៈ ចេញចាកផ្ទះ
 ចូលទៅកាន់ផ្នួស ជាអ្នកវៀរចាកកាសេនាច្បាប់សត្វ វៀរចាកកាសេនាច្បាប់
 គេ វៀរចាកពាក្យកុហក ជាអ្នកបរិភោគគន្លងម្តង ជាអ្នកប្រព្រឹត្តធម៌ប្រសើរ
 សីល មានសីល មានកល្យាណធម៌ តើព្រះគង្គតប្បិទ្ធិសុខុមារដូចម្តេច ។

អភិវាទេយ្យម វា កោ កត្វាន មច្ចុដ្ឋេយ្យម វា
 អាសនេន វា និមន្តេយ្យម អភិវិមន្តេយ្យម វា និ
 ចីវរិយិណ្ឌុចាតសេនាសនកិលានច្បូនយកេសជ្ជិមរិក្ខារ-
 ហំ ធម្មតំ វា អស្ស រត្តាវរណាតុត្ថំ សំវិទហេយ្យម
 តំ កឹស្ស ហេតុ យា ហំស្ស កោ កត្វាន បុព្វ
 សុន្តោតិ សមញ្ញា សាស្ស អន្តរហិតា សមណោត្វរ
 សន្និ កុដ្ឋតិវិ ។

(២២២) ភិ កឹ មញ្ញាសិ មហាភជ យនិ វរិ
 សន្ត ភីមេ ធន្តារោ វណ្ណា សមសមា ហោន្តំ នោ
 វា កុមិ វា ភេ ឯត្ថ ហោតិវិ ។ អត្វា ទោ កោ
 កត្វាន វរិ សន្ត ភីមេ ធន្តារោ វណ្ណា សមសមា
 ហោន្តំ នាហំ ឯត្ថ តិវិវុំ នាណករណំ សមនុ-
 បស្សមីវិ ។

បកិក្រព្រះកថានៈដំបំរើន ខ្ញុំប្បវាយបន្តិ គប្បីក្រោកឡើងទទួល គប្បី
 និមន្តដោយអសនៈ គប្បីទំនុកចំរុនបត្យជិតនោះ ដោយជីវ បិណ្ឌបាត
 សេនាសនៈ នឹងគំលានប្បបូជយកេសជ្ជិមរិក្ខា ឬគប្បីចាត់ចែងនូវការកេរ
 ការពារ គ្រប់គ្រងជីវិតប្រកបដោយធម៌ ដល់បត្យជិតនោះ ដំណើរនោះ
 ព្រោះហេតុអ្វី បកិក្រព្រះកថានៈដំបំរើន ព្រោះជាឈ្មោះណាវេសគេ
 ហៅថាសុខ្ខៈអំពីមុន ឈ្មោះរបស់សុខ្ខៈនោះគឺបានទៅហើយ ឥឡូវនេះ
 សុខ្ខៈនោះដល់នូវឈ្មោះថាសមណវិញ ។

(២២២) បកិក្រមហាភជ ព្រះអង្គសំគាល់សេចក្តីនោះដូចម្តេច
 កាលបើហេតុយ៉ាងនេះបានហើយ វណ្ណៈទាំង ២ នេះ ជាវណ្ណៈស្មើៗគ្នា
 ឬមិនស្មើគ្នាទេ ឬក៏ព្រះអង្គទ្រង់បានព្រះយោបល់ដូចម្តេច ក្នុងវណ្ណៈ
 ទាំង ២ នេះវិញ ។ បកិក្រព្រះកថានៈដំបំរើន កាលបើហេតុយ៉ាងនេះបាន
 ព្រាគដរហើយ វណ្ណៈទាំង ២ នេះ ជាវណ្ណៈស្មើៗគ្នាគឺឥរិយទ ខ្ញុំមិនបាន
 ឃើញអំពើផ្សេងគ្នាបន្តិចបន្តួច ក្នុងវណ្ណៈទាំង ២ នេះឡើយ ។

សុខ្ខន្តរិដិកោ ចង្រ្កិមនិកាយស្ស ចង្រ្កិមបណ្ណាសកំ

ឯសាលា កវីភ្នំ កោះធំ សាលា កោះមិ ឈូក
កីឡាសង្ឃកូ ឧបាសក ម៉ កវី កោះលោ តារតុ
អដ្ឋកថា ចាណុបតិ សាលាភ្នំភ្នំ ។

[២២៥] ហេតុ ទេ ទំ គូ មហាករណ៍ សាសនា
អរហន្ត កម្រិត^(១) គូ កក្កដា សាសនា កក្កដា យស
សាសនា កក្កដា ។ កក្កដា មន ហេតុ កក្កដា
ឯករាជ្យ សេចក្តី វិហារ អរហន្ត សម្មាសម្ពុទ្ធា-
តិ ។ ចរិតកុត្តោ ទេ មហាករណ៍ ឯករាជ្យ សេ-
ចក្តី អរហន្ត សម្មាសម្ពុទ្ធាតិ ។

(២២៦) ស.គេ ប័(២) មយំ រោ កត្វាទ
 សុរោយ្យាម តំ ភក្កន្តំ នសសុ យោជនេសុ នសចិ
 មយំ យោជនាចំ កត្វេយ្យាម តំ ភក្កន្តំ នស្សនាយ
 អាហន្តំ សង្កាសម្ពុត្តំ ស.គេ ប័(២) មយំ រោ
 កត្វាទ សុរោយ្យាម តំ ភក្កន្តំ វិសត្ថយា យោ.
 ជនេសុ... តីសាយ(២) យោជនេសុ... ទតានីសាយ

• ឆ. ១៩៨១ ។ ២-៣ ឆ. បី ។ ៤ ។, គំនូរតិចណា ។

សត្វបីជក បង្កើនឱកាស ទទួលបានសេចក្តីសុខ

ខ្ញុំព្រះគម្ភា ខេ៖ សូមដល់ខ្ញុំព្រះគម្ភា ខេ៖ ដ៏បំរើផង ព្រះធម៌ផង ព្រះ
 ភ័ក្ត្រសង្ឃផង ជាតំណាងលើកបាបដើមគាត់គឺជាថ្ងៃខុះខេៗ សូមព្រះ
 គម្ភា ខេ៖ ដ៏បំរើ ព្រះគម្ភា ខេ៖ ជាជាតិសាសនា ដល់ខ្ញុំសាសនា ធម៌
 ស្រីជាយជីវិត ។

(២២៩) បតិក្រមហាស ព្រះអង្គក្នុងកក្កដាសា ជាទីពឹង
លើកឡើយ កក្កដាសាស្រីព្រះមានព្រះភាគណា ជាទីពឹង ទីលើក
ស្នូលព្រះអង្គ ស្រីខ្ញុំព្រះមានព្រះភាគនោះ ជាទីពឹងទីលើកចុះ ។
បតិក្រព្រះករុណាដ៏ធំអើ ចុះឥឡូវនេះ អើព្រះមានព្រះភាគ ជាអា-
ហ្មសម្មាសម្ពុទ្ធនោះ ព្រះអង្គគង់នៅក្នុងវិណា ។ បតិក្រមហាស
ឥឡូវនេះ ព្រះមានព្រះភាគ ជាអាហ្មសម្មាសម្ពុទ្ធនោះ ព្រះអង្គ
បរិនិព្វានហើយ ។

(២២៦) ចក្រព្រះករុណា៖ ដ៏ចម្រើន បើប្រសិនជាយើងខ្ញុំ
 ឮដំណឹងថា ព្រះបាទព្រះភាគនោះ នៅក្នុងច្របាណ ១០ យោជន៍
 យើងខ្ញុំឬនៅកាន់ទី ច្របាណ ១០ យោជន៍ ដើម្បីឃើញព្រះបាទ
 ព្រះភាគ ជាព្រះគោតមសម្មាសម្ពុទ្ធនោះឱ្យបាន ចក្រព្រះករុណា៖
 ដ៏ចម្រើន បើប្រសិនជា យើងខ្ញុំឮដំណឹងថា ព្រះបាទព្រះភាគនោះ
 នៅក្នុងច្របាណ ២០ យោជន៍... ៣០ យោជន៍... ៤០ យោជន៍...

យោជនេសុ... ចញ្ញាសាយ យោជនេសុ ចញ្ញាសម្ប
 មយំ យោជនាមិ កត្តយ្យាម ភំ កកវន្តំ ធម្មនាយ
 អរហន្តំ សម្មាសម្ពុទ្ធិំ យោជនេសតេ ធម៌ មយំ កោ
 កត្វាន សុណយ្យាម ភំ កកវន្តំ យោជនេសតិច៌
 មយំ កត្តយ្យាម ភំ កកវន្តំ ធម្មនាយ អរហន្តំ
 សម្មាសម្ពុទ្ធិំ យតោ ធម៌ កោ កត្វាន
 បរិនិព្វានោ សោ កកវ បរិនិព្វានិច៌ មយំ កកវន្តំ
 សាណំ កត្តាន ធម្មត្ថ ភិក្ខុសង្ឃញ្ច ឧបាសកំ
 ចំ ភវំ កត្វាតោ បាវេតុ អន្តតត្ថោ បាល្យមេតិ
 សាណាត្តត្ថំ ។

មនុស្សបុគ្គល ឧបសគ្គ ។

៩០ យោជនេសាគ យេនិទ្ធិប្បវត្តកាមិ ប្រមាណ ៩០ យោជន៍
 ដើម្បីឃើញព្រះមានព្រះភាគ ជាអហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធនោះឲ្យបាន បតិក្រ
 ព្រះកត្តានៈដ៏ចំរើន ចើប្រសិនជាយេនិទ្ធិ ឡើងឆ្លង ព្រះមាន
 ព្រះភាគនោះ នៅក្នុងទីប្រមាណ ១០០ យោជន៍ យេនិទ្ធិប្បវត្ត
 កាមិទីប្រមាណ ១០០ យោជន៍ ដើម្បីឃើញព្រះមានព្រះភាគ ជា
 អហន្ត សម្មាសម្ពុទ្ធនោះឲ្យបាន បតិក្រព្រះកត្តានៈដ៏ចំរើន កាលបើ
 ព្រះមានព្រះភាគអង្គនោះ ទ្រង់បរិនិព្វានហើយ យេនិទ្ធិសូមដល់នូវព្រះ
 មានព្រះភាគ ដែលទ្រង់បរិនិព្វានហើយ ទាំងព្រះធម៌ទាំងព្រះភិក្ខុសង្ឃ
 ជាទីគង្គ ទីរលឹក សូមព្រះកត្តានៈដ៏ចំរើន ប្រាបនូវព្រះករុណាថា
 ជាឧបាសក ដល់នូវសាធារណមន៍ ស្មើគ្នាដ៏រីក ចាប់រំលឹកគំរើក
 ថ្ងៃនេះទៅ ។

ចប់ មនុស្សទី ៤ ។

បញ្ចមិ ពោធិវាជកុមារសុត្តំ

(២២៧) ឯវង្ខេ សុតំ ។ ឯតំ សមយំ ភក្កវា
 ភក្កេសុ វិហរតិ សុំសុខារតិវេ ភស្តុកុណវនេ
 វិគគាយេ ។ តេន មោ ចន សមយេន ពោធិស្ស
 វាជកុមារស្ស កោកុណា^(១) ឆាម មាសាដោ
 វេរកាវតោ ហោតិ អនុជ្ឈាដ្ឋោ សមណេន វា
 ប្រាហ្មណេន វា តេនចិ វា មនុស្សក្ខតេន ។ អនេហោ
 ពោធិ វាជកុមារោ សញ្ញកាបុត្តំ មាណវំ អាមន្តេសិ
 ឯហិ ភំ សុត្ថ សញ្ញកាបុត្ត យេន ភក្កវា
 តេនុចសង្កម ឧបសង្កមិត្តា មម វេនេន ភក្កវាតោ
 មាទេ សិវសា វន្ត អប្បពាធំ អប្បតត្តំ លហុដ្ឋាធំ
 តលំ ជាសុវិហារំ បុច្ឆ ពោធិ ភន្តេ វាជកុមារោ
 ភក្កវាតោ មាទេ សិវសា វន្តតិ អប្បពាធំ អប្បតត្តំ
 លហុដ្ឋាធំ តលំ ជាសុវិហារំ បុច្ឆតិ ឯវង្ខេ វេនហិ

• ១. ឧ.ពោធិវេ ។

ពោធិវាជកុមារសូត្រ ទី ៥

(២២៧) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមាន
 ព្រះភាគ ស្តេចគង់នៅក្នុងភស្តុកុណវន្ត^(១) ជាទីឱ្យអភ័យដល់ប្រឹក្សាទៀប
 ព្រំសុំសុខារតិវៈ ក្នុងកត្តជនបទ ។ សម័យនោះឯង ពោធិវាជកុមារ
 ចាត់ការកសាងប្រាសាទ ឈ្មោះកាកុណា^(២) ទើបតែគង់ហើយថ្មីៗ ដែល
 សមណប្រាហ្មណ៍ ឬបុគ្គលណាមួយ ជាតិជាមនុស្សមិនដែលធ្លាប់
 បាននៅកស្រីយ ។ សំដាប់នោះ ពោធិវាជកុមារ ខ្លះហៅសត្វិកា-
 បុគ្គនាណាមកប្រាប់ថា ខែសត្វិកាបុត្រសំឡាញ់ អ្នកចូរមក អ្នកចូរ
 ទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ថ្វាយបង្គំប្រាថ្នា
 យុគលព្រះមានព្រះភាគដោយក្បួន ចូលសួរការមិនមានអាតាច មិន
 មានសេចក្តីលំបាក ការក្រោកហើសហួន កាយឈឺធំធេងជា
 គ្រឿងនៅសប្បាយ ភាគពាក្យអញថា បត់ត្រព្រះអង្គដ៏ធំរើន ពោធិ-
 វាជកុមារសូមថ្វាយបង្គំ ឮព្រះបាទយុគលព្រះអង្គដោយក្បួន ចូលសួរ
 ការមិនមានអាតាច មិនមានសេចក្តីលំបាក ការក្រោកហើសហួន
 កាយឈឺ ធំធេងជាគ្រឿងនៅសប្បាយ ហើយចូលយ៉ាងនេះទៀតថា

• ១ ព្រៃឈើធំៗ ឬជាព្រៃយក្សីឈ្មោះវាសនណាតោស្សគ្រប់គ្រង ។ ២ កាកុណា ឬ
 ថា កោកុណៈ ព្រោះប្រាសាទនោះ មានការបា មានសំរាងដូចជាស្លាបព្រៃឈើ ។

កោតោ វចេនេន ភិ កវន្តិ កោតមី កោនិ កោ កោតម
 រាជកុមារោ កោតោ កោតមស្ស ចានេ សិរសោ វន្តតិ
 អប្បកាដិ អប្បកន្តិ លហុដ្ឋាដិ ឈិ ជាសុវហរំ ចុន្ទតិ
 ឯវត្ថុ វនេតិ វនិកសេតុ កិរ កវី កោតោ កោនិស្ស
 រាជកុមារស្ស ស្វាតាយ ភត្តិ សន្តិ ភិក្ខុសង្ឃនាតិ
 វនិក្កុញ បទ សមណោ កោតមេនាតិ ។ អថទោ
 កោនិ រាជកុមារោ ភស្ស វត្តិយា អចុយេន ធិវស-
 នេ^(១) បណីតិ វាជនីយំ កោជនីយំ បដិយាធាបេត្វា
 កោតនុនេត្វា ចាសាដិ ឱតាតេហិ ធូស្សេហិ សន្តក-
 បេត្វា^(២) យាវ បច្ឆិមសោចាណាសឡេវា សត្វិកាបុត្តិ
 មាណវំ អាមន្តេសិ ឯហិ ភិ សឌ្ឍ សត្វិកាបុត្ត
 យេន កកវា តេតុបសន្តមិ ឧបសន្តមិថ្វា ភកវតោ
 កាលំ អាហេយេហិ កាលោ កន្តេ ធិដ្ឋិតំ កត្តន្តំ ។
 ឯវំ កោតិ ទោ សត្វិកាបុត្តោ មាណវា
 កោនិស្ស រាជកុមារស្ស ចដិស្សថ្វា យេន កកវា
 តេតុបសន្តមិ ឧបសន្តមិថ្វា ភកវតោ កាលំ
 អាហេយេសិ កាលោ កោ កោតម ធិដ្ឋិតំ កត្តន្តំ ។

១ ឱ. ម. អចុយេន សារ ធិវសនេ ។ ២ ម. សន្តកបេត្វា ។

ព្រះភាគមជ្ឈិមនិកាយ ភាគបន្ទូល របស់ព្រះហិយេថា បតិក្រព្រះ
 ភោគមជ្ឈិមនិកាយ ភោគិកដកុមារសូមថ្វាយបង្គំទូលព្រះបាទយុគលព្រះភាគម
 ជ្ឈិមនិកាយធម្មត្ថ ទូលសូភោមិធម៌មានការព្រះ មិធមានសេចក្តីលំបាក
 ការក្រោកហើសច្បង កាយឈឺនឹងធម៌ជំនុំសម្បាយ ឬច្បាយ
 ភោគិកដកុមារ ឲ្យក្រាបទូលព្រះគង្គិយ៉ាងនេះថា សូមព្រះភោគមជ្ឈិមនិកាយ
 ព្រមទាំងភិក្ខុសង្ឃ ទទួលភក្តិរបស់ភោគិកដកុមារ ដើម្បីធានាឱ្យស្តេច
 ព្រះភោគមជាម្ចាស់ក៏បានទទួលនិមន្តហើយ ។ លុះត្រឹមឡើង ភោគិកដ-
 កុមារចាត់ចែងទានឱ្យភោគិយាហារដ៏ទុក្ខ ក្នុងព្រះរាជនិវេសន៍របស់
 ព្រះអង្គហើយ ឲ្យក្រាលកោកទុក្ខប្រាសាទ ដោយសំពត់សំពង់ទ្បាយ
 ដកបដល់កំពែងល្អិតជាងគ្រាប់ដុត ហើយត្រាស់ហៅសត្វិកាបុត្ត-
 មាណវមកថា ម្ចាស់សត្វិកាបុត្តសំឡាញ់ អ្នកចូរមក អ្នកចូរទៅគាល់
 ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក្រាបបង្គំទូលភក្តិកាល
 ចំពោះព្រះមានព្រះភាគថា បតិក្រព្រះអង្គជ្ឈិមនិកាយ កាលឆ្លុះហើយ កត្តកិ
 សម្រេចហើយ ។ សត្វិកាបុត្តមាណវ ទទួលព្រះបន្ទូលរបស់ភោគិកដ-
 កុមារថា ព្រះបុណ្យវិសេស ហើយក៏ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ
 លុះចូលទៅដល់ហើយ ទើបក្រាបបង្គំទូលភក្តិកាលចំពោះព្រះមានព្រះ
 ភាគថា បតិក្រព្រះភោគមជ្ឈិមនិកាយ កាលឆ្លុះហើយ កត្តកិសម្រេចហើយ ។

[២២៩] អថទោ ភគវា ចុត្តន្តសមយំ និវាសេត្វា
 រត្តមីវាហតាយ យេន កោដិស្ស រាជកុមារស្ស និវា-
 សនំ តេនុបសន្តមិ ។ តេន ទោ បទ សមយេន កោដិ
 រាជកុមារោ តហំន្វារតោដ្ឋតេ មិគោ ហោតិ ភគវន្តំ
 រោគមយហនា ។ អនុសា ទោ កោដិ រាជកុមា-
 រោ ភគវន្តំ ទ្វារតោ ។ អាគច្ឆន្តំ និម្វាន បច្ចុក្កន្ធា
 ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា មុត្តិត្វា យេន កោតកុដានា
 ចាសានោ តេនុបសន្តមិ ។ អថទោ ភគវា ចច្ចិមំ
 សោតាណាគន្សេវី^(១) និស្សាយ អដ្ឋាសិ ។ អថទោ
 កោដិ រាជកុមារោ ភគវន្តំ ឯតនោច អភិវហតុ
 កន្តេ ភគវា ទុស្សនំ អភិវហតុ សុកតោ ទុស្សនំ
 យំ មម អស្ស ធីយរត្តំ ហិតាយ សុទាយាតិ ។
 ឯវំ វុត្តេ ភគវា គុណ្ឌី អបោសិ ។ ទុតិយម្យំ ទោ
 កោដិ រាជកុមារោ ភគវន្តំ ឯតនោច អភិវហតុ
 កន្តេ ភគវា ទុស្សនំ អភិវហតុ សុកតោ ទុស្សនំ
 យំ មម អស្ស ធីយរត្តំ ហិតាយ សុទាយាតិ ។

១ អ.សោណណវី ។

[២២៩] គ្រាមានឯង ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ស្បង់ប្រដាប់បាត្រ
 នីតិចិវ ក្នុងចុត្តន្តសម័យ ទ្រង់គូបដំណើរទៅកាន់ទំសេន្ធបស្កម្មរបស់
 ពោធិកដកុមារ ។ សម័យនោះឯង ពោធិកដកុមារ ប៉ិនទៅទាញក្រៅ
 ក្រោងទ្វារដ៏ចាំព្រះមានព្រះភាគ ។ ពោធិកដកុមារ បានឃើញព្រះ
 មានព្រះភាគស្តេចបរាគម័យចង្វាយ លុះឃើញហើយ ក៏ក្រោកទៅទទួល
 ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ដាំស្តេចទៅកាន់ភោគទុប្រាសាទ ។
 វេលានោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់យប់បង្គំនាំទៅកាន់ដំណើរដាច់ទាត់
 ក្រោមបំផុត ។ លំដាប់នោះ ពោធិកដកុមារ ក្រាបបង្គំទទួលព្រះមានព្រះ
 ភាគយ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សូមព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់
 ជាប់សំពត់ពាក់ព្យាយ សូមព្រះសុគតទ្រង់ជាប់សំពត់ពាក់ព្យាយ ដើម្បី
 ប្រយោជន៍នីសេចក្តីសុខ ដល់ខ្ញុំព្រះអង្គអស់កាលជាយូរអង្វែង ។ កាល
 ពោធិកដកុមារ ក្រាបបង្គំទទួលយ៉ាងនេះហើយ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់
 ទៅស្ងៀម ។ ពោធិកដកុមារ ក្រាបបង្គំទទួលព្រះមានព្រះភាគយ៉ាងនេះ
 អស់រយៈពេលដ៏វែងថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សូមព្រះមានព្រះភាគទ្រង់
 ជាប់សំពត់ពាក់ព្យាយ សូមព្រះសុគតទ្រង់ជាប់សំពត់ពាក់ព្យាយ ដើម្បី
 ប្រយោជន៍នីសេចក្តីសុខដល់ខ្ញុំព្រះអង្គ អស់កាលជាយូរអង្វែង ។

ឯវិ វុត្តេ^(១) ភក្កវា តុល្លា អបេសា ។ ភតិយន្ទ្រ
 ចោ ពោធិ រាជកុមារោ ភក្កវុត្តំ ឯតនោត អភិរុយតុ
 កន្តេ ភក្កវា ទុស្សាធិ អភិរុយតុ សុតតោ ទុស្សាធិ
 យំ មម អស្ស ធីយវត្ថំ ហិកាយ សុទាយាតិ ។
 អដោ ភក្កវា អាយស្មន្តិ អាធិន្តិ អបេសាភេសិ ។
 អដោ អាយស្មា អាធិន្តោ ពោធិ រាជកុមារី
 ឯតនោត សិហាតុ រាជកុមារ ទុស្សាធិ ន ភក្កវា
 ធលេបដីតំ អក្កមិស្សតិ បដិមំ ជនតិ តថាគតោ
 អបេសាភេតិ ។ អដោ ពោធិ រាជកុមារោ
 ទុស្សាធិ សិហាភេតា ឧបរិ តោកកុន្ធ ចាសានេ
 អាសនាធិ^(២) បញ្ញាបេសិ ។ អដោ ភក្កវា
 តោកកុន្ធ ចាសានំ អភិរុយតា បញ្ញត្តេ អាសានេ ចិ-
 សីទិ សុទ្ធិ ភិក្ខុសង្ឃេ ។ អដោ ពោធិ រាជកុមារោ

១ ១. ទុតិយវិ ពោធិ ទិស្សនំ ។ ២ អាសន្តិ យុទ្ធនំ ។

កាលភោជិកជកុមារ ក្រាបចង្អុលយ៉ាងនេះហើយ ព្រះមានព្រះភាគ
 ទ្រង់នៅស្ងៀម ។ ភោជិកជកុមារ ក្រាបចង្អុលព្រះមានព្រះភាគយ៉ាង
 នេះ អស់រយៈពេលចាំបាច់ ដល់ថា បពិត្រព្រះអង្គវិចារីន សូមព្រះមាន
 ព្រះភាគ ទ្រង់ដាច់សំភក់ទាំងឡាយ សូមព្រះសុភទ្រង់ដាច់សំភក់
 ទាំងឡាយ ដើម្បីប្រយោជន៍នឹងសេចក្តីសុខដល់ខ្ញុំព្រះអង្គ អស់កាល
 ជាយូរកន្លង ។ លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់បែកព្រះក្រូច
 ក្រេក្រាបខ្លួនខាងមាឃ ។ គ្រានោះឯង ព្រះភាគខ្លួនខាងមាឃ ក៏មាន
 ដេរាចាតៅនឹងភោជិកជកុមារយ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះភោជកុមារ សូមទ្រង់
 សាសន៍ចេញ ព្រះមានព្រះភាគ ព្រះអង្គមិនទ្រង់ដាច់សំភក់
 ទេ ព្រះសុភព្រះអង្គទ្រង់ប្រមើលមើលខ្លួនប្រជុំជនជាទាំងក្រោយ ។
 គ្រានោះ ភោជិកជកុមារ ទ្រង់ឱ្យសាសន៍ចេញហើយ ទ្រង់ឱ្យក្រាល
 កាសនៈខាងលើកោតខ្ទេចប្រាសាទ ។ គ្រានោះ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់
 ឡើងកាន់កោតខ្ទេចប្រាសាទ ហើយគង់លើកាសនៈ ដែលគេក្រាល
 ប្រេបហើយ ព្រមទាំងភិក្ខុសង្ឃ ។ លំដាប់នោះ ភោជិកជកុមារ មាន

អស្សុមុទានំ រោទត្តានំ កេសមស្សំ ឱហរេត្វា កាលា-
 យានំ វត្តានំ អប្បារេត្វា អតារស្មា អនតវយំ មត្វជី ។
 សោ ឯវំ មត្វជីកោ សមាហោ កីកុសលតវេសំ អនុត្តរំ
 សង្ករាមនំ បរិយេសមាហោ យេន អាឡារោ កាលា-
 ហោ កេតុបសន្តមំ ឧបសន្តមិត្វា អាឡារំ កាលាមិ
 ឯតនកោចំ ឥន្ទាមហំ អវុសោ កាលាម ឥមស្មី
 ធម្មវិទយេ ព្រហ្មចរិយំ ពវគ្គនំ ។ ឯវំ វុត្តេ រាជកុមារ
 អាឡារោ កាលាហោ មំ ឯតនកោច វិហារតាយស្មា
 កាតិសោ អយំ ធម្មោ យត្ថ វិញ្ញ បុរិសោ នចិ-
 រស្សេវ សកំ អាចរិយកំ សយំ អភិញ្ញា សច្ចិតត្វា
 ឧបសម្មជ្ជ វិហរេយ្យតិ ។ សោ ទោ អហំ រាជកុមារ
 នចិរស្សេវ ទិច្ចមេវ គី ធម្មំ បរិយាចុណី ។ សោ ទោ
 អហំ រាជកុមារ ភាវត្តកេនេវ ឱជ្ជច្បហតមត្តេន លមិ-
 តលាចធមត្តេន ញាណវាទត្វា វធាមិ ថេរវាទត្វា ជា-
 យមិ ចស្សន្តិកំ ន ចដិជានមិ អហលោវ អញ្ញោ ន ។

បំភាមិមនំ (ឱប្បស) មានមុខទំព័រជាតដោយទំក្រែក កំពុងឆ្ងល់
 យំ ពីធម្មារកាសកំនឹងពុកខាត់ពុកចង្អា ស្ងៀកដណ្តប់សំពត់កាលាមៈ
 ចេញបាតប្តូរចូលមកចូល ។ កាលនោះគង់នោះ បានចូលដូច្នោះហើយ
 ក៏ស្វែងរក ខ្ញុំក៏កុសលសន្តិរបេជជ្រូកស៊ី ក៏បានចូលទៅកកក្បែរ
 ភាសកាលាមគោត្រ លុះចូលទៅដល់ហើយ បានកាលសេចក្តីនេះ
 ទៅនឹងកាឡារភាសកាលាមគោត្រថា ម្ចាស់កុសលកាលាមៈ យើង
 ប្រាថ្នាទាំងមកប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ ក្នុងចម្លើយនេះផង ។ ម្ចាស់
 រាជកុមារ កាលនោះគង់កាលយំនឹងនេះហើយ កាឡារភាសកាលា-
 មគោត្រ បានកាលកបខ័ន្តិគង់នោះនេះថា អ្នកដ៏មានកាយ ចូរ
 ទៅចុះ ធម៌នេះក៏ប្រាកដដូច្នោះ បើជាចូរសេរក៏ដឹងសេចក្តីហើយ មិនយូរ
 ឡើយ ដឹងនឹងធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ខ្ញុំវេទិតាចារ្យរបស់ខ្លួន ដោយប្រាថ្នា
 ដ៏ឆ្អាតដោយខ្លួនឯង ហើយសម្រេចសម្រាន្តរាវ ដោយដំណេង
 ទាំង២ បាន ។ ម្ចាស់រាជកុមារ គង់នោះនោះ ក៏បានរៀនធម៌នោះតាម
 វិធីសមិទ្ធកាយឡើយ ។ ម្ចាស់រាជកុមារ គង់នោះនោះ កាលបាន
 ដល់ទៅញាណវិទនឹងថេរវាទ ដោយការគ្រាន់តែទន្ទេញ ដោយ
 បច្ច្រាម ខឹងដោយការគ្រាន់តែបរិចារទៅមកប៉ុណ្ណោះឯង មួយទៀត
 គង់នោះក្តី ច្បាស់ដឹងក្តី ចេញថា យើងដឹង យើងឃើញដូច្នេះ ។

គស្ស ម្តាយ រាជកុមារ ឯតទេវតាសិ ១ ទៅ អាឡាស្ត្រូ
 កាលាមា ឥម ធម្ម កេរ្តិ៍ សុទ្ធាមគ្គកេរ្តិ៍ សយី
 អភិញ្ញា សង្ខតតា ឧបសម្បជ្ជ វិហារីនិ បរេនេតិ
 អន្តា អាឡាស្ត្រូ កាលាមា ឥម ធម្ម ជាតិ បស្សី
 វិហារីនិ ។ អន្តាមា រាជកុមារ យេន អាឡាស្ត្រូ
 កាលាមា តេជស្ថម្ភី ឧបសម្បជ្ជ អាឡាស្ត្រូ
 កាលាមា ឯតទេវតា កេត្តាវតា ហេ អាឡាស្ត្រូ
 កាលាមា ឥម ធម្ម សយី អភិញ្ញា សង្ខតតា
 ឧបសម្បជ្ជ បរេនេតិ(១) ។ ឯវ វុត្ត រាជកុមារ
 អាឡាស្ត្រូ កាលាមា អាត្មញ្ញាយតនំ បរេនេតិ ។
 គស្ស ម្តាយ រាជកុមារ ឯតទេវតាសិ ១ ទៅ
 អាឡាស្ត្រូ កាលាមាស្ស អត្ថិ សុទ្ធាមម្បិច្ឆិ សុទ្ធា
 ១ ទៅ អាឡាស្ត្រូ កាលាមាស្ស អត្ថិ វិយិ
 មម្បិច្ឆិ វិយិ ១ ទៅ អាឡាស្ត្រូ កាលាមាស្ស
 អត្ថិ សតិ... សមាទិ... បញ្ញា មម្បិច្ឆិ បញ្ញា

១ ម. ឧបសម្បជ្ជ វិហារីនិ បរេនេតិ ទិស្សតិ ។

ម្ចាស់រាជកុមារ គឺជាគន្លង មានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា អាឡាស្ត្រូ
 ភាសាកាលាមាគាត្រ គឺជាញាតិក្នុងវង្សស្រីម្តាយនេះថា អាឡា
 អញបានធ្វើឲ្យកំលាំងដោយប្រាថ្នាដ៏ទុក្ខដោយខ្លួនឯង ដូច្នេះ គឺជាអស់
 ស្រីចង់ដោយគ្រឹះស្រីសុទ្ធាម្បិច្ឆិ ដោយនេះនោះថា អាឡាស្ត្រូ
 ភាសាកាលាមាគាត្រ គ្រាន់តែដឹង គ្រាន់តែឃើញធម៌នេះប៉ុណ្ណោះ ។
 ម្ចាស់រាជកុមារ កាលនោះគឺជាគន្លង បានចូលទៅក្នុងអាឡាស្ត្រូភាសាកា-
 មាគាត្រទៀត សុទ្ធាម្បិច្ឆិដល់ហើយ បានគោរពនឹងអាឡាស្ត្រូភាសាកា-
 មាគាត្រយ៉ាងនេះថា ម្ចាស់អាឡាស្ត្រូភាសាកាមា លោកធ្វើឲ្យកំលាំង
 ម្តាយនេះ ដោយប្រាថ្នាដ៏ទុក្ខដោយខ្លួនឯង ហើយញាតិក្នុងវង្សស្រី
 បានគ្រឹះស្រីប៉ុណ្ណោះទេ ។ ម្ចាស់រាជកុមារ កាលនោះគឺជាគន្លងយ៉ាង
 នេះហើយ អាឡាស្ត្រូភាសាកាមាគាត្រ ទើបបានប្រកាសប្រាប់ដល់
 អាត្មញ្ញាយតនំផ្សេង ។ ម្ចាស់រាជកុមារ គឺជាគន្លងមានសេចក្តី
 ត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា មិនមែនមានសុទ្ធាម្បិច្ឆិអាឡាស្ត្រូភាសាកាមាគាត្រ
 ម្នាក់ឯងទេ សូម្បីយើង ក៏មានសុទ្ធាម្បិច្ឆិដែរ មិនមែនមានវិយិ
 នៃអាឡាស្ត្រូភាសាកាមាគាត្រម្នាក់ឯងទេ សូម្បីយើង ក៏មានវិយិ
 ដូច្នេះដែរ សតិ...សមាទិ...បញ្ញា សូម្បីយើងក៏មានបញ្ញាដូច្នេះដែរ

យទ្ធាហំ យំ ធម្មំ អាឡារោ កាលាមោ សយំ
 អភិញ្ញា សន្និកត្វា ឧបសម្មជ្ជំ វិហារមីតិ បរេនេតិ
 កស្ស ធម្មស្ស សន្និកិយាយ បរេហយ្យន្តិ ។
 សោ ទោ អហំ រាជកុមារ ធិរាស្សៗ ទិច្ចមេវ
 កំ ធម្មំ សយំ អភិញ្ញា សន្និកត្វា ឧបសម្មជ្ជំ
 វិហាសិ ។ រាជទ្វាហំ រាជកុមារ យេន អាឡារោ
 កាលាមោ គេតុបសន្តីមី ឧបសន្តីមិត្វា អាឡារិ
 កាលាមី ឯតទេវេនំ ឯត្តារតា ឆោ អាវុសោ កាលាម
 ឥមំ ធម្មំ សយំ អភិញ្ញា សន្និកត្វា ឧបសម្មជ្ជំ
 បរេនេសីតិ ។ ឯត្តារតា ទោ អហំ អាវុសោ ឥមំ ធម្មំ
 សយំ អភិញ្ញា សន្និកត្វា ឧបសម្មជ្ជំ បរេនេសីតិ ។
 អហំមិ ទោ អាវុសោ ឯត្តារតា ឥមំ ធម្មំ
 សយំ អភិញ្ញា សន្និកត្វា ឧបសម្មជ្ជំ វិហារមីតិ ។
 លាភា ឆោ អាវុសោ សុលទ្ធិំ ឆោ អាវុសោ យេ
 មយំ អាយស្មន្តិ កាធិសំ សម្រហ្មថាវី បស្ចាម

កេតុកថាយ៉ាងដូចម្ដេច យើងត្រូវតែរំលឹកសេចក្ដីព្យាយាម ដើម្បីធ្វើ
 ឲ្យដាក់ច្បាស់នូវធម៌ ដែលភាឡារោបសកាលាមោគាត្រ ញ៉ាំងអ្នកដទៃ
 ឲ្យដឹងថា ពាក្យព្យាបាទធ្វើឲ្យដាក់ច្បាស់ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ទុក្ខដោយខ្លួន
 ឯង ដូច្នេះឲ្យបានត្រឹមត្រូវ ។ ម្ចាស់រាជកុមារ មិនយូរប៉ុន្មាន ក៏ដកគន្លឹះ
 បាទធ្វើឲ្យដាក់ច្បាស់នូវធម៌នោះ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ទុក្ខដោយខ្លួនឯងយ៉ាង
 តាមរំលឹក ។ ម្ចាស់រាជកុមារ លំដាប់នោះ គេបានឮសូរទៅរក
 ភាឡារោបសកាលាមោគាត្រ សុំចូលទៅដល់ហើយ បានរោលខឹង
 ភាឡារោបសកាលាមោគាត្រយ៉ាងនេះថា ម្ចាស់កុរុសាកាលាមៈ លោក
 បាទធ្វើឲ្យដាក់ច្បាស់នូវធម៌នេះដោយប្រាជ្ញាដ៏ទុក្ខ ដោយខ្លួនឯង ហើយ
 ញ៉ាំងអ្នកដទៃឲ្យដឹងបានត្រឹមតែប៉ុណ្ណោះទេ ។ ម្ចាស់កុរុសាកាលាមៈ យើង
 បាទធ្វើឲ្យដាក់ច្បាស់នូវធម៌នេះដោយប្រាជ្ញាដ៏ទុក្ខ ដោយខ្លួនឯង ហើយ
 ញ៉ាំងអ្នកដទៃឲ្យដឹងបាន ត្រឹមតែប៉ុណ្ណោះទេ ។ ភាឡារោបស ឆ្លើយ
 តបថា ម្ចាស់កុរុសាកាលាមៈ ខ្ញុំឯងធ្វើឲ្យដាក់ច្បាស់នូវធម៌នេះ ដោយប្រាជ្ញា
 ដ៏ទុក្ខដោយខ្លួនឯងតែប៉ុណ្ណោះដែរ ។ ម្ចាស់កុរុសាកាលាមៈ យើងរកញាតិមាន
 លាភាហើយ ម្ចាស់កុរុសាកាលាមៈ កាត់ដកទុក្ខស្ស យើងបានដោយល្អហើយ
 ប្រារព្ធករយើងបានឃើញសម្រេចហើយច្បាស់ ប្រហែលដូចជាអ្នកមាន

ឥត យោហី ធម្មិ សយំ អភិញ្ញា សង្ខតត្វា
 ឧបសម្បជ្ជ បរេនេមី តំ ភ្នំ ធម្មិ សយំ អភិញ្ញា
 សង្ខតត្វា ឧបសម្បជ្ជ វិហាសំ យំ ភ្នំ ធម្មិ សយំ
 អភិញ្ញា សង្ខតត្វា ឧបសម្បជ្ជ វិហាសំ តមហំ
 ធម្មិ សយំ អភិញ្ញា សង្ខតត្វា ឧបសម្បជ្ជ បរេនេមី
 ឥត យោហី ធម្មិ ជាតាមី តំ ភ្នំ ធម្មិ ជាតាសំ
 យំ ភ្នំ ធម្មិ ជាតាសំ តមហំ ធម្មិ ជាតាមី ឥត
 យោធិសោ អហំ តានិសោ តុវិ យោធិសោ
 តុវិ តានិសោ អហំ ។ ឯហំនាធិ អាវុសោ ឧកោ
 វស្ថា ឥមំ កណំ បរិហារមាតិ ។ ឥតិ ទោ
 រាជកុមារ អាណុរោ កាលាមោ អាចារិយោ មេ
 សមាធា អន្តរាសី មិ សមាធិ អត្ថនោ សមសមិ
 បរេសំ ឧណ្ណារយ ឆ មិ បូជាយ បូជេសំ ។
 កស្ស មឆ្លំ រាជកុមារ ឯកនហោសំ នាយិ
 ធម្មោ ធិត្វិយាយ ឆ វិកាយ ឆ ធិរោជាយ ឆ
 ឧបសមាយ ឆ អភិញ្ញាយ ឆ សម្មាសាយ

កាយ ហេតុនោះ យើងបានធ្វើឱ្យដាក់ច្បាប់ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ទុក្ខម
 ដោយខ្លួនឯង ហើយញ្ញាវិជ្ជាដ៏ទុក្ខដ៏ច្បាប់ធម៌ណា អ្នកក៏បានធ្វើឱ្យ
 ដាក់ច្បាប់ធម៌នោះ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ទុក្ខម ដោយខ្លួនឯងដូច្នោះដែរ
 អ្នកបានធ្វើឱ្យដាក់ច្បាប់ធម៌ណា ដោយប្រាជ្ញាដ៏ទុក្ខម ដោយខ្លួនឯង
 យើងក៏បានធ្វើឱ្យដាក់ច្បាប់ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ទុក្ខមដោយខ្លួនឯង ហើយ
 ញ្ញាវិជ្ជាអ្នកដ៏ទុក្ខដ៏ច្បាប់ធម៌នោះដែរ ព្រោះហេតុនោះ យើងបានដឹង
 ធម៌ណា អ្នកក៏ដឹងធម៌នោះដែរ អ្នកដឹងធម៌ណា យើងក៏ដឹងធម៌នោះដែរ
 ព្រោះហេតុនោះ យើងយ៉ាងណា អ្នកក៏យ៉ាងនោះដែរ អ្នកយ៉ាងណា
 យើងក៏យ៉ាងនោះដែរ ។ ឆាលអាវុសោ ឥឡូវនេះ អ្នកចូលមកចុះ យើង
 ចាត់ចែងទាំង ឥតិទៅដូចគ្នាព្រាហ្មណៈនេះ ។ ឆាលរាជកុមារ ព្រោះ
 ហេតុនោះ កាណ្ណារមាបសកាលាមាត្រ កាលជាពាហ៍ព្រហ្មរបស់នាគ
 ក៏បានចាត់ចែងនាគ កាលនៅជាពាហ៍ព្រហ្មស្មើនឹងខ្លួន ហើយចូលនាគ
 នាគដោយការចូលដំណើរសាបុរ ។ ឆាលរាជកុមារ នាគនោះ មាន
 សេចក្តីត្រូវយ៉ាងនេះថា ធម៌នេះមិនមែនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសេចក្តីឡើយ
 ណាយ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសេចក្តីចាកចេញ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅ
 ដើម្បីសេចក្តីរលត់ទុក្ខ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសេចក្តីរួចរាល់ មិនមែនប្រ-
 ព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសេចក្តីដឹង មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីស្រាវជ្រាវ មិនមែន

២ ឯព្វានាយ សំវត្ថុនិ យាវនេវ អាតិក្កញ្ញាយ តទ្ធិប-
បត្តិយាតិ ។ សោ ទោ អហំ រាជគុមារ តំ ធម្មំ
អនលន្តរិក្ខា តស្មា ធម្មា ឯត្ថំជ្ជំ អបក្កមី ។

(២៨៦) សោ ទោ អហំ រាជគុមារ កីកុសល-
កវេសី អនុត្តរំ សន្តិវចនំ ចរិយសមាធា យេន
ឧដ្ឋកោ រាមបុត្តោ តេនុបសន្តិមី ឧបសន្តិមិក្ខា ឧទ្ធកំ
រាមបុត្តំ ឯតនកេចិ ឥច្ឆាមហំ អាវុសោ រាម ឥមស្មី
ធម្មវិទយេ ព្រហ្មចរិយំ ចរិតុត្ថំ ។ ឯវំ វុត្ថុ រាជគុមារ
ឧដ្ឋកោ រាមបុត្តោ មំ ឯតនកេច វិហារកាយស្មា
កាធិសោ អយំ ធម្មោ យត្ថុ វិញ្ញ បុរិសោ នចិរស្សវ
សកំ អាចរិយកំ សយំ អភិញ្ញា សន្តិកត្វា ឧបសម្មជ្ជ
វិហារយ្យាតិ ។ សោ ទោ អហំ រាជគុមារ នចិរស្សវ
ទិប្បមេវ តំ ធម្មំ ចរិយាបុណី ។ សោ ទោ អហំ
រាជគុមារ កាវត្ថុកេនេវ ឧដ្ឋប្បហត្ថមត្តេន លមិ-
តលាមនមត្តេន ញាណកំណត្វ វធានំ វេរកំណត្វ ជា-
នាមិ បស្សនីតិ ច ចជំជាតានិ អហក្សេវ អញ្ញោ ច ។

ប្រព្រឹត្តេវ ដើម្បីគ្រាន់តែបានទេ គ្រាន់តែប្រព្រឹត្តេវ ដើម្បីកើតក្នុង
អាតិក្កញ្ញាយគណបុរណ្ណោះ ។ ម្ចាស់រាជគុមារ គឺជាគន្លោះ មិន
បានពេញចិត្តនឹងធម៌នោះ បានគេចចេញចាកធម៌នោះ ហើយចៀស
ចេញទៅ ។

(២៨៧) ម្ចាស់រាជគុមារ គឺជាគន្លោះ កំពុងស្វែងរក កីកុសល
សន្តិវចនដ៏ប្រសើរ បានចូលទៅរកឧទ្ធករាមបុត្រ លុះចូលទៅដល់
ហើយ បាននិយាយភាសានេះនឹងឧទ្ធករាមបុត្រថា ម្ចាស់អាវុសារាមៈ
យើងប្រាថ្នាមិនប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ក្នុងធម៌និយមនេះទេ ។ ម្ចាស់រាជ-
គុមារ កាលគឺជាគន្លោះយ៉ាងនេះហើយ ឧទ្ធករាមបុត្របានកាល
នឹងគឺជាគន្លោះនេះថា អ្នកមានកាយ ចូរនៅចុះ ធម៌នេះប្រាកដដូច្នោះ
ចេះជាបុរសអ្នកដឹងសេចក្តីហើយ មិនយូរឡើយ គង់នឹងធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់
ខ្យល់ទឹកពាហ្មរបស់ខ្លួន ដោយប្រាថ្នាដ៏ទុក្ខម ដោយខ្លួនឯងបាន ។
ម្ចាស់រាជគុមារ គឺជាគន្លោះ ក៏បានរៀនធម៌នោះ យ៉ាងដាច់ហ័ស
មិនយូរឡើយ ។ ម្ចាស់រាជគុមារ គឺជាគន្លោះ បានដល់ទីញា-
ណវចនដ៏ល្អ ដោយការគ្រាន់តែទទួល ដោយចម្រើន
នឹងដោយការគ្រាន់តែចរចាទៅមកច្រើនណាស់ មួយទៀត គឺជាគន-
ត្តិ ច្បងដ៏ទុក្ខ ប្លេងថា យើងដឹង យើងឃើញដូច្នេះ ។

តស្ស មឃ្លី រាជតុលា ឯកនិយោសិ ឧ ទោ
 រហេ ឥមំ ធម្មំ កេវលំ សន្តាមន្តកេន សយំ
 អភិញ្ញា សច្ចិតត្វា ឧបសម្ព័ន្ធ វិហារនីតិ បរេនេតិ
 អន្តា រាមា ឥមំ ធម្មំ ជាតិ ចស្សំ វិហារនីតិ ។
 អថទាហំ រាជតុលា យេន ឧទ្ធកោ រាមបុត្តោ
 កេតុបសង្កម្មំ ឧបសង្កម្មិត្វា ឧទ្ធកំ រាមបុត្តំ ឯកនិយោសិ
 ត្ថិត្តាតា យោ អាវុសោ រាម ឥមំ ធម្មំ សយំ
 អភិញ្ញា សច្ចិតត្វា ឧបសម្ព័ន្ធ បរេនេសីតិ ។ ឯវំ
 វុត្ត រាជតុលា ឧទ្ធកោ រាមបុត្តោ ឯវសញ្ញាណ-
 សញ្ញាយតិ បរេនេសិ ។ តស្ស មឃ្លី រាជតុលា
 ឯកនិយោសិ ឧ ទោ រាមស្មេវ អហោសិ សន្តា
 មឃ្លីចត្ថិ សន្តា ឧ ទោ រាមស្មេវ អហោសិ វិរិយំ
 ។ ថេ ។ សតិ... សមាធិ... បញ្ញា មឃ្លីចត្ថិ បញ្ញា

ម្ចាស់រាជកុមារ គឺជាគតិមានមានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា រាមបុត្រនេះ
 ខឹងញ័រក្នុងដង ឲ្យដឹងច្បាស់ទូលំទូលាយថា គាត់អញ្ជាបានធ្វើឲ្យដាក់
 ច្បាស់ដោយប្រាជ្ញាដ៏ទុក្ខមេដោយខ្លួនឯងដូច្នេះ ដឹងអស់ស្រពះដោយគ្រឹម
 វុត្តសព្វប៉ុណ្ណោះនោះគឺថា ដោយពិតមែននោះ រាមបុត្រនេះ ត្រាស់តែដឹង
 ត្រាស់តែឃើញចម្លងចុះណាស់ ។ ម្ចាស់រាជកុមារ កាលនោះ គឺជាគត
 ចូលទៅរកទុក្ខរាមបុត្រទៀត សុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏បាននិយាយ
 ដឹងទុក្ខរាមបុត្រយ៉ាងនេះថា ម្ចាស់អាវុសោរាម លោកបានធ្វើឲ្យដាក់
 ច្បាស់ទូលំទូលាយ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ទុក្ខមេដោយខ្លួនឯង ហើយញ័រក្នុងដង
 ឲ្យដឹងបានត្រឹមតែចុះណាស់ទេ ។ ម្ចាស់រាជកុមារ កាលគឺជាគតនិយាយ
 យ៉ាងនេះហើយ ទុក្ខរាមបុត្រ ក៏បានប្រកាសប្រាប់ដល់ទៅលើសញ្ញា-
 នសញ្ញាយតិដូច្នេះ ។ ម្ចាស់រាជកុមារ គឺជាគតមានមានសេចក្តី
 ត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា មិនមែនមានសព្វ តែរាមបុត្រម្នាក់ឯងទេ សូម្បី
 យើងក៏មានសព្វដូច្នោះដែរ មិនមែនមានវិញ្ញាណ តែរាមបុត្រម្នាក់
 ឯងទេ ។ ថេ ។ សតិ...សមាធិ... បញ្ញា សូម្បីយើងក៏មានបញ្ញាដូច្នោះ

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុដ្ឋបទបិដកសក

យេន្ទ្រាហំ យំ ធម្មំ រាមោ សយំ អភិញ្ញា សច្ចិ-
 កត្វា ឧបសម្មជ្ឈ វិហារមីតិ បរេនេសី តស្ស ធម្មស្ស
 សច្ចិកវិយាយ បទេហយុត្តិ ។ សោ ទោ អហំ
 រាជេកុមារ ធម៌រស្មេវ ទិប្បមេវ តំ ធម្មំ សយំ
 អភិញ្ញា សច្ចិកត្វា ឧបសម្មជ្ឈ វិហាសី ។ អត-
 ថាហំ រាជេកុមារ យេន ឧទ្ធកោ រាមច្ឆត្តា
 តេតុបស្ព័ន្ធមី ឧបស្ព័ន្ធមិត្វា ឧទ្ធកំ រាមច្ឆត្តិ
 ឯតទេវេចំ ឯត្តាវតា ទោ អាវុសោ រាម ឥមំ ធម្មំ
 សយំ អភិញ្ញា សច្ចិកត្វា ឧបសម្មជ្ឈ បរេនេសីតិ ។
 ឯត្តាវតា ទោ អហំ អាវុសោ ឥមំ ធម្មំ សយំ
 អភិញ្ញា សច្ចិកត្វា ឧបសម្មជ្ឈ បរេនេសីតិ ។
 អហំចំ ទោ អាវុសោ ឯត្តាវតា ឥមំ ធម្មំ សយំ
 អភិញ្ញា សច្ចិកត្វា ឧបសម្មជ្ឈ វិហារមីតិ ។
 លាភា ទោ អាវុសោ សុលទ្ធិំ ទោ អាវុសោ យេ
 ធម្មំ អាយស្មន្តំ ភាទិសំ សព្វេវចារិ បស្សម

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុដ្ឋបទបិដកសក

ដែរ តែទុកជាយ៉ាងដូចម្តេចដោយ យើងត្រូវតែកម្ពស់ព្យាយាម ដើម្បី
 ធ្វើឱ្យជាក់ច្បាស់ ទូរធម៌ដែលទទួលបានបុត្រ ញ៉ាំងអ្នកដទៃឱ្យជឿជាក់
 ភាពអញ្ញាបានធ្វើឱ្យជាក់ច្បាស់ ដោយប្រាថ្នាជំនុំមេដោយខ្លួនឯង ម្តេច
 ឱ្យបានវិនិច្ឆ័យ ។ ខ្នាស់រាជកុមារ មិនយូរប៉ុន្មាន គឺជាគភ៌ភាពបាន
 ធ្វើឱ្យជាក់ច្បាស់ទូរធម៌នោះ ដោយប្រាថ្នាជំនុំមេដោយខ្លួនឯងយ៉ាងចាស់
 ហើយ ។ ខ្នាស់រាជកុមារ លំដាប់នោះ គឺជាគភ៌បានចូលទៅក្នុងទទួលបាន
 បុត្រ លុះចូលទៅដល់ដោយ បានពាលនឹងទទួលបានបុត្រយ៉ាងនេះថា
 ខ្នាស់អាវុសោចេះ លោកបានធ្វើឱ្យជាក់ច្បាស់ទូរធម៌នោះ ដោយប្រាថ្នាជំ
 នុំមេដោយខ្លួនឯង ហើយញ៉ាំងអ្នកដទៃឱ្យជឿជាក់បានត្រឹមតែចុះឈ្មោះទេ ។
 ទទួលបានសេចក្តីយកបា ខ្នាស់អាវុសោ យើងបានធ្វើឱ្យជាក់ច្បាស់ទូរធម៌
 នេះ ដោយប្រាថ្នាជំនុំមេដោយខ្លួនឯង ហើយញ៉ាំងអ្នកដទៃឱ្យជឿជាក់
 ត្រឹមតែចុះឈ្មោះទេ ។ ខ្នាស់អាវុសោ ខ្ញុំឯងធ្វើឱ្យជាក់ច្បាស់ទូរធម៌នេះ
 ដោយប្រាថ្នាជំនុំមេដោយខ្លួនឯងតែចុះឈ្មោះដែរ ។ ខ្នាស់អាវុសោ យើង
 អញ្ញាបានលាភហើយ ខ្នាស់អាវុសោ ភាពជាមនុស្សយើងបានដោយ
 ល្អហើយ ក្នុងយើងបានយើងសព្វហេតុបុគ្គល ប្រហែលដូចជាអ្នក

ឥតិ យំ ធម្មំ ភោគា សយំ អភិញ្ញា សន្និកាត្វា ឧប-
 សម្បជ្ជ បរោសិ តំ ត្វំ ធម្មំ សយំ អភិញ្ញា
 សន្និកាត្វា ឧបសម្បជ្ជ វិហាសិ យំ ត្វំ ធម្មំ សយំ
 អភិញ្ញា សន្និកាត្វា ឧបសម្បជ្ជ វិហាសិ តំ ធម្មំ
 ភោគា សយំ អភិញ្ញា សន្និកាត្វា ឧបសម្បជ្ជ
 បរោសិ ឥតិ យំ ធម្មំ ភោគា អភិញ្ញាសិ តំ ត្វំ
 ធម្មំ ជាតាសិ យំ ត្វំ ធម្មំ ជាតាសិ តំ ធម្មំ
 ភោគា អភិញ្ញាសិ ឥតិ យាធិសោ ភោគា អហោសិ
 តាធិសោ តុវំ យាធិសោ តុវំ តាធិសោ ភោគា អហោសិ
 ឯហិជាធិ អាវុសោ តុវំ ឥទ្ធិ គណី ចរិហភតិ ។ ឥតិ
 ទោ រាជគុណា ឧទ្ធិតោ រាមចុត្តោ សព្វេត្ថាវី មេ
 សមាធា អាចរិយដ្ឋានេវ មំ វេចេសិ ឧណ្ណារយ ធម៌ មិ
 ច្ចដាយ ច្ចដេសំ ។ តស្ស មយ្ហី រាជគុណា ឯតន្ត
 ហោសិ នាយំ ធម្មោ ឯត្វនាយ ធម៌ វិភាយ ធម៌ ឯវោ
 តាយ ធម៌ ឧបសមាយ ធម៌ អភិញ្ញាយ ធម៌ សម្ពោតាយ

ដ៏មានកាយ ព្រោះហេតុនោះ យើងរាមបុត្រ បានធ្វើឱ្យដាក់ច្បាប់
 ដោយប្រាជ្ញាដ៏ទុក្ខដោយខ្លួនឯង ហើយញ៉ាំងអ្នកដទៃឱ្យដឹងច្បាប់នូវ
 ធម៌ណា អ្នកក៏បានធ្វើឱ្យដាក់ច្បាប់នូវធម៌នោះ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ទុក្ខ
 ដោយខ្លួនឯងដូច្នោះដែរ អ្នកបានធ្វើឱ្យដាក់ច្បាប់នូវធម៌ណា ដោយ
 ប្រាជ្ញាដ៏ទុក្ខ ដោយខ្លួនឯង យើងរាម៖ ក៏បានធ្វើឱ្យដាក់ច្បាប់
 ដោយប្រាជ្ញាដ៏ទុក្ខ ដោយខ្លួនឯង ហើយញ៉ាំងអ្នកដទៃឱ្យដឹងច្បាប់នូវ
 ធម៌នោះដែរ ព្រោះហេតុនោះ យើងរាម៖ បានដឹងធម៌ណា អ្នកក៏ដឹងធម៌
 នោះដែរ អ្នកដឹងធម៌ណា យើងរាម៖ ក៏ដឹងធម៌នោះដែរ ព្រោះហេតុនោះ
 យើងរាម៖ យ៉ាងណា អ្នកយ៉ាងនោះដែរ អ្នកយ៉ាងណា យើងរាម៖ ក៏យ៉ាង
 នោះដែរ ខ្នាលអាវុសោ ឥច្ចុវនេះ អ្នកចូរមកចុះ ចូរអ្នកក្បត់ណា៖ នេះ
 ចុះ ។ ខ្នាលរាជគុណា ព្រោះហេតុនោះទុក្ខរាមបុត្រ តាមដានសព្វធម៌
 ចាប់ចាប់ចាប់ បានតាំងតែចាប់តាំងពីណែនដាច់កាយ ហើយក៏ចាប់
 តាំងតែដោយការប្លន់ដ៏លើសលុប ។ ខ្នាលរាជគុណា តថាគតនោះ
 នោះសេដ្ឋក្តីត្រូវយ៉ាងនេះថា ធម៌នេះមិនមែនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសេចក្តី
 ឡើយណា មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសេចក្តីចាក មិនមែនប្រ-
 ព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសេចក្តីលក់ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីស្ងប់ចម្រើន មិន
 មែនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសេចក្តីចេះដឹង មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីស្រាវជ្រាវ

ន ធិត្វាបាយ សីទ្គន្តិ កេវលេ កេវសញ្ញាតាសញ្ញា-
យតទ្ធចបបត្តិយាតិ ។ សោ មហា អហំ វាជកុមារ កំ
ធម្មំ អធិស្ឋានំ ឆាន្តា ធម្មា ធិត្វិធម្ម អបក្កមី ។

(២៩២) សោ មហា អហំ វាជកុមារ
កំកុសលភវសី វាច្ឆនំ សន្តិវរេនំ ចរិយសមាធា
ឧកាទស្ម អនុត្តរោ ចារិកំ ចាធានា យេន
ទុក្ខេលា សេនាធិកោតា តទេសី ។ តត្ថន្តសំ
រមណីយំ ភូមិកាតំ ធានាធិកាតុ វេសល្លា ធិត្វ
សន្តន្តិ សីតោនន្តិ វុក្ខតិភ្នំ រមណីយំ សមត្តា
ច កោចក្កានំ វា វាស្ស មយ្ហំ វាជកុមារ
ឯកធមោសី រមណីយោ វា ភូមិកាកា ចាសាធិកោ
ច វេសល្លោ ធិត្វ ធម្មា ធិត្វនិ សីតោនកា សុបត្តិកា
រមណីយា សមត្តា ច កោចក្កាមោ អសំ វតីនំ
កុលបុត្តស្ស មតាម្មំ វា ម្យ មតាតាយាតិ ។ សោ
មហា អហំ វាជកុមារ ចត្តេវ ធិសីនី អលមិនំ
ចតាតាយាតិ ។

ន ឧ សុត្តំ ឈរំ ។

មិនមែនប្រព្រឹត្តទេ ដើម្បីប្រាទិញាម គ្រាន់តែប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីកើត
ក្នុងនៃសញ្ញាតាសញ្ញាយននកប៉ុណ្ណោះ ។ ម្ចាស់វាជកុមារ ភថា
គតានាង មិនពេញចិត្តនឹងគម្លោះ បានរកបចេញចាកគម្លោះ
ហើយចៀសចេញទៅ ។

(២៩២) ម្ចាស់វាជកុមារ ភថាគតានាង កាលស្វែងរក
កំកុសលសន្តិវេទន៍ច្រាសី ព្រាច់ទៅតាមចារិក ក្នុងវេទននោះដោយ
សំដាប់ សំដៅទៅឯទុក្ខេលាប្រទេសសេនាធិកម ។ ក្នុងទីនោះ ភថាគត
បានឃើញនូវភូមិកាតុគួរដាច់ច្រកអរជន ម្លូវដង្កូវព្រៃដែលប្រជាក់ប្រជុំផង
នូវស្ម័គ្រចុងហូរមានទឹកជ្រជាក់ មានកំពង់រាបស្មើ ដូចជាទីរករាយផង
ទាំងគោចរគ្រាម កំពង់នៅដោយជុំវិញ ។ ម្ចាស់វាជកុមារ ភថាគត
នោះមានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា ភូមិកាតុគួរដាច់ច្រកអរជ័យ ដង្កូវព្រៃ
ប្រជាក់ប្រជុំ ទាំងស្ម័គ្រដែលកំពុងហូរមានទឹកជ្រជាក់ មានកំពង់រាបស្មើ
គួរជាទីរករាយ ទាំងគោចរគ្រាម កំពង់នៅដោយជុំវិញ ទីនោះវា
ល្មមតាំងសេចក្តីព្យាយាមរបស់កុលបុត្រអ្នកមានប្រយោជន៍ ដោយសេចក្តី
ព្យាយាម ។ ម្ចាស់វាជកុមារ ភថាគតនោះ បានអង្គុយស្ថិតនៅក្នុង
ទីនោះ ដោយគិតថា ទីនេះល្មមតាំងសេចក្តីព្យាយាមបាន ។

(២៨៣) អប្បស្ស ខី រាជកុមារ តិស្សោ ឧបមា
 បដិកិសុ អនុច្ឆិយោ បុព្វេ អស្សុតបុត្រា ។ សេយ្យថាបិ
 រាជកុមារ អស្សុ កង្ខិ សស្មេហំ ឧទេកេ ចិត្តត្ថំ ។
 អដ បុរិសោ អាតច្ឆេយ្យ ឧត្តរាណំ រាជាយ អត្ថិ
 អភិច្ចត្តេស្សនិ តេជោ ចាតុកាវស្សាប័តិ ។ តំ កំ
 មញ្ញសំ រាជកុមារ អបិ ទុ សោ បុរិសោ អម្ពំ អស្សុ
 កង្ខិ សស្មេហំ ឧទេកេ ចិត្តត្ថំ ឧត្តរាណំ រាជាយ
 អភិមត្តន្តោ អត្ថិ អច្ចត្តេយ្យ តេជោ ចាតុកាវេយ្យា-
 តិ ។ យោ យោតំ កង្ខិ តំ កង្ខិ យោតុ អនុញ្ញំ កង្ខិ
 អស្សុ កង្ខិ សស្មេហំ តត្ថា បទ ឧទេកេ ចិត្តត្ថំ
 យាវិទេ ច បទ សោ បុរិសោ កិលមេស្ស វិយាតស្ស
 កាតិ អស្សុតិ ។ ឯវមេវ ចោ រាជកុមារ យេ ហិ
 កេចិ សមណា វា ប្រាហ្មណា វា កាយេន
 ចេវ កាមេហិ អវចកដ្ឋា វិហរន្តិ យោ ច ទេសំ
 កាមេសុ កាមដ្ឋន្តោ កាមស្មេហោ កាមមុត្តា

(២៨៤) ម្ចាស់រាជកុមារ ឧបមា យ ប្រការ បិទស្វរៈស្វារ្យ
 ណាស់ណា ដែលនាគកម្មនាគប្រាសាច់មកពីមុន ក៏បានកើតប្រាសដ
 ដល់តថាគត ។ ម្ចាស់រាជកុមារ ប្រៀបដូចឈើស្រស់ ប្រកបដោយ
 ដ៏ដែលបុគ្គលគ្រាំទុកនៅក្នុងទឹក ។ កាលបុរសនិគថា យើងនឹងកាត់
 យកឈើពុទ្ធភាវណ្ឌ មកពូតឱ្យកើតឡើង នឹងធ្វើគេជាធាតុឱ្យកើត
 ប្រាកដឡើងបាន ។ ម្ចាស់រាជកុមារ ភ្នកសំគាល់សេចក្តីនោះដូច
 ម្តេច បុរសនោះកាលគាត់យកឈើពុទ្ធភាវណ្ឌ មកពូតនឹងឈើស្រស់
 ដែលប្រកបដោយដ៏ ដែលបុគ្គលគ្រាំទុកនៅក្នុងទឹកឯណោះ នឹងពូត
 ឱ្យកើតឡើង នឹងធ្វើគេជាធាតុឱ្យកើតប្រាកដឡើងបានទេ ។ បពិត្រ
 ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន មិនកើតទេ ឃើញនោះព្រោះហេតុអ្វី បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 ព្រោះឈើឯណោះនៅស្រស់ប្រកបដោយដ៏ ថែមទាំងឈើនោះសោត
 ក៏គ្រាំនៅក្នុងទឹកដង ឯបុរសនោះ គ្រាន់តែបានចំណែកនៃសេចក្តីលំបាក
 នឹងសេចក្តីជឿនលឿនក្នុងក្រុង ។ ម្ចាស់រាជកុមារ សេចក្តីនេះ ទាន
 ឧបាយដូច ភ្នកសមណប្រាហ្មណ៍ណាមួយ ចិនបានចៀសចេញចាក
 តាមទាំងរូបរាងដោយកាយ សមណប្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ ថែមទាំងមាន
 សេចក្តីពេញចិត្តព្រោះកាម សេចក្តីស្នេហាព្រោះកាម សេចក្តីជ្រប់ព្រោះ

កាមមិច្ឆាសា កាមមចិដ្ឋាហោ សោ ក អដ្ឋង្គំ ធន
 សុច្ឆហំវោ ហោនិ ធន សុច្ឆដិច្ចស្សនោ ។
 ឱចក្កមិកា ចេមិ តេ ភោន្តោ សមណព្រាហ្មណា
 ទុក្ខា តិច្ឆា កុដ្ឋកា វេទនា វេទិយន្តិ អកញ្ចា ។
 តេ ញាណាយ នស្សនាយ អនុត្តរាយ សម្មោទាយ ។
 វោ ចេមិ តេ ភោន្តោ សមណព្រាហ្មណា ឱចក្កមិ-
 កា ទុក្ខា តិច្ឆា កុដ្ឋកា វេទនា វេទិយន្តិ
 អកញ្ចា ។ តេ ញាណាយ នស្សនាយ អនុត្តរាយ
 សម្មោទាយ ។ អយំ ទោ មំ រាជកុមារ បម្ភោ
 ឧបមា ចដិកាសិ អនុច្ឆរិយា ធុទ្វេ អស្សុតបុត្វា ។

(២៩២) អបរាមិ ទោ មំ រាជកុមារ ទុតិយា
 ឧបមា ចដិកាសិ អនុច្ឆរិយា ធុទ្វេ អស្សុតបុត្វា ។
 សេយ្យដាមិ រាជកុមារ អល្លំ កង្ខំ សស្មេហំ

កាម សេចក្តីស្រេចយូរម ព្រោះកាម នឹងសេចក្តីត្រហល់ច្រហាយ
 ព្រោះកាមក្នុងកាមចង់ឡាយ កាមនោះជាបស់ដែលសមណព្រាហ្មណ៍
 ចង់នោះ មិនបានលះបង់ដោយប្រពៃ ដឹងមិនបានធ្វើឲ្យស្ងប់ម្ខាងដោយ
 ប្រពៃពូជីវក្នុង ។ ប្រសិនបើពួកសមណព្រាហ្មណ៍ដឹងរើនចំណេះ
 បានទទួលវេទនា ជាទុក្ខ ដ៏ព្យាបាល ខ្លោចផ្សា ដែលកើតអំពីសេចក្តី
 ព្យាយាម ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ចង់នោះ មិនគួរដើម្បីនឹងដឹង ដើម្បីនឹង
 ឃើញ ដើម្បីត្រាស់ដឹងនូវព្រះនិព្វានដ៏ប្រសើរបានឡើយ ។ ពោរព័ក្ក
 សមណព្រាហ្មណ៍ដឹងរើននោះ មិនបានទទួលទុក្ខវេទនា ដ៏ព្យាបាល
 ខ្លោចផ្សា ដែលកើតអំពីសេចក្តីព្យាយាមទេ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍
 ចង់នោះ ក៏មិនគួរដើម្បីនឹងដឹង ដើម្បីនឹងឃើញ ដើម្បីត្រាស់ដឹង នូវ
 ព្រះនិព្វានដ៏ប្រសើរបានឡើយ ។ ប្រាសាទដុក្ការ ខេត្តនគរវត្តជា
 ដំបូង មិនសូវជាអស្ចារ្យណាស់ណា ដែលគេបានមិនប្រាប់បានរួមគ្នា
 ពីមុន មកប្រាកដដល់នោះ ។

(២៩២) ប្រាសាទដុក្ការ មានឧបមាទី ២ ដទៃទៀតដែលមិនសូវ
 ជាអស្ចារ្យណាស់ណា គេបានមិនប្រាប់បានរួមគ្នាពីមុន ក៏បានកើត
 ប្រាកដដល់នោះ ។ ប្រាសាទដុក្ការ ដូចឈើស្រស់ប្រកបដោយជីវៈ

អារា ឧទតា ជលេ ធិត្ថុត្ថំ ។ អថ បុរិសោ
 រាគធួយ្យ ឧត្តរាណី វាឆាយ អត្ថំ អភិធិត្ថុស្សមិ
 តេជោ ចាតុកាវស្សមិទិ ។ តិ តិ មញ្ញសិ រាជកុមារ
 អបិ នុ សោ បុរិសោ អម្ពំ អល្លំ តត្ថំ សស្មេហំ
 អារា ឧទតា ជលេ ធិត្ថុត្ថំ ឧត្តរាណី រាឆាយ អភិ-
 រាគធួ អត្ថំ អភិធិត្ថុយ្យ តេជោ ចាតុកាវយ្យាតិ ។
 ចោ ហេតិ ភន្តេ តំ តិស្ស ហេតុ អនុញ្ញំ ភន្តេ
 អល្លំ តត្ថំ សស្មេហំ តិក្ខាមិ អារា ឧទតា ជលេ
 ធិត្ថុត្ថំ យាវនេ ឧ ចន សោ បុរិសោ តិលមជស្ស
 វិយាតស្ស ភាគី អស្សាតិ ។ ឯវមេវ ចោ
 រាជកុមារ យេ ហំ តេចិ សមណា វា ព្រាហ្មណា
 វា កាយេន វេវ កាមេហំ វិបកដ្ឋា វិហរន្តិ យោ
 ឧ វេសំ កាមេសុ កាមត្ថដ្ឋោ កាមស្មេហោ
 កាមមុត្តា កាមចិចាសា កាមមវិជ្ជាហោ សោ ឧ
 អជ្ឈត្ថំ ឧ សុច្យហិចោ ហោតិ ឧ សុចមិច្ឆស្សដ្ឋោ ។

ដែលគេដាក់លើភាគនៅឆ្ងាយពីទីកំ ។ កាលបុរសនិកថា យើងនឹង
 កាន់យកឈើពុទ្ធការីន៍ឈើមកត្រឡប់កើតភ្លើង នឹងធ្វើភេជាធាតុច្យុកើត
 ប្រាង្គនៃភ្លើង ។ ឆ្ងាយរាជកុមារ អ្នកសំគាល់សេចក្តីនោះដូចម្តេច
 ចុះសុខនោះកាលកាន់យកឈើពុទ្ធការីន៍ឈើ មកត្រឡប់នឹងឈើស្រស់ប្រកប
 ដោយជីវ ដែលគេដាក់លើភាគ នៅឆ្ងាយពីទីកំនោះ នឹងត្រឡប់
 កើតភ្លើង នឹងធ្វើភេជាធាតុច្យុកើតបានឬទេ ។ បព៌ត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 ហេតុនេះមិនតិចទេ រឿងនោះព្រោះហេតុអ្វី បព៌ត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 ព្រោះឈើនោះនៅស្រស់ប្រកបដោយជីវិតមែន តែគេដាក់លើភាគ
 នៅឆ្ងាយពីទីកំ ឯបុរសនោះ គ្រាន់តែបានកាន់ឈើសេចក្តីលំបាក នឹង
 សេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ម៉្លេះ ។ ឆ្ងាយរាជកុមារ សេចក្តីនេះ បាន
 ឧបមេយ្យដូច តួកសមណព្រាហ្មណ៍ណាមួយ ចៀសចេញចាកកាមតាំង
 ឡាយដោយកាយាភិយ ឆែសមណព្រាហ្មណ៍តាំងនោះ បានសេចក្តី
 ពេញចិត្ត ព្រោះកាម សេចក្តីស្នេហាព្រោះកាម សេចក្តីជ្រុះព្រោះ
 កាម សេចក្តីស្រឡាញ់ព្រោះកាម នឹងសេចក្តីត្រហល់ត្រហាយព្រោះ
 កាមក្នុងភ្នែកកាមតាំងឡាយ តាំងកាមនោះ សមណព្រាហ្មណ៍តាំងនោះ
 មិនបានលះបង់ដោយប្រពៃ តាំងមិនបានធ្វើឱ្យស្ងប់រង់ដោយប្រពៃ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបដិសន្ធិសូត

ឧបក្កម៌តោ ធម៌េ តេ ភោគោ សមណាប្រាហ្មណា
 ទុក្ខា តិច្ឆា កុដ្តកា វេទនា វេទិយន្តិ អក្ខរា វ តេ
 ញាណាយ នស្សនាយ អនុត្តរាយ សម្មាសាយ ។
 តោ ធម៌េ តេ ភោគោ សមណាប្រាហ្មណា ឧបក្កម៌តោ
 ទុក្ខា តិច្ឆា កុដ្តកា វេទនា វេទិយន្តិ អក្ខរា វ តេ
 ញាណាយ នស្សនាយ អនុត្តរាយ សម្មាសាយ ។
 អយំ ទោ មំ វាជកុមារ ទុតិយា ឧបមា បដិភាសិ
 អនច្ឆរិយា បុព្វេ អស្សុតបុព្វា ។

(២៩៨) អបរាថំ ទោ បិ វាជកុមារ ទុតិយា
 ឧបមា បដិភាសិ អនច្ឆរិយា បុព្វេ អស្សុតបុព្វា ។
 សេយ្យជាបិ វាជកុមារ សុត្តំ កង្គំ តោឡាបំ
 អារកា ឧទកា វេល ចិត្តត្ថំ ។ អថ បុរសោ អា-
 កេជ្ឈយ្យ ឧត្តរាណិ អាណាយ អន្តិ អភិធិត្ថេស្សនិ
 តេជោ ចាតុកាវស្សនីតិ ។ តំ កំ មញ្ញាសិ វាជកុមារ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបដិសន្ធិសូត

ទោបិពួកសមណាប្រាហ្មណ៍ដ៏ចំរើនចំនីនោះ បានទទួលវេទនា ជាទុក្ខ
 ដ៏ត្រៀមត្រា ត្រេចផ្សា ដែលកើតអំពីសេចក្តីព្យាយាម ក្នុងសមណ.
 ប្រាហ្មណ៍ចំនីនោះ ក៏មិនគួរដើម្បីនឹងដឹង ដើម្បីនឹងឃើញ ដើម្បីនឹង
 ត្រាស់ដឹងនូវព្រះនិព្វានដ៏ប្រសើរបានឡើយ ។ បើទុកជាពួកសមណ-
 ប្រាហ្មណ៍ដ៏ចំរើនចំនីនោះ មិនបានសោយវេទនាជាទុក្ខដ៏ត្រៀមត្រា
 ផ្សា ដែលកើតអំពីសេចក្តីព្យាយាមនោះទេ ក្នុងសមណប្រាហ្មណ៍ចំនី
 នោះ ក៏មិនគួរដើម្បីនឹងដឹង ដើម្បីនឹងឃើញ ដើម្បីនឹងត្រាស់ដឹងនូវ
 ព្រះនិព្វានដ៏ប្រសើរបានឡើយ ។ ម្ចាស់រាជកុមារ នេះឯងជាឧបមាទី ២
 មិនសូវជាអស្ចារ្យណាស់ណា ដែលគេថាគេបំប៉នបំប៉នស្តាប់មកពីកុមារ
 ក៏កើតប្រាកដដល់នោះ ។

(២៩៩) ម្ចាស់រាជកុមារ នាឧបមាទី២ ដទៃទៀត ដែលមិន
 សូវជាអស្ចារ្យណាស់ណា ដែលគេថាគេ មិនបំប៉នបំប៉នស្តាប់មកពីកុមារ
 ក៏កើតប្រាកដដល់នោះ ។ ម្ចាស់រាជកុមារ ដូចឈើស្លឹក ជាឈើពុក
 ដែលគេដាក់ឈើតាត ទៅក្នុងឈើ ។ តាមបុរសគិតថា យើង
 នឹងកាន់យកឈើឆ្នាំខាងឈើមកក្នុងឡើយ ក៏ត្រូវ ក៏ដូចនេះជាពាក្យ
 កើតប្រាកដឡើង ។ ម្ចាស់រាជកុមារ ក្នុងសំនាមសេចក្តីនោះដូចម្តេច

អម្ប ទុ សោ បុរិសោ អម្ប សុត្តន្តំ កង្ខំ កោឡាប័
 ហរតា ឧទតា ថេស ធិត្តន្តំ ឧត្តរាណី
 អាហាយ អភិមត្តន្តា អត្ថី អភិមិត្តន្តយ្យ តេជោ
 ហត្ថករេយ្យាតំ ។ ឯវំ កន្ត តំ កេស្យ ហត្ថ
 អម្បញ្ញំ កន្ត សុត្តន្តំ កង្ខំ កោឡាប័ តញ្ច បទ
 ហរតា ឧទតា ថេស ធិត្តន្តន្តំ ។ ឯវមេវ ទោ
 ភជកុមារ យេ ហំ តេចិ សមណា វា ព្រាហ្មណ
 វា កាយេន ទេវ កាមេហំ វ្រុបកង្ខា វិហរន្តិ
 យោ ច ទេសំ កាមេសុ កាមច្ឆន្ទោ កាមស្នេហោ
 កាមមុត្តា កាមចំណា កាមបរិធម្មាហោ សោ ច
 អជ្ឈតំ សុប្បហំតា ហោតិ សុតិច្ឆស្សន្តោ ។
 ឧបក្កមិកា ទេមំ តេ កោន្តា សមណព្រាហ្ម-
 ណា ទុត្តា តិប្បា កាដុតា វេទនា វេទិយន្តំ

ចុះសោះ ភាវនាខ័យកាលើវិវិដ្ឋនាវិលី មកក្នុងនឹងឈើស្លូត ជា
 ឈើក្អក ដែលគេដាក់លើគាត ទៅឆ្ងាយពីវិវិដ្ឋនាវិលី មិនក្អក
 ឱ្យកើតភ្លើង មិនភ្លើងដោយកុឡិកើតបានឬទេ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏
 ចម្រើន យ៉ាងនេះទើបកើតបាន ភ្លើងនោះព្រះហត្ថភ្លើង បពិត្រព្រះ
 អង្គដ៏ចម្រើន ព្រះឈើស្លូតនោះ ជាឈើក្អក ថែមទាំងឈើនោះ
 សោត គេដាក់លើគាតទៅឆ្ងាយពីវិវិដ្ឋនាវិលី ។ ឬបរាជកុមារ សេចក្តី
 នេះ មានទម្រង់ដូច ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ណាមួយ ចៀសចេញ
 ចាកការទាំងឡាយ ដោយការយំយង ទាំងសេចក្តីពេញចិត្តព្រោះ
 ភាវ ឬសេចក្តីស្នេហាព្រោះភាវ សេចក្តីជ្រុះព្រោះភាវ សេចក្តី
 ស្រេកឬព្រោះភាវ មិនសេចក្តីស្រេកឬស្រេកយកព្រោះភាវ ក្នុងវិក្ក-
 ភាវទាំងឡាយ សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ ក៏បានលះលង់ដោយ
 ប្រពៃ បានធ្វើស្របរម្ងាប់ដោយប្រពៃ ឱ្យវិក្កភាវនោះ ឮដំរើង
 ក្នុង ។ នោះបើពួកសមណព្រាហ្មណ៍ ដ៏ចម្រើនទាំងនោះ បានទទួល
 វេទនា ជាទុក្ខ ដ៏រឿងរា រឿងផ្សេង ដែលកើតអំពីសេចក្តីព្យាយាម

កថា ។ តេ ញាណាយ នស្សនាយ អនុត្តកយ
 សម្មាសោយ ។ តោ ទេវី តេ ភោគ្គា សមណ-
 ប្រាហ្មណ៍ ឧបក្កមិតា ទុក្ខា តិច្ឆា កដុកា
 វេទនា វេទិយន្តំ កថា ។ តេ ញាណាយ នស្សនាយ
 អនុត្តកយ សម្មាសោយ ។ អយំ ទោ មំ រាជកុមារ
 កតិយា ឧបមា បដិកាសំ អនុច្ឆរិយា បុព្វេ អស្សុ-
 កបុត្តា ។ ឥមា ទោ រាជកុមារ តិស្សន្ធ ឧបមា
 បដិកាសុ អនុច្ឆរិយា បុព្វេ អស្សុកបុត្តា ។

[២៥៦] ភស្ស មយ្ហំ រាជកុមារ វេទនេហោសិ
 យទ្ធាហំ នន្តរំ នន្តរាសាយ ដិក្ខយ តាលី អាហត្ថ
 ទេវសា ចិត្តំ អភិវិក្កាស្តាយិ អភិវិប្បិធម្មយិ អភិ-
 សន្តាបេយ្យន្តំ ។ សោ ទោ អហំ រាជកុមារ នន្តរំ
 នន្តរាសាយ ដិក្ខយ តាលី អាហត្ថ ទេវសា ចិត្តំ អភិ-
 វិក្កាសមិ អភិវិប្បិធម្មំ អភិសន្តាបេមិ ។ ភស្ស មយ្ហំ
 រាជកុមារ នន្តរំ នន្តរាសាយ ដិក្ខយ តាលី អាហត្ថ

ពួកសមណប្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ ក៏គួរដើម្បីនឹងដឹង ដើម្បីនឹងឃើញ
 ដើម្បីគ្រាស់ដឹង ឲ្យព្រះវិញ្ញាណដ៏ប្រសើរបាន ។ បើទុកជាពួកសម-
 ណប្រាហ្មណ៍ដ៏ចំរើនទាំងនោះ មិនបានទទួលវេទនាជាទុក្ខដ៏រឿងក្លា
 រោងផ្សា ដែលកើតអំពីសចក្កិក្សយាមទេ ពួកសមណប្រាហ្មណ៍
 ទាំងនោះ ក៏គួរដើម្បីនឹងដឹង ដើម្បីនឹងឃើញ ដើម្បីគ្រាស់ដឹង ឲ្យព្រះ
 វិញ្ញាណដ៏ប្រសើរបាន ។ ប្រាសាទកុមារ ទេវីនិមិត្តជាបុរាណ ពុំ
 ស្ងៀមស្ងាប្បណាស់ណា ដែលគេថាគេ មិនធ្លាប់បានស្តាប់មកអំពីមុន
 ក៏កើតប្រាកដដល់ឯងគេ ។ ប្រាសាទកុមារ ទេវីនិមិត្ត ពុំប្រាកដ
 ឯងហើយ មិនស្ងៀមស្ងាប្បណាស់ណា ដែលគេថាគេមិនធ្លាប់បាន
 ស្តាប់មកអំពីមុន ក៏កើតប្រាកដដល់ឯងគេ ។

[២៥៦] ប្រាសាទកុមារ គេថាគេបានទានសចក្កិក្សយាមទាំងនេះថា
 ដើម្បីព្រះ គួរតែត្រូវតែដឹងដោយចេញ ទល់ពិការដោយអណ្តាត
 សន្តត្តសន្តិទ បៀតបៀន ដុះកំដៅចិត្តដោយចិត្ត ។ ប្រាសាទ-
 កុមារ គេថាគេបានឯង ទាំងចេញដោយចេញ ទល់ពិការដោយអណ្តាត
 សន្តត្តសន្តិទ បៀតបៀន ដុះកំដៅចិត្តដោយចិត្ត ។ ប្រាសាទកុមារ
 កាលគេថាគេបាន ទាំងចេញដោយចេញ ទល់ពិការដោយអណ្តាត

រេតសា ចិត្តិ អភិធម្មត្ថោតោ អភិធម្មធម្មយោ អភិ-
 សត្តាបយោតោ កក្កេហិ សេនា មុទ្ធន្តិ ។ សេយ្យថាបិ
 រាជកុមារ គលក មុរិសា ធុត្ថលក មុរិសី សីសេ
 កំ កហេត្វា ទន្ធកំ កហេត្វា អភិធម្មត្ថោយ្យ
 អភិធម្មធម្មយ្យ អភិសត្តាបយ្យ ឯវតេវ ទោ មេ
 រាជកុមារ ឧទ្ធតិ ឧទ្ធតាធាយ ធម្មយ តាលី
 អាហត្ថ រេតសា ចិត្តិ អភិធម្មត្ថោតោ អភិធម្មធម្ម-
 យោតោ អភិសត្តាបយោតោ កក្កេហិ សេនា មុទ្ធន្តិ ។
 អាទិ ទោ បទ មេ រាជកុមារ វិរិយំ ហោតិ
 អសន្តិ ឧបដ្ឋិតា សតិ អប្បមុដ្ឋា^(១) សារោ ច
 បទ មេ កាយោ ហោតិ អប្បដិច្ចស្សនោ តេជោ
 ធុត្ថប្បជានេន បដាបាតិកុត្តស្ស សោត ។

[២៩៧] តស្ស មយ្ហំ រាជកុមារ ឯតទហោសិ
 យទ្ធាហិ អប្បាទកំ ឈានំ ឈាយេយ្យន្តិ ។ សោ
 ទោ អហំ រាជកុមារ មុទតោ ច បាសតោ ច អស្សា-
 សប្បស្សសេ ឧបទ្ធិ ។ តស្ស មយ្ហំ រាជកុមារ

១ ម អសំមុដ្ឋា ។

សន្តិកំសន្តិម បៀតបៀន ដុនកំវេរិចិត្តោដោយចិត្ត ញ្ជើសកំហូរចេញតាម
 ភ្លៀកតាំងសន្តិភាវី ។ ខ្នាលរាជកុមារ បុរសដែលមានកំឡុង គប្បី
 ចាប់អសមានកំឡុងខ្យល់ជាង ព្រំក្បាលប្អូកហើយ សន្តិកំសន្តិម
 បៀតបៀន ញ្ជើញយ៉ាងណា ខ្នាលរាជកុមារ កាលគេជនគំរាមឱ្យ
 ដោយឆ្មេញ ទល់ពិការដោយអណ្តក សន្តិកំសន្តិម បៀតបៀន
 ដុនកំវេរិចិត្តោដោយចិត្ត ញ្ជើសកំហូរចេញតាមភ្លៀកតាំងសន្តិភាវី ក៏ដូច្នោះ
 ដែរ ។ ខ្នាលរាជកុមារ សេចក្តីព្យាយាមដែលគេបានប្រារព្ធឡើយ
 ក៏មិនគួរថយ សតិដែលគេបានធម្មលំហែមួយហើយ ក៏មិនរាយមាយ
 ប៉ុន្តែតាមចេសន៍គេ ទៅក្រៅក្រលំក្រលាយ មិនបានស្ងប់ស្ងាម
 កើតប្រោះសេចក្តីព្យាយាម ដោយសេចក្តីព្យាយាមដ៏លំបាកនោះ មក
 ចណ្តាលចាក់ដោង ។

[២៩៨] ខ្នាលរាជកុមារ គេបាននោះមានសេចក្តីជ្រះរះយ៉ាងនេះ
 ថា ដើម្បីនេះ គាត់អញ្ជើញស្រីស្រីឈាន ក៏មិនដកដង្ហើមជាតា-
 ម្មណ៍ ។ ខ្នាលរាជកុមារ គេបាននោះឯង ក៏បានអត់ខ្សល់អស្សាស-
 បស្សសៈតាមមុខទ្វារទ័ពិកមហាសិក ។ ខ្នាលរាជកុមារ កាលគេជនគ

ស្មោះត្រង់ដ៏ពេញលេញ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមទស្សនាសាស្ត្រ

មុនគេ ៨ ជាសតោ ៨ អស្សុសប្បស្សនេសុ ឧប-
 វាទេសុ កណ្តាលោតេហំ វតាធំ ធិតុត្ថាធំ អធិមត្តោ
 សន្នោ ហោតិ សេយ្យងិមិ ជាម កណ្តាតត្តវិយា
 ធម្មមាធាយ អធិមត្តោ សន្នោ ហោតិ ឯវមេ ទោ
 មេ វជិតុមា មុនគេ ៨ ជាសតោ ៨ អស្សុ-
 សប្បស្សនេសុ ឧបវាទេសុ កណ្តាលោតេហំ វតាធំ
 ធិតុត្ថាធំ អធិមត្តោ សន្នោ ហោតិ ។ អារទ្ធី ទោ
 បទ មេ វជិតុមា វិយំ ហោតិ អសម្ព័ធំ ឧបដ្ឋិតា
 សតិ អប្បមុត្តា សារន្ធា ៨ បទ មេ កាយោ
 ហោតិ អប្បដិប្បស្សនោ តេវេវ ទុក្ខច្យុតាបេន
 បដាបាទិតនេសុ សតោ ។

(၆၄၄) နမူ ဗွတ္တိ ဂဓိကုဏာ ခါတလောလဲ
 ယဒ္ဓတဏှိ အပ္ပာဒကံယော ဂာမိ ဂာယေယျန္တိ ၊
 လော ဇာ အဏိ ဂဓိကုဏာ ဗုဒ္ဓကော တ
 ဘာလကော င ကုဏ္ဍိလောကကော င(၅) အပ္ပာ-
 လမ္ပုပ္ပာလ ဗုဒ္ဓန္တိ ၊ နမူ ဗွတ္တိ ဂဓိကုဏာ

• ജ. നാർമിനാ താലൂക്ക് പട്ടണത്തിൽ १

សុត្តន្តបិដក ខណ្ឌបិដក ទដ្ឋបិដកស្ថាបនា:

អត់ឡប់អស្ចារ្យសមស្បែកតាមមុខទ្វារខ័ន្ទនាសិក សំឡេងឡប់ដែល
ចេញតាមកណ្តួរសោត ខ្លាំងលើសប្រហោណ ៗ ដូចជាឡប់របស់ជាតិ
លោហជាតិដែលកំពុងស្ងប់ នៃឥរិយាបថសំឡេងខ្លាំងយ៉ាងណា ម្នាលកង-
កុមារ គាលកថាឥតអត់ឡប់អស្ចារ្យសមស្បែកតាមមុខទ្វារខ័ន្ទនាសា-
សិក សំឡេងឡប់ដែលចេញតាមកណ្តួរសោត ក៏ខ្លាំងលើសប្រហោណ
យ៉ាងនោះដែរ ៗ ម្នាលកងកុមារ នៃសេចក្តីព្យាយាមដែលនាំគ្នា
បានប្រារព្ធហើយ មិនចូរថយ សតិដែលកថាឥតម្តងរំលងហើយ ក៏មិន
រលាយទេ ចុះខ្មែកាយរបស់កថាឥត នៅតែគ្រប់គ្រងយ មិនបានស្ងប់
រង្វាប់ កើតប្រោសសេចក្តីព្យាយាម ដោយសេចក្តីព្យាយាមដ៏លំបាក
នោះឯង មកបណ្តាលជាកថាឥត ។

(២៥៨) ម្ចាស់រាជកុមារ គឺជាគន្លងនោះមានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា
បើដូច្នោះ កាតាពត្យក្កស្តេចទ្រង់មានអំណាចដ៏ធំធេងជាពាក្យដ៏ទៀង ។
ម្ចាស់រាជកុមារ គឺជាគន្លងនោះ ក៏ដូច្នេះសម្រាប់សម្រួលតាមបុរាណ
កាតាពត្យក្កស្តេចទ្រង់សាង ។ ម្ចាស់រាជកុមារ កាលនោះគន្លងនោះ

កងទ្រព្យ រោគនិក្ខេបស្មុគ្រ អប្បនិក្ខេប

មុខតោ ច ធាសតោ ច កណ្តាលតោ ច
 អស្សាសប្បស្សនសេសុ ឧបទ្ទេសុ អធិមត្តា វត្ត
 មុត្តាជំ ឧបាទ្ទិ(១) ។ សេយ្យថាបិ រាជគុហា
 តសវ បរិសោ តិណ្ឌ ឧបទ្ទេស មុត្តាជំ អភិមត្តេយ្យ
 ឯវិយេ ទោ មេ រាជគុហា មុខតោ ច ធាសតោ
 ច កណ្តាលតោ ច អស្សាសប្បស្សនសេសុ
 ឧបទ្ទេសុ អធិមត្តា វត្ត មុត្តាជំ ឧបាទ្ទិ ។
 អារទ្ធិ ទោ បទ មេ រាជគុហា វិយេ ហោតិ
 អសស្សិជំ ឧបទ្ទេស សតិ អប្បមុត្តា សារទ្ទោ ច
 បទ មេ កាយោ ហោតិ អប្បមុត្តស្សន្តោ តេជោ
 មុត្តម្បជានេន បតានិក្ខុន្ធស្ស សតោ ។

(២៥៩) តស្ស បយ្ហិ រាជគុហា ឯតនហោសិ
 យទ្ធាហំ អប្បនក្កិយេវ ឈានំ ឈាយេយ្យន្តិ ។
 សោ ទោ អហំ រាជគុហា មុខតោ ច ធាសតោ
 ច កណ្តាលតោ ច អស្សាសប្បស្សនសេសុ ឧបទ្ទេសុ ។

• ឧ. ឧបទ្ទេស ហេតុ ។

កងទ្រព្យ រោគនិក្ខេបស្មុគ្រ អប្បនិក្ខេប

អត់ខ្យល់អស្សាសប្បស្សនៈតាមមុខតោ តាមធាសិកន៍កណ្តាលតោ ខ្យល់
 យ៉ាងខ្លាំងលើសប្រមាណ ក៏វិលមកចាក់ដោតក្រដីក្បាល ។ ម្ខាង
 រាជគុហា ចុះស្រែងខាងក្រុង ឆ្លៀតចេញក្បាល ដោយដៃស្រួច
 ដំមុន យ៉ាងណា ម្ខាងរាជគុហា កាលធាតុ អត់ខ្យល់អស្សាស-
 ប្បស្សនៈតាមមុខតោ តាមធាសិកន៍កណ្តាលតោ ខ្យល់យ៉ាងខ្លាំង
 លើសប្រមាណ ក៏វិលត្រឡប់មកចាក់ដោតក្បាល យ៉ាងនោះដែរ ។
 ម្ខាងរាជគុហា ប៉ុន្តែសេចក្តីក្បាយម ដែលធាតុបានប្រាប្បហើយ
 ក៏មិនច្បាស់ រស្មីដែលធាតុបានម្តងហើយ ក៏មិនឈឺឈាម
 ប៉ុន្តែកាយរបស់ធាតុ នៅដៃក្រវល់ក្រវាយ មិនបានស្ងប់រង កើត
 ព្រោះសេចក្តីក្បាយម ដោយសេចក្តីក្បាយមដ៏លំបាកនោះ មក
 ចណ្តាលចាក់ដោត ។

(២៥៩) ម្ខាងរាជគុហា ធាតុនោះមានសេចក្តីត្រូវយ៉ាង
 នេះថា បើដូច្នោះ កាតាសត្រូវតែស្ងៀនឈាន ក៏មិនដកដង្ហើមថា
 កាតាសត្រូវតែស្ងៀន ។ ម្ខាងរាជគុហា ធាតុនោះឯង បានអត់ខ្យល់
 អស្សាសប្បស្សនៈ តាមមុខតោ តាមធាសិកន៍កណ្តាលតោ ។

តស្ស មច្ឆ័រី រាជគុមារ មុទតោ ច ឆាសតោ ច
 កណ្ណសោតតោ ច អស្សាសច្សស្សាសេសុ ឧច្ឆន្ទសុ
 អធិមត្តា សីសេ សីសវេធា ហោង្គិ ។ សេយ្យថាបិ
 រាជគុមារ គលវា បុរិសោ នឡើង វត្តត្វាទ្វេន សីសេ
 សីសវេដ្ឋនំ នឡើយ ឯវេសេ ទោ មេ រាជគុមារ
 មុទតោ ច ឆាសតោ ច កណ្ណសោតតោ ច អស្សា-
 សច្សស្សាសេសុ ឧច្ឆន្ទសុ អធិមត្តា សីសេ សីស-
 វេធា ហោង្គិ ។ អារទ្ធិ ទោ មន មេ រាជគុមារ វិរិយំ
 ហោតិ អសល្លិទិ ឧបដ្ឋេនា សតិ អប្បមុដ្ឋា សារទ្វោ
 ច មន មេ កាយោ ហោតិ អប្បជិច្ឆស្សទ្វោ ភេនេវ
 ទុក្ខប្បធានេន ចធានាភិក្ខុន្តស្ស សតោ ។

[២៦០] តស្ស មច្ឆ័រី រាជគុមារ ឯគរហោសិ
 យទ្ធាហំ អប្បាទកំយេវ ឈានំ ឈាយេយ្យន្តិ ។
 សោ ទោ អហំ រាជគុមារ មុទតោ ច ឆាសតោ ច
 កណ្ណសោតតោ ច អស្សាសច្សស្សាសេ ឧច្ឆន្ទំ ។

ម្នាលរាជគុមារ កាលគេថាគេបានអត់ឡើយអស្សាសច្សស្សាសៈតាមមុខគ្នា
 តាមនាសិកនឹងតាមកណ្ណសោតហើយ វេទនាភិក្ខុក្នុងក្បាលព្វដ៏ក្បាល
 ភ្នំនឹងលើសប្រមាណ ។ ម្នាលរាជគុមារ ដូចម្តេចសមាគមក្បែរនឹងសប្ប
 ចង្រ្កល់ចង្រ្កល់ផ្លូវចំណងក្បាលព្វដ៏ក្បាល ដោយព្រំព្រំដីមាំ (យ៉ាងណា)
 ម្នាលរាជគុមារ កាលគេថាគេបានអត់ឡើយអស្សាសច្សស្សាសៈតាមមុខគ្នា
 តាមនាសិកនឹងតាមកណ្ណសោតហើយ វេទនាភិក្ខុក្នុងក្បាលព្វដ៏ក្បាល
 ដ៏ភ្នំនឹងលើសប្រមាណ ក៏ដូច្នោះដែរ ។ ម្នាលរាជគុមារ ចុះវិញសេចក្តី
 ព្យាយាមដែលគេថាគេបានប្រាប្បហើយ ក៏មិនច្បាស់ យោបល់ដែល
 គេថាគេបានម្តងម្កាលហើយ ក៏មិនឈរទេ ចុះវិញតាមរចនាគេថាគេនៅ
 តែត្រូវលំប្រក់យមិនទាន់ស្ងប់ស្ងាប កើតប្រារសេចក្តីព្យាយាម ដោយ
 សេចក្តីព្យាយាមដ៏មាំនោះឯង អតចណ្ឌាលពាក្យដូច្នេះ ។

[២៦០] ម្នាលរាជគុមារ គេថាគេនោះឯង ក៏មានសេចក្តីត្រិះរិះ
 យ៉ាងនេះថា ចុះវិញ ក្នុងនៃកាតាមាស្សន្ត្រីនិយាម ដ៏មិនដកដង្ហើមថា
 ការផ្តល់ទៀត ។ ម្នាលរាជគុមារ គេថាគេនោះឯង បានអត់ឡើយ
 អស្សាសច្សស្សាសៈតាមមុខគ្នា តាមនាសិកនឹងតាមកណ្ណសោត ។

រាជវង្ស ពោធិ៍រាជវង្សសុទ្ធ អប្បនាម្យាម

តស្ស មធូរំ រាជកុមារ មុខតោ ច ឆាសតោ ច
 កណ្តាលោតតោ ច អស្សសប្បស្សសេសុ ឧបវន្ធសុ
 អធិមត្តា វតា កុដ្ឋិ មរិតកុដ្ឋិ ។ សេយ្យជាមិ
 រាជកុមារ ធាត្វោ តោយាតតោ វា តោយាតតោ
 វសី វា តិណ្ឌោ តោវិកុដ្ឋនោ កុដ្ឋិ មរិតកុដ្ឋយ្យ
 ឯវមេវ ទោ រាជកុមារ មុខតោ ច ឆាសតោ ច
 កណ្តាលោតតោ ច អស្សសប្បស្សសេសុ ឧបវន្ធសុ
 អធិមត្តា វតា កុដ្ឋិ មរិតកុដ្ឋិ ។ អារទ្ធិ ទោ បន មេ
 រាជកុមារ វិយំ ហោតិ អសល្លិមំ ឧបជ្ជតា
 សតិ អប្បមុដ្ឋា សារត្វោ ច បន មេ កាយោ
 ហោតិ អប្បជ័យ្យស្សត្វោ តោនវ ទុក្ខប្បដានន
 បដានាភិកុដ្ឋស្ស សតោ ។

(២២០) តស្ស មធូរំ រាជកុមារ ឯតនហោសិ
 យន្តហរំ អប្បនកំយេវ ឈានំ ឈាយេយ្យន្តិ ។

រាជវង្ស ពោធិ៍រាជវង្សសុទ្ធ អប្បនាម្យាម

ម្ចាស់រាជកុមារ កាលគេបានអត់រៀនអស្សសប្បស្សសតាមមុខទ្វារ
 តាមមាសិកនឹងកណ្តាលោត ឡើយលើសប្រមាណកំកាន់ផ្ទះផ្ទៃផ្ទៃ ។
 ម្ចាស់រាជកុមារ ដូចជាបុរសជាអ្នកសម្លាប់គោក្តី អ្នកជិះយានចល់ចុះស
 សម្លាប់គោក្តី ជាអ្នកប្រសព្វរាជវិវ កាន់ដំបូរវែងគោ ដោយកំបិក
 សម្រាប់កាន់កាន់ផ្ទះផ្ទៃសាច់គោដ៏មុត (យ៉ាងណា) ម្ចាស់រាជកុមារ កាល
 គេបានអត់រៀនអស្សសប្បស្សសតាមមុខទ្វារ តាមមាសិកនឹងតាម
 កណ្តាលោត ឡើយផ្ទាំងលើសប្រមាណ កំកាន់ផ្ទះផ្ទៃផ្ទៃផ្ទៃផ្ទៃផ្ទៃផ្ទៃ ។
 ម្ចាស់រាជកុមារ ប៉ុន្តែសេចក្តីព្យាយាមដែលគេបានប្រាកដហើយ មិន
 ជួយ សង់ដែលគេបានដឹងហើយ ក៏មិនបានរាយការណ៍
 ប៉ុន្តែកាយចល់គេបាន នៅតែស្រវឹងស្រវាយ មិនបានស្ងប់ស្ងួត កើត
 គ្រោងសេចក្តីព្យាយាម ដោយសេចក្តីព្យាយាមដ៏លំបាកខ្លាំងណាស់ មក
 ចង្អុលរាយការណ៍ ។

(២២១) ម្ចាស់រាជកុមារ គេបាននាំមាតាសេចក្តីត្រូវវិញ្ញាណនេះថា
 បើផ្ទុះ គួរតែព្យាយាមស្វែងរកឈាននិងផលផ្តុំជាអាការៈច្បាស់ ។

សោ ទោ អហំ វាជេតុមា មុខតោ ច ធាសតោ
 ច កណ្ណសោតតោ ច អស្សាសប្បស្សនេ ឧបទុទ្ធំ ។
 កស្ស មឃ្ហំ វាជេតុមា មុខតោ ច ធាសតោ ច
 កណ្ណសោតតោ ច អស្សាសប្បស្សនេសុ ឧបទុទ្ធេសុ
 អនិមន្តោ កាយស្មី ធាហោ ហោតិ ។ សេយ្យថាថិ
 វាជេតុមា ទ្វេ តលវន្តោ បុរិសា ទុក្ខលតិ បុរិសំ
 ធានាតាហាសុ កហេត្វា អត្តោកាសុយា សន្តាថេយ្យំ
 សំបរិពារេយ្យំ វិវាទេ ទោ មេ វាជេតុមា មុខតោ
 ច ធាសតោ ច កណ្ណសោតតោ ច អស្សាសប្បស្ស-
 នេសុ ឧបទុទ្ធេសុ អនិមន្តោ កាយស្មី ធាហោ
 ហោតិ ។ អារទ្ធិ ទោ ចន មេ វាជេតុមា វិវយំ
 ហោតិ អសល្លំ ឧបដ្ឋិតា សតិ អប្បធម្មា សារន្ទោ
 ច ចន មេ កាយោ ហោតិ អប្បដិច្ចស្សន្តោ
 តេវេ ទុក្ខាប្បនាទន ចនាទាភិក្ខុស្ស សតោ ។

ម្នាលវាជេតុមា គង់នៅឯនេះ បានអត់ឱ្យសមស្របស្រួលសោះ
 មុខគ្នា តាមនាសិកនឹងតាមកណ្ណសោត ។ ម្នាលវាជេតុមា កាល
 គង់នៅអត់ឱ្យសមស្របស្រួលសោះមុខគ្នា តាមនាសិកនឹងតាមកណ្ណ-
 សោត សេចក្តីក្តៅក្រហាយដ៏ខ្លាំងលើសប្រមាណកើតមានក្នុងកាយ ។
 ម្នាលវាជេតុមា ដូចជាបុរសមានកំឡុង ២ នាក់ ចាប់ចុះស្រីដែលមាន
 កំឡុងខ្សោយគ្រង់ដើមដៃម្ខាងម្នាក់ ហើយគប្បីឆ្លើយក្រហល់ក្រហាយ
 ក្នុងកណ្តៅដើមភ្លើង (យ៉ាងណា) ម្នាលវាជេតុមា កាលគង់នៅអត់ឱ្យសម
 ស្របស្រួលសោះមុខគ្នា តាមនាសិកនឹងតាមកណ្ណសោតហើយ
 សេចក្តីក្តៅក្រហល់ក្រហាយ ខ្លាំងលើសប្រមាណកើតមានក្នុងកាយ
 ដូច្នេះឯង ។ ម្នាលវាជេតុមា ប៉ុន្តែសេចក្តីក្សយាមដែលគង់នៅ
 បានប្រាជ្ញាហើយ ក៏មិនចូលយ សន្តិដែលគង់នៅបានតំណល់ហើយ
 ក៏មិនបានរាយការ ប៉ុន្តែកាយរបស់គង់នៅ នៅក្រហល់ក្រហាយ
 មិនសូវម្លប់ កើតប្រារសេចក្តីក្សយាម ដោយសេចក្តីក្សយាមដ៏
 ចាំបាច់ឯង មកបណ្តាលចាក់ជាគ ។

៣៨១

កងវង្ស ពោធិ៍កងវង្សសុត្តន្ត រាជគុណ

កងវង្ស ពោធិ៍កងវង្សសុត្តន្ត រាជគុណ

[២៦២] អធិស្ឋ មំ រាជគុណ ទេវតា ឱស្វា
 ឯវមាហំសុ កាលកតោ សមណោ តោតមោតិ ។
 ឯកច្ចា ទេវតា ឯវមាហំសុ ន កាលកតោ
 សមណោ តោតមោ អធិច កាលំ ករោតីតិ ។
 ឯកច្ចា ទេវតា ឯវមាហំសុ ន កាលកតោ
 សមណោ តោតមោ ធម៌ កាលំ ករោតិ អរហំ
 សមណោ តោតមោ វិហារេ ត្រូវ សោ អរហតោ
 ឯវរុចោ ហោតីតិ ។

[២៦៣] កស្ស មច្ចុំ រាជគុណ ឯវមាហំសុ
 ធម្មតាហំ សទ្ធសោ អាហារុចទ្ធោនាយ មជ្ជិ-
 រាជ្ជេយ្យន្តិ ។ អធិទោ មំ រាជគុណ តា ទេវតា
 ឧបសង្កម្ពិតា ឯវមាហំសុ មា ទោ ត្វំ មាវស សទ្ធសោ
 អាហារុចទ្ធោនាយ មជ្ជិមជ្ជិ ។ សទេ ទោ ត្វំ មាវស
 សទ្ធសោ អាហារុចទ្ធោនាយ មជ្ជិមជ្ជិស្សសិ កស្ស ភេ
 មយំ ធិត្វំ ឧជំ លោមក្សមេហំ អន្លោហវិស្សម

[២៦២] ឆាលរាជគុណ គ្រានោះ ក្នុងទេវតាឃើញដាច់គេ
 ហើយបាននិយាយគ្នាឃាំងនេះថា ព្រះសមណគោតមធ្វើមរណកាលទៅ
 ហើយ ។ ទេវតាក្នុងខ្លះបាននិយាយគ្នាឃាំងនេះថា ព្រះសមណគោតម
 មិនទាន់ធ្វើមរណកាលទេ តែព្រះសមណគោតម ធ្វើមរណកាល
 ដល់រៀន ។ ទេវតាក្នុងខ្លះនិយាយគ្នាឃាំងនេះថា ព្រះសមណគោតម
 មិនទាន់ធ្វើមរណកាលទេ ទាំងមិនធ្វើមរណកាល ក្នុងកាលដល់រៀននៃ
 ព្រះសមណគោតមជាព្រះអរហន្ត ក្នុងវិហារធម៌ទេតើ សកាគយាំង
 នេះ វេលាមានដល់ព្រះគោរពខ្លួន ។

[២៦៣] ឆាលរាជគុណ គេបាននិយាយនោះសព្វក្តីត្រូវរិះយ៉ាង
 នេះថា បើដូច្នោះ គួរតែពន្យារពេលប្រតិបត្តិដើម្បីផ្គត់ផ្គង់អាហារ ដោយ
 ប្រការចាំបាច់ ។ ឆាលរាជគុណ លំដាប់នោះ ក្នុងទេវតាទាំងនោះ
 បានចូលមកកេងកងហើយ ទាំងនិយាយឃាំងនេះថា បពិត្រគុណឧត្តម
 គួរកុំប្រតិបត្តិដើម្បីផ្គត់ផ្គង់អាហារ ដោយប្រការចាំបាច់ឡើយ ។
 បពិត្រគុណឧត្តម ប្រសិនបើអ្នកនឹងប្រតិបត្តិដើម្បីផ្គត់ផ្គង់អាហារ ដោយ
 ប្រការចាំបាច់ហើយ ពួកយើងនឹងបញ្ចូលទុកជាទិព្វភាវៈទ្វារបេសស្មក

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបទស្កន្ត

កាយ ភ្នំ យាចេស្សសីតិ ។ ភស្ស មយ្ហិ
 រាជកុមារ ឯតទេហាសិ អហំ ទេវ ទោ ចទ
 សទ្ធាសោ អជន្តុកំ បដិដានេយ្យំ នមា ច ទោ ចេ
 វេរតា ធិត្ថំ ធិតិ លោមក្កមេហិ អន្លាហវេយ្យំ
 កាយ ទាហំ យាចេយ្យំ តំ មម អស្ស បុសាតិ ។
 សោ ទោ អហំ រាជកុមារ តា វេរតា បទ្វាចិត្តាមិ
 អលន្តំ វេរតិ ។ ភស្ស មយ្ហិ រាជកុមារ ឯត-
 ទេហាសិ យន្តចាហំ ថោកំ ថោកំ អាហារំ
 អាហារេយ្យំ បសតិ បសតំ យនិ វា មុក្កយ្ហសិ
 យនិ វា កុលត្ថយ្ហសិ យនិ វា កណ្តាយយ្ហសិ
 យនិ វា ហវេណ្យកយ្ហសន្តិ ។ សោ ទោ អហំ
 រាជកុមារ ថោកំ ថោកំ អាហារំ អាហារេសី
 បសតំ បសតំ យនិ វា មុក្កយ្ហសិ យនិ វា
 កុលត្ថយ្ហសិ យនិ វា កណ្តាយយ្ហសិ យនិ វា
 ហវេណ្យកយ្ហសន្តិ ។ ភស្ស មយ្ហិ រាជកុមារ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបទស្កន្ត

នីតញ្ញុកំអកុច្ឆរេសំនវោដោយធម៌ចិត្តានោះ ។ ម្ចាស់រាជកុមារ គឺជាគរុនារ
 មានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា បើកត្តាអញនឹងប្តូរចំពោះអ្នកទៅកាត់ជា
 អ្នកចំឧបរិកាត ដោយប្រការចំនីត្តន៍ទៅ ពួកនរតាចាំនិរន្តិបញ្ចូល
 ធម៌ចិត្តានោះឲ្យរកថរបស់កត្តាអញ ចំណែកទាំងកត្តាអញ គប្បីញ្ញុកំ
 នីតិច្ឆរេសំនវោដោយធម៌ចិត្តានោះ ពាក្យនោះនឹងជាពាក្យកុហកនៃកត្តា
 អញ ។ ម្ចាស់រាជកុមារ គឺជាគរុនារ ក៏យាត់ពួកទៅតាមនិរន្តិបញ្ចូល
 និយាយថា ល្អើយ កុំឡើយ ។ ម្ចាស់រាជកុមារ គឺជាគរុនារមាន
 សេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា បើដូច្នោះ គួរនៃកត្តាអញសម្រេចអាហារកិច្ច
 ចម្អិន ។ ចំនួនជាមួយពួកនែវ ។ ។ ប៉ុន្តែសាច់គ្រាប់សណ្តែកបាយខ្លះ ប៉ុន
 សាច់គ្រាប់តោយខ្លះ ប៉ុនសាច់គ្រាប់សណ្តែកកង្កែបខ្លះ កុំពោះសាប៉ុន
 សាច់រំលីងឈូកខ្លះ ។ ម្ចាស់រាជកុមារ គឺជាគរុនារក៏បាត់សម្រេច
 អាហារកិច្ចចម្អិន ។ ចំនួនជាមួយពួកនែវ ។ ។ ប៉ុន្តែសាច់គ្រាប់សណ្តែកបាយ
 ខ្លះ ប៉ុនសាច់គ្រាប់តោយខ្លះ ប៉ុនសាច់គ្រាប់សណ្តែកកង្កែបខ្លះ កុំពោះ
 សោកប៉ុនសាច់រំលីងឈូកខ្លះ ។ ម្ចាស់រាជកុមារ កាលគឺជាគរុនារ

ដោតំ ដោតំ អាហារំ អាហារយតោ បសតំ
 បសតំ យនំ កំ មុត្តយុសំ យនំ កំ កុល្យត្តយុសំ
 យនំ កំ កង្កាយយុសំ យនំ កំ ចារណ្យតយុសំ
 អនិម្ពត្តកសិមាមំ បតោ កាយោ ហោតិ ។

[២២២] សេយ្យថាបិ នាម អសីតិកម្មត្វាធិ វា
កាលមត្វាធិ វា វិវាទេស្ស មេ អង្គប្បទុដ្ឋាធិ កវន្ត
តាយេវប្បហារតាយ ។ សេយ្យថាបិ នាម ឧដ្ឋបទ
វិវាទេស្ស មេ អាទិសទិ ហោតិ តាយេវប្បហារ-
តាយ ។ សេយ្យថាបិ នាម វដ្តនាវជ្ឈិ វិវាទេស្ស
មេ ចិដ្ឋិកណ្ណកោ ឧណ្ណតាវណតោ ហោតិ តាយេ-
វប្បហារតាយ ។ សេយ្យថាបិ នាម ជដ្ឋសាលាយ
តោចាណសិយោ ឧល្លក្កវិល្លតា កវន្ត វិវាទេស្ស មេ
ជាសុជ្ឈិយោ ឧល្លក្កវិល្លតា កវន្ត តាយេវប្បហារតា-
យ ។ សេយ្យថាបិ នាម កម្ពីរ ឧទទាធនេ ឧទទកតារកា
កម្ពីរកតា ឧត្តាយិកា ជិស្សន្តិ វិវាទេស្ស មេ អត្ថក្ខ-
បេសុ អត្ថកតារកា កម្ពីរកតា ឧត្តាយិកា ជិស្សន្តិ

សម្រេចតាមការកំណត់ច្បាស់លាស់របស់គណៈកម្មាធិការ ១ ចំនួនមួយទៀត ១ ខ្លះ ប៉ុន្តែសាច់
 ប្រាប់សណ្តែកបាយខ្លះ ប៉ុន្តែសាច់ប្រាប់តាមខ្លះ ប៉ុន្តែសាច់ប្រាប់សណ្តែក
 កងខ្លះ គ្មាននោះសាច់ប៉ុន្តែសាច់លើសិល្បក្នុងខ្លះ តាម (របស់គាត់ឯង)
 ក៏ដល់ការសាងសង់ផ្ទះលើសម្រាប់លោក ។

(២២២) ការយកកូនចិត្តការយកចិត្ត របស់គេជាគត ប្រៀបដូចស្វាមី
 ផ្ទះច្រើន ចិត្តស្វាមីផ្ទះច្រើន ព្រោះគេស្រីដែលមានអាហារភិចារ
 ឯង ។ ក្រុមការរបស់គេ (កិស្ស) ក្នុងល្ងា ដូចជាស្វាមីដ៏ទុដ្ឋ
 ព្រោះគេស្រីដែលមានអាហារភិចារឯង ។ ទ្រុឌដ៏ធំឡើងរបស់គេជាគត
 ក៏ដូចដូច ដូចវិទ្យុស្រីដែលគេវិញ្ញូល្ងា ព្រោះគេស្រីដែលមាន
 អាហារភិចារឯង ។ ប្រៀបដូចដ៏ទុក្ខជាគត ក៏ដូចជាដូចដូច
 ខែសាលាចាស់ ដ៏តិចតាម ព្រោះគេស្រីដែលមានអាហារភិចារ
 ឯង ។ ប្រស្រីក្នុងទាំងឡាយ របស់គេជាគត ក៏ដូចជាដូចដូច
 ក្នុងក្រុម ដូចក៏ខែទី១ ដ៏ទុដ្ឋដូចដូច ក្នុងក្រុមទី១ដ៏ទុដ្ឋ

តាយេវច្ឆរហារតាយ ។ សេយ្យថាបិ នាម តិច្ឆតា-
 ណា អាមគុដ្ឋិញ្ចា វាតាតបេន សិទ្ធិសិទ្ធិតា ពោតិ
 សម្មិលាតោ ឯវាមវស្ស មេ សិសទ្ធិវិ សិទ្ធិសិទ្ធិ
 ហោតិ សម្មិលាតា តាយេវច្ឆរហារតាយ ។ សោ
 ទោ អហំ រាជកុមារ ឧទរច្ឆវិ បរិមសិស្សាមិទិ
 ចិដ្ឋិកណ្តកំយេវ បរិក្កណ្ឌាមិ ចិដ្ឋិកណ្តកំ បរិម-
 សិស្សាមិទិ ឧទរច្ឆវិយេវ បរិក្កណ្ឌាមិ ។ យាវស្ស មេ
 រាជកុមារ ឧទរច្ឆវិ ចិដ្ឋិកណ្តកំ អស្មិទា ពោតិ
 តាយេវច្ឆរហារតាយ ។ សោ ទោ អហំ រាជកុមារ
 វិទ្ធិ វា មុត្តំ វា កាវិស្សាមិទិ តត្ថោ អវត្ថុដ្ឋោ
 បបតាមិ តាយេវច្ឆរហារតាយ ។ សោ ទោ អហំ
 រាជកុមារ ឥមេវ តាយំ អស្សាសេន្តោ ចាណិទា
 តត្ថាមិ អនុមជ្ឈាមិ ។ តស្ស មឃ្ហំ រាជកុមារ
 ចាណិទា តត្ថាមិ អនុមជ្ឈតោ បូតិម្ពលានិ លោ-
 មាមិ យស្មា បបតន្តិ តាយេវច្ឆរហារតាយ ។
 អបិស្ស មំ រាជកុមារ មនុស្សា ធិស្វា
 ឯវាមាសុ កាឡោ សមណោ ពោតោតិ ។

ព្រោះបានដែលមានការតែចំពោះឯង ។ សម្បវេស្សកក្កាលសម្រាប់
 ទទួលសម្បវេស្សរបស់គេ ក៏ស្ម័គ្រជ្រើសរើស ដូចវេទនាដែលគេ
 កាត់ចេញពីធម៌ ហើយក៏ស្ម័គ្រស្រពោលទៅ ដោយឡែកនឹងកំរៅ
 ព្រោះបានដែលមានការតែចំពោះឯង ។ ម្ចាស់រាជកុមារ គេជាគេ
 ពោះឯងគិតថា អាត្មាគេនឹងស្លាប់ស្បែកពោះ ក៏ចាប់ត្រូវផ្អែងខ្លួនវិញ គិត
 ថាអាត្មាគេនឹងស្លាប់ផ្អែងខ្លួន ក៏ចាប់ត្រូវស្បែកពោះវិញ ។ ម្ចាស់រាជកុមារ
 ស្បែកពោះរបស់គេជាគេចាប់ផ្តើមបង្កើនខ្លួន ព្រោះបានដែលមាន
 ការតែចំពោះឯង ។ ម្ចាស់រាជកុមារ គេជាគេពោះឯងគិតថា មិន
 បន្ទោបង់ខ្ញុំវិញច្រើន ក៏ដូចជាពោះក្នុងទីនោះ ព្រោះបានដែល
 មានការតែចំពោះឯង ។ ម្ចាស់រាជកុមារ គេជាគេពោះឯង កាលធ្វើ
 កាយានិច្ចស្រួល ទើបស្លាប់ខ្លួនដោយវៃ ។ ម្ចាស់រាជកុមារ កាល
 គេជាគេពោះស្លាប់ខ្លួនដោយពុទ្ធវិសេស កេសាឯងឡាយ សុទ្ធតែមានប្រស
 ស្តាយពាក់ចេញពីកាយ ព្រោះបានដែលមានការតែចំពោះឯង ។
 ម្ចាស់រាជកុមារ ព្រោះនោះ មនុស្សចំណងឡាយ ឃើញគេជាគេហើយ
 ក៏នាំគ្នាខំយាយយ៉ាងនេះថា ព្រះសមណោកាតមមានសម្បវេស្ស ។

ឯកទ្វេ មនុស្ស ឯកាហ៍សុ ឯ កាឡោ សមណោ
 កោតោ សាមោ សមណោ កោតោតិ ។
 ឯកទ្វេ មនុស្ស ឯកាហ៍សុ ឯ កាឡោ សមណោ
 កោតោ ធម៌ សាមោ មន្ត្រី ឯកាឡោ
 កោតោតិ ។ យោស្ស មេ រាជកុមារ តាយ
 បរិសុទ្ធា ឆរិវណ្ណា បរិយោធានា ឧបហានោ ហោតិ
 កាយវេយ្យា ហារតាយ ។

[២២៥] ឥស្ស មន្ត្រី រាជកុមារ ឯកាហ៍សុ
 យេ ទោ កេចិ អតីតមន្ត្រី សមណោ វា ព្រាហ្មណា
 វា ឧបក្កមីតា ឧត្តា តិប្បា កុដ្តកា វេទនា វេទយីសុ
 ឯកាហ៍សុ ឯយេតោ កិយ្យោ ។ យេចិ ហិ កេចិ
 អនាគតមន្ត្រី សមណោ វា ព្រាហ្មណា វា ឧបក្កមីតា
 ឧត្តា តិប្បា កុដ្តកា វេទនា វេទយីស្សន្តិ ឯកាហ៍សុ
 ឯយេតោ កិយ្យោ ។ យេចិ ហិ កេចិ ឯកាហ៍ សមណោ
 វា ព្រាហ្មណា វា ឧបក្កមីតា ឧត្តា តិប្បា កុដ្តកា
 វេទនា វេទយន្តិ ឯកាហ៍សុ ឯយេតោ កិយ្យោ ។

មនុស្សចាំឯទ្បាយភ្នកខ្លះ ចាំគ្នាចិយាយយ៉ាងនេះថា ព្រះសមណគោតម
 មិនមែនមានសម្បទាទេ ព្រះសមណគោតមមានសម្បទាសេវណ្ណកុមារ
 ទេតី ។ មនុស្សចាំឯទ្បាយភ្នកខ្លះ ចិយាយគ្នាយ៉ាងនេះថា ព្រះសមណ-
 គោតមមិនមែនមានសម្បទាទេ ចាំមិនមែនមានសម្បទាសេវណ្ណកុមារ
 ទេតីព្រះសមណគោតមមានសម្បទាសេវណ្ណកុមារ ។ ម្ចាស់កុមារ ឆរិវណ្ណ
 លេស៍តថាគត ដ៏បរិសុទ្ធផ្លូវផ្សំផ្សំលេង ហើយត្រឡប់ទៅជាអាយុកាល
 ទៅវិញ ព្រោះតាសាវ័នមានកាយកិច្ចនោះឯង ។

[២២៥] ម្ចាស់កុមារ គេថាគេនោះមានសេចក្តីគ្រប់ដឹងយ៉ាងនេះ
 ថា ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ណាមួយ ក្នុងអតីតកាល បានទទួលវេទនា
 ជាទុក្ខដ៏ក្លៀវក្លាខ្លាចផ្សា ដែលកើតអំពីសេចក្តីត្បាញយាម មានកំណត់
 ក្រៃត្រឹមប៉ុណ្ណោះ មិនលើសជាងនេះឡើយ ។ មួយទៀត ពួកសមណ-
 ព្រាហ្មណ៍ណាមួយ ក្នុងអនាគតកាល មិនទទួលវេទនាជាទុក្ខដ៏ក្លៀវក្លា
 ខ្លាចផ្សា ដែលកើតអំពីសេចក្តីត្បាញយាម មានកំណត់ក្រៃត្រឹមប៉ុណ្ណោះ
 មិនលើសជាងនេះឡើយ ។ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ណា ក្នុងបច្ចុប្បន្ន
 កំពុងទទួលវេទនា ជាទុក្ខដ៏ក្លៀវក្លាខ្លាចផ្សា ដែលកើតអំពីសេចក្តីត្បាញ-
 យាម មានកំណត់ក្រៃត្រឹមប៉ុណ្ណោះ មិនលើសជាងនេះឡើយ ។

ន ទោ បចាហំ ឥហយ កុដ្ឋកាយ ទុក្ខកាយ-
វិកាយ អនិក្ខាមិ ឧត្តរំ មនុស្សធម្មា អលមរិយញ្ញា-
ណធស្សនវិសសំ សិយា ទុ ទោ អញ្ញា មគ្គោ
ពោធិយានិ(១) ។

[២២៦] តស្ស មម្ហី រាជកុមារ ឯតទេហាសិ
រាគីជាតាមិ ទោ បចាហំ ចំតុ សក្កស្ស កុដ្ឋន្ត
សីតាយំ ជន្មបាយាយំ(២) ចំសិដ្ឋោ វិវិដ្ឋោ កាមេហិ
វិវិដ្ឋំ អកុសលេហិ ធម្មេហិ សវិគក្កំ សវិចារំ វិវេកដិ
បីតិសុទ្ធំ ចមមំ ឈានំ ឧបសម្មជ្ឈ វិហរិតា សិយា ទុ
ទោ ឯសោ មគ្គោ ពោធិយានិ ។ តស្ស មម្ហី
រាជកុមារ សតានុសារីញ្ញាណំ អហោសំ ឯសោ មគ្គោ
ពោធិយានិ ។ តស្ស មម្ហី រាជកុមារ ឯតទេហាសិ
កំន្ត ទោ អហំ តស្ស សុទស្ស ភាយាមិ យន្តិ
សុទ្ធំ អញ្ញោតវ កាមេហិ អញ្ញាត្រ អកុសលេហិ
ធម្មេហិតិ ។ តស្ស មម្ហី រាជកុមារ ឯតទេហាសិ
ន ទោ អហំ តស្ស សុទស្ស ភាយាមិ

១- ពោធិយានិ ។ ២- ជន្មបាយាយំ យាយ ។

នៃពារបិដ្ឋុប្បោះ គេបានដឹងនៅឯមិនបានប្រាសដឹង ដូច្នេះមនុស្សធម៌
ជាតុណ្ហវិសេសគួរដើម្បីយើង ដោយប្រាជ្ញាបេសព្រះអរិយៈ ដោយ
ទុក្ខកិរិយាដ៏ខ្លាចផ្សារនេះបានឡើយ ទំនងផ្លូវប្រាសដឹង នឹងមានជា
យ៉ាងដទៃទៀតដឹង ។

[២២៦] ម្ចាស់រាជកុមារ គេបានដឹងនោះបានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះ
ថា យើងនៅចាំបាន កាលកា (ច្រកព្រះនង្គ័ល) របស់សក្កៈចាប់តា
យើងអង្គុយនៅក្រោមម្លប់ដង្កូវត្រីត្រីដាក់ បានស្ងាត់ហើយចាកកាមចំង
ឡាយ ស្ងាត់ហើយចាកអកុសលធម៌ចំងឡាយ ក៏ចូលភាគបឋមដ្ឋាន
មានវិភង្គៈនឹងវិចារៈ មានបីគឺនឹងសុខដែលរក្សាអំពីវិវេក ឧត្តរនរទេសី
ជាផ្លូវនៃកិរិយាប្រាសដឹង ។ ម្ចាស់រាជកុមារ វិញ្ញាណដែលស្មោះ
តាមសតិ ក៏រក្សាទ្រង់ដល់គេបានដឹង នេះហើយប្រាជ្ញាដ៏ជាផ្លូវនៃកា
ប្រាសដឹង ។ ម្ចាស់រាជកុមារ គេបានដឹងនោះបានសេចក្តីត្រិះរិះ យ៉ាងនេះ
ថា ពាក្យអញ្ញាចរសេចក្តីសុខ ដែលជាសុខក្រៅអំពីកាមចំងឡាយ
ដែលជាសុខក្រៅអំពីអកុសលធម៌ចំងឡាយដែរ ។ ម្ចាស់រាជកុមារ
គេបានដឹងនោះបានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា ពាក្យអញ្ញាចរសេចក្តី

យង្គំ សុទ្ធ អញ្ញាត្រា កាមេហំ អញ្ញាត្រ អកុសលេហំ
 ធម្មេហំ ។ កស្ស មឃ្លី រាជកុមារ ឯតនេហសំ
 ឧ ទោ តំ សុករំ សុទ្ធ អធិកន្តំ ឯរំ អធិមត្តកសិ-
 ហំ បត្តកាយេន យទ្ធជាហំ ទំឡាវកំ អាហារំ
 អាហារេយ្យំ ទំនំ កុម្មាសន្តំ ។ សោ ទោ អហំ
 រាជកុមារ ទំឡាវកំ អាហារំ អាហារេសី ទំនំ កុម្មា-
 សំ ។ តេន ទោ បទ មិ^(១) រាជកុមារ សមយេន
 បញ្ចវត្តិយា ភិក្ខុ បទ្ធបដ្ឋិតា ហោន្តិ យោន្តិ^(២) សម-
 ណោ កោតមោ ធម្មំ អធិកម៌ស្សតិ តំ លោ^(៣) អាហេ-
 ទេស្សតិ ។ យតោ ទោ អហំ រាជកុមារ ទំឡាវកំ
 អាហារំ អាហារេសី ទំនំ កុម្មាសំ អដ មេ តេ
 បញ្ចវត្តិយា ភិក្ខុ ធិត្ថំ បត្តមិសុ ពាហុល្លិកោ
 សមណោ កោតមោ បទាទិក្ខុន្តោ អាវត្តោ ពាហុល្លា-
 យាតិ ។ សោ ទោ អហំ រាជកុមារ ទំឡាវកំ
 អាហារំ អាហារេត្វា តសី កាហោត្វា វិវិដ្ឋោ កាមេហំ

១ ម. មេ ១ ២ ម. ធី តោ ១ ៣ ម. តំ តោ តោ ។

សុទ្ធ ដែលជាសុទ្ធ ក្រៅពីកាមចាំឡាយ ដែលជាសុទ្ធ ក្រៅពី
 អកុសលធម៌ចាំឡាយឡើយ ។ ម្ចាស់រាជកុមារ គឺជាគតនោះមាន
 សេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា សេចក្តីសុខនោះ ដែលបុគ្គលមានកាយ
 ដល់នូវសេចក្តីស្តង់ស្តម លើសប្រមាណយ៉ាងនេះ មិនស៊ីវិលនឹងធ្វើឱ្យ
 សម្រេចបានឡើយ បើដូច្នោះ គួរតែអាត្មាត្រឡប់វិភាគអាហារដ៏ប្រោគ-
 ប្រោកគឺបាយនិងកុម្មាសឡើងវិញ ។ ម្ចាស់រាជកុមារ គឺជាគតនោះនឹងក៏
 បានបរិភោគអាហារដ៏ប្រោគប្រោកគឺបាយនិងកុម្មាស ។ ម្ចាស់រាជកុមារ
 សម័យនោះឯង ពួកបញ្ចវត្តិយភិក្ខុដែលចម្រើនចាកដោយគិតថា ព្រះ
 សមណគោតម បើក្រាស់ដឹងធម៌ណា នឹងសំដែងចិញ្ចឹមប្រាប់ដល់យើង
 ចាំឡាយ ។ ម្ចាស់រាជកុមារ កាលនោះ គឺជាគតបានបរិភោគអាហារ
 ដ៏ប្រោគប្រោកគឺបាយនិងកុម្មាស គ្រានោះ ពួកបញ្ចវត្តិយភិក្ខុអម្បាល
 នោះ ក៏ឡើយហោយនឹងគឺជាគត ហើយទៀសចេញទៅដោយគិតថា ព្រះ
 សមណគោតមជាអ្នកល្អ ឬជាអ្នកសេចក្តីស្តង់ស្តម ត្រូវបំបែកដើម្បី
 ល្អិតវិញ ។ ម្ចាស់រាជកុមារ លុះគឺជាគតបរិភោគអាហារដ៏ប្រោគប្រោក
 ហើយ ក៏បម្រុងកាយឱ្យមានកំឡុង ហើយស្វាងចាកកាមចាំឡាយ

។ បេ ។ ចម្រើ ឈានិ ឧបសម្បជ្ជ វិហាសំ ។
វិភក្តិវិចារាជំ វ្តុបសមា ។ បេ ។ នុតិយំ ឈានិ...
តតិយំ ឈានិ... ចតុត្ថំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហាសំ ។

[២២៧] សោ ឯវិ សមាហិតេ ចិត្ត បរិសុទ្ធ
បរិយោជានេ អនត្ថណោ វិភក្កបក្កិលេសេ មុទុក្ខតេ
កម្មជំយេ វិភេ អនេក្ខប្បត្តេ បុព្វនិវាសានុស្ស-
តិញ្ញាណាយ ចិត្តំ អភិជំន្នាមេសិ ។ សោ អនេកវិហិតំ
បុព្វនិវាសំ អនុស្សរមិ សេយ្យចីដំ ឯតម្យំ ជាតិ
ទ្វេបំ ជាតិយោ ។ បេ ។ ឥតិ សាការិ សទ្ធនុសំ
អនេកវិហិតំ បុព្វនិវាសំ អនុស្សរមិ ។ អយំ ចោ
មេ វាជតុមារ វត្តិយា បម្រមេ យាមេ ចម្រមា វិជ្ជា
អជេកតា អវិជ្ជា វិហាតា វិជ្ជា . ឧប្បន្នា តមោ
វិហតោ អាលោកោ ឧប្បន្នោ យជាតំ អប្បមត្តស្ស
អាតាចិយោ ចហិតត្តស្ស វិហារោ ។

[២២៨] សោ ឯវិ សមាហិតេ ចិត្ត បរិសុទ្ធ
បរិយោជានេ អនត្ថណោ វិភក្កបក្កិលេសេ មុទុក្ខតេ

។ បេ ។ បាទដល់បឋមជ្ឈន សម្រេចសម្រាន្តនៅដោយនិយាមថ
ទាំង៤ ។ ព្រោះមានបិក្កុន្តនិវិចារៈទាំងឡាយ ។ បេ ។ បាទដល់
ទុតិយជ្ឈន... បាទដល់តតិយជ្ឈន... បាទដល់ចតុត្ថជ្ឈន សម្រេច
សម្រាន្តនៅដោយនិយាមថទាំង ៤ ។

[២២៧] ភវាគតោ កាលបើចិត្តនាំនាំនៅល្អ បរិសុទ្ធ ផ្លូវផង
មិនមានទីទួលគិតិលេស ត្រាស់ចាកបក្កិលេស មានសភាពជាចិត្ត
ទុតំ ដូចដល់ការនាគម្ម មិនបានញាច់ញាតាមការឃ្លាស់យ៉ាងនេះហើយ
ក៏បង្កើនចិត្តទៅដើម្បីបុព្វនិវាសានុស្សតិញ្ញាណ ។ ភវាគតោនារណ៍ក
ឃើញខ្លួនបុព្វនិវាសាច្រើនប្រការ គឺរណ៍កបាទ១ ជាតិ ២ ជាតិ ។ បេ ។
ភវាគតោរណ៍កឃើញខ្លួនបុព្វនិវាសាច្រើនប្រការ ព្រមទាំងកាការ ព្រម
ទាំងទទួលដោយប្រការផ្សេងៗ ម្ចាស់វាជកុមារ នេះជារឿងទី ១ ដែល
ភវាគតបាទក្នុងបឋមយាមវិចារត្រី អវិជ្ជាបាត់ទៅ វិជ្ជាកិរិកៈឡើង
នឹងនាំបាត់ទៅហើយ គន្ធិកិរិកៈឡើងដល់ភវាគត ដែលជាអ្នកមិនប្រមាទ
ឡាយមជ្ឈកិរិកៈលេស មានចិត្តបក្កុនទៅកាន់ព្រានិព្វានដោយវិចារ ។

[២២៨] ភវាគតោ កាលបើចិត្តនាំនាំនៅល្អ បរិសុទ្ធ ផ្លូវផង
ក៏មានទីទួលគិតិលេស ត្រាស់ចាកបក្កិលេស មានសភាពជាចិត្តទុតំ

កម្មវិធី បំបែក អាណត្តិប្បវត្ត សន្តានំ ចុត្តបត-
តញ្ញាលាយ ចិត្តំ អភិវឌ្ឍន៍ ។ សោ ជិន្ទ
នក្កតា វិសុទ្ធន អភិក្កន្ធនា ឧសភេន សន្តោ បស្សនិ
កវិហនេ ឧបេមជ្ឈនានេ ហីនេ បណ៌តេ សុវណ្ណ
ធុទ្ធិណ្ឌេ សុភតេ ធុត្តតេ ។ បេ ។ យថា កម្មមគេ
សន្តោ បដាទិ ។ អយំ តោ មេ រាជេយ្យោ វត្តិយា
មជ្ឈិមេ យោមេ ធុតិយា វិជ្ជា អភិកតា អវិជ្ជា វិហតា
វិជ្ជា ឧប្បត្តា តតោ វិហតោ អាណតោ ឧប្បត្តា
យថា តំ អប្បមត្តស្ស អាតាបិ ថេ បហិតត្តស្ស
វិហតោ ។

(២៦៩) សោ ឯវី សនាហិតេ ធិត្ថ បរិសុទ្ធ
 បរិយោជានេ អនុត្ថតេ វិកត្ថបត្តិលេសេ ឥន្ទ្រតេ
 កត្ថនិយេ វិតេ អាទេញប្បត្ត អាសវនំ ឧយញ្ញា-
 ណាយ ចិត្តំ អភិជញ្ញាមសី ។ សោ វង្គិ
 ឥត្ថនំ យជាត្ថតំ អត្តញ្ញាសី ។ ថេ ។ អយំ
 ឥត្ថនិទេហាវង្គិ បដិបទាតិ យជាត្ថតំ អត្តញ្ញាសី

គួរដល់ការងារ មិនបានញាប់ញ័រទៅតាមការងារ ដោយប្រការដូច្នេះ
ហើយ គឺបង្កើនចិត្តទៅ ដើម្បីទុក្ខបញ្ចុកក្លាយ គឺប្រាថ្នាដឹងនូវចិត្តនិង
បដិសន្ធិរបស់សត្វចាត់ខ្សោយ ។ គឺជាគតនោះ មានទិព្វចក្ខុក្នុងញាសចក្ខុ
របស់មនុស្សធម្មតា បានឃើញនូវក្លាសត្វដែលចូរ ដែលកើត ជាសត្វ
ពោកពាច ខ្ពង់ខ្ពស់ មានប្រដូ ប្រគាច្រក់ មានគតិល្អ មានគតិគាត្រក់
។ បេ ។ គឺជាគតឃើញញាសនូវក្លាសត្វ ដែលប្រព្រឹត្តទៅតាមការងាររបស់
ខ្លួន ។ ឆ្នាលកម្ពុជារ ទេវឯងជាវិជ្ជាទី ២ ដែលគឺជាគតបានហើយ
ក្នុងមជ្ឈិមយាននៃកម្រិត កវិជ្ជាបាត់ហើយ វិជ្ជាកំរើតឡើង ឯដឹងបាត់ទៅ
ហើយ គន្លឹកកំរើតឡើងដែលគឺជាគត ដែលជាអ្នកមិនប្រហាន ព្យាយាម
ដុតកំរើតរបស់សត្វក្រៅ មានចិត្តបញ្ចុកទៅកាន់ព្រះវិញ្ញាណយោធិក ។

(២៦៩) គេជាគតនោះ កាលបើចិត្តនាំដំណើរ បរិសុទ្ធ ផ្លូវដ៏
មិនមានជំនួសឥតរលេស ប្រាសចាកឧបក្កិលេស បានសភាពជាចិត្ត
ទន់ គួរដល់ការសាមញ្ញ មិនបានញាប់ញ័រពីតាមការប្រណីយ៉ាងនេះ
ហើយ គេជាគតនឹងឆ្លើងចិត្តទៅ បើប្រសាសន៍ក្នុងករណី ១ គេជាគត
នោះបានដឹងច្បាស់តាមភិកថា នេះជាទុក្ខ ។ មេ ២ បានដឹងច្បាស់
តាមភិកថា នេះជាចម្លងជាហេតុផ្សំលក់សេចក្តីទុក្ខ បានដឹងច្បាស់

ឥមេ អាសវាតិ យថាភូតំ អត្តញ្ញាសី ។ មេ ។ អយំ
 វាសវំនិរោធតាមិនី ចដិចធាតិ យថាភូតំ អត្តញ្ញាសី ។
 តស្ស មេ ឯវំ ជាធាតោ ឯវំ ចស្សតោ តាមាសវាចំ ចិត្តំ
 វិមុច្ចិត្ត កវាសវាចំ ចិត្តំ វិមុច្ចិត្ត អវិជ្ជាសវាចំ ចិត្តំ
 វិមុច្ចិត្ត វិមុត្តស្មី វិមុត្តមិត្ត(១) ញាណំ អហោសិ ទំណា
 ជាតិ វុសិតំ ព្រហ្មជរិយំ កតំ កាណិយំ នាបរិ
 ឥត្តត្តាយាតិ អត្តញ្ញាសី ។ អយំ ទោ មេ វាជកុមារ
 វត្តិយោ បច្ឆមេ យាមេ តតិយោ វិជ្ជា អនិច្ចតា អវិជ្ជា
 វិហារា វិជ្ជា ឧច្ចន្នា តហោ វិហារោ អាណោកោ
 ឧច្ចន្នា យថាតំ អច្យមត្តស្ស អាតាមិចោ ចហិ-
 តត្តស្ស វិហារោ ។

[២៧០] តស្ស មជ្ឈី វាជកុមារ ឯវនហោសិ
 អនិច្ចតោ ទោ មេ អយំ ធម្មោ តត្ថិកេ ទុក្ខសោ
 ទុរុក្ខោតោ សន្តោ បណីតោ អតត្តាវនកេ

១ វិមុត្តមិត្ត ។

តាមនិគថា នេជាតាសវៈ ។ មេ ។ បាទដឹងច្បាស់តាមនិគថា នេជា
 បដិច្ចតាឲ្យដល់ខ្លះសេចក្តីវិលត៍តាសវៈ ។ កាលនថាគន្លោះដើម្បីយ៉ាងនេះ
 ឃើញយ៉ាងនេះ ចិត្តរបស់គេដក់ក្លាយចាកកាតាសវៈផង... ចិត្តរបស់
 គេដក់ក្លាយចាកកាតាសវៈផង... ចិត្តរបស់គេដក់ក្លាយចាកកាតាសវៈផង
 កាលចិត្តច្របូចហើយ សេចក្តីដឹង ក៏កើតប្រាកដថា ចិត្តដុតស្រឡះ
 ហើយ ជាតិអស់ហើយ ព្រហ្មជរិយធម៌បានទៅចប់ហើយ កិច្ចដែល
 ត្រូវធ្វើត្រូវស្រួលហើយ ឥតមានកិច្ចដទៃប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីកិច្ចទាំងឡាយ
 ឡើយ ។ បាលកដកុមារ នេះឯងជាវិជ្ជាទី១ ដែលគេជាធម៌បានហើយ
 ក្នុងបច្ចុប្បន្នយោបទ្ធក្រី អវិជ្ជាបាត់ទៅហើយ វិជ្ជាក៏កើតឡើង ឯនឹកបាត់
 ទៅហើយ ឥន្ទ្រិក៏កើតឡើងដល់ចង់គន់ដែលជាអ្នកមិនប្រមាទ ព្យាយាម
 ដុតកំដៅកិលេសឲ្យក្តៅ បញ្ចូចចិត្តទៅកាន់ព្រះវិញ្ញាណដោយពិត ។

[២៧១] បាលកដកុមារ គេជាគន្លោះនោះសេចក្តីគ្រិះរិះយ៉ាងនេះ
 ថា ធម៌ដែលគេជាធម៌បានស្រាវជ្រាវដឹងហើយនេះឯង ជាធម៌ដ៏ជ្រាលជ្រៅ
 ជាធម៌ដែលសាធារណៈឃើញបានដោយកម្រ ជាធម៌ដែលសាធារណៈដឹងបាន
 ដោយកម្រ ជាធម៌ដ៏ស្ងប់ស្ងាត់ ជាធម៌ដ៏ថ្លៃថ្លា មិនជាច្រឡំច្របូចទៅក្នុង

ចំបុណ្ណា បណ្ឌិតវេទនិយោ ។ អាលយរាមា ទោ
 បាយី បជា អាលយរាមា អាលយសម្មុទ្ធិនា^(១) ។
 អាលយរាមាយ ទោ បន បដាយ អាលយរាមាយ
 អាលយសម្មុទ្ធិនាយ ឧទ្ទសំ ឥទ្ធិ មាធិ យទិទ្ធិ
 ឥន្ទ្រជ័យភាបដិពូសម្មុទ្ធរា ។ ឥទ្ធិប្ប^(២) ទោ
 មាធិ ឧទ្ទសំ យទិទ្ធិ សត្វសង្ខារសមថោ សត្វ-
 បដិច្ចដិច្ចស្មត្តោ តណ្ហាត្តយោ វិរាតា ជិរោតា
 ជិទ្ធានំ ។ អបាញោ ទោ បន ជម្ពំ នេសយ្យំ
 បរេ ច មេ ច អាជានយ្យំ សោ មមស្ស កំលមថា
 សា មមស្ស វិហសាតិ ។ អមស្ស មិ រាជកុមារ
 ឥតា អនន្ទរិយា តាថា ចជិក្ខុ ធុរេ អស្សុតមុញ

១ ឧ. អាលយសម្មុទ្ធិនា ។ ២ ឧ. ឥទ្ធិ ។

ពុទ្ធ ជាធម៌ដ៏ល្អិត ជាធម៌ដែលអ្នកប្រាជ្ញស្ម័គ្រដឹងបាន ។ កំណត់សព្វ
 នេះ សុទ្ធតែនៅក្នុងវិវាទយក្នុងសេចក្តីតាម កំណត់ត្រាត្រកាលក្នុង
 សេចក្តីតាម កំណត់ស្របស្រាលក្នុងសេចក្តីតាម (ចំពោះភាម
 តាំងឡាយនៅឡើយ) ។ មួយទៀត បដិច្ចសម្មុទ្ធជមិ និមិត្តជាបច្ច័យ
 នៃឆានិទីគ្នាណា បដិច្ចសម្មុទ្ធជមិនេះ ជាហេតុនាំឱ្យពលកសត្វដែលនៅ
 ក្នុងយក្នុងសេចក្តីតាម នៅត្រកាលក្នុងសេចក្តីតាម នៅស្រប
 ស្រាលក្នុងសេចក្តីតាម គេឃើញបានដោយស្រព្រះពាក្យណាស់ ។
 មួយទៀត ធម៌ណា សម្រាប់រៀបចំខ្លួនសត្វតាំងក្នុង សម្រាប់លា
 ចោលខ្លួនបដិច្ចកិលេសតាំងអស់ ជាទីអស់នៅនៃគណ្ណ ជាទីឡើយ
 ណាមហាករៈ ជាទីរកនៃសេចក្តីខ្ពស់គឺព្រះឧត្តរា ធម៌តាំងរម្យាល
 នេះ ជាហេតុនាំឱ្យពលកសត្វ ឃើញបានដោយស្រព្រះពាក្យណាស់ ។
 បើទុកជាធម៌គតស្ថានដែលធម៌នៅ ក៏គឺសព្វតាំងឡាយដទៃ មិនអាចនឹង
 គ្រាន់ដឹងខ្លួនបាន របស់គេជាគតបានឡើយ សេចក្តីលំបាកនឹងសេចក្តី
 ឡើយព្រួយបោះ មុនជាងនឹងមានដល់គេជាគតបាន ។ ម្ចាស់រាជកុមារ
 កាលណោះ គាត់តាំងឡាយមិនសូវជាគតាស្រួលណាស់ណោះ នេះ ដែល
 គេជាគតមិនដែលបានឮ ក្នុងកាលមុន ក៏គឺត្រាករ ដល់គេជាគត

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ សុវ្វិទ្ធសម្ពាសកំ

និព្វេន មេ អនិព្វេន
 បាសន្តាជំ បកាសិក្កំ
 រាគរោសបរោកវា
 ឆាយំ ធម្មោ សុសម្ពុត្តា(១)
 មជ្ឈិមោកកាមី ធម្មណំ
 កម្ពីរំ មុន្ទសី អណ្ណំ
 រាគរោ ធន ធនុត្តិ
 តមោក្ខន្ធន ភាវុតាតិ ។

ឥតិហ មេ រាជកុមារ មជ្ឈិមភិក្ខុតោ អប្បោ-
 ស្ស័ត្តតាយ ចិត្តំ ធម្មតំ នោ ធម្មនេសនាយ ។

[២៧១] អថេហ រាជកុមារ ព្រហ្មនោ
 សហម្បតិស្ស មម ចេតសា ចេតោបរិក្កមញ្ញាយ
 ឯតនេហាសំ ធម្មតិ វត កោ លោកោ វិធម្មតិ
 វត កោ លោកោ យក្រ ហិ ឆាម ភជាគតស្ស
 អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស អប្បោស្ស័ត្តតាយ ចិត្តំ
 ធម្មតំ នោ ធម្មនេសនាយាតិ ។ អថេហ រាជកុមារ

។ ឧ. សុយម្ពរោ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ សុវ្វិទ្ធសម្ពាសកំ

លោកិយចុះ ដង្ហែន៖ កថាគតត្ថវសំដែនធម៌ដែលគេជាគត
 បានត្រាស់ដឹងហើយ ដោយសេចក្តីលំបាកនោះចុះ សត្វ
 ចាំឡើយ ដែលកោះតាសៈគ្របសង្កត់ហើយ មិនដឹង
 អ្វីត្រាស់ដឹងឡើយនោះទេ សត្វចាំឡើយ ដែលកំពុង
 ក្រេកអរដោយកតៈ ដែលគំនិតដឹងអំពីកំពុងរូបវិក មិន
 ឃើញឡើយដែលនាំឱ្យពួកសត្វ ដល់ឡើយត្រូវបាន ជា
 ធម៌ដ៏ល្អិត សុទ្ធត្រាលដ្រៅ ដែលសត្វឃើញបានដោយ
 កម្រានោះទេ ។

ថាលរាជកុមារ កាលដែលគេជាគតបានឃើញ ដោយឆ័យ
 ដែលត្រូវផ្ទុះចុះហើយ ចិត្តក៏ទុកទៅ ដើម្បីសេចក្តីរូល់រាយភិប មិន
 ទុកទៅ ដើម្បីសំដែនធម៌ឡើយ ។

[២៧១] ថាលរាជកុមារ កំពុងចេះនោះ សហម្បតិព្រហ្ម ដឹង
 ឡើយសេចក្តីត្រិះរិះ ក្នុងចិត្តរបស់គេជាគត ដោយចិត្តរបស់ខ្លួនហើយ ទើប
 ក៏ដឹងដូច្នេះថា ទេលោកវិនាសភីក្ខុ ទេលោកវិនាសភីក្ខុ គ្រោគ្រោ
 កថាគតជាអចេតនសម្មាសម្ពុទ្ធ បានត្រាច់យថាភ្នំទៅ ដើម្បីសេចក្តី
 រូល់រាយភិប មិនយថាភ្នំទៅដើម្បីសំដែនធម៌ ។ ថាលរាជកុមារ គ្រោគ្រោ

ព្រហ្ម សហឡតិ^(១) សេយ្យជាមិ នាម តលវា ចុរិសា
 សឡត្តិ វា តាហំ បសារយ្យ បសារិកំ វា តាហំ
 សឡត្តិយ្យ ឯវមេវ ព្រហ្មលោកេ អន្តរហិតោ មម
 បុរោ ធាតុរហោសិ ។ អថទោ វាជកុមារ ព្រហ្មា
 សហឡតិ ឯតិសី ឧត្តរាសន្តិ កាវត្វា យេជាហំ
 កេតញ្ចលី បណាមេត្វា មិ ឯតទេវេច ទេសេតុ មេ
 កន្តេ កកវា ធម្មំ ទេសេតុ សុកតោ ធម្មំ សន្តិ សត្តា
 អប្បរាជតុជាតិតា អស្សវនតា ធម្មស្ស បរិហាយន្តិ
 កវិស្សន្តិ ធម្មស្ស អញ្ញាតារោតិ ។ ឥទេមវេច វាជ-
 កុមារ ព្រហ្មា សហឡតិ វទំ វត្វា អថាបរិ ឯតទេវេច

ធាតុរហោសិ មកេនេសុ បុត្រ

ធម្មោ អសុត្វោ សមលេហិ ធិន្តិកោ

អថាបុរេតិ អនេតស្ស ទ្វារិ

សុណានុ ធម្មំ វិមលេធាទុកុន្តិ

១ ឃ. សហឡតិ ។

៦៩ សហឡតិព្រហ្ម គីលាតំគីព្រហ្មលោក មកព្រាហ្មវគ្គនិ
 ចំពោះមុខគាតេ ដូចម្តេចសមាគមកំព្រឹក លាងឲ្យឆ្ងល់ដល់សេចក្តី
 ចូល ឬចក់ចូលខ្លួនដើម្បីដល់លាងឲ្យ ។ ហួសពីកុមារ លំដាប់
 នោះ សហឡតិព្រហ្ម ធ្វើសំពត់ក្បាលស្នំ ជៀងស្នាម្នាង ប្រណេយ្យ
 អញ្ជាញដូចចង្អុលចំពោះគាតេ ពោលពាក្យនេះនឹងគាតេថា បពិត្រ
 ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សូមព្រះចានព្រះភាគ សំដែងធម៌ សូមព្រះសុភម
 សំដែងធម៌ (ផ្សិត) សព្វទាំងឡាយ ដែលមានក្នុងមានតួលីតិកាទិក្ខុ
 លេសដ៏ស្រាលក៏ច តែខានស្តាប់ធម៌ មុខជាទីនិសាបសូន្យនៃធម៌
 សព្វទាំងឡាយ ដែលបម្រុងនឹងត្រាស់ដឹងខ្លួនធម៌ក៏នឹងមានដែរ ។ ហួស
 ពីកុមារ សហឡតិព្រហ្ម បានពាលពាក្យនេះ លុះពាលពាក្យនេះ
 រួចហើយ ក៏ពាលពាក្យដទៃទៅទៀតដូច្នេះថា

គឺមុនរៀនមក ធម៌ដែលផ្តល់ទាំងឡាយ អ្នកប្រកបដោយ
 មន្ទិលវិនិច្ឆ័យ ជាធម៌មិនបរិសុទ្ធនេះ រើសព្រាហ្មដោយក្នុង
 ផែនមកនេះ សូមព្រះអង្គបើកខ្លួនទៅទីព្រះធិត្តានចុះ សព្វ
 ទាំងឡាយប្រុងចាំស្តាប់ធម៌ ដែលព្រះអង្គជាអ្នកប្រាសចាក
 មន្ទិល ទ្រង់ត្រាស់ដឹង (តាមលំដាប់ពាក្យក្នុងកិប្បកល)

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ សុវ្វិមច្ឆណ្ឌសកំ

សេសេ យេវា បព្វតត្ថុទ្ធនិដ្ឋិតោ

យេវាមិ បាស្ស ជនតិ សមន្តតោ

តថូបមំ ធម្មមយំ សុមេច

បាសានហរុយេ សមន្តតត្ថុ

សោកាវកំណ្ហំ ជនតមាបតសោកោ

អារត្តស្ស ជាតិជកភិក្ខុតំ

ឧដ្ឋហំ វិ វិជិតសង្គាម

សត្តវាហា អនណ វិចរ លោកោ

នោសត្ថុ^(១) ភក្កា ធម្មំ អញ្ញាតារា កវិស្សន្តិភិ។

[២៧២] អថទ្វាហំ ភជតុមារ ព្រហ្មនោ ធម៌ អដ្ឋេ-
សនំ វិជិតា សត្តេសុ ធម៌ កាវុញ្ញតិ បដិច្ច កុទ្ធចក្កុយា
លោកំ វេលោកេសី ។ អន្តសំ ទោ អហំ ភជតុមារ
កុទ្ធចក្កុយា លោកំ វេលោកេន្តោ សត្តេ អប្បរដ្ឋេត្ថុ

១. ឧ. វេសយ្យចំ ទំឡតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ សុវ្វិមច្ឆណ្ឌសកំ

ដូចចុះសក្កានុបក្ខំ ឈរនៅលើកិច្ចលក្ខន្តិកៈហើយដោយថ្ម
សុទ្ធ ត្រឡប់មើលឃើញប្រជុំជនដោយផ្សំវិញ យ៉ាងណា
មិញ បព្វត្រូវត្រូវអ្នកមានបញ្ញា មានសមន្តតត្ថុ ព្រះអង្គ
ជាអ្នកមានសេចក្តីសោកៅព្រាសហើយ សូមទ្រង់ឡើង
កាន់ព្រាសាទដំរើហើយដោយធម៌ គឺជាអារាមីលប្រជុំជន
អ្នកច្រឡំដោយសេចក្តីសោក ដែលជាតិជក កំពុងគ្របសង្កត់
មានឧបាយេយ្យត្ថូបារវែង បព្វត្រូវព្រះអង្គអ្នកមានព្យាយាម
អ្នកឈ្នះសង្គ្រាម អ្នកគាំពួកសត្វ អ្នកបំបិទកំបាំងរុក្ខ
និកាម សូមព្រះអង្គក្រោក សូមទ្រង់ត្រាច់ទៅក្នុងលោក
សូមព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សំដែងធម៌ សត្វតាំងឡាយ
ដែលប្រជុំគ្រាន់ដឹងធម៌វិមាន ។

[២៧២] ម្ចាស់ភជតុមារ គ្រាបានឯង ភជតតដឹងច្បាស់ខ្លួន
សេចក្តីអារាមនា របស់សហម្បត្តិព្រហ្មផង អាស្រ័យខ្លួនសេចក្តីកុរុណា
ដល់អ្នកសត្វផង ទើបមើលមើលខ្លួនសត្វរណាដោយកុទ្ធចក្កុ ។ ម្ចាស់
ភជតុមារ កាលភជតតមើលមើលខ្លួនសត្វរណាដោយកុទ្ធចក្កុ ក៏បាន
ឃើញខ្លួនសត្វតាំងឡាយមានក្នុងមានទូលីភិក្ខុក្តីលសភិច (ខ្លះ) មាន

មហាវជ្ជា តិក្ខុទ្រិយេ មុនិទ្រិយេ ស្វាគារេ ឆ្លាតារេ
 សុវិញ្ញាបយេ ឥវិញ្ញាបយេ អប្បេកាទ្ធ បរលោកវដ្តក-
 យឧស្សវិទោ វិហារន្ត ។ សេយ្យដាច់ ឆាត ឧប្បស័-
 ទិយំ វា បទុមិទិយំ វា បុណ្យវិកាទិយំ វា អប្បេកទ្វាទិ-
 ឧប្បលាទិ វា បទុមាទិ វា បុណ្យវិកាទិ វា ឧទេក ជាតាទិ
 ឧទេក សំពទ្វាទិ ឧទេកាទុក្ខកាទិ អន្តោ និម្មត្តចា-
 សំកាទិ អប្បេកទ្វាទិ ឧប្បលាទិ វា បទុមាទិ វា បុណ្យ-
 វិកាទិ វា ឧទេក ជាតាទិ ឧទេក សំពទ្វាទិ សមោ-
 ទកស្ថាទិ អប្បេកទ្វាទិ ឧប្បលាទិ វា បទុមាទិ
 វា បុណ្យវិកាទិ វា ឧទេក ជាតាទិ ឧទេក សំពទ្វាទិ
 ឧទេកា អន្តរាទិ ឧទេក អន្តរាទិ ឧទេក អន្តរាទិ ឧទេក អន្តរាទិ
 ទោ អហំ វាធិតុហា ពុទ្ធពតុតា លោកំ វេលោកេន្តោ
 អន្តរាទិ សត្តេ អប្បរាទិ មហាវជ្ជា តិក្ខុទ្រិយេ
 មុនិទ្រិយេ ស្វាគារេ ឆ្លាតារេ សុវិញ្ញាបយេ ឥវិញ្ញាបយេ

ឆ្លាតារេ សុវិញ្ញាបយេ ឥវិញ្ញាបយេ អប្បេកាទ្ធ បរលោកវដ្តក-
 យឧស្សវិទោ វិហារន្ត ។ សេយ្យដាច់ ឆាត ឧប្បស័-
 ទិយំ វា បទុមិទិយំ វា បុណ្យវិកាទិយំ វា អប្បេកទ្វាទិ-
 ឧប្បលាទិ វា បទុមាទិ វា បុណ្យវិកាទិ វា ឧទេក ជាតាទិ
 ឧទេក សំពទ្វាទិ ឧទេកាទុក្ខកាទិ អន្តោ និម្មត្តចា-
 សំកាទិ អប្បេកទ្វាទិ ឧប្បលាទិ វា បទុមាទិ វា បុណ្យ-
 វិកាទិ វា ឧទេក ជាតាទិ ឧទេក សំពទ្វាទិ សមោ-
 ទកស្ថាទិ អប្បេកទ្វាទិ ឧប្បលាទិ វា បទុមាទិ
 វា បុណ្យវិកាទិ វា ឧទេក ជាតាទិ ឧទេក សំពទ្វាទិ
 ឧទេកា អន្តរាទិ ឧទេក អន្តរាទិ ឧទេក អន្តរាទិ ឧទេក អន្តរាទិ
 ទោ អហំ វាធិតុហា ពុទ្ធពតុតា លោកំ វេលោកេន្តោ
 អន្តរាទិ សត្តេ អប្បរាទិ មហាវជ្ជា តិក្ខុទ្រិយេ
 មុនិទ្រិយេ ស្វាគារេ ឆ្លាតារេ សុវិញ្ញាបយេ ឥវិញ្ញាបយេ

អរហន្តោ បរលោកេវជ្ជកមយស្សវិជោ វិហារន្តោ ។
បរមាហំ រាជគុហា ព្រហ្មាណំ សហម្បតិ កាតាយ
ចក្ខុកាសិ

អនុត្តរ តេ(១) អមតស្ស ទ្វារ
យេ សោតវន្តោ ចមុត្តន្តុ សន្និ
វិហិសសញ្ញំ ចកុណំ ឧ កាសិ(២)
ធម្មំ បណីតំ មនុស្ស ព្រហ្មតិ ។

អនុត្តរ រាជគុហា ព្រហ្មា សហម្បតិ
តតាវកាសោ ទោម្ពំ ភកវតា ធម្មនេសនាយាតិ
មិ អភិវនេត្វា មនុស្សំ កត្វា តន្ត្រវន្តោធាយិ- ។

[២៧៣] តស្ស មម្ពំ រាជគុហា ឯកនហោសិ
តស្ស ច ទោ អហំ មមមិ ធម្មំ នេសេយ្យំ កោ
នមិ ធម្មំ មិច្ឆាមេវ អាជានិស្សតិ ។ តស្ស មម្ពំ
រាជគុហា ឯកនហោសិ អយំ ទោ អន្តរោ កា-
លាមោ បណ្ឌិតោ វិយត្តោ មេធាវី ជីយវត្ថុ អប្បវដ្ឋក្កា-

១ ពេលខ្ញុំឮខ្ញុំ ។ ២ ១ ធម្មនិកាយ ១ អរហន្ត ទេវោ ។

(១៖) សត្វចំណុះ ឃើញទោសនិងក៏យក្នុងបរលោក មានមេឃយ្យ
ផ្លូវឆ្លង ។ ខ្នាបរាជគុហា គ្រានោះ គឺជាគម្ពីរដែលជាបទពាច
ចំពោះសហម្បតិព្រហ្មតិ

ទ្វារនៃព្រះនិព្វានចំពោះ បើកហើយ សត្វចំណុះយល់
បានសាគរសាខ សត្វចំណុះយោង ចូលក្នុងព្រះសព្វ
ចុះ ។ ខ្នាបរាជគុហា គឺជាគម្ពីរដែលក្នុងការលំបាក
បានជាមិនសំដែងចង់ដឹងខ្លួន ដែលគេជាគត ស្មានហើយ
ក្នុងសំណាគមនុស្សចំណុះ ។

ខ្នាបរាជគុហា គ្រានោះឯង សហម្បតិព្រហ្មតិគឺ ខ្លួនអញ
ជាមនុស្សដែលព្រះមានព្រះភាព ទ្រង់យល់ព្រម បើម្បិចសំដែងចង់
ហើយ (លុះគិតហើយ) ក៏ថ្វាយចង្អុលធម៌គេធ្វើប្រទេស្យណហើយ ក៏បាត់
អំពីទីនោះទៅ ។

[២៧៤] ខ្នាបរាជគុហា គឺជាគម្ពីរនោះ មានសេចក្តីព្រិះយ៉ាង
នេះថា គឺជាគម្ពីរដែលចង់ដឹងស្តីអំពីអ្នកណាជាមុន អ្នកណាជាចំណី
គ្រាន់ដឹងនិមិត្តនេះតាមហើយបាន ។ ខ្នាបរាជគុហា គឺជាគម្ពីរនោះ
មានសេចក្តីព្រិះយ៉ាងនេះគេទៅទៀតថា អន្តរកាលនោះគ្រានោះ ជា
បណ្ឌិតជាអ្នកល្អសិវិ ជាអ្នកមានប្រាជ្ញា មានភ្នែកមានច្នៃប្រឌិត។

ពន្លឺស្ប គោនិពន្ធក្នុងស្ប បើបង្កើតស្ប

ដាច់កោ យន្តចាចំ អាណាស្ស កាលាមស្ស
 បឋមំ ធម្មំ ទេសេយ្យំ សោ ឥមំ ធម្មំ ទិច្ចរេ
 មេវ អាជានិស្សត្តិ ។ អថទោ មំ រាជកុមារ
 ទេវតា ឧបសង្កម្ភិតា ឯតនេវាចំ សត្តាហំ កាល-
 កតោ ភន្ត អាណាហេតិ ។ ញាណាញ
 រាជ មេ ធម្មនំ ឧទាទិ សត្តាហំ កាលកតោ
 រាណាហេតិ ។ ឥស្ស មឃ្លី រាជកុមារ
 ឯតនេវាសិ មហាជាទិយោ ទោ អាណាហេ កា-
 លាមោ សចេ ហំ សោ ឥមំ ធម្មំ សុណេយ្យ
 ទិច្ចរេវ អាជានេយ្យតិ ។ ឥស្ស មឃ្លី រាជ-
 កុមារ ឯតនេវាសិ ឥស្ស នុ ទោ អហំ បឋមំ
 ធម្មំ ទេសេយ្យំ តោ ឥមំ ធម្មំ ទិច្ចរេវ អាជានិ-
 ស្សត្តិ ។ ឥស្ស មឃ្លី រាជកុមារ ឯតនេវាសិ
 អយំ ទោ ឧទ្ធកោ រាមចុត្តោ បណ្ឌិតោ វិយត្តោ
 មេតាវ ធិយេត្តិ អប្បរាជកុមារតោ យន្តចាចំ
 ឧទ្ធកស្ស រាមមុត្តស្ស បឋមំ ធម្មំ ទេសេយ្យំ

ពន្លឺ គោនិពន្ធក្នុងស្ប ការប្រុងប្រយ័ត្នក្នុងបង្កើតស្ប

ក្នុងស្បតិច្ចរេយកហើយ បើដូច្នោះ គួរគាត់ស្វែងរកដល់កាណា-
 កាលាមតាត្រង់បុគ្គលៈ កាលសាធារណៈនឹងស្រាវជ្រាវនេះចាប់ហើស
 បាន ។ ម្ចាស់រាជកុមារ គ្រានោះ មានតួក្បាលក្បាលមកក្នុងគាត់
 ហើយប្រាប់យ៉ាងនេះថា បង្កើតព្រះវង្សនឹងចំរើន កាណា-
 កតា ធ្វើកាលកិរិយាស្តាប់នៅជួរហើយ ។ ឯញាណាមស្សនេះ
 ក៏កើតឡើងដល់គាត់ថា កាណា-
 កតា ធ្វើកាលកិរិយាស្តាប់
 នៅជួរហើយមែន ។ ម្ចាស់រាជកុមារ ទើបគាត់មានសេចក្តីព្រម
 យ៉ាងនេះថា ។ កាណា-
 កតា មានសេចក្តីវិនិច្ឆ័យ ប្រសិន
 បើកាណា-
 កតា បានស្តាប់ធម៌នេះ នឹងស្រាវជ្រាវនឹងបាន
 មួយរំលង ។ ម្ចាស់រាជកុមារ គាត់គិតនោះមានសេចក្តីព្រមយ៉ាងនេះ
 ថា បើដូច្នោះ គាត់គួរស្វែងរកដល់អ្នកណាជាមុនបង្អស់ អ្នកណា
 ស្រាវជ្រាវនឹងបានចាប់ហើសបាន ។ ម្ចាស់រាជកុមារ គាត់គិតនោះ
 មានសេចក្តីព្រមយ៉ាងនេះទៀតថា ។ ឧទ្ធកមបុត្រនេះឯង ជាបណ្ឌិត
 មានបញ្ញាស្រាវជ្រាវ ជាមេតាវ មានភ្នែកមានចូលិតភាពក្នុងស្បតិច្ចរេ
 យកហើយ បើដូច្នោះ គួរគាត់ស្វែងរកដល់ឧទ្ធកមបុត្រជាមុនបង្អស់

សោ ឥទ្ធំ ធម្មំ ទិច្ចមេវ អាជាជិស្សតីតិ ។ អថោ
 មំ វាជតុមាវ ទេវតា ឧបសង្កម្ភិកា ឯតនេកំបុំ
 អភិវេសតាលកតោ កន្ត ឧទ្ធកោ វាធម្មត្ថោតិ ។
 ញាណត្វ មន មេ ធស្សនំ ឧទទាទិ អភិវេស-
 តាលកតោ ឧទ្ធកោ វាធម្មត្ថោតិ ។ កស្ស
 មញ្ញំ វាជតុមាវ ឯតនេហាសិ មហាជាជិយោ ។ ទា
 ឧទ្ធកោ វាធម្មត្ថោ សនេ ហិ សោ ឥទ្ធំ ធម្មំ
 សុណេយ្យ ទិច្ចមេវ អាជានេយ្យាសិ ។ កស្ស មញ្ញំ
 វាជតុមាវ ឯតនេហាសិ កស្ស ទុ ។ ទា អហិ
 មមទំ ធម្មំ ទេសេយ្យំ កោ ឥទ្ធំ ធម្មំ ទិច្ចមេវ
 វាជាជិស្សតីតិ ។ កស្ស មញ្ញំ វាជតុមាវ
 ឯតនេហាសិ មហាកាវ ។ ទា មេ(១) បញ្ចវត្តិយា កិក្ខុ
 យេ មិ បធាធម្មហិតត្ថំ ឧបដ្ឋហិសុ យទ្ធាហិ
 បញ្ចវត្តិយាទំ កិក្ខុនំ មមទំ ធម្មំ ទេសេយ្យន្តិ ។

១ ម. ននេ ។

តាបសោនីន៍ត្រាស់ដឹងធម៌នេះដាច់ហើសបាន ។ ម្នាលវាជតុមាវ
 ត្រាខ្លះ មានភូតទេវតា ចូលមករកយ៉ាងនេះ ហើយប្រាប់យ៉ាងនេះថា
 ចតុក្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ឧទ្ធកវាធម្មត្ថោ ធ្វើកាលកិរិយាស្តាប់អំពីពេលព្រ-
 លបំពេញហើយ ។ ញាណឧស្សនៈភីតិធម៌ឡើងដល់គង្គានុមា ឧទ្ធកវាធម្ម-
 ត្ថោ ធ្វើកាលកិរិយាស្តាប់អំពីពេលព្រលបំពេញហើយមែន ។ ម្នាលវាជតុមាវ
 គង្គានុមាខ្លះក៏មានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា ឧទ្ធកវាធម្មត្ថោមានសេចក្តី
 វិនាសន៍ ប្រសិនបើតាបសនោះ បានស្តាប់ធម៌នេះ ដឹងត្រាស់ដឹងដោយ
 ដាច់ហើស ។ ម្នាលវាជតុមាវ គង្គានុមាខ្លះមានសេចក្តីត្រិះរិះទៅទៀត
 ថា គង្គានុមាសំដែងធម៌ដល់អ្នកលក់មុនហ្ន៎ អ្នកលក់ដឹងត្រាស់ដឹង
 ធម៌នេះដាច់ហើសបាន ។ ម្នាលវាជតុមាវ គង្គានុមាខ្លះមានសេចក្តី
 ត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា បញ្ចវត្តិយកិក្ខុទាំងឡាយ មានទេវកាវៈច្រើនដល់
 គង្គានុមា ព្រោះបានបម្រើគង្គានុមា កាលដែលកំពុងបម្រើចិត្តទៅកាន់
 ព្យាយាម បើដូច្នោះ អ្នកគង្គានុមាសំដែងធម៌ដល់បញ្ចវត្តិយកិក្ខុទាំងឡាយ ។

សុត្តន្តបិដក ធម្មិមនិកាយសូ ធម្មិមបណ្ណាសកំ
 សព្វាភិក្ខុ សត្វវិទូហមស្មិ
 សាទ្ធសុ ធម្មសុ អន្ធចលំត្ថា
 សព្វញ្ញាហោ តណ្ហាត្ថុយេ វិបុត្តា
 សយំ អភិញ្ញាយ កម្មុន្តិសេយ្យំ
 ន មេ ភាជនិយោ អត្ថិ
 សនិសោ មេ ន វិជ្ជតិ
 សនេវកស្មិ លោកស្មិ
 ធម្មិ មេ បដិបុត្តលោ
 អហំ ហិ អរហោ លោកេ
 អហំ សត្វា អនុត្តរោ
 ឯកោម្ពិ សម្មាសម្ពុទ្ធា
 សីតីក្ខតោម្ពិ ជំពុកោ
 ធម្មចក្កំ បវត្តេតុ
 កប្បាចំ កាសិណំ បុរិ
 អនុក្កតស្មិ លោកស្មិ
 អាហារី អមតទុន្តភិណ្ឌំ ។

សុត្តន្តបិដក ធម្មិមនិកាយ ធម្មិមបណ្ណាសកៈ
 គឺថាគតជាអ្នកប្រសង្កត់នូវភក្ខុមិត្តធម៌ចំពោះអស់ ព្រាសវីរីន៍
 នូវបុគ្គលមិត្តធម៌ចំពោះអស់ បាទលរោលនូវភក្ខុមិត្តធម៌ចំពោះ
 អស់ហើយ មានចិត្តផុតស្រឡះហើយ ព្រោះអស់គណ្ណ
 ជីវិតច្បាស់នូវបុគ្គលមិត្តធម៌ដោយខ្លួនឯង (ចាំបាច់) ចំពោះ
 បុគ្គលណា ។ គឺថាគតមិនមានភាពរៀន មិនមាន
 បុគ្គលដទៃស្មើនឹងគឺថាគត ក្នុងលោកនេះ ព្រមទាំង
 ទេវលោក មិនមានបុគ្គលប្រៀបដូចនឹងគឺថាគតបានឡើយ
 ព្រោះគឺថាគតជាអរហន្តក្នុងលោក ជាសាស្ត្រស្ម័គ្រ មាន
 តែគឺថាគតមួយជាសម្មាសម្ពុទ្ធ គឺថាគតមានសេចក្តីក្រដាក់
 បានភ្លើងពិលេសរលត់អស់ហើយ អន្ស្រកថាគត ទៅកាន់
 បូរីនៃពួកជនអនុកាសិ ដើម្បីសំដែងធម្មចក្រ គឺថាគតនឹង
 ទូតស្រាវជ្រាវនៃព្រាន ចំពោះសត្វលោក ដែលនឹងនឹងអវិជ្ជា
 កំពុងប្រឈមនឹង ។

រាជវង្ស ពោធិរាជវង្សសុទ្ធ ចក្ខុវិស័យសង្គម

យថា ទោ ភី អាវុសោ បដិជាតាសិ អាហាសិ
អនន្តជីវោតិ ។

មាណសា វេ ជិតា ហោន្តិ

យេ បក្កា ជាសវក្ខយំ

ជិតា មេ បាបកា ធម្មា

តស្មាហិ ឧបកា ជីវោតិ ។

ឯវី វុត្តោ រាជកុមារ ឧបកោ អាជីវកោ
ហុវេយ្យាវុសោតិ^(១) វត្វា សីសំ ឧត្តិសេត្វា^(២) ជីវ្ហិ
និស្វាឡេត្វា ឧត្តត្ថំ ករហត្វា បក្កាមិ ។

[២៧៨] អនន្តជីវោ អនុច្ចរោ ជាវកំ ធរមាថោ
យេន ពារាណសី សីលចន្ទំ មិកតាយោ យេន
ចក្ខុវិស័យា ភិក្ខុ តេជុបសង្កមី ។ អនុសីសុ^(៣) ទោ
មី រាជកុមារ បក្ខុវិស័យា ភិក្ខុ ធម្មតោ វ អាគច្ឆន្តិ
និស្វាឡ អញ្ញមញ្ញំ កាតកំ^(៤) សណ្ឋចេសុំ អយំ^(៥)
អាវុសោ សមណោ តោតមោ អាគច្ឆតិ ពាហុល្ល-
កោ បដាធិវត្តន្តោ អាវុត្តោ ពាហុល្លាយ សោ

• ១- ពុធម្មយុវុសោតិ ។ ២- ឧ. វេយ្យា ។ ៣- ឧ. ឧត្តសុ ។ ៤- ឧ. ឧត្តត្ថំ ។ ៥- ឧ. អយំ ។

រាជវង្ស ពោធិរាជវង្សសុទ្ធ ស្មេចប្បឈរក្នុងក្រុង

ឧបកាជីវកម្មថា ម្ចាស់អាវុសោ អ្នកប្តេជ្ញាខ្លួនអ្នក យ៉ាងណា
អ្នកគួរ (ដើម្បីបាននូវវិស្វា) ថា អនន្តជីវៈ (យ៉ាងនោះឯង) ។ គឺជាគត
ក៏ក្នុងយ៉ាងនេះទៀតថា

ជនទាំងឡាយណា បានដល់នូវសេចក្តីជ្រ ជនទាំងនោះ

ឈ្មោះជីវៈ ប្រាកដដូចជាគតវិជ្ជា ។ គឺជាគតបានឈ្មោះ

បាបធម៌ទាំងអស់ហើយ ម្ចាស់ឧបកៈ ព្រាហ្មបាតុនោះ ទើប

គឺជាគតឈ្មោះថា ជីវៈ ។

ម្ចាស់រាជកុមារ កាលគឺជាគត គប្បយ៉ាងនេះហើយ ឧបកាជីវកំ

ពោលថា ម្ចាស់អាវុសោ ពាក្យយ៉ាងហ្នឹងគឺតមែនហើយ (ថាហើយ) ក៏

នឹកក្បាល លៀងអណ្តាតកាន់យកផ្លូវផ្សេង ចៀសចេញទៅ ។

[២៧៩] គ្រានោះ គឺជាគតចេញទៅកាន់ចារិក តាមលំដាប់ហើយ

ក៏ចូលទៅក្រុងពារាណសី ឮហើយទៅនិសីលចន្ទំតាមវេទ សំដៅ

ទៅកេតខ្លួនដែលបញ្ចវគ្គិយភិក្ខុនៅ ។ ម្ចាស់រាជកុមារ ពួកបក្ខុវិស័យ-

ភិក្ខុ បានឃើញគឺជាគតមកដល់ចង្វាយ លុះឃើញហើយក៏ប្តេជ្ញាគាថា

ម្ចាស់អាវុសោ សមណៈភាគនេះ ជាអ្នកប្រតិបត្តិដើម្បីវិស្វា ឃ្លាតចាក

ព្យាយាមហើយ វិសេសប្រឡប់ដើម្បីការវិស្វា ផ្សេងនេះ លោកនិមន្តមក

សុត្តន្តបិដក អដ្ឋបិដកយស្ស មជ្ឈិមនិកាយសកំ

នេវ អភិវាទេនាត្វា ច ចច្ចុដ្ឋានត្វោ ជាស្ស បត្តចរិវិ
 បដិក្កហេតុភ្នំ អចិច ទោ អាសនី វេបេតុភ្នំ សធន
 រាគង្គតិ ធិសីនិស្សត្តិ ។ យថា យថា ទោ អហំ
 រាជកុមារ ចក្កវត្ថុយេ ភិក្ខុ ឧបសង្កម្ភំ តថា តថា
 ចក្កវត្ថុយា ភិក្ខុ ជាសក្កសុ សកាយ កាតិកាយ
 សណ្តតុំ អម្បេកាច្ច មំ ចច្ចុដ្ឋាន បត្តចរិវិ
 បដិក្កហេតុ អម្បេកាច្ច អាសនី បញ្ញាបេសុ
 អម្បេកាច្ច ជាតោនកំ ឧបដ្ឋបេសុ អចិច ទោ មំ
 ជាមេន ច អាវុសាវាទេន ច សុត្តន្តាចរន្តិ ។ ឯវិ
 វុត្តេ^(១) អហំ រាជកុមារ ចក្កវត្ថុយេ ភិក្ខុ ឯតនកេនិ
 ហ ភិក្ខុវេ តថាគតំ ជាមេន ច អាវុសាវាទេន
 ច សុត្តន្តាចរន្តិ អហំ ភិក្ខុវេ តថាគតោ
 សម្មាសម្ពុទ្ធា ឱទេហម ភិក្ខុវេ សោតិ អនេកមជ្ជតតំ
 អហាចនុសាសាមិ អហំ ជន្នំ នេសេមិ យថាចុស្ថដ្ឋិ
 តថា បដិច្ចដ្ឋានា ធិរិស្សេ យស្សត្វាយ
 កុលបុត្តា សម្មាទេវ អភារស្មា អនតារិយំ បព្វដ្ឋន្តិ

១ ឬ. វិ គ្រ អយំ ។

សុត្តន្តបិដក អដ្ឋបិដកយស្ស មជ្ឈិមនិកាយសកំ

យេនីចាន់អស់គ្នា មិនគួរឆ្កាបបង្ខំ មិនគួរប្រាកទទួលរលកៈទ មិនគួរ
 ទទួលបាត្រចិវរលកឡើយ ប៉ុន្តែយើងត្រូវកាលធានាឧបម្បវិទូក បើ
 លោភនឹងចង់កំណត់ចុះ ។ ខ្លាចរាជកុមារ គឺជាគតចូលទៅកេបត្តាវត្ថុយេ-
 ភិក្ខុវេយប្រការណា ។ ចក្កវត្ថុយេភិក្ខុទាំងនោះ ក៏មិនអាចដើម្បីបិទ
 នៅក្នុងពាក្យដូច្នេះរបស់ខ្លួន ដោយប្រការដូច្នេះ ។ ទានឡើយ ក៏ស្រាប់
 តែខ្លះក្រោកទទួលគេជាគត ខ្លះទទួលបាត្រចិវររបស់គេជាគត ខ្លះក្រាល
 អាសនៈឲ្យ ខ្លះគេកល់ទឹកលាងជើង ប៉ុន្តែគេបញ្ចវត្ថុយេភិក្ខុ ក៏នៅតែហៅ
 គេជាគតដោយចំណេះផង ដោយពាក្យថា កាវុសាវេន ។ ខ្លាចរាជកុមារ
 កាលនឹងបញ្ចវត្ថុយេភិក្ខុ ដោយពាក្យហៅគេជាគតយ៉ាងនេះហើយ គេថា-
 គតរាល់យ៉ាងនេះនឹងបញ្ចវត្ថុយេភិក្ខុទាំងឡាយថា ខ្លាចរាជកុមារទ្បាយ
 អ្នករាល់គ្នា កុំហៅគេជាគតដោយចំណេះ នឹងពាក្យថា កាវុសាឡើយ
 ខ្លាចរាជកុមារទ្បាយ គេថាគតជាអោន្តសម្មាសម្ពុទ្ធហើយ ខ្លាចរាជកុមារ
 ទ្បាយ អ្នកទាំងឡាយ ចូរច្រៀនសោតសោទុច្ចរ គេថាគតនឹងច្រៀនច្រ-
 ដើរតាមគតចិវរគតប្រាសដំណឹងហើយ ឥឡូវគេថាគតនឹងសំដែងគតិ
 ក៏កុលបុត្រទាំងឡាយ ដែលចេញចាកផ្ទះ ចូលទៅកាន់ផ្ទះសារាយន្តប្រាក

រាជវង្ស ពោធិ៍រាជវង្ស បញ្ចវង្ស

កងទុក្ខំ ព្រហ្មចរិយបរិយាសាធិ ធិដ្ឋេ ធម្មេ សយំ
 អភិញ្ញា សន្និកាត្វា ឧបសម្បជ្ជំ វិហរិស្សជាតិ ។ ឯវំ
 វុត្តេ រាជគុហារ បញ្ចវង្សិយា ភិក្ខុ ទំ ឯតនោច័
 ភាយមិ ។ ទំ អារុសោ តោតម វរិយាយ ភាយ
 បដិបតាយ ភាយ ទុក្ខាភារិកាយ ឯ អដ្ឋកមា
 ទុក្ខំ មទុស្សនម្ហា អលមរិយញ្ញាណទស្សនវិសេសំ
 កំ បទ ទំ ឯតនោ ភាហុល្លោ បដាធិត្តនោ
 អារុតោ ភាហុល្លាយ អធិកមិស្សនំ ទុក្ខំ មទុស្ស-
 នម្ហា អលមរិយញ្ញាណទស្សនវិសេសន្តំ ។ ឯវំ វុត្តេ
 អហំ រាជគុហារ បញ្ចវង្សិយេ ភិក្ខុ ឯតនោច័ ឯ
 ភិក្ខុវេ តថាគតោ ភាហុល្លោ បដាធិត្តនោ អារុតោ
 ភាហុល្លាយ អហំ ភិក្ខុវេ តថាគតោ សម្មាសម្ពុទ្ធោ

រាជវង្ស ពោធិ៍រាជវង្ស បញ្ចវង្ស

ដើម្បីប្រយោជន៍ ដល់អនុត្តរធម៌ណា ក្នុងចំណោម កាលបើមាន
 ប្រតិបត្តិការតាមការប្រៀនប្រដៅរបស់គាត់ហើយ កុំយូរឡើយ មុន
 ជាងនឹងបានធ្វើឲ្យជាក់ល្អស្រស់ ដោយចញ្ចាញ់នឹង ក្នុងបទប្បន្ននេះ ឲ្យ
 អនុត្តរធម៌នោះ ដែលជាទីបំផុតនៃមគ្គព្រហ្មចរិយៈ ។ ម្ចាស់រាជគុហារ
 កាលនេះគាត់យំនឹងនេះហើយ ក្នុងចំណោមភិក្ខុកំពុងពាក្យនេះ
 នឹងក៏ជាគតាទៀតថា ម្ចាស់អារុសោគាតម ព្រះអង្គមិនទាន់ប្រាសដឹងឲ្យ
 ទុក្ខនិមទុស្សនមិ ជាធម៌វិសេសដោយញាណទស្សនៈដ៏ទុក្ខម កាចកំចាត់
 ចង់ឲ្យកិលេស ដោយការប្រតិបត្តិការនេះ ដោយការប្រតិបត្តិការនេះ
 ដោយគំពើដែលក្នុងនេះធ្វើគ្រប់បានដោយកម្រនេះ ដល់នេះ ព្រះអង្គ
 ប្រតិបត្តិដើម្បីលោកច្រើនហើយ ហួតចាកព្យាយាមហើយ វិលត្រឡប់
 មកដើម្បីកាត់លោកច្រើនហើយ ក៏នឹងបានប្រាសដឹងឲ្យទុក្ខនិមទុស្សនមិ
 ដ៏វិសេស ដោយញាណទស្សនៈដ៏ទុក្ខម កាចកំចាត់ចង់កិលេសដូចម្តេច
 បាន ។ ម្ចាស់រាជគុហារ លុះចញ្ចាញ់ភិក្ខុចំណង ពោលពាក្យ
 យ៉ាងនេះហើយ គាត់គិតកាលនឹងចញ្ចាញ់ភិក្ខុចំណងយ៉ាងនេះ
 ថា ម្ចាស់ភិក្ខុចំណង គាត់គិតមិនមែនប្រតិបត្តិដើម្បីលោកច្រើនទេ
 មិនមែនហួតចាកព្យាយាមទេ មិនវិលត្រឡប់មកដើម្បីលោកច្រើនដូច្នោះទេ
 ម្ចាស់ភិក្ខុចំណង គាត់គិតបានជាគោរពសម្មាសម្ពុទ្ធហើយ ម្ចាស់

លុត្តបិដក ឧដ្ឋិមនិកាយស្ស ឧដ្ឋិមចណ្ណសកំ

ឧទហេន ភិក្ខុវេ សោតំ អមតមង្គតតំ អមាមនុសា-
 សាមិ អហំ ធម្មំ នេសេមិ យថានុសិដ្ឋិ តថា
 បដិបដ្ឋមាទា ធម៌វស្សេវ យស្សន្តាយ កុលបុត្តា
 សឧទេវ អការេវា អនតវយំ ចត្វជ្ឈន្តំ តទទុត្តរំ
 ព្រហ្មចរិយបរិយោសាធំ ធិដ្ឋេវ ធាត្ថេ សយំ
 អភិញ្ញា សង្ខតត្វា ឧបសម្មជ្ឈំ វិហរិស្សជាតិ ។
 ទុតិយឱ ទោ វាជកុមារ ចក្ខុវត្តិយោ ភិក្ខុ មិ ឯត-
 ណេវុំ តាយមិ ទោ ភំ អាវុសោ តោតម វិហាយ
 តាយ បដិបទាយ តាយ ទុក្ខាភារិកាយ ឧ អជ្ឈតមា
 ឧត្តរំ មទុស្សនម្ពា អលមរិយញ្ញាណទស្សនវិសេសំ
 កី ធន ភំ ឯតវហំ ពហុល្លិកោ បដានវត្តន្តោ
 អាវត្តោ ពហុល្លាយ អនិកមិស្សសិ ឧត្តរំ មទុស្សនម្ពា
 អលមរិយញ្ញាណទស្សនវិសេសន្តំ ។ ទុតិយឱ ទោ
 អហំ វាជកុមារ ចក្ខុវត្តិយោ ភិក្ខុ ឯតណេវុំ

លុត្តបិដក ឧដ្ឋិមនិកាយ ឧដ្ឋិមចណ្ណសកំ

កិក្ខុតាំងឡាយ អ្នកតាំងឡាយ ចូរប្រុងសាគបសាទុរុះ គឺជាគតី
 ប្រៀបប្រដៅនូវអមតមិ ដែលគឺជាគតត្រាស់ដឹងហើយ វិទូរ
 នេះ គឺជាគតីសំដែងធម៌ ក៏កុលបុត្រតាំងឡាយ ពេញចាកផ្ទះ
 ចូលកាន់ផ្ទះដោយប្រពៃ ដើម្បីប្រយោជន៍ ដល់អនុត្តរធម៌ណា អ្នក
 តាំងឡាយ គាល់បើប្រតិបត្តិដល់ពាក្យប្រដៅរបស់គេហើយ កុំ
 យូរឡើយ មុខជាមិនធ្វើឱ្យដាក់ច្បាប់ ដោយប្រាជ្ញាខ្ពង់ខ្ពស់ ក្នុង
 បទុប្បន្ន នូវអនុត្តរធម៌នោះ ដែលជាទីបំផុតនៃមគ្គព្រហ្មចរិយៈ ។
 ម្ចាស់រាជកុមារ ពួកបញ្ចវត្តិយកិក្ខុ បានពោលពាក្យនេះនឹងគេហគតី
 គឺរបស់២ ដឹងថា ម្ចាស់អាវុសោតោតម ព្រះអង្គមិនទាន់បានត្រាស់ដឹង
 នូវឧត្តរមទុស្សនមិ ជាធម៌វិសេស ដោយញាណទស្សនៈដ៏ខ្ពង់ តាម
 កំចាត់បដិវត្តិកិលេស ដោយការប្រព្រឹត្តិនោះផង ដោយសេចក្តីប្រតិបត្តិ
 នោះផង ដោយកំពើដែលជនដទៃ ធ្វើប្រាប់បានដោយតម្រង់ វិទូរ
 នេះ ព្រះអង្គប្រតិបត្តិ ដើម្បីប្រាកដប្រឹក្សា ឬតាមការសង្ខេបយោង
 ហើយ វិសេសប្រឆាំងមក ដើម្បីតាមប្រាកដប្រឹក្សាហើយ នឹងបានត្រាស់
 ដឹងនូវឧត្តរមទុស្សនមិ ជាធម៌វិសេសដោយញាណទស្សនៈដ៏ខ្ពង់ តាម
 កំចាត់បដិវត្តិកិលេសដូចត្រូវបាន ។ ម្ចាស់រាជកុមារ ៦ គឺជាគតី
 បានពោលពាក្យនេះ នឹងបញ្ចវត្តិយកិក្ខុតាំងឡាយ គឺរបស់២ ដឹងថា

ន ភិក្ខុវេ តថាគតោ ពាហុល្លិកោ បដាទវិក្កុលោ
 អាវត្តោ ពាហុល្លាយ អវហំ ភិក្ខុវេ តថាគតោ
 សម្មាសម្ពុទ្ធា ឱនហថ ភិក្ខុវេ សោតិ អមតមជ្ជកតិ
 អហមនុសាសាមិ អហំ ធម្មំ នេសមិ យថានុសិដ្ឋំ
 តថា បដិបដ្ឋមាតា នចិរស្សវ យស្សត្ថាយ កុលបុត្តា
 សម្មនេវ អការស្នា អនកាយំ បព្វជ្ជន្តិ តទទុក្ខំ
 ព្រហ្មចរិយបរិយោសានំ និដ្ឋេវ នេធម្ម សយំ អភិញ្ញា
 សច្ចិកត្វា ឧបសម្មជ្ជ វិហរិស្សថាតិ ។ តតិយម្បិ
 ទោ រាជកុមារ បញ្ចវគ្គិយា ភិក្ខុ មំ ឯតទកេច្ចិ
 កាយមំ ទោ ភិក្ខុ អាវុសោ វរិយាយ កាយ បដិ-
 បទាយ កាយ ទុក្ខាភាវិកាយ ន អជ្ឈេកមា ឧត្តរិ
 មនុស្សធម្មា អលមរិយញ្ញាណធម្មនវិសេសំ កី បទ
 ភិក្ខុ ឯតវហំ ពាហុល្លិកោ បដាទវិក្កុលោ អាវត្តោ

ម្នាលភិក្ខុចំរើងឡាយ គេបានដឹងថាប្រតិបត្តិ ដើម្បីស្វែងរកច្រើនទេ
 មិនយូរទេកាលយាមរះ មិនដែលត្រឡប់ ដើម្បីមកស្វែងរកច្រើនដូច្នោះទេ
 ម្នាលភិក្ខុចំរើងឡាយ គេបានដឹងថាអាយុសក្កសម្បុរហើយ ម្នាលភិក្ខុ
 ចំរើងឡាយ អ្នកចំរើងឡាយ ចូរប្រុងសាកលសាទរៈ គេបានដឹងជ្រៀន
 ប្រយោជន៍អមតមិ ដែលគេបានប្រាសជីវិតហើយ ដើម្បីគេបានដឹងសំ-
 ដែនតមិ កុំកុលបុត្រចំរើងឡាយ ចេញចាកផ្ទះចូលកាន់ផ្ទះសាងយាត្រា
 ដើម្បីប្រយោជន៍ ដល់អនុត្តរធម៌លា អ្នកចំរើងឡាយ កាលបើបានច្រ-
 តិចក្តីក្នុងវេលាព្រឹក្សាប្រយោជន៍គេបានហើយ កុំយូរឡើយ ចុះជាដំរី
 បានធ្វើឱ្យដាក់ប្លង់សំដៅយាត្រាជាដំរីក្នុងក្រុងច្បងនេះ ឱ្យអនុត្តរធម៌
 នោះ ដែលជាទីបំផុតនៃមនុស្សព្រហ្មចរិយៈ ។ ម្នាលរាជកុមារ បញ្ច-
 វគ្គិយភិក្ខុ បានពេលពាក្យនេះដឹងគេអស់រវះជាដំរីយាត្រាជៀសថា
 ម្នាលអាវុសោ ព្រះអង្គមិនទាន់បានប្រាសជីវិតឡើយទុក្ខស្សន្ទមិ ជា
 ធម៌វិសេសសំដៅយាត្រាណទស្សនៈដ៏ទុក្ខម កាន់កាប់បំផ្លិចវិសេស ដោយ
 ការប្រតិបត្តិឆានេផន ដោយសេចក្តីប្រតិបត្តិឆានេផន ដោយគំរើដែល
 ដទៃទៀតប្រាប់បានដោយគ្រោះឆានេផន ដើម្បីនេះ ព្រះអង្គប្រតិបត្តិ
 ដើម្បីស្វែងរកច្រើន យូរទេកាលយាមរះហើយ ដែលត្រឡប់មក ដើម្បី

តាហុណ្ណាយ អនិច្ចមិស្សសិ ឧត្តរី មនុស្សធម្មា
 អលមរិយញ្ញាណាទស្សនវិសេសន្តិ ។ ឯវិ កុត្តេ អហិ
 រាជកុមារ បញ្ចវត្តិយេ កិក្ខុ ឯតទភោជី អភិជាតាជ
 មេ ឆោ តុត្ថេ កិក្ខុវេ ឥតោ បុព្វេ ឯវុច្ឆិ កាសិក-
 មេតន្តិ ។ ឆោ ហោតំ កន្តេ ។ អហិ កិក្ខុវេ
 តតាភតោ សម្មាសម្ពុទ្ធនោ ឱនហជ កិក្ខុវេ សោតំ
 អមតចជិតតំ អហាមនុសាសាមិ អហិ នម្មិ នោសមិ
 យថាទុស្គំដ្ឋំ តថា បដិបទ្ធគាតា ទិច្ចស្សេវ យស្សត្ថាយ
 កុលបុត្តា សម្មនេវ អតាស្មា អទតារិយំ បព្វជន្តិ
 តទទុត្តរំ ព្រហ្មចរិយចរិយោសានំ និដ្ឋេវ នន្ទេ សយំ
 អភិញ្ញា សន្និកត្វា ឧបសម្មជ្ជ វិហរិស្សថាតិ ។
 អសក្ខិ ឆោ អហិ រាជកុមារ បញ្ចវត្តិយេ កិក្ខុ

លោកច្រើន ខឹងបានគ្រាស់ដឹងខ្ញុំឧត្តរមនុស្សធម៌ ជាគម្ពីរវិសេសដោយ
 ញ្ញាណទស្សនៈដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ អាចកំចាត់បង់កិលេសផ្ដុំចម្រើនបាន ។ ខ្ញាល
 រាជកុមារ កាលបើបញ្ចវត្តិយកិក្ខុចាំឯឡាយ គោលពាក្យយ៉ាងនេះ
 ហើយ តថាគតកំពោលពាក្យនេះនឹងបញ្ចវត្តិយកិក្ខុចាំឯឡាយថា ខ្ញាល
 កិក្ខុចាំឯឡាយ អ្នកចាំឯឡាយថាបានដែរឬ ពាក្យនាសភាយ៉ាង
 នេះ ជាពាក្យដែលតថាគតទាមទារពោលមកអំពីមុខប្អូន ។ បញ្ចវត្តិយ-
 កិក្ខុចាំឯឡាយ តបថា បរិព្រាហ្មណ៍ដ៏ចំរើន ពាក្យយ៉ាងព្រះអង្គមិន
 ដែលពោលទេ ។ ព្រះអង្គទ្រង់គ្រាស់ថា ខ្ញាលកិក្ខុចាំឯឡាយ តថាគត
 បានជាអហោន្តសម្មាសម្ពុទ្ធហើយ ខ្ញាលកិក្ខុចាំឯឡាយ អ្នកចាំឯឡាយ
 ចូរច្រឡំសាធម្មតាចុះ តថាគតនឹងប្រៀនប្រដៅខ្ញុំអមតចមិ ដែល
 តថាគតបានគ្រាស់ដឹងហើយ ឥឡូវតថាគតនឹងសំដែងតមិ កុលបុត្រ
 ចាំឯឡាយ ចេញចាកផ្ទះចូលទៅកាន់ផ្ទះដោយប្រៃស ដើម្បីប្រយោជន៍
 ផលអនុត្តរធម៌ណា កាលបើអ្នកចាំឯឡាយ ប្រតិបត្តិការពាក្យ
 ប្រដៅរបស់តថាគត កុំយូរឡើយ មុនជាងនឹងបានធ្វើឲ្យជាក់ល្អសំដៅ
 ប្រាជ្ញាខ្ពង់ ក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះ ខ្ញុំអនុត្តរធម៌នោះ ដែលជាទីចម្រុះ
 នៃមគ្គព្រហ្មចរិយៈ ។ ខ្ញាលរាជកុមារ តថាគតអាចញ៉ាំងបញ្ចវត្តិយកិក្ខុ

សត្វបេតិកភណ្ឌ ។ ឆ្នេរ ឆ្នេរ សុទ្ធិ រាជកុមារ កិក្ខុ
 ឱវាទិ គយោ កិក្ខុ ចិល្ចាយ ចរន្តិ ។ យំ គយោ
 កិក្ខុ ចិល្ចាយ ចរិត្វា អាហារន្តិ គេន ធម្មតា យា-
 បេម ។ គយោចិ សុទ្ធិ រាជកុមារ កិក្ខុ ឱវាទិ ។ ឆ្នេរ
 កិក្ខុ ចិល្ចាយ ចរិត្វា អាហារន្តិ^(១) គេន ធម្មតា
 យាបេម ។ អដិទោ រាជកុមារ បញ្ចវត្តិយា កិក្ខុ មយា
 ឯវិ ឱវាទិយមាថា ឯវិ អនុសាសិយមាថា ឯចិវិស្សា
 យស្សត្ថាយ កុលបុត្តា សធម្មេវ អការស្មា អន-
 ការិយំ បទ្ធគន្ធិ គន្ធនុត្តរំ ព្រហ្មចរិយចរិយោសាទំ
 ធិដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ អកិញ្ញា សន្និកត្វា ឧបសម្បជ្ជ
 វិហរិស្វតិ ។

[២៧៦] ឯវិ កុត្ត ពោធិកដកុមារោ កកវន្តិ
 ឯគន្ធរាច កវិចិវេន ធុ ទោ កន្ធុ កិក្ខុ ឧបាទិក្ខិ
 វិទាយកំ លកមាថា យស្សត្ថាយ កុលបុត្តា
 សធម្មេវ អការស្មា អនការិយំ បទ្ធគន្ធិ គន្ធនុត្តរំ

១. ឆ. ឆ្នេរ កិក្ខុ ចិល្ចាយ ចរន្តិ ។ យំ ឆ្នេរ កិក្ខុ ចិល្ចាយ ចរិត្វា អាហារន្តិ ធិដ្ឋេវ ។

តាំងឡាយឡាយលំច្បាស់ (កុត្តិកាលោក) បាន ។ ម្ចាស់រាជកុមារ
 គេបានប្រើប្រាស់កិក្ខុតាំងឡាយតែ ២ រូប ។ កិក្ខុ ធុ រូបតាំង
 គ្រាប់ទៅចិល្ចាបាន ។ កិក្ខុ ធុ ប្រវេសគ្រាប់ទៅចិល្ចាបាន តាំងមកទៅ
 អាហារណា អាហារនោះ យើងតាំង ៦ តាំងញ៉ាំងអន្តរាភិប្បប្រតិក្ខ
 ទៅបាន ។ ម្ចាស់រាជកុមារ គេបានប្រើកិក្ខុ ធុ រូប ។ ក្នុងកិក្ខុ ២ ប្រ
 គ្រាប់ទៅចិល្ចាបាន តាំងមកទៅអាហារណា អាហារនោះ យើងតាំង ៦
 តាំងញ៉ាំងអន្តរាភិប្បប្រតិក្ខទៅបាន ។ ម្ចាស់រាជកុមារ ត្រាវនាឯង
 ក្នុងកុលបុត្រកិក្ខុ កាលបើគេបានឃើញនោះ ប្រើប្រាស់យ៉ាង
 នេះ កុលបុត្រតាំងឡាយ ចេញចាកផ្ទះចូលកាន់ផ្ទះដោយច្រក ដើម្បី
 ប្រយោជន៍ ដល់អនុត្តរធម៌ណា កុំយូរឡើយ ក៏បានត្រាស់ដឹងដោយ
 ប្រាជ្ញាខ្លួនឯង ក្នុងចក្ខុចន្ទនេះ តាំងមកទៅនោះ ដែលជាចិប្បជ្ជនៃ
 មន្ត្រីព្រហ្មចរិយៈហើយសម្រេចសម្រាន្តនោះ ដោយនិយាមតាំង ២ ។

[២៧៦] កាលព្រះមានព្រះភាគត្រាស់យ៉ាងនេះហើយ ពោធិ-
 កដកុមារ បានគ្រាចមូលព្រះមានព្រះភាគយ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះ
 អង្គជិចិវេន ដោយកាលយូរឡើយទៅ កិក្ខុដែលបានព្រះភាគគេបាន
 ណែនាំ (យ៉ាងនេះ) ហើយ កុលបុត្រតាំងឡាយ ដែលចេញចាកផ្ទះ
 ចូលទៅកាន់ផ្ទះដោយច្រក ដើម្បីប្រយោជន៍ ដល់អនុត្តរធម៌ណា

ព្រហ្មចរិយធម៌យោសានំ ជិដ្ឋោ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា
 សច្ចិកត្វា ឧបសម្មជ្ឈំ វិហារេយ្យតិ ។ តេធម៌
 រាជកុមារ តំយោវត្ថុ បដិបុច្ឆិស្សាមិ យថា តេ
 ឧបេយ្យ តថា តំ ឡាភេរេយ្យសំ តំ កី មញ្ញសិ
 រាជកុមារ កុសលោ ភ្នំ ហត្ថារុដ្ឋេ អង្គសត្តន្តោ
 សំប្បតិ ។ ឯវំ កន្ថេ កុសលោ អហំ ហត្ថារុដ្ឋេ^(១)
 អង្គសត្តន្តោ សំប្បតិ ។

[២៧៧] តំ កី មញ្ញសិ រាជកុមារ វេទ
 ចុរិសោ អាគច្ឆេយ្យ កោតិ រាជកុមារោ ហត្ថារុដ្ឋំ
 អង្គសត្តន្តំ សិច្ឆំ ជាធាតិ ឧស្សហំ សច្ចិកេ
 ហត្ថារុដ្ឋំ អង្គសត្តន្តំ សិច្ឆំ សិក្កិស្សាមីតិ ។ សោ
 ចស្ស អស្សតោ យាវត្តកំ សទ្ធន បត្តង្គំ តំ ឧ
 សម្មាបុណេយ្យ ។ សោ ចស្ស ឧប្បាពានោ
 យាវត្តកំ អប្បាពានេន បត្តង្គំ តំ ឧ សម្មា-
 បុណេយ្យ ។ សោ ចស្ស សហោ មាយាវំ

១. ឧ. ឆ. ហត្ថារុដ្ឋំ ។

នីតិបាទធ្វើឲ្យដាក់ច្បាស់ ដោយប្រាថ្នាលេសខ្លួន ក្នុងបទច្បងនេះ ឲ្យ
 កត្តានុវត្តនោះ ដែលមានបុគ្គលព្រហ្មចរិយៈជាច្រើនផង ។ ម្ចាស់រាជកុមារ
 បើដូច្នោះ តថាគតនឹងត្រឡប់ស្ម័គ្រទ្រង់ក្នុងប្រសាទនាវិញ ទ្រង់តប្បិដារ
 ប្រាយប្រសាទនោះ តាមដែលទ្រង់ឃើញថាសមគួរចុះ ម្ចាស់រាជកុមារ
 ទ្រង់សំគាល់សេចក្តីនោះជាដូចម្តេច ទ្រង់ជាអ្នកឈ្លាស ក្នុងសិល្បៈ
 សាស្ត្រ ក្នុងការឡើងដំរីនឹងការកាន់កង្វើរ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏
 ចំរើន យ៉ាងនេះមែនហើយ ឲ្យព្រះអង្គជាអ្នកឈ្លាស ក្នុងសិល្បៈសាស្ត្រ
 ក្នុងការឡើងដំរីនឹងការកាន់កង្វើរ ។

[២៧៨] ម្ចាស់រាជកុមារ ទ្រង់សំគាល់សេចក្តីនោះជាដូចម្តេច ចុរិសោ
 ក្នុងនោះនេះគិតថា ពោធិកុមារ ចេរសិល្បៈសាស្ត្រឡើងដំរីនឹងតំប
 កាន់កង្វើរ កាតាកញ្ញនឹងសូមរៀនសិល្បៈសាស្ត្រឡើងដំរី នឹងតំប
 កាន់កង្វើរ ក្នុងសំណាត់លេសកាន់កុមារនោះ ។ តែថាបុរសនោះជា
 អ្នកមិនមានសទ្ធា សិល្បៈសាស្ត្រចំរើនប៉ុន្មានដែលគេតប្បិបាទដោយសទ្ធា
 សិល្បៈសាស្ត្រនោះ ក៏មិនតប្បិសម្រេចបានឡើយ ។ មួយយ៉ាងទៀត
 បុរសនោះជាអ្នកមានការងារច្រើន សិល្បៈសាស្ត្រចំរើនប៉ុន្មាន ដែលគេ
 តប្បិបាទដោយមិនមានការងារ សិល្បៈសាស្ត្រនោះ ក៏មិនតប្បិសម្រេច
 បានឡើយ ។ មួយយ៉ាងទៀត បុរសនោះជាអ្នកក្អកក្អង មានមាយា

យាវត្តតំ អស្សេន អមាយាវនា ចត្តតំ តំ ឧ សម្មា-
 បុណេយ្យ ។ សោ ចស្ស កុសីនោ យាវត្តតំ រាជវង្ស-
 យេន ចត្តតំ តំ ឧ សម្មាបុណេយ្យ ។ សោ ចស្ស
 ទុច្ចរញ្ញោ យាវត្តតំ បញ្ចវត្តា ចត្តតំ តំ ឧ សម្មា-
 បុណេយ្យ ។ តំ កី មញ្ញសិ រាជកុមារ អបិ ទុ
 សោ បុរិសោ វា សន្តិកោ ហត្ថាវុទ្ធិ អត្តសក្កណ្ឌំ
 សិប្បំ សិក្ខេយ្យតិ ។ ឯកមេកេនាបិ កន្តេ អត្តេន
 សមន្តាគតោ សោ បុរិសោ ឧ មម សន្តិកោ
 ហត្ថាវុទ្ធិ អត្តសក្កណ្ឌំ សិប្បំ សិក្ខេយ្យ តោ បទ
 វាជោ ចត្វាហត្ថេវតិ ។

[២៥៨] តំ កី មញ្ញសិ រាជកុមារ ឧ បុរិសោ
 អាគរេយ្យ ពោធិ រាជកុមារោ ហត្ថាវុទ្ធិ អត្តសក្កណ្ឌំ
 សិប្បំ ជានាតិ តស្សាហំ សន្តិកោ ហត្ថាវុទ្ធិ
 អត្តសក្កណ្ឌំ សិប្បំ សិក្ខេយ្យមិទិ ។ សោ ចស្ស

សិល្បសាស្ត្រតាំងប៉ុន្មាន ដែលគេប្រើបានដោយមានមន្តរាជ តាំង
 មិនមានមាយា សិល្បសាស្ត្រនោះ ក៏មិនប្រើសម្រេចបានឡើយ ។
 មួយយ៉ាងទៀត បុរសនោះជាអ្នកខ្លួលច្រក្សស សិល្បសាស្ត្រតាំងប៉ុន្មាន
 ដែលគេប្រើបានដោយមានព្យាយាមប្រាប្បាយ សិល្បសាស្ត្រនោះ
 ក៏មិនប្រើសម្រេចបានឡើយ ។ មួយយ៉ាងទៀត បុរសនោះជា
 អ្នកអញ្ជាញ សិល្បសាស្ត្រតាំងប៉ុន្មាន ដែលគេប្រើបានដោយមាន
 ប្រាជ្ញា សិល្បសាស្ត្រនោះ ក៏មិនប្រើសម្រេចបានឡើយ ។ ម្ចាស់
 រាជកុមារ ទ្រង់សំគាល់សេចក្តីនោះជាដូចម្តេច បុរសនោះស្ម័គ្រ
 សិល្បសាស្ត្រឡើងដំរើរទីតាំងកាន់កាប់ក្នុងសំណាក់របស់ព្រះអង្គបាន
 ឬទេ ។ ចរិតព្រះអង្គដ៏ចម្រើន បុរសនោះ ដែលប្រកបដោយអង្គ
 សូម្បីតែមួយ ។ ក៏មិនប្រើសិល្បសាស្ត្រ ឡើងដំរើរទីតាំងកាន់
 កាប់ក្នុងសំណាក់ប៉ុន្តែអង្គបានឡើយ តាំងប៉ុន្តែទៅប្រើដល់មុន្តេ
 ដែលប្រកបដោយអង្គ ៨ នោះ ។

[២៥៩] ម្ចាស់រាជកុមារ ទ្រង់សំគាល់សេចក្តីនោះជាដូចម្តេច
 បុរសក្នុងនោះនេះគឺថា ពោធិវង្សាស្រី ឡើងដំរើរទីតាំង
 កាន់កាប់ កាន់កាប់ក្នុងសំណាក់របស់ព្រះអង្គបាន ។ ឯបុរសនោះ ជា

សាធា យាវត្តកំ សាទ្ធន បត្តង្គំ តំ សម្មា-
 បុណោយ្យ ។ សោ ចស្ស អប្បតាធា យាវត្តកំ
 អប្បតាធន បត្តង្គំ តំ សម្មាបុណោយ្យ ។
 សោ ចស្ស អសមេ អមាយាវី យាវត្តកំ អសមេ
 អមាយាវីនា បត្តង្គំ តំ សម្មាបុណោយ្យ ។ សោ
 ចស្ស អាទ្ធភិយោ យាវត្តកំ អាទ្ធភិយេន បត្តង្គំ
 តំ សម្មាបុណោយ្យ ។ សោ ចស្ស បញ្ចក យាវត្តកំ
 បញ្ចកា បត្តង្គំ តំ សម្មាបុណោយ្យ ។ តំ កំ
 មញ្ញសំ វាជកុមារ អចិ ទុ សោ ចុរិសោ វា
 សន្តិកេ ហត្ថាវុឌ្ឍិ អន្ត្តសន្តណ្ឌិ សំប្បិ សំភេត្តយ្យា-
 តំ ។ ឯកាមេកេនចិ កន្ត្ត អន្តេន សមញ្ញាតតោ
 សោ ចុរិសោ មម សន្តិកេ ហត្ថាវុឌ្ឍិ អន្ត្តសន្តណ្ឌិ
 សំប្បិ សំភេត្តយ្យ កោ បន វិធា បញ្ចហន្ត្តហិតំ ។

អ្នកមានសទ្ធា សិល្បសាស្ត្រចាំដំបូង ដែលគេឃើញបានដោយសទ្ធា
 សិល្បសាស្ត្រនោះក៏ឃើញសម្រេចបាន ។ មួយយ៉ាងទៀត ចុរសនោះជា
 អ្នកមានការឆាប់ចំ សិល្បសាស្ត្រចាំដំបូង ដែលគេឃើញបានដោយក-
 រណ៍នៃ សិល្បសាស្ត្រនោះក៏ឃើញសម្រេចបាន ។ មួយយ៉ាងទៀត ចុរស
 នោះជាអ្នកមិនអាក្រក់ មិនមានមាយា សិល្បសាស្ត្រចាំដំបូងដែល
 គេឃើញបានដោយការមិនអាក្រក់ មិនមានមាយា សិល្បសាស្ត្រនោះក៏
 ឃើញសម្រេចបាន ។ មួយយ៉ាងទៀត ចុរសនោះ ជាអ្នកមានសេចក្តីព្យា-
 យាមប្រាកដហើយ សិល្បសាស្ត្រចាំដំបូង ដែលគេឃើញបានដោយមាន
 សេចក្តីព្យាយាមប្រាកដហើយ សិល្បសាស្ត្រនោះក៏ឃើញសម្រេចបាន ។
 មួយយ៉ាងទៀត ចុរសនោះជាអ្នកមានប្រាជ្ញា សិល្បសាស្ត្រចាំ
 ដំបូងដែលគេឃើញបានដោយមានប្រាជ្ញា សិល្បសាស្ត្រនោះ ក៏ឃើញ
 សម្រេចបាន ។ ខ្លាចរាជកុមារ ទ្រង់សំណាស់សេចក្តីនោះដូច្នេះ ចុរស
 នោះ ឃើញសិក្សាសិល្បសាស្ត្រឡើងដំរើនដ៏ចាប់កាន់កាន់ ក្នុងសំណាក់
 របស់ទ្រង់បានឬទេ ។ បត់ប្រក្រតីដ៏ធំដ៏ធំ ចុរសនោះដែលប្រកប
 ដោយអង្គសម្បជ្ឈនៃមួយ ។ ក៏ឃើញសិក្សាសិល្បសាស្ត្រឡើងដំរើនដ៏ចាប់
 កាន់កាន់ ក្នុងសំណាក់របស់ខ្ញុំព្រះអង្គបាន មិនចាប់កាលទៅរៀន
 ចុក្ខុសប្រកបដោយអង្គ ៨ ។

(២៧៩) ឯវមេវ ទេ រាជកុមារ បក្ខិមាធិ
 បដិមន្ទ្រ ។ កតមាធិ បក្ខ ។ ឯ រាជកុមារ
 កិក្ខុ សន្តោ ហោតិ សន្តហតិ កតាភតស្ស ពោធិ
 ឥតិមី សោ កកវា អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធា វិជ្ជាទេ.
 ណសម្មុទ្ទោ សុគតោ លោកវិទូ អនុត្តរោ បុរិស-
 ធម្មសារមិ សត្វា ទេវមនុស្សានំ តុទ្ធា កកវាតិ ។
 អប្បតាដោ ហោតិ អប្បតត្តោ សមវេទានិធិយោ
 កហលំយោ សមញ្ញកតោ នាតិសីតាយ នាទុណ្ហាយ
 មជ្ឈិមាយ បទានក្ខមាយ ។ អសមោ ហោតិ
 អមាយាវ យថាភូតិ អម្ពានំ អាវកត្តា^(១) សត្វិ វា
 វិញ្ញសុ វា សក្រហ្មចារិសុ ។ អារទ្ធវិយោ ហោតិ
 អកុសលានំ ធម្មានំ បហាទាយ កុសលានំ
 ធម្មានំ ឧបសម្បទាយ ថាមវា ធម្មបរក្កតោ

១. វ. អវិក្កា ។

(២៨០) ម្ចាស់រាជកុមារ អង្គខែសេចក្តីព្យាយាមរបស់កិក្ខុ ៨ ប្រការ
 នេះក៏ដូច្នោះដែរ ។ អង្គខាង ៨ ប្រការនេះដូចម្តេចខ្លះ ។ ម្ចាស់រាជកុមារ
 កិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកមានសត្វា ធ្វើប្រាថ្នាគ្រាស់ដឹងរបស់ព្រះ
 កថាភតថា ព្រះមានព្រះកាត ព្រះអង្គឆ្ងាយចាកសេចក្តីសៅហ្មងគ្រប់
 យ៉ាង ព្រះអង្គគ្រាស់ដឹងដូច្នេះញាញដូចម្តេចទាំងពួងដោយប្រព័ន្ធព្រះអង្គ
 ព្រះអង្គបរិច្ចារៈដោយវិជ្ជាទេវលោក ព្រះអង្គមានដំណើរល្អ ព្រះអង្គជ្រាប
 ច្បាស់ដូចគ្រាលោក ព្រះអង្គប្រសើរដោយសីលាទុណ កម្មលទ្ធភាព
 មួយស្មើគ្នា ព្រះអង្គជាអ្នកទូន្មាន ដូច្នេះសេចក្តីទូន្មានបាន ព្រះ
 អង្គជាប្រធានរាជវង្សមនុស្សទាំងពួង ព្រះអង្គបានគ្រាស់ដឹងដូច្នេះវិ-
 សេចក្តី ព្រះអង្គលែងវិលគ្រឡប់មកកាន់កងច្បាប់ ។ កិក្ខុនោះជាអ្នក
 មានពាក្យឆ្លើយ មានទុក្ខនិច ប្រកបដោយនោះជាទានុបាទវិបាកស្មើគ្នា
 និងមិនគ្រប់គ្រាន់ មិនក្តៅក្តើម ជាយ៉ាងកណ្តាល ល្មមគង់ធំធេងសេចក្តី
 ព្យាយាមបាន ។ កិក្ខុនោះជាអ្នកមិនប្តេជ្ញា មិនមានមាយា សំដែងខ្លួន
 ឲ្យច្បាស់ក្នុងសាស្ត្រ ប្រែប្រួលទាំងពួង ជាសក្រហ្មចារិបុគ្គលនាម
 សេចក្តីនិង ។ កិក្ខុនោះជាអ្នកមានសេចក្តីព្យាយាមប្រាកដ ដើម្បីលះ
 ចង់ដូចម្តេចទាំងពួងជាអកុសល ជាអ្នកមានកំច្រើន ដើម្បីធ្វើកុសល-
 ចង់ទាំងពួង ឲ្យកើតឡើងបាន ជាអ្នកមានសេចក្តីព្យាយាមដ៏ចម្រើន

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបទស្កោត

អនិក្ខត្តុទុកេ កុសលេសុ ធម្មេសុ ។ បញ្ញា ហោតិ
 ទុដយត្ថតាមិធិយា បញ្ញាយ សមញ្ញាភោ អរិយាយ
 ធិព្វេនិកាយ សន្មាទុក្ខត្ថយតាមិធិយា ។ ឥតាធិ
 ោ រាជកុមារ បញ្ច បដាធិយន្តិធិ ។ ឥមេហ៍(១)
 រាជកុមារ បញ្ចហិ បដាធិយន្តិហិ សមញ្ញាភោ កំត្តុ
 ភថាភតំ វិនាយកំ លក្ខណោ យស្សត្ថាយ កុល-
 បុត្តា សម្មនេវ អភាវស្មា អនការិយំ បព្វជន្នំ ភទទុត្តរំ
 ព្រហ្មជរិយបរិយាសាធិ ធិដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា
 សច្ចិកត្វា ឧបសម្បជ្ឈ វិហរេយ្យ សត្តវស្សាធិ ។ តិដ្ឋន្តុ
 រាជកុមារ សត្តវស្សាធិ ។ ឥមេហ៍ បញ្ចហិ បដាធិ-
 យន្តិហិ សមញ្ញាភោ កំត្តុ ភថាភតំ វិនាយកំ លក-
 ណោ យស្សត្ថាយ កុលបុត្តា សម្មនេវ អភាវស្មា អន-
 ការិយំ បព្វជន្នំ ភទទុត្តរំ ព្រហ្មជរិយបរិយាសាធិ ធិដ្ឋេវ
 ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា សច្ចិកត្វា ឧបសម្បជ្ឈ វិហរេយ្យ

១. ឥមេហ៍ តោ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបទស្កោត

មិនបានបោះបង់ចុះក្នុងកុសលធម៌ ។ កិច្ចការជាអ្នកបានប្រាជ្ញា ច្រកប
 ដោយប្រាជ្ញាជាគ្រឿងកំណត់ដឹងនូវការកើតឡើង និងសេចក្តីវិនាសនៅ
 វិញ ច្រកបដោយប្រាជ្ញាដ៏ប្រសើរជាគ្រឿងទំលាយបង់នូវលាភៈជាដើម
 ជាគ្រឿងកំណត់នូវការក្ស័យនៅ នៃសេចក្តីទុក្ខដោយច្រក ។ ម្ចាស់
 រាជកុមារ គង់នៃសេចក្តីព្យាយាមចាំឱ្យយោបល់កិច្ចការ ៥ ប្រការនេះ
 ឯង ។ ម្ចាស់រាជកុមារ កិច្ចដែលច្រកបដោយគង់នៃសេចក្តីព្យាយាម ៥
 ប្រការនេះហើយ បានទូរភាគជាអ្នកណា កំលុបច្រកចាំឱ្យយោ
 ដែលចេញចាកផ្ទះចូលទៅកាន់ផ្នួសដោយច្រក ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់
 អនុត្តរធម៌ណា និងបានធ្វើឱ្យជាក់ច្បាស់ ដោយប្រាជ្ញាខ្លួនឯង ក្នុង
 ចច្ចុប្បន្ននេះ ទូរអនុត្តរធម៌នោះ ដែលជាទីចម្អិននៃអនុត្តរធម៌នេះ
 ចូលទៅសម្រេចសម្រាន្តនៅដោយវិធានដ៏តំ ៤ អស់ ៧ ឆ្នាំ ។
 ម្ចាស់រាជកុមារ ដ៏ស្មោះល្អិតទុកចុះ ។ កិច្ចដែលច្រកបដោយអង្គនៃ
 សេចក្តីព្យាយាម ៥ ប្រការនេះហើយ បានជាភាគជាអ្នកណា កំ
 លុបច្រកចាំឱ្យយោ ដែលចេញចាកផ្ទះ ចូលទៅកាន់ផ្នួសដោយច្រក
 ដើម្បីប្រយោជន៍ ដល់អនុត្តរធម៌ណា និងបានធ្វើឱ្យជាក់ច្បាស់ដោយ
 ប្រាជ្ញាច្បាស់ខ្លួន ក្នុងចច្ចុប្បន្ននេះ ទូរអនុត្តរធម៌នោះ ដែលជាទីចម្អិន
 នៃអនុត្តរធម៌នេះ ចូលទៅសម្រេចសម្រាន្តនៅដោយវិធានដ៏តំ ៤

ឆ វស្សាធិ... បញ្ច វស្សាធិ... ចន្ទាវ វស្សាធិ...
 តីណិ វស្សាធិ... ទ្វេ វស្សាធិ... ឯកំ វស្សាធិ... ។
 តិដ្ឋតុ រាជកុមារ ឯកំ វស្សាធិ... ។ ឥមេហិ បញ្ចហិ
 ចង្វាយដ្ឋានិ សមន្មាគតោ ភិក្ខុ តថាគតិ វិជាយកំ
 លកមាដោ យស្សន្តាយ កុលបុត្តា សឌ្ឍនេវ
 អការស្មា អនការិយំ ចត្វជន្នំ តទទុត្តរំ ព្រហ្មចរិយ-
 បរិយោសាធិ ធិដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា សង្ខិកក្ខា
 ឧបសម្បជ្ឈំ វិហារយ្យ សត្ត មាសាធិ ។ តិដ្ឋតុ
 រាជកុមារ សត្ត មាសាធិ ។ ឥមេហិ បញ្ចហិ ចង្វាយដ្ឋានិ
 សមន្មាគតោ ភិក្ខុ តថាគតិ វិជាយកំ
 លកមាដោ យស្សន្តាយ កុលបុត្តា សឌ្ឍនេវ
 អការស្មា អនការិយំ ចត្វជន្នំ តទទុត្តរំ ព្រហ្មចរិយ-
 បរិយោសាធិ ធិដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា សង្ខិកក្ខា
 ឧបសម្បជ្ឈំ វិហារយ្យ ឆ មាសាធិ... បញ្ច មាសាធិ...
 ចន្ទាវ មាសាធិ... តីណិ មាសាធិ... ទ្វេ មាសាធិ...
 មាសី... អឡមាសី ។ តិដ្ឋតុ រាជកុមារ អឡមាសោ ។
 ឥមេហិ បញ្ចហិ ចង្វាយដ្ឋានិ សមន្មាគតោ ភិក្ខុ

អស់ ៦ ដ្ឋាន... អស់ ៥ ដ្ឋាន... អស់ ៤ ដ្ឋាន... អស់ ៣ ដ្ឋាន... អស់
 ២ ដ្ឋាន... អស់ ១ ដ្ឋាន ។ ម្ចាស់រាជកុមារ ១ ដ្ឋានកំលើកទុកចុះ ។
 ភិក្ខុដែលប្រកបដោយអង្គវិន័យសេចក្តីព្យាយាម ៥ ប្រការនេះ កាលបានឡើង
 គោតគង្គាអាករណ៍ កំលុបច្បុកច្បាំងឡើយ ពេញពាក្យចូលកាន់ផ្នួស
 ដោយប្រព្រឹត្តិ ដើម្បីប្រយោជន៍ ដល់អនុក្ករធម៌ណា ក៏បានធ្វើឲ្យពាក់
 ព្យាសដោយព្រាង្គឧបសគ្គ ក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះ ឲ្យអនុក្ករធម៌នោះ ដែល
 ជាវិចិត្រវិន័យត្រូវចំរើន ហើយសម្រេចសម្រាន្តនៅដោយវិជ្ជាបថ
 ចំនួន ២ អស់ ៧ ខែ ។ ម្ចាស់រាជកុមារ ៧ ខែកំលើកទុកចុះ ។ ភិក្ខុ
 ដែលប្រកបដោយអង្គវិន័យសេចក្តីព្យាយាម ៥ ប្រការនេះហើយ កាលបាន
 គោតគង្គាអាករណ៍ កំលុបច្បុកច្បាំងឡើយ ពេញពាក្យចូលកាន់
 ផ្នួសដោយប្រព្រឹត្តិ ដើម្បីប្រយោជន៍ ដល់អនុក្ករធម៌ណា ក៏បានធ្វើ
 ឲ្យពាក់ព្យាសដោយព្រាង្គឧបសគ្គ ក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះ ឲ្យអនុក្ករធម៌នោះ
 ហើយសម្រេចសម្រាន្តនៅដោយវិជ្ជាបថចំនួន ២ អស់ ៦ ខែ... អស់
 ៥ ខែ... អស់ ៤ ខែ... អស់ ៣ ខែ... អស់ ២ ខែ... អស់ ១ ខែ...
 អស់កន្លះខែ ។ ម្ចាស់រាជកុមារ កន្លះខែកំលើកទុកចុះ ។ ភិក្ខុ
 ដែលប្រកបដោយអង្គវិន័យសេចក្តីព្យាយាម ៥ ប្រការនេះហើយ កាល

តថាគតំ វិហាយតំ លកខានោ យស្សន្ទាយ កុលបុត្តា
 សម្មនេវ អការស្មា អនការិយំ ចត្វជន្តំ ឥន្ទុត្តរំ
 ព្រហ្មចរិយបរិយោសាទំ និដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា
 សន្តិកត្វា ឧបសម្មជ្ឈំ វិហារយ្យ សត្ត រត្តិន្ទរាទំ ។
 តិដ្ឋន្ត រាជកុមារ សត្ត រត្តិន្ទរាទំ ។ ឥមេហិ
 ចក្ខុហិ ចនាទិយត្ថេហិ សមញ្ញាករោ ភិក្ខុ តថាគតំ
 វិហាយតំ លកខានោ យស្សន្ទាយ កុលបុត្តា
 សម្មនេវ អការស្មា អនការិយំ ចត្វជន្តំ ឥន្ទុត្តរំ
 ព្រហ្មចរិយបរិយោសាទំ និដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា
 សន្តិកត្វា ឧបសម្មជ្ឈំ វិហារយ្យ ធន រត្តិន្ទរាទំ... ចក្ខុ
 រត្តិន្ទរាទំ... ចក្ខុរិ រត្តិន្ទរាទំ... តិណំ រត្តិន្ទរាទំ...
 ទ្វេ រត្តិន្ទរាទំ ឯកំ រត្តិន្ទរិ ។ តិដ្ឋកុ រាជកុមារ
 ឯកោ រត្តិន្ទរា ។ ឥមេហិ ចក្ខុហិ ចនាទិយត្ថេហិ
 សមញ្ញាករោ ភិក្ខុ តថាគតំ វិហាយតំ លកខានោ
 សាយមនុស្សោ ធាតោ វិសេសំ អនិកម៌ស្សតិ

បានឮតថាគតជាអ្នកណែនាំ ក៏កុលបុត្រចាំទ្បាយ ដែលចេញចាកផ្ទះ
 ចូលទៅកាន់ផ្នួសដោយប្រពៃ ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់អនុក្ករធម៌ណា គង់
 នឹងបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ដោយព្រាងរបស់ខ្លួន ក្នុងចប្បប្បន្ននេះនោះ
 អនុក្ករធម៌នោះ ដែលជាទីបំផុតនៃមន្តព្រហ្មចរិយៈ សម្រេចសម្រាន្តនោះ
 ដោយឥរិយាបថទាំង ២ អស់យប់នឹងថ្ងៃ ៧ ។ ប្បាសរាជកុមារ យប់នឹង
 ថ្ងៃ ៧ ក៏លើកទុកចុះ ។ ប្បាសរាជកុមារ ភិក្ខុដែលប្រកបដោយអង្គនៃ
 សេចក្តីព្យាយាម ៩ ប្រការនេះហើយ កាលបានតថាគត ជាអ្នកណែនាំ
 ក៏កុលបុត្រចាំទ្បាយ ដែលចេញចាកផ្ទះចូលកាន់ផ្នួសដោយប្រពៃ ដើម្បី
 ប្រយោជន៍ ដល់អនុក្ករធម៌ណា គង់បានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ដោយព្រាង
 របស់ខ្លួន ក្នុងចប្បប្បន្ននេះ នូវអនុក្ករធម៌នោះ ដែលជាទីបំផុតនៃមន្ត-
 ព្រហ្មចរិយៈ ហើយសម្រេចសម្រាន្តនោះដោយឥរិយាបថទាំង ២ អស់
 យប់នឹងថ្ងៃ ៦... អស់យប់នឹងថ្ងៃ ៨... អស់យប់នឹងថ្ងៃ ៦... អស់យប់នឹង
 ថ្ងៃ ១... អស់យប់នឹងថ្ងៃ ៦... អស់យប់នឹងថ្ងៃ ១ ។ ប្បាសរាជកុមារ
 យប់មួយថ្ងៃមួយក៏លើកទុកចុះ ។ ភិក្ខុប្រកបដោយអង្គនៃសេចក្តីព្យាយាម
 ៩ ប្រការនេះហើយ កាលបានឮតថាគតជាអ្នកណែនាំ តថាគតប្រៀន
 ប្រាជ្ញាក្នុងវេលាស្ងួច លុបព្រឹកឡើងនឹងបានសម្រេចគុណវិសេសក៏បាន

ចាតមនុស្សដ្ឋោ សាយំ វិសេសំ អធិកមិស្សតីតិ ។
 ឃី វុត្តោ តោធិ វាជតុមារោ វាជត្ថំ ឯតនារោច
 អហោ តុមោ អហោ ធម្មោ អហោ ធម្មស្ស
 ស្វាត្វាតតាតិ^(១) យត្រ ហិ នាម សាយមនុស្សដ្ឋោ
 ចារោ វិសេសំ អធិកមិស្សតិ ចាតមនុស្សដ្ឋោ សាយំ
 វិសេសំ អធិកមិស្សតីតិ ។

[២៨០] ឃី វុត្តោ សត្វំកាបុត្តោ មាណវោ
 តោធិ វាជតុមារំ ឯតនារោច ឯវមេវ បដាយំ ករិ
 តោធិ អហោ តុមោ អហោ ធម្មោ អហោ ធម្មស្ស
 ស្វាត្វាតតាតិ បរេនេតិ^(២) អធ ច ចន ករិ^(៣) ច
 តិ វាជត្ថំ តោតមំ សារណំ កច្ចតិ^(៤) ធម្មញ្ញ
 កិត្តុសង្ឃញ្ញាតិ ។

[២៨១] មា ហេរិ សម្ម សត្វំកាបុត្តោ អវច
 មា ហេរិ សម្ម សត្វំកាបុត្តោ អវច សម្មទា មេ
 តំ សម្ម សត្វំកាបុត្តោ អយ្យាយ សុតំ សម្មទា
 បដិក្កហិតិ ឯតនេនំ សម្ម សត្វំកាបុត្តោ សមយំ

១ ម. ប្បាប្បាណ ។ ២ ខ. វាជិ ។ ៣ ខ. ម. វាជិ ។ ៤ ខ. ធម្មចិ ។

គយតកប្រដៅក្នុងវេលាព្រឹក លុះវេលាល្ងាចនឹងបានសម្រេចគុណ-
 វិសេសកំមាន ។ កាលព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់យ៉ាងនេះហើយ
 តោតិកដកុមារបានក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគយ៉ាងនេះថា ព្រះពុទ្ធ
 ជាអស្ចារ្យ ព្រះធម៌ជាអស្ចារ្យ ចាំភាវៈនៃធម៌ដែលព្រះអង្គត្រាស់ហើយ
 ដោយច្រើនក៏អស្ចារ្យ ព្រោះថា សត្វដែលព្រះអង្គប្រៀបប្រដៅក្នុងវេលា
 ល្ងាច លុះព្រឹកឡើងនឹងបានសម្រេចគុណវិសេសកំមាន ព្រះអង្គប្រដៅ
 ក្នុងវេលាព្រឹក វេលាល្ងាចនឹងបានសម្រេចគុណវិសេសកំមាន ។

[២៨០] កាលតោតិកដកុមារក្រាបទូលយ៉ាងនេះហើយ សត្វំកា-
 បុត្តមាណវោ បានក្រាបទូលតោតិកដកុមារយ៉ាងនេះវិញថា តោតិកដ-
 កុមារជាម្ចាស់នេះ ត្រាស់តែប្រកាសសេចក្តីថា ព្រះពុទ្ធជាអស្ចារ្យ ព្រះ
 ធម៌ជាអស្ចារ្យ ភាវៈនៃធម៌ដែលព្រះអង្គត្រាស់ហើយ ក៏ជាអស្ចារ្យដូច្នេះ
 ចុំនូវតោតិកដកុមារជាម្ចាស់មិនទាន់ដល់ព្រះភាគមេនារជ័យ ព្រះធម៌ជ័យ
 ព្រះសង្ឃជ័យ ជាទីគិតចំណែកនៅឡើយ ។

[២៨១] ម្ចាស់សត្វំកាបុត្តសំឡាញ់ អ្នកកុំពោលយ៉ាងនេះឡើយ
 ម្ចាស់សត្វំកាបុត្តសំឡាញ់ អ្នកកុំពោលយ៉ាងនេះឡើយ ម្ចាស់សត្វំកា-
 បុត្តសំឡាញ់ ពាក្យនោះខ្ញុំបានស្តាប់ក្នុងចិត្តពេលមុន ខ្ញុំបានទទួលក្នុងចិត្ត
 ចំពោះមុខនៃព្រះមាតាជាម្ចាស់ ម្ចាស់សត្វំកាបុត្តសំឡាញ់ សម័យមួយ

ភគវា កោសម្ពុយ័ វិហារតិ យោសិតាភមេ អថេហ
 មេ អយ្យា កុច្ឆិមត្ថំ^(១) យេន ភគវា គេតុចសង្កម្ពិ
 ឧបសង្កម្ពិថា ភគវន្តំ អភិវាទេថា ឯកមន្តំ ឯសីធិ
 ឯកមន្តំ ឯសិថា ទោ មេ អយ្យា ភគវន្តំ ឯគនេវាច
 យោ មេ អយំ កន្តេ កុច្ឆិកតោ តុហារកោ វា
 តុហារិកា វា សោ ភគវន្តំ សាណំ កុច្ឆតិ ធម្មញ្ញ
 ភិក្ខុសង្ឃញ្ញ ឧបាសតំ ធិ^(២) ភគវា ដារេតុ
 អដ្ឋកត្តេ ចាលុយេតិ សាណាត្តកន្តំ ឯកមិទំ សម្ម
 សញ្ញិកាបុត្ត សមយំ ភគវា វេទេវ កក្កសុ
 វិហារតិ សុំសុហារតិវេ កេសកណ្ណវេន មិត្តនាយេ
 អថេហ មំ ឆាតី អន្ត្តន ចាយិកា^(៣) យេន ភគវា
 គេតុចសង្កម្ពិ ឧបសង្កម្ពិថា ភគវន្តំ អភិវាទេថា
 ឯកមន្តំ អដ្ឋាសិ ឯកមន្តំ វេតា ទោ ឆាតី^(៤)
 ភគវន្តំ ឯគនេវាច អយំ កន្តេ កោធិ ភវតុហារេ
 ភគវន្តំ សាណំ កុច្ឆតិ ធម្មញ្ញ ភិក្ខុសង្ឃញ្ញ

១ ១. កុច្ឆិមត្ថំ ។ ២. ឧបសង្កម្ពិ ។ ៣. ឧបសង្កម្ពិ ។ ៤. កុច្ឆតិ ។ ៥. កុច្ឆតិ ។ ៦. កុច្ឆតិ ។ ៧. កុច្ឆតិ ។ ៨. កុច្ឆតិ ។ ៩. កុច្ឆតិ ។ ១០. កុច្ឆតិ ។ ១១. កុច្ឆតិ ។ ១២. កុច្ឆតិ ។ ១៣. កុច្ឆតិ ។ ១៤. កុច្ឆតិ ។ ១៥. កុច្ឆតិ ។ ១៦. កុច្ឆតិ ។ ១៧. កុច្ឆតិ ។ ១៨. កុច្ឆតិ ។ ១៩. កុច្ឆតិ ។ ២០. កុច្ឆតិ ។

ព្រះមានព្រះភាគ ត្រង់គង់នៅក្នុងយោសិតាភមេ ដឹកគ្រូនិកាយសម្ពុ
 សម័យនោះឯង ព្រះមាតាជាម្ចាស់របស់ខ្ញុំត្រង់គតិ បានចូលទៅគាល់
 ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះមាន
 ព្រះភាគហើយ គង់ក្នុងទីដ៏សមគួរ លុះព្រះមាតាជាម្ចាស់របស់ខ្ញុំត្រង់
 ក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ បានក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគ យ៉ាងនេះថា
 ចតិក្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពារក៏ដល់នៅក្នុងគតិរបស់ខ្ញុំម្ចាស់នេះ ទោះបី
 ជាតុហារី ជាតុហារីក្តី សូមដល់ព្រះមានព្រះភាគអង្គ ព្រះធម៌អង្គ ព្រះ
 សង្ឃអង្គ ជាទីពឹងទីលើក សូមព្រះមានព្រះភាគចុកក្បាលទៅទោស
 ជាទោសក្នុងក្បាលខ្ញុំព្រះគ្រូសាណាតមន៍ស្មើដោយដឹង ចាប់ដើមកំណើត
 តាំងពីពេលនោះ ដូច្នេះ ខ្មោលសញ្ញិកាបុត្តស្រស់ទូល រស់រានមានជីវិត
 ព្រះមានព្រះភាគស្តេចគង់នៅនាគកណ្ណវេន ជាទីទូលក្សត្រយដល់
 ម្រឹម ដឹកគ្រូនិកាយសុំសុហារតិវេ ក្នុងក្បាលដល់ គ្រាន់នោះឯង មេចំបាប
 ចំបាបខ្ញុំលើក្បាល ហើយចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់
 ហើយ ក៏ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ រួចលះនៅក្នុងទីដ៏សមគួរ លុះ
 មេចំបាបក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ បានក្រាបបង្គំទូល ព្រះមានព្រះភាគ
 យ៉ាងនេះថា ចតិក្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពារក៏ដល់កុហារនេះ សូមដល់
 ព្រះមានព្រះភាគអង្គ ព្រះធម៌អង្គ ព្រះសង្ឃអង្គ ជាទីពឹងទីលើក

រាជវង្ស ពោធិកន្ទុយស្មៅ ឧបាសកធម្មវេទី

ឧបាសកំ វិ កតកំ ឆាវតុ អដ្ឋកក្កេ ចាណុបេតិ
សវណ្ណ៍តន្តិ ឯហហំ សម្ម សក្ខីតាមុត្ត តតិយម្បិ
កកវន្តំ សវណំ តច្ឆាមិ ធម្មញ្ញ ក៏កុសធម្មញ្ញ
ឧបាសកំ វិ កតកំ ឆាវតុ អដ្ឋកក្កេ ចាណុបេតិ
សវណ្ណ៍តន្តិ ។

ពោធិកន្ទុយស្មៅ បញ្ចមិ វិទ្យុតិ ។

រាជវង្ស ពោធិកន្ទុយស្មៅ ពោធិកន្ទុយស្មៅ

សូមព្រះមានព្រះភាគ បំពេញនូវភោគិកជក្កុមារនោះ ជាឧបាសកក្នុង
ដល់នូវព្រះគ្រូសវណ្ណ៍តន្តិ ស្មើដោយជីវិត ចាប់ដើមភ័ន្តិវិច្ឆារទៅ
ឆ្ងាយសង្ខារបុត្រសំឡាញ់ ខ្លួនខ្ញុំផង បានដល់នូវព្រះមានព្រះភាគផង
ព្រះធម៌ផង ព្រះសង្ឃផង ជាទីពឹងទីរលឹក អស់រលាយដល់ ឲ្យផងផង
សូមព្រះមានព្រះភាគចាំនូវព្រះអង្គ ជាឧបាសក ក្នុងដល់នូវព្រះ
គ្រូសវណ្ណ៍តន្តិ ស្មើដោយជីវិត ចាប់ដើមភ័ន្តិវិច្ឆារទៅ ។

ចប់ ពោធិកន្ទុយស្មៅ ទី ៧ ។

ឆ្នាំ អង្គលិមាលស្ម័គ្រ

[២៨២] ឯកស្រី ។ ឯក សមយំ

កកា សាវត្ថុយំ វិហរតិ ជេតវនេ អនាថិច្ចិកស្ស
 អាហមេ ។ តេន ទោ ចន សមយេន ពញា
 បសេននិស្ស កោសលស្ស វិជិតេ ចោរេ អន្តរិ-
 មាលោ នាម ហោតិ លុត្តោ លោហិតទាលី
 ហតមហាតេ វិវិដ្ឋោ អនយាបដ្ឋោ ទាលាភូតេសុ ។
 តេន កាមាបិ អកាមា កតា វិគមាបិ អវិគមា
 កតា ជនបនាបិ អជនបនា កតា ។
 សោ បទុស្ស វិជិតា វិជិតា អន្តរិច្ចិ មាលី
 ធាបតិ ។ អនេហោ កកា បុព្វល្អាសមយំ វិហរេស្វា
 បត្តិវិហរនាយ សាវត្ថុ ចិណ្ឌាយ ទាវិសំ^(១) សាវត្ថុយំ
 ចិណ្ឌាយ ជរិតា ចន្ទាភត្ថិ ចិណ្ឌាទាតប្បដិក្កន្តោ
 សេនាសនំ សីសាមេត្វា បត្តិវិហរ វាទាយ យេន
 ចោរេ អន្តរិមាលោ តេនទ្វានមន្តំ បដិច្ចដ្ឋិ ។
 អន្តរិសុ^(២) ទោ កោទាលកា បសុទាលកា កស្សកា

១. ឯ. សាវត្ថុ ចិណ្ឌាយ ឃីសិច្ច ឧ ទិស្សតិ ។ ២. ឯ. អន្តរិសុ ។

អង្គលិមាលស្ម័គ្រ ទី ២

[២៨២] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះនាង

ព្រះភាគ ទ្រង់សម្រេចព្រះវិហារបង ក្នុងវត្តជេតវន របស់កោដិចិណ្ឌិក-
 សេដ្ឋី ដឹកត្រង់សាវត្ថុ ។ សម័យនោះឯង ក្នុងវត្តជេតវននោះសេនា-
 កោសល បានចោលក្បាលឈ្មោះអង្គលិមាល ជាមនុស្សភាព បានជ្រេចច្បាស់
 ឈាម ស្ម័គ្រក្នុងការចៀសចៀននឹងការសម្លាប់ អត់បានសប្បុរសភាព
 កស្សក្នុងសត្វមានជីវិតឡើយ ។ ចោរនោះ តែងធ្វើស្រុកឡើងវិញជាមិន
 មែនស្រុកកំរាន ធ្វើនិងមន្ទ្រវេទជាមិនមែននិងមន្ទ្រវេទ ធ្វើជនបទឡើងវិញ
 ជាមិនមែនជនបទកំរាន ។ ចោរនោះឯងសម្លាប់ក្នុងមនុស្ស ហើយកាត់
 យកក្រាមដៃមកធ្វើជាគ្រឿងពាក់ ។ ព្រះនាង ព្រះនាងព្រះភាគទ្រង់
 ស្បង់ប្រដាប់ជាគ្រឿងចិវៈ ក្នុងបុព្វល្អាសម័យ ទើបស្តេចចូលទៅកាន់ក្រុង
 សាវត្ថុដើម្បីចិណ្ឌាបាត លុះចូលទៅចិណ្ឌាបាតក្នុងក្រុងសាវត្ថុ ហើយត្រ-
 ឡប់ចិណ្ឌាបាតក្នុងកាលជាវាងក្រយាងនក្ខត្ត ទ្រង់រំពៀបចំសេនាសនៈ
 រួចប្រដាប់ជាគ្រឿងចិវៈ ស្តេចទៅកាន់ផ្លូវឆ្ងាយសំដៅទៅក្រុងចិវៈដែលអង្គ-
 លិមាលចោលទៅ ។ ក្នុងអ្នកឃ្លាននោះ អ្នកឃ្លានបសុសត្វ^(១) អ្នកក្តារសំ

១. ក្នុងសត្វដែលចិញ្ចឹម ។

បដាវីយោ កកវង្គិ យេន ចោរោ អង្គលីវាសោ
 តេនទ្វានមត្តប្បជិបន្និ ទិស្វាន^(១) កកវង្គិ ឯតនរោច្ចិ
 មា សមណ ឯតំ មត្តំ បដិបន្និ ឯតស្មី
 សមណ មត្តេ ចោរោ អង្គលីវាសោ នាម លុត្តា
 លោហិតនាណី ហតមហិត ចិវិដ្ឋោ អនយាបន្នោ
 ចាណក្ខតេសុ តេន កាមាបិ អតាមា កតា ទិកមាបិ
 អធិកមា កតា ជនបទាបិ អជនបទា កតា សោ
 មនុស្ស វិចិត្វា វិចិត្វា អង្គលីវំ មាលី នារេតិ
 ឯតត្ថំ សមណ មត្តំ ជសមិ ចុរិសា វិសម្បិ ចុរិសា
 ធិសម្បិ ចុរិសា ចត្តាធិសម្បិ ចុរិសា សង្ករិទ្ធា
 សង្ករិទ្ធា^(២) បដិបន្និ តេមិ ចោរស្ស អង្គលីវាសស្ស
 ហត្ថនំ កត្តន្តិ ។ ឯវិ វុត្តេ កកវា តុល្លាវិកា
 អតមាសិ ។

[២៨៣] តុតិយម្បិ ចោ តោចាលកា ធម្មតា-
 លកា កស្សកា បដាវីយោ កកវង្គិ ឯតនរោច្ចិ

១. ទ. រេន្ទានមត្ត បដិបន្និ ទិស្វាន ទិស្វាន ។ ២. ទ. ឯវិវិទ្ធា ឯវិវិទ្ធា ។
 ឃ. សង្ករិទ្ធ... ។

និវង្គតាដើម្បី បានឃើញព្រះបាទបុណ្យ កំពុងស្ដេចនៅកាន់ផ្លូវត្បូង
 សំដៅទៅគ្រងទីដែលអង្គលីវាលចោរនៅ លុះឃើញហើយក៏ក្រាបទូល
 ព្រះបាទបុណ្យថ្ងៃច្រោះថ្លា បត់គ្រប្រះសមណៈ សូមព្រះអង្គកុំនឹមន្ត
 ទៅកាន់ផ្លូវខ្ញុំឡើយ បត់គ្រប្រះសមណៈ អ្វីកក្កដផ្លូវខ្ញុំ បានចោរ
 ឈ្មោះអង្គលីវាល ជាមនុស្សកាច មានវេទប្រឡាក់ឈាម ស្មើក្នុងការ
 ចៀររបៀងនឹងការសម្លាប់ ដកបានសេចក្ដីកាលិកស្សក្សាសព្វបានដ៏-
 វៃឡើយ ចោរនោះ តែងធ្វើស្រុកឲ្យទៅជាមិនមែនស្រុកកំណត់ ធ្វើនិមម
 ឲ្យទៅជាមិនមែននិមមកំណត់ ធ្វើជនបទឲ្យទៅជាមិនមែនជនបទកំណត់
 ចោរនោះតែងសម្លាប់ក្នុងមនុស្ស ហើយកាត់យកទ្រាមែកដកធ្វើជាគ្រឿង
 កាត់ បត់គ្រប្រះសមណៈ ព្រោះបុរេប ១០ នាក់ក្ដី ២០ នាក់ក្ដី ៣០ នាក់ក្ដី
 ៤០ នាក់ក្ដី ឆ្នាំនោះដើម្បីក្នុង ១ ទៅកាន់ផ្លូវខ្ញុំ ក៏ចុះសេចក្ដីនោះបាន ដល់
 ឲ្យសេចក្ដីវិសាសក្នុងកណ្តាប់ដៃអង្គលីវាលចោរ (ចាងអស់) ។ កាល
 បើក្នុងមនុស្សក្រាបទូលយាងនេះ ព្រះបាទបុណ្យក៏ទ្រង់ស្ងៀម ទ្រង់
 ចេរិនៃស្ដេចទៅ ។

[២៨៣] ក្នុងអក្ខរយាននា អក្ខរយានបុស្សនា អក្ខរយាន
 និវង្គតាដើម្បី ក្រាបទូលព្រះបាទបុណ្យជាតំបើកដង្ហើមថ្ងៃច្រោះថ្លា បត់គ្រ

សុត្តន្តបិដក វគ្គបិដក វគ្គបិដក វគ្គបិដក

មា សមណ ឯតំ មគ្គំ បដិបដ្ឋំ ឯតស្មី សមណ
 មគ្គំ ចោរោ អន្តរិយាលោ ធាម លុត្តោ
 លោហិតចាណី ហតបហតេ ធិរិដ្ឋោ អនយាបដ្ឋោ
 ចាណភូតេសុ តេន កាមាបិ អភាមា កកា
 ធិតមាបិ អធិតមា កកា ជនបដាបិ អជនបដា
 កកា សោ មនុស្សេ វជិត្វា វជិត្វា អន្តរិយំ មាលំ
 ធារេតិ ឯតស្មី សមណ មគ្គំ ធម្មចំ បុរិសា
 វិសឃ្យំ បុរិសា តីសឃ្យំ បុរិសា ចត្តាធិសឃ្យំ
 បុរិសា សង្ករិក្ខា សង្ករិក្ខា បដិបដ្ឋន្តំ តេថ ចោរស្ស
 អន្តរិយាលស្ស ហត្ថត្ថំ ក្នុងន្តតិ ។ អដិទោ(១)
 ភកា តុណ្ហិក្ខុតោ អភមាសិ ។

[៦៨២] តតិយឃ្យំ ចោ កោមាលកា មសុចា-
 លកា កស្សកា បដាវិដោ ភកវន្តំ ឯតនរោត្តិ មា
 សមណ ឯតំ មគ្គំ បដិបដ្ឋំ ឯតស្មី សមណ មគ្គំ
 ចោរោ អន្តរិយាលោ ធាម លុត្តោ លោហិតចាណី
 ហតបហតេ ធិរិដ្ឋោ អនយាបដ្ឋោ ចាណភូតេសុ តេន

១. វគ្គបិដក វគ្គបិដក វគ្គបិដក វគ្គបិដក

សុត្តន្តបិដក វគ្គបិដក វគ្គបិដក វគ្គបិដក

ព្រះសមណៈ សូមព្រះអង្គកុំបំភ្លេចទៅកាន់ផ្លូវផ្ទុះឡើយ ចតិគ្រូព្រះសមណៈ
 ផ្សិតក្នុងផ្លូវផ្ទុះ មានចោរឈ្មោះអន្តរិយាល ជាមនុស្សកាច មានវដ្ត
 ប្រឡាក់ឈាម ស្មើក្នុងការចៀនចៀននឹងការសម្លាប់ ឥតមានសេចក្តី
 អាណិតអាសូរឲ្យសត្វមានជីវិតឡើយ ចោរនោះ តែងធ្វើស្រុកឲ្យទៅជា
 មិនមែនស្រុកកំរាន ធ្វើមិនមែនទៅជាមិនមែននិងមិនកំរាន ធ្វើដល់បទឲ្យ
 ទៅជាមិនមែនដល់បទកំរាន ចោរនោះ តែងសម្លាប់ពួកមនុស្ស កាន់យក
 ម្រាស់ដៃមកធ្វើជាកម្រងពាក់ ចតិគ្រូព្រះសមណៈ ព្រោះបុរស ១០ នាក់ក្តី
 ៤០ នាក់ក្តី ៣០ នាក់ក្តី ៤០ នាក់ក្តី នាំគ្នាដើរជាពួកៗទៅកាន់ផ្លូវផ្ទុះ
 កំបុសតាំងនោះឯង ដល់ម្ខាងសេចក្តីវិភាសក្នុងកណ្តាប់ដៃនៃអន្តរិយាល
 ចោរ(តាំងសេស) ។ លំដាប់នោះឯង ព្រះបាទបុណ្យក៏ទ្រង់ស្ងៀម
 ទ្រង់ចរិតស្រួចទៅ ។

[៦៨២] ពួកអ្នកឃ្លាលភា អ្នកឃ្លាលបុស្ស អ្នកក្នុងរោស៍
 នឹងអ្នកដើម្បី ក្រាបទូលព្រះមានបុណ្យ ដាក់បំបែកផ្ទុះចុះ
 ជា ចតិគ្រូព្រះសមណៈ សូមព្រះអង្គកុំបំភ្លេចទៅ កាន់ផ្លូវផ្ទុះឡើយ
 ចតិគ្រូព្រះសមណៈ ផ្សិតក្នុងផ្លូវផ្ទុះ មានចោរឈ្មោះអន្តរិយាល ជា
 មនុស្សកាច មានវដ្តប្រឡាក់ឈាម ស្មើក្នុងការចៀនចៀននឹងការសម្លាប់
 ឥតមានសេចក្តីអាណិតអាសូរឲ្យសត្វមានជីវិតឡើយ ចោរនោះ តែង

តាមាថ អតាមា តតា ធិតមាថ អធិតមា តតា
 ជនបទមាថ អជនបទមា តតា សោ មនុស្ស វង្ស
 វង្ស អង្គលីមា មាលី ធារតិ ឯតត្ថិ សមណ
 មន្តិ ធម្មិ បុរិសា វិសម្បិ បុរិសា តិសម្បិ បុរិសា
 ចត្តាធិសម្បិ បុរិសា សង្ករិក្ខា សង្ករិក្ខា បដិបដ្ឋន្តិ
 តេមី ចោស្ស អង្គលីមាលស្ស ហត្ថត្ថិ តត្ថន្តិ ។
 អថទោ ភក្កា តត្ថន្តិ តតា អតមាសិ ។

(២៨៤) អង្គសា ទោ ចារោ អង្គលីមាលោ
 ភក្កវង្ស ទ្រាតោ ។ អតត្ថន្តិ ។ ធិស្វាធម្ម ឯត-
 តមោសិ អង្គរិយី វត ភោ អង្គតិ វត ភោ ឥមត្ថិ
 មន្តិ ធម្មិ បុរិសា វិសម្បិ បុរិសា តិសម្បិ បុរិសា
 ចត្តាធិសម្បិ បុរិសា សង្ករិក្ខា សង្ករិក្ខា បដិបដ្ឋន្តិ
 តេមី មម ហត្ថត្ថិ តត្ថន្តិ អថ ច មនាយី សមណោ
 ឯតោ អនុតិយោ មសយ្យ មាញ្ញ ភាតត្ថន្តិ យទ្ធាបា
 សមណំ ធិវិកា ភោតេយ្យន្តិ ។ អថទោ ចារោ
 អង្គលីមាលោ អសិច្ចំ កុហេត្វា ចនុកលាមិ សង្ខ-
 យ្ហិកា ភក្កវង្ស មិដ្ឋិកោ មិដ្ឋិកោ អនុតត្ថិ ។ អថទោ

ធ្វើស្រុកឲ្យទៅជាមិនមែនស្រុកក៏បាន ធ្វើមិនមែនទៅជាមិនមែនមិនបក
 បាន ធ្វើជនបទឲ្យទៅជាមិនមែនជនបទក៏បាន ចោរនោះ តែងសម្លាប់ ក
 មនុស្ស កាត់យកប្រាមដៃមកធ្វើជាកម្រងពាត់ ចាំគ្រូច្រះសមណៈ
 គ្រោះបុរស ១០ នាក់ក្ដី ២០ នាក់ក្ដី ៣០ នាក់ក្ដី ៤០ នាក់ក្ដី ឆ្នាំឆ្នាំដើរ
 ជាត្នក ។ ទៅកាន់ផ្លូវនេះ ក៏បុរសចាំនោះឯង ដល់ខ្លួនសេចក្ដីវិបាកក្នុង
 កណ្តាប់ដៃនៃអង្គលីមាលចោរ (ចាំនស្ស) ។ គ្រោះនោះឯង ព្រះហស
 បុណ្យក៏ស្រឡាញ់ ទ្រង់ចេះតែស្ដេចទៅ ។

(២៨៥) ឯអង្គលីមាលចោរ ក៏បានឃើញព្រះហសបុណ្យក៏ពុទ្ធ
 តែស្ដេចមកដល់ចង្វាយ ។ លុះឃើញហើយ ក៏គ្រូរិះដូច្នេះថា មើរ
 អស្ចារ្យណាស់ អើយ្នី ចំណែកណាស់ គ្រោះបុរស ១០ នាក់ក្ដី ២០ នាក់ក្ដី
 ៣០ នាក់ក្ដី ៤០ នាក់ក្ដី ឆ្នាំឆ្នាំដើរជាត្នក ។ មកកាន់ផ្លូវនេះ ក៏បុរសចាំ
 នោះឯង ដល់ខ្លួនសេចក្ដីវិបាកក្នុងកណ្តាប់ដៃរបស់គេ (ចាំនស្ស) ចុះ
 សមណនេះ តែងតែឯង ឥតមានគ្នាសោះ ក៏ហ៊ានដើរមក ហាក់ដូចជា
 មិនរកគេឃើញក៏រឿយ បើដូច្នោះ គេឃើញសម្លាប់សមណនេះឲ្យក្រុយ
 ដីវិក ។ គ្រោះនោះ អង្គលីមាលចោរ ក៏ចាប់ជាវិនិច្ឆ័យ សៀកច្រូត
 ចំណីព្រួយ ដេញព្រះហសគ្រូរាងដាច់កាមក្រោយ ។ លំដាប់នោះ

កកា កតាប្បមំ ឥន្ទាភិសង្ការំ អភិសង្ការេសំ^(១)
 យថា ចោរោ អន្តរិយាលោ កកវន្តំ ធម្មតិយា
 កច្ឆន្តំ សទ្ធាមេធន កច្ឆន្តោ ន សក្កោភិ សម្មា-
 បុណ្ហំ ។ អថចោ ចោរស្ស អន្តរិយាលស្ស
 ឯតនមោសិ អច្ឆរិយំ វត កោ អន្តរិយំ វត កោ
 អមាត្តំ ឬ ឬ ហត្ថិមិ ឆាវន្តំ អនុបតិក្ខា កណ្ណាមិ
 អស្ស័មិ ឆាវន្តំ អនុបតិក្ខា កណ្ណាមិ វដិមិ ឆាវន្តំ
 អនុបតិក្ខា កណ្ណាមិ មិគិមិ ឆាវន្តំ អនុបតិក្ខា
 កណ្ណាមិ អថ ច ធម្មាហំ ឥមំ សមណំ ធម្មតិយា
 កច្ឆន្តំ សទ្ធាមេធន កច្ឆន្តោ ន សក្កោភិ សម្មា-
 បុណ្ហំ ។ មិកោ វ កកវន្តំ ឯតនភោច តិដ្ឋ
 សមណ តិដ្ឋ សមណាភិ ។ មិកោ អហំ អន្តរិយាល
 ត្រញ តិដ្ឋាភិ ។

• ១. អភិសង្ការំ ។

ព្រះមានព្រះភាគ ប្រជុំសំដែងបង្ហាញអង្គុលិមាលេខា ដែលរត់ពេញ
 ចំហៀងហើយ មិនឱ្យរត់តាមទាន់ព្រះអង្គ ដែលស្តេចដើរតាមដំណើរប្រ-
 ក្រឹត ។ ព្រះនោះ អង្គុលិមាលេខា មានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នេះថា យើង
 អស្ចារ្យណាស់ យើង ចំឡែកណាស់ ព្រោះកាលតិច្ចន ។ មក អញ
 សូរដេញចាប់ដំកំពុងកំពុង កំពុង កំពុង កំពុង កំពុង កំពុង កំពុង កំពុង
 សូរដេញចាប់ដំកំពុងកំពុង កំពុង កំពុង កំពុង កំពុង កំពុង កំពុង កំពុង
 ចំឡែកក្នុងនេះ ចេញពីចុងដេញចាប់ហើយ ក៏នៅតែមិន
 ទាន់សមណនេះ ដែលដើរតាមដំណើរប្រក្រតីដូច្នេះ ។ អង្គុលិមាលេខា
 ឈប់ឈរស្ងៀម ស្រែកយកព្រះមានបុណ្យថា ឈប់សិនសមណៈ
 ឈប់សិនសមណៈ ។ ព្រះមានបុណ្យត្រាស់តបថា ខែអង្គុលិមាល
 គឺជាអកលប្បហើយ អ្នកឯងចូរឈប់ដែរ ។

រាជវង្ស អង្គលីមាលសុត្តេ អង្គលីមាលបរិសុត្តោ

(២៨៦) អដទោ ចោរស្ស អង្គលីមាលស្ស
ឯកទេហាសិ ឥមេ ទោ សមណោ សក្យបុត្តិយោ
សទ្ធានិទោ សទ្ធប្បដិញ្ញា អដ ឧ បចាយិ សមណោ
កត្ថិយេវាហា មិគោ អហំ អង្គលីមាល ភូតុ តិដ្ឋានិ
យទ្ធាហំ ឥតិ សមណំ បុច្ឆេយ្យត្ថិ ។ អដទោ
ចោរោ អង្គលីមាលោ កកវន្តិ កាថាយ អជ្ឈកាសិ

កត្ថិ វេទសិ សមណដ្ឋោម្ពិ
មមត្យ ព្រុសិ មិគមដ្ឋោតាសិ
បុត្តាមិ តំ សមណា ឯកមត្ថិ
កាមិ មិគោ ភំ អហមដ្ឋោតាមិ ។
មិគោ អហំ អង្គលីមាល សទ្ធា
សទ្ធសុ ក្ខតេសុ ធិនាយ ទណ្ឌំ
កុវក្កា^(១) ចាលោសុ អសញ្ញោតាសិ

១ ម. ទំ ប ។

រាជវង្ស អង្គលីមាលស្ស លេខព្រឹត្តិការនៃអង្គលីមាលបេរ

(២៨៦) ព្រាហ្មណៈ អង្គលីមាលបេរ គិតថា ពួកសមណបេរ
ជាសក្យបុត្រ ធ្លាប់និយាយតែពាក្យពិត ប្តេជ្ញាតែពាក្យពិត ចំណែក
នៃសមណៈនេះ កំពុងដើរទេ ឆ្កេចឡើយគំនិយាយថា នៃអង្គលីមាល
គេជាគតឈប់ហើយ អ្នកចូលរងដែរទេ បើដូច្នោះ អញស្រឡា
សមណៈនេះមើល ។ លំដាប់នោះ អង្គលីមាលបេរ ក៏កោលនឹង
ព្រះមាតាព្រះភាគ ដោយគាត់ដូច្នេះថា

នៃសមណៈ លោកកំពុងដើរសារទេ ក្រឡប់និយាយថា
គេជាគតឈប់ហើយ ថែមទាំងដក់ទ្វារដែលឈប់ហើយថា
អ្នកឯងទេ មិនទាន់ឈប់ដូច្នេះវិញ នៃសមណៈ ខ្ញុំសូម
សួរដំណើរខ្ញុំនឹងដំណេក លោកដែលឈប់ហើយ តើដូច
ម្តេច ខ្ញុំដែលមិនទាន់ឈប់ត្រូវដូចម្តេច ។ ព្រះអង្គតប
ថា នៃអង្គលីមាល គេជាគតចុះឈ្មោះថា ឈប់ហើយ
(នោះ) ព្រោះដាក់ចុះខ្លួនត្រឡើងវិញដូចការពួកសត្វទាំង^(១)
អស់ សព្វៗ កាល ឯអ្នកឯងជាអ្នកមិនសង្រួមក្នុងពួកសត្វ

១ ក្នុងអត្ថកថា លោកអង្គលីមាល ព្រះអង្គទ្រង់តែងតែដក់ទ្វារត្រឡើងវិញដូចសត្វចេញហើយ
ព្រមទ្រង់ដក់ ៥ យ៉ាងធំ ដេញ ១ ខ្លី ១ យ៉ាងធំ (កាលណា) ១ ដំណើរ ១ ណាណា-
យាមិ ១ បានជាព្រះអង្គប្រាប់អង្គលីមាលថា គេជាគតឈប់ហើយ គឺឈប់ធ្វើអំពើអាក្រក់ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបទដ្ឋកថា

តស្មា បិទោហំ គុវមជ្ឈិកោសិ ។
 ចិវស្សំ វត មេ មហិទោ មហេសី
 មហាវង្សំ សមណោ បទ្កុចានិ(១)
 សោហំ ចិវស្សាមិ ចជហិស្ស(២)តាមិ
 សុត្វាន កាដិ តវ ធម្មយុត្តំ
 ឥត្ថេវ ចោរោ អសិមាវុទញ្ច
 សោត្តេ បទានេ ធរតេ អទ្ធការិ
 អវិជ្ជំ ចោរោ សុគតស្ស ចានេ
 តត្ថេវ វិ មទ្ធជ្ឈំ អយាមិ ។
 តុត្ថោ ធន ចោ កាវុណិកោ មហេសី
 យោ សុត្វា លោកស្ស សាវេរីកស្ស
 តមេហិ ភិក្ខុនិ តទា អវោច
 ឯសេវ តស្ស អញ្ច ភិក្ខុកាវេតិ ។

អជេទោ ភគវា វាយស្មតា អន្តិលីមាលេន មជ្ឈា-
 សមណោន យេន សាវត្ថំ តេន ចារិកំ ចត្តាមិ ។
 អនុចុត្វេន ចារិកំ ធរតានោ យេន សាវត្ថំ តទវសវិ ។

១ ។ សមណោយំ ចច្ចាទិ ។ ឧ. បាបុណំ សុទ្ធាទិ ។ ២ ឧ. ចិវស្សា បរាស្សំ ។
 ៣. ចិវស្សាមិ បរាស្ស ។ ឧ. អតិ ។ អវិជ្ជា ។ អន្តិលី ។ អន្តិលី ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបទដ្ឋកថា

ព្រោះហេតុនោះ គឺជាគតាដែលឈ្នះជាអ្នកឈប់ហើយ
 អ្នកឯងឈ្នះជា អ្នកមិនទាន់ឈប់ ។ អន្តិលីមាលេនប
 ជា ទិសមណៈ លោកស្រាវជ្រាវក្នុងកុណដ៏ធំ ជាអ្នកដែលទៅកា
 នឹងមនុស្សតែងចូល លោកមកកាន់មហាវិទ្យាល័យ (មជ្ឈិមសម្រែង)
 ដល់ខ្ញុំអស់កាលយូរហើយ ខ្ញុំឮខ្ញុំនឹងប្រព្រឹត្តតាម ខ្ញុំនឹងលា
 បង្គំទៅបាចបាចចេញ ព្រោះបានស្តាប់ខ្ញុំតាមរបស់ព្រះ
 អន្តិលីមាលេនដោយឆ័យ (ចោរ) ជាដូច្នេះហើយ ក៏ត្រូវដំ
 ដាវនឹងតាវតាចលាទៅក្នុងគ្រឿង ក្នុងព្រះ ក្នុងរណ្តៅ
 អន្តិលីមាលេនចោរក៏យកដំដាវព្រះបាទព្រះសុគត ហើយ
 ស្លាប់សន្លឹកព្រះអង្គ ក្នុងវិទ្យាល័យ ចំណែកព្រះពុទ្ធ ព្រះ
 អង្គប្រកបដោយកុណា ត្រូវស្រាវជ្រាវក្នុងកុណដ៏ធំ ដែល
 ជាគ្រូនៃមនុស្សលោកព្រមទាំងទេវលោក បានត្រាស់ហៅ
 អន្តិលីមាលេនចោរនោះ អ្នកចូលមកជាភិក្ខុចុះ ដូច្នេះក៏ត្រា
 ចោរ ក៏ក្លាយជាមន្ត្រី ក៏ក៏មានដល់អន្តិលីមាលេននោះ។

គ្រានោះ ព្រះករុណ្ឌមុនី ត្រូវយកអន្តិលីមាលេនភិក្ខុនោះមកយក
 មជ្ឈាសមណៈ ស្តេចវិញ្ញាណដ៏ធំ សំដៅទៅក្រុងសាវត្ថិ ។ ព្រះអង្គ
 កាលស្តេចចាត់តាំងដាច់ ក៏បានដល់ទៅក្រុងសាវត្ថិនោះ ។

កងវង្ស អង្គលំហែស្មុគ្រ ចរសេនាទីស្មុគ្រ កងវង្សសង្គមន៍

[២៨៧] គត្រ សុទ្ធិ កកកា សាវត្ថិយំ វិហរតិ
ជេតវនេ អនាមិច្ឆិកស្ស អាកាម ។ តេន មា
បន សមយេន វត្តោ បសេននិស្ស កោសលស្ស
វន្តបុរាណេ មហាជនកាយោ សន្និបត្តិកា ឧបាសាដ្ឋា
មហាសន្នោ មោតិ មោរោ តេ ធម៌ វិជិតេ អង្គលំហា-
លោ ធាម លុក្ខោ លោហិតមាណី មាតបរោតេ ធិវិជ្ជា
អនយាបន្នោ មាណាភូតេសុ តេន កាមាមិ អកាមា
កកា ធិតមាមិ អធិតមា កកា ជនបណាមិ អជន-
បណា កកា សោ មនុស្ស វជិតា វជិតា អង្គលំហំ
មាលី ជាតេតិ តំ ធម៌ ចន្ទិសេនេត្តិ ។ អថមា រាជា
បសេននិ កោសលោ មត្តាមត្តេហំ អស្សសតេហំ
សាវត្ថិយោ ធិត្តមិកា^(១) ធិតិវិស្ស យេន អាកាមោ
តេន មាវិសំ យាវតិកា យោស្ស ក្ខមិ យោនន
កក្ខា យាមា មច្ឆោរោមិកា មត្តិកោ វ យេន កកកា
តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិកា កកវង្ស អភិវនេត្តា ឯត-
មង្គិ ធិសិធិ ។

• ១. ឧ. ធិតិ ។

កងវង្ស អង្គលំហែស្មុគ្រ ព្រះបាទបសេនទំស្តេចច្បាតៅព្រះហស្តព្រះភាគ

[២៨៨] ដំណាលថា ព្រះកេតវង្សមុទី ព្រះអង្គគង់នៅក្នុងជេត-
វនោម របស់អនាមិច្ឆិកសេដ្ឋី ធិត្រុសាវត្ថិ ។ គាប់ចូលសម័យនោះ
ក្នុងបរោជនកំឡុងប្រជុំគ្នាទៀបព្រះរាជក្នុងមូរី របស់ព្រះបាទបសេន-
ទិកាសល ស្រែកហូរគឺកងកា មត្តិព្រះសម្មតិវេន ក្នុងដែន
របស់ព្រះអង្គ មានបារាយណ៍អង្គលំហាល ជាមនុស្សកាម មានវិវ
ប្រឡាក់ឈាម ស្ម័គ្រក្នុងការបៀតបៀនធិតិកាលភូមិ ឥតមានសេចក្តី
កាលិតកាស្សក្នុងសត្វមានជីវិតរឿយ វាតែងធ្វើស្រុកឱ្យទៅជាបិទមែន
ស្រុកកំមាន ធ្វើឱនមន្សៅជាបិទមែនឱនមកំមាន ធ្វើជនបទឱ្យទៅជា
មិនមែនជនបទកំមាន វាតែងសម្លាប់ក្នុងមនុស្ស ហើយកាត់យកម្រាម
ដែមកធ្វើជាកម្រងភាគ សូមព្រះសម្មតិវេន កំបានអង្គលំហាលចោរនោះ
ចេញ ។ លំដាប់នោះ ព្រះបាទបសេនទិកាសល ស្តេចចេញពី
ក្រុងសាវត្ថិ ដោយអស្សយានចំនួន ៥០០ ស្តេចចូលទៅកាន់ភាគប
ក្នុងវេលាតាំងវ័យ ចរយានទៅទល់ត្រីមុខដែលឈប់យាន ហើយស្តេច
ចុះអំពីយាន ស្តេចទៅតែព្រះបាទបាទ ចូលសំដៅទៅក្រោម
ព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ផ្លាចបង្គំព្រះហស្តព្រះភាគហើយគង់
ក្នុងទីដ៏សមគួរ ។

[២៨៨] ឯកមន្តំ ឯសិទ្ធិំ ទោ រាជាធំ
 បរសេននិកោសលី^(១) ភគវា ឯកនរោច គង្គុ គេ
 មហារាជ រាជា មាគនោ សេនិយោ ពិម្ពិសារោ
 កុមារោ វេសាលីកា វា លីច្ឆវី អញ្ញោ វា បដិក-
 ដានោតិ ។ ន ទោ មេ កន្តុ រាជា មាគនោ
 សេនិយោ ពិម្ពិសារោ កុមារោ នបិ វេសាលីកា
 លីច្ឆវី នបិ អញ្ញោ បដិកដានោ ទោរោ មេ កន្តុ
 វិជិត អន្តុលីមាលោ នាម លុន្នោ លោហិតនាលី
 ហតថហតេ ឯវិជ្ជោ អនយាបន្នោ ចាលាក្ខតេសុ
 ភេន កាខាបិ អតាមា កាតា ឯកមាបិ អធិកមា
 កតា ជនថនាបិ អជនថនា កាតា សោ មនុស្ស
 វជិត្វា វជិត្វា អន្តុលីធំ មាលី ជាវតិ តាហំ កន្តុ
 បដិសេច៌ស្សាមីតិ ។ សរេ បន ទ្វិ មហារាជ អន្តុ-
 លីមាលី បស្សេយ្យាសិ កោសមស្សី ទុហរេត្វា កា-
 សាយាធំ វត្តាធំ អន្ទានេត្វា អការស្មា អនតាវយំ
 បទ្ធវជិតំ វិរតំ ចាលាកិតាតា វិរតិ អនិទ្ទានាតា

១. ឧ. ម. បរសេននិកោសលី ។

[២៨៨] លុះព្រះបាទបរសេននិកោសល គង់ក្នុងទីនីសមគួរហើយ
 ព្រះហឫណ្យ ច្រង់គ្រាស់សួរថា បពិត្រមហារាជ ទំនងជាមហា-
 បពិត្រម្ចាស់ទីនីព្រះបាទមនោសនិយពិម្ពិសារ ឬម្ចាស់ទីនីស្តេចលីច្ឆវីអ្នក
 ក្រុងវេសាលី ឬក៏ម្ចាស់ទីនីក្នុងស្តេចដែលជាបច្ចាមិត្រងទៀត ឬអ្វី ។
 ព្រះបាទបរសេននិកោសលក្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ខ្ញុំ
 ព្រះអង្គមិនទំនងនឹងព្រះបាទមនោសនិយពិម្ពិសារ មិនទំនងនឹងស្តេចលីច្ឆវី
 អ្នកក្រុងវេសាលី មិនទំនងនឹងក្នុងស្តេច ដែលជាបច្ចាមិត្រងទៀតទេ
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ក្នុងដែលរបស់ខ្ញុំព្រះអង្គ មានចោរក្សារអង្គលិ-
 ខាល ជាមនុស្សពាច មានវង្សប្រណីតឈាម ស្ម័គ្រក្នុងការចៀកចៀន
 ទីនីការសព្វថ្ងៃ ផនមានសេចក្តីកាលវិភាគសព្វក្នុងសត្វមានជីវិតទៀត ក
 វែងធ្វើស្រុកឱ្យទៅជាមិនមែនស្រុកក៏មាន ធ្វើទីគមឱ្យទៅជាមិនមែន
 ទីគមក៏មាន ធ្វើផនបទឱ្យទៅជាមិនមែនផនបទក៏មាន កវែងសព្វថ្ងៃ
 ក្នុងមនុស្ស កាត់យកម្រាមដៃមកធ្វើជាកម្រងពាក់ បពិត្រព្រះអង្គដ៏
 ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គនឹងរត់ចាត់ក្នុងលំខាលចោរនោះចេញ ។ ព្រះហឫណ្យ
 គ្រាស់ថា បពិត្រមហារាជ ចុះបើមហាបពិត្រម្ចាស់ជាយើងអង្គុលិ-
 ខាល កោសតំ ពុកចាត់ទីនីពុកចង្កា ស្បៀងផ្តាច់សំណាត់កាលោះ
 ចេញចាកផ្ទះទៅកាន់ផ្ទះ វៀរចោរចាណាតិបាន វៀរចោរអទិច្ចាន

វិភី មុសាវនា ឯកភត្តិកំ ព្រហ្មចារី សីលវង្គី កល្យាណធម៌ កំព្ពំ តំ កាយោសីតិ ។ អភិវឌ្ឍន៍យោម វា កន្ល បទុដ្ឋយោម វា អាសនេន វា ចិមន្តយោម អភិវឌ្ឍន៍យោម វា ធំ ចិវចិណ្ឌាតាតសោសនតិ លាងប្បទុយកេសដ្ឋបវត្តាវេហិ ធម្មតំ វា អស្ស រត្តាវណាតុត្ថិ សិវិធមោយោម កុតោ មនស្ស កន្ល ទុស្សីលស្ស ចាបធម្មស្ស ឯវុចោ សីលសិយោ ភវិស្សតិ ។

[២៨៩] តេន ទោ មន សមយេន អាយស្មា អង្គលីមាលោ ភតវតោ អវិទូរេ ធិសិដ្ឋោ ហោតិ ។ អដទោ ភតវា នត្តិណាតាហំ^(១) ចក្កហោត្វា វាជានំ បសេននិកោសលំ ឯតនរោច ឯសោ មហាវជ អង្គលីមាលោតិ ។ អដទោ កញ្ញា បសេននិស្ស កោសលស្ស អហុនេវ កយំ អហុ ធម្មតត្ថិ អហុ លោមហិសោ ។ អដទោ ភតវា វាជានំ បសេននិកោសលំ ភីតិ សិវិត្តលោមហដ្ឋ ផាតិ វិធិត្វា វាជានំ បសេននិកោសលំ ឯតនរោច

១. រឿង ៣៧ ។

រឿបោកមុសាវនា បរិភោគកក្កដមួយគោល ប្រព្រឹត្តធម៌ដ៏ប្រសើរ មាន សីល មានធម៌ដ៏ល្អវិញ តើមហាបព្រឹត្ត ត្រូវធ្វើអង្គលីមាលនោះដូចម្តេច ទៅ ។ ព្រះបាទបសេននិកោសល ក្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រព្រះអង្គ ដ៏ចំរើន ឯព្រះអង្គធម៌ដ៏ថ្លាថ្លា ឬព្រះករុណាទទួល និងនូវដោយកសនៈ ឬទុកបំរុងនូវអង្គលីមាលនោះ ដោយចិវ ចិណ្ឌាតា បេសោសនៈ ឬ រក្សាពេនជាបច្ច័យដល់អ្នកដទៃ ទីនីបក្កាពាំងឡាយ ឬទីនីបក្កាពាំងឡាយ ការកក្ក សេចក្តីកាតោ ទីនីការគ្រប់គ្រង ច្រកបរោយធម៌ដល់អង្គលីមាលនោះ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន បើអង្គលីមាលនោះ ភ្ជាប់ជា មនុស្សប្រុសសីល មានធម៌លាមកហើយ ធ្វើអ្នកទីនីសង្គ្រាមក្នុង សីលយ៉ាងនោះកើត ។

[២៩០] ចូរសម័យនោះឯង អង្គលីមាលកំពុងមានកាយ កំពុង អង្គុយដ៏ព្រះបាទព្រះភាគ ។ គ្រានោះ ព្រះបាទព្រះភាគ លើកព្រះ ហស្តទាន់ស្តាំ ចង្អុលចង្ហែងព្រះបាទបសេននិកោសលថា បពិត្រមហា រាជ ខ្ញុំបង្គំអង្គលីមាល ។ លំដាប់នោះ ព្រះបាទបសេននិកោសលក៏មាន សេចក្តីភ័យភ័ន្ត កក់ស្លុត ព្រិលម ព្រិស្សករឡើងមួយរំពេច ។ គ្រានោះ ព្រះបាទព្រះភាគជ្រាបដាក់ថា ព្រះបាទបសេននិកោសល ទ្រង់ក៏យញ្ជី ចំប្រាប់ព្រិលម ផ្ទួញហើយ ក៏គ្រាស់ទៅទីនីព្រះបាទបសេននិកោសល

មា កាយំ មហាភជំ មា កាយំ មហាភជំ ធម្មំ
 តេ ឥតោ^(១) ភយន្តិ ។ អដិទោ ភញ្ញោ ចសេនទិស្ស
 តោសលស្ស យំ អហោសិ ភយំ វា ធម្មំតន្តិ វា
 លោមហំសោ វា សោ បដិច្ចស្សន្តិ ។ អដិទោ ភជា
 ចសេនទិ តោសលោ យេនាយស្នា អន្តរិមាលោ
 តេនុមសន្តមិ ឧចសន្តមិត្វា ភាយស្មន្តិ អន្តរិមាលី
 ឯតទំរោធ អយ្យោ ចោ ភន្ត អន្តរិមាលោតិ ។ ឯវិ
 មហាភជាតិ ។ កដិកោត្តា ភន្ត អយ្យស្ស បិតា
 កដិកោត្តា អយ្យស្ស មាតាតិ ។ តត្ថា^(២) ចោ
 មហាភជំ បិតា មន្ទាតិ^(៣) មាតាតិ ។ អភិវេទកុ
 ភន្ត អយ្យោ តត្ថា មន្ទាតិមុត្តា អហោស-

១. ឧ. ឆោ ។ ២. ឆ. ឆោ ។ ៣. ឧ. មន្ទាតិ ។

ដូច្នេះថា បពិត្រមហាភជំ សូមមហាបពិត្រកុំភ័យឡើយ បពិត្រម-
 ហាភជំ សូមមហាបពិត្រកុំភ័យឡើយ ភ័យអំពីសំណាក់អន្តរិមាលនៃ
 មិនមានដល់ចហាបពិត្រទេ ។ លំដាប់នោះ ភ័យណាភ័យ សេចក្តីអត់
 ស្អប់ណាភ័យ សេចក្តីព្រៃភេម ព្រៃស្បែកណាភ័យ បានរក្សាទុកដល់
 ព្រះបាទបសេនទិកោសល ភ័យជាដើមនោះ គឺសូម្បីឲ្យបំបាក់ក្បាល
 ដាច់ទៅឯទី ។ គ្រានោះ ព្រះបាទបសេនទិកោសល ក៏ចូលទៅជិតអន្ត-
 រិមាលភិក្ខុមានកាយុ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏មានព្រះឡើងសួរអន្ត-
 រិមាលភិក្ខុមានកាយុដូច្នេះថា បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន លោកម្ចាស់ឈ្មោះ
 អន្តរិមាលឬ ។ អន្តរិមាលមានកាយុតបថា ថ្វាយព្រះរាមមហាភជំ ។
 ព្រះបាទបសេនទិកោសល មានព្រះចម្លើយសួរថា បពិត្រលោកម្ចាស់
 ដ៏ចម្រើន ចុះបិតាលោកម្ចាស់គាត់អ្វី មាតាលោកម្ចាស់គាត់អ្វី ។
 អន្តរិមាលមានកាយុតបថា ថ្វាយព្រះរាមមហាភជំ បិតា (តត្ថាភត)
 ជាគន្ធាត្រ មាតា (តត្ថាភត) ជាមន្ទាតិគាត់ ។ ព្រះបាទប-
 សេនទិកោសល មានព្រះរាជឡើងបក់រណាថា បពិត្រលោកម្ចាស់ដ៏ច-
 ម្រើន សូមលោកម្ចាស់អគ្គគាត់ មន្ទាតិឬក្រ អភិវេទកុ ខ្ញុំប្រាកដណា

យស្ស កត្តស្ស មន្តាធិបុត្តស្ស ឧស្សត្តំ កកិស្សមិ
 ចីវរមិណ្ឌោចាតសេនាសនកិលានម្បត្តយកេសជ្ជបរិក្ខា-
 រាជន្តំ ។ តេន ទោ មន មេយេន អាយស្មា
 អង្គលិមាលោ អារាហិតោ ហោតិ មិណ្ឌោចាតិកោ
 មិសុត្តរិកោ កេចីវរិកោ ។ មថទោ អាយស្មា
 អង្គលិមាលោ រាជាធិ បសេននិកោសលី ឯតទេវាច
 អលី ឧហារាជ បរិបុណ្ណំ មេ តិចីវរន្តំ ។

[២៧០] មថទោ រាជា បសេននិ កោសលោ
 យេន ភគវា តេនុបសន្តមិ ឧបសន្តមិត្វា ភគវន្តំ
 អភិវាទេត្វា ឯតទេវន្តំ ធិសីទិ ។ ឯតទេវន្តំ ធិសីន្ទោ
 ទោ រាជា បសេននិ កោសលោ ភគវន្តំ ឯតទេវាច
 អន្ទរិយំ កន្តេ អន្ទតំ កន្តេ យាវព្យំធិ កន្តេ ភគវា
 អនន្តាធិ ធមេតា អសមេន្តាធិ^(១) សមេតា អបរិ-
 ចិត្តតាធិ បរិចិត្តាមេតា យំ ថា មយំ កន្តេ នា-
 សក្ខិញ្ញា និណ្ឌានមិ សន្តានមិ ធមេតុំ សោ ភគវកា

១ ទ: ម, អសន្តាធិ។

នឹងខំនុកបំរុងដោយចីវរ មិណ្ឌុបាត សេនាសនៈ ថ្មីរក្សារោត ជា
 បច្ច័យដល់គ្នាដើម្បី នឹងបរិភោគទាំងឡាយ ផលរោតន្តមាស គន្លឹកាត្រ
 មន្តានិបុត្រ ។ សម័យនោះឯង អង្គលិមាលមានកាយ ប្រព្រឹត្ត
 នៅក្នុងវិប្រា ប្រព្រឹត្តនៃមិណ្ឌុបាត ប្រើប្រាស់នៃសំភារកម្មក្នុង
 ប្រើប្រាស់តែចីវរ ២ ។ បានជាភាសានោះ អង្គលិមាលភិក្ខុមានកាយ
 ថ្វាយព្រះពរព្រះបាទបសេននិកោសលថា ពុំបាច់ទេមហាភជ កាត្មា-
 ភាគមានក្រចិរិត្របន្រ្ទាន់ហើយ ។

[២៧០] ដូចជាដោះ ព្រះបាទបសេននិកោសល ស្តេចចូល
 ទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះស្តេចចូលទៅដល់ហើយ គឺថ្វាយបង្គំព្រះ
 មានព្រះភាគ ហើយគង់ក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ លុះព្រះបាទបសេននិកោ-
 សល គង់ក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ ក៏ក្រាបទូលសេចក្តីនេះ នឹងព្រះមាន
 ព្រះភាគថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន អស្ចារ្យណាស់ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 ចំរើន ចំរើនណាស់ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រោះថា ព្រះមានព្រះភាគ
 ព្រះអង្គកាចទទួលបានបុរសដែលគេទទួលបានមិនបាន កាចរង្សបុរសដែលគេ
 ទទួលបានមិនបាន កាចរង្សបុរសដែលគេរង្សាមិនបាន បពិត្រព្រះ
 អង្គដ៏ចម្រើន ដ្បិតឲ្យព្រះអង្គមិនកាចទទួលបានបុរសណា ដោយកាថា
 អ្វី ដោយស្រៀងស្រ្តាវចន្តី ព្រះមានព្រះភាគ កាចទទួលបានបុរសនោះ

អនេស្នាន អសន្តិទិ(១) ធាត្តា ហន្តនាទិ(២) មយំ
 កន្ត្រ កន្ត្រាម ឥហុកិទ្ធា មយំ ឥហុកាវណីយាទិ ។
 យស្សនាទិ(៣) មហាភជ កាលំ មញ្ញាសីទិ ។
 អថេតោ ភជា មសេនទិ កោសលោ ឧដ្ឋាយាសនា
 កកវន្តំ អភិវទេត្វា មនុស្សំ កក្កា មញ្ញាមិ ។

[២៩០] អថេតោ អាយស្មា អន្តលិមាលោ មុទ្ធាណ្ឌា-
 សមយំ និវេសេត្វា មគ្គចរិយានាយ សាវត្ថិ បិណ្ឌាយ
 កវិសិ ។ អន្តសា ទោ អាយស្មា អន្តលិមាលោ
 សាវត្ថិយំ សមនាមំ បិណ្ឌាយ ទេវានោ អញ្ញាភិ ឥន្ទិ
 មុទ្ធអញ្ញំ វិសាធាញ្ញំ ។ មិស្វានស្ស ឯតនហោសិ
 កំលិស្សន្តិ វត កោ សត្តា កំលិស្សន្តិ វត កោ
 សត្តាទិ ។ អថេតោ អាយស្មា អន្តលិមាលោ សាវត្ថិយំ
 បិណ្ឌាយ ទេវត្វា មញ្ញាភត្ថិ បិណ្ឌាទាមន្តរិក្កោ យេន
 កកវ តេនុបសន្តមិ ឧបសន្តមិត្វា កកវន្តំ អភិវទេត្វា

១ ឧ. ឆ. អសន្តេសេ ។ ២ ឆ. ហន្ត ចកនំ ។ ៣ ឧ. ធាត្តន្តេ ឆ្លង់ ទិស្សនិ ។

បុរោហិតេមិទេវាទិ អាយមិទេវាទិ អាយមិទេវាទិ អាយមិទេវាទិ អាយមិទេវាទិ
 ព្រះអន្តរិយិទេវ កំឡាន្តេ ឧប្បន្តន្តស្វម្ភាយបន្តិលាភវិញ ព្រោះ
 ឧប្បន្តន្តន្តនិច្ចការច្រើន មានការវិលច្រើន ។ ព្រះអន្តរាស
 ជា ព្រះនារមហាភជ សូមមហាភជគ្រូជ្រើសរើសកាលដ៏អន្តរិយ
 ស្តេចយាងទៅ ក្នុងកាលដ៏ឧប្បន្តន្តនេះ ។ ព្រោះនោះ ព្រះបាទបរមសេនទិ-
 កោសល ក៏ព្រោកពាតកាលនេះហើយ ព្រមផ្ទុយបន្តិលាព្រះមានព្រះ
 ភាគហើយ ធ្វើប្រទេស្យលាស្តេចចេញទៅ ។

[២៩១] លំដាប់នោះ អន្តលិមាលមានកាយ ស្មើកស្សន្តិ
 ប្រដាប់បាត្រដ៏រ ក្នុងបុព្វញ្ញសម័យ ប្រចូលទៅកាន់ក្រុងសាវត្ថិដើម្បី
 បិណ្ឌាទា ។ អន្តលិមាលមានកាយ កាលទៅកាន់លំដាប់ប្រការដ៏ស្មើ
 បិណ្ឌាទានក្នុងក្រុងសាវត្ថិ បានចូលនឹងស្រ្តីម្នាក់ វិនិច្ឆ័យស្មារតីព្រោះគតិ
 មិនសព្វយៈព្រោះគតិ(១) ។ លុះលាភាយិញហើយ ក៏គិតថា អើប្បី
 ពួកសត្វលំបាកណាស់ អើប្បី ពួកសត្វលំបាកណាស់ ។ លំដាប់នោះ
 អន្តលិមាលមានកាយ ទៅបិណ្ឌាទានក្នុងក្រុងសាវត្ថិ លុះប្រឡប់ពី
 បិណ្ឌាទានក្នុងកាលដ៏ខ្លាំងក្រាយនៃកក្កាហើយ ក៏នឿនចូលទៅកាលព្រះ
 មានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ផ្ទុយបន្តិលាព្រះមានព្រះភាគ

១ ឈឺពោះ សាស្រ្តាញ្ញ ។

អរិយាយ ជាតិយា ជាតោ ជាតិជាតាមិ សត្វុត្ត
 ចាណំ ជីវិតា វោរោមេតា តេន សច្ចេន សោតិ
 តេ ហោតុ សោតិ កត្តសន្តតិ ។ ។ ឃី កន្តេតិ ទោ
 អាយស្មា អន្តលំខាលោ កកវតោ មជ្ជិស្សត្វា យេន
 សា ឥត្ថិ តេតុមសង្កមិ ឧបសង្កមិទ្ធា តិ ឥត្ថិ ឯត-
 នវេន យតោហំ កកិទិ អរិយាយ ជាតិយា ជាតោ
 ជាតិជាតាមិ សត្វុត្ត ចាណំ ជីវិតា វោរោមេតា តេន
 សច្ចេន សោតិ តេ ហោតុ សោតិ កត្តសន្តតិ ។
 អថេទា សោតិគ្គិយា អហោសិ សោតិ កត្តសន្ត ។

[២៧៣] អថេទា អាយស្មា អន្តលំខាលោ ឯកោ
 វុច្ចកដ្ឋោ អធិបត្តោ កកាមី ចរិតតត្តោ វិហារត្តោ នចិ-
 រស្សវយស្សត្តាយ កុលទុត្តា សម្មនេវ អការស្មា អន-
 ការិយំ មឡជន្តំ តនទុត្តំ ព្រហ្មជរិយអរិយោសានំ និដ្ឋេវ
 នម្មេ សយំ អកំញា សន្តិកត្វា ឧបសម្មជ្ជ វិហាសិ

កើតហើយក្នុងអរិយជាតិ (បានជាអរិយបុគ្គល) មិនដែលក្លែងផ្លាស់ផ្ទៀង
 ជីវិតសត្វឡើយ ដោយពាក្យសច្ចៈនេះ សូមសិរិស្សស្តី កើតហេតុផលនាង
 សូមសិរិស្សស្តី កើតមានផលគតិ ។ អន្តលំខាលមានអាយុ ទទួលព្រះ
 កុទ្ធវិការព្រះមានចូលរួម កុលាព្រះអង្គ ហើយក៏ចូលទៅស្រ្តី
 នោះ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏និយាយនឹងស្រ្តីនោះដូច្នេះថា នែនាង
 តាំងអំពីគ្នាកើតហើយក្នុងអរិយជាតិ មិនដែលក្លែងផ្លាស់ផ្ទៀងជីវិតសត្វ
 ឡើយ ដោយពាក្យសច្ចៈនេះ សូមសិរិស្សស្តី កើតមានផលនាង សូម
 សិរិស្សស្តី កើតមានផលគតិ ។ ព្រោះនោះឯង សិរិស្សស្តី ក៏បានកើត
 ផលស្រ្តីនោះ សិរិស្សស្តីក៏បានកើតផលគតិ ។

[២៧៤] លំដាប់នោះ អន្តលំខាលមានអាយុ ជាបុគ្គលខ្លាំងឯង
 ដោះខ្លួនចេញចាកពួក ដេញទានសច្ចៈចូលសម្របសម្រួល បានព្យាយាមដុត
 នូវកិលេស ប្រថុយលះលង់ខ្លាំងក្នុងកាល ពួកកុលចូលដល់ចេញចាកផ្ទះ
 ហើយ ចូលទៅកាន់ផ្ទះសាងដោយច្រើន ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់គន្លងរាជ
 ណា មិនយូរប៉ុន្មាន លោកក៏បានធ្វើឲ្យជាក់ល្បស់នូវអន្តរាចរនោះ ដែល
 ជាទីចម្រើនព្រហ្មជរិយៈ ដោយប្រាជ្ញាចរសំខ្លួនដោយខ្លួនឯង ក្នុងចក្ខុវិស័យ
 នេះ ហើយសម្រេចសម្រាន្តទៅដោយអរិយាចរណ៍ ៤ ក៏បានដឹងច្បាស់

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយសូ មជ្ឈិមចណ្ឌសក

អធិវាសេហិ ភិ ព្រាហ្មណ អធិវាសេហិ ភិ ព្រាហ្មណ
យស្ស ហេ ភិ កុម្មស្ស វិចារោ ធាហនិ វស្សនិ
ធាហនិ វស្សសកាធិ ធាហនិ វស្សសហស្សនិ ធិវាយ
បរេយ្យសំ តស្ស ភិ ព្រាហ្មណ កុម្មស្ស វិចារកំ
ធិដ្ឋេវ ធាដ្ឋេ បដិសំវេទេសីតិ ។

(២៧៥) អធិវា អាយស្មា អន្តរិមាលោ
ហោកតោ បដិសល្លិចោ វិមុត្តិសុទ្ធំ បដិសំវេទំ កាយំ
វេលាយំ ឥមំ ឧដានំ ឧដានេសំ

យោ ច បុព្វេ បមជ្ឈិកា
បច្ឆា សោ នប្បមជ្ឈិកា
សោមី លោកំ បកាសេតិ
អញ្ញាមុត្តារ ចន្ទិមា
យស្ស ចាបំ កាតំ កុម្មំ
កុសលេន មិដ្ឋយតិ
សោមី លោកំ បកាសេតិ
អញ្ញាមុត្តារ ចន្ទិមា
យោ មាវេ ធិហរោ ភិក្ខុ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមចណ្ឌសក

ព្រាហ្មណ៍ ចូរអង្គុក់អង្គព្រះពៅ ព្រាហ្មណ៍ ចូរអង្គុក់អង្គព្រះពៅ អង្គក្នុង
នឹងនេះក្នុងនេះក្នុងនេះ ជាច្រើនយេន្លា ជាច្រើនពាន់ឆ្នាំ ហើយ
វិបាកនៃកម្មណា ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ អ្នកបានទទួលវិបាកនៃកម្មនោះ
ក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះ (តែប៉ុណ្ណោះ) ទេ ។

(២៧៥) វេលានោះ អន្តរិមាលោកាយ ទៅនៅក្នុង
ទីហោស្ថានខ្លួនសម្បុត្តម្នាក់ឯង បានប្រទះសូរិមុត្តិសុទ្ធ ចើបភ្លឺទោន
នេះ ក្នុងវេលានោះថា

បុគ្គលណា ធ្វេសប្រហែសក្នុងកាលមុន ដល់កាលជាធាន
ក្រោយមក បុគ្គលនោះមិនធ្វេសប្រហែសវិញ បុគ្គលនោះ
ឈ្មោះថាញ៉ាតិលោក^(១)នេះឲ្យភ្លឺច្បាស់ ដូចប្រះចន្ទផុតស្រ-
ឡះចាកគណៈ បាបកម្មដែលបុគ្គលនោះធ្វើហើយ នៃបុគ្គល
នោះត្រឡប់ជាដាច់បាន គឺមិនទទួលផលកម្មវិញ ហើយ
សារកុសលគឺមគ្គ បុគ្គលនោះឈ្មោះថា ញ៉ាតិលោកនេះឲ្យភ្លឺ
ច្បាស់ ដូចប្រះចន្ទផុតស្រឡះចាកគណៈ គឺក្នុងណា កំឡោះ

* ពាក្យថា លោក ឆ្លងទំនេរ សំដៅយកទ្រង់ ជាពុទ្ធិ ឈ្មោះនេះ របស់ខ្លួន ។ ឆ្លងថា ។

រាជវង្ស មនុស្សមាតសុត្ត មនុស្សមាត

យុត្តិ តុទ្ធសាសន

សោមី លោក បកសេចក្តី

អត្តាមុត្តា ធម្មិមា

និសា ហិ មេ ធម្មត្ថេ ធម្មិមា

និសា ហិ មេ យុត្តិ តុទ្ធសាសន

និសា ហិ មេ តេ មនុស្សា(១) កងទុក្ខ

យេ ធម្មមេក្កមយន្តិ សាត្តា

និសា ហិ មេ ទន្តិកោណិ(២)

អវិហេតញ្ចស្សនិ(៣)

សុណន្តិ ធម្មិ កាលោ

តត្ថ អនុវិធមន្តិ

ន ហិ ជាតុ សោ ធម្មិ ហិស

អញ្ញិ ក(៤) ចន តត្ថនិ

មញ្ញយ្យ បរមិ សន្តិ

រក្ខេយ្យ តសាវរេ ។

ទនតញ្ញិ ធម្មន្តិ ធម្មិកា

១ ឧ. ឧទ្ទេស្យ ។ ២ ឧ. ទន្តិកាចារី ។ ៣ ឧ. អវិហេតញ្ចស្សនិ. ធម្មិ ។ ៤. អវិហេតញ្ចស្សនិ ។ ៥ ឧ. ។

រាជវង្ស មនុស្សមាតសុត្ត ។ កាលបរិច្ឆេទសុត្ត

នៅឡើយ ប្រកបព្យាយាមក្នុងព្រះតុទ្ធសាសនា គឺក្នុងនោះឯង

ឈ្មោះថាញ្ញិកោណនេះឲ្យក្តីច្បាស់ ដូចព្រះចន្ទ្រវរ្ម័នស្រឡះ

បាតពពក

សូមពួកមនុស្សជាសត្រូវ ក្លាចខ្លាចរាជស្តី ក្នុង

មនុស្សជាសត្រូវនឹងខ្ញុំ ប្រកបព្យាយាមក្នុងព្រះតុទ្ធសាសនា ពួក

សញ្ញាសណ ក្នុងដីកាមនុស្សទៀតធម៌ សូមពួក

មនុស្សជាសត្រូវនឹងខ្ញុំ រសពតចំពួកសញ្ញាសណនោះចុះ

សូមពួកមនុស្សជាសត្រូវនឹងខ្ញុំ ក្លាចខ្លាចជាតិផ្លូវផង គឺទន្តិ

តាំងជាចិន្តាសារស្រុកកាលនឹងនឹងមេត្តា តាមកាលជីវិតមក

ផង សូមពួកមនុស្សជាសត្រូវនឹងខ្ញុំ បំរើព្រះធម៌នោះផង

មនុស្សណាជាសត្រូវនឹងខ្ញុំ សូមសត្រូវនោះកុំចៀនចៀនខ្ញុំ

តាំងកុំចៀនចៀនបុគ្គលដទៃណាមួយឡើយ សូមឲ្យដល់

ខ្លួនសេចក្តីសុខគឺព្រះចិត្ត ចូលរក្សាខ្លួនមនុស្សដែលប្រកប

ដោយឧត្តម នឹងមនុស្សដែលមិនចាត់ចោល ។

ពួកអ្នកបង្កើត វេទនបង្កើត (តាមប្រឡាយទឹក) ពួកអ្នក

រាជវង្ស គង្គុលីមាលសុត្ត គង្គុលីមាលភាន់

សរណភាមនីមស្ស

ភវេនត្តិ សម្មហតា

តាជិសី កម្មី កត្វាន

តហ្មី^(១) ធុត្តតិកាមនី

ដុដ្ឋា កត្វវិចារកោន

អនណោ កុត្តាមិ កោជនី

បមាធម្មយុត្តាន្តិ

កាលា ធុម្មនិចោ ជនា

អប្បមាធាត្វ មេនាវី

ជនី សេដ្ឋីវ រក្ខតិ

មា បមាធម្មយុត្តោន

មា កាតាវតិសន្តវី

អប្បមត្តោ ហិ ឈាយត្តោ

បរេប្បតិ វិបុលី^(២) សុទ្ធំ

ស្វាគតិ^(៣) ធាបតតិ^(៤)

១ ខ. ពហុ ។ ២ ឃ. បរមី ។ ៣ ខ. សាគតិ ។ ៤ ឃ. ធាបសុគតិ ។

រាជវង្ស គង្គុលីមាលសុត្ត ឧបាសនស្ត្រគង្គុលីមាល

មាល (វិភង្គវង្ស) សរណភាមនីខ្ញុំបានដល់ហើយ គណ្តា

ជាគ្រឿងនាំទៅកាន់កត ខ្ញុំបានគាសរំលឹកចេញហើយ ខ្ញុំ

បានធ្វើអំពើដែលគួរទៅកាន់ទុក្ខក៏ដូច្នោះច្រើនពិន័យ វិភង្គ-

វិបាកធិបតីបានមកអប់រំ (គង្គុលីមាលខ្ញុំហើយ) ខ្ញុំជាអ្នក

ដែលធំកាន់បំណុលតិរិលស បរិភោគភោជន ឆ្កាវដន់ពាល

អត្រាថ្នាំ តែងប្រកបសេចក្តីប្រមាទ ឯអ្នកប្រាជ្ញវិនិច្ឆ័យ

សេចក្តីមិនប្រមាទទុក ដូចព្យាបាលជំងឺដូច្នោះ សូមអ្នកទាំង

ឡាយ កុំប្រកបសេចក្តីប្រមាទឡើយ កុំប្រកបសេចក្តីប្រកាស

និងការមូលមិត្តភក្តិកាមឡើយ ព្រោះថាពុទ្ធសាសនាមិនប្រ-

ហែសឲ្យស ទំនុកចំពោះ (ធុត្តតិកាម) វេទនាបានដល់ខ្ញុំ

សេចក្តីសុខដ៏មូលាយ ខ្ញុំមកល្អហើយ ខ្ញុំមិនរកឈឺឲ្យទេ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបទស្សនសកំ

ឈយំនី ទុម្មន្តិកំ មម
 សុវិភក្កេស្ម^(១) ធម្មេស្ម
 យំ សេដ្ឋី កុតុបាកមំ
 ស្វាកតំ បាបកតំ
 ឈយំនី ទុម្មន្តិកំ មម
 តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា
 កតំ កុម្មស្ស សាសនន្តិ ។

អង្គុលីមាលសុត្តំ ធ្មំ ឥឡីកំ ។

១ ១. ចរិកត្តេស្ម ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបទស្សនសកំ

គំធិតនេះ ខ្ញុំមិនមែនគិតទុស្សទេ បណ្តាធម៌គាំជឿឡាយ
 ដែលព្រះគង្គវិចិត្រវេលាកល្បហើយ ព្រះឱក្ខានណាជាគុណ
 ជាគង្គប្រសើរ ខ្ញុំបាទដល់ខ្ញុំព្រះឱក្ខាននោះហើយ ខ្ញុំមកសួរ
 ហើយ ខ្ញុំមិនខិតខំបញ្ជាក់ គំធិតនេះ ខ្ញុំមិនមែនគិតទុស្សទេ
 វិញ ឲ្យប្រការ ខ្ញុំបាទសម្រេចហើយ កុំខ្មាសចង់
 បាទធ្វើនាមហើយ ។

ធម៌ អង្គុលីមាលសុត្ត ទី ៤ ។

សត្តម្ហិ បិយជាតិកសុត្តំ

[២៩៦] ឯវុទ្ធ សុតិ ។ ឯតិ សមយំ កកវា
សាវត្ថុយំ វិហាតិ ដេតវិទេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស
ពរាមេ ។ តេន ទោ បន សមយេន អញ្ញាតវស្ស
គហបតិស្ស ឯកបុត្តតោ បិយោ មនាមោ កាល-
កាកោ ហោតិ ។ តស្ស កាលតិវិយាយ នៅ តម្មញ្ញា
បដិកត្តំ ន កត្តំ បដិភាតិ ។ សោ អាណាបាជំ កត្វា
តត្វា កត្តតិ កហំ ឯកបុត្តក កហំ ឯកបុត្តកាតិ ។
អដទោ សោ គហបតិ យេន កកវា តេនុបសង្កម្ពិ
ឧបសង្កម្ពិកា កកវត្ថំ អភិវាទេត្វា ឯកកត្ថំ វិសិណិ ។

[២៩៧] ឯកកត្ថំ វិសិណិ ទោ តិ គហបតិ
កកវា ឯកកត្ថំ ន ទោ តេ គហបតិ សកោ
ចិត្តោ មិតស្ស ឥន្ទ្រិយានិ អត្ថំ តេ ឥន្ទ្រិយានិ អញ្ញា-
ថត្ថន្តំ ។ កី ហំ មេ កត្ថេ ឥន្ទ្រិយានិ ធាញ្ញា-
ថត្ថំ កវិស្សតិ មញ្ញញ្ចំ កត្ថេ ឯកបុត្តតោ បិយោ

បិយជាតិកសុត្ត ទំ ៧

[២៩៦] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមាន
ព្រះភាគ ទ្រង់សម្រេចព្រះអរិយាចរៈ ក្នុងជេតវនាគប របស់អោ-
ថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ជំនុំគ្រងសាវត្ថុ ។ សម័យនោះឯង គហបតិម្នាក់
មានកូនច្រុសកូនតែមួយ ជាទីស្រឡាញ់ពេញចិត្ត បានឆ្លើយរណ-
កាលទៅ ។ ព្រោះកូននោះធ្វើកាលកិរិយាទៅ ការងារចាំឯឡាយក៏មិន
ប្រាកដ កត្តាហារគឺមិនប្រាកដ (ដល់គាត់) ឡើយ ។ គាត់តែងតែទៅ
កាន់ឈាបនង្គានយំរោង ឧក្រកូនថ្ងៃម្តេច អ្នកនៅក្នុងទីណា ឧក្រកូន
ថ្ងៃម្តេច អ្នកនៅក្នុងទីណា ។ ព្រោះគ្រោយមក គហបតិនោះ ចូលទៅ
សាល់ព្រះមាតាព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ថ្វាយបង្គំព្រះមាន
ព្រះភាគ ប្រគល់ក្នុងទីដ៏សមគួរ ។

[២៩៧] លុះគហបតិ អង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ ព្រះមាន
បុណ្យទ្រង់ស្រាស់សួរថា ម្ចាស់គហបតិ អ្នកតាំងនៅក្នុងចិត្តរបស់ខ្លួន
តិរនៅរស់ទេ ឯហាក់ដូចជាមិនមានឥន្ទ្រិយគឺមនោវិញ្ញាណ (ព្រោះ)
ឥន្ទ្រិយរបស់អ្នកប្រសព្វរឺម្តេច ។ គហបតិ ឆ្លើយថា ឧព្រះអង្គដ៏ចំរើន
ឥន្ទ្រិយរបស់ខ្ញុំព្រះអង្គ មិនមែនប្រភពសម្បជ្ជកណ្តាតិបាន បពិត្រ
ព្រះអង្គដ៏ចំរើន ព្រោះខ្ញុំព្រះអង្គមានកូនច្រុសកូនតែមួយ ជាទីស្រឡាញ់

មហាសោ កាលកេតោ វស្ស កាលកិរិយោយ ធម៌
 កម្មត្ថា បដិកត្ថំ ន កត្ថំ បដិភាតិ សោហំ អាណ្ណ-
 ហំ កុត្វា កុត្វា កុត្វាមិ កហំ ឯកម្មត្ថក កហំ
 ឯកម្មត្ថកាតិ ។ ឯវមេតំ កហបតិ ឯវមេតំ កហបតិ
 ចិយជាតិកា ហំ កហបតិ សោកាបរិទេវទុក្ខនោ-
 មនស្សនាមាសា ចិយច្បក្ខតិកាតិ^(១) ។ វស្ស^(២)
 ទោ ជាមេតំ កន្តេ ឯវំ កវិស្សតិ ចិយជាតិកា សោកា-
 បរិទេវទុក្ខនោមនស្សនាមាសា ចិយច្បក្ខតិកា ចិយ-
 ជាតិកា ហំ ទោ កន្តេ អាណន្ទសោមនស្ស ចិយច្ប-
 ក្ខតិកាតិ ។ អដទោ សោ កហបតិ កកវតោ កាសិទ្ធំ
 អនភិនទ្ធិត្វា អប្បដិក្កាសិត្វា ឧត្តាយាសនា បក្កាមិ ។

១ ឧ.ម. ចិយច្បក្ខតិកា ។ ២ ឧ.ម. វស្ស ។

ពេញចិត្ត បានភ្លឺមហោភាសនា ព្រោះវេទ្ធិកាលកិរិយាទៅ ការងារ
 ក៏មិនប្រាកដ កត្តាហារក៏មិនប្រាកដ (ដល់ខ្ញុំប្រះអង្គ) សោះ ខ្ញុំប្រះអង្គ
 នោះ តែងទៅកាន់ណាមកដូច្នេះ ហើយយំរកថា ឧក្ខន្ធកូចហស្តវដ្ត
 ក្នុងនៃក្នុងទីណា ឧក្ខន្ធកូចហស្តវដ្ត ក្នុងនៃក្នុងទីណា ។ ព្រះមានបុណ្យ
 ប្រាសថា ដំណើរនេះយ៉ាងនោះមែន គហបតិ ដំណើរនេះ យ៉ាងនោះ
 មែន គហបតិ ពិតមែន គហបតិ សេចក្តីសោកស្តាយ ខ្សឹកខ្សួល
 សេចក្តីទុក្ខ កូចចិត្ត ការចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត តែងកើតមកអំពីសេចក្តីស្រ-
 ឡាញ់ ខានសេចក្តីស្រឡាញ់ជាដទៃកើត ។ គហបតិក្រាមបង្ខំទូលថា
 ចិត្តប្រះអង្គដ៏ចំរើន ធម្មតាហេតុនៃសេចក្តីស្រឡាញ់នោះឯង មិនមាន
 ផ្សំនោះមែន សេចក្តីសោកស្តាយ ខ្សឹកខ្សួល សេចក្តីទុក្ខ កូចចិត្ត ការ
 ចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត កើតមកអំពីសេចក្តីស្រឡាញ់ ខានសេចក្តីស្រឡាញ់
 ជាដទៃកើតដែរ ចិត្តប្រះអង្គដ៏ចំរើន តែចិត្តមាត់ដែលពិតនោះ សេចក្តី
 ត្រេកអរនឹងសេចក្តីរីករាយ តែងកើតមក អំពីសេចក្តីស្រឡាញ់ ខាន
 សេចក្តីស្រឡាញ់ជាដទៃកើត^(១) ។ ឧទាហរណ៍ គហបតិនោះ មិន
 ត្រេកអរ មិនយាត់ចាមខ្លាចកាសិក បេសព្រះមានបុណ្យទេ ពីព្រោះ
 ពាក្យសន្យាពេញទៅ ។

១ ពាក្យនេះយោបល់តែម្តងទៀត ឯកទ្វយល្ល័យសម្រេចសម្រេច ។

(២៧៨) តេជ ទោ វេទ សមយេន សម្ពុត្តា

អត្ថុត្ថា ភក្កោ អវិជ្ជេ អត្ថុបិ និព្វត្ថំ ។ អថទោ

សោ ភហមតិ យេន តេ អត្ថុត្ថា តេនុបសង្កម្ពិ

ធម្មសង្កម្ពិទ្ធា តេ អត្ថុត្ថេ ឯតនេវេន វេទាហំ

គោត្តោ យេន សមណោ គោតមោ តេនុបសង្កម្ពិ

ធម្មសង្កម្ពិទ្ធា សមណំ គោតមំ អតីវានេត្វា ឯតនេវេន

និសីទំ ឯតនេវេន និសីទំ ទោ មំ គោត្តោ សមណោ

គោតមោ ឯតនេវេន ន ទោ តេ ភហមតិ សកេ

ចិន្ទេ បិកស្ស ឥន្ទ្រយានិ ភត្ថិ តេ ឥន្ទ្រយានិ អញ្ញាតត្ថំ

ឯវិវុត្តេ អហំ គោត្តោ សមណំ គោតមំ ឯតនេវេន

តី ហិ មេ ភន្តេ ឥន្ទ្រយានិ ឆាញ្ញាតត្ថំ ភវិស្សតិ

មឃ្លី ហិ ភន្តេ ឯតនេវេន ឆាញ្ញាតត្ថំ ភវិស្សតិ

កកោ ភស្ស កាលកិរិយាយ វេទ កម្មត្ថា បដិកត្ថំ

(២៧៨) សមីយនោ ឆានត្ថុក្កុស្តលេនិវ្យាដ្ឋកាលំច្រើននាគំ

កំភុនិលេនិវេយវ្យាដ្ឋកាលំបំណិឡាយ ក្នុងនិមិត្តយប្បន្ទាមតិព្រះ

នាគបុណ្យ ។ ចំណែកគហមតិនោះ ក៏ចូលទៅក្នុងក្កុស្តលេនិវ្យាដ្ឋ

កាលំនោះ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏និយាយទៅនឹងក្កុស្តលេនិវ្យាដ្ឋ

កាលំនោះដូច្នេះថា ឲ្យអ្នកដឹងពីរឿងទាំងឡាយ អញ្ជើញមិញនេះ ខ្ញុំបាន

ចូលទៅកាលំព្រះសមណគោតម លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏និយាយបង្គំ

ព្រះសមណគោតម ព្រះអង្គយក្នុងនិមិត្តយប្បន្ទាមតិព្រះ

លុះខ្ញុំអង្គុយក្នុងនិមិត្តយប្បន្ទាមតិព្រះសមណគោតមទ្រង់ត្រាស់ដូច្នេះថា

ខ្លាចគហមតិ អ្នកបើនៅក្នុងចិត្តរបស់ខ្លួនគឺសេចក្តីនោះ តែហាក់ដូចជា

មិនមានឥន្ទ្រយានិ (ព្រោះ) ឥន្ទ្រយានិរបស់អ្នកប្រសព្វប្រែប្រួលដូច្នេះ ឲ្យអ្នក

ដឹងពីរឿងទាំងឡាយ កាលព្រះសមណគោតមត្រាស់យ៉ាងនោះ ខ្ញុំក៏បាន

អបរាជនីព្រះសមណគោតមឆ្លើយថា ឥន្ទ្រយានិរបស់ ឥន្ទ្រយានិរបស់

ខ្ញុំព្រះអង្គនឹងមិនប្រែប្រួលសព្វឯកណាមួយ ចតុគ្រាព្រះអង្គដឹងពីរឿង

ព្រោះខ្ញុំព្រះអង្គមានកូនប្រុសតូចតែមួយ ជាចិត្តស្រឡាញ់ពេញចិត្តបាន

ធ្វើមរណកាលទៅ ព្រោះនែវាទ្វិកាលកិរិយាទៅ កាលកិរិយាព្រាង

ន កត្តំ ចដិកាតិ សោហំ អាណាហនំ កត្តា កត្តា
 កត្តាមិ កត្តាមិ ឯកបុគ្គក កត្តាមិ ឯកបុគ្គកាតិ
 ឯវមេតំ កហមតិ ឯវមេតំ កហមតិ មិយជាតិកា
 ហិ កហមតិ សោកាបរិទេវទុក្ខោននស្សុចាយាសា
 មិយប្បក្កតិកាតិ តស្ស ទោ បាមេតិ កន្តេ
 ឯវំ ភវិស្សតិ មិយជាតិកា សោកាបរិទេវទុក្ខោនន-
 នស្សុចាយាសា មិយប្បក្កតិកា មិយជាតិកា ហិ
 ទោ កន្តេ អាទទ្ធសោមនស្ស មិយប្បក្កតិកាតិ
 អដិទេហំ កោន្តោ សមណស្ស កោតតស្ស ភាសិតំ
 អនកិទទ្ធិត្វា អប្បដិក្កោសិត្វា ទុដ្ឋាយាសនា មក្កា-
 ម្ពិទ្ធ ។ ឯវមេតំ កហមតិ ឯវមេតំ កហមតិ

ភក្កាហារកំបិទ្បាគម (ដល់ខ្ញុំ) ហោះ ខ្ញុំព្រះអង្គចោះឯងផែនទៅកាន់
 ឈាបដង្កោយកេតា ។ កូនកូចមានដៃថ្ម អ្នកនៅក្នុងទីណា កូនកូចមាន
 ដៃថ្ម អ្នកនៅក្នុងទីណា ដូច្នេះ ទើបព្រះសមណគោតបត្រាស់ថា ដំណើរ
 នេះយ៉ាងនេះមែន គហបតី ដំណើរនេះយ៉ាងនេះមែន គហបតី ឯងមែន
 គហបតី សេចក្តីសោកស្តាយ ឡើយ ក្បែរ សេចក្តីទុក្ខ កូចចិត្ត ការចង្អៀត
 ចង្អៀតចិត្ត តែងកើតមកដល់សេចក្តីស្រឡាញ់ មានសេចក្តីស្រឡាញ់ ជា
 ផែនភើត (កាលច្រើនព្រះមានបុណ្យទ្រង់ត្រាស់យ៉ាងនេះ ខ្ញុំកុំទូលតបវិញ) ជា
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ធម្មតាហេតុនៃសេចក្តីស្រឡាញ់ចោះឯង មិនបាន
 ដូច្នោះមែន សេចក្តីសោកស្តាយ ឡើយ ក្បែរ សេចក្តីទុក្ខ កូចចិត្ត ការ
 ចង្អៀតចង្អៀតចិត្ត កើតមកដល់សេចក្តីស្រឡាញ់ មានសេចក្តីស្រឡាញ់
 ជាផែនភើតមែន បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន តែតាមដែលឯងនោះ សេចក្តី
 ត្រេកអរនឹងសេចក្តីរីករាយ តែងកើតមកដល់សេចក្តីស្រឡាញ់ មានសេចក្តី
 ស្រឡាញ់ជាផែនភើតដូច្នេះ នៃអ្នកដ៏ចម្រើនដ៏ឆ្ងាយ កាលនោះឯងមិន
 ក្រេកអរ មិនឆាប់ចាប់ចិត្តភាសិតរបស់ព្រះសមណគោតមាម ខ្ញុំប្រាក
 បាកភាសនេះហើយក៏ចេញមក ។ កូនកូចលេងលែងកាលរំភ័យគបថា
 បពិត្រលោកគហបតី ពាក្យដែលលោកបានប្រសាសន៍នេះ ត្រូវហើយ
 បពិត្រលោកគហបតី ពាក្យដែលលោកបានប្រសាសន៍នេះ ត្រូវហើយ

វិយោចិត្តកា ហ៍ កងាមតិ អាទន្តសោមនស្ស
 វិយោចិត្តកា ។ អថេរ សោ កងាមតិ សាមេតិ
 មេ អន្តរត្ថេហិតិ ធីតាមិ ។

(២៩៩) អដទោ វិនិច្ឆ័យ កត្តាវត្ថុ អនុប្បាទេន រាជេន្ត-
 បូរី ចារិសិ ។ អដទោ រាជា ចរសេននិ កោសលោ
 មន្ទីកំ ទេវី កាមរន្តេសិ វិនិច្ឆ័យ មន្ទីកោ សមណោ
 កោតមេន កាសិកំ ជិយជាតិកា សោតបរិវេន្ទក្ក-
 រោមនស្សបាយាសា ជិយប្បក្កតិកាតិ ។ សទេ កំ
 មហារាជ ភគវតា កាសិកំ វិវាមតន្តិ ។ វិវាមី
 មហាយំ មន្ទីកា យញ្ញវេ វិសមណោ កោតមោ
 កាសិកំ វិវាមស្ស អន្តទុមោនតិ សទេ កំ មហារាជ
 ភគវតា កាសិកំ វិវាមតន្តិ សេយ្យជាបិ ឆាម

ចង់គ្រូណាមកហែបនី សេចក្តីត្រេកអរនឹងសេចក្តីរីករាយ នៃនិក្ខេបក
អធិសេចក្តីស្រឡាញ់ មានសេចក្តីស្រឡាញ់ដដែលកើតរោយពិត ។
ទើបគហបដ៏នោះនិយាយ ពាក្យរបស់ពាក្យាភូត សម្បជានឹងឮអ្នកលេង
ស្បែងភ្ជាប់ ដូច្នេះ ឮក៏ចេញទៅ ។

[២៩៩] ព្រះនារីឯង ដំណើរព្រះនារី គឺឆ្លងខ្លោយតាមសំផាប់
ហ្វូងចូលទៅខាងក្នុងព្រះរាជវាំង ។ វេលានោះ ព្រះបាទបរសេន-
ទិតាសល ទ្រង់ត្រាស់សួរទៅនាងមណ្ឌិតាងទៅថា នែមណ្ឌិតា ព្រះ
សមណគោតម (ជាគ្រូ) របស់នាងបានសំដែងព្រះវចនានេះថា សេចក្តី
សោកស្តាយ ខ្សឹកខ្សួល សេចក្តីទុក្ខ ក្នុងចិត្ត សេចក្តីចង្អៀតចង្អល់
ចិត្ត តែងកើតមកពីសេចក្តីស្រឡាញ់ នានាសេចក្តីស្រឡាញ់ជាងដែល
កើតដូច្នេះមែនឬអី ។ ព្រះនាងមណ្ឌិតាងទៅ ក្រាបបង្គំខ្លួនថា បពិត្រ
ព្រះមហាក្សត្រ បើពាក្យនោះ ព្រះបាទបុណ្យទ្រង់សំដែងមែន ដំណើរ
នេះក៏ពិតយ៉ាងនោះឯង ។ ព្រះបាទបរសេនទិតាសល ទ្រង់បោះសួរថា
មិនសមបើយ៉ាងនេះ។ សោះ ព្រះសមណគោតម គោលនូវពាក្យ
ណា ទណ្ឌិតានេះ ហ៊ាននិយាយចាត់បណ្តោយតាមពាក្យនោះ ។ របស់
ព្រះសមណគោតមនោះថា បពិត្រព្រះមហាក្សត្រ បើពាក្យនោះព្រះបាទ
បុណ្យ ទ្រង់សំដែងមែន ដំណើរនេះក៏ពិតយ៉ាងនោះដូច្នេះសោះ ប្រៀប

អាចរិយោ យញ្ញនេវ អន្តោសិស្ស ភាសតិ តំ តនេវស្ស
 អន្តោសិ អន្តទុមោនតិ ឯវមេតំ អាចរិយ ឯវមេតំ
 អាចរិយាតិ ឯវមេវ ទោ ភិ មល្លិកេ យញ្ញនេវ
 សមណោ កោតមោ ភាសតិ តំ តនេវស្ស អន្តទុ-
 មោនសិ សចេ តិ មហាវជ ភកវតា ភាសិតិ
 ឯវមេតន្តំ ចេ បិវេ មល្លិកេ វិទស្សតិ ។

[៣០០] អថេវា មល្លិកា នេវី ធាន្និជង្គិ
 ព្រាហ្មណំ អាមន្តសំ ឯចំ ភិ ព្រាហ្មណ យេន ភកវ
 តេទុចសង្កម ឧបសង្កមិត្តា មម វជេន ភកវតោ ចានេ
 សិវសា វត្ថាចំ អប្បាភាជំ អប្បាភត្តំ លហុដ្ឋាជំ តលី
 ជាសុវិហារី ចុច្ច មល្លិកា កន្តេ នេវី ភកវតោ ចានេ
 សិវសា វត្ថតិ អប្បាភាជំ អប្បាភត្តំ លហុដ្ឋាជំ តលី

ដូចអាចារ្យនិយាយពាក្យណា ។ ដល់កូនសិស្ស ។ គំនិយាយចាក់
 ចេញយោគមតាពាក្យនោះ ។ របស់អាចារ្យនោះថា បតិគ្រូលោកអាចារ្យ
 ដំណើរនេះយ៉ាងហ្នឹងមែន បតិគ្រូលោកអាចារ្យ ដំណើរនេះយ៉ាងហ្នឹង
 មែន សេចក្តីនេះ នាងឧបមាយ៉ាងណា នៃមល្លិកា ព្រះសមណគោសប
 គោលនូវពាក្យណា ។ នាងគំនិយាយចាក់ចេញយោគមតាពាក្យនោះ ។
 របស់ព្រះសមណគោសបនោះថា បតិគ្រូព្រះមហាវជ បើពាក្យនោះ
 ព្រះមានបុណ្យទ្រង់សំដែងមែន ដំណើរនេះយ៉ាងហ្នឹងនោះ ក៏មាន
 ឧបមេយ្យយ៉ាងនោះដែរ នៃមល្លិកា ចូរនាងចៀសអំពីមុខអញចេញ
 ទៅ (ព្រោះ) នាងវិលខូចណាស់ ។

[៣០១] គ្រានោះ ព្រះនាងមល្លិកាដទៃវី បានព្រះសុវតិយ៍
 ទៅតែនាឡើងនឹងព្រាហ្មណ៍ថា នៃព្រាហ្មណ៍ ចូរអ្នកមកតាម ចូរអ្នក
 ចូលទៅគាល់ព្រះភគវន្តមុខី លុះចូលទៅដល់ហើយ ចូរថ្វាយបង្គំព្រះ
 ភគវន្តមុខីដោយត្បូង ចូរលូស្មូលរួចសេចក្តីមិនមានការពេញ មិនមាន
 រោគ ការព្រាហ្មឡើងវិហារ កំឡុង កាលនោះថាសុខ ភាម
 ពាក្យថា បតិគ្រូព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រះនាងមល្លិកាដទៃវី សូមថ្វាយ
 បង្គំព្រះបាទ របស់ព្រះមានព្រះភាគដោយត្បូង ពុំនឹងសូមចូលសួររក
 ការមិនមានការពេញ មិនមានរោគ ការព្រាហ្មឡើងវិហារ កំឡុង

ជាសុវហារី បុត្រតិច ឯវត្ថុ រាជេហិ ភាសិតា ធុ
 ទោ កន្ត្រ កតវតោ ឯសា ភាវា ចិយជាតិកា សោ-
 កាបរិទ្ធិត្ថុ ធាមនស្សបាយាសា ចិយប្បក្ខតិកាតិ
 យថា ភេ(១) កតវា ព្យាករោតិ តំ សាទុកំ
 ឧត្តហេត្វា មហារោចយ្យាសំ(២) ឧ ហិ ឧតាតតា
 វិតិ កណ្ឌត្ថិតិ ។ ឯវិ ភោតិច ទោ ធាន្យុជឡោ
 ប្រាហ្មណោ មល្លិកាយ ទេវយា បដិស្សត្វា យេន
 កតវា ភេតុបស្ថតិ ឧបស្ថតិក្វា កតវតា
 សន្ធិ សម្មោទិ សម្មោទន្តិយំ កតិ សារាណិយំ
 វិតិសារេត្វា ឯកមន្តិ ឯសិទិ ។ ឯកមន្តិ
 ឯសិទ្ធា ទោ ធាន្យុជឡោ ប្រាហ្មណោ កតវត្ថុ
 ឯតនភោត មល្លិកា ភោ កោតម ទេវិ ភោកោ
 ភោតមស្ស ចានេ សិវសា វត្ថុតិ អប្បតាដិ
 អច្យាតត្ថំ លហ្មត្ថាដិ ពលំ ជាសុវហារី បុត្រតិ
 ឯវត្ថុ រាជេតិ ភាសិតា ធុ ទោ កន្ត្រ កតវតា

១ យថា ឧ តេ ។ ២ ឯវិ ភោតិចយ្យាសំ ។ ៣ មហា...

ការតន៍នៅសុខដួង រួចចូលក្នុងស្នូលយ៉ាងនេះទៀតថា បតិក្រព្រា
 អង្គដ៏ចំរើន ព្រះមានព្រះភាគ បាទស៍ដែនព្រះវិហារនេះថា សេចក្តី
 សោកស្តាយ រៀនឡូល សេចក្តីឡូ តូចចិត្ត ការចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត
 តែងតែចងកំរើសេចក្តីស្រឡាញ់ មានសេចក្តីស្រឡាញ់ដាច់ពីគេដូច្នេះ
 ឬអ្វី បើព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ដោះស្រាយប្រាប់អ្នក យ៉ាងណា ចូរ
 អ្នកចងចាំពាក្យនោះឱ្យល្អ ហើយអ្នកប្រាប់ដល់ខ្ញុំឱ្យ ត្រូវត្រូវតាម-
 គតតាំងឡើយ មិនពាលពាក្យដែលខិតខំប្រាកដឡើយ ។ ឆាទ្យ-
 ដង្ហ្រាហ្មណ៍ ទទួលព្រះវិហារសេចក្តីព្រះភាគមកកាន់ដាច់ថា ទទួល
 ព្រះសិរីយ័កុណារិសេស ដូច្នេះ រួចក៏ចូលទៅជាលំព្រះមានព្រះភាគ
 ចុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ធ្វើសេចក្តីរករាយ ដាច់យន្តិព្រះមានពុលរា
 លុះបញ្ចប់ពាក្យដែលអ្នករករាយ ឆឹងពាក្យដែលគួររំលឹកហើយ ក៏គង្គុយ
 ក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ លុះចាទ្យដង្ហ្រាហ្មណ៍គង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ
 ទើបចូលពាក្យនេះ ចំពោះព្រះមានពុលរាថា បតិក្រព្រាអង្គដ៏ចំរើន
 ព្រះភាគមកកាន់ដាច់ថា សូមថ្វាយបង្គំព្រះបាទរបស់ព្រះភាគមកដ៏ចំរើន
 ដោយស្អប់ ទាំងសូមសួរខ្ញុំសេចក្តីមិនមានការពេក មិនមានពេក ការ
 ប្រាកដរឿងហើស កំឡុង ការតន៍នៅសុខ ឬយ៉ាងណា ព្រះមាន
 សូមចូលសួរយ៉ាងនេះថា បតិក្រព្រាអង្គដ៏ចំរើន ព្រះមានព្រះភាគ

ឯសា វតា មិយជាតិកា សោកមរិទេវទុក្ខនោម-
 ឧស្សុនាយាសា មិយប្បក្ខតិកាតិ ។ ឯវមេតំ ព្រាហ្ម-
 ណា ឯវមេតំ ព្រាហ្មណ មិយជាតិកា ហិ ព្រាហ្មណ
 សោកមរិទេវទុក្ខនោមឧស្សុនាយាសា មិយប្បក្ខតិ-
 កាតិ ។ វតិមិចារេតំ ព្រាហ្មណ មរិយាយេន
 វេនិកុំ យថា មិយជាតិកា សោកមរិទេវទុក្ខនោម-
 ឧស្សុនាយាសា មិយប្បក្ខតិកាតិ ។

[៣០១] ភូតថុត្វំ ព្រាហ្មណ ឥតិស្សាយេវ
 សាវត្ថិយា អញ្ញាធរស្សា ឥត្ថិយា ហតា កាល-
 មកាសិ ។ សា វស្សា កាលកិរិយាយ ឧប្បត្តិកា
 ទំនួចិត្តា វចិយាយ វចិយំ សិដ្ឋាដកោដ សិដ្ឋាដកំ
 ឧបសង្កម្ភា ឯវមាហា អចិ មេ មាតិ អធស្សថ

បានសំដែងព្រះរាជានេថា សេចក្តីសោកស្តាយ ឡើងឡើយ សេចក្តីទុក្ខ
 ក្នុងចិត្ត ការចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត តែងតែមកអំពីសេចក្តីស្រឡាញ់ មាន
 សេចក្តីស្រឡាញ់ជាដៃគូកើត ដូច្នេះឬអ្វី ។ ព្រះអង្គត្រាស់ថា អើ
 ព្រាហ្មណ៍ ពាក្យនេះ គេបានដឹងយ៉ាងនោះមែន អើព្រាហ្មណ៍ ពាក្យ
 នេះ គេបានដឹងយ៉ាងនោះមែន ខ្លាញ់ព្រាហ្មណ៍ ពិតមែន សេចក្តី
 សោកស្តាយ ឡើងឡើយ សេចក្តីទុក្ខ ក្នុងចិត្ត ការចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត
 តែងតែមកអំពីសេចក្តីស្រឡាញ់ មានសេចក្តីស្រឡាញ់ជាដៃគូកើត ។
 ខ្លាញ់ព្រាហ្មណ៍ គេត្រូវដឹងថា សេចក្តីសោកស្តាយ ឡើងឡើយ សេចក្តី
 ទុក្ខ ក្នុងចិត្ត ការចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត តែងតែមកអំពីសេចក្តីស្រឡាញ់
 មានសេចក្តីស្រឡាញ់ជាដៃគូកើតដូច្នេះ ដោយចិយាយនេះ ។

[៣០១] ខ្លាញ់ព្រាហ្មណ៍ រឿងនេះមានមកហើយអើ មានមក
 មេស្ត្រីម្នាក់ ក្នុងក្រុងសាវត្ថិយេនេច បានធ្វើកាលកិរិយាទៅ ។
 តាំងអំពីកាលកិរិយា នៃមាតានោះ ស្ត្រីនោះទៅជាម្តាយ មានចិត្តរវៃ
 ពេញ ដើរសព្វប្រការហេតុ សព្វអ្វីត្រូវឲ្យកើត ប្រែកស្តាយយ៉ាងនេះថា
 ឧដ្ឋកតាំងឡាយ បានឃើញមាតាខ្ញុំដែរឬ ឬក៏តាំងឡាយ បាន

អចិ មេ មាតរំ អនស្សជាតិ ។ ឥមំបាចិ ទោ
 ឯតំ ប្រាហ្មណ បរិយាយេន វេទិតុំ យថា
 ច័យជាតិកា សោតបរិវេទិតុក្ខោមនស្សបា យា-
 សា ច័យប្បក្កតិកាតិ ។ ភូតបុត្តំ ប្រាហ្មណ
 ឥមំស្សាយេវ សាវត្ថិយា អញ្ញាតវស្សា ឥត្ថិយា ចិកា
 កាលមកាសិ... កាតា កាលមកាសិ... កតិចិ
 កាលមកាសិ... ធុត្ថា កាលមកាសិ... ជីតា
 កាលមកាសិ... សាមិកោ កាលមកាសិ ។ សា
 តស្ស កាលកិរិយាយ ឧទ្ទតិកា ទំត្ថចិត្តា វេទិយាយ
 វេទិយំ សិដ្ឋ្យជកេន សិដ្ឋ្យជតំ ឧបសង្កម្មតា
 ឯវមាហា អចិ មេ សាមិកំ អនស្សជេ អចិ មេ
 សាមិកំ អនស្សជាតិ ។ ឥមំបាចិ ទោ ឯតំ
 ប្រាហ្មណ បរិយាយេន វេទិតុំ យថា ច័យជាតិកា
 សោតបរិវេទិតុក្ខោមនស្សបា យាសា ច័យប្បក្កតិ-
 កាតិ ។

ឃើញមាតាបិតា ។ ម្ចាស់ប្រាហ្មណ៍ ព្រោះបរិយាយនេះហើយ
 បានជាគេត្រូវដឹងថា សេចក្តីសោកស្តាយ ឡើងឡូល សេចក្តីខ្ពុត ក្នុង
 ចិត្ត ការចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត តែងកើតមកអំពីសេចក្តីស្រឡាញ់ មាន
 សេចក្តីស្រឡាញ់ជាដទៃកើត ។ ម្ចាស់ប្រាហ្មណ៍ រឿងផ្ទាល់មាតាបិតា
 ហើយគេ មាតាបិតាបស់ស្រីម្នាក់ ក្នុងក្រុងសាវត្ថិយនេះឯង បានធ្វើ
 មរណកាល... បង្ខំប្រុសបានធ្វើមរណកាល... បង្ខំប្រុសបាន
 ធ្វើមរណកាល... កូនប្រុសបានធ្វើមរណកាល... កូនស្រីបានធ្វើ
 មរណកាល... ស្វាមីបានធ្វើមរណកាល ។ តាំងពីកាលកិរិយា
 នៃស្វាមីនោះ ស្រីនោះក៏នៅជាមួយ បានចិត្តរវើករាយ ដើរសព្វ
 ច្រកច្រក សព្វជួបត្រឡប់ត្រឡង់តែង ស្រែកស្ទើរយ៉ាងនោះថា ឡោក
 ទាំងឡាយ បានឃើញស្វាមីខ្ញុំដៃឬ ឡោកទាំងឡាយ បានឃើញ
 ស្វាមីខ្ញុំដៃឬ ។ ម្ចាស់ប្រាហ្មណ៍ ព្រោះបរិយាយនេះហើយ បានជា
 គេត្រូវដឹងថា សេចក្តីសោកស្តាយ ឡើងឡូល សេចក្តីខ្ពុត ក្នុងចិត្ត
 ការចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត តែងកើតមកអំពីសេចក្តីស្រឡាញ់ មានសេចក្តី
 ស្រឡាញ់ជាដទៃកើត ។

(៣០២) ភូតបុត្តំ ប្រាហ្មណ៍ សមិស្សយេវ សាវត្ថិ-
 យា អញ្ញតវស្ស បុរិសស្ស ឋានា កាលមកាសិ ។
 សោ តស្ស កាលតិរិយាយ ឧប្បត្តតោ ទិក្ខចិ-
 ត្តោ រថិយាយ រថិយំ សិដ្ឋាជកោន សិដ្ឋាជកំ
 ឧបសន្តមិត្វា ឯវមាហ អចិ មេ មាតវំ អនុស្សជ
 អចិ មេ មាតវំ អនុស្សជាតិ ។ សមិទាបិ ទោ
 ឯតំ ប្រាហ្មណ៍ ចរិយាយេន វេទិតុំ យថា
 ចិយជាតិកា សោកចរិទេវុត្តនោមនុស្សោយាសា
 ចិយច្បវតិកាតិ ។ ភូតបុត្តំ ប្រាហ្មណ៍ សមិស្សយេវ
 សាវត្ថិយា អញ្ញតវស្ស បុរិសស្ស ចិតា កា-
 លមកាសិ... ភាតា កាលមកាសិ... ភតិទី
 កាលមកាសិ... បុត្តោ កាលមកាសិ... ធិតា
 កាលមកាសិ... បជាចតិ កាលមកាសិ ។ សោ
 តស្ស កាលតិរិយាយ ឧប្បត្តតោ ទិក្ខចិ-
 ត្តោ រថិយាយ រថិយំ សិដ្ឋាជកោន សិដ្ឋាជកំ
 ឧបសន្តមិត្វា ឯវមាហ អចិ មេ បជាចតិ
 អនុស្សជ អចិ មេ បជាចតិ អនុស្សជាតិ ។

(៣០២) ខាលប្រាហ្មណ៍ រឿងភ្ជាប់មានមហាហិយេតិ មាន
 ចាកបុរសម្នាក់ ក្នុងក្រុងសាវត្ថិនោះឯង បានធ្វើមរណកាលទៅ ។
 កំរើកពីមរណកាល ខែមាតានោះ បុរសនោះក៏ទៅជាឆ្កុក មានចិត្ត
 រើរវាយ ដើរសព្វប្រការហេតុ សព្វផ្លូវត្រឡប់ត្រឡង់កែង ស្រែកស្ទួយរោង
 នេះថា ឧក្រចំរើឡាយ បានឃើញម្តាយខ្ញុំដែរឬ ឧក្រចំរើឡាយ បាន
 ឃើញម្តាយខ្ញុំដែរឬ ។ ខាលប្រាហ្មណ៍ ព្រោះចរិយាយនេះហើយ
 បានជាគេស្រងើងថា រេចចត្តិសោកស្តាយ ទ្រឹកទ្រួល សេចក្តីទុក្ខ
 ក្នុងចិត្ត ការបង្កើនចង្អុលចិត្ត តែងតែតមកកំរើសេចក្តីស្រឡាញ់ មាន
 សេចក្តីស្រឡាញ់ជាដៃគូតែង ។ ខាលប្រាហ្មណ៍ រឿងភ្ជាប់មានមក
 ហើយ មានបំភាពបុរសម្នាក់ ក្នុងក្រុងសាវត្ថិនោះឯង បានធ្វើមរណ-
 កាល... ចង់ប្តូរស្រឡាត់បានធ្វើមរណកាល... ចង់ប្តូរស្រឡាត់បានធ្វើមរណ-
 កាល... កូនប្រុសបានធ្វើមរណកាល... កូនស្រីបានធ្វើមរណកាល...
 ប្រហូតបានធ្វើមរណកាលទៅ ។ កំរើកពីមរណកាលខែកុរិយានោះ
 បុរសនោះក៏ទៅជាឆ្កុក មានចិត្តរើរវាយ ដើរសព្វប្រការហេតុ សព្វ
 ផ្លូវត្រឡប់ត្រឡង់កែង ស្រែកស្ទួយរោងនេះថា ឧក្រចំរើឡាយ បាន
 ឃើញប្រពន្ធខ្ញុំដែរឬ ឧក្រចំរើឡាយ បានឃើញប្រពន្ធខ្ញុំដែរឬ ។

សម័យ ទេ ឯក ប្រាជ្ញណ ចរិយាយេន វេទិត្យំ
យថា ចិយជាតិកា សោកចរិយេនុត្តរោមនស្សនា-
យសា ចិយប្បក្កតិកាតិ ។

(៣០៣) ព្រះធម៌ ប្រាជ្ញណ សម័យ្យាយេន សាវត្ថុ-
យា អញ្ញាតក សត្វំ ញាតិកុលំ អកនាសំ ។ តស្ស
តេ ញាតកា សាមិកំ អច្ឆិទ្ធិត្វា អញ្ញាស្ស ធាតុកាមា
សា ច តិ ន សច្ចតំ ។ អថទោ សា សត្វំ សាមិកំ
ឯតនវោច សមេ មម អយ្យបុត្តំ ញាតកា តិ^(១)
អច្ឆិទ្ធិត្វា អញ្ញាស្ស ធាតុកាមា អធាតុ តិ ន សច្ចា-
មិកំ ។ អថទោ សោ ចុរិសា តំ សត្វំ ទិដ្ឋា ធម្មា
អត្តាធិ ទុច្ឆាលេសំ^(២) ។ តា ចេន្ទ កវិស្សនាតិ ។
សម័យ ទេ ឯក ប្រាជ្ញណ ចរិយាយេន វេទិត្យំ
យថា ចិយជាតិកា សោកចរិយេនុត្តរោមនស្សនា-
យសា ចិយប្បក្កតិកាតិ ។

១. ឧ. ម. ។ ២. ឧ. ម. ។ ៣. ឧ. ម. ។ ៤. ឧ. ម. ។

ម្ចាស់ប្រាជ្ញណ ព្រះចរិយាយេនហើយ បានជាគេត្រូវដឹងថា សេចក្តី
សោកស្តាយ ខ្សឹបខ្សួល សេចក្តីទុក្ខ គួបចិត្ត ការចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត
តែងតែមកពីសេចក្តីស្រឡាញ់ មានសេចក្តីស្រឡាញ់ជាដើមកើត ។

(៣០៤) ម្ចាស់ប្រាជ្ញណ រឿងភ្ជាប់មានមកហើយក៏ ក្នុងក្រុង
សាវត្ថុនេះ មានស្រ្តីម្នាក់បានទៅកាន់ក្រកូលនៃញាតិ គឺមានប្តី ។
ក្នុងញាតិទាំងនោះ របស់ស្រ្តីនោះ មានប្រាជ្ញាដ៏ដ្ឋានចម្រើន ហើយ
លើក (នាងនោះ) ឲ្យទៅចុះសេដ្ឋកិច្ចវិញ តែនាងនោះមិនចង់បានបុរស
នោះសោះ ។ ទើបស្រ្តីនោះនិយាយនឹងប្តីផ្ទះថា បងក្រអឃ្យបុត្រ
ក្នុងញាតិរបស់ខ្ញុំនេះ មានប្រាជ្ញាដ៏ដ្ឋានចម្រើន ហើយលើកឡើងទៅ
ចុះសេដ្ឋកិច្ចវិញ តែខ្ញុំមិនចង់បានបុរសនោះសោះ ។ ប្រាជ្ញា បុរស
នោះក៏កាន់ស្រ្តីនោះជាតិកេរ្តិ៍ ហើយបែកខ្លួនឯង ដោយប្រាជ្ញា
សូមឲ្យយើងទាំងពីរនាក់បានចូលគ្នាទៅក្នុងចរិយាត ។ ម្ចាស់ប្រាជ្ញណ
ព្រះចរិយាយេនហើយ បានជាគេត្រូវដឹងថា សេចក្តីសោកស្តាយ
ខ្សឹបខ្សួល សេចក្តីទុក្ខ គួបចិត្ត ការចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត តែងតែមក
ពីសេចក្តីស្រឡាញ់ មានសេចក្តីស្រឡាញ់ជាដើមកើត ។

[៣០៤] អដោ ឆាន្ទិជ្ជោ ព្រាហ្មណោ ភក្ក-
តោ កាសិភី អភិទម្ពិកា អនុមោទិតា ឧត្តាយាសនា
យេន មល្លិកា ធើរី ភេតុបសង្កម្ពំ ឧបសង្កម្ពិតា យា-
វតោ អហាសំ ភក្កតា សន្តិ កជាសល្លោតោ (១)
សទ្ធិ មល្លិកាយ ធើរីយា អាហោសំ ។ អដោ
មល្លិកា ធើរី យេន ភជា បសេននិ តោសលោ
ភេតុបសង្កម្ពំ ឧបសង្កម្ពិតា ភជានំ បសេននិ តោសលំ
ឯតនោច តំ កំ មញ្ញាសិ មហាភជ មិយា តេ វជិរី
កុមារិភី ។ ឯវំ មល្លិកេ មិយា មេ វជិរី កុមារិភី ។
តំ កំ មញ្ញាសិ មហាភជ វជិរីយា តេ កុមារិយា
វិចរិណាមញ្ញាជាភាវំ ឧប្បជ្ឈេយ្យំ សោកមរិទេវតុក្ក-
នោមនស្សុតាយាសាតិ ។ វជិរីយា មេ មល្លិកេ
កុមារិយា វិចរិណាមញ្ញាជាភាវំ ជីវិតស្សបិ សិយា

០១ ម ឧត្តមន្តិ វិស្សនិ ។

[៣០៤] គ្រាតោ ឆាន្ទិជ្ជោ ព្រាហ្មណំ កំត្រេករោនុវោ-
នោ ចំពោះកាសិករបស់ព្រះមានបុណ្យ ព្រះព្រាហ្មណ៍កាសនៈ ចូល
ទៅដល់ព្រះនាងមល្លិកាដទៃ លុះចូលរត់ដល់ហើយ ក៏ក្រាបបូល
ខ្លូនក្បែរដែលខ្លួនបានចរចា ជាមួយនឹងព្រះមានបុណ្យ ដល់ព្រះនាង
មល្លិកាដទៃដោយសព្វគ្រប់ ។ គ្រាតោ ព្រះនាងមល្លិកាដទៃ
ចូលទៅដល់ព្រះបាទបសេននិកាសល លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ក្រាប
បូលសួរព្រះបាទបសេននិកាសលដូច្នេះថា បពិត្រព្រះមហាក្សត្រ ព្រះ
អង្គសំគាល់សេចក្តីចោទដូចម្តេច ក៏កុមារីព្រះនាមវជិរី ព្រះអង្គសព្វ
ព្រះរាជហឫទ័យទេ ។ ព្រះបាទបសេននិកាសល បានព្រះបន្ទូលតបថា
អើមល្លិកា វជិរីកុមារី អញស្រឡាញ់ ។ នាងមល្លិកាចូលសួរថា
បពិត្រមហាភជ ព្រះអង្គសំគាល់សេចក្តីចោទដូចម្តេច (បើ) វជិរីកុមារី
ប្រែច្រួល ប្រាក់ប្រាសនិកសទៅ តើសេចក្តីសាក ទុក្ខក្បាល សេចក្តី
ទុក្ខ ភូមិភូមិ សេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត នឹងកើតឡើងដល់ព្រះអង្គឬទេ ។
ព្រះបាទបសេននិកាសល បានព្រះបន្ទូលតបថា អើមល្លិកា (បើ) នាង
វជិរីកុមារី ប្រែច្រួល ប្រាក់ប្រាសនិកសទៅ សូម្បីជីវិតរបស់ខ្លួន ក៏មុខ

រាជវង្សបរិយាគិកសុត្តន្ត បិយប្បញ្ញា

អញ្ញាជត្តំ ភី បទ មេ ន ឧប្បដ្ឋិស្សន្តិ សោកបរិទេ-
 វទុក្ខោមនស្សនាយាសាភិ ។ វនិ ខោ ភី
 មហាភជ តេន ភគវតា ជាតតា បស្សតា
 អរហតា សម្មាសម្ពុទ្ធន សន្ធាយ ភាសិតំ
 បិយជាតិកា សោកបរិទេវទុក្ខោមនស្សនាយាសា
 បិយប្បក្ខតិកាភិ ។

(៣០៩) ភី ភី មញ្ញាសិ មហាភជ បិយា
 តេ វាសកខត្តិយាភិ ។ ឃី មល្លិកេ បិយា មេ
 វាសកខត្តិយាភិ ។ ភី ភី មញ្ញាសិ មហាភជ
 វាសកាយ តេ ខត្តិយាយ វិចារណមញ្ញាជាភាវា ឧប្ប-
 ដ្ឋេយ្យិ សោកបរិទេវទុក្ខោមនស្សនាយាសាភិ ។
 វាសកាយ មេ មល្លិកេ ខត្តិយាយ វិចារណមញ្ញា-
 ភាវា ជីវិតស្សចិ សិយា អញ្ញាជត្តំ ភី បទ

រាជវង្សបរិយាគិកសុត្តន្ត ប្រដ្ឋាប្រាគ្គយន្តសង្ខារនៃលាភំស្រឡាញ់

ជាតិវិចិត្តំប្រែប្រួលទៅវិសេ ចំណង់ចំសេចក្តីសោក ឡើងឡូល សេចក្តី
 ទុក្ខ ក្នុងចិត្ត ការចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត ដឹងខាងកើតឡើងដល់អញ ឯណា
 ក៏ជាម ។ ព្រះនាងមល្លិកាពន្យល់ថា បពិត្រព្រះមហាក្សត្រ ព្រះ
 ភគវតាហេតុសម្មាសម្ពុទ្ធ អង្គនោះ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់ ឃើញច្បាស់
 សំរេងរយគង់រាល់នេះហើយបានជាសំដែងថា សេចក្តីសោក ឡើងឡូល
 សេចក្តីទុក្ខ ក្នុងចិត្ត សេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត នៃនិព័ត្តមកអំពីសេចក្តី
 ស្រឡាញ់ មានសេចក្តីស្រឡាញ់ជាដទៃកើត ។

(៣១០) បពិត្រព្រះមហាក្សត្រ ព្រះអង្គសំគាល់សេចក្តីនោះថា
 ដូចម្តេច នាងវាសកខត្តិយា តើព្រះអង្គសព្វព្រះរាជហឫទ័យឬទេ ។
 អើមល្លិកា នាងវាសកខត្តិយា អញស្រឡាញ់ ។ បពិត្រព្រះមហា-
 ក្សត្រ ព្រះអង្គសំគាល់សេចក្តីនោះថាដូចម្តេច (ចើ) នាងវាសកខត្តិយា
 ប្រែប្រួល ប្រាង់ប្រាសនិពសទៅ តើសេចក្តីសោក ឡើងឡូល សេចក្តី
 ទុក្ខ ក្នុងចិត្ត សេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត ដឹងកើតឡើងដល់ព្រះអង្គឬទេ ។
 ឧមល្លិកា (បើ) នាងវាសកខត្តិយា ប្រែប្រួល ប្រាង់ប្រាសនិពសទៅ
 សូម្បីជីវិតរបស់អញ ក៏មុនជាតិវិចិត្តិប្រែប្រួលទៅវិសេ ចំណង់ចំ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមចណ្ឌសក

មេ ធន ឧប្បជ្ឈិស្សន្តិ សោកាបរិទេវទុក្ខនោមនស្សនា-
យាសាតិ ។ ៥ធំ ទោ តំ មហារាជ តេន ភក្កវតា
ជាធនា បស្សតា អរហតា សម្មាសម្ពុទ្ធន បទ្ទាយ
កាសីតំ មិយជាតិកា សោកាបរិទេវទុក្ខនោមនស្ស-
នាយាសា មិយប្បភូតិកាតិ ។

[៣០៦] តំ ភិ មញ្ញាសិ មហារាជ មិយោ តេ
វិទូធុកោ^(១) សេនាបតីតិ ។ ឯវិ មល្លិកេ មិយោ
មេ វិទូធុកោ សេនាបតីតិ ។ តំ ភិ មញ្ញាសិ
មហារាជ វិទូធុកស្ស តេ សេនាបតីស្ស វិមវិណា-
មញ្ញជាតាវា ឧប្បជ្ឈយ្យំ សោកាបរិទេវទុក្ខនោម-
នស្សនាយាសាតិ ។ វិទូធុកស្ស មេ មល្លិកេ
សេនាបតីស្ស វិមវិណាមញ្ញជាតាវា ជីវិតស្សមិ
សិយា អញ្ញាជត្តំ ភិ បទ មេ ធន ឧប្បជ្ឈិស្សន្តិ
សោកាបរិទេវទុក្ខនោមនស្សនាយាសាតិ ។ ៥ធំ
ទោ តំ មហារាជ តេន ភក្កវតា ជាធនា
បស្សតា អរហតា សម្មាសម្ពុទ្ធន បទ្ទាយ

១ វិទូធុកាបិ ឈរតោ វិស្សតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមចណ្ឌសក

សេចក្តីសោក ឡឹកឡួល សេចក្តីទុក្ខ កូចចិត្ត សេចក្តីចង្អៀតចង្អល់
ចិត្ត ទីនាំទៅកើតឡើងដល់អញ្ចង់ណាតំបាន ។ បពិត្រព្រះមហារាជ
ព្រះភក្កវតាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធអង្គនោះ ទ្រង់ប្រាប់ច្បាស់ ឃើញច្បាស់
សំដៅយកដំណើរនេះហើយ បានដាស់ដៃដឹងថា សេចក្តីសោក ឡឹកឡួល
សេចក្តីទុក្ខ កូចចិត្ត សេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត តែងកើតអំពីសេចក្តី
ស្រឡាញ់ មានសេចក្តីស្រឡាញ់ជាដំបូងគេ ។

[៣០៦] បពិត្រព្រះមហារាជ ព្រះអង្គសំគាល់ខ្ញុំសេចក្តីដោះថា
ដូចម្តេច វិទូធុកសេនាបតី តើព្រះអង្គសព្វព្រះរាជហឫទ័យឬទេ ។
អើមល្លិកា វិទូធុកសេនាបតី អញ្ញាស្រឡាញ់ ។ បពិត្រព្រះមហារាជ
ព្រះអង្គសំគាល់ខ្ញុំសេចក្តីនោះថាដូចម្តេច ចើវិទូធុកសេនាបតី ប្រែប្រួល
ត្រាត់ប្រាសនិកសេវេ តើសេចក្តីសោក ឡឹកឡួល សេចក្តីទុក្ខ កូចចិត្ត
សេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត ទីនាំទៅកើតដល់ព្រះអង្គឬទេ ។ ឧមល្លិកា(បើ)
វិទូធុកសេនាបតី ប្រែប្រួល ត្រាត់ប្រាសនិកសេវេ សូម្បីជីវិតរបស់អញ
ក៏មុខជាទីនាំវិបត្តិប្រែប្រួលទៅដូចគ្នា ចំណង់មីសេចក្តីសោក ឡឹកឡួល
សេចក្តីទុក្ខ កូចចិត្ត សេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត ទីនាំទៅកើតដល់អញ
ង់ណាតំបាន ។ បពិត្រព្រះមហារាជ ព្រះភក្កវតាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ
អង្គនោះ ទ្រង់ប្រាប់ច្បាស់ ឃើញច្បាស់ សំដៅយកដំណើរនេះហើយ

កាសីតិ បិយជាតិកា សោកបរិទេវទុត្តោមនស្សុ-
បាយាសា បិយប្បក្កតិកាតំ ។

[៣១៧] តិ កី មញ្ញាសំ មហារាជ បិយា គេ
អហន្តំ ។ ឯវី មល្លិកេ បិយា មេសិ ក្ខន្តំ ។ តិ
កី មញ្ញាសំ មហារាជ មយ្ហន្តេ វិបរិណាមញ្ញាភាវ
ឧប្បន្នេយ្យំ សោកបរិទេវទុត្តោមនស្សុបាយាសាតិ ។
តុយ្ហញ្ញិ មេ មល្លិកេ វិបរិណាមញ្ញាភាវ ជីវិតស្សបិ
សិយា អញ្ញាជន្តំ កី ចទ មេ ន ឧប្បន្និស្សន្តិ
សោកបរិទេវទុត្តោមនស្សុបាយាសាតិ ។ ឥទ្ធិ មា
តិ មហារាជ គេន កក្កា ជានតា បស្ស័តា
អវាតា សម្មាសម្ពុទ្ធន សម្មាយ កាសីតិ
បិយជាតិកា សោកបរិទេវទុត្តោមនស្សុបាយាសា
បិយប្បក្កតិកាតំ ។

បានជាសំដែងថា សេចក្តីសោក ឡឹកឡូល សេចក្តីទុក្ខ ក្នុងចិត្ត
សេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត តែងកើតមកអំពីសេចក្តីស្រឡាញ់ មានសេចក្តី
ស្រឡាញ់ជាដែនកើត ។

[៣១៧] បពិត្រព្រះមហារាជ ព្រះអង្គសំគាល់នូវសេចក្តីនោះ
ថាដូចម្តេច ចុះខ្លួនខ្ញុំម្ចាស់ គេព្រះអង្គសព្វគ្រោះរាជបារម្ភចៅដែរ ។ កើ
មល្លិកា ឯងក៏ជាទីស្រឡាញ់របស់អញដែរ ។ បពិត្រព្រះមហារាជ
ព្រះអង្គសំគាល់សេចក្តីនោះថាដូចម្តេច បើខ្ញុំម្ចាស់ប្រែប្រួល ប្រាស់
ប្រាសនិកសាទៅ តើសេចក្តីសោក ឡឹកឡូល សេចក្តីទុក្ខ ក្នុងចិត្ត
សេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត នឹងកើតឡើងដល់ព្រះអង្គឬទេ ។ ឧបម្ពុកា
(បើ) ឯងប្រែប្រួល ប្រាស់ប្រាសនិកសាទៅ សូម្បីជីវិតចេសអញ
ក៏មុខជាមិនចិត្តប្រែប្រួលទៅដែរ ចំណង់ចៅសេចក្តីសោក ឡឹកឡូល
សេចក្តីទុក្ខ ក្នុងចិត្ត សេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត នឹងមានកើតឡើងដល់
អញឯណាក៏បាន ។ បពិត្រព្រះមហារាជ ព្រះគេននៃអរហន្តសច្ចា-
សម្មុទ្ធអង្គនោះ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់ ឃើញច្បាស់ សំដៅយកអំណើ
នេះហើយបានជាសំដែងថា សេចក្តីសោក ឡឹកឡូល សេចក្តីទុក្ខ
ក្នុងចិត្ត សេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត តែងកើតមកអំពីសេចក្តីស្រឡាញ់
មានសេចក្តីស្រឡាញ់ជាដែនកើត ។

[៣០៨] តិ ភី មញ្ញសិ មហាភជ មិយា តេ
 កាសិកោសលាភិ ។ ឯវី មល្លិកេ មិយា មេ
 កាសិកោសលា កាសិកោសលាជំ មល្លិកេ
 អាទុការេន កាសិកចន្ទំ មទ្ធុនុកោម មាលាកទ្ធ-
 វិលេមជំ ជាវេមាតិ ។ តិ ភី មញ្ញសិ មហាភជ
 កាសិកោសលាជំ តេ វិមវិណាមញ្ញជាភារា ឧប្ប-
 ជ្ឈេយ្យំ សោកមវិទេវទុក្ខោមនស្សនាយាសាតិ ។
 កាសិកោសលាជញ្ញំ មេ មល្លិកេ វិមវិណាមញ្ញជា-
 ភារា ជីវិតស្សមិ សិយា អញ្ញជត្តំ ភី ចន មេ
 ន ឧប្បជ្ឈិស្សន្តំ សោកមវិទេវទុក្ខោមនស្សនាយា-
 សាតិ ។ ឥទំ ហេ តំ មហាភជ តេន កតវតា
 ជានតា ចស្សតា អរហតា សម្មាសម្ពុទ្ធន សទ្ធាយ
 កាសិកំ មិយជាតិកា សោកមវិទេវទុក្ខោមនស្ស-
 នាយាសា មិយឧប្បក្ខតិកាតិ ។

[៣០៨] បពិត្រព្រះមហាភជ ព្រះអង្គសំគាល់សេចក្តីនោះថា
 ដូចម្តេច ដែលកាសិកំដែលកោសល តើព្រះអង្គសព្វព្រះរាជហឫទ័យ
 ចុះ ។ តើមល្លិកា ដែលកាសិកំដែលកោសល ជាទីស្រឡាញ់របស់
 អញ គ្នាមល្លិកា (ព្រោះ) យើងច្រើនស្រឡាត់ស្រឡាញ់ដែលបានមក
 អំពីដែលកាសិ ទ្រទ្រង់ផ្កាកម្រង ត្រៀមក្រអូចនឹងត្រៀមលាបផ្សេង ។
 ដោយកាតព្វកិច្ចដែលកាសិកំដែលកោសល ។ បពិត្រព្រះមហាភជ
 ព្រះអង្គសំគាល់សេចក្តីនោះថាដូចម្តេច (ចៀ) ដែលកាសិកំដែលកោសល
 វិបត្តិប្រែប្រួលជាយ៉ាងដទៃទៅ តើសេចក្តីសោក ឡឹកឡូល សេចក្តី
 ទុក្ខ ក្នុងចិត្ត សេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្តនឹងកើតឡើងដល់ព្រះអង្គឬទេ ។
 តើមល្លិកា ចៀដែលកាសិកំដែលកោសល វិបត្តិប្រែប្រួលជាយ៉ាងដទៃទៅ
 សូម្បីជីវិតរបស់អញ ក៏មុខជាវិបត្តិប្រែប្រួលទៅដែរ ចំណង់ហើសេចក្តី
 សោក ឡឹកឡូល សេចក្តីទុក្ខ ក្នុងចិត្ត សេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្តនឹង
 បានកើតដល់អញឯណាបាន ។ បពិត្រព្រះមហាភជ ព្រះអង្គអរ-
 ហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធអង្គនោះ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់ ឃើញច្បាស់ សំដៅយក
 ដំណើរនេះហើយ បានជាសំដែងថា សេចក្តីសោក ឡឹកឡូល សេចក្តី
 ទុក្ខ ក្នុងចិត្ត សេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត នឹងកើតឡើងមកអំពីសេចក្តី
 ស្រឡាញ់ មានសេចក្តីស្រឡាញ់ជាដទៃកើត ។

អង្គម៉ ពាហ៍ពិធីយស្ស័យ^(១)

[៣០០] ឯវស្ស័យ សុត្ថំ ។ ឯតំ សមយេ ភគវា
សាវត្ថុយំ វិហាតិ ជេតវនំ អនាថបិណ្ឌិតស្ស អាហ-
មេ ។ អថេវា អាយស្មា អាទន្ទោ បុព្វប្បសមយំ
ធិវាសេត្វា បត្តចីវរមាធាយ សាវត្ថុ បិណ្ឌាយ ចាវសិ
សាវត្ថុយំ បិណ្ឌាយ ចវត្វា បន្ទាគត្ថំ បិណ្ឌោគប្ប-
ដិត្តន្តោ យេន បុព្វារាមោ មិការាមាតុយា^(២) ចាសារោ
តេនុបសង្កមំ ធិវាវិហារាយ ។

[៣០១] តេន វេ ចន សមយេន រាជា បសេនធិ
កោសលោ ឯកបុណ្ណវីកំ ធាតិ អភិរូហិត្វា
សាវត្ថុយា ចិយ្យាតំ ធិវាធិវស្ស ។ អន្ធមា វេ
រាជា បសេនធិ កោសលោ អាយស្មនំ អាទន្ទំ ទូរោ
វ អាគន្ធន្ទំ ធិស្វា^(៣) សិវវិជ្ជំ មហាមន្តិ អាមន្តេសំ
អាយស្មា វោ ឯសោ សម្ម សិវវិជ្ជំ អាទន្ទាតំ ។
ឯវំ មហារាជ អាយស្មា ឯសោ អាទន្ទាតំ ។

១ ខ. ប. ពាហ៍ពិធីយស្ស័យ ។ ២ ខ. ប. មិការាមាតុ ។ ៣ ខ. វិស្វា ។

ពាហ៍ពិធីយស្ស័យ ទី ៨

[៣១០] ភ្នំបុទស្តាបមកយ៉ាងនេះ ។ សម័យប្បយ ព្រះរោង
ព្រះភាគទ្រង់នឹងក្នុងវត្តព្រះជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិតសេដ្ឋី ជិតក្រុង
សាវត្ថុ ។ ព្រះនោះ ព្រះអាទន្ទមានអាយុ ស្មៀកស្ម័ន់ប្រដាប់បាត្រចីវរ
ក្នុងបុព្វប្បសម័យ ហើយចូលទៅកាន់ក្រុងសាវត្ថុ ដើម្បីបិណ្ឌបាត លុះ
ក្រាបទៅបិណ្ឌបាតក្នុងក្រុងសាវត្ថុហើយ ដល់ត្រឡប់មកដល់បិណ្ឌបាតវិញ
ក្នុងវេលាក្រោយគួរ ក៏ចូលទៅឯប្រាសាទ ឈ្មោះបុព្វារាម ជាប់
មិការាមាតា ដើម្បីនៅសម្រាកក្នុងវេលាថ្ងៃ ។

[៣១១] សម័យនោះឯង ព្រះបាទបសេនធិកោសល ទ្រង់
ឡើងគង់ជ្រាន់ចំនាំងទាបទ្រុ ឈ្មោះ ឯកបុណ្ណវិកៈ បរទៅក្នុងក្រុង
សាវត្ថុ ទាំងថ្ងៃ ។ ព្រះបាទបសេនធិកោសល ទ្រង់ទសយឃើញព្រះ
អាទន្ទមានអាយុ កំពុងនិមន្តមកកំណត់ហូរ លុះឃើញហើយទ្រង់ក្រាស់
ទៅនឹងមហាព្រះឈ្មោះសិវវិជ្ជៈថា ម្ចាស់សិវវិជ្ជៈសំឡាញ់ ឡើយព្រះ
អាទន្ទមានអាយុរបស់យើងឬ ។ សិវវិជ្ជៈមហាមាត្រ ក្រាបបង្គំទូល
ថា ព្រះករុណាវិសេសមហារាជ ឡើយហើយព្រះអាទន្ទមានអាយុ ។

អាយស្មតោ អាទន្ទស្ស ធន កិញ្ចិ អដ្ឋាឃីកំ
ករណីយំ អាគមេតុ កិរ កន្ត្ថ អាយស្មា អាទន្តោ
កុហុត្ថំ អនុកម្មំ ឧបាទាយាតិ ។ អធិវាសេសំ
ទោ អាយស្មា អាទន្តោ តុណ្ហិការវេន ។

[៣០៦] អថទោ ភជា បសេននិ កោសលោ
យាវតីកា ធាកស្ស ភូមិ ចាកេន កថា ធាតា
បដ្ឋារោហិតា បន្តិកោ ។ យេធាយស្មា អាទន្តោ
តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា អាយស្មន្តំ អាទន្តំ អភិវ-
នេត្វា ឯកមន្តំ អដ្ឋាសំ ។ ឯកមន្តំ វិគោ ទោ ភជា
បសេននិ កោសលោ អាយស្មន្តំ អាទន្តំ ឯកនកេច
សទេ កន្ត្ថ អាយស្មតោ អាទន្ទស្ស ធន កិញ្ចិ អដ្ឋាឃី-
កំ ករណីយំ សាទុ កន្ត្ថ អាយស្មា អាទន្តោ យេន
អធិវាទិយា ននិយា តីរី តេនុបសង្កមតុ អនុកម្មំ
ឧបាទាយាតិ ។ អធិវាសេសំ ទោ អាយស្មា អាទន្តោ
តុណ្ហិការវេន ។ អថទោ អាយស្មា អាទន្តោ យេន
អធិវាទិយា ននិយា តីរី តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា
អដ្ឋាឃីកំ កុហុត្ថំ អនុកម្មំ ឧបាទាយាតិ ។ អធិវាសេសំ ទោ អាយស្មា អាទន្តោ
តុណ្ហិការវេន ។

ដំបំរើន ចេត្រានានុមានកាយុ មិនមានកិច្ចណាមួយ ដែលត្រូវធ្វើ
ដោយប្រញាប់ទេ បត់ត្រលោកដំបំរើន សូមព្រះកានុ មានកាយុ
អនុគ្រោះនឹងចម្លើយរំលងសិន ។ ព្រះកានុមានកាយុ ក៏ទទួលនិមន្ត
ដោយតុណ្ហិការ ។

[៣០៦] ត្រាឆាន ព្រះបាទបសេនទិកោសល ទ្រង់ព្រះរាជដំណើរ
ទៅដល់បង្គាប់សេចក្តីដែលដំណើរទៅបាទ ហើយចុះពីព្រះទីនាំងនាគគ្រុ
យាងទៅដោយព្រះបាទ ចូលទៅក្នុងទីដែលព្រះកានុមានកាយុគង់
នៅ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ក្រាបថ្វាយចង្ហែមន្តព្រះកានុមានកាយុដោយ
គោរព ហើយគង់នៅក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ លុះព្រះបាទបសេនទិកោសល
ទ្រង់គង់ក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ ទ្រង់ប្រាសពាក្យនេះ ទៅក្រាបព្រះកានុ
មានកាយុថា បត់ត្រលោកដំបំរើន ចេត្រានានុមានកាយុមិនមានកិច្ច
ណាមួយដែលត្រូវធ្វើដោយប្រញាប់ទេ បត់ត្រលោកដំបំរើន សូមព្រះ
កានុមានកាយុ អនុគ្រោះនឹងចម្លើយរំលងសិន ។ ព្រះកានុ
មានកាយុ ក៏ទទួលនិមន្តដោយតុណ្ហិការ ។ លំដាប់នោះ ព្រះ
កានុមានកាយុនិមន្តចូលទៅឯន្ទ្រស្តីនិមន្តរោង លុះចូលទៅដល់ហើយ
ទៅគង់លើកាលនៃដែលកាលបម្រុងទុក ក្រោមម្លប់ឈើមួយដើម ។

អដ្ឋទោ ភជា ចសេននិ កោសលោ យាវតិកា
 ឆាតស្ស ភូមិ នាគេន កត្វា ឆាតា បន្ទោរោហិតា
 ឧត្តិកោ ។ យេនាយស្មា អាណន្ទោ កេនុចសង្កម្ពិ
 ឧចសង្កម្ពិតា អាយស្មន្តិ អាណន្តិ អភិវាទេនា ឯក-
 មន្តិ អដ្ឋាសំ ។ ឯកមន្តិ ម៉ោតោ ទោ ភជា ចសេននិ
 កោសលោ អាយស្មន្តិ អាណន្តិ ឯកនរោច វេទ កន្ត
 អាយស្មា អាណន្ទោ កត្វត្ថរេ^(១) វិសីទត្តតិ ។ អសី
 មហារាជ វិសីទ ភំ វិសិច្ឆោ អហំ សកេ
 អាសនេតិ ។ វិសីទិ ទោ ភជា ចសេននិ
 កោសលោ បញ្ញត្តោ អាសនេ ។

[៣១៣] វិសីទិ ទោ ភជា ចសេននិ កោ-
 សលោ អាយស្មន្តិ អាណន្តិ ឯកនរោច កត្តោ ទោ
 កន្ត អាណន្ទ សោ កកវា កត្វាវមី កាយស-
 មាចារំ សមាធរយ្យ យ្វាយិ^(២) កាយសមាចារេ
 ឱទារម្ពោ សមណោ ប្រាហ្មណោ វិញ្ញាបិតិ ។

១. ឧ. ហន្តកា ។ ២. ឧ. ហាស្ស ។

ប្រាសាទ្និ ព្រះបាទបសេននិកោសល ទ្រង់ព្រះរាជវង្សាវត្ថុដោយ
 ព្រះវិហារនាគេន្ត ដកបសេននិកោសល ហើយទ្រង់ចុះកំពី
 ព្រះវិហារនាគេន្ត ស្ដេចទៅដោយព្រះបាទ ចូលទៅក្រុងវិសីទិ
 កាន់ទុក្ខមានកាយ គង់នៅ លុះចូលទៅដល់ហើយ ទើបថ្វាយបង្គំព្រះ
 កាន់ទុក្ខមានកាយ ដោយនាម ហើយគង់នៅ ក្នុងវិសីទិសម្ភារ ។
 លុះព្រះបាទបសេននិកោសល ទ្រង់គង់នៅ ក្នុងវិសីទិសម្ភារហើយ ទ្រង់
 ប្រាសពាក្យនេះ ទៅព្រះកាន់ទុក្ខមានកាយថា បពិត្រលោកវិចារីន
 សូមព្រះកាន់ទុក្ខ មានកាយ ឱមន្តគង់លើកម្រាលទំនាំងវិចារីនចុះ ។
 ព្រះកាន់ទុក្ខមានកាយ ឮថា ថ្វាយព្រះពរមហារាជ សូមព្រះអង្គគង់ចុះ
 ពេញកាកក្នុងយលីកាសនៈ បេស្សន្តបុទ្ធាហើយ ។ ព្រះបាទបសេននិ-
 កោសល ទ្រង់គង់លើកាសនៈ ដែលគេក្រាលបម្រុងទុក ។

[៣១៤] លុះព្រះបាទបសេននិកោសល គង់ស៊ីចំហើយ ទ្រង់
 ប្រាសពាក្យនេះ ទ្រង់ព្រះកាន់ទុក្ខមានកាយថា បពិត្រព្រះកាន់ទុក្ខវិចារីន
 កាយសមាចារ (ការប្រព្រឹត្តិឈ្លុះដោយកាយ) ណា ដែលគួរឱ្យ
 កូនសមណប្រាហ្មណ៍ជាអ្នកប្រាជ្ញ កាលនោះបាន កើតមានព្រះ
 កាន់អង្គនោះ ទ្រង់ក្ដីកាយសមាចារ មានសកាតម្លោះដៃឆ្មោះ ។

ន ទោ មហារាជ សោ ភក្កវ វត្ថុវរិយំ កាយសមាចារិ
 សមាចរេយ្យ ឃ្វាយិ^(១) កាយសមាចារោ ឱចារក្កោ
 សមណោហិ ប្រាហ្មណោហិ វិញ្ញាហិតំ ។ តី
 មន កន្ត កន្ត កន្ត សោ ភក្កវ វត្ថុវរិយំ
 វតីសមាចារិ ។ មេ ។ មោសមាចារិ សមាចរេយ្យ
 ឃ្វាយិ^(២) មោសមាចារោ ឱចារក្កោ សមណោហិ
 ប្រាហ្មណោហិ វិញ្ញាហិតំ ។ ន ទោ មហារាជ
 សោ ភក្កវ វត្ថុវរិយំ មោសមាចារិ សមាចរេយ្យ
 ឃ្វាយិ មោសមាចារោ ឱចារក្កោ សមណោហិ
 ប្រាហ្មណោហិ វិញ្ញាហិតំ ។

[៣១៤] អន្តរិយំ កន្ត អន្តរិយំ កន្ត យញ្ញិ
 មយំ កន្ត ចាសន្តិម្ហា^(៣) បញ្ញាម បរិម្ហរកំ
 តំ កន្ត អាយស្មកា អាទន្នេន បញ្ញាស្ស
 វេយ្យការណោម បរិម្ហរិកំ យេ នេ កន្ត ពាលា

១-២ ១. ឃ. ឃ្វាយ ២. ឃ. ឃ្វាយ ៣. ឃ. ឃ្វាយ

ព្រះគោនុតបថា បតិក្រមហារាជ កាយសមាចារណាដែលគួរឱ្យក្អក
 សមណាប្រាហ្មណ៍ ជាអ្នកប្រាជ្ញ ពោលពោសបាន ព្រះមានព្រះភាគ
 អន្តរោ ព្រះអង្គមិនប្រព្រឹត្តកាយសមាចារ មានសភាពដូច្នោះទេ ។
 បតិក្រព្រះគោនុតបថា ចុះព្រះមានព្រះភាគ អន្តរោ ព្រះអង្គ
 ប្រព្រឹត្តចីសមាចារ (ការប្រព្រឹត្តិល្អដោយកថា) មានសភាពដូច្នោះ
 ដែរឬទេ ។ បេ ។ មោសមាចារ (ការប្រព្រឹត្តិល្អដោយចិត្ត) ណា
 ដែលគួរឱ្យក្អកសមណាប្រាហ្មណ៍ជាអ្នកប្រាជ្ញពោលពោសបាន ព្រះអង្គ
 ប្រព្រឹត្តមោសមាចារ មានសភាពដូច្នោះដែរឬទេ ។ បតិក្រមហារាជ
 មោសមាចារណា ដែលគួរឱ្យក្អកសមណាប្រាហ្មណ៍ ជាអ្នកប្រាជ្ញ
 ពោលពោសបាន ព្រះមានព្រះភាគ អន្តរោ ព្រះអង្គមិនប្រព្រឹត្ត
 មោសមាចារ មានសភាពដូច្នោះទេ ។

[៣១៥] ព្រះរាជាត្រាស់ថា បតិក្រលោកដ៏ចម្រើន អស្ចារ្យណាស់
 បតិក្រលោកដ៏ចម្រើន ចំណែកណាស់ បតិក្រលោកដ៏ចម្រើន ព្រោះការយឺត
 ខ្ញុំមិនអាចនឹងបំពេញឱ្យពាក្យណាស់ដោយប្រស្នាបាន បតិក្រលោកដ៏ចម្រើន
 ពាក្យនោះ ព្រែងតែព្រះគោនុតបថា ទើបអាចនឹងបំពេញដោយ
 ការដោះស្រាយឱ្យប្រស្នាបាន បតិក្រលោកដ៏ចម្រើន ពួកបុគ្គលពាល

អញ្ចត្តា អនុវិទូ អប្បវិទូ យោគាបោត្តា បរសី វណ្ណំ វា
អវណ្ណំ វា ភាសន្តិ ឯ មយន្តំ សារភោ បព្វាគត្វាម យេ
ច ទោ តេ ភន្តេ បស្ចិសា ត្បត្តា វិយត្តា មេធាវិយោ
អនុវិទូ បរិយោគាបោត្តា បរសី វណ្ណំ វា អវណ្ណំ
វា ភាសន្តិ តំ មយំ សារភោ បព្វាគត្វាម កតតោ
បទ ភន្តេ កន្ទុ កាយសមាចារេ ឱបារត្តា
សមណោ ព្រាហ្មណោ វិញ្ញាណីតំ ។ យោ ទោ
មហារាជ កាយសមាចារេ អកុសលោ ។ កតតោ
បទ ភន្តេ កាយសមាចារេ អកុសលោ ។ យោ
ទោ មហារាជ កាយសមាចារេ សាវជ្ជោ ។ កតតោ
បទ ភន្តេ កាយសមាចារេ សាវជ្ជោ ។ យោ ទោ
មហារាជ កាយសមាចារេ សត្យបជ្ជោ ។ កត-
តោ បទ ភន្តេ កាយសមាចារេ សត្យបជ្ជោ ។
យោ ទោ មហារាជ កាយសមាចារេ ទុក្ខវិ-
ចារកោ ។ កតតោ បទ ភន្តេ កាយ-
សមាចារេ ទុក្ខវិចារកោ ។ យោ ទោ មហារាជ

ដែលមិនក្រសាវ មិនបាច់ការណា មិនបាច់ស្តាប់ស្តង់មើលហើយ
កាលខ្ញុំគុណនឹងគោល របស់បុគ្គលព័ន្ធច្បាយដទៃ យើងខ្ញុំមិនប្រកាន់
យកភាគរូបនោះ (របស់បុគ្គលព័ន្ធច្បាយនោះ) ថា មានអ្វីមហាន
បតិទ្រព្យលោកដ៏ចម្រើន បើបុគ្គលណា ឈ្លាស ពឹងវា ជាអ្នកប្រាជ្ញ បាន
ពិចារណា បាច់ស្តាប់ស្តង់មើលហើយ កាលខ្ញុំគុណនឹងគោល របស់
បុគ្គលព័ន្ធច្បាយដទៃ យើងខ្ញុំប្រកាន់យកភាគរូបនោះ (របស់បុគ្គលព័ន្ធច្បាយ
នោះ) ថាមានអ្វីមហាន បតិទ្រព្យលោកដ៏ចម្រើន ចុះកាយសមាធារ
ដែលពួកសមណប្រាហ្មណ៍ជាអ្នកប្រាជ្ញកាលនោះបាន តើដូចម្តេច ។
ព្រះមានន្ទបថា បតិទ្រមហាជន កាយសមាធារដែលជាអកុសល ។
បតិទ្រព្រះមានន្ទដ៏ចម្រើន ចុះកាយសមាធារ ដែលជាអកុសល តើដូច
ម្តេច ។ បតិទ្រមហាជន កាយសមាធារដែលប្រកបដោយគោល ។
បតិទ្រព្រះមានន្ទដ៏ចម្រើន ចុះកាយសមាធារ ដែលប្រកបដោយគោល
ដូចម្តេច ។ បតិទ្រមហាជន កាយសមាធារដែលប្រកបដោយសេចក្តី
ល្បីកល្បើន ។ បតិទ្រព្រះមានន្ទដ៏ចម្រើន ចុះកាយសមាធារដែលប្រកប
ដោយសេចក្តីល្បីកល្បើនត្រឡប់ដូចម្តេច ។ បតិទ្រមហាជន កាយសមាធារ
ដែលមានសេចក្តីខ្ពុកជាផល ។ បតិទ្រព្រះមានន្ទដ៏ចម្រើន ចុះកាយ
សមាធារដែលមានសេចក្តីខ្ពុកជាផល តើដូចម្តេច ។ បតិទ្រមហាជន

កាយសមាចារោ អត្តព្យាបាទាយមិ សំវត្ថុតិ បរព្យា-
 បាទាយមិ សំវត្ថុតិ ឧបេក្សាបាទាយមិ សំវត្ថុតិ
 ភស្តុ អកុសលា ធម្មា អភិវឌ្ឍន្តិ កុសលា ធម្មា
 បរិហាយន្តិ ឯវុតោ ទោ បទ^(១) មហារាជ កាយសមា-
 ចារោ ឌុតារត្តោ សមណោហិ ព្រាហ្មណោហិ វិញ្ញាហិតិ ។
 កកតោ បទ កន្ត កន្ត វចីសមាចារោ ។ មេ ។
 មនោសមាចារោ ឌុតារត្តោ សមណោហិ ព្រាហ្មណោហិ
 វិញ្ញាហិតិ ។ យោ ទោ មហារាជ មនោសមាចារោ
 អកុសលា ។ កកតោ បទ កន្ត មនោសមាចារោ
 អកុសលា ។ យោ ទោ មហារាជ មនោសមាចារោ
 សាវជ្ជោ ។ កកតោ បទ កន្ត មនោសមាចារោ
 សាវជ្ជោ ។ យោ ទោ មហារាជ មនោសមាចារោ
 សត្យបដ្ឋោ ។ កកតោ បទ កន្ត មនោសមាចារោ
 សត្យបដ្ឋោ ។ យោ ទោ មហារាជ មនោសមា-
 ចារោ ទុក្ខវិចារោ ។ កកតោ បទ កន្ត
 មនោសមាចារោ ទុក្ខវិចារោ ។ យោ ទោ មហារាជ

។ ។ ។ បណ្ណេន្ទ្រ ។

កាយសមាចារោ ប្រត្តិក្កតេ ដើម្បីបៀតបៀនខ្លួនផង ប្រត្តិក្កតេ
 ដើម្បីបៀតបៀនបុគ្គលដទៃផង ប្រត្តិក្កតេ ដើម្បីបៀតបៀនបុគ្គលទាំង
 ភិក្ខុខង្គនិងភិក្ខុគ្រូដទៃផង អកុសលធម៌ទាំងឡាយ របស់បុគ្គលនោះ
 រមែងចំរើន កុសលធម៌ទាំងឡាយ រមែងសាចស្លាប់ទៅ បតិក្រមហារាជ
 កាយសមាចារោ មានសភាពដូច្នេះ ដែលគួរឱ្យក្លាកសមណព្រាហ្មណ៍ជា
 អ្នកប្រាជ្ញគោរពសទាន ។ បតិក្រមហារាជ ចុះវិចីសមាចារោ
 ។ មេ ។ មនោសមាចារោដែលគួរឱ្យក្លាកសមណព្រាហ្មណ៍ជាអ្នកប្រាជ្ញ
 គោរពសទានគឺដូចម្តេច ។ បតិក្រមហារាជ មនោសមាចារោជា
 អកុសល ។ បតិក្រមហារាជ ចុះមនោសមាចារោជាអកុសលគឺ
 ដូចម្តេច ។ បតិក្រមហារាជ មនោសមាចារោដែលប្រកបដោយភាសា ។
 បតិក្រមហារាជ ចុះមនោសមាចារោ ដែលប្រកបដោយភាសាគឺ
 ដូចម្តេច ។ បតិក្រមហារាជ មនោសមាចារោដែលប្រកបដោយសេចក្តី
 បៀតបៀន ។ បតិក្រមហារាជ ចុះមនោសមាចារោដែលប្រកប
 ដោយសេចក្តីបៀតបៀនគឺដូចម្តេច ។ បតិក្រមហារាជ មនោសមាចារោ
 ដែលមានសេចក្តីទុក្ខជាផល ។ បតិក្រមហារាជ ចុះមនោ-
 សមាចារោដែលមានសេចក្តីទុក្ខជាផល គឺដូចម្តេច ។ បតិក្រមហារាជ

មនោសមាបារា អត្តស្វាគមនាយមិ សិវត្តតំ ចរាស្វាគ.
 នាយមិ សិវត្តតំ ឧបយស្វាគមនាយមិ សិវត្តតំ ភស្ស
 អកុសលា ធម្មា អភិវឌ្ឍន្តំ កុសលា ធម្មា
 បរិហាយន្តំ ឯក្ខតោ ទោ បហាវេ. មនោសមាបារា
 ឧបាស្តោ សមណោ ព្រាហ្មណោ វិញច្ឆាតិ ។

(៣១៩) តើ ទុំ ទៅ កន្លែង ណា ទុំ ហៅ កកក
សាងសំយោ អកុសលាជំ ធម្មាជំ បហាជំ វិញ្ញាតិក
សព្វាគុសលធម្មបរិយោ ទៅ បហាភជ តថាគតា
គុសលធម្មសមញ្ញតា(១) ។ កកកោ ធម្ម កន្លែ
កន្លែ កាយសមាទារោ អនាទារក្ខោ សមាណាបិ
ប្រាប្បុណេហិ វិញ្ញាតិក ។ យោ ទៅ បហា-
ភជ កាយសមាទារោ គុសលោ ។ កកកោ
ធម្ម កន្លែ កាយសមាទារោ គុសលោ ។
យោ ទៅ បហាភជ កាយសមាទារោ អនាទារក្ខោ ។

១១. ប. គីសេត្តា ទិស្សតំ ។

មហេសីសាធារណា ប្រព្រឹត្តិភេត ដើម្បីបៀតបៀនខ្លួនផង ប្រព្រឹត្តិភេត
ដើម្បីបៀតបៀនបុគ្គលដទៃផង ប្រព្រឹត្តិភេត ដើម្បីបៀតបៀនបុគ្គលទាំង
ពីរផង ឥតសុលធម៌ទាំងឡាយ របស់បុគ្គលនោះ រមែងចំរើនឡើង
កុសលធម៌ទាំងឡាយ រមែងសាបសូន្យទៅ ចតិក្រមហារាជ មហេសា-
សាធារណៈ មានសភាពដូច្នោះឯង ដែលគួរឲ្យពួកសមណត្រាហ្មឺស
ជាអ្នកប្រាជ្ញ គោលរោសបាទ ។

(៣១៥) ព្រះរាជាត្រាស់ថា បពិត្រព្រះភាគទ្រង់ចំរើន ចុះព្រះ
មានព្រះភាគអង្គនោះ ត្រាន់តែកោលសរសើរឲ្យការលះបង់ឲ្យអនុបាទ
ធម៌តាំងឡាយតាំងអស់តែម្យ៉ាងឬ ។ ព្រះភាគទ្រង់យល់ព្រះពរថា បពិត្រ
មហាភវ ព្រះរាជាឥតទ្រង់លះបង់ ឲ្យអកុសលធម៌តាំងឡាយតាំងអស់
ហើយ ទ្រង់ប្រកបដោយកុសលធម៌តែម្យ៉ាង ។ បពិត្រព្រះភាគទ្រង់ចំរើន
ចុះកាយសមាធារ ដែលគួរឲ្យពួកសមណត្រាញ់ណ៍ ជាអ្នកប្រាជ្ញកោល
ទោសមិនបាទ ឆើដ្ឋចម្លេច ។ បពិត្រមហាភវ កាយសមាធារជា
កុសល ។ បពិត្រលោកដ៏ចំរើន ចុះកាយសមាធារជាកុសល កើ
ដ្ឋចម្លេច ។ បពិត្រមហាភវ កាយសមាធារបើមិនបាទទោស ។

កកខោ មន កាយសមាចារេ អនវដ្ឋោ ។
 យោ ទោ មហារាជ កាយសមាចារេ អន្យាបដ្ឋោ ។
 កកខោ មន កន្ត កាយសមាចារេ អន្យាបដ្ឋោ ។
 យោ ទោ មហារាជ កាយសមាចារេ សុខវិចារោ ។
 កកខោ មន កន្ត កាយសមាចារេ សុខវិចារោ ។
 យោ ទោ មហារាជ កាយសមាចារេ ទេវត្ថត្ថា-
 ពាធាយមិ សិវត្ថតិ ឧ បរត្ថតាធាយមិ សិវត្ថតិ ឧ.
 ឧកយត្ថតាធាយមិ សិវត្ថតិ តស្ស អកុសលា ធម្មា
 បរិហាយន្តំ កុសលា ធម្មា អភិវឌ្ឍន្តំ ឯវុត្ថោ ទោ
 មហារាជ កាយសមាចារេ អនោចារាម្មា សមណោ
 ព្រាហ្មណោ វិញ្ញាណីតិ ។ កកខោ មន កន្ត
 មនុស្ស វិចីសមាចារេ ។ ថេ ។ មនោសមា-
 ចារេ អនោចារាម្មា សមណោ ព្រាហ្មណោ
 វិញ្ញាណីតិ ។ យោ ទោ មហារាជ មនោសមាចារេ
 កុសលោ ។ កកខោ មន កន្ត មនោសមាចារេ
 កុសលោ ។ យោ ទោ មហារាជ មនោសមាចារេ
 អនវដ្ឋោ ។ កកខោ មន កន្ត មនោសមាចារេ
 អនវដ្ឋោ ។ យោ ទោ មហារាជ មនោសមាចារេ

បតិគ្រលោកដ៏ចំរើន ចុះកាយសមាចារេ មិនមានទោស តើដូចម្តេច ។
 បតិគ្រមហារាជ កាយសមាចារេ មិនមានសេចក្តីបៀតបៀន ។
 បតិគ្រលោកដ៏ចំរើន ចុះកាយសមាចារេ មិនមានសេចក្តីបៀតបៀន
 តើដូចម្តេច ។ បតិគ្រមហារាជ កាយសមាចារេមានសេចក្តីសុខជា
 ផល ។ បតិគ្រលោកដ៏ចំរើន ចុះកាយសមាចារេមានសេចក្តីសុខជា
 ផល តើដូចម្តេច ។ បតិគ្រមហារាជ កាយសមាចារេមិនប្រព្រឹត្តទៅ
 ដើម្បីបៀតបៀនខ្លួនឯង មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីបៀតបៀនបុគ្គលដទៃផង
 មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីបៀតបៀនបុគ្គលទាំងពីរផង អកុសលធម៌ទាំងឡាយ
 របស់បុគ្គលនោះ រមែងលាបស្នូនទៅ កុសលធម៌ទាំងឡាយ រមែងចំរើន
 ឡើង បតិគ្រមហារាជ កាយសមាចារេមានសភាពដូច្នេះឯង ដែលគួរ
 ឱ្យពួកសមណប្រាហ្មណ៍ ជាអ្នកប្រាជ្ញ គោលទោសមិនបាន ។ បតិគ្រ
 គ្រលោកដ៏ចំរើន ចុះវិចីសមាចារេ ។ ថេ ។ មនោសមាចារេ ដែលពួក
 សមណប្រាហ្មណ៍ជាអ្នកប្រាជ្ញ គោលទោសមិនបាន តើដូចម្តេច ។
 បតិគ្រមហារាជ មនោសមាចារេជាអកុសល ។ បតិគ្រលោកដ៏ចំរើន
 ចុះមនោសមាចារេជាអកុសល តើដូចម្តេច ។ បតិគ្រមហារាជ មនោ-
 សមាចារេ មិនមានទោស ។ បតិគ្រលោកដ៏ចំរើន មនោសមាចារេ
 មិនមានទោស តើដូចម្តេច ។ បតិគ្រមហារាជ មនោសមាចារេ

អក្សរច្រើន ។ កក្កោ បទ កង្ក មោសាសមាបារា
 អក្សរច្រើន ។ យោ ទោ មហាកដ មោសាសមាបារា
 សុទ្ធវិចារកា ។ កក្កោ បទ កង្ក មោសាសមាបារា
 សុទ្ធវិចារកា ។ យោ ទោ មហាកដ មោសាសមាបារា
 រេត្តត្បាតាយចិ សិវត្តតិ ឧ ចរក្សតាយចិ
 សិវត្តតិ ឧ ឧកយក្សតាយចិ សិវត្តតិ តស្ស
 អកុសលា ធម្មា បរិហាយន្តិ កុសលា ធម្មា
 អភិវឌ្ឍន្តិ ឯវុចោ ទោ មហាកដ មោសាសមាបារា
 អោតារម្ភា សមណាហិ ព្រាហ្មណាហិ វិញ្ញាហិតិ ។

(៣១៦) កង្ក ទោ បទ(១) កង្ក កង្ក សោ
 កកក សាធិស័យេវ កុសលាធិ ធម្មាធិ ឧបសម្បត្តិ
 វណ្ណតិកិ ។ សព្វកុសលធម្មប្បញ្ញាហិ ទោ មហាកដ
 តថាគតា កុសលធម្មសមដ្ឋាគកោតិ ។

១១៦. កំ ឧត្តម វិស្សន្តិ។

បិទមានសេចក្តីប្រៀបប្រៀន ។ បតិក្រណេត្តិវិចារី ចុះបរោសមាបារា
 មិនបានសេចក្តីប្រៀបប្រៀន តើដូចម្តេច ។ បតិក្រមហាកដ មោ-
 សាបារា មានសេចក្តីសុខជាផល ។ បតិក្រណេត្តិវិចារី ចុះបរោ-
 សាបារា មានសេចក្តីសុខជាផល តើដូចម្តេច ។ បតិក្រមហាកដ
 មោសាបារា មិនប្រព្រឹត្តទៅ តើម្យ៉ាងណាខ្លះផង មិនប្រព្រឹត្ត
 ទៅ តើម្យ៉ាងណាខ្លះបុគ្គលផង មិនប្រព្រឹត្តទៅ តើម្យ៉ាងណាខ្លះ
 បុគ្គលទាំងពីរផង អកុសលធម៌ទាំងឡាយរបស់បុគ្គលនោះ វេលាសាច
 សូម្បី កុសលធម៌ទាំងឡាយ វេលាចំរើនឡើង បតិក្រមហាកដ មោ-
 សាបារា មានសក្តានុពលផ្ទះផង ដែលគួរឲ្យកុសលក្រាហ្មណ៍ជា
 អ្នកប្រាជ្ញ កោលកោសមិនបាន ។

(៣១៦) ព្រះបាទបរសាទិកោសលក្រាស័ថ បតិក្រព្រះភានន្ត
 វិចារី ចុះព្រះបាទព្រះភាន អង្គរនោះ ត្រង់នៃពាលសរសើរម្ល៉ៅ
 កាលរេត្តកុសលធម៌ទាំងអស់ តែម្យ៉ាងឮ ។ ព្រះអាចន្តក្នុងព្រះករ
 ថា បតិក្រមហាកដ ព្រះអង្គគឺជាក្រុងនៃកុសលធម៌ទាំងអស់
 ហើយទ្រង់ប្រកបដោយកុសលធម៌តែម្យ៉ាង ។

(៣០៩) អន្តរិយំ កន្ត្ថំ អត្តតំ កន្ត្ថំ យាវ
 សុភាសិតត្បិទំ កន្ត្ថំ អាយស្មតោ អាទន្ទស្ស ឥមិទា
 ត មយំ កន្ត្ថំ អាយស្មតោ អាទន្ទស្ស សុភាសិតេន
 អត្តមនាភិវត្តា ឬវី អត្តមនាភិវត្តា^(១) មយំ កន្ត្ថំ
 អាយស្មតោ អាទន្ទស្ស សុភាសិតេន សីទេ កន្ត្ថំ
 អាយស្មតោ អាទន្ទស្ស ហត្ថិវត្ថំ កក្កេយ្យ
 ហត្ថិវត្ថេនម្យំ មយំ អាយស្មតោ អាទន្ទស្ស ននេយ្យម
 សទេ កន្ត្ថំ អាយស្មតោ អាទន្ទស្ស អស្សវត្ថំ
 កក្កេយ្យ អស្សវត្ថេនម្យំ មយំ អាយស្មតោ អាទន្ទស្ស
 ននេយ្យម សទេ កន្ត្ថំ អាយស្មតោ អាទន្ទស្ស
 តាមវី កក្កេយ្យ តាមវម្យំ មយំ អាយស្មតោ
 អាទន្ទស្ស ននេយ្យម អបិទ កន្ត្ថំ មយម្បនេតិ^(២)
 ជាធម៌ នេតិ អាយស្មតោ អាទន្ទស្ស កក្កេយ្យតតំ អយំ
 មេ កន្ត្ថំ ពាហិតំតា រញ្ជា មាគនេន អជាតសត្វនា
 វេនេហិបុត្តេន ឆត្តនាធិវយា^(៣) ចក្កុច្ចិត្វា បហិតា
 លោធិសសមា អយាមេន អដ្ឋសមា វិទ្យាវេន តំ កន្ត្ថំ

១ ឧ. ម. មជ្ឈិម និកាយ វិស្សកំ ១ ២ ១. មយម្បតំ ។ ម. មយ នេតំ ។
 ២ ឧ. វត្តនាធិវយា ។

(៣១០) បតិក្រលោកដ៏ចំរើន អស្មាប្បណាសំ បតិក្រលោក
 ដ៏ចំរើន ចំរើនប្បណាសំ បតិក្រលោកដ៏ចំរើន ភាគរួចរកញាតិសុភា-
 សិតវិសេសព្រះអាទន្ទមានអាយុកាលយូរហើយ បតិក្រលោកដ៏ចំរើន ប្រព្រឹត្ត
 ទៀត យើងទុំជាអ្នកត្រេកអរពេញចិត្ត ដោយសុភាសិតរបស់ព្រះអាទន្ទ
 មានអាយុរួចរកញាតិសុភាសិត បតិក្រលោកដ៏ចំរើន លុះយើងទុំជាអ្នក
 ត្រេកអរពេញចិត្ត ដោយសុភាសិតរបស់ព្រះអាទន្ទមានកាយ យ៉ាងនេះ
 ហើយ បតិក្រលោកដ៏ចំរើន ប្រសិនបើ ហត្ថិវត្ថុ គួរដល់ព្រះអាទន្ទ
 មានអាយុ យើងនឹងប្រគល់ហត្ថិវត្ថុ ដល់ព្រះអាទន្ទមានអាយុ បរិក្រេ-
 លោកដ៏ចំរើន ប្រសិនបើ អស្សវត្ថុ គួរដល់ព្រះអាទន្ទមានអាយុ យើង
 នឹងប្រគល់អស្សវត្ថុ ដល់ព្រះអាទន្ទមានអាយុ បតិក្រលោកដ៏ចំរើន
 ប្រសិនបើ ស្រុកស្នូយ គួរដល់ព្រះអាទន្ទមានអាយុ យើងនឹងប្រគល់
 ស្រុកស្នូយ ដល់ព្រះអាទន្ទមានអាយុ បតិក្រលោកដ៏ចំរើន ប៉ុន្តែយើងទុំ
 បានដឹងហេតុនេះថា វត្ថុមានហត្ថិវត្ថុជាដើមនេះ មិនគួរដល់ព្រះអាទន្ទ
 មានអាយុទេ បតិក្រលោកដ៏ចំរើន មានតែសំរាប់ភាពជាតិកា^(១)របស់ទុំ
 នេះ មានបរិយាយខុសហត្ថ ទាំង ៨ ហត្ថ ដែលព្រះបាទមគេន្តរគោតសត្វ
 វេទហិបុត្ត ដាក់ក្នុងស្រោចត្រហើយបើកឱ្យទុំ បតិក្រលោកដ៏ចំរើន

១ សំរាប់ដែលតែងតែក្នុងនៃរណ្តៅតាហើយ ។ អន្តរិយា ។

អាយស្មា អាណន្ទោ បដិក្កណ្ណតុ អនុគម្មំ
ឧបាសាយតិ ។ អសី មហារាជ បរិច្ចណ្ឌិ មេ
តិវិវរុទ្ធំ ។

[៣០៨] អយំ កន្ថោ អចំរវតី ធនំ ធិដ្ឋា
អាយស្មតា ទេវ អាណន្ទោ អម្ពេហិ ម យថា ឧបរិ
បព្វតេ មហាមេយោ អភិប្បវុដ្ឋោ យោតិ មថា យំ អចំរវតី
ធនំ ឧបតោ កុល្លាបំ(១) សិរិសន្នន្តិ កន្ថតិ ឯវមេវ
ទោ កន្ថោ អាយស្មា អាណន្ទោ ឥសាយ ពាហិតិកាយ
អត្តនោ តិវិវ កុរិស្សតិ យំ បទ(២) អាយស្មតោ
អាណន្ទស្ស បុរាណំ តិវិវ តំ សុប្រាណាចារិយំ
សិរិកជិស្សតិ ឯវាយំ អម្ពាតំ ឧក្ខណោ សិរិសន្នន្តិ
មញ្ញោ កមិស្សតិ បដិក្កណ្ណតុ កន្ថោ អាយស្មា
អាណន្ទោ ពាហិតិកន្ថំ ។ បដិក្កហសំ ទោ អាយស្មា
អាណន្ទោ ពាហិតិកំ ។ អដាទា រាជា បសេននិ
កោសលោ អាយស្មន្តំ អាណន្តំ ឯតនោច ហន្ត
ចនាធិ(៣) មយំ កន្ថោ អាណន្ត កន្ថាម តហុកិច្ចា មយំ

១ ឧ. ព្រាហ្ម ។ ២ ឧ. ឧបាយុត្តិមេ អត្តនោតិ វិស្សតិ ។ ៣ ឧ. វិ ។ ប. បទ ។

សូមព្រះភានន្តមានភាយុ ទទួលយកនូវសំពត់នោះ ដើម្បីសេចក្តីអនុ-
គ្រោះដល់ខ្ញុំ ។ ព្រះភានន្តបដា ថ្វាយព្រះភាគហោរា ត្រៃចិវរបស់
កាក្កាកាត្រច័ត្រាម៉ហើយ ។

[៣០៩] ព្រះរាជគ្រាស់ថា បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន ស្តីពីចិវរវិទ្យានៃ
ព្រះភានន្តមានភាយុក្តី យើងខ្ញុំគឺ បានឃើញគ្រាប៉ះហើយ បហារយេ
ដែលបង្កើតឡើងចុះមកទាំងលើក កាលបើយ៉ាងនេះ ស្តីពីចិវរវិទ្យានៃ កំណើត
ចូរហៀរទៅកាន់ចាន់ប្រាង្គតាំងពីរោង យ៉ាងណាឱ្យ បរិស្រេលោក
ដ៏ចម្រើន ព្រះភានន្តមានភាយុ ឆឹងធ្វើឱ្យត្រៃចិវរបស់ខ្លួន ដោយសំពត់ពា-
ហិតិកានេះ ចំណែកត្រៃចិវរណា ដែលជាចិវរបស់ព្រះភានន្តមាន
ភាយុ ព្រះភានន្ត ឆឹងលែកលែកត្រៃចិវរបស់នោះ ឱ្យដល់ពួកសុប្រញូញវិ
កំយ៉ាងនោះដែរ កាលបើមានការណ៍យ៉ាងនេះ ទក្ខណៈបានរបស់យើង
ខ្ញុំនេះ ឯឆឹងដាច់ឱ្យហៀរទៅបាន បពិត្រលោកម្ចាស់ដ៏ចម្រើន សូមព្រះ
ភានន្តមានភាយុ ទទួលយកនូវសំពត់ពាហិតិកានេះ ។ ព្រះភានន្តមានភាយុ
ក៏ទទួលយកសំពត់ពាហិតិកា ។ លំដាប់នោះ ព្រះបាទបរសេនទិវោសល
បានគ្រាស់ពាក្យនេះ ចៅរាជព្រះភានន្តមានភាយុថា បពិត្រ... ភានន្ត
ដ៏ចម្រើន យើងខ្ញុំគ្រាប៉ះទៅដល់ព្រះរាជហើយ ព្រោះយើងខ្ញុំបានកន្ថុច្រើន

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមវគ្គស្ថាន

ឥហុកាវណ័យានិ ។ យស្សនានិ ត្វិ មហាវដ
កាលី មញ្ញសិនិ ។ អដទោ វដា ចសេននិ
កោសលោ អាយស្មតោ អាទន្ទស្ស កាសិទ្ធំ
អភិវនេត្វា ឧត្តាយាសនា អាយស្សន្តំ អាទន្តំ
អភិវនេត្វា បទន្តុណី កក្កា ចក្កាមិ ។

[៣១៧] អដទោ អាយស្ម អាទន្ទ អភិ-
វនេត្តន្តស្ស ៦) ចសេននិស្ស កោសលស្ស យេន
កក្កា កេតុបស្កមិ ឧបស្កមិត្វ កក្កន្តំ
អភិវនេត្វា ឯកមន្តំ ធិសីនិ ។ ឯកមន្តំ ធិសីនោ
ទោ អាយស្ម អាទន្ទ យាវតកា អហោសិ រត្តា
ចសេននិ កោសលេន សន្តិ កតាសល្លាតោ
តិ សន្តិ កក្កតោ អាទេនសិ ឥត្វា តាហិនិកំ
កក្កតោ តាហិនិ ។ អដទោ កក្កា កិក្កា អាទន្តសិ
១ ខ. ម. ធិត្តន្ត អនុវេទិតា វិស្សា ។ ២ ខ. ម. ធិត្តន្ត វគ្គា វិស្សា ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមវគ្គស្ថាន

មានការរស់ស្រើម ។ ព្រះគោនុញ្ញាដ្ឋានព្រះភវថា បរិគ្របបរាជ សូម
មហាបក្ខត្រ សំគាល់កាលដ៏គួរ ក្នុងកាលវេទនាមេបុរៈ ។ ព្រះធាន
ព្រះបាទបសេនទិកោសល ទ្រង់ត្រេកអរនឹងកាសិវត របស់ព្រះគោនុ
មានភាយុ ហើយព្រាតវិភីកាសនៈ ក្នុងបន្តិលាព្រះគោនុមានភាយុ
ដោយគោរព ធ្វើប្រទេស្យឈរចៀសចេញទៅ ។

[៣១៨] ត្រាតាលវែលព្រះបាទបសេនទិកោសល ទ្រង់ចៀស
ចេញទៅមិនយូរប៉ុន្មាន ទើបព្រះគោនុមានភាយុ ចូលទៅកាលព្រះ
មានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក្នុងបន្តិលាព្រះគោនុ
ដោយគោរព ហើយគង់នៅក្នុងទីសមគួរ ។ លុះព្រះគោនុមាន
ភាយុ គង់ក្នុងទីសមគួរហើយ បានព្រាបបន្តិទូលកថាសល្លាបៈ ដែល
លោកបរោ ជាមួយនឹងព្រះបាទបសេនទិកោសល ចំនង់ច្បង ដល់ព្រះ
មានព្រះភាគចំនង់ រួចក្នុងសំនង់ជាហិកាធាន ទៅព្រះមាន
ព្រះភាគ ។ ទើបព្រះគោនុព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់នឹងកិក្កាចំនង់ច្បងថា

ឧបសគ្គ ពាហិតិយស្សន្ត អាទិភាពស្សន្ត

ណា ភិក្ខុវេ រញ្ជៈ បសេននិស្ស កោសលស្ស
សុលន្ទំ ភិក្ខុវេ រញ្ជៈ បសេននិស្ស កោសលស្ស
យំ ភជា បសេននិ កោសលេ លភតិ អាទិភា
និស្សនាយ លភតិ បយ័នុតាសនាយាតិ ។ ននបរា
ភគវា អត្តមថា ភេ ភិក្ខុ ភគវតោ កាសិក
អភិទន្ធិ ។

ពាហិតិយស្សន្ត អន្តរំ ទិវំ ។

ឧបសគ្គ ពាហិតិយស្សន្ត កាលេយ្យនិក្ខេបន្ត

ខ្មោលភិក្ខុវេនិស្សនាយ ព្រះបាទបសេននិកាសល ឈ្មោះថា ឧបសគ្គ
ហើយ ខ្មោលភិក្ខុវេនិស្សនាយ អត្តភាពមនុស្ស ព្រះបាទបសេននិ-
កាសល ឈ្មោះថា បាទនាយកហើយ ព្រះបាទវិស្ណុ
ព្រះបាទបសេននិកាសល ទ្រង់បាទដ្ឋបអាទិភាព ទ្រង់បាទចូលរាជ
អាទិភាព ។ លុះព្រះបាទព្រះភាគ ទ្រង់ស្រាវជ្រាវស្វែងរកនេះហើយ
ភិក្ខុវេនិស្សនាយមានចំនួនត្រូវ រឹតយប់នោះកាសិក បេសព្រះបាទ
ព្រះភាគ ។

បច្ចំ ពាហិតិយស្សន្ត ទី ៨ ។

នវិម៌ ធម្មបេតិកយសុត្តិ

[៣២១] ឯវច្ឆេវ សុត្តិ ។ ឯតំ សមយំ ភក្កន៍
សក្កេស្ម វិហាតំ មេធន្ទ្រិម្មិ^(១) នាម សក្កាជំ
ជិតមោ ។ ភេន ទោ បន សមយេន វាជា
បសេននិ កោសលោ នកាគំ^(២) អនុប្បត្តោ ហោតិ
ភេនចិនេវ កាវណិយេន ។ អដទោ វាជា បសេននិ
កោសលោ ជំយំ កាកាយជំ អាមន្តេសំ យោដេហិ
សម្ម កាកាយន កត្រាជិ កត្រាជិ យាទានិ
ទយ្យានភូមិយំ^(៣) កត្តាម សុភូមិ នស្សនាយាទិ ។
ឯវិ នេភតិ ទោ ជំយោ កាកាយនោ រក្ខោ បសេន-
និស្ស កោសលស្ស បដិស្សត្វា កត្រាជិ កត្រាជិ
យាទានិ យោជាថេត្វា រក្ខោ បសេននិស្ស កោ-
សលស្ស បដិវេនេសិ យុត្តានិ ទោ ភេ នេវ កត្រាជិ
កត្រាជិ យាទានិ យស្សនានិ កាលំ ចក្ខុសីតិ ។

១. មេភព្យុម៌ ។ ២. នង្គរេវ ។ ៣. ម. យោនភូមិ ។

ធម្មបេតិកយសុត្តិ ទំ ៩

[៣២០] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យទ្វយ ព្រះតាម
ព្រះភាន ទ្រង់គឺនៅក្នុងមេធន្ទ្រិម្មិ^(១) របស់ពួកសក្យៈ ក្នុងសក្កជន-
បទ ។ សម័យនោះឯង ព្រះបាទបសេនទិកោសល ទ្រង់បានមកដល់
នគរកូចដោយភិក្ខុមួយ ។ លំដាប់នោះ ព្រះបាទបសេនទិកោសល
ទ្រង់ត្រាស់ចង្អុលដល់ភាវាស្យឈ្មោះទ័យភាកាយនៈថា ម្ចាស់ភាកាយនៈសិ-
ល្យាញ្ញ អ្នកឯងចូរទើបយានល្អ ។ យើងនឹងទៅកាន់ទីទួល ដើម្បីរម័ល
ទីវេលល្អ ។ ទ័យភាកាយនាមាស្យ ទទួលព្រះរាជឡង្គារ របស់ព្រះ
បាទបសេនទិកោសលថា ព្រះគុណភ័ក្ត្រវិសេស ហើយប្រើបុរសឲ្យ
ទើបយានល្អ ។ ស្រេចហើយត្រឡប់មកក្រោមបង្គំទទួលព្រះបាទបសេន-
ទិកោសលថា ចត្តិព្រះសម្មតិទេព យានល្អ ។ បានទើបចូលស្រួល
ហើយ សូមព្រះគង្គ សំគាល់កាលវេលាមក ក្នុងកាលឯឡង្គារនេះ ។

១. អង្គរាពាក្យយំថា ពានិវេនេសា មេធន្ទ្រិម្មិ ព្រះនិគមនា ពានិវេន
ន្ទសម្បត្តានំ ។ ឆ្លងក្នុងកាល ។

(៣២១) អង្គទាំង ៣ ជា បេសននិ កោសលោ
 ក្រី យានី អភិរាជី កម្រេហិ កម្រេហិ យាននិ
 ឧបាសនា^(២) ឯយ្យសិ មហាបុរាណបុរាណ យេន
 អាការោ គេន ចាយាសិ យាវតីកា យានស្ស ភូមិ
 យាននន តត្ថា យាន មហាបុរាណ មន្តិកោ ។ អាកមិ
 ហិសិ ។ អន្តរា ទោ រាជា បេសននិ កោសលោ
 អាការោ ជន្មុរិហារិ អនុបន្តិមមាហោ អនុបន្តិមាហោ
 រុក្ខមូលានិ ចាសានិកានិ ចាសានិយានិ អប្បសន្តា-
 និ អប្បនិក្ខេបានិ វិជនវាគានិ មនុស្សរាហស្សយ្យ-
 កានិ មនិស្សានសាវុច្យានិ ធិស្ឋាន កកវន្តិយេវ
 អាការោ មិគិ ឧបាសនិ សមាទិ ទោ តានិ រុក្ខមូលានិ
 ចាសានិកានិ ចាសានិយានិ អប្បសន្តានិ អប្ប-
 និក្ខេបានិ វិជនវាគានិ មនុស្សរាហស្សយ្យកានិ
 មនិស្សានសាវុច្យានិ យេន សុនិ មយន្តិ កកវន្តិ
 ចយិវចាសាម អហន្តិ សមាសមុទ្ធី ។ អង្គទាំង ៣ ជា
 បេសននិ កោសលោ នីយិ កាកាយនិ កាមវន្តសិ
 សមាទិ ទោ សម្ម កាកាយន តានិ រុក្ខមូលានិ

២. ឧបាសនា ។

(៣២១) រាជបេសនា ព្រះបាទបេសននិកោសល ច្រើនឡើង
 កាន់យាននិក្ខេប ច្រើនព្រះរាជបេសនាចៅយេនយាន ។ ឆ្ពោះទៅកាន់
 ស្នូនច្បារដោយអនុភាពជាស្តេចនៃ ស្តេចទៅដោយយោង ដល់បេសនិ
 ដែលត្រូវយោងទៅទាន ទើបច្រើនចុះកំណើត ស្តេចទៅដោយព្រះ
 បាទច្បារទៅកាន់ស្នូនច្បារ ។ ព្រះបាទបេសននិកោសល ច្រើនយាង
 ច្រើនទៅមកក្នុងស្នូនច្បារច្រើន ដើម្បីសម្រាកព្រះជន្ម ទានទេវឃើញ
 ម្ចាស់ឃើញឃើញឃើញឃើញឃើញឃើញឃើញឃើញឃើញឃើញ
 តិច ។ ឥតមានសំឡេងឆ្លើយ ព្រាសចាកខ្យល់ចក់មក កំណើត
 មនុស្ស គួរជាទីធ្វើការសម្ងាត់នៃមនុស្ស ជាទីគួរដល់វិវេកក្នុងវេលាយប់
 លុះឃើញចេញពីបន្ទប់ក៏ឆ្លើយ ព្រាងចំពោះព្រះមានព្រះភាគជា
 ម្ចាស់ឃើញឃើញឃើញឃើញឃើញឃើញឃើញឃើញឃើញ
 តិច ។ ឥតមានសំឡេងឆ្លើយ ព្រាសចាកខ្យល់ចក់មក កំណើត
 នៃមនុស្ស គួរជាទីធ្វើការសម្ងាត់ នៃមនុស្ស ជាទីគួរដល់វិវេកក្នុង
 វេលាយប់ ដូចជាទីដែលឃើញច្បាស់ច្បាស់ទៅកាន់ព្រះមានព្រះភាគ ជា
 អហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធាចារ្យ ។ ទើបព្រះបាទបេសននិកោសល ច្រើន
 ក្រាស់ទៅនឹងទីយកកាយមាតា មាតាមាតាមាតាមាតា ម្ចាស់ឃើញឃើញឃើញឃើញឃើញឃើញឃើញឃើញឃើញ

ចាសាធិការាធិ ចាសាធិការាធិ អប្បសាធិការាធិ អប្ប-
 ធិការាធិការាធិ វិជនាធិការាធិ មនុស្សាធិការាធិ ធិការាធិ
 មនុស្សាធិការាធិ យត្ថ សុត្ថ មយន្តិ កកវន្តិ
 មយន្តិចាសាម អហន្តិ សម្មាសម្ពុទ្ធិ កហំ ទុ
 កោ សម្ម កាភយន ឯតវហំ សោ ភគវ វិហារតិ
 អហំ សម្មាសម្ពុទ្ធាតិ ។ អត្ថិ មហាភដ មេធាប្បមី
 ធាម សក្យានិ ធិកមោ ភត្ថ សោ ភគវ ឯតវហំ
 វិហារតិ អហំ សម្មាសម្ពុទ្ធាតិ ។ តីវរទ្វិរា(១) បទ
 សម្ម កាភយន ឯតវកម្មា មេធាប្បមី ធាម សក្យានិ
 ធិកមោ ហោតីតិ ។ ទ ទូរេ មហាភដ តីណិ
 យោជនាធិ សក្កា ទិវសាវសេសេន កុទ្ធិន្តិ ។
 តេធានិ សម្ម កាភយន យោជនា កត្រានិ កត្រានិ
 យោជនា កមិស្សម មយន្តិ កកវន្តិ ធិស្សនាយ
 អហន្តិ សម្មាសម្ពុទ្ធិ ។ ឯវិ ទេវតិ កោ ធិយោ
 កាភយនោ រត្តោ បសេនធិស្ស កោសលស្ស
 មជ្ឈិស្សត្វា កត្រានិ កត្រានិ យោជនា យោជនាមេត្វា
 រត្តោ បសេនធិស្ស កោសលស្ស មជ្ឈិវេនេសិ
 ។ ឯ. វិ. បុ. ។

ចំនែកយនេះដាច់គ្នាស្របគ្នា គួរជាទីជ្រះថ្លា មានសំឡេងភិច ។
 ដ៏មានសំឡេងភិចកង ត្រាស់ចាកខ្យល់បក់មកពីសំរោងបុស្ស គួរ
 ជាទីធ្វើការសង្វាស់បុស្ស ជាទីគួរជឿជាក់ក្នុងវេលាយប់ ដូចជាទី
 ដែលយើងធ្លាប់ចូលទៅកាលព្រះមានព្រះភាគ ជាអហោសម្មាសម្ពុទ្ធវិជ្ជា
 ម្ចាស់កាយនេះសំឡេង ចុះដំឡូងនេះ ព្រះមានព្រះភាគ ជាអហោស
 សម្មាសម្ពុទ្ធនោះ ព្រះអង្គគង់ក្នុងទីណា ។ ទីយកាយនាមាត្រាប
 បង្គំទូលគបថា បពិត្រមហាភដ ឥឡូវនេះ ព្រះមានព្រះភាគជាអហោស
 សម្មាសម្ពុទ្ធអ្នឹងនោះ គង់នៅក្នុងមេធាប្បមីរបស់ពួកសក្យៈ ។ ព្រះរាជា
 ត្រាស់ថា ម្ចាស់កាយនេះសំឡេង ចុះមេធាប្បមីរបស់ពួកសក្យៈ
 ទៅអំពីនគរនេះទៅកើតឆ្ងាយប៉ុន្មាន ។ ទីយកាយនាមាត្រាបបង្គំ
 ទូលគបថា បពិត្រមហាភដ មិនជាឆ្ងាយណាស់ទេ ប្រហែលជា
 ច្បាយដំបូល្អោះ ព្រះអង្គនាពេលនោះវេលា មិនពេញមួយថ្ងៃទេ ។
 ព្រះរាជាត្រាស់ថា ម្ចាស់កាយនេះសំឡេង ចេញនោះ អ្នកឯងចូរទើប
 យានល្អ ។ យើងទាំងពីរដើម្បីសាសនាព្រះមានព្រះភាគ ជាអហោសម្មា-
 សម្ពុទ្ធអ្នឹងនោះ ។ ទីយកាយនាមាត្រា ទទួលយកព្រះរាជទានរបស់
 ព្រះបាទបសេនធិកាសលថា ព្រះករុណាថ្ងៃសែស ចូរប្រើឧទ្យ
 ទឹមយានល្អ ។ ស្រេចយើយ ក្រាបបង្គំទូលព្រះបាទបសេនធិកាសលថា

យុត្តានិ ទោ តេ ទេវ កម្រាជិ កម្រាជិ យោជានិ
យស្សនាជិ កាលំ មញ្ញសីតិ ។

[៣២២] អដទោ រាជា មសេននិ តោសលោ
កម្រំ យោជំ អក្ខរហិត្វា កម្រេហំ កម្រេហំ យោជេហំ
នករកម្ពា យេន មេនធុរិ ឆាម សក្យានំ និកោ
តេន ចាយាសិ តេនេវ និវសាវសេសេន មេនធុរិ
ឆាម សក្យានំ និកមំ សម្បបុណំ យេន អារាមោ
តេន ចាយាសិ យាវតីកា យោជស្ស ក្វមិ យោជេន
កត្វា យោជោ បន្ទោរេហិត្វា បត្តិកោ វ អារាមំ
ចាវិសិ ។ តេន ទោ បន សមយេន សម្ពហុលា វិក្ខុ
អញ្ញោកាសេ ចន្តមន្តិ ។ អដ រាជា ចសេននិ
តោសលោ យេន តេ ភិក្ខុ តេនុបសង្កតិ ឧបសង្កមិទ្ធា
តេ ភិក្ខុ ឯតនរោត កហំ នុ ទោ កាត្ថ ឯតរហំ សោ
កកា វិហារតិ អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធា នស្សនកាមា
ហំ មយន្តិ កកវន្តិ អរហន្តិ សម្មាសម្ពុទ្ធន្តិ ។
ឯសោ មហាកាជ វិហារោ សិវុត្វារោ តេន

បតិគ្រចន្តសប្បតិទេវ យោជន្ត ។ ពោធិបប្បត្តិព្រះឥន្ទ្រចាស្រចេហ៊ីយ
សូមព្រះអង្គសំគាល់ឲ្យកាលដំក្លរ ក្នុងកាលវេលាដូច្នេះ ។

[៣២២] គ្រាមាន ព្រះបាទបសេននិកាសល ច្រើនឡើងរាល់
យោជន្តហើយ ស្តេចចេញតំពីនគរចេញទៅដោយយោជន្ត ។ បសេននិ
ទៅត្រង់មេឡបន្តិមរបស់ពួកសក្យៈ ទៅមិនឆ្ងាយ ១ ថ្ងៃប៉ុណ្ណោះឯង
ក៏បានដល់ទៅមេឡបន្តិមរបស់ពួកសក្យៈ ហើយឆ្ពោះទៅកាន់សួនច្បារ
ច្រើនយ៉ាងទៅដោយយោជ ដល់ដល់ទីដែលគួរចោទទៅបាន ហើយ
ច្រើនចុះតំពីយាន ស្តេចទៅដោយព្រះបាទ ចូលទៅកាន់សួនច្បារ ។
សម័យនោះឯង ពួកភិក្ខុច្រើនប្រកបកុសល្យត្រ័យក្នុងទីកល ។ លំដាប់នោះ
ព្រះបាទបសេននិកាសល ចូលសំដៅទៅកេតិកុទាំងឡាយនោះ លុះ
ចូលទៅដល់ហើយ មានព្រះរាជទុតិយានទៅកេតិកុភិក្ខុ បពិត្រលោក
ទាំងឡាយដំបូង វេលាដូច្នេះ ព្រះមានព្រះភាគជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ
អង្គនោះ ព្រះអង្គនឹងក្នុងទីណា ព្រោះយើងទាំងឡាយ បង្កើនច្រើនព្រះ
មានព្រះភាគ ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធអង្គនោះ ។ ភិក្ខុទាំងនោះថ្វាយព្រះ
នាម បពិត្រមហាកាជ វិហារតំបន់ច្បារនេះហើយ ព្រោះហេតុនោះ

អប្បសង្កា ឧបសង្កម្ភិតា អតរមាថា អាត្ម័ន្ទំ
 បរិសិទ្ធា ឧត្តាសិទ្ធា អត្តន្ទំ អាតោដ្ឋេហិ វិវិស្សតិ តេ
 ភគវា ទ្វារន្ទំ ។ អដទោ វាជា បសេននិ កោសលោ
 តត្ថោ ទត្តញ្ច ឧត្តាសញ្ច ជីយស្ស តាកាយនស្ស
 ហនាសិ ។ អដទោ ជីយស្ស តាកាយនស្ស ឯតន-
 ហោសិ វហាយតិ ទោនាទិ មហារាជា វេនេវនាទិ
 មយា ឯតត្ថន្ទំ ។ អដទោ វាជា បសេននិ កោសលោ
 យេន សោ វិហារោ សំវុត្តន្ទារោ តេន អប្បសង្កោ
 ឧបសង្កម្ភិតា អតរមាថា អាត្ម័ន្ទំ បរិសិទ្ធា ឧត្តា-
 សិទ្ធា អត្តន្ទំ អាតោដ្ឋេសិ ។ វិវិ ភគវា ទ្វារំ ។
 អដទោ វាជា បសេននិ កោសលោ វិហារំ បរិសិទ្ធា
 ភគវតោ ចានេសុ សិវសា និចតិទ្វា(១) ភគវតោ
 ហនាទិ ឡុទន ច បរិច្ចម្ពតិ ចាណីហិ ច
 បរិសម្ពាហតិ ធាមញ្ច សាវេតិ វាជាហំ កន្តេ
 បសេននិ កោសលោ វាជាហំ កន្តេ បសេ-
 ននិ កោសលោតិ ។ កិ បន ភ្នំ មហារាជ

១. ឧ. ឧត្តរ ។

សូមព្រះអង្គធ្វើព្រះសូរសធិត ។ ស្ដេចចូលទៅសន្សំ ។ លុច្ឆល
 ទៅដល់បៀង ធ្វើព្រះទោសិត (គ្រវីហម) រួចគោរសន្ទុះទ្វារ ព្រះ
 មានព្រះភាគ នឹងបើកទ្វារដោយព្រះអង្គ ។ ទើបព្រះបាទបរសេននិ-
 កោសល ទ្រង់ហុចព្រះនាងនឹងមក្សវេជ្ជយកាកាយនាមាស្ស ក្នុង
 ទីនោះឯង ។ លំដាប់នោះ ទីយកាកាយនាមាស្ស បានសេចក្ដីត្រិះរិះ
 យ៉ាងនេះថា ដទ្បវនេះ មហារាជទ្រង់ស្ដេចចូលទៅតែមួយព្រះអង្គឯងទេ
 ដទ្បវនេះ ឆ្លុះភាគាសញ្ញាទៅចំក្នុងទីនេះចុះ ។ លំដាប់នោះ ព្រះបាទ
 បរសេននិកោសល ស្ដេចចូលទៅត្រង់វិហារ ដែលមានទ្វារចំទោនា
 ធ្វើព្រះសូរសធិត ។ ស្ដេចចូលទៅសន្សំ ។ លុច្ឆលទៅដល់បៀង
 ហើយ ក៏ទ្រង់ធ្វើព្រះទោសិតហើយគោរសន្ទុះទ្វារ ។ ព្រះមានព្រះភាគ
 ក៏ទ្រង់បើកទ្វារ ។ ទើបព្រះបាទបរសេននិកោសល ចូលទៅកាន់
 វិហារហើយ ក្រាបចុះទៀបព្រះបាទយុគល នៃព្រះមានព្រះភាគដោយ
 សិរ្សៈផង ទ្រង់ព្រះប្រម្លឹក (ជន្លាក់) ព្រះបាទយុគលនៃព្រះមានព្រះភាគ
 ដោយព្រះឧស្ម័នផង ប្របាច់ដោយព្រះហស្តចាងឡាយផង ប្រកាស
 នាមផងថា បពិត្រព្រះអង្គអធិបតី ខ្ញុំព្រះអង្គជាស្ដេចរាជ្យាបរសេន-
 និកោសល បពិត្រព្រះអង្គអធិបតី ខ្ញុំព្រះអង្គជាស្ដេចរាជ្យាបរសេននិ-
 កោសល ។ ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ថា បពិត្រមហារាជ ចុះមហាបពិត្រ

១ ព័ស្តុសំប្បេ ឆៀងយកៅច្រើកាយនា ស្វាស្យិន ។

អត្ថវាសំ សម្មាសម្ពុទ្ធានោ ឥន្ទ្រសី បរិវេ ឯវុច្ចិ
ពរមង្គលកាវិ កករោសិ មិត្តបរិវា ឧបទិស្សសីតិ ។

[៣២៣] អត្ថុ ទោ មេ កន្ត្ត កករោសិ ធម្មបទប្បវេណី
ហោនិ សម្មាសម្ពុទ្ធានោ កករោសិ ស្វាគ្វាតោ កករោសិ
ធម្មោ សុម្មង្គិយោ កករោសិ សាវកសង្ឃោនិ ។
ឥន្ទ្រសី កន្ត្ត កករោសិ បស្សមិ ឯតេ សមណក្រាហ្ម-
ណោ បរិយន្តតតិ ក្រាហ្មនិយំ ធម្មោ ធម្មបទ វស្សនិ
វិសម្មិ វស្សនិ វិសម្មិ វស្សនិ ធម្មាធម្មិសម្មិ
វស្សនិ ។ តេ អមរេន សមយេន សុនហាតា
សុវិលីក្កា កម្មិតេសមស្ស បញ្ចហិ កាមកុ-
ណេហិ សមច្ចិតា សមន្តិក្ខតា ធវិបាកន្តិ^(១) ។
ឥន្ទ បដាហំ កន្ត្ត កករោសិ បស្សមិ យាវជីវិ

• ១. ឃរិយន្តិ ។

បានឃើញទូទាំងរាងកាយប្រយោជន៍ដូចម្តេច បានជាទ្រង់ធ្វើសេចក្តីទុក
លំអ្នកយ៉ាងនេះក្រៅលើសពីការយល់ដឹងនេះ ក្នុងសភាពនេះ ហើយសំ-
ដែងនូវការប្តេជ្ញាដោយសេចក្តីរាប់អាន (ដល់ម្ចាស់) ។

[៣២៤] ព្រះបាទបសេនទិកាសេ ក្រាហ្មនិយមថា បពិត្រ
ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ឱ្យព្រះអង្គទុកយល់ចម្លើយ ក្នុងសភាពព្រះមានព្រះភាគ
ថា ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ស្រាវជ្រាវ ដោយប្រពៃ ព្រះធម៌គឺព្រះមាន
ព្រះភាគ ទ្រង់ស្រាវជ្រាវដោយប្រពៃ ព្រះសង្ឃជាសាវ័ក របស់ព្រះ
មានព្រះភាគ ប្រតិបត្តិហើយដោយប្រពៃ ។ បពិត្រព្រះមានព្រះភាគ
ដ៏ចម្រើន ឱ្យព្រះអង្គបានឃើញសមណក្រាហ្មណ៍ត្រូវ ក្នុងលោកនេះ
ប្រព្រឹត្តប្រាជ្ញាធម៌មានតំណាង ១០ ឆ្នាំៗ ២០ ឆ្នាំៗ ៣០ ឆ្នាំៗ ៤០
ឆ្នាំៗ ។ លុះដល់មកសម័យនោះក្រោយ ក៏ស្រាវជ្រាវសមណក្រាហ្ម-
ណ៍នោះ លាងលាបខ្លួនឲ្យស្អាត កោសក់ ពុកពាក់ពុកស្អាត ហើយ
វែនស្រព័ន្ធលើម្លូលមិត្ត ផ្អែកផ្អែមដោយកាមគុណទាំង៤៧ វិញ ។ បពិត្រ
ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ឱ្យព្រះអង្គបានឃើញកិត្តិយសទ្រព្យ ក្នុងសាសនានេះ

អាហារណតោនិកំ បរិមុណ្ណំ^(១) បរិសុទ្ធិំ ព្រាហ្មណ៍យំ
 ធរន្តោ ។ ន ទោ បដាហំ កន្តោ ឥតោ ធម៌ា អញ្ញំ
 ឯវំ បរិមុណ្ណំ បរិសុទ្ធិំ ព្រាហ្មណ៍យំ សមនុបស្សាមិ ។
 អយម្យំ ទោ មេ កន្តោ កកវតិ ធម្មទ្វាយា
 ហោតិ សម្មាសម្ពុទ្ធ�ោ កកវា ស្វាគ្វាតោ កកវតា
 ធម្មោ សុឡង្គិមន្នោ កកវតោ សាវកសាម្ពុទ្ធាតិ ។

[៣២២] មុន ធម៌ កន្តោ រាជានោមិ រាជូហំ
 វិវេកន្តំ ទត្តិយាមិ ទត្តិយេហំ វិវេកន្តំ ព្រាហ្មណ៍យំ
 ព្រាហ្មណោហំ វិវេកន្តំ កមាបនយោមិ^(២) កមាបតីហំ
 វិវេកន្តំ មាតាមិ មុត្តេន វិវេកន្តំ មុត្តោមិ មាតក វិវេកន្តំ
 មិតាមិ មុត្តេន វិវេកន្តំ មុត្តោមិ មិតក វិវេកន្តំ
 ភាតាមិ កតិដិយា វិវេកន្តំ កតិដិមិ ភាតក វិវេកន្តំ
 សហាយោមិ សហាយេន វិវេកន្តំ ។ ឥន បដាហំ
 កន្តោ ភិក្ខុ បស្សាមិ សមន្តោ សម្មោធមានេ

១. ឃើញ ។ ២. ឆ្ងល់ ។

ពុទ្ធប្រតិក្កត្តិព្រាហ្មណ៍យេធម៌ មានជីវិតជាទីបំផុត ឲ្យបរិមុណ្ណំ បរិសុទ្ធ
 ផលបដិសេសជីវិត ។ បត់ត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គធិបាណកោ
 មើលមុខឃើញមានបុគ្គលដទៃ ខាងក្រៅព្រះកុរុសាសនានេះ ប្រក្រត្ត
 ព្រាហ្មណ៍យេធម៌ឲ្យបរិមុណ្ណំ បរិសុទ្ធយ៉ាងនេះឡើយ ។ បត់ត្រព្រះអង្គ
 ដ៏ចម្រើន នេះហើយដែលគាំទ្រខ្ញុំព្រះអង្គទុកយល់ធម៌ ក្នុងសំណាគ់ព្រះ
 រាជព្រះរាជ ព្រះរាជព្រះភាគត្រាស់ដឹង ដោយប្រពៃ ព្រះធម៌
 គឺព្រះរាជព្រះភាគ ត្រាស់សំដែងហើយ ដោយប្រពៃ ព្រះសង្ឃជា
 សាវ័កនៃព្រះរាជព្រះភាគ ប្រតិបត្តិហើយដោយប្រពៃ ។

[៣២២] បត់ត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន មួយវិញ្ញៀត ច្រើនមាន
 កែត្រព្រះរាជវាសន៍ទ័ត្តន៍នឹងពួកព្រះរាជកំរោង ពួកក្សត្រចាស់ទ័ត្ត
 ន៍នឹងពួកក្សត្រកំរោង ពួកព្រាហ្មណ៍ ចាស់ទ័ត្តន៍នឹងពួកព្រាហ្មណ៍កំ
 រោង ពួកឧបាសកចាស់ទ័ត្តន៍នឹងពួកឧបាសកកំរោង មាតាចាស់ទ័ត្ត
 ន៍នឹងបុត្រកំរោង មុត្តេចាស់ទ័ត្តន៍នឹងមាតាកំរោង មិតាចាស់ទ័ត្តន៍នឹងមិត្ត
 កំរោង មុត្តេចាស់ទ័ត្តន៍នឹងមិត្តកំរោង បងប្អូនច្រុសចាស់ទ័ត្តន៍នឹងបងប្អូន
 ស្រីកំរោង បងប្អូនស្រីចាស់ទ័ត្តន៍នឹងបងប្អូនស្រីកំរោង សំឡាញ់ចាស់
 ទ័ត្តន៍នឹងសំឡាញ់កំរោង ។ បត់ត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គឃើញតែពួក
 ភិក្ខុកុរុសាសនាហើយ ដែលមានសេចក្តីច្រមុះច្រៀង ស្រស់ស្រាយ

អវិទេហោ វិភោគីភូតេ អញ្ញមញ្ញំ វិយេកត្តហិ
 សម្មសង្កេតោ វិហារោ ។ ១ ។ ទោ បដាហិ កន្តេ វតោ
 ពហិដ្ឋា អញ្ញំ ឯវិ សមត្ថំ បរិសំ សមទុបស្សមិ ។
 អយម្យំ ទោ មេ កន្តេ ភកវតិ ធម្មទូយោ យោតិ
 សង្កាសម្ពុទ្ធា ភកវា ស្វាត្វាតោ ភកវតា ធម្មោ
 សុច្ឆជ័បដ្ឋោ ភកវតោ សាវកសង្ឃាតិ ។

(៣៦៥) បុណ្ណ ធម្មកហិ កន្តេ អាកមេន
 អាកមិ ឧយ្យនេន ឧយ្យនិ អនុធម្មមាមិ អនុវិចារមិ
 សោហិ តត្ថ ធម្មស្សមិ ឯកេ សមណព្រាហ្មណោ
 តិសេ លុទេ ទុទ្ធលោ ឧបណ្ណបណ្ណកជាតេ
 ធម្មនិសង្កតកត្តេ ន វិយ មតោ ធម្មត្ថំ ពន្ធន្ត
 ជនស្ស ធម្មនាយ ។ តស្ស មញ្ញំ កន្តេ
 ឯតនយោសិ អដ្ឋា វមេ អាយស្មន្តោ អនភិវតា
 វា ព្រហ្មចរិយំ ធរន្តំ អត្ថំ វា តេសំ តំញំ
 ចាចិ^(១) កតំ ធម្មិច្ឆន្តិ^(២) តថា វមេ អាយស្មន្តោ

១ ១. ធម្មកញ្ញំ ។ ២ ២. កន្តេ ធម្មិច្ឆន្តិ ។

មិនទាន់ទ្រង់ដឹង ដូចជាទឹកដែលហូរយូរយារទឹកដោះស្រស់ សំឡឹង
 ម្យ៉ាងម្យ៉ាងនឹងដឹងដោយចិត្តច្រឡំ ។ បតិក្រព្រាអង្គដ៏ចំរើន ខ្ញុំ
 ព្រះអង្គពិចារណាមកមើល មិនឃើញមានបរិស័ទឯទៀត មានក្រវាត្រ
 កុដ្ឋសាសនានេះ ឲ្យមានសេចក្តីព្រមព្រៀងគ្នាយ៉ាងនេះឡើយ ។ បតិក្រ
 ព្រះអង្គដ៏ចំរើន នេះហើយដែលទាំងឡាយព្រះអង្គមានសេចក្តីយល់ធម៌ ក្នុង
 សំណាងព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះមានព្រះភាគ ព្រះអង្គព្រាស័ដ៏
 ដោយប្រពៃ ព្រះធម៌ព្រះមានព្រះភាគ ព្រាស័ស័ដ៏ហើយដោយ
 ប្រពៃ ព្រះសង្ឃជាសាវករបស់ព្រះមានព្រះភាគ ប្រតិចន្តិហើយដោយ
 ប្រពៃ ។

(៣៦៥) បតិក្រព្រាអង្គដ៏ចំរើន មួយវិញទៀត ខ្ញុំព្រាអង្គដើរ
 ក្រឡឹងមើលរំពើស្តេចច្បា ១ ទៅស្តេចច្បា ១ អំពីទីច្បា ១ ទៅទីច្បា ១
 ឃើញសមណព្រាហ្មណ៍ក្នុងមួយក្នុងទីនោះ ស្តាំងស្តួច សៅហ្មង គាប់
 សម្បូរ កើតទេសល្បឿនស្លេកស្លាំង មានទូរមកដោយសរសៃ ចំរើនខ្លាំង
 ឲ្យក្នុងជនមើលជាប់ភ្នែកបាន ។ បតិក្រព្រាអង្គដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រាអង្គ
 មានសេចក្តីព្រះរិះយ៉ាងនេះថា លោកមានកេរ្តិ៍ចំរើននេះ ចំរើនជាប្រ-
 ព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ទាំងមិនគ្រាន់ ពុំព្រោះសាវកលោកមានកេរ្តិ៍ចំរើន
 នោះ ធ្វើបាបកម្មណាមួយដ៏កំបាំង បានជាលោកមានកេរ្តិ៍ចំរើន

តិសា លូទា ទុក្ខណ្ណា ឧបស្សន្តបណ្ណកថាតា ធម៌ចិ-
 សន្តតកត្តា ន វិយ មញ្ញោ ធន្តំ តទ្ធិជ ជនស្ស
 ជស្សនាយាតិ ។ គ្យាហំ ឧបសន្តមិត្តា ឯវិ វជាមិ
 កំ ទុ ទោ តុម្កេ ភាយស្មញ្ញោ^(១) តិសា លូទា
 ទុក្ខណ្ណា ឧបស្សន្តបណ្ណកថាតា ធម៌ចិសន្តតកត្តា ន
 វិយ មញ្ញោ ធន្តំ តទ្ធិជ ជនស្ស ជស្សនាយាតិ ។
 តេ ឯវជាហំសុ តទ្ធិតកតោ ទោ មហាភជាតិ ។
 ឥធម បទាហំ កន្តេ ភិក្ខុ បស្សមិ ហដ្ឋឫហដ្ឋ
 ឧទត្តនេ អភិវត្តរមេ ចិណ្ឌិទ្ធិយេ អប្បោស្សក្កេ
 បន្ទលោមេ បវធុត្តេ មិត្តតេន ទេតសា វិហារន្តេ^(២) ។
 តស្ស មយ្ហិ កន្តេ ឯតទយោសិ^(៣) អត្វា ឥចេ
 ភាយស្មញ្ញោ តស្ស កកវតោ សាសនេ ឧទ្ធហិ
 បុត្រោបរិ វិសេសំ ជាទន្តិ^(៤) តថា^(៥) ឥចេ ភាយស្មញ្ញោ
 ហដ្ឋឫហដ្ឋា ឧទត្តនេ អភិវត្តរមេ ចិណ្ឌិទ្ធិយា^(៦)

១ ទ. ភាយស្មញ្ញោ ។ ២ ក- ហដ្ឋឫហដ្ឋា បវធុត្តោ កវិជ្ជា ចិណ្ឌិទ្ធិយាតិ
 បវត្តស្សន្តា បន្ទលោមេ បវធុត្តោ មិត្តតេន ទេតសា វិហារន្តេ វិស្សន្ត ។ ៣ ខ. ឯវ
 ហោតិ ។ ៤ ឧ. សញ្ញន្តិ ។ ៥ ម. ទេតាហំ ។ ៦ ឧ. ចិណ្ឌិទ្ធិយា ។

ស្គម សៅហ្មង កាបសម្បរ តើតកេសល្បីនិស្សកស្វាង មានខ្លួនអម
 ដោយសវៃស មិនទំនងឲ្យដាច់ភ្នែកដល់ជនអ្នកមើល ។ ខ្ញុំព្រះអង្គកិច្ចល
 ទៅរកតួសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ ហើយនិយាយយ៉ាងនេះថា ដូច
 ម្តេច បានជាលោកមានកាយុទាំងឡាយ ស្គម សៅហ្មង កាបសម្បរ
 តើតកេសល្បីនិស្សកស្វាង មានខ្លួនអមដោយសវៃស មិនទំនងឲ្យដាច់
 ភ្នែកដល់ជនអ្នកមើលដូច្នេះ ។ សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះនិយាយយ៉ាង
 នេះថា មកិត្រមហាភជ យើងទាំងឡាយមានពេលជាប់កាមត្វជមក ។
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គឃើញពួកភិក្ខុក៏សាសនានេះ មាន
 ចិត្តរីករាយក្រៃពេក មានចិត្តខ្ពស់បំផុត មានសភាពក្រេករក្រៃពេក
 មានផ្លូវឆ្ងាយពេញលេញ មានសេចក្តីខ្ពស់ខ្លាញ់រតិច មានពេលសម្ងួត
 ហើយចិត្តមិនរឹងដោយសារមានរបស់អ្នកផ្សេង មានចិត្តមានសភាពដូច
 ជាម្រឹក ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គនោះមានសេចក្តីព្រះរិះរើយ៉ាង
 នេះថា លោកមានកាយុទាំងឡាយនេះ ដឹងខ្លាចកុណវិសេសដ៏ខ្លាចក្រ
 វៃនឹងជាឥតកាលបុនកុណសាសនារបស់ព្រះមានចុណ្យនោះ ដោយពិតហើយ
 បានជាលោកមានកាយុទាំងនោះ មានចិត្តរីករាយក្រៃពេក មានចិត្ត
 ខ្ពស់បំផុត មានសភាពក្រេករក្រៃពេក មានផ្លូវឆ្ងាយពេញលេញ

អរិយស្មុត្តា បន្ទុលាមា បរទុត្តា បិក្ខុកេន
 ចេតសា វិហារន្តិក ។ អយម្យំ ទោ មេ កន្ត
 កតវតិ ធម្មទូយោ ហោតិ សង្ខាសមុត្តោ កតវា
 ស្យាត្វាតា កតវាតា ធម្មោ សុប្បជ័យោ កតវាតា
 សាវកេសង្ឃោតិ ។

[៣២២] មុន ចេតាហំ កន្ត ភជា ទន្តិយោ
 ទុត្តាវសិត្តា ចហោមិ យាតេតាយំ វា យាតេតុ
 ជាចេតាយំ វា ជាបតិបត្តាវេតាយំ វា បត្តាវេតិ។
 តស្ស មយ្ហំ កន្ត អដ្ឋករណេ^(១) ធិសិទ្ធស្ស អន្តរន្តរា
 កាជំ ឱចាតេន្តិ សោហំ ធន លកាមិ មា មេ កោត្តោ
 អដ្ឋករណេ ធិសិទ្ធស្ស អន្តរន្តរា កាជំ ឱចាតេន កាជា
 ចរិយាសាធំ មេ កវន្តោ^(២) កាតេន្តិក ។ តស្ស មយ្ហំ
 កន្ត អន្តរន្តរា កាជំ ឱចាតេន្តិ ។ ឥធម ចេតាហំ កន្ត

• ១. អន្តរន្តរា ។ ២. កោត្តោ ។

បានសេចក្តីរូបវិទ្យា មានកេសម្ហូបហើយ ចំពោះជីវិតដោយ
 បានបស់អ្នកដទៃ បានចិត្តមានសភាពដូចជាប្រឹក ។ បតិក្រព្រះអង្គ
 ដ៏ចំរើន នេះឯងដែលទាំងឡាយប្រើប្រាស់ បានយល់ធម៌ក្នុងសំណាត់ព្រះ
 មានព្រះភាគ ព្រះមានព្រះភាគ ប្រាសដ៏ដ៏ដោយប្រពៃមែន ព្រះធម៌
 ព្រះមានព្រះភាគ សំដែងហើយដោយប្រពៃមែន ព្រះសង្ឃជាសាវ័ក
 របស់ព្រះមានព្រះភាគ ប្រតិបត្តិច្បើយដោយប្រពៃមែន ។

[៣២៣] បតិក្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន មួយទៀត ខ្ញុំព្រះអង្គជាកជា
 ជាក្សត្រិយ៍បានបុព្វាភិសេកហើយ ល្មមសម្រាប់មនុស្សដែលគួរសម្លាប់ក៏
 បាន មនុស្សនេះចំរើនក៏ឡើយចំរើនបាន មនុស្សនេះបរាណញក៏ឡើយបរាណញ
 បាន ។ បតិក្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន កាលបើខ្ញុំព្រះអង្គនោះកំពុងអង្គុយក្នុង
 ភេស្តសម្រាប់តាតក្តី ហើយមានភ្នែកដង្ហើមនិយាយស្តាប់សំដី ត្រង់ពាក់
 កណ្តាល ខ្ញុំព្រះអង្គនោះកំពុងនិយាយយោងថា អ្នកដ៏ចំរើនទាំងឡាយ
 កុំធ្វើសំដីរបស់ខ្ញុំដែលកំពុងអង្គុយ ក្នុងភេស្តសម្រាប់តាតក្តី ឲ្យដាច់ពាក់
 កណ្តាលឡើយ អ្នកដ៏ចំរើនទាំងឡាយបង្កើតចំខ្ញុំនិយាយឲ្យរួចបំប៉ន ។
 បតិក្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ពួកមនុស្សភិក្ខុនិយាយស្តាប់សំដី របស់ខ្ញុំព្រះ
 អង្គត្រង់ពាក់កណ្តាលដដែល ។ បតិក្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គ

កិត្តុ បស្សមិ យស្មី សមយេ ភគវា អនេក-
 សតាយ ចរិសាយ ធម្មំ នេសេតិ ទេវ ភស្មី
 សមយេ ភគវតោ សាវកានី ទំដិគសន្តោ វា
 ហោតិ ឧត្តាបិកសន្តោ វា ។ ភូតចុទ្ធំ កន្ត
 ភគវា អនេកសតាយ ចរិសាយ ធម្មំ នេសេសិ
 តត្រ អញ្ញាតេ(១) ភគវតោ សាវកា ឧត្តាសំ ។
 តេជំ អញ្ញាតេ សព្វញ្ញាតាវ ជន្មកាល យន្តេសំ
 អប្បសន្តោ អាយស្មា ហោតុ នា អាយស្មា(២)
 សន្តមកាសិ សត្វា ថោ ភគវា ធម្មំ នេសេតិ ។
 ភស្មី មយ្ហំ កន្ត ឯតនហោសិ អច្ឆរិយំ វត កោ
 អក្ខតិ វត កោ អនេកកាល វត តិវ កោ អសាត្ថន
 ឯវំ សុវិជិតា ចរិសា កវិស្សតិ ។ ច ទោ
 ចនាហិ កន្ត ឥតោ ពហិទ្ធា អញ្ញំ ឯវំ សុវិជិតំ
 ចរិសំ សមុបស្សមិ ។ អយម្បិ ទោ មេ កន្ត
 ភគវតិ ធម្មទ្ធយោ ហោតិ សម្មាសមុទ្ទោ ភគវា

១. អញ្ញាតេ ។ ២. ឧ. ម. ហយស្មា ។

យេញនេកកិត្តកសិសាសនានេះ បើព្រះមានព្រះភាគ កំពុងសំដែង
 ធម៌ដល់ចរិស៍ច្រើនយក្នុងសម័យណា សម័យនោះ ពួកសាវ័ករបស់
 ព្រះមានព្រះភាគ កំពុងបានសំឡេងកណ្តាស់ ចូលរំលឹកក្នុងច្រកច្រក
 ឡើយ ។ ចរិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ហេតុអ្វីបានដ៏មុខមក បើព្រះ
 មានព្រះភាគ កំពុងសំដែងធម៌ដល់ចរិស៍ច្រើនយ ហើយមានសាវ័ក
 របស់ព្រះមានព្រះភាគណាមួយ ក្នុងឡើងក្នុងទីនោះ ។ នឹងមានស-
 ព្វញ្ញាតាវបុគ្គលណាមួយ នោះខ្ញុំសាវ័កនោះដោយជន្មដ៏ថា លោកមាន
 កាយ ចូរច្នៃសំឡេងតិច លោកមានកាយ កុំច្នៃសំឡេងខ្លាំងឡើយ
 ដូចព្រះមានព្រះភាគជាគ្រូយើង កំពុងសំដែងធម៌ ។ ចរិត្រព្រះអង្គ
 ដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គបានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា តើកស្មារ្យណាស់ថា
 ចំឡែកណាស់ថា ចរិស៍ដែលព្រះអង្គទូន្មានបានដោយ យ៉ាងនេះ
 ដោយមិនបាច់កាងកាថា មិនបាច់កាងគ្រឿងសង្កេតឡើយ ។ ចរិត្រ
 ព្រះអង្គដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គពិចារណាមើល មិនឃើញចរិស៍ដ៏ច្រើនក្រៅ
 ពីព្រះពុទ្ធសាសនា ឱ្យទូន្មានបានដោយដោយយ៉ាងនេះឡើយ ។ ចរិត្រ
 ព្រះអង្គដ៏ចំរើន នេះឯង (ដែលជាឱ្យ) ខ្ញុំព្រះអង្គបានយល់ដឹងក្នុង
 សំណាត់ព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះមានព្រះភាគក្រាស់ដ៏ដឹងដោយប្រពៃបទ

ស្វាត្វាតោ ភក្កតោ ធម្មោ សុប្បដិបន្នោ ភក្កតោ
សាវត្ថសធម្មាតិ ។

(៣២៧) បុន ធម្មបទិ គន្ថ បស្សមិ
និធម្មេន្ធ ទត្ថិយបណ្ឌិតេ ធម្មណោ ភក្កចរាប្បវិទេ
វិជ្ជាវច្ឆិកេ ។ តេ ភិក្ខុន្តា មញ្ញោ ធម្មន្តេ បញ្ញាតតេន
និដ្ឋិតតានិ ។ តេ សុណន្តិ សមណោ ទលុ ភោ
ភោតមោ អមុកំ ធាម តាមំ វិ វិកមំ វិ ឱសវេស្សតិ ។ តេ បញ្ញំ អភិសន្តិរាត្ថំ វិ មយំ
បញ្ញំ សមណំ ភោតមំ ឧបសន្តមិត្តា បុត្តិស្សាម
វិវាតេ ធា បុដ្ឋា វិវំ ឡាភវិស្សតិ វិវមស្ស
មយំ វិ ឱ អារោបេស្សាម វិវាតេ ធា បុដ្ឋា វិវំ
ឡាភវិស្សតិ វិវមស្ស មយំ វិ ឱ អារោបេស្សាមាតិ ។
តេ សុណន្តិ សមណោ ទលុ ភោ ភោតមោ
អមុកំ ធាម តាមំ វិ វិកមំ វិ ឱសវេស្សតិ ។
តេ យេន ភក្កវិ តេនុបសន្តមន្តិ ។ តេ
ភក្កវិ ធម្មិយោ កាថាយ សន្ថស្សតិ សមាធមេតិកិ

ព្រះតម្ក ព្រះមានព្រះភាគសំដែងទុកហើយដោយប្រពៃមន ព្រះសង្ឃ
ជាសាវ័ករបស់ព្រះមានព្រះការ ប្រតិបត្តិដោយប្រពៃមន ។

(៣២៧) ចតុព្រះអង្គដ៏ចំរើន មួយទៀត ខ្ញុំព្រះអង្គបាន
ឃើញទត្ថិយបណ្ឌិតពួកទូទៅរាល់គ្នា ជាអ្នកមានប្រាជ្ញាស្រាវជ្រាវ កាចញ្ជាំ
ញ្ជាំនូវបរិបូរណ៍ទាំង បានសភាពដូចជាអ្នកប្រាជ្ញសាហាវ ។ ពួក
ទត្ថិយបណ្ឌិតទាំងនោះ ហាក់ដូចជាខំលាយនូវទិដ្ឋិដោយប្រាជ្ញា ។
ទត្ថិយបណ្ឌិតទាំងនោះបានឮថា ព្រះសមណគោតម មិនទទួលមកកាន់
ស្រុកឬនិគមឯណោះ ។ ទត្ថិយបណ្ឌិតទាំងនោះក៏ពោលនូវប្រសាសន៍ហើយ
និគតថា យើងនឹងចូលទៅសួរព្រះសមណគោតម ពាល
យើងសួរទៅហើយ បើព្រះសមណគោតម ដោះស្រាយមិនរួចយ៉ាងនេះ
ទេ យើងនឹងលើកវត្ថុនេះគឺពាលពោស របស់ព្រះសមណគោតមយ៉ាង
នេះ មួយទៀត ពាលយើងសួរយ៉ាងនេះហើយ បើព្រះសមណគោតម
ដោះស្រាយមិនរួចយ៉ាងនេះទេ យើងនឹងលើកវត្ថុនេះរបស់ព្រះសមណ-
គោតមនោះយ៉ាងនេះបែបទៀត ។ ទត្ថិយបណ្ឌិតទាំងនោះ បានឮថា
ព្រះសមណគោតម មិនទទួលមកកាន់ស្រុកឬនិគមឯណោះ ។ ទត្ថិយ-
បណ្ឌិតទាំងនោះ ក៏ចូលមកគេព្រះមានព្រះភាគ ។ ព្រះមានព្រះ
ភាគទ្រង់តែឲ្យលំអិតទត្ថិយបណ្ឌិតទាំងនោះឲ្យយល់ច្បាស់ ឲ្យកាន់យកតាម

សុត្តន្តបិដក ឧដ្ឋមនិកាយ សុដ្ឋមនិកាយ
 កេសិយ សុត្តន្តបិដក សុត្តន្តបិដក សុត្តន្តបិដក
 សុត្តន្តបិដក ឧ ចេវ កត្តន្ត ចញ្ញំ ចុត្តន្ត
 កុត្តស្ស(១) វាទំ អាណេយស្សន្តិ អញ្ញន្ត(២) កត្តន្ត
 សាវកា សុត្តន្ត ។ អយម្យំ ទេ មេ កត្ត
 កត្តន្ត ឧដ្ឋមនិកាយ ហោតិ សុត្តន្តសម្ពុទ្ធោ កត្ត
 សុត្តន្តោ កត្តន្ត ឧដ្ឋមនិកាយ សុត្តន្តសម្ពុទ្ធោ កត្តន្ត
 សាវកសម្ពុទ្ធនំ ។

[៣២៨] មុន ចេវហំ កត្ត ចស្សមិ ឥន្ទកេត្ត
 ប្រាហ្មណចណ្ឌិនេ ។ ចេ ។ តហចតិចណ្ឌិនេ...
 សមណចណ្ឌិនេ ធិបុណោ កត្តន្តប្បវនេ វាទ្យវេទិ-
 វុច ។ កេ កត្តន្ត មញ្ញោ ចរុត្តិ ចញ្ញាកតេន
 ធិដ្ឋិតតាធិ ។ កេ សុត្តន្ត សមណោ ទន្ស
 ។ ឧ. ច. កុណ ។ ២ ឧ. ច. កត្តន្ត ។

ឱកាចហោន ឱកែកយដោយធម្មកថា ។ លុះព្រះមានព្រះភាគពុទ្ធ
 ពន្យល់ពួកគ្នាឆ្លើយតបព្រះយល់ច្បាស់ ឱកាចយកភាម ឱកាចហោន
 ឱកែកយដោយធម្មកថាហើយ ក៏មិនហ៊ានបំភ្លាសប្រស្តាន់ច្រកមាន
 ព្រះភាគ មិនដឹងជាខឹងរលឹកវាទៈពីណាកើត តាមពិត ត្រឡប់សម្រេច
 ជាសាវករបស់ព្រះមានព្រះភាគវិញ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន នេះឯង
 ដែលនាំឱ្យខ្ញុំព្រះអង្គយល់ធម៌ ក្នុងសំណាក់នៃព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះ
 មានជាតិព្រះអង្គត្រាស់ដឹងដោយប្រពៃមែន ព្រះធម៌គឺព្រះមានជាតិ
 សំដែងហើយ ដោយប្រពៃមែន ព្រះសង្ឃជាសាវករបស់ព្រះមានជាតិ
 ប្រតិបត្តិដោយប្រពៃមែន ។

[៣២៨] បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន មួយទៀត ខ្ញុំព្រះអង្គបានឃើញ
 ប្រាហ្មណបណ្ឌិតពួកខ្លះក្នុងលោកនេះ ។ មេ ។ តហចតិចណ្ឌិនេ... សម-
 ណបណ្ឌិត មានប្រាជ្ញាស្និទ្ធ អាចញាញ់ស្រួចប្បវន្តបាន មានសភាព
 ដូចជាពួកសត្វបម្រើសាហាវ ។ សមណបណ្ឌិតពឹងខ្លាចខ្លាចដូចជាខ្ញុំ-
 លាយខ្លាចខ្ញុំដូចជាប្រាជ្ញាបាន ។ បណ្ឌិតពឹងខ្លាចបានពុំថា ព្រះសមណ-

កោ គោតមោ អម្ពុតិំ ធាម កាមិំ វា ធិតមិំ វា
 ឱសវិស្សតិគិំ ។ តេ ចញ្ញំ អភិសង្ការន្តិ វិមិ មយំ
 បញ្ញំ សារណំ គោតមិំ ឧបសង្កម្ភិទ្ធា បុច្ឆិស្សម
 ឯវកេ ឆោ បុដ្ឋា ឯវិ ក្យាករិស្សតិ ឯវមស្ស
 មយំ វាទំ អាហេយេស្សម ឯវកេ ឆោ បុដ្ឋា ឯវិ
 ក្យាករិស្សតិ ឯវមស្ស មយំ វាទំ អាហេយេស្សនាតិ
 តេ សុណន្តិំ សមណោ ទលុ កោ គោតមោ
 អម្ពុតិំ ធាម កាមិំ វា ធិតមិំ វា ឱសដោតិំ ។
 តេ យេន ភកវា តេនុបសង្កម្ភន្តិ ។ តេ ភកវា ធម្មិយា
 កតាយ សន្តស្សតិ សមាធិបេតិ សមុត្តជេតិ
 សម្មហំសេតិ ។ តេ ភកវា ធម្មិយា កតាយ
 សន្តស្សតា សមាធិបេតា សមុត្តជេតា សម្មហំសេតា
 ន ទេវ ភកវន្តិំ ចញ្ញំ បុច្ឆន្តិំ កុកស្ស វាទំ
 អាហេយេស្សន្តិំ ធម្មនុត្តិំ ភកវន្តិយេវ ឱកាសំ យានន្តិំ
 អការស្មា អនការិយំ ចត្វជ្ជាយ ។ តេ ភកវា
 បច្ចាជេតិ ។ តេ ភតា បច្ចជេតា សមាធិ វុបកដ្ឋា

គោតម ឱមន្តចូលមកកាន់ស្រុកឬនិគមឯណោះ ។ គេក៏ដាក់វិនិច្ឆ័យ
 ដោយគិតថា យើងទាំងឡាយ ទំនិច្ចល់នៅស្រុកឬនិគមនេះនឹងព្រាសម-
 ណាគោតម កាលយើងសួរ យ៉ាងនេះទៅហើយ បើព្រាសមណ-
 គោតមដោះស្រាយមិនរួចយ៉ាងនេះទេ យើងនឹងលើកវាទៅរបស់ព្រាសម-
 ណាគោតមទៅដោះយ៉ាងនេះ មួយទៀត កាលយើងសួរ យ៉ាងនេះទៅ
 ហើយ បើព្រាសមណគោតមដោះស្រាយមិនរួចយ៉ាងនេះទេ យើងទាំង
 ឡាយ នឹងលើកវាទៅរបស់ព្រាសមណគោតមទៅ យ៉ាងនេះទៅ
 ទៀត ។ ចម្លែកទាំងនោះទៅទៀតថា ព្រាសមណគោតម ឱមន្តចូលមក
 កាន់ស្រុកឬនិគមឯណោះ ។ គេក៏ដាក់ចូលមកព្រះមានព្រះភាគ ។
 ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ពន្យល់ពួកបណ្ឌិតទាំងនោះ ឱ្យយល់ច្បាស់ ឱ្យកាន់
 យកតាម ឱ្យកាចហាន ឱ្យរឹកយដោយធម្មិកថា ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ
 ទ្រង់ពន្យល់បណ្ឌិតទាំងនោះ ឱ្យយល់ច្បាស់ ឱ្យកាន់យកតាម ឱ្យកាច
 ហាន ឱ្យរឹកយដោយធម្មិកថាហើយ ក៏មិនហ៊ាននាំគ្នាសួរឬសួរចំពោះ
 ព្រះមានព្រះភាគឡើយ នឹងលើកវាទៅមកពីណាកើត ភាគពិត ទៅដា
 ស្តែងឧកាសនឹងព្រះមានព្រះភាគ ហើយចេញចាកផ្ទះ ចូលទៅកាន់ភាគ
 មិនខានផ្ទះដោយបញ្ចក្ខន្ធិញ្ច ។ ព្រះមានព្រះភាគក៏បំបួសបណ្ឌិតទាំង
 នោះ ។ បណ្ឌិតទាំងនោះ លុះបួសផ្ទះចេញហើយក៏ទៀសចេញទៅ ផលមាន

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ សុវ្វិមបណ្ណសាគៈ

អប្បមត្តា អាតចិនោ មហិតត្តា វិហរត្តា ធនំរស្សៈ
 យស្សត្ថាយ តុលមុត្តា សន្មនេវ អតារស្មា
 អនកាវយំ មហ្វជន្តំ កន្តត្តំ ព្រហ្មចរិយមវាយាមំ
 និម្មេវ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា សន្តិកត្តា ឧបសម្មជ្ជ
 វិហរន្តំ ។ តេ ឯវមាហិសុ មយំ^(១) វត កន្ត ភោ
 អនស្សាម^(២) មយំ ហិ ឬព្វេ អស្សមណា វ សមាធា
 សមណាម្នាតិ មជ្ជិមាធិម្នា អព្រាហ្មណា វ សមាធា
 ព្រាហ្មណាម្នាតិ មជ្ជិមាធិម្នា អនាហន្តោ វ សមាធា
 អនាហន្តាម្នាតិ មជ្ជិមាធិម្នា ឥនាទិ ទោម្ព^(៣) សមណា
 ឥនាទិ ទោម្ព ព្រាហ្មណា ឥនាទិ ទោម្ព អនាហន្តាតិ ។
 អយម្យំ ទោ មេ កន្ត កកវតិ ធម្មទូរយោ
 ហោតិ សន្មាសន្តោ កកវតា ស្វាត្វាតា កកវតា
 ធម្មោ សុប្បដិមន្តោ កកវតោ សាវតសធម្មោតិ ។

១ ខ. ច. មនំ ។ ២ ខ. ឯន្តរេ មនំ វត ហោ អនស្សាមតិ ទិស្សតិ ។ ម. មនំ វត
 ហោ ឡាបមស្សាមតិ ទិស្សតិ ។ ៣ ខ. ទោម្ព ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ សុវ្វិមបណ្ណសាគៈ

សេចក្តីប្រមាណ មានព្យាយាម បានចិត្តបញ្ចូលទៅកាន់ព្រះនិព្វាន ក្នុង
 កុលបុត្រដែលចេញទៅផ្ទះ ចូលកាន់ផ្ទះសង្វេសប្រវែង ដើម្បីច្រាយផង
 ដល់អនុគ្គយនិយម មិនយូរប៉ុន្មាន ក៏បានធ្វើឱ្យដាក់ច្បាប់ស្តីអនុគ្គយនិ
 នោះ ដំបូងបំផុតនៃមន្តព្រហ្មចារ្យ ក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះ ដោយព្រាហ្មចារ្យ
 ខ្លួន ហើយសម្រេចសម្រាន្តនោះដោយវិធានដ៏តំណ ២ ៣ បណ្តែតតំណ
 នោះក៏ពោលយ៉ាងនេះថា កើតយើងទាំងឡាយ មិនវិនាសទេ ព្រោះថា
 កាលពីដើម យើងទាំងឡាយមិនមែនជាសមណៈប្តេជ្ញាខ្លួនថាជាសមណៈ
 មិនមែនជាព្រាហ្មណ៍ ប្តេជ្ញាខ្លួនថាជាព្រាហ្មណ៍ មិនមែនជាព្រះអរហន្ត
 ប្តេជ្ញាខ្លួនថាជាព្រះអរហន្ត ឥឡូវនេះ យើងទាំងឡាយ បានជាសមណៈ
 ពិតហើយ ឥឡូវនេះ យើងទាំងឡាយ បានជាព្រាហ្មណ៍ពិតហើយ
 ឥឡូវនេះ យើងទាំងឡាយបានជាអរហន្តពិតហើយ ។ បពិត្រព្រះ
 អង្គជំរំរើន នេះឯងដែលទាំងឡាយប្រះអង្គយល់ដឹង ក្នុងសំណាក់ នៃព្រះ
 មានព្រះភាគថា ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ដឹង ដោយប្រព័ន្ធនៃ
 ព្រះធម៌ ព្រះមានព្រះភាគ សំដែងហើយ ដោយប្រព័ន្ធនៃ ព្រះ
 សង្ឃជាសាវ័ករបស់ព្រះមានព្រះភាគ ប្រតិបត្តិហើយដោយប្រព័ន្ធនៃ ។

[៣២៤] បុព្វ ធម្មវិ(១) កន្លែង ឥមេ ឥសិទ្ធីបុព្វ-
 ណា(២) ឥមេយោ មមកត្តា មមយោនា អហំ នេសី
 ជីវិតំ ធាតា យសស្ស អាហត្តា អថ ច បទ ចោ
 តថា មយំ និបច្ចកាវី កកោន្តិ យថា កកវតិ ។
 ក្នុងបុព្វាហំ កន្លែង សេនំ អត្ថយ្យោនោ សមាធា ឥមេ(៣)
 ឥសិទ្ធីបុព្វណា ឥមេយោ វិមិសមាធា អញ្ញាតស្មី
 សម្ពាទេ អាសាថេ វាសំ ឧបកថ្មី ។ អថា
 កន្លែង ឥមេ ឥសិទ្ធីបុព្វណា ឥមេយោ កហុនោ
 វត្តំ ធម្មិយោ កថាយ វិគីនាមេត្វា យតោ អស្សោស្មី
 ចោ កកវត្តំ តតោ សីសំ កត្វា មំ ចាននោ កវិទ្យា
 និបច្ចីសុ ។ តស្ស មយំ កន្លែង ឯតនាយាសំ អន្តរិយំ
 វត កោ អត្ថតំ វត កោ ឥមេ ឥសិទ្ធីបុព្វណា
 ឥមេយោ មមកត្តា មមយោនា អហំ នេសី ជីវិតំ
 ធាតា យសស្ស អាហត្តា អថ ច បទ ចោ
 តថា មយំ និបច្ចកាវី កកោន្តិ យថា កកវតិ

១ ឧ. ឆ. បណ្ណំ ។ ២ ឧ. ឥសិទ្ធីបុព្វណា ។ ៣ ឧ. និមេ ។ ៤, និមេ ។

[៣២៥] បត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន មួយទៀត ពួកជាតិឈើ (ពីរនាក់)
 គឺឥសិទ្ធីៈ ១ បុព្វណៈ ១ ចំពោះនេះ មានបាយរបស់ខ្ញុំព្រះអង្គ ដូចជា
 បាយនេះ មានយានរបស់ខ្ញុំព្រះអង្គ ក៏ដូចជាយាននេះ ខ្ញុំព្រះអង្គបានឱ្យ
 ជីវិតបាននាំយកយល់ជាតិឈើចាំនោះ តែពួកជាតិឈើមិនធ្វើសេចក្តី
 ទទួលទោមករកខ្ញុំព្រះអង្គ ដូចជាធ្វើចំពោះព្រះមានព្រះភាគសោយ ។
 បត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គបានលើកពួកសេនាចេញទៅ ដើម្បីស្រួល
 មើលខ្ញុំពួកជាតិឈើឈ្មោះឥសិទ្ធីនិងបុព្វណៈចាំនោះ ហើយឈប់
 សម្រាកក្នុងកន្លែងនោះមួយ ។ បត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន លំដាប់នោះ
 ពួកជាតិឈើឈ្មោះឥសិទ្ធីនិងបុព្វណៈចាំនោះ ញ៉ាំងកាលឱ្យកន្លង
 ទៅដោយធម្មតា អស់ត្រឹមច្រើន មកដល់យំក៏ដា ព្រះមានព្រះ
 ភាគ គន្លឹះនៅក្នុងទីណា ក៏បែរក្បាលទៅត្រង់ចំពោះ ហើយដកសណ្តក
 ដើរមកលើខ្ញុំព្រះអង្គវិញ ។ បត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គនោះ បាន
 សេចក្តីត្រិះរិះយំនេះថា តើបង្គំ កសាប្បណាស់ តើបង្គំ ចាំឱ្យគាតក
 ណាស់ ជាតិឈើឈ្មោះឥសិទ្ធីនិងបុព្វណៈនេះ មានបាយរបស់គេ
 ក៏ដូចជាបាយនេះ មានយានរបស់គេ ក៏ដូចជាយាននេះ គេឱ្យបានឱ្យ
 ជីវិត បាននាំយកយល់ជាតិឈើចាំនោះ តែជាតិឈើចាំនោះមិនធ្វើ
 សេចក្តីទទួលទោមករកគេ ដូចជាធ្វើចំពោះព្រះមានព្រះភាគសោយ ។

អត្ថា ឥម វាយស្មាញា កស្ស កគវតោ សាសនេ
 ឡឡាវ បុព្វេនាមវិ វិសេសំ ជាឧត្តតិ^(១) ។ អយម្យ
 ហេ^(២) កន្ត កគវតិ ឧដ្ឋន្ធយោ ហោតិ សម្មាសម្ពុត្តោ
 កគវត ស្វាត្តាតោ កគវតា ធម្មា សុច្ឆដិបន្នោ
 កគវតោ សាវកសាម្មាសិកំ ។

[៣៣០] ថុន ធម៌វិ កន្ត កគវតិ ឧត្តន្ធយោ
 អហម្យ ឧត្តន្ធយោ កគវតិ កោសលោ អហម្យ
 កោសលោ កគវតិ អាសីតិកោ អហម្យ
 អាសីតិកោ យម្យ ហេ^(៣) កន្ត កគវតិ
 ឧត្តន្ធយោ អហម្យ ឧត្តន្ធយោ កគវតិ កោសលោ
 អហម្យ កោសលោ កគវតិ អាសីតិកោ អហម្យ
 អាសីតិកោតិ ។ ឥមំនា វាហាមេវាហំ^(៤) កន្ត
 កគវតិ បរមធម្មតាវ កក្កុំ មិត្តមហាវ ឧបទិសេតិ
 ហន្ត ចតាធិ មយំ កន្ត កក្កាម ពហុតិទ្វា
 មយំ ពហុករណីយាតិ ។ យស្សនាធិ ភិ មហាវាជ

១ ឧ. សញ្ញាឡិក ។ ២ ឧ. ម. ហេ មេ ។ ៣ ឧ. កោសលោ ឡិ ។ ៤ ឧ. ឥតិណយំ ។

លោកមានអាយុចាំនេះ ដឹងនូវគុណវិសេសដ៏ក្រៃលែង ចាំនាង
 ដើមទាងចុះ ក្នុងសាសនាបេសព្រះមានព្រះភាគអង្គនោះដោយភិក្ខុ ។
 បតិគ្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន នេះឯងដែលនាំខ្ញុំព្រះអង្គ បានយល់ធម៌ក្នុង
 សំណាងនៃព្រះមានព្រះភាគ ព្រះមានព្រះភាគក្រាស់ដ៏ធំដោយប្រពៃ
 មែន ព្រះធម៌គឺព្រះមានព្រះភាគ សំដែងហើយដោយប្រពៃមែន
 ព្រះសង្ឃជាសាវ័ករបស់ព្រះមានព្រះភាគ ប្រតិបត្តិដោយប្រពៃមែន ។

[៣៣១] បតិគ្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន មួយវិញទៀត ព្រះមានព្រះភាគ
 ក៏ជាក្សត្រិយ៍ ខ្ញុំព្រះអង្គក៏ជាក្សត្រិយ៍ ព្រះមានព្រះភាគ ក៏ជាអាកាសល
 ខ្ញុំព្រះអង្គក៏ជាអាកាសល ព្រះមានព្រះភាគមានព្រះជន្ម ៨០ ខ្ញុំព្រះអង្គ
 ក៏មានអាយុ ៨០ បតិគ្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ត្រង់ដែលព្រះមានព្រះភាគជា
 ក្សត្រិយ៍ ខ្ញុំព្រះអង្គក៏ជាក្សត្រិយ៍ ព្រះមានព្រះភាគក៏ជាអាកាសល ខ្ញុំ
 ព្រះអង្គក៏ជាអាកាសល ព្រះមានព្រះភាគក៏មានព្រះជន្ម ៨០ ខ្ញុំព្រះអង្គ
 ក៏មានអាយុ ៨០ ។ បតិគ្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន តែត្រឡប់ជា ខ្ញុំព្រះអង្គ
 គួរដើម្បីធ្វើនូវសេចក្តីទុកចិត្តចាន់ក្រៃលែង ក្នុងព្រះមានព្រះភាគ ដើម្បី
 សំដែងនូវការចូរដោយសេចក្តីរាប់អាន ចំពោះព្រះអង្គវិញ បតិគ្រ
 ព្រះអង្គដ៏ចំរើន អម្បែរនេះ ខ្ញុំព្រះអង្គមានកិច្ចច្រើន មានការរស់ច្រើន
 បតិគ្រឡប់ទៅវិញជាប់ ។ ព្រះមានព្រះភាគក្រាស់ជា បតិគ្រឡប់រាជ

កាលំ មញ្ញសីតំ ។ អដទោ រាជា បសេននិ
កោសលោ ឧដ្ឋាយាសនា កកវន្តំ អភិវាទេត្វា
បទក្ខំណំ កត្វា វត្តាមំ ។

[៣៣១] អដទោ កកវា អចិរយ្យត្ថន្តស្ស រញ្ជោ
បសេននិស្ស កោសលស្ស ភិក្ខុ អាមន្តសំ ឯសោ
ភិក្ខុវេ រាជា បសេននិ កោសលោ ធម្មចេតិយានិ
ភាសិត្វា ឧដ្ឋាយាសនា វត្តាម្ពោ ឧត្តរាមេ ភិក្ខុវេ
ធម្មចេតិយានិ បរិយាប្បណាមេ ភិក្ខុវេ ធម្មចេតិយានិ
នារាមេ ភិក្ខុវេ ធម្មចេតិយានិ អត្ថសញ្ញិតានិ ភិក្ខុវេ
ធម្មចេតិយានិ អាទិព្រហ្មចរិយកាធិតំ ។ ឯនមរោច
កកវា អត្ថមថា តេ ភិក្ខុ រាតវនោ ភាសិតំ
អភិទន្ធនំ ។

ធម្មចេតិយសូត្រ ទី១៦ វិច្ឆិទំ ។

សូមព្រះអង្គសំគាល់ខ្ញុំកាលដំនួរ ក្នុងកាលដទ្បានេះចុះ ។ ទើបព្រះ
បាទបសេននិកោសល ព្រាហ្មកំពិភាសនៈ ហើយព្យាយាមបន្តិលាត្រា
មានព្រះភាគដោយគោរព ធ្វើប្រទក្ខំណាហើយស្តេចចេញទៅ ។

[៣៣១] កាលព្រះបាទបសេននិកោសល ស្តេចចេញទៅបំផុ
រាន់បានយូរច្រើន ទើបព្រះមានព្រះភាគ ត្រាស់ទៅនឹងពួកភិក្ខុថា
ខ្ញាលភិក្ខុពុំទាន់ច្បាយ ព្រះបាទបសេននិកោសលនេះ ទ្រង់សំដែងនូវ
ពាក្យដែលធ្វើការគោរព ក្នុងន័យពុំទាន់ច្បាយ ហើយព្រាហ្មកំពិភាសនៈ
ស្តេចចេញទៅ ខ្ញាលភិក្ខុពុំទាន់ច្បាយ អ្នកពុំទាន់ច្បាយ ចូររៀននូវពាក្យ
ដែលធ្វើនូវសេចក្តីគោរព ក្នុងន័យពុំទាន់ច្បាយ ខ្ញាលភិក្ខុពុំទាន់ច្បាយ អ្នក
រាល់គ្នា ចូរទទួលពាក្យដែលធ្វើការគោរពក្នុងន័យ ខ្ញាលភិក្ខុពុំទាន់ច្បាយ
អ្នករាល់គ្នា ចូរចងចាំនូវពាក្យ ដែលធ្វើការគោរពក្នុងន័យ ខ្ញាលភិក្ខុ
ពុំទាន់ច្បាយ ព្រោះពាក្យដែលធ្វើការគោរពក្នុងន័យ ដ៏ប្រកបដោយ
ប្រយោជន៍ ជាអាទិព្រហ្មចរិយកៈ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគទ្រង់សំដែង
ព្រះសូត្រនេះរួចហើយ ភិក្ខុពុំទាន់នោះ ក៏មានចិត្តត្រេកអររីករាយចំពោះ
ភាសិត របស់ព្រះមានព្រះភាគ ។

ចប់ ធម្មចេតិយសូត្រ ទី ១ ។

ទស្សន៍ កណ្តាលស្រុក

(៣៣២) ឯកសារ ស្រុក ។ ឯកសារ សម័យ កក្កា
 ឧទ្ទិសយ៍^(១) វិហារតិ កណ្តាលស្រុក ប្រគល់យោ ។
 តេជ ទោ បទ សម័យទ រាជា បសេនទិ
 កោសលោ ឧទ្ទិស អនុប្បត្តោ ហោតិ តេជទិទេវ
 កក្កាស័យេន ។ អដ្ឋទោ រាជា បសេនទិ កោសលោ
 អញ្ញាតំ បុរិសំ អាមន្តសំ ឯហំ ភិ អញ្ញា បុរិស
 យេន កក្កា តេជបស្ត័ម ឧបស្ត័មិត្វា មម
 វេនទេន កក្កាតោ ចានេ សិរសា វន្តាហិ អប្បាណទិ
 អប្បាណទិ លហុដ្ឋាទិ ពលំ ជាសុវិហារំ បុទ្ធ រាជា
 កន្តេ បសេនទិ កោសលោ កក្កាតោ ចានេ សិរសា
 វន្តាតិ អប្បាណទិ អប្បាណទិ លហុដ្ឋាទិ ពលំ
 ជាសុវិហារំ បុទ្ធតិក ឯវត្ថុ វេនទិ អដ្ឋ កិរ កន្តេ
 រាជា បសេនទិ កោសលោ បញ្ញាភក្តិ កុត្តាភក្តិ កុត្តាភក្តិ

១ ឧ. ឧទ្ទិសយ៍ ។ ឧ. ឧទ្ទិសយ៍ ។

កណ្តាលស្រុក ទី ១០

(៣៣២) ឯកសារ សម័យទេវ ។ សម័យមួយ ព្រះបាទព្រា
 កា ទ្រង់គង់នៅក្នុងក្រុងប្រទេស ឈ្មោះកណ្តាលស្រុក ជាទីឲ្យកើត
 ដល់ពួកប្រឹក្សា ដ៏ធំក្រុងទេវ ។ សម័យនោះបង្ក ព្រះបាទបសេនទិកា
 សល បានមកដល់ទេវតា ដោយភិក្ខុមួយ ។ គ្រានោះ ព្រះបាទ
 បសេនទិកាសល គ្រាសំហៅបុរសម្នាក់ថា ច្បាស់បុរសដ៏ចំរើន អ្នកឯង
 ចូរមកនេះ ចូរអ្នកឯងចូលទៅក្រុងព្រះបាទព្រះភាគ គ្រងទីដែលព្រះ
 អង្គគង់នៅ លុះចូលទៅដល់ហើយ ចូរជួយបង្កើតព្រះបាទតាំងគូរបស់
 ព្រះបាទព្រះភាគ ដោយក្បាល ភាគពាក្យរបស់យើង ឬហើយចូរ
 សួរឲ្យការមិនមានភាព ការមិនមានទុក្ខ ការក្រោកទៅមកបាន
 ហើសរហួន ព្រះកាយពល ការគង់នៅជាសុខថា បពិត្រព្រះអង្គ
 ដ៏ចំរើន ព្រះបាទបសេនទិកាសល ជួយបង្កើតព្រះបាទតាំងគូ របស់
 ព្រះបាទព្រះភាគ ដោយសិរ្ស ហើយទ្រង់សួរឲ្យការមិនមានភាព
 ការមិនមានទុក្ខ ការក្រោកទៅមកបានហើសរហួន ព្រះកាយពល ការ
 គង់នៅជាសុខ ឬអ្នកឯងចូរពោលយ៉ាងនេះ គេទៅទៀតថា បពិត្រ
 ព្រះអង្គដ៏ចំរើន ឮថាវេទនាព្រះបាទបសេនទិកាសលទ្រង់សោយក្រយា
 រស្មាយក្នុងវេលាព្រឹកឬហើយ ក្នុងកាលជាទាំងក្រោយក្នុង ទ្រង់ទីង

កកវន្តំ ធម្មនិកាយ ឧបសម្ព័ន្ធមិស្សតីតិ ។ ឯវិ ទេវតំ
 ទោ សោ បុរិសោ វញ្ញោ បសេននិស្ស កោសលស្ស
 បដិស្សតា យេន កកវ តេនុបសម្ព័ន្ធមិ ឧបសម្ព័ន្ធមិ
 កកវន្តំ អតិកំទេត្វា ឯសិទ្ធិ ឯសិទ្ធិ ។ ឯសិទ្ធិ
 ឯសិទ្ធិ ទោ សោ បុរិសោ កកវន្តំ ឯសិទ្ធិ ឯសិទ្ធិ
 កកវ កកវ បសេននិ កោសលោ កកវតោ ចាទេ
 សិរសា វន្តតិ អប្បាភាគំ អប្បាភាគំ លហុដ្ឋាទំ
 តលំ ជាសុវិហារំ បុព្វតិ ឯវិ វិទេតិ អដ្ឋ កកវ
 កកវ កកវ បសេននិ កោសលោ បដ្ឋាភាគំ កុត្ត-
 ចាតកសោ កកវន្តំ ធម្មនិកាយ ឧបសម្ព័ន្ធមិស្សតីតិ ។

(៣៣៣) អស្សេនស្សំ ទោ សោមា ច កកវន្តំ
 សកុលា ច កកវន្តំ អដ្ឋ កកវ កកវ បសេននិ
 កោសលោ បដ្ឋាភាគំ កុត្តចាតកសោ កកវន្តំ ធម្ម-
 និកាយ ឧបសម្ព័ន្ធមិស្សតីតិ ។ អដ្ឋ ទោ សោមា ច

ចូលមកគាល់ព្រះមានព្រះភាគ ។ បុរសនោះទទួលព្រះឡាន របស់
 ព្រះបាទបសេននិកាសល ព្រះករុណាថ្វីវិសេស ហើយចូលទៅ
 គាល់ព្រះមានព្រះភាគ ត្រង់ទីដែលព្រះអង្គគង់ លុះចូលទៅដល់
 ហើយ ក៏ថ្វាយចង្ហែព្រះមានព្រះភាគ ដោយគោរព ហើយអង្គុយនៅ
 ក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ លុះបុរសនោះ អង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ បាន
 ពោលពាក្យនេះនឹងព្រះមានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រះ
 បាទបសេននិកាសល ថ្វាយចង្ហែព្រះបាទទាំងគូ របស់ព្រះមានព្រះ
 ភាគដោយសិរៈ ហើយទ្រង់សួរថា ការបំណងអាការ ការបំណងទុក្ខ
 ការប្រាកដមកបានហើយឬទេ ព្រះកាយពល កាន់នៅជាសុខ
 ហើយទ្រង់ត្រាស់ឃើញនេះនៅទៀតថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពួក
 ថ្វីនេះព្រះបាទបសេននិកាសល កាលបើទ្រង់សោយព្រះត្រយាស្វាយ
 ក្នុងវេលាព្រឹកឬហើយ វេលាខាងក្រោយក្នុង ទ្រង់នឹងចូលមកគាល់
 ព្រះមានព្រះភាគ ។

(ឧទាហរណ៍) ព្រះអង្គ (ជាបងប្អូន) ព្រះនាមាសាមាននឹងព្រះនាម
 សកុលា បានពួក ថ្វីនេះ ព្រះបាទបសេននិកាសល កាលទ្រង់
 សោយព្រះត្រយាស្វាយក្នុងវេលាព្រឹកឬហើយ ខាងក្រោយក្នុង ទ្រង់
 នឹងស្តេចទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ ។ ដូច្នេះនោះ ព្រះនាមាសា

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបក្កស្ថាន

កតិមិ សកុលា ច កតិមិ រាជាមិ បសេនមិ
 កោសលី កត្តាតិហារេ ឧបសង្កមិត្វា ឯកនេវេត្ថិ
 តេនហិ អហារាជ អម្ពាភិមិ វេននេន ភកវតោ
 ចានេ សិវសា វន្តន្តិ អប្បាភាមិ អប្បាភន្តិ
 លហុដ្ឋាមិ តលី ជាសុវិហារិ បុច្ឆ សោមា ច
 កន្ថេ កតិមិ សកុលា ច កតិមិ ភកវតោ ចានេ
 សិវសា វន្តន្តិ អប្បាភាមិ អប្បាភន្តិ លហុដ្ឋាមិ
 តលី ជាសុវិហារិ បុច្ឆន្តិ ។

[៣៣២] អថទោ រាជា បសេនមិ កោសលោ
 បន្តាភន្តិ កុត្តចាតកសោ យេន ភកវតោ តេនុបសង្កមិ
 ឧបសង្កមិត្វា ភកវត្ថំ អភិវេនត្វា ឯកមន្តិ និសិទ្ធំ ។
 ឯកមន្តិ និសិទ្ធោ ទោ រាជា បសេនមិ កោសលោ
 ភកវត្ថំ ឯកនេវេត្ថ សោមា ច កន្ថេ កតិមិ សកុលា
 ច កតិមិ ភកវតោ ចានេ សិវសា វន្តន្តិ អប្បាភាមិ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបក្កស្ថាន

នីតិព្រះនាងសកុលា ចូលទៅគាល់ព្រះបាទបសេនទិកាសល ក្នុង
 កន្លែងសម្រាប់សោយហើយបានកាលពាក្យនេះថា បពិត្រមហារាជ បើ
 ដូច្នោះ សូមព្រះអង្គក្លាយបង្គំព្រះបាទទាំងឡាយព្រះមានព្រះភាគ ដោយ
 សិរ្សៈ តាមពាក្យរបស់ខ្ញុំម្ចាស់ទាំងឡាយផង សូមទ្រង់សួររឿយៗមាន
 ភាពរាជ ការងារមានទុក្ខ ការព្រាហ្មទៅមកបានហើយសរហួន ព្រះកាយ
 រាល ការងារនៅជាសុខផងថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន នាងសោមា
 នឹងនាងសកុលា សូមក្លាយបង្គំព្រះបាទទាំងឡាយ ឯព្រះមានព្រះភាគដោយ
 សិរ្សៈ ហើយសួររឿយៗមានភាពរាជ ការងារមានទុក្ខ ការព្រាហ្ម
 ទៅមកបានហើយសរហួន ព្រះកាយរាល ការងារនៅជាសុខស្រួល ។

[ឲ្យឮ២] គ្រាឆាន ព្រះបាទបសេនទិកាសល សោយព្រះ
 ត្រយាស្វាយ ក្នុងវេលាព្រឹកចូរហើយ ទើបចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះ
 ភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក្លាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគដោយភាព
 ហើយនឹងក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ លុះព្រះបាទបសេនទិកាសល នឹងនៅក្នុងទី
 ដ៏សមគួរហើយ ទើបក្រាបចូលព្រះមានព្រះភាគ យ៉ាងនេះថា បពិត្រ
 ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន នាងសោមា នឹងនាងសកុលា សូមក្លាយបង្គំព្រះបាទ
 ទាំងឡាយ ឯព្រះមានព្រះភាគដោយសិរ្សៈ ចូលសួររឿយៗមានភាពរាជ

អច្ឆារត្ថម្ភ លុបបាត់ ទាំង ជាសុភវិហារី បុព្វត្ថម្ភ ។
 ក៏ បង មហាភវ សោមា ៨ ភតិដ៍ សកុលា ៨
 ភតិដ៍ អញ្ញា ទ្រង់ ជាសក្កតិ ។ អស្សោស្មី ទោ
 កន្ត្រ សោមា ៨ ភតិដ៍ សកុលា ៨ ភតិដ៍
 អញ្ញា ក៏ រាជា បសេនិ កោសលោ បន្ទាតក្ក
 កុត្តាតកលោ ភតិដ៍ ទស្សនាយ ឧបសង្កម្មស្មតិ
 អដទោ កន្ត្រ សោមា ៨ ភតិដ៍ សកុលា ៨
 ភតិដ៍ មំ កត្តាភិហារ ឧបសង្កម្មតា ឯតទេវត្ថ
 តេជោ មហាភវ អញ្ញាភិប វេនេន ភតិភោ
 ចានេ សិរសា វត្ថោ អច្ឆារត្ថម្ភ អច្ឆារត្ថម្ភ ល-
 ហុដ្ឋា ទាំង ទាំង សុភវិហារី បុព្វ សោមា ៨^(១) ភតិដ៍
 សកុលា ៨ ភតិដ៍ ភតិភោ ចានេ សិរសា
 វត្ថោ អច្ឆារត្ថម្ភ អច្ឆារត្ថម្ភ លុបបាត់ ទាំង
 ជាសុភវិហារី បុព្វត្ថម្ភ ។ សុខិយោ ហោត្ថ^(២) មហា-
 ភវ សោមា ៨ ភតិដ៍ សកុលា ៨ ភតិដ៍ ។

១ ៩. ១ ភតិដ៍ វិស្សតិ ។ ២ ៩. ៩ ភតិដ៍ វិស្សតិ ។

ការមិនមានទុក្ខ ការក្រោកឡើងក្នុងការបញ្ចូល ព្រះកាយពល ការគង់
 នៅជាសុខសាន្ត ។ ព្រះចានព្រះភោគទ្រង់ប្រាស់ថា បពិត្រមហាភវ
 ចូរនាងសោមាទាំងនាងសកុលា កេត្តបម្រើវិទ្យាមិនបានឬ ។ ព្រះបាទ
 បសេនិកោសលក្រាបបង្គំទូលថា នាងសោមាទាំងនាងសកុលាបានឮថា
 ក្នុងវិញ្ញាណ ព្រះបាទបសេនិកោសល កាយទ្រង់សោយព្រះក្រយា
 រស្មាយក្នុងវេលាព្រឹកចេញយើង ក្នុងវេលាខាងក្រោយកត្ត ទាំងយាងចូល
 ទៅដើម្បីការព្រះចានព្រះភោគផ្សេងៗ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ក៏សំដាប់
 ទោ ទាំងនាងសោមាទាំងនាងសកុលា ចូលមកក្នុងព្រះអង្គ ត្រង់កន្លែង
 សម្រាប់ទទួលកត្ត ហើយគោលពាក្យនេះនឹងទ្រង់អង្គថា បពិត្រមហា-
 ភវ សូមព្រះអង្គថ្វាយបង្គំព្រះបាទទាំងគ្នា ខែព្រះចានព្រះភោគដោយ
 សិរៈ ព្រះពាក្យបេស្ម័ទ្ធាស្រាប់តាំងឡើយផង ចូលសួរនូវការមិនមាន
 ភាព ការមិនមានទុក្ខ ការក្រោកឡើងក្នុងការបញ្ចូល ព្រះកាយពល
 ការទ្រង់គង់នៅជាសុខថា នាងសោមាទាំងនាងសកុលា សូមថ្វាយបង្គំព្រះ
 បាទទាំងគ្នាដោយសិរៈ ចូលសួរនូវការមិនមានភាព ការមិនមានទុក្ខ
 ការក្រោកឡើងក្នុងការបញ្ចូល ព្រះកាយពល ការទ្រង់គង់នៅជា
 សុខ ។ ព្រះចានព្រះភោគ ប្រាស់ថា បពិត្រមហាភវ សូមឲ្យនាង
 សោមាទាំងនាងសកុលា បានសច្ច័សុខទាំងអស់គ្នា ។

[៣៣៩] អថេវា វាជា ចសេននិ គោសលោ
 ភកវន្តំ ឯតនេវេន សុតំ មេតំ កន្តេ សមណោ
 តោតមោ ឯវមាហា ធន្តិ សោ សមណោ វា
 ប្រាហ្មណោ វា យោ សទ្ធក្ខត្ថំ សទ្ធនស្សវី អចរិសេសំ
 ញាណទស្សនំ ចដិជានិស្សតិ នេតំ ហំនំ វិជ្ជតីតំ យេ
 តេ កន្តេ ឯវមាហំសុ សមណោ តោតមោ ឯវមាហា
 ធន្តិ សោ សមណោ វា ប្រាហ្មណោ វា យោ សទ្ធក្ខត្ថំ
 សទ្ធនស្សវី អចរិសេសំ ញាណទស្សនំ ចដិជានិស្សតិ
 នេតំ ហំនំ វិជ្ជតីតំ កត្វំ តេ កន្តេ ភកវេតា វុត្តវនិជោ
 ន ច ភកវន្តំ អក្កុតេន អក្កាចំក្ខន្ធិ ធម្មស្ស ចាទុធម្មំ
 ព្យាបារោន្តំ ន ច កោចិ សហនម្មតោ វាជាទុវនោ
 ការុយ្យំ ហំនំ អាពុត្តតីតំ ។ យេ តេ មហាភជ
 ឯវមាហំសុ សមណោ តោតមោ ឯវមាហា ធន្តិ សោ
 សមណោ វា ប្រាហ្មណោ វា យោ សទ្ធក្ខត្ថំ សទ្ធនស្សវី

[៣៣៩] ត្រាភាវៈ ព្រះបាទបសេននិកោសល បានក្រាប
 ខ្នងជាក្សត្រៈ ចំពោះព្រះមានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ថ្មី
 ព្រះអង្គបានឮពាក្យនេះថា ព្រះសមណតោតម គោលយ៉ាងនេះថា គ្មាន
 សមណប្រាហ្មណ៍ណា ដែលដឹងអំពីនិស្សត្ត ឃើញសព្វ ឬដូច្នោះ
 ញាណទស្សនៈដោយដ៏សេសសល់ ពាក្យដូច្នេះនេះមិនសមហេតុទេ
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ដ៏ទាំងឡាយណា គោលយ៉ាងនេះថា ព្រះ
 សមណតោតម និយាយយ៉ាងនេះថា គ្មានសមណប្រាហ្មណ៍ណា ដែល
 ដឹងនិស្សត្ត ឃើញសព្វ ឬដូច្នោះញាណទស្សនៈ ដោយដ៏សេសសល់
 ពាក្យដូច្នេះនេះមិនសមហេតុទេ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ដ៏ទាំងឡាយ
 នោះ គោលតាមពាក្យរបស់ព្រះមានព្រះភាគ មិនមែនពោលបង្កាច់ព្រះ
 មានព្រះភាគដោយពាក្យមិនពិតទេ ហេតុថាពួកក្សត្របិដសមគ្គដេល
 នវលោកុត្តរធម៌ ទាំងពាក្យតូចពាក្យធំប្រកបដោយធម៌ណាមួយ ក៏មិន
 ដល់ខ្ញុំចង់ដឹងទេ ។ ព្រះមានព្រះភាគ ត្រាស់ថា បពិត្រ
 មហាភជ ដ៏ទាំងឡាយណា គោលយ៉ាងនេះថា ព្រះសមណតោតម
 និយាយយ៉ាងនេះថា គ្មានសមណប្រាហ្មណ៍ ដែលដឹងនិស្សត្ត ឃើញសព្វ

អថវិសេសំ ញាណាទស្សនី បដិជាជំស្បតិ៍ នេតិ
ហំនំ វិជ្ជតីតិ ឧ មេ តេ វុត្តវាទិនោ អញ្ញាចិក្ខុន្តិ
ឧ បទ មំ តេ អសតា អត្ថតេចាតិ ។

[៣៣៦] អថទោ រាជា ចសេននិ កោសលោ
វិទូធុតិ(១) សេនាបតី អាមន្តេសំ តេនា ទុ ទោ
សេនាបតី ភីមី តាជាវុត្តំ រាជន្តេបុរ អត្ថនាហាសីតិ ។
សញ្ញាយោ មហារាជ ព្រាហ្មណោ អាតាសតោត្ថំ ។
អថទោ រាជា ចសេននិ កោសលោ អញ្ញាចិ
ចុវិសំ អាមន្តេសំ ឯហំ ទិំ អន្តោ ចុវិស មម
វចនេន សញ្ញាយំ ព្រាហ្មណំ អាតាសតោត្ថំ អាមន្តេហំ
រាជា តំ កន្តេ ចសេននិ កោសលោ អាមន្តេតីតិ ។
ឯវំ នេភតិ ទោ សោ ចុវិសោ វត្តោ ចសេននិស្ស
កោសលស្ស បដិស្សត្វា យេន សញ្ញាយោ ព្រាហ្ម-
ណោ អាតាសតោត្ថំ តេនុបសង្កមំ ឧបសង្កមិត្វា
សញ្ញាយំ ព្រាហ្មណំ អាតាសតោត្ថំ ឯតនេវេន រាជា
តំ កន្តេ ចសេននិ កោសលោ អាមន្តេតីតិ ។

១ វិទូធុតិ ឈយតោ វិស្សនិ ។ វិទូធុតិច្យុត្តិ ។

ប្តេជ្ញាធម្មញ្ញាណាទស្សនៈ ដោយឥតសេសសល់ ពាក្យប្តេជ្ញានេះមិនសម
ហេតុឡើយ ដទៃទៀតយ៉ាងនេះ គោលតាមពាក្យដែលគេថាគតគោល
ហើយ ទាំងមិនឈ្មោះថា គោលចង្អុលក៏ដូចគេ ដោយពាក្យមិនទៀង
មិនគិតទេ ។

[៣៣៦] លំដាប់នោះ ព្រះបាទចសេននិកោសល ត្រាស់ហៅ
សេនាបតីឈ្មោះវិទូធុតិមកហើយសួរថា ម្ចាស់សេនាបតី រាណាហ្ន៎ នឹង
កាចគោលគេថាខ្មែរនេះ ក្នុងទាំងក្នុងនៃព្រះបាទរាជវង្សនា ។ វិទូធុតិ
សេនាបតី ត្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រមហារាជ មានតែសញ្ញាប្រាហ្មណ៍
ជាភកាសតាត្រ ។ ទើបព្រះបាទចសេននិកោសល ត្រាស់ហៅ
ចុវិសម្នាក់មកហើយប្រាប់ថា ម្ចាស់ចុវិសអើយ អ្នកឯងចូរមកកាយ
អ្នកចូរទៅហៅសញ្ញាប្រាហ្មណ៍ ជាភកាសតាត្រ តាមការស្រាវជ្រាវ
យើងថា បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន ព្រះបាទចសេននិកោសល ទ្រង់មាន
ព្រះឡើងឱ្យហៅលោក ។ ចុវិសនោះទទួលព្រះឡើងរបស់ព្រះបាទ
ចសេននិកោសលថា ព្រះករុណាវិសេស ហើយចូលទៅក្នុងសញ្ញា-
ប្រាហ្មណ៍ជាភកាសតាត្រ ចុវិសទៅដល់ហើយ កាន់គោលពាក្យ
នេះទៅក្នុងសញ្ញាប្រាហ្មណ៍ ជាភកាសតាត្រថា បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន
ព្រះបាទចសេននិកោសល ទ្រង់មានព្រះរាជឡើងឱ្យហៅលោក ។

ដេវោ វាជា បសេននី កោសលោ ភកវន្តំ ឯតទាវន
 សិយា ទុ ទោ កន្តេ ភកវនា អញ្ញនេវ កិញ្ច
 សន្ធាយ កាសិភី តព្វ ជនោ អញ្ញជាមិ បច្ឆា-
 កន្តេយ្យ យថាកជំ បទ កន្តេ ភកវា អភិជាធាតិ
 វាភី កាសិភាតិ ។ ឯវំ ទោ អហំ មហារាជ
 អភិជាធាមិ វាភី កាសិភា ធន្តិ សោ សមណោ
 វា ព្រាហ្មណោ វា យោ សតីនេវ សទ្ធិ ញស្សតិ
 សទ្ធិ ធន្តិភិ ធន្តិ ហំ វិជ្ជតិភិ ។ ហេតុវមិ
 កន្តេ ភកវា អាហា សហេតុវមិ បទ កន្តេ ភកវា
 អាហា ធន្តិ សោ សមណោ វា ព្រាហ្មណោ វា យោ
 សតីនេវ សទ្ធិ ញស្សតិ សទ្ធិ ធន្តិភិ ធន្តិ ហំ
 វិជ្ជតិភិ ចត្តារោមេ កន្តេ វណ្ណា ទត្តិយា ព្រាហ្មណ
 វេស្សា សុន្ធា វេសំ ទុ ទោ កន្តេ ចតុន្តំ
 វណ្ណាជំ សិយា វិសេសោ សិយា ធានាកវណ្ណន្តិ ។

សំរាប់បោះ ព្រះបាទបសេននីកោសល បានគ្រាបទូលព្រះមានព្រះ
 ភាគយ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រះមានព្រះភាគ បាទពោល
 ពាក្យដទៀត ព្រោះសំដៅហេតុណាមួយ អ្នកជំនួលចិត្តពាក្យពោះ
 ដោយប្រការដទៃវិទ្យុ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រះមានព្រះភាគ ជ្រាប
 ខ្លះពាក្យភាគសមគួរហើយ ទើបគោលវាចា ។ ព្រះមានព្រះភាគ
 គ្រាសំរាប់ បពិត្រមហារាជ គឺជាគតដ៏យ៉ាងនេះហើយ ទើបគោលវាចា
 ថា គ្មានសមណគ្រាហ្មណ៍ណា ដែលដឹងខ្លះហេតុទាំងឡាយ ឃើញ
 ខ្លះហេតុទាំងឡាយតែម្តង សេចក្តីនេះមិនសមហេតុឡើយ ។ ព្រះបាទ
 បសេននីកោសល ទ្រង់គ្រាសំរាប់ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រះមាន
 ព្រះភាគ សំដែងពាក្យសមហេតុ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រះមាន
 ព្រះភាគ សំដែងពាក្យដែលច្រើនៗមួយអង្គដោយហេតុថា គ្មាន
 សមណបុត្រាហ្មណ៍ណា ដែលដឹងខ្លះហេតុទាំងឡាយ ឃើញខ្លះហេតុ
 ទាំងឡាយតែម្តង រឿងដូច្នេះនេះ មិនសមហេតុឡើយ បពិត្រព្រះអង្គដ៏
 ចម្រើន វណ្ណៈមាន ២ និ ក្សត្រិយ៍ ១ ព្រាហ្មណ៍ ១ វេស្សៈ ១ សុទ្ធៈ ១
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ត្រកូលទាំង ២ នេះ មានសេចក្តីវិសេស ទាំង
 មានសេចក្តីផ្សេងគ្នាវិទ្យុ ។

[៣៣៧] ចន្ទារោមេ មហារាជ វណ្ណ ទន្ធិយា
 ប្រាហ្មណ វេស្ស ឥន្ទ្រា ឥន្ទ្រេសី ទេ មហារាជ
 ចន្ទ្រី វណ្ណី ទេ វណ្ណ អន្តរាគ្គយន្តិ ទន្ធិយា
 ច ប្រាហ្មណ ច យន្តិ អភិវរ្ម័នី បច្ចុប្បន្ន
 អញ្ញុលីកន្ត្រី សាមិច្ឆិកន្ត្រី ។ នាហំ កន្ត្រ កកវន្ត្រ
 និជ្ជន្ត្រី បុប្ផនិ សម្បវាយិកាហំ កន្ត្រ កកវន្ត្រ
 បុប្ផនិ ចន្ទារោមេ កន្ត្រ វណ្ណ ទន្ធិយា ប្រាហ្មណ
 វេស្ស ឥន្ទ្រា ឥន្ទ្រេសី ទុ ទេ កន្ត្រ ចន្ទ្រី វណ្ណី
 សិយា វិសេសា សិយា នាមករណន្ត្រី ។

(៣៣៨) បញ្ចូលាធិ មហាភជ ចងាធិយុត្តាធិ ។
កតតាធិ បញ្ច ។ ឥធម មហាភជ ភិក្ខុ សង្ឃោ ហោតិ
សន្តបាតិ តថាភក្កស្ស ពោធិ ឥតិចិ សោ ភក្កា អារហំ
សង្ឃាសម្បត្តោ វិជ្ជាធរណសម្បត្តោ សុតារា លោកវិទូ

(២២៧) បតិក្រមហោរា វណ្ណៈទាំង ៤ នេះគឺ ក្សត្រីយ៍ ១
 ព្រាហ្មណ៍ ១ វេស្សៈ ១ សុទ្ធៈ ១ បតិក្រមហោរា បណ្តាវណ្ណៈទាំង
 ៤ នេះ បានវែវវណ្ណៈពីគេ ក្សត្រីយ៍ ១ ព្រាហ្មណ៍ ១ ដែលព្រាហ្មណ៍
 ប្រសើរជាងគេ ព្រោះវណ្ណៈទាំងពីរនេះ គួរដល់ការងារយូរឆ្នាំ ព្រោះ
 ទទួល ឆ្នើកឆ្នាលិកម្ម និងសាមិបិកម្ម ។ បតិក្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះ
 អង្គមិនទទួលស្មារតីគុណក្នុងបច្ចុប្បន្ន និងព្រះចានព្រះភាគទេ បតិក្រព្រះ
 អង្គដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គទទួលស្មារតីគុណ ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងបរលោក
 និងព្រះចានព្រះភាគថា បតិក្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ត្រង់វណ្ណៈទាំង ៤ នេះគឺ
 ក្សត្រីយ៍ ១ ព្រាហ្មណ៍ ១ វេស្សៈ ១ សុទ្ធៈ ១ បតិក្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន
 វណ្ណៈទាំង ៤ នេះ បានរសបក្ខិវិសេសនិងរសបក្ខិវេជ្ជនាផ្សេងៗទៅ ។

(១២៨) បពិត្រមហាពជ អង្គវិន័យសច្ច័ត្តិក្យាយាមនេះ មាន ៥ ។
ចុះអង្គវិន័យសច្ច័ត្តិក្យាយាម មាន ៥ ភិក្ខុបុគ្គលៈ ។ បពិត្រ
មហាពជ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកមានសក្ខី ដើម្បីខ្ចីការគ្រាស់
ដឹង របស់ប្រទេសជាតិជា ព្រះនាងព្រះនាងអង្គវិន័យនោះ ព្រះអង្គឆ្ងាយ
ចាកសេចក្តីសៅហ្មងគ្រប់យ៉ាង ព្រះអង្គគ្រាស់ដឹងខ្ចីព្រ័យឃ្លាចដំណឹង
ដោយច្រាបបំពេញព្រះអង្គ ទ្រង់បរិច្ចាលិវាដោយវិជ្ជាដ៏ចរណៈ ព្រះអង្គ
មានជំនឿល្អ ទៅកាន់ព្រះនិព្វាន ព្រះអង្គជាបច្ចុប្បន្ននៅព្រះលោក

អនុត្តរោ បុរិសធម្មសារថិ សត្វា នេវមនុស្សំ ធិ ពុទ្ធា
 ភគវតី ។ អប្បតាដោ ហោតិ អប្បតត្តោ សម-
 ហតិមិយា កហាណិយា សមម្នាគតោ តាតិសីតាយ
 តាច្ចុល្ហាយ មជ្ឈិមាយ បដាទត្តមាយ ។ អសហោ
 ហោតិ អមាយាវី យជាត្វតំ អត្តាធិ អាវិកត្តា
 សត្វំ វា វិញ្ញាសុ វា សព្វេវុបាវិសុ ។ អាវុទ្ធវិ-
 យោ វិហារតិ អកុសលាធិ ធម្មាធិ បហាតាយ
 កុសលាធិ ធម្មាធិ ឧបសម្បដាយ ជាតវា ធម្មប-
 រត្តាមោ អធិត្ថិត្តតុរោ កុសលេសុ ធម្មេសុ ។
 បញ្ចវា ហោតិ ឧកយត្ថតាមិមិយា បញ្ចាយ សម-
 ម្នាគតោ អរិយាយ ធិព្វេនិកាយ សម្មា ធិត្តត្ត-
 យតាមិមិយា ។ ឥមាធិ ទោ មហារាជ បញ្ច
 បដាធិយត្តាធិ ។ ធម្មារោម មហារាជ វណ្ណា ទត្ថយា

ព្រះអង្គប្រសើរដោយសីលាធិតុណ កេហុក្កលណាមួយស្មើគ្នា ព្រះ
 អង្គជាអ្នកទូទាត់ចូល ដែលត្រូវទូទាត់បាន ព្រះអង្គជាស្រ្តីទៅតាមនឹង
 មនុស្សតាំងឡើយ ព្រះអង្គត្រាស់ដឹងនូវអោយសព្វដង ព្រះអង្គលែងវិល
 ត្រឡប់មកកាន់ព្រះហឫទ័យ ។ ជាអ្នកមិនមានការពេញ មិនមានទុក្ខ
 ប្រកបដោយការបាច់បង់សន្ធឹក មានវិបាកដ៏ស្មើគ្នា គឺមិនត្រូវដាក់ពេញ មិន
 ក្តៅពេក ជាពណ៌ល អត់ទ្រាំនូវសេចក្តីក្សាយាមបាន ។ ជាអ្នកមិន
 អ្នករាង មិនមានមាយា ធ្វើនូវខ្លួនឱ្យដាក់ច្បាស់តាមសេចក្តីពិតព្រះ
 សាស្តាផង ក្នុងសព្វព្រឹត្តិការណ៍អ្នកប្រាជ្ញតាំងឡើយផង ។ ជាអ្នកប្រាជ្ញ
 នូវសេចក្តីក្សាយាម ដើម្បីលះចង់នូវចម្លែងតាំងឡើយជាអកុសល ដើម្បី
 ចំរើននូវចម្លែងតាំងឡើយជាអកុសល មានកំហុសចិត្ត មានក្សាយាមដ៏មាំមួន
 មិនដាក់ចុះនូវចុះ ក្នុងចម្លែងតាំងឡើយជាអកុសលឡើយ ។ ជាអ្នកមាន
 ប្រាជ្ញា ប្រកបដោយចេត្តាដ៏ប្រសើរ ស្គាល់សេចក្តីគិតឡើងនឹងវិចារស
 ទៅ ជាចេត្តាផលនូវសេចក្តីស្គាល់ទៅនៃទុក្ខ ដែលជាស្រ្តីនិស្ស័យ
 ណាមួយ ។ ចត្តស្រមហារាជ នេះឯង ជាអង្គនៃសេចក្តីក្សាយាម
 តាំង ៩ ។ ចត្តស្រមហារាជ វណ្ណៈតាំង ៤ នេះ គឺ ក្សត្រិយ៍ ។

ទន្ធការណំ កាច្ឆយ្យំ ទន្ធា ។ ទន្ធក្ខមី សម្មា-
 បុណេយ្យន្តំ ។ ឯវមេតិ^(១) កន្ត ។ យេ មន តេ ទ្វេ
 ហត្ថិទន្ធា វា អស្សទន្ធា វា កោទន្ធា វា អទន្ធា
 អវិជ្ជា អចំ ទុ តេ អទន្ធា ។ ទន្ធការណំ កាច្ឆយ្យំ
 អទន្ធា ។ ទន្ធក្ខមី សម្មាបុណេយ្យំ សេយ្យថាចិ
 តេ ទ្វេ ហត្ថិទន្ធា វា អស្សទន្ធា វា កោទន្ធា វា
 សុទន្ធា សុវិជ្ជាតិ ។ តោ ហេតិ កន្តេ ។ ឯវមេ
 តោ មហារាជ យន្តំ សន្ថេន ចត្តតិ អប្បកាធន
 អសថេន អមាយាវិទា អារទ្ធវិរិយេន បញ្ញាវតា ភំ
 វត^(២) អសន្តោ ពហ្វាតាសោ សហេ មាយាវី កុសីតោ
 ទុវ្យញ្ញោ ចាចុណស្សតិគិ ធនិ ហិជំ វិជ្ជតិគិ ។

[៣២១] ហេតុរមិ កន្តេ កកវា អាហ
 សហេតុរមិ មន កន្តេ កកវា អាហ ចត្តារោម
 កន្តេ វណ្ណា ទត្ថិយា ប្រាហ្មណ វេស្សា សុត្វា តេ

១-២- ឧ.ឯវ. ២ ឧ. ២៣ ៤៣ ។

បានដល់នូវហេតុតាមដែលទូន្មាន លុះតែទូន្មានហើយ ក៏បានដល់នូវ
 វិភាគដែលទូន្មាន ដែរឬ ។ បតិគ្រាអន្តរដ៏ចំរើន សេចក្តីភ្លឺយ៉ាងនេះ
 ហើយ ។ សត្វពួកទីវិណា គឺដំរីគ្នូទូន្មាន ឬសេះគ្នូទូន្មាន ឬកាត្វ
 ទូន្មាន ទុក្ខា តែគេមិនបានទូន្មាន មិនបានប្រៀនប្រដៅទេ សត្វទាំងនោះ
 កាលបើគេមិនបានទូន្មានហើយ គេបានដល់នូវហេតុតាមដែលទូន្មាន
 កាលបើគេមិនបានទូន្មានហើយ គេបានដល់នូវវិភាគដែលទូន្មាន ដូចជា
 ពួកសត្វទាំងនោះ គឺដំរីគ្នូទូន្មាន ឬសេះគ្នូទូន្មាន ឬកាត្វទូន្មាន ដែល
 គេបានទូន្មានឬ ប្រដៅឬហើយដែរឬ ។ បតិគ្រាអន្តរដ៏ចំរើន សេចក្តី
 ភ្លឺមិនដូច្នោះទេ ។ បតិគ្រាមហារាជ សេចក្តីនេះ បានបរមេយ្យដូចបុគ្គល
 មានសទ្ធា មិនមានការពារ ជាអ្នកមិនអាន មិនមានមាយា ប្រារព្ធនូវ
 សេចក្តីព្យាយាម បានប្រាជ្ញា វិចិត្រដែលនូវហេតុណា បុគ្គលមានសទ្ធា
 មានការពារច្រើន ជាអ្នកអាន មានមាយា ខ្ញុំលច្រក្សស ឥតប្រាជ្ញា
 មិនដែលនូវហេតុនោះដូចគ្នា ពាក្យដូច្នោះនេះ មិនសមហេតុឡើយ ។

[៣២១] បតិគ្រាអន្តរដ៏ចំរើន ព្រះមានព្រះភាគ ពោលនូវពាក្យ
 ដ៏សមគួរដល់ហេតុ បតិគ្រាអន្តរដ៏ចំរើន ព្រះមានព្រះភាគ ពោលនូវ
 ពាក្យប្រព្រឹត្តនូវមួយអន្លើដោយហេតុ បតិគ្រាអន្តរដ៏ចំរើន វណ្ណៈទាំង ៤
 នេះគឺ ក្សត្រិយ៍ ១ ប្រាហ្មណ៍ ១ វេស្សៈ ១ សុទ្ធៈ ១ វណ្ណៈទាំងនោះ

នោហេតី កន្លែ ។ ឯវិទេវ ទោ មហារាជ យំ
 តំ តេជំ វិយាធិប្បជិតំ បដាធាតិធិត្ថំ^(១) ឆាហំ
 តត្ថំ កិត្យំ ធានាគរណំ វធាមិ យធិនំ វិទុត្តយា
 វិមុត្តន្តំ ។

[៣៤១] ហេតុរូបំ កន្លែ ភគវា អាហា
 សហេតុរូបំ បទ កន្លែ ភគវា អាហា តី បទ
 កន្លែ អត្ថំ ទេវតំ ។ តី បទ ត្ថំ មហារាជ ឯវិ
 វិទេសំ តី បទ កន្លែ អត្ថំ ទេវតំ ។ យធិ វា តេ
 កន្លែ ទេវា អាគន្ធារោ ឥន្ទត្ថំ យធិ វា អនាគន្ធារោ
 ឥន្ទត្តន្តំ ។ យេ តេ មហារាជ ទេវា សព្វាបជ្ឈា
 តេ ទេវា អាគន្ធារោ ឥន្ទត្ថំ យេ តេ ទេវា
 អព្វាបជ្ឈា តេ ទេវា អនាគន្ធារោ ឥន្ទត្តន្តំ ។

[៣៤២] ឯវិ វុត្តេ វិទូទរោ សេនាបតិ ភគវន្តំ
 ឯតទេវេច យេ តេ កន្លែ ទេវា សព្វាបជ្ឈា

១ ឆ. វិយាធិប្បជិតំ បដាធាតិធិត្ថំ វិស្សនំ ។

សេចក្តីនេះ មិនដូច្នោះទេព្រះអង្គ ។ បពិត្រមហារាជ ផេដណោ
 ដែលបុគ្គលមិនបានញាតិ ដោយព្យាយាម ដែលរកគំរាមព្យាយាម
 គឺជាគន្លង មិនពេលស្លាប់គេចមិនបន្តថា ដូច្នេះភាគនៃផេដនោះ គឺវិមុត្តិ
 ដោយវិមុត្តិយ៉ាងនេះទេ ។

[៣៤៣] បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រះមានព្រះភាគ ពោលពាក្យ
 ប្រព្រឹត្តទៅមួយគតិដោយហេតុ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ចុះទៅភាពាន
 ដែរឬ ។ បពិត្រមហារាជ ចុះហេតុដូចម្តេចបានជាទ្រង់ប្រឡប់ស្វយោង
 នេអីញ្ចា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ចុះទៅភាពានដែរឬ ។ បពិត្រព្រះអង្គ
 ដ៏ចម្រើន ប្រសិនបើទៅភាពានមែន ទៅតាមនោះ មុនជាងនឹងមកកាន់
 អត្តភាពជាមនុស្សនេះរាប់ខាន ចុះបើមិនមានទេ (ទៅតាមនោះ) នឹង
 មិនមកកាន់អត្តភាពជាមនុស្សនេះឡើយ ។ បពិត្រមហារាជ ពួកទៅតា
 ណា មានសេចក្តីព្យាបាទ ទៅតាមនោះ ទើបមកកាន់អត្តភាពជា
 មនុស្សនេះ ពួកទៅតាណា មិនមានសេចក្តីព្យាបាទ ទៅតាមនោះ
 មិនមកកាន់អត្តភាពជាមនុស្សនេះទេ ។

[៣៤៤] កាលបើព្រះមានព្រះភាគ មានព្រះក្មេងជំនាន់នេះ
 ហើយ វិទូទរសេនាបតិ គឺបានពោលរចនាដ៏ព្រះមានព្រះកោដ្ឋច្បា
 ថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពួកទៅតាណា មានសេចក្តីព្យាបាទ ទៅតា

អាគន្ធារោ ឥត្ថន្តំ តេ ធនេ យេ តេ ធនេ
 អព្យាបដ្ឋា អនាគត្តារោ ឥត្ថន្តំ តេ ធនេ តត្តា
 ហិ នា ចារេស្សន្តំ កំ បព្វាដេស្សន្តំ ភតិ ។ អដេចា
 អាយស្មតោ អានន្ទស្ស ឯតនយោសិ អយំ ទោ
 វិទូធាកោ សេនាបតិ រញ្ជោ បសេននិស្ស កោសលស្ស
 បុត្តោ អហំ ភកវតោ បុត្តោ អយំ ទោ កាលោ
 យំ បុត្តោ បុត្តេន មន្តេយ្យនិ ។ អដេចា
 អាយស្មា អានន្ទោ វិទូធាកំ សេនាបតិ អមន្តេសិ
 តេនហិ សេនាបតិ តត្តោវេត្ថ(១) បដិបុត្តិស្សាមិ
 យថា តេ ទមេយ្យ តថា នំ ក្យាករេយ្យសិ
 តំ កី មញ្ញសិ សេនាបតិ យាវតា រញ្ជោ
 បសេននិស្ស កោសលស្ស វិជីនំ យត្ថ ច
 រាជា បសេននិ កោសលោ ឥស្សរិយានិបទ្ធី រជ្ជិ
 កាវេតិ មហោតិ តត្ថ រាជា បសេននិ កោសលោ
 សមណំ កំ ព្រាហ្មណំ កំ ឫត្តរាជំ កំ អបុត្តរាជំ
 កំ ព្រហ្មចរិយរាជំ កំ អព្រហ្មចរិយរាជំ កំ តត្តា
 ហិ នា ចារេត្ថំ កំ បព្វាដេត្ថំ ភតិ ។ យាវតា កោ

១៩. ម. តំយេវ ។

តំនិទោះ ទើបមកតាន់អត្តភាពជាមនុស្សនេះ ភូតទេវតាណា បិទមាន
 សេចក្តីព្យាបាទ ទេវតាតាំងនោះ មិនមកតាន់អត្តភាពជាមនុស្សនោះទេ
 ហើយញ៉ាំងទេវតាដែលមានព្យាបាទតាំងនោះ ឲ្យកក្រើកបាត់ទីនោះ ឬ
 បណ្តេញចេញ ។ លំដាប់នោះ ព្រះកាន់ទុកមានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះ
 ថា វិទូធាកសេនាបតិនេះ ជាបុត្តរបស់ព្រះបាទបសេននិកោសល ឯអាត្មា
 អញជាបុត្ត របស់ព្រះបាទព្រះភាគ កាលនេះជាពេលឲ្យបុត្តប្រឹក្សាជា-
 មួយនឹងបុត្ត ។ លំដាប់នោះ ព្រះកាន់ទុកកាយ ហៅវិទូធាកសេ-
 នាបតិមកថា បពិត្រសេនាបតិ បើដូច្នេះ អាត្មាភាពនឹងស្ទុះប្រសា
 ចំពោះទ្រង់ក្នុងដំណើរនេះវិញ ប្រសាគ្នាដល់ទ្រង់យ៉ាងណា សូមទ្រង់
 ដោះស្រាយយ៉ាងនោះចុះ បពិត្រសេនាបតិ ចុះទ្រង់សំគាល់សេចក្តី
 នោះ ថាដូចម្តេច ដែលរបស់ព្រះបាទបសេននិកោសលត្រឹមណា មួយ
 ទៀត ព្រះបាទបសេននិកោសល សោយរាជសម្បត្តិជាស្សរាជបតិ
 ក្នុងវិសេណា ព្រះបាទបសេននិកោសលកបទ្ធិឱ្យត្រឹមត្រូវ ឬបណ្តេញ
 ឲ្យសមណប្រាហ្មណ៍ ដែលមានបុណ្យក្តី ឥតបុណ្យក្តី មានសេចក្តី
 ប្រព្រឹត្តិល្អក្តី មិនមានសេចក្តីប្រព្រឹត្តិល្អក្តី ឲ្យចេញចាកអំណាចនោះ
 ក្នុងទីដែលនោះ បានដែរ ។ បពិត្រសេនាបតិ ដែល

រក្ខោ បសេននិស្ស កោសលស្ស វិជិតំ យត្ថ
 ច រាជា បសេននិ កោសលោ នស្សវិយាធិបតី
 រជ្ជំ កាវតិ បហោតិ ឥត្ថ រាជា បសេននិ
 កោសលោ សមណំ វា ប្រាហ្មណំ វា ធុញ្ញវន្តំ
 វា អធុញ្ញវន្តំ វា ប្រាហ្មចរិយវន្តំ វា អប្រាហ្មចរិយវន្តំ
 វា ឥម្ពា ឃីនា ចាវេតិ វា ចព្វាដេតិ វាតិ ។
 តិ កី មញ្ញសំ សេនាបតិ យាវតា រក្ខោ
 បសេននិស្ស កោសលស្ស អវិជិតំ យត្ថ ច
 រាជា បសេននិ កោសលោ ន សស្សវិយាធិបតី
 រជ្ជំ កាវតិ ឥត្ថ បហោតិ រាជា បសេននិ
 កោសលោ សមណំ វា ប្រាហ្មណំ វា ធុញ្ញវន្តំ
 វា អធុញ្ញវន្តំ វា ប្រាហ្មចរិយវន្តំ វា អប្រាហ្មចរិយវន្តំ
 វា ឥម្ពា ឃីនា ចាវេតិ វា ចព្វាដេតិ វាតិ ។
 យាវតា កោ រក្ខោ បសេននិស្ស កោសលស្ស
 អវិជិតំ យត្ថ ច រាជា បសេននិ កោសលោ ន
 នស្សវិយាធិបតី រជ្ជំ កាវតិ ន ឥត្ថ បហោតិ

របស់ព្រះបាទបសេននិកោសលត្រីមណា មួយទៀត ព្រះបាទបសេន-
 និកោសល សោយរាជសម្បត្តិជាស្សរាជបតី ក្នុងដែនណា ព្រះបាទ
 បសេននិកោសល អាចដើម្បីធ្វើឲ្យកក្រើក ចេញចេញខ្លួនសមណ-
 ប្រាហ្មណ៍ ដែលមានចុណ្យឫស្សីចុណ្យ ប្រព្រឹត្តល្អប្រព្រឹត្តកាត្រា ឲ្យចេញចាក
 តំណែងនោះ ក្នុងទីដែននោះបាន ។ បពិត្រសាធាបតី
 ទ្រង់សំគាល់ខ្លួនសេចក្តីនោះ ជាដូចម្តេច ទីដែលមិនមែនជាដែនរបស់ព្រះ
 បាទបសេននិកោសលត្រីមណា មួយទៀត ព្រះបាទបសេននិកោសល
 មិនបានសោយរាជសម្បត្តិជាស្សរាជបតីក្នុងដែនណា ព្រះបាទបសេន-
 និកោសល អាចដើម្បីធ្វើឲ្យកក្រើក ចេញចេញខ្លួនសមណប្រាហ្មណ៍
 ដែលមានចុណ្យឫស្សីចុណ្យ ប្រព្រឹត្តល្អប្រព្រឹត្តកាត្រា ឲ្យចេញចាក
 តំណែងនោះបានដែរ ។ បពិត្រសាធាបតី ទីដែលមិនមែន
 ជាដែនរបស់ព្រះបាទបសេននិកោសលត្រីមណា មួយទៀត ព្រះបាទ
 បសេននិកោសល មិនបានសោយរាជសម្បត្តិជាស្សរាជបតីក្នុងដែនណា

រាជា បសេននិ កោសលេ សមណំ វា ប្រាហ្មណំ
 វា បុត្តាវន្តំ វា អបុត្តាវន្តំ វា ប្រាហ្មណីយវន្តំ
 វា អប្រាហ្មណីយវន្តំ វា តត្ថា ម៉ាណា ចាវេត្តិ
 វា បញ្ចាជេត្តិ វាតិ ។ តំ កំ មញ្ញសំ សេនាបតិ
 សុតា តេ ទេវំ តាវត្តិសាតិ ។ ឯវំ តោ សុតា មេ
 ទេវំ តាវត្តិសា ឥនាទិច្ចិ(១) កោតា ញា បសេននិ
 កោសលេន សុតា ទេវំ តាវត្តិសាតិ ។
 តំ កំ មញ្ញសំ សេនាបតិ បហោតិ រាជា
 បសេននិ កោសលេ ទេវំ តាវត្តិសេ តត្ថា ម៉ាណា
 ចាវេត្តិ វា បញ្ចាជេត្តិ វាតិ ។ ទស្សនាយមិ
 តោ រាជា បសេននិ កោសលេ ទេវំ តាវត្តិសេ
 ទច្ចហោតិ កុតោ ធម៌ តត្ថា ម៉ាណា ចាវេស្សតិ វា
 បញ្ចាជេស្សតិ វាតិ ។ ឯវំ ទេវំ តោ សេនាបតិ យេ
 តេ ទេវំ សត្យបជ្ឈា កាតត្ថារោ ឥត្ថត្ថំ តេ
 ទេវំ យេ តេ ទេវំ អត្យបជ្ឈា អតាត្ថារោ

១. ១. ២ ឥនាទិច្ចិ ។

ព្រះបាទបសេននិកោសល មិនអាចដើម្បីធ្វើឱ្យគេត្រឹក ឬបណ្តាញដូរ
 សមណៈឬប្រាហ្មណ៍ ដែលបានបុណ្យឬឥតបុណ្យ មានប្រហូចដែរ
 ធម៌ឬមិនមានប្រហូចដែរធម៌ ឱ្យចេញចាកចំណែកនោះ ក្នុងវេទនា
 បានទេ ។ ចរិត្រសេនាបតិ ចុះទ្រង់សំគាល់នូវសេចក្តីនោះ ថាដូចម្តេច
 ទ្រង់បានឮថា ពួកទេវតាជាតំកាត្តិឱ្យបានដែរ ។ ព្រះករុណាយ៉ាង
 ហ្នឹងហើយ ខ្ញុំបានឮថា ពួកទេវតាជាតំកាត្តិឱ្យបាន កែឱ្យទេវតា
 ព្រះបាទបសេននិកោសលដ៏ចំរើន ក៏ទ្រង់ឮថា ពួកទេវតាជាតំកាត្តិឱ្យ
 បានដែរ ។ ចរិត្រសេនាបតិ ចុះទ្រង់សំគាល់សេចក្តីនោះ ថាដូចម្តេច
 ព្រះបាទបសេននិកោសល អាចដើម្បីធ្វើឱ្យគេត្រឹកឬបណ្តាញពួកទេវតា
 ជាតំកាត្តិឱ្យ ឱ្យចេញចាកចំនោទបានដែរ ។ ចរិត្រសេនាបតិ
 ដ៏ចំរើន ព្រះបាទបសេននិកោសល មិនអាចដើម្បីមើលពួកទេវតាជាតំ
 កាត្តិឱ្យឃើញទេ ឆ្លើយទៅបំបេតិកបណ្តាញ (ទេវតាទាំងនោះ) ឱ្យ
 ចេញចាកចំនោទឯណាបាន ។ ចរិត្រសេនាបតិ យ៉ាងនោះគេហើយ
 ពួកទេវតាណា បានសេចក្តីព្យាបាទ ទេវតាទាំងនោះ មកកាន់អក្ខ-
 រាភាពជាមនុស្សនេះ ពួកទេវតាណា មិនបានសេចក្តីព្យាបាទ ទេវតា
 ទាំងនោះ មិនមកកាន់អក្ខរាភាពជាមនុស្សនេះទេ (ទេវតាទាំងនោះ)

ឥត្ថត្ថំ ភេ ធនេ ធនស្សនាយមិ ធម្មហោន្តិ កុកោ
 បទ កម្មា មាណា ចារវស្សន្តិ វា បព្វាធនស្សន្តិ
 វាតិ អដទោ វាជា មសេននិ កោសលោ ភកវន្តិ
 ឯតនភិច កោណមាយិ^(១) កន្តេ អិក្ខតិ ។ អាណន្ទោ
 ជាម មហាកដាតិ ។

[៣២៣] អាណន្ទោ វត ភោ អាណន្ទូចោ វត
 ភោ ហេតុរូបំ កន្តេ អាយស្មា អាណន្ទោ អាហា
 សហេតុរូបំ បទ កន្តេ អាយស្មា អាណន្ទោ អាហា
 តី បទ កន្តេ អត្ថំ ព្រហ្មាតិ ។ តី បទ ត្វិ
 មហាកដ ឯវំ វាទសំ តី បទ កន្តេ អត្ថំ ព្រហ្មាតិ ។
 យនិ វា សោ កន្តេ ព្រហ្មា អាគន្ធា ឥត្ថត្ថំ យនិ
 វា អនាគន្ធា ឥត្ថត្ថន្តិ ។ យោ សោ មហាកដ ព្រហ្មា
 សព្វាបដ្ឋោ សោ អនាគន្ធា ឥត្ថត្ថំ យោ សោ
 ព្រហ្មា អត្ថាបដ្ឋោ សោ ព្រហ្មា អនាគន្ធា ឥត្ថត្ថន្តិ ។

១ ខ. ឆ. ឆា តាមនយំ ។

មិនអាចឃើញបើសឃើញ ឡើយពេលវាចាំឃើញនោះ ឆ្លើយទៅចម្លើយ
 បង្កើតឡើង (ទៅតាមនោះ) ឡើយពេលវាចាំឃើញនោះ ។ គ្រានោះ
 ព្រះបាទបសេននិកោសល ទូលស្ដេចព្រះមានព្រះកាន់ថា ចតិគ្រ
 ព្រះគង្គដ៏ចំរើន ក៏កុះកងឈ្មោះអ្វី ព្រះមានព្រះភាគស្រស់ថ្លា ចតិគ្រ
 មហាកដ ឈ្មោះកាន់ខ្ពង់ ។

[៣២៤] ព្រះរាជាមានព្រះឡើងថា តើថ្មី ព្រះកាន់ខ្ពង់ទេ
 តើថ្មី ឬព្រះកាន់ខ្ពង់ទេ ចតិគ្រលោកម្ចាស់ដ៏ចំរើន ព្រះកាន់ខ្ពង់មាន
 អាយុ ចេះសំដែងពាក្យសម្លេងដល់ហេតុ ចតិគ្រលោកម្ចាស់ដ៏ចំរើន
 ព្រះកាន់ខ្ពង់អាយុ ចេះសំដែងពាក្យប្រព្រឹត្តទៅ មួយអង្គដោយហេតុ
 ចតិគ្រលោកម្ចាស់ដ៏ចំរើន ចុះព្រហ្មមានដែរឬ ។ ព្រះកាន់ខ្ពង់យុវព្រាហ្ម
 ថា ចតិគ្រមហាកដ ហេតុអ្វីបានជាព្រះគង្គមានព្រះឡើងស្ទើរ យ៉ាងនេះថា
 ចតិគ្រលោកម្ចាស់ដ៏ចំរើន ព្រហ្មមានដែរឬ ។ ចតិគ្រលោកម្ចាស់
 ដ៏ចំរើន ចេញព្រះនាមមានមែន មុនជាងនឹងមកកាន់អត្តភាពជាមនុស្ស
 នេះ មិនមានទេ ចើមិនមានទេ មិនបានមកកាន់អត្តភាពជាមនុស្សនេះ
 ឡើយ ។ ចតិគ្រមហាកដ ចេញព្រហ្ម មានសេចក្ដីព្យាបាទ ព្រហ្ម
 នោះ រើចមកកាន់អត្តភាពជាមនុស្សនេះ ព្រហ្មណា មិនមានសេចក្ដី
 ព្យាបាទទេ ព្រហ្មនោះ មិនបានមកកាន់អត្តភាពជាមនុស្សនេះទេ ។

អង្គទោ អញ្ញតរោ បុរិសោ រាជាធំ ចសេនធី
 កោសលី ឯតនរោច សញ្ញយោ មហារាជ
 ព្រាហ្មណ៍ អាគាសតោត្តា អាគតោត្តិ ។ អង្គទោ
 រាជា ចសេនធី កោសលោ សញ្ញយី ព្រាហ្មណ៍
 អាគាសតោត្តិ ឯតនរោច កោ ទុ ទោ ព្រាហ្មណ៍
 ឥមំ កថាវត្ថុ រាជានុបុរ អត្តនាហាសីតិ ។ វិទូទុកោ
 មហារាជ សេនាបតីតិ ។ វិទូទុកោ សេនាបតិ
 ឯវាមា សញ្ញយោ មហារាជ ព្រាហ្មណ៍ អាគា-
 សតោត្តាតិ ។ អង្គទោ អញ្ញតរោ បុរិសោ រាជាធំ
 ចសេនធី កោសលី ឯតនរោច យានកាលោ
 មហារាជតិ ។

(៣៤៤) អង្គទោ រាជា ចសេនធី កោសលោ កកវន្តិ
 ឯតនរោច សព្វញ្ញតំ មយំ កាលំ កកវន្តិ អប្បដិដ្ឋា
 សព្វញ្ញតំ កកវា ឡាតាសិ តព្វ បដិដ្ឋាតំ ច្រូតិ ចេវ
 ឧមតិ ច គេន ចត្តា អត្តមនា ចាតុវណ្ណិ សុទ្ធិ មយំ
 កាលំ កកវន្តិ អប្បដិដ្ឋា ចាតុវណ្ណិ សុទ្ធិ កកវា ឡាតាសិ

លំដាប់នោះ មានបុរសម្នាក់ ក្រាបបង្គំទូលព្រះបាទបរមេនធីកោសល
 ដូច្នេះថា បពិត្រមហារាជ សញ្ញយព្រាហ្មណ៍ ជាអាគាសតោត្របកដល់
 ហើយ ។ ទើបព្រះបាទបរមេនធីកោសល មានព្រះទ័ព្វិ៍ទៅនឹងសញ្ញយ-
 ព្រាហ្មណ៍ ជាអាគាសតោត្រដូច្នេះថា ចូលព្រាហ្មណ៍ អរោហ៍
 ភាពោលផ្លូវក្នុងនេះ ក្នុងទាំងក្នុងនៃចូរិយស្តេចបាទ ។ សញ្ញយ-
 ព្រាហ្មណ៍ជាអាគាសតោត្រ ក្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រមហារាជ មាន
 តែវិទូទុកសេនាបតី ។ ឯវិទូទុកសេនាបតី កោសយ៉ាងនេះថា បពិត្រ
 មហារាជ មាននែសញ្ញយព្រាហ្មណ៍ជាអាគាសតោត្រ ។ ត្រាវនា
 មានបុរសម្នាក់ទៀត បានក្រាបបង្គំទូលព្រះបាទបរមេនធីកោសលដូច្នេះ
 ថា បពិត្រមហារាជ កាលនេះខ្ញុំស្តេចយាងហើយ ។

(៣៤៥) លំដាប់នោះ ព្រះបាទបរមេនធីកោសល បានប្រាបបង្គំ
 ទូលព្រះមានព្រះការដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន យើងខ្ញុំបានទូល
 សួរនូវសព្វញ្ញតព្វណ្ណ នឹងព្រះមានព្រះភាគហើយ ព្រះមានព្រះភាគ
 ក៏បានព្យាករនូវសព្វញ្ញតព្វណ្ណ កាព្យាករនោះ គាច់ចិត្តផង គូរដល់
 យើងខ្ញុំផង យើងខ្ញុំបានព្រមគ្នាដោយការព្យាករនោះ បពិត្រព្រះអង្គ
 ដ៏ចម្រើន យើងខ្ញុំ បានទូលសួរនូវសេចក្តីស្មាននៃវណ្ណៈចាំបាច់ ៤ នឹង
 ព្រះមានព្រះភាគហើយ ព្រះមានព្រះភាគ ក៏បានព្យាករនូវសេចក្តីស្មាន

តញ្ច បទម្ពាគំ វុច្ចតិ ថេវ ខមតិ ច ភេន ចម្ពា
 អត្តមនា អនិទេវ មយំ ភន្តេ ភកវន្តំ អបុច្ឆម្ពា អនិទេវ
 ភកវា ព្យាគាសិ តញ្ច បទម្ពាគំ វុច្ចតិ ថេវ ខមតិ
 ច ភេន ចម្ពា អត្តមនា អនិព្រហ្មាជំ មយំ ភន្តេ
 ភកវន្តំ អបុច្ឆម្ពា អនិព្រហ្មាជំ ភកវា ព្យាគាសិ តញ្ច
 បទម្ពាគំ វុច្ចតិ ថេវ ខមតិ ច ភេន ចម្ពា អត្តមនា
 យំ យទេវ ច បទ មយំ ភកវន្តំ អបុច្ឆម្ពា តិ
 កនេវ ភកវា ព្យាគាសិ តញ្ច បទម្ពាគំ វុច្ចតិ ថេវ
 ខមតិ ច ភេន ចម្ពា អត្តមនា បាទ្ធ ចនាជំ មយំ
 ភន្តេ តថាម ពហុកិច្ចា មយំ ពហុកាវណីយាតិ ។
 យស្សនាជំ ភ្នំ មហាកដ កាលំ មញ្ញសីតិ ។

ខែវណ្ណៈទាំង៤ ហើយ ការព្យាករណ៍នោះ គាប់ចិត្តផង គួរដល់យើង
 ខ្ញុំផង យើងខ្ញុំរីករាយដោយការព្យាករណ៍នោះ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 យើងខ្ញុំបានសូត្រព្រះគោតម ឆឹងព្រះមានព្រះភាគហើយ ព្រះមាន
 ព្រះភាគ ក៏បានព្យាករណ៍ដូចគ្នាទៅតាមដំណឹង ការព្យាករណ៍នោះ គាប់ចិត្តផង
 គួរដល់យើងខ្ញុំផង យើងខ្ញុំបានគ្រូគន្ថដោយការព្យាករណ៍នោះ បពិត្រ
 ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន យើងខ្ញុំបានទូលសូត្រប្រយោជន៍ ឆឹងព្រះមានព្រះភាគ
 ហើយ ព្រះមានព្រះភាគ ក៏បានព្យាករណ៍ដូចគ្នាដំណឹង ការព្យាករណ៍
 នោះ គាប់ចិត្តផង គួរដល់យើងខ្ញុំផង យើងខ្ញុំបានគ្រូគន្ថដោយការ
 ព្យាករណ៍នោះ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន មួយទៀត យើងខ្ញុំបានទូលសូត្រ
 ដូចហេតុនោះ ឆឹងព្រះមានព្រះភាគ ព្រះមានព្រះភាគ ក៏បានព្យាករ
 ណ៍ដូចហេតុនោះ ការព្យាករណ៍នោះ គាប់ចិត្តផង គួរដល់យើងខ្ញុំផង
 យើងខ្ញុំបានគ្រូគន្ថដោយការព្យាករណ៍នោះ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 ឥឡូវយើងខ្ញុំបានកិច្ចច្រើន មានការងារដែលត្រូវធ្វើច្រើន យើងខ្ញុំ
 សូមថ្វាយបង្គំលាត្រឡប់ទៅវិញ ។ ព្រះមានព្រះភាគព្រាស់ថា បពិត្រ
 មហាកដ សូមព្រះអង្គសំគាល់ខ្ញុំកាលធីត្តា ក្នុងកាលឥឡូវនេះ ។

រាជក្រឹត្យ ទ្រង់

អថទោ រាជា ធរសេននិ គោសលោ ភកវតោ
កាសិភិ អភិទន្ធា អនុមោទិតា ឧដ្ឋាយាសនា
កកវន្តិ អភិវនេត្វា ធម្មត្ថិណំ កត្វា បញ្ញាមីតំ ។

កណ្តកក្កលស្ប្រទ័ ទសមំ វិទ្យុនំ ។

រាជក្រឹត្យ បន្តិក្ខ ។

តស្ស វគ្គស្ស ឧទ្ធានំ

ដោតិសហាយកាដ្ឋនាមោ ធម៌

រាជា មយេនេវេធម៌កថាវោធិ

អន្តិលីនាលោ ធម្មេនតិយសមោ

កណ្តកក្កលស្ប្រទ័ ទសមោ^(១) ។

១. ឧ. ធម៌ កក្កលស្ប្រ ទ្រង់ ដោតិ... ទសមោ ឧ វិស្សនំ ។

រាជក្រឹត្យ ទ្រង់

លំដាប់នោះ ព្រះបាទបរមេស្ថានកាសយ ព្រង់សព្វព្រះរាជហឫទ័យ
កែរយចំពោះកាសិភិ របស់ព្រះមានព្រះភាគ ហើយក្រោកចាកកា-
សនៈ ដោយបង្ខំព្រះមានព្រះភាគ ដោយគោរព ធ្វើប្រតិទិនហើយ
ស្ដេចចេញទៅ ។

ឯចំ កណ្តកក្កលស្ប្រទ័ ១០ ។

ឯចំ រាជក្រឹត្យ ទី ២ ។

ទូទាត់នៃរាជក្រឹត្យនោះគឺ

ដោតិសហាយកា^(១)ស្ប្រ ១ រដ្ឋបាលស្ប្រ ១ មយេនេវេ-
ស្ប្រ ១ មនុស្សស្ប្រ ១ ភោជនកុមារស្ប្រ ១ អន្តិលីនា-
លស្ប្រ ១ (បើយជាតិកស្ប្រ ១ ជាហិរិយស្ប្រ ១) ធម្ម-
ចេនិយស្ប្រ ១ កណ្តកក្កលស្ប្រ ១ គ្រប់ជា ១០ ស្ប្រ ។

១ ក្នុងស្ប្រនោះជា យន្តការស្ប្រ នៃដំណាក់ក្នុងទ្រង់នោះជា ដោតិសហាយកាស្ប្រ
វិញ ឈាតឲ្យឈ្មោះតាមប្រៀង ព្រោះស្ប្រនោះឈ្មោះយន្តការ ជាសំឡាញ់ចេញដោតិហាល-
ហាណា ។

មជ្ឈិមនិកាយសូ មជ្ឈិមបណ្ណាលក្ខ

បញ្ចមោ ភាគោ

បរិពាណិជ្ជកថា

បឋមំ ចូឡវច្ឆកោត្តសូត្រំ

អង្គ

បរិពាណិជ្ជសូ ចូឡវច្ឆកោត្តសូត្រ អដ្ឋកថា អដ្ឋាច្ឆកថា . . . ៣

គិហិសភោជនំ ៥

សុត្តាភូតករណំ ៧

ទុតិយំ អដ្ឋវច្ឆកោត្តសូត្រំ

បរិពាណិជ្ជសូ អដ្ឋវច្ឆកោត្តសូត្រ ទសខដ្ឋិខនំ ៩

ខដ្ឋិត្តហនាទិព្វករណំ ១៥

វិមុត្តិប្បញ្ញា ១៧

អដ្ឋិដលខំវុត្តិប្បញ្ញា ១៨

ខន្ធប្បហានំ ២១

ធម្មទេសនាបដិសា ២៣

មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណាលក្ខ

បញ្ចមភាគ

បរិពាណិជ្ជកថា

ចូឡវច្ឆកោត្តសូត្រ ទី ១

លេខ ទំព័រ

បរិពាណិជ្ជ ចូឡវច្ឆកោត្តសូត្រ ការពាលសង្កាច់ដោយភាគ្យមិនតិច . . . ៣

គិហិសភោជនំ ៥

ការប្រទ័ស្សករណំលទ្ធិរបស់គិហិយថាសូឡ . . ៧

អដ្ឋវច្ឆកោត្តសូត្រ ទី ២

បរិពាណិជ្ជ អដ្ឋវច្ឆកោត្តសូត្រ ខដ្ឋិ ១០ ប្រការ ៩

ការប្រទ័ស្សនៃនិសេចក្តីយើងយ៉ាងព្រៃ

ស្មូតជាដើម ១៥

ការស្នូរអំពីមុត្តិ ១៧

ការស្នូរអំពីការបង្កើនការលក់ក្នុង . . . ១៨

ការលក់នូវទន្ធិ ២១

ការពាលសង្កាច់ដោយភាគ្យធម្មទេសនា . . . ២៣

តន្ត្រី មហាវិញ្ញាណស្រ្តី

អង្គ

បញ្ជីឈ្មោះស្រ្តី មហាវិញ្ញាណស្រ្តី	១២ ធម្មា	២៧
	ឧបាសកបុត្រ	២៨
	ឧបាសិកាបុត្រ	៣១
	ធម្មាធម្មតា	៣៣
	ធម្មទេសនាបសិទ្ធ	៣៧
	ឥន្ទ្រករិយ	៣៩
	បរិច្ឆេទិយ	៤១
	ចក្ខុបទានិយ	៤៣
	គតិទទ្ធស្សនាយនមន៍	៤៥
	វិញ្ញាណក្ខប្បសិទ្ធ	៤៧

ចក្ខុវិស័យ ឬ ឈ្មោះស្រ្តី

បញ្ជីឈ្មោះស្រ្តី វិញ្ញាណស្រ្តី	ឯកសំ វិញ្ញាណស្រ្តី	៤៨
	វិញ្ញាណស្រ្តី	៥១
	កាយាទុបស្សនា	៥៥

មហាវិញ្ញាណស្រ្តី ទី ៣

ឈ្មោះ

បញ្ជីឈ្មោះស្រ្តី មហាវិញ្ញាណស្រ្តី ធម៌ ១០ ប្រការ	២៧
ការស្នូរនៃឧបាសក	២៨
ការស្នូរនៃឧបាសិកា	៣១
ការបាទនៃឧបាសិកា	៣៣
ការបាទនៃឧបាសិកា	៣៧
ការបាទនៃឧបាសិកា	៣៩
បរិច្ឆេទិយ	៤១
ចក្ខុបទានិយ	៤៣
ការបាទនៃឧបាសិកា	៤៥
ការបាទនៃឧបាសិកា	៤៧

វិញ្ញាណស្រ្តី ទី ៤

បញ្ជីឈ្មោះស្រ្តី វិញ្ញាណស្រ្តី ធម៌ ១១ ប្រការ	២៨
ការបាទនៃឧបាសិកា	៣១
ការបាទនៃឧបាសិកា	៣៣

បង្កើត

បរិក្ខារវត្ថុស្បៀង មានស្លឹកស្បៀង	មានស្លឹកយាងធានា	៨៥
	ធម្មតាស្បៀងស្រស់សា	៨៥
	មានស្លឹកយាង អាយុក្មេងៗ	៨៦

ឈ្មោះ ស្បៀង ស្បៀង

បរិក្ខារវត្ថុស្បៀង ស្បៀងស្បៀង	គំរូបធានា	៨៧
	ធម្មតា	៨៥
	ក្នុងគំរូប	៨៧
	បង្កើតប្រាសាទ	៨៨
	ក្នុងប្រាសាទ	១០៣
	គតិប្រាសាទ	១០៥
	ក្នុងប្រាសាទ	១០៨
	បង្កើតប្រាសាទ	១១៥
	គតិប្រាសាទ	១១៨
	ក្នុងប្រាសាទ	១២១
	ក្នុងគំរូប	១២៣

បង្កើត

បរិក្ខារវត្ថុ មានស្លឹកស្បៀង	ស្របតាមធានាខ្មែរមានស្លឹកស្បៀង	៨៥
	ការបង្កើតស្បៀងធម្មតា	៨៥
	មានស្លឹកស្បៀងធម្មតា	៨៦

ស្បៀងស្បៀង ទី ៦

បរិក្ខារវត្ថុ ស្បៀងស្បៀង	គំរូបធានា	៨៧
	ធម្មតា	៨៥
	ការបង្កើតស្បៀងធម្មតា	៨៧
	ក្នុងប្រាសាទស្បៀង ១	៨៨
	ក្នុងប្រាសាទស្បៀង ២	១០៣
	ក្នុងប្រាសាទស្បៀង ៣	១០៥
	ក្នុងប្រាសាទស្បៀង ៤	១០៨
	ក្នុងប្រាសាទស្បៀង ៥	១១៥
	ក្នុងប្រាសាទស្បៀង ៦	១១៨
	ក្នុងប្រាសាទស្បៀង ៧	១២១
	ក្នុងគំរូប	១២៣

រង្វង់

បញ្ជីឈ្មោះស្រ្តី សន្តានស្រ្តី	គីរស្រ្ត វិជ្ជា	១២៥
	បន្ទាប់នាងស្រ្តីចរណី	១២៧
	ហត្ថបាលខ្លួនបុរា	១២៨
	ស្រ្តីបរិយាយសាខា	១៣១

សន្តាន មហាសន្តានស្រ្តី

បញ្ជីឈ្មោះស្រ្តី មហាសន្តានស្រ្តី	គីរនាងកថា	១៣៣
	អន្តរកថាពេទ្យ	១៣៥
	ឆ សន្តានវិគាល	១៣៧
	សន្តានវិគាល	១៣៩
	បញ្ចសុ បឋមធម្មា	១៤៣
	ភតិយបត្តភូធម្មា	១៤៥
	អប្បហារតា	១៤៧
	សន្តានវិគាល	១៤៨
	បឋមធម្មា	១៥៣
	ភតិយធម្មា	១៥៥

សេចក្តី

បញ្ជីឈ្មោះស្រ្តី សន្តានស្រ្តី	វិជ្ជា ព ប្រការ	១២៥
	ការងារប្រតិបត្តិស្រ្តីសន្តានស្រ្តី	
	៥ ប្រការ	១២៧
	សេចក្តីប្រាប់បងប្អូនស្រីស្រីស្រី ២១៨	
	ជីវិតស្រីស្រី	១៣១

មហាសន្តានស្រ្តី ទី ៧

បញ្ជីឈ្មោះស្រ្តី មហាសន្តានស្រ្តី	គីរនាងកថា	១៣៣
	ការប្រកបរបរស្រ្តីស្រីស្រីស្រី	១៣៥
	សេចក្តីប្រាប់បងប្អូនស្រីស្រីស្រី ២១៨	
	សេចក្តីប្រាប់បងប្អូនស្រីស្រីស្រី	១២១
	ការប្រកបរបរស្រ្តីស្រីស្រីស្រី ២១៨	
	ការប្រកបរបរស្រ្តីស្រីស្រីស្រី ២១៨	
	ការប្រកបរបរស្រ្តីស្រីស្រីស្រី ២១៨	
	សេចក្តីសន្តានស្រ្តី	១២៨
	ធម៌វិ ១	១៥៣
	ធម៌វិ ២	១៥៥

អង្គ

បរិព្វាធិការ/ស្រ្តី មហាសកុលុទាយស្រ្តី

ចក្ខុគង្គ្រា ១៥៧

ចក្ខុគង្គ្រា សម្បជ្ឈនាទី . . . ១៥៨

សក្ខី ភោជ្ឈន្ត្រីទី ១៦១

អង្គ វិមាត្ថ ១៦៣

អង្គកំភាយគង្គាទី ១៦៥

ចក្ខុវិ ឈានាទី ១៦៨

ទុតិយជ្ឈន្ត ១៧១

ចក្ខុគង្គ្រាទី ១៧៣

មាតាមាតិទី ១៧៥

តទ្ធិវិជ្ជាណា ១៧៧

ទិព្វសោគធាតុញ្ញាណ ១៧៨

ចេត្តាបរិយញ្ញាណ ១៨១

បុរោនិកសាទុស្សតិញ្ញាណ . ១៨៣

ទិព្វចក្ខុញ្ញាណ ១៨៥

បញ្ចមធម្មា ១៨៧

សរុប

បរិព្វាធិការ/ស្រ្តី មហាសកុលុទាយស្រ្តី ធម៌វិ ២ ១៥៧

សម្បជ្ឈនាទី ២ ១៥៨

ភោជ្ឈន្ត្រីទី ៧ ប្រការ ១៦១

វិមាត្ថ ៨ ប្រការ ១៦៣

អតិកាយគង្គាទី ៨ ១៦៥

ឈានទី ២ ១៦៨

ទុតិយជ្ឈន្ត ១៧១

ចក្ខុគង្គ្រាទី ១៧៣

មាតាមាតិទី ១៧៥

តទ្ធិវិជ្ជាណា ១៧៧

ទិព្វសោគធាតុញ្ញាណ ១៧៨

ចេត្តាបរិយញ្ញាណ ១៨១

បុរោនិកសាទុស្សតិញ្ញាណ . . ១៨៣

ទិព្វចក្ខុញ្ញាណ ១៨៥

ធម៌វិ ៥ ១៨៧

បញ្ចកវគ្គសូត្រ

អង្គ

បញ្ចកវគ្គសូត្រ សមណបុណ្ញកស្សត្រ តិរច្ឆានភកថា	១៨៧
បញ្ចកវគ្គសូត្រ	១៨១
គតិវគ្គ កថា	១៨៣
ខ.ស. ធម្មា	១៨៥
អកុសលសីលភកថា	១៨៧
កុសលសីលភកថា	១៨៧
កុសលសង្ក្ខប្បភកថា	២០១
ខណៈសក្ខត្តធម្មា	២០៣

ឧវមី ចូឡសក្កុលុទាយិស្សត្តិ

បញ្ចកវគ្គសូត្រ ចូឡសក្កុលុទាយិស្សត្រ បរិសោធបវត្តិកថា	២០៧
បុត្តាបរត្តភកថា	២០៧
ជនបទកល្យាណិកាប្បមា	២១៣
តំទិះរដ្ឋបទភោបមា	២១៥

សមណបុណ្ញកស្សត្រ ទី ៨

លោកិយ

បញ្ចកវគ្គ សមណបុណ្ញកស្សត្រ តិរច្ឆានភកថា	១៨៧
កំខនៃបរិក្ខាជក	១៨១
កំខនៃព្រះមាទព្រះភាគ	១៨៣
ធម៌ ១០ ប្រការ	១៨៥
ការពារសំភិសីលជាអកុសល	១៨៧
ការពារសំភិសីលជាគុសល	១៨៧
ការពារសំភិសីលឥតប្បដិសន្ធិ	២០១
អានុវគ្គ ១០ ប្រការ	២០៣

ចូឡសក្កុលុទាយិស្សត្រ ទី ៩

បញ្ចកវគ្គ ចូឡសក្កុលុទាយិស្សត្រ ការព្រាហ្មបន្តិទូលកំភិវិទ្យាបរិស័ទ ២០៧	
ការពារសំភិសីលប្រាសាទប្រាសាទប្រាសាទ	
សេចក្តីនៃបន្តិទូល	២០៧
សេចក្តីប្រៀបដូចបុរសក្រាបប្រាថ្នា	
ជនបទកល្យាណិ	២១៣
សេចក្តីប្រៀបដូចភិក្ខុសម្តែង	
ដែលជាតំទិះ	២១៥

បង្អ

បរិក្ខាជក្រវល្ល ចូលសកុលកាយសុត្ត	បណ្ណាសេចក្តីរដ្ឋតាមពា	២១៧
	ឯកន្ទសុទ្ធប្បញ្ញា	២១៨
	សុទ្ធខន្ធប្បញ្ញា	២២១
	ឯកន្ទសុទ្ធប្បញ្ញា	២២២
	ចក្ខុបដ្ឋាន	២២៤
	តិរិច្ឆតាណា	២២៧
	ប្រដាប់យាចន៍	២២៨

ឧស មី វេទ ណា ស សុត្ត

បរិក្ខាជក្រវល្ល វេទណសសុត្ត	បរាណប្បញ្ញា	២៣៣
	កាយវណ្ណប្បញ្ញា	២៣៤
	កាមន្ទសុទ្ធប្បសា	២៣៧
	ប្រដាប់បន្ទុកថា	២២១
មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសក	បរិក្ខាជក្រវល្លសាវន៍	២២៣

លេខទំព័រ

បរិក្ខាជក្រវល្ល ចូលសកុលកាយសុត្ត រសចត្តិប្រៀបដូចតម្លៃគ្រូពេទ្យ

ក្នុងថ្ងៃ ១៥ តើន	២១៧
ការស្នាក់នៅរសចត្តិសុទ្ធជាដោយចំ	
ណែនាំមួយ	២១៨
ការស្នាក់នៅរសចត្តិសុទ្ធនឹងខុស	២២១
ការស្នាក់នៅលាក់ដែលមានរសចត្តិសុទ្ធ	
ដោយចំណែកមួយ	២២៣
ប្រដាប់ ២	២២៤
ញាណ ៣ ប្រការ	២២៧
ការប្រោសបង្កើនស្នូលស្នូល	២២៨

វេទណសសុត្ត ទី ១០

បរិក្ខាជក្រវល្ល វេទណសសុត្ត	ការស្នាក់នៅខ្លីដែលវិជ្ជាថ្នាក់	២៣៣
	ការស្នាក់នៅខ្លីគាំងពីរ	២៣៤
	ការស្នាក់នៅសាសនាសាសនាសាសនា	
	ជាក់លាក់ខាង	២៣៧
	ការស្នាក់នៅខ្លីបំផុតខាងដើមនឹង	
	ខាងចុង	២២១
មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសក	ខ្លីបំផុតខាងបរិក្ខាជក្រវល្ល	២២៣

រាជវង្ស

យជីការសុត្តិ

អង្គ

រាជវង្ស យជីការសុត្តិ	ក្នុងបុត្រវត្ថុ	២២៥
	រោគិបាលសមាធម៌	២២៧
	សម្មាសមុទេសន៍មន្ត	២២១
	រោគិបាលស្ស អធិប្បាយ	២២៣
	តិគិកាសំណេរ	២២៥
	តិគិនីសម្ពេទ្ធសង្គមន្ត	២២៧
	យជីការស្សសំណ	២២៨
	កាលកិច្ចខន្ត	២២៩

ធុត្តយ៍ រដ្ឋបាលសុត្តិ

រាជវង្ស រដ្ឋបាលសុត្តិ	គត្តិទេសសង្គមន្ត	២២៨
	បញ្ញាយាចន្ត	២៧១
	មាតាចិត្តបុត្រ	២៧៣
	រដ្ឋបាលយាចន្ត	២៧៥

រាជវង្ស

យជីការសុត្តិ ទី ១

លេខវង្ស

រាជវង្ស យជីការសុត្តិ	រឿងកំរិតខាងមាតាចិត្ត	២២៥
	ការបញ្ជូនរោគិបាលសមាធម៌	២២៧
	ការចូលទៅកាន់ប្រាសាទសុត្តិ	២២១
	បំណងរបស់រោគិបាលសមាធម៌	២២៣
	រឿងប្រាសាទដង្កោស្រីប្រាសាទតិគិ	២២៥
	ស្តេចចូលទៅកាន់ប្រាសាទដង្កោស្រីប្រាសាទតិគិ	២២៧
	បាត់តិគិ	២២៨
	ការទ្រង់សម្រេចយជីការសុត្តិ	២២៩
	ការត្រួតគរចំពោះកាលកិច្ច	២២៩

រដ្ឋបាលសុត្តិ ទី ២

រាជវង្ស រដ្ឋបាលសុត្តិ	ការចូលទៅកាន់ប្រាសាទប្រាសាទ	២២៨
	ការចូលស្តេចចូល	២៧១
	ការកាលលាមាតាចិត្ត	២៧៣
	ការកាលអង្គររដ្ឋបាលកុលបុត្រ	២៧៥

រាជ្យ

រាជវង្ស រដ្ឋបាលសុត្តន្ត	មាតាបិតាឈាចនំ	២៧៧
	ចក្ខុជ្ជាខុដ្ឋាខនំ	២៧៧
	អរោគ្គប្បវត្តិការព	២៧១
	រដ្ឋបាលប្បវត្តិការពនំ	២៧៣
	ចិត្តនិវេសន្តបសង្កមនំ	២៨៥
	សិវិន្តភាថា	២៨៧
	រដ្ឋបាលបសង្កមនំ	២៩១
	ដេវបារមីដ្ឋានភាថា	២៩៣
	ភោគផុវិដ្ឋានភាថា	២៩៥
	ចត្តារោ ធម្មទ្គសា	២៩៧
	បឋមធម្មទ្គសភាថា	២៩៨
	ទុតិយធម្មទ្គសភាថា	៣០១
	តតិយធម្មទ្គសភាថា	៣០៣
	ចតុត្ថធម្មទ្គសភាថា	៣០៥
	និគមភាថា	៣០៧

រាជវង្ស

រាជវង្ស រដ្ឋបាលសុត្តន្ត	ការពារសង្គ្រាមមាតាបិតា	២៧៧
	ការអនុញ្ញាតឱ្យទៅបួស	២៧៨
	ការបាទសម្រេចព្រះអរោគ្គ	២៨១
	ការប្រាប់ដំណឹងព្រះរដ្ឋបាល	២៨៣
	ការចូលទៅកាន់លំនៅធនបិតា	២៨៥
	ភាថាជាវិសាម្ព័ន្ធ	២៨៧
	ស្តេចចូលទៅព្រះរដ្ឋបាល	២៩១
	ការពារសង្គ្រាមសង្គ្រាមសង្គ្រាមដេវ	២៩៣
	ការពារសង្គ្រាមសង្គ្រាមសង្គ្រាមភាគ	២៩៥
	ធម្មទ្គស ២ ប្រការ	២៩៧
	ការពារសង្គ្រាមធម្មទ្គស ១	២៩៨
	ការពារសង្គ្រាមធម្មទ្គស ២	៣០១
	ការពារសង្គ្រាមធម្មទ្គស ៣	៣០៣
	ការពារសង្គ្រាមធម្មទ្គស ៤	៣០៥
	និគមភាថា	៣០៧

បញ្ជីបញ្ជី បញ្ជីបញ្ជី

អង្គ

រាជរដ្ឋាភិបាល

ក្រសួងសេដ្ឋកិច្ច ៣៣៧

ក្រសួងសេដ្ឋកិច្ច ៣៣៨

ក្រសួងសេដ្ឋកិច្ច ៣៣៩

ក្រសួងសេដ្ឋកិច្ច ៣៤០

ក្រសួងសេដ្ឋកិច្ច ៣៤១

ក្រសួងសេដ្ឋកិច្ច ៣៤២

បញ្ជីបញ្ជី បញ្ជីបញ្ជី

រាជរដ្ឋាភិបាល ក្រសួងសេដ្ឋកិច្ច ៣៤៣

ក្រសួងសេដ្ឋកិច្ច ៣៤៤

ក្រសួងសេដ្ឋកិច្ច ៣៤៥

ក្រសួងសេដ្ឋកិច្ច ៣៤៦

ក្រសួងសេដ្ឋកិច្ច ៣៤៧

ក្រសួងសេដ្ឋកិច្ច ៣៤៨

បញ្ជីបញ្ជី បញ្ជីបញ្ជី

អង្គ

រាជរដ្ឋាភិបាល

ក្រសួងសេដ្ឋកិច្ច ៣៤៩

ក្រសួងសេដ្ឋកិច្ច ៣៥០

ក្រសួងសេដ្ឋកិច្ច ៣៥១

ក្រសួងសេដ្ឋកិច្ច ៣៥២

ក្រសួងសេដ្ឋកិច្ច ៣៥៣

ក្រសួងសេដ្ឋកិច្ច ៣៥៤

បញ្ជីបញ្ជី បញ្ជីបញ្ជី

រាជរដ្ឋាភិបាល ក្រសួងសេដ្ឋកិច្ច ៣៥៥

ក្រសួងសេដ្ឋកិច្ច ៣៥៦

ក្រសួងសេដ្ឋកិច្ច ៣៥៧

ក្រសួងសេដ្ឋកិច្ច ៣៥៨

ក្រសួងសេដ្ឋកិច្ច ៣៥៩

ក្រសួងសេដ្ឋកិច្ច ៣៦០

ក្រសួងសេដ្ឋកិច្ច ៣៦១

បង្គំ

រាជក្រឹត្យ ពោធិ៍សាត់ប្រាសាទសុរេ	ភតិយ្យបទា	៣៧៣
	អប្បនកដ្ឋាន	៣៧៥
	សាហាប្រាសាទ	៣៧៦
	អប្បហារគ	៣៧៧
	កង្ការវេទនា	៣៧៨
	ទទ្ធករិកហារកុញ្ញន	៣៧៧
	សាស្ត្រយញ្ញាណ	៣៧៩
	អប្បស្សន្តិកា	៣៨០
	ព្រហ្មជ្ឈសនា	៣៨៣
	តិរិយ្យប្បបទសក្ក	៣៨៥
	បរមធម្មទេសចារក្ក	៣៨៧
	ទេសករិកទស្សន	៣៨៨
	បញ្ចវគ្គប្បសន្តិមន	៤០១
	ព្រហ្មចរិយបញ្ញា	៤០៧

ប្រែប្រួល

រាជក្រឹត្យ ពោធិ៍សាត់ប្រាសាទសុរេ	១២១ ភតិ	៣៧៣
	អប្បនកដ្ឋាន	៣៧៥
	សាហាប្រាសាទ	៣៧៦
	សាហាប្រាសាទ	៣៧៧
	វេទនាដ៏ខ្លាំង	៣៧៨
	ការព្រងើយសាហាប្រាសាទ	៣៧៧
	សាស្ត្រយញ្ញាណ	៣៧៩
	សាស្ត្រយញ្ញាណ	៣៨០
	ព្រហ្មជ្ឈសនា	៣៨៣
	តិរិយ្យប្បបទសក្ក	៣៨៥
	បរមធម្មទេសចារក្ក	៣៨៧
	ទេសករិកទស្សន	៣៨៨
	បញ្ចវគ្គប្បសន្តិមន	៤០១
	ព្រហ្មចរិយបញ្ញា	៤០៧

អង្គ

រាជវង្ស ពោធិវង្សស្រីព្រះបាទ	ចក្ខុវិស័យស្រីព្រះបាទ	២០៨
	បក្ស បក្សនិយមន័យ	២១១
	ទុក្ខសក្ការៈប្រការ	២១៥

ធម្មត្ថ អង្គលីមាសសូត្រ

រាជវង្ស អង្គលីមាសសូត្រ	កតវត្ថុនិកាយា	២១៨
	វត្ថុនិកាយា	២២១
	អង្គលីមាសបរិក្ខេបកថា	២២៣
	បរិក្ខេបកថា កតវត្ថុនិកាយា	២២៥
	អង្គលីមាសសូត្រ	២២៧
	កតវត្ថុនិកាយា	២២៨
	អង្គលីមាសសូត្រ សូត្រកថា	២៣១
	សូត្រកថា	២៣៣
	អង្គលីមាសសូត្រ	២៣៥

លេខទំព័រ

រាជវង្ស ពោធិវង្សស្រីព្រះបាទ	ការប្រជុំសាសនាសម្រាប់ការប្រជុំនិងប្រជុំ	២០៨
	អង្គនៃសក្ការៈប្រការ ៥ ប្រការ	២១១
	ការប្រកាសប្រកាសអង្គនៃទុក្ខសក្ការៈ	២១៥
	អង្គលីមាសសូត្រ ២	
រាជវង្ស អង្គលីមាសសូត្រ	ការប្រជុំសាសនាសម្រាប់ការប្រជុំនិងប្រជុំ	២១៨
	ការប្រជុំសាសនាសម្រាប់ការប្រជុំនិងប្រជុំ	២២១
	សក្ការៈប្រការនៃអង្គលីមាសសូត្រ	២២៣
	ប្រការប្រកាសនៃអង្គលីមាសសូត្រ	២២៥
	ប្រការប្រកាសនៃអង្គលីមាសសូត្រ	២២៧
	ប្រការប្រកាសនៃអង្គលីមាសសូត្រ	២២៨
	ការប្រជុំសាសនាសម្រាប់ការប្រជុំនិងប្រជុំ	២២៩
	ការប្រកាសនៃអង្គលីមាសសូត្រ	២៣១
	ការប្រកាសនៃអង្គលីមាសសូត្រ	២៣៣
	ការប្រកាសនៃអង្គលីមាសសូត្រ	២៣៥
	ការប្រកាសនៃអង្គលីមាសសូត្រ	២៣៧
	ការប្រកាសនៃអង្គលីមាសសូត្រ	២៣៩

សុត្តន្តបិដក ជាតិកថាសុត្តន្ត

ឧទាហរណ៍ ប្រយោជន៍កុសល	អត្ថបទ	៤៤១
មហាបារមី		៤៤២
កត្តាប្រយោជន៍		៤៤៣
កត្តាប្រយោជន៍		៤៤៤
កត្តាប្រយោជន៍		៤៤៥
កត្តាប្រយោជន៍		៤៤៦
កត្តាប្រយោជន៍		៤៤៧
កត្តាប្រយោជន៍		៤៤៨

អង្គទី ៣ បាតិកិយសុត្តន្ត

ឧទាហរណ៍ បាតិកិយសុត្តន្ត	ប្រយោជន៍កុសល អត្ថបទ	៤៤៩
	កត្តាប្រយោជន៍	៤៥០
	កត្តាប្រយោជន៍	៤៥១
	កត្តាប្រយោជន៍	៤៥២
	កត្តាប្រយោជន៍	៤៥៣
	កត្តាប្រយោជន៍	៤៥៤
	កត្តាប្រយោជន៍	៤៥៥

ប្រការទី១២ ប្រយោជន៍កុសល

ឧទាហរណ៍ ប្រយោជន៍កុសល	កត្តាប្រយោជន៍កុសល អត្ថបទ	៤៥៦
	កត្តាប្រយោជន៍កុសល អត្ថបទ	៤៥៧
	កត្តាប្រយោជន៍កុសល អត្ថបទ	៤៥៨
	កត្តាប្រយោជន៍កុសល អត្ថបទ	៤៥៩
	កត្តាប្រយោជន៍កុសល អត្ថបទ	៤៦០
	កត្តាប្រយោជន៍កុសល អត្ថបទ	៤៦១
	កត្តាប្រយោជន៍កុសល អត្ថបទ	៤៦២

ប្រការទី១៣ ប្រយោជន៍កុសល

ឧទាហរណ៍ ប្រយោជន៍កុសល	កត្តាប្រយោជន៍កុសល អត្ថបទ	៤៦៣
	កត្តាប្រយោជន៍កុសល អត្ថបទ	៤៦៤
	កត្តាប្រយោជន៍កុសល អត្ថបទ	៤៦៥
	កត្តាប្រយោជន៍កុសល អត្ថបទ	៤៦៦
	កត្តាប្រយោជន៍កុសល អត្ថបទ	៤៦៧
	កត្តាប្រយោជន៍កុសល អត្ថបទ	៤៦៨
	កត្តាប្រយោជន៍កុសល អត្ថបទ	៤៦៩

ឈ្មោះ ធម្មចេតិយសូត្រ

អង្គ

រាជវង្ស ធម្មចេតិយសូត្រ	រាជវង្សវិស័យ	៤៧១
	កតវន្តបស្ច័ន្តមន្ត	៤៧៣
	ធម្មន្ទយកថា	៤៧៥
	ធម្មចេតិយភាសិត	៤៨៧

ឈ្មោះ កណ្តកណ្តលសូត្រ

រាជវង្ស កណ្តកណ្តលសូត្រ	ចតុវង្សវិស័យបុព្វ	៤៨៨
	បញ្ច បដានិយដ្ឋាន	៤៩៧
	ទេវប្បញ្ញា	៥០១
	បរសនិកោសលបុព្វ	៥០៥
	ទុក្ខន្ត	៥០៧

ធម្មចេតិយសូត្រ ទី ៨

សេចក្តី

រាជវង្ស ធម្មចេតិយសូត្រ	ស្តេចចូលទៅកាន់ស្នូនប្បា	៤៧១
	ស្តេចចូលទៅកាន់ព្រះហឫទ័យគោត	៤៧៣
	ការពោលអំពីការយល់ធម៌	៤៧៥
	ធម្មចេតិយភាសិត	៤៨៧

កណ្តកណ្តលសូត្រ ទី ១០

រាជវង្ស កណ្តកណ្តលសូត្រ	ចតុវង្សវិស័យបុព្វ	៤៨៨
	កតវន្តសេចក្តីប្បាយ ៥	៤៩៧
	ទេវប្បញ្ញា	៥០១
	បរសនិកោសលបុព្វ	៥០៥
	ទុក្ខន្ត	៥០៧

វិទ្យាបាលី	អវិទ្យាបាលី	អង្គ	ផ្ទៃលេខាយ
កាយស ភេត	កាយស្ស ភេត	៥	១៣
ឧប ជ្ជតិក	ឧប្បជ្ជតិក	១៧	១០
បាទ	បាទី	១៨	៥
ភូមសិ	ភូមសិ	១៣៨	"
មាទេយ្យ	មាទេយ្យ	១៤៩	"
សន្តដតា	សន្តដតា	១៥១	១
ចក្កតមា	ចក្កតមា	១៥៧	"
អភិក្កន្ធមានុសភេត	អភិក្កន្ធមានុសភេត	១៨២	៩
និដ្ឋតិ	និដ្ឋតិ	១៨៧	១២
បតិក្កដ្ឋភរេ ច	បតិក្កដ្ឋភរេ ច	២១៨	១៨
វិទ្យ	វិទ្យ	២៣៧	៣
ភិក្ខុសង្ឃ	ភិក្ខុសង្ឃ	២៤៥	១០
ជាតិបាលា	ជាតិបាលា	២៦៧	១១
វេជ្ជបាលសុត្ត	វេជ្ជបាលសុត្ត	២៧៩	១
មាហា	មាហា	៣០៩	១៧
ភហ្មន	ភហ្មន	៣១២	៩
វិស្សាទ	វិស្សាទ	"	១៦

វិទ្យាបាលី	អវិទ្យាបាលី	អង្គ	រដ្ឋលេខាយ
(២៨២)	(២៨២)	ក្បត់	៥
អនាគត	អនាគត	ក្បត់	១៨
ទំ	កំ	ក្បត់	១១
អនាមិយនាណ	អនាមិយនាណ	២០២	"
បុគ្គមន្ត	បុគ្គមន្ត	២២២	១២
(ក្បត់)	(ក្បត់)	៥០២	៧

សង្គ្រាមសង្គ្រាម	សង្គ្រាមសង្គ្រាម	ទំព័រ	បញ្ជី
សង្គ្រាមសង្គ្រាម	សង្គ្រាមសង្គ្រាម	៤	៨
សង្គ្រាមសង្គ្រាម	សង្គ្រាមសង្គ្រាម	១២	១៨
សង្គ្រាមសង្គ្រាម	សង្គ្រាមសង្គ្រាម	១៦	១៨
សង្គ្រាមសង្គ្រាម	សង្គ្រាមសង្គ្រាម	១៧	៦
សង្គ្រាមសង្គ្រាម	សង្គ្រាមសង្គ្រាម	២០	៧
សង្គ្រាមសង្គ្រាម	សង្គ្រាមសង្គ្រាម	៧៣	១៨
សង្គ្រាមសង្គ្រាម	សង្គ្រាមសង្គ្រាម	៨២	១៣
សង្គ្រាមសង្គ្រាម	សង្គ្រាមសង្គ្រាម	៨១	១
សង្គ្រាមសង្គ្រាម	សង្គ្រាមសង្គ្រាម	១៣៥	១៨
សង្គ្រាមសង្គ្រាម	សង្គ្រាមសង្គ្រាម	"	"
សង្គ្រាមសង្គ្រាម	សង្គ្រាមសង្គ្រាម	១៣៦	៤
សង្គ្រាមសង្គ្រាម	សង្គ្រាមសង្គ្រាម	១៨៥	១៦
សង្គ្រាមសង្គ្រាម	សង្គ្រាមសង្គ្រាម	២៧៧	១១
សង្គ្រាមសង្គ្រាម	សង្គ្រាមសង្គ្រាម	២៨៦	៧
សង្គ្រាមសង្គ្រាម	សង្គ្រាមសង្គ្រាម	២៩៥	១៧
សង្គ្រាមសង្គ្រាម	សង្គ្រាមសង្គ្រាម	៣១០	៧
សង្គ្រាមសង្គ្រាម	សង្គ្រាមសង្គ្រាម	៣១៦	៦

ពាក្យខុស	ពាក្យត្រូវ	ទំព័រ	បន្ទាត់
ខែបុស្ត	ខែបុស្ត	៣១៧	១៣
ប្រាំបីប៉ុនបួនពាន់នា់	ប្រាំបីប៉ុនបួនពាន់នា់	៣២០	៨
ឯសំឡេងសុរសាយ	ឯសំឡេងសុរសាយ	៣៣៧	៦
ជាទីភាវចិត្ត	ជាទីភាវចិត្ត	៣៣៨	១៣
គ្រះយាបល	គ្រះយាបល	៣៤១	៤
សំឡេងសុរសាយ	សំឡេងសុរសាយ	"	៨
អ្នកចូលទៅ	អ្នកចូលទៅ	៣៥៤	"
"	"	៣៥៦	៩៦
កាឡាតាបស	កាតាត	៣៦៤	១៣
យើងរាមបុត្រ	យើងរាម	៣៦៧	៤
មិនមានល្អា	មិនមានល្អា	៤៣៥	១៥
លោកដើម	លោកដើម	៤៣៦	៨
ប្រសូត្រាតូ	ប្រសូត្រាតូ	៤៥១	១